

श्री
विग्रहकोश.
हाश्रंथ

वेदशा० रा० रा० गोपाळशास्त्री घांटे
यांजपासून करवून
सुंबईत
बापूहर शेट देवळेकर
यांणीं

आपल्या छापखान्यांत छापिला.

आवृत्ति १ली.

शके १७८९

ता० १ सप्तंबर सन १८६७

REGISTERED UNDER ACT XX OF 1847

हा.सन् १८६७ च्या २० व्या आक्ताप्रमाणें रजिस्टर
केला आहे.

श्री प्रस्तावना.

हा विग्रहकोश करण्याचा मुख्यउद्देश असा आहे की, संस्कृत शिकलेले व नवीन शिकणारे लोक या सर्वांस अमरकोशातील शब्दांचे विग्रह व त्यांचे अर्थ हे फार लवकर समजावे. ते विग्रहार्थ वैयाकरणारवेरीज पुष्कळ संस्कृत जाणणारे असले तथापि त्यांस विग्रह न समजल्यामुळे, उराणादिग्रंथांचा अर्थ बराबर ध्यानांत घेण्यास फार आयास पडतो एवढेंच नव्हे; तर वैयाकरणांलाही असंगी शब्दांला नीला मुख्य कारण जो धातु तो व त्याचा अर्थ त्यांची स्फूर्ति न झाल्यामुळे ग्रंथ लापनेला फार अडचण पडते ती दूर होऊन आबालवृद्ध संस्कृतेच्छूला विग्रह समजून शब्दार्थ चांगला करतो याबा इतकाच आहे.

अमरकोशातीलच सर्व शब्दांचे विग्रह करण्याचें कारण जरी कौश बहुत आहे त तथापि अमरकोश हा त्यांमध्ये सर्वोशीं मुख्य व अभ्यासी लोक तोच प्रथम पढतात. आणि या कौशातील शब्दांचे विग्रह करण्यास एक रामाश्रमी ह्मणून सर्व मान्य अशी टीका बहुसरी लिंगसूत्रिकृत टीका आहे त्या दोनहि टीका अमरांतील विग्रह करण्यास साधन आहेत असें मनांत आणून त्या दोन टीकांच्या आश्रयानें हे सारे विग्रह केले आहेत. आतां त्या टीकांमध्ये व्याकरणाचा विचार फार आहे तो ग्रंथ विस्ताराच्या प्रयानें या ग्रंथांत लिहिला नाहीं.

रामाश्रमीवरून विग्रहार्थोपयोग जो होतो तो सर्वांस होत असतो असें नाहीं कारण की, तो ग्रंथ पाहण्यास संपूर्ण सिद्धांत कौमुदी ह्मणावी तेव्हां ती टीका बराबर समजून विग्रहार्थ समजतात. कौमुदीची माहिती नाहीं अशा व्युत्पन्नानीं ती टीका पाहिली तथापि स्पष्टपणें विग्रहार्थ समजत नाहीं. या ग्रंथावरून तर अशा अडचणांत लोकांनीं न पडतां आबालवृद्धांस विग्रह समजतील.

या ग्रंथांत भरावी भाषेनें विग्रहांचे अर्थ काय पद्धतीनें लिहिले आहेत तें कळून केवळ प्राकृत लोकांलाहि संस्कृत शब्द व त्यांची अर्थसुलची हीं सुलभरीतीनें सुल्ला श्रम दिल्यावांचून समजतील.

कित्तेक शब्दांविषयी असुन शब्दान्ना हा विग्रह केला परंतु या विग्रहापासून हाच अर्थ निष्पन्न होतो हें कशावरून असा संशय उत्पन्न न व्हावा ह्मणून विग्रहा पुढें शब्दोत्पत्तीला मुख्य कारण जो धातु तो व त्याचा अर्थ हे लिहिले आहेत त्या योगानें तो संशय येणार नाहीं.

या ग्रंथाला विग्रह कोश हें नांव देण्याचें कारण हेंच आहे कीं, यांत सर्व शब्दांचे विग्रह दाखविले आहेत. विग्रह ह्मणजे वृत्त्यांवाचो धक वाक्याचें नाव तीं वाक्यें दोन प्रकारचीं एक लौकिक आणि दुसरें अलौकिक त्यांतून अलौकिक विग्रहवाक्य दाखविण्याचा प्रकार असा आहे कीं, अक्षराणां विन्यासः यादोन पदांच्या समासवृत्ति विवक्षाकार्त्वा अक्षर आम् विन्यास सु असे दाखवितात. आणि अक्षराणां विन्यासः अक्षरविन्यासः या वाक्यास लौकिकविग्रहवाक्य ह्मणतात. यादोन वाक्यांमध्ये जे अलौकिक विग्रहवाक्य सांगितलें त्यांत प्रकृतिप्रत्ययांची कडाकूट व तें साधारण लोकांस अनुपयोगी असें जाणून लौकिकविग्रहवाक्येंच सर्वत्र लिहिलीं आहेत त्यांचेच विग्रह हें नाम जाणावें

वृत्ति पांच आहेत समासवृत्ति, एकशेषवृत्ति, तद्धितवृत्ति, सनाद्यंतधातुवृत्ति आणि कृद्वृत्ति त्यांतून अक्षराणां विन्यासः इत्यादि समासाच्या जागी धातु व त्यांचे अर्थ हे लिहिले नाहींत. कारण अक्षराणां विन्यासः यादोन पदांच्या समासविवक्षाकार्त्वा समासवृत्तिवाक्य मात्र लिहिल्याने अर्थ निर्वाह होऊन धातु आणि त्यांचे अर्थ त्यांची आकांक्षा उत्पन्न होत नाहींतर त्यांतील प्रत्येक पदाच्या व्युत्पादन समर्थी मात्र ती उत्पन्न होत्ये; यास्तव तशा स्थळां मात्र ते लिहिले आहेत.

पित्तसौ इत्यादिक एकशेषाच्या जागीहि सिद्धनामाचीच एकशेषवृत्ति होत असत्ये ह्मणून अशा स्थळांहि धातु व तदर्थी यांची आकांक्षा नाहीं यास्तव ते लिहिले नाहींत आणि केवळ पितृशब्द व मातृशब्द या प्रत्येकाच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकार्त्वाते लिहिले आहेत.

त्याच प्रमाणे दित्तरपत्यंदैतेयः इत्यादि तद्धितवृत्तिस्थळांहि सिद्ध दितिशब्द घेऊन वृत्त्यांवाचो धक वाक्य ह्मणजे विग्रह करितात; या कारणानें दितिशब्द व्युत्पादन

कालिक धातूच्या अपेक्षेप्रमाणे देतेच त्याजागीं ती नाहीं झणून ते धातु व तदर्थ हे लिहिले नाहीत.

आतां रुद्रृचीच्या व्युत्पत्तिप्रदर्शनकालीं धातु व त्यांचे अर्थ त्यांची अत्यावश्यकता उक्ती यास्तव त्याजागीं धातु व तदर्थ हे दाखविले आहेत. परंतु हानियथ प्रातिहारिकः इत्यादि स्थलीं प्रतिहरणं प्रतिहारः सप्रयोजनसम्यप्रातिहारिकः अशा जागीं अंतर्गतवृत्तीला लागू नाहीं केवळ प्रतिहारशब्दाच्या जागीं तो नियम आहे. व रुद्रृचींत सनाद्यंतधातुवृत्ति आहे तेथें मात्र सनाद्यंतधा. व त्यांचे अर्थ हे लिहिले आहेत त्यांचीं उदाहरणें रमन्तेचोगिनोः स्थिन्नितिरामः पुनः पुनरतिराचेन यजति यजते वा चांयजूकः इत्यादि.

आतां स्त्रीप्रत्ययांत जें अजा मृडानी इत्यादि शब्दांचें व्युत्पादन केले आहे तेथें पूर्वी सांगितलेल्या वृत्तींपैकीं कौणतीहि वृत्ति संभवत नाहीं. झणजे स्त्रीप्रत्ययांत शब्दास कौणती वृत्ति आहे असें झणतां येत नाहीं यास्तव तेथें मूलधूत प्रातिपदिकांची जी वृत्ति तिर्चाच अर्थप्रदर्शनार्थे धातु व तदर्थ यांचा निर्णय प्रायः सिद्ध आहे परंतु अधिक जें स्त्रीत्व त्याचें प्रकाशन करणारा तेथें टाप् डीप् ऊड. इत्यादि प्रत्यय मात्र अधिक आहे या रुमितां त्या शब्दांच्या पुढें स्त्रीप्र. अशीं खुणा लिहिली आहे त्यावरून ते शब्द स्त्रीप्रत्ययांत आहेत असे समजेल.

त्या ग्रंथांतील शब्दांच्या लिंगनिर्णय करणें तो प्राकृत विग्रहार्थ लिहिले आहेत त्यावरून तो ध्यानांत येता कांकीं, प्राकृत मराठी भाषेंत जे नियम आहेत खुद्दिगीं तो स्त्रीलिंगीनीः नपुंसकलिंगीतेः तेच त्यांत आहेत, ते कां त्याविषयीं कांहीं नवीन सांकेतिक चिन्हे करून लिहिलां नसतीं परंतु हा विचार धातुवर्थापुढें प्रकृतोपयोगी जो शब्दाचा अर्थ लिहिला आहे त्याविषयीं मात्र उपयोगी पडेल; परंतु कित्येक शब्दांचे जे नामार्थ त्याच प्रकृतार्थापुढें लिहिले त्यांचीं लिंगे समजण्याकरितां त्यासंकेतांची आवश्यकता आहेच यास्तव त्यात्याजागीं नीनहि लिंगांचीं आद्याक्षरे लिहिलीं आहेत ह्य. खुद्दिगाविषयीं पु. धातुप्रमाणें स्त्रीलिं. स्त्री. नपुंसकीं. न. अश्ववरून त्यात्या अर्थाने शब्द विद्यमान असतां त्यांचीं लिंगे कौणतीं व विशेषभिन्नस्थलीं विशेष्य

निम्नशब्दाचें आद्यक्षर दोन दोन लिंगें तीन तीन लिंगें ज्या शब्दांचीं आहेत त्यास शब्दांपुढें तींतीं असले लिहिलीं आहेत त्यांवरून सर्व लिंगनिर्णय करतां येईल.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती सांगितल्या त्यांचे विग्रह लिहिले आहेत, परंतु कोणत्या शब्दांची कोणती वृत्ती हें समजावें झणून स. ए. त. सना. आणि क. अशा रचना तिहिल्या आहेत त्यांवरून कोणत्या शब्दांच्या जागी कोणती वृत्ति आहे हें समजून घेईल. झणजे समासवृत्तिस्यलीं स. याच प्रमाणें पुढच्या जाणाव्या.

आतां पूर्वी ज्या पांच वृत्ती लिहिल्या आहेत त्यांमध्ये समासवृत्ती आणि एकशेषवृत्ति त्या दोन वृत्ति मानण्याचें कारण काय कांकीं, एकशेषस्यलीं समास वृत्ति आहेत तेहें वृत्तिद्वयकल्पना अर्थ अशी आपाततः शंका येते रचरी, परंतु समास आणि एकशेष निरबालस भिन्न आहेत. ते असे कीं, समासाला सुबंत पदांची अपेक्षा असत्ये आणि एकशेष सुबुत्पत्तीच्या पूर्वीचें द्वंडाचा अपवादक होती, असे विषयभेद आहेत. बरेतर विशेषभेदप्रदर्शनानें वृत्ति दोन मानल्या पाहिजेत इतकें सिद्ध झालें परंतु एकशेष आतां द्वंडाचा अपवादक असें झणतां येणार नाहीं. कांकीं, भिन्नविषयता येते झणून उत्सर्गपवादांची समानविषयता सर्वत्र पाहिजे ही गोष्ट रचरी, परंतु याजागीं एकशेष न झालांतर विभक्त्युत्पत्ति होऊन द्वंद होणार. एकशेष तर तों पर्यंत राहानच नाहीं अंतरंगत्वास्तव पूर्वीं होते. तो झाल्यावर मग द्वंडाला जीं अनेक विभक्त्यंतें पाहिजेत तीं नाहीत झणून तो होत नाही ती द्वंडाची अनेक विभक्त्यंतोंची सामग्री एकशेषानें नष्ट केली आहे या कारणानें एकशेष हा द्वंडाचा अपवादक अशीरितीनें द्वंडापवादक एकशेष आहे यावरून अपवादक होणार नाही अशी शंका उत्पन्न झाली होती ती दूर होते.

आतां बहुधा रामः कृष्णः इत्यादि शब्दस्यलीं जो धात्वर्थ दाखविला आहे तो लोकप्रसिद्ध अर्थांवरच आहे या कर्िता त्या विषयींचा लोकांस बोध होऊन शब्दार्थ निर्वाह यथार्थ होईल हें सांगावयास नको, परंतु कित्येक केवळ रूढ असे शब्द आहेत तेथें त्यांचा प्रकृतिप्रत्ययार्थवरून अर्थ पाहिला असतां तो लोकप्रसिद्ध अर्थ पाहून फारच दूर पडतो. उदाहरण गौः गच्छतीतिगौः रामन करणासा प्राणी असा

अर्थ धातुर्थाने होतो परंतु गौशब्दाचा लोक प्रसिद्ध अर्थ गाई आहे. पंचजन शब्दाचा व्युत्पत्त्यर्थ पाहिला असता पंच महाभूतांनी उत्पन्न करिजेतो तो पंचजन हाणजे मनुष्य जातीय पुरुष, अशा स्थली केवळ विग्रहार्थकडेसच दृष्टि दिली तर हा शब्द स्त्री पुरुष साधारण व मनुष्य पशु इत्यादि साधारण असा भासतो. असो, असे अनेक १ व लोकप्रसिद्धार्थाशी भिन्नत नाहीत तेथे जे व्युत्पत्तिप्रदर्शन केले आहे ते आमचा उद्देशास अनुसरून आहे. लोकप्रसिद्ध अर्थाशी धातुर्थ प्रदर्शित अर्थ साम्यता पावत नाही हाणून तो टांकाचा तर तसे शब्द बहुतेक असल्याने ग्रंथां अपूर्णता दोष येईल असे जाणून ते न टांकितां सर्वत्र मूल ग्रंथाप्रमाणें लिहिले आहेत.

या क्रोधांत ग्रंथ लिहिण्याचा क्रम असा ठेविला आहे की, प्रथम मोक्षा अक्षरांनी शब्द लिहिले ते शब्द अपदेनप्रयुजीत हाणजे अपदान्चा प्रयोग करूनतये हाणून सुबंत एकवचनीं असून बहुधा प्रथमांत आहेत. क्वचित् पुष्पवतौ इत्यादि स्थलीं द्विवचनांत. वसव. इत्यादि स्थलीं बहुवचनांत लिहिले आहेत. व त्यां विषयी द्वि. व. त्या सुणा लिहिल्या आहेत. आणि ह्रस्व दीर्घादि विशेषानें अक्षरासुपूर्वी निराकी होत्ये आणि विग्रहादि ज्यांचे एक असेजे शब्द ते विल्हेवारीत एकत्र लिहून त्यांचे पुढें विग्रहादि लिहून त्यांचे ह्रस्वदीर्घादि विशेष दाखविले आहेत. शब्दाच्या पुढें विग्रह त्यांपुढें त्याचा अर्थ नंतर हत्तीच्या बोधक सुणा इतके झाल्यावर पूर्व सकेताप्रमाणें धातु व तदर्थ त्याच्या पुढे शब्दाचा अर्थ व नानार्थ असल्यास ते व लिंग बोधक चिन्हे आणि अंकारांतादि प्रातिपदिकांत असे लिहिले आहेत.

ते प्रातिपदिकांत प्रत्ययोत्पत्ती होऊन कार्यंतरांनी रूपांतर पावले आणि कर्तृ इत्यादि शब्दांच्या अंती आकारादिक रूपांनं दिसूं लागले तेव्हा सुकचे त्यांचे अंत-जे ऋकासदिक ते दृष्टोत्पत्तीस येणार नाहीत ते यावे हाणून त्यात्या प्रातिपदिकांचे तेने अंतीचे वर्ण लिहिले आहेत त्या योगानें अकारांतादि प्रातिपदिके प्रत्ययोत्पत्तीच्या पूर्वी कोणत्या शीतीची होती तो निश्चय करतां येईल.

क्वचित् जागां उपसर्गाच्या बलानें वधातूच्या अनेकार्थत्वाने लौकिक प्रसिद्ध-अर्थ संबळण्याचा प्रसंगी त्या दोन हि शास्त्रार्थांचा अवलंब केला आहे. आणि प्र

करणवशात् हि सुरव्य पात्वर्य सोडिला आहे कांहीं, तो सोडिला तरच, सामान्य लोकांसहि शब्दार्थ चागला कळावा असा जो आमचा उद्देश तो-
मिद्दाम जातो.

आतां धातु असा शब्द लिहिण्याचा प्रसंगी, धा. उदाहरण शब्दाच्या जागीं
उ. झणजे या जागीं झ. द्विवचन, द्वि. यानें बहुवचन, व. यानें समजावें. -
लिंगाच्या बोधक चिन्हाच्या स्थलीं अ. ही अक्षराची रचुणा पात्वर्याचे शब्दां
तो असेल तर, अ. यानें अर्थ असें जाणावें आणि लिंगबोधक अक्षरा मागे,
अ. असल्या पासून अक्षरांत व इ. यानें इत्यादि असा अर्थ जाणावा. आणि को
असेल त्याचा कोशांतरीं असा अर्थ समजावा आणि सुटें असजशी गरज ला
गेल तस तसे संकेत करून प्रस्तावना पुरवणी शब्दां लिहावी लागल्या-
स लिहूं.

या कोशांत नानार्थांचे सारेच विग्रह लिहावे तर तें काम क्लिष्टकल्पनेचें हो
णार, प्रत्यय दानववाचे तर त्या पासून साधारण लोकांस कांहींच उपचोगन हो
तां उगीच पोंटाळ्यांत मात्र पाडावे असें होईल व ते दाखविल्या वर त्यांचे अ
र्थ आणि प्रकृतीचे अर्थ यांचा परस्पर अन्वय कसा होतो हें लोकांच्या मनांत
येण्या जोगें न लिहिलें तर तें प्रत्यय लिहिणे व्यर्थ आहे आणि अन्वयाचाहि
प्रयास करावा तर हास्यी संस्कृत ग्रंथ आहेत तेच वरे इतका हा दुर्बोध ग्रंथ हो
ईल असें मनांत आणून ते लिहिले नाहीत.

अ अतर्नाति अं, निरंतर हाणजे सदा
दित गमन करितो जो तो. कृद्वृत्ति. अत
धातु. सातत्यगमन अर्थ. वस्तुमात्राचा
अभाव; अविद्यमानता. अव्यय. उदाह
रण. अराजदें विकंचबंधं. २ अर्थ कोशांत
रिं वासुदेव. अकारांत. उल्लिं गीं.

अकं नकं अकं, नक्षेत्रेक हा सुखनें-
अक. समास. इ. रव. २ पाप. अ. न.

अकरणिः अकरणं अकरणिः, अकर
ण हा. विकरू करणें जें ती. कृ. डुरुग्रथा. क
रण अ. शिं वीचा एकभेद. उ. आ. पापक
थयकरण्यानलज्जसे. इ. स्त्री.

अकुप्यं नकुप्यं अकुप्यं, नक्षेत्रे कुप्य
हा. सुवर्णरजतभिन्नधन तें. अकुप्य.
स. सोनें २ रुपें. अ. न.

अकूपारः कुंपिपतीति कूपारः नकूपारः
अकूपार, पृथ्वीतें पूरण करितो जो तो कृ
पार नक्षेत्रे जो कूपार तो स सागर. अ. पु.

अरुणाकर्मा अरुणां शुक्रं कर्म यस्य-
स. अरुणाकर्मा, शुद्ध आहे कर्म जाचें
तो. स. पुण्याचरण करणारा. न. पु.

अंकः अंभ्यतेनेनेत्संकः, लक्षिजेतें हा
भिन्नत्तानें जाणतें जातें वस्तुमात्रजेणें
करून तो. कृ. अक्रिया. लक्षण अ. चि
न्ह. उत्तंग १ एक टोच ही संख्या. अ. पु.

अंकुरः अंकुरः अंभ्यत इत्संकुरः,
आंत असून बाहीर आल्यासुबें स्पष्ट
होतो जो तो. कृ. अक्रिया. लक्षण अ. कों
व. अ. पु.

अंकुशः अंभ्यते हस्तिरनेनेति अंकुशः,
विहित करिजेतो हत्तीजेणें करून तो.
कृ. अक्रिया. लक्षण अ. गजस्वाधीन स
रत्ण्याचें आयुध. अ. पु.

अंकोटः अंभ्यत इति अंकोटः, पर्वता
च्या उच्च प्रदेशीं असल्यानें सर्वांनीं लक्षि
जेतो जो तो. कृ. अक्रिया. लक्षण अ. अ
कोडाचा वृक्ष. अ. पु.

अंभ्यः अंकेभवः अंभ्यः, उत्तंगान्चे रा
यीं वाजविण्याकरितां जाचि स्थिति तो.
त. माडीवर घेउन वाजविण्याचा मृदंग.
अ. पु.

अहं अहणीतात्सहं, स्वसविषयांतें व्या
प्त करितो जो तो. कृ. अस्तूधा. व्याप्ति अ.
इंद्रिय २ पादलोण. अ. न. १ फांसा ५
चाक ५ विद्याचें झाड. ६ तोळा ७ व्यव
हार ८ वेहडा. अ. पु. को. सुरमा. अ
न. १ समजलेला अर्थ. अ. पु. १ शुजंग.
५ रुद्राक्ष. ५ भद्राक्ष. २ गडा. अ. पु.

अक्षताः क्षणनेक्षतं नक्षतं चेषांते अ
क्षताः, नाहीं आहे हिंसन हा विकार

जांस तो स. धुतलेलेतांदूक यव अ. पु. व.

अक्षदर्शकः परपतीति दर्शकः अक्षाणां व्यवहाराणां दर्शकः अक्षदर्शकः, व्यवहाराणां दर्शकः स. व्यवहार पाहणारा. स. न्यायनिवडणारा. अ. पु.

अक्षदेवी अक्षेर्दीव्यनितच्छीलः अक्षदेवी, अक्ष स. पाश चानीं श्रीडाकरणे हाजाचा स्तम्भावतो. क. दिवुधा. श्रीडा. अ. फांशांनीं खेळणारा. तुवेवाज. इ. च. पु.

अक्षधूर्तः अक्षेऽधुर्तः अक्षधूर्तः, फांशांचा गयीं जो धूर्त तो. स. अर्थ परचा शब्दान्तर. अ. पु.

अक्षपादः अक्षचक्षुरिंद्रियं पादे यस्य सः अक्षपादः, चक्षुरिंद्रिय आहे चरणेचे गयीं ज्याचा तो. स. सप्त ऋषीं तला गौतमसुनी. जैन न. हे. अ. पु.

अक्षरं नक्षरतीत्यक्षरं, नाहीं नष्ट होत जें तें. क. क्षरधा. क्षरण अ. मोक्ष. २ अकारादि वर्ण. ३ ब्रह्म. अ. न. को. तपत्रयी. २ वस्त्र. ३ आदिकारण. ४ आकाश. ५ धर्मन.

अक्षरचपाः अक्षरैर्विचोत्तरचपाः, लेखनाविषयीं अक्षरांनीं जो विचर स. यमिष्ट तो. त. लेखक. अ. पु.

अक्षरचुंबुः अक्षरैर्विचिंतः अक्षरचुंबुः, त. अर्थादिवरचा शब्दाप्रमाणें उ. पु.

अक्षरविन्यासः अक्षराणां विन्यासः अक्षरविन्यासः, अक्षरांचा जो विन्यास स. माडणी तो. स. लिपि. अ. पु.

अक्षरसंस्थानं अक्षराणां संस्थानं अक्षरसंस्थानं, अक्षरांचें जें संस्थान स. सम्यक् स्थिति तें. स. लिपि. अ. न.

अक्षरुचकं रुच्यत इति रुचकं अक्षरसंस्थानेन्द्रियस्य रुचकमक्षरुचकं, रोचनकरितें जें तें रुचक रसनेंद्रियाला. जें रुचक स. रुचि आणणारें. स. क्षारांतील एक भेद, सोरा. अ. न.

अक्षवती अक्षाः पाशकाः संत्यस्यामिति अक्षवती, अक्ष. स. पाशा आहेत श्रीडेला साधन जीचा गयीं ती. त. निर्जीव पदार्थांचा खेळ. इ. च. स्त्री.

अक्षाग्रकीलकः अक्षास्य नाभिक्षेप्यस्य अग्रकीलकः अक्षाग्रकीलकः, गाडीच्या अंतराचा जो अग्रकीलक तो. म. गाडीच्या आंतराचा पुटचा खिळा. अ. पु.

अक्षांतिः क्षमणं द्वांतिः नक्षांतिः अक्षांतिः, क्षांति स. क्षमा तीर्थां जी विरुद्धता. स. इंधां. इ. स्त्री.

अक्षि अश्रुतेनेनेत्यक्षि. पदार्थमात्रावा
दर्शनक्रियेने व्यापिते ह्य. यावत्पदार्थ
ज्ञानालाजे साधन ते ह. अश्रुद्धा.
व्याप्ति अ. नेत्र. न. न.

अक्षिकूटकं अक्षणाः कूटेकमक्षिकूट
कं. अक्षिचिंजे कूटक ह्यकनीनिकाते
हत्तीच्या हांभ्यांतील घाहुला अ. न.

अक्षिगतः अक्षिगतः अक्षिगतः, ने
त्राचा वायीं प्रतिकूलज्ञाने जो गत ह्य.
ग्राम. तां. स. औष्ण्यं सुरुणावा शुभ्र.
अ. पु.

अक्षिवं अक्षिवानीत्यक्षिवं. नेत्रांतें
पाडा करिते जें तें ह. वाधा. गति अ.
समुद्राचें पाणी सुकवून केलेलें मीठ.
अ. न.

अक्षीचं नक्षीवनीत्यक्षीचं, नाही उन्म
त्त करित जें तें ह. क्षीवृधा. मद अ.
शैवण्याचा हस. अ. न.

अक्षोदः अक्षणीतीति अक्षोदः, स्ववि
स्ताराने व्याम करितो जो तो. ह. अश्रु
धा. व्याप्ति अ. उंगरी आक्रोडाचा ह
स. अ. पु.

अक्षोहिणी ऊहः समूहोस्या अक्षोहिणी
अक्षणा ग्रहीणी अक्षोहिणी. समूह -
आहे जीस ती ऊहणी अक्षांची जी ऊ

हिनी ह्य. अनीक्षिनीच्या ससुदायां तें
वाहणारी. स. दाहा अनीक्षिनीसेना.
ईवं. स्त्री.

अखंडं नखंड्यते नदखंडं. नाही खंड
न करित जें तें ह. खडि धा. पेटन अ.
संपूर्णवस्तु जाचा भेद झाला नाही तें.
वि. अ. पु. न. आचं. स्त्री.

अखानं खानाद्भिन्नं अखानं. खानाह
न जें निराळें तें अखान. स. मनुष्यानें
खटलेलें नक्षे असं जें सरोवरादि तें. वि
अ. पु. न. आचं. स्त्री.

अखिलं नखिलं यस्य अखिलं. नाही
आहे संपूर्ण जा मध्ये तें स. परिपूर्णवस्तु
सगळें. अ. न.

अग्रः नगच्छतीत्यग्रः, नाही गमन क
रीत जो तो. ह. गम्बु धा. गति अ. उं
गर. झाड. अ. पु.

अग्रदः नगदोयस्मादग्रदः, रोगना
हीसा होतो जापासून तो. स. औष
धा. अ. पु.

अग्रदंकारः अग्रदंकरातीति अग्रदका
रः, निरोगी करितो जो तो. ह. उकृञ्
धा. करण अ. वैद्य. अ. पु.

अग्रस्त्यः अग्रांविध्वंस्त्वायति इत्यगस्त्यः
विध्वपचंतायत प्रतिबंध करितो जो तो.

क. स्तैधा सघात अ अगस्त्यमुनीऋषि
 अंगं अंगतीत्यंगं. गमन करिते जें तें ह
 अगिधा. गति अ शरीरवचव. अ न. २
 सवोधन ३ पुनः पा अर्था
 अंगदं अगंदयते अंगदं. अंगांते भूषि
 त करिते जे ते ह. देवूधा. पालन अ वा
 दूष्पण. अ. न.
 अंगनं अगत्यत्रेति अंगनं, गमन करि
 ताहेत ज्याचे वायात ह. अगिधा गति
 अ. आशण. अ न.
 अंगना प्रशस्त्रांगानि अस्वा इति अंगना
 प्रशस्त आहेत अंगंजीर्णी ती. त. सु-
 दर अवयवांनी स्त्री. २ सार्वभौम सत्त
 क उच्चर दिमलाची स्त्री. आच. स्त्री.
 अगमः नगच्छतीति अगम नाही ग
 मन करीत जो तो. ह. गम्पुधा गति
 अ. वृद्ध. अ. सु
 अंगविदोषः अंगानांविदोष. अंगवि-
 दोष, अंगांचा जो विदोष ह नादन-
 तो स. अंगचालन पूर्वक नृत्यातील
 एक प्रकार. अ. सु.
 अंगसंस्कारः अंगसंस्क्रियते अनेने
 नि अंगसंस्कारः, अंग जें ते संस्कृत-
 ह सुगंधित करिजेते जणें कर्त तो
 ह बुळुळूधा करण अ. अंगाना सु-

गंधि द्रव्य लावणें. अ. सु.
 अंगहारः अंगानांहारो न्यत्रनयनं अं
 गहारः, अंगंजीं त्याचे जे अन्यत्रनयन
 ती. स. नृत्यांतील अगावयवांचें इत
 स्ततश्चालन. अ. सु.
 अगाधं अगाधमगाधं, नक्षे जे गाध ते
 अगाधः स. जाच्या तलाचा अंतलाग
 त नाही इतके खोल ते. सरोवरादि. नि
 अ. सु. न. आच. स्त्री
 अगारं अगान्दृष्टान् ऋच्छति मामो
 तीति अगारं दृष्टांते अनाशकत्वे करू
 न प्राप्त होते जें ते. ह. ऋ धा. गति अ
 गृह अ न.
 अंगारः अंगतीत्यंगार, मेषादिराशी
 भूत किवा शीत निवारणाभूत गमन क
 रितो जें तो. ह. अगिधा. गति अ. मं
 गळ नामक ग्रह. २ वीलित ३ इंगळ.
 अ. सु.
 अंगारकः अंगाररवरकवर्णत्वान् अ
 गारकः, अंगार ह. भिन्बारा त्या सारि
 स्वा जो तो. त. मंगळ नामक ग्रह. अ. सु
 अंगारधानिका अंगाराधीयते वांगत
 धानिका अंगार ह. इंगळ जें ते राहता
 त जीचा दर्षा ती. ह. दुधाञ् पा. धा
 रण अ दोकडी आच. स्त्री.

अंगारवल्ली अंगारवत् वल्लीयस्याः-
सा अंगारवल्ली, निरवान्यां सारव्या आहे
त वल्ली जीस ती. स. भारंगीची वेल. ई
वं. स्त्री.

अंगारवल्ली अंगारवर्णपर्णा वल्ली-
अंगारवल्ली, निरवान्यां सारिख्यां आहेत
पर्णे जीचीं ती. स. करंज वृक्षांतील ए-
कभेद. ईवं. स्त्री.

अंगारशकटिः अंगारशकटी अं
गाराणां शकटिः अंगारशकटिः अंगा
रांची जी शकटि ह. पात्रविशेष ती.
स. बोगडी. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री.

अंगीकारः अंगीकरणमंगीकारः, -
स्वीकारकरणं जी तो. ह. हधा. कर
णअ. स्वीकार. अ. पु.

अंगीकृतं अनंगमंगमकारि अंगीकृ
तं, अनंगाला अंगकरिजेतें जें तें. त.
स्वीकृत. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अगुरुः न विद्यते गुरु रस्यादित्यगुरु
नाही आहे गुरु ह. सारघृत वृक्षजा
हून तो. स. विसव्याचा वृक्ष-उ. पु. न.
२ रुष्यागरुचदन. अ. न.

अगुरुशिशपा शिंबाभि शपतीति
शिशपा अगुरुआसौ शिशपाच अगु-
रुशिशपा. स. शिंबाशी आक्रोश ह.

स्थिति करित्वे जी ती. शिशपा अगुरु
ह. ठांकोत्तर गुरु अशी जी ती. स. वि
सव्याचें झाड. आबं. स्त्री.

अंगुलं अंगुलातीति अंगुल. हस्तानें य
हण करितें जें ते. ह. लाधा. आदानअ.
बोट. अ. न.

अंगुलिः अंगुली अंगतीति अंगुलि,
क्रिया करण्या करितां गमन करित्वे जी
ती. ह. अगिधा. गतिअ. हाताचें बोट.
२ हत्तीचे कर्णभूषण. इ. स्त्री. २ ईवं स्त्री

अंगुलिसुद्रा अंगुल्याः सुदंरातीति अंगु
लिसुद्रा, अंगुलीची जी सुद्र ह. शोभा
तीतें देखे जी ती. ह. राधा. दानअ. रा
मनामादिकांची आंगरी. आबं. स्त्री.

अंगुलीयकं अंगुलीभवं अंगुलीयकं,
अंगुलीचावयी शोभा देण्याकरितां जें त
व ह. उत्सन्न तें. त. अंगुलिभूषण, आं
गरी. अ. न.

अंगुष्ठः अंगोपाणोतिष्ठतीति अंगुष्ठः,
हस्ताचावयीं राहतो जी तो. ह. लाधा.
गतिनिष्ठतिअ. आंगठा. अ. पु.

अग्नायी अग्नेः स्त्री अग्नायी, अग्नाची
जी पत्नी ती. स्त्रीय अग्नाची स्त्री ईवं स्त्री.

अग्निः अंगतीत्यग्निः, अंगति ह. घंडी
ला कांपवितो जी तो. ह. अगिधा. कपन

अ. विस्तवः इ. पु.

अग्निऋणः अग्ने. ऋण अग्निऋण.

अग्नीचाजो ऋणतो. स. शिर्षा. अ. पु.

अग्निचित् अग्निमच्चैर्पादिति अग्नि

चित् अग्नीते चेतवित्ताशालाजोतो रु.

वित्रुधा. चयन अ. विस्तेवपेटविणारा. त्.

पु. स्त्री. न.

अग्निज्वाला अग्नेर्जालेव अग्निजा

ला, अग्नीच्या ज्वालेच्यापरी जीजा-

लाती. स. वनो. जीस धाचटी असे-

झणतानती. आव. स्त्री.

अग्निभूः अग्नेर्भवतीत्यग्निभूः, अ

ग्नीपासून जो उत्पन्न होतो ना रु. च. धा

सत्ता अ पदानन ऊ. पु.

अग्निमंथः अग्निमम्यातीत्यग्निमंथ

अग्नीते मथनस्य विलाडन करितो जो

तो. क. मंथधा. विलोडन अ. नरवेत्य

वे झाड. अ. पु.

अग्निमुरवी अग्निमिव मुरव यन्वा.

गा अग्निमुरवी, अग्नी प्रमाणे आहे ना

ह्या स. राहक मुरव जीव तीं मं धि-

च्याने झाड. इंच स्त्री

अग्निशिरवे अग्निरिव शिरव पत्य-

तन् अग्निशिरवे, अग्नि तुल्य आहे कि

त्या हा अष्टजाव ते म कुट्ट अ न

अग्निशिरवा अग्निरिव शिरवा पत्याः

सा अग्निशिरवा. अग्नि सारखी आहे

शिरवा जीनी जीस. स. वाग चवका

कळलावी असें झणतात ती. १ शाकवि

शेष. आवं. स्त्री.

अग्नीध्रः अग्नीनिंधे इति अग्नीध्रः अ

ग्नीते प्रदीप्त करितो जो तो. रु. अिंधी

धा. दीप्ति अ. कृत्तिरिवशेष. अ. पु.

अग्न्युत्सातः अग्नेरुत्सातः वैरुतमग्नि

युत्सात. अग्नीपासून जो उत्सात तो. स

अग्निरुत उपद्रव विशेष. अ. पु.

अग्र्यं अग्नीत्यग्र शकं जाते जेत रु. अगपाक

दिव्यगति अ शीडा सुद चाप्रदेश उ. अग्रगामी १

अधिक उ साग्रगत भन धममुस. दि अ पु न. आवं स्त्री

अग्रजः अग्रजान. अग्रज., प्रथम शा

ला जो तो रु. जनी धा. शत्रुणां च अ-

आदी झालेला. अ. पु

अग्रजन्मा अग्रे जन्म पत्यस. अग्र

जन्मा चारहि वर्णांच्या आदी आहे ज

न्म जावे ना म झाझण. न. पु.

अग्रणीः अग्रनयतीत्यग्रणीः, अग्रता

या गगन नरिता जो तो क. नीम् धा.

मापण अ श्रेष्ठ इ. पु.

अग्रनः अग्रवत्यग्रत. अग्रजातीं म जुटें

प्रयन. न उ. अग्रत. पुस्तकं अग्रते.

मुक्ते. अव्ययं.

अग्रतःसरः अग्रतःसरतीत्यग्रतःस
रः, अग्रभागीं गमन करितो जौती. क.
सृधा. गति अ. पुटं जाणारा. वि. अ. पु.
न. आबं स्त्री.

अग्रमांसं अग्रंचतन्मांसंच अग्रमांसं,
जीवनाला मुख्यजे मांस नें. स. काळज
अ. न.

अग्रसरः अग्रसरतीत्यग्रसरः, अर्था
दिक अग्रतःसरशब्दप्रमाणं.

अग्रियं अग्रियं अग्रभवं अग्रियं अ
ग्राचाशयीं ह. प्रथमजे सानें तें तः वं
धूवगेंरे वि. अ. पु. न. आबं स्त्री.

अग्रेदिधिषुः अग्रेषधानंदिधिषुर्च-
स्यस अग्रेदिधिषुः, प्रधानआहे दिधिषु
जास तो. स. दोनचेक विवाहित बाय
कोचा दुसरा नवरा. उ. पु.

अग्रेसरः विग्रहादिसर्वं अग्रसेशब्दा
प्रमाणं.

अग्र्यः अग्र्यत्वः अग्र्यः, अग्रभागीं जी
ज्ञानाती. त. सुख. वि. अ. पु. न. आबं
स्त्री.

अघं अघतेगच्छति दानादिनेति अघं,
दानादिनें करुण दूरजाते जें तें. क. अ-
घिधा. गति अ. पाप. २ मरणादिदुःख.

३ मृगयादिव्यसन. अ. न.

अघमर्षणं अघमर्षतीति अघमर्षणं,
पापानें पराभवितें जें तें. क. मृषधा. ति
तिहा अ. सर्व पापनाशनार्थं जपावयाची
ऋचा. अ. न.

अघ्या महन्वते हंति वा दातारमिति अ
घ्या. देणाराप्रत नाहीं हनन ह. पतनक
रीत जी ती. क. हनधा. हिंसा अ. गार्.
आबं स्त्री.

अंधिः अंहते अनेनेति अंधिः, गमन हो
तें हे जेणें करून तो. क. अहिधा. गमन
अ. चरण, पाय. इ. पु.

अंधिजः अंधेर्जातिः अंधिजः चरणा
शास्त्रज्ञात्कालोती. कृजनीधा. पादुमा
व अ. शूद्रवर्ण. अ. पु.

अंधिपर्णिका अंधेरारभ्यपर्णान्यस्य
इति अंधिपर्णिका, मुकापास्त्र आहे
त पर्णे ह. पत्रें जास ती. स. वनो. वा.
जिला उंबला पिटव असें हाणतात ती.
आबं स्त्री.

अंधिनामकः अंधेर्नामघस्यसः अंधि-
नामकः, अंधि ह. चरणत्याचे आहे नें.
मजास तो. स. वृक्षाचे मूल. अ. पु.

अंधिवहिका अंधिमूलमारभ्यवहिक-
रस्था इति अंधिवहिका मुकापास्त्र आ

हेतु बह्नी जीस ती. सवन्तो. प्रा. उचला
 पिरवण असें क्षणतातनी आवं. स्त्री
 अचंडी नचंडी अचंडी, नडे जीचंडी
 ती. स. नापट नडे अशी गार्द. रंवे.
 स्त्री.

अचलः चलनीतिचलः नचलः अच
 लः, चंचल हांतो जो तोचलः नडे जो
 चल तो अचल. क. चलधा. कंपन-
 अ. पर्वत. अ. पु.

अचला नचलनीत्यचला. नाहिं कंप
 पावत जी ती. क. चलधा. कंपन अ.
 पृथ्वा. आवं. स्त्री.

अच्युतः नास्तिच्युतं सलनं यस्यस।
 अच्युतः, नाहिं आहं कपीहि सवल-
 न स. धंश जो गोजास ती. स. विष्णु
 २ मत्स्यविशोप. अ. पु.

अच्युताग्रजः अच्युतस्य अग्रजः -
 अच्युताग्रजः, अच्युताचाओ अग्र
 ज स. श्रेष्ठ बंधु ती. स. बलराम अ. पु.

अंचितः अचतेरमदिति अंचितः, पृ
 जिते ला जो ती क. अंजुधा. पूजा
 अ. पूजिते ला. वि. अ. पु. न. आ.
 व. स्त्री.

अच्छः नच्छानिदृष्टिमिति अच्छः.
 दर्शने उदन य. पतिबध करान-

नाहीं जें तें. क. छोधा. उंदन अ. स्व
 च्छ. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २ आ-
 स्वल ३ स्फटिक मणी. अ. पु.

अच्छमल्लः अच्छमाभिसुरव्येन फल
 तेइति अच्छमल्लः, आभिसुरव्ये करुत
 हिसाकरणारा. क. मल्लधा. हिसा अ.
 आस्वल अ. पु.

अजः न जायते भजनीतिवा अजः, ना
 ही उत्सन्न होत अथवा गमन करि नो जो
 ती. क. जनीधा. मादु घोव अ. अज. ग
 नि अ. महादेव. २ चौकड. अ. पु.

अजगंधिका अजस्येव गंधोः स्या अ
 जगंधिका, गोडी सास्ला आह्ने गंधजो तो
 जीस ती. स. शाकविशोप. जास प्रा. ति
 लवण कानफोडी असें क्षणतात ती.
 आवं. स्त्री

अजगरः गिरनीतिगरः अजस्यगर.
 अजगर, अज जो चौकड त्याना जो प
 लक ती. स. आर द्यष्टन एक रफांदा मे
 ५. अ. पु.

अजगवं अजंनवाद्यणा गम्यत इत्य
 गवं, मयदवाने जापले जाते अथवा
 पाविजे ते ज ते ह. गम्यधा. गमन अ
 महादेवाचे पुत्र्य. अ. न.

अजनानिः अजननमजननिः, जन्म

नसौ यामकारे करून जो आश्रीश-
तौ. कृ. जनधा. जननअ. शिवाचार
कभेद. इ. स्त्री. उ. अजनमिस्तेशरषु
यात् .

अजन्यं नजनेसाधुरजन्यं, जनस-
लोक त्याविषयीजें साधुनहेने त शु
साधुभसूचक उपद्रवविशेष. अ. न.

अजसोदा अजंसोदयतीत्यजसोदा.
अजातें हर्षं करितेजीती. कृ. सुदधा
हर्षंअ. औचा. आबं. स्त्री.

अजशृंगी अज शृंगमस्याअजशृंगी.
अजशृंगतुल्य आहे शृंगजेंनें जीचेंती
स. वनो. जीस माह. मेटशृंगी असें-
हणतात ती. ईबं. स्त्री.

अजस्त्रं नजस्यतीत्यजस्त्रं, नाहींमोक्ष
ण करीत जें ने. कृ. जसुधा. मोक्षणा-
अ. निरंतर. अव्यय.

अजहा नजहानिशुकाभितिअजहा)-
शुकाप्रत त्याग करीत नाहींजो तो. कृ.
ओहाकृधा. त्यागअ. वनो. प्रा. कुच-
ली कुहि असे हणतात ती. आबं. स्त्री.

अजा अजतीतिअजा, गमन करिते
जीती. कृ. अजधा. गतिअ. शोकी. आ
बं. स्त्री

अजाजी अजमजतीतिअजाजी, अ

जाप्रत नक्षत्रेकरून गमन करिते
जीती. कृ. अजधा. गतिअ. जिरें.
ईबं. स्त्री.

अजाजीवः अजाजीवोजीविकापस्य
सअजाजीवः, अजाआहे जीविका-
ह. उपजीवन ज्याचें तो. स. मेटपाळ.
मेटक्या. अ. सु.

अजाजीवी अजयाजीवतितच्छीलः
अजाजीवी, शोकीनेंजीवन पावणें हा
आहे स्तपाव जाचा तो. कृ. जीवधा.
प्राणधारणअ. मेटपाल मेटक्या. इन्. सु.

अजितः नजितः अजितः, नहेजो
जित ह. जिंकलेला तो. स. पराभव
नमालेला. वि. अ. सु. न. आबं. स्त्री
१ महादेव. अ. सु.

अजिनं अज्यतेतदजिनं. शरीरव्याप्त
करिजेनें जें ने. कृ. अजधा. गतिअ.-
हरणाचें कातडें. अ. न.

अजिनपत्रा अजिनभिवपत्राणियस्या
गाअजिनपत्रा, नर्ममटश आहेत प
अं ह. पहा जीचे ती. स. पक्षिविशो
ष ज्यास मा बदुराचामनिराई असें
हणतात ती. आबं. स्त्री.

अजिनयोनिः अजिनस्ययोनिचंस्या
दित्वाजिनयोनिः, पवित्रचर्माचीआ

हे योनि ह्य-उसमिजापासून तो. स.
हरिण. इ. पु.

अजिरं अजतिगच्छत्येति अजिरं,
गमनकरिताहेतुज्याचेराशीं तें. क.
अजधा. गतिअ. अंगण. २ विषय.
३ शरीर. अ. न. को. बंदुका वायु.

अजिह्वः नजिह्वः अजिह्वः, नहं-
जो जिह्व ह्य-कुटिल तो. स. सरक.
दि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अजिह्वगः अजिह्वगच्छतीति अ-
जिह्वगः. मरक गमन करितो जां तो.
क. गन्धधा. गतिअ. बाण. अ. पु.

अजीर्षनिः अजीवनमजीवनिः, अ-
जीवन होतो असाजो आक्रोश नी. क.
जीवधा. प्राणधारणअ. शिबीचा ए
कनेद. इ. स्त्री.

अज्जुका अर्जते इत्यज्जुका, अर्ज-
न ह्य संपादन करित्येजी नी. क. अ-
र्जधा. अर्जनिअ. मृत्य करणारी वेषण
आबं. स्त्री.

अझ्यटा अत आश्चर्यस्य झटः संपा-
तोः स्याम झ्यटा. आश्चर्याचा आहे.
संघ ह्य. समूह जीचा राशी नी. स. पु.
इं आंबडी. आबं. स्त्री.

अज्ञः नजानानीत्यज्ञः, नाही जाणत

जोती. क. साधा. अवबोधन अ. मूर्ख.
दि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अज्ञानं विरुद्धं तानमज्ञानं, विरुद्ध-
जें ज्ञान तें. स. अघथार्थज्ञान. अ. न.
अंजनः अनक्ति गच्छतीति अंजनः,
गमन करितो जो तो. क. अंजूधा. गम-
नअ. पश्चिमेचा दिग्गज. अ. पु. २ अं-
जन, नंत्रशुद्धिकरणारे कज्जलादिक.
अ. न.

अंजनकेशी अंजनमिव केशाः यस्याः
सा अंजनकेशी, अंजनासाररवे आहेत
केश जीचे ती. स. सुवासिकद्रव्यविशे
प ह्य. पवारी असें झणतात ती. ईबं.
स्त्री.

अंजनावती अंजनवर्णत्वात् अंजन-
मस्त्यस्याः अंजनावती, अंजन ह्य. क-
ञ्जरूप आहे वर्ण जीस ती. त. पश्चि-
मदिग्गजाची स्त्री. ईबं. स्त्री.

अंजलिः अज्यनेनेनेति अंजलिः, से-
वन करिजेतें जेणें करून क. अंजूधा.
व्यन्यादिअ. पसा. इ. पु.

अंजसा अंजनअंजः अंजं स्यतीति
अंजसा, अंजं स्यति ह्य. स्पष्टता जीमि
चें नाशक जें तें. क. घोधा. अनं कर्म
अ. शीघ्र, लवकर. २ माहान् या अ

धी उ. अंजसायातिसुरगः २ अंजसे
निरुक्त्युः कुचग्रहैः अच.

अटनिः अटनी अटतिगुणोत्रेति-
अटनिः, गमनकरितोहेरण ह्य. प्रत्वं
चारज्जुजीचावाप्रीं ती. कृ. अटथा. गति
अ. धलुच्याचे अग्र. इ. स्त्री. ईवं. स्त्री.

अटविः अटवी अटंत्वचेति अटविः
अटन ह्य. गमन करिताहेत जीचावाप्रीं
ती. कृ. अटथा. गति अ. अग्रण्युः इ. ईवं. स्त्री.

अटरुषः अटरूषः अरान्नाच्छतो
रूपतीभिर्अंटरुषः, गमन करणाच्याप
न हिंसा ह्य. प्रतिबंधकरितो जो तो. कृ. रु
षथा. हिंसा अ. अडुळशाचें झाड. -
अ. सु.

अंरा अटनं अरा, गमन जें ती. कृ. अ
टथा. गति अ. जाणें. आचं. स्त्री.

अट्टः अट्टपति अतिक्रामयतीति अ-
ट्टः, अधः प्रदेशातिक्रमणपूर्वक गम
न करवितो जो तो. कृ. अट्टथा. अति
क्रमण अ. माडी. अ. सु.

अत्या अटात्या विग्रहादिसर्व अ
राश्याप्रमाणें.

अणकः अणतरति अणः कुस्मितः
अणः अणकः कुस्मित बोलतो जो तो.
त. अ. सु.

अणावीनं विग्रहादिसर्वपुढच्या शब्द
प्रमाणें.

अणुच्यं - अणुनां भवनं क्षेत्रमणच्यं,
अणुचें भवन ह्य. उत्पादक क्षेत्र तें.
त. अणुनामक धान्य जांत होते तें
वि. अ. सु. न. आचं. स्त्री.

अणियाः अणी अणतीति अणियाः, श
ब्द करितो जो तो. कृ. अण धा. शब्द
अ. गाडीचें चारु राहाण्या करितां क-
ण्याच्या शेवटास जी सिढी असत्ये-
ती. इ. सु. २ ईवं. स्त्री.

अणिसा अणोर्भावः अणिसा, अणू
चा जो भाव ह्य. सत्ता तो. त. अष्टसि
ईंतील एकमेद. न. सु.

अणीयः अतिशयेनासुरणीयः, अ
तिशयें करून जें अणु तें. त. स. न.

अणुः अणतीत्यणुः, स्वसक्षणाचें
पोषण करितो जो तो. कृ. अण धा.
माणन अ. धान्य विशेष. उ. सु. २ सू
ह्य. वि. उ. सु. न. ईवं. उ. स्त्री.

अंडं अमत्यस्मादित्यंडं, गमन क
रितो हे पट्टादिक ज्यापासून तें. कृ.
अम धा. गति अ. अंडें कवट. अ. न.

अंडकोशः अंडकोषः अंडयोः
कोशः अंडकोशः, अंडाचा जो जो

श हा. धारकावयव तो. स. वृषण आं
उ. अ. सु.

अंडजः अंडाज्जातः अंडज, अंडापा
सून जो अस्त्रांत तो. कूं. जनीथा मादु-
र्भाव अ. पक्षि. २ सर्प ३ ब्रह्मदेव. ४
मत्स्य. अ. सु.

अतटः नतटोः त्वत्रेति अतट, नाहीं
आहे तट जांचे रायीं तो. स. पर्वताचा
तुटलेला कडा अ. सु.

अतलस्पर्शी नविद्यते तलस्पर्शीः वे-
त्सतलस्पर्शी, नाहीं आहे तलस्पर्शी हा अं
त जा विषयीं तें स. ज्याचा नलाचा
अंत नाहीं ते दि. अ. सु. न आव-
स्त्री.

अतसी अततीत्यतसी, निरतरग-
मन करित्वे जी ती. कूं. अतथा. सात
त्यगमन अ. धान्य विशेष. ज्यास ज-
वस असें ह्मणतात ती. इंचे. स्त्री.

अति अततीत्यति, प्रकर्षो विषयीं अ
थवा लेंघनार्थी निरतरगमन करितो
जो तो. कूं. अतथा. सातत्यगमन अ.
उत्कर्ष २ अतिक्रमण. उ. अत्युत्तमो
विष्णु २ अतिबेलं जलधिजल. को
अतिशय सुनि. पूजा. अच्य.

अतिक्रमः अतिक्रमणमतिक्रम,

अतिक्रमण जें तो. कूं. क्रमुधा. पा
दविक्षेप अ. शत्रूचर निभंयपणाने-
शरार्थें गमन. २ उल्लंघन. अ. सु.

अतिचरा अतिचरतीत्यतिचरा, सं-
चरण करित्वे जी ती. कूं. चरथा. ग
ति अ. वनौषधि विशेष जीस पद्यचा
रिणी असें ह्मणतात ती आवं. स्त्री.

अतिछत्रः अतिछत्रा छत्रमति
क्रांत. अतिछत्रः, आरुत्यादिकानें
छत्रातें अतिक्रमण करून राहिला
जो तो. स. जलतृणाविशेष हा वेरव
डासारखा असतो अ. सु. २ शोफेची
भाजी. आव. स्त्री.

अतिजवः अतिशयितो जवोस्य अ.
तिजवः, अतिशयित आहे जव हा
वेगजाचा तो. स. अतिवेगवान्. वि
अ. सु. न. आव. स्त्री.

अतिथिः अततीत्यतिथिः, गमन
करितो जो तो. कूं. अतथा. सातत्य
गमन अ. दुरूत श्रमून वेंस्पदेवांती
आलेला. इ. सु.

अतिसु नावमतिक्रान्तमतिसु, नौके
मत अतिक्रमण करून राहिलें जें-
तें स. नौकेचें अतिक्रमण केलेलें
जलादि. ओं. उ. स्त्री. न.

अतिपंथाः अतिशयेन शोभनं, पंथाः

अतिपंथाः, अतिशयैकं कूल उक्त ए-

जो मार्ग तो स. चांगला मार्ग इन्. पु.

अतिपातः अतिपतनमतिपातः,

अतिपतनजें तो. कू. पत्तुधा. गमन-

अ. अर्थादिसर्व अतिक्रमशब्दप्रमाणे

अतिबलः अतिअत्यंत बलं यस्य सः

अतिबलः, अत्यंत आहे बल जास तो.

स. बलिष्ठ. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अतिमात्रं मात्रास्तोकं अतिक्रान्तम-

तिमात्रं, स्वल्पानं अतिक्रमण करून

शहते ह. त्याचें विरोधि जें तें. स. अ-

तिशय. अ. न.

अतिमुक्तः अतिक्रान्तो मुक्तं शोक्त्या

त्रनि अतिमुक्तः, शुक्ल युगाने

मुक्ताफलाप्रत अतिक्रमण करू

न राहिला जो तो. एक फल झाड -

ज्यास कुसरी, कस्तूरीमोगरा असे

हाणतात तो. अ. पु.

अतिमुक्तकः अनिशयितः मुक्तो

विस्तारो यस्येति अतिमुक्तकः, अत्यंत

मुक्त आहे विस्तार जो तो जाचा तो. स.

निवसाचें झाड. अ. पु.

अतिरिक्तः अनिरिच्यते स्म इत्य-

तिरिक्तः, अतिरिक्त होइ जेजो जो-

तो. कू. रिचिर्था. विरेचन अ. अ-

धिक. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अतिवक्ता अत्यंत वक्ता अतिवक्ता,

अत्यंत जो वक्ता ह. बोलका तो. स.

बहुत बोलणारा. कू. पु. न. ईबं. स्त्री.

अतिवादः अतिक्रम्य वक्तिरतिवा-

दः, अतिक्रमण करून जी उक्ति तो.

स. निष्ठुर भाषण. अ. पु.

अतिविषा विषमतिक्रान्ता अनिति-

षा, विषाते अतिक्रमण करून राहि

ली जी ती. स. औषधि विशेष. आर्द.

स्त्री.

अतिवेलं वेलां मर्यादां अतिक्रान्त-

मतिवेलं, मर्यादेतें अतिक्रमण क-

रून राहिलें जें तें. स. अतिशय. अ-

न.

अतिशक्तिता अनिशयिता शक्तिर-

स्यतस्य भावोः ति शक्तिता, अत्यंत

शक्तिमाना जो जो भाव ह. सत्ता ती.

त. अतिपराक्रम. आबं. स्त्री.

अतिशयः अनिशयतमतिशयः,

अतिशयन ह. आधिक्य जें तें. कू.

शीङ्घा. स्वप्रार्थक. उत्कृष्ट. अ-

स.

अतिशोभनं अतिशयेन शोभनः

अतिशोभनः, अतिशयैकरूढ जोशो-
भनतो अतिशोभन. स. वि. अ. पु.
न. आवं. स्त्री.

अतिसर्जनं अतिशयेन सृज्यते त-
दतिसर्जनं, अतिशयैकरूढ देइजेते
जें तें. कृ. सृजधा. विसर्गं अ. अतिश
यदान करणें. अ. न.

अतिसारकी अतिसारोस्थास्तीति-
अतिसारकी, अतिसार आहे ज्यास
तो. त. अतिसार रोग झालेला पुरुष
इत्. पु. न. इत्वं. स्त्री.

अतींद्रियं इंद्रियमतिक्रान्तमतींद्रि-
यं इंद्रियातें अतिक्रमण करून राहि
लें जें तें. स. इंद्रियागोचर. वि. अ.
पु. न. आवं. स्त्री.

अतीव अतिचद्रवचेत्यतीव, अत्यं-
त निश्चयैकरूढ. स. अतिशयार्थि-
अव्य.

अत्तिका अत्तिष्वात्प्रायैषचनेरि-
त्तिका, प्वात्प्रायैते वचनानीं प्र-
क्षणकरित्ये स. वासदेत्येजीती. कृ.
अदधा. प्रक्षणा अ. ज्येष्ठमिनी. २
सुद्धी. ३ नात्योक्ति. आवं. स्त्री.

अत्यंतकोपनः अत्यंतं कृप्यतित-
कीलः अत्यंतकोपनः, अत्यंत को

पनशील हा. कोपिष्ट स्वभावाचा जो-
तो. कृ. कृपधा. क्रोध अ. अतिकोपि
ष्ट. वि. अ. पु. न. इत्वं. स्त्री.

अत्यंतीनः अत्यंतं गामी अत्यंतीनः,
अत्यंत गमन करितो जो तो. त. फार
चालणारा. अ. पु.

अत्ययः अत्यचनमनेन वा अत्ययः,
अतिशयैकरूढ जें गमन झ. मरणतें
किंवा तें होतें जेणें करून तो. कृ. अय
धा. गति अ. मरण. अ. पु.

अत्यल्पः अतिशयेन अल्पः अत्यल्पः,
अतिशयैकरूढ जो अल्प तो. स. अ
त्यंत अल्प. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अत्यर्थं अर्थमतिक्रान्तमत्यर्थं, अर्था-
प्रत अतिक्रमण करून राहते जें तें.
स. अतिशय. अ. न.

अत्यध्यक्षं अतोपु इति अत्यक्षं अ-
ध्यक्षमतिक्रान्तमत्यध्यक्षं, इंद्रियांचे
दार्थी स. इंद्रियगोचर जें तें अध्या-
क्ष त्याप्रत अतिक्रमण करून राहिलें
तें अत्यध्यक्ष. स. इंद्रियातीत अन-

अत्याहितं अतीवमनसि आर्थाय
तेस्मिन् अत्याहितं. अत्यंत मना
चा दार्थी धरलें जें तें. कृ. दुष्प्रधा.
धारण अ. जीवाची आशान धरितो

केलेले साहसकर्म. २ मोदे नय. अ. न.

अग्निः अमृतोदयः, व्याप्तकरितो जोतो. कृ. अग्नीषा. व्याप्तिअ. अभिना मकसतधीतला एककृषि. इ. सु.

अथ अर्थयनइतिअथ, प्रस्माराथानी. पाञ्चाकरणारां ह्य. अनंतराद्यर्थकजो तो. कृ. अर्थधा. उपयाञ्चाअ. मंगल.

२ प्रारंभ. ३ प्रक. ४ अनंतर. ५ साक. ल्य. उ. अथातोर्ब्रह्मजिज्ञासा. २ अथशब्दात्तुशासनेतिरथते. ३ स्नानं कृतायसुंजात. ४ अथवक्तुं समर्थोसि.

५ अथधातुश्च. को. समुच्चय. संशय. अधिकार. प्रतिज्ञा. अथ.

अथो विग्रहारिसर्वपूर्वेशब्दाप्रमाणे. - अथ.

अदक्षं दत्तादन्यददक्षं, अत्याहून जें अन्यह्य. अधिक तें. स. सुकळ. वि. अ. सु. न. आवं. स्त्री.

अदर्शनं दर्शनस्य अभावः अदर्शनं, दर्शनाचा जो अभाव ह्य. दर्शनप्रतिबंध तें. कृ. दशिरुधा. प्रेक्षणअ. दृष्टीचें आच्छादन. अ. न.

अदितिनंदनः, अदितेर्नंदनः, अदितिनंदनः, अदितीजीतिचा जो नंदन ह्य. सुव्रतो. स. देव. अ. सु.

अदृक् नदृशिरस्येतिअदृक्, नाहींआहे दृष्टिजास तो. स. आंधळा. श. पु.

अदृष्टं नदृष्टमदृष्टं, दृष्ट ह्य. अदलोति तजें तें. नदृजे दृष्ट तें. अथवा अकस्मात् प्राप्त होतें जें तें. स. अनवलोकित-

अमन्युत्पान अतिदृष्टि अनादृष्टि मूषक शलभ यानीं केलेले मय. अ. न.

अदृष्टिः विस्मद्वदृशिरदृष्टिः, विस्मद प्रतिकूल जो दृष्टिती. स. क्रूरदृष्टि. इ. स्त्री.

अद्वा अतंसंततं गमनं दधातीतिअद्वा, निरंतरगमनाला धारण करितो जो तो. कृ. दुधात्तुधा. धारणपोषणअ. साहायाअर्थी. उ. अद्वा अवेति. अंबे.

अद्भुतं अदाश्चर्यं तस्य भवने अद्भुतं, आश्चर्ये जें भवन ह्य. उत्सजितें. स आश्चर्ये. २ आदरसांतील एकरस. अ. न.

अद्वयः अक्षुशीलमस्येत्वाद्वयः, प्रतण कुरण्याचा आहे शील ह्य. स्वभाव जोचा तो. कृ. अदधा. प्रक्षुणअ. स्वादाड. वि. अ. सु. न. आवं. स्त्री.

अद्य अस्मिन्नइतिअद्य, आजच्यादिवसी जें तें. त. आजच्याअर्थी. उ. अद्यंगंतुनशक्नोमि. अथ.

अद्रिः अग्निअद्यतेवाअद्रिः, प्रक्षुण

करितो अथवा नक्षिजे तो जो तो. क.
 अरधा. नक्षणअ. पर्वत. २ वृक्ष. ३ सू
 यं. इ.पु.

अद्वयवादी अद्वयवदत्ववचमिव
 द्वयवादी, अवश्य अद्वयार्ते बोलणारा
 जो तो क. चरधा. व्यक्तवाणीअ. लुया
 चाभवतारं. इन्.पु.

अधमः अवत्यस्मादात्मानमधोभवो
 षाअधमः, रक्षणकरिजेतें जा पासून
 किंवा प्रयोगागीं जो होतो तो. क. अ
 धा. रक्षणअ. त. निरु.ए. २ न्यून. वि
 अ.पु. न. आचं. स्त्री.

अधमर्षीः अधममृणमस्याधमर्षी,
 अधमआहे ऋणजावें तो. स. ऋण-
 पेणारा रिणको. अ.पु.

अधरः धरादूर्धात्कठिनाहाअन्योधर
 लर्धकिंवा कठिणपाहून जो अन्यतो किं
 वानधीपतरत्वधर, नाहीं विध्वंसनक
 रित जो तो. स. क. पृ.ड.पा. अवध्वंस
 नअ. अधरोष्ट. ओं. अ.पु. २ रता-
 लचा. ३ अधम. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

अधरात् अधरस्मिन्देसोकालेवाअ
 धरात्, अधोदेशीं अथवा कालांतें
 उ. अधराहतः अच.

अधरेण अधरस्वादिशि अधरेण,

ग्रामादिकापेक्षां पश्चिमसमीपजें तें,
 अर्थअधरात् याशब्दाप्रमाणें. अच

अधरेद्युः अधरेन्दिअधरेद्युः रतालच्ची
 दिवसाच्याटायीं जो तो. त. अधरदिव
 सी त्याअर्थीं उ. अधरेद्युः प्रसूता. अच.

अधस्तात् अधः अधरस्मिन्नधस्ता
 त् अधोभागाव्हेवायीं जो तो. त. स्त्री
 त्याअर्थीं उ. अधस्तादतः अच

अधामार्गवः धामार्गः गतिः धामार्ग, धामा
 र्गें वातीति धामार्गवः अविद्यमानः धा
 मार्गवोयस्यात्सः अधामार्गवः, धामा
 र्गोचा गतीतें देतो जो तो धामार्गव अ
 विद्यमान आहे धामार्गव जाहून तो.
 क. वाधा. गतिअ. आपड्याचें शब्द
 अ.पु.

अधिकं अध्याकूटमधिकं, अत्यंत-
 आकूट स. परिमाणावरजें तें. त. अ
 धिक वि. अ.पु. न. आचं. स्त्री.

अधिकर्हिः अधिकाकर्हिर्चस्येत्यधि
 कर्हिः, अधिकआहे कर्हि स. समृ
 द्विजाची तो. स. संपन्न. वि. इ.पु. न
 आचं. स्त्री.

अधिकारं अधिकसंगादधिकांगं, अं
 गापेक्षांजें अधिक तें. स. सुरुषानें आं
 गरवताघालून पाधिवरून चातीवर

बांधतेतेवस्त्रज्यासपचांगीअसेंस-
णतातती. अ. न.

अधिकारः अधिकरणमधिकारः, अ-
धिकाराचेजेकरणह्. क्रियातो. कृ.
डुकृञ्धा. करणअ. व्यवस्थादेवणे.
अ. पु.

अधिकृतः अधिउपरिकृतोअधि-
कृतः, उपरिभागाचेवापींजोकृततो.
स. अधिकारी. अ. पु.

अधिक्षिप्तः अधिक्षिप्यतेस्यइत्य-
धिक्षिप्तः, अधिक्षेपिजेलाह्. तिर-
स्कृतकेलाजोतो. कृ. क्षिपधा. प्रे-
रणअ. आक्षेपिलेला. अ. पु. आ-
बं. स्त्री. अ. न.

अधित्यका अध्यारूढाभूमिरधि-
त्यका, अध्यारूढाह्. उच्चप्रदेशीं-
चीजीभूमिती. त. पर्वतावरचीउच्च
भूमि. आबं. स्त्री.

अधिपः अधिपातीत्यधिपः, अत्यं-
तरक्षणकरितोजोतो. कृ. पाधा.
रक्षणअ. प्रमुअश्ववाचजमान.
अ. पु.

अधिभूः अधिभवतीत्यधिभूः, -
प्रमुलेंकरूनहोतेजोतो. कृ. भूधा-
सत्ताअं. प्रमुस्वामी. कृ. उ.

अधिरोहिणी अधिरुत्यते, नचाधि-
रोहिणी, आरोहणकरिताहेतजीणेती.
कृ. रुहधा. बीजादिकअ. शिडी, निस-
ण. ईवं. स्त्री.

अधिवासनं अधिवास्पतइत्यधिवास-
नं, अधिकसुवासितकरितांनजेते. कृ.
वासधा. उपसेवनअं. गंधमाल्यादिका
नीकेलेलासंस्कार. अ. न.

अधिविन्ना अधिउपरिविन्नंलाप्तोप-
स्याःसाअधिविन्ना, अध्युपरिह्. पू-
र्वीआहेपतीलालाफजीचाती. स. अ-
नेकस्त्रियांतूनपूर्वीपाणिग्रहणकेलेली.
आबं. स्त्री.

अधिश्चयणी अधिश्चिचतेत्राधिश्चय-
णी, पाककरिजेतोजीचावाचींती. कृ.
श्रीञ्धा. पाकअं. चूल. ईवं. स्त्री.

अधिष्ठानं अधितिष्ठतिरधिष्ठीयतेवा-
अधिष्ठानं, राहूतोकिंवाराहिजेतोजे-
णेकरूनने. कृ. षाधा. गतिनिवर्तन-
अ. वसणे. २. चाक ३. नगर. ४. प्रभाव.
अ. न.

अधीनः इनमधिगतोअधीनः, सारी
प्रतमातझालाजोतो. स. साधीनः. वि.
अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अधीरः नधीरोर्ध्वमस्यअधीरः, ना

(२४)

(अ.)

विग्रहकोश.

(अ.)

हीं आहे धैर्य जास तो. स. मयानें व्या-

कुल. वि. अ. सु. न. आवं. स्त्री.

अधीश्वर: अधिक: ईश्वर: अधीश्वर;

अधिक ह्. अत्यंत जो ईश्वर तो. स.

देशांतरीचिरजे सर्व जास नम्य आहे-

त तो. अ. सु.

अधुना अस्मिन्काले अधुना, याका-

लाचाबाबीं. त. सांप्रतत्या अर्थी. अच्य

अधृष्ट: धरंतीति धृष्ट:; न धृष्ट: अधृ-

ष्ट:; सहन करितों जो तो धृष्ट न दे जो

धृष्ट तो अधृष्ट. स. लज्जित. वि. अ.

सु. न. आवं. स्त्री.

अधोशुक्रं अध: अंशुकं अधोशुक्रं -

देहाच्या अधोभाग संबंधी जें वस्त्र तें.

स. नें सावयाचें वस्त्र. अ. न.

अधोक्षज: अध: अक्षजं यस्य अध

धोक्षज:; आलीकडेस आहे इंद्रियज

न्यज्ञान जाच्या तो अधोक्षज. स. वि-

णु. अ. सु.

अधोशुवनं अध: स्थितं शुवनमधो

शुवनं, अधोमार्गी स्थित जें शुवन-

ह्. रमातल तें. स. पाताल. अ. न.

अधोसुरव: अध: सुरवंशस्य अधो

सुरव:; अधोमार्गी आहे सुरवंजें तें जा

चें तो. स. अधोवदन. वि. अ. सु. न.

ईवं. स्त्री.

अध्यक्ष: अधिगतोक्षमधिगतोक्षेण

वाक्षेण अधिकृतोधिकृतान्यक्षाण्यस्ता

ध्यक्षोनिवा अध्यक्ष:; इंद्रियांप्रवर्ति

वा इंद्रियेंकरून अथवा व्यवहाराविष

यी अधिकृत आहे त अक्षिजाचीं अथ

वा व्याप्तिकरितो जो तो. स. रह. अ

शूधा. व्याप्तिअ. अधिकारी. अ. सु.

२ प्रत्यक्ष. वि. अ. सु. न. आवं. स्त्री.

अध्यवसाय: अध्यवसानं अध्यव

साय:; अध्यवसानजें तो. क. पोंतक

मंणि. उत्साह. अ. सु.

अध्यापक: अध्यापयतीत्यध्यापक:;

पढवितो जो तो. क. इडु धा. अध्यय

नअ. पढविणारा. अ. सु.

अध्याहार: अध्याहरणं अध्याहार;

अध्याहरण ह्. ग्रंथादिकांत अर्थपूर्णक

रितां योरयपदादिकांची जी योजना

तो अध्याहार. क. लक्ष्मणा. हरणअ-

तक. अ. सु.

अध्यूता अधिउपभिऊदसुद्धहनंय-

स्या: सा अध्यूता; उपरि कालीं ह्. प्र

यमत: आहे विवाहर्जाचा ती. स. ए

कापुरूपानें अनेक विवाहित स्त्रियां

तील पहिली स्त्री. आवं. स्त्री.

अध्येषणा अध्येषणमध्येषणा,
आराधनजेंती. कृ. इषधा. गतिअ. कोणे
ककमांविषयीं प्रार्थना करून सांगणे.
आवं. स्त्री.

अध्वगः अध्वानंगच्छतीतिअध्वगः,
मार्गाप्रत गमन करितो जो तो. कृ. ग
रूधा. गतिअ. मार्गस्थ. वि. अ. पु.
न. आवं. स्त्री.

अध्वनीनः अध्वानमलगच्छतीति
अध्वनीनः, मार्गाप्रत अत्यंत गमन
करितो जो तो. न. मार्गस्थ. वि. अ.
पु. न. आवं. स्त्री.

अध्वा अन्निबलमितिअध्वा, बलं
क्षीण करितो जो तो. कृ. अदधा. प्र
क्षणअ. मार्ग. न. पु.

अध्वन्यः विग्रहादिसर्वअध्वनीनश
ब्दाप्रमाणे.

अध्वरः नध्वरतीत्यध्वरः, कौटिल्या
तें पावत नाही जो तो. कृ. धृधा. ह
ळनअ. यज्ञ. अ. पु.

अध्वर्युः अध्वरंघातीतिअध्वर्युः,
यज्ञाप्रत जातो जो तो. कृ. याधा. प्रा
पणअ. यज्ञुर्वेदीकृतिज. उ. पु.

अनक्षरं नप्रशन्तान्यक्षराण्यि-
धिनूतदनक्षरं, नाहीं आहेत प्रश

स्ताक्षरं जाचे बर्यां तें. स. अवाच्य
प्रापण. अ. न.

अनंगः नास्तिअंगंरस्येतिअनंगः,
नाहीं आहे अंग ह. शरीर जें तें जा
सतो. स. मदन. अ. पु.

अनच्छः नअच्छःअनच्छः, नहे
जो अच्छ ह. स्वच्छ तो. स. गदूळ.
वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनड्वान् अनः शंकरं वहतीतिअन
ड्वान्, शकटातें वाहतो जो तो. कृ. व
हधा. प्रापणअ. वेंळ. ह. पु. न. ई. स्त्री.

अनध्यक्षं अक्षमधिगतमध्यक्षं न
अध्यक्षं अनध्यक्षं इन्द्रियप्राप्तजें तें
अध्यक्ष नहे जें प्रत्यक्ष तें अनध्यक्ष.
स. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनंतः नअंतोयस्यसःअनंतः, ना
हीं आहे अंत जो तो जाचा तो. स. शे
ष. अ. पु. २ विष्णु. अ. पु. ३ आकाश.
अ. पु. न. ४ मर्यादातीत. वि. अ. पु.
न. आवं. स्त्री.

अनंता नास्त्यंतोयस्थाःसाअनंता,
नाहीं आहे अंत जो तो जीचा ती. स.
पृथ्वी. २ धमसा. ३ दूर्वा. ४ अग्निशि
खा. ५ उपलरी ह. उपरसाल. आ
वं. स्त्री.

अनन्यजः मनसोन्वस्मान्नजायत
इत्यनन्यजः, मनास्वेरीज इतरांपास्व
नहोत नाहीं जो तो. कृ. मदन. अ. पु.

स तो अनवधान त्याचा जो भाव ह.
धर्म ती. त. कर्तव्याचे अनवधान.
आचं. स्त्री.

अनन्यहृत्तिः नअन्याहृत्तिरस्यअ
नन्यहृत्तिः, एकाग्रआहे हृत्तीजाची
तो. स. एकाग्रचित्ताचा. वि. इ. पु.
न. अग्रवं. स्त्री.

अनवरतं नास्त्यवरतं चवेत्यनव
रतं, नाहीं आहे विराय जाचे वार्यां
तें. स. नित्य. अ. न.

अनमितंपचः अमितंपचोनभव
तीत्यनमितंपचः, अपरिमितपा-
ककरीत नाहीं जो तो. स. रूपण. वि.
अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनवरार्घ्यः अनवरस्मिन्भवः अव
रार्घ्यः नअवरार्घ्यः अनवरार्घ्यः, शे
वराचे वार्यां झाला जो तो. अवरार्घ्य
नव्हे जो अवरार्घ्य तो. स. प्रसुच. वि.
अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनयः अनयनं अनेनवाअनयः,
अनयनजें तो. किंवा नए आहे नय
ह. नीति जेपें करून तो. घृतादि-
व्यवहार. २. दुर्देव. ३. विपत्ति. अ. पु.

अनवस्करं नअवस्करोवेत्यनव
स्करं, नाहीं आहे अवस्कर ह. केर
जाचे वार्यां तो. स. निर्मळ. वि. अ.
पु. न. आवं. स्त्री.

अनर्थकं नअर्थोयस्येत्यनर्थकं,
नाहीं आहे अर्थ जो तो ज्यामध्ये तें
स. अबद्ध सापण. अ. न.

अनः अनतिचिह्नोतीत्यनः, चि
ह्नारकरितें जें तें. ह. अनधा. प्राण
नअ. गाडा. स्. न.

अनलः अलंत्तनेनेतिअनलः, दे
वादिह ज्याच्या योगानें जीवन पा-
वतात तो. ह. अनधा. प्राणनअ.
अग्नि. अ. पु.

अनाकुलः नआकुलः अनाकुलः,
नव्हे जो आकुल ह. व्यग्र तो. स. वि.
अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनवधानता नअवधानंचस्यसः
अनवधानः अनवधानस्यभावः अ
नवधानता, नाहीं आहे अवधानज्या

अनागतार्तवा ऋतुरस्यप्राप्तः आ
नर्व अनारातमार्तवंचस्याः साअ
नारातार्तवा, ऋतुप्राप्त आहे जास
तें आर्तव अप्राप्त आहे आर्तव ह.

रजोदर्शनजीस ती. स. न्हाणनआ
लेली स्त्री. आबं. स्त्री.

अनादरः नआदरः अनादरः, नहे
जो आदर ह्य. सत्कार तो. स. तिर
स्कार. अ. पु.

अनामयं आमयस्यात्तावो अनाम
यं, आययात्ताजो अनायतं. स.
आरोग्य. अ. न.

अनामिका ननामयंहणयोग्यं
स्थाः सा अनामिका, नाहीं आहेय
हणयोग्यनामजीचें ती. स. करांग-
की जवळचें बोट. आबं. स्त्री.

अनायासकृतं अनायासेन कृतं
अनायासकृतं, अनायासानेजें के
लें तें. स. आयासनहोतां केलेलें.
वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अनारतं अविद्यमानं आरतं वि-
रामोयस्मिन्तत् अनारतं, नाहीं
आहे आरत ह्य. विश्रान्तिज्याचे वा-
चीतें. स. निरंतर. नित्य. अ. न.

अनार्यतिक्तः अनार्यप्रियश्चासौ
तिक्तश्च अनार्यतिक्तः; अनार्यप्रिय

असाजो तिक्त तो. स. दनो. किराई
तहाणतात तो. अ. पु.

अनधीनकः नअधीनः अनधीनः
अनधीनएव अनधीनकः, नहेजो
अधीन तो अनधीन तोच अनधीनक.
स. कौटतक्षा. अ. पु.

अनाहतं नआहतं अनाहतं, नहे
जें आहत ह्य. ह्यालनादिकें करून
ताडित स. कोरें वस्त्र. वि. अ. पु. न.
आबं. स्त्री.

अनिमिषः निमिषतीनि निमिषः न
निमिषः अनिमिषः, मेपोचोषपावतो
जो तो निमिष मनुष्यादिकून हे जो नि
मिष ह्य. देव तो अनिमिष. स. देव. अ. पु.

अनिरुद्धः ननिरुद्धः अनिरुद्धः, न
हेजो निरुद्ध ह्य. रोधलेला तो अनि
रुद्ध. स. मदनात्तापुत्र. अ. पु.

अनिलः अनंतलनेन प्रापिन इत्यनि-
लः प्राणधारण करिताहेत ज्याचा
योगानें तो. ह. अनधा. प्राणन अ.
पु. २ देवगण. अ. पु.

अनिशं अविद्यमानानिशा लक्षण
या व्यापारराहित्यं यस्मिन्तत् अनि
शं, नाहीं आहे व्यापार राहित्यज्याचे
गर्चीतें. निरंतर. अव्यथ-

+ ब्राह्मणोनयाश्चिश्चैदनात्, याच कारणान्
ने पुण्यकर्मकालीं ईत पवित्रघालून इला.
पवित्रकरीत असतात.

(२८)

(अ.)

विग्रहकोश.

(अ.)

अनीकं अनन्त्यनेनानीकं, जीवनहो
तेहें जेणेंकरून ते. कृ. अनधा. प्राण
नअ. सेना, फौज. अ. न.

अनीकस्थः अनीकेनिष्ठतीति अ
नीकस्थः, सैन्याचेद्यधीं राहतो जीतो
कृ. द्याधा. गतिनिवृत्तिअ. सेनारक्ष
कगण. अ. पु.

अनीकिनी अनीकरणेतिप्रयोज
नतेनअस्याअनीकिनी, सैन्यआहे
अनिप्रयोजनलेंकरून जीसती. से
ना ईव. स्त्री. त.

अनु अमितीत्यनु, पूर्वच्यापारांवाचू
नज्यानीउपपत्तिहोत नाहीं-तें. कृ. अ
नधा. प्राणनअ. पश्चात्. सादृश्या
धीं भूपमनुगच्छति. अपितर मनुक
र्वते. की. लक्षण. वीषा. इत्यंभूत
पाग आचाम. हीन. सह. अव्यय.

अनुकः अनुकामयत इत्यनुकः, -
कामना ह्य. इच्छा करितो जी तो.
कृ. कसुधा. कांतिअ. अतिकामी का
मुक, कामाभिभूत अ. पु.

अनुकंपा अनुकंपनमनुकंपा, अ
नुकंपनजेती. कृ. कृपिधा. चलनअ
दया. आचं स्त्री.

अनुकर्षा अनुकृष्यतेनेनानुकर्षा,

अनुकर्षणकरिजेतें जेणेंकरून तो.
कृ. कृषधा. विलेखनअ. रथाच्या
रवालच्या वाजूचे एक लांकूड. न. पु.

अनुकर्षः विग्रहादिसर्व अनुकर्षा
शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

अनुकल्पः अनुहीनः कृत्योऽनु
कल्पः, गौणजोविधितो. स. गौण
पक्ष. अ. सु.

अनुकामीनः कामस्यसदृशमनु
कामंतद्गामीअनुकामीनः, यथेच्छ
जें गमन त्यातें करितो जी तो. त.
स्वच्छं दानें फिरणारा. वि. अ. पु. न.
आचं. स्त्री.

अनुकारः अनुकरणमनुकारः,
अनुकरणजें तो. कृ. कृन्धा. कर
णअर्थ. अनुकरण, दुसऱ्यासार
खेंकरणें. अ. पु.

अनुक्रमः अनुक्रमणमनुक्रमः,
अनुक्रमणजें तो. कृ. क्रमुधा. पा
दविक्षेपअ. क्रम. अ. पु.

अनुक्रोशः अनुक्रोशांत्यनेनेति
अनुक्रोशः, आह्वान करितात जे
णेंकरून तो. कृ. कुशधा. आह्वा
नअ. दया. अ. पु.

अनुगं अस्मिंन्द्रियं प्रतिगतमनु

गं, इन्द्रियां प्रगतं स. प्राप्तं. क. ग.
 मूधा गतिः अनुसरुलंका अर्थी.
 अव्यय

अनुग्रहः अनुग्रहणमनुग्रहः, अनुग्रहणं तो. क. ग्रहं. उपादानं. स्वीकारः, उपदेशविशेषः. अ. पु.

अनुचरः अनुचरनीत्यनुचरः, अनुचरुण गमन करितो जो तो. क. चर. धा गतिः. अ. सेवक, चाकर. अ. पु.

अनुजः अनुपञ्चाज्जातः अनुजः, पाटीमागून झालेला. स. कनिष्ठबंधु. अ. पु.

अनुजीवी अनुजीवितुंशीलमस्यानुजीवी, स्वामिजीवनाला अनुसरु न जगण्याविषयीं आहे स्वभावाजातो क. जीवधा शरणधारण. अ. सेवक चाकर. इन्. पु.

अनुतर्षणं अनुतृष्यते अनेनेति. अनुतर्षण, अनुतर्षण होतें हे जेणें करून तें क. तृषाधा. पिपासा अ. मद्यपान. अ. न.

अनुतापः अनुतपनमनुतापः, अनुतपन ह. संतापन जें तो. क. तपधा. सताप. अ. पश्चान्नाप. अ. पु.

अनुत्तमः नीतमोचस्यादित्यनुत्तमः, नाहीं आहे उत्तम जाहून तो. स. सुरव. २ सर्वोत्तम. अ. पु.

अनुत्तरः नउत्तरोचस्यादित्यनुत्तरः, नाहीं आहे उत्तर ह. मोठा जाहून तो. स. श्रेष्ठ. २ उत्तम. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अनुदात्तः उच्चैरादीयते उच्चार्यते इति उदात्तः नउदात्तः अनुदात्त. उच्चस्वरानें उच्चारिजे तो तो उदात्त न हे जो उदात्त तो अनुदात्त स. स्वर विशेष. अ. पु.

अनुपदं परस्यपञ्चादनुपदं, अन्याचा पञ्चात् जें तें स. अन्याचा लगत अनुसरुल. अव्य.

अनुपदीना पादस्यायामनुपदं. अनुपदं बद्धा अनुपदीना, चरणाचा जो आयाम ह. विस्तार तें अनुपद अनुपदजी बद्धा ती अनुपदीना. स. राहाण. आ. स्त्री.

अनुपमा नास्ति उपमायस्थः सा अनुपमा, नाहीं आहे बलवर्णादि कें करून उपमा जी स ती. स. कुसुदनास क. नैर्कस्यदिशे च इतीची स्त्री. आ. बं. स्त्री.

अनुप्लवः अनुप्लवतइत्यनुप्लवः, प
श्चात् गमन करितो जी तो. कृ. कुडु
धा गतिअ. अनुचर सेवक. अ. पु.

अनुबंधः अनुबध्यतेनेनेत्यनुबंध.
अनुबंध करिजेतो जेणेकरून तो. कृ.
वधधा वधनअ. दोषोद्घावन २ प्रह
तिप्रत्याचोतील नश्वरभाग. ३ माता
पितर पांस अनुसरणारा पुत्र. ४ प्र.
कृतकार्यास अनुसरणे. अ. पु.

अनुबोधः अनुबुद्धिरनुबोधः, पूर्वा
वगमनाला अनुसरून जी अवगम
तो. कृ. बुधधा. अवगमनअ. जाव
सूत्रा गधगेला त्यास तो पुनः आण
णे अ. पु.

अनुभवः अनुभवनमनुभवः, अ
नुभवन ह्य. अनुभव घेणेजे तो. कृ.
पूधा. सत्ताअ. साक्षात्कार. अ. पु.

अनुभावः अनुभावयतिरसानि
तिअनुभावः, रसांमतउत्सादनक
रितो जी तो. कृ. घूधा. सत्ताअ. अ
भिप्रायसूचक नेत्रकटाक्षादिक. २
प्रभाव. ३ साधूंचातुद्धिनिश्चय अ. पु.

अनुमतिः अनुमन्यतेस्वमत्तेभ्यः
अनुमतिः, अनुमोदिजेत्येजी ती.
कृ. मनधा. शानअ. अनुमोदन. २

कलाहीन वंदाने सुक्तगौर्णिमा इ. स्त्री
अनुयोगः अनुयोजनमनुयोगः, अ
नुयोजनजे तो. कृ. सुजिरधा. योग-
अ. प्रश्न. अ. पु.

अनुरोधः अलंगम्यरोधनमनुरोधः,
अनुगमनकरून जे पराचे रोधनतो
कृ. रुधिरधा. आवरणअ. अनुकूल-
ता. अ. पु.

अनुलापः अनुलपनमनुलापः, अ
नुलपनजे तो. कृ. लपधा. व्यक्तवाणी
अ. शोकसुक्तभाषण. अ. पु.

अनुलेपनं अनुलिप्यतेनेनेत्यनुले
पन, अंगादिकास लेपकेलाजातो -
जेणेकरून ते. कृ. लिपधा. उपदह
अ. गंधाचीउटीघरेरे. अ. न.

अनुवर्तनं अनुगम्यवर्तनमनुवर्तनं,
अनुगमनानेजेवर्तनते. कृ. वृत्तधा.
वर्तनअ. अनुकूलता. अ. न.

अनुवाकः अनुवच्यतेअनुवाकः, वा-
रवारउच्चारण केलाजातो जी तो. कृ.
वचधा. परिभाषणअ. वेदांचाअव
यव. अ. पु.

अनुशयः अनुशयनमनेनवातुशयः
अनुशयन ह्य. पश्चात्तापअथवा तो
आहेजेणेकरून तो. कृ. शीतुधा.

स्वप्रअ. दीर्घदेव. २ पश्चानाप. ३ अनु
बंधश्च्यन्ति अ. अ. पु.

अनुष्ठा: नउष्ठा: अनुष्ठाः, नहे जो उ
ष्ठातो. स. उप्यनहे नो. २ आलस्थयु
क्त. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनुहार: अनुहरणमनुहारः, अनु
हरणजें तो. क. इत्था. हरण अ. अ
चकरणकरणे. अ. पु.

अनूनकं: ऊनयतीतिऊनं नऊनमनूनं
अनूनमेवअनूनकं, अपूर्णहोतें जें तें
ऊन नहे जें ऊन स. नून तें अनून -
अनूनजें तें च अनूनक. न. स्वभाव.
वंश. अ. न. ३ पूर्वजन्म. अ. पु.

अनूचानः: अन्वोचदितिअनूचानः
सांगवेदाध्ययन करिता झाला जो तो.
क. वचथा. परिभाषण अ. चयासांग
वेशाध्ययनकर्ता. वि. अ. पु. न. आवं.
स्त्री.

अनूनं: ऊनयतीत्यूनं नऊनमनूनं,
ऊनयति स. नूनहोतें जें तें ऊन नहे
जेऊन तें. स. संपूर्ण. वि. अ. पु. अ.
आवंस्त्री.

अनू कं: अनूनमेवअनू कं, अनू
नजें तें च अनू. क. न. परिपूर्ण. वि.
अ. पु. न. आवंस्त्री.

अनूपं: अनुगता आपो अत्रेति अनूपं,
अनुगत स. प्राप्त आहेत उदकें जाचे
गयीं तो. स. जलप्राप स. पाणयत
सूपदेश. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अनूरुः: अविद्यमाना वूरुत्तयस्येत्यनू
रुः, नाही आहेत ऊरु स. माआजा
स तो. स. सूर्यसारथि. उ. पु.

अनृजुः: नक्रजुः अनृजुः, नहे जो क
जु स. सरक तो. स. वक्र. वि. अ. पु.
ईउस्त्री. उ. न.

अनृतं: नक्रतमनृतं, नहे जें क्रत स.
सत्य किंचा उंचशीलादि तें. स. अनृ
तभाषण. २ कृषिकर्म. अ. न.

अनेकपः: अनेकेन कवेण सुरवेन च
पिबतीति अनेकपः, अनेक स. तुंडाह
डानें व सुरवानें उदकपान कर्मीतो जो
तो. क. पाया. पान अ. हत्ती. अ. पु.

अनेडमूकः: नएडमूकोस्मादनैडमू
कः, नाही आहे एडमूक जाहून तो.
सं. सुकाअस्त्रवेहरा. २ आंध्या. ३
शव. अ. पु.

अनेहा: नईदतस्त्वनेहाः, नाही दे-
हा करीत जो तो. क. इहंथा. वेहा अ.
काठ. स. पु.

अनोक्कहः: अनसः अकंनमिहंतीति

अनोकहः, शकटाच्चागतीनें प्रतिव
धकरितो जो तो. कृ.हनधा.हिंसाअ
वृहद्विशेष.अ.पु.

अंतःपुरं अंतरेपूरेगृहंअंतःपुरं,
अभ्यन्तराचार्यां जें गृहमें स.राजां-
चेंस्त्रीगृह.अ.न.

अंतः अंतनमंतः, अंतनह.नाश-
जातो. कृ.अनिधा.बंधनअ.मरण
२.नाश.३.समाप्ति.अ.पु.४.शोचरना
वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अंतकः अंतकरोतीत्यंतकः, अंत-
ह.मरणांतनाश करितो जो तो. कृ.
हंथा.करणअ.यम.अ.पु.

अन्तरं अंतरानिअन्तरं, अन्तानेंदे
नें जें तें. कृ.राधा.दानअर्थ.अव-
काश.२.अवधि.३.पांघरूप.४.आ-
च्छादन.५.प्रेद.६.छिद्र.७.अवसर
८.मध्य.९.अन्तरात्मा १०.सादृश्य.अ
न.११.आत्मीय. १२.अन्तरेहियं.
२.मासांतरेदेयं. ३.अन्तरेशाटकाः.
४.पर्वतांतरितोरविः. ५.यदंतरंसर्ष
पशैलराजपोः. ६.प्रहरांतरेप्रहर्तव्यं.
७.अन्तरंगः सेवकः. ८.आवघोरंतरे
पर्वतः. ९.दृष्टांतरेज्योतिरूपः. १०.
५कारस्वहकारोत्तरनमः. ११.अव

मत्स्यंनरंमम. वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री
अंतरा अंतरेतीतिअंतरा, मध्यरू.

पांथी गगनकरितो जो तो. कृ.इण्
धा.गतिअ.मध्यमार्गी.उ.त्वांसां
चांतराअंतरेणवाकमंडलुः.अव्य.

अन्तरायः अंतर्मध्ये अंतरस्यबाव
धानस्यवा अयनमंतरायः, कृ.अ
यथा.गतिअ.विघ्न.अ.पु.

अन्तरालं अंतरलानीतिअन्तरालं,
अंतरह.मध्य त्याग्रनलातिग्रहण
करितें जें तें. कृ.लाधा.आदानअ.
मध्यमार्गीचा अवकाश.अ.न.

अन्तरिक्षं अन्तरीक्षं अन्तःक
क्षाणिनक्षत्राणिअस्येत्यन्तरिक्षं,
अभ्यन्तराचार्यां आहेत ऋद्धं ह.
नक्षत्रेजीतीं ज्याच्यातें. स.आकाश.
अ.न.

अन्तरीपं अन्तर्गता. आपः अत्रेति
अन्तरीपं, अन्तर्गत आहेत उदकें ज्या
चेदायीतें. स.हीपह.बेट.अ.न.

अन्तरीचं अन्तरेभवंअन्तरीचं, परि
धानाविषयीज्ञालें जें तें. त.नेसा
वचाचेंवस्त्र.अ.न.

अन्तरे विग्रहादिस्वर्वअन्तराशब्दा
प्रमाणं.

अंतरेण विग्रहादिमध्यार्धपर्यंतपूर्व
अन्तःप्रमाणं. ३. त्यासाठी. ३वांचून
४विना. ७. त्यांमांनंतरेणकमंडलुः।
१. तदंतरेणकरणमेतन्. ३. पुत्रमंतरे-
णागतः पिता. ४. अंतरेचंडालगृहाः।
अथय.

अंतर्गतं अंतर्गम्यतेस्मइत्यंतर्गतं,
अभ्यंतरान्वाचार्थीजॅलीनतं. क. गन्तु
धा. गतिअ. पिसृग्नदिसरलेंलें. वि. -
अ. पु. न. आचं. स्त्री.

अंतर्द्वारं अंतःस्थितंद्वारंअंतर्द्वा
रं, अंतःस्थितं जेंद्वारतें. स. गुप्त-
द्वार. अंतः.

अंतर्द्वा. अंतर्द्विः अंतर्धानंअंत
र्धा. अंतर्धानंजॅती. क. दुधात्रधा.
धारणअ. आच्छादन. आ. स्त्री३. स्त्री

अंतर्मनाः अंतर्मनोस्यअंतर्मनाः,
अभ्यंतरान्वाचार्थीस्तिन्नआहे मनुजा
चेंतों. स. व्यग्र. वि. स. पु. स्त्री. न.

अंतर्वेशिकः अंतर्वेशिनियुक्तःअं
तर्वेशिकः. अभ्यंतरगृहींजो नियुक्त
सो. न. अंतःपुत्रीषोत्रिलेला. अ. पु.

अंतर्वस्त्री अंतरस्वस्थां गर्भदनिअं
तर्वस्त्री, अभ्यंतरार्थीआहे गर्भजीव्याती
.. न. गचेदरस्त्री. ईकं. स्त्री.

अंतर्वाणिः अंतर्वाणघतीत्यंतर्वाणिः,
अभ्यंतरान्वाचार्थीशब्दकृतितो जो तो.
क. वण्धा. शब्दअ. शास्त्रज्ञाणणा
रा. वि. इ. पु. स्त्री. न.

अंतावसायी अंतमवसितुंशीलम
स्यअंतावसायी, अंताप्रत अवसितु
ह्य. अंतकर्मविषयींआहे स्वभावजा
चा तो. क. षोधा. अंतकर्मअ. नापित
हावी. न. न.

अंतिकः अंतोस्थास्तीत्यंतिकः, स
मीपभाग आहे जास तो. न. जवळना
वि. अ. पु. न. आचं. स्त्री.

अंतिकतमं अतिशयेनअंतिकं-
अंतिकतमं, अतिशयेंकरूनजें स
मीपतें. त. फारजवळचें. वि. अ. पु.
न. आचं. स्त्री.

अंतिका अंतस्ततेवअंतिका, अग्नि
बंधनकरिजेतेंजीचेवाचीं ती. क.
अतिधा. बंधनअ. बूल. आचं. स्त्री.

अंतिकाश्रयः अंतिकेआश्रयने-
आश्रयणंवाअंतिकाश्रयः, समी
पमागींआभिजेतो अथवा आश्र
यणजें तो. क. श्रीत्रधा. सेनाअ.
समीपाश्रयण. अ. पु.

अंतेवासी अंतेसमीपेतसुंशील

गम्येत्वंनेवासी. गुरुसमीपवास कर
पयाचा आहे स्वभाव जाचा. क. वरा
धा. निवास अ. शिष्य. २ गांडाल. न. पु.

अंत्यं अंतेभवंतं अंत्यं, अंतीं जें उत्पन्न
तें. त. शेवटचे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अंत्रं अंतनीति अंत्रं, बंधन करितें जें
तें. क. अतिधा. बंधन अ. आंतडं. अ. न.

अंदिका अंधनेत्र अंदिका, क. अ-
दिधा. बाकी सर्व अंतिका श. म.

अंदुकः अंधतंननेति अंदू. संब अंदु
कः. बंधन होतें जीणें नी अदू तोच अं
दुक. त. गांठकळखेडी अ. पु.

अंदूकः अंदूरव अंदूकः, अर्थादिसर्व
पूर्व शब्दा प्रमाणें.

अंधकरिपुः अंधकर्मरिपुः नाशः
कः अंधकरिपुः, अंधकामुगान्ना जो
रिपु तो. स. शंकर. अ. पु.

अंधः अंधयनीत्वंधः, अंधअयवा द
द्विरांध करिते जें तें. क. अंधधा. दृष्यु
पघात अ. आंधळा. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री. २ स. न.

अंधकारः अंधने अंधः अंधं करोती
त्वंधकारः, आंध्यातें करितो जो तो.
क. कृष्णा. करण अ. काळोरव. अ.
पुर्वि.

अंधतमसं अंधयनीत्वंधं अंधंचन-
तमश्च अंधतमसं, अंध करिते जें तें
अंध; अंध असें जें तम तें. स. गाढ आं
धार. अ. न.

अंधः अंधयतीत्वंधः, मदद्वारा अंधी-
भूत करितें जें तें. क. अंधधा. दृष्यु-
पघात अ. अन्न. स. न.

अंधुः अंधयतीत्वंधुः, दृष्टीला उपपा
त करितो जो तो. क. अंधधा. दृष्यु प
घात अ. कूप. उ. पु.

अन्तं अघनेस्मइत्यन्तं, मक्षिलें जांनें
जें तें. क. अदधा. मक्षण अ. मक्षण
केलेलें. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री. २
शिजलेलें धान्य. अ. न.

अन्यः अननीत्वन्यः, अन्याचा विरो
धपूर्वक जगतो जो तो. क. अनधा. प्रा
णन अ. दुसरा. वि. अ. पु. न. आवं.
स्त्री.

अन्यतरः द्वयोरन्यो अन्यतरः, दो
होमध्ये जो एक तो. अन्य एवान्यतरो
वाभिया अन्य जो तोच अन्यतर. त. दो
दो तून एक. लिं. हू. म.

अन्यतरेद्युः अन्यतरस्मिन्नहनि
अन्यतरेद्युः, दोहो दिवसांतून कोण
त्या एके दिवसां. त. अन्यतर दिवसां.

त्याअर्थी-उ. अन्यतरेषु. वितरंद्र
ह्यसि. अद्य:

अन्येषु: अन्यस्मिन्नन्दि अन्येषु; अ-
न्वदिवसाचेवार्थी. त. अन्यदिवसी-
त्याअर्थी. उ. अन्येषुनात्मानुचरस्य
भाव. अद्य.

अन्वहं अहमिन्द्रियमनुगच्छति-
इतिअन्वहं, इन्द्रियाग्रत अनुगमन
करितं जेतं. क. गच्छथा. गतिअ.-
इन्द्रियानुसरण त्याअर्थी. अद्य.

अन्वह् अन्वचतीतिअन्वह्; अनु-
लसूनजेंतें. क. अन्वुधा. गतिअ.
अन्वह्ज्ञानावाअर्थ. अद्य.

अन्वयः अन्वीयतेइतिअन्वय. -
अनुलसूनकरून गमन करिजेतो जो
तो. क. इण्धा. गतिअ. वंशकुल.
अ. पु.

अन्ववायः अन्ववायतेअन्ववायः,
अनुलसूनगमन करिजेतो जोतो. क.
अण्धा. गतिअ. वंश. अ. पु

अन्वाहार्यं अन्वाहरिषतेतदन्वाहा-
र्यं, मासमासीं ह्य. प्रतिमासीं करिजे
तेंजेंतें. क. दृग्धा. हरणअ. मासि
ह्यार्य. न.

अन्विष्टं अन्वेष्यतेइत्यन्विष्टं, सो

धिजेतेंजेंतें. क. इषधा. गतिअ. शो-
धनेलें. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अन्वीक्षणं अन्वीक्षाअन्वीक्षणं,
अवलोकनजेंतें. क. ईक्षधा. दर्शन
अ. शोधणें. २ पाहणें. अ. न.

अन्वेषणं अन्विष्टिरन्वेषणं, धर्मा-
दिकाचें अवलोकन ह्य. अत्यासक्ति
पूर्वक. शोधनजेंतें. क. इषधा. गति-
अ. शोधणें. अ. न.

अन्वेषणा अन्वेषणमन्वेषणा, अ-
न्वेषण ह्य. शोधन जेंती. क. इषधा.
गतिअ. धर्मादिकाचें शोधनकरणें.
आबं. स्त्री.

अन्वेषितं विग्रहादिसर्व अन्विष्टश-
ब्दाप्रमाणें.

अपकारगीः अपकारार्थीगीः अप-
कारगीः, नाशार्थक जीवाणी ती.
स. अपकारकप्रावण. ई. स्त्री.

अपक्रमः अपक्रमणमपक्रमः,
अपक्रमण ह्य. सुद्धापासून पलाय-
नजेंतें. क. क्रमुधा. पादविक्षेपअ.
पलायन, पळणें. अ. पु.

अपगा अर्थासमूहो आप तेनगच्छ-
तीतिअपगा, उदक समुदाधानें गम-
न करित्से जीती. क. गच्छथा. गतिअ.

नदी.आवं.स्त्री.

अपघनः अपहन्यतेइत्यपघनः, ह
ननक्रेलाजातो ह्य.नाडिलाजातो -
जोतो. कृ. हनधा. हिंसाअ. शरीराचा
अवयव. अ.पु.

अपचयः अपचयनमपचयः, अप
चयनजेंतो. कृ. चित्रधा. चयनअ.
अपहार. २नाश. अ.पु.

अपचाचितं अपचितं अपचा
च्यनेस्येत्यपचाचितं, पूजितकैले.
जेंतें. कृ. चाचृधा. पूजाअ. पूजले
ला. वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अपचिनिः अपचायनमपचिनिः
पूजनजेंती. कृ. चाचृधा. पूजनअ.
पूजा. २नाश. ३प्रापश्चित्त. ४स्वर्च.
५दान. ई.स्त्री.

अपटांतरं परेनांतरंपटांतरंनप
टांतरमपटांतरं, वस्त्रानेंजेंअंतर -
तेंपटांतर नाहीजेंपटांतर तेंअप
टांतर. स. सहस्र. जवळचा. वि.अ.
पु.न.आवं.स्त्री.

अपट्टः पटोरन्यःअपट्टः, पट्टह्य.
नियोगीत्याहूनजो भिन्नतो. स.योगी.
२असमर्थ. वि.उ.पु.स्त्री.न. ईवं.
स्त्रीलिं.

अपत्यं नपतत्वस्मादित्यपत्यं, नाही
पतन पावत पिता जापासून तें. कृ.प
त्था. गतिअ. मूल, बालक. अ.न.

अपत्रपा अपत्रपयतीत्यपत्रपा, ल
ज्जित करित्ते जी ती. कृ. त्रपूष्पा. ल
ज्जाअ. लोकलज्जा. आवं.स्त्री.

अपत्रपिष्णुः अपत्रपतेतच्छीलः
अपत्रपिष्णुः, लज्जाशील जो तो. कृ.
त्रपूष्पा. लज्जाअ. लोकलज्जाबाळ
गणारा. वि.उ.पु.स्त्री.न.

अपथं अपगतःपंथाःअपथं, अपव
त ह्य. विरुद्ध जो मार्ग तें. स. कुमार्ग.
अ.न.

अपंथाः अपगतःपंथाःअपंथाः,
अपगत ह्य. वाईट जो मार्ग तो. स.
कुमार्ग. न.पु.

अपदानं अपदीयतेतदपदानं, पूर्ण
चरितजेंतें. कृ. दुदाब्धा. दानअ.
पूर्वाचिंचरिच. २प्रशस्तकर्म. अ.न.

अपदांतरं पदेनअंतरंपदांतरंन
पदांतरंअपदांतरं, पदानेंजेंअंतर तें
पदांतर नव्हे जेंपदांतर तें. स. सहस्र,
जवळचा. वि.अ.पु.न.आवं.स्त्री.

अपदिशां दिशोर्मध्येअपदिशां, दिशां
जेंजें मध्यतें. स. दोन दिशांचा मध्य-

भाग. अ न.

अ.न. २ सततक्रिया करणारा. उ. -
अपरस्पराः सार्थांगच्छंति. वि. अ. पु. -
न. आवं. स्त्री.

अपदेशः अपदिश्यते अतद्रूपेणेत्य
पदेश, भिन्नरूपत्वात् अपदेशिजे-
ता जो तो. क. दिशधा अतिसर्जन-
अ. कपर. २ लक्ष्य. ३ निर्मित. अ. पु.

अपराजिता नपराजिता अपरा-
जिता, नव्हे जी पराजित ती. स. वि-
ष्णुकांतानावाची एकवचनोषधि. २ गो-
कर्णाची वेळ. आवं. स्त्री.

अपध्वस्तं अपध्वस्यते सम्यत्पध-
स्तं, भस्तीत के लजो तो. क. ध्वंसधा.
अधः पतन अ. निर्भस्तीत. २ नुरलेला
वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपराद्धपृषक्तः अपराद्धः पृष-
क्तोऽस्मादपराद्धपृषक्तः, लक्ष्या पासू-
न ऋष्ट आहे बाण जाना तो. स. जा-
चा बाण लक्ष्यास बुकलेला. अ. पु.

अपभ्रंशः संस्कृतादपभ्रंशस्य प-
भ्रंशः, संस्कृता पासून ऋष्ट होतो
जो तो. क. भ्रंशुधा. अधः पतन अ.
अपभ्रंश. अ. पु.

अपराधः अपगतः राधो राधनमस्मा-
दित्यपराधः, गेली आहे सिद्धि जा पा-
सून तो. स. अन्याय. अ. पु.

अपयानं अपगतं यानमपयानं, अ-
पगत ह्य. पसकांत जें यान ह्य. गम-
न तें. स. अर्थ अपक्रम शब्दाचाच.
अ. न.

अपराहः अहः अपरो भागः अप-
राहः, दिवसाचा जो अपर भाग तो.
स. दिवसाच्या दोन भागांतील दुस-
रा भाग. व पांचांतील चवथा भाग.
अ. न.

अपरः अपरानीति नपरोः पर इति
वा अपरः, गमन करितो जो तो. किं-
वा दुसरा. क. राधा. गति अ. २ स. इ-
त्तीच्या मागचा जंघादिप्रदेश. अ. न.
२ अन्य. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपरेद्युः अपरस्मिन्नहनि अपरे-
द्युः, अपर दिनसाने वाधी. त. दुसऱ्या
दिवशीं त्या अर्थी. उ. आगतानपरेद्यु-
स्मान्. अन्य.

अपरस्पराः अपरस्परश्च अपर-
स्पराः, नि. चानैरंतर्बजें तें. स. क्रिये
बैर्नैरंतर्ब. उ. अपरस्परांगच्छंति.

अपरोहसं अह्णः परमिति परोहसं,
नपरोहसंपरोहसं, अह्नीला जें पर

तें परोक्षः नहे जें परोक्ष तें सः प्रत्या
क्षः वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपर्णा नविद्यंते पर्णान्यस्मादिति अ
पर्णा. नाही आहेत तपकालीं मध्य
लें करून पर्णे हि जीस ती. स. पार्व
ती. आवं. स्त्री.

अपलापः अपलपनमपलापः, अप
लपनजें तो. कृ. लपधा. व्यक्तवाणिः
अ. निषेधवचन. अ. पु.

अपवर्गः पापेभ्यः अपवर्ज्यत इत्यपव
र्गः, पापां पासून वर्जित करितो जो कृ
षु. मोक्ष. २ त्याग. अ. पु.

अपवर्जनं अपवर्ज्यते तदपवर्जनं,
देइ जें तें जें तें. कृ. वृजिधा. वर्जन अ.
दान. अ. न.

अपवादः अपवदनमपवादः, भति
क्रम करून जी उक्ति तो. भर्त्सना क
रून भाषण. २ आज्ञा. अ. पु.

अपवारणं अपवार्यतेः नैनेति अ
पवारणं, आच्छादिजे तें जें जें करून
तें. कृ. वृद्धा. आच्छादन अ. आच्छा
दन. अ. न.

अपवादः अपहृष्टेसीदतीत्यपवादः
नीच जें में होय तें से विशरण पावतो
सः स्वेद सुक्त राहतो जो तो. कृ. पृह

धा. विशरण अ. नीच. २ पानर. अ. पु.

अपशब्दः शब्दान् अपशब्दः अपश
ब्दः, शब्दा पासून शब्द झाला जो तो.
स. अपशब्द. अ. पु.

अपशुः अपतिवृत्तीत्यपशुः, पतिकू
ललें करून स्थित जो तो. कृ. दधा.
गतिनिवृत्ति अ. विपरीत. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

अपसदः विग्रहादिसर्व अपशद श
ब्दा प्रमाणे.

अपसरपः अपसरतीत्यपसरपः अनि
यत मार्गानें गमन करितो जो तो. कृ.
सृष्टा. गति अ. वातमीदार. अ. पु.

अपसव्यं अपगतं सव्यादपसव्यं,
सव्या पासून जें अपगत तें स. दक्षि
ण ह. उजवें अंग. २ विपरीत. वि.
अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अपस्करः अपकीर्यते स्वस्वस्थाने
विक्षिप्यतेः पस्करः, स्वस्वस्थानीं टां
रिजे तो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप अ.
रथावपव. अ. पु.

अपस्नातः अपगतः स्नातः अपस्ना
तः, मृता प्रतस्नान केला जो तो. स.
मृतो हे शानें स्नान केलेला. अ. पु.

अपहारः अपहरणमपहारः, अप

हरणजंतो. कृ. लृ. अ. धा. हरणअ.
हरणकूलन घंषे. अ. पु.

अपांगः अपरुहान्यंगानियस्यादि
• सपांगः, अपरुह ए. आकर्षितआ
हेतुवचय जा पासून तो. डोळ्यां -
चा एक देश. २ कपाळावरील कस्तू
रीन्ना वगैरे तिन्नक. अ. पु.

अपांगदर्शनं अपांगेन दर्शनमपां
गदर्शनं, नेत्रप्रान्तं करून जें अवलो
कन तें. स. सुरडून पाहणें. अ. न.

अपाची अपांचितिसूर्यमित्सपाची,
मध्यभागीं सूर्यांतें पूजित करितो.
जीती. कृ. अनुधा. गतिपूजनअ.
दक्षिणादिशा. ईं. स्त्री.

अपानः अपानत्सनेनेति अपानः,
ज्याचा वाहणपानें प्राणि जीवन पा
वतात तो. कृ. अनधा. प्राणअ.
गुरदहारचा वायु. २ गुरदहार. अ. उ.
अ. न.

अपमार्गः अपमार्जत्सनेनेति -
अपामार्गः, शुद्धि करिताहेतु जेणें
करून तो. कृ. मूत्रधा. शुद्धिअ. -
आकळ्यांचें साड. अ. पु.

अपांपतिः अपांपतिदपंपतिः,
अपृ ज्यात्संज्ञा जीपति तो. क. य.

सुद्र. इ. पु.

अपाहतः अपगतमाहतमावरण
घस्येत्सपाहतः, अपगत झ. गेलें.
आहे आवरण जाचें तो. स. स्वतंत्र
वि. अ. पु. न. आं. स्त्री.

अपासनं अपास्यतेतदपासनं, मा
भिजेतें जेंतें. कृ. असधा. क्षीपणअ.
वध. अ. न.

अपि अपिपयतीत्यपि निर्णयादिका
लानजाणणारा. कृ. पिधा. गतिअ.
शंका. २ निंदा. ३ समुच्चय. ४ पशु.
५ मय. ६ संभावनात्या अर्था. ७ अ
पिचीरोभवेत् २ अपिसिंचेत्यबाहुं.
३ क्षिपंपालयपुत्रमपि. ४ अपिजाना
सिक्किंचित्तं. ५ अपिस्याणुं जयेद्दामः
अव्यय.

अपिधानं अपिधीपते अनेनेत्यापि
धानं. आच्छादन करिजेतें जेणें क
रून तें. कृ. दुधात्रधा. धारणअ.
आच्छादन. अ. न.

अपिनद्धः अपिनत्सनेनेत्यापिनद्धः
अपिधानिन केलेल्या झ. वांपरुणये
तलेला जो तो. कृ. नहधा. बंधनअ.
अंगावर वस्त्र घेतलेला. वि. अ. पु.
न. आं. स्त्री.

(४०)

(अ.)

विग्रहकोश.

(अ.)

अपूपः नपूपतेइतिअपूपः, नाहीं
विशरण पावत ह्य. आचने वगैरे पे-
क्षां फार दिवस टिकतो जोतो. कृ. पू-
यीधा. विशरण अ. वडा. धारणा अ.
नरसा वगैरे. अ. पु.

अपोगंडः नपोगंडः अपोगंडः, नहे
जो पोगंड ह्य. परिपूर्णा वयव तो. स-
स्ततः सिद्धनूना वयव. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

अप्यतिः अपांपतिरप्यतिः, उदकां
चा जो स्वागी तो. स. वरुण. इ. पु.

अपिप्तं अपांपिप्तमिव अपिप्तं, उ-
दकां चा पिप्तासाररवे जें तें. स. अ-
ग्नि. अ. न.

अप्रकांडः नप्रकांडोस्यतिष्ठतीत्य-
प्रकांडः, नाहीं आहे प्रकांड ह्य. कां-
डीं जास तो. स. जास कांडे नमून
सुकालाच खांच्या कुटले ला वृक्ष.
अ. पु.

अप्रगुणः प्रगुणात्भिन्नः अप्रगु-
णः, प्रगुणाहून जो भिन्न ह्य. प्रगु-
ण विशेषी तो. स. व्याकुल. वि. अ.
पु. न. आवं. स्त्री.

अप्रत्यक्षं नप्रत्यक्षं अप्रत्यक्षं, नहे
जें प्रत्यक्ष तें. स. इंद्रियातीत ह्य. अ-

तींद्रिय. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अप्रधानं प्रधानादन्यत् अप्रधानं,
प्रधानाहून जें भिन्न ह्य. इतर तें. स.
सुख्यनहे तें. अ. न.

अप्रहतं नप्रहन्यते हलादिभिर-
प्रहतं, हलादिकांनीं जें कृष्ट केलेलें
नाहीं तें. कृ. हनधा. हिंसा अ. नाग-
रलेलें नाहीं असें शंत. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

अप्राग्र्यं प्राग्याद्भिन्नमप्राग्र्यं, प्रा-
ग्याहून जें भिन्न तें. स. अप्रधान. वि.
अ. पु. न. आवं. स्त्री.

अप्सरसः अश्वः संसरंतीत्यप्सर-
सः, उदका पासून संसरण पावता
तज्या ह्य. कृ. सृधा. गति अ. देव-
लौकींच्या स्त्रिया. स्. स्त्री. व.

अफलः नफलान्यस्येति अफलः,
नाहीं आहेत फलें जीं तीं जास तो.
स. फलहीन वृक्षादिक. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

अवहं नवधत्तेस्म इत्यवहं, संवधा-
दिकानें बांधिलें नाहीं ह्य. विसंगत
बोलणें जें तें. कृ. वधया. बंधन अ.
अर्यहीन भाषण. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

अबदुमुरवः अबदुमुरवं यस्याब्द
 मुसः, अभियमित आहो मुसनाचें-
 तो. स. ज्याचा मुरवानें अबदु भाषणें
 वांवार निघतात तो. वि. अ. पु. न.
 आबं. स्त्री.

अबला अल्पबलं यस्या अबला, अ-
 ल्प आहो बल जीस ती. स. बायको. आ-
 बं. स्त्री.

अबाधः नबाधायस्येत्यबाधः, नाही
 आहे बाधा ह्. पीडा जास तो. स. नि-
 राबाध. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अब्जः अजो जातः अब्जः, उदकां पा-
 सू न जो जातें ह्. उंत्सन्न तो. ह्. जनी
 ह्. प्रदुर्भावं अ. चंद्र. २ शंसे. ३ क्रम
 ह्. अ. पु. २ अं. पु. ३ अ. न.

अब्धिः आपो धीयंते अचेति अब्धिः
 उदके जीतीं धीयंते अब ह्. धारण-
 कृमिनाहेत जाचेबापीं तो. ह्. धात्र्या
 धारण अ. समुद्र. इ. पु.

अधिकफः अयोः कफ इवाधिक
 फः, समुद्रान्वा कफान्वा परीजो तो
 स. समुद्रफेण. अ. पु.

अक्षयिनिः अक्षयिनिर्वस्यसः अ-
 क्षयिनिः, निष्पूर्वेऽभिरुमठ आ-
 हे उत्तविस्वान्वाचें तो. स. बसदेव

इ. पु.
अञ्जिनीपतिः अञ्जिनीनां पतिरञ्जि-
 नीपतिः, कमलिनीचा जो पति तो. स.
 सूर्य. इ. पु.

अब्दः आपोददातीत्यब्दः, उदकातें
 देतो जो तो. ह्. दाण्धा. दान अ. मेघ.
 २ वर्ष. ३ पर्वत विशेष. अ. पु. न. २ अ.
 पु. ३ अ. पु. ४ मुक्तक मोथा. अ. पु.

अब्रह्मण्यं ब्रह्मणिसाधु ब्रह्मण्यं,
 न ब्रह्मण्यं अब्रह्मण्यं, ब्राह्मणा विष-
 यीं जें साधु तें ब्रह्मण्य नव्हे जें ब्रह्मण्य
 तें. स. वधानहं ब्राह्मणादिकांस सरो
 ष भाषण. अ. न.

अभयं नभयमस्मादित्यभयं, ना-
 हीं आहे भय जें तें जा पासून तें. स.
 काव्यावाक्याचें मूळ. अ. न.

अभया नभयमस्या इत्यभया, नाही
 आहे भय जें तें जोस हिंवा जी पासू-
 न लोकांस ती. स. हिरवाचें झाल.
 आबं. स्त्री.

अज्ञाघर्षा नभाष्यतेतदभाषणं, ना-
 हीं वोलिजेतें जें तें. ह्. भाषधा. अ-
 क्तवाक अ. मौन. अ. न.

अभिकः अशीकः अभिवा मय-
 ते अभिकः, इच्छा करितो जो तो. ह्.

(४२) (अ.) विग्रहकोशः (अ.)

कमुधा. कांतिअ. कामुक. कामादिष्ट.
दि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिक्रमः अभिक्रमणमभिक्रमः
शत्रूवर जें गमनतें. क. कमुधा. पाद
विद्येपअ. निर्माचपणीं शत्रूवर मूसां
चे गमनतें. अ. पु.

अभिरव्या अभिरव्यानमभिरव्या,
अभिरव्यान ह्यं. नामकिंवा शोभा
जोती. क. रव्याधा. प्रकथनअ. नाम
२ कीर्ति. ३ कांति. आबं. स्त्री.

अभिरव्यानं अभिशंसनमभिरव्या
न. अभिशंसन जेंतें. क. शंसधा. स्तु
तिअ. लोकापवाद. अ. न.

अभिग्रहः अभिग्रहणमभिग्रह. अ.
भिग्रहण जेंतो. क. गृहधा. ग्रहणअ.
कलहादान किचांद. अ. पु.

अभिग्रहणं अभितोग्रहणमभिग्र
हण. आसमंता द्रुगीं जें ग्रहणतें. क.
गृहधा. ग्रहणअ. चोबं. अ. न.

अभिघाती भभिदतुंशीलमस्या
भिघाती. नाश करपचाचा आहे स्वभा
वजानातो. क. हनधा. हिंसाअ. श
त्रु इतु पु

अभिन्वारः अभिचरणमभिन्वारः
अभिचरण जें. तो क. चरधा. गति

अ. हिंसात्मक कर्म. अ. पु.

अभिजनः अभिजन्यतइत्यभिजन,
उत्पन्न होइजे तो जो तो. क. जनधा. ज
ननअ. वंश, कुल. २. कुलसुरव्य, कुलद्वी
पक. ३ चाकरलोक. अ. पु.

अभिजानः अभिजायतेस्माभिजा
तः, सर्वत्र प्रसिद्ध झाला जो तो. क.
जनीधा. प्रादुर्भावअ. कुलीन. २ पंडित
३ नीतिमान्. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिज्ञः अभित. सर्वतो जानातीत्य
भिज्ञ. सर्ववेत्ता जो तो. क. ज्ञाधा. अ
वबोधनअ. प्रवीण. वि. अ. पु. न. आबं.
स्त्री.

अभितः अभिमुखउपचयतइतिवा.
अभित, सन्मुख किंवा दोही कडून.
न. सन्मुख. २ सामीप्य. ३ दोहो कडून.
४ शीघ्र. ५ साकल्य. ७. शरणसीमभि
तोभागीरधिः. अभितो हिंस्व लोहंति.
अभितः कुरुचामरी. ३ अभिनोपीष
४ अभिनोचनदाह. अच्य.

अभिधानं अभिधीयतेनदभिधानं,
अभिधीयते ह्य. बोलिजेतें जेंते क.
धीधा. धनादरभ. नाम. अ. न

अभिध्या अभिधानमभिध्या, नि
रंतर परकीप द्रव्याचें चिंतन जेंती क

(अ.)

विग्रहकोश.

(अ.)

(४३)

धैः विंताअ-इसत्याच्चाधनाची
इच्छा-आबं-स्त्री.

फरप्रशस्त-३ शूषित-४ कोपिह-वि.
अ-पु-न-आबं-स्त्री.

अभिनयः अभिसुरवेनघोनीयते ;
नेनेत्यभिनयः, अभिसुरव्यत्वाने ह्य-
सन्पुरवत्ते करून वाक्यार्थ नेइजेतो-
ह्य-जाणविला जातो जेणे करून तो-
ह्य-नीश्रुधाः प्रापणअ-हस्तादिकाने
इतरांस आपण ह्तरल्या वाक्याचा
अर्थाचा भाव करून दाखविणे. अ-
पु.

अभिपन्नः अभिपद्यतेस्याभिपन्नः
आपत्ति पावता झालाजो तो-ह्य-पद
धाः गतिअ-ज्यास विपत्ति प्राप्त झाली
तो-२ अपराधी-३ शत्रूनें आकांत-
वि-अ-पु-न-आबं-स्त्री.

अभिप्रायः अभिप्रचयं अभिप्रायः
अभिप्रयणजे तो-ह्य-श्रीश्रुधा-तर्पण
अ-आशय-अ-पु.

अभिनवः अभिचूपतइत्यभिनवः
स्तविजेलाजो तो-ह्य-श्रुधा-स्तुतिअ-
भूतन, नवा-वि-अ-पु-न-आबं-स्त्री

अभिभूतः अभिभूयतेस्येत्यभिभू-
तः, अभिभवलेला ह्य-परजयपा
विजेलाजो तो-ह्य-श्रुधा-ज्ञाअ-य
राभव पावलेला-वि-अ-पु-न-आबं-स्त्री

अभिनिर्मुक्तः अभिसर्वसायंत
नं कर्म निश्चयेनमुक्तं येनाभिनिर्मुक्तः
सायंतकालचें कर्म निश्चयें करूनसो
उलें आहं जानेतो-स-सूर्याचाअ-
स्तमान कालां निजलेला-वि-अ-पु-
न-आबं-स्त्री.

अभिमर्दः अभिमर्दनमभिमर्दः,
आसमंताद्गागीं जें मर्दन तो-ह्य-श्रु-
दधा-होदअ-श्रु-अ-पु.

अभिनिर्घाणं अभिनिर्घातिरभि-
निर्घाणं, सन्पुरवगमनजेतें श्रु-धा
धा-प्रापणअ-प्रयाण-अ-न.

अभिमानः अभिसर्वतोमानः अ-
भिमानः अभिमननमभिमानोवा,
आसमंताद्गागाचाराधीं जोमान ह्य-
णजे गर्व तो-अथवा जाणणे जें तें-
स-२ह्य-मीश्रुधा-हिंसाअ-अहंकार
२ गर्व-३ ज्ञान-४ प्रेमा-५ हिंसा-अ-
पु.

अभिनीतः अभिनीयतइत्यभिनी-
तः, नीतीना अनुसरिजेतो जो तो-
ह्य-मीश्रुधा-प्रापणअ-नीतीना २

अभियातिः अभिनोबलीनिअभि

यातिः, नाशकुटीनें सच्युरव येतो जो

तो. कृ. याथा. प्रापण अ. शत्रु. इन्द्र.

अभियाती अभियतुंशीलमस्येवभि
याती, हनन करग्याचा आहे स्वभाव
जाचा तो. कृ. याथा. प्रापण अ. शत्रु.
इन्द्र. पु.

अभियुक्तः अभियुज्यत इत्यभियु-
क्तः, भियोजिला जो तो. कृ. युजिर्
धा. योग अ. मांही. अ. पु.

अभियोगः अभियोजनमभियोगः
अभियोजन जें तो. कृ. युजिर्धा. योग
अ. किर्याद. इन्द्रुतप्रथ. अ. पु.

अभिरूपः अभिलक्षंरूपमस्याभि
रूपः, पाहण्यास योग्य आहे रूप ह-
स्वरूप जाचें गो. स. पंडित. अ. पु.

अभिलावः अभिलवनमभिलावः
अभिलवन जें तो. कृ. लुब्धा. छेदन
अ. धान्यादि कृषिशांचे छेदन. अ. पु.

अभिलाषः अभिलपशमभिलाषः
अभिलपजें तो. कृ. लपधा. क्रांति-
अ. इच्छा. अ. पु.

अभिलाषुकः अभिलप्यतितच्छी-
लः अभिलाषुकः अभिलाषशील ह
इच्छाशील जो तो. कृ. लपधा. क्रांति-
अ. अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ

बं. स्त्रीलिंगी.

अभिवादकः अभिवादयतितच्छी
लः अभिवादकः, अभिवादनस्वभावा
चा जो तो. कृ. वदिधा. अभिवादन अ.
वंदनशील. वि. अ. पु. न. आबं. स्त्री.

अभिवादनं अभिसुख्येनवाद्यते-
आशीः क्रियते अनेनेति अभिवादनं,
अभिसुरव्यतानें आशीर्वाद करिजे
तो जेणें करून तें. कृ. वदधा. संदेशव
चन अ. नामगोत्रोच्चार पूर्वक जो नम
स्कार तें. अ. न.

अभिव्याप्तिः अभिव्यापनमभि
व्याप्तिः, आरामंतात् भागी जें व्याप
न ती. कृ. आपूधा. व्याप्ति अ. सर्वत्र
व्याप्ति. इ. स्त्री.

अभिशास्तः अभिशास्यतेस्य इत्यभि
शास्तः, अभिशापिजेला जो तो. कृ. श
मुधा. हिंसा अ. लोकापवादानें दूषित
वि. अ. पु. न. आचं. स्त्री.

अभिशास्तिः अभिशासनमभिशा
स्तिः, अभिशासन जें ती. कृ. शासुधा.
हिंसादिक अ. पाचना. इ. स्त्री.

अभिशापः अभिशापनमभिशापः,
अभिशापन ह. रवोदेंच पापीअसं ह
पणें जें तो. कृ. शपधा. आक्रोश अ.

मिथ्यापापोद्भव. अ. पु.

अभिषुतं अभिषूयतेस्मदत्यभिषुतं,

कंडन करिजेने जेते कू. डू. मू. धा. पीड

न. अ. कांजिक. अ. न.

अभिषंगः अभीषंगः, अभिषंज

नमभिषंगः, प्रकृती अभिषंजन ह्य.

संगतिजन्य भिन्ना देणे उपसर्गचला

नें हा अर्थ होतो. वंजधा संग. अ. गा-

डिप्रदान. अ. पु.

अभिषवः अभिसवनमभिषव, अ

भिसवनजेतो. कू. डू. मू. धा. रूपन,

स्वान, सुरासंधान अ. मद्यसंधान. २

सोमाभिषव, सोमवल्लीचें कंडन. अ. पु.

अभिषस्तिः अभिषसनमभिषस्ति.

अभिषसनजेंती. कू. षसधा. स्वप्र. अ.

इ. स्त्री.

अभिषेयानं सेनाअभिषयानम

भिषेयान, सेनासहित शत्रुसमुत्तरजें

जायें तें. कू. याधा. प्रापण. अ. शत्रुस

मुससेनासहितगमन. अ. न.

अभिषुतः अभितः स्तुन अभिषु

तः, सर्वत्रस्तविजेला जोतो. कू. डू. मू.

धा. स्तुति. अ. स्तुतिदेलेला. वि. अ. पु.

न. आवं. स्त्री.

अभिसंपानः अभिसंनपनमभि

संपानः, आसमंताद्वागेकरूनजेस

म्यक्यतन तो कू. पल्. धा. गति. अ. सु

इ. अ. पु.

अभिसरः अभिसरतीत्याभिसर.

अभिलहून गमन करितो जोतो. कू. सू.

धा. गति. अ. नाकर. अ. पु.

अभिसारिका अभिसरतीत्याभिसा

रिका, गमन करित्ये जीती. कू. सू. धा.

गति. अ. नवस्थाचामर्जा प्रयाणें संके

तस्थानीं जाणारी स्त्री. आवं. स्त्री.

अभिहितं अभिषीयतेस्मदत्यभि

हितं, बोलिजेले जें तें. कू. डू. मू. धा.

धारणादि. अ. सांगितलेला. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

अभिहारः अभिहरणमभिहारः,

अभिहरणजेंतो. कू. लृ. मू. धा. हरण

अ. चोरी. २. अ. पु. त. प्र. अ. ३. फिर्साद. अ.

पु.

अभिहनः अभितो हन्यतेस्मदत्य

भिहनः, आसमंताद्वागीं प्रस्य दर्श-

होता झाला जोतो. कू. इनधा. हिंसा

अ. पराभव पावलेला. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

अभीष्टां अभिष्णीतीत्याभीष्टा, नि

रतव रूपत्यांका पाळन करिते जें तें कू.

ह्युधा. तेजनअ. निरंतर. २ पुन पुनः
 लाअर्थो. उं. अभीह्यमुष्णरपितस्पसो
 प्पणः, २ अभीह्यमस्तुपणतयानिदुर्ग
 मं. को. सर्वदाहादिअर्थ आहे याशब्द
 चाअनव्यांत हि पाठ आटकतो तेह्नां.
 अ. न.

अभीषितं अभ्यामुमिष्यते अभीषि
 तं, निकडून निकडून शम हावयाकार
 णों इच्छिजेतें जें तें. ह. आभूषा. व्या-
 षिअ. इष्ट. षिप. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभीरः अभिअभित इंरवतीनि अभी
 रः, आसमंताद्वागीं वनांतगमन करि
 तो जो तो. हं. ईरधा. गतिअ. गवडी.
 अ. पु.

अभीरुः अभीरुः अभीरुः, स्थिर प-
 बानी भीरु नहे जीतीसशतावरी. उ.
 स्त्री. २ भिन्नानहे जो तो. वि. उ. स्त्री.
 न.

अभीरूपत्री अभीरुणिपत्रापघस्या
 अभीरूपत्री, अभीरु ह. स्थिर आ
 हेत पत्रें जी. वीं ती. अभीरु शब्दाचा
 पहिला अर्थ तोच याचा. ई. स्त्री.

अभीषुः ईषते इनीषुः, अभिगत ई
 षुरभीषुः, सरल गमन करिवा हिंसा क
 रितो जो तो ईषु अभिगत ह. प्राप्ति जो

ईषु तो. स. राजू. २ किरण. उ. पु.

अभीष्टं अभितइष्यतइत्यभीष्टं आसमंता
 द्वागीं इच्छिजेतें जें तें. ह. ईषपाइछाअ. षिप वि
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यगः अभिसुरवमग्रमस्यास्तीत्यभ्य
 गः, अभिसुरव आहे अग्रजीचे तो. त. स
 भीष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यंतरं अभिगतमंतरं अभ्यंतरं, अ
 भिगत ह. विद्यमान जो अवकाश तें. स
 अंतराल, मधील, अवकाश. अ. न.

अभ्यमितः अभ्यम्यतेस्य इत्यभ्यमित
 रोगिष्टशाला जो तो. ह. आयथा. रोगअ.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अभ्यमित्रीणः अभ्यमित्रीयः

अभ्यमित्रः अभिन्नस्याभिसुरवमभ्य
 मित्रं तदलंगच्छत्यभ्यमित्रीणः - शत्रू-
 ष्याजें सन्मुख तें अभ्यमित्र ह्याग्रतअ
 खंत गमन करितो जो तो. न. जो शूर
 स्वसामर्थ्यें करुल युद्ध करण्यास शत्रूचा
 सन्मुख जातो तो. अ. पु.

अभ्यर्षाः अभ्यर्दतेस्य इत्यभ्यर्षाः, आ
 समंताद्वागीं हिंसन करितो जो तो. ह.
 अर्दधा. हिंसाअ. समीप. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

अभ्यवकर्षणं अभ्यवहृष्यतेनेनेह
 ष्यवकर्षणं, अभ्यवकर्षण ह. आकर्षण

करिजेते जणे करूनते. क. ह्रस्वा. वि
लेखन अ शल्पकादून टाकणे. अ. न.

अभ्यवस्कंदन अभ्यवस्कंधनेइत्य
भ्यवस्कंदने, शोषण करिजेते जेंतें क.
स्कंदिरूपा. गतिशोषण अ. रूपदाने के
लेले गतिशोषण. अ. न.

अभ्यवदहन अभ्यव हीयनेस्यइत्य
भ्यवदहनं, महारा केले जेंतें क. ही-
ध लजा अ. मक्षित. रवाळेले. वि.
अ. पु. न आ. स्त्री

अभ्यारव्यान अभ्यारव्यातिरभ्यास्व
नं, मिथ्याजें करवने क. रव्याधा. क
यन अ. असत्याक्षेप, आरोप. अ. न

अभ्यागमः अभ्यागमनमभ्यागम.
शत्रूच्या अभिसुरव ह्य. सन्धुरव जाणें
क. गम्लधा. गति अ. पु. अ. पु.

अभ्यागारिकः अभ्यागारे निपुणः
अभ्यागारिक. गृहान्वाद्याषीं अत्यंत
जो निपुण तो न. कुदुंबपोषणादिव्या
पारपुण वि अ पु न आ. स्त्री

अभ्यादानं अभिसुरव्येन आदानम
भ्यादानं, अभिसुरव्ये करून जें आ
दाव ह्य. शारंभने. क. कुदात्रधा. दा
न अ. आरंभ अ. न

अभ्यांतः विग्रहादि सर्व अभ्यमितश

द्याप्रमाणें

अभ्यामदः अभ्यामदनमभ्यामदं
सन्धुरवेषणा करणे जेंतें क. मृत्
धा शोद अ. पु. अ. पु.

अभ्याशः अभ्ययनइत्याभ्याशः, स
मीप व्याप्त करिजेतो जो तो. क. अमू
ड. धा. व्याप्ति अ. समीप. वि. अ. पु.
न आ. स्त्री

अभ्यासः विग्रहादिसर्व अभ्याशश
द्याप्रमाणें.

अभ्यासादनं अभ्यासाद्यते, भ्यासा
दनं, प्रहाराने शक्तिनाश करिजेतें जें
तें. क. षड्धा. अवसादन अ. अर्थ
अभ्यवस्कंदनत्या शब्दा प्रमाणें. अ. न.

अभ्याहारः अभ्याहरणमभ्याहार
अभ्याहरण जेंतो. क.
चोरी. अ. पु.

अभ्युत्थानं अभ्युत्थितिरभ्युत्थानं, अ
भ्युत्थान जेंते क. द्याधा. गतिनिवर्तन
अ उत्थानपूर्वक सत्कार. अ. न.

अभ्युदितः अभिसर्वतः उदतिश्च वे
नइतगतं शतस्त्रनं कर्मयस्यात्तोभ्यु
दितः, यात कालचें सर्व कर्म गेलें आ
हे जा पासून तो स्वर्गवें दय्यानी निज
लेलापुरुष. अ. पु.

अभ्युपगमः अभ्युपगमनमभ्युपग
मः, अभ्युपगमन ह्य अंगीकारजंतो
ह्य गमुधा गतिअ.स्वीकार अ.पु

अभ्युपपत्तिः अभ्युपपदनमभ्युप
पत्ति, अभ्युपपदनजंती ह्य.पद-
धा गतिअ.स्वीकार इ.स्त्री.

अभ्युषः अभ्यूषः अभ्योषः
अभ्युषति अभ्यूष्यते अनेनवा अभ्यु
षः दाह करितो किंवा रोगोत्पादनक
रितो अथवा रोग अतिप्रक्षयानें उ
त्पन्न होतो जेणेंतो ह्य उषधा. दाह
अ. २ उषधा. रुजाअ.पोढी.
अ.पु

अभ्यं अभ्यतिस्थैर्पंगच्छतीतिअभ्यं,
स्थैर्पाप्रत गमनकरितं ह्य स्थिरत्वा
नें राहवेंजेंते. ह्य. अभ्यधा. गतिअ.
आकाश, मेघ. अ. न.

अभ्यक्तं अभ्यस्यप्रतिहतिरिवाभ्य-
क्त, अभ्याचीप्रतिहति ह्य. प्रतिमा
त्यासारवेंजेंते. न. अभ्यक्त्याभा
वाने प्रसिद्ध आहेंते अ. न.

अभ्यपुष्यः अभ्यमिवाभ्यसमयेवा
पुष्यमस्यत्यभ्यपुष्यः, अभ्यासारिवें
किंवा अभ्यकालीं आहेंपुष्यजाचेतो
स वेनाचेंशाह. अ.पु.

अभ्यमातंगः अभ्येआकाशेमेघेवा
विद्यमानोमातंगः अभ्यमातंगः, आका
शींअथवा मेघाचाराधीं राहती. जो मा
तंगतो. स. ऐरावत. अ.पु.

अभ्यसुः अभ्येआकाशेमातिइति
अभ्यसुः, आकाशाचेराधीं राहती
जीती. ह्य. माधा. मानार्थकअ. ऐराव
तगजाचीपत्नी. उ. स्त्री.

अभ्यसुवल्लभः अभ्यमोर्वल्लभःअ
भ्यसुवल्लभः, अभ्यमूचाजोवल्लभ ह्य
प्रियतो. स. इंद्राचाहती. अ.पु.

अभ्यिः अभ्यतीत्यभिः, गमनकरिते
जीती. ह्य. अभ्यधा. गतिअ. गलब
तांतील लांकडांचा मळ काढण्याची.
लांकुडाची कुदक. इ. स्त्री.

अभ्यिद्यं अभ्येभवअभ्यिद्यं, अभ्य-
ह्य. मेघत्याचेराधीं जें उत्पन्न. तें. त.
मेघोत्पन्नाचेंनाव. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

अभ्येषः अभ्येषः अभ्येष. नदेंजो-
न्वेष ह्य. अनवस्थान तो. स. नीति अ
पु.

अभ्यत्रं अभ्यतीत्यभ्यत्रं. गमनकरि
तेजेंते ह्य. अभ्यधा. गतिअ. पात्र. प्रां
उं अ. न

अभ्यरः अभ्यिचनइत्यभ्यरः, बहुका

ल पर्यंत नाहीं मरण पावतें. जोती. -
कृ. मृदुधा. प्राणशान्ता अ. देव. अ. पु.

अमरावती अमराः संतत्यस्थामित्य-
मरावती, अमर ह्य. देव आहेत जीचा
वाचीती. त. इन्द्रानीनगरी इ. स्त्री.

अमर्त्यः नमस्तः अमर्त्यः, मरणधर्मी
जो न व्हेतो. स. देव. अ. पु.

अमर्षः मर्षणं मर्षः नमर्षः अमर्षः, -
मर्षण ह्य. सहन जें तो मर्ष न व्हे जो मर्ष
तो. स. क्रोध. अ. पु.

अमर्षणः मर्षणशीलो मर्षणः नम
र्षण. अमर्षणः, सहनशील जो तो मर्ष
ण न व्हे जो मर्षणतो. कृ. मृदुधा. सह
न अ. कोपशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

अमलं नमलोस्य अमलं, नाहीं आ
हे मल जासतें. स. अशुद्ध. अ. न. २
निर्मल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमला नमलो यस्याः सा अमला, ना
हीं आहे मल जो तो जीस ती. स. शुद्ध
आंबळीचा वृक्ष. आ. स्त्री.

अमांसः अल्पमांसं च म्यसः अमां
सः, अल्प आहे मांस जावें तो. स. अ
शक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमा नमातीत्यमा, जो मान ह्य प्रमा
ण करीत नाही तो. कृ. मादुधा. मान

अ. सह वर्तमान समीपत्वा अर्थी. उ.
सुत्रेण अमाशुंक्ते. अच्य. २ अमात्य. अ
पु. ३ अमावास्या. आ. स्त्री.

अमात्यः अमासह समीपे वा ज्ञवः अ
मात्यः, सह वर्तमान किंवा समीप जो शा
हातो. त. प्रधान. अ. पु.

अमावस्या चंद्रार्कवमासहवसतीचे
समावस्या. चंद्रसूर्य अमाशुक्त राहता
हेत जीचा वाई ती. तिथि. आ. स्त्री.

अमावास्या विग्रहादिसर्व अमाव-
स्याशब्दाप्रमाणे

अमितः नमितः अमितः, न व्हे जो
मित ह्य. परिमित तो. स. अपरिमित.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अमित्रः अमतीति अमित्रः, पीडा
करितो जो तो. कृ. अमथा. रोग अ. श
त्रु. अ. पु.

अमुत्र अमुष्मिन्मिसुत्र, परलोका
चादायी. त. जन्मांतरीं त्या अर्थी. उ.
इह चा मुत्रैतस्य कर्मणः फलं भुंक्त्व. अच्य.

अमृणालं मृणालसादृश्यमत्रेति मृ
णालं नमृणालममृणालं, मृणालसा
दृश्य आहे जावें दायीं तें मृणाल न व्हे जें
मृणालतें. स. काच्यावाळ्याचें मूळ.
अ. न

अमृतं नम्रियंतेनेनेत्यमृतं, देवदि
वन पावताहेत जेणेकरुल्ले. कृ. मृदु.
धा. प्राणत्यागअ. मोक्ष. स. सुक्ति. २ उ
दक. ३ चक्षुशीष. पुरोडाश. ४ अमृत. ५
होमशीष. ६ अजगर ७ मागित
ल्यावांचून मिळालेले. अ. न.

अमृता नमृतयतइत्यमृता, नाहींमरतजी
पेे ती. कृ. मृदु. धा. प्राणत्यागअ. आंच
कीचे झाड. २ शुद्धीन. ३ इस्त्राने झाड
आ. स्त्री.

अमृतांधाः अमृतमंधेन्यस्वस. अ
मृतांधाः, अमृतआहे अंध स. अन्नजे
ते जाचे ते. स. देव. स. पु.

अमोघा नमोघा अमोघा, नवे जीमो
घा ती. स. वनो. जिना घाडनी पाहाउ
मूढ असं सणतात ती. २ शारडगाचे
झाड. आ. स्त्री.

अंचरं अंचनमंचः शब्दः तंरातीतंचरं
अंच स. शब्द त्याप्रत देते जे ते. कृ. राध
दानअ. आसश. २ वृत्त. अ. न.

अंचरिषं. अंचरीषं अंचनेपाना
दपोत्रांबरीष, शब्द कर्मिताहेत पानदि
क. जानेदार्पीते कृ. अविधा. शब्द प्र.
चणेवमरे प्राज्ञपाने पाव, न्दार.
अ. न.

अंचष्टः अंचेतिष्टतीति अंचष्टः, अंच
देशीं राहतो जो तो. कृ. घाधा. गतिनि
रनिअ. वेष्टेचेदार्पीं वासुणा पासून
ज्ञानेला पुत्र. अ. पु.

अंचष्टा अंचेवमातेवतिष्टतीति अंचष्टः
ठापासो गंध्यादिदानाने मुसुदंभी जी
ती. कृ. घाधा. गतिनिवर्तनअ. सुईचे.
साड. २ पाहाउमूढ. ३ तुक्याची फाजी.
आ. स्त्री.

अंचा अंचने शब्दतइत्वा, मधुरी
तीनीं स. कल्याणप्रदोत्तीनीं निरतर
बोलिजेसे जी ती. कृ. अंधिधा. शब्द.
अ. पार्द. २ पार्वती. आ. स्त्री.

अंचिका अंचेवांचिका, अंचा जी ती
च अंचिका. न. पार्वति. आ. स्त्री.

अंचु अंचनइत्वांचु, शब्द करिते जे ते.
कृ. अंधिधा. शब्दअ. उदक. उ. न.

अंचुकणः अंचुनः कणः अंचुकण, ,
उदकानाचो कण स. तुपार ती. स ज
लाचा कण. आ पु.

अंचुजं अंचुनः जानं अंचुजं, उदकाप्र
सूनजे जान स. ज्ञाने ते. कृ. कमल. अ
न.

अंचुमृत् अंचुदिप्रतीति अंचुमृत्, अं
चु म उदक त्याप्रत धारण करितो जो

तो. कृ. दुग्धाब्धा. धारणा. अ. मेघ.
त. पु.

अंबूकृतं निष्ठीवनसंपर्कादनंबु अं
बु अकारि अंबूकृतं, निष्ठीवनसंपर्का
ने अनंबु होलातें अंबु करिजेले जें ते.
कृ. कृग्धा. करण. अ. लालाकणसुक्त
प्राषण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अंभः आम्रोतीत्यंभः, व्यास करितें
जें ते. कृ. आपृधा. व्याप्ति. अ. उदर
स. न.

अंभोरुहं अंभसिरोहतीत्यंभोरुहं,
उदकाचावर्षीं तुलना होतें जें तें. कृ. कृ
हधा. प्रादुर्भाव. अ. कमळ. अ. न.

अम्यं अपाविकार. अम्यं, उद
कांचा जो विकार तें. त. जलविकार.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अम्लः अव्यतेराव्यतेमांशुभिरिति
अम्ल. अमतिकजत्यरुचिमिति वा
प्राच्यनां मह्यणकावी सशब्दप्राप्ति-
जेतो जो तो. अथवा अरुचीचा नाश
कर्तो जो तो. कृ. अविधा. शब्द. अ. २
अमधा. रोग. अ. आंचट. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

अम्लोणिका अम्लानामोलोकि-
कनअम्लोणिका अम्लस्य अचट आनी

कोणिकाती मन्तुव्याची प्राज्ञी आ स्त्री.

अम्लवेतसः अम्लश्चासौवेतसश्च
अम्लवेतसः, अम्लअसा जो वेतस
तो. स. वेताचा एकभेद. अ. पु.

अम्लानः नम्लावतिस्येत्सम्लान.
नाहीं म्लान होता झाला जो तो. कृ. म्ले
धा. हर्षस्य. अ. म्लान न होणारा. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री. २ आबोली नावा
चें फुल झाड. अ. पु. ३ कोरं व्याचें झा
ड. अ. पु.

अम्लिका. अम्लीका अम्लोरसौ
स्त्यस्या इति अम्लिका, अम्ल आहे र
स जो तो जीचा ती. त. चिचेचें झाड
आ स्त्री.

अयः एत्यनेनसुरवभिति अयते इति
रा अयः, येतें आहे सुरव जेणें करून
अथवा गमन करितें जें तें. कृ. इग्धा.
गति. अ. उत्कृष्टदैंव. २ लोह. अ. पु.
२ सू. न.

अयनं अयने कीनेनायं तेजना अने
नेति वा अयनं, सूर्य किंवा जन गमन क
रिनात जेणें करून ते. कृ. अयधा. रा
नि. अ. तीन ऋतूंचें एक दक्षिण व उत्त
र अयन २ मार्ग. अ. न.

अयस्कान्तः अयोनां हं कामयतीति

चस्कान्तः, लोहाप्रत कामवति ह्य आ
 कर्षणद्वारा इच्छा करितो जो तो. कृ. क
 सुधा. कान्तिअ. लोहजुंवक. अ. पु.

अचः प्रतिमा अचसः प्रतिमा अचः
 प्रतिमा, लोखंडाची जी प्रतिमा ती.
 स. लोहप्रतिमा. आ. स्त्री.

अचि अच्यत इति अचि, मधुर प्राप
 णादिकें करून प्राप्त होतो जो तो. कृ.
 अपधा. गतिअ. कोमल प्राणणार्थी
 अच्य.

अचोमं अंचो भ्येन्याचोमं, लोखंड
 आहे अग्रप्राचीं जाचते. स. सुसह.
 अ. न.

अरं इयतीति अरं, गमन करितें जेंतें.
 कृ. ऋधा. गतिअ. शीघ्र. अ. न.

अरघट्टः अरिश्चक्रावपवसदंशोः -
 काष्ठैर्घट्टने इत्यरघट्टः, चक्राच्या अ
 रां सारख्या काष्ठानीं युक्त जो तो. कृ.
 घट्टधा. चलन अ. राहाट. रूप. अ. पु.

अरदुः इयतीति अरदुः, सरळ गमन
 करितो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. दिंडा
 चारुह. उ. पु.

अरणिः अरणी ऋच्छत्यस्मिन्न
 मिभिति अरणिः गमन करितो स. उ
 ल्यन्न होतो अग्नी जाचे गर्धी तो. कृ.

ऋच्छत्यस्मिन्न अ- विस्तव उत्पन्न करणा
 करितां मंचन करण्याचें लांकूड. इ. पु.

अरण्ये अयंतेतदरण्यं, गमन करि
 जेतें जेंतें. कृ. ऋधा. गतिअ. रान. अ. व

अरण्यानी महदरण्यमरण्यानी, मो
 वें जें अरण्यं ती. स्त्री प्र. मोवें वन. इ.
 स्त्री.

अरत्निः नरत्निः अरत्निः. नद्ये जी र
 लीती. स. विस्तृत जी कनिष्ठांशुलीत
 युक्तमुष्टिसहित जो हात तो. इ. पु. स्त्री.

अररं इयतीति अररं, गमन करितें जें-
 तें. कृ. ऋधा. गतिअ. कफट. घट. अन

अररिः विग्रहादि अर शब्दाप्र. इ. स्त्री.

अररी विग्रहादि अरर शब्दाप्र. इ. स्त्री.

अरलुः इयतीति अरलुः, गमन करितो
 जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. दिंड्याचें हा
 ड. उ. पु.

अरविंदं अरान् केसरान् विंदतीति अर
 विंदं, अर स. केसर त्यांतें प्राप्त होतें जें
 तें. कृ. विदूषा. लाभ अ. कर्मक. अ. न

अरातिः नराति सुखमित्यरातिः, स.
 ख देन नाहीं जो तो. कृ. राधा. दान अ. श
 बु. इ. पु.

अगलं ऋच्छतीति अरं अरमनतीति
 नरातिदुःखमित्यगलं, गमनांतें

शक्तिदेते जें तें. किंवा दुःख देत ना
हीं जो तो. क. अलथा. सृष्ट्यादिक
अ. वक्र, वांकडा. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. २ अनेकपदार्थांनीं मिश्रकेले
लाघूप. अ. पु.

अरिः इयतिविरोधमरिः, विरोधापत
गमन करितो जो तो. क. कृपा. गति.
अ. शत्रु. इ. पु.

अरिचें कृच्छत्यनेनेति अरिचें, ग
मन करित्येहे नौक्य जेणेकरून तें. क.
कृच्छपा. गति. अ. नावेचें मूकाणु. अ. न.

अरिमेदः अरिं रवमेदोयस्वप्नः अरि
मेदः, दुष्ट आहे स्नेह जाचा तो. स. दु
र्गंधि रवेराचें झाड; अ. पु.

अरिष्टं नरिएगशुभं यस्मादित्यरिष्टं,
नाहीं आहे अशुभ जापासून तें. स.
बाळंतपीची खोली. अ. न. २ गोरस.
३ रिवाचे झाड. ४ किंवाचें झाड. ५ लसू
ण. ६ काकपक्षि. अ. पु. को. अशुभ. अ.
यविशेष. मरणचिन्ह.

अरिष्टदुष्टधीः अरिष्टेन दुष्टा अरि
ष्टदुष्टा, अरिष्टदुष्टाधी संस्यसः अरि
ष्टदुष्टधीः, अरिष्टानें जी दुष्ट झ. न
मती अरिष्टदुष्ट अशी भादंबुदीजि
शी तो. सं. मरणजनक आत्मासुचें

श्रमिष्ट झालेला. वि. इ. पु. स्त्री. न.
अरुपाः कृच्छतीत्यरुपाः, अरुणवर्णी
स्वेतिषा. गमन करितो जो तो. किंवा
आरक्त आहे वर्ण जाचा तो. क. २ त.
कृच्छपा. गति. अ. सूर्य. २ सूर्याचा सा
रथि. अ. पु. ३ यत्किंचित् तांकडा. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरुणा अरुणो वर्णोऽस्या इति अरुणा,
अरुणा झ. आरक्त आहे वर्ण जो तो जी
वाती. त. औषधि विशेष. आ. स्त्री.

अरुंतुदः अरुंतुदतीति अरुंतुदः,
मर्मभेद करितो जो तो. क. तुदपा.
अथन अ. मर्मभेद करणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

अरुः इयतीति अरुः, अथेप्रत गम
न करितें क. देतें जें तें. क. कृपा. ग
ति. अ. व्रण. स. न.

अरुक्करः अरुवर्णं करोतीत्यरुक्
रः, व्रणातें करितो जो तो. क. कृपा.
विवाचें झाड. अ. पु. व्रण करणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरौकः नरोक्तेऽस्यारौकः, नाहीं जा
हे जोति जास तो. स. ते जो हीन. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

अरुः अर्च्यंत इत्यरुः, सर्वलोचनी पू

(५४) (अ.) विश्वहकोशः (अ.)

जिजेतो जो तो. रु. अर्चया. पूजा अ.
सूर्य. २ रुद्र. ३ स्फटिक. ४ इंद्र. ५ तान.
अ. पु.

अर्कपर्णा: अर्काभानितीहणानिपर्णा
नियन्वसाः अर्कपर्णा, अर्कतुल्यती
ह्यावाहेत पर्णे जीर्ती जानी हो. स
रुद्रं भाउ. अ. पु.

अर्कबंधु: अर्कस्यबंधुः अर्कबंधुः,
अर्काना जोबंधुतो. स. बुद्धाना एकशो
द. उ. पु.

अर्काक्षः अर्क आक्षयस्यसः अर्का
क्षः, सूर्याने आक्षे नाम जासतो. स.
अर्चअर्कपर्णवत्. अ. पु.

अर्गलं अर्जतेजनेरिति अर्गलं, जना
ना अर्जिजेते जंते. रु. अर्जया. प्रति
यत्न. आठ सरदासना अ. ग. आ स्त्री.
नपु निवशा असतां. ई. स्त्री.

अर्घ्यं अर्पत्यनेनेति अर्घ्यं, पूजा करिजे
नेतिनापदाचं श्रीतकरिजेतो जेणे तो ह. स.
हंश पूजा अ पूजाविधि शोच. अ. पु.

अर्घ्ये आर्घ्यामुदकमय्यं, अर्घ्यां जे उ
दकते. त पूजे करिता जे पाणी ते
वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्चा अर्चनमर्चा, पूजन जे तो. रु.
अर्चया. पूजा अ. पूजा श्रमतिमा आ स्त्री

अर्चिः अर्ची अर्चितः अर्चत
इत्यर्चिं, सर्वांनी पूजिजेले ह्य. सर्वलो
कांस स्तुत किंवा पूजिजेते जें ते. व
पूजिजेला ह्य. सर्वलोका मान्य जोतो
रु. अर्चया. पूजा अ. अग्निज्वाला. २
संतिद. स्त्री. २ सू. न. ३ वि. अ. पु. न. आ स्त्री

अर्जकः अर्जयतीनि अर्जकः, अर्जन
करितो जातो. रु. कृजया. अर्जन अ.
ज्यानें फूल व फळे पाटरे असा वापवी
चा वृक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्जुनः अर्जतेशर्चेरिति अर्जुनः, स
र्वांनी सपारिजेतो जोतो ह. अर्जया.
अर्जन अ. शुक्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. २ तुण. आ. न. ३ इक्ष. अ. पु.

अर्जुनी अर्जुनवर्णत्वादर्जुनी, अर्ज
नवर्ण आहे क्षण्ण जी अर्जुनी. स्त्री
प्र. गार्द्रं इं. स्त्री.

अर्णावः अर्णासिजलान्यत्र सतीत्य
र्णवः, जले जीती अवसति ह्य. आर्दे
त जानेवारी तो. त. समुद्र. अ. पु.

अर्णाः अर्चतान्यर्णां, गमनशील
जंते. रु. कृच्छया गतिः अ. उदक. सू. ५

अर्तंगलः अर्तंगलंगलतीति अर्तंग
लः, तीपाते कद्वन करितो जोतो.
रु. गन्ध अदन अ. निष्कारमाना.

कुन्नाना कोरगा. अ. पु.

अर्तनं कृताचत इति अर्तनं, भिक्षे
कें जें तें. कृ. कृतिधा. जुगुप्सा. अ. नि-
दा. अ. न.

अर्तिः अर्घ्यतेनया अर्तिः, हिंसा किं
वा पीडा त्या होनात जीर्णं ती. कृ. अर्द
धा. हिंसा. अ. पल्लुधाने. अग्र. २ पीडा
इ. स्त्री.

अर्थः अर्थ्यते इति अर्थः, याचित कर्म
जेतो जो तो. कृ. अर्थधा. उपयाच्ना. अ.
धन. द्रव्य. २ अभिधेयः ३ वस्तु. ४ निष्क
ति. प्रयोजन. अ. पु. को. विषय. प्र
कार. हेतु.

अर्थना अर्थनमर्थना, प्रार्थनं जें ती
कृ. अर्थया. उपयाच्ना. अ. याचना.
आ. स्त्री.

अर्थप्रयोगः अर्थस्य प्रयोगः अर्थ
प्रयोगः, अर्थाना जो प्रयोग ह्य. ह्य
र्थ योजना करणें तो. स. व्यापार. २
व्याज. अ. पु.

अर्थशास्त्रं अर्थस्य मूल्यादेः शास्त्रं
अर्थशास्त्रं, मूल्यादिकांचें जें शास्त्र
कें स. राजनीतिरूप जें अर्थशास्त्रतें अ
ननुंसक.

अर्थी अर्थोऽस्तीति अर्थी, अर्थ्या

हेजासतो. त. घानकृद्च् पु

अर्थ्यं अर्थ्यं सुसाधुर्यादनपेतं वा अर्थ्यं,
अर्थाविषयां साधु क्रियात्वाद्ग्नजें अ
नपेत ह्य. नमूटकेलें तें. त. शतुरसवि
शेष. जाम शिलाजित अर्थें सुगतात
तें. अ. न. २ बुद्धिमान. दि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. ३ न्याय्य को. प्रार्थना करावयाच्योच

अर्दना अर्तिरर्दना, अर्ति ह्य. पीडा जीर्ण
कृ. अर्दधा. वाचन. अ. याचना. आ. स्त्री

अर्दितः अर्थ्यते स्म इत्यर्दितः, प्रार्थिले
का जो तो. कृ. अर्दधा. वाचन. अं. प्रार्थ
ना केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अर्धः कर्धोऽयनेनेति अर्धः, वृद्धिगत हो
तो जेणे करून तो. कृ. कर्धुधा. वृद्धि. अ.
संबड, तुकडा. अ. पु. २ एकावस्तूचे
समभाग केले लांतून एकात्तागाचें ना
व. अ. न.

अर्धचंद्रा अर्धचंद्रोयस्याः सा अर्ध
चंद्रा, अर्धचंद्रा कृता आहे जीसती.
स. प्राकृतांत जीस कावातेंडू सुगता
त ती. निगडी, तिपारें. आ. स्त्री.

अर्धनावं नावोपमर्धनावं, नौकेचं
जें अर्धतें. स. नौकेचें अर्ध. अ. न.

अर्धरात्रः रात्रेरर्धमर्धरात्रः, रात्राचें
जें अर्धतो. म. मध्यरात्र. अ. पु.

अर्धर्चैः कचः अर्धैर्अर्धैः, ऋक् स्र-
वेदावयवत्वाच्चैर्जैर्अर्धैः स कच-
र्धैर्अर्धैः च नः पु.

अर्धहारः अर्धेन एकदेशेन कृतो हा-
रः अर्धहारः, अर्धस्रः बारांसरानीं
केला जो हार तो स्रः बारापदरीसु
काहारः अः पु.

अर्धोरुकं ऊरोरर्धे अर्धोरु, अर्धोरो
काशतद्वत्पर्योरुक, ऊरुर्ध्वे जे अर्धते
अर्धोरु अर्धोरुत्वावयीं शोभते जैर्ते
रु काशृपाः दीप्तिअः परकर, लहगा
अः न.

अर्बुदः अर्बुति दिनस्तात्यर्बुदः, सं-
ख्या विच्छेद करणाना जो तो रुः अर्बु-
था हिंसा अः संख्याविशेष, दाहाको
दिः २ मांसकादृष्याची शालाका अः पु
२ दंतसो गविशेषः अः पुः न.

अर्षकः अर्षते वृद्धिं प्राप्यते इति अ-
र्षकः, वृद्धि पावतो जो तो रुः ऋषा-
गतिअः वाचकः अः पु.

अर्षे ऋच्छतीत्यर्षे, नेचाचेरायीं प्रा-
प्त होते जैर्ते रुः ऋच्छपाः संत्वादिअः
नेत्रयोगः अः पुः न.

अर्ष्यः इवतीत्यर्ष्यं, व्यापाराकरिता
दूरदेशप्रप्त अथवा प्रसृलाप्रत गमन

करितो जो तो रुः ऋषाः गतिअः वै-
श्यः २ यजमानः अः पु.

अर्ष्यमा इयतीति अर्ष्यमा, निरंतरय
मन करितो जो तो रुः ऋषाः गतिअः
सूर्यः नः पु.

अर्ष्या अर्ष्यस्य स्त्री अर्ष्या, अर्ष्यस्य वैश्य
तज्जातीय जी स्त्रीतीः स्त्रीप्रः वैश्य
जातीची स्त्रीः आः स्त्री.

अर्ष्याणी अर्ष्यस्य स्त्री अर्ष्याणी, वैश्या
ची जी स्त्रीतीः स्त्रीप्रः वैश्याची स्त्रीः
ईः स्त्री.

अर्ष्या अर्ष्यस्य स्त्री अर्ष्या, वैश्यानी जी
स्त्रीतीः स्त्रीप्रः वैश्यानी वाचकोः ईः स्त्री.

अर्ष्या ऋच्छतीत्यर्ष्या, शीघ्रगमनक-
रितो जो तो रुः ऋच्छपाः गतिअः घो-
डाः नः पुः २ विः नः पुः नः ईः स्त्री.

अर्ष्याकू अवरं पूर्वकाले भ्रंशतीति अ-
र्ष्याकू, पूर्वकालीं गमनादि करितो जो
तो रुः अनुषाः गतिअः आलीकडे
त्या अर्ष्या उः कुलेः क्रतुत्रया दर्ष्याकू मंड-
नान्तुसुं वनः अचः.

अर्ष्याः ऋच्छतीत्यर्ष्याः, दुःसाम्प्रतगम-
न करितो स्रः दैतो जो तो रुः ऋच्छपा
गतिअः रोगविशेषः जासु मुचव्याप
सृणतात तो अः पु.

अर्शासः अर्शासिसम्यस्येतिअर्शास
 मुकध्याधि आदेनज्यासतो न जासमु
 कध्याधि रोमझाला आदेतो वि अ पु
 न आ स्त्री

अर्शाः ऋच्छनीतिअर्शा, औपधादिका
 ने गमन करितो ह जातो जोतो ह ऋ
 च्छधागतिअ मुकध्याध स् न

अर्शांसः अर्शांसनीतिअर्शांस, मुक
 ध्याधिते नाश करितो जोतो ह इनधा
 दिसाअ स्तरण अ पु

अर्हणा अर्हणमर्हणा, अर्हणजेनी
 ह अर्हधा पूजाअ पूजा आ स्त्री

अर्त्याः अर्त्यानेनेहैरतिअर्त्या, पूजिजे
 तो जोतो ह अर्हधा पूजाअ सर्व्व
 पूजिन जोतो अ पु

अर्हितः अर्त्यानेस्वइत्यर्हित, पूजि-
 जेला जोतो ह अर्हधा पूजाअ पूजि
 केला वि अ पु न आ स्त्री

अलं अननमल अलन सं धूपण
 ह अलधा धूपणादिअ अलकार
 २ परिपूर्णता ३सामर्थ्य ४निवारणत्या
 अर्थी ५ अलहन शिशु २अलमुक्त
 वान् अलमल्लोमहाय ४अलमहीपा
 लतवश्रमण अच

अलं अल्पतइतिअल, धूपण करिजे

नेजेने ह अलधा धूपणादिअहरनाल
 अ-न

अलकः अल्पतइतिअलक धूपित
 करिजेतो जोतो ह अलधा धूपणअ
 ओकीचा कुरळ केश २ शिकारीचा कुत्रा
 अ पु

अलका अलतिधूपपंतीत्यलका धू
 षण करिते जोतो ह अलधा धूपण
 अ कुहेराचीनगरी आ स्त्री

अलक्तः नलस्वतेस्मइत्यलक्त नखा
 सादिजेला जोतो ह लकधा आसा
 दनअ लासा, लास अ पु

अलगर्दः अलगिरतिभेकाभित्यलर्ग
 र्द, यथेच्छ भेकाते भक्षितो जोतो ह
 गृध्र निगरणअ पाणसर्प अ पु

अलगर्धः अलगृध्रनिभेकारीनिअल
 गर्ध, निरंतर भेकादिकांप्रत इच्छितो
 जोतो ह गृधुधा अभिकाशाअ जल
 ब्याल, पाणसर्प अ पु

अलंकरिष्णुः अलकरणशील मन
 करिष्णु, अलकरणशील जोतो ह
 रुधा करणअ अलंकारादिकान प्रा
 पत्नापत शोभनिष्णात वि उ पु स्त्री न

अलंकार्ता अलकरतेतीतिअलकार्ता,
 अलकार करितो जोतो ह कुकरूधा

करणअ. अलंकारकरणारा. क.पु.

कानीना.कुचा. अ.पु.

अलंकीर्णाः कर्मणे क्रियायै अलं
समर्थः अलंकीर्णाः, क्रिये कारणे जो
समर्थतो. त. उद्योगविपरिजो समर्थ
तो वि.अ.पु न.आ.स्त्री

अलवालं लवमालातीतिलवालं, नल
वालमलवालं, जलकणाने ग्रहण करितें
जें तें लवाल नदें जें लवाल तें. स. अळे
अ. न

अलंकारः अलंकियतेनेनेति अलं-
कारः, शूषित करिजेतें जेणे करून तो.
ह. डुरुग्रथा. करणअ. शूषण. अ.पु.

अलसः नलसतीत्यलसः. कर्माचेव
यीं पुरुषाला संश्लिष्ट करीत नाही जो
तो. ह. लसपा. संश्लेषणअ. आळशी
वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

अलंकृतः अलंकियतेस्मात्कृतः,
शूषणादिकें करून शोभता झाला जो
तो ह. डुरुग्रथा. करणअ. शूषणयु
क्त. २ शोभविलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री

अलातं लानंलातं नलातमलातं, प्र
हण करिजेतें जें तें लात नदें जें लात तें
स. प्रजमित काष्ठ. कोलीत. अ. न.

अलंक्रिया अलंकियतेनया अलंक्रि-
या. शूषित होतो जीणे ती. ह. डुरुग्रथा
करणअ. शूषणक्रिया, शोभा अ.पु
आ. स्त्री.

अलावुः नलंबते इत्यलावु, नाहीं कें
वाचमान जो तो. ह. लविधा. अवसंस
नअ काळा शोपचा. उ.पु.

अलंजरः अलंजरपतीति अलंजरः.
अलंत वयोहानि स. आशुर्दानि पावतो
जो तो. ह. नृपथा. वयोदानिअ. माद,
उरा. अ.पु.

अलावूः विग्रहादि अलावुवत् ऊ.पु.
अलिः अलनीति अलिः, सधकंदसने शी
प्रतो जो तो. ह. अरुधा. शूषणादिकअ
विं. उ.पु.

अलर्कः अलतीति अल् अल्लासा
वर्कश्च अलर्कः अलमम्बतइतिवा, अ
लमशोभतो जो तो अल् अल् स. शोभा
पाना असा जो अर्क स. अर्कवृक्ष.
तो. स. शब्दसा र्कचें साड. २ति

अलिकं अलनिअल्पतेवा अलिकं,
तिलकादिकानं शूषित करिजेतें जें ते. ह.
अरुधा शूषणादिकअ. कपाळ. अ. न.

अलिंजरः अलनमडिः अलिंजरप
तीत्यादिसर्वं अलंजरवत्
अली अलमर्थांस्यास्तीति अलोहः

श्रिकलांगूलं तद्विवास्तेतिवाअली.
सांमर्थ्यांआहेजास अथवा विंचूसार
संआहेउच्छजास तो. त; विंचू नम
र इच्-उ.

अलिंद: अल्पतेभूष्यतेइतिअलिं
दः, भूषित करिजेतो जो तो. क. अल
धा. भूषणभ. दाराबाहेरचाउंचरेस
एक प्रदेश. अ. पु.

अलिकं. अलीकं अल्पतेनेनेति.
अलिकं, भूषित करिजेतेनेनेनेकरून
ते. क. अलधा. भूषणादिक. अ. कपा
क. अ. न. २. अप्रिय. ३. असत्य. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्प: अल्पतेवाच्यतेइतिअल्पः, भू
षित करिजेतो जो तो किंवा निवारिजे-
तो जो तो. क. अलधा. भूषणादिक. अ.
लहान. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पतनुः अल्पातनुर्धस्यस अल
तनुः, अल्प स. लहान आहे शरीर
जाचेतो. स. हसशरीरान्वा अमातुष
शय. उ. पु.

अल्पमारिषः अल्पश्रासौमारिषश्च
अल्पमारिषः, अल्प असाजो मारिषतो
स. तादुक्का. अ. पु.

अल्पसरः अल्पं च तत्सरश्च अल्पसरः,

अल्पअसेंजे सरोवर ते: स. लहानत
के स. न.

अल्पिष्ठं अतिशयेन अल्प मल्पि
ष्ठ अतिशये करून जें अल्पते. त स
र लहान वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अल्पीयः अतिशयेन अल्पमल्पीयः
अर्थादि पूर्वशब्दाप्रमाणे. स. पु. न. ई. स्त्री

अवकरः अवकीर्णतेक्षिप्यतेधूल्या
दावित्त्वकरः, धूल्यादिकानटाकिजे
तो जो तो क. कृषा विलेपअ केर अ. पु.

अवकीर्णी अवकरणमवकीर्णीअ
वकीर्णं वत मनेनवा अवकीर्णी, टाकले
आहे वत जाणे तो किंवा टाकणे: क. कृ
विलेपअ. व्रतभग झालेला. स्म. पु. न.
ई. स्त्री.

अवकृष्टः अवकृष्यतेस्य इत्यवकृष्टः,
अवकृष्ट करिजेला जो तो. क. कृषधा.
विलेखनअ. निर्गमित स बाहेर घा
लविलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवकेशी अवसन्नाः केशायस्यसः
अवकेशी, अवसन्न आहेत केशजे
ते जाचेतो. स. फलरहित वृक्षादिक
इ. न. पु. न. ई. स्त्री.

अवक्रयः अवकीयतेनेनेतिअव
क्रयः, अवक्रय स विक्रित करिजे . .

तें जेणे करून ते. कृ. डुकृत्र्या करण
अ मृन्ध, मोन अ पु.

जेती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ. अना
दर. आ स्त्री

अवगणितं अवगम्यतेनदवगणितं,
अवगणितस्यअवमानितजेते कृ गणाधा
सख्यानअ. अवमानलेले. वि. अ पु.
न आ स्त्री

अवज्ञातं अवज्ञापतेस्मइत्यवज्ञातं,
अवज्ञातकेले जें ते कृ. ज्ञाधा अवबो
धनअ. अपमानिलेले. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

अवगतं अवयमनेत्यइत्यवगतं, जा
णितेले जें ते. कृ. गम्भ्या. गतिअ -
ज्ञात, जाणलेले वि अ पु न आ स्त्री

अवटः अवतिसर्पादिकमित्यवटः.
सर्पादिकांप्रत संरक्षण करितो जो तो
कृ अवधा. रक्षणअ. घुमीचे विवर.
अ पु

अवगीतः अवगीयतेस्मइत्यवगीतः
निदिजेला जो तो. कृ. गेधा. शब्दअ.
निदिलेला. वि. अ. पु न आ. स्त्री २
लोकापवाद. अ. न

अवटीरः नासिकाया अवतनमवटी
र. नदस्यास्तीति अवटीरः. नासिके,
चे आहें सोलकरपणा जास ती. त. चे
पठ्यानाकाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवग्रहः अवग्रह्यतेकुशोनेति अव
ग्रहः. अंकुशानेग्रहण करिजेतो जो
तो. कृ. ग्रह्या उपादानअ हत्तीचे न
लाटस्थान २ आकोश. ३ अवर्षण.
अ सु

अवटुः नवदतीत्यवटुः, नादीप्रापण
करीत जो तो. कृ. वटधा. परिप्रापणअ
माने वरचा उंचप्राग उ. पु.

अवग्राहः अवग्रह्यतीत्यवग्राहः,
प्रतिबध करितो जो तो कृ. ग्रह्या. ग्र
हणअ. अवर्षण. अ पु.

अवतंसः अवतंसायतीति अवतंस
ग्रूण करितो जो तो. कृ. तसिधा. अ
लकारअ. मस्तक. २ घूषण ३ कर्ण
घूषण अ पु.

अवचूर्णितः अवचूर्णनेत्यवचूर्
णितं चुरिजेला जो तो. कृ. चूर्णधा. च
रणअ चुरलेला. वि. अ पु न आ. स्त्री.

अवतमसं अवदीनंमः अवतमसं,
हीणजे तम नें. स. हीण झालेला अं
धवार. अ. न.

अवज्ञा अवज्ञानं अवज्ञा अवज्ञान

अवतोका अवयत्तिनंतोकंयस्या.

साभवतोका, अवगलितआहे नाक हा
वानक जीके ती. स अकस्मान् जिवाग
कंपान होने नी आ.स्त्री.

अवदंशः अवदंशते इति अवदंश, द
क्षिजेतो जो तो. क. रशथा दशान् अ म.
एषानास कवीचेण्या करिता अं बंजन
दरभने वगैरे मक्षिनातनी अपु

अवदानः अवदायनं संज्ञितवदान, जो
पिजेता जो तो. क. दंष्ट्रा शापन अ. पु.
२ पिबका ३ निमेष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवदानं अवदीपनेन दवदानं, पूर्वी आ
चरिते अं न क. कुदाभ्या. रति अ पू
बंके केरिक्. २ प्रशानकम. अ न

अवदारणं अवदीपनेनेनेति अवदा
रण, विशरण करिजेनें जेणे करूननें.
क. दृषा. विदारण अ. कुदक अ. पु

अवदाहं अवदीयते राहोस्मादित्यव
दाह, नष्ट होत आहे राह जाणूननें
क. दीदृषा ह्येषा काव्यावात्वावे नू
न. अ. न.

अवदीर्णं अवदीयतेष्वावदीर्णं, वि
दीर्णं करिजेतो जो तो. क. दृष्टा. वि
शरण अ. द्रव्युक्तवस्तु. वि अ. पु. न
आ स्त्री

अवद्यः न्ययते इत्यवद्य, धनमवो

कन नाही जो तो क वदथा. चक्रवाणि
अ मिघ वि अ पु. न. आ. स्त्री.

अवधिः अवधानमवधि. अवधानजें
तो क दुधाभ्या धारण अ. सीमा २
राकगा इ. पु.

अवधस्तः अवधस्यनेस्त्ववधस्त
अवधस्यने ह. नाशिनं तो जो तो. क.
धंस्तथा. गति अ. न चुरलेता. वि अ. पु
न आ. स्त्री

अवनं अवस्यनेनेति अवनं - रक्षादिहो
तें हे जेणे करून ने. क. अवधा. रक्षणा
रिक् रक्षण. २ नृमि. अ. न.

अवनतं अवनमतिस्त्ववनतं, अ
वनमिन झालें जें तें. क. णमथा. प्रक्
त्व अ. अधोमुख. २ नक्ष. वि. अ. पु.
न आ. स्त्री.

अवनाटः अवनाटमस्य स्वावनाटः,
अवनाट आहे जासतो. वृत्त्यादिसर्व
अवटीटशाब्दाय.

अवनाथः अवनयनमवनाथः, अव
नयन जें तो क. नीत्था नापण अ. र्सा
नीनेणे. अ. पु.

अवनिः अवनीत्यवनि, अवति ह.
रक्षण करिते जीती. क अवधा. रक्षण
अ. पृथी. इ स्त्री.

अवनी अवनिवक्षिप्रहादिः इं.स्त्री.

अवंतिसोमं अवंतिपुस्तंतंसोममवं

तिसोमं, अवंतिदेशानेवारीं जें उरान्नमें

स. कांजिक, कांजि. अ. न.

अवंध्यः नवंध्यः अवंध्यः, नव्हे जो वंध

तो. स. घण्टाकारी ज्यास फलादिक येनें

असा रक्षादिक. अ. पु.

अवभृथः अवभियतेनेनावभृथः, य

ज्ञपूर्तिं हांतेहे जेणें करून तो. कृ. शृंगधा

भरण अ. पक्षसमाप्ती करितां यज्ञाच्या

शेवटीं जें स्नान करितात तो. अ. पु.

अवघ्नटः अवघ्नटमस्तुस्याव घ्नट.

अवघ्नट वाह जाय ती. शेषमवटीस्था

दाप्रमाणें.

अवयः अवतीत्यवयः, हिंसाहिंसा

पाचना करितो जो तो. कृ. अवधा. पाच

नादि अ. निरुद्ध, निघ. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्री.

अवमत्तं अवमन्यतस्म्यइत्यवमत्तं, अ

वमानिलें जें तें. कृ. मनधा. ज्ञान अ. अ

वमानिलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवमर्दः अवमर्दनमवमर्दः, अवम

र्दन जें तो. कृ. मृदा. सां. अ. संपन्न

देशास जी परब्रह्माची पीढा तो. अ. पु.

अवमानना अवमाननं अवमानना,

अवमानजोती. कृ. मनधा. ज्ञान अ. अ

नादर. आ. स्त्री.

अवमानितः अवमन्यतेस्म्यइत्यवमा

नितः, अपमानित केला जो तो. कृ. मान

धा. पूजा अ. अवमानिलेला. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

अवयवः अवयवीत्यवयवः, अवयवी

ति स्म. मिश्रण पावतो जो तो. कृ. युधा.

मिश्रण अ. शरीरावयव. अ. पु.

अवरं नवियते इत्यवरं, अदृश्य

असा जो जंघादि भाग तें. कृ. वृक्षा.

वरण अ. हत्तीचा पादी मागचा जंघादि

प्रदेश. अ. न. १ चरम, शेवटचा अ. पु.

न. आ. स्त्री.

अवरजः अवरस्मिन्काले जातः अवर

जः, पश्चात्कालीं झाला जो तो. स. माथू

न झालेला बंधु. अ. पु.

अवरतिः अवरमणमवरतिः, अवर

मण स्म. निवर्तन जें ती. कृ. रमधा. कीडा

अ. उपरति, निवृत्ति. इ. स्त्री.

अवरवर्षाः अवर. वर्षांयन्वराः अवर

वर्षाः, कूर्निष्ठ वाहे वर्षा जाचती. स. मू

इ. अ. पु.

अवरीणः कुर्वाचनेन्यइत्यवरीणः,

निंदितेला जो तो. कृ. श्री. पु. स्वर्ण

अ. लोहानीं निंदिते ला वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

अवरोधः अवरुध्यते अत्रे सवरोधः
अवरोधकरिता हेतु जाचे ठापीं तो. क.
रुधिर्या. आवरणक राजांच्या स्थिरांचे
गृह. अ. पु.

अवरोधनं विग्रहव अर्थादि अवरो
धशब्दाप्रमाणे. अ. न.

अवरोहः अचरोहती सवरोहः. क्लृ
नचैतो जो तो. क. रुह्या. शदुर्माय
अ. वृक्षाच्या फांदीचे पाठ हा. पारं-
या. २. वृक्षाचा मुळापासून वर गेले
ली वेळ. अ. पु.

अवहारः अवहरतीत्यवहारः, अव
हरण हा. ग्रहण करितो जो तो. क. क्लृ
ग्रहा. हरण अ. जलचर. अ. पु.

अवर्णः वर्णते इति वर्णः, विरुद्धो वर्ण
अवर्ण. वर्णितो जो तो वर्ण विकरुजो व
र्ण तो. स. निंदा. अ. पु.

अवलक्षः अवलक्षत इत्यवलक्षः, या
वर्त्यत्वाने कश्चिजे तो जो तो. क. कक्ष
रांन अ. सुकूर्वा. अ. पु.

अवलाजः अनन्यो गं शोभनाज्जात अ
वलाजः, अशोभनापासून जो जातो तो.
स वने. जास गुरु ची बांननी अनें स

तो. अ. पु.

अवलंबनं अवलंबते स्मावलंबनं, स्त्री
कृत क्रमिजे तें जें तें. क. लविधा. अवस्तं
सन अ. स्त्रीकार नरणे. अ. न.

अववादः कार्यमवलंब्य वदनमवेति अ
ववादः. कार्यावलंबने करून आहे भाष
ण जाचे ठापीं तो. क. वदथा. संदेशवचन
अ. आज्ञा. २. निंदा अ. पु.

अवश्यं अवश्यपचत इत्यवश्यं, निर्णित
होवजे तो जो तो. क. श्येड्या. गति अ. नि
श्चयें करून त्या अर्थादि अवश्यं वा वारं शि
रतर सुमित्तापि विषयाः अव्य.

अवश्यायः अवश्यायते शैत्यमापयते
इत्यवश्यायः, शीताग्रत पावतो जो तो. क.
श्येड्या. गति अ. बांदी हीन. अ. पु.

अवष्टब्धः अवष्टब्धतं न्यावष्टब्धः, सं
घिजेला जो तो क. दृग्निधा. शनिगंध अ.
बांधलेला. २. आश्रित. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

अवसरः अवसरणमवसरः. अरुज
रण जें तो. क. मृधा. गति अ. प्रसंब वेड.
सपि. अ. पु.

अवसानं अवसीयते तदवसानं, समा
प्त ही जे तें जें तें. क. वेधा. अंतर्कर्म अ.
सामाप्ति. अ. न.

अवसितः अवसात्पतेस्मदत्ववसित
समापिताजोतो रु. पोथा. अनकगेअ

समाप्त २ अवगत ३ गृणयानविकेला
धान्यराशि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

अवस्करः अवकीर्षते अघ. क्षिप्यते इ
वि. अवस्करः अधोकार्थी हांकिजेतो जोतो
रु. रुधा. विष्टेपअ. विष्ठा. २ युत्वा, अपस
अ. पु.

अवस्था अविलुतोनिष्ठतीत्यवस्था,
अविलुतीन्वाठार्थीसहस्ये जीती. रु. हा
धा. गतिनिवृत्ति अ. कालकृतचोवनदि
रु. आ. स्त्री

अवहित्या अवहीयते गोप्यते आका.
र. अवहेतवहित्या, गुप्त करिजेतो हे आ
स्वर जाचेदार्थी ती रु. हिषा. मन्त्रादित
गुमाकारता. आं. स्त्री.

अवहेलनं अवहेक्षिरवहेलनं,
हेलना करणे जें तें. रु. हेरुधा अन्त
दर अर्थ अनादर. अकारांत न
पुंसक.

अवात्सुषी अवात्सुष्याप्यव्याद
नि अवात्सुषी, अवांकू आद्रेत सुषे जीव्य
ती म शाकदिसोद. जीव शोषेनी काजी
स. नी. ई. स्त्री.

अवाद्यं अवनतमग्रमस्येत्पराद्य. अवन

न आदे अन्नजाने तो. अर्थ अधोनुस्वरा
व्याप्रमाणे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवाची अवागंचति अस्मामिति अवा
ची, मध्यमार्गीसूर्यं गमन करितो किवा
पूजिजेतो जीवाठार्थी ती. रु. अंजुधा. न
नि अर्थ दक्षिण दिशा. ई. स्त्री.

अवाक् नविद्यते वागस्येति अवाक्,
नाही आहे वाणी जास तो. स. मुक्ता.
च. पु.

अवान्यं नसंनिवाच्याप्यहाराप्यचेनि
अवाच्यं, नाही आहत अद्योपयुक्त अह
रें जानियपीतो न विसंगत भाषण अन

अवारं अवांकू तीरं अवारं, अथवा वा.
उदकमत्र न विद्यते कदाचिदपि अचार,
उदक नाही कर्पाहि ज्याचेदार्थी तें. रु. ह
भूधा. वरणअ. न घादिकांचें आलीकड
चे तीर. अ. न.

अवासाः नविद्यते वासो यस्य सः अवा
साः, नाही आदे वस्त्र जें तो जास तो. स.
नम्य. वि. स. पु. स्त्री. न

अविः अवनिज्जयादत्वविः, लज्जेनें
सगृह्य करिते जीती. रु. अवधा. रसुष्या
क्षिज्जलना स्त्री. इ. स्त्री २ येंटा. इ. पु.
३ पर्वत. ४ सूर्य. इ. पु. को नाथ मूर्च्छ
बल. उदरानी नांवक इ. स्त्री.

अवित्तं अवन्तेस्म्यं इत्यवित्तं, संरक्षणं कर्त्तव्यं
 जैर्त्तं क् अवधा-रक्षणञ्च रक्षणं कर्त्तव्यं
 वि अ पु न. आ. स्त्री.

अविह्वकर्णी अविह्वो अविह्वकर्णी, अविह्वो अविह्वो
 कर्णीयस्या इत्यविह्वकर्णी, अविह्वो अविह्वो
 हेर्पर्णस्त्री कर्णं जाचाती. स. पाठवकी,
 पाहाडमूक. ई. स्त्री.

अविद्या विरुद्धाविद्या अविद्या, विरुद्ध
 ज्ञान करणारी जीती स अज्ञान. आ. स्त्री.

अविनीतः नव्यनापीत्यविनीतः, ना
 हीं जो नम्य होना झाला तो. क् वीज्या.
 प्रापणञ्च अनम्य वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

अविरतं अविद्यमानविरतपस्मिन्वृत्तम्
 अविरतं, जातं प्रियमनाहीतं स भिरंतर अथ

अविलंबनं नविलंबतेस्म्य इत्यविलंब
 नं, नाही विलंब करितें झाले जें तें. क्
 लंबिधा अवस्वंसनञ्च लवकरजाणा
 वै वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवलंबितं विलंबतेस्म्य इति विलंबितं,
 नविलंबितं अविलंबितं, विलंब करितें.
 झालें जें ते विलंबित. नवेजे विलंबिततें.
 स लवकर जाणारे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अविस्पष्टं नविस्पष्टमविस्पष्ट, नवेजे
 विशोषे करून स्पष्ट तें. स. अस्पष्टार्थकप्रा
 षण दि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अवी विघ्नदादिसर्वं अविघ्नदादिसर्वं विघ्नदा
 शी. ई. स्त्री.

अवीरा नविघ्नते वीरोचस्या मा अवीरा,
 नाही आहे वीर जिनानी. स. पतिं सुभही
 नस्त्री. आ. स्त्री.

अवीचिः अच्यंतं स्था अवीचिः, रक्षण
 करिताहेत जाणसून तो. क् अवधा रक्ष
 णञ्च नरकविशेष. इ. पु.

अवेष्टा अवेक्षणमवेष्टा अवेक्षणजे
 ती. क् ईक्षधा-दर्शनञ्च अवेक्षण, पाहा
 जें. आ. स्त्री.

अव्यक्तः नव्यज्यतेस्म्य अव्यक्तः, नाही
 स्पष्ट होत जो तो. क् अजूधा-व्यन्यादि
 अ. विष्णु-२ महादेव-३ आत्मा अ. पु. ४
 अस्पष्ट. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

अव्यक्तरागः नव्यक्तः रागोपस्यसः
 अव्यक्तरागः, नाही आहे स्पष्ट रक्तिमा जो
 तो जाचा तो. स. किंनिहोहितवर्णं. वि अ
 पु. न. आ. स्त्री.

अव्यंटा विगतमंडं पस्या इति व्यंटा नव्यं
 उ अच्यंटा, नष्ट आहे वीच जीचे ती व्यंटा न
 वै जी व्यंटा ती. स. वने जीघ कुबली दुर्दि
 शी असें स. ती. आ. स्त्री

अव्यथा नव्यथत इत्यव्यथा. नाही अ
 था स. कं पणवत जी ती. क् व्यथेधा. भय

दलनअ-हिरण्यार्चनें श्राव. २ वनी. जीस
पयकभिणी, उत्तरदेशीं स्पलकमलिनी ह्य
ती. आ. स्त्री.

अव्ययं नच्येतीहव्ययं, कधीहिविचारपा
रवनाहीं जें तें. स. इषा. गनिअ. हीनहि
गें वसई विनाहि आणि सर्ववचनें त्यांचे
दयीं समान स. लिंगादिकांनीं विरुतहो
त नाहीतें. अ. पु. न.

अव्यवहितं नव्यवपीचयेस्मइत्यवहि
तं, नाहीं व्यवधान पावत जे ते. क. दुपाश
धा पारणापोषणअ. सान्निहित, जवळनें
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अंशः अंशयति अंशः, समानविधा
विजेतो जो तो. क. अंशधा. समाधानअ
भाम, वारा. अ. पु.

अशनाया अशनस्येच्छा अशनाया,
बीजनाची जीरच्छा ती. क. अशध. मो
जनअ. सुधा. मूर. भा. स्त्री

अशनायितः अशनस्येच्छा अश
नाय, ससंजातोस्यशनायितः, न
बुभुक्षित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अशमिः अशमतीशमिः, दुष्टनें न
क्षितो जो तो. क. अशध. शस्यणअ. इं
शनें इवनायक आयुध. इ. पु. स्त्री.

अशिन्वी नरिपतेरिमुत्स्यः स्नापयति

स्त्री, नाहीं आहे शिशुस्य सुचजीस ती.
स. सुचनाहीं अशी बायको. इ. स्त्री.

अंशुः अंशयतीत्यंशुः, विभजन करितो
जो तो. क. अंशधा. विभजनअ किरण
अ पु.

अंशुकं अंशुभिः काश्यप इत्यंशुकं, कि
रणानीं देदीप्यमान होतें जें ते. क. काशु
धा. दीपिअ. वस्य. अ. न.

अंशुमती अंशवः संत्यस्यामित्यंशुमती
किरण आहेत जीस ती. त. वनी. जीस-
सालपर्णी, विवरण असें ह्य. ती. इ. स्त्री.

अंशुमान् अंशवः संत्यस्येति अंशुमान्.
किरण आहेत जासतो त. सूर्य. न. पु.

अंशुमत्फला अंशुमतिस्तृत्त्वा वपरबंधि
फलानास्या इत्यंशुमत्फला, सूरमावपव
बंधि आहेत फलें जीतीं जीर्वातीं स. के
वीचे श्राव. आ. स्त्री.

अशोषं नशोषो अन्त्यस्येसशोषं. नाही
आहे शोष जो तो जाचा तें. स. समग्र, सर्व
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अशोकः अपगत. शीकोयत्प्रादित्य
शोकः, गैला आहे शोक जो तो जायसू
न ही. स. अशोकवृक्ष. अ. पु.

अशोकरोहिणी अशोकरवरोहिणी
तिअशोकरोहिणी, अशोकप्रमाणें श

उभूत होले जीती ह. रुद्रा शत्रुपति अ
कुटवी. ई. स्त्री

अशमगर्भः अशमनो गर्भः. अशमगर्भः.

पाषाणात्वा जो गर्भं तो स. रत्नविशेष पा
व अ. पु.

अशमजं अशमनः जातं अशमजं, अश्या

पासून जे झाले तें. ह. जनीषा. पादुमांतय
ज्यास शिलाजित स. तें. अ. न.

अशमपुष्यं अशमन पुष्यमिव अशमपुष्यं,

दगडाचा कुलापमाणें जे तें. स शिलाजि
त अ. न.

अशमा अशुनइत्यशमा, उत्तममकाराने

स्वप्नकरितो जो तो. ह. अशूड्या च्यासा
दिअ पाषाण, दगड. न. पु.

अशमंतं अशमनामतो चेति अशमंतं दग

डांवा आदं अंतं स. नात्र जाचे वायी तें स
बुल. अ. न.

अशमरी अशमानं गतीति अशमरी. दगडा

प्रतग्रहण करित्ये जीती. ह. राधा. आ
दान अ. मूत्र रुच्छं नाराचा रांग. ई. स्त्री

अशितं अशुते इत्यशितं, प्रक्षिजेते जे

ते. ह. अशक भोजन अ. मह्यप के केले.
वि. अ. पु. न आ स्त्री.

अशमसारः अशमन सारः अशमसारः,

अशमा स. दगड त्याचा जो सार तो. स.

तोसुड अ. पु. न

अश्रपः नश्रपयनीत्यश्रप. श्रपण क

रीत नाही जो तो ह. श्राप पाक अ. राक्ष
स. अ. पु.

अश्रांतं अवियमानं श्रांतपत्रेह्यश्रांतं,

नाही आहे विश्रांति जाचे वायी तें. निरंतर
अश्रः.

अश्रिः अश्री अश्रुत इत्यश्रिः. आषा

त करित्ये जीती ह. अशूड्या संपात अ
अश्र शस्त्रधाता इ स्त्री. २ ई स्त्री.

अश्रु अश्रुते क इति अश्रु, कष्टसेवन

करिते जे तें. ह. अशूड्या च्या मिअ. नेवी
दक, डोक्यांतील पाणी अ. न.

अश्लीलं नविद्यते श्रीरत्रेत्यश्लीलं, ना

हीं आहे शोभा जाचे वायी तें स. शि
शिल प्रावण. अ. न.

अश्वः अश्रुतरिति अश्व, शीघ्र दूरदेश्या

मि करितो जो तो. ह. अशूषा. व्याश्रिअ छे
डा अ पु

अश्वकर्णकः अश्वकर्णकम्पन्नसत्ये

त्यश्वकर्णकः अश्वकर्णासारसें आहे पक्ष
जाचे तो. स. सापत्याचें साड. अ. पु.

अश्वत्थः शान्मलिरुद्राद्यपेक्षया चिरंन

निष्ठतीत्यश्वत्थः, शान्मलीहून चिरकाल
सहान नाही जो तो ह. श्राप. गतिनिवृत्ति

अ. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

अश्वयुक् अश्विनयुगनक्तिरूपेणाशुक्रये
तीत्यश्वयुक्, अश्विणीयुक्त होते स. अश्व
रूपाशी अनुसरण करिते जीती. क. युत्रि.
स्था. योगअ. अश्विनी. अ. स्त्री.

अश्वकडवं अश्वकडवडवाचअनयोः स
माहारः अश्वकडवं, घोडाआणि घोडी यां
चा जी समाहार तें. घोडाघोडींचा समाहार
र. अ. न.

अश्वमेधीयः अश्वमेधावहितोश्वमे-
धीयः, अश्वमेधाकारणें जी हित तो. त. अ.
श्वमेधोपयुक्तश्यामकरणं. अ. पु.

अश्वत्था अश्वत्थजातिरश्वत्था, अश्वत्थाची जी
जाति ती. स्त्री. आ. स्त्री.

अश्वारोहः अश्वमारोहनीत्यश्वारोहः
अश्वप्रत आरोहण करितो जो तो. क. क.
हण. बीजजन्मादिअ. स्वार. २ घोड्यावर
रवसणें. अ. पु.

अश्विनी अश्वः अश्वरूपमरुतास्ताः अ-
श्विनी, अश्विनीरूप जें तें अस्तिअच्याः
स. आहे जीसती. त. अश्विनी. ई. स्त्री.

अश्विनीसूतौ अश्विन्वाः सुताव-
श्विनीसूतौ, अश्विनीचे जे सुत स. पु
व्रते स. अश्विनीकुमार, स्वर्गाचे वेंच.
अ. पु. दि.

अश्विनौ प्रशस्ताः अश्विनौः संनिचयोऽपि
न्यांजाता विनिवा अश्विनौ, उत्कृष्टआहे
त अश्वजांचे अथवा अश्विनीचे राशी जे
उत्पन्न ते. त. अश्वोदिस्यात्वाशब्दा प्रमाणें

अश्वीचं अश्वानांसमूहः अश्वीचं, घो
डांचा जो समुदाय तें. त. अश्वसमूह. अ. न.

अषडक्षीणः अविद्यमानानिषडक्षी-
ण्यत्रापडक्षीणः, अविद्यमान आहेत सा
हा अक्षि ह्य. कर्ण जाविषयी तो. त. पदक
र्णन झालेला विचार. अ. पु.

अष्टमूर्तिः अष्टमूर्तंचोचस्यसः अष्टमू-
र्तिः, अष्टादिआठ आहेत मूर्ति ज्याचा तो.
स. महादेव. इ. पु.

अष्टापदं अष्टानिषदाचस्य अष्टापदं
आठ आहेत पदें जाचीं तें. स. सोनें, सो
गद्यांचा पद. अ. पु. न.

अष्टीवत् अग्निशयान्स्वीभिषमिन्न
ष्टीवत् अग्निशयित आहेत अश्विजाचे
वर्षीं तो. त. दांपर, सुदपा. व. पु.

असहत् नसहत् असहत्, नहें जें
सहत् स. एरुवार तें. स. वारंवार. पुनः
पुनः कावर्षी. अच्य.

असती नसती असती, नहें जीसती
स. पनिव्रताती. स. कश्चिचारिणी स्त्री.
ई. स्त्री.

असतीकृतः असत्याःसुताःसतीसु

इ.पु.

तः, असतीवाजो सुवतो. स. अभिचारि
षांचापुत्र. अ.पु.

असनः अस्यतीति असनः, गृहादिबंधना
यंयुक्तलोके. ह. अस. पा. क्षेपण. अ. असणा
वै. शा. अ.पु.

असनपर्णी असनपर्णीत्यास्याइत्यस
नपर्णी, असन वृक्षाच्या पर्णाचारखीप
णे जीवीं ती. स. मौकणीची वेव. इ. स्त्री.

असमीक्ष्यकारी असमीक्ष्याविना
यं कर्तुं शीलमस्यासमीक्ष्यकारी, अविना
सनें कार्यं करण्याचा आहे स्वभावजाचते
ह. ह. उपा. करण. अ. अविचारी. वि. ह. पु. न. इ. स्त्री.

अंसः अस्यतेसमाहन्यतेभारादिनेति अं
सः, भारदिस्त्रनें शिषातो जौतो. ह.
अंसपा. सन्नाथाकम. मुज. शिर. स्कंध.
अ.पु.

अंसलः प्रशस्तः अंसोऽस्यस्येति अंसलः
प्रशस्त आहे स्कंधजान्वा तो. त. पु. ह. वि.
अ.पु. न. आ. स्त्री.

असारं नसायेथेससारं, नाहीं आहेसा
रण्याचे शयीं तें. स. निर्मळ. वि. अ.पु.
न. आ. स्त्री.

असिः अस्यतरत्यभिः, टाकिजेतो जौ
तो. ह. अमुपा. क्षेपण. अ. खड्ड, तलगत

असिक्री नसिता असिक्री, गुत्तनदे
नीती. स्त्री. प्र. राजगृहीं गृहपारी इ. ह. न
हं अर्था राजपक्षीनी निरोपवगेरे पाठवि
ण्याकमितां देविलेली वाचको. इ. स्त्री.

असितः सितादन्यः असितः, सित ह.
शुक्लसाहून जौशिन तो. स. नीलवर्ण.
वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

असिधावकः असिधावतीति असिधा
वकः, असी जी तलवारजी तीपत सुद्ध
मितो जौतो. ह. धातुधा. गति सुद्धी. अ. वि.
कलगा. २. शिकल. कनय्या. अ.पु.

असिधेनुका असेधेनुकेव असिधेनु
का, खड्गालाधेनु सारखी जी ती. स. सु
री. आ. स्त्री.

असिपुत्री असिःपुत्री अमिपुत्री, ख
ड्गाची जी कन्या ती. स. सरी. इ. स्त्री.

असिहेतिः असिः हे निर्यस्यसः वासिहे
तिः, खड्ग आहे आशुध जाचें तो. स. स्व
हायुषी. निमने करी असें ह. तो. इ. पु.

असिहेतिकः असिहेतिरस्यासिहेति
कः, असिहेति आहे प्रहरसाधन जासतो.
त. खड्गाशुधधारी, निमचे करी. अ.पु.

असवः अस्यते एभिरित्यसवः, पुरुपादिक
शेषिमत होसात जीहीं कडू त. ह. क्षिपधः

दीक्षादिप्रमाण. अ. पु. न.

असुधारणं असूनांधारणमसुधारणं,

प्राणाचें जें धारण तें स. प्राणधारण. अ. न.

अस्तरः अस्वनिक्षिपनिदेवानिस्तरः,

देवांचा निरस्कार करणारा जो तो. इ. क्षिप

धा प्रेरण अ. दैह. अ. पु.

असूक्ष्णं असूनक्षिणोतीत्यसूक्ष्णं,

प्राणातें क्षीण करितें जें तें. इ. क्षिधा. ह

पअ. अनादर सरेफ पाडे सूक्ष्णते

नेनेति सूक्ष्णं नसूक्ष्णमसूक्ष्णं, अनादरक

रिजेतो जेणें करून तें सूक्ष्ण. नहे जें सूक्ष्ण

पा तें. इ. सूक्ष्ण. अनादर. अ. अ. न.

असूया असूपनमसूया, संतपनजें नी. इ.

असूया. उपताप अ. शुणावर दोषांचा आ

शेप करणें. आ. स्त्री.

असूक्ष्मधरा असूक्ष्मधरा असूक्ष्मधरा, न

स्ववी धारण करणारी. स. चर्म. आ. स्त्री.

असूक्ष्म अस्यतेरति असूक्ष्म, प्रक्षिप्तकर्मिणे

तें जें तें. इ. असुधा. क्षेपण अ. रक्त. अ. न.

असेचनकं नसिच्यते मनोचेति असेच

नकं, मनः हारण होत नारी जाचे वधी तें.

पाहतां पाहतां मनाची वृत्ति न होणारें वस्तु.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

असौम्यस्वरः असौम्यः स्वरोन्माद्यो

व्यस्वरः, असौम्य आहे स्वर जाचा तो. स.

कर्कशस्वरान्चापुरुष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तः अस्तमित्येति अस्तः, दीप्तिमान

होना झाला जो तो. इ. असधा. दीप्ति अ.

अस्ताचल नामक पर्वतः श्रेयणा केनेला.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्तं अननं अस्तं, क्षेपण इ. निरस्तर

र. इ. असुधा. क्षेपण अ. दर्शनाभाव इ.

अर्थी. उ. मायमस्तमितोरविः अय.

अस्ति असनं अस्ति, रीपनजें तें. इ. अ

सधा. रीप्ति अ. आहे त्या अर्थी. उ. अस्ति

परलोक इति मतिर्यस्य आस्तिकः, अय.

अस्तु असतीत्यस्तु, आदान करितो जो तो.

इ. असधा. आदानादि अस्तुचा पूर्वक स्त्री

कार. उ. तयाविधस्त्वावदेशे भस्तुनः अय.

अस्त्रं विग्रहादि असूक्ष्म शस्त्रायमाणं श

स्त्र. अ. न.

अस्त्री अस्त्रमस्यास्तीति अस्त्री, अस्त्र

इ. शस्त्र आहे ज्यास तो. त. यजुर्धर. रा

स्त्रधारण करणारा. इ. पु.

अस्थि अस्थतरति अस्थि, तीर्थादिनां

त प्रक्षेप केला जातो जाचानें. इ. असुधा

क्षेपण अ. हाड. इ. पु.

अस्थिरः नस्थिरः अस्थिरः, नक्षेत्री

स्थिरतो. स. चंचल. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्री.

अस्फुटवाक्य नस्फुटावागस्येत्यस्फुटवा
क्यः अहंवाही गणी जावती. स. स्पष्टन
तोत्तपारा. अ. पु.

अस्य अस्वतेनदस्यं, प्रक्षिप्तकरिजेते जे
ते. ह. असुपा. होपणअ. रक्त. २. नेचोदक
अ. न. ३. के. ४. होपणअ. पु.

अस्यपः अस्यपिबनीत्तस्यपः, रुधिरपात
रुधिरतो जे तो. ह. पाथा. पणअ. राहास.
अ. पु.

अस्यु विग्रहादि अस्फुटशब्दामनेचोदकठकन

अस्यच्छंदः नस्यच्छंदोस्येत्यस्यच्छंदः.
नाहीआदे स्यच्छंदजो तो जासतो. स. सा
धीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्यंत अस्यनामंतोवेनि अस्यंतं, अस्यं
ना आहे अंत हा. ऊकतां ऊकतां नाश जाचे
वार्थीते. वृत्त. अ. न.

अस्यप्रः अविद्यमानः स्वप्नोपस्येत्यस्य
प्रः, नाहीआदे स्यप्र ह. निद्राजोती जास
तो. स. देव. अ. पु.

अस्यरः अयशास्तः स्वरोपस्यसा अस्यरः
शरित आहे शब्द जावतो. व. रुद्रेशस्वरा
वा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अस्वाध्यायः नस्वाध्यायेपस्यनअस्य
ध्यायः, नाहीआदे स्वाध्याय हा. वेदाध्याप
न जासतो. स. संस्कारभसत्यासुके ज्या

सवेद्यध्यायनावा अधिकार नाहीतो. अ. पु.
अहंपुः अहमस्यास्तीत्यहंपुः, अहंकार
आहे जास तो. त. अहंकारी. वि. उ. पु. स्त्री. न

अहंकारः अहमिति करणमहंकारः, अ
हंकारीकरणजेके ह. हंश. करणअ. गर्व. अ. पु.

अहंकारवान् अहंकारोस्यास्तीत्यहंका
रवान्. अहंकार जोतां अस्तिअस्य ह्यआ
हे ज्यासतो. न. अहंकारी. तू. पु. न. ई. स्त्री.

अहः सूर्योपानहीयत इत्यहः, राशनेजेही
न होत नाही ते. ह. हिषा. गत्यादिअ. दिवस.
न. न.

अहमहमिका अहमहंशास्त्रोस्तहनाहम
हमिका, अहमहं असा आहे शब्द जोना हा
पीती. न. मीमेमर्थ मीममर्थ असा अहंका
र विशेष. आ. स्त्री.

अहंपूर्विका अहंपूर्वसैवाहंपूर्विका, मी
पूर्वी मीपूर्वी हणून जी पोह्यांची पाव नोत्क
कतातीत. मी पुटे मी पुटे होते तो अशा भाषा दा
नें सुखोद्यमनते. आ. स्त्री.

अहंमतिः अहंमथानामतिरहंमतिः,
अहंकारमथान जी तुहीती. स. अज्ञान.
इ. स्त्री.

अहर्पतिः अहः परिहर्पतिः, दिवस
चा जो पति हा. सागी तो. स. सुष. इ. पु.

अहर्मुखं अहः मुखं अहर्मुखं, दिवस

वे जें सुप्त स्र. शरंभ तो. न प्रातः साक.

अ. न

अहस्करः अहः करोतीत्यहस्कर, दि

वसायन करितो जो तो. ह. हृत्प्रा. करणअ

स्यं. अ. पु.

अहह अहंजहातीत्यहह, अहंकार पाक

विणारा. ह. आंदाकृधा. त्यागअ. अद्रुत,

आम्रयं. शवेदत्याअर्था उ. अहहसुदि

मरुपौशाज्ञः २ अहहनीतोघृतेनमधाकानः

अच्य.

अंहतिः हंतिवुरितमनपेतिअंहतिः, म

घ होतें आहे वुरित जीणें ती. ह. हर्गधा हिं

साअ. दान, देणें. इ. स्त्री.

अंहः अमतिगच्छतीतिअंहः, प्रायश्चि

त्तादिकामें जातें जें तें. ह. अमधा. गति

अ. पाप. सू. न.

अंघः अंघते अंघः, पुण्यानरणामें जाते

जें तें. ह. अंघिघा. गतिअ. पाप. सू. न.

अहार्यः हियतेसौहार्यं, नहार्यः अहा

र्यः, हरण करिजेतो जो तो दार्यं नहंजो

दार्यं तो. स. पर्वन. अ. पु.

अहिः आहंतीतिअहिः, आरामंताद्वा

शीं हिंसा करितो जो तो. ह. इनधा हिंसा

अ. सर्पः २ वक्रानुर. इ. पु.

अहितः गदितमस्यादहितः, नाहीं जा

हें हित जा पासून तो. म. शत्रु अ. पु.

अहिदंष्ट्रिका अहं दंष्ट्रिका अहिदंष्ट्रि.

का, सर्पांची जी दंष्ट्रिका ती. स. सर्पांची

दादा. आ. स्त्री.

अहितुंडिकः अहंतुंडमहितुंडतेनजी

घनीत्याहितुंडिकः, अहि स्र. सर्पज्ञानें जें तुं.

उने अहितुंड अहितुंडानें नीरन पावतो जो

तो. त. गारुडी. अ. पु.

अहिभयं अहिरिवयुहस्यत्यादहिः, तस्या

द्रयं अहिभयं, सर्पां सारखा जो गृहांत रा

हिलेला त्या पासून जे पावते. स. आपत्या

च प्रधाना पासून जें राजास भयतें. अ. न.

अहिभुक अहिंभुक्ते अहिभुक, सर्पा

तें महितो जो तो. ह. अजधा. अच्यवहारअ

गळेउपक्षि. २ मोर. अ. पु.

अहेरुः नहिनीतीत्याहेरुः, नाहीं हीन होत

जीती. ह. हिधा. गतिवृद्धी अ. जिना शता

वरीत्याती उ. स्त्री.

अहो अदानमहो निस्सापनजें त्रेहओहामृधा. गति

अ विन्दय उ. अहाकृमहोसत्तं. अच्य.

अहोरात्रः अह्नासदितारात्रिः अहोरात्रः, दि

वसासदिनजीरात्रतो स. नीसमुहनां त्यदकृत्

अ. पु.

अन्हाय अन्वयं अन्हाय, अहेने काठानिकमयते.

मरुनकरत्याअर्था उ. अन्हायसूर्येणतमोनिरसंअच्य.

आ आप्रोतीति आ. स्मृति आधि वाच्यत्वात्
 १ अर्थों में व्याप्त करितो जातो. कृ. आपूधा.
 २ व्याप्ति अ. उ. आवर्तकिलतत्. ३ आवर्तु
 मन्यसे. को. दया. समुच्चय अ. च.

आ: आस्तेइति आ. विद्यमान जातो. कृ. अ.
 यथा सजाअ क्रोरकिंवा पीठन पां अर्थों उ.
 आ वापकिविकल्पसे. २ आ शीतं वरीति अ. च.

आ अतनीति आ. किंविदर्थ अथवा अभिव्या
 १ वि. व मयोदा आणि क्रियायोगजनितार्थ दा
 अर्थोपेत निरंतर गमन करितो जातो. कृ. अ.
 तथा. मानद्वगमन अ. उ. आकपितपुष्पाणि
 २ आब्रह्मसुवनाव् ३ आद्यालं हरिभक्तिः ४
 आक्रामतीत्यादि. अ. च. ४

आकंपितः आकंपतेस्माकंपितः, ईप
 कंपित जातो. कृ. कविधा. चलन अ. किति
 १ कं पलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आकरः आकीर्णतेषां तयोश्चेति आकरः,
 प्रसारपावताहेतु धातु जानेदार्णी तो. कृ. कृ.
 धा. दिहोप अ. रत्नाची स्वाग. अ. पु.

आकर्षः आकर्षणं आकृष्यते आकर्षत्व.
 स्थिति किंवा आकर्ष. आकर्षण. जेंतें करिजे
 तें किंवा करिताहेतु जानेदार्णी तो. कृ. रूप
 धा. दिहोप अ. भिन्नविपरार्थानां शब्द रत्ना
 सा. ३ सौं गस्यां नापट. अ. पु. को. रोदंदा
 प्रयास करप्याने साधन.

आकल्पः आकल्पते चेनेति आकल्पः,
 ज्याचार्ने धूषित होतो तो. कृ. कृष्ण. साम
 ध्यं अ. अलंकारांनी केलेली शोभा. अ. पु.

आकारः आकरणभाहूतिर्वा आकारः,
 आहूति किंवा अभिप्रायानुरूप वैदितजे
 तो. कृ. कृष्ण. करण अ. आहूति. २ अ
 निप्रायानुरूप वागणें. अ. पु.

आकारशुद्धिः आकारस्य शुद्धिर्वापनमा
 कारशुद्धिः. आकार हा. शोकादि विकार ह्यां
 बीजी शुद्धि ह्. गोपनी. स. शोकादिकें क
 रून सुस्वावर आनेस्वाग्लविविगोपन करून
 ह्यांदि कांचा आविर्भाव दारवविणें. इ. पु.

आकारणा आकार्यते अनर्थेति आकार
 णा, वीलाविजेतो जीर्णो नी. कृ. दु. कृष्ण.
 करण अ. बलावणें. अ. स्त्री.

आकाशः आसमंतात्काशंते प्रकाशते सू
 र्यादयो वैति आकाशः, आसमंताद्वागाचे बा
 यी प्रकाशित होताहेतु सूर्यादिक. जाचे बायी
 तो. कृ. कान्मृधा. दीप्ति अं. अ. वकाश. पौ. क. नी.
 अ. पु. न.

आकीर्ण आकीर्णतेस्माकीर्णं, मिश्र रूप
 जेंतें जेंतें. कृ. कृष्ण. दिहोप अ. अलंतमि
 थित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आकुलः आकोलयतीत्याकुलः, व्याकुल
 होने जातो. कृ. कृष्ण. संस्नानादि अ. च.

। कुल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आक्रीडः आक्रीडंस्त्रेनि आक्रीडः, क्रीडाकरिताहेतुं ज्ञानं वार्थांती. कृ. क्रीडृधा. विहास्य-स्त्रियांबादर क्रीडा करणानें सजे लोकांनंस्थान. अ. पु. न.

आक्रोशः आक्रुष्टमाक्रोशः, सक्रोधहो जन शिखां देपेजें ती. कृ. क्रुशधा. रोदनादि. अ. शोभन्ति. अ. पु.

आक्रोशनं आक्रुष्टमाक्रोशनं, आक्रुष्ट. स. गालिप्रदान करणें धालवार्थादि आक्रोश शब्दाप्रमाणें. अ. न.

आक्रंदः आक्रंदनमाक्रंदः, आक्रान्ति. वा आक्रंदन जें ती. कृ. क्रदिधा. आक्रानादि. अ. पीडा झालेल्याचा शब्द. २. रडें. ३. रक्षण. ४. दारुणपुद्. अ. पु.

आक्षारणा आक्षारयतीत्याक्षारणा, सं. चकन स. लोकांदूनउंदून जाण्यासारखें. क्रुतिसे जीती. कृ. क्षरधा. संचलन अ. पर. पुरषाणीं परस्त्रीचा समागम होऊन ज्ञाने ला लांकापवाद. आ. स्त्री. अ. न.

आक्षारितः आक्षारणमाक्षारः, आक्षा रोमेषुनं प्रत्याक्रोशोजातोस्य आक्षारितः, कंदुनाप्रन झालाहे आक्रोश जासतो. त. ज्यवर लोकापवाद आला ती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आक्षीवः आक्षीवतीति आक्षीवः, रोगादि निरसनं करितो जो तो. कृ. क्षीवृधा. निरसन्य शैव्याचें झाड. अ. पु.

आक्षेपः आक्षिपति आक्षिप्यतेवा आक्षेपः, आक्षेप करितो किंवा प्रक्ष करितो जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रेरणअ. निंदा. २. आक्षेप कारक प्रश्न. अ. पु.

आक्षोटः आक्षोडः ओरखोटः आसंमंतात् अक्षोतीति आक्षोटः, आस मंताद्गर्गीं स्वविस्तारानें व्याप्त करितो जोतो. कृ. अक्षूधा. व्याप्त्यादि अ. होंगरी आक्रोडा चा वृह. अ. पु.

आखंडलः आसमंतालखंडयतीत्याखंड लः, आसमंताद्गर्गीं दुर्गंतोरखंडेन करितो जो तो. कृ. खडिधा. वेदन अ. इंद. अ. पु.

आखुः आसमंतात्खनतीति आखुः, आ समंताद्गर्गीं खणतो जो तो. कृ. खसुधा. अ. वदारणअ. उंदीर. उ. पु.

आखुमुकु आखुमुकुं कंदति आखुमुकु, उंदरीला प्रक्षितो तो जो तो. कृ. खुजधा. अ. प्यवहार अ. मांजर. अ. पु.

आखेटः आखिवतीति आखेटः, आस पाननाहेतुं मृगादिक ज्ञाचे वार्थांती. कृ. खि टधा. आस अ. पारध. अ. पु.

आख्या आख्यानमाख्या, आख्यान स

नाय जैती. ह. स्व्याधा. प्रकथन अ. ना
म. आ. स्त्री.

आख्यातं आख्यायते स्म इति आख्यातं
कथन करिजेते तें. ह. स्व्याधा. प्रकथन अ.
उक्त, बोललेलें. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आख्यायिका आचष्टे इति आख्यायि
क्य, कथन करिजेत जीती. ह. वक्षिड्वा. -
शक्तवाणी अ. अनुभूतार्थ प्रतिपादक वाम
वेदत्तादिकग्रंथ. आ. स्त्री.

आगः एतीति आगः, अनायासानें प्राप्त हो
तें जें तें. ह. दण्वा. गति अ. अपराध. २
शाप. स. न.

आगतुः आगच्छतीति आगतुः, आंकला
तु भोजमाद्यवदिन प्राङ्गालीं पेतो जो तो. ह.
गम्वा. गति अ. अतिथि. नि. उ. पु. स्त्री. न.

आगारं आअभ्यते इति आगारं, आसमं
ताम्रगीं संबित जें तें. ह. शशिपा. कुटिलग.
ति अ. गृह. अ. न.

आगूः आगमनमगूः, स्वीकरण जें ती.
ह. गम्वा. गति अ. स्वीकार. उ. स्त्री.

आग्नीधः अग्निविधे अग्नीधु तस्य स्वा
मिमाग्नीधः तात्त्वाद्यग्नीध्र, अग्नि प्रदीप
करण्याचे स्थानीं शहमो जो ती. त. अति
ज. अ. पु.

आग्रहायणिकः आग्रहायणीयवा

स्तिस आग्रहायणिकः, आग्रहायणी आ
हे ज्याचे दावीं तो. न. मार्गशीर्ष. अ. पु.

आग्रहायणी आग्रहायणमस्य म्याः
आग्रहायणी, पूर्वाजन्म तें करून आहे हा
यन ह्य. वीही जीस ती. त. मार्गशीर्षी कोंणि
मा. २ मार्गशीर्षमस्य. इ. स्त्री.

आम् आमचर्तति आम्, स्वीकार करितो
जो तो. ह. अनपा. गति अ. आहुर्म. अच.

आंगिकं अंगेन चूडिते पादिना निहंतं आंगि
कं, चूडिते पादिकां जें संपादित तें. शरीरा
वयवानें झालेलें कर्म. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आंगिरसः अंगिरसोपत्यमंगिरसः, अंगि
रासंज्ञक अधीचे अपत्य जें तें. त. बृहस्पति.
अ. पु.

आचमनं आचम्यतेनेनेति आचमनं,
उदकादिक प्रक्षालन करिजेतें जेथें करून तें. ह.
चमुधा. अदन अ. हातावरपाणी घेउन कर्म
कर्मीं शशम करितात तें. अ. न.

आचम्यः आचम्यते आचम्यः, शशमपुः
सर प्रक्षिजेतो जो ती. ह. चमुधा. अदन अ.
भाताची पंज. अ. पु.

आचार्यः आचार्या आचर्यतरसा
अचार्यः, वेदांचें व्याख्यान करिजेतो वशि
ष्ठांनीं उपासिजेतो जो ती. ह. वरधा. गति
अ. वेदांचे व्याख्यान कर्ता. अ. पु. २ आ. स्त्री.

आचार्यानी आचार्यस्यस्त्री आचार्यानी,
गुरुतीजीपत्नीती स्त्रीय आचार्यानीचाय
को ई स्त्री

आचितः आचीचनेसाइत्यानिन, रवि
जन्मा जातो ह् निर्याया चयनअ दाहा
मार २ गण्डवाने ग्राहण्याजोगाजो भारते
अ पु

आच्छादनं आच्छयतनेन आच्छादन
आच्छादन वरिजन जेषत ह् छदथा
अपहारणअ वरुअथवा वरुादिकाने
जे वेष्टिते भन

आच्छुरितकं आच्छुरण्याच्छुरितआ
च्छुरितमेव आच्छुरितक, आच्छुरणस
दुसाम्नाचेपनोगताचे छेदनत आच्छु
रितनेच आच्छुरितक स साक्षिप्रायसा
रक्षसि अ न

आच्छोदनं आच्छिरनेमृगाअत्रआ
छोदन क्रिसिन होताहेनमृगलानेचपी
ते ह् छिरिद्धा ह्छीकरणअ पारधकि
दाधिकार अ न

आजकं अजानारामूहो आजक, अजा
स शेन्ना हाचा जा समुदाय तो वरुन्या
चासमुदाय अ न

आजानेयः आजवसपेणआनय प्राय
हीय आजनेय, प्रवचन जा आनय हा

आपाप्याम योग्यतो स कुलीनाय अ पु

आजिः अजयस्यामाजि शूरअचराज
स्वादिकस परणारे गमन करिनात जीनेराती
ती ह् अजया गतिअ युद्ध सपाटभूमी
ई स्त्री

आजीवः आजीवतनेनेतिआजीव,
जीवनपावतो जेणे करून तो ह् जीवथा
प्राणधारणअ जीवन जगण अ पु

आजूः आजीवतीतिआजू आसवन पाप
स्त्रीहोत्ये जीती ह् जुषा अहम्अ वरस
तबलाकाराने राकण उ स्त्री

आज्ञा भाज्ञापनइत्याज्ञा, श्रधानी करिजेने
जीती ह् भाषा अवबोधनअ हुकूम आती

आज्यं आअज्यने जनेन आज्य, अतिशय
करून अगादिमर्दन करिनेन जाणत अजू
था व्यक्त्यादिअ घृता, तृण अ न

आडिः आडिः आसमनादटनीतिअ
डनीतिवा आडि, आसमनाद्रागी गमन
अथवा नदुर्गक इच्छोना करितो जातो ह् अ
रथा गमनेअ २ अडुषा उद्यमअ आढी
गज्ञकपेही इ पु

आडंबरः आडचपनीत्याडंबर, सुडादि
पयी परणा करितो जोतो ह् दक्षिणा ही
पअ सुडातीलधनि २ गणारत ३ ह्
सीतीगजेंना ४ शिवाचाधनि अ पु

आदकः आदौकते इत्यादकः, परिमाणा-
र्थं गमन करितो जीतो. कृ. दौहृधा. गति
अ. पाचली. अ. पु.

आदकिकं आदकस्य वापः आदकिकं,
आदक परिमित धान्य पेरण्याने जे क्षेत्रते
त. पाचली प्रर धान्यग्रहण्याने किंवा फिकरिण्या
ने क्षेत्रादि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आदकिका आदकं पचतीति आदकिका
आदक परिमित धान्याते शिजविणारीती. त
तपेला. २. तूर घानावाचे धान्य. आ. स्त्री.

आदकी आदकमस्याः परिच्छेदकत्वेनेति
आदकी, आदक परिमाण आदे परिच्छेदक
ते कुरुत जीसती. त. तुवरिका झ. तूर ना
वाने धान्य. इ. स्त्री.

आद्वः अध्यापती आद्वः, द्रव्यरदाय-
न्विता करितो जीतो. कृ. ध्येधा. निंता अ. ध
नाद्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आपाकः विग्रहादिसर्व अणकाशच्या.

आणवाने विग्रहादिसर्व अणव्यशां क.

आणिः विग्रहादिसर्व अणिशाच्या प्रमाणे.

आतंकः आतंष्यते अनेनेति आतंकः,
संकटाने जीवन करिजेते जेणे कुरुत तो.
कृ. तक्रिशा. कृ. जीवन अ. योग. २ सप. ३
संताप. अ. पु.

आतंचनं आतकि. आतंचनं, एका माय

न एकाचें जें वपन तें. कृ. तं नृधा. गति अ.
पती वाप. २ पय. ३ तुल करणे. अ. न.

आततायी आतंतं यथातया भवितुं
शीलमस्य आततायी, शीघ्र जें सें होयते
सेनाचार्य गमन कनावया कारणे आहे
सुभाव जाचतो. दुसऱ्याचा माण हरणा
र्थे जोतयारतो. वि. इ. पु. स्त्री. न.

आतपः आतपतीत्यातपः, संतम होतो
जो तो. कृ. तपधा संताप अ. सूचोचाम
काश. अ. पु.

आतपत्रं आतपात्पापतेतदातपत्रं, उ
ष्णपासून रक्षण करिते जें तें. कृ. वैडू धा
पालन अ. छत्र. अ. न.

आतरः आतरं त्यजेनेति आतरः, तरता
हेतजेणें कुरुत तो. कृ. तृधा. तरण अ. न
यादिकेच्या उतावावहक देण्याने द्रव्य. अ. पु.

आतापी आतपतीति आतापी, आकांक्षा
मये तळपतो जीतो. कृ. तपधा. श. अ. कृ
क्षिजास पार असें झ. तो. इ. न. पु.

आतायी आतायतेतच्छील. आतायी,
अंक्षादिकांने पालन अथवा स्वारीयना
पदाद्वारा विस्तार हा आहे सुभाव जाचतो.
कृ. तापृधा. पाठनादि अ. अर्थादिसर्व पू
र्वशाच्या प्रमाणे.

आतिथेयं अतिथीं सायु आतिथेय,

अतिथीविषयीर्जैः पुरुषैः त-अतिथि

विषयीं दगलु-वि-अ-पु-न-ई-स्त्री-

आतिथ्यं अतिथय इदमातिथ्यं, आति
थि कारणीर्जैः पूजादिकृतं. त-अतिथीक
रितां संपादनं केकेलें वसुमात्र किंवा तद
र्थं कर्म-वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-

आतुरः आत्तोर्तोर्मिदंति आतुरः, अत्यं
त मरणादिपरीं गमनं करितां जोतो-सना-
तुरधा-लक्षण-अन्वेषी-वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-

आतोद्यं आसमंतात्तु यतेतात्पतेनरा
तोद्यं, आसमंताद्ग्रींताडिजेतेर्जैर्तै-रु-
तुदधा-व्यधन-अ-वाच-अ-न-

आत्तगर्वः आत्तगर्वीयस्यस आत्तगर्वः,
आत्तआहे गर्वजासतो-स-ज्यावागर्वगे
सातो-वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-

आत्रेयी अत्रेयपत्न्यात्रेयी, अत्रेयेर्जै-
अपत्या-अ-कन्याती-अ-शाम्भतेर्क-रु-
ती-अ-मार्णेजीती-रजसत्वात्वी-ई-स्त्री-

आत्स्युता आत्मनायुमा आत्स्युता,
आपयेनी इत्यती-स-कुदरीनामक-अंप
विशिरोप-आ-स्त्री-

आत्मघोषः आत्मानं पीपयतीति आ
त्मघोषः, आपन्यामपोररुभय-
यीयात्तोर्आहे-असें-स-अ-पा-रा-रु-
स्वमिपाराजोवो-रु-पु-गिर-विशय-न-

अ-कावका-अ-पु-

आत्मजः आत्मनोदेहाज्जातः आत्मजः,
देहापासून-झाला-जो-तो-स-पु-अ-पु-

आत्तगंधः आत्तगंधीयस्यस आ
त्तगंधः, प्राप्त-आहे-गर्व-जासतो-स-अ-
धी-दि-सर्व-आत्तगर्व-शब्दाप्रमाणे-

आत्मजा आत्मनः जाता आत्मजा, आ
पन्यापासून-जी-झाली-ती-रु-जनीया-श
दुर्गा-अ-कन्या-आ-स्त्री-

आत्मा अतिस्वरुतं तु भासु प्रमळतीति
रा आत्मा, आपण-केले-ल्या-पु-पापाचा
उपभोगयेतो किंवा-त्रिकाला-बाध्यलें-रु-
न-गमन-करितो-जो-तो-रु-अ-दधा-भक्षण
अ-अ-लगा-धृ-पादि-अ-देह, शरीर-२
यत्, कृति-३-पै-२-५-५-५-शरीरपिदेन
६-सगाव-७-परमात्मा-मन-१-पर-आवर्तन-२-३

आत्मभूः आत्मनोविष्णोः तकाशाद्बती
त्माभूः, विष्णुपासून-जो-उत्पन्न-तो-रु-रु-
पा-स-तो-अ-अ-देव-२-मदन-रु-पु-

आत्मभरिः आत्मानं विभ्रतीति आत्मभ
रिः, आत्मातें पोषण-करितो-जो-तो-रु-
रु-ज्या-पे-पण-अ-आपके-पोर-मर-पण
वि-र-पु-स्त्री-न-

आयर्वपां आयर्वपांसमूहः आयर्व
पां, अयर्वांचा-जो-समुदाय-तं-त-अयर्वां

नासमुच्चय. अन.

आदर्शः आदृश्यते अचेति आदर्शः,

दिसते हैं रूपादिक जाचेद्ययीं तो. क. ह

शिर्षा. प्रेक्षण. अन. आनसा. अ. पु.

आदिः आ प्रथमं दीचते गृह्यते इति आदि

प्रथमग्रहणा करिजे तो जो तो. क. उदाच

धा. शन. अ. आद्य, पहिला. इ. पु.

आदिकारणं आदि न तत्कारणं च आ

दिकारणं, आदि ह. सुरज्जे कारणार्ते. स

मूलकारण. अन.

आदितेयः द्यतिसंख्यतीति दिति, त

दिना आदितिः तस्मात्पत्यमादितेयः, खं

उन करिखे जीती दिति तदिना जीती आदि

ति तिनें जें अपत्य तो. त. देव. अ. पु.

आदित्यः आदितैरपत्यमादित्यः, अदि

तीचा जो पुत्र तो. त. देव. २ देवांचा गणति

शेष. ३ सूर्य. अ. पु.

आदिष्टी आदिष्टमनेन आदिष्टी, उप

देशकेला जाने तो. क. दिशाधा. अतिस्म-

र्जन. अ. चजमान. इ. पु.

आदिनवः आदानमादीने आदीनस्य

वानमादीनवः, क्षयमापण जें तें. क. वाधा

गति. अ. क्लेश. अ. पु.

आदेष्टा आदिशस्त्रिजोयागे स्नेहसंपाद

नाचघेरयतीति आदेष्टा, कलिजांप्रत इह

साधनार्थमेव्याकरितो जो तो. क. दिश

धा क. दिशाधा. अतिसर्जन. अ. चजमान.

क. पु.

आदृतः आदियते स्म आदृतः, आदृत

स्म. संकृत करिजेला जो तो. क. हृद्घा. आ

दर. अ. पूजित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आद्यः आदौ भवः आद्यः, प्रथमं ज्ञाता जो

तो. न. प्रथमना. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आद्यमाषकः मथत इति माषः, आद्य

श्रासो माषश्च आद्यमाषः स एव आद्यमा

षकः, भारसा ही जो तो माष आद्य असा-

जो माष तो आद्यमाष तोच आद्यमाषक. त.

शास्त्रीय. ८. गुंजाचा तोळ. अ. पु.

आद्युनः आदेवादिनि आद्युनः उदरपोषणा

र्थं क्रीडा करिता ज्ञाता जो तो. क. दिवुधा. की

उादिक. अ. तुमुक्षित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आधारः आधीयते जलाद्यवेति आधारः,

राहतें आडे जलादि जाचेद्ययीं तो. क. धी

हृधा. आधार. अ. श्रोताचा बांध. २ नदीचें ध

रण. ३ अधिकरण. अ. पु.

आधिः आधीयते इ. स्वमनस्य आपानमधी

यते. ३ स्मिन्ना आधिः, मास होतें हें दुःख जांनें

अथवा स्थापन किंवा थापण करिजे तें जा

चेद्ययीं तो. क. पुषामृपा. धारण. अ. मनो

व्याधिः २ गहाणवस्तु. ३ आपत्ति. ४ अधि

घान. इ. पु.

आंधसिकः अधोभूतं शिल्पमस्य आंधसिकः, भक्त स. भात आह शिल्प जाचें तो. त. आचार्य, स्वयंपाक करणारा अ. पु.

आधूतः आधूयते स्म आधूतः, कंपन करि जेतो जो तो. क. नरुपा. कंपन अ. कांहीं बां पळेला. दि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आधोरणः आधोरयतीत्याधोरणः, उक्त मप्रकारानें हति नालवितो जो तो. क. धोर्के. धा. गति पातु ये अ. हसित प. क. स. महांत अ. पु.

आध्यानं आध्यातिराध्यानं, निरंतर स्मरण जेतें. क. स्मृथा. आध्यान अ. निरंतर अ. न.

आनकः आनितीत्यनेनेति आनकः, आनीतीत्यानकरतिवा. राजेंची बायेंदे जीवन करिता हेत जेणें तो. क. अणपा. प्राणन अ. पच ह नाचें शण. अ. व. न. २ गेरा. ३ म्प. टंग ४ मेघ. अ. पु.

आनकदुंदुभिः आनकैर्दुंदुभिश्च पलक्षितः आनकदुंदुभिः, जन्म कार्दां आनकार्तां वदुंदुभीनी जो उपलक्षित तो. स वसु देव. इ. पु.

आनतं आनमतित्य आनतं, नमस्य अधोमुख होतें झालें जें तें. क. रामभा. प्रद लम अधोवदन. दि. अ. व. न. आ. स्त्री.

आनदं आनदयते मुने च मंणा च ध्यते स्रदत्तानदं, मुस्ता नेवायीं नर्मोनें बांधि जेका जो तो. क. णहया. वंधन अ. मृदंग प दह इत्यादि. अ. न.

आननं आनेत्यनेनेति आननं, मक्षणा द्वारा जीवन होतें जेणें करून तें. क. अ. णया. प्राणन अ. सुरस. अ. न.

आनंदः आनंदयतीत्यानंदः, आनंदयि तो जो तो. क. दुनदिथा. समृद्धि अ. हर्ष अ. पु.

आनंदशुः आनंदयतीत्यानंदशुः, आनंदित करितो जो तो. क. दुनदिथा. समृद्धि अ. हर्ष अ. पु.

आनंदनं आनंदः आनंदनं, कपालम श्यादि वें करून जो आनंदतो. क. दुनदिथा समृद्धि अ. स्वागत विचारून केलेला आ नंद. अ. न.

आनर्तः आनृत्यं त्यत्र आनर्तः, नृत्य करिता हेत आननेवापीं तो. क. नृतीया. वाचमि होप अ. नाचण्यानी जाया २ म्प. ३ देशा विशेष अ. पु.

आनाद्यः आनयंति मन्वानानेनेति आनाद्यः, पारिता हेत मल्प जेणें करून तो. क. नी म्था. प्राणन अ. जाटें. अ. पु.

आनाद्यः आनीयत इति आनाद्यः, रक्षि पात्रिकले करून जो मंस्कृत तो. क. नी म्था. प्राणन अ. माहें पन्त्यांतून अधि आणून

दक्षिणाभिरेकेला अ पु

आनाहः आनहानेअनेनेतिआनाह , ज्या चायोगाने बंधन ह सधिकमेंरे धरतान ती ह णहथा बंधन अ मळसूत्राच्या राधनाम झा केलासोगाविशय अ पु

आनुपूर्वं आनुपूर्वीं आनुपूर्व्यं पूर्वपूर्वमित्यनुपूर्वं अनुपूर्वंस्पर्भाव आनुपूर्वं, पूर्वपूर्वंजनत अनुपूर्वं त्याचा जो जावने आनुपूर्वं त अनुक्रम अ न २ ई स्त्री ३अन

आन्वीक्षिकी अनुश्रवणोत्तरमीक्षणा परीक्षणअन्वीक्षी माप्रयोजनमस्था इत्यानी क्षिकी, श्रवणोत्तरजे सदसाहितेचनतीअ न्वीक्षी तीआहे प्रयोजन जीसनी न गौत मप्रणीतन्यायशास्त्र ई स्त्री

आपकं ईषत्पकभापक, किरित्यकजन स वेकी,वेदी अ न

आपगा अपासमूहोआप तेनगळ तीति आपगा, उदकाचा जो समूह ते आपते केकरून गमन करित्ये नी ती ह गम्बुधा गनिअ नदी आ स्त्री

आपणः आसमतात्पणायतेअचेतिआ पण , आनामताद्वापीव्यवहाम करितानजा वेदायीतो ह पणथा व्यवहारदिअ ह जार अ पु

आपणिकः आपणो व्यवहारे म्यास्तांति

आपणिक व्यवहारआह जास तो त क यविकचे करून उपजीवनकरणारा वापी अ पु

आपत्ः आपत्तिः आपादनमापत्, आपादन ह व्यापनजेती ह गम्बुधा यति अ विपत्ति त् स्त्री २ ई स्त्री

आपत्यासः आपदमास आपत्यास , आ पत्तीप्रत मास झाला जोतो स विपत्तिपाव केला वि अ पु न आ स्त्री

आपदा आपदनमनया आपदनना आ पदा, आपत् ह विपत्ति प्राप्त होत्ये जीजे कि सा विपत्ति जीती ह पदथा यतिअ विपत्ति आ स्त्री

आपन्नः आपद्यतेसा आपन्न , विपत्ति श रिजला जो तो ह पदथा गम्बादिअविपत्तिपाव केला वि अ पु न आ स्त्री

आपन्नसत्वा आपन्न सत्तेजतुर्गस्थामि तिआपन्नसत्वा, शम आह्रे माणि जीवावधीती स गरुदर वापसो आ स्त्री

आपमित्यकं आपमित्यनहंत आपमि तरु, उदकाबदली करूनजे सपादितते त मोबदला देऊन आणलेके अ न

आपः आनुवर्तीनि अप चास हातात न्यात्या ह आपूथा यातिअ उदक न् स्त्री नि व

आपानं आसपूचपिबतवेनि आपान, ए

कृत्वञ्जून पान करितात जाचे गयीते हू पा
धा पानअ मद्यप्राशनार्थं मडकी जमत्यते
स्थान अ न

छाजीने हू प्रच्छथा तीप्पाअ स्वानन
प्रश्न वेन्पावस्न झालेला आनद अ न

आपीडुः आपीडुवतीत्यापीडु, शिरवेप्रत
शोभा देतो जीता हू पीडुंथा अवगाहनअ
शेडांत किना सिगीत माकळेने पुष्पङ्गेदे अ पु

आप्रपदीनं आप्रपराप्रोतिं आप्रपदीन, पा
दात्र पर्यंत पावणार जे ने ह- पापाचा शंकरा
पर्यंत पावणारे रत्नादिक वि अ पु न -
अ स्त्री

आपीनं आप्याचतइति आपीन, वृद्धिपाव
तेजेते हू औप्याचीषा वृद्धिअ गाईचेस
त हू जोरी अ न

आप्लवः आप्लवनमाप्लव, आप्लवनह
स्नानजे तो हू पुडुधा गतिअ अणोक्त्
रणे अ पु

आपूपिकः अपूपा पण्यमस्य अपूपाना
समुद्गरनिता आपूपिक, अपूप आहेत वि
त्रेय जाचेतो क्रिया अपूपाना समुद्राय न
वडे पारगे इत्यादि तळकेने मस्य पदार्थं वरु
न विकल्पावदवडे पारगे वमेंगेचादीग वि अ
पु न आ स्त्री

आप्लवव्रती आप्लववइति आप्लव, अ
प्लवव्रतीव्रतीच आप्लवव्रती, स्नान असा जो
व्रतीतो सोडमुन झालेला वद्वीसिह पु

आप्तः आप्तनेस्य आप्त, विश्वाप्तानेण
संकरिजेतो मोला ऊ आप्लुधा व्याप्तिअ
विश्वासु वि अ पु न आ स्त्री

आप्लवः विग्रहादिसर्वं आप्लव शब्दा प्रमा

आप्यं अपाविकार आप्य, उदकाचा जे वि
कारने न जमान विकार सोवदे वीरे वि
अ पु न आ स्त्री २ सोवनाचक वनलविअ

आप्लुनव्रती विग्रहादिसर्वं आप्लुनव्रती अ

आप्यायनं आचार्यतिराप्यायन, सनपं
णनेने हू पापीषा रथयत्न यत्नह
रणे अ न

आवधः आवधत्तनेन आवंध, वधनह
विजेने जेण करून ते हू वधधा वधनभ
वूवारे राधपदाची दोरी हू लुपणी अ पु

आप्रच्छनं अप्रच्छाअनच्छन, आवृ

आवाधा आवाधवत्स्नावाधा, पीडा करि
टे जीती हू वाधुधा विमोहनअ रेंदन
अ स्त्री

आभरणं आभिरिषते, नेन गारण, अ
करून केला जाते जेजे ने हू बुध्नुधा धा
रणदिव अहभर अ न

आभाषणं आभाषते तदाभाषण, वै
किजे ते जेते हू भाषण कनवागिज परस्व

भाषणा अ न

आभास्वरः आसमताद्भास्वरश्चैव का
भास्वर, आसमताद्भास्वो प्रकाशनसंभव
तो कृ भाषा-दीप्तिश्च देनवा गणविशेष
अ पु

आभीरः आसमताद्विषयानि ददातीति आ
भीर, आसमताद्भागी भिन्नेने देनेजो
तो कृ राधा दानश्च गवर्ध अ पु

आभीरपत्नी आभीराणापत्नी आभी
रपत्नी, गवन्वाचीजी पत्नीती स गवन्व
वे पर किवा गव ई स्त्री

आभीरी आभीरस्य स्त्री आभीरी, आभी
राचीजी स्त्रीती स्त्रीप्र गवन्वा इ स्त्री

आभीलं आसमताद्विषयानि ददातीति आभील
व्यासमताद्भागी प्रयदेने जेत्त कृ भाषा
आदानश्च शरीर शीत अ न

आभोगः आभोजनभाषोग परिपूर्ण
जेतो कृ भुजथा गवन्वादिश्च शीर्षेपना
राची परिपूर्णेता अ पु

भिन होतो जेतो कृ पडिधा सुभादिक्कअ
एवन्वाच्य वृत्त अ पु

आमनस्यं मानसेनापुमानस्य मानस्या
द्विन्नमानस्य, मानसानिषर्षी जेसाधु ने
मानस्य मानस्याहूनजे भिन्नने स दु स
'अथवा नैमनस्य अ न

आमयः आमयनमनेन आमय, दिस
न ह्य प्राणविषोग होताई जेणेकरून ता
कृ मीत्था हिंसाश्च रोग अ पु

आमयावी आमयोक्तस्त्रीति आमया
वी, रोग आहं जासता त रोगी वि इ
पु न ई स्त्री

आमलकः आमलकी आमल
कं आमलनेस सातहा आमलक, रुचि
विश्र फल पुष्पादिक धारणा करिता किवाक
मित्तेजी ती कृ भिषुषा मननश्च आक
का २ आदन्वुदे श्वाइ अ पु न ई स्त्री

संयोगः ४ लांघ. अ. न.

आमिषाशी आमिषमश्नातीत्यामिषा
शी, आमिषाते भक्षण करितो जो तो. क.

अशया. भोजन अ. मांस भक्षण करणा
स. वि. ३. ५. न. ई. स्त्री

आमुक्तः आमुच्यतेस्व आमुक्तः, अं
गात्रेदार्या मुक्त करिजेतो ह. पालिजेतो
जो तो: किंवा त्या पासून काटिजेतो जो तो. क.

सुच्छभाः मीक्षणः आंगरखा. वि. अ. पु. न. स्त्री

आमोदः आमोदयतीत्यामोदः, हर्षित
करितो जो तो. क. सुदधा. हर्ष अ. हर्ष, आ
नंद. २ उत्कृष्टमनोहारक जो कसूपारिका
नामुच्यती. अ. पु.

आमोदी आमोदयतीत्यामोदी. हर्षित
करितो जो तो. क. सुदधा. हर्ष अ. सुरवाला
मुग्धित करणारा तांबूलादिक द्रव्यविशेष.
इ. पु.

आम्नायः आम्नायते अम्पस्यते आम्ना
नमित्तिवा आम्नायः, अम्पस्य करिजेतो किं
वा गुरुपरंपरागत ज्ञान जो गुरुपदेशतो ह.
स्त्री. आम्नाय अ. वेद. अ. पु.

आम्नः अम्पतीति आम्नः, क्वचुल्लरन क
रितो जो तो. क. अम्ना. गमनादिक अ.
आम्नचेंकड. व. झाड अ. पु.

आम्नातकः आम्नमनतीत्यम्नातकः

आम्न स आम्न त्याते निरंतर गमन करितो
जो तो. क. अतथा. मानस्यगमन अ. आंब
झाचें झाड. अ. पु.

आम्नेडिनं. आम्नेड्यते आधिक्येनोच्यत
इति आम्नेडिनं, अधिक बोद्धिजेतें जें तें: दो
नतीन वेळा उच्चारलेला शब्दादिक. अ. न.

आम्लिका. आम्लीका अम्लः अं
म्लोकारसोऽस्त्वस्याइति आम्लिका, आम्ल आ
हेरसजीवाती. व. चिंचेचें झाड. आ. स्त्री.

आचनं आचर्यते आचनं, लंबायमान हो
तें जें ते. क. यतीथा. प्रयत्न अ. दीर्घनांब.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

आचतनं आचतनेति आचतनं, सुष्य
संपादनार्थं प्रयत्न करिताइत आचतनीतें क.
यतीथा. प्रयत्न अ. यज्ञादीजागा. २ सामान्य
स्वनविशेष. अ. न.

आचयिः आचयते अचयति आचयिः व
नीयानादिकलादिकांचा उपसंहार होतो जीवेदधी
अचया जीवें ती. क. यमथा. उपरम अ. अ
त्तरकाल. १ नांही. २ योगसाधन. ४ यथाव
ईका. स्त्री.

आचयः आचयतेति आचयः, पलू करि
तो जो तो. क. यतीथा. प्रयत्न अ. स्त्री. न. वि.
अ. न. न. आ. स्त्री.

आचामः आचयते, येनाचामः, ह्रस्वा

न्यहोतो जेणे करून तो कृ. यमधा
उपरमअ. लांब. अ. पु.

आयुधं आयुष्यतेनेनेति आयुधं,
युद्ध करिजेतें जेणे करून ते. कृ. यु
धधा. संप्रहारअ. शस्त्र. अ. न.

आयुधीयः विग्रहादिसर्व आयुधि
कशब्दात्.

आयुधिकः आयुधेन जीवतीति आ
युधिकः, आयुधस्य. शस्त्र त्यानें जी
वती जी तो. त. शस्त्रोपजीवी, आयु
धरतीनें उपजीवन कर्ता. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

आयुष्मान् अतिशयेन आयुस्य
स्तीति आयुष्मान्, अतिशये करून
आहे आयुष्य जास तो. त. पुष्कळ
आयुष्याचा. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

आयुः एतिगच्छतीत्यायुः, क्षणस्य
णी जाते जें तें. कृ. इष्टधा. गतिअ.
आयुष्य स. न.

आयोधनं अतिशयेन बोधनमायो
धनं, अतिशये करून जें बोधन-
स्य. प्रहार तें. स युद्ध. अ. न.

आरग्वधः आरगं रोगशंखामपहं
तीति आरग्वधः, रोगातें भाषा करितो
जी तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. बाह्या

बाह्या. अ. पु.

आरकूटः आरं कूट्यते आरकूटः, गं
त्यातें दाह करितो जी तो. कृ. कूटधा.
दाहअ. पितळ. अ. पु. न.

आरतिः आरमणमावतिः, उपरम
ण जें ती. कृ. रमुधा. कीडाअ. उपर
ति. २. निवृत्ति, शांति. इ. स्त्री.

आरनालकं आर्च्यतीत्यारः, नल
तीति नालः आरनालोस्य आरना
लः स एव आरनालकः, गमन करि
तो जी तो आर बंधन करितो तो नाल
गमन रूपणारा आहे नाल जाचाते.
आरनाल तेंच आरनालक. त. कांजी.
अ. न.

आरंभः आरंभणमारंभः, आरंभ
ण जें तो. कृ. रभधा. शभस्यअ. प्रा
रंभ. अ. पु.

आरवः आरवः आरवीतीत्याव
र., उच्चारिला जातो जी तो. कृ. क
धा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

आरा आर्द्यतीति आरा, चर्म भे
दन करित्ये जी ती. कृ. कृधा. गतिअ.
चर्मवेद्यण्याचें शस्त्र. आ. स्त्री.

आरात् आरातीति आरात्, दूर
आणि समीप या अर्थानें ग्रहण क

वित्तोजो तो कृ. राधा. आदान अ. उ.
आराच्छत्रोः सदापसात्. २. सर्वा
पंस्थापयेदारात्. अ. च.

आराधनं आराधियाराध्यतेने
नराआराधनं, साधन किंवा प्रा
प्तिकरिजेत्ये जेणें करून तें. कृ. रा
धा. संसिद्धि अ. सेवा. अ. न.

आरामः आरमंत्वत्रेति आरामः
रमताहेत जाचेवापींतो. कृ. रसुधा
क्रीडा अ. वाग. अ. पु.

आरालिकः आरालं चरतीति आ
गलिकः, कुटिलाचरण किंवा म
हानसाप्रतसचार करितो जो तो. त
सूद, स्वयंपाकी. अ. पु.

आरेयतः आरेयतिनिः सारय
तीति आरेयतः, मलानें निःसरण
करितो जो तो. कृ. वैद्य. धा. प्लवगति
अ. आरग्वधाचें झाल. अ. पु.

आरोग्यं अरोगस्य भावः आरोग्यं
रोगाचा जो भाव ह. विद्यमानता
तो त. रोगासाय. अ. न.

आरोहः आरुत्यतेनेन आरोहणं
आरोहयति वा आरोहः, आरोहण
अचवात्यातें करितो किंवा तें करि
जेने जेणें करून तो. कृ. रुहधा. बी

जजन्माद्यर्थ. वस्त्रादिकांची लांबी.
२ उंची. ३ सुंदर स्त्रीची कमर. ४ ह
त्तीवर चढणें. अ. पु.

आरोहणं आरुत्यतेनेनेति आरो
हणं, आरोहण करिजेतें जेणें तें कृ.
रुहधा. बीजजन्मादि अ. जिजा,
निसण. २ चढणें अ. न.

आर्तगलः गलतीति गलः आर्तं
श्रमो गलश्च आर्तगलः, उदका
दि विपुल मक्षण करितो जो तो ग
ल आर्त ह. तृपित असा जो गल
तो आर्तगल स. निष्काकोरंटा. अ. पु

आर्तवं क्रतुरं य आर्तवं, क्रतू जो
नेच आर्तवं, किंवा क्रतुरस्य प्राप्तः
आर्तवं, वसंतादि क्रतू आहे पा
त जास तें. त. स्त्रीरज. २ पुण्यादि
अ. न.

आर्तिः आर्च्छतीति आर्तिः, नम
नोन्मनस्वरूप सर्वत्र गमन करि
त्ये जी ती. कृ. क्रधा. गति अ. पतु
प्यानें अय २ पीडा. ३. स्त्री.

आर्द्रं आद्यतस्य आर्द्रं क्लिन्नक
विजले जें तें. कृ. अर्द्धा. गति अ
भिजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

आर्द्रकं आर्द्रतिक. फमार्द्रकं, कफ

तें नाश करितें जें तें. क. अर्धा.
हिंसाअ. आलें. अ. न.

आर्यः अतुंगोयः आर्यः, कर्तव्या
कर्तव्यजाणण्यास जो योग्यतो.
क. ऋषा. गतिअ. कुलीन. २ मज्ज
न. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आर्याणी आर्याणां स्त्री आर्याणी,
आर्यस्य श्रेष्ठत्वाच्ची जा स्त्री ती.
स्त्रीप्र. श्रेष्ठपत्नी. २ वैश्यस्त्री इस्त्री

आर्यावर्तः आर्याः श्रेष्ठाः आसमं
ताद्वर्तत इति आर्यावर्तः. श्रेष्ठ आ
समंतात् मार्गां राहतात जाच्यातो
क. हतुधा. वर्तनअ. विंध्याद्रिय-
हिमालय यांच्या मधला प्रदेश. अ
उल्लं.

आर्षभ्यः ऋषभस्य हितो आर्षभ्य
ऋषभस्य. बौल त्यांकारणे जो हि
तस्य. तदुलतीला योग्यतो. तरु
षदशोम आलेला बौल अ. पु.

आलं अलतीति आलं, विश्वपटादि
कास धूषण करितें जें तें. क. अल
धा. धूषणादिकअ. इवताल अ न

आलंभः आलंभनमात्मः, आलं
भनस्य इन्द्रादिदेवतां दृशानं पश
मान् जें तो. क. इलभपथा. मीति

अ. देवतेच्या उद्देशानें तिला अर्प
णकरण्या करितां पशुमारणें अ. पु.

आलयः आलीयते अत्रेति आल
य., राहताहेत जाचेद्यां तो. क.
लीडुधा. श्लेषणअ. घर. अ. पु.

आलवालं आसमताल्लवंजलक
णिकामालातीति आलवालं, आ
समंताद्मार्गां जलकण ग्रहण करि
ते जें तें. क. लाधा आदानअ झा
डाचें अकें अ न.

आलसः अलसएय आलसः, अ
लसजो तो. त. आलस अ. पु.

आलस्यः विश्वहादिपूर्वींच्याश. प्र
आलानं आलीयते अ आलानं, बंधन
करिजेतें जाचेद्यां तो. क. ली
डु. धा. श्लेषणअ. इती बांधण्याचा
रवांच. अ. न.

आलापः आलष्यतेनेनेति आला
प., बौल जेतों जो तो. क. लपधा. अ
ऋषाणिअ. परस्पर संबोधनपूर्वक
सायण. अ. पु.

आलाबुः आलाबूः आसमंता
भलं बत इत्यलाबुः, आसमंताद्मार्गां
लंबायमान इति नाहीं स्य. वतुला
रुती जो तो. क. लविधा. अयक्यंम

नअ. काका शोषका. उ. २. ऊ. पु.
आलि: आली आअलतिअ
 ल्यतेवा आलिः, मंडनादिकेक
 रून भूपित होत्ये. किंवा भूपित
 करिजेत्ये जी ती. कृ. अलधा. भूष
 णअ. सनधी. २. पंक्ति. ३. स्वच्छां
 तः करण. ४. सेतु. इ. २. इ. स्त्री.

आलिंद: अलिंदएवआलिंदः, अ
 लिंदस्य दानाच्या वाहेरचा चौक
 टाचा भाग जो तोच. त. दानाच्या वा
 हेरचा एक प्रदेश. अ. पु.

आलिरय: आलिरयत इति आलि
 रयः, आलिरिजेतो जो तो. कृ. लि
 गिधा. गतिअ. मृदंग. अ. पु.

आलीटं आलेहनमालीटं, आले
 हनस्य एकत्रजमूनराहणं जें तें.
 कृ. लिहधा. आस्वादनअ. धनुषं
 रांचाभियतिविशोप. अ. न.

आलु: आलू: आलुनातीत्यालु
 उदकाने उंदनस्य निःसृणक
 रणावीजी ती कृ. लुम्भा. उंदन
 अ. तांदूळ धुण्याची सोबडी. उ. २
 ऊ. स्त्री.

आलोक: आलोक्यत इति आल
 कः. प्रकाश अथवा अवलोकन

करिजेतो जो तो. कृ. लोहधा. दर्श
 नअ. दर्शन. २. प्रकाश. स्तुतिपाठ
 कांचें संभाषण. अ. पु.

आलोकनं आलोकः आलोकनं,
 आलोकस्य अवलोकनं जें तो. कृ.
 लोहधा. दर्शनअ. अवलोकन. अ. न.

आचपनं आउप्यतेत्र आचपनं,
 पालताहेतजलादिजाचेठार्यांतें.
 कृ. दुवपूधा. बीजसंतानअ. इत्र
 किंवा पायादिक. अ. न.

आवर्त: आवर्तनमावर्तं, आवर्त
 नस्य चमणजें तो. कृ. एतुधा. व
 तनअ. उदकादिकांचा शोषण ऊ. पु.

आवलि: आवलतीत्यावलिः, संव
 -रून पायत्ये जी ती. कृ. वलधा. सं
 चलचअ. पंक्ति. इ. स्त्री.

आवसितं आवसीचतेस्मृत्या
 वसितं, अवसानातें प्राप्तस्य मि
 दृशालें जें तें. कृ. पांधा. अंतकर्म
 अ. वासकेंलेलेधान्य कि. अ. पु. न. अ. न.

आवालं आवरतिजनमयेति आवा
 लं, संसिक्त करिताहेतजनजाचेठ
 र्यांतें कृ. दुवपूधा. बीजसंतानअ. अ. न.

आवुफ: अवतीति आवुफः. नहाण
 करिजेतो जो तो. कृ. अवधा. वलपण इ

सारक बाप भाटकांतत्यानीप्रसि
दि. अ. पु.

आवृत्तः आपनमाप आपमुत्तनोती
तिआवृत्तः, आपनाते विस्तृतकरितो
जी तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ. नात्पप्र
करणांतील बहुषीन्वानवरा. अ. पु.

आवृत् आवर्तनमत्रेतिआवृत्, आ
वृत्ति होत्येजाचेगर्षांती. कृ. वृत्तुधा व
र्तनअ. अतुक्रम. त्. स्त्री.

आवृत्तः आवृत्तयेत्यत्रेतिआवृत्तः,
आवृत्त करिजेलाजोती. कृ. वृत्तुधा. वर
णअ. वेदलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आवेगी आवेगोच्यस्याइतिआवेगी,
आवेग ह्य. अतितीव्र आहे वेगजीसती
त. वनेोषधि वर्गांत जिलावनधाराअ
सें सणतातती. ई. स्त्री.

आवेशनं आवेशस्यत्रेतिआवेश
नं, प्रवेश करिताहेत जाचेगर्षांती. कृ.
विशंषा. प्रवेशअ. विशिखलोकांचीशाला.
अ. न.

आवेशिकः आवेशभवःआवेशिकः,
गृह भिन्नप्रदेशींशालाजी तो. त. अति
विषगर्षेलांबूनघरींआलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

आशांसिता विग्रहादिपुटच्याशा. प्र.

कृ. पु. न. ई. स्त्री.

आशांसः आशांसतइतिआशांसः,
इत्यर्थंशोभीच्छांकरितो जी तो. कृ. शशि
धा. इच्छेअ. स्पृहाशील जास फारइच्छा
असत्येती. वि. उ. पु. स्त्री. न.

आशयः आशयनमाशयः, आशयन
ह्य. जीवनादिकास आश्रय अथवा अग्नि
प्राय जी तो. कृ. शीडुधा. स्वप्नअ. जला
पार. २. आशय. ३. अग्निप्राय. अ. पु.

आशयाशः आशयेतेअत्रेतिआशयाः,
तमश्रातीतिआश्रयाशः, राहताहेत जा
चेगर्षांती आशय त्यातें ससण करितो
जी तो. कृ. अशधा. भोजनअ. अ. पु.

आशरः आश्रणीतीतिआशरः, सर्वत्र
हिंसा करितो जी तो. कृ. वृत्तुधा. हिंसाअ. रा
सस. अ. पु.

आशा आश्रुतइत्याशा, सर्वत्रव्याप्त
करित्ये जी तो. कृ. अश्रुद्धा. व्याप्तिअ.
दिशा. २. फारइच्छाः आ. स्त्री.

आशितं आसितं आशिताभोजि
तं आसितानिवासितावा गाव अत्रेतिआ
शितंआसितंवा, भोजित किंवा निवासित
आहेमाई जाचेगर्षांती. कृ. अशधा. भोज
नअ. इरसधा. निवासअ. जाज्जागीं पूर्वीं वा
ई असतातती जागा वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशितंगवीनं आशितं च तद्वीनं च
आशितंगवीनं, फोजन करिजेते असेजे

गोस्थानते. सः पूर्वीं गाई चरित असत
ती जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आशिरः अन्नातीत्याशिरः, लोकोत्तर म
क्षण करितो जी तो. क. अशधा. फोजनअ
रासस. अ. पु.

आशीः आशास्ते आशासनमनयावाभा
शीः, मत्तणार्थ आशा करित्ये अथवा शीपिता
र्थ इच्छिजेतो जीणे करुल ती. क. आडः शास
धा. र. चा. अ. सर्पा. चो. दा. ३. आशीर्वाद. स. स्त्री

आशीविपः आशीर्विपः आशीरु
लुगतादं प्रातत्र विपमस्य आशीविपः, दादे
वेगार्थी आहे विपजाचें तो. स. सर्प. अ. पु.

आशुः अशुनस्ताशुः, व्यासवपासण करितेते
जें तें. क. अशु. धा. व्याप्ति. अ. शीघ्रत्या
अर्थी अये. २. वीहि, जात. अ. पु. न.

आशुगः आशुगच्छतीत्याशुगः, शीघ्र
गमन करितो जी तो. क. गम्ध्या. गतिअ
वायु. २. वाण. अ. पु.

आशुव्रीहिः आशुचासौ व्रीहिश्च आ
शुव्रीहिः, शीघ्र पिकणारा जी व्रीहितो. स.
लवकर पिकणारे जात. ३. स्त्री.

आशुसुक्षणिः आशुसुक्ष्मिच्छतीत्या
शुसुक्षणिः, सर्वत्र शोषण करावपाक

रणे इच्छा करितो जी तो. क. सुषधा. शो
षणअ. अभि. ३. पु.

आश्रयं आश्रयति चर्यते अभिनीयते आ
श्रयं, आश्रयप्रत नै इजेतो जी ती. क.
चरधा. गतिअ. आनंदविशेष. अ. पु.

आश्रमः आश्रमं त्यत्रेति आश्रमः, अ
म किंवा तप करितात जाचेवार्थी तो. क.
श्रमुधा. तप आणिरवेदअ. ब्रह्मचारीजा
दिकरुल चार आश्रम. अ. पु.

आश्रयः आश्रयणमाश्रयः, आश्रय
ण जें तो. क. श्रिच्छा. सेवाअ. आधार.
२. सुहादिकांत जी महाय्य ही तो तो. अ. पु.

आश्रयाशः आश्रयमाधारमश्राती
लाश्रयाशः, काहादि आधारातें मक्षण
करितो जी तो. क. अशधा. फोजनअ.
विस्तच. अ. पु.

आश्रुत आश्रुयते स्म आश्रुतं, श्रवण
करिजेते अथवा प्रतिज्ञात किंवा स्वीकृ
त जें तें. क. श्रुधा. श्रवणअ. स्वीकारलेके
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आश्रवः आश्रवणमाश्रवः, आश्रव
णस. स्वीकृति जी ती. क. श्रुधा. श्रवण
अ. स्वीकार. अ. पु. २. चरनांत वागणारा
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आश्वं अश्वानांसमूहः आश्वं, अश्वं

ना जो समूह तें. त. षोडशांशा समुदा
य. अ. पु.

आम्बीयं विग्रहादिसर्वं आम्बीयं. अ.

आम्बयुजः अम्बयुजीअत्रास्तीत्याम्ब
युजः, अम्बयुजी षोण्णमा आहे जाचेरा
यींती. त. आम्बिनमास. अ. पु.

आम्बिनेयः अम्बिन्यायपत्यम्बिनेयः,
अम्बिनीने जें अपत्यं तें. त. स्वर्गीचे वै
द्य, अम्बिनीकुमार. अ. पु.

आम्ब्यं अम्ब्यास्यफलमाम्ब्यं, अम्ब
त्याचें जें फल तें. स. अम्ब्याचें फलपुष्पम्ब

आम्बिनः अम्बिन्यायुक्ताषोण्णमासी
यत्रास्ति स आम्बिनः, अम्बिनीनस्व
युक्त षोण्णमा आहे जाचेरायींती. त.
आम्बिनमास. अ. पु.

आम्बीनं अम्ब्यैकाहगमनमाम्बीनं,
अम्ब्याचें एकादिवसाचें जें गमन तें. त. षो
डशांशे एकमंजल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आषाढः आषाढायुक्ता आषाढी, साय
नास्ति स आषाढः, आषाढी युक्त जीती.
आषाढी ती आहे जाचेरायींती. त. आषा
ढमास. २. अम्बर्षं व्रत काळीं जीदंडधर
ण करितात ती. अ. पु.

आसक्तः आसंज आसक्त, आसक्त हो
इजेता जो ती. क. षंजधा. संगम अ. त.

त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसनं आस्यते च आसनं, राहिजे तें
जाचेरायीं तें. क. आसथा. उपवेशन अ.
बसण्याचें आसन. अ. न. २. अस्तथाने श्वा
उ. अ. पु. ३. कोणिकाकार्याविषयीं शक्ति
कुंडित झालीं तरी धैर्यानें प्रतीक्षा पाहा
त राहणीं. अ. न. ४. हत्तीचा रबांदा. अ. पु.

आसनपर्णी आसमंतादंसनइव
पर्णान्यस्या इति आसनपर्णी, आसमंता
द्वारां असनवृक्षा सारसीं आहेत पानें
जीस ती. स. गौरुणीची वेळ. ई. स्त्री.

आसना आसनमासना, उपवेशन
जें ती. क. आसथा. उपवेशन अ. क्यानसं
ध्यादिकाळीं बसण्यास घेतात तें आसन आ.

आसन्यः आसीदति स्थासन्त्याः, समीप
प्राप्त झाला जो ती. क. षड्दुधा. विशरणादि
अ. समीप, जवळचा. दि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसवः आसूयत इति आसवः, पीड
न करिजे तो जो ती. क. सुम्धा. पीडना
दि. अ. उमाचारसोपासून होणारें मद्य अ. पु.

आसादितं आसाद्यते स्य आसादि
तं, प्राप्त करिजे लें जें तें. क. षड्दुधा. विश
रणादि अ. संपादिले लें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आसारः आसरणमासारः, सर्वत्र व्या
प्त जें तें. क. सुधा. गति अ. सैन्धवादि

तिविशेष. २ जी निरंतर पजन्यधाराप,
इत्ये ती. अ. पु.

आस्करः अस्कर एवास्करः, अस्करजो
तोच आस्करं. त. दैत्य. अ. पु.

आस्करा अस्करस्येयमास्करा, अस्कर
संबंधी जीती. त. कार्त्वी मोहरी. ई. स्त्री.

आसेचनके आसिच्यतेमनोचआ
सेचनक, मनःस्वरणहोतनाहीजाचेवा
र्यांते. कृ. पिचपा स्वरणअ. जी वस्तु पा
हतां पाहतां अधिकच पाहावे असेवा
दतें तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

आस्कंदनं आतिशयेन स्कंधतेतदास्कं
दनं, परस्परंचे अतिशयंकरून गतिशो
पणकरिजेतें जें तें कृ. स्कंदिरुधा. गति
शोपणअ. युद्ध. अ. पु.

आस्कंदितं आस्कंदनमास्कंदितं, उ
द्गानकरून जे गमन तें. कृ. स्कंदिरुधा.
गतिशोपणअ. घोंडा मोठ्यावेगानें धार
त असतां पाहात नाही अशी जीलांची
चाल ती. अ. न.

आस्तरणं आस्तीर्यते अनेन आल
रणं, आच्छादन हीतें जेणे तें. कृ. स्तू
मूपा आच्छादनअ. हत्तीचे पाठीवर
चे आस्तरण. अ. न.

आस्थ्या, **आस्थानं** आतिष्ठत्य

स्यामस्मिन्वा आस्थ्या आस्थानं वा, राह
ताहेत जीचे किंवा जाचेगयीं ती किंवातें
कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिअ. सप्ता. २ प्रयत्न.
आ. स्त्री. २ अ. न.

आस्थानी आतिष्ठत्यत्रेति आस्थानी,
उत्तम शीतीमें राहतात जीचेगयीं ती कृ.
षाधा. गतिनिवर्तनअ. सप्ता. ई. स्त्री.

आस्पदं आपद्यतेस्मिन्नास्पदं, प्रति
ष्ठित होतो किंवा विपत्ति पावतो जाचेवा
र्यां तें. कृ. पदधा. गतिअ. कार्य. २ स्थान अ. न.

आस्फोटः **आस्फोटः** आस्फोट
यतीत्यास्फोटः, विशरण पावतोक्ष वि
शीर्ण होतो जो तो. कृ. स्फुटिरुधा. विशा
रणअ. रुईचें झाड. अ. पु.

आस्फोटनी आस्फोत्वतेन चा आ
स्फोटनी, विवर करिजेतें जीणें ती कृ.
स्फुटिरुधा विशरणअ. सामता वगेरे
छिद्र पाडण्याचें शस्त्र. ई. स्त्री.

आस्फोटा आस्फोटयतीति आस्फोटा,
विशरण पावत्ये नीती. कृ. स्फुटिरुधा वि
शरणअ. रान मोगरी. २ विष्णुक्रांता
नावाची ननस्पति. आ. स्त्री.

आस्फोत्ता विग्रहादिसर्वं आस्फोटा
शब्दाप्रमाणं.

आस्थं आस्तापते अनेनेति आस्थं,

अन्नादिक आसात करिजेते जेणेते
ह रूपा आसादनअ पुन अ न

आस्या आसनमान्या, उपवेशनजीती
ह आसथा उपवेशनअ बसण्याचे
आसन आ स्त्री

आस्त्र: आस्त्रवर्णामास्त्र, आस्त्रव
णस्य पीडा पावणेजे तो ह स्त्रुधा स्त्र
वणजे कुश अ पु

आहत आहन्यतेस्मइतिआहत, आ
हतस्य निरर्थक अथवा गुणितजेतें ह
हनथा हिमाअ गुणलेले व रूधीनहो
ण्याजोगी गोष्ट बोरुणेदि अ पु न आ स्त्री

आहतलक्षणा: आहतमन्पस्तलस
णयस्यसआहतलक्षणाः, अथसआ
हेनामजाचेतो स शौर्यादिगुणोनी
जोपरव्यात तो हि. अ. पु न आ स्त्री.

आहव: आह्वानमाहवः, परस्परार्था
निष्पन्नशब्द जोतो ह. हे रूपा स्वर्णाअ
पुन अ पु

आहवनीय: आहूयतेप्रक्षिप्यतेइति
स्वेतिआहवनीय, प्रक्षिप्यकरिताहेतह
विजाचेदाशीतो ह. इ. पा. रानादिअ. अ
नीवापेद अ पु

आहार: आहरणमाहार, प्रक्षयजे
तो ह. त्र. रूपा हरणअ प्रोजन अ पु

आहार: आहूयतेअचेतिआहार आह्रा
नकरितातद्वर्तन जाचेदाशीतो ह. हे रूपा स
र्थादिकअ विहिनीजबळ शाणी देवण्या क
रितास्थापन केलेले टांके वगैरे अ पु

आहितलक्षण: विग्रहादिसर्वआह
तलक्षणशब्दाप्र

आहितुंडिक: अहेस्तुउंमुखतेनदी
अतीतिआहितुंडिक, सर्पांच्यातोंडा
नेखेकतो जोतो ज. गाकडी अ पु

आहेय अहोभवआहेय, अहीचेदाशी
जे उत्पन्नते सर्पांचे विषक्रियाअस्थ्या
दिक वि अ पु न आ स्त्री

आहो आहतीतिआहो, एकरूपज्ञा
नावाभाशकरिती जोतो ह. हनथा हि
सादिअ विकल्परूपार्थक अथ उ दे
वआहोगधर्वा

आहोपुरुषिका अहोअहपुरुषः त
स्वभाव. आहोपुरुषिका, आपल्यादाशी
मीसुरुषअर्शाजी शक्तिसंभावनाती
त मीपराकमी मीसुरुष अशा गर्वने
आपले सामर्थ्य प्रगट करणे ती आ
स्त्रीहि

आहय: आह्वानमाहू. तस्याअयं
आहय, आह्वानजेतीआहू तसर्व
धीजोतोआहय त. नाय अ पु.

आह्ला आह्लानमाह्ला, आह्लानह्ला
नामनिर्देश करणजै ती. कृ. खेअधा.
स्यधादिअ. नाम. आ. स्त्री

आह्लानं आह्लयतेअनेनेतिआह्ला
नं, बहाविजेतो जेणें तें. कृ. खेअधा.स्य
धादिअ. आमंत्रण. अ. न.

आह्निकं अह्निसवमाह्निकं, दिवसा
चेवारीं जें शालें तें. त. स्नानसंध्यादि
कर्म. २. नित्यकर्म. ३. भोजन. ४. प्रं
थविगोप. अ. न.

इक्षुः इष्यतइतिइक्षुः, इच्छिजेतो जी
तो. कृ. इषधा. इच्छाअ. ऊंस. उ. पु.

इक्षुगंधा इक्षुगंधइवगंधीयस्यासा
इक्षुगंधा, इक्षुगंधासारखा आहेगंध
जीचा ती. स. सवारा. २. कोकसंघानेंशा
उ. ३. सुइकोहाकां ४. लचा. आ. स्त्री.

इक्षुरः इक्षीरिवगंधंरातीतिइक्षुरः,
इक्षुचेपरीजोगंधस्याप्रत ग्रहणकरि
ती जी ती. कृ. राधा. आदानअ. कोकसं
दाहणून औषधिविशेष. उ. पु.

इक्ष्वाकुः इक्ष्माकरोतीति इक्ष्मक
तीतिचाइक्ष्वाकुः, स्वभक्षणानें पुत्यादि
इक्षुगुणदेतो वसारलगामी जोतो कृ. कृष्ण रूप
अ. २. अकथा कुटिलगतिअ. दुध्याप्नोपका
३. राजविशेष. उ. पु.

इंगं इंगतइंगतीतिचाइंग, अभिप्रायानु
रूपगमणें किंवा गमन जें तें. कृ. इंगिण
गतिअ. दुसऱ्याच्या मर्जाप्रमाणें अ. न. ३.
जंगम. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री

इंगितं विग्रहादिस्वैर्वइंगंशब्दाप्र.
इंगुदी इंगनंइंगंतयतीतिइंगुदी, इंग
नस्य गमन त्यातें रफंडन करितो जीतो
कृ. पोधा अवनंडनअ. द्विगण वीटाचा
रक्ष. अ. पु. इ. स्त्री.

इच्छा एषणमिच्छा, इच्छिजेतो जी ती कृ

इं. स्त्री.

इदानीं अस्मिन्काले इदानीं, त्याकाला
वेठावी त्या अर्थी अच्य. उ. इदानीं मभ्या
सं वृत्ता.

इध्मं इध्मतेनेनेति इध्मं, प्रदीप्तहीतो
अभिजाणे ते. कृ. भिइंधीधा. दीप्तिअ.
सर्पण अ. न.

इनः एतीति इनः, आकाशादिकाचे गयी
अथवा प्रशुत्वाप्रत गमन करितो जो तो
कृ इषया गतिअ सूर्य ३ प्रभु अ पु

इन्धंकाः इन्धंति प्रीणयंतीति इन्धंकाः,
संतुष्ट करितात जात्या. कृ. इषिया आ
भिअ मृगाशीवनस्य चार्चि मत्ता क्यजव
कनी पांचनस्य च आ स्त्री.

इंदीचरं. इंदीचरं इदतीति इंदीत
स्या परमिंदीचरं, परमैश्वर्यं वाच्ये अ
शी जी लक्ष्मी तिला जें इंदते स. नील
कमल अ. न.

इंदीचरी इंदीचरमस्तस्या इंदीचरी, नी
लकमलाकार आहे पत्रजीसती. न स
हरसुखी पानावाची ओपधि. इ स्त्री

इंदुः उन्नतीति इंदुः, क्लिन्नहीतो जो तो
कृ. उंरीधा कुंदन अ. चंद्रमा. उ. पु.

इंद्रः इदतीति इंद्रः, परमैश्वर्यसुकरी
तो जो तो कृ. इदिधा परमैश्वर्य अ. दे

गंचाराजा. २. अर्थ. अ. पु

इंद्रदुः इंद्रस्य दुःखिंद्रदुः, इंद्राचा जो
हसतो स. अर्जुन सादळा यानाचांचा
हस. उ पु

इंद्रयवं यवाकारबीजलाघवं इंद्रस्य
वं इंद्रयवं, यवाकृति आहे बीज जाचें
ते. कुड्याची शेंगा अ. पु. न.

इंद्रवारुणी इंद्रवारयतीति इंद्रवार
णी, इंद्राप्रत पुष्टि करित्से जी ती कृ.
हृत्पथा वरणा अ. मातें कचरीचें साड. ई. स्त्री

इंद्रसरसः शोभनोरसोरस्य सरसः,
इंद्रस्य सरसः इंद्रसरसः, उत्तम आहेर
सजास तो सरस इंद्राचा जो सरसतो.
म निगुंडी नावाचा हस. अ. पु.

इंद्राणिका इंद्रमानयतीति इंद्राणी
च इंद्राणिका, इंद्रप्राप्ति साधन जी ती इं
द्राणी तीच इंद्राणिका त. निगुंडी नाव
हस. आ. स्त्री.

इंद्राणी इंद्रस्य स्त्री इंद्राणी इंद्राची जी
पत्नी ती, स्त्रीप. इंद्राची बायको. ई. स्त्री

इंद्रायुधं इंद्रस्य आयुधं इंद्रायुधं, इंद्रा
चे जें आयुध ते. स. इंद्राचे धनुष्य. अ
पुलिंगी

इंद्रारिः इंद्रस्य अभिः इंद्रारिः, इंद्रा
चा जो शत्रु तो. स. दैत्य. ई. पु.

इंद्रावरजः इंद्रस्य अवरज इद्राव
रज . इंद्राचा जो कनिष्ठबंधुतो स
विष्णु अ.पु.

इंद्रियं इंद्रस्य लिङ्गं चिह्नं इंद्रियं, इं
द्राचे जे लिंग ह्म. आत्म्याचे चिह्न हे
त ज्ञानेन्द्रिये व कर्मेन्द्रिये याप्रत्येका
चें नाव अ न .

इंद्रियार्थाः इंद्रियैरर्थ्यत इति इं
द्रियार्थाः . इंद्रियांनी प्रार्थितेनात .
जेते ह् अर्थथा उपशब्दाअ इं
द्रियांचे रूप रसादिक पंचविषय
अ पु

इंधनं इत्यनेनेनेति इंधन . प्रदीपहा
इजेते जेणें ते ह् . अइंधीया दीपि
अ अग्नी प्रदीप करणानें काष्ठ
अ न

इष्मः एतीति इष्म , मंदगमन करि
तो जो तो ह् इष्म्या गतिअ मज
अ पु

इष्यः इत्तमहतीति इष्य गजा
पत योग्य जो तो त धनिव वि
अ.पु न आ.स्त्री

**इरणं ईरणं इरिणं ईरि
णं** ऋच्छनिगच्छं त्यास्मिन्निति इ
रणं, गमन करितात अर्थका गड

ले जातान जाचे मयी तो ह् . ऋच्छपा
गतिअ . भिराश्चपदेश २ शारमृति
केचें स्थल अ न .

इरमदः इरया माद्यतीति इरमद ,
उदकाने प्रदीप हातां जाता ह् म
दीपा हर्षअ विद्युत्कता अ पु

इरा ईकामशातिददानि एति ईते
वा इरा , इच्छोत्पादन करित्ये किंवा
गमन किंवा कंपन करित्ये जीती ह्
राधं शनअ . २ इष्म्या गतिअ ३ ई
रथा-कंपनअ . उदक २ वाणी ३ मद्य
४ धूमि आ.स्त्री

इला इलतीति इला . गमन करित्ये जी
ती ह् इलया गमनअ . गाई २ पृथ्वी
३ वाणी ४ बुधनामक ग्रहाची वाय
की आ.स्त्री

इली इली विग्रहादिसर्वं इलाश
चा प्रमाणे

इल्ललाः एलंतीति इल्लला , मृ
गशीर्षांच्या मस्तकी गमन करित्यत
जात्या ह् इल्लया गत्यादिअ मृ
गशीर नस्त्याचे मस्तकाजवळच्या
पाच ताश . आ स्त्री .

इवं अवनमिव , साम्यरूपाधी जं ग
मन तें ह् इष्म्या गतिअ साम्य

रूपार्थी उ- इंदुरिंदुरिनश्रीमान् अ-
इषीका इष्यतेनयाईषिका, अवलोकन करिजेतें जेणेकरून ती- रु इषया- गमन अ- हत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ- आ- स्त्री.

इषिका इंपालांगलदंडः सइष प्रति रुतिइषिका, लांगलकीलका सारं स्त्री आहे प्रतिरुतीजीवीतीहत्तीच्या डोळ्यांतील बुबूळ. २ सळई- आ स्त्री

इषुः इषतेनेने तीषुः, हिसन करि जेंतें जेणेंते रु- इषया हिंसा अ- वाग- अ- पु.

इषुधिः इषवोधीयंतेत्रइषुधिः, ना पजेते धीयंते ह्य राहतात जाचे गणींते रु- दुधाजूधा- धारणा अ- वाणं देवण्याचा भावा- इ- पु स्त्री

इष्टं एषणमिष्टं, इच्छा जीते रु- इषया इच्छा अ- यज्ञकर्म २ क्रिया विशेषण अ न.

इष्टकापयं इष्टंकापयंयसाइष्ट कापयं- इष्ट आहेरुत्सिन मार्गजा सतें- स- काळ्या राळ्याचे सूळ- अ न.

इष्टगंधः इष्ट गंधोऽयेति इष्टगंधः इष्ट आहे गंधजाचा नो स सुग

धि- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

इष्टार्थीयुक्तः इष्टश्चासावर्थश्च इष्टार्थः तस्मिन् युक्तः इष्टार्थीयुक्तः, इष्ट अर्थीविषयी जो उयुक्त तो स इष्टार्थीविषयी उचोगी- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

इष्टिः एषणमीज्यतेनयावाइष्टिः, इच्छा किंवा यजन करिजेतें जेणेकरून ती- रु- इषया- इच्छा अ- यज्ञ धा- देवपूजादि अ- इच्छा- यज्ञ- ३ संग्रहश्लोक- इ- स्त्री-

इष्वासः इषवोवाणा अस्पंते अने नेसिष्वासः, वाण सोडताहेत जेणे करून तो- रु- अस्सुधा- क्षेपण अ- धनुष्य- अ- पु-

इंक्ष्णं इंक्ष्यतेनेनेति इंक्ष्णं इंक्ष्णं वा, अवलोकन करिजेतें जेणे अथवा अवलोकन जेंतें- रु इंक्ष्णा दर्शन अ- नेत्र- २ पाहणें- अ- न

इंक्ष्णिका इंक्ष्णते इति इंक्ष्णिका- सुभासुभातें पाहत्ये जीती- रु इंक्ष्णा- दर्शन अ- सुभासुभाजाणून मा गणारी स्त्री आ- स्त्री-

इंडितः इंड्यते इति इंडितः, स्तवि जेलाजो तो रु- इंडया- स्तुनि अ- स्तु

त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईति: ईयतेनयाईति, गमन करिजे ते अथवा पीडा पाविजेतें जीणें ती. क. ईडधा. गनि अ. प्रवास. २ सातय कारका उपद्रव विशेष. इ. स्त्री.

ईरित: ईयंतेस्मईरितः, प्रेरिजेला जो तो. क. ईरधा. गत्यादि अ. जाची प्रेरणा केली तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईर्म ईस्मतिस्त्वमिति ईर्म, स्रस्तानें नष्ट करितें जें तें. क. ईरधा. होयणा अ. व्रण. न. न.

ईर्या ईर्यतइति ईर्या, ध्यानादिकानें परिवाजकादिकांचें जें गमन ती. क. ईरधा. गत्याद्य. योगमार्गांचे गयीं जी स्थिति ती. आ. स्त्री.

ईर्ष्या ईर्ष्यां ईर्ष्या, ईर्षण ह्य. असा हन जें ती. क. ईर्षधा. ईर्षा अ. दुसऱ्याचा उत्कर्षेन सहन करणें. आ. स्त्री लिंगीं

इली एलयतीति इली, प्रेरित होणा री जी ती. क. इलधा. प्रेरण अ. सुमी. ई. स्त्री.

इलितं ईळयतेस्मइलितं, स्रवन करिजेले जें तें. क. ईडधा. स्तुति अ. स्तुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ईश: ईष्टेइति ईशः, समर्थ होतो जो तो. क. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. २ सासी. ३ समर्थ. अ. पु.

ईशा ईष्टेईष्टेनयाकाईशा, ऐश्वर्यव ती किंवा जिच्या योगानें लागलस मर्थ्य होतो ती. क. ईशधा. ऐश्वर्यार्थ क. पार्वती. २ नागराचें इसाड. आ. स्त्री.

ईशान: ईष्टेत्च्छीलः ईशानः, ऐश्वर्यस्वभावाचा जो तो. क. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. अ. पु.

ईशिता ईष्टेइति ईशिता, समर्थ हो तो जो तो. क. ईशधा. ऐश्वर्य अ. प्रसु. अ. पु.

ईश्वर: ईशितुंशीलमस्पईष्टइति वा ईश्वरः, नियमन हाच आहे स्वभाव जाचा अथवा समर्थ होतो जो तो. क. ईशधा. ऐश्वर्य अ. महादेव. २ प्रसु. अ. पु.

ईश्वरा. ईश्वरी ईष्टेइतीश्वरा रा ईश्वरी वा, समर्थ होत्यां जी ती. क. ईशधा. ऐश्वर्य अ. पार्वती. आ. ई. स्त्री लिंगीं

ईषत् ईषतइति ईषत्, अत्यरूपा र्थी गमन करितो जो तो. क. ईषधा

गमनादिक अ- किञ्चित् त्या अर्थी.
अच्च. ईपत्सांडुः सादुर्लभः.

ईपत्सांडुः ईपक्लिञ्चित्सांडुः ईपत्सां-
डुः . यक्लिञ्चित् जो पांडुतो-
स. यक्लिञ्चित् पांडरा. वि. उ. पु. स्त्री
नपुंसकलिं.

ईषा ईष्यते इतीषा, गमन करितो
जो तो. रु. ईषधा. गतिअ. नागरा
चें इसाड. आ. स्त्री.

ईषीका विग्रहादिसर्वइपिकाशब्दा
प्रमाणें.

ईहा ईहनमीहा. इच्छिणें जी ती. रु.
ईंधा. चेष्टा अ. इच्छा. आ. स्त्री.

ईहामृगः ईहामृगेष्वस्थईहामृगः,
इच्छा आहे मृगाचे रार्थीं जास तो.
स. कांडगा. अ. पु.

उ अघनंउ, संबोधन किंवा रोषोक्ति
अथवा अनुकंपा अर्थ यांविषयीं

जो शब्द करितो ह्। तदर्थीं विद्यया
न जो तो. को. दधा. २ पादपूरणः ३

आज्ञा. ४ संबोधनः ५ वितर्कः अथ
उक्तं उच्यतेस्मउक्तं, भाषण करिजे

तें जें तें. ह्. वचधा. परिभाषणअ.
बोळ लेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उक्तिः वचनंउक्तिः, भाषण जेंती. ह्.
वचधा. परिभाषणअ. भाषण. इ.

स्त्री.
उक्त्यं उच्यतेतदुक्त्यं, बोलिजेतें जें

तें. ह्. वचधा. परिभाषणअ. सामा
चा भेद. अ. न.

उक्षा उक्षतीतिउक्षा, सेचन करि
तो. जो तो. ह्. उक्षधा. सेचनअ.

माजबिलेला बैल. न. उ.
उक्षाभद्रः उक्षतीतिउक्षा भद्रती

तिभद्रः उक्षाचा भौभद्रअउक्षाभ
द्रः, सेचन कर्ता असा जो कल्या

ण करणारा तो. स. बैल. अ. पु.
उरवा ओसतीतिउरवा, गमन रु

रिले जीती. ह्. उरवधा. गतिअ.
पात्रविशेष जास घाली असें ह्
णतात ती. अ. स्त्री.

उरव्यं उरवायांसंस्कृतंउरव्यं, उरवा
पात्रीं जें संस्कृत तें. स्थालीपात्रांत

शिजलेलें अन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
उग्रः उच्यति कुधासंबधत इतिउग्रः,

क्रोधानें युक्त होतो जो तो. ह्. उच
धा. समवायअ. महादेव. २ सौंदर्य

स. ३ शूद्र जातीचादधीं ह्। विधा
पामून उसन झालेला. अ. पु.

उग्रगंधा उग्रगंधोयस्याः साउग्रगंधा,
उग्र आहेगंध जीचा ती. स. आंबा व

वेरवेंड. आ. स्त्री.
उचितं उच्यतेस्मइत्युचितं, बहुत

लोक करितात जें तें. ह्. उचधा. स
मवायअ. योग्य. २ न्याय्य. ३ अप्य

त्ते. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
उच्चः उच्चिनोतीत्युच्चः, ऊर्ध्व होतो जो

तो. ह्. विद्यधा. चयनअ. उंच. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

उच्चटा उच्चरतीतिउच्चटा, गोगादि
कांवे उच्चारन ह्. नाश करिलेजी

ती. ह्. नरधा. गतिअ. मोय्यात्राए
रुभेद. आ. स्त्री.

उच्चंडः उच्चंडनमुच्चंडः, उच्चंडन ह्
शीम जें तें. ह्. चडिधा. कोपअ. शी
य गमन करणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्वरः, उद्वेषित आहे आकाश
जाणें तो. स. उद्वराचें घाट अ. पु.

उड्डानं उड्डकंडचनमुड्डानं, ऊर्ध्वजें
पक्ष्याचें गमनतें. क. डीड्या. वि

हायसागति अ. पक्ष्यांची गति अ. न

उत् ऊयतेस्मउत, अथर्थे जो समु
चय आणि विकल्प या अर्थांला सं

वाकण्या करिता शब्द करितो जो

तो. क. उड्या. शब्द अ. उ. उत्तमी
मउतार्जुनः २ विष्णुरुतशिवः सैच.

अच.

उत् ऊयतेस्मइतिउतं, तंतु संतान
करिजेले जें तें. क. ऊयीथा. तंतु संता

न अ. तंतूनीं विणलेले. वस्त्रादिक
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उताहो उत्तच आहोच अनयोः समा
हारः उताहो, उत आणि आहो यां

चा जो समाहार तो. स. उ. शंघर्व
उताहो ब्रह्मोच्यते. अच.

उत्कः उत्तु उद्रतं मनोस्य उत्कः, उद्र
त ह्य. उत्कं दित आहे मन जाचें तें

स. उत्कं दित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्कटः उद्रतः कटमावरणं यस्य स
उत्कटः, गेलें आहे आवरण जाचें तें

स. दालचिनी. अ. न. २. माजलेवा

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्कंटा उत्कंठनमुत्कंठा, विषयांचें
उत्कंठन जें ती. क. कटिधा. कच्छ

शोक अ. उत्सुकता. आ. स्त्री.

उत्करः उत्कीर्यंत इति उत्करः, पा
त्रादिकंत प्ररून दाकिजे तो जो

तो. क. रूधा. विक्षेप अ. धान्यादि
कांची शस. अ. पु.

उत्कलिका उत्कल्यतेः नया उत्क
लिका, विक्षिप्तचित्त होतें जीणें ती

क. कलधा. संख्या न अ. उत्कंठा.
२ मोदी लाठ. आ. स्त्री.

उत्कारः उत्कीरतीति उत्कारः, धा
न्यादिकांचें क्षेपण करितो जो तो. क.

रूधा. विक्षेप अ. धान्य पेरणारा. अ. पु.

उत्क्रोशः उत्क्रोशतीत्युत्क्रोशः, उ
चस्वरानें आक्रोश करितो जो तो.

क. कुशधा रोदन अ. कुररी ना
मक पक्षि. अ. पु.

उत्तंसः उत्तंसयति उत्तंस्यतेः नेन
वाउत्तंसः, भूषण करितो किंवा

करिजे तो जेणें करून तो. क. तसि
धा. अलंकार अ. मस्तक वर्द्धण

यांचें भूषण. अ. पु.

उत्तं उननिस्मउत्तं, भिजेतें झा

लें जें तें. क. उंदीया. क्लेदन अ. क्षि
जलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तमं उत्तम्यते स्म इत्युत्तमं, संतम
करिजे लें जें तें. क. तपथा. संताप अ.
सुफ. मांस. अ. न.

उत्तमः अतिशयेन उत्कृष्टः उत्तमः,
अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो. त.
चांगला. २. सुख. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

उत्तमर्णः उत्तममृणमस्योत्तमर्णः
उत्तम आहे ऋण जाचें तो. स. क.
जें देणारा. अ. पु.

उत्तमा अतिशयेन उत्कृष्टा उत्तमा,
अतिशयें करून जी उत्कृष्ट ती. त. गु.
णांनीं अत्युत्कृष्ट अशाचायको. आ.
स्त्री.

उत्तमंगं उत्तमंगतदंगं च उत्तमंगं,
उत्तम ह्. सुख असे जें अंगतें.
स मस्तक. अ. न.

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊ.
र्ध्वं अतिशयें करून ह्. प्रश्नानंत
र जें ते. त. वर, नंतर या अर्थी.
अव्य.

उत्तरः उत्तरति उत्तरस्थां दिशि जा
यते वा उत्तरः ऊर्ध्वगमन करितो

ह्. श्रेष्ठत्वा नें परिगणित किं वा उ
त्तरदिशेनागधीं झाला जो तो. क.
तृथा. पूवनतरण अ. श्रेष्ठ. २. उत्त
रदिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. ३. विसारपुत्र. अ. पु. ४. प्रतिबन्
न. अ. न. ५. अर्जुनाची सून. व. उत्त
रदिशा. आ. स्त्री.

उत्तरतः उत्तरस्मिन्नित्याद्युत्तरतः,
उत्तरदिशेचागधीं वंगेरे. त. उत्तर
देश वकाल त्या अर्थी अव्य.

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्त
रकडीं त्या अर्थी. त. अर्थादिपूर्वीं
चा शब्दाप्र.

उत्तरासंगः उत्तरे ऊर्ध्वभागेसज्ज
त इत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्वभागाचेगधीं
संलग्न करिजे तो जो तो. क. पंजथा.
संग अ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्त
रभागाचेगधीं जें भवतें. त. उत्त
रीय वस्त्र. अ. न.

वसाचेवार्थी त्याअर्थी. अव्य. उ. नो।

क्षेपुस्मादुत्तरेद्युर्विवाहः परिकीर्तितः

उत्तानं उद्गतस्तानोविस्तारो स्माद्दुत्तानं, गोला. आहे विस्तार जा पासूनतो. स. उच्यते. २. उतापों. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तानशयः उत्तानः शीतेउत्तानशयः, उत्तान ह्य. उपडीजो भिजवो तो. कृ. शीट्ट्या. स्वप्नअ. स्तन-प्राशन करणारा बालक. अ. पु.

उत्थानं उत्थितिरुत्थानं, उत्थिति जी तें. कृ. हाथा. गतिनिवृत्तिअ. उद्योग. २. उत्थान. ३. तंत्र. को. पुस्तकसुद्ध अंगण. हगवण. उत्थिति. अ. न.

उत्थितः उत्थितेस्मत्स्थितः, ऊर्ध्वस्थित होता झाला जो तो. कृ. हाथा. गतिनिवृत्तिअ. उठलेला. वाढलेला. ३. उद्युक्त. ४. उत्थन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्थिता विग्रहादिसर्वपुढचाशाक्षप्र. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

उत्थिष्णुः उत्थनतितच्छीलः उत्थिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करण्याचा आहे स्वप्नचं जावा तो. कृ. पल्ल्या. गतिअ. उडण्याचा स्वभावाना वि.

उ. सु. स्त्री. न.

उत्पत्तिः उत्पद्यतेनयाउत्पत्तिः, उत्पन्न होइजेतें जीणेंकरूनती. कृ. पदधा. गतिअ. जन्म. इ. स्त्री.

उत्पलं उत्पलतीतिउत्पलं, मनोनयनात्पदकरीजेतें. कृ. पलधा. गतिअ. क. मल. २. कौष्ठ. अ. न.

उत्पलशारिका उद्यतंपलमनथा उत्पला उत्पलान्वासांशारिकाचउत्पलशारिका, उत्पन्न आहे रक्तजीणें तीउत्पला उत्पलाअशीजी शारिका ती. स. उपरसाळ. जीसउपलसरीअसें क्षण. ती. आ. स्त्री.

उत्पातः उत्पन्नमुत्पातः, उत्पन्नजेंतो. कृ. पल्ल्या. गतिअ. शुभाशुभसूचकउत्पात, धूमकेतुवगैरेअ. पु.

उत्फुल्लः उत्फुल्लतीत्युत्फुल्लः, विकसित होतो जो तो. कृ. फुल्ल्या. विकसनअ. फुललेला वृक्षादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्सः उनत्तिजलेनेतिउत्सः, उदकानें आर्द्र होतो जो तो. कृ. उंदीया. क्लेदनअ. उदकाचा पडण्यानें आर्द्र होणारी जागा. उ. पु.

लें जें तें. क. उंदीया. क्लेदन अ. भि
जलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्तमं उत्तम्यते स्पष्टत्वं, संतम
करिजे लें जें तें. क. तपथा. संताप अ.
शुष्कमांस. अ. न.

उत्तमः अतिशयेन उत्कृष्टः उत्तमः,
अतिशयें करून जो उत्कृष्ट तो. त.
चांगला. २. मुख्य. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

उत्तमर्षाः उत्तममृगानस्योत्तमर्षाः.
उत्तम आहे ऋण जाचें तो. स. क.
जें देणारा. अ. पु.

उत्तमा अतिशयेन उत्कृष्टा उत्तमा,
अतिशयें करून जी उत्कृष्ट ती. त. गु.
शांनां अत्युत्कृष्ट अशी वाचकी. आ.
स्त्री.

उत्तमोगं उत्तमंगतदंगं उत्तमोगं,
उत्तम ह. मुख्य असें जें अंगतें.
स मस्तक. अ. न.

उत्तरं उदूर्ध्वमतिशयेनेत्युत्तरं, ऊ.
र्ध्वमतिशयें करून ह. प्रश्नानंत
र जें ते. त. वर, मंतर या अर्थीं.
अव्य.

उत्तरः उत्तरति उत्तरस्यां दिशि जा
यते वा उत्तरः. ऊर्ध्वगमन करितो

ह. श्रेष्ठत्वानें परिगणित किंवा उ
त्तरदिशेचा गयीं झाला जो तो. क.
तृषा. पूवन तरण अ. श्रेष्ठ. १ उत्त
रदिशेस झालेला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. ३ विराटपुत्र. अ. पु. ४ प्रतिवच
न. अ. न. ५ अर्जुनाची सून. व उत्त
रदिशा. आ. स्त्री.

उत्तरतः उत्तरस्मिन्नित्याद्युत्तरतः,
उत्तरदिशेचा गयीं वगैरे. त. उत्तर
देश व काल त्या अर्थीं अव्य.

उत्तरात् उत्तरादित्युत्तरात्, उत्त
रकलां त्या अर्थीं त. अर्थादिपूर्वीं
चा शब्दाप्र.

उत्तरासंगः उत्तरे ऊर्ध्वभागेसज्ज
त इत्युत्तरासंगः, ऊर्ध्वभागाचे बायीं
संलग्न करिजे तो जो तो. क. पंजथा.
संग अ. उत्तरीय वस्त्र. अ. पु.

उत्तरीयं उत्तरेभवमुत्तरीयं, उत्त
रभागाचे बायीं जें भवतें. त. उत्त
रीय वस्त्र. अ. न.

उत्तरेण उत्तरादुत्तरस्मिन्नित्युत्त
रेण, उत्तरेणात्तून किंवा उत्तरेचे
बायीं वगैरे. त. अव्य.

उत्तरेद्युः उत्तरस्मिन्नहनि उत्तरेद्युः,
उत्तरदिशां त. उत्तरदि-

वसानेवापीं त्वा अर्था. अच्य. उ. नां

उ. सु. स्त्री. न.

क्षीयुरवाहुत्तरेषु विवाहः परिकीर्तितः

उत्सन्ति: उत्सद्यतेनयात्सन्तिः, उ

उत्तानं उद्रतस्तानो विस्तारो स्थावुर

त्सन्न होइ जेतें जीयें करून ती. क.

त्तानं, गेला. आहे विस्तार जा पास

पदधा. गति अ. जन्म. इ. स्त्री.

नतो. स. उच्यते. २. उत्तापे. वि. अ.

उत्सलं उत्सलतीति उत्सलं, मनोनयना

पु. न. आ. स्त्री.

त्सादकसी जें तें. क. पदधा. गति अ. क

उत्तानशयः उत्तानः शैते उत्ता

मल. २. कौष्ठ. अ. न.

नशयः, उत्तान ह्य. उपडी जो निज

उत्सलशारिवा उद्यतं पलमनया

तो तो. क. शीङ्घा. स्वप्न अ. स्तन-

उत्सला उत्सलान्वासी शारिवाच उत्स

प्राशन करणारा बाळक. अ. पु.

ल शारिवा, उत्सन्न आहे रक्त जीयें

उत्थानं उत्थितिकृत्थानं, उत्थिति

ती उत्सला उत्सला अशी जी शारि

जी तें. क. धाधा. गति निवृत्ति अ. उ

वा ती. स. उपर साळ. जीस उपल

द्योग. २. उत्थान. ३. तंत्र. को पुस्तक

उत्थातः उत्थननमुत्थातः, उत्थत

बुद्ध भंगण. हयवण. उत्थिति. अ. न

न जें तो. क. पल्धा. गति अ. शुभा

उत्थितः उत्थितेसा उत्थितः, उ

शुभ सूचक उत्थात, धूमकेतु वगैरे

र्ध्वस्थित होता झाला जो तो. क. धा

अ. पु.

धा. गति निवृत्ति अ. उडलेला. २. ल

उत्फुल्लः उत्फुल्लनीत्युत्फुल्लः, विक

दलेला. ३. उद्युक्त. ४. उत्सन्न. वि. अ.

सित होता जो ती. क. कुड्धा. विक

उत्सतिता विग्रहादिसर्वेषु दत्ताश

सन अ. फुललेला वृक्षादिक. वि. अ.

क्षाय. वि. क. पु. न. इ. स्त्री.

पु. न. आ. स्त्री.

उत्सतिष्णुः उत्सतितितच्छीलः उ

उत्सः उत्सन्तिजलेनेति उत्सः, उद

त्सतिष्णुः, ऊर्ध्वपतन करणया च आ

कानें आर्द्रें होतो जो ती. क. उंदी

हे स्वभावं जाचा तो. क. पल्धा. ग

धा. कुेदन अ. उदकाना पउष्यानें

ति अ. उउष्यान्वा स्वभावान्वा वि.

आर्द्रें होणारी जागा. उ. पु.

उत्सर्जनं उत्सृज्यतइतिउत्सर्जनं,
त्यागिजेतेंजेंतें. रु. सृजधा. विसर्ग
अ. दानदेणें. २ टांकरणें. अ. न.

उत्सवः उत्सोवनसुत्सवतीतिवाउ
त्सवः, प्रसव किंवा ऐश्वर्य अथवाउ
त्साहजोतो. रु. सुधा. प्रसवादिअ. २
पुंषा. ईशान १अअसव. २ ऐश्वर्य. ३
उत्साह. ४ कोष. अ. पु.

उत्साहः उत्साहतेनेनेत्युत्साहः, उ
त्साहपावतो जेणें तो. रु. पदधा. म
नंगाअ. अर्थादिवरचा १ ल्या अर्थाप.

टांकलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उत्सोधः उत्सोधनंउत्सिध्यतेअनेने
तिवाउत्सोधः, उत्सोधन ह्य. उन्नति अ
थवाउन्नत होतो जेणें करून तो. रु.
षिधधा. गतिअ. ह्यादिदांचीउंची
२ शरीर. अ. पु.

उदकं उन्नतीतिउदकं, क्लिन्नह्य
आद्रंजेंतें. रु. उंदीधा. कुंदनअ. न
क. अ. न.

उदक्या उदकमइंतीत्युदक्या, उ
दकांतें योग्य होत्ये जीती. न. विराल
शीवायको. आ. स्त्री.

उद्व्या उदकस्य इच्छा उद्व्या, उ

द्व्यानी जी इच्छा ती. न वृषा. आस्ती

उद्व्यान् उदकानि संत्यजेति उद्व्या

न्, उदके जी तीं आहेन ज्ञानेवापीतो

त मसुद्र. व. पु.

उद्वपानं उदकं पिबं त्यजेति उद्वपानं,

उदकपानं कुरिस्तात ज्ञानेवापीतो क.

पाथा. पान. अ. विहीर. अ. पु. न

उद्वयः उद्वेति उद्यंति ग्रहाणा अस्मा

दिति उद्वयः, उद्वयपावतो किना उ

द्वयपावताहेतु ग्रहजापासून तो.

ह. इण्धा. गनि. अ. उद्वय. उद्वपा

बह. अ. पु.

उद्वरं उद्वप्यातीति उद्वरं, क्षणकाली अस्मा

तपीडा कुरिते जेतें. ह. वृषा. विदार

ण. अ. पीट. अ. न

उद्वर्कः उद्वर्षत इति उद्वर्कः, स्त

विजेतो जेतो ह. अर्कधा. स्ववन. अ

पावीकृत. अ. पु.

उद्वसितं उत्तुर्ध्वं मवनीयनेस्य

उद्वसितं, उच्च बांधिले जेतें ह

बोधा अंतकर्म. अ. घर. अ. न.

उद्वशित् उदकेन मयते वर्धन इ

ति उद्वशित्, उदकाने वादने जेतें

ह. दु. ओ. शिथा वृद्धि. गनि. अ. अ

पंपाणी घातने ले ताक. व. न.

उदान्तः उच्चैरादीयते उच्चार्यते स्मै

मिवा उदान्तः, उच्चस्वरानें उच्चारि

जेतो जेतो. ह. शी. इ. धा. इ. म. अ. न

राचा एक भेद अ. पु.

उदान्तः उदानंत्यनेनेति उदान्तः,

ऊर्ध्वसंचाराने प्राणिजीवन पावता

त ज्याचा तो ह. जनधा. प्राणन. अ.

कंठदेशीं ग्राहणारा वायु. अ. पु.

उदारः उत्कृष्टमागतीत्युदारः,

उत्कृष्टदान किंवा महत्त्व चातें स्त्री

कृतकरितो जेतो. ह. राधा. आ

दान. अ. सर. ब. मनाचा. २. मीटा. ३.

दाता. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदासीनः उदासे इति उदासीनः,

उदासीन गहतो जेतो. ह. आसाधा.

उपवेशन. अ. जो शत्रु मित्रां शीं सार

खातो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदाहारः उदाहरणमुदाहारः, उ

दाहरण ह. पुटें सांगण्याचा अर्थ

वैवर्णन जेतो ह. हि. श्रुधा. इर

ण. अ. प्रकृतार्थांचे साधनाचें जो दि

वारतो अथवा प्रकृतोपयोगिता.

अ. पु.

उदितं उदीयतेस्य इति उदितं, वं

धन रुमिजेलें जें तें. क. दोधा. अव-
स्वडनअ. कांधलेलें. २ सांशितलेलें.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उदीच्यः उदीच्यांभवः उदीच्यः,
उदीचिदिशेना राशीं जो झाला तो.
त. शरावती नदी आंहे मर्यादा जा
स असा पश्चिमोत्तरदेश. २ वाळा.
अ. पु.

उदीची उदूर्ध्वमंचत्यर्कोस्वामि
त्युदीची, ऊर्ध्वभागीं गमन करितो
किंवा पूजित होतो अर्कं जीने राशीं
ती. क. अंबुधा. पूजादिअ. उत्तर
दिशा. ई. स्त्री.

उदीचीनः उदीच्यांभवः उदीची
नः, उदीचिदिशेना राशीं जो उ
स्न्नतो. त. उत्तर दिशेस झाले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उदुंबरः उल्लुपितमंवरं येनेति उ
दुंबरः, उंशंखं वृणोतीति वा, उ
ल्लुपित आहे आकाश जेणें अथवा
शंकराप्रत प्राप्त करितो जो तो. स
२ क. वृग्धा. वरणअ. उदुंबरा
लें झाड. २ तावें अ. पु. २
अ. नपुं.

उदुंबरपर्णी उदुंबरस्येवपर्णी

न्यस्याइत्युदुंबरपर्णी, उदुंबर पर्णी
सारखी आहेत पर्णी जीची ती. स
दांती नावाची वनोषधि ई. स्त्री.

उदूरवलं ऊर्ध्वस्वलातीति उदूरव
लं, ऊर्ध्वं आकाशाप्रत मुसल द्वारा
प्रवेश करितें जें तें. क. लाधा. आ
दानअ. उरवळ. अ. न.

उदूर्ध्वं उदूर्ध्वतइति उदूर्ध्वं, उन्नत
साधारें गमन करितें जें तें क. गम्बु
धा. गतिअ. वमन. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

उदूर्ध्वनीयं उदूर्ध्वतेः भिलष्यत
इत्युदूर्ध्वनीयं, इच्छिजे तें जें तें. क.
गम्बुधा. गतिअ. पुनरवस्थ इय. अ.
नपुंस.

उद्गाढं उद्गाहनेस्म इत्युद्गाढं, उद्गा
हनेस्म ह. विलोडन करितें झालें जें
तें. क. गाहूधा. विलोडनअ. अति
शय या अर्थी अच्य. उ. उद्गाढं मूर्तिः

उद्गाता उद्गायतिसाम इति उद्गाता,
साम गायन करितो जो तो. क. रौधा.
शब्द अ. साम वेद पदलेला कलिज.
अका. पु.

उद्गारः उद्गितपासुद्गारः, वमन जें मी.
क. गृध. निगरणअ. वमन. अ. पु.

- उद्गिरणं** उद्गीर्यतेतदुद्गिरणं, ऊर्ध्वं प्राणीनेइंजेते किंच उन्मूलनकरि-
जेते जेतें. क. गृधा. निगरण अ. व
रनेषो २ उन्मूलन करणो अ. न.
- उद्गीयः** उद्गीयत इत्युद्गीयः, गाइ-
जेतो जोतो. क. गीधा. शब्द अ. साम
वेदानाश्चभि. २ ओंकार. अ. पु.
- उद्गूर्णो** उद्गूर्णतेस्य उद्गूर्णो, ऊर्ध्वं ह्य. व
र उचललें जेतें. क. गुरीधा. उद्यमन
अ. उगरावल्लें प्रास्य, काष्ठ वगैरे-
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
- उद्गाहः** उद्गृहणस्य उद्गाहः, वाद्यादिसं
वें ऊर्ध्वगमन ह्य आनयन जेतें. क.
गृधा उपादान अ. देकर. अ. पु.
- उद्गः** उद्गन्त इति उद्गः, उत्कृष्टलें-
कस्तूत सविजे तो जोतो. क. हनधा.
हिंसा अ. प्रशस्त. वि. अ. पु. पास
लिंघातरनाही असंकोणी क्षणतालं
- उद्हनः** ऊर्ध्वं हन्यतेस्य उद्हनः, ऊर्ध्वं
हनन करिताहेत जाचेवर्षातो. क. ह
नधा. हिंसा अ. लांकडें वर देवून ता
सण्ण करितां घेतलेलें लांकूड. अ. पु.
- उद्घाटनं** उद्घाट्यतेनेनेति उद्घाटनं,
उदकादिक वर काटिताहेत जेषीं नें
क. घटधा. सण्णत अ. विहरिर्गमन
- पाणी वर काटण्याचें राहाट वगैरेयं
व. अ. न.
- उद्घातः** उद्घननस्य उद्घातः, प्रथमा
रंभजोतो. क. हनधा. हिंसा अ. प्रां
स. अ. पु.
- उद्घानं** उद्घीयतेतदुद्घानं, अवसंठ
न ह्य. वंधन जेतें. क. दोषा, अवसंठ
न अ. वंधन. अ. न.
- उद्घालः** उद्घालयतीति उद्घालः, वि
शरण करितो जो तो. क. हंनधा. वि
शरण अ. भोंकरीचें झाड. अ. पु.
- उद्दितं** विग्रहादिसर्वे सांगितलेला
या अर्थोत्तानूच उद्दितश. अ.
- उद्द्रः** उन्नीति उद्द्रः, हिन ह्य. आ
द्रें होतो जो तो. क. उंदीधा. कुंदन
अ. पान माजद. अ. पु.
- उद्द्रावः** उद्द्रवणस्य उद्द्रावः, उद्द्रवण
ह्य पलायन जेतें. क. दृधा. गति
अ. पळवें. अ. पु.
- उद्दूर्षः** उद्दूर्षयतीति उद्दूर्षः, इ
धित करितो जो तो. क. लृपधा. अ
लीक अ. उत्साह. अ. पु.
- उद्द्ववः** उद्द्वनोतिदुःखमिति उद्द्ववः,
दुःखानें कांपवितो जो तो. क. धूर्ध्व
कंपन अ. विष्णुभक्त २ उत्साह. अ. पु.

उद्धानं उद्दीयते च उद्धानं, स्थाव्यादि धारणा करिजेतें जाचेवारीं तें. क. दुधा मृधा. धारणा अ. चूल. अ. न.

उद्धान्तं उद्भवते स्म इति उद्धान्तं, व भिजेतें जें तें. क. हनधा. हिंसा अ. औ कलेलें कि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

उद्धानं उद्घायते चोद्धानं, अग्नि संयोग करिजेतो जाचेवारीं तें. क. ध्याया. शब्दाग्नि संयोग अ. चूल. अ. न. पुं.

उद्धारः उद्घ्रियते यत्र वास उद्धारः, फारदिवस धारणा करितो जोतो अथवा जाचेवारीं तें. क. धृमृधा. धारणा अ. ऋपा. २ चूल. अ. पु. २ अ. न.

उद्दृतं उद्घ्रियते स्म इति उद्दृतं, उद्धृत करिजेतें जें तें. क. धृधा. धारणा अ. वर आणलेलें. कि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

उद्भवः उद्भवत्यनेनेति उद्भवः, उत्पन्न होतो जेणें करून तो. क. धृधा. साता अ. उत्पन्न होणें. अ. पुं.

उद्भिजः उद्भेदनमुद्भिज् उद्भिदो जातमुद्भिजः, उद्भेदनापासून झालें जें तें. क. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. घृणीत उत्पन्न होणारे वृक्षादिक. वि. अ. पुं. अ. न.

उद्भिज्जं उद्भेदनमुद्भिज् नत्प्राज्जा

तमुद्भिज्जं. उद्भेदन जें तें उद्भिज् त्या पासून जें झालें तें. क. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. अर्थादिसर्व उद्भिज् श. प्र.

उद्भिज् सुवसुदिननीत्युद्भिज्, भूमि विदारण करितें जें तरुसुत्पादितें. क. भिदिस्था. विदारणा अ. अर्थादिपूर्वी चा शब्दाप्र.

उद्भिदं उद्भिज्नीत्युद्भिदं, भूमि विदारण करितें जें तें. वृक्षादिसर्व पूर्वी श. प्र. अर्थादि उद्भिज् श. प्र.

उद्भ्रमः उद्भ्रमणमुद्भ्रमः, उद्भ्रमण जें तो. क. भ्रमधा. अनवस्थान अ. उद्भ्रान. स. उद्भ्रग. अ. पुं.

उद्यतं उद्यमते स्म इति उद्यतं, ऊर्ध्व उचललें जें तें. क. पमधा. उपरम अ. उगरावलेलें काष्ठादिक. वि. अ. पुं. न. आ. स्त्री.

उद्यमः उद्यमनमुद्यमः, उद्योग जें तो. क. यमधा. उपरम अ. उद्योग. अ. पुं. हिं.

उद्यानं उद्यात्यतेनेनाग्निना उद्यानं, विहारादिकां करितो गमन करिजेतें जेणें करून किंवा जाचेवारीं तें. क. याधा. प्रापणा अ. राजांचें श्रीठावन. २ वाग. ३ कार्य. ४ निघणें. अ. पुं.

उद्युक्तः उद्युज्यतइतिउद्युक्तः, उद्योगकरितो जेतो. क. युजिर्था. यो गअ. उद्योगसलागलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उद्योगः उद्योजनसुद्योगः, उल्लेखरीतीनें कार्याविषयीं जें योजनतो. क. युजिर्था. योगअ. यत्नविशेष. अ. पु.

उद्दत्तनं उद्दत्ततेऽनेनउद्दत्तनं, अंमादिकासउद्दत्तितकरितात जेणेंते क. हतुधा. वतनअ. शरीरारा घांसूनमळघालविणें. अ. न.

उद्दानं उद्दस्यतेस्मादितिउद्दानं, वभिजेलें जेंते. क. दुवस्था. उद्दरणअ. अर्यादिउद्दानश. प्र.

उद्दानं विग्रहादिउद्दानश. प्र.

उद्दासनं उद्दास्यतेतदुद्दासनं, मारिजेते जेंते. क. वसधा. निवासअ. वधकरणे. अ. न.

उद्वाहः उद्वाहनसुद्वाहः, उद्वाहनइनिवाह जेतो. क. वहधा. प्रापणअ. लग्नकरणें. अ. पु.

उद्देगं उद्देजनसुद्देगं, उद्देगजेतो. क. औविजाधा. जयन्वकनादिअ. उद्देग. २ सूपारी. अ. न.

उंदुरः उंदुरुः उनतीतिउंदुरः,

भिरंतर घृखनन करितो जेतो. क. उंदीधा. हेदनअ. उंदीर. अ. पु.

उन्नतः उन्नमतिस्माउन्नतः, अतिनम्य होता झाला जेतो. क. णमधा. प्रकृतअ. सृशीत, उत्तम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नतानतं उन्नतंचतत् आनतंचउन्नतानतं, स्वभावानें उन्नतअसं जें किंचित् आनत ते. स. जें स्वतः उंच वउपाधीनें नम्यं झालेंतें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्नायः उन्नायः उन्नयनसुन्नय. उन्नायोवा. ऊर्ध्वनयन अथवाऊहन जेंतो. क. णीत्रधा. प्रापणअ. वरनणें. २ तक. अ. पु.

उन्मत्तः उन्मत्तयतीतिउन्मत्तः, उन्मत्तकरितो जेतो. स. उन्मत्तधा. उन्मत्ताचारअ. धुतगानें झाड. अ. पु. २ वातादिकानि चिनविधमम्यं लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उन्मदः उन्मादः उद्भ्रमेयहोद्भ्रंयस्यसउन्माद्यमित्यइतिवा उन्मदः उन्मादः, मादुर्ध्वत आहं हवं जासतो नम्यभावानें जें उन्मत्ततो ववा तादिकानें चित्तविध्वंश झालेला.

२ क. मदीया. हर्षादिअ. उच्चात्त. २
वातविकारी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
२ अ. पु.

उन्मदिष्णुः उन्मदनशीलः उन्म
दिष्णुः, उन्माद आहे स्वभावजान्ना
तो. क. मदीया. हर्षादिकअ. अर्था
दिक सर्व उन्माद श. प्र. उ. पु.

उन्मनाः उत्कंठितमनोयस्यसउ
मना, उत्कंठितआहे मनजानेंतो.
स. उत्कंठित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उन्माथः उन्मथनमुन्माथतेनेनेति
वाउन्माथः, उन्माथ झ. मारण अथ
वा मारण होतें जेणें तो. क. मथधा.
विलोडनअ. वध. किंवा मृगादिक
मारण्याकरितां आभिषादि घालून
वेवलेला यंत्र विशेष. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

उन्मादवान् उन्मादो अस्यस्ये-
तिउन्मादवान्, उन्माद आहे जास
तो. त. उन्मत्त. वि. न्. पु. न. ई. स्त्री

उन्मानं उद्धर्षणीयतेनेनेतिउन्मा
नं, ऊर्ध्वं स. उच्चत्वे करून मोडि
जेतें जेणें तो. क. माड्धा. मानअ.
तुलावान झ. तोरणे. अ. न.

उपकंठः उपगतः कंठः सामीप्य

गस्योपकंठः, घाघ आहे सामीप्यजा
सतो. स. समीप. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिं.

उपकारिका उपकरोतीतिउप-
कारिका, सर्वजनाला स्वाश्रयलेंक
रून उपकार करित्ये जीती. क. कृञ्
धा. करणाअ. शजदाडा. आ. स्त्री.

उपकार्या उपक्रियते कर्मण्युप-
कार्या, कार्याविषयीं साभिद्वाराये
जना करित्ये जीती. हृत्कार्यादिस
वें उपकारिका शब्दाप्र.

उपकुंचिका उपकुंचतीत्युपकुंचि-
का, संकुचित होत्ये जीती. क. कुच
धा. संकोचअ. लहान इलाची २ क
केंजिरे. आ. स्त्री.

उपकुल्या उपकोलतीत्युपकुल्या,
उत्तम प्रकारें विस्तार पावत्ये जीती.
क. कुलधा. संस्थानादिक अ. पिंप
डी. आ. स्त्री.

उपक्रमः उपक्रमणमुपक्रम्यते
नेनवाउपक्रमः, प्रथमारंभ अथ
वानो होतो जेणेंकरून तो. क. क्रमु
धा. पादविदोषअ. उपायवज्ञानए
तत्पूर्वक आरंभः २ प्रथमारंभ. ३ प्र
धानान्वा स्वभावाची परीक्षा ४ चिकि

सा. अ. न.

उपक्रोशः उपक्रोशनसुपक्रोशःउपक्रोशनस्य निंदा जेतौ कृ. कृ
शधा. आदानअ. निंदा. अ. पु.**उपगतं** उपगम्यतेस्योपगतं, प्राप्तस्य स्वीकृत होइ जेलें जें तें. कृ. गच्छ
धा. गतिअ. प्राप्त. स्वीकारलें जें जे
अ. पु. न. आ. स्त्री.**उपगूहनं** उपगूहः उपगूहनं, उपगूह स्य गोपन जें तें. कृ. गूहधा.
संवरणअ. आलिंगन. अ. न.**उपग्रहः** उपगृह्यते उपग्रहः, बंदीकृत करिजे तो जो तो. कृ. गृहधा. ग्र
हणअ. बंदी. अ. न.**उपग्राह्यं** उपगृह्यते इत्युपग्राह्यं,ग्रहण करिजे तें जें तें. कृ. गृहधा. ग्र
हणअ. राजादिकाचें घेरीसनेले
लें वस्तु स्य नजराणा. अ. पु. न.**उपग्रहः** उपहन्यते उपहनने वा उपग्रहः, सन्निहित आश्रय करिजे
तो किंवा आश्रयण जें तो. कृ. हनधा.
हिंसाअ. जवळचा आश्रय. अ. पु.**उपचरितं** उपचर्यतेस्योपचरितं, सेविन करिजे तें जें तें. कृ. चर
धा. गतिअ. जाचीचा करीकेली तो

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपचाय्यः उपनीयते सातुपचाय्यः,इंधनादिकें करून प्रज्वलन योग्य क
रिजे तो जो तो. कृ. चिञ्धा. चयन
अ. अग्नि. अ. पु.**उपचितं** उपनीयतेस्योपचितं,पुष्ट करिजे तें जें तें. वृत्त्यादि उपचा
य्यशब्दाप्र. वाढलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.**उपचित्रा** चित्रं चित्ररूपसुपगताउपचित्रा, चित्ररूपाप्रत प्राप्त झा
ली जी ती. स. उंदिर कानी चाना
वाची औषधि. आ. स्त्री.**उपजापः** उपजपनसुपजापः, उपजपनस्य विभजन जें तें. कृ. ज
पधा. व्यक्तवाणीअ. एकेठिकाणीं मि
कालेत्यास विभक्त करणें. अ. पु.**उपज्ञा** उपज्ञानसुपज्ञा, उपज्ञान जें ती. कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ.
प्रथमज्ञान. आ. स्त्री.**उपतप्ता** उपतपति उपतपनं वा उपतप्ता, संतप्त करितो किंवा संत
पन जें तो. कृ. तपधा. संतापअ. नौ
ग. क. पु.**उपतापः** विग्रहादि उपतप्तशब्दा

प्रमाणे. अ. पु.

उपत्यका अद्रोपासन्नाभूमिक
पत्यका, पर्यतान्या आसन्न ह्यस-
मीप जी भूमीती. त. आ. स्त्री.

उपदा उपदीयते इत्युपदा, राजा
दिकांसदेइजेसे जी ती. कृ. डुदा
भ्रूधा. दान अ. अर्थ उपग्राह्य श. प्र.
आ. स्त्री.

उपधा उपधीयते श. हि ज्ञान मंत्रो
पधा, श्रु हि ज्ञान धारण करिजेते
जीचे वारी ती. कृ. धा भ्रूधा. धारणा
दि. अ. धर्म अर्थ काम भय इ हीं करू
न अमात्यादि कांची जी परीक्षा ती
आ. स्त्री.

उपधानं उपधीयते अत्रेति उपधा
नं, धारण करिता हेत मस्तक जाचे
वारी तीं. कृ. डुधा भ्रूधा. धारण अ. उ
शी. अ. न.

उपधि: उपधीयते गोप्यते, नेन उप
धि, गोपन करिजेते जेणें तो ह्या
दि उपधान श. प्र. कपर. इ. पु.

उपनिधि: उपनिधीयत इत्युपनि
धि, स्थापन करिजेतो जी ती. ह्या
दि पूर्वांचा श. प्र. पुरून ठेवलेलें द्रव्य.

उपनिषद् उपनिषदन सुपनिषादति
श्रेयो न्यां वा उपनिषद्, समीप प्रापण
किं वा कल्याणं शहते जीचा वारी ती.
कृ. षड्धा. विशारणा दि. अ. वेदाचा शे
वट्याचा श. २ एकांत. ३ धर्म. त. स्त्री.

उपनिष्करं उपनिष्कीर्यते सैन्येर्हं न्य
त इत्युपनिष्करं, सैन्यानें मर्दित हो
तो जी ती. कृ. कृधा. विशेप अ. सैन्या
नें मर्दित होणासा. अ. न.

उपन्यासः उपन्यसन सुपन्यासः,
उपन्यसन जें ती. कृ. अस्रूधा. क्षेप
ण अ. बोलण्याचा आरंभ. अ. पु.

उपपति: उपमितः पत्या उपपतिः, प
तीशीं उपमित ह्य. तुल्य जी ती. स. जा
र. इ. पु.

उपपृत् उपसमीपे विभतीति उपपृ
त्, होम कारीं समीप ग्रहण केली
जात्ये जी ती. कृ. डुपृत् भ्रूधा. धारणा
दि. अ. स्फुक् यानाचा चें होम पात्र. त. स्त्री

उपभोगः उपभोजन सुपभोगः, उप
भोजन ह्य. पदार्थ मात्राचा उपभोग
अथवा पालन तो. कृ. भुजधा. पालना
दि. अ. वस्तु मात्राचा स्तराचा भवपेणें.
अ. पु.

उपमः उपमा अस्ति यन्मस उपमः, उ

पमा आहं जास तो. त. सदश किंवा
सासखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपमा उपमितिक्रममा, उपमितिक्ष
सदशज्ञान जें ती. कृ. माधा. मानादि
अ. उपमति ३सादृश्य ३ उपमानावा
वाअलंकार. आ. स्त्री.

उपमानं उपमीयते अनेनेति उपमा
नं. उपमित करिजेते जेणें तें. कृ. मी
दुधा. हिंसाअ. उपमितिकरण. ३
पमेयाहून आधिस्ये करून माहणारे.
३ सदशज्ञान. अ. न.

उपयमः उपयमनमुपयमः, उप
यमन स. विवाह जो तो. कृ. यम
धा. उपयमअ. लगन अ. पु.

उपयामः विग्रहादिसर्व उपयम
शब्दाप्रमाणें.

उपरक्तः उपरज्यते स्मोपरक्तः,
पीडन युक्त करिजेतो जो तो. कृ. रं
जधा. रागअ. दुःखादिकानें पीडि
त झालेला. २ राहूनें घासले लानें
द्र किंवा सूर्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

उपरक्षणां उपरक्ष्यते नोपरक्ष
णां, रक्षिजेते जेणे करून तें. कृ.
रक्षणा पालन अ. पाहरे करुणाचा
भियम पाहाराचें अ. न.

उपरमः उपरामः उपरमण
मुपरमः, उपरमण स. विरमणजें
तो. कृ. रमुधा. श्रीडाअ. उपरति
स. विरक्ति. अ. पु.

उपरागः उपरज्यते भूयांचंद्रम
सावनेनेत्युपरागः, ग्रस्त होताहेत
चंद्रसूर्य जेणें करून तो. कृ. रंजधा
रागअ. चंद्रग्रहण व सूर्यग्रहण. अ. उ

उपरि ऊर्ध्वमित्युपरि, ऊर्ध्व स. व
रजें तें. त. वरत्या अर्थां अच्य

उपरिष्ठात् ऊर्ध्वमित्युपरिष्ठात्
अर्थादिसयें उपरि शब्दाप्र.

उपनाहः उपनत्यतेनेनेति उपना
हः, बंधन करिजेतें जेणें स बंधन
साधन जें तें. कृ. णहधा. बंधनअ.
बीणेच्यातामाची सुंदी. अ. पु.

उपलः उपलाति शृङ्गाति उपलति
गच्छति वा उपलः, बुद्धिहीनाच्या व
र्णन कालीं वगैरे गृहण केला जातो जो
तो किंवा प्रसंगीं गमन करितो जो तो. कृ.
लाधा आदानअ. २ पलधा. गतिअ.
दगड सदन. अ. पु.

उपलब्धायां उपलब्धो ज्ञानोर्थां य
स्याः सा उपलब्धायां, प्राप्त आहे अर्थ
जो पासून ती. स. अर्थ आख्यायिका

शब्दाप्र. आ. स्त्री.

उपलब्धिः उपलभ्यतेनचेत्युप
लब्धिः, पूर्वस्थिति ह्य. पूर्वसधाना
विजेत्येजीर्णं ती. कृ. डुलभप्रधा. प्रा
सिअ. बुद्धि. इ. स्त्री.

उपलंभः उपलभ्यतेनचेत्युपलंभः, उ
पलंभनजें तो. वृत्त्यादिउपलब्धि
शब्दाप्र. साक्षात्कार. अ. पु.

उपला उपलातिइत्युपला, मपी
कादिकातें आपल्याप्रत ग्रहणक
रित्येजीर्णं ती. कृ. लाधा. आदानअ
वाकू. आ. स्त्री.

उपवनं उपसमीपेवनंउपवनं, स
मीपजेवनतें. स. वाग अ. न.

उपवर्तनं उपवर्तनेअत्रेतिउपव
र्तनं, समीपभागी राहतातजाचे
बाशी तें. कृ. वृत्तुधा. वर्तनअ. ग्राम
समुदाय. अ. न.

उपबर्ह उपबृत्त्यतेत्रउपबर्हं, श्री
वादिप्रस्थापित करिजेतेंजाचेवा
शी तें. कृ. वृद्धिधा. वृद्धिअ. उशी
अ. पु.

उपवस्तं उपवसनमुपवस्तं, उ
पोषणजें तें. कृ. वस्तुधा. स्तंभअ.
उपवास. अ. न.

उपवासः उपवसनमुपवासः, उ
पवसन ह्य. निरशनजें तो. कृ. व
सधा. निवासअ. उपवास. अ. पु.

उपविषा विषमुपगताउपविषा,
विषातें प्राप्त झालीजीर्णं ती. स. अर्थ
अतिविषाशब्दाप्र. आ. स्त्री.

उपवीतं उपवीयतेस्मइत्युपवीतं,
डाव्या स्क्रंधावर प्रक्षिप्त करिजेलें
जें तें. कृ. अजधा. क्षेपणअ. चड्डी
पवीत. अ. न.

उपशाल्यं शल्यमुपगतंउपशाल्यं,
शल्यते जें प्राप्त ह्य. राहण्यासदुः
खप्रदतें. स. गांवने शेरवचाप्रदे
श अ. न.

उपशायः उपशयनमुपशायः,
उपशयन ह्य. पर्यायेंकरून शय
नकरणें जें तो. कृ. शीट्टुथा. स्वप्न
अ एक निजून उठल्यावर दुस
र्यानें निजायें असे प्रत्येक पाहारे
करी. अ. पु.

उपश्रुतं उपश्रुयतेस्मोपश्रुतं,
अर्थादिसर्चं जाश्रुत शब्दाप्रमा
णें. अ. न.

उपसंख्यानं उपसंवीयतेअनेने
तिउपसंख्यानं, अंगावर पाकरिजेतें

जेषें तें. क. व्यञ्ज्या. संवरण अ. ने
सलेहें वर्य. अ. न.

उपसंपन्नः उपसंपद्यतेस्मादिति उ
पसंपन्नः, देवतोद्देशानें मेलाजा
तो जो तो. क. पद्धा. गतिअ. यागा
सादीं मारलेलोपसु २ चटपीवगैरे,
व्यंजन विशेष. अ. पु.

उपसरः उपसरणमुपसरः, उपस
रण ह्य गर्भग्रहणजें तें. क. सृधा. ग
तिअ. गर्भधारण. अ. पु.

उपसर्गः उपसर्जनं पीडनं उपसर्गः
पीडनजें तो. क. सृजधा. विसर्गअ.
सुष्मानुन्न सन्नविणाराउपद्रव. अ. पु.

उपसर्जनं उपसृज्यनइत्युपसर्ज
नं, गुणभूत ह्य. अग्रधानहोइजे
तें जें तें. क. सृजधा. विसर्गअ. वि
शेषण. अ. न.

उपसर्था उपस्त्रियते हवेणोपसर्था
हृषाशींगमन करित्ये जीती. क. सृ
धा. गतिअ. जागाईला गर्भ धारणाचा
काल प्राप्त झाला ती. २ उपासनां.
आच. स्त्री.

उपसूर्यकं सूर्यमुपगतमुपसूर्यं,
उपसूर्यवेचउपसूर्यकं, सूर्यप्रत.
जेगत ह्य. प्राप्ततें उपसूर्य तेचउ

पसूर्यक. न. सूर्याचे सत्रोत्तर सूर्या
कार तें जो विशेष भासतो तो. अ. न.

उपस्करः उपकरोतीत्युपस्करः, स
मेहनानेशाकादिकाला रुचिउत्पन्न
करितो. जो तो. क. डुरुञ्धा. करण
अ. मसाला. २ वैसवार. अ. पु.

उपस्थः उपसमीपेतिष्ठतीति उपस्थः,
निरंतर अवल राहतो जो तो. क. षाधा.
गतिनिवर्तनअ. योनि. २ भिन्न अ. पु.

उपस्पर्शः उपस्पर्शनमुपस्पर्शः, स
मंत्रक जें उदक प्राशन तो. क. स्पृश
धा. स्पर्शनअ. आचमन. अ. पु.

उपहारः उपह्रियतइमिउपहारः,
राजादिकांस देण्या सादीं नेइजे तो जो
तो. क. वृञ्धा. हरणअ. अर्थउप-
श्रव्यश. प्र. अ. पु.

उपहरं उपहरं तत्रोपहरं, कौटि
ल्यपावतात किंवा राहतात जाचें वा
यीं तें. क. कृधा. कौटिल्यअ. एकां
तस्थल. २ अवचनाप्रदेश. अ. न.

उपाकरणं उपाक्रियतेनेनोपाकर
णं, वेदाचें संस्कार पूर्वक ग्रहण हो
तें जेषें तें. क. कृञ्धा. करणअ.
यथाविधि वेदेषें. अ. न.

उपाकृतः उपाक्रियतेनेनोपा

कृतः, देवतोद्देशाने पशून् मारण
जंतोः कृ. कृधा. विदोषअ. यज्ञांत
अभिमंत्रणकरून मारलेला पशु.
अ.पु.

उपात्ययः उपगतस्य अयत्तमुपा
त्ययः, सर्वाप आल्याने जें अति
क्रमणतें. कृ. अयथा. गतिअ. अ
तिक्रम. अ.पु.

उपादानं उपादीयतेतदुपादानं,
इंद्रियाकर्षणजें तें. कृ. बुधाञ्धा.
दानअ. इंद्रियांचें आकर्षण. सम
वाचिकारणशास्त्रांतरीं. अ.न.

उपाधिः आधानमाधिः, आधिसु
पगतंउपाधिः, कुटुंबधारणाप्रत प्राप्त
स. त्यांचा भारवाहन उद्योग करणा
रा. कृ. बुधाञ्धा. धारणादिअं कु
टुंबा करितां व्यापार करणारा. २ धर्म
विचारीपुरुष. इ. नि. पु.

उपाध्यायः उपेत्यास्मादधीतेउप
ध्यायः, जवळ घेऊन अध्ययन करि
ताहेत जापासून तो. कृ. इड्धा.
अध्ययनअ. वेदादिअध्ययन कर
विणारा. अ.पु.

उपाध्याया उपाध्यायस्यस्त्रीउपा
ध्याया, उपाध्यायाची जी पत्नीती.

स्त्रीप्र. पदविणान्याची वाचको. आ. स्त्री.

उपाध्यायानी उपाध्यायस्यस्त्रीउ
पाध्यायानी. उपाध्यायानी जी स्त्री.
ती. स्त्रीप्र. उपाध्यायाची वाचको.
इं. स्त्रीलिं.

उपाध्यायी उपेत्याधीते, रथाउपा
ध्यायी, जवळ घेऊन अध्ययन करि
तोहे जी पासून ती. कृ. धीधा. अना
दरअ. उपाध्यायाची वाचको. इं. स्त्री.
उपानत् पादसुपनत्यतीतिउपान
त् चरणाने संचद्द हांते जी ती. कृ.
पाहधा. बंधनअ. चर्मजोडा. २ वाहा
ण. हू. स्त्री.

उपायः उपायतेनेनेत्युपायः, रा
ज्यादिकांची प्राप्ति करिजेत्ये जेणें ती
कृ. अयथा. गतिअ. सागादिक चार
व मारादिक तीन उपाय. अ.पु.

उपायनं उपेततइत्युपायनं, राजा
दिकांस देयलें करून नेइजें तें जें तें
कृ. इड्धा. गतिअ. अर्घंउपदा शब्द
चा. अ.न.

उपावृत्तः उपावृत्तं तें स्म इत्युपावृत्त.
भूमीवर लोंढगारा जो अम्भ तो. कृ.
वृत्तुधा. वननअ. श्रमशांति झार्ता
हासून पृथ्वीवर लोंढगारा पांडा. वि.

अ पु. न. आ. स्त्री.

उपासंगः उपासंज्यंतेत्रशराडिति

उपासंगः, अण राहतात जोचेरावी
तो, कृ.पंजधा संगअ वाण देवण्या
नाताता. अ. पु.

उपासनं उपास्यतेइत्युपासने, वा

णमोचनाप्यसन जेंते कृ. असधा
दंषणअ वाण सोडण्याचा अस्या
स. अ. न.

उपासना उपासनंसेवनमुपासना

सेवाजीती कृ. आसधा. उपसेवन
अ. उपासना. २ सुश्रूषा. आ. स्त्री.

उपासितं उपास्यतेस्मइतिउपासि

तं, सेविजेलें जेंतें कृ. आसधा. उप
वेशनअ. ज्यानीचोवा केलीतें वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

उपाहितः उपआहितंफलंचस्य

सः उपाधीयतेस्मइतिवा उपाहितः,
समीप आहे फल जाचे तो. अथवा
संबद्ध होता झाला जोतो. स. कृ.
पीधा. अनादरअ. आनिरूनउप
द्रव. २ संबद्ध केलेला वि. अ पु न
आ. स्त्रीलिं.

उपेंद्रः इंद्रमुपगतोः सुजलादि

सुपेंद्रः, इंद्राच्या मारून झाला जो

इंद्राचा कनिष्ठबंधुतो. स. विष्णु अ
उलिं.

उपोदिका उपाधिकमुदकमस्या

उपोदिका, अधिक आहे उदक जोस
ती. त. वाळी किंवा पोई मारवाड
वेळ अशा नावाची आंघधि. आं स्त्री.

उपोद्घातः उपसमीपेउद्घननंज्ञा

पनमुपोद्घातः, समीपभागी जेंउ
द्घनन ह्य. कृतोपयोगार्थजो विचा
रतो. कृ. हनधा. हिसादिअ. अर्थ
उदाहार शब्दांचा. अ पु.

उपकृष्टे उपसंचतत्कृष्टंचउपकृष्टे,

उपलेलें असें जें कृष्ट तें कृ. उपधा
दाहअ. निवसन. अ. न.

उपोषितं उपोष्यतइतिउपोषितं,

संतप्त होइजे तें जेणें तें. कृ. उपधा.
दाहअ. निवसन. अ. न.

उपयद्युः उपयेद्युः उपयद्यि

नहनितुपयद्युः उपयेद्युश्च उपय
दितसीं. अव्यउपयद्युःरूपोषण

उम्. ऊम् ऊच्यतइतिऊं प्रश्नरू,

पार्थ विस्तृत करितो जोतां. कृ. ऊ
पीधा. तंतुसामानअ प्रश्नार्थी अ
थय. उ. ऊम्गच्छसिचहिर्धव

उमा औ. शिवम्यमाउंसा, शिवा

त्री जी मा हा. लक्ष्मी ती. स. पार्वती

२ जयं स धान्य जै ती. आ. स्त्री.

उमापति: उमायाः पतिः उमा
पतिः, उमेचा जोपति तो. स. महा
देव. इ. पु.

उम्यं उमानां भवनं उम्यं, अतसीहो
ण्यानें जें क्षेत्रतें. त. अतसीपिक
ण्याची मृत्ति. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरःसूत्रिका उरसःसूत्रमिवोरः
सूत्रिका, उरालाजी सूत्राप्रमाणें ती
स. नाभीपर्यंत लोंचणारी मोत्यां-
ची कंदी. आ. स्त्री.

उरगः उरसागच्छतीति उरगः, तू
दयानें गमन करितो जोतो. कृ. ग
मूधा. गति. अ. संपं. अ. पु.

उरणः ऊच्छतीत्युरणः, समूहानें
जातो जोतो. कृ. ऊच्छधा. गति. अ.
मेढरूं. स. मेढा. अ. पु.

उरणारव्यः उरणस्वमेपस्य आ
स्व्यापस्यसः उरणारव्यः, मेपाची
आहे आरव्या स. नाम जासतो.
स. टाक्यानावाची ओंपधिविगैष.
अ. पु. द्वि.

उरणाक्षः उरणस्वमेपस्य अक्षी
वाहीण्यं च उरणाक्षः, मेपाक्षि

सदृश आहेत अक्षी जासतो. स.
अथादिसर्व उरणारव्यश. प्र.

उरफ्नः उरुफ्नमतीति उरफ्नः, शी
घ्रगमन करितो जोतो. कृ. फ्नसुधा
चलन. अ. मेढा. अ. पु.

उररी अयतइति उररी, विस्तार किं
वा अंगीकार त्या अर्थी. गमन करि
तो स. राहतो जोतो. कृ. ऊरीधा.
तंतुसंतान. अ. विस्तार. २ स्वीकार
त्या अर्थी. अव्य.

उरव्यः ऊरो जांतः उरव्यः, ऊरूपा
सूनं जो जात तो. त. वैश्य स. वाणी
अ. पु.

उरच्छदः उरसच्छादयतीत्यु
च्छदः, तदयानें आच्छादन करि
तो जोतो. कृ. छदुधा. अपवारण
अ. कवच. अ. न.

उरः इयतीति उरः, पुरोगागीं ग
मन करितें स. स्थित जेंतें. कृ. ऊ
धा. गति. अ. वक्षस्यल. म्. न.

उरसिलः प्रशस्तसुतो ग्येति उर
सिलः, विशाल आहे वक्षान्यल जो
वेंतो. त. विल्लूनसक्षान्यलाना.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उरस्यः विग्रहादिसर्वे आंगस्य श प्र

उरस्वान् विग्रहादिसर्वउरसिलश-
ब्दप्रमाणे.

उरी अवतइतिउरी. अंगीकारादिक
अर्थचेंरक्षण करितो जो तो. ह उ
इया शब्दअ. अंगीकार २ विस्तार
त्याअर्थ. अच्य.

उरीकृतं उरीक्रियतेसाउरीकृतं,
अंगीकृतकरिजेलेजे तें. ह. हम्
धा. करणअ. स्त्रीकारलेले. वि. अ
पु. न. आ. स्त्री.

उरु ऊर्णोतीतिउरु, मेहल पावते
जे तें. ह. ऊर्णुधा. आच्छादन
अ. विस्तीर्णस्य विपुल. वि. उ. पु
न. स्त्रीलिंगी

उरुबुकः. उरुबुकः उरुमहां
तंवारचतीतिउरुबुकः. गोक्यारी
गादिकातें शोषण करितो जो तो.
ह. ओवैधा. शोषणअ. एरंडाचें
साड. अ. पु.

उर्वरा उर्वतइतिउर्व उर्वरातीति
उर्वरा, हलादिसाधनानें द्विसित
हनागणेंजे तें. उर्व त्यातें ग्रहणक
रित्ये जीती ह. राधा. दानअ. स
चैधान्यौसत्तीची जीभूमिती. आ
स्त्री. को. साचान्यभूमि.

उर्वशी ऊरुत्तमहतोपि अश्रुतेउ
र्वशी, मोदमोव्याप्रतहि कामानेंव्या
सकरित्ये ह. वधा करित्ये जीती ह
अश्रुधा. व्याप्तिअ. अप्सराविशेष.
ई. स्त्रीलिं.

उर्वी ऊर्णोतिऊर्णतेवाउर्वी, गुणदो
षातें आच्छादन करित्ये जीती. ह.
ऊर्णुधा. आच्छादनअ. पृथ्वी.
ईकारांत. स्त्री.

उलपः बलतीत्युलपः, वेष्टनकरि
तो जी तो. ह. बलधा संवरणअ.
विस्तारलेलीवेळ. अ. पु.

उलुपी औ. शंभोः रूपमुलूपंतदस्या
स्तीतिउलुपी, शंभूचेंजे रूप तें आ
हैजास तो. त. मलयविशेष. अ. पु

उलूकः उच्चतीतिउलूकः, शब्द
द्वारा शुभाशुभ सुचवितो जो तो.
ह उच्चधा. समवाचअ. शुबडना
वाचापक्षि. अ. पु.

उलूरवलं उलूरवलंतीतिउलूरव
लः, उलूरवातें ग्रहण करितें जें तें.
ह. लाधा. अग्रदानअ. गुणुलव
ह. २ उरवळ. अ. न.

उलूरवलंकः उलूरवलंतीतिउ
लूरवलः, सएवउलूरवलकः, पक्षि

विशेषाते आधारत्वाने ग्रहणक
रितो जो तो उलूख तोच उलूखल.
अर्थ उलूखलशब्दाप्र. अ. न.

उल्का भ्रूच्छतिइयति वाउल्का, ते
जो वैशिष्ट्याप्रत गमनकुरित्ये ह.
तद्रूपाजीती. क. भ्रूच्छदिशागत्यादि
अ. अग्नीचीजाळा. २ तेजःपुंज.
आ. स्त्री.

उल्मुकं ओषतीत्युल्मुकं, दाहक
रिते जें तें. क. उषधा. दाह अ. प्र
जलितं झालेले काष्ठ. अ. न.

उल्लाघः उल्लाघ्यतेस्मात्तितुल्लाघः
रोगापामून मुक्त झाला जो तो. क.
लाघ्या. सामर्थ्य अ. रोगमुक्त. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

उल्लोचः ऊर्ध्वलोचतीति उल्लोचः,
ऊर्ध्वप्रागा असतो जो तो. क. लो
चुधा. दर्शन अ. चांदवा. अ. पु.

उल्लोलः उत्तलौडतीति उल्लोलः उ
च्चोच्चतपणाने चंचल होत्ये जीती
क. लोडधा. उन्माद अ. मोठीलाळ
अ. पु.

उल्लं उच्चतीति उल्लं, संकटकरि
तें जें तें. क. उचधा. समवाय अ.
ज्याने गर्भवेधित होतो असें चर्म

अकारांत. न.

उल्बपां उल्बपातीत्युल्बपां, शब्द
करितें जें तें. क. बपाधा. शब्द अ.
प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उशना. वधीति उशना, विद्येनें
कांतिमान जो तो. क. वशधा. कांति
अ. दैत्यांचा गुरु शुक्लाचार्य. स. पु.

उशीरं उष्यते तदुशीरं, कांतियु-
क्त होतें जें तें. हत्यादिपूर्वांवाश. प्र.
काळ्यावाळ्याचें मूळ. अ. न.

उषपां. ऊषपां उषतीति उषपां,
दाह करितें जें तें. क. उषधा. दाह
अ. मिश्रं. अ. न.

उषणा. ऊषणा ओषतीति उष
णा, दाह करित्ये जीती. हत्यादिपू
र्वांवाश. प्र. पिंपळी. आ. स्त्री.

उषुंधः उषः संध्यायां बुध्यत इत्थं
षुंधः, संध्यासमयीं जागृत होतो
ह. झोमकालीं प्रदीप्त होतो जो तो.
क. बुधिर्था. बोधन अ. अग्नि.
विस्तव. अ. पु.

उषः औपत्यंधकारमित्युषः, अंध-
काराने नष्ट करितें जें तें. हत्यादि
उषणाश. प्रमाणें. प्रातः काळ. स.
नपुंस.

उषा ओषतीतिउषा, संतप्तहोत्वे जीती. हत्यादिपूर्वीन्नाश. प्र. स्था ली. २ प्रातकाळ. आ. स्त्री. ३ रात्री चा समाप्तिकाळ. अव्यय.

उषापतिः उषायाः पतिः उषापतिः, उषा ह्य. बाणासुराची कन्या तिचा जो पतितो. स. मदनाचा पुत्र प्रद्युम्न. इ. पु.

उषितः उष्यतेस्मउषितः, दग्ध करिजेला जोतो. हत्यादिउषाश प्र. दग्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उषितंगवीनं उषितंचतहवीनं ऋषितंगवीनं, रादिजेले असंजें गवीन ह्य. पूर्वीचिं गाई राहण्याचें स्थान. स. पूर्वीं गाई राहण्याची जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उषुः ओषतीत्युषुः, फारचालण्या विषयीं तीक्ष्ण जोतो. ह. उषधा. दाहअ. उंट. अ. पु.

उष्याः उषतितापेनेत्युष्याः, संतप्त होतो जो तो. ह. उषधा. दाहअ. ग्रीष्मकाल. २ ऊन. ३ जो. आळशीनळे तो तीक्ष्ण. अ. पु. ४ चतुर, दक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

उष्यारश्मिः उष्याः रश्मयोयस्य

सुउष्यारश्मिः, उष्याआहेत रश्मि ह्य. किरण जाचे तो. स. सूर्य. इ. पु.

उष्याका अल्पउष्यान्नमत्रउष्या सेवउष्याका, अल्पान्नआहे उष्या जाचे ठायीं ती उष्या तीच उष्याका त. कण्हेरी वगैरे द्रवयुक्त अन्न. आ. स्त्रीलिंगां.

उष्याषं उष्यामीषतेहिनस्तीतिउष्याषं, उष्यानाश करितें जें तें ह. ईषधा. गतिहिंसादिअ. शिरोवेष्टन पागोटें वगैरे. अ. न.

उष्योपगमः उष्यास्यउपगमः उष्योपगमः, उष्याचा जो उपगम ह्य. आगमन तो. स. ग्रीष्मकाल. अ. पु.

उष्यकः ऊष्याणं करोतीत्युष्यकः, ऊष्यातें करितो जो तो. ह. डुकुश्या. करणअ. ग्रीष्मकाल. अ. पु.

उष्यागमः ऊष्याणः आगमः ऊष्यागमः, ऊष्याचा जो आगम ह्य. प्राप्तितो. स. अर्धादिसर्वपूर्वीन्नाश. प्र.

उस्यः वसतेइतिउस्यः, तेजोसयत्नें कस्त निवास करितो जो तो. ह. वसधा. निवासअ. किरण. अ. पु.

उत्सुकः उत्सुद्योगंस्कवतीतिउत्सुकः
सएकउत्सुकः, उद्योगात्ते करितोजो
तो रु धुधा. प्रसवअ. उद्योगीपुरु
प वि. अ. पु न. आ स्त्री.

उरुमा वसतिरसोस्थामुरुमा, राहतोहे
रसजीचेवायींती रु वसधा. निवास
अ. गाई आ स्त्री

ऊतं विग्रहादिसर्वउतश प्र

ऊधः वहतीत्यूध, दुग्धातेवाहतेजें
तें. रु. वहधा प्रापणअ. ओंटीह
कांस. सू न.

ऊररी ऊयतेइतिऊररी, स्वीकारकि
वाविस्तार करितोजोतो. रु ऊयी
धा. तंतुसंतानअ. उ. ऊररीकरो
ति. अच्य.

ऊरी विग्रहादिसर्वऊररीश प्र. -

ऊरीकृतं ऊरीक्रियतेस्फऊरीरु -
तं, अगीकृत करिजेतें जें तें. रु हु
रुग्धा. करणअ. अमीकारकेले
हें. वि अ पुन आ स्त्री

ऊरुः अर्घतेनऊरुः, गमन करि
जैतजेंणे न गमनालामुरच्यसाध
न जैते रु ऊधा गतिअ मांडी
उ. पुहि

ऊरुजः ऊरोर्जात ऊरुज, ऊरु

पासूनजो जात हा. उत्पन्न तो रु.
जनीधा. प्रादुर्भावअ. वैश्य. अ. पु.

ऊरुपर्व ऊरोः पर्वरूपर्व, ऊरुचेंजे
पर्व ह. संधि तें. स. दोंपर. न. न

ऊर्जः ऊर्जयतीतिऊर्जः, पुण्यह
राजीवनादिकरितोजोतो. रु. ऊर्जधा
बलप्राणनअ. कार्तिक महिना. अ. पु

ऊर्जस्वलः अतिशयेनऊर्जोस्था-
स्तीतिऊर्जस्वलः, अत्यंतआहेबल
जासतो. त. फारबलिष्ठ. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

ऊर्जस्वी विग्रहादिऊर्जस्वलशब्द प्र.

ऊर्णनाभः ऊर्णवतंतुर्नाभावस्फऊ
र्णनाभः, ऊर्णसारस्तांतु आहेना
प्रीचावायीं जाचातो. स. कोडीनावा
चाजंतु. अ. पु.

ऊर्णा ऊर्णोतीतिऊर्णा, आच्छादन
करित्वेजीती. रु. ऊर्णुग्धा. आच्छा
दनअ. भेटेवगेरेचीलोव. २ दोनप्री
वयाचेमध्यभागीं सार्वप्रीम किंवा
महायोगी अशापुरुषाला मूढमनुष्य
केशान्नाभोवरा. आ. स्त्री.

ऊर्णार्णुः ऊर्णोस्त्र्यस्वऊर्णार्णुः, अ
तिशयित आहेलोमजासतो. त. ये
दा. २ रुवळा. उ. पु.

ऊर्ध्वकः ऊर्ध्वकापतिशब्दापते इति
 ऊर्ध्वकः, ऊर्ध्वसुरवहीत्साता शब्दक
 रित्तोजो तो. कू. केंधा. शब्दअ. मृ
 दंगविशेष. अ. पु.

ऊर्ध्वजानुः ऊर्ध्वजानुनीचस्यस्रऊ
 र्ध्वजानुः, ऊर्ध्वआहेत जानुनीजा
 चा तो. स. जो पुरुष बसला असता
 उंच गुडये दिसतात तो. वि. उ. पु.
 स्त्री. नपुं.

ऊर्ध्वज्ञः विग्रहादिऊर्ध्वजानुश. प्र
 माणो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऊर्ध्वजुः विग्रहादिसर्वऊर्ध्वजानु
 शब्दाप्रमाणो. :

ऊर्मिः इयतीतिऊर्मिः, शीघ्रगमन
 करित्येजीती. कू. कंधा. मतिअ.
 लहरी ह. समुद्रादिकांची लाटः इ.
 पु. स्त्रीलिं.

ऊर्मिका ऊर्मिभिवप्रतिकृतिरूर्मिं
 का, तरंगासारस्वी प्रतिमा जीती.
 त. अंगुलीचें मूषण. ह. आंगदी. -
 आ. स्त्री.

ऊर्मिमान् ऊर्मिरस्यास्तीतिऊ
 र्मिमत्, ऊर्मि ह. कुटिलता आहे
 आस तो. त. वांकडे. वि. न. पु.
 न. इं. स्त्री.

ऊर्वः ऊर्वस्यमुनेरपत्यभूर्वः ऊर्वमुनी
 चें जें अपत्य तो. त. वडवाग्नि. अ. पु.

ऊर्वाकूः ऊर्वतीतिऊर्वः संतापादिभि
 वर्तेनमिषतीतिऊर्वाकूः, संतापना
 शक जें तो. कू. उर्वीषा. हिंसा अ. कर्क
 टी, कांकडी. उ. स्त्री.

ऊषः ऊषतीतिऊषः, योगयुक्त
 सत्येजीती. कू. ऊषधा. रुमर्थ. सा
 शिमाती. अ. पु.

ऊषरः ऊषोस्यस्मिन्नितिऊषरः,
 क्षार मृत्तिका आहे जाचेवाचीं तो.
 त; खाच्या मातीचा प्रदेश. वि. अ
 पुं. न. आ. स्त्री.

ऊषवान् विग्रहादिसर्वऊषरश.
 द्वाप्र. वि. त्. पु. न. इं. स्त्री.

ऊहः ऊहनमूहः, तर्कजो तो.
 कू. ऊहधा. वितर्कअ. अभ्याहा
 र. अ. पु.

ऋक्षं ऋक्षतइतिरिक्थं, वृष्या
दिकेंकरून वादतें किंवा पुतजें तें.
ह. ऋक्षधा. स्तुतिअ. धनं. अ. न.

ऋक्षं ऋषतीतिऋक्षणीतीतिवाक्
हं, गमनकरितें किंवा हिंसा करितें
जें तें. ह. ऋषीधा. गतिअ. २. ऋक्ष
धा. हिंसाअ. नक्षत्र. अ. न. २. आ
स्व. ३. दिंड्याचा वृक्ष. अ. पु.

ऋक्षगंधा ऋक्षस्येवगंधोस्याऋ
क्षगंधा, ऋक्ष ह. आस्व. ह्यां सा
रसाआहे गंधजीचा ती. स. वरधा
रानामक वनीषधि, जिला फुंजिका
असें ह. ती. आ. स्त्री.

ऋक्षगंधिका ऋक्षोगंधोयस्याः
साऋक्षगंधिका, ऋक्षगंधआहे जी
सती. स. काका गुंईकोहाका. आ.
स्त्रीलिंगी.

ऋक्ष अर्चत्वनयाऋक्ष, स्तुतिकरि
ताहेत जीणें ती. ह. ऋक्षधा. स्तुति
अ. वेदाचीऋचा. व. स्त्री.

ऋचीषं ऋक्षतेनदचीषं, पाको
पयोगितें करून स्तुत जें तें. ह. ऋ
क्षधा. स्तुतिअ. प्राक्त किंवा वडेक
रण्याचें पात्र. अ. न.

ऋजीषं ऋज्यतइतिऋजीषं, स

वीनीग्रहणकरिजेतें जें तें. ह. ऋ
क्षधा. गतिअ. अर्थ ऋचीषशब्दाचा
च. अ. न.

ऋजुः, अर्जतीतिऋजुः, ऋजुत्व
संपादन करितो जो तो. ह. अर्ज
धा. अर्जनअं. सरळ. वि. उ. पु.
न. उ. इ. स्त्री.

ऋजुरोहितं रोहः संजातोऽस्य रो
हितं, ऋजुचतद्रोहितंचऋजुरोहि
तं, सज्जीकृत अवकअसें जें लो
हितं ह. दीप्तिमत्तें. स. अ. न.

ऋजुलंबि ऋजुलंबितुंशीलमस्य
ऋजुलंबि, सरळ लोंवावयाचा आ
हे स्वभावजान्ना तें. ह. लंबिधा. अ
वसंसनअ. सरळ लोंवणारें वस्तु.
इ. नपुंस.

ऋषां अर्चतेस्मइतिऋषां, उत्तमणी
पासून अधमणांस प्राप्त होतें जें
तें. ह. ऋषा. गतिअ. कर्ज. अ. न.

ऋतं अर्चतइतिऋतं, ग्रहण करि
जेतें जें तें. ह. ऋषा. गतिअ. सरळ.
२. उंळव शील दोन भिकून एकऋत.
अ. नपुंस.

ऋतीया ऋतीचनमृतीया, निंदन
जें ती. ह. ऋतीधा. जुगुप्सावक्रपा

अ. निंदा. २ करुणा. आ. स्त्री.

ऋतुः इयतीतिऋतुः, सदोदित गमन करितो व वचोवस्थांशिशोषीं प्राप्त जो तो. क. ऋधा. गतिअ. स्त्रीस्ज २ दोनमहिनेचा एक वसंतादिक उ पुडिंगीं.

ऋतुमती ऋतुरस्यस्याइतिऋतु मती, ऋतु क्षं. रजजें तें आहे जीस ती. त. विटाकशी स्त्री. ई. स्त्री.

ऋते ऋतीपतइतिऋते, वर्जन करितो जो तो. क. ऋतिधा. शुभुष्मा अ. विना. २ वांचून. अव्य. उ. ऋते पुण्यात् स्वर्गतिने

ऋत्तिक ऋतौयजतीतिऋत्तिक, ऋतूचेठाशीं यजनं कृ. रितोजो तो; क. यजधा. देवपूजादिक अ यज मानानें सांगितल्यावरून यज्ञक. सौत कर्मकरणारे आग्नीध्र इत्यादि १६ त्या प्रत्येकाचेनाव. ज. पु.

ऋद्धं ऋध्यतेस्यऋद्धं, वृद्धिगत हो तें जें तें. क. ऋधुधा. वृद्धिअ. तृपा यालून राम केलेले धान्य. अ न.

ऋद्धिः ऋधोतीतिऋद्धिः, वृद्धि गत होली जी ती. क. ऋधुधा. वृद्धिअ. समृद्धि. २ मुकुडशिंग. इ. स्त्री.

ऋशुः उरदितेर्भवतीतिऋशुः, अदितिपांसून जो उरान्न हो तो तो. क. शूधा. सनाअ. देव. उ. पु.

ऋशुदा ऋभव. क्षीयंत्यत्रेतिऋशुदः. स्वर्गः सास्यास्तीतिऋशुदा. देव अल्प होतात ज्याचेठाशीं असा स्वर्ग आहे जास तो. ते. इंद्र. क. पु.

ऋश्यः ऋच्छतीतिऋश्यः, शीघ्र गमन करितो जो तो. क. ऋच्छाग तिअ. जलदचालणारा मृग अ. पु.

ऋषभाः ऋषतिबलीवर्दस्वरसाह श्यंगच्छतीतिऋषभाः, बैल स्वराचा साहश्यापन जातो जो तो. क. ऋषीधा. गतिअ. गायनाच्या स्वरांतील एकमेव. २ बैल. ३ बैलघाटी गावाची वनस्पति. अ. पु.

ऋषिः ऋषतिजानातीतिऋषिः, त्रिकालज्ञ जो तो. क. ऋषीधा. गतिअ. मुनि. २ सत्यवंता. इ. पु.

ऋषिः ऋषतीतिऋषिः, शत्रूवर टोकिला जातो जो तो. क. ऋषीधा गमनअ. खड्ड. इ. पु.

ऋष्यः ऋषतीतिऋष्यः, अर्थादि ऋश्यशब्दाप्र. ऋषीधा. गतिअर्थ.

ऋष्यगंधा ऋष्योऋष्यसदृशोगंधो
यस्याः साऋष्यगंधाः ऋष्यह्नाः आ
स्वल् स्या सास्वरवा आहे गंधः आसती
स. वरधारानावाची औषधि. आंबे
स्त्रीलिंगी.

ऋष्यप्रोक्ता ऋषिभिरप्रोक्ता ऋष-
षी. मृगोः प्रोक्तावेति ऋष्यप्रोक्ता, ऋ-
षीनां नसांगितली जीती. अथवा
मृगानीं मक्षितजीती. स. कुहरी
नावाची वनस्पति. २ शतावरी. आ-
स्त्रीलिंगी.

ऋष्यकेतुः ऋष्यकेतुः ऋ-
ष्योमृगविशेषः केतुपंथस्य ऋष्य-
केतुः, मृगविशेष आहे अजविह
जाचें तो. स. अनिरुद्ध. उ. पु.

एकः एतीत्येकः, असहायगंभन
करितो अथवा मुख्यत्व पावतो जो
तो. क. इण्प्रधा. जाति. अ. एकटा. २
सुरव्य. ३ निराळा. ४ केवळ. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री

एककः एक एवं एककः, एकजो
तोच एकक. त. एकटा. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

एकतरः अनयोरेकः एकतरः,
दोहोंमध्ये जो एक तो. त. निराळा
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकतानः एकतानयतीति एकता
न., अनन्यवृत्तिक जो तो. क. त
सुधा. अ. झोपंकरणादिक. अ. ए
काग्रचित्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकतालः एकस्तालोमानमस्येत्ये
कतालः, एक आहे ताल ह्. मान
जें तें जाचें तो. स. राघनाचें भवसा
हित्य असून जें गाणें तें अ. पु.

एकदंतः एकः दंती यस्य अः एकदं
तः. एक आहे दंत जास ती. स. ग
णपति. अ. पु.

एकदा एकस्मिन्काले एकदा. ए
ककालीं त. एककालीत्या अ
र्था अद्य. उ. गवां शतमेकदादन्तं.

एकधुरः एकधुरं वहतीति एकधुरः
सुबक्रायंभारते वाह तो जो तो. त. ए-
ककायौपयोगो असाकार्यभार वाह
णात्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकधुरावहः एकधुरायावहः एक-
धुरावहः, एकधुरजीतीचावाहकस
अर्थादिसर्व एकधुरशब्दाप्रमाणे.

एकधुरीणः विग्रहादिसर्व एकधुर
शब्दाप्रमाणे.

एकपदी एकः पादोऽस्यामित्येकपदी,
एकपादचालताना सहतो जीत्तवाची
ती. स. लहानवाट. ई. स्त्री.

एकपिंगः एकपिंगचक्षुरस्यस एकपि-
ंगः, एकआहे पिंगहः पिंगदवर्णचक्षु
जाचे तो. स. कुचेर. अ. पु.

एकसर्गः एकस्मिन्सर्गो निश्चयोरस्य
स एकसर्गः, एकाचार्यां आहे निश्च
यजाचा तो. स. अर्थादिसर्व एकतान
शब्दाप्रमाणे.

एकहायनी एकहायनोऽस्या एकहाय-
नी, एकआहे वर्षजीस ती. स. एक-
वर्षाचीगाई. ई. स्त्री.

एकाकी विग्रहादिसर्व एककशब्दा
प्र. कि. उ. न. प्र. न. ई. स्त्री.

एकाग्रः एकस्मिन्ग्रमस्य एकमेवाग्र

मस्यवा एकाग्रः, एकाचार्यां आहे-
अग्रहः प्रधानत्वावलोकन अथवा आ-
श्रयजाचा तो. स. अनाकुल. ३ एका-
ग्रचित्तः वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एकाग्रः एकैः अग्रं ज्ञेयं यस्य स एका-
ग्रः, एकआहे ज्ञेय जाचे तो. स. अ-
र्थादिसर्व एकाग्रशब्दाप्र-

एकांत एकः अंतो निश्चयोर्यत्रेति ए-
कांतं, एकआहे निश्चय जाचे वारीं तें
स. अतिशय. अ. न.

एकाब्दा एकमब्दस्य स्या एकाब्दा, ए-
कआहे वर्षजीस ती. स. अर्थ एकहा-
चनीशब्दाचा. आ. स्त्री.

एकाग्रनः एकैः अग्रं नयस्य एकाग्रनः,
एकआहे अग्रनस. आश्रयजास तो.
स. अर्थादि एकाग्रशब्दाप्रमाणे.

एकाग्रनगतः एकाग्रतनगतः एका-
ग्रतनगतः, मुख्यस्थानाप्रत प्राप्त होता
झाला जो तो. स. अर्थादि एकाग्रशब्दा-
प्रमाणे.

एकाशीलः एकमस्थित्वातीति एका-
शीलः, एकास्थीतें ग्रहण करितो झाले-
वले एककाष्ठाघारमाथान्येकरून राह-
तो जो तो. क. लाया. आदान अ. रुई
चे व सांदारचे झाड. कोणी बकुळीचे
असे हि झणतात. अ. पु.

एकाशीला विग्रहादिपूर्वाच्चाशम्य
माणं पाहाडमूक नामक धनस्पति आ
वंत. स्त्रीलिं.

एडु: आसमंतात् ईडपत इति एडुः, व
धिरहामुके सर्वत्र स्तविजेतो ह्य. वि-
शेषतः उद्घोषित करिजेतो जो तो.
रु. ईड्धा. स्तुतिअ. बधिर ह्य. वेहरा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एडक: एलतीति एडकः, गमनक
रितो जो तो. रु. इलधा. गमन अ.
एडका ह्य. मेदा. अ. पु.

एडगज: एलन एडः एडगजतीति
एडगजः, पीषणजे तो एड स्तविष
थीं मदी न्न होतो जो तो. रु. गजधा
मदअ. टाकच्याचें झाड. अ. पु.

एडमूक: एडो बधिरासो मूकश्च
एडमूकः, वेहरा असा जो मूक तो.
स. वेहरा असून जो मुका तो. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

एडकं ईडपतेत देडकं, उत्तमरविजे
नें जें तें. रु. ईड्धा. स्तुतिअ. ज्या.
भित्तींत काठिण्या करितां कठिण पदा
थं यालून बांधितान ती भित्त. अ. न.

एपा: एतीति एपाः, सुंदर गमन क
रितो जो तो. रु. इण्धा. गतिअ. चं

चल वपाणीदार अशा सैत्रांना हरिणं
अ. दुहिगीं.

एत: इति वर्णो निति एतः, वर्णाग्रत
गमन करितो ह्य. वर्णरूपानें राहतो-
जो तो. रु. इण्धा. गतिअ. चित्रवर्ण.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एतर्हि एतस्मिन्काले एतर्हि, या काला
चेदार्थी. त. सांप्रत कालार्थी. अच्यउ.
एतर्हिक्रियते कार्य.

एध: एधः एधते अग्निनेन एधः,
अग्निवृद्धिगत होतो जेणें तो वतें. रु.
एधधा. वृद्धिअ. शुष्ककाष्ठ. अ. पु. सू. न.

एधा एधनमेधा, वृद्धी जीती. रु. एधे
धा. वृद्धिअ. समृद्धि. आ. स्त्री.

एधितं एधतेस्म एधितं, वृद्धिपाव
तें झालें जें तें. रु. एधधा. वृद्धिअ. वृ
द्धिगत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

एन: नरक एतनेन एनः, नरकाग्रत-
प्राणी गमन करितो जेणें करून तें.
रु. इण्धा. गतिअ. पातक. सू. न.

एरंडु: आरिरपतीति एरंडुः, आत्तमं
तारुक्षिजेतो जो तो. रु. ईरधा. प्रेरण
अ. एरडाचें झाड. अ. पु.

एलवालुकं एलयतीति एला एला
इव बालु एलावालु मदेन एल बालुकं,

प्रक्षणाविषयी प्रेरणा करितो जीतो
एला, एलेचे परीजे प्रणान ह. संतो
पते एलवाळु तेंच, एलवाळुकळंफडी

एला एलचतीति एला, प्रेरणाक मित्ये
जीती. क. इलधा. प्रेरणा. इलानी
चें झाड. आ. स्त्री.

एलापर्णी एलाचा इव पर्णान्यस्या
एलापर्णी, एला ह. वेळदोड्याचें झा
ड त्याच्या पानांसारखीं आहेत पानें
जीचीती. स. कोलिंगनावाची वच
स्पति. ई. स्त्री.

एवं अयनें ऐतीति वा एवं, समानार्था
विषयां जें गमन तो. किंवा त्या अर्थी
प्रत यमन करितो जी तो. क. इण्धा
गति. अ. सादृश्य २ निश्चय. ३ प्रकार
४ अंगीकार त्या अर्थी. अथ्य. उ. अ
भिनरे वं हिंजः इत्यादि.

एव अयनमेव, निश्चयार्थाप्रत गम
न करितो जी तो. क. इण्धा. गति
अ. निश्चयार्थी. अथ्य. उ. एवमेव
तत्.

एधपिका इधतेन वा एधपिका,
सुवर्णादि तेलिजे तें जीणें ती. क.
इण्धा. गति. अ. कांटा ह. ताजवा
आ. स्त्री.

एकागारिकः एकमराहायमगा
रं प्रयोजन मस्येकागारिकः. अस-
हाय गृह आहे ह. प्रयोजन जास तो.
त. चोरी करणारा. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगां.

ऐगुदं इंगुदेः फलं ऐगुदं, इंगुदीचें
जे फल तें. त. हिं गणवेराच्या झाडा
चें फळ. अ. न.

ऐडविलः इडविलाचा अपत्यमंड
विलः, इडविलेचें जें अपत्य तो. त.
कुंवेर. अ. पु.

ऐपां एणस्पविकारावयवोवाऐणं.
मृगाला जो विकार अथवा अवयव
तें. हरिणाचें कातडें केशवगेरे. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐपोचं एण्वाविकारो वयवोवाऐ
पोचं, मृगीचें जर्मादिकः जे तें. त.
हरिणाचें कातडें वगेरे. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

ऐतित्यं इतिह एव ऐतित्यं, पारंप
र्योपदेश जी तो. त. लोकरूपवा-
प्राप्त उपदेशव शाब्दप्रमाण. अ. न.

ऐंद्रियकं इंद्रियेणानुभूयत इति
ऐंद्रियकं, इंद्रियानें अनुभविले
जें तें. त. इंद्रियानें घेतलेले सुरवादि

क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ऐरावणः इरासुरावनमुदकंयस्मि
चतत् इरावणं तत्रभवो ऐरावणः,
सुरारूप आहे उदक जाचेदार्थी
तं इरावण त्याचेदार्थी जो उत्पन्न
तो. त. इंद्राचाहती ह्. ऐरावत. -
अ. नपुंसक.

ऐरावतः इसउदकानिसंत्यस्यामि
तिइरावती तत्रभवः ऐरावतः, उद
कें आहेत जीवादायी ती इरावती
तीचेदार्थी जो उत्पन्न तो. इंद्राचाह
ती २ पूर्वदिशेचा इती ३ नारिगाचें
साड. अ. पु.

ऐरावती इराआमः संत्यस्येतिइ
रावान् मेघस्तस्येय नैरावती, उ
दकें ह्यणजे जलें आहेत जासअ
सा जो मेघ तत्संबंधी जीती. त. वि
शुद्धता. ई. स्त्री.

ऐलविलः ऐडविडः इडविडो
पत्यमिड विडोपत्यमितिवाऐलवि
लऐडविडोवा, इडविडेचें जें अपत्य
ती. त. कुबेर अ. पु.

ऐलेयं इलायाः कर्कटीवल्पा अपत्य
ऐलेयं, इलेचें जें अपत्य तें. त. कां.
कडी. अ. न.

ऐश्वर्यं ईश्वरस्यभावः ऐश्वर्यं, ईश्व
राचा जो भाव ह्. निग्रहानुग्रहसा
मर्थ्य तें. त. प्रशुल्क. अ. न.

ऐषमः, एतस्मिन्वर्षे ऐषमः, वर्तमा
नवर्षी ह्. चालत्यासालीं. अय्य. उ. ऐ
षमोपिकांतोनागतः.

ओं अवतीतिओं, उपासकांके र
सृष्ट करितो जो तो. क. अवधा. रक्ष
णादिक. अ. अंगीकार या अर्थी अ
थ. को. प्रणव. किंवा अनुमोदन

ओकः ओकः वसत्यस्मिन्सभ
वेत्यत्रेतिवाओकः, वस करितो ज्य
वेठार्या अथवा संधीभूत होऊन रा
हतात जाचेठार्यां तो वतें. क. वसथा
निवास. अ. २ इण्धा गतिअ गृह.
अ. पु. २ स. न.

ओघः आजत्यते अनेनेति वहती.
तिवाओघः, मोहित होतो जेणे अ
थवा वाहतो जो तो. क. ओहाद्धा.
त्याग. अ. २ वधधा. प्राणन. अ. नृत्य
विशेष. अ. न. २ पापघात्वा प्रवाह ३
समुदाय ५ परंपरा. अ. पु.

ओंकारः अवतीतिओंकारः, सर
क्षण करितो जो तो. क. अवधा. र
क्षणादिक. अ. वेदात्वा आदि भूत
जो ओंकार ह. प्रणवतो. अ. पु.

ओजः उज्जत्यनेनओजः, वलिष्ठ
कांतिमान् होतो जेणे करून तें. क.
उज्जधा. आर्जव. अ. बल २ कांति
को. प्रकाश. धातूचें तेज. पतिव
ध. स. न.

ओडुपुष्यं आर्डुपुनतीतिओडुं
ओडुंचतपुष्यं चओडुपुष्यं, ईषत्
जे क्लृप्त तें ओडु ओडु असे जें पु
ष्य तें. स. जास्वंदीचें पुष्य. अ. न.

ओतुः अवति आस्तुष्यो गृहमिति
ओतु. उंदरांपामून गृह गृहाण क
रितो जो तो. क. अवधा. रक्षण. अ.
माजर. उ. पु.

ओदनं उप्तीत्योदनं, क्लेदन पाव
तो जो तो. क. उदीधा. क्लेदन. अ. भा
त. अ. न.

ओषः ओषणमोषः, दहन जें तो.
क. उषधा. दहन. अ. दाह, जळीं
अ. पुष्टि.

ओषधिः ओषोदाप्तिर्वाधीपत्ते अ
त्रेतिओषधिः, दीप्ति ह. रोगादिद
हन शक्ति जी ती राहस्ये जीचे गधी
ती. क. उषधा. दाह. अ. फळपिकस्या
वर निर्जाव होणारी जी ती. इ. स्त्री.

ओषधी विग्रहादिसर्वओषधि श-
ब्दाग्रमाणं. ई स्त्री.

ओषधीशः ओषधीनामीशः ओ
षधीशः, ओषधीचा जो स्वामी तो.
स. चंद्र. अ. पु.

ओष्टः ऊथने ऊभाहारेणेतिओ

घ., उष्ण आहारानें दाह पावतो जो

तो. ह. उषधा दाह. अ. ओ. व. अ. पु.

औसकं उदणांसमूहो औसकं,

उदांजे त्यांचा जो समूह तें. त. वं

लांचासमुदाय अ. न.

औदनिकः औदनं शिल्पमस्यो

दनिकः, औदन आहे शिल्प ह्म.

कौशल्य जाचें तो. त. सैपाकी अ. पु.

औदुंबरं उशमुं वृणोतीति उदुंबरं

उदुंबरगेव औदुंबरं उदुंबरस्येदमि

तिवा. शंकरातें वरण करितो जो तो

उदुंबर तोच औदुंबर किंवा उदुंबर

संबधी जें तें. त. तांबें उदुंबराचें फ

ळ व रस. अ. न.

औदरिकः उदरे प्रसित औदरिक.

उदर प्रोषणाविषयी जो तस्य तो.

त. भुकेनें फार पिडलेला. वि. अ.

पु. न. ई. स्त्री.

औपयिकं उपाय एवौपयिकं. उ

पाय जो तेंच औपयिक. व. नीतीनें मिळण्या

मयोग्य जें द्रव्यादितें. वि. अ. पु. न. ई.

स्त्री किर्गी.

औपवस्तं उपवसतीति उपवस्ता

उपवस्तु रिदगोपवस्तं, उपास करि

तो जो त्याचें जें कर्म तें. त. उपवा

स करणें. अ. न.

औपवस्त्रं उपवस्तेतदुपवस्त्रं, त

देव औपवस्त्रं, पांवरुण जें तें. त. अ.

गावरील वस्त्र. अ. न.

औभीनं विग्रहादिसर्व उम्यशः प्र.

औरफ्रकं उरफ्राणांसमूहः और

फ्रकं, उरफ्र ह्म. मेंटे त्यांचा जोस

मूह तें. त. मेंदरांचा कळप. अ. न.

औरसः उरसानिर्मितः औरसः,

हृदयानें ह्म. हृदय रूपसाहित्यानें

उत्पन्न केला जो तो. त. सजातीच वि

वाहित स्त्रीचे ठाचीं उत्पन्न केलेलें अ

पत्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

औरस्यः उरसानिर्मितः औरस्यः,

वक्षस्थलानें उत्पन्न केला जो तो.

त. अर्थादिवरच्या शब्दाप्रमाणें. अ.

पु. ई. स्त्री.

और्ध्वदेहिकं देहादूर्ध्वः ऊर्ध्वदेह

स्तस्मिन्नावमोर्ध्वदेहिकं, ऊर्ध्वदे

हाविषयीं झालें जें तें. त. मरणदि

वसापासून दाहादिवस पर्यंत जें पि

डदानादिकर्म तें. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

और्वः उर्वस्यमुनेरपत्यमौर्वः, उर्व

सुनीचा जो सुत्र ती. त. वडदाग्नि.

अ. पु. किर्गी.

ओशीरः उपथतइतिउशीरःउशीर
 स्यप्यंओशीरं: शोभनत्वंकरून राह
 णान्यां संबधींजेंतों चवरीचादांडा
 मतांतरीं शयन. व. आसन. अ. पु.
ओषधं ओषधेरिदमौषधं, ओष
 धिसंबधींजेंतें. त. रोगादिकांचेंह
 रण करणारें. ओषध. अ. न.

ओष्टकं उष्टाणांसमूहः ओष्टकं,
 उंटांचाजो मसुदाय तो त. उंटांचा

कः कायतिकम्यतेकचतिवाकः - श
 द्दकरितो इच्छिजेतो अथवा दीप्ति
 मानजो तो. क. कैधा. शब्द अ. २ क
 मुधा. कांति अ. ३ कचधा. दीप्तिवंध
 न अ. वायु २ आत्मा ३ सूर्य ४ ब्रह्म
 देव ५ सूर्य ६ यम ७ दंभ ८ मोर ९
 अग्नि. अ. पु. १० सुख ११ भस्त
 क. अ. न.

ककुदः ककुत् कंसुरवंकोति
 ककुदः, सरवदेतें जें तें. क. कु
 धा. शब्द अ. प्राधान्य २ उत्रचाम
 रादिराजविन्ह ३ बेलाचें कोळें अ. पु.
 न. २. ३. ४. ५. ६. ७. ८. ९. १०. ११. १२. १३. १४. १५. १६. १७. १८. १९. २०. २१. २२. २३. २४. २५. २६. २७. २८. २९. ३०. ३१. ३२. ३३. ३४. ३५. ३६. ३७. ३८. ३९. ४०. ४१. ४२. ४३. ४४. ४५. ४६. ४७. ४८. ४९. ५०. ५१. ५२. ५३. ५४. ५५. ५६. ५७. ५८. ५९. ६०. ६१. ६२. ६३. ६४. ६५. ६६. ६७. ६८. ६९. ७०. ७१. ७२. ७३. ७४. ७५. ७६. ७७. ७८. ७९. ८०. ८१. ८२. ८३. ८४. ८५. ८६. ८७. ८८. ८९. ९०. ९१. ९२. ९३. ९४. ९५. ९६. ९७. ९८. ९९. १००.

ककुदती अतिशयिताककुदस्ती
 तिककुदती, कोळ्यासारखाआहेप्र
 देशजीचाती. त. कभर. ई. स्त्री.

ककुदं संघतेकागिनाइतिककु
 दं, काशीपुरुषानें अधरीभूत करि
 जेतो जो तो. क. संदिस्था. गतिशो
 षणाअ. पाटीचे दांड्याचे खालचे वा
 जूस दोन रवबगे असतात ते प्रत्ये
 क. अ. न.

ककुपू ककुदं ककुत्तातीतिककुपू,
 उदकाप्रत विसृत करित्ये जीती. क.
 कुमाधा. विसृत अ. दिशा. म्. स्त्री.

ककुभाः ककुभोदिशः संत्यस्येति
ककुभाः, बहुविस्तारामुक्ते दिशा आ
देत जास्य तो. त. अर्जुनवृक्ष. रवी
णेनारवालनामोपभा. अ. पु.

कक्कोलकं ककतेइतिकक्ककृच
तक्कोलचकक्कोलं तदेवकक्कोलकं.
चंचलकासिजेसौलते कक्कोल तंचकक्को
लक. त. कंकोळ. अ. न.

कक्कवटं कक्कवतीतिकक्कवटं, द
दस्य. घनीभूत होतो जो तो. क. क
क्कवथा. हसनअ. कवीणस्य. घट.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कक्ष्यः कक्ष्यतेइतिकक्ष्यः, हिंसाक
रिजेतो जो तो. क. कषथा. हिंसा
अ. छेदनअ. कांस्य २ सुष्कगवत ३
वेल. अ. पु.

कक्ष्या कक्षेभवाकक्ष्या, बाहुभूला
चेवार्थी राहणारी जीती. न. हत्तीचा
मध्यभाग्गीं बांधण्यास उपयोगीना
मळ्याचीवादी किंवा दोरी ती. २ कां
ची. मेखला, कमरपट्टा ३ राजगृ
हादिकांचा आंतील कोठा. मध्यए
ह. आ. स्त्री.

कंकः कंकतेइतिकंकः, गमनक
रितो जो तो. क. ककिपा. गतिअ.

कंकपही, ज्याचीं पिसें बाणसउ
पचोर्गीं पडतात तो. अ. पु.

कंकटकः कंसुरवंकटतीतिकंक
टकः, सुरववृष्टि करितो जो तो. क.
कतेथा. वर्षावरणादिअ. कवच, मि
लखात. अ. पु.

कंकपां कंसुभंकपातीतिकंकपां, सु
भक्तदिजेतें. क. कणथा. शब्दअ. म
णकराचें भूषण. कांकण कंकण्या
इत्यादि. अ. पु. न.

कंकणी कंकनंगमनंतस्मिन्नणती
तिकंकणी, गमनकारी शब्द कभि
त्येजीती. क. अणथा. शब्दअ. क्षु
द्रपंटिका, घागरी, पुंगर इत्यादि.
३. स्त्रालिंशीं

कंकतिका कंकस्यांकाः कंकाः के
शासोपुअततीतिकंकतिका, केश
मार्जन करणारी जीती. क. अतथा
सातत्यगमनअ. फणी. आ. स्त्री.

कंकालः कंकालयतीतिकंकाल,
मस्तकातें क्षेपण करितो ह्य. थार
ण करितो जो तो. क. कलथा. हो
पअ. शरीरांतील अस्थिपंजर,
हाडांचा सांगाडा. अ. पु.

कंक्युः कंक्युतीतिकंक्युः, सुरवातें

तेंदेतो जो तो. क. गम्लुधा. गतिअ.
कांग, राळा. उ. पु.

कंगू: विग्रहादिसर्वकंगुश. प्र.

कच: कचतेइतिकच: बंधनक
रिजेतो जो तो. क. कचधा. बंधनअ.

मस्तकांचेकेंस. अ. पु.

कचरं कुक्षितंचरतीतिकचरं, कु
क्षितहोतेजेंतें. क. चरधा. गतिअ
मळकट, मळीन. वि. अ. पु. न. आ
वंत. स्त्रीलिंगीं.

कच्चित् कच्चित्त्वअनयो: स
माहार: कच्चित्, कच्चिदांचाजो स
माहार तो. स. अस्मीप्सितार्थांचा
प्रश्न. अव्य. उ. कच्चिज्जीवितिमे
माता.

कच्छु: कंजलंछ्यतिकचतीतिवा
कच्छु: जलाते निर्मलकरितो किं
वादीसिमात्र होतो जो तो. क. छो
धा. छेदनअ. २ कचधा. दीत्यादि
अ. प्राचर्णांचा पदर. २ नोंकांग, ना
क. ३ नदी, ओढा इत्यादिकांचे स
मीप जो जलप्राय प्रदेशतो. ४ नां
दरुगरीचें झाड. अ. पु.

कच्छुप: कच्छेनपिबतीतिकच्छ
प: कच्छाने प्राशन करितो जो तो

क. पाधा. पानअ. कांसव. अ. पु.

कच्छुपी कच्छेनपिबतीतिकच्छ
पी, कच्छेकरून पान कर्सें जीती.
क. पाधा. पानअ. सारस्वतीषीणा.
२ लहान एकरोग. ई. स्त्री.

कच्छुर: कच्छुरस्यस्यकच्छुर: स्व
रूजं आहे जास तो. स. ज्यास ओ
लीस्वरूज झाली आहे तो. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कच्छुरा कच्छुरातीतिकच्छुरा. कं
डुतें देखे जीती. क. राधा. दान अ.
ज्यास धनासा असें ह्यापातात ती.
आवं. स्त्री.

कच्छु: कषतीतिकच्छु: अंगाचा
नाश करणारी जीती. क. कषधा.
हिंसा अ. ओलीस्वरूज. ऊ. स्त्री.

कंचुक: कंच्यतेनेन कंचुक: बं
धनह्यवेहित होतें जेणें तो. क.
कचधा. दीसिबंधनअ. चोळक,
चोळी, आंगररवाइत्यादि २ सर्पा
चीमेंग ३ दाण्यावरचें सालपट.
अ. पु.

कंचुकी कंचुकश्रीलकोरस्यस्यकं
चुकी, चिलखत आहे जास तो.
त. सालदार इन्. पु.

कटः कथ्यते कटतीति वा कटः, आ-
वरण करिजेतो अथवा मदस्माव-
करितो जो तो अथवा धान्यग्रहण-
करणाराजो तो. कृ. कटेधा. वर्षाव-
घर्थ- हत्तीनें गंडस्थल. २ कटिफ-
लक, कमरेचें फळें ३ वेळू भाणगे
इत्यादिकांचें वेळानीं केलेले पदार्थ
तव्य, करंडा इत्यादि. को. कालिंग-
ण. अतिशय. प्रेत. समय. क्रिया
कारः कमर. अ. पु.

कटकः कथ्यते इति कटकः, आ-
त्त करिजेतो जो तो. कृ. कटेधा. वर्षा
वरणावर्थसैन्य. अ. न. २ प्रकोष्ठाभ-
रण, पोची. ३ पर्वताचा भितंब प्रदेश,
पर्वताचा मध्यभाग. ४ चक्र,
चाक. अ. पु.

कटुषी कटवद्भातीति कटुषी, क-
टासारखी शोभत्ये जीती. कृ. भा-
धा. दीप्ति. अ. ज्योतिष्पती ह्य. मा-
लकांगोणी असे ह्यणवातती ई. स्त्री

कटंबरा कटं हृणोतीति कटंबरा, प्र-
देशावरण करित्ये जीती. कृ. वज्रधा.
वरण. अ. केदार ह्य. कुटकी असें
ह्यणवातती. २ जीस कुब्जप्रसाहि-
णी, चांदवेळ ह्यणवातती आ. स्त्री.

कटंभरा कटं विभतीति कटंभरा,
कटातें धारण करित्ये जीती. कृ. दु-
भृज्धा. धारणपोषण. अ. अर्थ कटं
वराश. प्र. आ. स्त्री.

कटाक्षः कटंगुंडं अहृणोतीति क-
टाक्षः, गुंडाला व्यास करणारा जो
तो. कृ. अहृथा. व्याप्ति. अ. अपांग
दर्शक ह्य. नेत्रप्रांत प्राणानें पाहणें.
अ. पुहिंगीं

कटाहः कटेन अतिशयेन आहृ-
त इति कटाहः, अतिशयें करून ता-
डिजेतो जो तो. कृ. हर्म्य. हिंसा भवडे पा-
रगे इत्यादि तळण्याचें पात्र. कटई
ह्य. काईल. को. कृपाळ. कांसवाची
पाळ. वरण. महिषीचें अपत्य. अ. पु.

कटिः कटते इति कटिः, आच्छादन
करित्ये जीती. कृ. कटेधा. आवरण
अ. कमर. इ. स्त्री.

कटिप्रोथः प्रोथतीति प्रोथः, क-
ट्याः प्रोथः कटिप्रोथः, कटिसंबंधी
मांसाचा गोळा जो तो. कृ. प्रोथुधा.
पर्याप्ति. अ. कटिस्य मांसपिंड, कु-
ळा. अ. पु.

कटिलुकः कटिलुकः कटती-
ति कटिलु. कटिलो वा स एव कटिलुकः, आ-

वरणकरितो किंवा मक्षणाद्वारा दुस्त
दायक जो तो. करि. कृषितो
च कृष्टिकृत. शाकविशेष,
ज्यास कारली, कारती असें ह्मण
तात ती. अ. पु.

कटी विग्रहादिकटशब्दाप्रमाणें.
अर्थ कटि. २ पिपली, पिंपळी. ई.
स्त्रीलिंगीं.

कटुः कटतीतिकटुः, तीक्ष्णतेनें सु
खावरण करितो जो तो. कृ. कटुधा.
वर्षावरणअ. कटंबराशब्दाचा पहि
ला अ. उ. स्त्री. २ रसाविशेष, तिरव
दरसा. उ. पु. ३ करण्यास अयोग्य
उ. न. ५ तीक्ष्ण. वि. उ. पु. न. ई. स्त्री.

कटुतुंबी कटुआसौतुंबीचकटुतुं
बीकटुअशी जीतुंबी ती. स. दुग्धा
सौंपळा. ई. स्त्री.

कटुरोहिणी रोहतीतिसोहिणीक
टुआसौरोहिणीचकटुरोहिणी. मा
दुर्मूलहोत्सेजीती रोहिणी कड अ
शी जी रोहिणी ती कटुरोहिणी
स. कटंबराशब्दाचा पहिला
अर्थ. इ. स्त्री.

कटुफलः कटतीतिकटु कटुफलं

यम्यसः कटुफलः, वर्षाकालोत्पन्न
जें तें कटु कटु आहे फल ज्याचें तो.
स. कुंभ्याचें झाड. अ. पु.

कटुंगः कटुन्यंगान्मस्य कटुंगः, क
टुआहेत अंगें जाचीं तो. स. दिंड्या
चें झाड. अ. पु.

कटिंजरः कटिनंजरयतीतिकटिं
जरः, कटिनातें मृदु करितो जो तो.
कृ. जूधा. वयोहातिअ. ज्यास आज
बेल बावरी असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कटिनं कटतीतिकटिनं, संकटां
जीवन पावतें जें तें. कृ. कटुधा. कृ
जुजीवनअ. कटिण. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

कटोरं विग्रहादिसर्वकटिनश. प्र.

कडंकरः कडंकरोतीतिकडंकरः,
काटिन्यग्रहण करितो जो तो. कृ.
दुहजुधा. करणअ. सरम, कडबा
इत्यादिकांचें घूस. अ. पु.

कडंगरः गृणातिगिरतिवागरः,
कडस्यगरः कडंगरः. ग्रहणअथ
वा मक्षित होतो जो तो गर कडह.
कडबा चांच जो गर ह्म. मक्षणा
ती. अर्थादि पूर्वोच्चा श. प्र.

कडंबः कडतीतिकडंबः, मदकरि
तो जो तो कडकड शब्द होऊन मोड
तो जो तो. क. कडधा. मदअ. देट.
अकारांत. पुर्वि.

कडारः कडनंकडः कडभारातीति
कडारः, शृंगाररसाच्या मदातें दे
तो जो तो. क. राधा-दानअ. पिंगट
वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कणाः कणातीतिकणाः, संकुचित
होतो जो तो. क. कणाधा. निमीलन
अ. सूह्य, वारीक. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री. धान्यांश, कणा. अ. पु.

कणा कणातीतिकणा, शब्द करित्ये
जीती. अथवा करवित्ये जीती. क.
कणाधा. शब्दअ. पिंपडी. २ जिरें.
आबंत. स्त्री.

कणिका कणाः संत्यस्याइतिकणि
का, कणआहेत जीस ती. त. नर
बेलाचें झाड. २ परभापु. आ. स्त्री.

कणिशां कणयः कणाः संत्यस्यक
णिशां, कणआहे जासतें. त. धा
न्याचें लोगर ह्य. कणिस. अ. पु. न.
कपवें विग्रहादि विष्वशब्दप्रमा-
णें. तंडुलादिद्रव्यरुतकराबीज.
अकारांत. न.

कंटकः कंत्यतेनेनेतिकंटकः, अ
थित करिजेतें जेणें तो. क. कटिधा.
गतिअ. कारा. अ. पु. न. २ झईचें
अग्र ३ लहान शत्रु ४ रोमांच अ. पु.

कंटकफलः कंटकाः फलेयस्यस
कंटकफलः, कंटकआहेत फलाचे
गयीं जाचे तो. फणसाचें झाड. अ. पु.

कंटकारिका कंटकानियतीतिकं
टकारा सैंच कंटकारिका, कंटकाप्रत
स्त्रीकारित्ये जीती कंटकारातीच कंट
कारिका. क. कणा. गतिअ दिगणीचें
झाड. आ. स्त्री.

कंटकिफलः कंटकाः संत्यस्येति
कंटकिकंटकिफलंयस्यसः कंटकि
फलः, कंटकयुक्त आहे फलजाचें
तो. स. फणसाचा वृक्ष. अ. पु.

कंटोलीवीणा कंटोलीस्वीणाकं
टोलीवीणा, चांडालाची जी वीणा ती.
स. अंत्यजाची वीणा, किंनरी. आ.
स्त्रीलिंगी.

कंटः कणातीतिकंटः, शब्द कर्तो
जो तो. क. कणाधा. शब्दअ. ग्री
वाद्य भाग, नरडी. अ. पु.

कंटभूषा कंटस्थभूषाकंटभूषा,
कंटाचा जो अलंकार ती. स. ग्रीवा

प्ररण, गञ्जाचें मूषण. आ. स्त्री.

कंडू: कंडूयतीति कंडूः, अंगघर्षण करिणारी जीती. क. कंडूयथा. गात्र विघर्षणअ. सरसीवररुज. ऊ. स्त्री.

कंडूचा: विग्रहादिसर्वकंडूश. प्रमा यौ. आचं. स्त्री.

कंडूरा: कंडूरातीति कंडूरा, कंडूतें देखी जीती. क. राधा. दानअ. ज्या स कुवली कुहिरी असें हणतात ती. आचं. स्त्री.

कंडोल: कंडयतेइतिकंडोलः, भे दन पावतो अथवा विणलाजातो जो तो. क. कडिधा. भेदनअ. वेकू मामा. यांच्या घेव्यानीं केलेलें पात्र. ह. पांटी, कणिंगइत्यादि. अ. पु.

कंडोलवीणा: विग्रहादिसर्वकंडोलवीणा शब्दां प्र.

कट्ट्यां: कुत्सितं तृणं कट्ट्यां, कुत्सितअसें जें तृण तें. स. तृणविशेष ज्यास गंजाण, रोहिसगवत. असें हणतात तें. अ. न.

कथा: कथयंतिकाव्यमतिकथा, काव्यातें कथन करित्ये जीती. क. कथा. वाक्यप्रबंधअ. कादंबरीदिं ग्रंथ. आ. स्त्री.

कंथा: कथ्यतइतिकंथा, हिमकालीं इच्छित्ये जीती. क. कमुधा. कांतिअ. मावरणविशेष, गोदडी ३ मातीची भिंत. आचं. स्त्री.

कदधा: कुत्सितो धाकदधा, कुत्सितजो मार्ग तो. स. दुर्मागं ह. वाई ट. सता. व. पु.

कदंब: कदतेइतिकदंबः, व्यथित करितो जो तो. क. कदिधा. वैकु व्यअ. कलंबाचें झाड. अ. पु.

कदंबक: कुत्सितगंबते कदंबः, कदयतीति वा कदंबः स एव कदंबकः, कुत्सित ह. वाईट शब्द करितो अथवा प्रक्षणाद्वारा रडवितो जो तो. क. अबिधा. शब्दअ. कदिधा. रोदनअ. समूह. अ. न. २ धिरसनावाचें धान्य. अ. पु.

कदर: दृणातीति दरः, कस्य जलस्य दरः कदरः, विदारण करितो जो तो दर जलाचा जो दर ह. विदारक तो. स. पांदव्या रवेराचें झाड अंका. पु.

कदर्य: कुत्सितार्यः स्वामी कदर्यः, कुत्सितजो स्वामी तो अर्धमं न करितां व आपण न भोगितां पुत्र स्त्रि

या इत्यादि कुटुंबाने चथास्थि
तपोषण न करितां जो लोमाने
द्रव्यसंचय करितो तो कृपण
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कदलः कंदतेकंदतेवाकदलः,
सौंदर्यादिगुणाने अवलोकनक
त्यांस आह्वान करितो अथवा क
रिजेत्येजीती. क. कदिधा. आ
ह्वानादिअ. कदली ह्य. केळ. -
आबं. स्त्री.

कदली केदलतीतिकदली, उ
दकाचा वाचीं पुष्ट होत्येजी ती. क
दलधा. विशरणअ. केळ. २हरि
णविशेष ई. स्त्री.

कदाचित् कदाचिच्चअनयोः
समाहार कदाचित्, कदार्यव
निदर्यांचा जो समाहार तो. स.
कोणेकदालीं, केळांतरीं त्या अ
र्यां अच्य. उ. स्मृतिः कदाचिद्भवति

कदुष्णां ईषदुष्णाकदुष्णां, किंचि
त्कृष्णा जेतें. सं. किंचित्कृष्णा. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कद्रुः कदतीतिकद्रुः, शोभनत्वं क
रून आह्वान करितो ह्य. लीकृंची
चिन्तहन्ति आकर्षणा करितो -

अथवा करित्येजीती. क. कदिधा.
आह्वान रोदनअ. पिंगदवर्णा, पिंग
दरंगाचा उ. पु. स्त्री. न. को. देवमा
ता. उ. स्त्री.

कद्रुदः कुस्मितंवदतीतिकद्रुदः, कु
स्मितबोलतो जो तो. क. वदधा. व्य
क्तवाणीअ. कुस्मितभाषणकरणा
रा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कनकं कनतीतिकनकं, दीप्तिमत्
होतें जेतें क. कनीधा. दीप्तिअ. क
वर्णाह्य. सोनें. अ. न.

कनकाध्यक्षः कनकस्यअध्यक्षः,
सवर्णांचा जो अध्यक्ष ह्य. स्वामी तो
स. सवर्णांचामालक. अ. पु.

कनकाक्षयः कनकस्यआक्षयः
यस्यसकनकाक्षयः, सवर्णांचें आ
हं नाम जास तो. स. धुतत्यांचें झाड
अ. पु. लिंगीं.

कनकालुका कनकस्यआलुः क
नकालुः सैवकनकालुका, सवर्णां
ची जी झाशी ती. त. सवर्णापात्रवि
शेष. आ. स्त्री.

कनिष्ठः अतिशयेन कनीचानत्य.
कनिष्ठः अतिशयेन युवाल्पः कनि
ष्ठोवा, अतिशये करून जो रुहान

अथवा अनिशयैकरूलजोतरुण
तो. त. अ. पु. २ वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

कनिष्ठा अत्यल्पाकनिष्ठा, अत्यं
तजी अल्पा ह्य. लहान ती. त. क
निष्ठांशुली. आ. स्त्री.

कनीनिका कनतीतिकनीनिका,
द्वैदीप्यमानहोणारीजीती क. कनीया
दीप्तिअ. नेत्रमध्यगतकृष्णमंडलह्य
डोब्यांतीलबाहुली. आ. स्त्री.

कनीयः विग्रहादिसर्वअल्पिष्टश
ब्दाप्रमाणे. वि. स. पु. न. ई. स्त्री.

कंदः कंदनिकंयतेवाकंदः, शोदन
किंवापुष्टिअथवाआह्वानकरितो
जोती. क. कदिधा. आह्वानअ.
स्तरण. २ कंमकिणीचाकांदा. अ.
पु. न. ३ मेघ. अ. पु.

कंदर्बः कंजलंतेनदीयंतश्चितकंद
र्बः. जलाने विदीर्णहोत्येजीती.
क. ह्या. विदारणअ. कृत्रिमगुहा
पर्वताने रायीकेलेलीगुहा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कंदरालः कंदरालातीतिकंदरालः
गुहेनेग्रहणकरितोजोती. क. ला
धा. आदानअ. पर्वतावरमालेला

अकोडवृक्ष, डोंगरी अकोडाचेझो
ड. गजहंड ह्य. लारवीपिंपरी. अ. पु.

कंदर्पः कुंस्तिंतोदपोयस्वसः कंदर्पः,
कुस्तिताहेशर्वजाचातो. स. काम
ह्य. मदन. अ. पु.

कंदली कंदतेइतिकंदली, उत्कृष्टश
ब्दकरित्येजीती. क. कदिधा. आ
ज्ञानअ. हरिणविशेष. ई. स्त्री.

कंदुः स्कंदतीतिकंदुः, शोषणकरि
त्येजीती. क. स्कंदिर्या. गतिशोष
णअ. मद्यनिर्माणकरण्यासउप
योगीपात्रज्यासभारीअसेंहाणाता
तती. उ. पु. स्त्री.

कंदुकः कंदरातीतिकंदुकः, स्तरवदे
णाराजोती. क. डुदाभ्या. दानअ.
स्वेकृष्णान्नाचेडुगिरदीत्याअर्थीके
णीहाणतात. अ. पु.

कंधरा कंधारयतीतिकंधरा, मस्त
कातेधारणकरणारीजीती. क. धृ
व्या. धारणअ. धीवा, मान. आ. स्त्री

कन्या कनतीतिकन्या, दीप्तिमतीती
ती. क. कनीया. दीप्तिअ. कन्याराशि.
२ कुमारिका ह्य. आटवर्षानेआंती
लमुलगी. आ. स्त्री.

कपटः केगृध्रिंपदव आच्छादकः

कपटः, मस्तकाचे आच्छादकवस्त्रा
प्रमाणें जो तो. स. रु. त्रि. म. अ. पु. न.

कपर्दः केनसारवेनपरंप्रतिअभिग
तंददातीतिकपर्दः, मुखानें अन्या
प्रतश्छित्तंदेतो जेतो. रु. दु. दा. मृ. धा.
दान अ. सा. वा. ना. ज. दा. र्ज. र. अ. पु.

कपर्दी कपर्दस्यास्तीतिकपर्दी, ज
दा. र्ज. र. आहे जास तो. त. महादेव.
इ. न. पु.

कपाटं कंवातंशिरोवापाटयतितक
पाटं, वायूप्रत अथवा मस्तकाप्रत
गमन करितें ह्म अत्रोप आधिपे
दन करितें जें तें. रु. प. र्धा. गति अ.
कवाड, दार. अ. न.

कपालः कंपते इतिकपालः, चंच
लं होणारा जो तो. रु. कपिधा. चल
न अ. कपाल. अ. पु. न.

कपालभृत् कपालंभिभर्तातिक
पालभृत्, नरकपालधारण करि
तों जो तो. रु. दु. मृ. धा. धारणादि
अ. महादेव. त्. पु.

कपिः कंपते इतिकपिः, आपल्या
नें गमन करितो जो तो. रु. कपि
धा. चलन अ. इ. पु.

कपिकच्छुः कपीनांकच्छुः कपि

कच्छुः, वानरांची जी कच्छु ह्म. लां
स कंडू देणारी. स. अर्थ कंडुशब्दा
प्रमाणें. उ. स्त्री.

कपित्थः कपयस्तिष्ठंत्यत्र कपित्थः,
वानर बाहाता हे त ज्याचे रार्थांतो. रु.
घाथा. गति भिचर्तन अ. क. वृ. टी. चें.
झाड. अ. पु.

कपिलः कपिसदृशं वर्णो लातीतिक
पिलः, कपि ह्म. वानर तत्तुल्य वर्णो
तें ग्रहण करितो जो तो. रु. लापा.
आदान अ. पिर्ग र वर्ण. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

कपिला काम्यत इतिकपिला, रुपि
वर्णोऽस्य स्याः कपिला, इच्छिजेते
जीती. अथवा कपिल आहे वर्णो जी
चाती. रु. कमुधा. क्वीति अ. आग्ने
पदिशेना पुं. ड्रु. क नामक गजानी स्त्री.
२ स्र्वासिक द्रव्य विशेष. जास रे
शुकबीज असें संपात्ताती. ३ शिस
व्याचार ह्म. आ. स्त्री.

कपिवल्ली कपिरिव वल्ली कपिवल्ली,
कपी वर्ण जी वल्लीती. स. गज
पिंपळी. इ. स्त्री.

कपिशः कपिवर्णोऽस्यास्तीतिकपि
शः, वानरासारखा आहे वर्ण जात

तो. त. कृष्णामिश्रितलोहितवर्ण,
कांहीं काळा व तांबडा. वि. अ. पु. न.
आवंत. स्त्रीलिंगी.

कपीतनः तनोतीति तनः कपीनां ई
तनः रुपे वर्णस्य वा ईतनः कपीतनः,
विस्तार करितो जो तो तन शनरांवा
किंवा वानरवर्णोन्वी जी शोभा ह्य. वि
स्तार तो. आंघ्यानें झाड २ लास्ती
पिंपरी ३ शिसच्यानें झाड. अ. पु.

कपूयः विग्रहादिसर्वकुपूयश. प्र

कपोतः कः वायुः पोतो नौरिवयस्य
कपोतः, वायू आहे नोंके सारिरवाजा
स तो. स. पारवा २ स्वचुतर पक्षी.
अ. पु.

कपोतपालिका पालयतीति पा
लिका कपोतानां पालिका कपोतपा
लिका, पालन करित्ये जी पालिका
कपोतपक्ष्यांन्वी जी पालिकाती स.
पक्षि पाळण्या करितां केले उंघर.
आवं. स्त्री.

कपोतांध्रिः कपोतस्य अंध्रिरिव
कपोतांध्रिः, कपोत ह्य. कबडाह्या
ने अंध्रिप्रमाणे दिसत्ये जी ती. स.
स. वासिक द्रव्य विशेष ज्यास पराशि
असें झुणतात ती. इ. स्त्री.

कंपोलः कंपते इति कंपोलः, कंपाय
मान होतां जां तो. कृ. कपिधा. चलन
अ. गान्. अ. पु.

कफः केन जलेन फलति कफः, उद
रानें उत्पन्न होणारा जो तो. कृ. फल
धा. निष्पत्ति अ. रक्त विकार विशेष
कफ. अ. पु.

कफपिः केन सूरवेन फणातीति कफ
पिः, सूरवाचें राहतो जो तो. कृ. फ
पधा. गति अ. कोंपर. इ. पु.

कफी कफो रस्यस्य कफी, कफ आहे
जास तो. स. ज्यास कफ झाला तो.
वि. इन्द्र. न. ई. स्त्री.

कफोपिः कंसुरवंस्फोरयतीति क
फोपिः, सस्तानें सूरद्रूप करणारा
जो तो. कृ. सूरधा. स्फुरण अ. अ
र्थ २ फणिशब्दाना. इ. पु.

कबंधः कंसुरवं बंधाति वध्यं तस्मात्
इति वा कबंधं, सूरवाचें बंधन करितें
अथवा मस्तक छेदन होतें जा पासू
न तो. कृ. बंधधा. बंधन अ. जळ.
पाणी. अ. न. २ मस्तकहीन व कि
यासुक्त शरीर ज्यास धड असें हा
णतात तें. अ. पु. न.

कचरी कूपते इति कचरी. करकतश

द्ध करणारी जीती. कू. डुकुडुधा.
शब्द अ. केशचंद्ररचना, बुचडा.

२ शाक विशेष ज्यास कानफोडी,
तिकवणी असें ह्यापातान ती. ई. स्त्री

कमठ: केजलेमठतीतिकमठः, ज-
लामध्ये वास करितो जो तो. कू. म
टपा. निवास अ. कांसव. २ पात्र वि
शेष, चंबू इत्यादि. अ. पु.

कमठी कमठस्य स्त्री कमठी, कमठा
ची जी स्त्री. स्त्री प्र. कांसवीण. ई. स्त्री

कमंडलु: कस्य जलस्य मंडंसारं ल
भते इति कमंडलुः, जलाचा सारांश
पावणारा जो तो. कू. डुल प्रध्या.
प्राप्ति अ. वैरागी, सन्याशी इत्या
दिक वती जे त्यांचे पात्र. उ. पु.

कमन: विग्रहादिसर्वं कामुकश. प्र.

कमल: काम्यते इति कमलमलति
वाकमलं, इच्छिजेते जें तें. किंवा
जलातें मूषित करितें जें तें. कू.
कमुपा. कांति अ. २ अलया. मूष
ण अ. कमल. अ. पु. न.

कमला कमलमस्था अस्तीति कम
ला, कमल आहे मूषणार्थ हातीं जी
या ती. न. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

कमलोद्भव: कमलादुद्भवोपस्यस

कमलोद्भवः, कमलापासून आदेश
त्यत्ति जीती जाची तो. स. ब्रह्मदेव. अ. पु.

कमलासन: कमलनासनं च स्यसः
कमलासनः, कमल आहे आसन जा
चें तो. स. ब्रह्मदेव. २ आसन विशेष.
भकारां. पु.

कमलोत्तरं कमलादुत्तरं कमलोत्त
रं, कमलाहून जें श्रेष्ठ ते. स. कुसुंबा.
अका. न. पु.

कमिता विग्रहादिसर्वं कामुकशब्दा
प्रमाणे. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

कंप: कंपनं कंपः, कांपणें जें तो. कू.
कपिधा. चलन अ. कांपणारा. अ. पु.

कंपनं कंपनशीलं कंपनं, कंपनशील
जें तें. कू. कपिधा. चलन अ. कांपणें.
अ. न. २ कांपणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कंप्रं विग्रहादिसर्वं कंपनश. प्र.

कंबल: काम्यते इति कंबलः, इच्छि
जेतो जो तो. कू. कमुपा. कांति अ. अ.
बळे. २ पांपुरण्याचे वस्तू ३ रात्ना
गजराज. अ. पु.

कंबि: कंबी इत्यादि कंबलशब्दा
प्रमाणे. पत्नी. इ. स्त्री. २ ई. स्त्री.

कंबु: काम्यते इति कंबुः, इच्छि तो जी
तो. कू. कमुपा. कांति अ. शंख उ. पु.

नद्रमकोष घूषण, कांकण, पोंची
इत्यादि ३ ग्रीवा स. मान. उ. पु.

कंचुग्रीवा कंचुः शंखद्वयग्रीवाकंचु
ग्रीवा, शंखासाररवी जी ग्रीवा स. मा
न ती. स. तीनरेषा ज्या मानेवर आहे
त ती मान. आ. स्त्री.

करः विश्वहादिकासुक श. प्र.

करः कीर्यते इति करः, दे इ जेतो किं
वा प्रसार पावतो जो तो. कृ. कृधा. वि
क्षेप अ. किरण २ हांत ३ राजघात्या
भाग, दस्त. अ. पु.

करकः करोतीति करकः करोति दोषा
भावमिति वा, कठिन किंवा दोषना
शक जो तो. कृ. कृधा. करण अ.
कठिनोदक, गाव. अ. पु. आ. स्त्री.
२ कर्म उल्लु ३ डाकिं वीचें झाड. अ. पु.

करकटः कृणातीति करः कटतीति
कटः करश्चासौ कटश्च करकटः, हिं
सक असा जो अंगावरण कर्ता तो.
कृ. कटेधा. आवरणादिक अ. कुर
ली. अ. पु.

करजः करजमिव नखमिव कर
जः कसुखे जलं चारंज यतीति करजः
नखाप्रभापों जें तें. किंवा स्वमिश्रणा
नें उदकानें किंवा सुखाप्रत रंजितस-

सशोभित करितो जो. कृ. रंजया.
राग अ. वापनख २ कर वंजाचें झा
ड. अ. पु.

करंजकः करंजयतीति करंजः, स
एव करंजकः, हस्तातें रंजयितो जो
तो. हत्यादिकरंज श. प्र. कर वंजा
चें झाड. अ. पु.

करटः काका इति रटति करोति शकु
नमिति वा करटः, काका या प्रका
रं करून शब्द करितो अथवा शकु
न करणारा जो तो. कृ. डुकुश्या. क
रण अ. कारुपक्षि स. कावळा २
हत्तीचें गंडस्थळ. को. कुसुंबा. निं
द्य जीवन. अकरावेचें झाड. वाद्य
विशेष. अ. पु.

करट्टः केरेटयतीति करट्टः, सखा
विषयीं शब्द करितो जो तो. कृ. र
ट्ट्यां. परिभाषण अ. कंकरेटपक्षि
उका. पु.

करपां क्रियते अनेनेति किरतीति
वाकरपां, कार्योत्पत्तिकरिजेत्वे जे
णें अथवा राकिजेतें जें तें. कृ. कर
ण अविक्षेप अ. साधकतम, कार्य
सिद्धि सउत्कृष्ट हेतु २ शेत ३ शरी
र ४ इंद्रिय. अ. न. मूद्रजाती चर्त्या

चेदायीं वैश्यापासून उत्पन्न जो
पुत्र तो. याची हतिलेखनपु क्रोकारण.
अत बंध. नर्तन विशेष. कायस्थ
वानर. अ. न.

करंडः क्रियत इति करंडः. करिजे
तो जो तो. कृ. दु. कृ. अधा. करण अ.
पात्र विशेष. अ. पु.

करतोया करस्य शंकरस्य हस्तस्य
तोयंत दरस्य स्या इति करतोया, शं
कर हस्त संबंधी आहे उदक जीने
ती. न. नदी विशेष. ही नदी पार्व
तीच्या विवाहामध्ये जें कन्या दा
नोदक हातावर घातलें त्यापासून
झाली असें पुराणांत आहे. आ. स्त्री

करपत्रं करेण पततीति करपत्रं, ह
स्तें करून काघाचे बायीं पडतें जें तें.
कृ. पल्. धा. गति अ. लांकूड निर
ण्यानें एक शस्त्र ज्यास कर वत असें
क्षणतात तें. अ. न.

करपालः करं पालयतीति करपा
लः, हस्तरक्षण करणारा जो तो.
कृ. पाधा. रक्षण अ. खड्ग, तरवा
र. अ. पु.

करपालिका करं पालयतीति क
रपालिका, हस्तरक्षण करणारी

जी ती. कृ. पाधा. रक्षण अ. तरवा
री सारिखें शस्त्र. खंडा, सुती इत्या
दि. आ. स्त्री.

करवालः करेण वलते करवालः,
हस्तानें जीवन पावणारा जो तो. कृ.
वलधा. संवरण अ. अर्थादिकरणा
ल शब्दा प्रमाणें.

करवालिका करं वलते करवालि
का, हस्तानें पीडा करणारी जी ती.
कृ. वलधा. संवरण अ. अर्थादिक
रपालिका श. प्र.

करभः क्रियत्यनेन करभः, जाचा
योगानें विक्षेप करितो जो तो. हत्ती
चा छावा २ उंटाचा छावा ३ मणक
रापासून कनिष्ठिके पर्यंत हाताचा
मांसल भाग. अ. पु.

करभूषणं करं भूषयतीति कर
भूषणं, हस्तातें अलंकृत करणारें
जें तें. कृ. भूषया. अलंकार अ. कां
कण. अ. न.

करमर्दकः करुशासामर्दकोचस्य सक
रमर्दकः, कर आहे मर्दक जाचा
तो. स. कर बंदानें झाड. अ. पु.

करंबः केन जलेन रंबते इति करं
बः, जलें करून शब्द करणारा जो

तो. क. रविधा. शब्दअ. दधियुक्त
मृष्टयवचूर्णस्य. दधिपीठ. अ. पु.

करंभः केनप्रम्यतेमिश्रीक्रियतेइ
तिकरंभः, जलेकरून मिश्र करिजे
तो जो तो. क. रभधा. राभस्यअ. अ
थादिकरंभकशब्दाप्रमाणे.

कररुहः करेरोहतीति कररुहः, ह
स्ताचेठापीं उत्पन्न होणारा जो तो.
क. रुहधा. ग्रादुभावादिअं. नरव.
अकारांत. पुल्लिं.

करवीरः करेवीरयतीतिकरवीरः
हस्तातें वीर करितो जो तो. क. वी
रधा. विक्रांतिअ. कण्हेरीचें झाड.
अकां. पु.

करशारवा करस्यशारवेवशारवा
करशारवा, हस्ताला शारवे मारसी
जोती. स. अंगुली स. श्रोत. आ.
स्त्रीलिंगीं.

करशीकरः करस्यशीकरः कर
शीकरः, करस्य. शुंडादंड तत्सं
बंधीं जो तुषार तो. हत्तीच्या सोडें
तून निघालेला तुषार. अ. पु.

करहाटः करहाटयतीतिकरहा
टः हस्तातें देदीप्यमान करितो.
जो तो. क. हटधा. दीप्तिअ. कम

लि नीचा कांदा. अ. पु.

करहाटकः करहाटयतीतिक
रहाटः स एव करहाटकः, हस्ता
तें दीप्तिमान करितो जो तो. कर
हाट तोच करहाटक. त. रोव्या
चें झाड. अ. पु.

करालः करेणालातिकरसलतिवा
करालः, करानें ग्रहण करितो किंवा
करातें घूषित करितो जो तो. क. ला
धा. आदानअ. २ अलधा. घूषणा
दिअ. प्राचंकर २ दंताक ३ उच्च नि
अ. पु. न आ. स्त्री. को. सायल्याचे
तेल. अ. पु. काळी चाभुळ. अ. न.

करिणी करोस्यस्याः करिणी, शुंडा
आहे जीस ती. त. हत्तीण ३. स्त्री

करिन् करोस्यास्तीतिकरी, शुंडा
दंड आहे ज्यास तो. त. हत्ती ३. मू. पु

करिगर्जितं करीणांगर्जितं करि
गर्जितं, हस्तीचें जें गर्जन तें. स.
हत्तीचा शब्द. अ. न.

करिपिप्पली करीवट हत्तासि
पली करिपिप्पली, विशालतास्तव
करीसारखी जो पिप्पली ती. स. ग
ज पिंपली. इ. स्त्री.

करिशवकः करिणः शवक. क

रिशावकः, हस्तीन्वा जो छावा तो.

स. हस्तीन्वा छावा ह्य. बालक. अ. पु.

करीरः रुणाति किरतिकीर्चतेवा

करिणं इरयतीतिवा करीरः पीडा

करितो विक्षेप करितो अथवा करि

जेतो किंवा गजाप्रत प्रेरित करितो

जो तो. कृ. कृधा. हिंसादि. अ. ई.

रथा गति. अ. कारदानें झाड अ. पु.

२ वेहूचा कोंव. अ. न. ३ घट अ. पु.

करीषः कीर्चते इति करीषः, रांकि

जेतो जो तो. कृ. कृधा. विक्षेप. अ. स.

कलेलें शोण ह्य. गोंवरी अ. पु. न.

करुणाः करुणावाच् करुणा अस्त्व

स्येति करुणाः, करुणा आहे ज्यास

तो त. रसांतीळ एक भेद. अ. पु.

करुणा करुणांकरुणा, कारुण्य

करणं जें तें कृ. कृधा. करण अ.

रूपा २ करुणारस आ. स्त्री.

करेदुः करेदतीति करेदुः, जलाचे

टापी शब्द करणारा जो तो. कृ. रेद

धा. परिष्ठापण. अ. कंकरेद पक्षि

ह्य. करदोक पक्षि. उ. पु.

करोटिः कंवासुरोदतीति करोटि,

वायूचा प्रतीघात करणारी जी ती

कृ. रुदधा. प्रतीघात. अ. मस्तकांती

ल हाड. इ. स्त्री.

कर्कटः कर्कडुः कर्कंश्वेतवर्णोद

लतीति कर्कटः. उ. श्वेतवर्णातें

ह्य. शुभ्रवर्ण जो त्यातें धारण क

रितो जो तो. कृ. दलधा. गति. अ. क.

कराशि २ कुरलें. अ. पु.

कर्कटकः रुणांतीति कर्कटती

तिकटः कर्न्नासौ कटश्च कर्कटः

स एव कर्कटकः, हिंसा करणारा

असा जो लपून राहणारा तो कर्क

ट तोच कर्कटक स. कुरलें. अ. पु.

कर्कटी करंकटतीति कर्कटी, भेद

नकालीं करकर अशा शब्दातें क

रित्ये जी ती. कृ. कटेधा. वर्षावरणा

दि. अ. कांकडी. इ. स्त्री.

कर्कधुः कर्कधूः कंटकं दधाती

ति कर्कधुः कर्कधूः, कंटक ससुदा

यातें धारण करित्ये जी ती कृ. दुधा

अथा धारणादिक. अ. वीरीचें झा

ड. उ. २ ऊ. स्त्री.

कर्करी कर्कनं कर्कः कर्कंरातीति क

र्करी, तंदुलादिकांस शुभ्रवर्णातें दे

त्ये जी ती. कृ. राधा. दान. अ. तांदू

ळधुण्याची सोंवळा. इ. स्त्री.

कर्करेदुः कर्करेदतिकर्करेदुः,

ककंराशिप्रत सूर्यं गेला ह्य उत्सा
 हाते भाषण करणारा जो तो. क.
 रेट्ट्या. परिभाषण अ. करदोकप
 क्षि. उ. पु.

कर्कशां कृणातीति कर्कशातीति
 कशाः कर्कशासो कशाश्च कर्कशाः, हिं
 सरु असा जो हिंसा करणारा ह्य.
 वारंवार हिंसां करणारा तो. स. क.
 ठिण. अ. पु. न. आ. स्त्री. शुंडारोचनीवनीपथि

कर्कारुः कर्कशुकुवर्णकच्छतीति
 कर्कारुः. शुक्रवर्णते धारण करि
 तो जो तो. क. कच्छ्या. गति अ. कोहा
 का. उ. पु.

कर्चूरः कर्वतीति कर्चूरः, दर्पित-
 जो तो अथवा दर्पित करिते जें तें
 क. कर्वथा. दर्पादि अ. आंवेहळद
 ह्य. कापूर कान्शी. अ. पु. २ सोने. पु. न.

कर्चूरकः कर्जतीति कर्चूरः कर्चू
 रएव कर्चूरकः, पीडा करितो जो तो
 कर्चूर तोच कर्चूरक त. कचर ना
 वान्ची वनीपथि. अ. पु.

कर्पाः कीर्यते शब्दग्रहणायक्षिप्य
 ते इति कर्पाः, शब्दग्रहणार्थं योजि
 जें तो जो तो. क. कृया. विक्षेप अ.
 कान. २ सूर्याचा पुव. अ. पु.

कर्णजलोकाः कर्णजलोकाः
 कर्णस्य जलकेषु कर्णजलोकाः, क
 र्णाला जी जळू सारखी ती. स. धो
 ण गम वडाजी. स. पु. २ आ. स्त्री.

कर्णधारः कर्णमरिचंधरतीति
 कर्णधारः, अरिच ह्य. स्रकाणू
 जें त्यातें धारण करितो जो तो. क.
 धृञ्धा. धारण अ. स्रकाणू धरणा
 रानावाडी. अ. पु.

कर्णवेष्टनं वेष्टतेनेन वेष्टनं क
 र्णस्य वेष्टनं कर्णवेष्टनं, वेष्टित होणे जे
 णें असें कर्णाचें वेष्टन कर्ण सूत्रणा
 ह्य. कुंडळ. अ. न.

कर्णिका कर्णस्य अलंकरणं कं
 र्णिका, कर्णाचें जें सूत्रण ती. स.
 कर्णाचें सूत्रण. ह्य. तानवड २ ह
 तीच्या सोडेंचा अग्र भाग ३ कम
 लांतील कोश. आ. स्त्री.

कर्णिकारः कर्णिकामिचर्तिकर्णि
 कारः, कर्णिके प्रत स्त्रीकार करितो
 जो तो. क. कथा. पांगान्याचा वृदा.
 अ. पु.

कर्णिरयः कर्णात्सारयन्मरु
 र्णिरयः उद्य नात्य जो रय तो
 स. द्विचांस वसण्या करितां वरुवा

दिज्ञाने आच्छादितकेलेलारथ
अका. पु.

कर्णेजपः कर्णेजपतीतिकर्णेज
पः, कर्णाचेवाचीं वोलणाराजोते
ह. जपधा. व्यक्तवाणीअ. कानां
तदुसन्वाची निंदा करणारा अ
थवा विसरलेली गोष्ट कानांत
सूचणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कर्तरी कृततीतिकर्तरी, छेदन
कर्त्तेजीती. ह. कृतीधा. छेदन
अ. क्रातर. इ. स्त्री.

कर्दमः कर्दयतीतिकर्दमः, कु
त्सित शब्दास जी करितोती ह.
कर्दधा. कुत्सित शब्द अ चिर
ह. अ. पु.

कर्पटः कृणातीतिकर् कर्त्वा
सो पटश्च कर्पटः, प्रस्वेदादिमा
र्जन करणाराजो पट तो. स. क
उके २स्थान. अ. पु.

कर्परः कल्पतेइतिकर्परः, सामर्थ्यकर
णाराजोतो. क. कृपूधा. सामर्थ्यअ.
शिनोगत अस्थिरबंड, कृपाल. अ. पु.

कर्परी कल्पतेइतिकर्परी, सामर्थ्य-
विशिष्टजीती. ह. कृपूधा. सामर्थ्य
अ अपकारशक्ति देणारे असें

मोरचूत. इ. स्त्री.

कर्पूरं किरतीतिकर्पूरंतइति पूरः
कर्चासो पूरश्च कर्पूरः, कर्ह. धा
वल्यानें प्रसार पावणारा असा जो पू
र ह घट्ट झालेली किंवा जमलेली
वटिका ती. स. कर्पूर. अ. पु. न.
कर्वरः कर्वतीतिकर्वरः, हिंसा क
रितो जो तो. ह. कर्वधा. हिंसादिअ.
राक्षस. अ. पु.

कर्चुरः विग्रहादिसर्व कर्वर शब्द
प्रमाणे राक्षस. अ. पु. २ चित्रवर्ण
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ आंवेह
कट. अ. पु. ४ सोने. अ. न

कर्चूरं कर्वत्यनेन कर्चूरं, गर्व करि
जेतो जेणे करून ते. ह. कर्वधा
दपंअ. आंवेहकट. २ सोने. अ. पु.

कर्चूरकः कर्वत्यनेन कर्चूरः सएव
कर्चूरकः, मदयुक्त होतो जेणे तो
कर्चूर तोच कर्चूरक. त. ज्यास क
चर असें ह्मणतात तो वनस्पतिवि
शेष. अ. पु.

कर्मकरः कर्मकरोतीतिकर्मकरः,
कर्मकारजो तो. ह. कर्चूरणे. वेतनो
पजीवीनाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री
कर्मकारः कर्मकरोतीतिकर्म -

कार, वेतननयेतो कर्म करितो जो
तो वृत्त्यादिपूर्वाचा शब्दाप्रमाणे.
वेतन घेतल्या वांचून चाकरा करणा
रा. वि. अ. पु. न. अ. स्त्री.

कर्मक्षमः कर्मसक्षम कर्मक्षमः,
कर्म करण्याविषयी जो क्षम तो स
क्षम करण्यास जो समर्थ तो. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मठः कर्मणिघटते इति कर्मठः,
कर्माविषयी व्यापार करितो जो तो
त कर्मशूर ह्य. आरंभिलेले काम
सिद्धीस नेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मण्यभुक् कर्मण्यभुंक्ते कर्मणि
भुक्, चाकरीचा पेशानें उपजीव
न करणारा. क. भुजशा पालनादिमन्त्र. पु.

कर्मण्या कर्मणासंपद्यत कर्मण्या,
त्रिये करून सपादि जैत्ये जीती. त
चाकरीचा पेंसा. आ. स्त्री.

कर्मदी कर्मदेन शोक्त भिक्षुसूत्र
मधीलें कर्मदी, कर्मदक्षपीने जो
क्त भिक्षुसूत्रातें अध्ययन करणा
रा जो तो त. सन्याशी. इ. पु.

कर्मशीलः विग्रहादिसर्वकार्य
शब्दाप्रमाणे.

कर्मशूरः कर्मणिशूरः कर्मशूरः,

कर्माविषयी जो शूर तो. स. अर्थादि
सर्व कर्मठ शब्दाप्र.

कर्मवृत्तं कर्मणिवृत्तं कर्मवृत्तं, क
र्माविषयी जें वृत्त तें. स. अपादान
ह्य कर्मसंबंधी जेवंचादिकाचें साधन तें जन

कर्मसचिवः कर्मसचिव क
र्मसचिवः, कर्माचे वायी जो सचि
व ह्य. सहाय तो स. बुद्धिसचिवा
हून निराळा कर्मोपयुक्त सचीव जो
तो. अ. पु.

कर्मारः कर्मक्रियाभृच्छतीतिक
र्मारः, नानाविध क्रिये प्रवृत्त शुभ
न करितो ह्य. तदुपयोगी जो तो.
- क. अ. च्छधा. गमन अ. वेक अ. पु.

कर्मरिः किरतीतिकर्मरिः. शो-
भातिशयाचा प्रक्षेप करितो ह्य.
देतो जो तो क. कृधा. विक्षेप अ.
विचवर्णं वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कर्मद्रिद्यं कर्मसाधकमिद्रिद्यक
र्मद्रिद्यं, कर्माचें साधक ह्य सपा
दकजे इद्रिद्य तें. स हात पापशु
द उपस्य वाणी त्या प्रत्येकाचें भा
वः अ. न.

कर्षः कर्षणीतिकर्षः, उच्चानोप
योगी जो तो क. कृपिधा. विलेख

नअ. पांच गुंजाचा एकमासा
अशा सोळाभाशांचा जो तो घास

तोळा असेंहि ह्याणतान. अ.सु.न

कर्षकः कर्षतीतिकर्षकः, धूमि

विलेरवनकरणाचा जो तो. वृत्त्या

दिपूर्वाचा शा. प्र. कृषिकर्मकरणा

रा. अ.पु.

कर्षणिः कर्षतिमनःकर्षणिः,

पुरुषाच्या मनाचे कर्षण ह्य. आक

र्षण करित्ये जी ती. कृ. कृषधा.

विलेरवनअ. व्यभिचारिणी स्त्री.

ईका. स्त्री.

कर्षफलं कर्षतीतिकर्षं, कर्षेफ

लयस्यसः कर्षफलः, कफादिका

चें नाशक आहे फल जाचे तें. स.

बेह उपाचा वृक्ष याच्या फलाचा -

त्रिफला चूर्णांत उपयोग करितात अ.पु.

कर्षुः कर्षणं कृष्यते कर्षतिवा कर्षुः

कर्षेण जें तें किंवा कर्षिजे तें जें

अथवा विलेरवन करित्ये जी ती.

कृ. कृषधा. विलेरवनअ. कैले

ली लहान नदी २ जीविका. ऊ.

स्त्री. शोणीचा विस्तव. ऊ.पु.

कलः कलतिमाद्यत्सनेनेतिकल

मंदयुक्त होता जेणें करून तो.

कृ. कलधा. मदअ. अस्यहास्त्र-
असामधुरशब्द. अ.पु.

कलकलः कलतेकलतीतिवा

कलः कलादपिकलः कलकलः, श

ब्द करितो जो तो कल अतिशयेंक

रून जो शब्द तो कलकल. समा

सवृत्ति. कोलाहल शब्द.

अ.पु.

कलंकः कलमतिकल कलचासा

वंकश्चकलंकः, आक्षेपकाशी-

जें लंछन तें. स. विच्छ

२ दोषारोप ३ लोहमल ह्य. कीट

अ.पु.हिं.

कलत्रं गडयतिगड्यतेवाकलत्रं,

निबद्ध किंवा सिक्त होतें जें तें. कृ.

गडिधा. सेचनादिअ. कमर. २ वि

वाहित स्त्री. अ.न.

कलधोतं कलोमलः धोतोस्यकल

धोतं, मल आहे धोत ह्य. धुतलेला

जाचा तें. स. सोने. २ रुपें. अ.न.

कलंवः कल्पतेइतिकलंवः, शत्रू

वरटाकिजेतो जो तो. कृ. कलधा.

क्षेपअ. बाण २ देंव. अ.पु.

कलभः कलतेइतिकलभः, सु

शोभित मंद गमन करितो जो तो.

क. कलधा. गतिअ. हनीचा छावा
अका. पु.

कलंबी केनकेलंपते इतिकलंबी.
वाघूने धंस होणारी जीती उदका
चेढायां स्नसन पावत्ये जीती क.
लंबिधा. अवस्नसनअ. शाकविशे
ष जिला कलंबी असे झणतात ती.
ई. स्त्रीकिं.

कलरवः कलः रवोचस्यकलरवः,
अच्यक्तमधुर आहे शब्द जाचतो
स. पारवा याभावाचा पक्षि. अ. पु.

कललः कलते इतिकललः, सुक
शोणितमिश्रत्वाने बुहुदाचे पूर्व
ति राहते जें ते. क. कलधा. गत्यादि
अ. सुक शोणिताने मिश्रीमवन.
अ. पु. न.

कलविंकः कलंविद्विकलविंकः
अच्यक्त शब्द करितां जो तो. क.
विदिधा. अवयव अ. विमणीना
वाचा पक्षि. अ. पु.

कलशः कलंश्यतीतिकलशः, अ
च्यक्त जेंसें होय तेंसें शोभतो जो तो.
क. शोधा. तनूकरअ तांघ्या. अ. पु. क.

कलशिः कलशी कलंश्यती
तिकलशिः, कलहा. अजीर्ण किं

वाशुक चाते कशा करित्ये जीती किं.
वा कल हा. अच्यक्त शब्द उदकपूरण
समयां करित्ये जीती क. शोधा. तनू
करणअ उचलापिठवण घानावा
शी रनोषधि २ ककशी हा. घागर.
इ. २ ई. स्त्री.

कलसः कलसी केनजलेनक
सतीति कलसः, जलाने शोभतो
तोवती क. लसधा संश्लेषादिअ
अर्थादि कलशा शब्दाप्रमाणे.

कलहंसः कलोमधुरवाक् हंस. क
लहसा, मधुरवाक् हा मस्वरअ
च्यक्त शब्द करणारा जो हंस तो स.
बदकनावाचा हंस पक्षि विशेष अ. पु.

कलहः कलस्यहननंकलहः, मधु
रधनीचा जो नाशक तो. क. हनपा
हिसाअ. भांडण. अ. पु.

कला काष्ठान्कलयतीतिकला, का
ष्ठांते कलवकरित्ये जीती क. कल
धा. संख्याअ. चंद्र मंडलाचा षो
डशांश २ तीस काष्ठात्सक जो काल
ती एक कला ३ गीत वाचांतीसप्रयोग
ता ४ अंश ५ वृद्धि. आ. स्त्री. कल
ते कल तिवा कला शब्द सुख यद्
ण कर्तुं तिलाहिकला हे नाम.

कलादः कलामादनेइतिकलादः,
स्रवणादिकांपासून अंशग्रहणक
रितो जो तो. क. दु. दा. अ. पा. दानअ.
सो नार. अ. पु.

कलानिधिः कलानिधीयते अत्रे
तिकलानिधिः, कला ह्य. षोडशक.
लाजात्या शहाता हेत ज्याचे वापीं
तो. क. धा. अ. धा. धारणपोषणअ.
चंद्र इ. पु.

कलापः कलामाप्रोतिआयनेनेन
वाकलापः, कला ह्य. शोभादिप्र
वीणता जी तीतें पावतो किंवा ती
प्राप्त होइजेतो जेणें तो. क. आ. पू.
धा. व्याप्तिअ. धूषण २ मधूर पिच्छ
३ बाणाचा प्राता ४ समुदाय ५ मे
खला. अ. पु.

कलायः कंवायुंलातीतिकलायः
वायुग्रहण ह्य. वायूचें उत्पादनक
रणारा जो तो. क. ला. धा. आ. दानअ.
वाराणा अ. पु.

कलिः कलनेकलयनिवाकलि क्षेपणअथ
वा संख्यानजें तो. किंवा दु. रगनें-
घालविजेतो जो तो कलयतिकल्प
तेवाकलिः. दु. रगनें पराहृत्तजो तो.
क. कलधा. क्षपणअ. संख्यानवरा

तिअ. कलह २ कलियुग. ३ बुद्ध
४ मूर. अ. पु. ५ कलिका. इ. स्त्री.

कलिका कलयतीतिकलिका, म
नाचें आकलन करित्ये जी ती. क.
कलधा. संख्यानअ. फुलांची ऊ
डी. आ. स्त्री.

कलिकारकः कलिकरोतीतिक
लिकारः स एव कलिकारकः, क.
लीतें ह्य. दु. रगतें करितो जो तो क
लिकार तोच कलिकारक. त. हा
रे करंजाचें झाड. अ. पु.

कलिंगः केशूर्ध्विलिंगंचूडायस्थ
स कलिंग. कच्छतीतिवा कलिंग
मस्तकी आहे चूडारूप चिन्ह जाच
तो अथवा रोग नाशाप्रत जातो ह्य.
तन्निवारक जो तो. स. क. गन्ध
धा. गतिअ. कुड्याची शेंगा. २ मस्त
कचूड चानावाचा पक्षि. अ. पु.

कलिद्रुमः कलेद्रुमः कलिद्रुमः
कलि संबंधी जो द्रुम ह्य. कलियु
गांहिन्वकार्ये संपादनी जो उत्तम ह्य.
तो. स. धारिंगीचें झाड २ वेह्या
चे झाड अ. पु.

कलिमारकः कलिमारयतीति
कलिमारः स एव कलिमारकः,

कलाते ह्य. दुःस्वाते पुष्ट करितो
जो तो. अर्थादि कलिकारकश
ब्दाप्रमाणं.

कलिलं कल्पते इति कलिलं, दुः
स्वानं गणिते ह्य. कलिलं परि
हृत करिजेतं जें तें. कृ. कलधाश
ब्दसंख्यान अ. दुर्धमिगम ह्य. दुर्ध
वेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कलुषं कल्पते चित्रगुप्तेन गण्यते
इति कलुषं, लुपतीति लुपं कस्यज
लस्य लुपं कलुषं वा, चित्रगुप्तानं ग
णिते जें तें. किंवा जलनाशक
जें तें. कृ. कलधा. संख्यान अ. २ स
पाप. अ. न. शतक. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

कलेवरं कले अव्यक्तध्वनीवरं क
लेवरं, अव्यक्तध्वनीविषयी ह्य. तो
करणविषयी जें श्रेष्ठ तें. स. श
रीर. अ. न.

कल्कः कल्पते इति कल्कः, नीच
लैं करून बोलिजेतो जो तो. कृ. क
लधा. शब्दसंख्यान अ. पुरीष. २
पाप. को तेल तूप कानातील मल
पापाशय. अ. पु.

कल्पः कल्पते विरुद्धलक्षणवाही

यंते अत्रेति कल्पः, कलास्य साधुः
कल्पो वा, विरुद्धलक्षणानं नाश
पाचतात जाचे गयीं तो. अथवा क
लांविषयी जो निपुण तो. कृ. कल
धा. क्षेप अ. ब्रह्मदेवाचा एक दि
वस. २ विधि. ३ नीति ४ प्रलय. ५
संगरहित. अ. पु. ६ सदृश. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कल्पना कल्पनं कल्पना, पत्या
णाद्यापि पर्णं कफल हती तथा क
रणं किंवा वितर्कं करणं जें तें. कृ.
रूपधा. सागरार्थ अ. हतीवर ब
सण्या करितां हती सज्ज करणं
२ तर्क. आ. स्त्री.

कल्पवृक्षः कल्पस्थवृक्षः कल्पवृ
क्षः, इच्छित पदार्थीचा देणावा
जो वृक्ष तो. स. कल्पतरु. अ. पु.

कल्पांतः कल्पस्थजंतः कल्पांतः.
कल्पाचा जो अंत तो. स. प्रलय
काल. अ. पु.

कल्पायं शक्तकर्मस्य तिसमाप्तं
करोतीति कल्पायं, शक्तकर्मन
ष्ट करितें जें तें. कृ. पांथा. अतक
र्म अ. पाप. अ. न.

कल्पायः कल्पनामोमायश्चक

घोड़ान्या मुचवास बांधण्याचेंसा
धनजास सरोसर असें हणता
ततें. अ. न.

कवोष्ठां ईषदुष्ठांकवोष्ठां, किंचि
तुष्ठा जें तें. स. यत्किंचित्ऊन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कथं कृपतेपितृभ्य इतिकथं, पि
तरां कारणे देइ जें तें जें तें. क. कु
धा. शब्द अ. पितरांच्या तृम्यर्थ
दिलेले अन्नादिक. अ. न.

कशा कशातीतिकशा, हिंसन क
रित्ये जीती. क. कशाधा. हिंसा अ.
घोडे वगैरे जनावरास मारण्या
ची रज्जु जिला चाबूक असें हण
तात ती. आ. स्त्री.

कशाहः कशामर्हतीतिकशाहः,
कशाघाताप्रत योग्य होतो जीतो.
क. अर्हथाः पूजा अ. चाबूक सा
रण्यास जो योग्य तो. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

कशिपुः कशातीतिकशिपुः, पोष
णवशीलादि निवारण करितो जो
तो. क. कशाधा. हिंसा अ. अन्तः २
वन्ध. उ. पु. न.

कशोरुका कंवायुंशृणातीतिकशो

रुः, कशोरुर्वासैव कशोरुका, वायू
चानाश करणारी जीती कशोरुती
चकशोरुका. त. पाठीचा रुणा. आ.
स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनंकश्मलं, सूछन जें
तें. क. कशाधा. हिंसा अ. मूर्च्छा अ. न.

कश्यं कशामर्हतिकश्यतेनेन वा
कश्यं, चाबुकास जें योग्य अथं
वा ताडन करिजे तें जेणें तें. त. २ क.
कशाधा. हिंसा अ. अम्बाचा मध्य.
२ यद्य. अ. न. ३ काटीनें मारण्या
स योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीतिकषः, कषणीदिवी
ण करितो जो तो. क. कषधा. हिंसा
अ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषतिकवंकषायः, कंठविकाष
नाश करितो जो तो. क. पू. श. प्र. तु
पररसं. अ. पु. २ स्रगंधि. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री. ३ बुका वगैरे अंगना
ग. ४ उरणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यतेस्मकष्टं, पीडा करिजे
ली जीती. क. कषधा. हिंसा अ. श
रीरपीडा. २ दुःख. अ. न. ३ दुरधि
गम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कसतिगंधीस्याः कस्तूर

ल्लाघः, सुन्दर असा जो माषवर्णतो. स. चित्रवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्प्यं कलयति मंगलमिति कल्पं, मंगल देतो जो तो. क. कलधा. सं. स्थान अ. प्रातः काल. अ. न. २६. स. स. कुशल. ३ सिद्ध ४ निरोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कल्या कलासुसाधुः कल्या, कलेचा वाची जी साधुती. त. शक्य वाणी. आ. स्त्री.

कल्याणं कल्पनीरुजत्वं प्रणतीति कल्याणं, नीरुजत्वातें करितें जें तें. क. अणधा. प्राणन अ. स. स्वरूपता. अ. न.

कल्लोलः कल्लंतेन घः अनेनेति कल्लोलः, अव्यक्त शब्द करिता हेत नदी जेणें करून तो. क. कलुधा. अव्यक्त शब्द अ. सोठी लार. अ. पु.

कल्हारं कस्य जलस्य हार इव कल्हारं जलास जें हारा प्रमाणें शोभा देणारें तें. स. कमल विशेष. अ. न.

कचचः कंचातं चंचतीति कच

चः, वायु निवारण करणारा जो तो. क. बंचुधा. प्रलंभन अ. चिलखत. अ. पु. न.

कचरी घृणोतीति चरी, कस्यस्य स्वस्व चरी, आच्छादन करित्ये जी ती चरी करवाची जी नाश करीती. स. कानफोडी घानावाची भाजी ई. स्त्रीलिंग.

कचलः केन चलते इति कचलः, मुखानें ग्रहण केला जातो जो तो. क. चलधा. संवरण अ. घ्रास अ. पु.

कचाटं कंचतीति कचाटं, वायु प्रतस्तब्ध अथवा मस्तकातें वेष्टित ह्य. सर्वालित करितें जें तें. क. वटधा. वेष्टन अ. कपाट ह्य. दाद. अ. न. ई. स्त्री.

कविः कवते इति कविः, पारिपत्य करितो जो तो. क. कुडुधा. शब्द अ. पंडित. २ शक्यकार्ये. इ. पु.

कविका कवते इति कविका, क्वक् शब्द करणाची जी ती. क. कुडुधा. शब्द अ. काठ्याळी ह्य. ल. गाम. आ. स्त्री.

कवियं कवते इति कवियं, शब्द करितें जें तें. क. कुडुधा. शब्द अ.

घोड्याच्या सुररास बांधण्याचें सा
धनजास सरासर असें ह्मणता
ततें. अ. न.

कवोष्ठां ईषदुष्ठांकवोष्ठां, किंचि
त्तुष्ठाजें तें. स. यत्किंचित्ऊन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कव्यं कूपतेपितृप्यइतिकव्यं, पि
तरां कारणे देइजेनें जें तें. क. क.
धा. शब्द. अ. पितरांच्या तृप्त्यर्थ
दिलेले अन्नादिकं. अ. न.

कशा कशातीतिकशा, हिंसन क
रित्येजीती. क. कशाधा. हिंसा. अ.
घोडेवगैरे जनावरास मारण्या
ची रज्जु जिळाचा बूक असें ह्म
णतात ती. आ. स्त्री.

कशाहः कशामर्हतीतिकशाहः,
कशाघाताप्रत योग्य होतो जो तो.
क. अर्हधा. पूजा. अ. चाबूक भा
रण्यास जो योग्य तो. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

कशिपुः कशातीतिकशिपुः, पोष
णवशीतादिनिवारण करितो जो
तो. क. कशाधा. हिंसा. अ. अन्न. २
वक्र. उ. पु. न.

कशोरुका कंवायुंशृणातीतिकशो

रुः, कशोरुकासैवकशोरुका, वायू
चानाश करणाशी जी ती कशोरुती
चकशोरुका. त. पाठीचा कणा. आ.
स्त्रीलिं.

कश्मलं कशनंकश्मलं, मूर्च्छनजें
तें. क. कशाधा. हिंसा. अ. मूर्च्छा. अ. न.

कश्यं कशामर्हतिकश्यतेनेन वा
कश्यं, चाबुकासजें योग्य अथ
वा ताडन करितेनें जेणे तें. त. क.
कशाधा. हिंसा. अ. अम्बाचामध्य.
२ मद्य. अ. न. ३ काठीनें मारण्या
स योग्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कषः कषतीतिकषः, स्तवर्णादिही
ण करितो जो तो. क. कषधा. हिंसा
अ. कसोटीचा दगड. अ. पु.

कषायः कषतिकंठकषायः, कंठविकार
नाश करितो जो तो. क. पू. श. प्र. तु
रदरसं. अ. पु. २ स्तुगंधि. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री. ३ बुकावगैरे अंगवा
ग. ४ उदणें. अ. पु. न.

कष्टं कष्यतेस्यकष्टं, पीडा करिते
ली जी ती. क. कषधा. हिंसा. अ. श
रीरपीडा. २ दुःख. अ. न. ३ दुःखि
गम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कस्तूरी कस्तुरिगंधोम्याः कस्तू

शी, उत्तम गंध उत्पन्न होतो जी पा
सून ती. कृ. कर्मधा. गत्यादि अ.सु.
गमद. इ. स्त्री.

कंसः कस्यत इति कंसः, इच्छिजेतो
जो तो. कृ. कसुधा. कांति अ. दुग्धा
दिप्राशन करण्याचें पात्र. अ. पु. न.
२द्वैत्य. अ. पु.

कंसावातिः कंसस्य भ्रातिः कंसा
वातिः, कंसाचा जो भ्राता हा श
ब्रुतो. स. विष्णु. इ. पु.

कंकः क इति शब्द केंजलेवाहयती
ति कंकः, कचाप्र कावेंकरून अथवा
जलाचे वापी शब्द कभितो जो तो. कृ.
हेत्र्या. शब्दादि अ. पक्षि विशेष अ. पु.

काकः काचतीति काकः, काकाचा
प्रकारें कवोर शब्द करणावा जो तो.
कृ. कौधा. शब्द अ. कायळा. अ. पु.

काकचिंचा. काचचिंचिः काक
चिंचि काकवर्णाचिंचाकाकचिंचा.
रुणावर्ण अशी जी चिंच ती. स.
गुंजा. आ. २३. ३ इ. स्त्री.

काकतिंदुकः काकानां तिंदुक इव
काकतिंदुकः, काकांला जो तिंदुक
इत्याकाराप्रिय तो. स. काजरा
जास कुचला ह्मणतात तो. अ. पु.

काकनासिका काकस्येव नासिका
यस्याः सा काकनासिका, काकासारि
स्त्री आहे नासिका जीची ती. स. का
कजंघाघानां वाची ओषधि. जिहा
कावळी ह्मणतात ती. आ. स्त्री.

काकपक्षः काकस्य पक्ष इव काक
पक्षः, कावळ्याचा पक्षा साभरवा
जो तो. स. लहान मुलाची शेंधो अ. पु.

काकपीलुकः काकानां पीलुविवत्
कपीलुकः, काकें पील्यते वा, का
कांला जो पीलु फलाभावरवा ह्म अ
क्रोडतुल्य अथवा काकांना जो प्र
तिष्टंभित ह्म. वैष्टित तो. स. कृ. पी
लधा. प्रतिष्टंभ अ. काजरा. अ. पु.

काकसाची काकानां चत इति का
कसाची, काकांतें धारण कभित्वे जी
ती. कृ. मचिधा. धारणादि अ. अ
र्थ काकनासिका श. प्र. इ. स्त्री.

काकमुद्गा काकेने पज्जलेन मुद्गं
च्यतीति काकमुद्गा, यत्किंचिज्जल
नेह्यं पावत्ये जी ती. कृ. गाम्द्र्या. ग
ति अ. गानमूरा. आ. स्त्री.

काकली इषत्कालः काकली, यत्किंचि
त्तु जो अव्यक्त ध्वनि तो. अव्यक्त आ
णि मधुर असा शब्द. इ. स्त्री.

काकांगी काकस्यैवांगंयस्याःसाका
कांगी; काकासाररशी आहेत अंगे
जीवींती. स. अर्थ काकनामिका
श. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनं ककं काकमयाती
ति काकिणी, चंचल्याप्रत स्वीकृत
करित्ये जीती. क. अणधा. शब्द अ.
तागडीचा दांडा. २ पेंशाचा चतुर्थी
श. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुळामाना
चा चतुर्थीश. ई. स्त्री.

काकुः कस्यत इति काकुः, मनुष्यास
चंचल करित्ये जीती. क. ककधा.
लौल्य अ. शोक भयादिके कसून वि
रुद्धार्थक जो उच्चार ती. हास्तरवि
शेष आहे. उ. स्त्री.

काकुदं ककुद्विशेषेशिरसि भवं का
कुदं, मस्तकाचे राशीं शालें जें तें;
त. वाहु. अ. न.

काकेंदुः काकानां काकवर्णानां इंदुः
काकेंदुः, कावल्याचें किंवा कृष्ण व
र्णा वृत्ताचें जें परमेश्वर्य तो. स. कु.
चल्याचा वृत्त. उ. पुं.

काकोदुंबरिका काकभिया उदुंब
रिका काकोदुंबरिका, काकांला इ
ह जी उदुंबरिका ती. स. बौरगाडा

किंवा खवंत यानाचा वृक्ष. आच.
स्त्री.

काकोदरः काकस्येक उदरमस्य का
कोदरः, कावल्या सारखें आहे षो
ट जाचें तो. स. सर्प अ. पु.

काकोलः ईषलोलतीति काकते इ
ति वा काकोलः, यत्किंचित् सांभ्लि
हता करितो किंवा चंचल होणारा जो
तो. क. कुलेया. संस्थानादिक अ.
२ ककधा. लौल्य अ. काकमेव कना
वाचें विष. अ. पु. न. २ ओम कावल्या.
अ. पु.

काक्षा कांक्षयां कांक्षा, इच्छा जीती.
क. काक्षिषा. कांक्षा अ. वांछा. आ.
स्त्री.

काक्षी कक्षे भवा काक्षी, कक्षाचे वा
चीं हा. कक्षोसन्न भ्रूमध्य प्रदेशीं
जाउंसन्ती. त. तूर. ई. स्त्री.

काचः कांचते कचते च वा काचः,
प्रकाशमान अथवा बंधन करित्ये
तो जो तो. क. काचिया. दीस्यादिक
वांगडखार. २ शिकें. ३ काच बिंदु
नावाचानेच रोग. अ. पु.

काचस्थाली कचस्य काच्यस्य
स्थाली काचस्थाली, कृष्ण वर्णांनी

री, उत्तमगंध उत्पन्न होतो जी पा
सून ती. कृ. कसधा. गत्यादि अ. पु.
गमद. ई. स्त्री.

कंसः कस्यत इति कंसः, इच्छिजेतो
जो तो. कृ. कमुधा. कांति अ. दुग्धा
दिप्राशन करण्याचें पात्र. अ. पु. न.
रदेल. अ. पु.

कंसाघातिः कंसस्य अघातिः कंसा
घातिः, कंसाचा जो अघाति ह्. श
बुतो. स. विष्णु. इ. पु.

कंठः क इति शब्दं केजले वाहयती
ति कंठः, कयाप्रकारं कंठन अथवा
जलाचे टापी शब्द करिती जो तो. कृ.
हंश्या. शब्दादि अ. पक्षिविशेष अ. पु.

काकः कापतीति काकः, काकाचा
प्रकारं कवोर शब्द करणाया जो तो.
कृ. कंधा. शब्द अ. कायळा. अ. पु.

काकचिंचा. काकचिंचिः काक
चिंचि काकवर्णाचिंचाकाकचिंचा.
कृष्णवर्ण अशी जी चिंच ती. स.
गुंजा. आ. २३. ३ ई. स्त्री.

काकतिंदुकः काकानां तिंदुक इव
काकतिंदुकः, काकांला जो तिंदुक
ह्वाभारं रवाप्रिय तो. स. काजवा.
जास कुचला ह्वाणतात तो. अ. पु.

काकनामिका काकस्येव नामिका
यस्यासा काकनामिका, काकासारि
स्वी आहे नामिका जीची ती. स. का
कजंघायानां वाची औषधि. जिला
कावळा ह्वाणतात ती. आ. स्त्री.

काकपक्षः काकस्य पक्ष इव काक
पक्षः, कावळाचा पक्षा सारि रवा
जो तो. स. लहान मुलाची शेंडी. अ. पु.

काकपीलुकः काकानां पीलुविवत्
कपीलुकः, काकें पील्यते वा, का
कांला जो पीलु फलाभार रवा ह्. अ
ओडतुल्य अथवा काकांनी जो प्र
तिष्ठंभित ह्. वेष्टित तो. स. कृ. पी
लधा. प्रतिष्ठंभ अ. काजवा. अ. पु.

काकमाची काकान्चत इति का
कमाची, काकांतें धारण करित्ये जी
ती. कृ. मचिधा. धारणादि अ. अ
यं काकनामिका श. प्र. ई. स्त्री.

काकमुद्गा काकेनेपज्जलेन मुद्गे
च्छतीति काकमुद्गा, यत्किंचिज्जला
नें हर्ष पावत्ये जी ती. कृ. गम्लधा. ग
ति अ. गानमूरा. आ. स्त्री.

काकली ईषत्कालः काकली, यत्किंचि
त् जी अव्यक्त ध्वनि तो. अव्यक्त आ
णिमधुर असा शब्द. ई. स्त्री.

काकांगी काकस्येरांगयस्याः साका
कांगी, काकासारसीं आहेत अंगे
जीर्वांतो. स. अर्थ काकनासिका
श. प्र. ई. स्त्री.

काकिणी ककनंक्षकं काकमणती
तिकाकिणी, चांचल्याप्रत स्त्रीकृत
करित्ते जीती. क. अणधा. शब्द अ.
तागडीचा दाडा. २ पैशाचा चतुर्थी
श. ३ गुंजा. ४ कवडी. ५ तुलामाना
चा चतुर्थांश. इ. स्त्री.

काकुः कस्यतइतिकाकु, मनुष्यास
चंचल करिजेले जीती. क. ककधा.
लौल्यअ. शोक मयादिके करूनवि
रुद्धार्यक जी उच्चार ती. हा स्वरवि
शेष आहे. उ. स्त्री.

काकुदं ककुदित्रेषेशिरशिप्रवंका
कुद, मस्तकाचे दायीं झालें जें तें.
त. दाळ. अ. न.

काकेदुः काकानांकाकवर्णानां इदुः
काकेदुः, कावल्याचें किंवा कृष्णव
र्ण वृक्षानें जें परमेश्वर्य तो. स. कु
चल्याचा वृक्ष. उ. पु.

काकोदुंबरिका काकप्रिंघाउदुंब
रिकाका कौदुंबरिका, काकांला इ
ह जीउदुंबरिका ती. स. बोरवाडा

किंवा सर्वंत यानावाचा वृक्ष. आचं.
स्त्री.

काकोदरः काकस्येकउदरमस्यका
कोदरः, कावल्या सारखें आहे पो
ट जावें तो. स. सर्प अ. पु.

काकोलः ईपलोलतीतिकाकतेइ
तिवाकाकोलः, यत्किंचित् संश्लि
ष्टता करितो किंवा चंचल होणाऱ्या जी
तो. क. कुलेधा. संस्थानादिक अ.
२ ककधा. लौल्यअ. काकमेचकना
वाचें विष. अ. पु. न. २ डोम कावळा.
अ. पु.

काक्षा कांक्षणाकांक्षा, इच्छा जीती.
क. काक्षिधा. कांक्षाअ. वांछा. आ.
स्त्री.

काक्षी कक्षेमवाकाक्षी, कक्षाचे दा
यीं ह्म. कक्षोत्सन्न म्रूमध्य प्रदेशीं
जीउत्सन्न ती. त. तूर. इ. स्त्री.

काचः कांचते कचतेत्रवाकाचः,
प्रकाशमान अथवा बंधन करिजे
तो जीती. क. काचिधा. दीस्यादिक
चांगडस्वार. २ शिकें. ३ काच बिंदु
नावांचा नेत्ररोग. अ. पु.

काचस्थाली कचस्यकाच्यंयस्य
स्थालीकाचस्थाली, रुष्यावर्णाची

पात्र भूतजीती. स. पाडलीनावा
ची वनस्पति. ई. स्त्री.

कान्चितं काचेपृतंकान्चितं, शिष्या
चेरायीं जें धृत हा. स्थापित तें. शि
क्यावर देवलेले. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

कांचनं कांचतेइतिकान्चनं, शोभ
तें जें तें. क. कान्चिधा. दीप्त्यादिअ.
सुवर्णं. अ. न. .

कांचनाढ्यः कांचनस्य आढ
योयस्यकांचनाढ्यः, सोन्याचें आ
हे नाम जासतो. स. नागचांफा.
अ. पु.

कांचनी कांचतेनयाकांचनी, दी
प्ति करिजेत्ये जीणेंती. क. कान्चि
धा. दीप्तिअ. हळद. ई. स्त्री.

कांचिः कांची कांचतइतिकांचिः,
दीप्तिमती अथवा बद्ध करिजेत्ये
जीती. क. कान्चिधा. दीप्तिचधन
अ. कमरपेट्टा यानावांचे स्त्रियां
चें धूपण. इ. स्त्री.

कांचिकं कांचयतीतिकान्चिकं, पा
डा करणारें जें तें. इत्यादिपूर्वीच्या
शब्दाप्र. कांजिक. अ. न.

कांजिकं अंजनमजिह्वाकेअंजि

कास्यकांजिकं, उदकाचेरायीं आ
हे व्यक्तिजातीतें. क. अंजूधा. अ
त्त्यादिअ. कांजा. अ. न.

कांडः कणतीतिकनतीतिवाकांडः,
शब्द करितो अथवा दीप्तिमान किं
या गमन करितो जी तो. क. कणाधा.
शब्दअ. २ कनीधा. दीप्त्यादिअ.
दांडा. २ बाण. ३ निकुट. ४ गर्व. ५
प्रसंग. ६ उदक. अ. पु. न.

कांडपृष्ठः कांडानिपृष्ठेयस्यकांडपृ
ष्ठः, शस्त्रे आहेत पृष्ठभागी जाचा
तो. स. शस्त्रानें लढाई करणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडपृष्ठः पृष्टंकांडं येनकांडपृष्ठः,
स्थितं ह्य. गृहीत आहे पृष्ठस्य. श
स्त्रजाणें तो. स. इत्यादिसर्वपृ. शस्त्र.

कांडवान् कांडोस्यास्तीतिकान्डवान्,
बाण आहे जासतो. त. बाणानें ल
ढणारा. वि. न. पु. न. ई. स्त्री.

कांडीरः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश.
प्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांडेह्युः कांडेनेह्युः कान्डेह्युः,
कांडस्य. पर्व तेषां कुरुज्जी उसा सा
रदा तो. स. कोळसंदा कौतिसा
या नावाची वनी पवि. उ. स्त्री.

कातरः ईषत्तरतीतिकातरः, भा
यादिकाने चरित्त होतो जो तो
क. तृधा. पृवनादिअ. कृधा तृपा
अथवा भय इत्यादिकाने व्याकुल
झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

कात्यायनी कतस्यापत्यकात्याय
नी, कतकूपीचीजी कन्याती. ता.
पार्वती. २ अर्धवृन्दाव विधवा असु
न तांमडें वरुप नेसणारी स्त्री. उंका
रांत. स्त्री.

कादंबः कदंबेसमूहेभवः कादंबः
समूहानेवारीं उत्पन्न जो तो. त. हं
सविशेष. जास बंदक असे क्षणता
ततो. अ. पु.

कादंबरी कदंबेजातोरसकादंब-
स्तंरातीतिकादंबरी, कादंबरसा
तदत्येजीती. क. राधा. दानअ. म.
घ. २ ग्रंथविशेष. उं स्त्री.

कादंबिनी कादंबाः फलइसाः सं
त्यस्याइतिक्यादंबिनी, अनुगमन
करणारे आहेत कलइंसजीसती
त. मेषपंक्ति. उं स्त्री.

काननं कंजलं अननंजीवनंपत्न्य
तकाननं, जलआहेजीवनजा
नेंते. स. अरण्य. अ. न.

कानीनः कन्यायाअपत्यं पुमान्
कानीनः, कन्येचा जो पुत्र तो. त.
अविवाहित कन्येचेवापीं झालेला
पुत्र. कर्णादिक. अ. पु.

कांतं कन्यतेस्मकांतं, इच्छितेंजें
तें. क. कमुधा. कांतिअ. सुंदर. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री. २ पति. अ.
पु.

कांतलकः कन्यतेइतिकांतः लक
तीतिलकः कांतश्चासौलकश्चकां
तलकः, दीप्तिमानअसा जो नंद
नीय तो. स. नंदीनामक रत्न. जास
नादकरव असे क्षणतात तो. अ. पु.

कांता कन्यतेस्मइतिकांता, इच्छि
जेत्येजीती. क. कमुधा. कांतिअ. म
नोहरणकरणारी वायको. आ. स्त्री.

कांतारः कांतं मनो ज्ञं कच्छतीति
कांतारः, शूराज्ञेप्रतजो प्राप्त ह्य. ग
मनयोग्य तो. क. कमुधा. गतिअ.
चौर व केंरकइत्यादिकानीदुर्गम
जो मार्ग तो. २ छिद्र ३ उसाचा ए
कमेद. अ. पु. न. को. मोठें अरण्य

कांतारकः कांतं रसमृच्छतीति कां
तारः कांतारएव कांतारकः, उक्त
धरमातें देतां जो तो कांतार तोच

कांतारक. उसांतोत्त एकसिद्ध.

अ. पु.

कांतिः कमनकांतिः, इच्छाअथ
वा शोभाजीतो. क. कसुधा. कांति

अ. स्पृहा. २. कांति. इ. स्त्री.

कांदबिक्रः केरौसंस्कृतकांदवं, त
सुषुमस्य कांदबिक्रः, पात्रविशो
षाचेरायां संस्कृतजे अन्नते. आ
हे पष्यजाचे तो. त. तैलघृतादिप
क पदार्थं करून विकणास. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कांदिशीकः कांदिशंयामीत्याह
कांदिशीकः, कोणत्यादिशे प्रत-
गमनकरूचाप्रकारे करून विचा
रकरितो जोतो. त. प्रातीने प
ळणास. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

काद्रवेचः कदाअपसंकाद्रवेचः,
कद्रूचे जे अपस्य ह. बालकते.
त. सर्पविशेष. अ. पु.

कापथः कुत्सितः पंथाः कापथः,
कुत्सित जो मार्ग तो. सदुमार्गह
वाईरस्ता. अ. पु.

कापोतः कपोतानांसमूहः कापोतः
कपोताना जो समूह तो त. कपो
तपक्ष्यांचा समुदाय. २. सजीखा

र. अ. पु.

कापोतांजनं कपोतस्येदंतद्वर्ण
त्वात्कापोतं कापोतंचतदंजनंच
कापोतांजनं, कपोतवर्णसदृशजे
अंजन तें. स. कपोतवर्णासार
खें अंजन ह. औषध. अ. न.
कामः काम्यतेनेनेतिकामनंवाका
मः, स्त्री आदिविषय इच्छिताहे
त ज्याचा योगानें अथवा इच्छाजी
तो. क. कसुधा. कांति. अ. मदन. २.
स्पृहा अ. पु.

कामं कामनकाम्यतइतिवाकाम,
इहनकिंवा इच्छिजेतेजे तें. क. क
सुधा. कांति. अ. अनि उने अनुम
तोती. २. असूयापूर्वक स्वीकार,
यथेच्छ अथ.

कामगामी. कासंगामी काम्य
थेष्टगमनशीलः कामगामी, यथे
ष्टगमन आहे स्वभावजाचा तो. क.
गम्लुधा. गति. अ. सेच्छानारी ह
यथेच्छ गमन करणास. वि. इ. न.
पु. न. इ. स्त्री.

काम्यः विग्रहादिसर्वं कामुकशब्द
प्रमाणे.
कामपालः कामपालचतीतिका-

मपालः, कामाते पालन करितो
जो तो. क. पालया. रक्षण अ. ब
लशम. अ. पु.

कामयिता विग्रहादिकासुकशब्द
प्रमाणे. क. पु. न. ई. स्त्री.

कामिनी भूयान्कानोरुयस्याः का
मिनी, मोवा आहे काम जीस ती.
त. कामातुर झालेली स्त्री. २ वृक्षा
चा विजातीय अंकुर. ई. स्त्री. को.
सामान्य विलासिनी स्त्री.

कामुकः कामयतेसोकामुकः, वि
षयाची इच्छा करितो जो तो. क.
कमुधाः कांति अ. कामातुर झाले
लापुरुष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कामुकी कामयते इति कामुका,
इच्छां करित्ये जी ती. क. कमुधा.
कांति अ. धनादिकाची इच्छा क
रणारी स्त्री. आ. स्त्री.

कामुकी कामयते इति कामुकी,
मैथुनाची इच्छा करित्ये जी ती. वृ
क्षादि पूर्वीच्या शब्दाप्र. जिला
'फार मैथुनाची इच्छा आहे अशी
स्त्री. ई. स्त्री.

काम्यदानं काम्यस्य दानं काम्य
दानं, काम्यस्तुलादिकांचें जें दान

न ते. स. जापासून कांहीं एक मि
ळावें अशा बुद्धीनें केलेलें दान. अन.

कांपित्यः कंपिलाया अदूरेभवः
कांपित्यः, कंपिलेच्या जवळ जो
उत्पन्न तो. त. सुंडारोचनी नामक
वनोषधि. अ. पु.

कांपिलुः कंपत इति कंपिलुः स ए
व कांपिलुः, कंपायमान होतो तो.
कंपिलु तोच कांपिलु. त. सुंडारो
चनी नामाची वनोषधि. अ. पु.

कांचलः कंबलेन परिवृत्तोरयः कां
बलः, कंबलानें वेष्टित जो रथ तो.
त. कांचव्यानें पांथुरलेलारथ. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कांबोजः कंबोजेषु भवः कांबोजः,
कंबोज देशाचे वापी जो उत्पन्न तो.
त. कंबोज देशांतला घोडा. अ. पु.

कांबोजी कंबोज देशे भवा कांबो
जी, पूर्वी कंबोज देशाचे वापी जी
उत्पन्न ती. त. शन उडीद. ई. स्त्री.

कांबविकः कंबुशिल्पमस्य कांब
विकः, कंबु हा. बलयादि आहे
शिल्प जाचें तो. त. कासार. अ. पु.

कायं कः प्रजापति देवतास्य कायं,
प्रजापति आहे देवता जाची तें.

त. अनामिका आणि कनिष्ठिका
ह्या अंगुलीचें मूळ. अ. न.

कायः चीयते अन्नादिभिरितिका
यः, अन्नादिकाने पुष्ट होतो जो तो
क. चिञ्धा. चयन अ. देह. अ. पु. न.

कायस्था कायस्तिष्ठत्वनयाकाय
स्था, देह राहतो जिच्या योगाने
ती. क. घाधा. गतिनिवर्तन अ. हि
स्व्याचें झाड. आ. स्त्री.

कारणां कार्यतेनेनेतिकारणं, क
ति करिजेत्ये जेणेकरून तें. क. क.
अ. घा. करण अ. काघाचें साधन.
अ. न.

कारणा कारयतिदुःखमितिका
रणा, दुःखातें करित्ये ह्म. देत्ये जी
ती. क. दु. क. अ. घा. करण अ. न.
कपीडा. आ. स्त्री.

कारणिकः कारणैश्चरतीतिका
रणिकः, प्रमाणाने अर्थ निश्च
य करितो जो तो. त. पश्या कर
णारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कारंडवः रमणरंडः ईपत्ररंडः
कारंडः, कारंडवातीतिकारंडवः,
ईपत्र रमणयुक्त रमन करणारा
जो तो. क. राधा. गत्यादि अ. प.

क्षिविशेष जास करडुवा असें ह्म
णतात तो. अ. पु.

कारवी करवस्थमधूरस्येचंकारवी,
कारणंकाः कारभवतीतिवाकारवी,
मधूरसंबंधीं ह्म. तच्छिखसदृश
जीती. अथवा रोगनाशपूर्वकश
रीररक्षण करित्ये जीती. क. अव
धा. गत्यादिक अ. मोर शेंडा ह्म.
अजमोदा. २ शोपेची भाजी. ३
हिंस्र वृक्षाची पत्री. ४ काकेंजिरे.
ई. स्त्री.

कारवेल्लुः कारंवेळुतीतिकारवेल्लुः,
कार ह्म. रोग जो त्यातें उत्पन्न क
रितो जो तो. क. वेळुधा. गति अ.
कारली. अ. पु.

कारंभा ईषत्रंभाकारंभा, यद्
किंचित्जीरंभा ह्म. क. दलीसद
शती. स. प्रियंगुनामक वृक्ष. जो
स रायांटी असें ह्मणतात ती. आ
स्त्रीलिंगां.

काश कीर्त्यतेत्रकाश. पुरुषादि
कटांकिताहेत जीचेटायां ती. क.
कृधा. विक्षेप अ. बंधनागार स.
बदिरवाना. आ. स्त्री.

कारिका करणंकारिका, विवर

णअथवा तें कर्णें किंवा कौशल्य
जें ती. क. डुरुद्धा. करणअ.
नरकपीडा. २ इति. ३ उंटीण.
४ शिल्प. ५ कृति आ. स्त्री.

कारीषं करीषाणांशुष्कगोमयानां
समूहः कारीषं, शुष्कगोमयांचा
जो समूह तें. त. गवत्यांचा समु
दाय ह्य. दीग. अ. न.

कारुः करोतीतिकारुः, शिल्या
दिकरतो जो तो. क. डुरुद्धा.
करणअ. रंगारी, चितारी इत्या
दिक. उ. पु.

कारुणिकः करुणाशीलमस्य
कारुणिकः, करुणा आहेशील
ह्य. स्वभाव जाचा तो. त. दया
ह्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कारुण्यं करुणः करुणावान् त
स्वभावः कारुण्यं, करुणावान्
जो त्याचा जो भाव तें कारुण्य.
त. दया. अ. न.

कारोत्तरः कारोत्तमः कारो
णक्रियया उत्तरः कारोत्तरः, स
क्रियेंकरून जो उत्तर ह्य. श्रेष्ठ
तो. सद्यावरची निवडी अ. पु.

कार्तिकः कृतांतवक्तिका

र्तिकः, सिद्धांत सांगतो जो
तो. त. जोशी अ. पु.

कार्तिककः कार्तिकीअभास्या
स्तीतिकार्तिककः, कार्तिकीअ
भावास्या आहे ज्यास तो. त. का
र्तिकभास. अ. पु.

कार्तिकः कृत्तिकायुक्तापौर्णमा
सीयत्रास्तिसकार्तिकः, कृत्तिका
नक्षत्रयुक्त पौर्णिमा आहे ज्याचे
वायां तो. त. कार्तिकभास. अ. पु.

कार्तिकेशः कृत्तिकानामपत्यं
कार्तिकेशः, कृत्तिकानेजें अप
त्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

कार्पासं कर्पस्थविकारः कार्पा
सं, कर्प ह्य. कापूस त्याचा जो
विकार तें. त. कापसा पासून.
उत्पन्न झालेंलें वस्त्र. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कार्पासी करोतिक्रियतेवाका
र्पासी, अवश्य उत्पन्न करिजे
त्ये जो ती. क. डुरुद्धा. करण
अ. कापशीण. इ. स्त्री.

कार्मः कर्मशीलमस्य कार्मः,
कर्म करण आहे स्वभाव जा
चा तो. सदा सर्वकाल कार्या

विषयीं जो प्रवृत्त तो. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

कार्मणं कर्मैव कार्मणं, औषधा
दिकाचें मूलकर्मसु आद्य कर्म कर
ण. त. मूलमूल जें कर्म तें. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कार्मुकं कर्मणे प्रभवति कार्मुकं,
युद्ध कर्मा कारणें समर्थ होते जें
तें. त. धनुष्य. अ. न.

कार्ष्यः कार्ष्यः रुशतिरुपती
तिवाकार्ष्यः कार्ष्यावा, रुश करि
तो अथवा आकर्षण अथवा वि
लेखन करितो जो तो. क. रुश
धा. तनूकरण अ २ रुषधा. आक
र्षणादि अ. सायल्याचें शाड. अ.
पु. २ रुशल. अ. न.

कार्षकः विग्रहादिसर्व कर्षकश
ब्दाप्रमाणें.

कार्षापणः कर्षस्यायं कार्षः, कर्ष
पस्यापण. कार्षापणः, कर्षह.
पंचयुंजात्मक वजनाचें नाणें त
संबंधी जो तो कार्ष कार्षाचा जो-
व्यवहारोपयुक्त रुप्याचा भाग तो.
स. रुपया. को. सोळापैशांस -
कार्षापण क्षणतात. अ. पु.

कार्षिकः कर्षस्यायं कार्षिकः,
कर्षह. शालीयमानाचा जो माष
तत्संबंधी जो तो. त. एकरूपया अ. पु.

कालः कल्पते संख्यायत इति कालः,
गणितेला जातो जो तो. क. कलधा
संख्यान अ. सर्व व्यवहारास मसि
दू जो काल तो. २ घम. अ. पु. ३
नीलवर्ण, तिला. वि. अ. पु. न. -
आवं. स्त्री.

कालकः कालयतीति का
लकः, विहित करितो जो तो. क.
कलधा. श्लेष अ. शरीरावर चें ला
सें. अ. पु.

कालकूटकः काले वर्षा काले कूटो
धनिर्घस्य कालकूटकः, वर्षाकाला
चे राघीं आहे मस्वर शब्द जाचा
तो. स. पक्षि विशेष. जास जल
काक असें ह्याणतात तो. अ. पु.

कालकूटं कालमपि कूटयतीति
कालकूटं, कालातें ही दग्ध करि
तें जें तें. क. कूटधा. दाह अ. विष
विशेष. अ. पु. न.

कालखंडं कालंचतत्खंडंच
लखंडं, कालह. कृष्णवर्ण असें
जें दक्षिण भागाचें भांडखंड तें.

स. उज्ज्वलाकुशीतील मांसपिंडवि
शेष. अ. न.

कालधर्मः कालस्यधर्मः कालध
र्मः, कालाच्चाजोधर्म तो. स. म
रण. अ. पु.

कालपृष्ठे कालोचमइयपृष्ठमस्य
कालपृष्ठं, यमासारया मयंकर
आहेपृष्ठ भागजाचातें. स. कर्णा
चे धनुष्य. अ. न.

कालमेशिका कालंमिषयतेकाल
मेशः स एव कालमेशिका, काला
प्रतस्पर्धाकरिजेतो जो तो कालमे
शतीच कालमेशिका. त. मंजिष्ठा
नावाची औषधि. आ. स्त्री ल. का.

कालमेशी. कालमेषी कालंरु
ष्णावर्णंमेशतीति कालमेशी,
रुष्णावर्णाप्रत तुच्छ करित्येजीती
रु. मिषया. शब्द. अ. वावचीचेंशा
उ. ई. स्त्री.

कालमेषिका कालंवर्णंमेषतीति
कालमेषिक, रुष्णावर्णातें स्पर्धा
करित्येजीती. रु. मिषया. स्पर्धा
अ. मंजिष्ठानावाची औषधि. २
निगडो ह्य. तिपारे. काळेंतेंडू असें
हृष्यतातती. आ. स्त्री.

कालशेषं कलशेषंभवंकालशेषं,
घटाचे टापीं उत्पन्नजें तें. त. पुस
ळलेलें दहीं. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कालसूत्रं कालान्ययोमयानिसू
त्राणि यस्मिन् तत्कालसूत्रं, लोखें
डाचां आहेत सूत्रें जाचे टापीं तो.
स. नरकविशेष. अ. न.

कालस्कंधः कालःस्कंधोयस्यसः
कालस्कंधः, रुष्णावर्णं आहे स्कंध
जाचा तो. स. देसुरणीचा वृक्ष. २
तमालवृक्ष. अ. पु.

काला कालोवर्णोस्यास्तीतिकल्य
तइतिकालयतीतिवा काला, रु
ष्णावर्णं आहे जीचा किंवा द्वेदिजे
त्येजीती अथवा संहार कालीं का
लासारखी जीती. त. २ रु. कल
धा. क्षेप. अ. पाडलीची वेल. २ नी
ली ३ तिपारें ४ काळें जिरें. ५ पार्व
ती. आ. स्त्री.

कालाशुक कालंचतदशुकच का
लाशुक, रुष्णावर्णाजो अगळ ती.
स. रुष्णाशुकचंदनाचा वृक्ष. उ. न
कालानुसार्यं अनुसार्यते अ
नुसार्यं कालेन वस्तुना अनुसा
र्यं कालानुसार्यं, अनुसरण्यास

जें योग्य कालवस्तु तें अनुसारी
काळवस्तुशीं अनुसरण्याला जें यो
ग्य तें. ह. सृधा. गतिअ. दगडफू
ल. २ शिलाजित. ३ स्यासिकद्र
व्यविशेष. अ. न.

कालायसं कालंचतदस्त्रका-
लायसं, कृष्णावर्ण जें लोह तें. स.
लोखंड. अ. न.

कालिकः कालेन योचनादिनानि
वृत्तः कालिकः, योचनादिकानेष
राष्ट्रज्ञालाजो तो. त. कालनिघ
न्त. अ. पु.

कालिका कालोवर्णोऽस्य स्याः का-
लिका, कृष्णा आहं वर्णजीवा ती.
त. देवताविशेष. २ मेघांचा समु
दाय. आ. स्त्री.

कालिंदी कलिंदस्येयं कालिंदी,
कलिदाची जी अपत्य स्त्री ती. त.
यमुनानदी. ई. स्त्री.

कालिंदीभेदनः कालिंघाः भे-
दनः कालिंदीभेदनः, कालिंदीचा
जो भेदन ह्म. भेदकर्ता तो. स.
बलशम. अ. पु.

काली कालोवर्णोऽस्य स्यादिति -
काली, काळा आहं वर्णजीवा

ती. त. पार्वती. ई. स्त्री.

कालीयकं कालस्य वर्णस्येदं का-
लैरिदं वा कालीयकं, कृष्णावर्णसं-
बंधीं अथवा कालीसंबंधीं जें तें.
त. शिलाजित. अ. न. २ दाकह
कद्र. अ. न.

कालेयं विग्रहादिसर्वकालीय
कशब्दाप्रमाणें.

काल्यकः कल्येभवः काल्यः स
एव काल्यकः, कल्याचे ठार्यांजो
उत्पन्न तो काल्य तोच काल्यक.
त. कचरनायाची वनोपधि. अ. पु.

काल्यं कलयति चेष्टामिति कल्यं
कल्यमेव काल्यं, चेष्टे तें करणिते
जें तें कल्य तेंच काल्य. त. प्रातः
काळ. अ. न.

कावचिकं कवचीनां समूहः का-
वचिकं, कवचींचा जो समुदाय
तो. त. कवचधारण करणाऱ्यां
चा समुदाय. अ. न.

कावेरी क्रम्यजलस्य वीरं शरी-
रं कावेरी, जलशरीर संबंधी जी
ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री.

काव्यः कथितुमवश्यमारव्यातु
महंतीति काव्यः, अवश्य आ

स्थान करण्यस जो योग्य तो. त.
शक्राचार्य. अ. पु.

पि.; कश्यपाचा जो पुत्र तो. त. अ.
रुणनामा सूर्याचा सारथि. इ. पु.

काशः काशतइतिकाशः, प्रकाशि
त होतो जो तो. क. काश्या. दीप्ति
अ. मोक्ष. लया. २. तृणविशेष.
अ. पु. न.

काश्यपी कश्यपस्येयं काश्यपी, क
श्यपाची ह. कश्यप संबंधी जी ती.
त. पृथ्वी. इ. स्त्री.

काश्यरी काशतइतिकाश्यरी,
प्रकाशमान होत्ये जी ती. क. का
श्या. दीप्ति. अ. शिवणीचें झाड.
इ. स्त्री.

काष्ठं कासतइतिकाष्ठं, दीप्तिम
त होतें जें तें. क. काश्या. दीप्ति
अ. लांकूड. अ. न.

काश्मीरं काश्मीरदेशेषु सवंचा
श्मीरं, काश्मीर देशाचे गाचीं जें
भव ह्य. उत्पन्न तें. त. पुष्करना
मक औषधीचें मूल. २. देशविशेष.
अ. न.

काष्ठकुद्दालः काष्ठकूद्दालः
काष्ठस्य कुद्दालः काष्ठकुद्दालः, का
ष्ठाची जी मल निवारणार्थ केलेली
कुदक ती. स. कुडती. अ. पु.

काष्ठतट् काष्ठंतक्षतीति काष्ठत
ट्, काष्ठतामणारा जो तो. क. त
क्षुधा. तनूकरण. अ. स्तार. इ. पु.

काष्ठांबुवाहिनी पुनः पुनः अं
बुचहतीत्यंबुवाहिनी काष्ठमयी
अंबुवाहिनी काष्ठांबुवाहिनी, वा
रं गार जलवाहणारी जी काष्ठम
यी ती. स. डोण ह्य. टाकी, पन्ड
क इत्यादि. इ. स्त्री.

काष्ठा काश्यतइतिकाष्ठा, प्रका
शित होत्ये जी ती. क. काश्या. दी
प्ति. अ. दिशा. २. अरुचानिमेषात्म
ककाल. ३. उत्कर्ष. ४. स्थिति आ स्त्री

काश्मीरजन्मा कशतीति कश्मी
रः स एव काश्मीरस्तस्मिन् जन्म
यस्य तत् काश्मीरजन्म, काश्मी
रदेशाचे गाचीं आहे उत्पत्ति जा
ची तें. स. कुंकुमं ह्य. केशव. च. न.

काश्मर्यः काश्मरीशब्दोस्तस्य
काश्मर्यः, काश्मरीशब्द आहे जा
सतो. त. अर्थ काश्मीरश. प्र.
अ. पु.

काश्यपिः कश्यपस्यापत्यकश्य

काष्ठीला काष्ठिनाइल्यतइतिका
ष्ठीला, काष्ठीनें प्रेरित होत्ये किं
वा नाशपाचत्ये जीतो. कृ. इलधा
प्रेरणादिअ. केंक. आ. स्त्री.

कास्यः कास्यतेअनेन कासतइ
तिवाकासः, कुत्सित शब्द करि
जेतो जेणें अथवा प्रकाशमान
जो तो. कृ. कासृधा. शब्दकुत्सा
दीमिअ. खोकला. २ लंवा. अ. पु.
नपुंस.

कासमर्दः कासंसृद्धातीतिका
समर्दः, कास ह्य. खोकला त्यातें
नाश करितो जो तो. कृ. सृद्धा.
क्षोदअ. शाकविशेष. २ गुल्मरो
गान्वा एक नेद. अ. पु.

कासरः कैजलेआसरतीतिका
सरः, पाण्यांत क्रीडा करितो जो
तो. कृ. सृद्धा. गतिअ. वनमहिष
अ. पु.

कासारः कासतइतिकासारः,
जलानें प्रकाशमान ह्य. शोभणा
रें जे ते. कृ. कासृधा. दीमिअ. त
कें. अ. पु.

किकिदिविः विग्रहादिकिकिदि
विश. प्र. इ. स्त्री.

किकिदीविः विग्रहादिकिकिदि
वश. प्र. इ. स्त्री.

किकीदिविः किकिदिविः किकी
इतिकिकिइतिदीव्यतिवाशेतैइति
किकिदिविः, कीकी अथवा किकि
या प्रकारें करून शब्द करितो जो
तो. कृ. दिवुधा. क्रीडादिअ. पक्षि
विशेष जास वाच ह्यणतात तो. इ. उ
२ इ. पु.

किकीदिविः विग्रहादिकिकिदिवि
शब्दाप्र.

किकीदिवी विग्रहादिसर्वकिकि
दिविशब्दाप्र. इ. स्त्री.

किं कचतेकचनंवाकिं, शब्दवितर्क
रणें किंवा भाषण अथवा निंदन जें
तें. कृ. कुधा. शब्दअ. विकल्प. २ प्रस
३ निंदात्याजरींअ किमिंदुः किंपयं

किंकरः किंचित्करोतीतिकिंकर,
किंचित्कार्य करितो जो तो. कृ. कृ
श्रुधा. करणअ. वाक्य. वि. अ
पु. न. आ. स्त्री.

किंकिणिः किंकिणी किंचि
त्किणं करोतीतिकिंकिणिः किं
किणी, कांहीसा शब्द करणारी
जो तो. कृ. कृश्रुधा. करणअ. अन्वयं कुं

शब्द करणानी घागरी. इ. ई. स्त्री
किंचित् किंचिच्चानयो. समाहा
 रः किंचित्, किं आणित्त्त्यां
 जो समाहार तो. सं. अत्यार्थक आ
 बा. उ. किंचित्त्वापृथक्रिया.

किंचिलकः किंचुलुकः कि
 चित्तुंलुपतीति किंचिलकः, किं
 चिलुकोवा, यस्किंचिज्जलसंचा
 शी जो तो. क. चुलुं पधा. सं. चार अ
 जलचर विशेष. जोस गांडू गाडा
 असे ह्यपातात तो. अ. गु. ३.

किंजल्कः किंचिज्जलतीति किं
 जल्कः, यस्किंचित् आपल्याहून
 इतरगंधाचें निवारण करितो जो
 तो. क. जलया. अपवारण अं. के
 सर हा. फुलांतील वारीकरज
 अकारांन. पु. ता. ३. ३.

किटिः केटतीति किटिः, सुसंडी
 तानें गमन करितो अथवा वासक
 उरितो जो तो. क. किटधा. गत्यादि
 क. अ. डुकर. इ. स्त्री. ३. ३.

किट्टं केटतीति किट्टं, अर्थादि
 पूर्वात्वा शब्दाप्र. काचांतील मळ
 अ. पु.

किपाः कृणतीति किपाः, अथवा-

करितो अथवा शब्द करितो जो
 तो. क. कृपाया. गत्यादि अ. व
 षापासून झालेली भाव. २ मांस
 ग्रंथिविशेष हारवोरें वगैरेच्यादं
 डाच्या थपेणानें हातास पडले
 ला घट्टा. अ. पु.

किणिही किणिनोव्रणान् जिही
 तैइति किणिही, व्रणाग्रत गमन
 करित्ये ह्य. तन्नाशोपयोशी जीती.
 क. ओहाड्धा. गति अ. आया
 क्पाचें झाड. ई. स्त्री.

किपवं किप्यतेइति किपवं, शब्द
 कृपिते जें तें. क. किप्या. शब्द अ
 तंडुलादिकृतसुरावीज. अ. न.

कित्तवः कित्वाः संत्वस्येति कित
 वः, कयनं कितं ज्ञानं तद्वापती
 कित्वा कित्तवः, धूर्त आहेत सहा
 यजास तो अथवा तें शोषण क
 रितो जो तो. त. थ. क. किंथां. ज्ञा
 न अ ओवैधा. शोष अ. घूतरा
 लुणारा. सोकटी बाज. २ धुतरा
 नावाची वनोपधा. अ. पु.

किन्नरः कुत्सितो नरः किन्नरः,
 कुत्सिते जो नर तो. स. देवयानि
 विशेष. जाचें तोंड घोड्या सारखें

असून सर्व आकृति मनुष्यासार
स्वी असत्ये ह्यण्णच यांस किन्नर
ह्यणतात तो अ. पु.

किन्नरेशः किन्नराणामीशः किन्न
रेशः; किन्नराणां जो स्वामी तो स.
कुवेर अ. पु.

किमु कालं किमु विकल्पार्थाविषयी
शब्द करिते ह्य. तद्बोध करीजे ते-
ह्य. कौशा. शब्द अ. विकल्पार्थी अ.
अ. उ. गृहं किमु वनंगतः

किमुत किमुत्त किमुचदुतंच उ
तंच वा किमुत्त प्रथम पूर्वक विक-
ल्पादि करण जें ते स. उ. किमुत्त
तं शिवोन्न ह्य. अच्य.

किंपत्तः कुत्सितं पचतीति किंपचः
कुत्सित पाक करितो जो तो ह्य.
उपच पचा. पाक अ. रूपण. वि. अ.
पु. न. धा. स्त्री

किंपचानः विग्रहादिसर्व किंपच
शब्दा प्रमाणे.

किंपुरुषः कुत्सितः पुरुषः किंपुरु
षः; कुत्सित जो पुरुष तो अर्था
दि सर्व किन्नर शब्दा प्रमाणे.

किंपदंती किंपदंतिः किंपदं
तीति किंपदंती; विकल्पितार्थीते

सुचवित्ये जीती ह्य. वदधा. व्य
क्तवाणी अ. लोकवार्ता इ. ई. स्त्री.

किरः किरतिविक्षिपतीति किरः;
विरवल उड विणांश जो तो ह्य. ह्य.
धा. विक्षेप अ. दुकर. अ. पु.

किरपाः कीर्यत इति किरपाः; वि
क्षेप ह्य. प्रसार पावतो जो तो ह्य.
कृधा प्रविक्षेप अ. चंद्रसूर्यादिकां
चा. प्रसार पावणारा ते जो विशेष
अ. पु.

किरातः किरतीति किरः अतती
त्यतः किरश्चासावतश्च किरातः;
चाणवृष्टि कुरणारा असा जो सत
त गमन करितो तो स. अरण्यां
त संचार करणारा भिद्द अ. पु.

किराततिक्तः किरातदेशः अस्मि
अस्येति किरातः किरातश्चासीति
क्तश्च किराततिक्तः; किरात देशः
आहे जन्म भूमि जांची तो किरात
किरात असा जो तिक्त ह्य. रुडू
तो स. किराईत नावाची वनोप
धी. अ. पु.

किरिः विग्रहादिसर्व किरिशब्दा
प्रमाणे. इ. पु.

किरीटं किरत्यनेन किरिदं तेजः

प्रसार होतो हे जेणे करून ते. व
त्यादिकिर शब्दा प्रमाणे. शुद्ध.
अ. पु. न.

किर्मीरः किरतिचमत्कारमिति
किर्मीरः, चमत्काराते विस्तृत
करितो जीनो. कृ. कथा. विक्षेप
अ. चित्रवर्णः. वि. अ. पु. न. आसा

किल किलतीति किल, वार्ता इथी
शुद्धरूपाने राहतो जीतो. कृ. कि
लथा शैत्य अ. वार्ता २ संभाषना
उ. जयानकसकिलवासुदेव. ३.
शुक्रकिलानिशोते शिष्य. अ. व.

किलकिंचितं किलकिच हर्षो
दुद्रतगीतादिभिश्च शब्द सजातो
स्यस्येति किलकिंचितं. हर्षाने
गायनाच्चा शब्द मिश्रित आहे श
ब्द जावार्ते. त. हर्षाने गायनादि
मिश्रबोलणे अशार्पकायना जी भा
वतो अ. न.

किलासं किलतीति किल किलेन
शैत्येन असतीति किलास, श्वेत
ले करून विद्यमान जेंते. कृ. अ.
सधा. सत्तादि. अ. श्वेतकुष्ठशिवे
इत्यादि. अ. न.

किलासी किलासमस्थास्तीति

किलासी, श्वेतकुष्ठ आहे जास
तो. त. श्वेतकुष्ठी इन्. पु. न. ई. स्त्री

किलिंजकः किल्यतेनेन किलि
वैष्णुः किलेर्जातः किलिंजकः, वैष्णू
पासून झाला जोतो. कृ. ज्मीया.
उत्पत्ति. अ. वेळूचा करंडा, तद्व्यापणे
रे. अ. पु.

किल्बिषं केलयति क्रीडयति विष
येष्विति किल्बिषं, विषयान्नाशार्थं
प्रवेळवितें जेंते. कृ. किलधा. क्षेप
आ. पाप. २. अपराध. ३. रोग. अ. न.

किंशुकः किंचित्शुक इव किंशुक,
किंचित्शुकासारखा कृ. शुक्रसुस
सदृशपुष्पवान् जोतो. स, पळसा
तत्त्वा इत्. अ. पु.

किशोरः कशतीति किशोर, हिं
सा करितो जीतो. कृ. कशार्थो हिं
सा अ. शिंगरुं. २. बालक. अ. पु.

किष्कुः कायत्यनेन किष्कु, सो
जिजेते जेणे तो. कृ. कैथा. शब्द
अ. एकहात. २. वितस्ति ह्य. वीथ
को. प्रकोष्ठ. उ. पु.

किसलयं किंचित्मलतीति कि
सलयं, किंचित् शोभतो जीतो
कृ. मलधा गति. अ. पल्लव. अ. न.

कीकसं कसतीतिकीकसं शरीरा
मध्ये राहते जें तें कृ. कसथा. गत्या
दिअं. अस्थि. अ. न.

कीचकः कीकतिशब्दायते इति
कीचकः शब्द करितो जो तो कृ.
कीकथा. आभषणं अ. वाच्युर्जे पर
न शब्द करणारा वेलू. अ. पु.

कीनाशः क्षियति क्षियते वा की
नाशः पीडा पावतो अथवा पीवि
जेतो जो तो कृ. क्षिशूया. विवाध
न अं. २ क्षिशया. उपताप अ. यम
अ. पुं. २ सुद्र. ३ रूपण. ४ कृषिकं
सं करणारां वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कीरः कीति ईरयतीति कीरः की
या प्रकारें करून शब्द करणारा जो
तो कृ. ईरधा. येरण अ. रात्रा. अं. पु.

कीर्तिः कीर्त्यते इति कीर्तिः शुणा
तिशयानें वर्णन करित्ये जीती कृ.
कृतथा. संशब्दन अ. यश. इ. स्त्री.

कीलः कीलयतीति कील्यते वा की
लः संधिन अथवा बंधन करितो
जो तो अथवा स्तंभम करिजेतो
जो तो कृ. कीलथा. बंधन अ. लो.
हमय शंकु. रिक्का. २ कफणी को
पर. ३ सुंब. रदांब. अं. पु.

कीलकः कील्यते स्मिन्कीलकः
बंधन करिजेतें ज्ञाने राशीं तो कृ. कि
लथा. बंधन अ. गाई वगैरे पशुबां
ंधण्या करितां पुरलेलें सेट. अ. पु.

कीलालः कीलांज्वालामंलति वा
यतीति कीलालः ज्वाला निवारक
जें तें कीलेन प्रतिबंधेन अलतीति
शकीलालं मतिबंधानें स्तब्ध हो
तें जें तें कृ. अलथा. शूषण अ. उ
दकर रक्त. अ. न.

कीलितः कील्यते स्म कीलितः बंधन
करिजेतो जो तो कृ. कीलपा
बंध अ. बांधलेला. वि. अं. पु. न. आ. स्त्री.

कीषाः कीडतिशब्द ईषे कीषाः की
या प्रकारें करून शब्द करणारा जो
तो कृ. ईशथा. ऐम्बर्य अ. वानर.
अ. पु.

कीशपणीः कीशलोमतुल्यानि
पणीनि यस्याः सो कीशपणीः तान
र लोमतुल्या लोमदसणें आहंत जीर्णी
से आया ज्याचें झाड. ई. स्त्री.

कीलासीः केलनं किलासा अस्त्य
स्वेति किलं तेन किलेन असतीति
किलासं तदस्यास्तीति कीलासीः
इवेत्यरुणा जीती किडा ती आहे

जासतें किल त्यानें शोभणावें
जें तें किलासतें आहे जास तो
- किलासी. त. अ. कुहरोगीवि इ. न.

रु. कुकथा. आदान अ. २. दुदात्रया.
दान अ. सत्कारपूर्वक वरास अलं
रुत कन्यादान करणावा. वि अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कुः कवतेसाकुः, कुदंत्याक्रमणाका
लीं आक्रोश शब्द करित्ये जीती.
किंवा पापकुत्सा ईषदर्थ त्याविष
यीं शब्द करितें ह्. तदर्थप्रतिपा
दनाविषयीं जागरूक जें तें. ह.
कु. दु. धा. शब्द अ. पृथ्वी. उ. स्त्री.
२ पाप. ३ निंदा. ४ किंचित्त्या अ
शीं अच्य. उ. कुकर्म. २ कापथ.
३ कवोष्ठा. अच्य.

कुंकूलं कोः शूमेः कूलं कुंकूलं,
शूमेचें जे कुल ह्. स्वकगा तें. स.
शंकूनी व्यात स्वकगा. अ. न. २ को
ड्याचा विस्तव. अ. पु.

कुंकुटः कुटतीति कुटकोः कूदः कुंकु
टः, पृथ्वीसंबंधीं जो कूट ह्. कुटि
लगमन करणावा तो. स. कोमडा.
अ. पु.

कुंकुम्भः कुंकुशब्दं प्रापते इति कु
कुम्भः, कुंकुयाप्रकारें करून सा
पण करितो जो तो. ह्. साप्रधा. अ.
क्याणि अ. नानकोमडा. अ. पु.

कुंकुरः विग्रहादि कुंकुरशब्दाप्रमा
णे. विशेषार्थ कंठीवन नामाची व
नोषधी. अ. न. २ कुत्रा. अ. पु.

कुक्षिः कुक्ष्यते निष्कास्यते मलोस्मा
दिति कुक्षिः, मलनिष्कासन करि
जेतो जा पासून तो. ह्. कुषधा. नि
ष्कर्ष अ. जबर. २ कूस. इ. पु.

कुक्षिंभरिः कुक्षिंभरतीति कु
क्षिंभरिः, स्वकीय उदर भरणा

कुंकुरः कुंकुरः कौकते इति कु
कुरोस्त्यस्येति वा कुंकुरः श्वापदा
दिकांचें ग्रहण करितो अथवा
कुंकुनामारोगविशेष आहे जा
सतो. ह्. कुकथा. आदान अ. २
त. कुत्रा. अ. पु. रोगानें हात सड
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंकुदः कूंकुदः कौकते ददाती
ति कवनवाकुः कुवंः कुभूः कीर्ति
स्तांददातीति कुंकुदः, अलंरुत
कन्यादान करितो किंवा कवनाची
जी घूमि अथवा कीर्तितें देतो जो तो

करितो जो तो. कृ. दुष्प्रथाधा
रणादिअ. आपलें पोट भरणा
या वि. इ. पु. स्त्री. नं.

कुंकुमं कुम्कुमिति शब्दोऽस्यभि
कुंकुमं, कुम्कुमं याप्रकारचा
शब्द आहे घाचकल्यानें जाचेरा
यीं तें. त. पिंजर. २ केशव. अ. न.
कुचः फोचतीति कुचः, संकुचि
त होतो जो तो. कृ. कुचधा. संको
चअ. स्तन. अ. पु.

कुचंदनं निर्गंधत्वात् कुलितंचं
दनं कुचंदनं, गंधयहित आहेस
पून कुलित जें चंदन तें. स. र
क्तचंदन. अ. न.

कुचरः कुलितंचरतीति कुच
रः, कुलितंचरण करितो जो
तो. कृ. चरधा. गतिअ. दुसन्या
चे दोष कथन करणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

कुचाग्रं कुचस्य अग्रं कुचाग्रं, स
नाचें जें अग्रह. शोचत तें. स.
थानाची बाँडी. अ. न.

कुजः कौजातः कुजः, पृथ्वी
पामून जो जात ह्. उत्पन्न तो.
कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. मंग

कनामाचा ग्रह. अ. पु.
कुंचितं कुंचतिस्मकुंचितं, कौ
टिल्यपायतें झालें जें तें. कृ. कुंच
धा. कौटिल्यअ. वांकडा. २ आकुं
चित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुंजः कौजायते इति कुंजः, भूमी
चे रायीं होतो जो तो. कृ. जनीधा.
प्रादुर्भावअ. बेलीनीं आच्छादन
केलेला भूमीचा प्रदेश. अ. पु. न.
फो. हत्तीचा दांत हनचटी.

कुंजरः कुंजोऽस्य कुंजरः, प्रश
स्त आहे हनु किंवा दांत जास तो
त हत्ती. उत्तरपद असेल तर अ
घाचा घाचक. अ. पु.

कुंजराशनः कुंजरेणाशयत इ
ति कुंजराशनः, हस्तीनें सक्षिजे
तो जो तो. कृ. अशधा. प्रोजनअ
पिंपळानें झाड. अ. पु.

कुंजलं कुलितंचलं कुंजलं, निं
घ असें जें उदक तें. स. कांजी.
अ. न.

कुटः कुटतीति कुटः कौटिल्यपा
यणारा जो तो. कृ. कुटधा. कौटि
ल्यअ. झाड. २ तांब्या. अ. पु.

कुटकं विग्रहादिधात्वर्थपर्यंतकु

आरोगतिवस्यअस्याःराकुरारी,
गतिप्रतिघाताविषयीं आहं गति
जाची तो. स. कुहाड. अ. पु. २३.
रुलीलिं.

कुठेरकः कुंठतीतिकुठेरकः, शोण
वा प्रतिघात करितो जो तो. रु. कु
ठिधा. आलस्यप्रतिघातादिअ.
आजवक ह्य. वाबरीनावाचीय
नौषधि. अ. पु.

कुडंगकः कुंडतेइतिकुड् कुंडं
गमस्यकुडंगकः, संताप करणा
रें आहं अंग ह्य. प्रदेश जाचा तो.
स. हसल ता त्यांचें अरण्य. अ. पु.

कुडपः कुडवः कुडपतइतिकुड
वः, ताम्रादिकान्चे पट्टीनें वेष्टि
जेतो जो तो. रु. कुडिधा. वेष्टना
दिकअ. पावशोय. अ. पु.

कुडमलः कुडपतिकुटतिवाकु.
डमलः, छेदिजेतो किंवायकहो
तो जो तो. रु. कुडधा. छेदनअ.
यत्किंचित्कुललैलककी. अ. पु. न.

कुडपं कुडपतइतिकुडपं, वचिजे
तें जें तें रु. कुडिधा वेष्टनादिअ.
श्रित. अ. न.

कुणपः कुणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट

होतो जो तो. रु. कुणधा. शब्दअ.
प्रेत. २ दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणिः कुणतीतिकुणिः, विस्तार
द्वारा आनंद करितो जो तो. अथवा
कण्हतो जो तो. रु. कुणधा. शब्दादि
अ. नांदरुखीचें झाड. २ रोगानें हा
त कुजलेला. इ. पु.

कुंठः कुंठतीतिकुंठः, आलस्यं करि
तो जो तो. रु. कुंठिधा. गतिप्रतिघा
तअ. कामकरण्यास आळशी आ
णि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

कुंडः कुडपतेकुल मनेनेकुंड यतीणि
वाकुंडः, दग्ध करिजेतें कुल जेणें
तो. अथवा अन्नादि वस्त्रण करणारें
जें तें. रु. कुडिधा. दाहादिकअ. सु
ख्यनचरा जीवंत असतां जाव पुक
पापासून जालेला पुत्र. २ स्थाली.
अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णाला
शोभा देतें जें तें. रु. कुडिधा. दाहप्र
पुरुषाचे कर्णाचें झूषण अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्याला येमन
स्य करित्ये अथवा उदकानें शोभास्ये
जीती. रु. कणाधा शब्द उपकरणहें अ
नवनजीवन असतां जावापासून झालेला न

२ जलपात्रविशेष ह्य ङोण. इ. स्त्री

कुतपः कुस्मितं तपतीति कुतपः.

कुस्मिततापणारा दिवसान्ना आट
वा भाग अथवा तपश्चर्यैस साध
न जो तो. क. तपधा. संताप अ. दि
वसान्ना पंधरा सुहूर्तोतील आट
वासुहूर्त. अ. पु. न. २ सृगाचेलो
करीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतुं कायतीति कुतुकं, कु

तू ह्य. चर्मपात्र त्याप्रत शब्द करि
तें ह्य. अचेतनाला आल्हादका
रीजें तें. क. कैधा. शब्द अ. कौतु
क. अ. न.

कुतुपः अन्त्याकुतूः कुतुपः, अ-

न्यजें स्नेहपात्रतें. तेलतूप वगै
रे वेवण्याचें लहान चर्मपात्र. अ. पु.

कुतूः कुस्मितं तपतीति कुतूः.

कुस्मित जेंसं द्रोपतेंसं द्रवपदा-
र्योपयोगी होइजेत्ये जी ती. क.
तनुधा. विस्तार अ. तेलतूप वेव
ण्याचा बुधका. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेह

पात्रहलतीति कुतूहलं, स्नेहपा
त्रातें लेखन करी जें तें. क. ह
लधा. विलेखन अ. कौतुक. अ. न.

कुत्सा कुत्सायते इति कुत्सा, निंदि

त करित्ये जी ती. क. कुत्साधा. अ
वक्षेपण अ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सितः कुत्सितं शल तइति कु-

त्सितः, कुत्सित जेंसं होय तेंसं च
लन पावतो जो तो. क. शलधा. च
लन अ. अयंन, निरुह, निंघ.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथः कुंथत्यशोभां इति कुथ्यती

तिवाकुथः, अशोभा नाश करणा
रा असुप्त नाशक ह्य. पवित्र करि
तो जो तो. क. कुंधिधा. हिंसा अ.

कुथ्यापूतिभाव अ. हत्तीच्या पा

ठी वरचें आन्तरण. २ दर्भ. अ. पु

कुथ्यो कुथ्यतीति कुथ्या, पवित्र क

रित्ये जी ती. क. कुथधा. पूतिभा
व अ. हत्तीच्या पाठी वरचें आस्त

रण. आ. स्त्री.

कुदालः कुसुदालपनीति कुदालः,

पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो.
क. दलधा. विदारण अ. कांचनी

चें साड. अ. पु.

कुद्रवः कौतिकवते वा क्रोः द्रवती

तिद्रवः कौत्सासौद्रवश्च कुद्रवः,
शब्दस्त्री असौज्यमनकर्तृत्वात्. क. स्त्री. क. न.

आरोगतिरस्यअस्याः वाकुवारी,
गतिप्रतिघाताविषयीं आहे गति
जाची तो. स. कुहाड. अ. पु. ३३.
स्त्रीलिं.

कुठेरकः कुंठतीतिकुठेरकः, गीण
चा प्रतिघात करितो जो तो. क. कु
ठिधा. आलस्यप्रतिघातादिअ.
आजवळ ह्य. चाबरीनावाचीय
नौषधि. अ. पु.

कुडंगकः कुंडतेइतिकुडु कुडं
गमस्यकुडंगकः, संताप करणा
रें आहे अंग ह्य. प्रदेशजाचा तो.

स. वृक्षलता त्यांचें अरण्य. अ. पु.
कुडपः कुडयः कुड्यतइतिकुड
वः, ताम्रादिकाचे पट्टीनें वेष्टि
जेतो जो तो. क. कुडिधा. वेष्टना
दिकअ. पावशेद. अ. पु.

कुडमलः कुड्यतिकुड्यतिवाकु
डमलः, छेदिजेतो किंवायक हो
तो जो तो. क. कुडधा. छंदनअ.
यत्किंचित्कुललीकळी. अ. पु. न

कुडपं कुड्यतइतिकुड्यं, प्रचिजे
तें जें ते. क. कुडिधा. वेष्टनादिअ.
श्रित. अ. न.

कुणपः कुणतीतिकुणपः, निश्चेष्ट

होतो जो तो. क. कणधा. शब्दअ.
प्रेत. २. दुर्गंधिजें प्रेत तें. अ. पु.

कुणिः कुणतीतिकुणिः, विस्तार
द्वारां आनंद करितो जो तो. अथवा
कणहतो जो तो. क. कुणधा. शब्दादि
अ. नांदरुखीचें झाड. २. रोगानें हा
त कुजलेला. इ. पु.

कुंठः कुंठतीतिकुंठः, आलस्य करि
तो जो तो. क. कुंठिधा. गतिप्रतिघा
तअ. कामकरण्यास आळशी आ
णि मूर्ख अथवा मंद. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

कुंडः कुड्यनेकुलमनेनेकुंडयतीति
याकुंडः, दग्ध करिजेतें कुलजेणें
तो. अथवा अन्नादि वक्षण करणारें
जें तें. क. कुडिधा. दाहादिकअ. सु
ख्यनवरा जीवत असतां जाव पुक
पापासून जालेला पुत्र. २. स्थाली.
अ. पु.

कुंडलं कुंडतेइतिकुंडलं, कर्णालां
शोभा देतें जें ते. क. कुडिधा. दाहअ
पुरुषाचे कर्णांचें शूषण. अ. न.

कुंडी कुणतीतिकुंडी, पित्तालाचें मन
स्य करित्ये अथवा उदकानें शोभले
जी ती. क. कणधा. शब्द उपकरण हें अ
नवरा जीवत असतां जाता पासून शान्तेताम

२ जलपात्रविशेष ह्य डोण. ई. स्त्री

कुतपः कुस्मितंतपतीतिकुतपः.

कुस्मिततापणारा दिवसाना आव
वा भाग अथवा तपश्चर्येस साध
न जोतो. क. तपधा. संतापअ. दि
वसाच्या पंधरा सुहूर्तोतील आठ
वासुहूर्ते. अ. पु. न. २ मृगाचें लो
करीचें वस्त्र. अ. पु.

कुतुकं कुतुंकायतीतिकुतुकं, कु
तू ह्य. चर्मपात्र त्याप्रत शब्द करि
तें ह्य. अचेतनाला आल्हाद का
रीजें तें. क. कैधा. शब्द अ. कौतु
क. अ. न

कुतुपः अन्वाकुतूः कुतुपं, अ-
न्वजें स्नेहपात्रतें. तेलरूप वगै
रे वेवण्याचें लहान चर्मपात्र. अ. पु.

कुतूः कुस्मितंतन्यतेइतिकुतूः,
कुस्मित जेंसें होय तेंसें द्रवपदा-
योपयोगी होइजेत्ये जी ती. क.
तनुधा. विस्तार अ. तेलरूप वेव
ण्याचा बुधला. ऊ. स्त्री.

कुतूहलं कुतूंचर्मनिर्मितस्नेह
पात्रहलतीतिकुतूहलं, स्नेहपा
त्रतें लेखनकारी जें तें. क. ह
लधा. विलेखन अ. कौतुक. अ. न.

कुत्सा कुत्सयतेइतिकुत्सा, निदि
त करित्ये जी ती. क. कुत्साधा. अ
वसंपणअ. निंदा. आ. स्त्री.

कुत्सितः कुत्सितंशल तइतिकु-
त्सित., कुत्सित जेंसें होय तेंसें व
लन पावतो जो तो. क. शलधा. च
लन अ. अधन, निरुद्य, निंद्य.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुथः कुंथत्यशोभाइतिकुथ्यती
तिवाकुथ., अशोभा नाश करणा
रा असुप्तनाशक ह्य. पवित्र करि
तो जो तो. क. कुंथिधा. हिंसा अ.
कुथयापूतिभाव अ. हत्तीच्या पा
दी वरचे आस्तरण. २ दर्शन. अ. पु.

कुथ्यां कुथ्यतीतिकुथ्या, पवित्र क
रित्ये जी ती. क. कुथया. पूतिभा
व अ. हत्तीच्या पादी वरचे आस्त
रण. आ. स्त्री.

कुद्दालः कुसुद्दालपतीतिकुद्दाल,
पृथ्वीचें विदारण करितो जो तो.
क. दलधा. विदारण अ. काननी
चें झाड. अ. पु.

कुद्द्रवः कौतिकवते वा कोः द्रवती
तिद्रवः कोऽथासौद्रवश्चकुद्द्रवः,
शब्दक्रीअसाजोगमनकर्तासहस्रीक्री

वाने धान्य. अ.पु.

कुनटी कौनरतीतिकुनटी, पृथ्वी
चेरायीं नाव्य करित्ये ह्य. धातूम
धेयं आपल्यास श्रेष्ठ मानित्ये जी
ती. कृ. नटथा. अवस्यंरुनअ. ने
पाळदेशांतील मन. शीला ह्य. म
नः शीळ. ई. स्त्री.

कुनाशकः कुनाशयतीतिकुना
शः, कुनाशएवकुनाशकः, कु
स्मितजैसें ह्येयतैसें रोगनाशक
रितो जो तो कुनाश तोच कुनाश
क. त. धमासानावाची वनोषधि
अ.पु.

कुंतः कुंशरीरंउनतीतिकुंतः,
शरीरातें पीडा करणारा जो तो.
कृ. उंदीया. क्लेदनअ. शारुप्रवि
शेष. जास भालाअसे क्षणता
त तो. अ.पु.

कुंतलः कुंतं कुंताकारंलातीति
कुंतलः, कुंत ह्य. भाल्याचा जो
आकार त्यातें ग्रहण करणारा जो
तो. कृ. लाधा. आदानअ. मस्त
कान्वा केश. अ.पु.

कुंदं कुंशुवं दारयतीतिकुंदंउन
तीतिवाकुंदं, सूमीतें विदरणक

रितें ह्य. तें जेवें लावावे तेथें पाळें
जाऊन त्यास कोब फुडून ह्य. वि
दारितें जें तें. अथवा क्लिन्न करि
तो जो तो. कृ. ह्या. विदारणअ.
२ उंदीया. क्लेदनअ. कुंदनावाचे
एक फुलझाड. २ पालकीपोई शा
कवासक ह्यणजे— काकाराओं
पधि. अ.पु. न. को विष्णुनामावें
व निधि. वाक. षम.

कुंदुः विग्रहादि कुंदरुशब्दाप्रमाणे.
अर्थ कुंदशब्दाचा २ उ.पु.

कुंदरः कुंदरुः कुंभूमिंउनती
तिवाकुंदरुः, पृथ्वीते आर्द्र करि
तो जो तो. कृ. उंदीया क्लेदनअ.
अर्थ कुंदशब्दाचा दुसरा अका
रांत.पु.

कुंदरुकी कुंदरुशिवप्रतिकुंति कुं
दरुकी, कुंदरुप्रमाणें जी प्रति
कृति ह्य. प्रतिमाजी ती त. सालई
चा वृक्ष. ई. स्त्री.

कुपिंदः कुपयतीतिकुपिंदः, कुद
होतो ह्य. कोपिष्ठ स्वभावाचा अ
सतो जो तो. कृ. कुपया. क्रोधअ
वरुच निर्माण करणारा जास को
पीअसे क्षणतात तो. अ.पु.

कुपूयः कुत्सितंपूयतेकुपूयः कु

त्सितं विशीर्णं होतो जो तो. क. पू
यिथा. विशरणादिअ. अधम,
- भिद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुप्यं कुप्यतेइतिकुप्यं, रक्षणक
रिजेते जें तें. क. शुपूया. रक्षण
अ. सोनें रुपें खेरीज करून प्रत्ये
क तांम्रादि, धातूचें नाव. अ. न.

कुञ्जः कौञ्जतीतिकुञ्जः, पृथ्वी
चेवार्थां दीनत्वानें आर्जव करितो
जो तो. क. उञ्जधा. आर्जवअ. कु
बडा. अ. पु.

कुमारः कुत्सितोमारोयस्य कुंमा
रयतीति वाकुमारः, कुत्सितक्ष
तिररुक्त आहे मार हा. मदन
जो तो, जाचा तो. अथवा भूमी
प्रतं नदनाप्रमाणें आचार कर
णारा तो. स. २ सनाथा. आचा
रअ. कार्तिक स्वामी. ३ बालक
ह. नाटकांतील सुचराजा. अ. पु.

कुमारकः कुमारयतीतिकुमार
कुमारइवकुमारकः, कुमारह.
फारदिवस तरुणा सारखाअ
सतो जो ती. क. कुमारधा. -
कीडाअ. सना. २. वायवर्णाने

झाड. अ. पु.

कुमारी कुत्सितोमारोयस्या. सा
कुमारी, भिंदित आहे मदन व मा
र हा. मरण स्थिती जीची ती. स
कन्या. २ काटे शोवती अथवा शो
वती शुलाब. ई. स्त्री.

कुमुदः कुंभोदयतीति कुंभोदतेइ
ति वाकुमुदः, पृथ्वीतें हर्षित करि
तो जो तो. किंवा हर्षित होतें जें
तें क. मुदथा. हर्षअ. नैर्ऋत्यदिशे
वाहती. अ. पु. शक्र जो कमल
विशेष ह. कापूस कमल. अ. न.

कुमुदबंधवः कुमुदानांबंधव.
कुमुदबंधवः, कुमुदें ह. कैरके
त्यांवा जो बंधव ह. विकासकर्ता तो.
स. चंद्र. अ. पु.

कुमुदिका कुंभोदतेइति कुमुदः,
कुमुदएवकुमुदिका, पृथ्वीचेवार्
थां हर्ष पावतो जो तो कुमुद ती
च कुमुदिका. त. कापफळ ह.
कुंभानावाची वनौषधि. आ. स्त्री.

कुमुदिनी कुमुदान्यवसंतीति
कुमुदिनी, कुमुदें आहेत जीचे
वार्थां ती. त. पांढरी कमळीण. २
जा जागेंत कुमुदें आहेत अशी.

जागा. ई. स्त्री.

कुमुद्वती कुमुदान्वयसंतीति कु
मुद्वती, कुमुदं ह्य. कैरवं आहेत
जीचेवायींती. त. अर्थादिकुमु
दिनीशब्दाप्रमाणे.

कुमुदान् कुमुदानिसंत्यवेति कुमु
दान्, कुमुदं आहेत जाचेवायींती
त. पु. क. क. कुमुदं आहेत ती जा
गा वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

कुचेरः कुक्षितं चंद्रशरीरमस्येति
कुचेरः, कुक्षित आहे शरीर जा
चें तो. स. देवांच्चा एक धनाध्यक्ष
अ. पु.

कुचेराक्षी कुचेरस्येव अक्षियं स्याः
सा कुचेराक्षी, कुचेराच्या अक्षी
सारखें आहे अक्षी जीचें ती. स.
रुप्यावंता नावाची वनोपधि. ई. स्त्री.

कुंबा कुंब्यतेः नया कुंबा, आच्छा
दन करि जेंतें जीणें ती. क. कुवि
धा. आच्छादन अ. याग मूनीचे
वायीं अंतर्व्यादिकाचें दर्शन न
हाचें ह्यापून केलेलें रुपण. अ.
थवानेष्टन. आ. स्त्री.

कुंभः कुंभुवं उं मतीति कुंभः, कुमु
दक. उं मतीति वा कुंभः, मूमीनें पृ

रण ह्य. व्याप्त करणारा अथवा उ
दकातें पूरण करितो जो तो. क. उं
माधा. पूरण अ. गुग्गुलु हस्त. अ. न.
२ घट. ३ हत्तीचें गंडस्थळ. ४ कुं
भरास. अ. पु.

कुंभकारः कुंभं करोतीति कुंभका
रः, कुंभातें करणारा जो तो. क.
दु. क. उं मा. करण अ. कुंभार. अ. पु.

कुंभसंभवः कुंभात्संभवो यस्य सः
कुंभसंभवः, कुंभापासून आहे सं
भव ह्य. उत्पत्ति जाची तो. स. अ.
गस्ति ऋषि. अ. पु.

कुंभिका कुंभोत्सस्याः कुंभिका,
कुंभ ह्य. कुंभाकृती फल आहे जी
सती. त. जलकुंभी. आ. स्त्री.

कुंभी कुंभीवकुंभी, कुंभी ह्य. हत्ती
चें गंडस्थळ तत्सदृश फलवती
प्रमाणें जी ती. स. काचफळ.
ह्य. कुंभ्याचें झाड. ई. स्त्री.

कुंभीरः कुंभिर्न हस्तिनमीरयती
ति कुंभीरः, हत्तीप्रत प्रेरित करि
तो किंवा कांपवितो जो तो. क. ईर
धा. गतिकंपन अ. मुसर नावाचा
जलनर विशेष. अ. पु.

कुरंगः कौरंगते इति कुरंगः, पृथ्वी

चेवाधीं विलक्षण गतीनें गमन-
करणारा जो तो. कृ. रगिधा. ग
तिअ. हरिण. अ. पु.

कुरंदकः रुंदतीतिरुंदकः, कुत्सि
तोरुंदकः कुरंदकः, इतरांच्या
पीतवर्णाचें स्तेय करितो ह्. त्यां
पेसां पीतवर्णा विशिष्ट जो तो रुंद
क कुत्सित जो रुंदक तो. स. पिव
का कोरंदा. अ. पु.

कुररः कवते इति कुररः, इतरप
स्थां हून. फार शब्द करणावा जो
तो. कृ. कुड्या. शब्द अ. पक्षि वि
शेष जास कुररी असें ह्णतात
तो. अ. पु.

कुरवकः कुत्सितः ईषद्वारवोर-
स्थसः कुरवकः, कुत्सित किंवा
ईषत् आहे पर्णादिद्वारा किंवा
श्वमरद्वारा शब्द जाचा तो. स. तां
बडा कोरंदा. अ. पु.

कुरुविंदः कुरुविंदतीतिकुरु
विंदः, कुरुदेशाप्रते प्राप्त होतो
ह्. त्यादेशीं उपलब्ध जो तो. कृ.
विदूधा. लाभ अ. मुस्तानावाची
वनौषधि. अ. पु.

कुरुवकः ईषद्रौतीतिकुरुवकः,

किंचित् श्वमरादिसाधनाने शब्द
करितो जो तो. कृ. रुधा. शब्दार्थ
क. तांबडा कोरंदा. अ. पु.

कुरुविस्तः कुरुपुविस्तः कुरुवि
स्तः, कुरुदेशाचे ठाणीं प्रसिद्ध जो
विस्त ह्. चार तोळे तो. स. शाल्म
सिद्ध ऐशी गुंजाचा एक तोडा अ
से चार तोळे मिळून जो होतो तो.
अ. पु.

कुलं कोलतीतिकुमुवंलातीतिवा
कुलं, जातीसह वर्तमान जें अच
स्थान तें. अथवा घूमीनें आधार
त्वाचें ग्रहण करणारे जें तें. कृ. कु
लथा. संस्थान अ. २ लाथा. आ
दान अ. सजातीय जंतु समुदाय.
२ घर. ३ वंश. अ. न.

कुलकः कोलतीतिकुलस्य गृहस्य
प्रतिकृतिरिति वा कुलकः, संहत
होतो जो तो. किंवा गृहप्रतिकृती
जो तो. कृ. कुलथा. संस्थान अ.
काजस्याचा ह्. कुचल्याचारस.
२ शिल्पि कुल प्रधान. अ. पु. ३ प
डवळीचा वेल. अ. न.

कुलटा कुलं अदतीतिकुलटा, दु
सऱ्याचा घरीं परपुरुष संभोगोद्दे

शानं गमन करणारी जीती. क.
अटधा. गतिअ. व्यभिचारिणी
बायको. आ. स्त्री.

कुलस्थिका कुलस्थिइवप्रतिकृ
तिः कुलस्थिका, कुलस्थासारिस्त्री
रुप्यारणं प्रतिकृति ह्य. आकृति
जीनी ती. त. काळा स्वरुचा. आ. स्त्री

कुलपालिका कुलंपालयतीति
कुलपालिका, कुलाचें रक्षणक
रणारी जीती. क. पाधा. रक्षणअ.
कुलीन बायको आ. स्त्री.

कुलश्रेष्ठी कुलेश्रेष्ठत्वमस्यास्तीति
कुलश्रेष्ठी, कुलाचे गयीं आहे श्रे
ष्ठत्व जास तो. त. कुलप्रधान. ह्य.
कुलामध्यें जो मुरव्य तो इन्. पु.

कुलसंभवः कुलसंभवोस्य कुल
संभवः, सकुलाचे गयीं आहे सं
भव ह्य. उत्पत्ति जाची तो. स. कु
लीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुलस्त्री कुलपालिकारश्त्री कुल
स्त्री, कुलपालन करणारी ह्य.
पातिव्रत्य धर्मानें रागणारी जी
ती. स. कुलीन बायको. ई. स्त्री.

कुलायः कुलंपक्षिसंतानं अचते
अस्मिन्कुलायः, पक्षिसंतति ह्य.

पक्षि समुदायनिवास करितो जा
चे गयीं तो. क. अचधा. गतिअ.
पक्ष्यांचा घरोरा. अ. पु.

कुलालः कुंभूमिलालयतीति
कुलालः, स्वव्यापाराविषयीं भू
मीते ह्य. घृत्तिकेतें स्वच्छ करितो जो
तो. क. लडधा. विलासअ. कुंभा
र. अ. पु.

कुलाली कुलमलतीति कुलाली,
कुलाते भूषण करित्वे जीती. क.
अलधा. भूषणादिअ. निळा स
रमा. ई. स्त्री.

कुलिकः कुलमधीनत्वेनास्यास्ती
ति कुलिकः, कुल आहे स्वाधीन
जाचा तो. त. शिल्पिकुलामध्यें
जो मुरव्य तो. अ. पु.

कुलीरः कुलीरः कौलीयतइ
ति कुलीरः कुलीरः, भूमीचे गयी
लीन होतो ह्य. तीज बरावर लपू
न राह तो जो तो. क. लीड्. धा. श्ले
षणअ. कुरले ह्य. रवेकडा. अ. पु.

कुलिशं कुलिनः पर्वतान् इत्यती
ति कुलिशं, पर्वतांतें रुषा करितें
जें तें. क. शोध. तनूकरणअ. व
ज्ज. अ. न.

कुली कोलयतीति कुली, विस्तार
 द्वारा संश्लिष्ट होत्ये जीती. क. कु
 लधा. संस्थान अ. विंगणीचें झा
 ड. इ. स्त्री.

कुलीनः कुलस्थापत्यं कुलीनः, कु
 लसंबंधीं जें अपत्यतो. त. सत्कुलो
 रत्न, सज्जन. अ. पु. २. कुलसंभ
 व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुल्माषः कुक्षितोमाषः कोलनं
 कुल कुलमषतीति वा कुल्माषः,
 कुक्षित जो माषतो कुल्माष अय
 वा संश्लिष्टताहा. अ. विरहपया
 ला स्तविस्ताराने नष्ट करितो जो
 तो. स. २. क. मषधा. हिंसा अ. धा
 न्यविशेष. २ उडीद. ३ कुसूनाहीं
 असे चव. अ. पु. ५ कांजी. अ. न.

कुल्मासः विग्रहादिसर्वकुल्माष
 शब्दाप्रमाणे.

कुल्माषाभिषुतं कुल्माषैरभि
 शुचतेस्म कुल्माषाभिषुतं, अर्घ्य
 स्निग्ध जंघादिकें करून उरान्मक
 रिजेलें जें तें. क. शुभधा. आभिष
 व अ. कांजिक हा. कांजी. अ. न.

कुल्यं कुलमवं कोलतीति वा कुल्यं,
 कुल हा. देहत्याचे राधीं होणारे-

किंवा संबद्ध हा. संश्लिष्ट होवें जें
 तें. त. २. क. कुलधा. संस्थान अ.
 अस्थि. अ. न.

कुल्या कुलस्थापत्यं कुले साधुरिति
 वा कुल्या, उत्कृष्ट कुल हा. वंश अ
 थवा तीर तत्संबंधीं जें अपत्य तें अ
 थवा त्याचे राधीं जी उत्तम ती. त.
 कुलस्त्री. २ नदी. ३ धान्यादिकाचें
 चोंसष्ट पायल्याचें एक माप. जास
 द्रोण ह्यणतात तो. आ. स्त्री.

कुवलं कोचलतीति कुवलं, पृथ्वी
 चे राधीं प्रहणादिद्वारा जीवन सा
 धन जें ते. क. बलधा. प्राणन अ.
 शोरीचें फळ. अ. न. को. कमळ.
 मोती. अ. पु. कला. आरसा. इ. स्त्री.

कुवल्यं कोः पृथ्व्याः वलयमिव कु
 वलयं, पृथ्वीव्या वलयान्चे परी ह्य.
 आकृती प्रमाणे शोभणारे जें तें.
 स. कमळ. अ. न.

कुवादः कुक्षितो रादोऽस्य कुवादः,
 निघ आहे राद जाचा तो. स. दुस
 न्याचें दोष कथन करणारा. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

कुविंदः कुक्षितं विंदतीति कुविं
 दः, कुक्षित जें सें होय तें सें हा. निं

संवृत्तीने लाभ करितो जो तो. क.
विहृधा. लाभअ. कोष्ठी. अ. पु.

कुवेणी कुत्सितं वेणंते मत्स्या अ
स्वामितिपु वेणी, कुत्सितजेंसें
होयतेंसें फिरताहेत मत्स्यजीचे
ठायींती. क. वेणुधा. गतिअ. म
त्स्यबंधनाची करंडी ह्य. ते धरण्या
चा करंडा ह्य. सौईन. ई. स्त्री.

कुवेरकः कुत्सितंबेरं शरीरं यस्य
सः कुवेरकः, कुत्सित ह्य. रकडब
डीत आहे शरीर जाचें तो. स. ना
दरुखीचें झाड. अ. पु.

कुवेराक्षी कुवेरस्यैव अक्षिर्य-
स्याः साकुवेराक्षी, कुवेरासारसें
अक्षि ह्य. पर्वभाग आहे जीनातीस
पाडकीची वेळ. ई. स्त्री.

कुशां कुपापंश्यति कोशेते इति
वाकुशां, पापनाश कर्ते जें तें किं
वा भूमीचे वायीं शयन करितें ह्य.
राहतें जें तें. क. शोधा. तनूकरण
अ. २ शीडूधा. स्वप्नअ. दर्मा
अ. पु. न. ३ जळ. अ. न. को. रा
माना पुत्र. अ. पु. जुपणी, जोतें
हीप. अ. न.

कुशलः कुत्सितं शलत इति को

शलति राजकार्याणि करोतीति वा
कुशलः, कुत्सितातें नाश करितें
अथवा पृथ्वीचे वायीं राजकार्ये
त करितो जो तो. क. शलधा. संव
लनअ. कल्याण. अ. न. २ प्रवीण.
३ शिकविलेला. वि. अ. पु. न. आस्त्री.

कुशी कुंभूमीं श्यतीति कुशी, भूमी
तें रुश करित्ये ह्य. विदारणा करित्ये
जीती. क. शोधा. तनूकरणअ.
नागराचा लोखंडी फाळ. ई. स्त्री.

कुशीदं विग्रहादिसर्वकुसीदशय.

कुशीलवः कुत्सितं शीलमस्तस्य
कुशीलवः, कुत्सित आहे स्वभाव
जाचातो. स. नटांतील एक भेद.
को. वाल्मीकी. चानक. अ. पु.

कुशेशयं कुशेजले शेतेतर्कुशे
शयं, जलाचे वायीं राहतें जें तें.
क. शीडूधा. स्वप्नअ. कमळ. अ.
पु. न.

कुशीदं विग्रहादिसर्वकुसीदशय.
कुष्ठं कुष्णात्संगं रोगं वा कुष्ठं, शरी
राचें अत्यंत घर्षण करणारे किं
वा रोगनिवर्तक जें तें. क. कुपधा.
निकर्षअ. कुष्ठरोग. अ. पु. न. २
कडु व गोडे कोष्ट नामक जीवधि अ न

कुष्मांडकः विग्रहादिसर्वकूष्मांड
शब्दाप्रमाणैः

कुसिदं कुसीदं कुस्यतेदतिकु
सिदं कुसीदं कुसितपणाने उप
जीवन करिजेने जेंतें अथवा व
द्विपावते जेंतें. क. कुसधा. संश्ले
षअ. व्याजां दिलेले द्रव्य. अ. न.

कुसीदिकः कुसीदाद्यं द्रव्यं प्रपच
तीति कुसीदिकः, वृद्धार्थं द्रव्यदे
णाया जीतो. त. कर्ज दिलेल्या
द्रव्याच्या व्याजाने उपजीवन क
रणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कुसुमं कुस्यतीति कुसुमं, अव
यवद्वारा मंश्लिष्ट ह्य. मंबद्ध हो
ने जेंतें. क. कुसधा. संश्लेषअ.
उष्य. अ. न.

कुसुमांजनं कुसुमनाशकं अं
जनं कुसुमांजनं, कुसुमनाशका
रक जें अंजन तें. स. फार तापले
ल्यापितळा पासून नियालेले फू
ल. जास जस्ताचे फूल असें ह्यण
तात तें. अ. न.

कुसुमेषुः कुसुमानीववोचस्यसः
कुसुमेषुः, कुसुमे ह्य. पुषे आदे
त इषु ह्य. याण जेते जाचेतो. स.

मदन. उ. पु.

कुसूलः धान्यादिकानि परिपूर्णा
जेंतें; क. कुष्धा. निष्कर्षअ
धान्यदेवण्याचे घर. अ. पु

कुसुंभं कुस्यतीति कुसुभ्यतीति
वा कुसुंभं, मंश्लिष्ट होतें जेंतें अ
थवा परिपूर्ण होतो जीतो. क. कु
सधा. संश्लेषअ. २ कुसुभ्या -
क्षेपअ. कुसुंभा. अ. न. २ कर्म
उलु. अ. पु.

कुसृतिः कुसितासृतिः कुसृ-
तिः, कुसित जी सृति ह्य. सरण
ती. स. कपाट. इ. स्त्री.

कुस्तुंबरी विग्रहादिकुस्तुंबुरुश
ब्दाप्रमाणैः इ. स्त्री.

कुस्तुंबुरु कुसितं तुंबतीति कुस्तं
बुरु, कुसित जेंसें होय तेंसें ना
श करिते ह्य. दुष्टमंथोपमर्दना
नें पदार्थाला स्रगंध दातू जेंतें.
क. तुविधा. अर्दनादिअ. कोथीं
वीर ह्य. धणे. उ. न.

कुहना कुहनं कुहना, दुसऱ्या
चें वंचन जेंती. क. कुहधा. वि
स्थापनअ. लोकांपासून फसवू
न धनादि मिळविण्यासाठीं केले

लाकपटवेष. आ.स्त्री.

कुहरं कुंहरतीतिकुहरं, पृथ्वीतं
सपत्नानं हरणकरितं जेतं.
क. लक्ष्म्या. हरणअ. छिद्रहा.
बीळ. अ. न.

कुहुः कुहूः कुहयते विस्रापय
तीतिकुहुः कुहूः, विस्रापन क
रित्येजीती. क. कुहया. विस्राप
नअ. चंद्राची कला अगदीं दिस
त नाही अशी असावास्या ऊ. स्त्री

कूटं कूटयतीतिकूटं, उच्चत्वं करु
न राहतं किंवा संताप करितं अ
थवा निश्चलत्वानं राहतं जेतं.
क. कूटया, परितापादिक अ. प
र्वताचें शिरवर. २ अन्यथा कार
दिसणें. ३ अज्ञान. ४ रूपट. ५ अ
सत्य. ६ अचोचन. ७ धान्याची -
राशि. ८ निश्चल. अ. पु. न.

कूटकं विग्रहादिसर्वं कूटकश. प्र.
कूटयंत्रं कूटरूपं पंचं कूटयंत्रं, रूप
रूप जं यंत्र तं. स. पक्षिवंधनार्थ
केलेले यंत्र. सांपळा, पिंजराद
त्यादि.

कूटशाल्मलिः कूटशाल्मलिः कूटशाल्मलिः
शाल्मलिश्च कूटशाल्मलिः कूटशाल्मलिः

जी शंकर ती. स. काव्या सांघरी
चें झाड. इ. पु.

कूटस्थः कूटवत्तिष्ठतीतिकूटस्थः,
शृंगासारखा श्रेष्ठत्वानं राहतो जो
तो. क. एकाच स्वभावानं काला
स व्यापक असणारा आकाशा
दिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कूपः कौंतीतिकूपः, उदकद्वारा-
अथवा कूपस्थ जनद्वारा शब्द
करितो जो तो. क. कुधा. शब्द अ.
विहीर. अ. पु.

कूपकः कुत्सितः कूपः कूपस्य प्रति
कृतिः कूपेकायतीतिवा कूपकः, कु
त्सित जो कूप किंवा कूपान्ची प्रति
कृति हा. प्रतिभाती. अथवा कूप
सदृश नोकेंमध्ये राहतो जो तो. न.
२ क. कैथा. शब्द अ. स्वकगा. २ सु
फनदीति स्वटटेलां पाण्यासाठीं
स्वकगा. ३ गलबताच्या शिडाना
स्तंभ. अ. पु.

कूर्चः कुरतीतिकूर्चः, मृमध्यमा
शीं राहतो जो तो. क. कुरथा. शब्द
अ. दोन भोवयांचा मध्यभाग. अ. पु.

कूर्चशीर्षः कूर्चः मधुतद्वच्छीपं
चस्यस कूर्चशीर्षकः मधु विशिष्ट

आहे मस्तकजाचे तो. स. जीव
कनावाची वनौषधि. अ. पु.

कूर्चिका कूर्चयतीति कूर्चिका, वि
कारपावपाशिजीती. कू. कूर्चया.
भिकार अ दत्यानें अथवा ताका
नें दुग्धास होणारी विकृति जास

विरजण असे ह्मणतात ती. आरु
कूर्दनं कूर्द्यते अनेनेति कूर्दनं, की
डा करिजेत्ये जेणे तें. कू. कूर्दधा.
कीडा अ लहान मुलाचा खेळ.
अ. न.

कूर्परः कुप्यते; नेन कूर्परः, जा-
नायोगानें कोपातें पावतो ह्म. त
दुहातानें कष्ट पावतो जीतो. कू.
कुपया. क्रोध अ. कोपर. अ. पु.

कूर्पासकः कूर्पूरे आस्ते इति कूर्पी
सकः, कोपरावेगची राहतो जी
तो. कू. आंसया उपवेशन अ.
स्त्रियाचे स्तनाचें आच्छादन क
रणारावस्त्र विशेष जास चोबी
असें ह्मणतात तो. अ. पु.

कूर्मः कुत्सिता कीवा ऊर्मिर्वेगोय
स्यसः कूर्मः, कुत्सित किवा पृथ्वी
वेगची आहे वेग जाचा तो. स.
कासव. अ. पु.

कूलं कूलयति तत्कूलं, तडागादि
कांचे आवरण ह्म. आच्छादन क
रितें जें तें. कू. कूल्धा. आवरण
अ. नदीचें वगैरे तीर अ. न.

कूबरः कुवत इति कूबरः, शब्द क
रितो जो तो. कू. कुड्धा. शब्द अ.
रयाच्या ज्या लांकडास घोडा वा
घितात तें. अ. पु.

कूकपाः कूकेन अणतीति कूकपाः,
कठें कफून शब्द करणारा जो तो.
कू. अणया. शब्द अ. करहु नावा
चापक्षि. अ. पु.

कूकलाशः कूकलासः कूकं
कंवालाशयतिलासयतीति वा कू
कलाशः कूकलासः, कंदाप्रत शो
भवितो जो तो. कू. कशाया. रल
सर्था. शिल्पयोग अ. सरडा. अ. पु.

कूकवाकुः कूकेन गलेन वक्तीति
कूकवाकुः, कंठें कफून प्राषणाक
रितो जो तो. कू. वचया. परिभाष
ण अ. कोमडा. उ. पु.

कूकाटिका कूकं अटतीति कूका
टिका, कंदाप्रत गमन करणारी
ह्म. तलसंस्कृत असत्ये जीती. कू.
अटया. गति अ. मान आणि म

स्तक ह्यांच्या पाठीमागची संधि
जास घांटी असें ह्याणातात ती.
आबं. स्त्री.

कृच्छ्रं हंततीति कृच्छ्रं, सुख अथ
वा षोप चांचें छेदन करितें ह्या. श
रीरस्य अनिपीडा देणारें जें तें. क.
कृतीधा. छेदन अ. दुःख. २ सांत
पनादिक प्रायश्चित्त. अ. न.

कृतं कृत्यते स्म कृतं, अकारि वा कृ
तं, करितें झालें किंवा करिजे लें
जें तें. क. कृतीधा. छेदन अ. २
दुरुत्र्या. करण अ. पुरें झालें.
२ केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
३ कृतयुग. अ. न.

कृतपुरवः पुरवयुक्तः शरो येन कृत
पुरवः, अप्यस्त आहे पुरवयुक्त वा
पा जाणें ती. स. बाणविद्यंत जो नि
पुण तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतमालः कृतमालायस्य कृत
मालः. केली आहे माला जाची
ती. स. राहव्याचें झाड. अ. पु.

कृतसुरवः कृतं सुरवगस्य कृतसुरः
कृतस्य संसृजत आहे सुरव जाचें
तो. स. विद्यादिकांत प्रवीण. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतलक्षणः कृतं लक्षणं च स्थसः
कृतलक्षणः, कृतस्य प्रसिद्ध आहे
शौर्यादिलक्षण जाचें तो. स. विद्या
दिकानें जो प्रख्यात तो. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

कृतसापत्निका कृतसापत्नि
का सपत्न्यैव सापत्निका, कृतसा
पत्निका च स्याः सा कृतसापत्निका,
सपत्नी जीती सापत्निका केली आहे
सापत्निका जीसती कृतसापत्निका ती
सं. अनेक विवाहित स्त्रियांतील प
हिली स्त्री. आ. स्त्री.

कृतहस्तः कृतोः न्यस्तो हस्तोस्य
कृतहस्तः, कृताभ्यास आहे हस्त
जाचा तो. स. बाणविद्यंत जो नि
पुण तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृतांतः कृतः अंतो विनाशो येन
सः कृतांतः, केला आहे अंत ह्या
नाश जाणें तो. स. प्रेतांचा राजा.
यम. २ सिद्धांत. ३ पापकर्म. अ. पु.

कृती कृतं कर्म प्रशस्तमस्यस्य कृती,
प्रशस्त आहे कर्म जाचें तो. त. पं
डित. २ प्रवीण. वि. इन् पु. न. रं. स्त्री.

कृत् कृत्यते स्म कृत्, छेदिजे
लें जें तें. क. कृतीधा. छेदन अ.

मृगादिकोचे चर्म इ स्त्री -

कृत्तिवासाः कृत्तिर्वासो यस्य सकृत्तिवासा, कृत्तिस्त्वचर्म आह वस्त्र जाचे तो स महारेव स पु

कृत्यः कृत्यते इति कृत्य, धनादिके करून भेद करिजेतो जो तो कृ कृतीया छेदन अ धनादिके करून फितूर केलेला वि अ पु न आ स्त्री २ कार्य अ न

कृत्या करण कृत्यते वा कृत्या, करण जेती अथवा छेदन कर्त्री जीती कृ दुर्बुधा. करण अ २ कृतीया छेदन अ क्रिया स्त्वचर्म शतानस देवता विशेष आ स्त्री

कृत्रिमधूपकः कृत्रिम आसीधूपक श्रुत्रिमधूपक स एव कृत्रिमधूपक कृत्रिम स्त्वचर्म केलेला जो धूप तो कृत्रिमधूप तो कृत्रिमधूपक तः अनेक पदार्थ मिश्रित करून केलेला धूप अ पु

कृत्यं कृत्यते इति कृत्य, परिपूर्ण हो इजेते जेते कृ कृतीया वेदनादि अ सर्व. समग्र वि अ पु न आ बंत स्त्री

कृपणः कृपते कृपणतया विषयी -

क्रियते इति कृपण, कृपेला विषयी भूत हा पाहिला असता कृपा उत्पन्न होते जा विषयी तो कृ कृपया कृपा अ दग्दी वि अ पु न आ स्त्री

कृपा कृपणं कृपा, अनुकृपण जेती कृ कृपया कृपा अ दया आ स्त्री **कृपापाः** कृपानुदतीति कृपापा, कृपेते नाश करितो जो तो कृ णुद था प्रेरण अ रज्जु स्त्वचर्म तलवार अ पु

कृपाणी कृपामनितीति कृपाणी, व स्त्रादिकाला फाडित्ये जीती कृ अपाधा प्राणन अ कातर इ स्त्री

कृपालुः कृपालाति तच्छीलो वा कृपालुः, कृपेते ग्रहण करितो कि वा कृपा जाचा स्वभाव तो कृ लाया आदान अ द्यालु वि उ पु स्त्री न

कृपीटयोनिः कृपीटजलचो निरु सत्तिकारणं यस्य स कृपीटयोनि, जल आहे उत्सत्ति कारण जाचे तो स. अग्नि इ पु

कृमिः क्रामतीति कृमि, चक्र पाद विक्षेप करितो जो तो कृ कृमुधा पाद विक्षेप अ फिडा २ कु सरुड इ पु

कृमिकोशोत्थं कृमिकोशादुत्थं
कृमिकोशोत्थं, कीटशरीरापासून
जे उत्पन्न ते. स. रे. शी. मं. अ. न.

कृमिजं कृमिभिर्जन्यते कृमिजं.
कीटांनी उत्पन्न करिजे ते जे ते. कृ.
जनीया प्रादुर्भावः अ. कृष्णागरुच
दन अ. न.

कृमिघ्नः कृमीन् हंतीति कृमिघ्नः,
कृमीं तें मारितो जो तो. कृ. हनधा
हिसाद्यर्थः वावडिगीचें झाड. अ.
पुच्छिगीं

कृशां कृष्यते स्म कृशां, तनूकृत स्म.
कृशा केले जे तें. कृ. कृशाथा. तनूक
रण अ. बारीक, सूक्ष्म. वि. अ. पु.
न आ. स्त्री.

कृशानुः कृष्यतीति कृशानुः, कृशा
होतो जो तो. कृ. कृशाथा. तनूकर
ण अ. अग्नि. उ. पु.

कृशानुरेताः कृशानुरेतो यस्य
स कृशानुरेता. अग्नीन्नावाचीं
आहे रेन जें तें जाचे तो स. म.
हादं व. स. पु.

कृशाश्विन् कृशान्वेन प्रोक्तं नट
स्रजमधीते कृशाश्वी कृशाश्वक
पीने जे प्रोक्तं नट स्रज त्यात अथ

यन करणारा जो तो. त. स्त्रीनेप
धारण करून नतंनादिक करणा
सानटवा. इन्. पु.

कृषकः विग्रहादिं कर्षणं कर्षणं कृषकः
कृषिः कर्षणं कृषिः, विलेखन जे ती
कृ. कृषिधा. विलेखन अ. कृषिक
मं इ. स्त्री.

कृषिकः विग्रहादि कर्षकशब्दाप्र
माणे असून कृषिकर्माने उपजी
वन करणारा. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिगीं.

कृषीचलः कृषिरस्थास्तीति कृषी
चलः, कृषिकर्म आहे जासतो
त. कृषिकर्मानें उपजीवन करणा
रा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कृष्टं कृष्यते स्म कृष्टं, कर्षण केलेलें
जें तें. कृ. कृषिधा. विलेखन अ.
नागरलेले शेत वगैरें. वि. अ. पु.
न. आवं. स्त्री.

कृष्टिः कर्षतीति कृष्टिः, पांडित्या
ने इतराचे कर्षण करितो जो तो
कृ. कृषथा. विलेखन अ. पांडित
इ. पु.

कृष्ठाः कर्षति शत्रुं निति कृष्ठाः,
शत्रूते कर्षण करितो ह्य. त्याचें

आकर्षण करितो जो तो. ह. हृष
धा. विलेखन अ. विष्णु. २. रुष्याना
मकदेव. ३. पांडवातील अर्जुन. अ.
पु. ४. काळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
५. मिश्री. अ. न.

रुष्यालोहितः रुष्यामिश्रितो
लोहितः रुष्यालोहितः, रुष्यामि
श्रित जो लोहित वर्ण तो. स. रुष्या
वर्णमिश्रित जो आरक्त वर्णाचा
रंग तो. जांबका वर्गेर रंग. वि. अ.
पु. न. आव. स्त्री.

रुष्याकर्मन् रुष्याकर्मास्यरुष्या
कर्मा, रुष्या ह. निघ आहे कर्म-
जाचे तो. स. पापकर्म करणारा.
वि. न. पु. न. ई. स्त्री.

रुष्यावर्त्मा रुष्याधूमोवर्त्मास्ये
तिरुष्यावर्त्मा, रुष्यावर्णजोधूमतो
आहेमार्गजाचा तो. स. अभि. न. पु.

रुष्यापाकफलः रुष्यापाकफल
स्यस्यसाः रुष्यापाक. फलः, पा
ककाली रुष्यावर्ण आहे फलजा
चे तो. स. कर वजाचे झाड. अ. पु.

रुष्यावृता रुष्यावृतायस्याः सा
रुष्यावृता, रुष्यावर्ण आहे वृत्त
स. प्रसवबंधन जीचे ती. स. पा
डलीची वेल. आ. स्त्री.

रुष्याफला रुष्याफलस्यस्याः सा
रुष्याफला. रुष्यावर्ण आहे फ
लजीचे ती. स. बावचीचे झाड.
आव. स्त्री.

रुष्याशारः रुष्याश्रासोशारश्च
रुष्याशारः, रुष्यावर्णयुक्त जो शा
र ह. कर्बूर वर्णतद्विशिष्ट जो तो.
स. रुष्यामृग. अ. पु.

रुष्याभेदी रुष्योनवर्णेनभेदी
स्याः रुष्याभेदी, रुष्यावर्णांने आ
हे भेद ह. ओकरव जीची ती. स.
कुटकी. ई. स्त्री.

रुष्यासारः विग्रहादिसर्वरुष्या
शार शब्दाप्रमाणे.

रुष्याला रुष्यारुष्यावर्णलाती
तिरुष्याला, रुष्यावर्णांने ग्रहण
करित्ये जी ती. ह. रुष्या. आदा
न अ. गुजा. आ. स्त्री.

रुष्या रुष्यावर्णोस्यस्या इति रु
ष्या, रुष्या ह. काळा आहे वर्ण
जीचा ती. त. पिपळी. आ. स्त्री.

रुष्याका रुष्योवकृष्याका, रु
ष्यावर्णजीचीच रुष्याका, त. रु
ष्यासर्प ह. काळी मोहरी. आ. स्त्री.

कैकरः कैमूर्ध्निदृष्टिकर्तुंशीलम्, स्वकैकरः, मस्तकान्चेद्ययीं ह्यवरदृष्टिकरण्याचा आहे स्वभावजाचा तो. रु. दुह्नुब्धा. करणअ. क्राणा ह्य. कैरा. वि. अ. पु. न. आ. वं. स्त्री.

कैका कैमूर्ध्नि काचते इतिके का, मस्तकान्चेद्ययीं ह्य. वरमान करुन शब्द करणारी जी मयूराची वाणी ती. रु. कैधा. शब्द अ. मो. राची वाणी. आ. स्त्री.

कैकी कैकाक्ष्यस्यकैकी, कैकासंज्ञक वाणी आहे जास तो. तमोर. इन्. पु.

कैतकी कैतपतीतिकेतकी, रोगापनयन करित्ये जी ती. रु. कितथा. रोगापनयनादि अ. कैगदी. वं. झाड. इ. स्त्री.

केतनं कित्यते ज्ञायतेनेन केतनं, स्वाम्यादिक जाणितेने जेणे तें. रु. कितथा. ज्ञान अ. निशाण. २. कार्य. ३. आमंत्रण. ४. राहण्याची जागा. अ. न.

केतुः जयते इतिकेतुः, ग्रहयज्ञादि कालीं पूजिते तो अथवा

उच्चत्वाने प्रसिद्ध जो तो. रु. चा. युधा. पूजादि अ. नवग्रहांतील एक ग्रह. २. पताका. उ. पु. को. रो. ग. शत्रु. उत्यात वगैरे.

केदरः केदृणातीतिकेदरः, रुह. उदकादिक त्याचेद्ययीं विदीर्ण होतो ह्य. व्यापारोपयोगी होतो जो तो. रु. दृधा. विदारण अ. व्यवहार पदार्थ. अ. पु.

केदारः केनजलेन दार्येत इतिकेदारः, जले करून ह्य. जलवैपुल्यानें विदीर्ण होतो जो तो. रु. दृधा. विदारण अ. ह्येच ह्य. शेत. अ. पु.

केनिपातकः केजले निपातोपस्यसः केनिपातकः, जलामध्ये आहे निपतन जाचें तो. स. नोंकें चें सुकाण. अ. पु.

केयूर केबाहुशिरसियोतीतिकेयूर, बाहुच्या मस्तकां शोभने जें तें. रु. युधा. मिश्रणादि अ. बाहुवटे, बाजुचंद्र इत्यादि. अ. न.

केलिः केलनं केलिः, कीडन जें ती. रु. किलधा. कीडन अ. कीडा ह्य. खेळ. इ. पु. ईका रांत. स्त्रीलिंगी.

केवलं केवते इति केवलं, निश्चयरूपा
 र्थी गृहते जैतैः क. केवलाः सेवन अ.
 निश्चिन, निर्णानि अथ उ. केवलं मूर्खी

केवलः केशि रसि वलतीति केवलः, म
 स्तकाचेवार्थी जीवन रुनितो ह्य सर्वा
 नपेक्षलेकरून अथवा पूर्णतैर्न वा
 गतो जो तो. क. वरुधा. प्राणन अ. अ.
 सहाय. २ संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ.
 वं. स्त्री

केशः कृश्यते इति केशः, बंधन रुनि
 जेतो जो तो. क. कृशया उपतापुदि
 अमस्तकाचे केशः. २ वाळांनाचाची -
 ओंपधि. अ. पु.

केशहस्तः केशानां हस्तः केशहस्तः
 केशांचा जो हस्त ह्य. समूह तो. स.
 केशपाश. अ. पु.

केशपक्षः पक्षयतीति पक्षः केश
 नांपक्षीवंदं केशपक्षः, परिग्रह क
 रितो जो तो पक्ष केशांचा जो पक्ष
 ह्य समूह तो स. केशसमुदाय.
 अ. पु

केशपर्णी केशः पर्णान्यस्या इति
 केशपर्णी, केशयुक्त आ हेत पर्णे
 ह्य. पाने जीर्णीती. त. ओंपधि वि
 शेष. इ. स्त्री.

केशपाशः पाशपत इति पाशः, केशा
 नांपाशः केशपाशः, बांधिजेतो जो
 तो पाश केशांचा जो पाश ह्य. समू
 ह तो स. केशसमूह. अ. पु.

केशपाशी केशानां मत्स्य. पाश. केश
 पाशी, केशांचा जो अल्पपाश ह्य.
 बंधविशेष तो. स. शौंडी इ. स्त्री.

केशरः केजले शीर्षत इति केजरः,
 उदकाचे वारी विशारण ह्य. नाश पा
 वतो जो तो. क. मृधा. हिंसा अ. पु
 प्यरेणु. अ. पु. न. २ उंडणीचे झाड
 अ. पु.

केशरी केन वायुना शीर्यत इति के
 शरा. तेसां तिचस्येति केशरी, वायू
 चं शिथिल होणारे आ हेत केशः
 जाचे तो त सिह. इच. पु.

केशवः कश्च ईशश्च केशो तो पुत्र
 त्वेन पौत्रत्वेन च यस्य सः केशव,
 क. ह्य. ब्रह्म देव आंणि ईश ह्य. शि
 व हे आ हेत पुत्र पौत्रत्वे करून -
 जाचे तो. स. विष्णुनामक देव. अ
 पु. २ जाचे केश नांगले आ हेत तो
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

केशवेशः केशानां वेशः केशवेशः,
 केशांचा जो रचना विशिष तो. स. के

शवंधरचना. अ. सु.

केशिकः प्रशस्ताः केशाः संत्यस्यके
शिकः, प्रशस्त आहेत केश जाचे ती.
स. उत्कृष्ट केशांना पुरुष. वि. अ. पु.
न. आ. र्शी.

केशिनी केशाः संत्यस्येति केशिनी,
केश आहेत जीस ती त. चोरचंहीना
वाची औषधि. इ. स्त्री.

केशी विग्रहादि केशिकशब्दाप्रमा
णं. इ. पु.

केसरः केजले सरतीति केसराः सं
त्यस्येति वाकेसरः, उदकाचे वार्ध्या
गमन करितो ह. प्रसार पावतो जी
तो. अथवा केसर आहेत जास तो.
ह. सूधा. गति. अ. २ त. पुष्परेणु. अ.
पु. न. २ उंडणीचे झाड. ३ वरुळी
चे झाड. ४ नागचांफा. अ. पु.

केसरी केसराः स्कंधवालाः संत्यस्य
केसरी, स्कंधवाल ह. स्कंधप्रदेश
केश आहेत जास तो. त. सिंह. इ. न.
सुहिर्गा.

कैटभाजित् कैटभमजैपीदितिकै
टभजित्, कैटभासुराभत जिंकित
ना शाला जी तो. ह. जिपा. जय. अ.
विष्णु. त. पु.

कैटर्यः कैटनंकैटंकैटरातिददाती
तिकैटर्यः, अतितिकृत्वास्तव त्रा
सदेते तं कैट कैटातं देतो जी तो कै
टर्य. ह. राधा. दान. अ. कुंभ्याचे झा
ड. अ. पु.

कैडर्यः विग्रहादिसर्वकैटर्यशाप्र
कैतवं कितवस्य कर्मकैतवं, अक्ष
धूर्ताचे किंचा दांभिकाचे जें कर्म तें.
त. कपट. २ घूत ह. फांशांचा वगैरे
स्वेळ. अ. न.

कैदारं कैदाराणां समूहः कैदारं, हे
शांचा जी समुदाय तें. त. शोतांचा
समूह. अ. न.

कैदारकं विग्रहादिसर्वकैदारशा
प्रमाणं.

कैदारिकं विग्रहादिसर्वकैदारिक
शब्दाप्रमाणं.

कैदार्यं विग्रहादिसर्वकैदारिकशब्द
प्रमाणं.

केरवं केरवस्य हंसस्वेदं प्रियं केरवं,
हंसाला जें प्रिय तें. त. शुच्य कमल.
अ. न.

कैलासः केजलेला सोलसनमस्य
कैलासः स्फटिकः तस्यायं कैलासः
जलाचे वार्ध्या आहे शीमा जाची अ

साओ स्फटिक तत्संबंधीजो तो त

कैलासपर्वत अ. पु.

कैवर्तः केजलेवर्ततेइतिकैवर्ता म-
त्स्यस्तेषामयंकैवर्तः, जलचैठाची

राहणारे जेमत्स्य तत्संबंधीजो तो-
त. मासे मारणारा कीडी अ. पु.

कैवर्तमुस्तकं. कैवर्तिसुस्तकं
कैवर्तानां जातिः कैवर्ती कैवर्त्यामु

स्तकंकैवर्तिसुस्तकं, भिलांचीजी
जाती ती कैवर्ती तत्संबंधीजें सुस्त

क ह्य नागरमोथा तें स. जलमु
स्तानावानी वनोपधि. अ. न.

कैवर्तिसुस्तकं विग्रहादिसर्वकै
वर्तमुस्तकशब्दाय.

कैवल्यं कैवल्यभावः कैवल्यं,
बंधविरहित कैवलजो मुक्तीचा

भाव तें त. मोक्ष. अ. न.

कैशिकं केशानांसमूहःकैशि
कं, केशानाजोसमुदायतो.

त. केशाणुश. अ. न.

कैश्यं विग्रहादिसर्वकैशिकश
ब्दायमाणं.

कोकः कोकतेइतिकोकः, बारवार
शब्दग्रहण करितो जो तो. कू. कु

कधा. आदानादिअ. लांडगा ना

वान्वाभृग. चक्रवाक पक्षी. अ. पु.

कोकनदं कोकांश्चक्रान्दत्तित
लोकनदं, चक्रवाकंप्रत आनंदा

नं अच्यक्तं शब्द करितें जें तें कू.

णदधां अच्यक्तशब्द अ. तामडें कू
मलः अ. पु. न.

कोकिलः कोकतेइतिकोकिलः, म
धुरशब्द करितो जो तो. कू. कुकधा.

आदानादिअ. कोकिलनामकपक्षि
अ. पु.

कोकिलाक्षः कोकिलवदक्षिर्यस्य
कोकिलाक्षः, कोकिलाच्यानेत्रा सा

रखें आहे अक्षिह्य. पर्व जासतो

स. जास कीकसंदा तालिम रवान्या
चें बीज कोलिस्ता असें झपातात

ती. वनोपधि. अ. पु.

कोटयं कुटनंकोटः कोटंरातीति कोट
रः, कीटिल्यातें देतें ह्य. कोटिल्या

तें स्थित जें तें. कू. राधा. दान अ.
हस्ताचीदोल. अ. पु. न.

कोटवी कोटनंकोटः कोटंकीटिल्यं
वातीति कोटवी, कीटिल्याप्रतजा

णारीजीती. कू. कुटया. कीटिल्य अ.
नन्न स. नागची बायको. इ. स्त्री.
कोटिः कोटी कोटतेइतिकोट

चतेइतिचाकोटिः कोटी, छेदक
रित्ये अथवा संताप करित्ये जीती-
कः कुट्टाः छेदनादिक अः धनुष्या
'चैः शोवटः २ तरवारीचैः अग्रः ३ उदक
'पैः ४ एक संख्याः ३ २ ईः स्त्रीः

कोटिचर्षा कोटिभिरश्रेष्वर्षतीति को
टिचर्षा, अग्रभागानां वृष्टि करित्ये
जीती- कः वृषुंशः सेचन अः जीस
सृष्टापिंडक असें ह्यणतात ती व
नोपर्याः आः स्त्रीः

कोटिशः कोटीशः कोट्याकोटि
ना अग्र्येण श्यतीति कोटिशः, अ
ग्रानं भूमि सिदारण करितो जीतोः
कः शोधाः तनूकरण अः डिफरें फो
उण्याचा सुद्वय जास कुवरु डिफ
का असें ह्यणतात तोः अः पुः

कोट्टः कुट्यतइतिकोट्टः, संतप्तक
रिजेतो जीतोः कः कुट्टाः प्रताप
न अः जाशहरास तटवरखंदजु अ
सत्यानें शबूला प्रवेश करण्यास-
करीण असें शहरं अः पुः

कोट्टवी कोट्टनंकोट्टं कोट्टंवातीति
कोट्टवी, प्रतपन ह्यः संताप त्याते
देत्ये जीती- कः वीधाः गत्यादि अः
नग्न वाचकोः ईः स्त्रीः

कोट्टारः कुट्यतइतिकोट्टारः, छेदि
जेतो हाः मनुष्य संघर्दानें नाश पाव
तो जीती- कः कुट्टाः छेदन अः श
हरांतील विहीरः अः पुः

कोठः कुंठतीतिकोठः, आलस्योत्सा
हन किंवा मति प्रतिघात करितो जी
तोः कः कुमिधाः आलस्यादिक अः
कोठ नावाचा रोगः अः पुः

कोणः कुण्यते अनेन कुणत्सनेन वा
कोणः, शब्द अथवा प्रतिध्वनि द्वे
इजेतो जेणे अथवा शबूला आंग
भित्तं करिजेतो जेणे तोः कः कुणभा
शब्दादिक अः सासंगीवाजविण्या
'चैः काष्ट ह्यः कमटी २ कोंपराः ३ त
लवारीचैः टोंकं अः पुः

कोणपः कोणं पाति पिवति वा कोण
पः, कोण ह्यः मृत शरीर त्याते रक्ष
ण करितो अथवा पानू करितो जी
तोः कः पाधाः रक्षण २ पान अः रा
क्षसः अः पुः

कोदंडः कोतीतिकोदंडः सः दंडोः
स्वकोदंडं, वैष्णवा आदे दंड जास
तेः कः कुधाः शब्द अः धनुष्या अः न

कोद्वचः कौनवायुना द्रवतीति कोद्वचः,
वायूनें अथवा उदकानें प्रक्षोपयो

गीहीतो जोतो. क. दुधा. गतिअ.
हरीक नावाचें धान्य. अ. पु.

कोपः कोपनेकोपः, कोपणेंजें
तें. क. कुपया. क्रोधअ. क्रोध.
अ. पु.

कोपक्रमः कस्यउपक्रमः कोपक्र
मं, ब्रह्मदेवाचा जो उपक्रम ह्य.
त्यानें प्रथम ज्ञात तें. स. ब्रह्मदे
वानें पूर्वी जाणलेला लोक. अ. न.
उ. कोपक्रमलोकः

कोपज्ञं कस्यउपज्ञाकोपज्ञं, ब्रह्मदे
वाची उपज्ञा ह्य. त्यानें प्रथम ज्ञात
प्रजा. स. ब्रह्मदेवानें अगदीं पहि
ल्यानें केलेला प्रजा. अ. न. उ. को
पज्ञप्रजा.

कोपना कुप्यतितच्छीलाकोपना,
क्रोधआहे स्वभाव जीवाती. क. कु
पया. क्रोधअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री
कोपिन् अवश्यं कुप्यतीतिकोपीः
अत्यंत प्रकुपित होतो जोतो. क. कु
पया. क्रोधअ. रागीट. वि. इन्. पु.
न. इ. स्त्री.

कोमलं काम्यतेइतिकोमल, इ-
च्छिजेतेजेंतें. क. कमुया. कतिअ
मृड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कोयष्टिकः कंजलंयष्टिनिवास्य
कोयष्टिः सएवकोयष्टिकः, जल-
आहे चर्चा प्रमाणें जीवनाधारजा
सतो स. पक्षिविशेष. जासकों
टा असें ह्यणतात तो पक्षि. अ. पु.

कोरकः कुरतीतिकोरकः, संश्लि
ष्ट ह्य. जमलेला असतो जोतो. क.
कुलधा. संस्थानअ. अथवा कुरथा.
शब्दअ. पुष्याचाकळा. अ. पु.

कोरंगी कुरतीतिकोरंगी, शब्दक
रित्ये जीती. वृत्त्यादिक कोरकशब्दा
प्रमाणें. सूक्ष्मदनाची. इ. स्त्री.

कोरदूषः कोरंशब्दं दूषयतीतिको
रदूषः, शब्दविनाश करितो जोतो.
क. दुषया. वैरुत्यअ. हरीक. अ. पु.

कोलः कुलतिकोलतीतिवाकोलः, पुरघुर
च्छ करितें अथवा पूवत्त किंवा क्लृ
त्पादन करितें जेंतें. क. कुरथा. श
ब्दअ. २ कुलधा. संस्थानादिकअ
डुंकर. अ. न. २ लहाननौका. अ. पु.
३ बोरीचें फळ. अं. न.

कोलकं कोलतीतिकोलकं, महण
समर्पीं सुरवसंश्लिष्ट करितें जेंतें.
क. कुलधा. संस्थानअ. कंकोळ.
२ मिरां. अ. न.

कोलदलं कोलस्वेदलंयस्यतल्लो
लदलं, कोलाप्रमाणं ह्य. सूकरांग
सदृश सतेजदल ह्य. अवयवजा
चेतैः स. सत्वासिकद्रव्यविशेष.
जास नस्वला असौ ह्यणताततैः
अ. न.

कोलंबकः कोलंतीति कोलयक्रः,
कार्यसमर्थं होतो जोतौ. क. कुल
धा. संस्थानादि. अ. तारानाहींत
असीवीणा. अ. पु.

कोलवल्ली कोलद्वयवल्ली कोलव-
ल्ली, अति लहानं कोल ह्य. सू-
कर त्या प्रमाणं जीवल्ली ती. स.
गजपिंपळी नावाची औषधि. ई. स्त्री

कोला कोलिः कीली कोलति
घनीभवतीति कोलिः, पनीभूत
होत्ये जीती. क. कुलधा. संस्था
नादि. अ. वीरीचा वृक्ष. आ. स्त्री. २
इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

कोलाहलः कोलात्सूकरानाहंति
घासयतीति कोलाहलः, सूकरां
ला वास उत्पन्न करितो जोतौ. क.
हनधा. हिंसा. अ. चतुर्नां केल्लेला
अस्पृशब्द. अ. पु.

कोविदः कौतिधर्मादीनि विदुःचे

तीतिविदः कौर्वेदस्पविदः कोविदः,
धर्मादि सांगणारा जो वेद त्याचा जो
जाणणारा तो. क. कुधा. शब्द. अ. २
विदधा. ज्ञान. अ. पंडित. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

कोविदारः कुंभूगिंविदारयतीति
कोविदारः, सूमीचें विदारण करि-
तो जोतौ. क. हृधा. विदारण. अ.
कांचनाचें झाड. अ. पु.

कोशः कुशयते कुशयतिचा कोशः, सं-
श्लिष्ट करिजेतो ह्य. जमविजेतो
अथवा संश्लिष्ट होतो जोतौ किंवा
संचद्र होतो किंवा युतिमान जोतौ.
क. कुशाधा. संश्लेषादिक. अ. धन
समूह. २ कुड्याल. ३ तरवारीचें मे-
ण. ४ शपथ. ५ पद्यादिकांचें अर्थ.
६ जायफळ. ७ सोने रुपें. अ. पु. न.

कोशाफलं कोशफलमस्य कोशाफ-
लं, कोशाचेवारीं आहे फल जावें
तें. स. कंकोळ. अ. न.

कोशातकी कोशमततीति कोशा-
तकी, कोशाप्रतगमन करित्ये ह्य.
कोशयुक्त फलवती जीती. क. अत
धा. ज्ञातत्यगमन. अ. पडवळी. पौं
साडी. दोडकी इत्यादिक. ई. स्त्री.

कोषः कुप्यते इति कुष्याति निष्कर्म
स्वादि ति वा कोषः, निष्कर्षण करि
जेतो ह्य. मन्म करि जेतो अथवा न
ह्य हीते हैं स्रवणादिक द्रव्य जापा
सूल तो. ह. कुषधा. निष्कर्ष अ. प
स्वादि काने अं डें ह्य. कवठ. २ दिव्य
शपथ विशेष. अ. पु. नं.

कोष्ठः कुप्यते इति कोष्ठः, निष्कोषण
करि जेतो ह्य. संमार्जनादिकाने -
स्वच्छ करि जेतो अथवा औषधादि
काने व द्रव्यादिकाने स्वच्छ व रदि
गत करि जेतो जो तो. ह. कुषधा.
निष्कर्ष अ. गृहाभ्यंतर. २ कीटा
३ कोठी. अ. पु.

कोष्ठा इषदुष्णं कोष्ठा, किं चित्तु जे
उष्णते. स. यत् किं चित्तु उष्ण. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौकुटिकः कुकुटी पश्यतीति -
कौकुटिकः, कौटिल्याते करितो -
अथवा विचार पूर्वक दूर दृष्टि देऊ
न पाहतो जो तो. आस दूर दर्शयि
षतात् तो. त. कपटी. २ दूर नज
र देणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौचदारपाः कौचस्य दारपाः कौ
चदारपाः, कौच पर्वगाचा जो दार

पा ह्य. विदारण कर्ता तो. स. कार्ति
क स्तामी. अ. पु.

कौक्षेयकः कुक्षीभवः कौक्षेयकः,
कुक्षी ह्य. कोशरूपीमेण त्याचे दार्धी
जो भव ह्य. राहणारा तो. त. तरवा
र. अ. पु.

कौटतस्यः कुट्यांभवः कौटः सचा
सेतिसाध्य कौटतस्यः, कौट ह्य. नि
रंतर धरा राहणारा असा जो तस्य
तो. स. कोणे कान्चा अंकित नहे अ
सा जो सतार तो. अ. पु.

कौटिकः कुटेन मृगादि बंधन बंधेण
चरतीति कौटिकः, मृगादि बंधन सं
धे करून संचार करतो जो तो. त. मृ
गादिक मारून त्यांचा मांस विक्रवा
ने उपजीवन करणारा. अ. पु.

कौडविकं कुडवस्ववापः कौडविकं,
कुडव मान धान्य पेरण्याने जें ह्ये
व ते. त. कुडव परिमित धान्याने
शेत वगेरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौषापः कुणपशंभं प्रसवितुं शील
मस्येति कौषापः, शव प्राक्षण कृ
षयाचा आहे सभाब जाया तो. करा
हस. अ. पु.

कौतुकं कुतुकमेव कौतुकं, कुतुक

जें तेंच कौतुक. त. आश्चर्य. अ. न.
कौतूहलं हलतीतिहलं कुत्ताहलं
 कौतूहलं, विलेसन करितो जो तो
 हल कुतूहल. चर्मपाच तत्संबंधीं-
 जें हल ह्य. चर्मवेधित प्राणिगाथा
 वें आश्चर्य. स. कौतुक. अ. न.

कौलस्थानं कुलित्थानां भवनं क्षेत्रं
 बं कौलस्थानं, कुलित्थाचे जें शे
 त तें. त. कुलित उल्लसन्न करण्या
 ची जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौद्रवीणां कौद्रवाणां भवनं क्षेत्रं कौ
 द्रवीणां, कौद्रवांचें जें क्षेत्र तें. त.
 हरीक उल्लसन्न करण्याची जागा.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौंतिकः कुंतः प्रहरणमस्य कौ
 तिकः, कुंत ह्य. माला आहे आ
 शुपजाचें सो. त. माल्यानें लढाई
 करणारा मालेकरी. अ. पु.

कौंती कुंतिमुदेशेषु मवा कौंती, कुं.
 तिदेशाचे गर्भां जी उत्पन्न ती. त.
 स्रगंधिद्रव्यविशेष जास रेषु बी
 ज असें ह्यपातातनी. ई. स्त्री.

कौपीनं रूपपतनमर्हतीति कौपी
 नं, रूपपतनाहं ह्य. रूपामखें प
 उण्यास जी योग्य अथवा संतारा

दिकांत पाडण्यास जें योग्य तें. त.
 लंगोरी. २ उपस्थ, तुल्य. अ. न.

कौमुदी कुमुदानां इयं कौमुदी, कु
 मुदं ह्य. कैरवें तत्संबंधी जी ती. त.
 चंद्रिका. ई. स्त्री.

कौमोदकी कौमोदकः कुमोदक
 स्तस्येयं कौमोदकी, पृथ्वीचा जो ह
 र्षक विष्णुत्पाची जी आयुधरूपी
 ती. त. गदा. ई. स्त्री.

कौलटिनेयः कुलटायाः अपत्यं-
 कौलटिनेयः, भिक्षार्थ दुसन्याचे
 घरां जाणारी जी पतिव्रता तीचा जो
 पुत्र तो. त. भिक्षामागणाच्या पति
 व्रतेचा पुत्र. अ. पु.

कौलटेयः कुलटाया अपत्यं कौल
 टेयः, शीलादिहीन स्त्रियेचा जो
 पुत्र तो. त. व्यभिचारिणी वायक्रे
 चा मुलगा. अ. पु.

कौलटेरः विग्रहादिसर्वं कौलटे
 र्घशब्दात्.

कौलीनं कुलीनस्य कर्मभावो वा
 कौलीनं, कुलीनाचें जें कर्म किंवा
 धर्म तें. त. कुलीनता. २ पशु पक्षी
 सर्प इत्यादिकांचें सुद्ध. ३ लोकाप
 वाद. अ. न.

कौलेयकः कूलंभवः कौलेयकः,
शकुलाचेदार्थी जो भव ह्य. उत्पन्न
तो न. कृत्रा. अ. पु.

कौशिकः कुशिकस्यापत्यं पुमान्
कौशिकः, कुशिककृषीचें जे अप
त्यतें. न. विश्वामित्र. २ इंद्र. ३ गा
रुडी. ४ घूकपक्षी. ५ गुग्गुलु. वृक्ष.
अ. पु.

कौशेयं कौशेयं संभूतं कौशेयं, कृ
मिकौशाचेदार्थी जे उत्पन्नतें. न.
कि. उपाचा अपान द्वारा पासून
निघालेल्यारे जामाचें वस्त्र. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

कौस्तुभः कुंभुवंस्तुभ्यातीति कु
स्तुभः तत्रभव. कौस्तुभः, भूमी
तें प्रतिबंध करितो जोतो कुस्तुभस.
समुद्रसाचेदार्थी जो उत्पन्न तो न. विष्णु
चामणि. अ. पु.

ककचः कइति कचति ककचः,
अथाप्रकारेण ककच शब्द करितो
जो तो क. कचधा शब्द अ. लां
कूड चिरण्याचे शस्त्र ज्यास करव
त असें ह्मणतात तो अ. पु. न.

ककरः कइति शब्द करणशीलः
कइति करोतीति वा ककरः, कचा

प्रकारेण ककच शब्द करण्याचा जावा
सभाव तो. किंवा क असा शब्द करि
तो जो तो क. ककचधा. करण अ
करेडु नावाचा पक्षि. २ कारकीचा.
वृक्ष. अ. पु. अ. पु.

कतुः क्रियते इति कतुः, परलोकसा
धनार्थं करिजेतो जो तो. क. ककच
धा. करण अ. यज्ञ. उ. पु.

कतुधंसी कतुधंसयतीति कतुधं
सी, यज्ञाचा नाश करवितो जो तो.
क. धंस्रधा अवस्त्रंसन अ. महादे
व. इन्. पु.

कतुमुक कतुमुंक्तइति कतुमुकः
यज्ञाचादार्थी भोजन करितो जो तो.
क. मुजधा. अन्यवहारादि अ. देव.
ज. पु.

कथनं कथ्यते तत् कथनं, हिसन
करिजेतें जें तें. क. कथधा. हिसा अ
वध. अ. न.

कंदनं कंदयति इति कंदनं, अन्यो
न्यस्पर्शं करून जें आह्वान तें. क.
कदिधा. आह्वानादि अ. चौध्यांचा
आक्रोशपूर्वक शब्द. २ रोदन. अ. न.

कंदितं कंदनं कंदितं, रोदन जें तें.
क. कदिधा. रोदनादि अ. स्तुणें. अ. व

क्रमः क्रमणभवत्यनेन क्रमः, क्रमण ह्य. पर्यायाचरण होते जेणे तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेप अ. अनु-क्रम. २ नियोगशास्त्रं. अ. पु.

क्रमुकः क्रामतीतिक्रमुकः, पादविक्षेप करितो ह्य. स्रव्यक्तपर्व पर्वानीं राटत जातो जो तो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेप अ. नागडा लोध २ पारसा पिंपळ. ३ सपारीचें झाड. जास पोपळ असें ह्यणतात तो. अ. पु.

क्रमेलकः क्रामतीतिक्रमः इलती ती इलः क्रम आसी इल अत्र क्रमेलः स एव क्रमेलकः, उल्लु ए पादविक्षेप करितो असा जो गमन करी तो क्रमेल तोच क्रमेलकत. उं र. अ. पु.

क्रयविक्रयिकः क्रयविक्रयाभ्यां जीवतीतिक्रयविक्रयिकः, क्रयविक्रयें करून जीवन करितो जो तो. त. क्रयविक्रयानें उपजीविका करणारा उदमी. अ. पु.

क्रयिकः क्रयेण जीवतीतिक्रयिकः, क्रय ह्य. विकृत घेणें नेणें करून जीवन करणारा. त. विकृत.

घेणारा. अ. पु. ई. स्त्री.

क्रयं क्रीयते इति क्रयं, लोकविकृत घेवोत् ह्यणून वेवले जें तें कृ. दुकी अद्रव्यविनिमये विक्रावयाचें वस्तु. वि. अ. पु. न. आवं. स्त्री.

क्रयं कृयते स्माक्रयं, शक्तिजेनें जें तें. कृ. कुड्या गति अ. गांस अ. न.

क्रव्याद् क्रयं मांसमतीतिक्रव्यात्, मांस भक्षण करिजेतो जो तो. कृ. अद्र्या. भक्षण अ. राक्षस. इ. पु.

क्रव्यादः क्रयं आममांसमतीतिक्रव्यादः, हिरवें मांस खातो जो तो. कृ. अद्र्या. भक्षण अ. राक्षस. अ. पु.

क्रायिकः क्रीणातीतिक्रायिकः, द्रव्याची अदलावदली करून घालवेतो जो तो. कृ. दुकी अद्र्या. द्रव्यविनिमय अ. विकृत घेणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रिमिः विग्रहादि सर्वं क्रमिः प्र.

क्रिया करणं क्रियते, नचावाक्रिया, करण किंवा करिजेनें जीर्ण करून ती. कृ. कृ. अद्र्या. करण अ.

रोगादिकांची विकल्पा. २ कर्म. को.
आरंभ प्रायश्चित्त. निष्कृति प्रायश्चि
त्त. शिक्षा. पूजन. संप्रधान. विचार
उपाय इत्यादि. आ. स्त्री.

क्रियावान् क्रियास्यास्तीति क्रियावा
न्, क्रिया आहे जास तो. न. कर्मा
विषयी जो उचुक्त तो. वि. त्. पु. न.
ई. स्त्री.

क्रीडा. क्रीडनं क्रीडा, विहरण जें ती.
क. क्रीड्या. विहार अ. ज्यांत पु
ण्यसाधन नाही असानिन्न रमण्या
वा घृतादिक रवेक. २ बालकांनी ली
ला. आ. स्त्री.

कुड. कुञ्चतीति कुड्, कौटिल्य
पावतो किंवा नम्यतेने असतो जो
तो. क. कुञ्चया. कौटिल्यादि अ.
पक्षिविशेष. जास कुरकुंजा असे
ह्मणतात तो. ई. पु.

कुप्य् क्रोधमं कूप्य्, क्रोधणें जें तें. क.
कुप्या. कोप अ. क्रोध, कोप ध. पु.
कुप्य् क्रोधनं कुप्य्, रोदन जें तें. क.
कुप्या. रोदनादि अ. रुदित, रड
णें. अ. न.

कुरः कृततीति कुरः, नाश करितो
जो तो. क. कृतीया. उदन अ. क

दीण स्वभावाचा. २ निर्दय. ३ भयं
कर. ४ घातुक. ५ द्रोह करण्याचा
स्वभावाचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रेतव्यं क्रेतुं योग्यं क्रेतव्यं, विक
त घेण्यास जें योग्य तें. क. दुक्नीम्
धा. द्रव्यविनिमय अ. स्वरेदी कर
ण्याचें वस्तु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रेयं विग्रहादि सर्वं क्रेतव्यं प्र.

क्रीडः कुडनं कुड्यत इति वाक्यः,
घट आहे अंग जाचें तो. किंवा द
दतर होइ जें तें जें तें. क. कुड्या.
षनसादि अ. दुकर. अ. पु. २ वदा
स्यल. अ. न. आ. स्त्री.

क्रोधः क्रोधनं क्रोधाः, क्रोपणें जें तो.
क. क्रोध्या. क्रोपन अ. क्रोपह. रा
ग. अ. पु.

क्रोधनः क्रोधनशीलः क्रोधनः,
क्रोपशील जो तो. क. क्रोध्या. क्रो
प अ. सगीट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्रोष्टा क्रोशतीति क्रोष्टा, आक्रो
श करितो स. मोठ्याने ओरडतो
जो तो. क. कुश्या. आह्वानादि.
अ. कोल्हा. क. पु.

क्रोष्टुविन्ना क्रोष्टुभिर्विन्ना क्रोष्टु
विन्ना, क्रोष्टुनीं स. कोल्हानां जी

विन्ना ह्य. लब्ध किंवा ज्ञात ती. स.
डवला नावाची वनोपधि. जिला -
पिठवण असें हणतात ती. आ.
स्त्रीलिंगी.

क्रोष्टी क्रोशतीति क्रोष्टी, आको
श करित्त्वे अथवा परिपक्व होत्येजी
ती. कू. कुशधा. आह्वानगोदन अ.
कोल्ही. २ मुईकोळाळा. ई. स्त्री.

क्रौंचः कुडेंचक्रौंचः, कुड्. जो तो
चक्रौंच. त. कुरकुंचा चा नावाचा
पक्षि. अ. पु.

क्रौंचदारणः क्रौंचस्य दारणः
क्रौंचदारणः, क्रौंच पर्वताचा जो
दारण ह्य. विदारणकर्ता तो. स.
कार्तिक स्वामी. अ. पु.

कूमः कुमनंकूमः, म्लानी जी तो.
कू. कूसुधा. म्लानि अ. म्लानता.
अ. पु.

कुमथः विग्रहादिसर्वकूमश. प्र.
क्लिन्नं क्लियति सक्लिन्नं, आर्द्रशा
लं जें तें. कू. क्लिद्रूधा. आर्द्राभा
य अ. भिजलेले. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

क्लिन्नाहः क्लिन्ने अक्षिणीयस्य
सक्लिन्नाहः, क्लिन्न ह्य. भिजके

आहेत डोळे जाचे तो. स. चिपडे
डोळेंचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लिशितं क्लिशयते स्म इति क्लिशि
तं, क्लेशपाविजेतें जें तें. कू. क्लि
शधा. उपताप अ. क्लेशपावलेले
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लिष्टः क्लिशयते स्म क्लिशयते स्मादि
तिवाक्लिष्टः, पीडा पावता झाला
अथवा क्लेश होतो जा पासून तो.
क्लिशधा. उपताप अ. क्लेश पाव
लेला. २ पूर्वापर विरुद्ध आणि
कठिण असें जें प्रापण तें. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्लितकं क्लिवलंतकतिहिनस्तीति
क्लितकं, क्लिवल नाशक जें तें कू.
तकधा. हिंसा अ. गोडेंकोष्ठ. जा
स श्लेष्मथ असें हणतात तें.
अ. न.

क्लितकिका क्लितकं क्रयोस्वस्थाः
क्लितकिका, क्रय ह्य. विक्री आहे
जीची ती. त. औपधि. जिला
नीलींनीळ असें हणतात ती.
आ. स्त्री.

क्लीवः क्लिवते इति क्लीवः, अधीर
खानें राहाणारा जो तो. कू. क्लि

हृया अपास्यंअ नमुंसक. अ.पु.
न २पराक्रमहीन. वि. अ.पु. न.
आ. स्त्री

कृशाः कृशानंकृशाः, विवाधन किंवा
उपनयन जें तो कृ. कृश्या. विवा
धनअ. २ कृश्या. उपताप्रअ.
दु. स्वविशेष. अ.पु.

कृशितः विग्रहादिक्रिष्टशब्दाप्रमा
णं. कृशपावलेला. वि. अ.पु. न.
आ. स्त्री.

कृसं कुवतेइति कृसं, शिथिलप
णानं राइणारं जें तें कृ. कुड्धा.
गतिअ. मांस फिंडविशेष जास
कृस असें क्षयतात तें. अ. न.

कृपाः कृणनंकृपा, शब्दअथवा श
ब्दरूपों जें ते कृ. कृणधा. शब्दअ.
वीणादिवाद्यांचा ध्वनि २ शब्द धो
लणें अ.पु.

कृपानं कृणंतीतिकृपानं, अर्थादि
कृणशब्दा प्रमाणें. अ. न.

कथितं कथ्यतेस्यकथितं, पठक
रिजेंलें जें तें कृ. कथया. निष्पाक
अ. परिपक्व झालेला काढा वणेंरे.
वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

कृपाः कृपातीतिकृपाः, शब्दकृति
तो जोर्तो. हत्यादिकृण श. म. वी
णादिवाद्यांचा ध्वनि. अ.पु.

क्षणः क्षणोतिहिनस्ति आयुर्दुः

स्वादिक्रमितिक्षणः, दुःस्वादिका

तं क्षीण करितो जो तो. क. क्षणु

धा. हिंसा अ. तीस कलारूप काल.

१ पुत्रजन्मादिकांचा उत्साह. अ. पु.

२ निर्व्यापार. अ. पु. न.

क्षणदा क्षणमवसरं ददातीति क्ष

णदा, अवसर देत्ये जीती. क. दु

दात्रधा दान अ. रात्रि. आ. स्त्री.

क्षणनं क्षण्यतेतत्क्षणनं, हिंसा

न जें ती. क. क्षणुधा. हिंसा अ. व

ध करणें. अ. न.

क्षणप्रभा क्षणप्रभायस्याः साक्ष

णप्रभा, क्षणमात्र आहे प्रभास

प्रकाश जीवती. स. विद्युद्धता.

आ. स्त्री.

क्षतजं क्षताज्जायतेतत्क्षतजं,

ग्रणापासून होणारें जें तें. क. ज

नीधा. प्रादुर्भाव अ. रक्त. अ. न.

क्षतव्रतः क्षतव्रतमस्यक्षतव्रतः,

खडित आहे व्रत जाचें तो. स. व्र

क्षचर्षव्रत भंग झालेला. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

क्षत्ता क्षुण्णतीतिक्षत्ता, अम्हादि

कांला ताडून करितो किंवा कुल

संपेपण करितो स. हीन जाति

जो तो. क. क्षुदिग्धा. संपेपण अ.

सारथि. १ क्षत्रियीचेराचीं व्यभि

चारानें झालेला पुत्रतो. अ. पु.

क्षत्रियः क्षदतीतिक्षत्रं क्षत्रस्या

पत्यंक्षत्रियः, शत्रु दोषांचें आच्छा

दन करितो किंवा सज्जनाच्या अ

पराधांची क्षमा करितो जो तो क्षत्र

त्याचें जें अपत्य तो. क्षत्रिय. त.

अ. पु.

क्षत्रिया क्षत्रियस्यजातिः स्त्रीषा

क्षत्रिया, क्षत्रियाची जाति किं

वा स्त्री जी ती. स्त्री प्र. क्षत्रियाची

जाती किंवा वायको. आ. स्त्री.

क्षत्रियाणी विग्रहादिक्षत्रियाश

ब्दा प्रमाणें. ई. स्त्री.

क्षत्रियी क्षत्रस्यस्त्रीक्षत्रियी, क्ष

त्रियाची जी स्त्री. स्त्री प्र. क्षत्रिया

ची वायको. ई. स्त्री.

क्षंता क्षमणशीलः क्षंता, क्षमाशी

ल जो तो. क. क्षमुधा. सहन अ.

सहनशील स. सोशीक. वि. क.

पु. न. ई. स्त्री.

क्षपा क्षिपत्यायुः क्षपा, आयुष्या

तें व्यर्थ घालवित्ये जी ती क. क्षि

पथा प्रेरणअ रात्रि. आ. स्त्री

सर्षपक्ष. मोहरी. ३ काबें मिरिं.
अ. पु.

क्षपाकरः क्षपां करोतीति क्षपाकर
रात्रितें करितो जो तो. क. कृधा. क
रणार्थकअ. चंद्र. अ. पु.

क्षवयुः क्षौत्यनेन क्षवयुः, शब्द
करिजेतो जेणें करून तो. क. दुष्क
धा. शब्द अ. कासरोग जास रवो
कला असें क्षणतात तो. उ. पु.

क्षमा क्षमते क्षम्यते वा क्षमा, सहन
करितें अथवा स्वसामर्थ्यानें सह
न करिजेत्ये जी ती. क. क्षमूधा. स
हनअ. क्षांति क्ष. सहनता. २ पृ
थ्वी आ. स्त्री.

क्षांतं क्षम्यते स्रक्षांतं, सहन क्ष.
समाप्त करिजेले जें तें. क. क्षमू
धा. सहनअ. शांत केलेले. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

क्षमं क्षमणं क्षमते वा क्षमं, सह
न जें तें किवा सहन करित्ये जी
ती. क. क्षमूधा. सहनअ. यो
ग्य. २ समर्थ. ३ मंत्र. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

क्षांतिः क्षमणं क्षांतिः, सहन जें
ती. क. क्षमूधा. सहनअ. सहन
करणें. इ. स्त्री.

क्षमिता विग्रहादिसर्वक्षंतु श
ब्दप्रमाणें.

क्षारः क्षरतीति क्षारः, गमन क्ष.
उत्तम प्रकारें चलन पावतो जो तो.
क. क्षरधा. संचलनअ. बांगडरा
र. २ भरसा. अ. पु.

क्षमिन् विग्रहादिक्षमित् शब्दा
प्रमाणें. वि. इन्. पु. न. इ. स्त्री.

क्षारकः क्षरतीति क्षारकः, संच
लन क्ष. विकसन पावतो जो तो.
क. क्षरधा संचलनअ. कुलांबी
कडी. अ. पु.

क्षयः क्षीयते जगदत्रेति क्षयः, क्षी
ण क्ष. नष्ट होतें जगत् जावें बापी
तो. क. क्षिधा क्षयअ. नाश. १ म
लय. २ क्षयरोग. ४ गृह. अ. पु.

क्षवः क्षौतीति क्षवः, प्रक्षणादि
काठीं शब्द करितो जो तो. क.
क्षधा. शब्द अ. शिक २ कृष्ण

क्षारमृत्तिका क्षारयतीति क्षार,
क्षारान्वासौमृत्तिका च क्षारमृत्ति
का, नाश पावले अशी जी मृत्ति
का ती. स. खारीमाती. आ. स्त्री.

क्षारितः क्षार्यतेस्त्रक्षारितः, आ
क्रोशिन करिजेला जो तो ह. क्षर
धा. संचलनअ. लोकापवादाने-
दूषित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

क्षितिः क्षियतिक्षिणोतीतिवाक्षय
तिवाक्षिति, निरंतरवास ह्य स्थि
रत्वानें राहते जीती अथवा हिंसा
अथवा नारा करित्ये जीती. ह. क्षि
धा. निवासादिशृङ्खी. २ क्षय ३
कालविशेष. ४ वसतीची ह्य. रा
हण्याची जागा. ३. स्त्री.

क्षिपा क्षेपणंक्षिपा, प्रेरणजेंती. ह.
क्षिपधा. प्रेरणअ. प्रेरणह्य फेंक
णें. आ. स्त्री.

क्षिप्युः क्षेपणशील. क्षिप्युः, निवा
रवा करणे आहे स्वभाव जाचा तो
ह. क्षिपधा. प्रेरणअ. निराकरण
करणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

क्षिसः क्षिप्यतेस्त्रक्षिसः, प्रेरित
करिजेला जो तो. ह. क्षिपधा. प्रेर
णअ. सोडलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

क्षिप्रुः विग्रहादिसर्वक्षिप्युशब्द
प्रमाणें

क्षिप्रं क्षिपतीतिक्षिप्रं, तरिन जा

तें जें तें. क्षिप्युः प्रेरणअ शीघ्र
या अर्थी. अच्य.

क्षिया क्षयणंक्षिया, अपचयनजें
ती. ह. क्षिधा. क्षयअ. नाश. भा.
स्त्रीलिंगीं.

क्षीरं क्षयणंक्षीः क्षीमीरयतीति
क्षीरं, यथोक्तपानें क्षयाते कांपवि
तें ह्य. नष्ट करितें जें ते. ह. ईरधा
कंपनअ. दुग्ध. २ उदक. अ. न
क्षीरविकृतिः क्षीरस्यविकृतिः क्षी
रविकृतिः, दुग्धान्चा जो. विकारती
स. दुग्धविकार. ३. स्त्री.

क्षीरशुक्ला क्षीरमिवशुक्लाक्षीरशु
क्ला, क्षीराप्रमाणे ह्य. दुग्धासार
रवी जी शुक्ला ह्य. शुक्लवर्णती. स
पांढरा शुईकोहाळ. आ. स्त्री.

क्षीरोदतनया क्षीरोदक्ष्यतनया
क्षीरोदतनया, क्षीरोद ह्य. क्षीर
सागर त्याची जी तनया ह्य. कन्या
ती. स. लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीराब्धितनया क्षीराब्धेस्त
नयाक्षीराब्धितनया, क्षीराब्धी
ची जी तनया ह्य. कन्या ती. स.
लक्ष्मी. आ. स्त्री.

क्षीरावी क्षीरमत्रतीतिक्षीरावी,

दुग्धात् रक्षण करित्वे जीती क.
अवधा. रसणादि अ. दुग्धाभावा
वी वनौषधि. ई. स्त्री.

क्षीरिका क्षीरमस्यस्याः क्षीरिका,
क्षीरहा दुग्धतुल्यरस आहे जीम
नी. त स्त्रिणीचें झाड आ स्त्री.

क्षीरोदः क्षीरमुदकंपस्वसक्षीरो
दः, क्षीर आहे उदक जाचें तो स
क्षीरसमुद्र. अ. पु.

क्षीवः क्षीवतेस्मक्षीवः, मत्त होता
झाला जो तो. क. क्षीवथा मद अ.
मत्त हा माजलेला. वि. अ. पु. न.
आवं स्त्री.

क्षुत् विग्रहादिसवशब्दाप्रमाणे.
अ न

क्षुताभिजननः क्षुतमभिज
नयतीतिक्षुताभिजननः, क्षुत्
हा शिक तीतें उत्सन्न करितो जी
तो. क. जनधा. जनन अ. हेष्वा
सर्पण हा. काळी मोहरी अ. पु.

क्षुत् विग्रहादिसवशब्दाप्रमा-
णो. त्. स्त्री.

क्षुद्रः क्षुण्णीतिक्षुद्रः, उत्तम
प्रकारें ग्लानि पावतो जीतो क.
क्षुद्रिधा. संपेपण अ. रूपण.

२. क्रूर. ३. निकृष्ट. ४. दरिद्री ५. अ
ल्प. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षुद्रघंटिका क्षुद्राचासोपंटिका
वक्षुद्रपंटिका, अल्पजी घंटिका
हा. घागरी ती. रा. लहान पुंगुर.
आ. स्त्री.

क्षुद्रशंखाः क्षुद्राश्चते शंखाश्च
क्षुद्रशंखाः, अल्पजी शंख ते
स. लहान शंख. अ. पु.

क्षुद्रा क्षुण्णतिक्षुचतेवाक्षुद्रा,
हीन करित्वे अथवा हीन होत्ये अ
थवा हीनांग जीती. किंवा संनू
र्णित होत्ये जीती. क. क्षुद्रिधा.
संपेपणादि अ. वेश्या. २. मधमा
शी. ३. हीनांग जीती. ४. नाचणारी
स्त्री. ५. शिंगणी नावाची औषधि.
आ. स्त्री. को. चांगरी बुका वगैरे

क्षुध् क्षोधनंक्षुन्, भोजनेच्छा जी
ती. क. क्षुधधा. बुध्नुहा अ. क्षुधा.
३. ५. स्त्री.

क्षुधा विग्रहादिसवशब्दाप्रमा
णें आ. स्त्री.

क्षुधाभिजननः विग्रहादिस
र्वक्षुताभिजननश. प्र.

क्षुधितः क्षुधतिस्वक्षुधितः,

क्षुधित होता झाला जो तो. कृ. क्षुधा
धा. शुश्रुषा अ. सुकेलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

क्षुपः क्षीतीतिक्षुपः, अल्प होतो-
जो तो. कृ. दुक्षुधा. शब्द अ. फांघा
वमूक जांच्या लहान असतात अ.
साजो वक्ष तो. अ. पु.

क्षुमा क्षीतीतिक्षुमा, ह्रस्व अस
त्येजीती. कृ. दुक्षुधा. शब्द अ.
धान्यविशेष. जास अतसी ह्य.-
अवस असे क्षुपातात ती. आ. स्त्री

क्षुरः क्षुरतीतिक्षुरः, छेदन क
रितो जो तो. कृ. क्षुरधा. छेदन
अ. वस्तरा. २ सरांदा. ३ कीसि
स्नानामक वनोपधि. अ. पु.

क्षुरकः क्षुरतीतिक्षुरकः, विले
खन ह्य. रोगादिकांचे खनन करि
तो जो तो. कृ. क्षुरधा. विलेखन अ.
वृक्षविशेष जास तिलपुष्प असे
क्षुपातात तो. अ. पु.

क्षुरप्रः क्षुरइवप्रतीतिक्षुरप्रः,
वरुष्याप्रमाणे शुद्धादिकांत पूर्ति
करितो जो तो. कृ. प्राधा. पूरण अ.
बाणविशेष. अ. पु.

क्षुरी क्षुरोस्पास्तीतिक्षुरी, क्षुस

ह्य. वस्तरा आहे जास ती. त. हा
वी. इन्. पु.

क्षुल्लकः क्षोदनंक्षुल्ल
नीचत्वं लातीतिक्षुल्लः सएवक्ष
ल्लकः, निरंतर असंतुष्टता अथवा
नीचत्व सेवन करितो जो तो क्षुल्ल
तोचक्षुल्लक. कृ. क्षुदिरुधा. संप्रे
षण अ. नीच ह्य. हलका. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

क्षेत्रं क्षीयंतं धान्यैरत्रक्षयतिक्षय
तेनेनवाक्षेत्रं, शहताहेतु धान्ये जा
चेवर्षीं तें किंवा क्षीण होतें अथवा
क्षीण होतो जेणें ते. श्रेण. २ शरीर
३ सिद्धांचें स्थान. ४ पत्नी. अ. न.

क्षेत्रज्ञः क्षीयतेतत्क्षेत्रं शरीरं त
जानातीतिक्षेत्रज्ञः, शरीरातें जा
णतो जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोध
न अ. जीवात्मा. अ. पु. २ प्रवीण
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्षेत्राजीवः क्षेत्रमाजीवोस्वक्षे
त्राजीवः, क्षेत्र आहे जीविका जा
ची तो. स. कृषिकर्माने उपजी
विका करणारा. वि. अ. पु. न. अ.
वं. स्त्री.

क्षेपणं क्षिपतिः क्षेपणं, प्रेरणजे

घराचीमाडी. ३ क्षौमवस्त्रानेंशां
कलेलारथ. अ. पु. न. ३ अ. पु.
क्षुण्णं क्षुण्णतेस्य इति क्षुण्णं, ते
जो युक्त करिजेलें जें तें. कृ. क्षु
धा. तेजन अ. तीक्ष्ण केलेलें ह्म
धारकाटकेलें शस्त्रादिक. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्ष्मा क्षमत इति क्ष्मा, सर्वापराधा
तें सहन करित्ये जीती. कृ. क्षमू
धा. सहन अ. पृथ्वी. आ. स्त्री.
क्ष्माशुक्लं क्ष्मांशुनक्तीति क्ष्माशु
कृ. पृथ्वीतें पालन किंवा उप
युक्त करितो जो तो. कृ. शुजधा.
पालनादि अ. राजा. ज. पु.

क्ष्माभृत्, क्ष्मां विभतीति क्ष्माभृत्,
पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करि
तो जो तो. कृ. दुष्प्रभृथा. धारण
पोषण अ. पर्वत. २ राजा. न. पु.
क्ष्वेडः स्विद्यत्यनेनेति क्ष्वेडः, गात्र
प्रक्षरण होतें जेणें तो. कृ. विषि
दाधा गात्रक्षरण अ. विष अ. पु
क्ष्वेडा क्ष्वेडनं क्ष्वेडा क्ष्वेडतीति वा
क्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो कि
वा चंचल होत्ये जीती. कृ. क्ष्वेलू
धा. बलनादिक अ. सिंहनाद २
सिंहनाद सहशरीरांचानाद. ३ पि
जन्यासाठीं बगैरे तासून तयार के
लेली वैकूची शलाका. आ. स्त्री.

स्वै स्वन्तीतिस्वै, अवदारणकर्तृ

जंते. क. स्वनुधा. अवदारणअ.

आकाश २ इन्द्रिय. ३ हर्ष. ४ अ

नुभव ५ देवलोक. अ न

स्वक्स्वटं स्वक्स्वतीतिस्वक्स्वटं,

कठोरजेते क. स्वक्स्वधा. इक्ष्मन्

अ कृषाण. वि अ. पु. न. आबं

स्त्रालिगी

स्वगः स्वैगच्छतीतिस्वगः, आका

शाचेवाचीं गमनं करितो जोतो. क.

गम्बुधा गतिअ पक्षि २ बाण.

३ सूर्य. अ. पु.

स्वरोश्चरः स्वगानामीश्चरः स्वो

श्चर. पक्ष्यान्वा जो ईश्चर ह्य. स्वा

मीतो. स गरुड. अ. पु.

स्वजाका रज्जतीतिस्वजाका, मं

थन ह्य. विलोडन करित्वे जीती.

क. स्वजथा. मंथन अ. पकी. आ

वं. स्त्री.

स्वैजः स्वजतीतिस्वैजः, विकल

गमन करितो जोतो. क. स्वजिथा

गतिवैकल्य अ. लंगडा. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

स्वैजनः स्वजतीतिस्वैजनः, विक

ल गमन करितो जोतो. क. स्वजि

धा. गतिवैकल्य अ. पक्षिविशेष

काजवा. अ. पु.

स्वैजरीटः स्वैजइवक्स्वतीतिस्वै

जरीटः, पांगव्या सारस्वै गमन क

रितीजो तो. क. क्स्वधा. गतिअ.

काजवा. अ. पु.

स्वटः स्वत्यतइतिस्वटः, नृषितानीं

इच्छिजेतीजो तो. क. स्वत्या. कां-

क्षाअ. अंधकूपादिक. को. वृण.

कफ. टंक. प्रहार अ. पु.

स्वट्टा स्वत्यतेनिद्रालुभिः सारस्व

ट्टा, निद्रालु पुरुषांनीं इच्छिजे

त्ये जीती. क. स्वटथा. कांक्षाअ.

गज. आ. स्त्री.

स्वड्डः स्वंडनिशत्रूनिस्वड्ड, श

त्रैवा भेद करितो जो तो. क. स्व

डिधा. भेदन अ. तलवार ३ गेंडा.

अ. पु.

स्वड्डी स्वड्डंशृगमस्थास्तीतिस्वड्डी,

शृग ह्य. अग्रकिंवा कोशा आहे

जीस ती. त. तलवार. ई. स्त्री.

स्वड्डे स्वड्डतेतत्स्वड्डं, स्वड्डितक

रिजेते जंते. क. स्वडिधा. भेद

न अ. तुकडा. अ. पु. न.

स्वड्डपरशः स्वड्डपनीतिस्वड्डः सं

घराचीमाडी ३ क्षीमवस्थानेंशां
 कलेलारथ. अ. पु. न. ३ अ. पु.
 क्षुत् क्षुत्तेस्मइतिक्षुत्, ते
 जोयुक्त करिजेले जें तें. ह. क्षु
 धा. तैजन अ. तीक्ष्ण केलेलें ह.
 धार काटलेलें शस्त्रादिक. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

क्ष्मा क्षमनइतिक्ष्मा, सर्वापराधा
 नें सहन करित्ये जीती. ह. क्षमू
 धा. सहन अ. पृथ्वी. आ. स्त्री.

क्ष्मासुकु क्ष्मासुनक्तीतिक्ष्मासु
 क्, पृथ्वीतें पालन किंवा उप
 सुक्त करितो जो तो. ह. सुजधा.
 पालनादि अ. राजा. ज. पु.

क्ष्माभृत् क्ष्मांविभर्तीतिक्ष्माभृत्,
 पृथ्वीतें धारण किंवा पोषण करि
 तो जो तो. ह. दुष्टत्र्या. धारण
 पोषण अ. पर्वत. २ राजा. त्. पु.

क्ष्वेडः स्वित्यनेनेतिक्ष्वेडः, गात्र
 प्रक्षरण होतें जेणें तो. ह. विधि
 दाधा. गात्रक्षरण अ. विप. अ. पु.

क्ष्वेडा क्ष्वेडनंक्ष्वेडाक्ष्वेडतीतिवा
 क्ष्वेडा, अव्यक्त जो शब्द तो किं
 वा चंचल होत्ये जीती. ह. क्ष्वेल्
 धा. बलनादिक अ. सिंहनाद. २
 सिंहनाद सदृशा. वीरांचानाद. ३ पिं
 जन्थासाठीं वगैरे तासून त धार के
 लेली वेळूची शलाका. आ. स्त्री.

स्व स्वनतीतिरस्व; अवदारणकर्ते
जें तें. क. स्वनुधा. अवदारणअ.
आकाश २ द्रिय. ३ हर्ष. ४ अ
नुभव ५ दैवलोक. अ. न.

स्वक्वदं स्वस्वतीतिरस्वदं.
करीरजें तें क. स्वक्वधा. ह्मन
अ. कदीपा. वि. अ. पु. न. आवं.
स्त्रालिंजीं

स्वगः स्वगच्छतीतिस्वगः; आका
शाचेवायीं गमनें करितो जो तो. क.
गम्लधा. गतिअ. पक्षि २ बाण.
३ सूर्य. अ. पु.

स्वगेश्वरः स्वगानामीश्वरः स्वगो
श्वरः; पदधांचा जो ईश्वर हा. स्त्रा
मीतो. स. गरुड. अ. पु.

स्वजाका स्वजतीतिस्वजाका; मं
थन हा. विलोडन करित्येजी ती.
क. स्वजधा. मंथनअ. पक्षी. आ
इं. स्त्री.

स्वजः स्वजतीतिस्वजः; विकल
गमन करितो जो तो. क. स्वजिधा
गनिवैकल्यअ. तंगडा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

स्वजनः स्वजतीतिस्वजनः; विक
ल गमन करितो जो तो. क. स्वजि

धा. गतिवैकल्यअ. पक्षिविशेष
काजवा. अ. पु.

स्वजरीटः स्वजइवकच्छतीतिस्व
जरीटः; पांगव्या सारस्वें गमनक
रितो जो तो. क. कच्छधा. गतिअ.
काजवा. अ. पु.

स्वदः स्वद्व्यतइतिस्वदः; तृषितानीं
इच्छिजेतो जो तो. क. स्वदधा. कां.
क्षाअ. अंधकूपादिक. को. तृण.
कफ. टंक. प्रहार. अ. पु.

स्वद्धा स्वद्व्यतेनिद्रालुभिः सारस्
व्हा; निद्रालु पुरुषानीं इच्छिजे
त्ये जी ती. क. स्वदधा. कांक्षाअ.
वाज. आ. स्त्री.

स्वद्धः स्वडनिशब्दनिस्वद्धः; श
ब्दांचा भेद करितो जो तो. क. स्व
डिधा. भेदनअ. तलवार. ई. गोंडा.
अ. पु.

स्वद्धी स्वद्धंशृंगमस्था स्तीतिस्वद्धी;
शृंग हा. अग्रकिंवा कोश आहे
जीस ती. त. तलवार. ई. स्त्री.

स्वद्धं स्वडपतेतत्स्वद्धं; स्वडितक
रिजेतें जें तें. क. स्वडिधा. भेद
नअ. तुकडा. अ. पु. न.

स्वद्धपरशुः स्वद्धपतीतिस्वद्धः; सं

डः परशुर्यस्यसः खंडपरशुः, खं

कस्य खंडन करणारा आहे पर
शुजाचा तो स महादेव उ पु.

खंडविकारः खंडोविकारो यस्य
सः खंडविकारः, शर्करा आहे वि
कार जाचा तो स राच अ पु.

खदिरः खदतीति खदिरः, फंद
क द्वारा हिंसा करितो हा टोंचतो
जो तो कू खदधा हिंसादि अ
खैराचें झाड अ पु.

खदिरा विग्रहादि खदिरशब्दा
णें वनोपधिविशेष ज्योत्स्ना
जाकूं असें हि ह्यणतात ती
ई स्त्री.

खद्योतः खद्योतत इति खद्योतः,
आकाशाचे वाचीं प्रकाश पावतो
जो तो कू युतिधा दीप्ति अ सु
यं २ काजवा अ पु.

खनिः खन्यते इति खनिः, विदा
रिजेत्ये जीती कू खनुधा अव
दारण अ रत्नादिकांची रणाण
इ स्त्री.

खनित्रं खन्यते अनेनेति खनित्रं
खनन करिजेतें जेणें करून नें
कू खनुधा अवदारण अ कुद

क अ न.

खपुः खं आकाशां पिपतीति ख
पुः, आकाशातें पूरण करितो
जो तो कू पृधा पूरणादि अ सु
पारीचें झाड अ पु.

खरः खं सुखं अतिशयितमस्य
स्य खरः, अतिशयित आहे सु
ख छिद्र जाचें ती त गर्दभा अ पु
अत्युष्णि अ पु न आ स्त्री.

खरणाः खरतीक्ष्णानासिकायं
स्यसः खरणाः, तीक्ष्ण आहे ना
सिक्य जातीती स सरळ नाका
वा वि अ पु न आ स्त्री.

खरणसः विग्रहादि पूर्वाच्चाश
या प्रमाणे अ पु.

खरपुष्पा खरः पुष्पमस्याः खरपु
ष्पा, तीक्ष्ण आहे पुष्प जाचें ती
शाकविशेष जिला तिळवण अ
सें ह्यणतात ती आ स्त्री.

खरमंजरी खरामंजरिरस्याः सा
खरमंजरी, तीक्ष्ण आहे मंजरी
जीची ती स आयाड्याचें झाड
ई स्त्री.

खराम्बा खरमश्रुते खरेरेष्यत इ
ति वा खराम्बा, तीक्ष्ण जेसें ह्यं

तेसैं भक्षितान अथवा रुदोरा
नीं भक्षिजेत्ते जीती कृ. अशाधा
भोजन अ अजमोदानामक
वनीषधि आ. स्त्री.

स्वर्जुरं स्वर्जतीतिस्वर्जूरं, व्यथा
करिते जें ते. कृ. स्वर्जधा. व्यथा-
करण अ. रूपे अ. न.

स्वर्जूः स्वर्जनंस्वर्जूः, स्वर्जनरूप
जीती. कृ. स्वर्जधा. व्यथनअ.
सरवी स्वरूज. ऊ. स्त्री.

स्वर्जूरः स्वर्जूरी स्वर्जतीतिस्व
जूरः स्वर्जूरी, अंग विस्तारानें पी
डा करितो जो तो. कृ. स्वर्जधा. व्य
थनअ. स्वजराचें झाड. २ टण्डु
म. अ. पु. २ ई. स्त्री.

स्वर्वः स्वर्वतीतिस्वर्वः, गमन क
रितो जो तो. कृ. स्वर्वधा. गतिअ.
रेंगणा. वि. अ. पु. च. भा. स्त्री.

स्वर्वटः स्वर्वतीतिस्वर्वटः, ग्राम
संधानें शोभतें जें ते. कृ. स्वर्वधा
दर्पअ. नारशी गावांचें संस्थान.
अ. पु.

स्वल्ः स्वल्तीतिस्वल्ः, दीष संच
य करितो जो तो. कृ. स्वल्धा.
संचय अ. दुह. वि. अ. पु. न.

आच. स्त्री.

स्वलतिः स्वलतिचयतिचयतेवा
स्वलति., संचय करितो जो तो
कृ. स्वल्धा. संचयादि अ. स्वल्
किंवा ज्याचे मस्तकास स्वल्वाट
असतें तो. इ. स्त्री.

स्वलपूः स्वल्पनातीतिस्वलपूः,
स्वलातें पवित्र करितो जो तो. कृ.
पूब्धा. पावनअ. झाड सारवण
करणारा. ऊ. पु.

स्वलिनः स्वलीनः स्वलीनः स्व
लीनः, मुखविलाचे बाधीं जो ली
न ह्म. नष्ट तो. स. लगाम. अ. पु.
२ पु. न.

स्वलिनी स्वलानांसमूहः स्वलिनी,
स्वलांचा जो समुदाय तो. त. स्व
लांचा समुदाय ई. स्त्री.

स्वल्लु स्वल्तीतिस्वल्लु, निषेधाद्य
र्थं नियामक जो तो. कृ. स्वल्धा.
संचयादि अ. निषेध. २ जिज्ञासा.
३ वाक्यालंकार. ४ सांत्वन. उ.
स्वल्लुरुदित्वा. २ एतत्स्वल्हः ३
स्वल्लुजानासि. ४ देहस्वल्लुवान्क.
अच्यय.

स्वलेदारु स्वलेदारुकाष्ठंस्वलेदा

रु, स्वच्छामध्ये जें काष्ठ तें स-
वैल बांधण्या करितां पुरलेलें -
लांकूड. उ. न.

स्वल्या विग्रहादि सर्व स्वलिनी श-
ब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

स्वातं स्वल्पते तत्स्वातं, स्वन्न क-
रिजे तें जें तें. रु. स्वनुधा. अवदा-
रण अ. अल्प सरोवर. अ. न.

स्वादितं स्वाद्यते स्मरवादितं, न-
क्षिजे लें जें तें. रु. स्वादधा. भक्ष-
ण अ. स्वालेलें. वि. अ. पु. न. -
आवं. स्त्री.

स्वारः स्वमाशतीति स्वारः, धा-
न्यादिकांस अवकाशातें देतो जे-
तो. रु. राधा. दान अ. परिमाण-
विशेष. वि. अ. पु. न. ई. स्त्री.

स्वारीकः स्वार्थावापः स्वारीकः,
स्वारी परिमित धान्य वापाचें जें
होव तें. त. स्वारी परिमित धान्य
परिण्याचें शीत वगैरे. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

स्विलः स्वल्पते स्मिन्स्विलं, उच्च-
हृत्ति होइ जेत्ये जाचें वाची तें. रु.
स्विलधा. उच्च अ. नागरलेलें
नवें असें शीत. वि. अ. पु. न. -

आवं. स्त्री.

स्वुरः सुरतीति स्वुरः, भूमि वि-
दारण करणारा जो तो. रु. स्वुर-
धा. छेदन अ. सुगंधिद्रव्य. न.
स्वला २ घोड्यांचा स्वुर अ. पु.

स्वुरणाः स्वुरइवती क्षणानासि-
काद्यस्यसः स्वुरणाः, पन्चेशु -
रासा रिखा आहे नासिकाजा-
ची तो. स. भयंकर भावाचा. वि.
स्. पु. न. स्त्री.

स्वुरणसः विग्रहादिसर्व पूर्णाच्या
शब्दाप्रमाणें. वि. अ. पु. न. आ-
वं. स्त्री.

स्वुरप्रः स्वरइवतीति स्वुरप्रः,
वरुच्याप्रमाणें पूर्ण करितो ह्या
सारखें कार्य करितो जो तो. रु.
प्राधा. पूरण अ. बाणविशेष. अ. पु.

स्वुल्लुकः खुर्दनंस्वुत्, खुर्दंलाती-
ति स्वुल्लुकः, हिंसा ह्म. निच कर्म
त्यातें स्वीकृत करितो जो तो. रु.
लाधा. आदानादि अ. पामर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वेदः स्वेद्यतीति स्वेदः, त्रास क-
रितो जो तो. रु. स्वेदधा. त्रास अ.
अपम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

<p>स्वेयं परित. स्वभ्यतेइतिस्वेयं, आ समंताद्गगी स्वन्नन करिजेतें जे तें. कृ. स्वनुधा. अवदारण अ. स्वंदक. अ. न.</p>	<p>स्व्यातः आस्व्याधिइतिस्व्यातः, कथन करिजेला जो तो. कृ. स्व्या धा. प्रकथन अ. प्रसिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.</p>
<p>स्वेल्ला स्वेलतिस्वेलनवास्वेल्ला, कीडाजी ती. कृ. स्वेल्लाधा. विलास अ. की डा. २ बालनीला. आ. स्त्री.</p>	<p>स्व्यातगर्हणाः स्व्यातागर्हणाय स्वस्व्यातगर्हणः, विस्व्यात आइ निंदा जाचतो. स. लोकांनीं निंदि लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.</p>
<p>स्वोडः स्वोडतीतिस्वोडः, गतीचा प्रतिघाती असतो जो तो. कृ. स्वो डूधा. गतिप्रतिघात अ. लंगडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.</p>	<p>स्व्यातिः स्व्यानंस्व्यातिः, विस्व्या ती जीती. कृ. स्व्याधा. प्रकथन अ. प्रस्व्याति. इ. स्त्री.</p>

गगनं गच्छत्यनेनास्मिन्वागगनं,
गमन करिताहेतु महादिक जेणेंक
रून किंवा जाचेदायीं तें. कृ. गम्बु
धा. गतिअ. आकाश. अ. न.

गंगा हरिचरणाद्गंगुवंगच्छतीति
गंगा, विष्णूचा चरणापासून पृथ्वी
प्रत गमन करित्ये जीती. कृ. गम्बु
धा. गतिअ. भागीरथी. आ. स्त्री

गंगाधर; गंगाचाः धरः गंगाधरः,
गंगा जी तीचा जी धर ह्य. धारण
कर्ता तो. स. महादेव. अ. पु.

गज; गजतीति गजः, मंद गामी
जी तो. कृ. गजधा. मदअ. इत्ती.
अ. पु.

गजता गजानांसमूहो गजता, ग
जांचा जी समुदाय तो. त. इत्तीचा
समुदाय. आ. स्त्री.

गजभक्षा गजभक्ष्या गजे
भक्ष्यत इति गजभक्षा गजभक्ष्या
वा, गजांनी भक्षिजेत्ये जीती. कृ.
भक्षधा. भक्षणअ. सालई नामा
ची वनौपधि. आ. स्त्री.

गजानन; गजस्येवाननं यस्य च
गजाननः, गजासारसेवं आहे
सुरव जाचें तो. स. गणपति. अ. पु.

गंजा गंजति गंजं त्यस्वामिति वा
गंजा, शब्द करित्ये किंवा कल
कल शब्द करितात जीचेदायीं
ती. कृ. गजिधा. शब्दअ. क्षार
समुद्र. २ दासूचें दुकान. आ. स्त्री.

गडु; गडति गड्यते वा गडुः, सेच
ने करितो जो तो. कृ. गडधा. सौ
चनअ. गव्याचा हरडा. २ पा
ठीचा मणका. उ. पु. ३ वि. उ. पु
स्त्री. न.

गडुल; गड्यते इति गडुलः, सि
के करिजेतो जो तो. वृत्यादि पूर्वी
व्याश. प्र. कुचडा. वि. अ. पु
न आ. स्त्री.

गणा; गणयतीति गणः, गणित
हीतो जो तो. कृ. गणधा. संख्या
अ. समूह. २ तीन गुल्य सैन्य. ३
महादेवाचा प्रमथ नामक गण.
४ नौर आंवा. अ. पु.

गणाक; गणयतीति गणाकः,
अक गणना करितो जो तो. कृ. ग
पाधा. संख्या अ. जोर्शा. अ. पु

गणानीचं गणयितुं शक्यं गणनी
चं, गणना करावयास जें शक्य
तें. वृत्यादि पू. प्र. गणनी करणा

सजें घोग्यतें. कृ.धा.पू.प्र.ग
णना करण्घास जें शक्यतें.वि.
अ.पु.न.आ.स्त्री.

गणरात्रं रात्रीणांगणः गणरा
त्रं, रात्रींचा जो गणतें गणरात्र
स.रात्रींचा समुदाय. अ.न.

गणरूपः नानात्वाद्गणाबहूनि
रूपाण्यस्यगणरूपः, अनेकव
र्णआहेत रूपें जाचिं ती.स.
रुईचा वृक्ष. अ.पु.

गणहासकः गणंहासयतीति
गणहासकः, नृसमूहास हस
वितो ह्म.त्याचा हितकारीजो
तो.कृ.हसेधा.हसनअ.किर्मी
णीओवा.अ.पु.

गणाधिपः गणानामधिपोग-
णाधिपः, गणाचा जो स्वामीतो.
स.गणपति.अ.पु.

गणिका गणयतिद्रव्यादिकभि
तिगणिका, पुरुषांची वद्रव्यानी
गणनां करणारी जी ती.कृ.गण
धा.संख्यानअ.वैश्या ३ पुष्य
जातिविशेष. ३ इत्तीण.आ.स्त्री

गणिकारिका गणनंगणिं गणिं
करोतीतिगणकारी गणिकायें

वगणिकारिका, गणना करणा
री जी गणिकारी तीच गणिकारि
का. त.नरवेलाचें झाड.आ.स्त्री.

गणितं गणयतेस्मगणितं, गण
ना करिजेले जें तें.कृ.गणधा.
संख्यानअ.गणना कलेलें.वि.
अ.पु.न.आ.स्त्री.

गणोद्यं विश्वहादिसर्वगणनीयश
ब्दाप्रमाणं.

गंडः गंडतीतिगंडः, सुराचा ए
कदेश स्थितीनें राहतो जो तो.कृ.
गडिधा.वदनैकदेशअ.गाल.
अ.पु.

गंडकः पुच्छोच्चालनात्गच्छती
तिगंडः, सएवगंडकः, पुच्छो
च्चालनसाधनानें गमन करितो
जो तो गंड तोच गंडक.त.गर
नामक मत्स्यविशेष. अ.पु.

गंडकारी गंडाः ग्रंथीः करोतीति
गंडकारी, पर्वग्रंथीतें करित्ले-
ह्म.त्यातें धारण करित्ये जी ती.
कृ.कृत्रधा.करणअ.लाजाकू
नावाची औषधि. इ.स्त्री

गंडकाली गंडेपुग्रंथियुक्तती
गंडकाली, ग्रंथीनेवाचीं हा.ण

वां पर्वानेवायीं जी कृष्णवर्णती.
स. अर्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमा.

सिकाजात्रीं तो. स. नकटे नाका
गा. अ. पु.

गंडशैला: गंडाइवशैला:गंडशैला
पर्वतांच्या कपोला सारित्से जे शै
ल ते स. पर्वतापासून पडलेले
मोटे पाषाण. अ. पु.

गति: गमनंगति: , गमनजें ती. क.
गम्ल्या. गतिअ. गमन. इ. स्त्री.

गंडीर: गंडीग्रंथिरोगानीरवती
तिगंडीर: , ग्रंथीतें नाश करितो जो
तो. क. ईरधा. प्रेरण अ. कडवा
स्वरण. अ. पु.

गद: गदतीतिगद: . वेदनामूलक
शब्द करवितो जो तो. क. गदधा.
व्यक्तवाणिअ. रोग. अ. पु.

गंडुपद: गंडूपदी गंडु: शरीर
ग्रंथचस्ताएवपदानिचस्यगंडूप
द: , ग्रंथिरूप आहे त पाच जास
तो. स. अलचरविशेष जास का
डुअसें ह्मणातात तो. अ. पु. २
इ. स्त्री.

गद्गद् गदतीतिगद्गद् , अव्यक्त शब्द
करिते जी ती. क. गदधा. अव्यक्त
शब्द अ. विष्णूचे आचुध. आ. स्त्री.

गंडुघा गंडुपतइतिगंडुघा, बदनें
कदेश ह्म. सुरवाचा सुरव्यप्रदेश
त्याच्या पूर्तीनें राहत्ये जी ती. क.
गडिधा. बदनेकदेश अ. जलानें
पूर्णा केलेले मुस ह्म नूक. २ वर
आलेली वेंवी. आ. स्त्री. को. गं
डुघ. अ. पु.

गद्यं गद्यतेतद्गद्यं , व्यक्तत्ताने-
नें रचि जेतें जें तें. क. गदधा. व्य
क्तवाणिअ. पद्यात्मक नदें असें
जें रचिन काव्यादिकतें. अ. न.

गतनासिक: गतनासिकायस
स: गतनासिक: , गेला आहेना

गंघ्री गम्यते: नद्यासागंघ्री. गम
न करिजेतें जीणें ती. क. गम्ल्या.
गतिअ. बेंलांची गाडी. इ. स्त्री.

गंध: गंधअस्तिअस्यैतिगंध: , गं
ध आहे जास तो. त. स्रगंधि. २ इ.
पं. ३ लेश. च संबंध. ५ गर्व. अ. पु.

गंधक: गंधोस्थान्तीतिगंध: सए
वगंधक: . गंधआहे जास तो गं
ध तोचगंधक. त. गंधक. अ. पु.

गंधकुटी गंधस्यकुटीगंधकृती.
गंधाची जी कुटी ती. म. नासिस

पत्र. इ. स्त्री.

गंधनं गंधयनेनेनगंधनं, अर्दन
किंवा पीडा करिजेत्येजेणेकरून
ते. क. गंध्या. अर्दन अ. हिंसन
२ उस्ताह. ३ सूचन. अ. न.

गंधनाकुली गंधवतीनांकुलीग
धनाकुली, गंधवती वल्लीची जी
कुलीह. गंधवी ती. स. मुंगस
वेल नावाची औषधि इ. स्त्री.

गंधफली गंधवत्फलमस्त्यस्याः
गंधफली, गंधयुक्त आहे फल
जीचे ती. त. वाघांटी. २ सोनचां
प्याची कडी. इ. स्त्री.

गंधमादनः गंधेनमादयतीति.
गंधमादनः, उत्तमगंधानें हर्ष
युक्त करितो जो तो. क. मदीधा
हर्षादि अ. पर्वत विशेष. अ. पु. न.

गंधमूली गंधवन्मूलंयस्याइति
गंधमूली, गंधयुक्त आहे मूल -
जीचे ती. स. आंचे हळद. इ.
स्त्रीलिं.

गंधरसः गंधोगंधवान् रसोय-
स्यसः गंधरसः, गंधयुक्त आ
हे रस जाणतो. स. रक्तबोक.
अ. पु.

गंधर्वः गंधंसौरभमवतिगंधेऽ वै
बीधोयस्येतिवागंधर्वः, सौरभातें
ह. सीगंधातें जाणतो किंवा धार
ण करितो किंवा त्याविषयीं आ
हे ज्ञान जाचें तो. क. अर्चधा. ग
खादि अ. कस्तूरीमृग. २ देवाचा
गवई. ३ घोडा. ४ कोकिलांतील
एकपुरुष. ५ जन्मभरणांत रांडा
णारा प्राणी. अ. पु.

गंधर्वहस्तकः गंधर्वस्यहस्तइं
वहस्तः पत्रं यस्यगंधर्वहस्तकः,
गंधर्वहस्तासारखें आहे पत्र जा
चें तो. स. एरंडाचें झाड. अ. पु.

गंधवहः गंधवाहः वहतीतिव
हः गंधस्यवह, गंधवहतगंधवाहोवा,
वाहतो जो तो वह गंधाचा जो वह
ह. वाहक तो. स. वायु. अ. पु.

गंधवहा वहतीतिवहा, गंधस्य
वहागंधवहा, गंधाची जीवहा ह.
ग्रहण करी ती. क. वहधा. प्रायण
अ. नासिका. आ. स्त्री.

गंधसारः गंधवान्सारः स्थिरभा
गोयस्यसगंधसारः गंधयुक्त आहे
सारभाग जाणतो. स. मत्तचापि
दिपंदन. अ. पु.

गंधाश्या गंधयुक्तोश्मागंधाश्या,
गंधयुक्तजो पाषाण तो. स. गंधा
.श्मा. च. पु.

गंधिकः गंधोस्यास्तीतिगंधिकः,
गंधआहे जास तो. त. अर्थोदि
पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

गंधिनी प्रशस्तोगंधोस्यास्तीति
गंधिनी, उत्कृष्ट आहे गंधजीस
ती. त. तालिसपत्र नावाची ओ
पधि. ई. स्त्री.

गंधोत्तमा गंधंनोत्तमागंधोत्तमा
गंधंकरुण जी उत्तम ती. स. म
घ. आ. स्त्री.

गंधोली गंधयतीतिगंधोली,
शीडा करणारी जी ती. कृ. गंध
धा. अर्दन अ. गांधिलभाषीं. -
ई. स्त्री.

गणस्तिः गम्यतेइतिगः ज्ञेयच
गंस्तंयमस्तिदीपयतीतिगणस्ति
गमनकरिजेतो जो तो ज्ञेयवर्ग
त्याप्रत देंदीप्यमान जो तो. तां-
जी तो. कृ. भसधा. दीप्यादि.
अ. किरण. इ. पु. स्त्री.

गभीरं गमनेभियंवातीतिगभी
रं, गमनाविषयीं जीतीतें ग्रह

ण करितो ह्य. स्रस्थिर असतो
जो तो. कृ. राधा. दानादिअ. ग
भीर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गम्भः गमनंगमः, गमनजें तो.
कृ. गम्भूधा. गतिअ. प्रयाण. अ.
पुष्टिं.

गमनं गतिरंगमनं, गतीजीतें
हृत्वादिगमशब्दाप्र. अ. न.

गंभारी कंधिभतीतिगंभारी, उ
दकातें धारण करित्ये जी ती. कृ.
दुभृज्धा. धारणादिअ. शिवणी
चें झाड. ई. स्त्री.

गंभीरं विग्रहादिसर्वगभीरश-
ब्दाप्रमाणें.

गम्यं गम्यतेइतिगम्यं, प्राप्त होइ
जेतें जें तें. कृ. गम्भूधा. गतिअ.
प्राप्त लावयास योग्य असें वत्तु
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गरलं अन्तारंगिरतीतिगरलं,
भक्षण करणाराप्रत गिळतें स
मारितें जें तें. कृ. गृधा. निगरण
अ. विष. अ. न.

गरा. गरी गृणानीतिगिरागरी
रा, शब्दनाश करितो जो तो. कृ.
गृधा. शब्दादिअ. देवडंगरीक-

वाची भोपधि. आ. स्त्री. २ ई. स्त्रीलिं.

गरिष्ठः अनिशायेनगुरुर्गरिष्ठः,
अत्यंतजोगुरु तो. त. फारमो
रा. अ. पु.

गच्छं गधिसवंगोर्विकारोवागच्छं,
गाईचावाचीं किंवा तिचा विकार
जो तें. त. दुग्धादि. अ. न.

गरुडः गरुडिः पक्षैरुज्यतइति
गरुडः, पक्षांनीं ऊर्ध्वगमन-
करितो जो तो. रु. डीड्. धा. वि
हायसागतिअ. गरुडपक्षि-
अ. पु.

गरुडध्वजः गरुडः ध्वजेयस्यस
गरुडध्वजः, गरुडआहे ध्वजा
चावाचीं जाच्या तो. स. विष्णुना
भादेव. अ. पु.

गरुडाग्रजः गरुडस्थायजोग-
रुडाग्रजः, गरुडाचा जो अग्र
ज ह्य. सारथि तो. स. अरुणा
नावाचासूर्यं सारथि. अ. पु.

गरुत् गृणातीतिगरुत्, शब्द
करितो जो तो. रु. गृधा. निगर
णअ. पंस्त. त्. पु.

गरुत्मान् गरुतः पक्षाः संत्य

स्येतिगरुत्मान्, पंस्त. आहेतजा
सतो. तं. गरुडपक्षि. २ सामान्य
पक्षि. त्. पु.

गर्गरी गर्गइतिशब्दसतीतिगर्ग
री, गर्गचाप्रकारेंकरून शब्द क
रित्ये जी ती. रु. गाधा. दानअ.
दहीं. घुसळण्याचें भांडें. ई. स्त्री.

गर्जितः गर्जितंसंजातमस्यसः
गर्जितः, शब्दित झाले आहे -
जास तो. त. मेषगर्जना. अ. न.
२ मंदोन्मत्तहस्ती. अ. पु.

गर्तः गिरतिसर्पादिकमितिगर्तः,
सर्पादिकांतें गिळतो जो तो. रु. गृ
धा. निगरणअ. स्वळगा. अ. पु.

गर्दभः गर्दभीतिगर्दभः, रुकेश
शब्द करितो जो तो. रु. गर्दधा.
शब्द अ. गादव. अ. पु.

गर्दभांडः गर्दभंअमतीति गर्द
भांडः, गर्दभानें सेवनअथवा
रोगकरितो जो तो. रु. अगुथा.
गत्यादिअ. गजहंड ह्य. वसाली
विंपरी. अ. पु.

गर्धनः गर्धनशालोगर्धनः, इ
आ करणें आहे नभाक जाचा
रु. गृध्या. अभिकांदा अ. आ

सांक्षाशील. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

गर्भः गर्भते गृणातीति वा गर्भः,
निगरण ह्य. निःसरण हीड्जेतो
किंवा शब्द करितो जो तो. कृ. गृ
धा. शब्दादिं अ. कुक्षिस्थ प्राणी
२ बालक. ३ जवर. अ. पु.

गर्भकः गर्भइव गर्भकः, गर्भासा
रित्वा जो तो. त. केशांमध्ये धार
ण केलेली मांठ. अ. पु.

गर्भागारं गर्भइव गारं गर्भागारं,
गर्भासारखें जें अगार तें. स. म
ध्यगृह ह्य. माजघर. अ. न.

गर्भाशयः गर्भे आशेते गर्भाश
यः, गर्भाला आसमंतात वेष्टन
करितो जो तो. कृ. शीड्धा. स्व
प्रअ. गर्भाला वेष्टन करणारे च
मं. अ. पु.

गर्भिणी गर्भोस्थस्यां गर्भिणी,
गर्भ आहे जीचांवाची ती. न. गते
दर वाचको. ई. स्त्री.

गर्भुत् गिरतिगोर्षने वा गर्भुत्, भक्षि
जेतो जो तो. कृ. गृधा. निगरण अ
तृणधान्यविशेष. त्. पु.

गर्वः गर्वत्सनेनेति गर्वः, गर्विष्ठ हो

तो जेणें करून तो. कृ. गर्वधा. दर्प
अ. अहंकार. अ. पु.

गर्हणं गर्हतीति गर्हणं, निर्दिने-
जें नें. कृ. गर्हधा. निंदा अ. निंदन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यः गर्ह्यतेनेद्यत इति गर्ह्यः, निर्
दिजेतो जो तो. कृ. गर्हधा. निंदा
अ. निंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गर्ह्यवादी गर्ह्ये वदतीति गर्ह्यवा
दी, निंद्य जेंसें होय तेंसें बोलतो
जो तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाणि अ.
कुक्षित भाषण करणारा. इन्. पु.
न. ई. स्त्री.

गलः गिलतीति गलः, भक्षण क
रितो जो तो. कृ. गृधा. निगरण
अ. गोकनकी ह्य. गोकरी. २ मो
ठा गळा. अ. पु.

गलकंबलः गलस्य कंबलोगल
कंबलः, गलसंबंधी जो कंबल तो.
गाइंच्या कंठास्वाश्रीं लोवणागि सा
कळ. अ. पु.

गलंतिका गलतीति गलंती सेव ग
लंतिका, गळतं जीनी गलंती ती
च गलंतिका. कृ. गळधा. स्वाद अ.
गळती ह्य. रोवडी दोंरे. आ. स्त्री

गलितं गिल्यतेस्मगलितं, गिलितं
शालं जें तें. कृ. गलधा. अदनअ.
गळलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
गलोद्देशः गलस्यउद्देशः गलोद्दे-
शः, कंठनाजो समीपसाग तो.
स. कंठसमीपप्रदेश. अ. पु.

गल्या गलानां बृहत्काशानां समू-
हांगल्या. बृहत्काशां चा जी समू-
हती. त. मौल्यागोळां चा समूह
आ. स्त्री.

गवयः गवतेःसौगवयः, विलक्ष-
णशब्दकर्मितो जो तो. कृ. गुड-
धा. शब्दअ. गवानावाचा मृग
विशेष. अ. पु.

गवलं अलतीति अलं गवामलं
गवंलातीति वा गवलं. गव्याचं
भ्रूषणाकिंवा त्याघन संश्लिष्ट अ-
सते जें तें. कृ. लाधा. आदानअ.
२स. गव्याचं शृंग. अ. न.

गवाक्षः गवामक्षीवगावः किरणा-
वाअक्षुवंति च्यापुवंति एनमिति
गवाक्षः, गाईंच्या नेत्राप्रमाणें किं-
वा सूर्यकिरणव्याप्त करिताहंत
न्यायत तो. स. २. कृ. अक्षुषान्या-
सिअ. झरोका. अ. पु.

गवाक्षी गांभूमिं अक्षुषोतीति गवा-
क्षी, विस्तार द्वारा भूमि तें व्याप्त क-
रित्ये जी ती. कृ. अक्षुषा. व्याप्या
दिअ. कवटीचा हस्त. ई. स्त्री.

गवीनं विग्रहादिसर्वं आशितं ग-
वीनशब्दाप्रमाणें.

गवीश्वरः गवां ईश्वरोगवीश्वरः,
धेनुचा जो स्वामी तो. स. गाईंचा
धनी. अ. पु.

गवेडुः गवेगनायें दीचते गवेडुः,
गाईं करितां देइजंन्ये जी ती. कृ.
देडु. धा. रक्षणअ. अर्थादिगवंधु
शब्दाप्रमाणें.

गवेडुका गवेडुरेव गवेडुका, ग-
वेडु जी तीच गवेडुका. त. अर्थ
गवेडुशब्दाचा. आ. स्त्री.

गवेधुः गनाजलेन एतदिति गवे-
धुः, जलें करून वृद्धिपावत्ये जी-
ती. कृ. एधधा. वृद्धिअ. ऋषीं
चें मत्स्यतृणधान्यविशेष. जास
कसा असं क्षणनात ती. उ. स्त्री.

गवेधुका गवेधुरेव गवेधुका, ग-
वेधु जी तीच गवेधुका. त. अर्थ.
गवेधुश. प्र. आ. स्त्री.

गवेधुषां गवेधुगवेधुषां, मार्गण

जै ती. कृ. गवेषधा. मार्गणअ.
शोधकरेणें. अ. न.

गवेषणा गवेषणंगवेषणा, अर्था
दिगवेषण शब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री

गवेषितं गवेष्यतेस्मगवेषितं,
मार्गण करिजंलें जें तें. वृत्त्यादिपू
र्वीच्या शब्दाप्रमाणें. शोधलेलें.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गच्छं गविभवंगांर्विकारोवागच्छं,
गाईचेटाहीं जें उत्यन्न किंवा ति-
चा विकार जो तो. त. शोण दूध व
गैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गल्या गनांसमूहोगल्या, घेनूंचा
जो समुदाय ती. त. गाईंचा स
मुदाय. आ. स्त्री.

गच्युतं यवनंचूतंचूतिर्वा, गणां
चूतचूतिर्वागच्युतं, मिश्रणस
संघीभावनजें ते. चूत वचूति गा
ईचें जें चूत नें गच्युत. स. दोन
कोस. अ. न.

गच्युतिः विग्रहादिगच्युतशब्दा
प्रमाणें. इ. स्त्री

गहनं गाह्यते इति गहनं, प्रवेशि
जतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलोड
नअ. दुः प्रवेशअरप्य. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

गह्वरं गाह्यते इति गह्वरं, विलो
डिजेतें जें तें. कृ. गाहूधा. विलो
डनअ. पर्वताची शुहा. अ. न.

गांगेयं गंगायाः इदमपत्यं वागां
गेयं, गंगेचें जें हें किंवा अपत्य
तें. त. स्रवणं. २ पाटीचा कणा
अ. न. की. सीष्म. कार्तिकस्वामी

गांगोरुकी गांजलमीरयतीतिगां
गेरुकी, उदकाते घेरणा करित्ये जीवी
कृ. स्या कृपादिकृअ निरुणाओषधि आस्त्री

गाढं विग्रहादिउद्गाढशब्दाप्रमा.
गांडिवं. गांडीवं गांडिरस्यास्त्री
निगां - वगांडीवंचा, ग्रंथि ह्म.
पर्व आहे जास तें. त. अर्जुना
चें धनुष्य अ. पु. न.

गाणिक्यं गणिकानांसमूहोगा
णिक्यं, वेण्यांच्या जो समूह ती.
त वेण्यांचा समुदाय अ. न.

गात्रं गाने इति गात्रं, गमन करते
जें ते. कृ. गाहू धा. गमनअ.
शरीर. २ हत्तीचा पुदचा जंघा
दिभाग. अ. न.

गात्रानुलेपनी गात्रमनुलिप्य
ते अनयाया गात्रानुलेपनी, श

शिर अलुंलित करिजे तें जीणें
ती. कू. लिपधा. उपदेह अ. उरणी.
इ. स्त्री.

गानं गीचतेत हानं, गाइजे तें जें
तें. कू. गाडूधा. गत्यादि अ. गाघन
अ. न.

गोधारः गंधारदेशेभवः गंधारः,
गंधारदेशाचे नारी जी उत्पन्न ती.
त. समसुरांतील एक सेद. अ. पु.

गायत्री गायतंत्राघते इति गायत्री
गाणान्यातें स्त्र. स्थापन रक्षण
करिल्ले जी ती. कू. त्रैडूधा. पाल
न अ. वेदमंत्र विशेष. २ संवैराचें
झाड. इ. स्त्री.

गारुत्मतं गरुत्मतोजातं गारुत्स
तं, गरुडापासून जें झालें तें. त.
पाच घानावाचें रत्न. अ. न.

गार्गाकं गर्गाणां समूहो गार्गाकं, ग
र्गांचा जो समुदाय तें. त. गर्गांचा
मुळांचा समुदाय. अ. न.

गार्भिणी गार्भिण्यं गार्भिणी
नां समूहो गार्भिणं गार्भिण्यं वा.
गार्भिणींचा जो समुदाय तें. त.
गरवार वाचकांचा समुदाय. अ.
नपुं.

गार्हपत्यः गृहपतिना संयुक्तो गा
र्हपत्यः, गृहपती शीं जी संयुक्त
असतो तो. न. अग्निविशेष. अ.
पुंलिंगी.

गालवः गालवस्वापत्यं नेत्रभ्रावं
वाचतीति गालवः, गालवः कृपाचें
जें अपत्य तें किंवा गाल स्व. नेत्रसा
वत्यातें शोषण करितो जो तो. न.
२ कू. वें. शोषण अ. गालवनामा
कृपि. २ लोभ्ररत्न. अ. पु.

गिरिः गिरतीति गिरणं वा गिरिः,
निगरण करितो किंवा निगरण में
तें. कू. गृधा. निगरण अ. पर्वत.
२ गिरणें. इ. पु.

गिरिकर्णी गिरिर्वालकृपिका क
र्णाभ्याः ता गिरिकर्णी, बालकृपि
काकर्णीरुती आदेन पर्वे जीनीं
ती. त. विष्णुक्रांता नावाची भौ
पधि. इ. स्त्री.

गिरिका गिरतीति गिरिका. सर्व
गिरित्वे जी ती. कू. गृधा. निगरण
अ. उंदिसनी एक लहान जाति.
आ. स्त्री.

गिरिजं गिरौ जातं गिरिजं. पर्वता
चे नारी जें झालें तें. कू. जनीधा.

प्रादुर्गार भ. भक्तक. २शिलाजि
त. भ. न

जें तें. कृ. गृधा. शब्द अ. स्तुत.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गिरिमल्लिका गिरिमल्लीइवगि
रिमल्लिका, गिरिमल्लीचे परी जी
नी. त. कु. उपाचें झाड. आ. स्त्री.

गीर्णः गिरणंगीर्णः, निगरण
म्ह. मक्षणा जें ती. कृ. गृधा. निग
रण अ. गिच्छणें. इ. स्त्री.

गिरिशाः गिरीशेतं गिरिशाः, के-
लास रमतीं शयन करितो किंवा
राहतो जीतो. कृ. शी. इ. धा. स्व. अ.
अ. महादेव. अ. पु.

गीर्वाणः गीरेवनिग्रहानुग्रहसम
श्याणोयस्यसः गीर्वाणः, वाणी
च आद्रे अपकारोपकाराविषयी-
बाण जो गी. जाना तो. स. देव.
अ. पु.

गिरीशः गिरेः ईशः गिरीशः, के-
लासपर्वनाचा जो स्वामी तो. स.
महादेव. अ. पु.

गीर्वाणः गिरेवन्वतेइतिगीर्वाणः,
स्तुतिरूपवाणीनें इच्छा करिता
त जें ते. कृ. वनुधा. याचन अ.
देव. अ. पु.

गीः अस्वलितं गृणंत्वेतामिति
गीः - अस्वलित जेंसें होंच तेंसे
उच्चारितान जीनें ती. कृ. गृधा.
शब्दादि भ. वाणी. रेफांत. स्त्री.

गीर्ष्यतिः गिरांपतिगीर्ष्यतिः, वा
णीचा जो स्वामी तो. स. बहस्प
नि नामक देवांचा गुरु. इ. पु.

गिलितं गीर्ष्यतेस्मगिलितं, म-
क्षिजं जें जें तें. कृ. गृधा. निगरण
अ. मक्षणा केलें. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

गुग्गुलः गुजतीतिगुग्गुलः गुडती
तिगुलः गुजोव्याधेरुलः गुग्गुलः,
व्याधीचा रक्षक जो तो. कृ. गुड.
धा. रक्षा अ. गुग्गुलनावाचा र
क्ष. अ. पु.

गीतं गीचतेनर्गीतं, गाइजेतें
जें तें. कृ. गाथा. स्तुत्यादि अ. गा
चन. अ. न. २गायलें. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

गुच्छः गुध्यतइतिगुच्छः, वेष्टित
हीतो जीतो. कृ. गुधधा. परिवेष्टन
अ. तीससरांचा मुक्ताहार. २स्तवक.

गीर्णं गीर्णतेस्मगीर्णं. स्तविजेजें

अ. तीससरांचा मुक्ताहार. २स्तवक.

अकारांत. पु.

गुच्छकः गुध्यतेइतिगुच्छकः, अ
वयवद्वारा वेष्टित होइजेतो जो
तो. क. गुधधा. परिवेष्टनअ. प
ल्लवपुक्त कव्यांवा श्रुवका. अ. पु.

गुच्छार्थः गुच्छस्यार्थः गुच्छार्थः,
गुच्छार्थे जे अर्थतो. स. सोबीसस
रांवा मुक्ताहार. अ. पु.

गुंजा गुंजतीतिगुंजा, अच्यक्तश
ब्द करित्ये जीती. क. गुंजिधा. अ
च्यक्तशब्द अ. गुंज. आ. स्त्री.

गुंठितं गुंथतेस्मगुंठितं, वेष्टित
किंवा लिप्त करिजेले जें तें. क. गु
ठिधा. वेष्टनअ. भूक्त लागलेलें. २
गुंठाकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडः गुडतिगुड्यतेवागुडः. रक्षण
करितो किंवा आच्छादिजेतो जो
तो. क. गुडधा. रक्षणादिअ. गू
क. २ नवरामेल्यावर जोरापासू
न झालेला पुत्र. अ. पु.

गुडपुष्पः गुडइवपुष्पंयस्यसगु
उपुष्पः, गुडसदृश आहे पुष्प जा
वें तो. स. मोहाचा वृक्ष. अ. पु.

गुडफलः गुडइवफलमस्येतिगु
डफलः, गुडासारसें आहे फल

जावें तो. स. आम्बोडानें झाड.
अ. पु.

गुडा गुडतीतिगुडा, देहादिरक्ष
ण करित्ये जीती. क. गुडधा. रक्ष
णादिअ. निचडंग. २ गुडवेल.
आ. स्त्री.

गुडी रत्यादिगुडाशब्दाप्रमाणे.
गुडवेल. इ. स्त्री.

गुंठितं गुंथतेस्मगुंठितं, वेष्टन
करिजेले जें तें. क. गुंठिधा. वेष्टन
अ. वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुडुची-गुडुची रत्यादिसर्वगु
डीशब्दाप्रमाणे.

गुणाः गुणयतीतिगुणाः, विलिखि
त्वंशादिक करितो किंवा पाक नि
ष्पन्न करितो जो तो. क. गुणधा.
आमंत्रणअ. रूपादिक सोबीस
गुण. २ धतुघ्यानी वगैरे दोरी. ३ ल
घंपाकी. अ. पु.

गुणवृक्षकः गुणेनरज्जावद्दोष
क्षयः गुणवृक्षकः, रज्जु
व. राजू त्यानें जो बांधलेला वृक्षा
सारखा तो. स. गडचताची दोळ
काची. अ. पु.

गुणितं गुण्यतेस्मगुणितं, आहे

न करिजेलें जें तें. क. गुणधा. आ
मंत्रणा. अ. गुणलेलें वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

गुदं गूयते अनेनेति गुदं, पुरीष
यंकिजेतें जेणें तें. क. गुधा. पु
शीघोत्सर्ग. अ. अपानद्वार. अ. न.
गुद्रः गोदनइति गुद्रः. क्रीडा करि
तें जें तें क. गुद्रधा क्रीडा. अ. तृ
णविशेष. अ. पु

गुद्रा गुद्रयतीति सुद्रा, किंवा गां
जलं द्रातीति सुद्रा, रोग
पेषण ह्य. नाश करित्ये अथवा
जलाप्रत गमन करितो ह्य तदा
अथाने सहतो जो तो. क. सुद्रिधा
ह्योद. अ. द्राधा गमन. अ. बाधां
दीवाह्य. २. नागरमोथा. आ. स्त्री
गुप्तं गुप्यते स्म गुप्तं, गोपन करि-
जेते जें तें. क. गुपधा गोपन. अ.
गूढ. २. रक्षित. वि. अ. पु. न. आ
व. स्त्री

गुप्तिः गुप्यते गोपनं वा गुप्तिः, रक्ष
ण करिजेले जी ती. किंवा रक्षण
जें ती. क. गुपधा. रक्षण असंस्त
ण. २. सुचार. ३. बदिरवाना. अ. अ.
स्त्रीलिङ्गि.

गुफितं गुप्यते स्म गुफितं, ग्रंथ
न ह्य. गुफन करिजेतें जें तें. क.
गुफधा. ग्रंथन. अ. गुफलेलें. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

गुंफः गुफनं गुप्यते वा गुंफः, ग्रंथ
न किंवा बद्ध करिजेतो जो तो ह
त्यादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. गुं
फणें. २. गद्दसूपण. अ. पु.

गुंफितं विग्रहादि सर्व गुफितश
ब्दाप्रमाणें.

गुरणं गूरणं गूर्ति गुरणं गूरणं
वा, उद्यमन जें ती. क. गुरीधा. उ,
द्यमन. अ. उद्योग करणें. अ. न.

गुरुः गृणाति धर्मं गिरति अज्ञानं
वा गुरुः, धर्मसांगतो अथवा अ
ज्ञाननाशक जो तो क. गृधा. श
ब्दनिगरण. अ. गृहस्पति. २. स
स्कारकर्ता. ३. अध्ययनसांगणा
रा. उ. पु.

गुर्विणी गुरुर्दुर्जरः गर्भोः स्ति-
अस्थाः सागुर्विणी, दुर्जर आहे
गर्भजीवा ती. त. गर्भोदर. स्त्री. ई. स्त्री

गुल्फः गलते इति गुल्फः, पादपा
र्श्वभागीं सहतो जो तो. क. गल
धा. अदन. अ. पायाचा घोटा. अ. पु.

गुल्मः गुंडतिगुंडयतीतिवागुल्मः, रक्षण करितो अथवां वेष्टन करि तो जो तो. क. गुडधा. रक्षणचवे षणअ. मुक्तापासून फांधाफुटले कादृक्ष. २. डावाकुशीतला मांस पिंड. ३. सेनामुख. ४. रोगविशेष ५. दर्ताचें वेद. ६. सैन्य. ७. सैन्या चें रक्षण. अ. पु.

गुल्मिनी गुल्मः प्रतानोस्त्वस्याइ तिगुल्मिनी, प्रतान ह्य. विस्तारा वयव कलाप आहे जीस ती. त. पसरलेली वेल. इ. स्त्री.

गुवाकः गूवाकः; गुवत्त्वेनेति गुवाकः; गूवाकः, पुरीषोत्सर्गं प्रा र होतो जेणें करून तो. क. गुधा. पुरीषोत्सर्गंअ. पीफळीचें झाड. अ. पु.

गुत्सः गुधतेइतिगुत्सः, वेष्टन क रिजेतो जो तो. क. गुधधा. परिवे षणअ. पुष्पादिकांचा लुवका. अ. पु.

गुहः गूहतीतिगुहः, सेनेतें किंवा देवादिकांतें रक्षण करितो जो तो. क. गुहधा. संवरणअ. कार्तिक स्वामी. अ. पु.

गुहा गूहतीतिगुहा, रक्षण करि त्ये किंवा आच्छादन करित्ये जी ती. क. गुहधा. संवरणअ. पर्व ताचें विवर. २. डवला नावाचा व नस्पति. आ. स्त्री.

गुह्यं गूहनं गुह्यते वा गुह्यं. आच्छा दन किंवा आच्छादिजेतें जें तें. क. गुहधा. संवरणअ. रहस्य. २. उ पस्थ. ह्य. शिशु आणि घोनि. - अ. न.

गुह्यकः गूहतिनिधिं रक्षतीतिगु ह्यकः, पुरलेल्या निधीतें रक्षण करितो जो तो. क. गुहधा. संवर णअ. चक्ष. जमिनीतें देवलेला विषयरक्षण करणारा जातिवि शेष. अ. पु.

गुह्यकेश्वरः गुह्यकानामीश्वरः गुह्यकेश्वरः, गुह्यकांना जो ईश्व र ह्य. स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

गूढं गुह्यते स्म गूढं, गोपित जें तें. क. गुहधा. संवरणअ. गुप्त. वि. अ. पु. न. ओ. स्त्री.

गूढपात् गूढाः पादाद्यस्य गूढपात्, गुप्त आहेत पाद ह्य. चरण जाचे ती. स. सर्प. त. पु.

गूढपुरुषः गूढश्चासौपुरुषश्चगू
दपुरुषः, गुप्तजीपुरुषतो. स.
गुप्तपणाने वातबीघेणारा. अ. पु.

गूथं गूथने इति गूथं, टांकिजेतो
जो तो. क. गुंथा. पुत्रीपोत्सर्ग. अ.
विष्ठा. अ. पु. न.

गूनं गूथने स्म गूनं, त्यक्त कृद्धिजे
ने तें तें. क. धात्वर्थीदिपूर्वीच्या
शब्दाप्रमाणे. अपानद्वाराने टां
कलेलामळ. अ. न.

गृजनः गृजते मक्ष्यत्वेन कथ्य
ते रोगादिष्विति गृजनः, रोगादि
कांविषयी मक्ष्यत्वेने कथन क
रिजेतो जो तो. क. गृजिधा. श
ब्द अ. लसूण. अ. पु.

गृधुः गर्धनशीलो गृधुः, इच्छा आ
हे स्वभाव जाचां तो. क. गृधुधा.
अभिकांक्षा अ. आकांक्षाशील
वि. उ. पु. स्त्री. न.

गृधः गृधतीनि गृधः, इच्छा क
रितो जो तो. क. गृधुधा. अभि
कांक्षा अ. पक्षिविशेष. जासगी
थ असे क्षणानान तो. अ. पु.

गृध्रसी गृध्रमपि स्वतीति गृध्रसी,
गृध्राद्यन ही नाश करितो जो तो.

क. पोधा. अंतकर्म अ. माड्यांवा
संधीस हीणारा वातरोगविशेष.
इ. स्त्री.

गृष्टिः गृणतीति गृष्टिः, रोगना
शक व दोहन दात्री आणि नाश
क. जो तो. क. गृथा. निगरणादि अ.
डुकर कंद नावाची वनस्पति. २ ए
क वेळ व्यालेली गाई. ३ डुकर.
इ. स्त्री.

गृहं गृह्णाति धान्यादिकृमिति गृहं,
धान्यादिकांते गृहण करितें जें तें.
क. ग्रहधा. उपादान अ. घर. अ. न.
२ स्त्री. पु. व.

गृहगोधा गृहस्य गोधा गृहगोधा,
गृह संबंधी जी गोधाती. स. पाल.
आवं. स्त्री.

गृहगोधिका अल्पांगोधा गोधि
का, गृहस्य गोधिका गृहगोधिका,
अल्पा जी गोधा ती गोधिका गृह
संबंधी जी गोधिका ती. स. पा
ल. आ. स्त्री.

गृहगोलिका अल्पांगोला गो
लिका. गृहस्य गोलिका गृहगो
लिका. अर्थादिसर्व गृहगोधि
का शब्दा प्रमाणे.

गृहपतिः गृहस्थपतिः गृहपतिः,
गृहाचा जो स्वामी तो संघराचा
यज्ञमान इ. पु.

गृहयात्रुः गृहयतेतच्छीलः गृह
यात्रुः ग्रहणकरण्याचा आहेस
भाव जाचा तो रु. गृहया. उपा
दान अ. घेणारा. वि. अ. पु. स्त्री
नपुं.

गृहस्थूणः गृहस्थस्थूणं गृहस्थू.
ण, घराचें जें स्थूण ह्म. मुख्यस्व
वतो. स. धारण. अ. न.

गृहाः विग्रहादिग्रहशब्दाप्रमाणे.
अ. पु. ब.

गृहारामाः गृहस्थारामागृहारा
माः, गृहसंबंधी जो आराम ह्म.
बाग तें सं. घराजवळचे बाग.
अ. पु.

गृहावग्रहणी गृहमवग्रहतेः
नचा गृहावग्रहणी, घर प्राप्त हो
इजेंतें जाणें तीं रु. गृहया. ग्रह
ण अ. घराच्या दाराखालचा उं
बरा. इ. स्त्री.

गृही गृहाः संत्यस्यसः गृही, त्या
आहे जास ती. त. गृहस्थाग्र-
णी इ. पु.

गृह्यकः गृह्यतइति गृह्यकः, ग्र
हण करिजे ती जो ती. रु. ग्रहया,
उपादान अ. पिंजऱ्यांतील पक्षि
वमृग. २ स्वाधीन. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

गेंडुकः गेंडुकः गच्छतीति गाः
इंडयतीति इंडुः गाः गच्छन्ती इंडुगें
दुः स एव गेंडुकः, गमन करित ह्म
त्साता जो स्तुत तो गेंडु तोच गेंडु
क. त. वेंडु अ. न.

गेंडुकः गतेइति गाः गाः गच्छन्
इंडुरिव गेंडुः स एव गेंडुकः, गमन
करित होत्साता वेंद्रासारखा जो आ
न्हादक तो. त. वेंडु. अ. पु.

गेंह गेनगणेशेन ईह्यते गेगणेशो
इह इप्सितो यस्मिन्वा गेंहं, गणो
श ह्म. गृहस्वामी यानें इच्छिजे
तें किंवा गणपति पूज्यलें करून
इच्छित आहे जाचे दार्यां तें. रु.
इहया. वेष्टा अ. २ स. घर. अ. न.

गैरिकं गिरीभवं गैरिकं. पर्वता
चे दार्यां जें उस्तून तें. त. सोनें.
२ गेरू. अ. न.

गैरेयं गिरीभवं गैरेयं, गिरीचे द
र्यां जें झालें तें. त. शिल्पजिन. अ. न.

गौः गच्छतीतिगौः गमन करितो
 जो तो. कृ. गम्बुधा. गति अ. बें
 ल. २ परलोक. ३ किरण. ४ वज्र
 ओ. पु. ५ गाई. ६ बाण. ७ नापी.
 ८ दिशा. ९ डोढे. १० छूमि. ११ उ
 दक. ओ. स्त्री.

गोकंदकः गोः पृथिव्याः कंदकः
 गोकंदकः, पृथ्वी संबंधी जो कं
 दक ह्य. कंदकयुक्त तो. स. सरा
 टानावाची ओंपधि. अ. पु.

गोकर्णः गौरिवकर्णावस्थगोक
 र्णः, गाई सारस्वे आहेत का
 न जाचे तो. स. मृगविशेष.
 २ अनामिकांसुष संयुक्त केल्या
 नें जो इतरांगुलींचा विस्तारतो.
 ३ सर्प. अ. पु.

गोकर्णी गोः कर्णीयस्यादितिगोक
 र्णी, गोकर्ण सहस्र आहेत पत्रें
 जीचीं ती. स. सुरवेळ इ. स्त्री.

गोकुलं गवांकुलंगोकुलं, पीनू
 चाजो ससुदाय तें. स. गाईंचा
 समूह. अ. न.

गोक्षरकः क्षरतीतिक्षरः स
 एवक्षरक. गौः क्षरकोगोक्षरकः,
 अशित करितो जो तो क्षरतोच

क्षरक इंद्रियांसजो व्यथा करणा
 रातो गोक्षरक. स. सराटा. अ. पु.

गोचरः गांवः इंद्रियाणिचरंस्त्वस्मि
 न्गोचरः, इंद्रियें संचार करिता
 त जाचेवाचीं तो. कृ. चरथा. गति
 अ. इंद्रियग्राह्यविषय. अ. पु.

गोजिह्वा गोजिह्वेवगोजिह्वा,
 गाईच्या जिह्वें सारस्वी जीती. स.
 पाचरी या नावाची स्वर खरीत ओं
 पधि. आ. स्त्री.

गोडुंबा गांसुवंतुंबतीतिगोडुंबा,
 मूमीतें पीडित करित्ये जीती. कृ.
 तुविधा. अर्दन अ. कवठीचा वें.
 क्ष. आ. स्त्री.

गोडः गोरंडइवगोडः, बैलाच्या
 अंडा सारखा जो तो. स. वेवी.
 २ पामर जातिविशेषघृद्ध पुरुषा
 ची नाप्ती. अ. पु.

गोत्रं गांत्राचतीतिगोत्रं, पृथ्वी
 किंवा वाण्यादिकातें रक्षण करि
 तें जें तें. कृ. त्रेड्या. पालन अ.
 कुल. २ नाव. ३ ज्ञान. ४ अरण्य.
 ५ क्षेत्र. ६ शरीर. ७ मार्ग. अ.
 न. ८ पर्वत. अ. पु.

गोत्रभित् गोत्रंभिनतीतिगोत्र

<p>भित्, पर्वताचें विदारण करितो जो तो. क. भिदिरुधा. विदारण इंद्र इ.सु.</p>	<p>त्वासमुदाय. अ. न गोध्या गुध्यते : नयागोध्या, वेष्टन होतें जीणें ती. क. गुधधा. परि</p>
<p>गोत्रा गोत्राः संलस्याभितिग बां समूहो वा गोत्रायते इति वा गोत्रा, पर्वत आहेत जिला किंवा गाईचा समुदाय व जलातें रक्षण करि त्ये जीती. त. ३. क. त्रैङ्गुधा. पाल न. अ. पृथ्वी. २. गाईचा समुदाय आवं. स्त्री.</p>	<p>वेष्टन अ. धनुष्याचें दोरीचें सं घर्षण वा हूस न झाचें झणून - वांधलेला नाम ज्याचा बंध. आ वंत. स्त्री.</p>
<p>गोदः गुरते इति गोदः, उद्योग का री जो तो. क. गुरीधा. उद्यमन अ. मस्तकांतीलमें दू. अ. पु.</p>	<p>गोधापदी गोधाया उवपादो मू लं च स्याः सा गोधापदी, गोधेसा रुची आहे सुळी जीची ती. स. तामडी लाजाळू नावाची ओषधी. इ. स्त्री.</p>
<p>गोदारणं गोभूमिंदारयतीति- गोदारणं, पृथ्वीतें दारण करि तें जें तें. क. दधा. विदारण अ. नागर. अ. न.</p>	<p>गोधिः गुध्यते इति गोधिः, परि वेष्टित करिजे तो जो तो. क. गुधधा. परिवेष्टन अ. रुपाळ. इ. पु.</p>
<p>गोदुग्धा गोर्दुग्धमिव गोदुग्धा, गाईच्या दुग्धासारुची जी ती. स. रुदडल. आ. स्त्री.</p>	<p>गोधिका गुध्यतीति गोधिका, प रिवेष्टित जी ती. क. गुधधा. प रिवेष्टन अ. घोर पड. आ. स्त्री.</p>
<p>गोधुक् गोर्दुहतीति गोधुक्, गा ईचें दोहन करितो जो तो. क. दु हधा. पूरण अ. गवची. इ. पु.</p>	<p>गोधिकात्मजः गोधिकाया आत्मजः गोधिकात्मजः, गोधि केचा जो आत्मज ह्. पुत्र तो. स. स्थल गोधिकेचें अपत्य - जास गार असें झणतात तें. अ. पु.</p>
<p>गोधनं गवांधनं समूहो गोधनं, गाईचा जो समूह ते. न. गाई</p>	<p>गोधूमः गुध्यते इति गोधूमः, वे</p>

धित असतो जो तो इत्यादिगो
विशब्दाप्रमाणे. गृहं अ. पु. २
जलमुस्ता नावाची औषधि.
अ. न.

गोनर्दं गांजलं नर्दयतीति गोन-
र्दं, जलाप्रत शब्द करितें जें तें.
ह. नर्दधा. शब्द अ. जलमुस्ता
नावाची औषधि. अ. न.

गोनसः गोरिवनासिकाचस्पगो
नसः, गोसारस्वी आहे नासि
काजाची तो. स. घोण. अ. पु.

गोपः गांसूयिंधेनुं वापातीति गो
पः, सूयि किंवा धेनुं यांतें रक्ष
ण करितो जो तो. ह. पाधा. रक्ष
ण अ. बहुत गांवचा अधिका
र करणारा. २ गवळी. ३ रक्ष्या
बोळ. अ. पु.

गोपतिः गवांपतिः गोपतिः, गा
ईचा जो पति हं. स्वामी तो. स.
यथेच्छ संचार करणाऱा वेंळ.
इ. पु.

गोपरसः गोपेरसोयस्य गोपर
सः, गोपार्विषयीं आहे रमजा
ना तो. स. रक्तबोळ. अ. पु.

गोपी. गोपी गोपायति गो

पस्यस्त्री वा गोपां गोपी वा, गो
गादिकांपासून रक्षण करित्ये-
जी ती. व गोपाची जी स्त्री ती. ह.
उपूधा. रक्षण अ. २ स्त्री प्र. उ
परसाल नावाची औषधि. २
गवळण. आ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

गोपानसी गोपायतीति गोपा
नसी, गृहाच्छादकतृणालार
क्षण करित्ये जी ती. ह. उपूधा.
रक्षण अ. घराचें आंघण. ई. स्त्री.

गोपांघितं गोप्यतेस्य गोपाघितं,
रक्षण करिते जें तें. ह. उपूधा.
रक्षण अ. संरक्षित केलेले. वि.
अ. पु. न. ओ. स्त्री.

गोपालः गांपालयतीति गोपालः,
गाईतें पालन करितो जो तो. ह.
पालधा. रक्षण अ. गवळी. अ. पु.

गोपुरं गोपायति गाः पुरतीति वा
गोपुरं, संरक्षण करितें किंवा गा
ईमत जें पुर हं. श्रेष्ठसमुदित
गमनाई तें. ह. उपूधा. रक्षण
अ. २ पुरधा. अग्रगमन अ.
पुरद्वार. ३ घराचें द्वार. ३ जल
मुस्ता. अ. न.

गोप्यकः गुप्यते इति गोप्यः स

एवगोष्यकः, रक्षण करितो जो
तो गोष्य तोच गोष्यक त. दास.

अ. पु.

गोमान् वहवोगावोस्यगोमान्,
बहुत आहेत गाई जोच्या तो. त.
गाईचा स्वामी. वि. त. पु. न. ई.
स्त्रीलिंगीं

गोमायुः गांविकृतांचाचंमिनो
तीतिगोमायुः. दुष्टशब्द करितो
जो तो. क. दुमिञ्धा प्रक्षेपण
अ. कोल्हा. उ. पु.

गोमयं गोर्विकारः गोमयं, गोसं
बंधी जो विकार तें. त. गाईचें शो
ण अ. पु. न.

गोमिन् विग्रहादिगोमच्छब्दाप्र
माणें इन्. पु.

गोरसः गोर्विकारोगोरसः, गोसं
बंधी जो विकार तो. त. ताक द
हींधंगेरे. अ. पु.

गोर्दं गुर्धतेगुरतेवागोर्दं, उद्योगो
पकारकजें तें. क. गुशिया. उद्य
मन अ. मल विशेष. अ. न.

गोलः गामवयवैर्लातीतिगोलः,
आकृतिविशेषानें घूमीतें ग्रहण
करितो ह. तदाकृति सदृशजो

तो. क. लाधा आदान अ. वा.
दोळा गोळा. अ. पु.

गोलकः गुडयतेइतिगोलकः,
रक्षण करिजेतो जो तो. क. गुड
धा. रक्षणादिअ. नवरामेला.
असतांजारापासून झालेला पु
त्र अ. पु.

गोला गांदीमिंलातीतिगोला,
भक्षणां जवराग्नीचें उद्दीप
न जो करितो तो. क. लाधा. आ
दान अ. मनशीला. आ. स्त्री.

गोलीदः गोभिलित्यतेस्मगोली
दः, गाईनीं भक्षितजेतो जो तो.
क. लिहधा. आस्वादन अ. मो
रवा. अ. पु.

गोलोमी गौरिवलोमानिअस्था
इतिगोलोमी, गाईसारखीं आ
हेत लोमें जीस ती. त. वेरवंड. २
शकूदूर्वा. ३ जलमांसी. ई. स्त्री.

गोवंदिनी गविवंचतइतिगोवं
दिनी, गाईविषयीं जी स्तुत्यती
क. वदिधा. अभिवंदनादिअ.
वाघांटीचें झाड. ई. स्त्री.

गोविंदः गोशुबंधेत्तुस्वर्गवाविं
दतीतिगोविंदः, पृथ्वीगायव-

स्वर्गयां प्रतपाम हीतो जो
 तो. क. विहृधा. काश. अ. विष्णु
 २ रुष्णा. ३. गवकी. ४ सरवणा.
 ५ बृहस्पति. अ. पु.

गोविट् गोर्विट् गोविट्, गाई
 ची जो विट् ह्य. विष्ठा ती. स.
 शोण. ष. स्त्री.

गोशीर्षं गोः शीर्षं भिवशीर्षम
 स्वगोशीर्षं, गाईच्या मस्तकाप्र
 माणें ह्य. मस्तकांतील गोरोच
 नाप्रमाणें आहे शरीर ह्य. सा
 रांश जाचा तो. स. कमळगंधि
 चंदन. अ. न.

गोष्ठं गावस्तिष्ठं त्यत्रेति गोष्ठं,
 गाई राहातात जाचेटायीं तो.
 क. षाधा. गतिनिवर्तन अ. गो
 स्थान ह्य. गोटा. अ. न.

गोष्ठी गावस्तिष्ठं त्यस्याभिति गो
 ष्ठी, अनेक वाणी ह्य. तद्दानव
 के राहातात जीचाटायीं ती.
 क. षाधा. गतिनिवृत्त्यादि अ.
 सभा. ई. स्त्री.

गोष्यदं गोः पदं गोष्यदं, गाई
 चें जें पद ह्य. पाऊल किंवा च
 रण्याची जागा तें. स. गाईचा

पाद अथवा तिची चरण्याची
 जागा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

गोसंख्यः गांचेष्टतेसः गोसंख्यः,
 गाईचें कथन करितो जो तो. क.
 वक्षिञ्चं. व्यक्तवाणि अ. गव
 डी. अ. पु.

गोसुः गांस्थतीति गोसः, जंग-
 लाचा नांश करितो जो तो. क. षो
 धा. अंतकर्म अं. रत्त्याचोक.
 अ. पु.

गोस्तनः गोः स्तनाइव गोस्तनः,
 गाईच्या स्तनाप्रमाणें जो तो. स.
 चार सरांचा मुक्ताहार. अ. पु.

गोस्तना. गोस्तनी. गोस्तनो
 यस्याइति गोस्तनी, गोस्तनमद
 श आहे पल जीचें ती. स. द्रा
 हीचीवल्ली. आ. ई. स्त्री.

गोस्थानकं गवांस्थानं गोस्था
 नं तदेव गोस्थानकं, गाई राहा
 ण्याचें जें स्थान तें गोस्थान तेंच
 गोस्थानक त. गोटा. अ. न.

गौः गच्छतीति गौः, गमन करितो
 जो तो. क. गम्लूधा. गति अ. गा
 ई व बेल वगैरे. ओ. पु.

गौतमः गौतमस्थापत्यं गौतमः,

गोतमकृषीचें जें अपत्य तो.
त. गोतमकृषि. २ बुद्धविशेष.
अ. पु.

गोधारः गोधाया. अपत्यगोधा
रः, पालीचें जें अपत्य तो. त.
पालीचें पित्तु. अ. पु.

गोधूमीनं गोधूमानोभवन्नंदे
त्रैगोधूमीनं, गहूं उत्पन्न होण्या
चें जें क्षेत्र तें. त. गहूं चें शीत
अ. न.

गोधेयः विग्रहादिसर्वगोधा
रशब्दाप्रमाणें.

गोधेरः विग्रहादिसर्वगोधारश
ब्दाप्रमाणें.

गौरः गौरतिशुवतिवामनोत्रे-
तिगौरः, अंतःकरण सल्लुग्न
किंवा रममाण होतें जाचेगर्भ
तो. क. गुरधा. २ गुडुधा. उद्य
मनादि. अ. पांढरा, पिवळा,
आणि तांमडा वर्ण. को. चंद्रा
दिकु अर्थ आहेत वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

गौरी गौरोवर्णास्याअस्तीतिगौरा,
गौराआहेवर्णा जीवा ती. त. जीस
रजोदर्शन झाले नाहीं अशी स्त्री.

ग्रंथांतरां अदरावर्णांचीकन्या २
पार्वती. इ. स्त्री.

गोष्ठीनं पूर्वेभूतगोष्ठं गोष्ठीनं, पू
र्वेभूत ह्य. पूर्वोचें गाई राहाण्याचें
जें स्थान तें. त. प्रथम गाई राहा
त असत तें स्थान. वि. अ. पु. न.
आवं. स्त्री.

ग्रथितं विग्रहादिसर्वग्रथितश
ब्दाप्रमाणें.

ग्रथः ग्रथ्यते इति ग्रथः, रचिजेतो
जो तो. क. ग्रथिधा. ग्रंथनादि. अ.
निबंध. २ शास्त्र. ३ द्रव्य. अ. पु.

ग्रंथिः ग्रंथते इति ग्रंथिः, ग्रंथिक
रित्ये जीती. वृत्त्यादिपूर्वाच्चाशब्द
प्रमाणें. वेळ वगैरेची गांव ह्य. पे
र. इ. पु.

ग्रंथिकं ग्रंथिरिव प्रतिहृदियंथिकं,
ग्रंथिसारिरवी जांची प्रतिमा तें.
त. पिंपळीचें मूळ. अ. न.

ग्रंथितं ग्रंथ्यते स्मग्रंथितं, गुंफि
तकेलें जें तें. क. ग्रथिधा. संदर्भ
अ. गुंफित ह्य. गुंफलेलें. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

ग्रंथिपर्णं ग्रंथोपर्णानिचस्पग्रं
थयदवपर्णानिचस्पेतिचाग्रंथि

पणें, ग्रंथीचेदायी किंवा ग्रंथी
सारखी आहेत पानें जास तें स
केंद्रवन ह्य. भवोरावनीषधि. अ.
नपुंसक.

ग्रंथिल : ग्रंथिरस्मास्तीतिग्रंथिलः
ग्रंथिल्य. पर्वसमुदाय आहे जा
सतो. त. वेहकळीचा हस्त. ३ का
रवाचें झाड. अ. पु.

ग्रस्तं ग्रस्यतेस्मग्रस्तं, प्रक्षणा करि
जैलें जें तें. कृ. ग्रसूधा. अदन
अ. ज्या वाक्यांत वर्णोच्चार पुन
होत नाहीं असें वाक्य. २ खाळे
लें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्रहः गृह्यतेसूर्याचंद्रमसाविति
ग्रहणांवाग्रहः, ग्रहण करिजेता
हेतु सूर्य व चंद्र जेणें तो. किंवा
ग्रहण जें तें. कृ. गृहधा. ग्रहण
अ. चंद्रसूर्याचें ग्रहण. २ ग्रहण
ह्य. स्त्रीकारणं. ३ सूर्यादिनवद्य
ह. ४ निर्वंध, आग्रह विशेष. अ.
पु. को. विशेष. ३ रणोद्यम. ३ पू
तनादिकपिशाचें. अ. पु.

ग्रहणी गृण्हातिजठराग्निमिति
ग्रहणी, जठराग्नीतें मंद करि
त्ये जी ती. कृ. ग्रहधा. उपादान

अ. संग्रणी नावाचारोग. स्त्री. स्त्री.
ग्रहपतिः ग्रहाणांपतिर्ग्रहपतिः,
ग्रहांचा जो स्वामी तो. स. सूर्य.
इ. पु.

ग्रहीता गृण्हातीतिग्रहीता, ग्रह
ण करितो जो तो. कृ. ग्रहधा. उ
पादान अ. घेणारा वि. कृ. पु. न.
ई. स्त्री.

ग्रामः ग्रसतेग्रस्यतेवाग्रामः, प्र
क्षणा करितो किंवा करिजेतो जो
तो. कृ. ग्रसूधा. अदन अ. गाथ
नांतील स्वर. २ गांव. अ. पु.

ग्रामणीः ग्रामंनयतीतिग्रामणीः,
ग्रामातें नेतो जो तो. कृ. णीञ्धा.
प्रापण अ. नापित. इ. पु. २ श्रेष्ठ
३ ग्रामाधिपतिः वि. ई. पु. स्त्री.
नपुंसक.

ग्रामतक्षः ग्रामस्थतक्षः ग्रामत
क्षः, ग्रामसंबंधी जो सुतार तो गां
वचा सुतार. अ. पु.

ग्रामंता ग्रामाणांसमूहोग्रामता,
ग्रामांचा जो समुदाय तो. त. गा
वांचा समूह. आ. स्त्री.

ग्रामाधीनः ग्रामेअधीनः ग्रामा
धीनः, ग्रामाचेवाचीं जो अधीन

स. गावाचे स्वाधीन तो. स. गावां
तलासुतार. अ. पु.

ग्रामांतः ग्रामस्थांतः समीपे ग्रा
मांतः, ग्रामार्था समीपजो प्रदे
श तो. स. गावांच्या जवळचा प्रदे
श. अ. पु.

ग्रामीणा ग्रामेभवग्रामीणा, ग्रा
माचे र्वाचीं श्रीउत्सन्न ती. त. जी
स नीळ असें झणतात ती. आच.
स्त्री.

ग्राम्यः ग्रामेभवः ग्राम्यः, ग्रामाचे
वाचीं जो उत्सन्न तो. त. हलकट.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ग्राम्यधर्मः ग्रामेभवाः ग्राम्याः
जनांस्तेषां धर्मो ग्राम्यधर्मः, लो
कांचां जो निघधर्म हा. आचार
तो. त. मॅथुन. अ. पु.

ग्रावा गिरतिमृणातिवाग्रावा, नि
गरणव् शब्द करितो जो तो. क.
गृधा. निगरणादि. अ. पर्वतः. २
पाषाण. ३ मेघ. न. पु.

ग्रासः ग्रस्यते इति ग्रासः, मक्षणे
करिजेतो जो तो. क. ग्रसधा. अ.
दन. अ. घांस. अ. पु.

ग्राहः विग्रहादियह शब्दाप्रमाणे.

जलंचर विशेष हा. सुसर. २. अ.
हृषा. अ. पु.

ग्राही गृह्णातीति ग्राही, विपुलवि
स्तार ग्राही जो तो. क. ग्रहधा. उ.
पादानं अ. कवचीचे झाड. इन्. पु.

ग्रीवा गीर्यतेः नया ग्रीवा, मक्षण
करिजेते जीणे ती. क. गृधा. नि.
शरण. अ. मान. आ. स्त्री.

ग्रीवाशिरा ग्रीवायाः शिरा ग्रीवा
शिरा, ग्रीवासंबंधी जी शिरा ती.
स. मानेची शिर. आ. स्त्री.

ग्रीष्मः जलगिरतीति ग्रीष्मः, ज
लाते शोषण करितो जो तो. क.
गृधा. निगारण. अ. ग्रीष्मः क्रंतु. अ.
कारांत. पु.

ग्रीवे, ग्रीवेयं ग्रीवायां इदंतत्र भ
वंचा ग्रीवेयं, ग्रीवा हा. गान मत्सं
बंधी किंवा तीचे वाचीं जें उत्सन्न
तें. त. ग्रीवासंबंधी. वि. अ. पु.
न. आच. स्त्री.

ग्रीवेयकं ग्रीवायां भवंचा ग्रीवेयकं,
कंवाचा वाचीं राहणाव् जें तें. त.
ग्रीवाभूषणं. अ. न.

ग्लस्ते ग्लस्यते स्य ग्लस्ते, मक्षण
करिजेते जें तें. क. ग्लसधा. अ. द.

नअर्थः भक्षिलेले. वि. अ. पु. ग्लारुः ग्लायति तच्छीलो ग्लालुः

न. आ. स्त्री. हर्षक्षय आहे स्वभाव जात्वा तो.

ग्लहः ग्लत्वाते इति ग्लहः, देइ. क. ग्लेधा. हर्षक्षय अ. अर्यग्ल

जेतो जौतो. क. ग्लहधा. व्यादान. न शब्दा प्रमाणी. वि. अ. पु. स्त्री.

अ. पण ह्य. पैज. अ. पु. नपुंसक.

ग्लानः ग्लायतीति ग्लानः, हर्ष ग्लोः ग्लायतीति ग्लोः, क्षीण हो

नाश करितो जौतो. क. ग्लेधा. ती जौतो. क. ग्लेधा. हर्षक्षय अ.

हर्षक्षय अ. शैगाने हर्षरहित. वद्. आ. पु.

शालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घटः घटतेइतिघटः, जलधारणा
 युपघोर्गांजीतो. कृ. घटधा. चै
 साअ. कलश घागर वगेरे. अ. पु.
 घटा घटनंघटा, संघठनंजैते.
 कृ. घटधा. संघातअ युद्धांतील
 हत्तीचेंसंघटन आ स्त्री.
 घटना विग्रहादिसर्वघटाश. प्र.
 घटी विग्रहादिसर्वघटशब्दाप्रमा
 णे. इ. स्त्री.
 घटिकार्थकः घटीकायतीति.
 घटिका घटिक्य अर्थोयस्यसंघे.
 टिकार्थकः, घटिकेतेसांग
 त्येजीती. घटिका घटिकाआहे.
 प्रयोजनंजासती घड्याळरा
 जविणारा फड्याळजी अ. पु.
 घटीयंत्रं घटीनांचयंत्रघटीयंत्रं,
 घटीह्य. मोघे तत्संबंधीजैयंत्र,
 ते. स. राहाट अ. न.
 घट्टः घट्टतेस्त्रिभित्तिघट्टः, संधी
 भूत होतात अनजाचैवासींती.
 कृ. घट्टधा. चलनवसंघातअ.
 गंगादितीरीं वांधलेलाघाट. अ. पु.
 घंटापथः घंटांनांतइताहस्ता
 दीनांपथा. घंटापथः, हत्ती वगे
 रेजाण्याचाजो पंथा ह्य. मार्ग-

तो. स. राजमार्ग. अ. पु.
 घंटापाटलिः आहंतीतिघंटा
 पाटलातीतिपाटलिः, घंटाचासी
 पाटलिअघंटापाटलिः, हिंसा
 करणारा असाजो पाटलवर्ण
 ग्रहणकरणारा तो. स. मोर
 चाचेंआड. व. पु.
 घंटारवा घंटे वारीतीतिघंटारवा,
 घंटेसारस्त्री शब्द करित्येजीती.
 कृ. रुधा. शब्द अ. घांगरी ३ता
 ग. आ. स्त्री.
 घनः इत्यंते अनेनेतिघनः, नाश
 होतो जैणें तो. कृ. इनधा. हिंसा
 अ. सांद्र. २ कठीण. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.
 घनरसः घनस्वरसः घनरसः,
 मेघाचाजोरस तो. स. उदक.
 अ. पु.
 घनसारः घनस्येवसारोस्फुशी
 तल्लतात्घनसारः, मेघासारि
 रवा आहे सार ह्य. सारांशजाचा
 तो. त. कापूर. अ. पु.
 घनाघनः हंतीतिघनाघनः, ना
 श करित्येजीतो. कृ. इनधा. हिं
 साअ. इद्र. २ मदीन्मत्तहत्ती-

३ मेघ. अ. पु.

घर्मः, अंगोजघतीतिघर्मः, अंगा
प्रतं स्वरण करितो जो तो. क. घृ
धा स्वरणं अ. घाम. अ. पु. २३
ष्ठा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

घस्मरः, घसतीतिघस्मरः, भस्म
णकरितो जो तो. क. घस्मृधा.
अदन अ. स्वादाडं. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

घस्त्रः, तमोघसतीतिघस्त्रः, त
मातें भक्षणकरितो जो तो. क.
घस्त्रधा. अदन अ. दिवस. अ.
पुलिगी.

घाटा घाटयतीतिघाटा, संघा
त करणारी जी ती. क. घटधा.
संघात अ. मान आणि मस्तक
यांचा मांगले कडचासंधि. आ
बं. स्त्री.

घांटिकः, घंटाचरतीतिघांटि
कः, घंटीनें संचार करितो झाल
इपजीवन करीतो जो तो. न.
स्तुति पाठ कांतील भेद. अ. पु.

घातः, हनन्तेघातः, हननं जें ती.
क. हनधा. हिंसा अ. वध. अ.
पुलिगी.

घातुकः, हननशीलोघातुकः, हिं
सा करणाचा आहे स्वभावजाचा
ती. क. हनधा. हिंसा अ. हिंसा
करणशीलं ह्य. घातक. २ द्रोह
करणारा. अ. पु.

घासुः, अद्यतेपश्वादिभिरिति-
घासः, पशूनां भक्षिजेतो जो
तो. क. अदधा. भक्षण अ. गा
ई ह्यशीचिं स्वापंयान्नें तृण. अ. पु.

घुटिका, घाटते अनयाघुटिका,
परिवर्तन होते जीचा योगानें ती.
क. घुटधा. परिवर्तन अ. पायांच्या
मागची घांट जिला घीटा म्हणता
त ती. आ. स्त्री.

घुष्पाः, घुणते इतिघुष्पाः, त्रमणक
रितो जो तो. क. घुष्पा. त्रमण
अ. लांकडांला छिद्र पाडणारा
रुमि. अ. पु.

घूर्णितः, घूर्णतेस्यघूर्णितः, त्र
मित जो तो. क. घूर्णधा. त्रमण
अ. झोपेनें गुंगलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

घृणा घृण्यंते अत्रु गृह्यंतेनया
घृणा, अत्रु क. पायुक्त होतात श्री
पे ती. क. घृधा. क्षरणादि अ.

रुणारस. २ दण. ३ निदा आ
वंत. स्त्री.

घृषिः जिघृक्षति घृषिः. क्षिप्रमा
नहीतो जो तो. क. घृषा. क्षरण
क्षिप्र. किरण. इ. पु.

घृतं घ्रियते जिघृक्षति घृतं. क्षिप्र
मत् करिजेते किषाक्षरण पावते जें
तें. क. घृषा. क्षरण अ. तूप २ पाणी
अ न.

घृष्टिः घर्षति पाषाणादि कृमिति घृष्टि
पाषाणादिकांते घर्षण करितो जो
तो क. घृषा. संघर्ष अ. डुकर. २
डुकर कंद. इ. पु. २ इ. स्त्री.

घोटः घोटते इति घोटः, परिवर्तनं
करितो जो तो क. घुट्या. परिवर्त
न अ. घोडा अ. पु.

घोटकः विग्रहादिसर्वघोटशब्दा
प्रमाणं

घोषा घोषत्वनया घोषा, क्षमण
करितें जीणें ती. क. घुणधा फ्रम
ण अ. नाक. आ. स्त्री.

घोषी घोषानासा अस्यास्तीति घो
षी, प्रशन्त आहे नासिका जानी
तो त. डुकर. इ. पु.

घोटा घोषते इति घोटा, क्षमण क

रित्वे जीती. क. घुणधा. क्षमण अ
पोफळीचा वृक्ष. २ चोरीचें फळ. ३
वृक्ष विशेष. आ. स्त्री.

घोरं घोरचतियतस्तद्घोरं, भयंकर
शब्द होतो ज्यापासून तें. क. घु
रधा. भीमार्थशब्द अ. मद्यानकर
स. अ. पु. भयंकर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

घोषः घोषयतीति घोषः, संघुष्ट
जो तो क. घुषिर्धा. विशब्दन अ.
गोळ वाडा. अ. पु.

घोषकः घोषयतीति घोष. घोषण
वघोषकः, स्पष्ट शब्द करण्यस
जो साधन तो घोष तोच घोषक.
त. घोसाळी. अ. पु.

घोषणा घुष्यत इति घोषणा, उद्घो
षिजेत्वे जीती. क. घुषिर्धा. शब्द
अ उच्चस्वरानें जो घोषतो. आ. स्त्री

घ्राणं घ्रायते अनेनेति घ्राणं, गं
धग्रहण करिजेतो जें तें. क. घ्रा
धा गंधोपादान अ. नासिका ह्म
नाक. २ हुंगलेलें. अ. न. २ वि. अ.
सु. न. आ. स्त्री.

घ्राणतर्पणः घ्राणतर्पयतीति घ्राण
तर्पणः, नासिकेतें तृप्त करितो जो

तो. कृ. तृपथा. प्रीणनादिभ. स्रगं
धिविशेष. वि. अ. सु. न. आ. स्त्री.
च चंद्रतेजतिच, आल्हादकरितो
जोतो. कृ. चदिधा. आल्हादअ.
पादपूरण २ ससुच्चय. ३ समाम्.
४ इतनेतरचोग् वा अर्था. ५ आ
ल्हादकाशी ह्य. लांचा प्रतिपादक.
उ. अनित्तगोपाधितंच सुमंच. २ ध
चरवदिदौल्लिंधि. ३ संज्ञाच परिष्ठा
षाच इत्यादि. अच.

चकोरकः, चकतीतिचकोरः सएव
चकोरकः, वृसहंतो जो तो चकोर
तोच चकोरक. त. चंद्राला पाहून
आनंद पावणारा चकोरपक्षि. अ.
पु.

चक्रः, चक्रयतेक्रियतेमतिर्भरणादिवा
अनेनेतिचक्रं, हिसापचंवसायी
जें च्चगणते वगल्यादि होतात
जेणें ते. कृ. कृ. धा. २ क्रं. धा. क
रणअ. हिसादि अ. उदकाचा पो
वरा. २ राज्य. ३ सैन्य. ४ रथाचें चा
क. अ. न. चक्रवाकपक्षि. अ. पु.
चक्रकारकं, चक्रस्यकारकंचक्र
कारकं, चक्राचें जें कारक तें. स.
सुवासिकद्रव्य. ह्य. बाधनरत्न अ. पु.

चक्रपाणिः, चक्रपाणोयस्ससः च
क्रपाणिः, चक्रं आहे हस्तान्नेदार्थी
जाच्या तो. स. विष्णु. इ. पु.

चक्रमर्दकः, चक्रंमृद्वातीतिचक्र
मर्दकः, चक्रातें गोडतो जोतो. कृ.
मृदधा. क्षौदअ. राकळा नावाची
ओपधि. अ. पु.

चक्रला, चक्रंलातीतिचक्रला,
चक्राकृतिधारणानें स्थितजी ती.
कृ. लाधा. आदानअ. उच्चरासूल.
आ. स्त्री.

चक्रवर्ती, चक्रेभ्रमंडलेराजमंड
लेवावर्तितुंशीलमस्येतिचक्रवर्ती,
भ्रमंडलान्नेदार्थी किंवा राजमंडला
चेदार्थी वर्तन करण्याचा आहे स्व
भावजाचा तो. कृ. वृत्तुधा. वर्तन
अ. सर्वपृथ्वीकाराजा. इ. पु.

चक्रवर्तिनी, चक्रंचक्रंमिववाव
र्तितुंशीलमस्याइतिचक्रवर्तिनी, च
क्रासारखा ह्य. मंडलासारखा आ
हे वागण्याचा स्वभाव जीचा ती. धा
लादिपूर्वीच्या शब्दा प्रमाणें. चक्र
वत. इ. स्त्री.

चक्रवाकः, चक्रशब्देन उच्यते च
क्रवाकः, चक्रवाचकशब्दानें धी

मिजंतो जो तो कृ. वचधा. परि-
 षापणमचक्रवाक पक्षि. अ. पु.
चक्रवाडः चक्राकारेण वाडते च-
 क्रवाडः, चक्राकृतीने आप्णुत हो
 तो जो तो कृ. वाडधा. आप्णव्य
 अ. पृथ्वीला प्राकार भूत जो पर्व
 त तो. अ. पु.
चक्रवालं चक्रं भूमंडलं चलयते
 चक्रवालं, भूमंडल वंछिजे तो
 जो तो कृ. वलधा वेष्टन अ. अर्थ
 चक्रवाडाचा. २ वाटोळा गोळा.
 अ. पु. २ न.
चक्रांगः चक्राग्यं रोपस्य स च-
 क्रोः, चक्रं ह्य चक्राकृतिश्चा
 हेत अंगे जान्ते षष्ठीं तो. स
 हंस पक्षी. अ. पु.
चक्रांगी चक्रं चक्राकारमंगं यस्या
 सा चक्रांगी, अर्थादिपूर्वाच्चाश
 ष्टाप्रमाणे. इ. स्त्री.
चक्री चक्रमंडलमस्यास्तीति चक्र-
 पुंडलाकृति आहे जास तो. त. स
 पं. इन्. पु.
चक्रीवान् चक्रवद्धमणंचक्रं अर्द
 स्यास्तीति चक्रीवान्, चक्राभा
 ष्ठीं आहे षमण जाचें तो. स.

गर्दभ ह्य. गादव. त्. पु.
चक्षुश्चवाः चक्षु एव श्रवणीयस्य
 चक्षुश्चवाः, नेत्र आहेत कर्ण जा
 चें तो. स. सर्प. इ. पु.
चक्षुष्या चक्षुषो हिता चक्षुष्या, ने
 त्राकारणे जीहित कारक ती. त.
 अंजन विशेष. आ. स्त्री.
चक्षुः चक्षतेनेनेति चक्षुः, सादृश्य
 लोकिजे तें जेणें ते कृ. चक्षिधा.
 व्यक्तवाणि अ. नेत्र. स. न.
चंचलं चंचतीति चंचलं, चंचल हो
 तें जें तें कृ. चंचुधा. गति अ. चंच
 ल वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
चंचला विश्वहादिचंचल शब्दाप्रभा
 षे. विशुद्धता. आ. स्त्री
चंचुः चंचतीति चंचुः, चंचल्यगा
 मी जो तो कृ. चंचुधा. गमन अ.
 एरडाचें झाड. २ पक्षांचें तोंड. उ.
 पु.
चटकः चटतीति चटकः, भेदन
 करितो जो तो कृ. चटधा. भेदन
 अ. पक्षि विशेष. अ. पु.
चटका चटकस्य स्त्री चटका, चट
 काची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. पिप्पली
 मूक. २ निमणी. आ. स्त्री.

चटकाशिरः चटकायाः शिर इव
चटकाशिरः, चटकासारिखं आ
हे शिर जीचें तीं स. पिंपळमूळ. सू. न.
चटिकाशिरः विग्रहादिसर्वचटका
शिर. शब्दाप्रमाणें.

चणकः चण्यते इति चणकः, दानक.
रिजेतो जो तो कं. चणधा. दानअ.
हरभरा. अ. पु.

चंडः चंडते इति चंडः, फार कोपतो
जो तो क. चडिधा कोपअ. अति
सगिट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चंडा चंडते इति चंडा, प्रकुपितस्य
अखुग्रजीती. वृत्त्यादिपू. श. प्र. उ.
दिरकानी. २. चौर औवा आ. स्त्री.

चंडांतः चंडमत्ततीति चंडांतः,
प्रचंडविस्तारतो जो तो. क. अत-
धा. सातत्यगमनअ. कहेरीचेंझा
ड. अ. पु.

चंडिका चंडते इति चंडिका, अ
त्यंत प्रकुपित होले जीती क. च
डिधा कोपअ. पावती. आ. स्त्री.

चंडांतकः चंडांकोपनांस्त्रियम
त्ततीति चंडांतकः, स्त्रीप्रतसत्
तगमन करितो जो तो. क. अत-
धा. सातत्यगमनअ. परकर.

अ. न.

चंडालः चंडयतीति चंडालः, अ
त्यंत क्रोधकरितो जो तो क. चडि
धा. कोपअ. ब्राह्मणीचे रार्वांश्रुद्रा
पासून झालेला पुत्र. याची अतिनि
घ वृत्ति आहे. अ. पु.

चंडालवल्लुकी चंडालस्य वल्लु
कीचंडालवल्लुकी, चंडालाची जीती
णा ती. स. अंत्यजाची वीणा. इ. स्त्री

चंडालिका विग्रहादिचंडालिक
शब्दाप्रमाणें.

चंडांशुः चंडाः प्रचंडाः अंशवो य
स्य सचंडांशुः, अतितीक्ष्ण आहे
त किरण जाचे तो. स. सूर्य. उ. पु.

चतुःशालं चतस्रः शालाः समाह
तायस्मिन् तत् चतुःशालं, चार
अन्योन्याभिमुख शाला ह्युणत्रे
सोपे आहेत जेव्हा र्वांतीं सन्नी सोपीन्दीं
क. अ. न.

चतुरः चस्यते इति चतुरः, याच
ना करिजेतो जो तो. इ. धतधा
याचना अ. दस. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

चतुरंगुलः चतस्रो गुलयः प्रमा
णमस्य चतुरंगुलः, चतुरंगुलप्रमा

णावयवीजोत्तो. त. वाहव्याचेंक्षा
इं. अ. पु.

चतुराननः चत्वार्याननाभिय-
स्वसचतुराननः, चार आहेत सु
खें जासतो. स. ब्रह्मदेव. अ. पु.

चतुरब्दा चत्वार्यब्दत्वस्याः साच-
तुरब्दा, चार आहेत वर्षें जीसती.
स. चार वर्षांचीं गार्ई वगैरे. आ. स्त्री

चतुर्भद्रः चत्वारिभद्राणि श्रेष्ठानि
अत्रेतिचतुर्भद्रः, बलाशीं सह व
र्तमान श्रेष्ठ धर्मादि आहेत जास
मुदाचाचे राशीं तो. स. धर्मायंका
य मोक्ष ज्यामध्ये असां जो धर्मवि
शेष तो. अ. न.

चतुर्भुजः चत्वारो भुजापस्वस
चतुर्भुजः, चार आहेत भुज जा
सती. स. विष्णु. अ. पु.

चतुर्वर्गः चतुर्णां वर्गश्चतुर्वर्गः,
मोक्षाशीं सह धर्मादि कांचा जो
समूह तो. स. धर्मादिरुचार पुरु
पायांचा समूह. अ. पु.

चतुर्हाचनी विग्रहादिचतुरब्दा
शब्दाप्रमाणे. इं. स्त्री.

चतुष्पथं चतुर्णां पथां समाहार
श्चतुष्पथं, नारनागांचें जें पसी

प्रवनतें. स. चवाठा. अ. न.
चत्वरं चतसृष्वितिचत्वरं, मा

चना किंवा गमन करितात जाचे
राशीं तें. क. चतथा. चान्चन अ.
अंगण. २ यज्ञाकरितां संस्कृतके
लेला भूभाग. अ. न.

चन चनतीतिचन, असाकल्या
र्थ बोधक जें तें. क. चनथा. शब्द
अ. असाकल्यास्तु. अपरिपूर्णाचा
अर्थचिं. अव्यय.

चंदनः चंदयतीतिचंदनः, आ-
ल्हाद करतो जो तो. क. चदिधा.
आल्हाद अ. मलचागिरिचंदन.
अ. पु.

चंद्रः चंदतीतिचंद्रः, आल्हादक
रितो जो तो. क. चदिधा. आल्हाद
अ. चंद्रमा. २ सुंदारोचनी. ३ का
पूर. ४ सुवर्ण. ५ जल. अ. पु.

चंद्रकः चंद्रइवप्रतिकृतिश्चंद्रकः,
चंद्रासारखी जाची प्रतिमा आ
हे तो. त. मोराच्या पिसांदरजें
नेत्रा कृति चिन्ह असतें तें. अ. पु.

चंद्रभागा चंद्रभागा. चंद्र
भागी चंद्रभागयोः पर्वत विशेष
सौरियंचंद्रभागा, चंद्रभागपर्व.

नविशेष संबन्धी जीती. त. नदी
विशेष. आ. स्त्री. २ ई. स्त्री. ३ आ.
वं. स्त्री.

चंद्रमाः चंद्रयतीतिचंद्रमाः, आ
ल्हाद करितो जीतो. कृत्विधा. आ
ल्हाद. अ. चंद्र. सू. पु.

चंद्रवाला चंद्रस्य कर्पूरस्य बालेव
चंद्रवाला, कर्पूर बाला प्रमाणे जी
ती. स. इलाची. आ. स्त्री.

चंद्रशेखरः चंद्रशेखरेयस्य स
द्रशेखरः, चंद्रआहे मस्तकी जा
च्या ती. स. महादेव. अ. पु.

चंद्रहासः चंद्रइवहासः प्रभास्य
चंद्रहासः, चंद्रासारखी आहे प्र
भाजाची ती. स. तलवार. २ चां
दणें. अ. पु.

चंद्रिका चंद्रोऽस्य स्याः चंद्रिका,
चंद्र आहे जीस ती. त. चांदणें.
आ. स्त्री.

चपलं चोपतीतिचपलं, गमन क
रितें जें तें. कृ. तुपधा. मंदगति
अ. हरित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री
द्रवत्व हनि विवक्षानसलीतर न
पुंसकीं अ. १ विचारा वांचून झट
कर काम करणारा. ३ पारा. अ. पु.

चपला चोपतीतिचपला, शीघ्रगा
मी जीती. कृ. तुपधा. मंदगति अ.
विद्युत्ता. २ पिंपळी ३ चंचला. आ. स्त्री.

चपेटः चपतीतिचपः एदतीतिइदः
चपश्चासा वेदश्चनपेटः, सांत्व
करित होत्साता गमन करितो जीतो
स. पसरलेला हात. अ. पु.

चमरः चमतीतिचमरः, तृणादि
भक्षण करितो जीतो. कृ. चमुधा.
अदन अ. जाचे पुच्छाच्या केशां
ची चवरी करितात ती मृग. २ च
वरी. अ. पु. १ अ. न.

चमरिकः चमरमस्यास्तीतिचमरि
कः, चमरसदृश केसर आहेत जा
स ती. स. कांचनाचा वृक्ष. अ. पु.

चमसः चम्यतइतिचमसः, भाक्षि
जेतो जीतो. कृ. चमुधा. अदन अ
वडा घारगा इत्यादि भक्ष्य पदार्थ.
२ यज्ञ पात्र विशेष. अ. पु. न.

चमसी विग्रहादिचमसशब्दा प्रमा
णें. ई. स्त्री.

चमूः चमतिशब्दुंचमूः, शत्रूतें ना
श करणाशी जीती. कृ. चमुधा. अ
दन अ. सेना. २ नीन पृतना. ऊ.
स्त्री.

चमूरुः चमत्तितृणादिकमितिच
मूरुः, तृणादि भक्षण करितो जो
तो. धात्वर्थं चमूरुशब्दा प्रमाणं. मृ
गविशेषः उ. पु.

चंपकः चंपयतीतिचंपकः, विक
सित होतो ह्य. विकास गामी जो
तो ह्य. चंपिधाः गतिअ सुरचां
प्य. २ नागचांफा. अ. पु.

चयः चीयते असौचयः, संघीभू
त होतो जो तो. ह्य. चिञ्धा. चय
नअ. समूह. २ खंदकाची तटवंदी
अ. पु.

चरः चरतीतिचरः, गमनकरणा
रा जो तो. ह्य. चरधा. गतिअ. राज
चा वातमीदार पुरुष. २ जंगम. अ.
पु. २ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चरकः चरतीतिचरकः, गर्मनक
रितो जो तो. ह्य. चरधा. गतिअ.
वैद्य शास्त्र विशेष. अ. पु.

चरपाः चरत्यनेनचरणः, सेचा
र करितो जेणेंतो. ह्य. चरधा. ग
तिअ. पाय. अ. पु.

चरणायुधः चरणीआयुधेपस्य
सचरणायुधः, चरणआहेतआ
युधेंजाचोंतो. स. लोमडा. अ. पु.

चरमं चरतीतिचरमं, अंतिमाद्यं
प्रत गमन कर्तें जेंतें. ह्य. चरधा.
गतिअ. शोचरचें. वि. अ. पु. न.
भाव. स्त्री.

चराचरं विग्रहादिचरशब्दाप्र.
चरिष्यु चरणशीलंचरिष्यु, ग
मन शील जेंतें. ह्य. चरधा. गति
अ. चराचर ह्य. जंगम. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

चरुः चर्यते अग्निनेतिचरुः, अ
ग्निनें भक्षण करिजेतो जो तो. ह्य.
चरधा. भक्षणअ. हवनकरावया
चेंअन्न. उ. पु.

चर्चरी चर्च्यतइतिचर्चरी, शब्द
करिजेत्येजीती. ह्य. चर्चधा. उक्ति
अ. हाताच्या लाव्यापिठण्या पासू
न झालेला शब्द. ई. स्त्री.

चर्चा चर्चनंचर्चा, चंदनारिकेंक
रूल देहास विलेपन जेंतें. ह्य. च
र्चधा. अध्वयनअ. योगमार्गाचे
दार्ढींजी स्थिती ती. आ. स्त्री.

चर्मकृपा चर्मणः कृषेवचर्मकृपा,
चर्माच्या चावु का साररवा जीती.
म. शिककाई. आ. स्त्री.

चर्मकारः चर्मकरोतीतिचर्मकृ

रः, चर्मसेवाकरितो जीतो. क. डुकु
 अथा. करणअ. चास्वार. अ. पु.
 चर्म चर्मते इति चर्म, शरीरव्याप्त
 करिजेते जेंते. क. चरथा. गति
 अ. मृगादिकांचें कातडें. २ दाल.
 न. न.

चर्मप्रभेदिका चर्मणः प्रभेदि
 काचर्मप्रभेदिका, चर्मच्छेदनक
 रिजेत्ये जीती. स. चामडेकरण्या
 चें शरु ह. आरी. आ. स्त्री.

चर्मप्रसेवकः विग्रहादिसर्वच
 र्मप्रसेविकाशब्दा प्रमाणें. अ. पु.

चर्मप्रसेविका चर्मणाप्रसीव्य
 तेचर्मप्रसेविका, चर्मकरून करि
 जेत्ये जीती. क. पिडुथा. तंतुसं-
 तानअ. चर्मांचा प्राता. आ. स्त्री.

चर्मी चर्मांस्यास्तीति चर्मी, चर्मआ
 हे जासतो. त. भूर्जदृक्ष. २ दाल
 धारणकरणारा. इन्. पु.

चर्या चरणंचर्या, योगपद्याचे रांशो
 जी चर्या ह. आचरणाती. क. चर
 था. गतिअ. योगमागींची स्थिति
 आ. स्त्री.

चर्वितं चर्व्यतेस्मचर्वितं, नक्षण
 करिजेते जेंते. क. चर्वथा. अ.

दनअ. प्रक्षित. २ चावलेलें. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलं चलतीति चलं, चंचलहोतें
 जेंते. क. चलथा. गतिअ. चंचल.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलदलः चलानिचंचलानिदला
 न्यस्यचलदलः, चंचल आहेतप
 र्णें जाचीं तो. स. पिंपळाचा दृक्ष.
 अ. पु.

चलनं चलतिच्छीलंचलनं, च
 लन आहे शीलह. स्वभाव जाचा
 तें. क. चलथा. गतिअ. कंपणारें
 २ कंपनशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चलाचलं विग्रहादिसर्वचलशब्दा
 प्रमाणें.

चलितं चलनंचल्यतेस्मवाचलि
 तं, कंपितकिंवा चलित झालें जें
 तें. क. चलथा. गतिअ. चक्किंवि
 लांपलेलें २ प्रस्थित सैन्य. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

चविकः विग्रहादिचव्यशब्दाप्र
 माणें. अ. पु.

चविका विग्रहादिचव्यशब्दाप्र
 माणें. आ. स्त्री.

चवी विग्रहादिचव्यश. प्र. इ. स्त्री.

चव्यं चर्वतेइतिचव्यं, भक्षि-
जंतेंजेंतें. कृ. चर्वथा. अदनअ-
चवक ल्या नावाची वनोषधि. अ-
नपुं.

चव्या विग्रहादिचव्यशब्दाप्रमा-
णं आ. स्त्री.

चषकः चष्यतेःनेनचषकः, भ-
क्षणा किंवा प्राशन करिजेतेंजेंणें
करून तो. कृ. चषथा. भक्षणअ-
मद्यप्राशन करण्याचें पात्र. अ-
पु. न.

चषालः चष्यतेइतिचषालः, भ-
क्षिजेतो ह्य. पश्यादिकांस भक्षण
साधन जोतो. कृ. चषथा. भक्षणअ-
यज्ञसंसाध काष्ठविकारविशेष. अ-
पु.

चाक्रिकः चक्रेणसमूहेनचरतीति
चाक्रिकः, चक्रसमूहां गनें स्तुति
करणास जोतो. त. पंढानादानें
निघमित कालीं राजासजा गृत
करणास असा बंदिजन. अ. पु.

चांगेरी चांगंशोभनमीरयतीति
चांगेरी, कल्याणकारिणी जोती.
कृ. इंधथा. कंपनगलायथः तुका-
ई. स्त्री.

चाटकेरः चटकस्यचटकायावा
अपत्यंपुमान्चाटकेरः, चटकाचा
किंवा चटकेचा जोपुत्रतो. त. नि-
मणा ह्यपून पक्षिविशेष. अ. पु.

चांडालः चंडालएवचांडालः, चं-
डालजो तोचु. चांडाल. त. ब्राह्मणा
चेदाचीं शूद्रांपासून उत्पन्न झाले
लासुत्र. याचीउपजीविका निंद्य
मांस व घेत वस्त्रें इहीं करून सां-
गितली आहे. अ. पु.

चांडालिका चंडालस्येवंचांडा-
लिका, चंडालसंघेपीं जीती.
त. अंत्यजाची वीणा ह्य. किनरी.
आ. स्त्री.

चाणकीने चणकानांभवनेंदेवं
चाणकीने, चणकांचेंजें क्षेत्रतें
त. हरभरे पिकण्याची भूमि. अ. न.

चातकः चततीतिचातकः, उद-
कयाचन करितो जोतो. कृ. चते-
था. चाननअ. चातकपक्षी. अ. पु.

चातुर्वर्ण्यं चत्वारोवर्णांश्चातुर्व-
र्ण्यं, चार वर्णजेतें. त. ब्राह्मण
क्षत्रिय वैश्य व शूद्र इत क्वांचें
समुदितनाव. अ. न.

चापः चापस्यवंशमेदस्यविकार

श्रापः, वंशभेदाच्चाजो विकार
तो. स. धनुष्य. अ. पु. न.

चामरं चम्यतेनेज्जचमरं, तदेवचा
मरं, वारण करिजेते जेणें करून
तेचमर तेंचचामर क. चसुधा.
अदनअ. चवरी. अ. न.

चामीकरं चागीकरेआकारविशे
षेभवंचामीकरं, आकारविशेषा
चेठायीं जें झाले ते त. सोने.
अ. न.

चांपेयः चंपायाअपत्यंचांपेयः,
चपासंबंधीजें अपत्य तो. त. सो
नचांपा. २ नागचांपा. अ. पु.

चारः चरएवचरणंवाचारः, च
रजोतोचचार किंवा बंधनजेंतें
क. चरधा गतिअ. चारसंज्ञकपु
रुष. २ बंधन अ. पु.

चारटी चारयतीतिचारटी, पस्था
दिकाप्रतसंचार करविल्येजीती.
क. चरधा गतिअ. स्थलकमलि
नी ई स्त्री.

चारणाः चरतीतिचारण, च्रेत्या
दिभूमीचेठायी संचार करितो जे
तो. क. चरधा गतिअ. कीर्तन
करणारागोसादी अ. पु.

चारुः चरतीतिचारुः, सौंदर्यं गामी
जें तें. क. चरधा. गतिअ. सुंदर.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

चार्विक्यं चर्वनंचर्विका, सैवचा
र्विक्यं, अर्थचर्चाशब्दाप्रमाणें.
अ. न.

चार्मः चार्मणः चर्मणांसमूहश्च
र्मणापरिवृतो वारथश्चार्मः, चर्मा
चासमुदाय किंवा चर्मानें आच्छा
दितजोरय तो. त. चर्मसमूह. २
चर्मानें वेष्टित केलेलारथ. अ. पु.

चार्मिणं चर्माणांसमूहश्चार्मिणं,
चर्म्याच्चाजो समुदायतें. त. चर्म
कांचासमुदाय. अ. पु.

चालनी चाव्यतेनयाचालनी, चा
कलेजातें जीणें करून ती. क. चल
धा. गतिअ. चाळण. इ. स्त्री अ. न.

चाषः चापयतीतिचापः, हिंसाक
रणाराजो. तो. क. चपधा. हिंसा
अ. पक्षिविशेष क. चारगा, चाप
अ. पु.

चिकित्सकः चिकित्सीतिचिकि
त्सकः, आधिदूर करितो जेतो.
सनाकितधा. आधिप्रतीकार अ.
वैद्य. अ. पु.

चिकित्सा चिकित्सानंचिकित्सा,
रोगाचा प्रतिकार करणारी जीती.
समकृतपा. रोगापनयनअ. रोगा
चा परीक्षा. आ. स्त्री.

चिकीर्षा कर्तुमिच्छानिकीर्षा, का
चांदि करण्याची जी इच्छा ती मना
रुधा. करणअ. करण्याची इच्छा.
आ. स्त्री.

चिकुरः चीति अव्यक्तं कुरतीति नि
कुरः, ची याप्रकारेण करून अव्यक्त
शब्दातेण करितो जीतो. रु. कुरधा.
शब्दअ. मस्तकाचे केश. २ अपिचा
रानें ललित हिंसादि करणारा. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

चिकृपां चिगितिकृपातीति चिकृपां
चिकृ याप्रकारेण करून शब्द करणा
रें जें तें. रु. कृपाया. शब्दअ. चिकृ
चिकीत जीतें. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

चिक्रसां चिगितिक्रसातीति चिक्रसां
चिकृ चिकृ याप्रकारेण करून शब्द
करितें जें तें. रु. क्रसाया. गत्यादि
अ. यत्नादिनांचें पीदयज्ञाप्रभं न.
चिंचा चिगिताव्यक्तं शब्दचिंचोती
तिचिंचा, अव्यक्त शब्दवती जीती

रु. चिञ्चा. चयनअ. चिंचेचेज्ञा
रु. आ. स्त्री.

चिता मृतश्रीयते स्यांचिता, मृत श्र
हणकेला जातो जीचादायीं ती.
रु. चिञ्चा. चयनअ. प्रेतदाहक
रण्याचें सरण. आ. स्त्री.

चितिः विग्रहादिचिताशब्दाप्रमाणे.
इ. स्त्री.

चित् चेतयते नयेति चित्, ज्ञाना
दिक विकसित करिजेतें जीणें ती.
रु. चितीया. संज्ञानअ. बुद्धि. त्.
स्त्री. २ असाकल्पत्या अर्थी. अ
व्य. उ. कश्चित्.

चित्तं चेतयते नयेति चित्तं, इतरे
द्वियाला प्रेरिजेतें जेणें तें. रु. चि
ञ्चा. चयनअ. मन. अ. न.

चित्तविषमः चित्तस्य विषमो,
नवस्थानंचित्तविषमः, अंतः
करण्याचें अनवस्थान जें तो. वि
त्तरत्तोनी अनवस्थिति. अ. पु.

चित्तसमुन्नतिः चित्तस्य समु
न्नतिश्चित्तसमुन्नतिः, चित्ताची
जीसमुन्नति स. मोच मोटा असो
मानणें ती. स. गर्व. इ. स्त्री.

चित्ताभोगः चित्तस्याभोगश्चि

साभोगः, चित्ताचा जो आपोग
ह्। तदेक प्रवणता किंवा पूर्णता
तो. स. मनास जी म्हरादिकांची
तत्परता ती. अ. पु.

चित्या विग्रहादिसर्वचिता शब्दाप्र.

चित्रं चित्रपत्यस्मादिति तच्चित्रं,
आश्रयं होतें जा पासून तें. ह्. चि
त्र धा. आश्रयं अ. चित्रवर्णं ३ अद्भुत
रस ३ आश्रयं १ श्विय वि. प्र. १११४ अ न

चित्रकं चित्रयतीति चित्रकं, चित्रित कर्म
वेतें जें तें ह्. चित्रधा. चित्रीकरण अ एर
अने श्वाड ३ चिताना औ ३ टिकक अ पु न

चित्रकरः चित्रस्य करः चित्रकरः,
चित्र करितो जो तो. ह्. दु. ह्. च्. धा.
करण अ. चितारी. अ. पु.

चित्रकृत् चित्रं करोतीति चित्रकृत्
आश्रयं कारी जो तो. ह्. ह्. च्. धा.
करण अ. तिवसाचे श्वाड. त्. पु.

चित्रतंडुला चित्रातंडुला अस्या
श्चित्रतंडुला, चित्रविचित्र आहे
त वीजें जींचीं ती. स. वावडिंगी
चे श्वाड. आ. स्त्री.

चित्रपर्णी चित्रं पर्णमस्याः चित्र
पर्णी, चित्र विचित्र आहे त पर्णे
जो मती. त. पिं वणीचे श्वाड.

इ. स्त्री.

चित्रभानुः चित्राभानवो यस्य सः
चित्रभानुः, चित्रविचित्र आहे त
किरण जाचे तो. स. अग्नि. २ सू.
चं. उ. पु.

चित्रशिरवंडिजः चित्रशिरवंडि
नो जातश्चित्रशिरवंडिजः, चित्र
शिरवंडी पासून जो उत्पन्न तो. ह्.
जनीधा. प्रदुर्भाव अ. च्. ह्. स्पति
अ. पु.

चित्रा चित्रं रूपमस्याः सा चित्रा,
चित्रकारक आहे रूप जी चें ती.
त. मूषक पर्णी. २ गोदुग्धा. आ. स्त्री

चिंता चिंत्यते न च्चिंता, चिंतन हो
तें जीणे ती. ह्. चिंतिधा. स्मृति
अ. स्मरण. २ विचार. आ. स्त्री.

चिपिटकः नासिकायानतं चिपिटकं,
चिपिरमिव प्रतिकृतिश्चिपिटकः,
नत नासिके साररवी जी प्रतिमा
तो. त. पृथुक ह्. पोहा. अ. पु.

चिरं चिरोः योस्येति चिरं, दीर्घक
ल आहे अर्थ जाचा तें. त. दीर्घक
लार्थी. अ. च्.

चिरक्रियः चिरेण क्रिया यस्य स चि
रक्रियः, चिर कालें करून आहे कि

या जानी तो. योडुद्यावेकाने हो-
ण्याने काय विलंचाने करणारा. वि-
०४. पु. न. आ. स्त्री.

चिरंदा चिरेणारतिपितृगृहात् भवृ-
गृहमितिचिरंदा; चिरकालानेपि
तृगृहापासून भवृगृहांजात्ये जीती
ह. अटधा. गति अ. विवाहित तरु-
ण स्त्री. इं. स्त्री.

चिरंतनं चिरेभवंचिरंतनं, चिर-
कालाने जें तें. त. पुरातन. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

चिररात्राय चिररात्रानयतेचिररा-
त्राय; बहुतरात्रस्त्री कालागतग-
मन करिजेतें जें तें. ह. अयथा. ग-
ति अ. दीर्घकालार्थां अच्य.

चिरविल्वः चिरं विलतीतिचिर-
विल्वः; चिरकाल भेदी जी तो. ह.
विलथा. सेदन अ. करवंजोचें श-
ड. अ. पु.

चिरप्रसूता चिरंप्रसूताचिरप्रसू-
ता; चिरकालाने जी प्रसूत ती.
स. फारदिवसानीं प्रसवलेली.
आ. स्त्री.

चिरस्य चिरनस्यतिचिरस्य; दीर्घ-
काळातें क्षोण करितें जें तें. ह.

अस्मधा. क्षेपण अ. चिरार्थक.
अच्य.

चिरात् विग्रहादिसर्वचिरशब्दाप्र-
चिराय चिरमयतेचिराय; चिरक-
ल्पयंत राहतो जी तो. ह. अय-
था. गति अ. चिरार्थक. अच्य.

चिरिंदा चिरिणोतीतिचिरिंदा; कुंड-
ण पेषणादिरूप हिंसां करित्ये जी ती.
ह. चिरिथा. हिंसा अ. अर्थादिस-
र्वचिरंदा श. प्र.

चिरिविल्वः विग्रहादिसर्वचिर-
विल्व श. प्र.

चिरिणा विग्रहादिसर्वचिरशब्दाप्र-

चिलिचिमः चिलिचितिविलासांमि-
मातेचिलिचिमः; विलासातें करिं-
तो जी तो. ह. माड् धा. मान अ. वे-
गसानावाचा मत्व. अ. पु.

चिल्लुः चिल्लतीतिचिल्लुः; क्षेपकरी
जी तो. ह. चिलथा. क्षेप अ. पक्षि-
विशेष. अ. पु.

चिबुकं चिबतीतिचिबुकं; घासादि
कांचें ग्रहण करणार जें तें. ह. ची-
बुधा. आदानादि अ. अपरोघान्ना-
रवाचना भाग. ०४. न.

चिन्हं चात्यतेनेनचिन्हं;

परिज्ञात करिजेतें जेणें तें. क. चह
धा. परिकल्कनअ. कोणेकगोष्टीचा
अनुमापकहेतु. अ. न.

चीनः चीयतेइतिचीनः, विचित्राप
त्तगमन करितो व चयन करिजेतो
जो तो. क. चिञ्चया. चयनअ. हरि
णविशेष. २ देशविशेष. ३ तंतु. ४
वस्त्र. ५ घ्राहि. अ. पु.

चीरं चीयतेइतिचीरं, रचिजेतो किं
वा चयन करिजेतो जो तो. क. चि
ञ्चया. चयनअ. वल्कल. २ मुक्ता
हार. ३ रेखाविशेष. ४ लेख्यभेद.
अ. न.

चीरी चिनोतीतिचीरी, चयन कर
णारी जीती. क. चिञ्चया. चयन
अ. मुरकूट. ई. स्त्री.

चीवरं विग्रहादिचीरशब्दाप्र सु
नीचें वस्त्र. २ शाकविशेष. अ. न.
२ अ. पु.

चुक्रं चकतीतिचुक्रं, तृप्ति करणा
ई जें तें. क. चक्रथा. तृप्तिअ. आ
म्लवेतस. २ आमसोमल. अ. पु.

चुक्रिका चुक्रयतीतिचुक्रिका, चु
क्र शब्द. कारी जीती. क. चुक्र-
था. शब्दादिअ. चुक्रा. आ. स्त्री.

चुल्लुः विग्रहादिसर्वकृत्स्नाक्षशा
ब्दाप्रमाणं.

चुल्लिः चुयतिभिरत्रचुल्लिः, अग्नि
प्रेरित होतो जीचे दायी तो. क. चुद
धा. प्रेरणअ. चुल. ई. स्त्री.

चुल्ल्या विग्रहादिसर्वचुल्लिशब्दाप्र.
चुल्लुकं चुष्यतेइतिचुल्लुकं, बालका
ने प्राशित करिजेतें जें तें. क. चुष
धा. पानअ. कुचाचें अग्र. अ. न.

चूडा चुड्यतेइतिचूडा, समुच्चित
होइजेते जीती. क. चुडधा. समु
च्छायअ. मोराची शिरसा ह्. तुरा.
२ शेंडी. आ. स्त्री.

चूडामणिः चूडायाः मणिः चूडाम
णिः, शिरसासंबंधीं जो मणी तो. स
मस्तकानें घूपण. इ. पु.

चूडाला चूडाः संत्यस्येतिचूडाला,
चूडासदृशा आहेत अंगें जीस ती.
त. फुरडी नावाची औषधि. आ. स्त्री

चूतः चुष्यतेइतिचूतः, रसदागमा
शिजेतो जी तो. क. चुषधा. पानअ.
आंच्याचे झाड. अ. पु.

चूर्णं चूर्यतेइतिचूर्णं, चूर्णकरिजेतें
जें तें. क. चूर्णधा. प्रेरणाअ. सुवासि
कद्रव्योपयोगी चूर्ण. २ धूक. अ. न.

चूर्णाकुंतलः चूर्णाद्युक्तः कुंतलः चूर्णाकुंतलः, चूर्णादिसुक्तजो कुंतल

तोः स. मस्तकान्वा कुरल केश. अ. पु.

चूर्णिः चूर्णि चूर्णस्य करणचूर्णि

चूर्णाच्चैर्जे करण ह. कृती तो. क.

चूर्णाधा. तत्करणअ. चूर्णिष्ठा. इ.

स्त्री. २३. स्त्री.

चूलिका चूल्यते अनया चूलिका

समुच्छ्रित हीर्दजेत्वे जीती. क. चू.

लया. समुच्छ्रायअ कर्णाच्चैर्मूल.

आ. स्त्री.

चूष्या चूष्यते पीयते मृष्टमांसेनादृ

श्यतां नीयते चूष्या, मांसाच्चा योपा

ने अदृश्यते प्रत पावपाश जीती.

क. चूपथा. पानअ. हत्तीच्यामध्ये

वांधण्यांसजो उपयोगी चर्मरज्जु

ती. आ. स्त्री.

चेदकः चेदकः चेदयते इति चे

दकः, परप्रेरणा करिजेतो जीतो.

क. चिदथा. परप्रेष्यअ. चाकर.

दि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेतकी चेतयति सा चेतस्ती, रात

पीडिता स चेतनो पयोगी जी

ती. क. चित्तिथा. संज्ञानअ. हि

र्जाच्चै माड. इ. स्त्री.

चेतनः चेतयते चेतति वा चेतनः,

चेतविला जातो किंवा चेततो जो

तो. क. चितिथा. संज्ञानअ. प्राणी.

अ. पु.

चेतना चेतयते नया चेतना, ज्ञाना

दिक इद्दिगत होते जीणें ती. क.

चित्तिथासंज्ञानअ. बुद्धि. आ. स्त्री.

चेत्तः चेतयते, नेनेति चेतः, इन्द्रि

य प्रेरणा करिजेते जेणें तें. क. चि

तिथा. संज्ञानअ. चित्त, मन. सु.

नपुंसक.

चेत् चेततीति चेत, पक्षांतरार्थजा

पावितें जें तें. क. चितिथा. संज्ञान

अ. सांतरार्था अच्य.

चेलं विव्यते, नेन चेलं, आच्छाद

न करिजेते जें तें. क. चिलथा. वस

नअ. वस्त्र. २ अधम. अ. न. २ वि.

अ. पु. न. आ. स्त्री.

चेली चेलस्य स्त्री चेली, अधमाची

जी स्त्री. ती. स्त्रीप्र. अधमानी वा

यको. इ. स्त्री.

चैलं विश्वहादिसर्वचेलशब्दाप्रमा.

चैली विश्वहादिसर्वचेलीशब्दाप्रमाणें.

चैत्यं नीयते इति चित्वा चित्वायाइ

दं चैत्यं, इएकादिकरुचिताहेतर्जा

चेदार्थी ती. चित्वा तत्संबंधी जें
तें चैत्य. त. यज्ञस्थान विशेष.
अ. न.

चैत्रः चित्रायुक्ताचैत्री सायत्रास्ति
सचैत्रः, चित्रानक्षत्रयुक्त पौर्णि
मा आह्ने जाचेदार्थी तो. त. चैत्रमा
स. अ. पु.

चैत्ररथः चित्ररथेन निर्वृतं चैत्रर
थं, चित्ररथाने जें निर्वृत स्र. संपा
दित तें. त. कुबेरचा बाग. अ. पु.

चौचौ प्रशस्तं चौचमस्था इति चौचं
उच्छृष्ट आह्ने दरांग भाग जाचा तें.
त. दालचिनी. २ फलमस्तूनरा
हिले लें मर्तातरां अवशिष्ट राइतें
तें. अ. न.

चौरः चौरयतीति चौरः, चौराक
रितो जो तो. क. चुरधा. स्तेय अ.
चोरी करणारा. अ. पु.

चौरपुष्पी चौरइवसुष्यं यस्याश्चो
रपुष्पी, रात्रीं विकसित होते लें
पून चौरा प्रमाणें आह्ने पुष्पी
चें ती. वल्लिविशेष. ई. स्त्री.

चौरिका विग्रहादि सर्वचौरशब्दा
प्रमाणें. आ. स्त्री.

चौलः चोत्यतेनेन चौलः, अवयं

वितहीतें जेणें तो. क. चुलपा. स
मुच्छ्राय अ. आंगररवा. अ. पु.
चौली चोत्यते, नचाचौली, अर्था
दिचौलशब्दाप्र. ई. स्त्री.

चौरः चोरणं चुरा, चुराशीलमस्य
चौरः, स्तेय करण आह्ने स्वभाव जा
चा तो. त. चौर. अ. पु.

चौरिका चोरास्य भावः कर्मवाचो
रिका, चोराचा धर्म किंवा कर्म जें
ती. त. चौर्य. आ. स्त्री.

चौर्यं चोरस्य भावः कर्मवाचोर्त्यं,
चोराचा जो धर्म किंवा कर्म तें. त.
चोरी. अ. न.

च्युतं च्युतेस्म्यच्युतं, गमन करि
जे लें जें तें. क. च्युद्धा. गति अ.
गळले लें. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

छगलकः छाद्यते इति छगलः छगल एव छगलकः, छेदन करिजे तो जो तो छगलतोच छगलक. त. अज ह. वोकड. अ. पु.	ती. क. अरुपा. कुंठिलगतिअ. सुंगसवेक. ई. स्त्री.
छगला छाद्यते इति छगला, हिंसि जेत्ये जी ती. क. छोपा. छेदनअ. वरधारा ह. जाणंफं जी वनस्वाति. आ. स्त्री.	छदः छाद्यते अनेनांगं छदः, अंगाचें आच्छादन होतें जेणें करूनतें. क. छदथा. अपवारणअ. पान. २ पित्त. अ. न.
छगलांघ्री छगलस्येव अंधिरस्याच्छगलांघ्री, वोकडच्या पायां प्रमाणें आहेत सुच्या जीच्या ती अर्थ छगलाशब्दाप्र. ई. स्त्री.	छदनं इत्यादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमाणें अ. न.
छगलांघ्री छगलस्येव अत्राप्यस्याः छगलांघ्री, छगलाप्रमाणें आहेत आंतडीं जीचीं ती. स. अर्थ पूर्वीच्याश. प्र. ई. स्त्री.	छदिः इत्यादिछदिशब्दाप्रमाणें. स. स्त्री.
छत्रं छाद्यतीति छत्रं. उष्णादि वारण करितें जेंतें. क. छदथा. अपवारणअ. छत्र. अ. न.	छद्य छाद्यते स्वरूपमनेनेति छद्य, स्वरूपावरण होतें जेणें तो. क. छदथा. अपवारणअ. कपर. न. न.
छत्राच्छत्राप्यस्यस्या इति छत्रा. छत्रा कृति आहेत शुच्छ जीस ती. त. मधुरिका ह. वडिशोफ. रत्नलत्पा विशेष. ३ कोथिंबीर. आ. स्त्री.	छंदः चंदनं चंचते; नैनवा छंदः; आनंदन व आनंद करिजे तो जेणें तो. क. चदिथा. आल्हादअ. अग्निप्राय. अ. पु.
छत्राकी छत्रं अकतीति छत्राकि छत्राकारते प्रत गमन करित्ये जी	छंदः छंदनं छंदः; गोपन जेंतें. क. छदिथा. संवरणअ. गायत्री उष्णिक इत्यादि. २ इच्छा. ३ वेद. स. न.
	छन्नः छद्यते स्मोति छन्नः. आच्छादन करिजेला जो तो. क. छदथा. अपवारणअ. आच्छादन केलेंला

२ एकांतस्थल. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. २ अ. न.

छलं छानंछलं, मर्यादानाशनजं
तै. रु. छोधा. छेदन अ. रूपर. ३
सुद्धमर्यादात्याग. अ. न.

छविः भिद्यन्ति असारमिति छविः
असारातें छेदन किंवा भिन्नक
रित्ये जीती. रु. छोधा. छेदन अ.
२ छिद्रिधा. द्वैधीकरण अ. कांति
इ. स्त्री.

छागः क्षतिछायतेवाछागः, छि
न्नहोतो अथवा छेदिजेतो जीतो
रु. छोधा. छेदन अ. शोकह. २ शी
वी. अ. पु.

छागी क्षयतीति छागी, छिन्न हो
स्ये जीती. रु. छोधा. छेदन अ.
शेकी. इ. स्त्री.

छातः क्षयतीति छातः, छेदन पा
वतो जीतो. रु. छोधा. छेदन अ.
तोडलेला. २ अशक्त. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

छात्रः गुरुदोषाच्छादनं छात्रं तच्छा
कमस्थछात्रः, गुरुदोषां च आवर
ण करणारा आहे स्वभाव जाना
तो. त. शिष्य. अ. पु.

छादितः विग्रहादिसर्वं छन्नश
ब्दाप्रमाणं.

छांदसः विग्रहादिसर्वं श्रोत्रियश
ब्दाप्रमाणं.

छाया क्षयतीति छाया, उष्णादिना
शकस्ये जीती. रु. छोधा. छेदन
अ. अनातप. २ कांति. ३ सूर्यप
त्नी. ४ तेज. आ. स्त्री.

छितं विग्रहादिसर्वं छातशब्दाप्र
माणं.

छिद्रं छिद्यते इति छिद्रं, भेदिन
जें तें. रु. छिद्रिधा. द्वैधीकरण
अ. भोंक. अ. न.

छिद्रितः छिद्यते इति छिद्रितः,
छिद्रयुक्त करिजेला जीतो. रु.
छिद्रिधा. भेदन अ. विंधलेला. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

छिन्नं छिद्यते अस्मिन्नं, छेदन रु
रिजेले जें तें. रु. छिद्रिधा. द्वैधी
करण अ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

छिन्नरूहा छिन्नारोहतीति छिन्न
रूहा, छेदित होस्ताती प्रादुर्भूत
होणारी जीती. रु. रुहधा. प्रादुर्भा
वादिक अ. युक्तवेल. आवंत.
स्त्रीलिं.

छुरिका छुरतीति छुरिका, छेदन करणारी जीती. क. छुरधा. छेंदं नअ. सरी. आ. र्त्ता.	व्याप्रमाणे. अ. प्र. छेदनं छित्तिच्छेदनं कर्तनजेंतें. क. छिदिरुधा. द्वैधीकरणअ. कर्त न स. कातरणे. अ. न.
छेकः अयतीति छेकः, नमत्कृतिरु रणारा जो तो. वृत्त्यादि छातशय	

जगत् गच्छतीतिजगत्, नाश
गामीजैतै. कृ. गम्ल्या. गतिअ.
जंगम. २ लोक. विअ. पु. न. आ.
स्त्री. २ त्. न.

जगत्प्राणः जगतः प्राणोजगत्प्रा
णः, सर्वजगतांचाजो प्राणतो.
स. वायु. अ. पु.

जगती गच्छतीतिजगती, प्राप्त
होत्येजीती. कृ. गम्ल्या. गतिअ.
भूमि. २ छंदोविशेष. ३ जंगम.
४ लोक. ई. स्त्री.

जगरः जगतागृह्यतेइतिजगरः,
जगतांनीग्रहण करिजेतो जोतो.
कृ. गृह्या. ग्रहणअ. कवचह.
निलरवत. अ. न.

जगलः मृशंगत्यतेजगलः, असं
त भक्षण करिजेतो जोतो. कृ. ग
लया. अदनअ. सरकल्क. अ.
पुद्विगी.

जग्धं विग्रहादिअन्वशब्दाप्रमा
णै. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जग्धिः अदनंजग्धिः, भोजन.
जैती. कृ. अदया. भक्षणअ.
सहभोजन. इ. स्त्री.

जघनं हन्यतेतज्जघनं, हननं

करिजेतैजैतै. कृ. हनया. हिंसा
दिअ. स्त्रियांचाकरिपुरोभाग,
जासओरी क्षणतात तो. अ. न.

जघनेफला जघनेफलंचस्थाः सा
जघनफला, जघनतुल्यांगाचेरा
यांआहेत फलेंजीसती. उंवर२वा
खोडा खरवतइत्यादि. आ. स्त्री.

जघन्यं जघनेभवंजघन्यं, चरम
प्रागीं जोउत्पन्नतो. त. शूद्र. २
शेवटचा. ३ अथम. ४ शिभ्र. अ.
पु. २।३ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
४ अ. न.

जघन्यजः जघन्येअवरकालेजा
तो जघन्यजः. पारीभागून झाला
जोतो. त. जनीया. प्रादुर्भावअ.
धकराबंधु. अ. पु.

जंगमं गच्छतितज्जंगमं, गमन
करितैजैतै. कृ. गम्ल्या. गतिअ.
चर, स. जंगम. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

जंगमेतरः जंगमादितरोजंगमे
तरः, चराहून जो इतरतो. मं.
स्थावर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जंघा जंघन्यतेकुटिलंगच्छतीति
जंघा, कुटिलगमन करणारी जी

ती. कृ. हनधा. हिंसा. अ. २
सना. पायांची पोठरी. आ. स्त्री.
जंघाकरिकः जंघेकरायस्यजं
घाकरिकः, जघान् आहे हस्ती
ह्य. तत्कार्यकारी जाचा ती. स. ग
तिबलानें उपजीवन करणारा जा
सूद. अ. पु.

जंघालः अतिशयिताजंघास्यजं
घालः, अतिशयितगमनाविष
यी वेगवती आहेत जंघाजाचा
ती. त. फार लवकर जाणारा. अ.
पुलिं.

जंघिलः विग्रहादिसर्वजंघाशब्दा
प्रमाणे.

जटा जटते इति जटा, संपीभूत
होइजेत्ये जी ती. कृ. जटधा. संघा
तअ. जटा. आ. स्त्री.

जटाजूटः जटानांजूटोबंधनंज
टाजूटः, जटांचा जोजूट ह्य. बु
चडातो. स. संश्लिष्ट केशभार.
अ. पु.

जटामांसी जटतीति जटा जटांम
न्वतइति जटामांसी, संपीभवना
तें जाणत्ये जी ती. कृ. मनधा. ज्ञा
नअ. कताविशेष. ई. स्त्री.

जटिः जटी जटतीति जटी,
जटिल होती जो ती. कृ. जटधा.
संघातअ. पिंपळाचारक्ष. इन्. पु.
जटिला जटास्त्रस्याइति जटिला,
जटा आहेत जीसती. त. जटा
मांसी. आ. स्त्री.

जटुलः जटतीति जटुलः, सम्य
कसंपीभूत होंतो ह्य. संश्लिष्ट
जो ती. कृ. जटधा. संघातअ.
शरीरावरचें लासें. अ. पु.

जटुरं जायते जंतुरस्याज्जीर्पती
तिवाजटुरं, प्राणीउत्पन्न होतो
जा पासून तें किंवा वयोहानिक
रणारें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भा
वअ. २ जूधा. वयोहानिअ. कु
क्षि. २ कृतिण. अ. पु. न. २ वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

जडः जलतीति जडः, बुक्तायु
क्तजाणत नाही जो ती. कृ. जल
धा. आघातअ. अत्यंतमूर्ख. २
शंड. वि. अ. पु. २ न. आ. स्त्री.

जडा जलतीति जडा, मत्स्यादिवि
घातकारी जी ती. इत्यादिपूर्वीच्या
शब्दा प्रमाणे. कुवला नावाची
वनस्पति. आ. स्त्री.

जडुलः जलतीतिजडुलः, असौ-
 स्त्रिष्टकारण करितो जो तो. कृ. जल
 धा. अपवारणअ. लासैं अ. पु.

जतु जायतेइतिजतु, उत्सन्नहीषा
 रजैं तैं. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
 लारव. उ. न.

जतुकं जत्वेवप्रतिरुतिर्जतुकं, ला
 खे सारसी जी प्रतिमा तैं. त. हिंयु
 वृक्षाचाडीक. अ. न.

जतुका. जतूका जखिवजतुका
 लासै प्रमाणे आहे प्रतिरुती जीनी
 ती. त. चक्रवर्तिनी नावाची औष
 धि. २ पक्षिविशेष. आ. स्त्री.

जत्रु जायतेवाहुरस्थादितिजत्रु,
 उत्सन्न होतो हे बाहू जा पासूनतें
 कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. बाहू व
 मस्तक ह्यांचा संधि. उ. न.

जनकः जनयतीतिजनकः, उत्स
 न्न करणारा जी तो. कृ. जनीधा.
 प्रादुर्भावअ. शप. अ. पु.

जनंगमः अर्थाभिर्कृंजनंगच्छ
 तीतिजनंगमः, अर्थाभिर्लोकंग
 त गमन करणारा जी तो. कृ. ग
 म्भ्या. गतिअ. चांडाल. अ. पु.

जनता जनानांसमूहोजनता, ज

नान्ना जो समुदाय ती. त. जनम
 मूह. आ. स्त्री.

जननं जन्यतेनेनेतिजननं, प्रग
 र हीरजेतें जैणें करून तें. कृ. ज
 नधा. जननअ. जन्म. २ वंश ह्य.
 कुल. अ. न.

जननी जनयतीतिजननी, उत्स
 न्न करणारी जी ती. कृ. जनीधा.
 प्रादुर्भावअ. आई. आ. स्त्री.

जनपदः जनःपदंवस्तुयत्रेतिज
 नपदः, जनरूप वस्तु राहतें ज्या
 जेगयीं ती. स. देश. अ. पु.

जनयित्री जनयतीतिजनयित्री,
 उत्सन्न करणारी जी ती. कृ. जनी
 धा. प्रादुर्भावअ. आई. ई. स्त्री.

जनश्रुतिः जनेभ्यः श्रूयतेसाज
 नश्रुतिः, जनापासून श्रवण करि
 जेत्ये जी ती. कृ. श्रुधा. श्रवणअ.
 लोकवाता. ई. स्त्री.

जनार्दनः जनौजननमर्दयती
 तिजनार्दनः, शरणागत लोकांचें
 जन्म नाहीसैं करतो जी तो. कृ.
 अर्दधा. गतिअ. विष्णु. अ. पु.

जनाश्रयः जनानामाश्रयः जना
 श्रयः, जनाला जो आश्रयतो. स.

मंठप ह्य. माडव. अ. पु.

जनिः अन्यतेनयेतिजनिः, उत्सन्न
होइजेतें जेणें ती. कृ. जनीथा. प्रा
दुर्भाव अ. जन्म. २ चक्रवर्तिना
मक शाक विशेष ह्य. शकवत.
३ सूत ह्य. पुत्रभार्या. इ. स्त्री.
जनित्री विग्रहादि सर्वजनविश्रा
शब्दा प्रमाणे.

जनी जायतेवंशोस्यामितिजनी,
उत्सन्न होत आहे वंश जीन्नादायीं
ता. कृ. जनीथा. प्रादुर्भाव अ. पुत्र
भार्या २ जन्म. ३ शाकविशेष.
ई. स्त्री.

जनुः विग्रहादिजननशब्दा प्रमा
णे. जन्म. सू. न.

जंतुः जायतइतिजंतुः, उत्सन्न हो
तो जो तो. कृ. जनीथा. प्रादुर्भाव
अ. प्राणी. उ. पु.

जंतुफलः जंतवः फलेस्यजंतुफ
लः, जंतु ह्य. प्राणी आहेत फ
लाचेदायी जाच्या तो. स. उंबरा
चें झाड. अ. पु.

जन्म जायतइतिजन्म, विग्रहायांदि
सर्वं जंतुशब्दाय. न. न.

जन्मी जन्मभस्मस्येतिजन्मी, जन्म

आहेजास तो. त. प्राणी. इ. पु.

जन्म्यः जनीवधूसौं वहति प्रापयती
तिजननं अन्यं वा जन्म्य, स्त्रीतें पाव
वितो जो तो किंवा ऋणपैरादिकें क
रून जें उत्सन्न तें. कृ. जनीथा. प्रादु
र्भाव अ. जांबयाचा स्मेही. अ. पु. २
सुद्ध ३ लोकापवाद. अ. न.

जन्म्युः विग्रहादिजतुशब्दा प्रमाणे.
उ. पु.

जपः जपनं जपः, जपन ह्य. मानसक
मंजें तो. कृ. जपथा. मानस अ. वेदा
भ्यास. अ. पु.

जपापुष्पं जपायाः पुष्पं जपापुष्पं,
जपा ह्य. जास वनतिचै जें पुष्प तें.
स. जासवंदीचे फूल. अ. न.

जंपती जायाचपतिश्च जंपती, स्त्री
आणि पुरुष जे ते. स. नवर आणि
वायको. इ. पु. नित्य दि.

जंबालः जमयतिग्रसतेवस्तुजंबा
लः, वस्तुमात्रातें अदृश्य करितो जो
तो. कृ. जमुया. अ. दनु. अ. चिखल.
अ. पु.

जंवीरः जंवीरः जंम्यतेतिजंवी
रु फल भक्षणकालीं गात्ररूपमक
रितो जो तो. कृ. जनिथा. गात्रनिना

मअ कागदी सिंवाचें झाड. २ श्वेतम
रवा. अ. पु.

जंबु जंबोः फलं जंबु, जंबूचें जें फ
लादिते. स. जंबु वृक्षाचें फळ. उ. पु.

जंबुकः जमतीति जंबुकः, इक्षु म
क्षण करणारा जो तो हू जमुधा. म
क्षण अ. कौल्हा. अ. पु. २

जंभः जंभलः जंभयतीति जं
भः, जंभण करितो जो तो. वृक्षादि
सर्व जंभार शब्दाप्र.

जंभमेदी जंभंभेत्तुं शीलमस्येति
जंभमेदी, जंभदेत्यान्वाभाशक
आहे स्वभाव जात्वातो. हू. भिदिर्
धा. विदारण अ. इंद्र. इन्. पु.

जयः जयनं जयनं जयतीति
वाजयः, स्वात्कर्षं प्राप्ति जीतो.
किंवा सर्वोत्कर्षानं वतंतो जो तो.
हू. जिधा. जय अ. विजय. २ नरवे
काचें झाड. अ. पु. न.

जयंतः जयतीति जयंतः, जयमि
ठवितो जो तो. हू. जिधा. जय अ.
इंद्राचा पुत्र. अ. पु.

जयंती अग्निमंथने जयतिसाज
यती, अग्निमंथना विषयीं जय
पावत्ये जीती. हू. जिधा. जय अ.

वहाककक्ष. ऐरणनादाची औषधि.
इं. स्त्री.

जया विग्रहादि सर्व जयंती शब्दा
प्र. आ. स्त्री.

जय्यः जैतुं शक्यो जय्यः, जिंका
वयाकारणे जो शक्य तो. हू. जिधा
जय अ. दुसऱ्यास जिंकण्यास श
क्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जरणः जरयतीति जरणः, श्व
रादि जीर्ण करितो जो तो. हू. जृष्
धा. वयोहानि अ. जिरें. अ. पु.

जरन् जीर्यति इति जरन्, जीर्ण
होतो जो तो. हू. जृष्धा. वयोहा
नि अ. वृद्ध. त. पु.

जरद्ववः जरंश्चासौ गौत्र्यजरद्ववः,
वृद्धो वृषभ तो. स. ह्यातारा वै
ल. अ. पु.

जरा जीर्यत्स नवाजरा, जीर्ण होइ
जैतो जीर्णं ती. हू. जृष्धा. वयोहा
नि अ. वृद्धपणा. आ. स्त्री.

जरायुः जरामेतीति जरायुः, जरा
स. तत्तुल्य शीघ्र न चलाती मत प्राप्
होतो जो तो. हू. इण्धा. गति अ.
ज्या स्वर्मानं कुडीत गर्भनेपित अ
मतो तें नर्म. उ. पु.

जरासुजः जरासुजांतोजरासुजः,

गणेशयापासून जो उत्पन्नतो

कृ. जनीपा. प्रादुर्भाव.

मनुष्य वगवादि पशुवगैरे. अ. पु.

जले जलतेजडीपावतीत्यपवारय

तीतिवाजले, जडी भूतहोते किंवा

मलादिकाचें अपवारणकरितें जें

तें. कृ. जलधा. अपवारणअ. उदक

अ. न.

जलगमः विग्रहादिसर्वजनगम

शब्दात्.

जलजंतुः जलस्यजंतुर्जलजंतुः,

जलसंवंधीं जो जंतुह. प्राणीतो.

स. जलचरनिशेष उ. पु.

जलधरः जलस्वधरोजलधर. उ

दकाचा जो धर ह. धारणकर्तातो.

स. मेघ. अ. पु.

जलनिधिः जलानिनिधीयंतैः चै

तिजलानानिधिवांजलनिधिः उ

दके जींती अतिशये करून राहाता

हंत ज्याचेदारीं तो. किंवाजलांचा

जो निर्धास. देवा तो कृ. दुधाअथा

पापणअ. समसुद्र. इ. पु.

जलनिर्गमः जलान्स्मिन्निर्गच्छं

तीतिजलनिर्गमः, उदके परावर्तन

पावतात जापासून तो कृ. गम्बुधा.

गतिअ चक्रकृतिउदकांचा सौंवर.

अ. पु.

जलनीलिका जलेनीलिकाजल

नीलिका, जलाचेदारीं जीनीलिका

ती. स. शेवाळ आ. स्त्री.

जलनीली जलस्यनीलीजलनीली,

जलसंवंधीं जीनीलीती. स. शेवा

ळ. इ. स्त्री.

जलप्रायं जलप्रायंयचेतिजलप्रा

यं, जलआहे प्रायःस. सर्वतोगा

मी जाचेदारीं तें. स. पांचळ प्रदेश.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जलमुक् जलमुंचतीतिजलमुक्,

जलसौंडितो ह. दृष्टिकरितो जो

तो. कृ. सुच्छधा. मोक्षणअ. गेय.

च. पु.

जलव्यालः जलेव्यालःजलव्या

लः, जलाचेदारीं जो व्याल ह. वया

ळातो. स. पाणसर्प. अ. पु.

जलशुक्तिः जलजाशुक्तिर्जलशु

क्तिः, जलापासून उत्पन्न होणारी

जी शिंपीती. स. लहानशिंपी. इ. स्त्री

जलाधारः जलस्थाथागोजलाधार,

उदकाचा जो आधार तो. स. तळे

इत्यादिक उदक राहाण्याचें स्था
न. अ. पु.

जलाशयः जलमाशेते; जला
शयः, उदकराहतें जाचेदार्पी तें.
कृ. शीङ्धा. स्वप्नअ. जलाचा आ
धार. अ. पु. २ काव्यावाच्याचें सू
क. अ. न.

जलूका जलमोकोयस्याः साजल
का, उदक आहे स्थान जीचें ती.
स. जकू. आ. स्त्री.

जलोका विग्रहादिसर्वपूर्वीचा
शब्दाप्रमाणें.

जलोच्छ्वासः जलमुच्छ्वसत्त्वे
नेतिजलोच्छ्वासः, उदकराहतें
जेणें तो. कृ. श्वसधा. प्राणनअ.
तच्याचें वगेरे पाणी राहाण्याचा
मार्ग. अ. पु.

जलौकसः विग्रहादिजलौकाश
ब्दाप्रमाणें. सू. स्त्री. नि. व.

जलोका जलमोकोयस्याः साज
लौका, जल आहे ओकस. स्थान
जीचें ती. स. जकू. आ. स्त्री.

जल्पाकः जल्पनेदितिजल्पाकः.
अवाच्यबोलतो जो तो. कृ. जल्प-
धा. शकवाणिअ. वहुत भिद्यमा

पण करणारा. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

जल्पितं जल्पतेस्मजल्पितं, भा
षणकरिजेले जें तें. वृत्त्यादिपूर्वीचा
शब्दाप्रमाणें. उक्त. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

जवः जवनंजवः, जवनस्य वेगजो
तो. कृ. जुग्धा. गत्याद्य. वेग. अ. पु.
२ वेगवान्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनः जवनशीलोजवनंचाजवनः,
वेगवान् जो तो. अथवा वेगजो तो.
कृ. जुधा. वेगअ. अतिवेगवान् अ
श्वादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जवनिका जवतीतिजवनिका, ग
मनकर्त्री जी ती. कृ. जुधा. गतिअ.
पडदा. आ. स्त्री.

जवा जवतीतिजवा, गमनकर्त्री
किंवा वेगवती जी ती. कृ. जुधा. ग
त्याद्यर्थ. जास्वंदीचें झाड. आ. स्त्री.

जवाधिकः जवेनअधिकः जवा
धिकः, वेगानें अधिक जो अन्वा
दिक तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जङ्घतनया जङ्घोः तनयाजङ्घत
नया, जङ्घी जी कन्या ती. स. भा
गीरथानदी. आ. स्त्री.

जागरः जागतीति जागृतिर्वाजागरः, शस्त्रादिप्रहार वंचनार्थं जागरूकः, जो तो किंवा जागृती जी तो कृ. जागृथा. निद्राक्षय अ. चिह्नरत्न. २. जागरण. अ. न.

जागरा विग्रहादिसर्वजागर्यांशव्याप्रमाणे

जागरिता विग्रहादिसर्वजागरूकशब्दाप्रमाणे. वि. कृ. पु. न. इ. स्त्री

जागरूकः जागरणशील जागरूकः, जागरण आहे स्वभाव जाना तो. कृ. जागृथा. निद्राक्षय अ. जागृणीशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जागर्तिः जागरणं जागर्तिः, निद्राक्षय जो ती. कृ. जागृथा. निद्राक्षय अ. जागृणः इ. स्त्री.

जाग्रिया विग्रहादिसर्वजागर्तिशब्दाप्रमाणे. आ. स्त्री.

जागर्या विग्रहादिसर्वजाग्रियाशब्दाप्रमाणे. आ. स्त्री.

जांगलिका जांगलिर्विषविषाजो गलीवासास्थास्तीति जांगलिकः, विषनिवर्तक विषा आहे जास तो. न. विषवेद्य. अ. पु.

जांघिकः अंघाण्यां जीवतीति जांघिकः, अंघाणां जीवनापावणारा जो

तो. त. गतिबळे करून उपजीविका करणारा जासूद. अ. पु.

जातं जायत इति जातं, उत्पन्न होतें जें तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जातवेदाः जातवेदो धनं यस्मात्स जातवेदाः, उत्पन्न आहे वेदसह धन जापासून तो. स. अभिन. स. पु.

जातरूपं प्रशस्तं जातं जातरूपं, प्रशस्त जें झालें तें. त. स्रवर्ण. अ. न. पुंसक.

जातापत्या जातं अपत्यं यस्याः सा जातापत्या, झालें आहे अपत्यजी सती. स. प्रसूत जाहलेली स्त्री. आ. स्त्री.

जातिः जायत इति जननं वा जातिः, भेदकृत्तने होले जीती. किंवा जनन जें ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. जन्म, उत्पत्ति. २. पुष्पलता विशेष जाई. ३. आंबळीचें झाड. ४. ब्राह्मणत्वादि जाति. ५. आयफळ. इ. स्त्री.

जातिकोशः जातिकोषः जात्याः कोशो जातिकोशः, जातीचा जो कोशसह बाज तो. स. जायफळ. अ. पु.

जाती जात्याः पुष्पजाती, जातीचें
जें पुष्पती. त. जाईचें जें पुष्प
ह. फूल तें. ई. स्त्री.

जातीकोषः विश्वहादिसर्वजाति
कोशाशब्दाप्रमाणें.

जातिफलं जातीफलं जात्याः
फलं जातिफलं, जातीचें जें फल
तें. स. जायफल. अ. न.

जातु जायते तज्जातु कदाचिदर्थं बोध
नाविषयीं जें उसन्न तें. वृत्त्यादिजा
तशाब्दाप्रमाणें. कदाचित् वा अर्थी
अव्य. उ. नजातु कामान्दमेंसजेत्.

जातुषं जातुनो विकारो जातुषं, कासा
विकार जो तें. त. कासाविकाराचें.
पात्रवंगीरे. वि. अ. सु. न. आ. स्त्री.

जातुधानः जातुकदाचित् धानं सं
निधानं च स्येति जातुधानः, कदाचि
त् आदे सांनिध्यजाचें तो. म. रास
स. अ. सु.

जातोक्षः जातत्रासावृक्षाच जातो
क्षः, जातस्य श्रेष्ठतैः प्रतप्राप्तजोड
क्षतो. स. बलीवर्दस्य. वेंल. अ. सु.

जानु जायते इति जानु, निघतकान्ती
उसन्न होतें जें तें. ह. जनीधा. प्रादुर्ना
वअ. सुडगा उ. न.

जावालः जवमालातीति जावाल.
जवह्य. वेग त्याप्रत आलाति सु. गृ
हणकरितो जो तो. ह. लाधा. आदा
नअ. धनगर. अ. सु.

जासाता जायां भिमीते जामाता, स्त्री
सामान करणारा जो कन्येचा भर्तातो.
ह. माडूधा. मानअ. कन्याभर्ता जो
जावई तो. क. सु.

जामिः जायते इति जामिः, कुलता
रणार्थं जीउत्सुन्वती. ह. जनीधा. शा
दुर्भावअ. भगिनी. २ कुलस्त्री. इ. स्त्री.

जांबवं जंबोजांबवं, जंबुसंबंधी जें
तें. त. जांबूक. अ. न.

जांबूनदं जंबूनयां भवं जांबूनदं, जं
बूनदीचे संबंधी जें उसन्न तें. त. रूय
णं. अ. न.

जाचकं जयति गोधांतरमिति जाच
क, अन्यगंधान्नापराभाव करणारें
जें तें. ह. जिधा. अभिभवअ. रू
वासिक पीतचंदन. अ. न.

जाया जायते अस्यामिति जाया, प
तिसतः उसन्न होतो जीचे दायीं ती.
ह. जनीधा. प्रादुर्भावअ. विवाहित
स्त्री. आ. स्त्री.

जायाजीवः जायया जीवतीति जा

याजीवः, स्थियेच्चावेषं करून
जीवन करितो जो तो. कृ. जीवधा.
प्राणनभ. स्त्रीवेष ग्रहण करून न
तंनादिकानें उपजीविका करणारा
नर. अ. पु.

जायापती जायाचपतिश्चजायाप
ती, अर्थादिसंबंदंमतिशब्दाप्रमाणे

जायुः जयंतिरोगानितिजायुः, रो
गांतें दूर करितो जो तो. कृ. जिधा.
जयअ. औषध. उ. पु.

जारः जांरयतीतिजारः, वयोहानि
करणारा जो तो. कृ. जृषा. वयोहा
निअ. मुखनवर्त्या वांचून जो दुस
राटे वलाळा सोयरा तो. अ. पु.

जारजः जासज्जातोजारजः, जा
रापामून झाला जो तो. कृ. जनीधा.
शदुर्भावअ. जारजपुत्र. अ. पु.

जालं जालयतिजालवत्गवाक्षच
त्तिष्ठतीतिजालं, अचगुंठनक
रितें किंवा जालाप्रमाणे स्थितजें
कृ. जलधाअपवारणअ. २. १. स्थिति.

जाले १ गवाक्ष. २ समुदाय. ४ को
मलकलिका. ५ रूपर. अ. न.

जालकं जालमिवजालकं, कलि
कप्रमाणें जें तें. न. नूतन कलिका.

अ. न.

जालिकः जालेनचरतीतिजालिकः,
जालें करून संचार करितो जो तो. त.
जाल्यानें भृगादिक मारणारा अ. पु.

जाली ज्वलतीतिजाली, विस्तृतही
खेळीती. कृ. जलधा. धान्यअ. पडव
डीचावेल ई. स्त्री.

जाबालः जबमालातीतिजाबालः,
वेगातें ग्रहण करितो जो तो. कृ.
लाधा. आदानअ. धनगर. अरु
यंत. पु. .

जाल्मः जालयतीतिजाल्मः, धर्मा
दिकानें आच्छादन कर्तो जो तो. कृ.
जलधा. आच्छादनअ. पायस. २. ४
पासुपान पाहतां कार्यं करणारा.
अ. पु.

जिंगी जिंगतीतिजिंगी, गमन क
रित्तेजोती. कृ. जिगिधा. गतिअ.
मंजिष्ठानावाची औषधि. ई. स्त्री.

जियत्सुः अजुमिच्छुर्जियत्सुः,
भक्षण करवधा करणें इच्छा करि
तो जो तो. कृ. अंदधा. भक्षणअ. पु
केलेला. दि. उ. पु. स्त्री. न.

जित्तरः जयनशीलोजित्तरः, जय
आहेसभाव जाणतो. कृ. जिधा.

जयअ. यशस्वी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जिनः जयति लोकमिति जिनः, लो

कांलापराभूत करितो जो तो. कृ.

जिधा. जयअ. कुट्ट. ह्य. नास्तिक.

अ. पु.

जिष्णुः जयति तच्छी लोजिष्णुः,

शत्रु जिंकर्णो आहे स्वभाव जान्वा

तो. कृ. जिधा. जयअ. इंद्र. उ. पु.

१ जयशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

जिह्वं हीयते इति जिह्वं, त्यागिजेतं

क्रिवाहीन होईजेतं जें तें. कृ. ओ.

हाकृष्ण त्यागअ. कुटिल. २ आद्य

शी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जिह्वगः जिह्वं कुटिलं गच्छती

ति जिह्वगः, कुटिल गमन करितो

जो तो. कृ. गम्बूधा. गतिअ. सर्प

अ. पु.

जिह्वा लिहंत्यनया जिह्वा, पदार्थं

आसादिन करितात जीणे ती. कृ.

लिहण. आम्नादअ. जीभ. आ. स्त्री

जीनः जिनातीति जीनः, वयोहा

नीते पावतो जो तो. कृ. ज्याधा. व

योहानिअ. सातारा. अ. पु.

जीभूतः जीवने घेंचताति जीभूतः,

उदक गोचन करितो जो तो. कृ. सु

च्छ्या. मोक्षणअ. मेघ. २ देवता

लीहृक्ष विशेष. अ. पु.

जीरकः जिनातीति जीरकः, शी

घजीर्ण होतो जो तो. कृ. ज्याधा.

वयोहानिअ. जिरे. अ. पु.

जीर्णः जीर्यति इति जीर्णः अर्थ

जीनशब्दाप्रमाणे. कृ. जृष्णधा. वयो

हानिअ. वृद्ध. अ. पु.

जीर्णिः जरणं जीर्णिः, जीर्णत्वजें

ती. धात्वर्थादि पूर्वीच्या शब्दाप्रमा

णे. जीर्णता. इ. स्त्री.

जीर्णवस्त्रं जीर्णंच तद्वस्त्रंच जी

र्णवस्त्रं, जीर्णं स. जुनें असें जें व

स्त्रतें. स. फार. जुनें कापड. अ. न.

जीवः जीवने जीवः, प्राणधारण

जें तो. कृ. जीवधा. प्राणधारण

अ. प्राणधारणकर्ता. २ वृहस्पति

अ. पु.

जीवकः जीवयतीति जीवकः, प्रा

णधारण करवितो जो तो. कृ. धातृ

पृ. श. प्र. वनोंपधिविशेष. २ अस

पानें शाड. अ. पु.

जीवं जीवः जीवं जीवयतीति जी

वं जीवः, जीवातें जीवन करणारा

स. जगविणारा जो तो. कृ. जीव

धा. प्राणधारणअ. ज्याचीं पिसें
सोरासाररवीं आहेत वज्याचे दशां
नानें विष दूर होतें असा पक्षिवि
शेष. अ. पु.

जीवनं जीवत्यनेन जीवनं, जीव
न करितात जेणें करून तें. कृ. जी
वधा. प्राणनअ. उदक. २ उपजी
विका. अ. न.

जीवनी जीव्यतेन या जीवनी,
जीवन होतें हे जीणें ती. कृ. धाल
पू. श. प्र. हरण दोडी नावाची वन
स्पति. ई. स्त्री.

जीवनीया जीवनायहिता जीव
नीया, जीवनायर्था जीहितकारक
ती. त. अर्थादि पू. श. प्र. आ. स्त्री.

जीवनोपधं जीवनस्योपधं जीव
नोपधं, जीवनाचें जें ओपधतें. स.
जीवनाचा उपाय. अ. न.

जीवन्ति जीवतीति जीवन्ति
कृ, बहुत जगत्ये जीती. इत्या
दि जीवशा. प्र. सुळवेळ. २ इत्याव
रुत्सन्म झालेले सार्धे. आ. स्त्री.

जीवन्ती जीवयतीति जीवन्ती, या
पयासांचविले जीती. इत्यादि
सर्व जीवनी शब्दाप्रमाणें.

जीवा विग्रहादिजीवनी शब्दाप्र.
२ अर्थ. धनुष्याची दोरी. आ. स्त्री

जीवातुः जीवत्यनेन जीवातुः,
जीवन होतें जेणें करून तो. कृ.
जीवधा. प्राणनअ. जगण्याचा
उपाय. उ. पु.

जीवांतकः जीवानामंतको जी
वांतकः, जीवांचा नाशक जो तो.
स. पक्ष्यांचा पारधी. अ. पु.

जीविका जीव्यतेऽनया जीविका,
जीवन करिजेतो जीणें ती. कृ.
जीवधा. प्राणनअ. उपजीविका
आ. स्त्री.

जीवितकालः जीवितस्वकालो
जीवितकालः, जीविताचा जो का
ल तो. स. आयुर्मर्यादेचा अवधि
बोधक काल. कृ. आयुष्य. अ. पु.

जुगुप्सा जुगुप्सतीति जुगुप्सा,
निचलें करून राहतो जो तो. कृ. जु
गुप्सधा. निंदाअ. निंदा. आ. स्त्री.

जुंगः जुंग्यते इति जुंगः, नजिंजे
लें जीती. कृ. जुगिधा. वर्जनअ.
वरधारानामक ओपधि. अ. पु. आ. स्त्री.

जुहूः जुहोतीति जुहूः, इवनक
रणारी स. तदुपयुक्त जीती. कृ.

हुधा. दानादिअ. होमपात्रविशे
प. ऊ. स्त्री.

जूर्तिः ज्वरणञ्चूर्तिः, रोगजोती.
रु. ज्वरधा. रोगअ. ज्वर. इ. स्त्री

जूतिः ज्वनञ्जूतिः, वेगजोती.
रु. जुधा. वेगअ. वेग. इकारांत
स्त्रीलिंगी.

जुंभः जुंभतेइतिजुंभः, शरीरांतं
विनमनं करितो जोती. रु. जृष्ठी
धा. गावविनामनअ. जुंभई. अ. पु.

जेत् विग्रहादिजैत्रशब्दाप्रमाणं.
वि. ऋ. पु. न. ई. स्त्री.

जेमनं जम्यतेतज्जेमनं, आहारजो
तं. रु. जमुधा. अदनअ. मौजन.
अ. न.

जेयः जेतुंयोग्योजेयः, जयकर
प्यालाजो योग्यतो. रु. जिधा. ज
यअ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

जैत्रः जयनशीलोजैत्रः, जयपा
वणाराभाहे स्वभावजान्नातो.
रु. जिधा. जयअ.

जैवात्कः जीवयतीतिजैवात्
कः, प्राणधारणकरवितोसु. अ.
मृतमयत्वात् जीवनाधारजोती
रु. जीवधा. प्राणनअ. चंद्र. २६

र्षि. ३ आयुष्यान्. अ. पु.

जौंगकं जुंभतेइतिजौंगकं, वर्ज
नकरिजेतं जेंतं. रु. जुग्धिधा. व

र्जनअ. कृष्णागरुचंदन. अ. न.

जोषं जुष्यतेतज्जोषं, तृत्यादिरू
पार्थी विद्यमान जेंतं. रु. जूषधा.
प्रीत्यादिअ. तूष्णीं. मरुव. उ. जो
षंतिष्ठ. जोषमासीतवर्षासु. अय्य

जोषा जुपतेजुष्यतिवाजोषा, सेव
नकरित्ये किंवा सेविजेत्येजीती.
रु. जुषीधा. सेवनादिअ. स्त्री. स.
वायको. आ. स्त्री.

जोषित् विग्रहादिजोषाशब्दाप्र
माणं. त्. स्त्री.

जोषिता विग्रहादिसर्वजोषाश
ब्दाप्रमाणं.

ज्ञः जानातीतिज्ञः, जाणतीजोती.
रु. ज्ञाधा. अचवोधनअ. पंडित. २
बुध. अ. पु.

ज्ञपित् विग्रहादिसवालच्याश
ब्दाप्रमाणं.

ज्ञप्तः जप्यतेस्मज्ञप्तः, बोधिजेला
जोती. रु. ज्ञाधा. मारणादिअ. जा
णविलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

ज्ञप्तिः ज्ञापनंज्ञप्तिः, अचवोधन

जेंते कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ
बुद्धि इ स्त्री

ज्ञातसिद्धांतः ज्ञात. सिद्धांतोपे
नस ज्ञातसिद्धांत, जाणला आ
हे निर्णयार्थ ज्ञेणे तो स शास्त्र
वेत्ता अ पु

ज्ञातिः ज्ञायतइतिज्ञाति, पार्थ-
क्यानजाणिजेत्येजीती कृ. ज्ञाधा
अवबोधनअ सगोत्र इ पु

ज्ञाता जानातीतिज्ञाता, जाणता
-जीती कृ. ज्ञाधा. अवबोधनअ
जाणता. ऋ. पु

ज्ञातेयं ज्ञातेर्भावोज्ञातेय, ज्ञाती
चा जो धर्म तो त ज्ञातिल अन
ज्ञाचं ज्ञातिर्ज्ञान, ज्ञाति जीते कृ.
ज्ञाधा अवबोधनअ मोक्षविष
यकज्ञान अ न

ज्ञानी ज्ञानमस्यास्तीतिज्ञानी, पु
भाषुभज्ञान आहे जासंनो. व-जो
तिषी २ ज्ञाता इन्. पु.

ज्या जिनातीतिज्या, हीन होत्ये-
जी ती कृ. ज्ञाधा वयोहानिअ

ज्युष्याची टोरी. २ पृष्ठी. आ स्त्री
ज्यानिः ज्यानंज्यानि, जीर्णता
जी ती कृ. ज्ञाधा वयोहानिअ
जीर्णता आ स्त्री

ज्यायान् अतिशयेनज्येष्ठोज्या
यान्, अत्यत स्नातारा जी ती कृ.
अतिवृद्ध २ अतिस्तुलं वि-सू
पु न ई स्त्री

ज्येष्ठः ज्येष्ठानक्षत्रबुक्ताज्येष्ठासा
यत्रास्तीतिज्येष्ठ, ज्येष्ठानक्षत्रबु
कृ. पौर्णिमा आहे ज्याचे वयो तो
त ज्येष्ठमास २ अत्यतप्र
शस्त ३ ज्येष्ठवधु ४ अतिवृद्ध
अ सु

ज्योतिः ज्योतिः द्योततेद्योतने
अनेनज्योति, प्रकाशकर्ते (कृ. वा
प्रकाशिजेते ज्ञेणे ती कृ. द्युतथा
दीप्तिअ अग्नि २ सूर्य ३ पु
३ नक्षत्र ४ प्रकाश ५ दृष्टि. सू.
नक्षत्रक

ज्योतिरिगणाः ज्योतिर्नक्षत्रत
इत्इगतीतिज्योतिरिगणा, नक्ष
त्राप्रमाणे गमन करणारा जी ती कृ

इगिधा. गतिअ. काजवा अ.पु.
 ज्योतिष्मती ज्योतिरस्यस्वाद
 तिज्योतिष्मती, तेज आहे जीम
 नी. त. मालकागोणीनायाची ओं
 षधि ई. स्त्री.

ज्योत्स्ना. ज्योत्स्नी ज्योतिर
 स्यस्याज्योत्स्ना अस्यस्या इतिवा
 ज्योत्स्ना, प्रकाशव तेजोवैशिष्ट्य
 आहे जीचेगर्भाती. त. चंद्रप्रका
 श. २ चांदणीरात्र. ३ फडवळीना
 बाचा शाक विशेष. आ. स्त्री. २
 ई. स्त्री.

ज्योतिषिकः ज्योतिर्नक्षत्राद्य
 धिकृतग्रंथमधीते वेदवा ज्योति
 षिकः, नक्षत्रादिकाते आधिकृ
 तकरून केल्या ज्योतिषांप्रत
 अध्ययन करितो किंवा जाणतो
 जोतो. त. ज्योतिषी. अ.पु.

ज्वरः ज्वरतीतिज्वरः, रोगउत्स
 न्न करितो जो तो. कृ. ज्वरपा. से
 षअ. ताप. अ.पु.

ज्वलनः ज्वलतीतिज्वलनः, प्रज
 लित होतो जोतो. कृ. ज्वलपा.
 शक्तिअ. अग्नि. अ.पु.

ज्वालः ज्वलतीतिज्वालः, प्रज्व

लित होतो जो तो किंवा ती. वृत्त्या
 दि पूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. ज्वाला.
 अ.पु. २ आ. स्त्री.

झटा सत्यतेसाझरा, संश्लिष्ट होइ
 जेत्ये जीती. कृ. झट्या. संघातअ.
 भुईं आवळीचें झाड. आ. स्त्री.

झटिति झटमेतिझटिति, शीघ्रार्थी
 प्रतबोधनार्थ प्राप्त होते जें ते. कृ.
 झणधा. गतिअ. शीघ्र वा अर्थी अ
 व्यय.

झरः झीर्यतीतिझरः, सूक्ष्मप्रवाह
 ने वाहणारा जो तो. कृ. झूप्या. व
 योहानिअ. झरा. अ.पु.

झर्झरः झर्झरातीतिझर्झ
 रः, झरझर शब्दातें देतो जो
 तो. कृ. राधा. दान अ. वाद्यविशे
 प ज्यत्स झांगड असें. लण. ती. अ.पु.

झल्लरी झीर्यतिसांझल्लरी, विकल
 णशब्द करित्ये जी ती. वृत्त्यादिझ
 रशब्दाप्रमाणें. वाद्यविशेष. झांज. ई. स्त्री

झपकेतुः झपः केतुर्चस्यसः झप
 केतुः, मत्स्यआहे केतु जोतो जा
 चातो. काम ह्य. मदन. उ. पु.

झपः बालमत्स्यान्प्रपतीतिझपः,
 बालमत्स्यांतें पीडा करितो जोतो

क. झषधा. हिंसाभ. मासा. अ. पु. टंकः टंकयतीतिटंकः, पाषाणा
झपा झषतिवात्तमितिझपा, वायू
तेनाशकरित्येजीती. इत्यादिपू
रीच्या शब्दाप्रमाणे. चिवाचाना
वाचींओपधि. आ. स्त्री.

झारलः झटनंझारं झारंलाती
तिझारलः, संपातातेकरित्तोजो
तो. क. झंथा. संपातअ. मोरवा
नावात्वाहस्त. अ. पु.

झावुकः झाभिति शब्देत्तीति-
झावुकः, झाशब्दाते प्रसवतोजो
तो. क. वीधा. प्रजनअ. तिळव्या
चे झाडाचा शब्द. अ. पु.

झिल्लिका चीतिरोतीतिझिल्लिका,
चीयाप्रमाणे शब्द करित्येजीती.
क. रुधा. शब्द अ. सुरकूट. आ.
स्त्रीलिंगी.

झीरुका झीतिरोतीतिझीरुका,
चीयाप्रकारेकरून शब्द करित्येजी
ती. क. रुधा. शब्द अ. कीरविशो
प. ह. सुरकूट. आ. स्त्री.

टंकः टंकयतीतिटंकः, पाषाणा
दिविदारण करित्तोजो तो. क. रिक
धा. बंधनअ. दगड फोडण्याचा
प. अ. पु.

टिट्टिषः टिट्टिषाब्दभाषतेटिट्टिषः,
टिट्टिषाशब्दाते करित्तोजो तो. क.
भाषधा. व्यक्त वाणिअ. पक्षिविशेष
ज्यासरित्तीक्ष्णताततो. अ. पु.

टिट्टिषकः टिट्टिषाब्दभाषतेटि
ट्टिषः टिट्टिषएवटिट्टिषकः, टि
ट्टिषाप्रकारेकरून शब्दकरणारा
जो तो. इत्यादिसर्व टिट्टिषश. प्र.

टुटुकः टुटुइतिकायतीतिटुटुकः,
टुटु शब्दकरित्तोजो तो. क. कैधा.
शब्द अ. दिंड्याचे झाड. अ. पु.

डमरः उमेतिशब्दस्वरानं डमरः

उम्वाशब्दाने जं ग्रहणती. क.

राधा. दानादिअ. उपद्रवविशेष.

. २ प्रलय. अ. पु.

डमरुः दंडमियतीति डमरुः, दंड

ते ग्रहण करितो जो तो. क. क्रधा

गतिअ. वाद्यविशेष. उ. पु.

उयनं डीयते अनेन उयनं, आधा

त्रीं गमन करिजेते जेणे तें. क.

डीड्धा. विहायसागतिअ. सुर

रव्याची गाडी. अ. न.

डहुः दहतीति डहुः, पित्तादिद

ग्ध करितो जो तो. क. दहधा. म

स्मीकरणअ. ओरीचा वृक्ष. उ.

सुलिगीं.

डालिमः डलनं डालः डालेन नि

रंजः डालिमः, विदारणं करून

संपादित जो तो. त. दाळिंबीचें

झाड वगैरे. उ. पु.

डिंडिमः डिंडीति शब्दं पिनाती

नि डिंडिमः, डिंडीशब्दात्तें प्रका

शित करितो जो तो. क. मित्रधा

मदोपणअ. दवडी नाचाचें वाद्य. अ. पु.

डिंडिरः हिंडीति शब्दमीरयती

ति हिंडिरः, हिंडी अण्वा राच्याते

करितो जो तो. क. ईरधा. गत्यादि

अ. समुद्रान्चा फेण. अ. पु.

डिंबः डिंबनं डिंबः, लुठनजें तो.

क. डिंबिधा. संघातादिअ. उपद्रव

विशेष. अ. पु.

डिंभः डिंभयतीति डिंभः, संवद्ध

होतो किंवा पान करितो जो तो. क.

डिंभिधा. संपाताद्यर्थ. शिशु. २

स्तनपान करणारे वालक. ३ मूर्ख

अ. पु.

डुंडुभः डुंडुइत्यनुकरणशब्दसं

भणतीति डुंडुभः, डुंडुशब्दात्तें

करितो जो तो. क. अणधा. शब्द

दुतोडा सर्प. अ. पु.

दच्छा दगित्यव्यक्तं कायतीति द

क्षा, दक्ष अण्वा अव्यक्त शब्दा

त्तें करितो जो तो. क. कंधा. श

ब्दअ. वाद्यविशेष. ज्यास

पदह असें दृष्यतात. ता. आन्वी.

तक्कं तच्चतेइतितक्क, गमनकरि
जेते जे ते. क. तंनुधा. गतिअ
ताक. अ. न.

तक्षकः तक्ष्योतीतितक्षक, त
नूकरण करितो स. मारिती जो
तो. क. तक्ष्धा. तनूकरणअ.
सपंविशेष. अ. पु.

तक्षा तक्ष्योतीतितक्षा, काष्ठता
सतो स. त्यास क्षीण करितो जो
तो. क. तक्ष्धा. तनूकरणअ.
सतार. न. पु.

तटं. तटी तटतीतितटं, उच्च
अंसते जे ते. क. तटधा. उच्छ्रा
यअ तीर. अ. पु. न. ई. स्त्री.

तटिनी तटावस्थासइतितटि
नी, तटआहेत जीस ती त न
रा. ई. स्त्री.

तटाकं तटानिअंकतिकुटिलय
थाप्रचनितथाप्रोतीतितटाकं,
नीराप्रतकुटिलगतीनेप्राप्त होते
जे ते. क. अकधा. कुटिलगतिअ
तके. अ. न.

तडागः तड्यतइतितडाग, त
राघात करितो जो तो. क. तडधा
आघातअ. तके. अ. पु. न.

तडित् ताडयतीतितडित्, ता
डण करित्वे जी ती. क. तडधा आ
घातअ. विद्युहता. व. स्त्री.

तडित्वान् तडित. संत्यस्मिन्निति
तडित्वान्, विद्युहता आहेत ज्या-
चेराधी तो. त. मेघ त् पु.

तंडुकः तडतइतितंडुकः, आघा
त करितो जो तो. क. तडिधा. आ
घातअ. उपतापविशेष. अ. पु.

तंडुलः तड्यतेइतितंडुल, कृषि
नाश करिजेतो जो तो. क. तडधा.
आघातअ. वावडंगीचे झाड. २
तांडुक. अ. पु.

तंडुलीयं तंडुलायहिततंडुलीये,
तंडुलनिष्यन्नेदनास जो हितावहं
तो. त. ताडुकजा. अ. पु.

तत् तनोतीतितत्, हेत्यर्थाने वि
स्तृत करितो जो तो. क. तनुधा. वि
स्तारअ. कारणार्थी अच्य. उ. त
दितं परिरक्त शोभते.

ततं तन्यतेइतिततं, विस्तारि जे
ते जे ते. क. तनुधा. विस्तारअ. धी
णादिक वाद्यविशेष. अ. न.

ततुः तस्मादितिततुः, कारण
व अनतर त्या अर्थीत अच्य. त

तौनिष्कल्पपीनरः

तत्कालः सचासीकालश्चतत्कालः, वर्तमानजोकाल तौ. स. अ. पुल्लिङ्गी.

तत्परः तदेवपरमस्यतत्परः, तौ च आहे उक्तए जास तौ. स. आ. सक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तत्ता तस्यभावस्तत्ता, त्याचाजो भाव ह्य. धर्मं ता. त. धर्मता. आ. स्त्रीलिङ्गी.

तत्त्वं तननतत् तदस्यास्तौतितत्त्वं, विस्तरण जें तें तत् तें आहे. जास ते. न. विकेंवितनृत्वादिक. २ वास्तविकार्थ. अ. न.

तथा तैनप्रकारेणतथा, त्याप्रकारेकरून त. साम्य. २ सत्य या अर्थी अच्य. उ. यथाबुभुक्षितस्य अनर्थे वा तस्यनीपयं.

तथागमः तथासत्त्वंगमज्ञानमस्येतथागमः. सत्त्व आहे ज्ञान जाचें तौ. म. बुद्ध. अ. पु.

तथ्यं तथाप्रत्येगापुतथ्यं, सत्त्वा विग्रही जे सापुते. त. वास्तविक. अ. न.

तदा तस्मिन्काले तदा, त्याकाला

चैवार्थी. त. तत्कालार्थी अच्य.

उ. तदाचकल्पतांप्रीतिः

तदात्वं तदेत्यस्यभावस्तदात्वं, तत्कालार्थक तदा याच्या अर्थी चा जो भाव ह्य. प्रकार ते. वर्तमानकाल. अ. न.

तदानीं विग्रहादितदशब्दप्रमातनयः तनया तनोति कुलमितितनयः, कुलविस्तार करणाय जो तौ. कृ. तनुधा. विस्तार. अ. पु. व. अ. पु. २ आ. स्त्री.

तनुः तनूः तनोती तितनुः, अवयवादि को प्रत विस्तार करित्ये जी ती. कृ. तनुधा. विस्तार. अ. शरीर. देह. उ. स्त्री. २ ऊकारांत स्त्रीलिङ्गी

तनुत्रं तनुत्राय तितनुत्रं, देहान्तं रक्षण करणारे जें तें. कृ. त्रै. कृ. धा. पालन. कवचं. अ. न.

तनूकृतः अतनुस्लनुरकारितनूकृतः, अतनुस्लनु ह्य. कृशमानठें जें तें. लहान केलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तनूनपात् तनूनपातयतितनूनपात्, तनूतें पांडित नाही ह्य. र

क्षणकरीतो जो ती. कृ. प
ल्धा. गतिअ. अग्नि. त. पु.

तनूरुहं तन्यांरोहतीतितनूरुहं
शरीराचेबायीं जलान्न होणारं जें
तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावअ. पक्षा
दिकांचें पिच्छ. २ अंगाचरचे केश
अ. न.

तंतुः तन्यतेइतितंतुः, विस्तृत
होतो जो ती. कृ. तनुधा. विस्तार
अ. सूत. २ मिष्यान्ने वर्गेरे अ
वयव सूतासारखे असतात ते.
उ. पु.

तंतुभः संतुन्नाश्रमीतितंतुभः,
तंतूरुहृत शीमणारा जो ती. कृ.
भाधा. दीप्तिअ. शिरसनावाचें
धान्य. अ. पु.

तंतुवायः तंतूनवयतीतितंतु
वायः, तंतूर्ते निणतो जो ती. कृ.
वेद्धां. तंतुसंतानअ. वस्त्र नि.
माण करणारा कोपी. अ. पु.

तंत्रं तननंतन्यतेवातंत्रं, विस्त्र
किंवा विस्तार करिमें जें तें. कृ.
तनुधा. विस्तारअ. कोपी. २ परि
च्छद. ३ यधान. ४ सिद्धांत. अ. न.

तंत्रं तंत्रादात्तादपदुतंत्रं.

कं, तंत्रं स. तुर्थादिक त्यापासून
शीघ्रकाटिलेले जें तें. त. कोरेव
स्त्र. अ. न.

तंत्रवापः तंत्रंवपतीतितंत्रवापः,
तंत्रसंतानकभितो जो ती. कृ.
उवपधा. बीजसंतानअ. कोपी.
अ. पु.

तंत्रवायः तंद्रवायः तंतवोवि
तन्यतेस्मिमतंत्रं, तद्रयतीतितंत्र
वायः, माग विणितो जो ती. कृ.
वेद्धा. तंतुसंतानअ. कोपी. अ. पु.

तंत्रिका तंत्रयतीतितंत्रिका, अ
निविस्तार द्वारा कुटुंबधारण क
रित्ये जी ती. कृ. तंत्रिधा. कुटुंब
धारणअ. गुळवेळ. आ. स्त्री.

तंद्रा तन्द्रेन्द्रियाणांततन्द्रास्यस्या
मितितंद्रा, इंद्रियांचें संचरण सूचित
त होतें जीचेबायीं ती. कृ. द्राधा. कु
त्सितगतिअ. निद्रेनें आलेलें आळ
स्य. २. श्रमानें जें असामर्थ्य ती.
आ. स्त्री.

तंद्रिः तंद्रायाः करणंतत्करोतीति-
तंद्रिः, निद्राकरण कृष्टिं जी ती.
कृ. तंद्राप्रकृतिकथा. तन्द्रणअ.
अर्थ तद्राशब्दाप्रमाणें. उ. स्त्री.

तंद्री वृत्तादिसर्वतंद्रीशब्दाप्रमा
णे. ई. स्त्री.

सावनेनेतितमः, सूर्यचंद्रमूला
न होताहेत जेणें ती. क. तंनुधा.

तपः तपाः तपतीतितपः, संतप्त
करितो जो तो. क. तपधा. संता
पअ. ग्रीष्मर्तु. अ. पु. २ माघ महि
ना. ३ सांतपन. चांद्रायणादिकुच्छ
४ तपोलोक. ५ धूम. सू. न.

ग्लानिशरदु. २ तमोगुण. ३ अंधका
र. ४ पाप. ५ शोक. सू. न.

तपनः तप्यंतेप्राणिनोयस्मादवका
तपनः, संतापपावतात प्राणीव
पापीजापासून वजाचेगर्भींती क
तपधा. संतापअ. सूर्य. २ नरक
अ. पु.

तमस्विनी तमोस्त्वस्यादितितमसि
नी, तमजें तें. आहे जीस ती. त.
शत्रि. ई. स्त्री.

तपनीयं तप्यते; नैनतपनीयं,
संतापि जेतें जेणें तें. क. तपधा
संतापअ. सोने. अ. न.

तमा ताम्यंत्यस्यामितितमा, जन
निश्च्येष्टहोतात जीचेगर्भींती. क
तनुधा. ग्लानिअ. शत्रि. आ. स्त्री

तपस्यः तपसिसाधुस्तपस्यः, त
पाविषयीं ओं उत्तमतो. त. फा
लुनभास. अ. पु.

तमालः ताम्यतीतितमालः, ग्ला
नि करितो किंवा पावतो जो तो.
क. तनुधा. ग्लानिअ. वृक्षविशे
ष. २ कस्तूरीटिकक. अ. पु.

तपस्वी तपोस्यास्तीतितपस्वी,
तपआहे जास ती. त. तपश्चरी
करणावा. इन्. पु.

तमालपत्रं तमालस्यपत्रमिव त
दाकारत्वान्तमालपत्रं, तमालप
त्रासारखें जें तें. स. कपाळावरील
कस्तूरीचाटिकक. अ. न.

तपस्विनी तपोस्त्वस्यादितितप
स्विनी, तपआहे जीस ती. त. अ
रामांसी. ई. स्त्री.

तमिः विग्रहादितमीशब्दाप्रमाणें
तमिस्त्वं तमएवतमिस्त्वं, अंधका
रजो तें. त. अंधकार. अ. न.

तमः तमः ताम्येतेसूर्याचंद्रम

तमिस्त्वा तमअस्त्वस्यादितितमिस्त्वा,
तमआहे जीस ती. त. शत्रि. आ. स्त्री
तमी तमवतिचक्रवाक्यमितितमी,
चक्रवाकपद्यांतं ग्लान करित्येजी

ती. कृ. तमुधा. ग्लानअ. इं. स्त्री
तमोनुद् तमोनुदतीतितमोनुद्.

तमनाश करितो जो तो. कृ. पु. दुष्य
प्ररणअ. अग्नि. ३ चंद्र. ३ सूर्य.
दू. पु.

तमोपहः तमोपहंतीतितमोप
हः. तमनाश करितो जो तो. कृ.
हनधा. हिंसाअ. अग्नि. २ चंद्र.
३ सूर्य. ४ जिन. अ. पु.

तरदकः तरंगतिमार्गंक्षिणोती
तितरदकः, गमनमार्गांचानाश
करितो जो तो. कृ. स्त्रीषुधा. हिंसा
अ. तरस. उ. पु.

तरंगः तरतीतितरंगः, वरती
तरतो जो तो. कृ. वृधा. पूवना।
दिअ. लाट. अ. पु.

तरंगिणी तरंगाअस्याःसंती
तितरंगिणी, ऊर्मी आहतजीम
ती. न. नदी. इं. स्त्री.

तरणिः तरतिचयाचेनवेतित
रणिः, तरताहेनजीणं किंचा जा
णं तो. कृ. वृधा. तरणादिअ. नौ
का. ३ कांटे शोवंती. इ. स्त्री. ३ सूर्य.
यं. अ. पु.

तरपण्यं तरणंतरः तरस्यपण्यं

तरपण्यं, तरणजें तें तर त्याचें
जें पण्यतें. स. नद्यादिकांच्या उ
ताराचें मौल्य. अ. न.

तरलः तरणंतरः तरलातीतित
रलः, चांचल्यातें ग्रहण करितो
जो तो. कृ. लाधा. आदानअ. मो
त्यांचे हारांचा मध्यमणि. २ चंद्रल.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. द्रवणारा
भात. आ. स्त्री.

तरः तरत्यनेनेतितरः, तरताहे
त जेणें करून तें. कृ. वृधा. तरण
अ. वेग. २ पराक्रम. स. न.

तरसं तरांबलमंस्थभिमन्तर
सं, बल आहे जाचाठायीं तें. त.
मांस. अ. पु.

तरस्त्री तरांस्थास्तीतितरस्त्री,
वेग आहे जास ती. त. वेगवान्.
२ बली. वि. नू. पु. न. इं. स्त्री.

तरिः तरीः तरतिचयानदी
मितितरिः, तरताहेन नदी जी
णं ती. कृ. वृधा. पूवनअ. नौका.
इ. स्त्री.

तरुः तरतीतितरुः, पूवमान
होतो जो तो. कृ. वृधा. पूवन त
रणअ. वृक्ष. उ. पु.

तरुणः तरतीति तरुणः, चंचल होतो जो तो. कृ. तृधा. तरणादिअ. तरुण. अ. पु. न. ई. स्त्री.
 तर्कः तर्कणं तर्कः, धितर्कां भास जो तो. कृ. तर्कधा. भासअ. अपृ. वोह्येहा. आ. स्त्री.

तर्कारी तर्कं सृच्छतीति तर्कारी, तर्काप्रत गमन करित्ये ह्य. तर्कां पयुक्त जी ती. कृ. ऋधा. गतिअ. टाकळा नावाची ओंपधि. ई. स्त्री.

तर्जनी तर्ज्यते अनया तर्जनी, सत्सना होत्ये जीणें ती. कृ. तर्जधा. षत्संनअ. आंगव्याजवळनीअ. गुली. ई. स्त्री.

तर्दुः तरतीति तर्दुः, प्लवमान होतो जो तो. कृ. तृधा. प्लवनादिअ. दर्धिपिशोफ. ऊ. पु.

तर्पाकः तृपोतीति तर्पाकः, सल्लण करितो जो तो. कृ. तृणुधा. अ. दूनअ. गोवत्स. अ. पु.

तर्पणं तृप्तिस्तर्पणं, शीणन जें तें. कृ. तृपधा. शीणनअ. तृप्ति. २. देवापितरो हेरानें कंलेनें जनदान. अ. न.

तर्म तरतीति तर्म, तरनें स. ता

ण साधन जें तें. कृ. तृधा. प्लवनादिअ. यज्ञस्तोसाचें. अग्र. न. न. तर्षः विग्रहादि तृद्शब्दाप्र. इच्छा. तृधा. अ. पु.

तलं तलतीति तलं, हस्ताचे वार्धं राहणारें जें तें. कृ. तलधा. प्रतिष्ठा अ. तर वार्धचें मूळ. २. तळहात ३ धनुष्याचा संपर्षे न होण्या करितां बाहूला वांघलेलें कातडें. ४. अधोभाग. ५. स्वरूप. अ. पु. न.

तलिनं तलति तल्यते या तलिनं, प्रतिष्ठित किंवा प्रतिष्ठित होइजे तें जें तें. कृ. तलधा. प्रतिष्ठाअ. विमल. २. अल्य. ३. स्यच्छ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तल्पं तल्पतेऽस्मिन् तल्पं, प्रतिष्ठित होइजे तें जीचें वार्धं तें. धा. ल्यधादिपूर्वांच्या श. प्र. शब्दा. २. अट्ट. ३. स्त्री. अ. पु. न.

तल्लजः लजतीति लजः तळल्लजस्त लजः, कांतिमत् जो तो न ज तळल्ल जो लज ती. स. प्रशान्त. अ. पु.

तष्टः तल्पतेऽस्मत् तष्टः, सूक्ष्म करिजेला जो तो. कृ. तलधा. तनूकर

णअ. तासून लहान केलेला-
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तरुणः तस्रनंतस्र., अवस-
रणजें ती. कृ. तम्. धा. उपेक्षा
अ. कोष्ठानें गुंडाकलेलें मूत
जास तसरी असें ह्यणतात ती
अ. पु.

तस्करः तल्लोतीतितस्करः,
चौर्य करितो जी तो. कृ. कृ. धा.
करणअ. चौर. अ. पु.

ताडयं तंडुनाशियेन उपदिष्टं
ताडयं, महादेवानें उपदेशित जें
तें. त. चृत्य अ. न.

ताडपत्रं ताडम्यपत्रं ताडपत्रं,
ताडसंबंधीजें पत्रतें. स. तान
वड. अ. न.

तातः तनोतीततातः, पुत्रादि
कांचा विस्तार करणारा जी तो
कृ. तसु. धा. विस्तार अ. वाप. अ. पु.

तांत्रिकः तंत्रमपीतेतांत्रिकः,
सिद्धांत अध्ययन करितो जी तो
त. शास्त्रवेत्ता. अ. पु.

तापनः तपन एव तापनः, तपन
जो तोच तापन त. सूर्य. अ. पु.

तापसः विग्रहादितपस्वीशः प्रअपु

तापसतरुः तापसानांतरुः ता
पसतरुः, तपस्वीलोकांचा जो
तरु तो. स. हिंगण बेटाचा वृक्ष.
उ. पु.

तापिच्छः तापिनच्छादयतीति
तापिच्छः, संतापित्याग्रत आ.
च्छादित करितो जी तो. कृ. छ
धा. अपवारणअ. तमालवृक्ष.
अ. पु.

ताम्रसं तम्यतेतत्ताम्रस्य
नेतद्रसं, चामंचरसंचताम्र
सं, आकांक्षित असें जें आस्वा
दित तें. स. कमळ. अ. पु. न.

ताम्रकी तनुश्चासौ आम्रकी
चताम्रकी, मूत्रमअशी जी आ
म्रकी ती. स. सुई आचकी ई. स्त्री.

तामसी तमोस्यांतामसी, तय
स्र. अंधकार आहे जीचा वायीती.
त. अंधारीरात्र. ई. स्त्री.

ताम्रकं ताम्यतेइति ताम्रं तदेव
ताम्रकं, इच्छिजेतें जें तें ताम्र
तेंच ताम्रक. त. तांबें. अ. न.

ताम्रकर्णी ताम्रकर्णीचिस्था.
साताम्रकर्णी, तांबुस आहे त
कान जीचे ती. अंजननामकप

पश्चिमदिशेचा दिग्गजाची स्त्री
ई. स्त्री.

ताम्रचूडः ताम्राचूडायस्यताम्र
चूडः, रक्तवर्णा आहे शिरगा जा
ची तो. स. कोमडा. अ. पु.

ताम्रकुट्टकः ताम्रकुट्टयतीति
ताम्रकुट्टः स एव ताम्रकुट्टकः,
ताम्रह्य तावें त्यातें तापवितो जो
तो. क. कुट्टधा. तापन अ. तांवर
अ. पु.

तांबूलवल्ली तांबूलायव्यावलिः
तांबूलवल्ली, तांबूलायव्यावली
ती तांबूलवल्ली. स. पानवेल. ई. स्त्री
तांबूली ताम्रचासोंबूलीचतांबू
ली, स्नान अशी जी वूली ह्य क्षी
णहोणारी ती. स. पानवेल. ई.
स्त्रीलिं.

तारः तारयति तार्यतेनेन वा ता
रः, ततो किं वा तारण करिजेतें
जेणें तो. क. तृधा. प्लवन तरण-
अ. अत्युच्चस्वरानें उच्चारिले
ला शब्द. २ मीत्तिकाची निर्मल
ता. अ. पु.

तारकजित् तारकजितवानि
तितारकजित्, तारकास्कराते

जिंकिता झाला जो तो. क. जिधा.
ज्युअ. कार्तिकस्वामी. त. पु.

तारका तारयतीति तारका, ता
रित्ये जीती क. तृधा प्लवनादि अ
डोब्यांतील बाहुली. २ नक्षत्र आ स्त्री

तारा तरंत्यनयेति तारा, तरताहे
त जीणें ती. क. तृधा. तरणादि अ
नक्षत्र आ स्त्री

तारुण्यं तरुणस्य भावः स्तारुण्य,
तरुण्यचा जो भाव तें. त. तरुण
पणा. अ. न

तार्क्ष्यः तर्क्ष्यस्य कश्यपस्य पत्यं
तार्क्ष्यं, कश्यपाचें जें अपत्य तो.
त. गरुड पक्षि. २ घोडा. ३ रथ ४
अरुण. ५ सायल्याचें झाड. अ. पु

तार्क्ष्यशैलं तार्क्ष्यशैलपर्वतमे
दोपचाशान्तार्क्ष्यशैलं, गरुड प
र्वताचे गार्गी उत्सन्न जें काष्ठ ज-
न्य तें. त. दार्धिकेच्या काष्ठापास
न केलेला अंजन विशेष अ. न

तालः तलति गीतवाद्यात् लाति ति
ष्ठत्वचे तितालः, गायन वाद्यें आ
णि नृत्यें विराम पावता न जाचें गी
तो. क. तलधा प्रतिष्ठा अ. काल प ग
यन क्रियेचा नियम २ ताड माड अ. पु

तालपत्रं तालस्यपत्रमिवतालपत्रं
तालान्चापर्णा सारिखें जें पर्णतें.
स. ताटक. अ. न.

तालपर्णी तालसदृशानिपर्णान्य
स्याइतितालपर्णी, तालपर्णा सार
खीं आहेत पानें जीचीं ती. स. ता
लिसपत्रनावाची औषधि. इ. स्त्री.

तालमूलिका तालमूलमस्याइ
तितालमूली, सेंवतालमूलिका,
ताल सदृशआहे मूलजीचेतीता
लमूलीतीचतालमूलिका. त. सुस
लकंदनावाची औषधी. आ. स्त्री.

तालवृंतकं तालेकरतलेदंतमस्तता
लवृंतकं, हस्ताचेगवीं आहे वृं
तस. बंधन वत् स्थिति जाची ती.
स. ताडपत्री विंझणा. अ. न.

तालांकः तालः अंकेध्वजंयस्यस
तालांकः, तालवृक्षआहे ध्वजाचे
टापीं जाच्यातो. स. बलराम. अ.
पुत्रि.

ताली तालीस्थास्तीतितालीताल
ह्य. तत्रुत्व शब्दआहेजीसंती.
त. मुईआंवळी. इ. स्त्री.

तालु तरंतिवर्णाअनेनेतितालु,
वर्ण तरताहेत ह्य. निर्गत होता

तज्याचा योगानें तें. कृ. तृधा
तरणअ. दाकु. उ. न.

तावत् तत्परिमाणमस्येतिताव
त्, तत्परिमाणकजें तें. त. सा
कल्प. २ अवधि. ३ परिणामइ
त्याद्यर्थी. अच्य. उ. तावदुंक्ते. २
यावत्प्रकांडः तावद्भजतमित्या
दि.

तिक्तकः तिक्तएवतिक्तकः, ति
क्तजो तोच तिक्तक. त. पंडवळी
चाबेल. अ. पु.

तिक्तेः तेजयतीतितिक्तेः, तेजो
विशिष्ट ह्य. तीक्ष्ण करितो जो ती.
कृ. तिजधा. निशानअ. कडु. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिक्तशाकः तिक्तशाकैः स्वति
क्तशाकः, तिक्तह्य. कडवदआ
हेशाकाजाची तो. स. वाचवर्णे
चारुश. अ. पु.

तिग्मः विश्रहतिक्तशब्दाप्रमाणे.
तीक्ष्ण करितो जो तो. उ. तिज
धा. निशानअ. फारुउष्ण. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

तित्तुः तनीतीतित्तुः, सा
रकादणारा जो तो. कृ. तनुधा. वि.

स्तारभ-चाळण-उ-पु.

तितिक्षा तितिक्षतइतितिक्षा,

सहन करिजेत्ये जीती-रु-ति

जधा-क्षमाअ-सहनकरणे-

आ-रुी.

तितिक्षुः तितिक्षाशीलस्तितिक्षु-

क्षमाशीलजो तो-रु-तिज-धा-

क्षमाअ-सहनशील-वि-उ-पु-

रुी-न.

तित्तिरः विग्रहादितित्तिरीश-

व्याप्रमाणे-अ-पु.

त्तित्तिरिः तित्तिरि शब्दशतीति

तित्तिरिः, तित्तिरीयाप्रकरणे शब्दा

ते ग्रहण करितो जो तो-रु-राधा-

आदानअ-तित्तिरनामापक्षि-

इ-पु.

तिथिः तनुतेषष्टिघटिकाइतित

थिः, षट्ठिकांते विस्तृत करित्ये

जीती-रु-तनुधा-विस्तारअ-प्र

तिपदादिक-इ-रुी.

तिनिशः अतिशयेननेशतीति

तिनिशः, अतिशयेकरूल एका

ग्रतेने स्थितजो तो-रु-णिशाधा-स

माधिअ-तिवत्ताचे साड-अ-पु-

तिन्तिडी तिम्यतीतिन्तिडी, आ

द्रींघृत करिजेत्ये जीती-रु-ति

मधा-आर्द्रभावाअ-चिंचेचावृक्ष-

ई-रुी.

तित्तिली विग्रहादिसर्वतिन्तिडीश

व्याप्रमाणे.

तिन्तिडिकं तिम्यतीतिन्तिडि

कं, आर्द्रहोणारेजेते-धा-पू-प्र-

आमसोल-अ-न.

तिन्दुकः तिम्यतीतिन्दुकः, आ

र्द्रहोतो जो तो-रु-धा-पू-प्र-देवु

रणीचे साड-अ-पु-ई-रुी.

तिमिः तिम्यतीतिमिः, आर्द्रअ

सतो जो तो-धा-पू-श-प्र-मल्पवि

शेष-इ-पु.

तिमिंगिलः तिमिंगिलतीतिमि

गिलः, तिमिमल्पसक्षकजो तो

रु-गृधा-निगरणअ-मल्पविशे

प-अ-पु.

तिमिरं तिम्यतिकामुकहृदयान्य

नेनतिमिरं, कामुकांचीं हृदये-

आर्द्रस-न्निग्धहोतात जेणे ते-

रु-तिमिधा-आर्द्रभावाअ-अ-न-

तिरः तरणतिरः, तरणजेते-रु-

नृधा-तरणादिअ-अंतर्धानः२

तिर्यकस-वांकडा त्याअर्थीअय-

उ. तिरोभूयभास्ते. भव्य.

तिरस्कारिणी तिरस्करोतीति
तिरस्कारिणी, तिरोभूतस्य अंत
र्भूत करित्ये जीती. कृ. दु. कृ. अ. धा.
करणभ. पडदा. ई. स्त्री.

तिरस्क्रिया तिरस्करणंतिरस्क्रि
या, अनादर जीती. कृ. दु. कृ. अ. धा.
करणभ. अनादर. आ. स्त्री.

तिरीदः तीर्यते मलमनेनेति तिरि
दः, मल नष्ट होतो जेणे तो. कृ. तृ.
धा. घृवनादिभ. लोभ्रवृक्ष. अ. पु.

तिरोधानं तिरोधीतिस्तिरोधीयते
नेनेतिचातिरोधानं, तिरोभवन
अथवा तिरोधान होतें जेणे तो. कृ.
धा. धारणभ. आच्छादनकरणे. अ. न.

तिरोहितः तिरोहिनोतिस्मितिरो
हितः, अंतर्हित झाला जो तो. कृ.
हि. धा. गतिभ. आच्छादनकरणे.
कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिर्यङ् तिर्यंचतीति तिर्यङ्, व
रुगमेन करितो जो तो. कृ. अं. उ.
धा. गतिभ. बांकडे. चालणारा.
च. पु.

तिलकः तिल इव मतिरुतिस्ति
लकः, तिलप्रतिरुति स. तत्तुल्य

जो तो. त. अर्थादि सर्वपुटव्या
शब्दाप्रमाणे. अ. पु.

तिलकं तिलंतिशोभांददातीति
तिलकं, शोभादेते जें तें. कृ. ति.
ल. धा. स्नेहभ. कृपाकावर कस्तू
र्यादिकांचा काडलेला टिळा. अ.
पु. न. २ अंगावर तिळा सारखा
डाग असतो तो. अ. पु. ३ काळा
संचळसार अ. न. ४ तिळव्या
चें झाड. ५ शरीरांतील मोस.
जास फुपुस असंक्षणतात तो.
अ. पु.

तिलकालकः तिल इव कालकः तिल
कालकः, तिळा सारखा कृष्ण जो तो. स.
अंगावर तिळा सारखा डाग अस
तो तो. अ. पु.

तिलपर्णी तिलस्येव पर्णाभिवस्येति
तिलपर्णी, तिलासारखा आहेत
पानें जीवीती. स. रक्तचंदनाचें
झाड. ई. स्त्री.

तिलपिंजः विग्रहादिसर्वतिलपे
जशब्दाप्रमाणे.

तिलपेजः निष्कलस्तिलस्ति
लपेजः, फलरहित जो तीळतो. त.
नाझातीळ. अ. पु.

तिलित्स्वः तिलतिस्विह्यतीति
 लिह्यः, भक्षणकरितो जो तो. रु.
 तिलधा. स्नेहनअ सर्पजातिष
 णस. अ. पु.

तिल्यं तिलानां भवनं क्षेत्रं तिल्यं,
 तिलउत्सन्न होण्याचें जें क्षेत्र तें.
 त. तीळउत्सन्न होण्याचें शेत. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

तिल्वः तिल्यते इति तिल्वः, मल
 निस्सृत होइजे तो जो तो. रु. तिल
 धा. स्नेहनअ. लोभ्रवृक्ष. अ. पु.

तिष्यः त्वेपते इति तिष्यः, दीप्तिकरि
 तो जो तो. रु. लिपधा. दीप्तिअ. पु.
 ष्यनक्षत्र. २ कलिबुग. अकारां
 त. पु.

तिष्यफला तिष्यमंगल्यं फलमंसा
 सातिष्यफला, मंगलरूप आहे फ
 ल जीवें ती. स. आंबळीचें झाड.
 आ. स्त्री.

तीक्ष्णं तेजयते तत्तीक्ष्णं, तीव्र
 करतें जें तें. रु. तिजधा. निशान
 अ. अत्युष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
 २ लौरवंड. ३ आत्युष्ण करणारा.
 ४ विष. ५ बुद्ध. ६ सामुद्रलवण.
 ७ मारवा नामक वृक्ष. अ. न. ८ ज

वरवार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तीक्ष्णागंधकः तीक्ष्णो गंधो यस्य
 स. तीक्ष्णागंधकः, उग्रआहे गंधजा
 चा तो स. शैवग्याचें झाड. अ. पु.

तीरं तरंत्यस्मात्तीरं, तरता हेत
 जा पासून ह्म तरणावधिजें ते.
 स. नदीचे दोही वाजूची मर्यादा.
 अ. न.

तीर्थं तीर्यते; नेन तीर्थं, तरण
 करिजे तें जेणें करून तें. रु. तृष्ण.
 तरणपुवनअ. ऋषींनीं सेवले
 लें जल. २ गुरु ह्म. उपाध्याय.
 ३ बौद्धशास्त्रान्यच्छास्त्र. अ. न.
 को. यज्ञ. क्षेत्र. उपाय. स्त्रीरज.
 अवतार. पात्र. मंत्री.

तीव्रं तीवतीति तीव्रं; स्थूलरूपा
 च तें जें तें. रु. तीवधा. स्थौल्यअ.
 अतिशायित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तीव्रवेदना तीव्रान्वासो वेदना च
 तीव्रवेदना, अत्यंत जीवात ना
 ती. स. अतिशयित वेदना. २ नर
 कपीडा. आ. स्त्री.

तु तुदतीति तु, पादपूर्तिविषयं
 व्यथित होतें जें ते. रु. तुद्धा
 ष्यनअ. भेद. २ अवधारण नि

श्रय चा अर्था अव्य. उ. क्षीरान्नां
संतुपुष्टिकृत्. को. पादपूरण. ससु
चप. पक्षांतर. निषेग प्रशसा. नि
ग्रह.

तुंगः तुंज्यते इति तुंगः, पालिजेतो
जो तो. फिया उच्च जो तो. रु. तु -
जिधा. पालनादि अ उच्च वि. अ
पु न. आ. स्त्री. २. उंडणी चें झाड
अ. पु.

तुंगी तुंजतीति तुंगी, हिंसा करि
त्ये जाती. रु. तुजिधा. हिंसादि
अ. कानफोडी ई. स्त्री.

तुच्छं तोदनं तुद्व्यथा तां छ्यती
ति तुच्छं, व्यथा नाश करितें जे
तें. रु. छोधा. छेदन अ. रिक्तामें
वि. अ. पु न. आ. स्त्री.

तुणः तुणतीति तुणः, संको
चित्त होती जो तो रु. तुणधा.
कौटिल्य अ. नादरुकीचें झाड. इ.
उल्लिंगी

तुंडं तुडतीति तुंडं, भेदन करितें
जें तें. रु. तुडिया. तोडन अ. सु
ख. अ. न.

तुंडिकेरी तुंडिकान्शारीराणि ई
रयतीति तुंडिकेरी. शरीर कंपित

करित्ये जीती. रु. ईरधा. कंपन
अ. कापसीण. २. तोडलोचावेल.
ई. स्त्री.

तुंडिभः विग्रहादिसर्वं पुटच्या
शब्दाप्रमाणं.

तुंडिलः तुंड्यते स्म तुंडिः तुंडिर
स्यस्य तुंडिलः, जन्म कारीं तोडि
जेली जी ती तुंडि तुंडि ह्य. नाल
रूपा तुंडि ती मोठी आहे जास तो
तुंडिल. त. दोंदिल. २. गातादि
कें करून ज्याची नाभि उंच झाली
तो. अ. पु.

तुत्यं तुदतीति तुत्यं, काषोद्भव
रोग नाशक जें अंजन तें. रु. तु
दधा व्यथा अ. मोरचूद अ. न.
२. अग्नि. अ. पु.

तुत्या तुदतीति तुत्या, व्यथित क
रित्ये जीती. रु. तुदधा. व्यथन
अ. नाळ. २. लाहान इलाची. आ.
स्त्री लिंकीं.

तुत्यांजनं तुदतीति तुत्यं तुत्यं
चतदंजनं च कुत्यांजनं, व्यथित
करणारें अक्षिरोगनाशक जें अं
जन तें. रु. तुदधा. व्यथन अ.
मोरचूद. अ. न.

तुंदं तुंदतीति तुंदं, पीडाकरणार्थे
जें तें. कृ. तुदधा व्यथनअ. ज
ठर. अ. न.

तुंदमार्जः विग्रहादिसर्वखालच्या
शब्दाप्रमाणें

तुंदपरिमृजः तुंदपरिमार्ष्टितुंद
परिमृजः, उदरपरिमार्जन करि
तो जो तो. कृ. मृजुधा तुडिअ.
आळशी अ. पु.

तुंदिकः विग्रहादितुंदिकशब्दा
प्रमाणें. त.

तुंदी तुंदमस्यस्यतुंदी, मोठें आहे
पोट जाचें तो. त. दोदिल. इन् पु.

तुंदिभः प्रशस्तातुंदिर्यम्यतुंदिभ,
मोठी आहे नाभी जाची तो. त. मो
ठे नाभीचा. अ. पु.

तुंदिलः तुदमस्यस्यतुंदिलः, प्र
शस्त आहे उदर जाचें तो. त. मो
ठे नाभीचा. अ. पु.

तुन्नः तुद्यतेस्मदितुन्नः, व्य
थित होता झाला तो. कृ. तुदधा
व्यथनअ. नाररुकीचें झाड. अ.
पुल्लिंगीं.

तुन्नवाचः तुन्नवयतीतितुन्नवा
चः, व्यथित ह्म. कं पित जें सें हो

यतेंसे तंतु संतान करितो जो तो.
कृ. वेज्धा. तंतुसंतानअ. शिंपि
अ. पु.

तुभः तोभतेइतितुभः, पीडा क
रितो जो तो. कृ. तुंभधा. हिंसाअ
बोकड. अ. पु.

तुमुलं तव नंतौतिवतुमुलं, अ
त्यंत हिंसन अथवा तें करितें जें
तें. तुधा. हिरानअ. रणसवा
ध ह्म. युद्धाची दारो. अ. न.

तुंबा तुंबचतीतितुंबा, पीडा करि
त्ये जीती. कृ. तुंबिधा. अर्दनअ.
वाटोळा काळा भोंपळा. आ. स्त्री

तुंबिः वृत्त्यादितुंबाशब्दाप्रमाणें
काळा भोंपळा इ. पु.

तुंबी विग्रहादितुंबिशब्दाप्रमाणें.
इ. स्त्री.

तुरंगः विग्रहादिसर्वतुरंगशब्दाप्र.
तुरंगः तोरणंतुरः तुरेणगच्छतीति

तुरंगः, लखें करून गमन करणा
रा जो तो. कृ. तुरधा. तुरणअ.
चोडा. अ. पु.

तुरंगमः विग्रहादिसर्वतुरंगशब्दा
प्रमाणें.

तुरंगवदनः तुरंगस्येव वदनं यस्य

सतुरंगवदनः, घोड्यासारसर्वे
आहे मुख ज्यानें तो. स. क्लिन्न
र. अ. पु. ।

तुरायणं तुतोतीतितुर. तुरस्या
यनंतुरायण. तुरा करणाराचेंस्त
नजेंतें. कृ. तुरथा तुरणश. य
ज्ञविशेष श. न.

तुरापाट् तुतोतीतितुरः तुरं वेग
वंतंसाहयतीतितुरापाट्. वेगवं
ताप्रत पराभूत करितो जो तो.
कृ. पहधा. मर्षणअ. इंद्र. कृ. पु.

तुरुष्कः तुर्यतेइतितुरुष्कः, त
रा करणारा जो तो. कृ. तुरथा. त
रणादिअ. ऊद. २ देशविशेष.
अ. पु.

तुला तूल्यतेः नयातुला, ऊर्ध्व
मान करिजेते जीणेंती. कृ. तु
लथा उन्मानअ. सोन्यादिका
चें वजन करण्याचे एकमान.
२ तूररास. आ. स्त्री.

तुलाकोटिः तुलाकोटी तुलां
कोटतीतितुलाकोटिः. तुलाक्ष
उन्मान त्याते वक्र करित्ये जीती.
कृ. कुटथा. कौलित्यअ. तोर-
ड्या स. पैजण. उं. स्त्री.

तुल्यः तुलयासमित्तुल्यः, तु
लेशी सदृश जो तो. त. सारखा.
वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुल्यपानं तुल्यंचतस्यानंचतुल्य
पान, तुल्य जें पानतें. स. बरोव
रपिणें. अ. न.

तुवरः तूवरः तवीतिहिनस्ति
रोगान्इतितूवरः, रोगातें नष्टक
रितो जो तो. कृ. तुथा. हिंसादिअ
तुरट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तुवरिका. तूवरिका तुवरोस्स
स्थातुवरिका, तुरटपणा आहे जी
सती. त. तूर. आ. स्त्री.

तुषः तुष्यतीतितुषः, संतुष्ट होतो
जो तो. कृ. तुषथा. तुष्टिअ. धा
दिंग दृष्ट वेहडा. २ कोंडा. अ. पु.

तुषारः तुष्यतितोपयतीतितुषारः,
हिंसा करवितो जो तो. कृ. तुषथा.
हिंसाअ. जलबिंदु. २ धंडी. ३
वर्ष. अ. पु. ४ शीतळ. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

तुषिताः तुष्यंतीदितुषिताः, स
वंदा संतोष पावतात जे ते. कृ. तु
षथा. तुष्टिअ. देवांचा गणविशेष.
अ. पु.

तुहिनं तोहतीति तुहिनं, पीडा करिते जेतें. रु. तुहिर्धा. अर्दं नअ. थंडी. अ. न.

तूष्णीकः तूष्णींशीलस्तूष्णीकः, मौनशीलजो तो त. उगीच व सणारा. अ. पु.

तूष्णींशीलः तूष्णींशीलमस्य तूष्णींशीलः, मौनभाहे स्वभावजा चा तो. स. उगीच व सणारा. अ. पु.

तूष्णः तूष्णा. तूष्णी तूष्णयतीति तूष्णः, वाणसंकोच करणारा जो तो. रु. तूष्णधा संकोचअ वाणं वण्णाचा जाता. अ. पु.

तूष्णीरः तूष्णीरारसंकोचरातीति तूष्णीरः, शरसकोच ग्रहण करणा रा जो तो रु. राधा आदानअ घा णठेवण्णाचा जाता. अ. पु.

तूद्दः तूद्दतीति तूद्दः, व्यथित करितो जो तो रु. तुद्दधा. व्यथनअ. पारसापिंपक. अ. पु.

तूष्णीं तुरतेभ्य इति तूष्णीं, संघमित होतें जेतें. रु. अित्तराधा. मन्मम अ. शीघ्र अ. न.

तूलः तूल्यते इति तूलः, वीदिर का टिजेतो जो तो. रु. तूलधा. निष्कर्ष

अ. कापसाचें झाड. २ पारसापिंपकाचें झाड. अ. पु.

तूलिका तूल्यते इति तूलिका, निष्कोषण करिजेत्येजीती. रु. तूलधा निष्कर्षअ. सोनाराची सकडं. आ स्त्री

तूष्णीं तोषणं तूष्णीं, मौनार्यबाधनीं जें तुष्ट सं. संतोष पावतें ते. रु. तुषधा. तुष्टिअ. मौन त्या अर्थी

अच्य. तूष्णीरिथत्वाद्गुणंभूयः,

तूष्णीकः कुक्षिततूष्णीभित्तूष्णीकः, कुक्षित जें तूष्णीं भवन ते. त. मौनार्थी अच्य. उ. तूष्णीर्कमलमध्यग.

तूष्णं तूष्णते भक्ष्यते पश्चादिभिरिति तूष्ण, पश्चादिकानं भक्षिजेतें जेतें. रु. तूष्णधा. अर्दनअ. तूष्ण, ग वत. अ. न.

तूष्णद्रुमः तूष्णजातिर्येद्रुम. तूष्णद्रुमः, तूष्णजातीय जो वृक्ष तो. स ताडवृक्ष. २ नारळ. ३ पोषक. ४ तालवृक्ष. ५ खजूर वृक्ष. ६ कंबुडा. ७ ताली वृक्ष विशेष. अ. पु.

तूष्णधान्यं अरुषोत्सन्नत्वात् तूष्णमिव धान्यं तूष्णधान्यं, आपन्त्या आपण उत्सन्न होतेक्ष. तूष्णासार

खें जें धान्य तें. स. सांवावगैरे-
धान्य अ. पु.

तृणध्वजः तृणेषु ध्वज इव तृणा-
ध्वजः, तृणामध्ये जो ध्वज तो. स.
वेङ्क. अ. पु.

तृणराजः तृणानां राजा तृ-
णराजः, अत्युच्चत्वनिमित्ताने
तृणसंबंधी जो राजा ह्म. स्वामी
तो. समास. ताल वृक्ष. अका-
रंत. पु.

तृणमूत्रं तृणमूत्रेणापुत्रं तृणमू-
त्रं, तृणमूत्रप्रदेशीं जें उत्तम तें
त. मोगरुचाचें झाड. अ. न.

तृण्या तृणानां समूहः तृण्या, तृ-
ण्यानां जो समूह रायतो. त. गवता
या समुदाय. आ. स्त्री.

तृतीयप्रकृतिः तृतीयाप्रकृति-
यस्य तृतीयप्रकृतिः, स्त्रीपुरुषा-
हून निराडी तृतीय अग्रे प्रकृती
जानी तो. स. नपुंसक. इ. पु.

तृतीयाकृतं तृतीययाकृतं तृ-
तीयाकृतं, तृतीयापरिनायस्वें
केलें जें तें. त. तीन वेळ नागरलें
लें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृतीयाप्रकृतिः विग्रहादि सर्व

तृतीयप्रकृतिशब्दाप्रमाणं.

तृप्तः तृप्यति स्म तृप्तः, संतुष्ट हो
ता झाला जो तो. कृ. तृपधा. प्रीण
नअ. तृप्तिपावलेला. २ हर्षयुक्त.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तृप्तिः तर्पणं तृप्तिः, तृप्तिजीती-
कृ. तृपधा. प्रीणनअ. इच्छा शांती.
इ. स्त्री.

तृफला तृफतीति तृफला, तृप्ति-
करित्ये जीती कृ. तृफधा. तृप्ति
अ. हिरडा घें हडा व आवळका
री त्यांचें चूर्ण. आ. स्त्री.

तृट् तर्पणं तृट्, पिपासा जीती-
कृ. अितृपधा. पिपासाअ. ताहान.
ए. स्त्री.

तृष्णाकृ तृष्णाशीलस्तृष्णाकृ, तृष्णा-
शील जो तो कृ. अितृपधा. पिपा-
साअ. तृष्णाशील वि. ज. पु. स्त्री. न.

तृष्णा तर्पणं तृष्णा, बाधा जीती. कृ.
धा. पू. प्र. ताहान. २ वांछा. आ. स्त्री.

तेजनः तेज्यते स्म तेजनः, पाल-
न करिजे तो जो तो. कृ. तेजधा.
पालनअ. वेङ्क. अ. पु.

तेजनकः तेजयतीति तेजनकः,
तीक्ष्ण होतो जो तो. कृ. तिजधा.

निशान अ. तृणविशेष, शर.
अ. पु.

तेजनी तेजतीतितेजनी, रोग
नाशनद्वारा पालन करित्वे जी-
ती. कृ. तेजधा. पालन अ. मोर
वैल. इ. स्त्री.

तेजः तेजयतीतितेजः
तीक्ष्णकरितें जें तें. कृ. तिजधा.
निशान अ. रेत. २ प्रभाव. ३ की
ति. ४ बल. को लोणी. २ अग्नी
स. न.

तेजितं तेज्यतेस्मतेजितं, तेजो
विशिष्ट करिजे लें जें तें. कृ. तिज
धा. निशान अ. तीक्ष्णरुत श
स्वाद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तेमः तेमनंतेमः, आर्द्रिभावजो
तो. कृ. तिमधा. आर्द्रिभाव अ.
आर्द्रपणा. अ. पु.

तेमनं तिम्यते अन्नमनं नतेम
नं, अन्न आर्द्रकरितें जें तें
कृ. तिमधा. आर्द्रिभाव अ. दधि.
अ. न.

तेजसावर्तिनी तेजसोविका
रः स्रवणादिरावर्त्यंते स्वामितंते
जसावर्तिनी, तेजस स्रवणांचा

जो विकार ह्म. रसती होतो आ
हे जीचागयी ती. कृ. वृत्तधा. व
र्तन अ. सोन्याचा वगेरे रस कर
ण्याची मूस. इ. स्त्री.

तेत्तिरं तित्तिराणां समूहस्तैत्ति
रं, तित्तिरांचा जो समुदाय तें.
स. तित्तिरपक्षांचा समुदाय.
अ. न.

तेलपर्णी तिलपर्णे वृक्षभेदे जा
ता तेलपर्णी, तिलपर्ण वृक्षभे
दामध्ये जी उत्पन्नती. रक्तचंदन.
इ. स्त्री.

तेलपर्णिकं तिलपर्णवितेलपर्ण
कं, तिलपर्णी साग्रवें जें तें. त.
पांढराचंदन. अ. न.

तेलपायिका तेलपिचतीतितें
लपायिका, तेलपिणारी जी ती.
कृ. पाधा. पान अ. वायुळ. आ.
स्त्रीलिंगी.

तेलीनं विग्रहादितित्यश अ.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तेषः तेषीचवास्तिसतेषः. तेषी
आहे जाचेवाचीं तो. त. पौषमहि
ना. अ. पु.

तेकं तेतीतितेकं, वृद्धिपावणा

णारें जें तें. कृ. तुधा. वृद्धादि
अ. अपत्य. अ. न.

जास गुरगूज असें सणतात ती
अ. पु. न.

तोककः स्तोकं कायतीति तोक
कः, किंचित् जलपानार्थं शब्द-
करितो जो ती. कृ. कैधा. शब्द-
अ. चातकपदी. अ. पु.

तोयं तूयते तत्तोयं, गमन करि
जे तें जें तें. कृ. तुधा. गतिअ. पा
णि. अ. न.

तोटकं तुटतीति तोटकं, वृत्तरू
पात्रं भिन्नता पावते जे तें. कृ. तु
वधा. कलहकर्मअ. वृत्तविशेष
अ. न.

तोयपिप्पली तोयस्थपिप्पलीतो
यपिप्पली, जलपिप्पलीजीती. स.
जलपिंपली. ई. स्त्री.

तोक्मः तक्रतीति तोक्मः, विक
सित होणारा जो ती. कृ. तक्रधा.
हसनअ. हिरवा निःश्रुकजव.
अ. पु.

तोरणं तुरंस्त्रेति तोरणं, गमना
र्थं खंरा करितात ज्याचे बायीं तो.
कृ. तुरधा. खरणअ. बाहेरचे दा
र. अ. पु. न.

तोदनं तुद्यते अनेन तोदनं, पी
डा करि जें तें जेणें करून ते कृ.
तुदधा. व्यथनअ. चाबूक. अ. न.

तौर्यत्रिकं तूर्यसुरं जादितत्रभव
तौर्यं, तौर्येणत्रिकं तौर्यत्रिकं, ती
यां जें त्रिक तें. स. तूर्य गायनआ
णि वाद्य. अ. न.

तौत्रं तुद्यते अनेनेति तौत्रं, व्यथा
करि जें तें जेणें तें. कृ. तुदधा. व्यं
थाअ. ताडण करण्याची काठी.
२ चाबूक. अ. न.

त्वक्तं त्वज्यते समत्वक्तं, टांकजेले
जें तें. कृ. त्वजधा. वरीहानिअ. वा
कलेलां. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

तोमरः तीतीति तोमंतासन्धिय
ते; नेनसतोमरः, गतास्य गम
नकर्ता मृत होतो जेणे ती. कृ. मृ
द्धा. प्राणत्यागअ. शस्त्रविशेष

त्यागः त्यजनं त्यागः. हानिजी
ती. कृ. त्यजधा. हानिअ. टांकणें
२ दान. अ. पु.

त्रपा त्रपनं त्रपा, लज्जाजीती.
कृ. त्रपूषधा. लज्जाअ. लाज. आ
स्त्री.

अपु अपतेइतिअपु, अन्यधातूचे
 शचीं गुप्त होतें जें तें. कृ. अपूप
 धा. लज्जाअ. कथील. उ. न.
अयं अयोवयवायस्येतिअयं, ती
 न आहेत अवयवजाचे तें त. अ
 वयवी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

अयी अग्यजुः सामारव्यास्त्रयोवय
 वाः स्व्येतिअयी, ऋगादितीन-
 आहेत अवयव जीचे ती. त. ऋ
 खेद, सामवेद, आणियजुर्वेद
 ई. स्त्री.

अयीधर्मः, अथाप्रोक्तोधर्मः अ
 यीधर्मः, वेदअयीनें सांगीतला
 जीधर्म तो. स. वेदोक्तविधि.
 अ. पु.

असं असतीतिअसं, क्षमण करि
 तें जें तें. कृ. असीधा. उद्देगअ.
 अंगम ह्य. वर. अ. पु.

असरः, असनंअसरः, अवसर
 ण जें तो. कृ. धा पू. प्र. कोस्थाने ए
 क तरेनें गुंडाळलेलें सूत. ज्या
 स तसरी असें ह्यणतात तो. अ.
 पु. स्त्री.

अस्तः, अस्त्येतिअस्तः, उद्देग -
 पावती जो ती. कृ. असीधा. उद्देग

अ. भिवा. २ भिवालेला. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

अस्तुः, विग्रहादिसर्वं अस्तशब्दाप्र
 माणे. वि. उ.

आणं आतिः आयतेस्मवात्राणं, र
 क्षण करिजेले जें तें. कृ. अँड
 धा. पालनअ. रक्षणकरणे. अ. न.
 २ रक्षणकेलेला. वि. अ. पु. न. आ.
 स्त्रीलिंगी.

आतं विग्रहादिसर्वं आणशब्दाप्र-
आपुषं अपुनोषिकारः आपुषं, कृ
 थिलाचा विकार जो तें. त. कथिला
 चें भाडें वगैरे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

आयंती आयतेसात्रायंती, पाल.
 न करित्ये जीती. कृ. अँड. धा. पाल
 नअ. आयमाणा. ई. स्त्री.

आयमाणा आयतेइतिआयमाणा,
 रक्षण करित्ये जीती. वृत्त्यादिपूर्वी
 व्याशब्दाप्र. आ.

आसः, अस्यत्यस्मादितिआसः, अ
 सपावती जन जापासून तो. कृ.
 असीधा. उद्देगअ. मय. अ. पु.

अिकं, अयाणांसंघस्त्रिकं, तीमहा
 डांवा जो संघतें. त. पाटीचे दांवा
 चें रवालीं एक टिकाणीं भिळालेदी

तीन हाडें ज्यास माकडहाडस
गतात तें-अ.न.

त्रिककुत् त्रीणिककुद्सदृशा
निशृंगाण्यस्येतित्रिककुत्, तीन
आहेत ककुद्सदृशशृंगेंजास तो-
स. त्रिकूटपर्वत. इ.पु.

त्रिकटु त्रयाणांकटूनांसमाहारः
त्रिकटु, तीन कटूंचाजोसमूहतें-
स. संठ पिंपळी आणि मिरीं त्यां
चें कूट. उ.न.

त्रिका तिस्रोअस्त्रयोअस्थाइति
त्रिका; तीनआहेत अस्त्री सप
रिषजीस तो. त. हातराहार आ-
स्त्रीलिंगीं.

त्रिकूटः त्रीणिकूटान्यस्यत्रिकूटः
तीन आहेत शृंगेंजास तो. स. त्रि-
कूटपर्वत. अ.पु.

त्रिगुणाकृतं त्रिगुणं कृतं च या
संबतितथात्रिगुणाकृतं, तीन
दां जैसें होय तैसें आसमंतात्-
जें कूट तें. स. तीनबेळां नागर
केळें शीत. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री.

त्रिदशः तृतीयाद्यौवनारब्धादश
सदाद्यस्यसःत्रिदशः, तिसरीता
रुप्य दशा आहे त्रिंतर जास तो-

स. देव. अ.पु.

त्रिदशालयः त्रिदशानामालयः त्रि-
दशालयः, देवांचें जें स्थान तो-
स. स्वर्ग. अ.पु.

त्रिदिवः त्रयोब्रह्मविष्णुरुद्रादी
व्यंत्यत्रैतित्रिदिवः, तिघेब्रह्मावि-
ष्णु शंकर हे क्रीडा करितात ज्या
चेदारीं तीं. कृ. दिव्या. क्रीडादि
अ. स्वर्ग. अ.पु.

त्रिदिवेशः त्रिदिवस्यईशः त्रिदि-
वेशः, स्वर्गाचाजो स्वामी तो. स.
देव. अ.पु.

त्रिपथगा त्रयाणांपथांसमाहा-
रस्त्रिपथं, तेनगच्छतीतित्रिपथ-
गा, स्वर्गमृत्युपाताल लोकातें ग-
मन करणारीजी ती. त. गंगानदी.
आ.स्त्री.

त्रिपुरा त्रयःपुटाद्यस्थाःसात्रिपुरा,
तीनआहेत पुट ह्य. भेटन प्रदेश
जीस ती. स. श्वेत निशोत्तर. २
लाहान इलानी. शा.स्त्री.

त्रिपुरांतकः त्रयाणांपुराणामंत-
कस्त्रिपुरांतकः, तीनजीं धातु
मयपुटें त्यांचा जो अंतक ह्य.
नाशक तो. स. महादेव. अ.पु.

त्रिफला त्रयाणांफलानां समा
दारस्त्रिफला, तीनफलांचा जो
समुदाय ती. हरडा वेढडा आ
णि आवळकाठी यांचे त्रूण आ.
स्त्रीलिंगी

त्रिभंडी त्रीन्दोषान्भंडते इति
त्रिभंडी, त्रिदोषनाशक जीती.
रु भण्डिधा. परिभाषणअ. श्वेत
निशोत्तर ई. स्त्री.

त्रियामा त्रयोयामाचस्या सात्रि
यामा, तीन आहेत याम प्रहर
जोचे ती. स. शत्रि आ. स्त्री.

त्रिलोचनः त्रीणिलोचनानिय
स्यस. त्रिलोचनः, तीन आहेत
नेत्रे जाची तो. स. सांघ. अ. पु.

त्रिवर्गः त्रयाणां वर्गस्त्रिवर्गः,
धर्मार्थकाम यांच्या जो समुदाय.
तो स धर्मार्थकाम हे तीन २
क्षय, स्थिति, वृद्धि हे तीन. अ. पु.

त्रिविष्टपं विशतिप्रविशंति स्मरु
तिनाः स्मिन्निति त्रिविष्टपं, तृती
यविष्टमत्रिविष्टपं, पुण्यवान जा
नात ज्याचे टापी अनाजो तिस
रा लोक तो स. स्वर्ग. अ. न.

त्रिविक्रमः त्रयोविक्रमाः पाद

त्रयासार्थस्य सत्रिविक्रमः, तीन
विक्रमाणीं ह्य. पातालादि तीन लो
की स्थापित आहेत पावले जाची
तो स. विष्णु. अ. पु.

त्रिवृत्ता त्रिभिरवयवैर्वृता त्रिवृ
त्ता, तीन अवयवांनीं युक्त जीती
स. श्वेतनिशोत्तर. आ. स्त्री.

त्रिवृत् त्रीनवयवान् वृणोतीति
त्रिवृत्, तीन अवयवांप्रत आव
रण करित्से जीती रु. वृद्धा सं
वरणअ. श्वेतनिशोत्तर त्. स्त्री

त्रिसीत्यं त्रिवारं सीतया समितत्रि
सीत्यं, तीनवार कांगल पद्धतीने
समित ह्य. रुष्ट जें तें. त. तीन वे
ळ नागरलेले शेत. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

त्रिस्रोताः त्रीणिस्रोतांसि यस्याः सा
त्रिस्रोताः, तीन आहेत प्रवाह जो
स ती. स. मागीरची नदी. स. स्त्री

त्रिहृत्यं त्रिवारं ह्रलेन रुष्टं त्रिह
ृत्यं, त्रिवार ह्रलानें ह्य. नागरानें
जें रुष्ट तें. त. अर्थादि त्रिसीत्य
शब्दाप्रमाणें.

त्रिहायणी त्रिग्रहादि त्र्यत्रया
द्याप्रमाणें.

बुद्धिः बुद्धी व्युत्पत्तेर्बुद्धतीति
 वाबुद्धिः, विभक्तौ जेत्ये किंवा
 विभक्त होस्ये जीती. कृ. बुद्ध्या.
 छेदनअ. सूक्ष्मइलाचीची वेल.
 २ ह्रस्वाक्षरांचा व्तुर्थीशात्वाउ
 चार करण्यास जी काळ लागतो
 तो. ३ अल्प. ४ संशय. इ. स्त्री. ४
 वासीक. वि. इ. पु. स्त्री. न.

त्रैता त्रिलमितात्रीन् वेदानेती
 तिवात्रैता, त्रित्वातें जी प्राप्त ती.
 किंवा तीन वेदातें पावत्ये जी ती.
 स. २ कृ. इण्धा. गतिअ. त्रैता
 युग. २ दक्षिण गार्हपत्य आहे
 वनीय हे तीन अग्नि. आ. स्त्री.

त्रोटिः त्रोटयते इति त्रोटिः, छेद
 न करणारी जी ती. कृ. बुद्ध्या. छे
 दनअ. पक्षांचीचीच. इ. स्त्री.

त्र्यब्दा त्रयोऽब्दायस्याः सा त्र्य
 द्वा, तीन आहेत वर्षे जीस ती.
 स. तीन वर्षांनीं गाववर्गें. आ.
 स्त्रीलिंगीं.

त्र्यंबकः त्रयाणां लोकानामंबक
 मित्त्र्यंबकः, तीन ही लोकांला
 नेत्रा सागरवा जी ती. स. महा
 देव. अ. पु.

श्रूषणं. श्रूषणं श्रोषतीति
 ऊषणं त्रयाणां ऊषणानां समाहा
 रश्रूषणं, तीन दाहकांचा जो
 समुदाय तो. स. सुंठ मिरां भा
 णि पिंपळा त्यातिहींचें कूठ. अ.
 नपुंसक.

त्वः तनोतीतिलः, विस्तार करि
 तो जी तो. कृ. तनुधा. विस्तारअ.
 निराळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वक्षीरी त्वचः क्षीरं यस्याः त्वं
 कक्षीरी, त्वचेपासून आहे क्षीर
 ह्यसारेण जीचातीस. वंशलीचन. इ.
 स्त्रीलिंगीं.

त्वक्पत्रं त्वग्विषपत्रं यस्येति त्वक्
 पत्रं, त्वचेप्रमाणें आहे पत्र जा
 चेंतें. स. दालचिनी. अ. न.

त्वक्पत्री त्वचः पत्री त्वक्पत्री,
 त्वचेची जी पत्री ती. स. हिं गुळ
 वृक्षान्ची साल. इ. स्त्री.

त्वक्सारः त्वक्सारो यस्य सः त्व
 सारः, त्वचा आहे सारांश जा
 चा तो. स. वेकू. अ. पु.

त्वचं प्रशस्ता त्वगस्य इति त्वचं, उ
 त्कृष्ट आहे त्वचा जाची तें. त. दा
 लचिनी. अ. न.

त्वचिसारः त्वचिसारोचस्यस
त्वचिसारः, त्वचेचाटायीं आहे
सारांश जाचा तो स. वैकू. अ. पु.

त्वक् त्वचतीति त्वक्, देह आच्छा
दन करणारी जीती. कृ. त्वचधा.
संचरण अ. साल. २ चर्म. ३ वस्त्र
विशेषाचे उत्पत्तीस कारणभूत
जी त्वचा ती. च. स्त्री.

त्वरं त्वरणं त्वरा, संवेग जोती. कृ.
अित्वराधा. संश्रम अ. वेग. आ
स्त्रीलिंगीं.

त्वरितं त्वरतेस्मादिति त्वरितं, त्व
रा अस्थस्येति वा, त्वरित - जें
तें. अथवा त्वरा आहे -
जासती कृ. अित्वराधा. संश्र
म अ. अलदी अ. न. ३ वेगवा
नू. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

त्वष्टं त्वष्टतेस्मत्त्वष्टं, तष्ट करिजे
लें जें तें. कृ. त्वष्टधा. तनूकरण
अ. तासलेला. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिंगीं.

त्वष्टा त्वष्टतीति त्वष्टा, काष्ठता
पातो जोतो कृ. त्वष्टधा. तनूक
रण अ. सूतार क. पु.

त्वष्टोपतिः त्वष्टांकांतीनाप

तिः त्वष्टोपतिः, त्विट् ह्य. कांति
त्यांचा जो पति ह्य. स्वामी तो. स.
सूर्य. इ. पु.

त्विट् त्वेषत्य नचा त्वेषणमिति वा
त्विट्, दीप्तिमत्त्वे जेणे किंचा शो
भा जीती. कृ. त्विषधा दीप्ति अ.
शोभा. २ कांति. ३ वाचा ४ रुचि.
५ अति आसक्ति. प. स्त्री.

त्सरुः त्सरतीति त्सरुः, कुटिल ग
मन करणारा जोतो. कृ. त्सरधा
उद्यगति अ. शस्त्राची मूढ. उ. पु.

दंशः दशतीतिदंशः, दंश करणा
राजो तो. कृ. दंशधा. दशनअ.
रानमाशि. अ. पु.

दंशने दंश्यते अनेन दंशनं, दं
शनहीते जेणे तं कृ. दंशधा. द
शनअ. कचच. अ. न.

दंशितः दंशः सजातोस्यदंशितः,
वर्म आहे संजात जास तो. त. क
चचधारण कैला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

दंशी दशतीतिदंशी, दंश करित्ये
जो तो. कृ. दंशधा. दशनअ. रा
नमाशांतील एक लाहान जाति.
ई स्त्री.

दंष्ट्री दंष्ट्राः संत्यस्येतिदंष्ट्री, प्रश
स्त आहेत दादा जास तो. त. डुक
र. न. पु.

दक्षः दक्षते इति दक्षः, दृष्टि पा
व तो जो तो. कृ. दक्षधा. दृष्ट्यादि
अ. चतुर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणः दक्षते इति दक्षिणः,
ऊर्जाशयाने दृष्टि पाव तो जो
तो. कृ. दक्षधा. दृष्टिअ. उदा
र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणस्थः दक्षिणे तिष्ठतीति

दक्षिणस्थः, दक्षिण भागावेग
यां राहाणारा जो तो. कृ. द्वाधा.
गतिनिवृत्तिअ. सारधि. अ. पु.

दक्षिणाग्निः दक्षिणाम्बासौग्नि
श्च दक्षिणाग्निः, दक्षिणादिकृत्य
जो अग्नि तो. स. अग्निविशेष.
उ. पु.

दक्षिणातः दक्षिणस्यां दक्षिणा
दिकृत्तक्षिणदक्षिणातः, दक्षिणादि
शेचाग्यां किंवा दक्षिणादिकृत
अथवा दक्षिणदेश. २ दक्षिण
दिशा. ३ दक्षिणकाल. या अर्थी अ
व्यय.

दक्षिणात्, इत्यादिसर्व पूर्वीच्या
शब्दाप्रमाणे.

दक्षिणार्हः दक्षिणाया अर्हो दक्षि
णार्हः, दक्षिणेला जो योग्य तो. स.
दक्षिणा घेण्यास शक्य. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

दक्षिणीयः दक्षिणामर्हतीति द
क्षिणीयः, दक्षिणेप्रत जो योग्य तो.
त. दक्षिणा घेण्यास योग्य. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

दक्षिणेन दक्षिणस्यां दिशि द
क्षिणादिभित्तिना दक्षिणेन, दक्षि

पादिशोचाद्यर्थी किंवा दक्षिणदिशा
जीती. अर्थादिदिशागतश. प्र. अख्य.

दक्षिणेर्मा दक्षिणेर्द्विर्ब्रणमे-
स्यदक्षिणेर्मा. व्याधसंबंधीं द
क्षिण भागाचेदार्थी आहे ब्रण जा
स ती. स. ब्रणश्रुतेलाहरिण. न. पु.

दक्षिण्यः विश्वहादिसर्वं दक्षि-
णीयशब्दाप्र.

दग्धः दत्ततेस्मदग्धः, गस्मक
रिजेला जो ती. कृ. दहधा. मस्मी
करणअ. जळलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

दग्धिका दत्ततेस्मइतिदग्धा
कुस्मितादग्धादग्धिका, कुस्मि
तदग्धकरिजेली जी ती. त. कर
पलेलेंअन्न. आ. स्त्री.

दंडः दम्यतेनेनदंडः, शांति किं
वा निपातन करिजेतें जेणें करू
नती. कृ. दसुधा. उपशमअ.
रूपान्ना

दंडनामाचाकर. ३ सेनेचा व्यूह
विशेष. ३ दंड. को. लांकुड. मा
न विशेष. यम. सैन्य. वृक्षाचें कां
ड. घोडा. को. पराभव करण्याचा
दंड. अग्निमान. ग्रह. अ. पु.

दंडधरः दंडस्यधरोदंडधरः, दं
डाचा जो धारण करणारा तो. स.
यम. अ. पु.

दंडनीतिः दंडेनदंडविवेचनेन
यानीयतेप्राप्यतेनीतिदंडनीतिः,
दंडादिविवेचनानें पाविजेत्येजी
नीतिती. कृ. नीच्छधा. प्रांपणअ.
अर्थशास्त्र. इ. स्त्री.

दंडविष्कंभः दंडंविष्कुभ्नातीति
दंडविष्कंभः, दंडानें प्रतिबंधक
रि तीजोती. कृ. स्कुंधुधा. प्रति
बंधनअ. घुसक रवांवा. अ. पु.

दंडाहतं दंडेनाहतंदंडाहतं, दं
डें करून जें मथित तें. स. दंडानें
घुसकलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ददुमः ददुंहतीतिददुमः, रक्त्
ज नष्ट करितो जो तो. कृ. हनधा.
दिसाअ. टाकळा. अ. पु.

ददुणः दरिद्रातीतिददुःददुर
स्त्वस्यददुणः, ददुरोग हा. रव
रुज आहे जास ती. त. रवरुज
झालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ददुरोगी ददुरोगोस्यास्तीतिद
दुरोगी, अर्थादिददुरोग शब्दा
प्रमाणें.

दुर्दृणः दरिद्रातीतिदुर्दृणः,
दुर्गतिविशिष्टजो तो. रु. दरिद्रा
धा. दुर्गतिअ. अर्थादिदुर्दृणस्य
व्याप्रमाणे.

दधित्यः दधिवर्णाद्रवस्तिष्ठत्येति
दधित्यः, दधिवर्णासारिस्वा आ
हं द्रवजाचेदधीं तो. रु. षाधा.
गतनिवृत्तिअ. कवरीचें झाड.
अ. पु.

दधिफलः दधिवरूले यस्य द
धिफलः, दधिसारसं आहं फ
लजाचें नी. स. कव.
गचें झाड. अ. पु.

दनुजः दनोजानः दनुजः, दनु
पासून जो झाला तो. रु. जनी
धा. प्रादुर्भावअ. दैत्य. अ. पु.

दंतः दाम्यतीतिदंतः, उपशमवि
शिष्ट जो तो. रु. दमुधा. उपशम
अ. दांत. अ. पु.

दंतधावनः दंतान्धावयतीति
दंतधावनः, दंतांतें पुतां जो तो
रु. धावुधा. शुद्धादिअ. रंवेराचें
झाड. अ. पु.

दंतभागः दंतस्य भागो दंतभा
गः, दंतांचा जो भाग तो. स. ह.

नीचा अग्रभाग. अ. पु.

दंतशठः दंतानां शठ इषदंतश
ठः, दंतांला कवोर जो तो. स. क.
वरीचें झाड. २ लाहान ईद, निं
वीण अ. पु.

दंतशठा शठयतीतिशठा दंत
नांशठादंतशठा. दंताला दुःख का
रक जी ती. स. चुका. आ. स्त्री.

दंतावलः विग्रहादिदंतीशब्दाप्र
हति. अ. पु.

दंतिका दम्यतेः नयादंतिः, सैव
दंतिका. दमनू ह्येते जीणें ती दंति
नीच दंतिका. त. दांती. आ. स्त्री.

दंती प्रशस्तो दंतावस्थेति दंती, प्र
शस्त ह्य. विपुल आहेत दांत जा
चें तो. स. हस्ती. न. स.

दंद्द्यूकः दंद्दश्यत इति दंद्द्यू
कः, द्यूकः पुनः किंवा अतिशबें
करून दंशं करितो जो तो. रु. दं
शसनाधा. दक्षत अ. सर्प. अ. पु.

दंष्ट्रं दम्यते इति दंष्ट्रं. दंष्ट्रनां अथ
जें तें. रु. दमधा. दंष्ट्रन अ. बारी
क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दमः दमनं दमः, शाती जी तो. रु.
दमुधा. उपशम अ. इद्रियां दं दम

न. २ मारणें. अ. पु.

दमथः दमनदमथः. इंद्रिय दम
न जें तो. क. दसुधा उपशामअ.

इंद्रियानें दमन अ पु.

दमितः विग्रहादिरांतशाब्दाप्रमा
णें. जास्मानिग्रहकेना तो. वि. अ.
पु. न आ. स्त्री.

दमुनाः दमूनाः दाम्यतीतिद
मुनाः. शांत होतो जो तो क. दमु
धा उपशामअ. अग्नि. सु. पु.

दंपती जायान्वपतिश्चदंपती. स्त्री
आणि नवरा जे ते. स. नवराआ
णि सयकी. इ. पु.

दंभः दंभान्तिहिनस्त्वनेनेतिदंभ.
नाश होतो जेणे तो. क. दंभधा. द
गानअ. कपट. अ. पु.

दंभोलिः दंभनिरोधनेअस्तिः दं
भोलिः. शत्रूंवा रोध करणवा सस
पर्य जो तो. म. इंद्रानें वज्र. इ.
पुलिंगीं.

दम्यः क्षमितुमद्रोंदम्यः. दमनक
शत्रूनास जो चोग्धतो तं. कांहीं
कारुण्य दूरोस आलेला मोवसा.
अ. इ.

दृषा दृषतेरसत्यनपेतिदृषा. सं

रक्षण होते जीणें ती. क. दयधा
रक्षणअ कृपा. २ कृपास्व. आ
स्त्रीलिंगीं.

दयालुः दयतेइतिदयालुः. दया
शील जो तो. क. दयधा. रक्षणअ.
कृपाकू. वि. उ. पु. न. स्त्री.

दयितं दयतेइतिदयितं. प्रीति
उत्पन्न करितें जें तें. क. दयधा.
रक्षणादिअ. इष्ट. २ प्रियनवरा वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

दरः दरणंदरतीतिबादरः. भय
किंवा तें करितो जो तो. क. दृधा.
भयअ भय. २ खळगा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

दरत् दीर्यतेइतिदरत्. विदीर्ण
होइजेत्ये जीती. क. दृधा. विद
रणअ. म्लेंच्छजाति त. स्त्री

दरिद्रः दरिद्रातीतिदरिद्रः. दु
र्गतिपावतो जो तो. क. दरिद्रा
दुर्गतिअ. निर्धन. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

दरी दृणातीतिदरी. विदीर्णकरि
त्ये जीती. क. दृधा. प्रिदारणअ. पर्य
ताची लहा. इ. स्त्री.

दरुंरः शब्दैः द्रुणों दृणातीतिदरुं

र, शब्दांनी कर्णाला पीडा करि
तो जीतो कृ. दृधा. विदारण
अ. बेंडूक. अ. पु.

दर्पकः दर्पयतीतिदर्पकः, गर्व
युक्त करितो जीतो. कृ. दृधादि
पूर्वीच्याशब्दाप्र. पदनस्य काम
अ. पु.

दर्पणः दर्पयतीतिदर्पणः, उत्तम
दीपन करितो जीतो. कृ. दृषधा.
संदीपनअ. आरसा. अ. पु.

दर्माः दृश्यतेइतिदर्माः, ग्रथितरु
रिजेतो जीतो. कृ. दृषधा ग्रथ-
अ. दर्म अ. पु.

दर्विः दर्वीं दृणातीतिदर्विः,
विदारण करणारी जीतो. कृ. दृ
धा. विदारणअ. सौपाकाची पत्नी
इ. स्त्री.

दर्वीकरः दर्वीकणैवकरोयस्येति
दर्वीकर., फणाचआहे हस्त जो
चातो स. सर्प. अ. पु.

दर्शाः दृश्येतेसूर्याचंद्रमसावचे
तिदर्शाः, दिसताहेत सूर्य आणि
चंद्र एकत्र जाचावधीं तो. कृ. दृ
शिस्था प्रेक्षणअ. आभावास्था.
अ. पु.

दर्शकः पश्यतीतिदर्शकः, द्यो
चावची अवलोकन करणाराजो
तो कृ. दृशिस्था. प्रेक्षणअ. द्वार
पाल अ. पु.

दर्शनं दर्शोदर्शनं, प्रेक्षणजेते दृ
त्यादिपू श प्र. पाहणे अ. न.

दलं दलतितदलं, विदीर्णदीतेजे
ते. कृ. दलधा. विदारणअ. पान.
अ. न.

दवः दुनीतीतिदवः, पीडाकरितो
जीतो. कृ. दुदुधा. उपतापअ. अ.
रण्य. अ. पु.

दविष्टं अखंतदूरंदविष्ट. अखंत
जे दूरते. त. फारदूरचें वि. अ.
पु. न आ. स्त्री.

दवीयः दृत्यादिसर्वपूर्वीच्याश प्र.

दशनः दृश्यतेनेनदशनः, दंष्ट्राआ
पार होतो जेणेकरूनतो. कृ. दशधा
दशन अ. दान. अ. पु.

दशनवासाः दशनानावासावसन
भिवदशनवासाः, दतालावस्थासा
रस्वारस्तकजीतो स ओट. स. पु.

दशपुरं दशपुराण्ययगमनानियस्य
तदशपुरं, अपभिमित आहेत अय
गमने जाचोते. स सुद्रमोचा. अ. न.

दशबलः दशबलानियस्यस-दश

बलः, दाहाआहेत दानादिवलेंजा
सतो. स नास्तिकविशेष. अ.पु.

दशाभी दशाभीवस्थाविशेषीत्यस्य

दशाभी, दाहावी अवस्थाआहे जा
सतो. त. फार क्षातारा. वि. इन्द्रपु.
ई स्त्री. इन्द्र

दशाभीस्थः दशम्यातिष्ठतीतिदश

मस्य, दशमअवस्थेचावधी राह
तो जीतो. कृ. साधा. गतिभित्तिभ
अर्थादिपूर्वीच्या श. प्र

दशा दश्यतेइतिदशा, वस्त्रादिकां

स विकटूनराहणारी जीती. कृ.
दंशधा. दशन अ. वस्त्राच्या दशा.
२ वात्यादिक दशा त्या प्रत्येक.
आ. स्त्री

दंष्ट्री दंष्ट्राः संत्यस्यसःदंष्ट्री, दादा

आहेत प्रशस्त जाचा तो. त. डुकर.
इन्द्र

दस्युः दस्यतीतिदस्युः, नारा करणा

रा जीतो. कृ. दसधा. सयअ
चौर शत्रु. उ.पु.

दस्यो दस्यत क्षिपतोरोगानितिद

स्यो, रोगातें क्षीणकरितात जे ते.
कृ. दसधा. उपक्षयअ. अश्विनी

कुमार. अ.पु.

दहनः दहतीतिदहनः, दहनक

रितो जीतो. कृ. दहधा. भस्मीकर
णअ. अग्नि. अ.पु.

दाक्षकं दक्षाणांदक्षापत्यानांसमूहे

दाक्षक, दक्षापत्यांचा जीसमूहतो
त. दक्षाच्या अपत्यांचा समुदाय.
अ. न.

दाक्षाच्चः दक्षतेइतिदक्षायः त

स्याच्चक्षायः, दक्षिपावणारा जी
तो दक्षाय तस्यवधी जीतो. त. गी
धपक्षि. अ.पु.

दाडिमं. दाडिमी दलनंदालः

दलेननिर्वृत्तं दाडिमं, विदलननेजें
निर्वृत्त स. युक्त किंवा उपत्यज जें
तें. त. दाडिबीनें झाड. अ. न.

दाडिमपुष्पकः दाडिमपुष्पस्य

स दाडिमपुष्पकः, दाडिमस दशाआ
हेपुष्पजाचें तो. स. रोहिड्याचें झाड
अ.पु.

दाडिंबः दालिंबः विग्रहादिस

वैदाडिमश. प्र.

दातं दीयतेस्यदातं, खंडन करि

जैलें जें ते. कृ. दाधा. लयनअ तो
उलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

दास्यूहः दातिमारणं ऊहते इति
दास्यूहः, मारणस्य मरणान्नातर्क
करणाराजोती. रु. ऊहधां. वितर्क
अ. जनकाक. अ. पु.

दास्यौहः दातिमरणं ऊहते इति दा
स्यूहः तस्यायं दास्यौहः, मरणतर्क
करणारा तत्संबंधी जोती रु ऊह
धा. वितर्क अ. अर्घादिपूवीच्या
शब्दाप्रमाणे.

दात्रे दात्यनेन दात्रं, छेदन करि
जेतें जेणें करून तें. रु. दापधा.
लवन अ. इच्छी. कोचता. अ. न.

दाने दीयते इति स्वैड घत्यनेनेति
वादाने, संडित होतें जेणें तें. रु.
डुदाञ्धा. दान अ. २ दीधा. अर
खंडन अ. हेणें. २ हनीचे गंडस्थ
कांतील मदोदक. अ. न.

दानवः दानोरपत्वं दानवः, दनू
जोतीचा जो पुत्र तो. न. देस. अ.
उल्लिंगी.

दानवारिः दानवानाम रिदानवा
भिः, दानव स. देस त्यांचा जो
शत्रु तो. स. देस. इ. पु.

दानशींडः दानेशींडो दानशींडः,
दानाचे दार्यां जो विख्यात तो. स.

दानशूर. अ. पु.

दांतः दाम्यति स्मैति दांतः, इंद्रि
दमन करिता झाला जो तो रु. द
सुधा. उपशम अ. तपश्चर्येचा वर्गेरे
ह्लेश सहन करणारा. २ ज्यांचे दम
न केले तें. विं. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दांतिः विग्रहादिसर्वदमय श. प्र
माणे

दापितः दाम्यते स्म दापितः, दाना
दिक देव वितो जो तो. रु. डुदाञ्
धा. दान अ. देव विलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

दांभिकः दंभोऽस्तीति दंभिकः,
दंभिक एव दांभिकः, दंभ आदे ज्या
स तो दंभिक. तोच दांभिक. न. मा
यावी कपटी. अ. पु.

दामनी दामेव दामनी, दाम जें ती
चे पती जो ती. दावण ज्यास गुरें
बांधतात ती नई. स्त्री.

दाम दीयते इति दाम, पश्वादि कां
चें रक्षण करि जेतें जेतें. रु. दे. ड.
धा. रक्षण अ. गुरें बांधावयाचें दा
वें. न. न.

दामा पतिसा दामा. तुटसे जो ती.
रु. घोधा. अरखंडन अ. दावें. का. स्त्री

दामोदरः दामोदरेयस्थसः दा
मोदर, पशोदेने बाधलेले आहे दा
वे उदराचा हाई ज्याचा तो. भ. वि
ष्णु. अ. पु.

दायादः दायमन्तिइतिदायादः, दा
याते भक्षण करितो ह्यु. ग्रहणकरितो
जो तो रु. अदधा भक्षण अ. पु. न
२ पाउचद अ. पु.

दायितः दायतेस्मदायित, दाना
दिदेवविला जो तो रु दयधा. दा
नादि अं देवविलेला. वि अ. पु. न
आ स्त्री.

दायाः दारयतीति दारा, विदारण
करणारे जेते रु दृधा. विदारण
अ. विवाहितबायको. आ स्त्री

दारदः दरदिदेशोभवोदारदः, द
रददेशाचेदायीं उस्सन्न जो तो त.
विषविशेष. अ. पु.

दारितः दीर्यतेस्मदारितः, विदा
रणकरिजेला जो तो. रु दृधा. वि
दारण अ विदारणकेलेला. वि. अ.
पु न आ. स्त्री

दारु दीर्यतेतदारु, भेदिजेते जेते
रु दृधा विदारण अ लाकूड. २
देवदारुस्त उ. न.

दारुणां दरतिचिन्तमिति दारुणा,
चिन्तते भिवगिते जेते. रु. दृधा. भ
यअ. भयानकरस अ. पु. २ पायं
कर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दारुहरिद्रा दारुआसोहरिद्राच
दारुहरिद्रा, विदीर्ण होणारी जी
हरिद्रा ती. स. दारु हळद. आ स्त्री

दारुहस्तकः हस्तद्वयप्रतिरुतिर्हस्त
कः, दारुणोहस्तकादारुहस्तक.
कांठाची हस्तासारिणी जी प्रतिमा
ती. स. दूर्वाविशेष उवळा. अ. पु.

दार्वीघाटः दारुआहंतीति दार्वीघ
ट, कांठाचा नाश करणारा जो तो
रु हूनधा हिंसा अ स्तारपत्नी. अ. पु.

दार्विका दार्वीचदारुहरिद्रेवदार्वि
का, दारु हळदीसारणी जी ती.
त. पाथरी. आ स्त्री

दार्वी दीर्यतेइति दार्वी, विदीर्ण हो
इजेत्ये जी ती. रु दृधा विदारण
अ. दारुहळद. ई. स्त्री.

दावः विग्रहादिदवशब्दाप्रमाणं. व
णवा. अ. पु.

दाविकं देविकायाभवदाविकं,
देविकानदीचेदायीं उस्सन्न जेते.
देविकानदीचेदायीं झालेले. वि

अ. पु. न. आ. स्त्री.

दाशाः दशत्यस्यै मत्स्यान् दाशोतीति
वादाशः, इत्यादिदेनो जीकारणो तौ
किवा मत्स्य मारतो जी तौ. क. दा
शृधा दानादिभ्य मत्स्य मारणारा को
का २ चाकर. अ. पु.

दाशपुरं दशान् केंवर्तान् पिपतीति
दाशपुरं, केंवर्तानं पालनं करितं
जै तै. क. पूषां. पालनादिभ. जल
मुस्ता. अ. न.

दासः दस्यते इति दासः, अवलो
कन करितो जी तौ. क. दसिधा. अ.
वलो कन. अ. चाकर. अ. पु.

दासी दस्यतीति दासी, उपसीण
होत्ये जी ती. क. दसुधा. उपक्षय. अ.
निष्वा कोरता. २. कुळवीण. इ. स्त्री.

दासीसभं दास्याः सभा दासीसभं
दासिसंबंधि जी सभा तै. स. दासी
चा समुदाय. अ. न.

दासेयः दास्या अपत्यं दासेयः, दा
सीचा जी पुत्रतो न. चाकर. अ. पु.

दासेयः विग्रहादि सर्वदासेयश. प्र.
दिक्. अचीयं दक्षिणेषां मतिदिशा वीतिदिक्,
ही शची ही दक्षिणायनाणं च
वहार पाविजेत्ये जी ती. क. दिशाधा

अतिसर्जन. अ. दिशा. श. स्त्री.

दिगंबरः दिगंब्रजंबरमस्य दिगंब
रः, दिशाच आह्वे वस्त्र जास तो. स.
नायवा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दिग्धः दिव्यति स्यादिग्धः, लिप्त क
रिजेवा जातो जी ती. क. दिग्धा. उ
पचय. अ. लिप्त. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री. २ विद्याने जी लिप्त बाण तो.
अ. पु.

दितं विग्रहादि हातश. प्र. तोडचेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दितिस्ततः दितेः स्ततो दितिस्ततः,
दितीचा जी पुत्रतो. स. दैत्य. अ. पु.

दिधिषुः दिधिषूः दधाति पापं दि
धिषुः, परिध्याने एकापुरुषाशीं वि
वाह करून पुनः दुसऱ्याशीं विवाह
करणाची जी स्त्री ती. य तिचा नव
रा. क. दुघा झुधा. पारणादि. अ.
गांधर्व विवाहित जी स्त्री व गांधर्व
विवाहित स्त्रीचा नवरा. उ. २. क.
स्त्रीलिंगीं व पुंलिंगीं. २ स्त्रीलिंगीं
व चा विषयीं मनु आपल्या स्मृतींतल
णतो क. ज्येष्ठकन्या अविवाहित अ
सतो ज्वाकनिष्ठ कन्येचा विवाह क
ला ती कनिष्ठ कन्या असं सांगत

कें आहे.

दिने तमोद्यतीतिदिने, तमातेना
शा करितें जें तें. कृ. दोषा. अवसं
उनअ. दिवस. अ. न.

दिनांतः दिनस्य अंतः दिनांतः,
दिवसांचा जो अंत हा. समाप्ति तो.
स. संध्याकाळ. अ. पु.

द्यौः दीव्यं त्वस्थामिति द्यौः देवकी
डा करितात जीनावायी ती. कृ. दि
पुधा. कीडादिक. अ. स्वर्ग. २ आ
काशा. ओ. स्त्री.

दिवसः दीव्यं ति देवा अत्रेति दि
वसः, कीडाकिंवा व्यवहार करि
तात देव जाचेवायी ती. कृ. दिवु
पा. कीडादिक. अ. सूर्योदयापासू
न सूर्यास्तापर्यंत जो काळ तो. अ.
पु. न.

दिवस्पतिः दिवः पतिः दिवस्प
तिः, स्वर्गांचा जो पति तो. स. इं
द्र. इ. पु.

दिवा दीव्यं त्वमेति दिवा, व्यापृत
हा. व्यवहृत होतो जन जाचेवायी
तो. कृ. दिवुपा. कीडादिक. अ. दि
वसाचेवायीं ह्या अर्थीं अच्य.

दिवाकरः दिवा दिनं करोतीति

दिवाकरः, दिवसातें करिते जो
तो. कृ. कृ. भूधा. करणअ. सूर्य.
अ. पु.

दिवाकीर्तिः दिवाकीर्तिर्यस्य सः
दिवाकीर्तिः, दिवसाचेवायी आहे
कीर्ती जाची तो. स. न्हाची. २ चां
डाळ जाति. इ. पु.

दिविषद् दिविसीदंतीति दिविष
त्, स्वर्गाचेवायीं राहंती जो ती. कृ.
षद्. धा. विशारणादिक. अ. देव. इ.
पु. लिंगीं.

दिवोकाः दिवोकाः दिवमो
कोषस्य सः दिवोकाः, स्वर्ग आहे
स्थान जाचे ती. स. देव. २ चातक
पक्षि. स. पु.

दिश्यं दिशि फवं दिश्यं, दिशीचा
वायीं जे उत्पन्न तें. त. दिशांचे वा
यीं सालिला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दिष्टः दिशति दिश्यते स्म इति चादि
ष्टः, क्षणोक्षणीं फिन्न अशा
वाल्यां शुवस्थेतें देतो. जी ती.
अथवा शुभाशुभ देहजेतें जें
तें. कृ. दिशाधा. अतिसर्जन अ.
देव. प्राक्तन. ३ काल. अ.
पु. न.

दिष्टांतः दिष्टस्यांतोदिष्टांतं, दैवा
 ची जी समाप्ति ती. त. मरण. अ. पु.

दिष्ट्या दिशं स्थायति इति दिष्ट्या,
 आनंदार्थं रक्षक जै ते. ह. स्वीधा.
 शब्दसंघातअ. आनंदार्थी. ७.
 दिष्ट्याते दर्शनं जातं. अच.

दीक्षितः दीक्षासंज्ञानास्त्वस्वदी
 क्षितः, दीक्षासंज्ञातक्ष-शक्तीओदेजा
 स तो. त. जाणें सोमयज्ञ कैला तो
 अ. पु.

दीदिवः दीद्यंत्सनेनदीदिवः,
 ओदृत्तादिकरितात जेणें करून तो.
 ह. दिवुधा. कीडाअ. अन्न. ३. पु.

दीधितिः दीधीते दीधते सादीधि
 तिः, दैदीप्यमान होत्ये जी ती. ह.
 दिधीद्धा. दीप्यादिअ. किरण. ३.
 पु. स्त्री.

दीनः दीयतेस्मदीनः, नाशपाव
 जै तीं जीं तो. ह. दीद्धा. क्षयअ.
 हरिदी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दीपः दीपयतीति दीपः, गृहादि
 काप्रत दीपिमत् करितो जी तो ह.
 दीपीया. दीपि अर्थ. रिवा अ. पु.

दीपकः दीपयतीति दीपकः, म
 काशित करितो जी तो. ह. दीपीया.

दीपिअ. अजमीदा ह्य. भीम. २
 मोराची शेडी. ३ प्रकाश. अ. पु.

दीप्तिः दीप्यतेसादीप्तिः, दीपित
 हीत्यं जी ती. ह. दीपिधा. दीप्तिअ.
 दिवेकांनि. ३. स्त्री

दीप्यः दिपेदीपनेसाधुदीप्यः दी
 पन ह्य. प्रकाशन किंचा पानन क्षि
 णीं जी साधुतो. त. मौर शंदा. अ. पु.

दीर्घं दृणातीति दीर्घं, विदीर्णक
 रिनें जै तें. ह. दृधा. विदारणअ.
 लांब. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दीर्घकोशिका दीर्घकोशातक्या
 कारत्वादीर्घकोशः त नमयंशरी
 रंयस्यात्ता दीर्घकोशिका, दीर्घाका
 रते सुद्धं कोशमय शरीर आढे जीवं
 ती. नहू मारखा एक जलचर वि
 शेष. आ. स्त्री.

दीर्घदर्शी दीर्घपश्यतीति दीर्घदर्शी.
 लांब पाहाणारा जी तो. ह. दृशिर्धा.
 प्रेक्षणाअ. मंडित. न. पु.

दीर्घपृष्ठः दीर्घपृष्ठं सम्यदीर्घपृष्ठः,
 दीर्घ आढे पृष्ठभाग जाचा तो. म.
 नपं. अ. पु.

दीर्घचंतुः दीर्घचंतमस्तीति दीर्घ
 चंतुः. लांब आढे प्रनव नंधनजा

चेती. स रिंज्याचें झाड अ. उ.
दीर्घसूत्रः दीर्घसूत्रचस्य दीर्घ
 सूत्रः, दीर्घ आहे सूत्र ह्य. कार
 ण. जानें तो. स आळशी. वि अ
 पु. न. आ. स्त्री.

दीर्घिका दीर्घेवदीर्घिका. लाव
 जी ती ज्या दिहिरीस आंत उतर-
 ण्यास पाचव्या असतात ती विही
 र आ स्त्री

दुःस्व दुःस्व इति स्वनि इति पाणि
 चस्मिन्निति दुःस्व, स्विन्न आहेत इ
 द्विये जाचेवाची ते. स. मनासजी
 पीडा ते अ. न.

दुष्प्रधर्षिणी दुःस्वेन प्रपृष्यत इ
 ति दुष्प्रधर्षिणी, दुःस्वाने संपादि
 जेत्ये जी ती. रु. धृपुथा. प्रसहन
 अ. रानवांगी ह्य. जोरलीवांगी. ई.
 स्त्री

दुःपमं दुष्टं सममत्रेति दुःपमं. दु
 ष्ट आहे सम ह्य. समता जाचेवा
 ची तें. स. निदारी अ. व्य

दुःस्पर्शाः दुःस्वेन स्पृशतीति दुः
 स्पर्शाः, दु. स्वाने स्पृष्ट होतो जो
 तो. रु. स्पृशथा. स्पर्श अ. धमा
 सा. अ. पु.

दुःस्पर्शा दुःस्वेन स्पृष्टमवाप्त्वा
 दुःस्पर्शा, दुःस्वाने स्पर्श करणा
 रस जी अशाक्य जी. धा. पू. प्र रिं
 गणी आ स्त्री.

दुकूलं दुष्टं कुलतीति दुकूलं, दुष्ट
 शरीरावयवाते आच्छादन करिते
 जे तें. रु. कूलधा. आवरण अ. पा
 रांचवस्त्र. अ. न.

दुग्धं दुत्स्यते स्पृग्धं. दोहन करि
 जेलें जें तें. रु. दुग्धा. प्रपूरण अ.
 दूध. अ. न.

दुग्धिका दुग्धमस्त्वस्याः दुग्धिका,
 दुग्धसदृश आहे चीक जीस ती.
 त. दुधि. आ. स्त्री

दुद्रुमः दुष्टोद्रुमः उद्रुमः, दुष्ट जी
 दुम ह्य. एक्ष ती. स. हिरवाकांदा,
 अ. पु.

दुंदुषिः दुंदुइति शब्देन उपातीति
 दुंदुषिः, दुंदुचा प्रकारें करून वा
 द्य करितो जो तो. रु. उमथा. पूर
 ण अ. पेशीवाद्य. ३ सूर्यांना सार
 थि. अरुणा. ३ दंत विशेष. उ. पु.

दुरध्वा दुष्टो धा दुरध्वा, दुष्ट जी
 मार्ग ती स. दुष्टमार्ग. नांत. उ
 श्लिंगी.

दुरालभा दुःस्वेनलभ्यत इति दु-
रालभाः दुःस्वाने प्राप्त होइजे
स्वे जी ती. क. दुलभधा. प्रा-
प्तिअ. धमासा. आ. स्त्री.

दुरितं दुष्टं इतंगमनमनेनेति
दुरितं, दुष्ट आहे गमन जेणेक
रून तें. स. पातक ह्य. पाप.
अ. न.

दुरोदरः दुष्टमासमंतादुरम
स्यदुरोदरः, दुष्ट आहे आसमं-
तात् उदर जाचें ती. स. निर्जाव
पदाथीनीं स्वेच्छणारा. २ प्रतिज्ञा
पूर्वक व्यवहारी प्रतिज्ञे प्रमाणे जें
द्रव्यादिक स्वावघाचें तें. अ. पु.

दुर्गतः दुष्टं गतमस्य दुर्गतः, दुष्ट
आहे गमन जाचें ती. स. दरिद्रा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ दुर्ग-
धिसुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्गतिः दुष्टागतिरिति दुर्गतिः, दु-
ष्ट वा प्रकास्त्रीजी गती ती. स. नरक.
इ. स्त्री.

दुर्गंधः दुर्दुष्टो गंधो यस्य दुर्गंधः, दु-
ष्ट गंध आहे जास ती. स. अविष्टगंध
अ. पु.

दुर्गसंचरः दुर्गे च दुर्गं वा संचरो दुर्गं

चरः, दुर्गदेशीचें जें क्रमव्रतो. स
वाईट मार्ग. २ वाईट मार्गाचे वाचीं
संचार. अ. पु.

दुर्गा दुःस्वेनगम्यते प्राप्यत इति दुर्गा,
दुःस्वाने प्राप्त होइजे स्वे जी ती. क.
गम्यधा. गतिअ. पार्वती. आ. स्त्री.

दुर्जनः दुष्टो जनो दुर्जनः, दुष्ट जो
जन तो. स. दुष्टजन. २ एकदिका
णीं भिकाळे ल्याचें दैध करणारा. अ.
पुलिगीं.

दुर्दिने दुष्टं दिनं दुर्दिने, मेघाने दु-
ष्ट ह्य. अंधः कार युक्त केले जें दिन तें
स. मेघाने आच्छादित दिवस आ-
णि रात्रि अशी असेल तर ती हि.
अ. न.

दुर्नामकं दुष्टं नाम यस्य तद्दुर्नाम-
कं, दुष्ट आहे नाम जाचें ती. स. सु-
ळ व्याधीचा रोग. अ. पु.

दुर्नामा दुष्टो नामो नमनं च स्याः सा
दुर्नामा, दुष्ट आहे नमन जाचें ती
स. जळ सार रवा एक जळ चर विंशे
प. न. न.

दुर्बलः दुष्टं बलं यस्य दुर्बलः, अ-
ल्प आहे बल जाचें ती. स. अशक्त.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दुर्मनाः दुःस्थितमनोरस्यदुर्मनाः, दुःस्थित आहे मनजाचें तो. स. ज्याचें विन्न व्याकुळ झालें तो. वि. स. पु. न. आ स्त्री.

दुर्मुरखः दुर्निंदितमुरखस्यदुर्मुरखनिंदित आहे मुरख जाचें तो. स. तो डाळ. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.

दुर्वर्णः दुष्टोवर्णोयस्यदुर्वर्णः, दुष्ट आहे वर्ण जाचा तें स. रूपें आ नष्टसक.

दुर्विधः दुस्याविधाप्रकारः समृद्धिर्वायस्यसदुर्विधः, दुष्ट आहे प्रकार किंवा समृद्धि जाची तो. स. नि. धन. अ. पु.

दुर्लभः दुष्टं लभयस्यदुर्लभः, दुष्ट आहे लभय जाचे तो. स. शत्रुः दु. पु.

दुर्ला जलंदोलयतीतिदुर्ला, जला तें उत्क्षेपण करित्से जीती. कृ. दु. लधा. उत्क्षेपण अ. चोरओवा. ई. स्त्री.

दुश्च्यवनः दुःस्वेनदुष्टेषुवाच्यवनयस्यसः दुश्च्यवनः, दु. स्वानें अथ वा दुष्टाचंगयी आहे च्यवन ह्य. पृतन जाचे तो. स. इंद्र. अ. पु.

दुष्कृतः दुष्टं कृतं करणमितिदुष्कृतः

तं, दुष्ट जें कृत ह्य. करणें तें. स. पातक अ. न.

दुष्टु दुःस्थानंदुष्टु, दु. स्थान ह्य. दुष्ट स्थितीनें राहणारें जें तें. कृ. साधा. गतिनिवृत्ति अ. निंदा वा अर्थी अथ. उ. दुष्टुखलत्वं.

दुष्पत्रः दुष्टानिपत्राण्यस्यदुष्पत्रः, दुष्ट ह्य. तीक्ष्ण आहे व पत्रें जाचीं. तो. स. चोर ओवा. अ. पु.

दुःस्थः दुःस्वेनतिष्ठतीतिदुःस्थः, दुःस्वानें राहतो जी तो. कृ. साधा. गतिनिवृत्ति अ. निर्धन. अ. पु.

दुहिता दोग्धीतिदुहिता, पूरणकरणाशी जीती. कृ. दुह्यापूरण अ. कन्या. आ. स्त्री.

दूतः दवतीतिदूतः, गमन करणारा जीतो. कृ. दुधा. गति अ. निरोपसांगणारा. अ. पु.

दूती दवतीतिदूतिः गमन करणारी जीती. कृ. दुधा. गति अ. दूतकर्म करणारी. ई. स्त्री.

दूत्यं दूतस्यभावः कर्मचादूत्यं, दूतचा जो भाव किंवा कर्म तें. त. दूताच कर्म किंवा भाव. अ. न.

दूनः दूनस्यदूनः संतप्त करिजेल

जोती. कृ. दुग्धा. उपतापअ. सं
तप्त ह्य. तापविलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

दूर दुरवेन ईयते दूरै, दु. स्वाने प्रा
प्त हीने जे ते. कृ. इण्धा. गति ज.
व्यवहित ह्य. लांच. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

दूरदर्शी दूरंपश्यतीति दूरदर्शी. दू
रे पाहणारा जोती. कृ. दृशिर्धा. प्रे
क्षणअ. पंडित. इ. पु.

दूर्वा दूर्वते दूर्वा, द्रुटित कर्मिजे
त्ये जीती. कृ. दुर्वाधा. हिंसा अ.
हारकी गतत. आ. स्त्री.

दूष्य दूषयितुं योग्यं दूष्यं, विकार
करण्यास योग्य जेते. कृ. दुष्
धा. वैरुत्सअ. रक्षार्च पर ह्य. ते
वू. अ. न.

दूषिका दूषयतीति दूषिका, नेत्रां
स दूषण करणारी जीती. कृ. दुष्
धा. वैरुत्सअ. नेत्रांतील पू. आ.
स्त्री.

दूष्या दूष्यते अनया दूष्या, विरु
त होणे जीणे करून ती. कृ. दुष्धा.
वैरुत्सअ. हतीच्या मध्ये बांधण्या
चा एकरज्जु विशेष. आ. स्त्री.

दृढः अतिशयेन बलवान् इति दृढः,
अत्यंत जो बलवान किंवा स्थूल
ती. कृ. दृढधा. दृढिअ. शक्त.
२ स्थूल. ३ काठिण्ययुक्त. अतिश
यार्थी अव्य. २ अ. पु. न. आ. स्त्री.

दृढसंधिः दृढः संधिः संधानमस्य दृ
ढसंधिः, दृढ आहे संधान जाचें ती
स. घट्टमिळालेला, सांधलेला. वि.
इ. पु. स्त्री. न.

दृतिः द्विचतै इति दृतिः आहत होले
जीती. कृ. दृड्धा. आदरअ. चाग
ड्याची परवाळी. २ चामड्याचा भाता.
इ. स्त्री.

दृक् पश्यत्यनेनेति दृक्, अवलोक
न करिजेते जेणे करून ती. कृ. दृशि.
दूधा. प्रेक्षणअ. नेत्र. २ दृढि. ३ पा
हाणे. ४ पाहणारा. श. स्त्री.

दृष्ट दृणातीति दृष्ट, विदारण हो
ती जीती. कृ. दृधा. विदारणअ. र
गड. इ. पु.

दृष्टं दृश्यते स्म दृष्टं, अवलोकन करि
जेले जेते. कृ. दृशिर्धा. प्रेक्षणअ.
पाहिलेले. २ चीरादिकां पासून जें
भय तें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

दृष्टरजा दृष्टं रजोचया दृष्टरजा, पा

हिले आहे रज जीणें ती. स. जीस
प्रथम अतु प्राप्ति झाला ती स्त्री. स.
स्त्री.

दृष्टांतः दृष्टो अंतो यस्य सदृष्टांतः,
दृष्ट आहं अंत जान्वा तो. स. निदर्श
न. अ. पु.

दृष्टिः पश्यत्यनया दृष्टिः, अवलोक
न करिजे तें जीणें ती. कृ. दृशिर्धा-
प्रेक्षण अ. नेत्र. २ ज्ञान. ३ पाहणें इ.
स्त्री.

देवः दीच्यतीति देवः, प्रकाश मान हो
तो जो ती. कृ. दिवुधा. कीडादि अ.
ईश्वर. २ राजा. अ. पु.

देवकुसुमं देवयोग्यं कुसुमं देवकु
सुमं, देवयोग्य जें कुसुम तें. स.
लवंग. अ. न.

देवकीनंदनः देवस्थानं दनो देव
कीनंदनः, देवकीचा जो पुत्र तो.
स. विष्णु. अ. पु.

देवसत्तकं देवे न सत्तं देवसत्ता
नं तदेव देवसत्तकं, द्रष्टानिर्मित
जें सत्ताम तें देवसत्त तेंच देवसत्ता
सत्तक. अ. प्रार क्लृप्तं तदं. अ. न.

देवछंदः देवैः उच्यते देवछंदः,
देवांनीं स्वीकार करिजे तो जो तो.

कृ. छदिधा. संवरण अ. शंभर स
संचा मुक्ताहार. अ. पु.

देवजग्धकं देवैरघतेस्म देवजग्ध
तं देवजग्धकं, देवांनीं पक्षि जे
तो जो ती. देवजग्ध तेंच देवजग्धक
न. रोहिस गवत. अ. न.

देवता देव एव देवता, देव जो तीच
देवता. न. देव आ. स्त्री.

देवताडः देवांमिंद्रियं ताडयतीति दे
वताडः, उच्चत्वानें दृग्मिंद्रिय पीडा
कारक जो ती. कृ. तडधा. आघात
अ. देवताली दृष्ट. अ. पु.

देवत्वं देवस्य भावो देवत्वं, देव
चा जो भाव ह्या प्रकाश तें. त. देव
भाव. अ. न.

देवयज्ञः देवानां यज्ञो देवयज्ञः, दे
वसंबंधी जो यज्ञ तो. स. वैश्वदेवां
ग जो होम तो. अ. पु.

देवशुद्ध देवानं चर्त्ताति देवशुद्ध,
देवपूजा करतो जो तो. कृ. अंजुधा.
शुद्धादि अ. जो देवाची पूजा करितो
तो. इत्या देवाला जाणतो जो तो. वि
च्. पु. अ. इ. स्त्री.

देवयोग्यः देवायोग्येणां देव
योग्यः, देव आहेत उन्मत्त कारण

जांचते स. घृतादिक. इ. पु.
देवनः दीव्यत्पनेन देवनः, कीडा
 करितो जेणें करून तो. क. दिव्या
 कीडा अ. खेळण्याचें साधन फासा
 अ. पु. २ खेळ ३ जिंकण्याची इच्छा
 अ. न.

देववल्लभः देवानोवल्लभ. देववल्ल
 भः, देवांना जो वल्लभ ह्म. पियतो
 स. उंडणीचे झाड. अ. पु.

देवभूयं देवस्य भाषो देवभूयं, देवां
 चा जो भाव ह्म. प्रकार तें. क. भूषा.
 भवन अ. देवभाव हा देवत्व. अ. न.

देवमातृकः देवोमातायस्य स देव
 मातृकः, देव आहे माता ह्म. मा
 तृत्तुल्य पोषक जास तो. स. न्ना दे
 शीं पर्जन्यानं च धान्यं पिकते तौ
 देश. अ. पु.

देवरः देवतै इति देवरः, देवन ह्म.
 कीडा करितो जो तो. क. देव्या. दे
 वन अ. नवण्याचा कनिष्ठ बंधु. अ.
 पुत्रिणीं

देवलः देवलातीति देवलः, देवस्य
 ब्रह्म करितो जो तो. क. लाधा.
 आदान अ. गुरु. अ. पु

देवसभा देवानां सभा देवसभा, देवांनी

जो सभाती. स. देवांची सभा
 आ. स्त्री.

देवसायुज्यं देवस्य सायुज्यं देव
 सायुज्यं, देवाचें जें सायुज्य तें. स.
 देवत्व ह्म. देवभाव. अ. न

देवाजीवः देवो जीवोपस्य देवाजी
 वः, देव आहे जीविका जाची तो
 स. गुरव. अ. पु.

देवाजीवी देवैराजीवितुं शीलम
 स्य देवाजीवी, देवांचा योगानें जी
 वन पावणारा जो तो. क. जीवधा.
 प्राणन अ. गुरव. व. पु.

देवी दीव्यतीति देवी, प्रकाशित ही
 त्ये जीती. क. दिव्या. कांत्यादि अ.
 पट्टाभिषिक्त राजाची जी स्त्री ती. २
 सुरवेळ. ३ पिंडिका नाचाची वेळ.
 ४ देवता. ही. स्त्री.

देशः दिशात्यस्मिन्निति देशः, रा
 नादि करितात जाचे रायीं ती. क. दि
 शधा. अतिसर्जन अ. ग्राम समुदा
 य. अ. पु.

देशरूपं देशने देशः देशोरूपं
 स्य तत् देशरूपं, अति सर्जन ह्म.
 नीतीनें वर्तन तें आहे रूप जाचें ते.
 समासवृत्ति. नाति व्यभाय.

अ. न.

देहः दिव्यते इति देहः, वृद्धी पावि
जेतो जीतो रु दिहधा उपचयअ
हाशिर अ पु. न

देहली देहनदेहः देहलातीति देह
ली, देहन ह्य. गोमचाशुपलेपनला
ते प्राप्त होखे जीती रु लाधा. आ
दान अ. घराच्या दाराचारमालचा
भाग. उचरा. ई. स्त्री.

दैतेयः दैत्यः दितेरपत्यदैतेय.
दित्तीचे जे अपत्य तो. त. दानव. अ
पुल्लिंगी.

दैत्यगुरुः दैत्यानां गुरुर्दैत्यगुरुः,
दैत्यांचा जी गुरु ह्य उपदेष्टातो. स
शुक्राचार्य. उ. पु.

दैत्यारिः दैत्यानामरिर्दैत्यारिः, दै
त्याचा जी शत्रु तो. स विष्णु. इ. पु

दैत्या दितेरियं दैत्या, दितिसंबंधी
जी ती. स. तालीसपत्र. आ. स्त्री

दैर्घ्यं दीर्घस्य भावो दैर्घ्यं, दीर्घाचा
जी भाव ते त. लांब अ. न.

दैव्यं देवादागतं देवानाभिर्देवादैवं,
देवापासून प्राप्त जें ते. किंवा देवसं
बंधी जें ते. त. प्राक्तन अ. न.

दैवज्ञः देवं ज्ञानातीति दैवज्ञः, प्रा

कृतशुभाशुभ कर्म जाणणारा जी
तो. रु. जनीधा. प्रादुर्भावअ. जी
शी. अ. पु.

दैवज्ञा दैवशुभाशुभं जानाति दैव
ज्ञा, शुभाशुभ जाणणारी जी ती ह
ज्ञाधा. अचोधनअ. शुभाशुभ जा
णणारी बायको. आ. स्त्री.

दैवतः देव एव दैवता देवते च दैवतं,
दैवच देवता देवता जी ती च दैवत
देव. अ. पु. न.

दोला दोलयतीति दौला, उत्क्षिप्त
करणारी जी ती रु. दुलधा. उत्सोप
अ. नीळ. २ हिंडोला. आ. स्त्री.

दोषज्ञः दोषं जानातीति दोषज्ञः,
दोषातें जाणतो जी तो. रु. ज्ञाधा.
अचोधनअ. विहान्. २ वेंघ अ
पुल्लिंगी.

दोषा दुष्यंत्यत्रेति दोषा, निद्वेने वि
कृत होतात जाचे गयीं ती. रु. दुप
धा. वेंकृत्यअ वाहु. आ. स्त्री. २
रात्रीचा गयीं या अर्शी अच्य.

दोषैकदृक् दोषैकदृष्टीस्य
दोषैकदृक्, दोषाचे दृष्टीं मुख्य
आहे दृष्टी जाची ती. स. दोषमा
त्र पाहणारा. इ. पु.

दो: दम्यतेऽनेन दोः, शांति पाव
तो जेणे करून तो. रु. दमुधा उ
पशमअ. बाहु. स. पु.

दोहदं दोभिःअनेन दोहदं, प्रपूर
रण होतें जेणें तें रु. दुहधा. प्रपूर
णअ. गर्भिणीमनोरथ. अ न

दोहदवती दोहदः गर्भिण्याभि
लाषोऽस्वस्याइति दोहदवती, गर्भि
ण्याभिलाष आहे जीस ती. त प
. दायीविषयीची इच्छा करणारी
मनोदर बायको. इ. स्त्री.

दोकूलः दूकूलेन वेष्टितो दोकूलः,
दूकूलवस्त्रानीं जो वेष्टित ती. त. प
हृवरत्रानें वेष्टित जो ती त. प हृव
स्त्राने वेष्टित. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

दोत्यं दूतस्वकर्मभावो वा दोत्यं, दू
तान्वा जी भाव किंवा कर्म तें त.
दूतानें कर्म किंवा दूतत्व. अ. न.

द्युतिः द्योतते द्युतिः, प्रकाशन
जीती. रु. द्युतधा. दीप्तिअ शी
सा. इ. स्त्री.

द्युमणिः दिवोमणिर्विद्युमणिः,
आकाशाला मण्याप्रमाणे जो ती.
स. सूर्य. इ. पु.

द्युम्नं दिवमचति द्युम्न, स्वर्गाप्रत
अभ्यस्त जें तें. रु. स्नाधा. अभ्या
सअ दव्य, धन. अ. न.

द्युतः देवनं द्युतः, अक्षक्रीडा जी
ती. रु. दि. दुधा क्रीडाअ. अप्राणि
करणक क्रीडा, निजीवि पदार्थांचा
खेळ. अ. पु. न.

द्युतकारकः द्युतस्थकारको द्युत
कारकः, द्युत करवितो जो ती. अ.
द्युत करविणारा. अ. पु.

द्युतरुत् द्युतं करोतीति द्युतरुत्,
द्युतानें करितो जो ती. रु. रु. अ. पु.
करणअ द्युत करणारा. व. पु.

द्यौः द्योतते देवास्वामिति द्यौः, प्रक
शमान होता हेत देव जीचे वा द्यौंती.
रु. द्युतधा. दीप्तिअ. स्वर्ग. २. आ
काश. औ. स्त्री.

द्योतः द्योतनं द्योतः, प्रकाशन जें
तें. रु. द्युतधा. दीप्तिअ. सूर्याची
प्रभा. अ. पु.

द्रुष्यं दृष्यतेऽनेन द्रुष्यं, हर्षपावि
जेती जेणें करून तें. रु. दृष्या.
हर्षादिअ. पातळदहीं अ. पु. न.

द्रवः द्रवणं द्रवः, अर्थः प्रद्रवशब्द
प्रमाणें. द्रवत्वसुक्त. २. क्रीडा. ३

पलायन. अ.पु.

द्रवन्ती द्रवतीतिद्रवन्ती, स्रवत्ये
जीती. कृ. दुधा. गतिअ. उंदीर
कानी. इ. स्त्री.

द्रविणं द्रवत्यनेनद्रविणं, आच्चा
योगानं गमन करतो तें. कृ. दुधा.
गतिअ. पराक्रम. २ धन. ३ सोनें
४ सामर्थ्य. अ. न.

द्रव्यं द्रुविवद्रव्यं, दृक्षासारखें वा
हणारें जें तें. त. धन. २ सत्व. ३
रूपरसादिक. गुणाचे जे आश्रय
तें प्रत्येक. अ. न.

द्राक् द्रातीतिद्राक्, झिटित्यर्थगा
मी जें तें. कृ. द्राधा. कुस्मितगति
अ. शीघ्रार्थी अव्य.

द्राक्षा द्रावतइतिद्राक्षा, संतुष्ट
करित्ये जीती. कृ. द्रावधा. पर्या
प्त्याद्यर्थ. द्राक्षांची बेल. आ. स्त्री.

द्राघिष्ठः अतिशयेनदीर्घोद्राघि
ष्ठः, अत्यंत जो दीर्घ तो. त. अ.
तिदीर्घ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्राविडकः द्रविडदेशीजानः द्रा
विडः, सएवंद्राविडकः, द्रविड
देशाचेवाणीं झाला जीतो द्रविड
तोच द्राविडक. त. कचर. अ. पु.

द्रुः द्रवत्यूर्ध्वमितिद्रुः, उच्चगमनक
रितो जीतो. कृ. दुधा. गतिअ. दृक्ष.
उ. पु.

द्रुकिलिमं किलतीतिकिलिमं, द्रु
चतकिलिमंचद्रुकिलिमं, श्वेतव
र्णदृक्षरूपजें तें. स. देवदारुदृक्ष.
अ. न.

द्रुघणः द्रुघनः द्रुर्दक्षोहन्य
तेनेनद्रुघणः, दृक्षनाश करिजेती
जेणें करून तो. कृ. हनधा. हिंसादि
अ. ब्रह्मदेव. २ सुहृल. अ. पु.

द्रुपाः द्रुणतीतिद्रुपाः, हिंसा करि
तो जीतो. कृ. द्रुणधा. हिंसाअ.
विंचू. अ. पु.

द्रुणिः द्रुणी द्रुणतीतिद्रुणिः, ज
लगमनाश्रयजीती. कृ. द्रुणधा. ग
त्यादिअ. द्रुणी. इ. २ ई. स्त्री.

द्रुतं द्रवतीतिद्रवन्वाद्रुतं, शीघ्र
गमन करितें अथवा द्रवण जें तें.
कृ. दुधा. गतिअ. शीघ्र. अ. न.
२ द्रवीभूत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्रुमः द्रोर्दक्षस्याभवतः शारवाअ
स्त्यस्येतिद्रुमः, शारवा आदे जास
तो. त. दृक्ष. अ. पु.

द्रुमामयः द्रुमाणामामयोद्रुमाम

मयः, हृक्षान्वाजो रोगतो. स. का
ख. अ. पु.

द्रुमोत्सलः द्रुमे उत्सलाकारं पुष्पं
स्थद्रुमोत्सलः, हृक्षामध्ये उत्सलाक
ति आहृ. पुष्प. जाचें तो. स. पांगारा
हृक्ष. अ. पु.

द्रुचयं द्रोर्विकारो द्रुचयं, हृक्षान्वाजो
विकारतें. त. प्रमाण. अ. न.

द्रुहिणः द्रुह्यति द्रुष्टेभ्य इति द्रुहिण.
द्रुष्टांकारणे द्रोह करितो. जोती. क.
द्रुहधा. जिषांसा. अ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

द्रोणः द्रवतीति द्रोणः, गमन करितो
जोती. क. दुधा. गति. अ. डोमकाव
का. २ द्रोणान्चार्य. ३ विन्. ४ अद
मणी. अ. पु.

द्रोणकाकः द्रुणतीति द्रोणः, द्रो
णश्चासीकाकश्च द्रोणकाकः, हिंसा
करणारा असाजो काक तो. स. डो
मकावका. अ. पु.

द्रोणक्षीरा द्रोणपरिमतं क्षीरं प
स्थाः सा द्रोणक्षीरा, द्रोणपरिमि
त आहृ. दूध. जी. सती. स. द्रोणप
रिमित दूध देणारा गाय वगैरे. -
आ. स्त्री.

द्रोणद्रुग्धा द्रोणं द्रोणीति द्रोण

द्रुग्धा, द्रोणपरिमितद्रुग्धदेखे जी
ती. क. दुग्धा. प्रपूरण. अ. अर्धा
दिपू.

द्रोणिः द्रोणी द्रवत्सन्नजलमि
ति द्रोणी, द्रवतीति द्रोणीति वा,
गमन करितें जल जीचे गयीं किं
वा गमन करिते जीती. क. दुग्धा. गति
अ. वंकी. स्त्री. ३ दोनघर्ष. ३. २ ई. स्त्री.

द्रोहचिंतनं द्रोहस्य चिंतनं द्रो
हचिंतनं, शत्रुवैराचें जें चिंतन
ह. शत्रु द्रोहाचें ध्यान ते. स. श
त्रुच्या हननाचें चिंतन. अ. न.

द्रोणिकं उष्यंतः शिन्नापः क्षेत्रं
द्रोणं द्रोणस्य वापो द्रोणिकं, द्रोणप
रिमितधान्यशाखाचें जें क्षेत्रतें. त. द्रो
णपरिमितधान्याचें शेत वगैरे. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वंद्वं द्वौ द्वौ इति द्वंद्वं, दोन दोन जें ते.
म. स्त्री आणि पुरुष. २ दोन. ३ क
लह. अ. न. की. बहुस्य.

द्वयातिगः द्वयमतिक्रम्य गच्छती
ति द्वयातिगः, राजस्तमाचें अतिक्र
मण करून गमन करणारा जोती.
क. गस्तुधा. गति. अ. केवळसल
गुणी. अ. पु.

द्वादशात्मा द्वादशात्मानोमूर्त
 योयस्यद्वादशात्मा, द्वादशाभाहे
 तस्मृतिं जान्वातो स सूर्यः न पु.
द्वापरः द्वाभ्यांपरोद्वापरः, दोषाह
 न ह्य कृतत्रेताहूनजोपरतो स
 द्वापारयुग संशय अ पु.

द्वाः द्वारयतीतिद्वाः, उत्तमप्रकारे
 वरणह्य आवरणकरित्वे जीती.
 रु हृधा वरणअ. दार. र् स्त्री.

द्वारपालः द्वारंपालयतीतिद्वार
 पालः, द्वाररक्षण करणाराजोतो
 रुपालधा रक्षणअ. द्वारपाळ.
 अ. पु.

द्वारे द्वारयतितद्वारे, पिहितकरि
 ते जे ते: रु हृधा वरणअ. द्वार
 अ न.

द्वाःस्थः द्वारितिष्ठतीतिद्वाःस्था,
 द्वारान्चाठधी राहणाराजो तो. रु.
 धाधा गतिविचरतिअ. द्वारपाळ
 अ. पु.

द्वारस्थितः विग्रहादिसर्वद्वास्थ
 शब्दाप्रमाणे

द्वियुणारुते द्वियुणंरुतंरुष्टंद्वा
 युणारुतः, द्विचारजे रुष्टसना
 गरलेलेते. रा. दोनत्रेकनागडले

लें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
द्विजः द्वाभ्यांमातृसौजीभ्यांजाय
 तइतिद्विजः, मातृमौजीपासून
 उसन्नहोतो जो तो रु. जनीधा.
 प्रादुर्भावअ. पक्षि. १ दंत. १ ब्रा
 ह्मण. अ. पु. /

द्विजन्मा द्वाभ्योजन्मयस्यद्विजन्मा,
 दोषांपासून आदे जन्म जावें तो स.
 अर्थादिपू श. प्र.

द्विजराजः द्विजानाराजाद्विजरा
 जः, द्विजांचा जो राजा ह्य स्वामी
 तो. स चंद्र अ. पु.

द्विजा द्विजांताद्विजा, दोनवारझा
 की जी ती. रु. जनीधां. प्रादुर्भाव
 अ. रुग्ंधिद्रव्यविशेष. ज्यासरे
 युकावाज असें ह्मणतात. ती. आ.
 स्त्रीलिंगी.

द्विजातिः द्विजातीयस्यस्यद्विजा
 तिः, दोनआहेत जाति ह्य जनें
 जावें ती. स. अर्थादिद्विजश. प्र.

द्विजिह्वः द्विजंक्षेपस्यद्विजिह्वः,
 दोनआहेत जिह्वाजास तो. स.
 सर्पनिदा सूचक पुरुष. अ. पु.

द्वितीया द्वयो पूरणीद्वितीया, वी
 याचं. पूरण करणारी. जी. वी. व. वि

वाहितस्त्री. आ. स्त्री.

द्वितीयाकृतं द्वितीयांरूपं द्वितीया
कृतं, द्विवार जें रूप ह्य नागरलेलें तें.
त. दोनवार नागरलेलें शीत. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

द्विपः द्वाभ्यांपिबतीति द्विपः, सुस्वना
शिकेनें पान करणारा जो तो. कृ. पाधा
पानअ. हत्ती. अ. पु.

द्विपाद्यः द्वीपादीपरिमाणमस्य द्वि
पाद्य, दोनपाद आहे परिमाणजा
चें तो. त. दुषट हंड. अ. पु.

द्विरदः द्वौरदावस्य द्विरदः, दोन-
आहेत दंत जास्त तो. स. हत्ती. अ.
पु. लिंगीं.

द्विरेफः द्वौरेफोनाभिचस्यसाद्विरे
फः, दोन रेफ आहेत नामाचेदार्धी
जाच्या तो. स. चमर. अ. पु.

द्विवर्षा द्वैवर्षेवयः प्रमाणयस्याः सा
द्विवर्षा, दोन वर्षे आहेत वय प्रमा
ण जीस ती. त. दोन वर्षांची. आ.
स्त्री.

द्विट् द्वेषीति द्विट्, द्वेष करणारा
जो तो. कृ. द्विपधा. अशीतिधा. रा.
वृ. १. उ.

द्विषत् विग्रहादि सर्वे द्विट्शब्दात्.

द्विष्टं द्विष्यतेस्मिद्विष्टं, हेमरूप्याप्रत
द्विषितें जें तें जें तें. कृ. द्विषधा. अशी
तिअ. तांबें अ. न.

द्विसीत्वं द्विवारंसीतयासमितो द्वि
सीत्वं, द्विवारलांगलानें जें संभि
त ह्य. नागरलेलें तें. त. दोनवेळ
नागरलेलें शीत. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

द्विहल्यं द्विवारं हलेन रूपं द्विहल्यं,
द्विवार हलानें जें रूप तें. त. अर्था
दिपूर्वाच्चाश. प्र.

द्विहायनी द्वौहायनीयस्याः सा द्वि
हायनी, दोन आहेत वर्षे जीस ती.
त. दोन वर्षांची. इ. स्त्री.

द्वीपः द्विर्गता आपोयस्त्रिन्विति द्वी
पः, द्विर्गत ह्य. दोहीं रुडून जाता
हेत उदकें जाचेदार्धी तो. स. सफो
वतें पाणि असून मध्ये जीजमीन
असले ती. अ. पु. न.

द्वीपवती द्वीपान्यस्याः संतीति
द्वीपवती, द्वीपें आहेत जीस ती.
त. नदी. इ. स्त्री.

द्वीपी द्वीवर्षो ईषते द्वीपं द्वीपंच
मांरुयस्य द्वीपी, कृष्णादि वर्षाद्व
य दिशिष्ट चर्म आहेत जचें ती. त.

वाघ. नृ. पु.

द्वेषणः विग्रहादिद्विद्वा. प्र. अ. पु.

द्वेष्यः द्वेषुमर्होद्वेष्यः, द्वेषकराव

चाकारणं जी योग्य तो. कृ. द्विष

धा अप्रीतिअ. शत्रु. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

द्वैधं द्विप्रकारःद्वैधं, दोन प्रकार-

वं जें तें. त. विरोध. २ बलिघा

भीं संधी आणि दुर्बलाशी युद्ध

करणें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

द्वैपः द्विपिनोविकारोद्वैपं, तेनप
भित्तोरयोद्वैपः, वाघान्नाचामळा
नें वेष्टितरथादिक. अ. पु.

द्वैमातुरः द्वयोर्मात्रोरपत्यं द्वैमा
तुरः, दोन मातांचा जो पुत्र तो. ग
णपति. अ. पु.

द्वैष्टे द्वै हेमरूपे अश्रुते स्मैति द्व
ष्टे, हेमरूपांतें पाक्षणा करितो जो
तो. कृ. अश्रुधा. आमिअ. तांबें
अ. न.

धटी तल्पतेइतिधटी श्रेष्ठत्वानेराहजे
 से जीती. कृ. तटथा. उच्चायअ.
 वल्कल. ई. स्त्री.

धटः तल्पतेइतिधटः, उच्चत्वाने स्थि
 तजोती. कृ. तटथा. उच्चायअ. दि
 व्यप्रमाण विशेष. अ. पु.

धत्तूरः धीयतइतिधत्तूरः, प्राशिक्षे
 तौ जीतो. कृ. धेष्था. पानअ. धुत्ता
 अ. पु.

धनं दंघंतीतिधनं, धान्य करिते-
 जें तें. कृ. धनथा. धान्यअ. द्रव्य.
 अ. न.

धनंजयः धनजयतीतिधनंज
 यः, धनाते जिंकितो जो तो. कृ.
 जिधा. जयअ. अभिन्. २ अर्जुन.
 स. पांडव. अ. पु.

धनदः धनं दंघंतेइतिधनदः, ध
 नाते रक्षण करितो जो तो. कृ. दे
 कुधा. रक्षणअ. कुबेर. अ. पु.

धनहारी धनंहरतीतिधनहारी,
 धनाते हरण करितो जो तो. कृ.
 वृधा. हरणअ. चोरओवा.
 ई. स्त्री.

धनाधिपः धनानामधिपोधना
 धिपः, धनाचा जो अधिप स्व. स्त्री

मीतो. स. कुबेर. अ. पु.

धनिकः धनमस्यस्येतिधनिकः,
 धन आहे जास तो. त. बहुधनी.
 अ. पु.

धनी बहुधनमस्यास्तीतिधनी,
 बहुत आहे धन जास तो. त. अ.
 र्थादिपू. श. प्र. इन्. पु.

धनिष्ठा अतिशयेन धनवतीति
 धनिष्ठा, अतिशयें करून जी ध
 नवती ती. त. नक्षत्रविशेष. आ.
 स्त्री.

धनीपकं विग्रहादिधान्याकशा
 प्र. को थिंबीर. अ. न.

धनुर्धरः धरतीतिधरः धनुषीध
 रोधनुर्धरः, धारण करितो जो तो
 धर धनुष्याचा धारण करणाता तो.
 कृ. धृत्रथा. धारणअ. धनुष्यानें सुख
 करणाता. अ. पु.

धनुर्घासः धनुषीयासः प्रपत
 नंचस्यसधनुर्घासः, मरु देश
 संबंधीं आहे प्रयत्न जास तो व.
 धमासा. अ. पु.

धनुःपटः धनुषइवपटोविस्ता
 रोयस्यधनुःपटः धनुष्याप्र
 माणें आहे विस्तार जाचा तो.

स. चारानैः शब्द. अ. पु.

धनुष्मान् धनुरस्यास्तीति धनुष्मा
न्, धनुष्य आहं जास तो. त. धनु
धर. न. पु.

धनुः धनतीति धनुः, शब्द करणारे
जें तें. कृ. धनधा. शब्द अ. धनुष्य
२ धनरास. च. न.

धनूः इत्यादिरावंपूर्वाच्चाश. प्र. उ. स्त्री

धन्यः धन्या धनं लभायन्यः,
धन पाव तो जी तो त. गाग्य वा
न्. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धनुर्मध्यं धनुषो मध्यं धनुर्मध्यं,
धनुष्याच्चा जी मध्य तो. स. धनुष्या
चा मध्य भाग. अ. न.

धन्याकं विग्रहादिमर्कधान्याक
श. प्र. बोधिं चार अ. न.

धन्यं धनतीति धन्य, चाणानें ग
मन कर विणारे जें तें. कृ. धनि
धा. गति अ. धनुष्य. अ. न.

धन्वा धनंति अभिन्निति धन्वा.
गमन करितात जाचे गयी तो. कृ.
धविधा. गति अ. धनुष्य. न. न.
२ मार वाड रेश. न. पु.

धन्वयासः इत्यादि धनुषांच -
श. प्र.

धन्वी धन्वमस्यास्तीति धन्वी, ध
नुष्य आहं जास तो. त. धनुष्य. २
धनरास. इन्. पु.

धमनः धमतीति धमनः, शब्द
करितो जी तो. कृ. ध्याधा. शब्दादि
अ. देवनळ. अ. पु.

धमनिः धमतीति धमनिः, शब्द
करणारी जी ती. इत्यादि पूर्वाच्चा
श. प्र. नाडी. इ. स्त्री.

धमनी धम्यत इति धमनी, शब्द
करिजेसे जी ती. इत्यादि पू. श. प्र.
रूचासिक द्रव्य विशेष ज्यास प
वारी असें क्षणतात ती. इ. स्त्री.

धम्मिल्लुः धमतीति धम् धम् चानें
गल्लम्य धम्मिल्लुः, शब्द करितो जी तो
धम् एकीभूत होतो जी तो मत्त धम्
अस्सा जी मत्त तो. श. वचडा. अ. पु.

धरुः धरतीति धरुः, धारण करितो
जी तो. कृ. धृन्धा. धारण अ. पर
त. अ. पु.

धरणीः धरति विभक्ति धरणी,
भिन्नातें धारण कारत्ये जी ती. कृ. धृ
न्धा. धारण अ. गृह्णी. इ. स्त्री.

धरा इत्यादि गवंपूर्वाच्चा गवरा
प्रकारें. आ. स्त्री.

धरित्री हस्तादिपूर्वीच्याश. प्र.
धर्मः अच्यतेविश्वमितिधर्मः, विश्वा

तं धारण करितौ जोती. कृ. धूञ्धा.
धारणअ. पुण्यअ. पु. न. २ विधियु

धर्मचिंता धर्मस्यचिंतानिंतनंध
मंचिंता, धर्मसंबंधी जी चिंता ती.
स. धर्मविचार. आ. स्त्री.

धर्मध्वजी धर्मस्यध्वजोस्यास्ती
तिधर्मध्वजा, धर्मचिन्ह आहे जा
स तो. त. पोटाकरितां टोंग करणा
रा. इच्. पु.

धर्मपत्तनं धर्मपत्तनेजातंधर्मपत्त
नं, धर्मपुराचे बारीं जें उत्पन्न तें.
त. मिश्री. अ. न.

धर्मराजः धर्मेणराजतइतिधर्म
राजः, धर्मानें शोभतो जोती. कृ.
राज्यथा. शीतिअ. यम. २ धर्मराज
पांडव. ३ नास्तिक विशेष. अ. पु.

धर्मसंहिता धर्मबोधार्थरचिता
संहिताधर्मसंहिता, धर्मबोधनार्थ
केलेली जी संहिता ती. स. मन्ना
दिकानीं प्रणीत व्याख्याति त्या प्रत्ये
क. आ. स्त्री.

धर्मिणी धर्मयतीतिधर्मिणी, धीटप

गानें सहणारी जी ती. कृ. अिष्ट
पाथाः प्रागल्भ्यअ. व्यभिचारिणी वा
यत्ने. इं. स्त्री.

धर्मिणी धर्माधर्षणमस्यस्याइ
तिधर्मिणी, धर्षण आहे जीसती.
त. अर्थादिपूर्वीच्याश. प्र.

धवः धवतीतिधवः, कंपविणा
राजोती. कृ. धूधा. विधूननअ.
नवरा. २ हृदयविशेष. ३ मनुष्य. अ.
. पु.

धवला धवलवर्णत्वाद्भवला, शुद्ध
वर्ण जी ती. त. पांढरेरंगाची. वि.
अ. पु. न. अत. स्त्री.

धवित्रं धूयतेनेनधवित्रं, कंपय
मानकरितो जेणें ती. कृ. धूञ्धा.
कंपनअ. हृषणाच्या कातळाचा
पंखा. अ. न.

धातकी धातुं करोतीतिधातकी,
धातुनें उत्पन्न करित्ये जी ती. कृ. कृ.
ञ्धा. करणअ. पायटी. इं. स्त्री.

धातुः धीयतइतिधातुः, धारणक
मित्ये जी ती. कृ. दुधाञ्धा. धार
णपोषणअ. पर्वता पासून झाले
ल्या प्रत्येक सोनें वगैरे. २ श्लेष्मा.
३ आहार पचना पासून जोरस.

शरीरं उखन्न हीतो तो. ४ पंच
महा सूतेतीं प्रत्येक. ५ रूपरसगं
धस्यरां शब्द हे प्रत्येक. ६ इंद्रिय
७ शब्दयोनि जे सू आदिक धा
तू ते प्रत्येक. ८ पु.

धातुपुष्पिका धातुपुष्पमस्याइ
ति धातुपुष्पिका, धातु आहे पुष्प
ह. परिपाक जीचा ती. स. धायरी
आ. स्त्री.

धाता दधातीति धाता, विश्वाते
धारण अथवा पोषण करितो जो
तो. क. दुधाञ्धा. धारणादिपोष
ण अ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

धातृपुष्पिका धातृपुष्पमस्याः
सा धातृपुष्पिका, देह पोषक आहे
पुष्पजीचे ती. स. धायरी आ. स्त्री

धात्री धायते; नसाधात्री, पोषण
करिजेतें जीणें ती. क. दुधाञ्
धा. धारण पोषण अ. दाई. २ आंठ
कीचें झाड. ३ पृथ्वी ४ आई. ई. स्त्री

धानाः दधातीति धानाः, धारण
पोषण करितात जीणें ती क. दु
धाञ्धा. पोषणादि अ. भाजलेले
घव. आ. स्त्री.

धानुष्कः धनुःप्रहरणमस्य धानुष्कः.

धनुष्य आहे आयुधजाचे तो. त. ध
नुर्धर. अ. पु.

धान्यं धानेपोषणे साधुर्धान्यं, पोष
णाविषयीं जो साधु ह्या उन्नत तें.
त. धान्य. अ. न.

धान्यकं धन्यत इति धान्यकं, स
शब्द भक्षिजेतें जें तें. क. धनधा
धान्यादि अ. कोथिंबीर. अ. न.

धान्याकं धन्यते भोक्ष्यभिर्धान्याकं,
भक्षण करुनीं भक्षिजेतें जें तें.
क. धनधा. धान्यादि अ. कोथिंबी
र. अ. न.

धान्याम्लं धान्यैः कृतं आम्लं धान्या
म्लं, धान्यें करून उखन्न जें आ
म्ल तें. स. कांजी ह. पेज. अ. न.

धाम दधाति धीयते वा धाम, धा
रण करितें किंवा करिजेतें जें तें.
क. दुधाञ्धा. धारणादि अ. पर
२ देह. ३ कांति. ४ प्रभाव. ५ स्था
न. ६ जन्म. क. न.

धामार्गवः धामोर्गः धामार्गः धा
मार्गं वातीति धामार्गवः, धामा
जंनाप्रत प्राप्त जो तो. क. वाधा
गत्यादि अ. आवाडा. २ दौडकी.
अ. पु.

धाच्या धीयतेनधीग्निर्धाच्या, जी
 वा योगाने अग्नीपुष्ट होतो ती.
 कृ. दुग्धाद्वा. पोषणादिअ. अ
 नीति समिध राकून अग्नि पेट -
 प्या करिता जी वेदाची ऋचा
 ती. आ. स्त्री.

धारणा धर्मादिधास्यनिसाधारणा,
 धर्मादिकाने धारण करणारी जी
 ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. नीति
 मार्गति राहणे आ. स्त्री.

धारा धीयते, इअम्बामितिधारा,
 अन्वधारण करितात जीचेदार्थी
 ती. कृ. धृञ्धा. धारणअ. योढ्यां
 वा पांच चाली आहेत त्या प्रत्येक
 आ. स्त्री.

धाराधरः धाराणां धरः धाराधरः,
 धारांचा जो धर ह्य. धारण कर्ता
 तो. स. मेघ. अ. पु.

धारासंपातः धाराणां संपातः.
 धारासंपातः, धारांचा जो संपा
 त ह्य. संप्रय पतन तो. स. सं
 ततधार पर्जन्य. अ. पु.

धार्तः धाचनं घृतादिगमनं धाः,
 धाचनेनातो धार्तः, धाचनाने जी
 आर्त ह्य. पीडित तो. स. मासह.

सोकरे राज. अ. पु.

धार्तराष्ट्रः पृतराष्ट्रे पक्षिविशेषेण
 वः धार्तराष्ट्रः, धृनराष्ट्र पक्ष्यांचेदार्थी
 जो उत्सन्न तो. त. पक्षिविशेष. अ.
 पुकिंगी.

धावनिः धावनी धावतीति धा
 वनिः, शुद्ध असत्ये जी ती. कृ. धा
 वुधा शुद्धादिअ. रचळा पिठवण.
 इ. २ ई. स्त्री.

धिकू धक्कयतीति धिकू, नाश करि
 ते जें तें. कृ. धक्कधा. नाशनअ. नि
 र्मत्सनार्थी. २ अपशब्द बोलून प्र
 य लावणे. अच्य.

धिकृतः धिकृक्रीयते इति धिकृतः,
 धिः कार करिजेतो जो तो. कृ. कृ
 ऋधा. करणअ निर्दित. वि. अ
 पु. न. आ. स्त्री.

धिषणः धिष्णोतीति धिषणः, प्रा
 गल्म्य करितो जो तो. कृ. अिधृषा
 धा. प्रागल्म्यअ. सहस्यति. अ. पु.

धिषणा धिष्णोतीति धिषणा, अ
 ष्यासाने प्रगल्म्य ह्य. प्रोट हीत्ये
 जी ती. कृ. अिधृषाधा प्रागल्म्य
 अ. बुद्धी आ. स्त्री.

धिष्यसं धृष्यते धृष्णोतीति धिष्यसं,

शब्द करिजेतें किंवा प्रागल्भ्य पार
तें जें तें. कृ. धिषधा. शब्द अ. २ वि
धृषाधा. प्रागल्भ्य अ. स्थान. अ. न
धीः ध्यायतेनयेतिधीः, चिंतन करि
जेतें जीणें करून ती. कृ. ध्येधा. चिं
ता अ. बुद्धी. ई. स्त्री.

धींद्रियं धिषो ज्ञानस्य इंद्रियं धीं द्वि
यं, ज्ञानसंबंधीं जें इंद्रिय तें. स.
ज्ञानेंद्रिय. अ. न.

धीमान् धीरस्य स्तेषीति धीमान्, बु
द्धी आहे ज्यास तो न. पंडित. त. उ.

धीरं धीयते धियं शतीति वा धीरं, पा
रण करितो अथवा बुद्धीते देतो जो तो.
कृ. बुधाञ्धा. धारण अ. २ यथा.
दान अ. कुंकुम. २ पंडित. ३ गंगार.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धीवरः मत्स्यान् धत्ते धीवरः, मत्स्या
तें धरतो जो तो कृ. बुधाञ्धा. धार
ण अ. मत्स्यमारणास जाति विशेष
कोळी वगैरे. अ. पु.

धीशक्तिः धियः शक्तिर्धीशक्तिः,
बुद्धीचें जें सामर्थ्य तें. स. बुद्धीची
शक्ति. इ. स्त्री.

धीसन्धिवः धियांसन्धिवः सहा
यो धीसन्धिवः, बुद्धी विपर्यां जो स

हाय तो. स. बुद्धीनें साध्य करणास.
अ. पु.

धुत्तः विग्रहादि आधूतशप्रमाणे.
किंचित् कांपलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

धुनी धुनोति पापमिति धुनी, पा
पानें नाश करित्ये जीती. कृ. धूञ्
धा. कंपन अ. नदी. इ. स्त्री.

धुरंधरः धुरंधारयतीति धुरंधरः,
कार्यभारानें धारण करितो जो तो.
कृ. धूञ्धा. धारण अ. कार्यभार
वाहणास. २ रथानी धूर वाहणाय
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धुरीणः विग्रहादिसर्वधुर्यंशः प्र.
धुर्यः धुरं वहतीति धुर्यः, अग्रभा
गातें वाहतो जो तो. कृ. वहधाश्रा
पण अ. अर्थादि पूर्वश. प्र.

धुवित्रं विग्रहादिधुवित्रशब्दाप्र.
हरणाच्या कानड्याच्या मंरना. अ. न

धुस्तूरः धुस्तूरः विग्रहादिस
र्वधत्तूरश. प्र.

धूः धुरं वहतीति धूः कार्यभारानें
वाहणारी जीती. कृ. वहधा. श्रापण
अ. कार्यभार वाहणारी. रेफांत. स्त्री.

धूतं धूयतेस्य धूतं, उत्सृष्ट करिते

कं जं तं. क. धूमधा. कंपनअ. सं
कलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

धूपायितः विग्रहादिसर्वधूमि
त श. प्र.

धूपितः धूपतेस्यधूपितः, संतप्त
करिजेला जो तो. क. धूमधा. संता
पअ. तापविलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

धूमकेतुः धूमः केतुश्चिह्नमस्यधू
मकेतुः, धूमआहि चिह्न आबें तो.
स अग्नि. २ धूमधयतारा. ३ ग्रह
विशेष. उ. पु.

धूमयोनिः धूमोचो निर्यस्यसधू
मयोनिः, धूमआहे उत्पत्तिकार
ण जास तो. स. मेघ. इ. पु.

धूमलः धूमं धूमवर्णलातीति धूम
लः, धूमाच्चावर्णातें ग्रहण करि
तो जो तो. क. लाधा. आदानअ.
काहीं काळा व काहीं तांबडा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

धूम्या धूमानां समूहो धूम्या, धूम
चा जो समुदाय ती. न. धूमाच्चास
मूह. आ. स्त्री.

धूम्याटः धूम्या इव धूमशिरवे चार
तीति धूम्याटः, धूम शिरवे साधिसवा

गमन करणारा जो तो. क. अटया.
गतिअ. पक्षिविशेष. ज्यास मस्तक
चूड असो क्षणतान तो. अ. पु.

धूम्रः धूमं धूमसदृशं वर्णं राती
ति धूम्रः, धूम सदृश वर्णातें देतो
जो तो. क. राधा. दानअ. काहिं
काळा व काहीं तांबडा. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

धूर्जटिः धूर्जारिभूता जटिर्जटाय
स्यसधूर्जटिः, धारभूत आहे ज
टा जास तो. स. सांब. इ. पु.

धूर्तः धूर्वतीति धूर्तः, हिंसा करितो
जो तो. क. धूर्विधा. हिंसाअ. धोत
रा. २ सोकटेबाज. ३ ठक. अ. पु.

धूर्वहः वहतीति वहः पुत्रो च हो धूर्व
वहः, शकटाच्चा अग्रभाग गहक जो
तो. अर्थादिसर्वधूर्वधर श. प्र.

धूलिः धूली धुवतीति धूलिः,
कंपित होले जी तो. क. धूधा. विधू
ननअ. धूळ. इ. २ ई. स्त्री.

धूसरः चैतो धुनोतीति धूसरः, वि
जाते कांपवितो जो तो. क. धूधान
विधूननअ. किंचित पांढरा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

धूसूरः विग्रहादिसर्वधूसूर श. प्र

धृतिः धारणधृतिः, धारणजैती-
रु. धृज्धा. धारणअ. धैर्यं २ धार
ण. इ. स्त्री

धृष्टः धृष्योतिस्मेतिधृष्टः, अवित्रे
क कृमिता श्लाजा जौतो रु. धृ
'पधा प्रसहनअ दांडगा. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

धृष्ठाकू विग्रहादिसर्वधृष्टशब्दाप्र
माणे. ज. पु.

धृष्या धृष्योतीतिधृष्या, प्रग
त्ता होतो जो तो. रु. जिधृषाधा
प्रागल्भ्यअ. किरण इ पु

धृष्या विग्रहादिधृष्टश. प्र. उ. पु.

धेनुः धीयतेइतिधेनुः, वत्सांनी
प्राशनकरिजेत्येजीती रु. धेनुधा.
पालनअ. सुक्तीच विचालेली गाय.
उ. स्त्री.

धेनुका धेनुरिवंप्रतिरुतिधेनुरेव
वाधेनुका, धेनुसारिवी प्रतिरु
ती जीची ती. किंवा धेनुजीचीच.
न. इत्तीण. २ गाय. आ. स्त्री.

धेनुष्या धेनुरेवधेनुष्या, धेनुजी
तीचधेनुष्या. कृणसुद्धिपर्यंत उ
त्तमर्ण गृहान्वेगयी दोहनार्थजी-
स्थापित ती. आ. स्त्री.

धेनुकं धेनूनांसमूहोर्धेनुकं, धेनू
चाजोसमूह तो त धेनुंचासमु
दांच. अ. न.

धेवतः मोक्षंभावतीतिधेवतः, मो
क्षाप्रतं गर्भन करवितो जोतो. रु.
धातुधा. गत्यादिअ. गाण्याचेसा
त स्रवांतील एक स्वर. अ. पु.

धोरणं धोरत्यनेनधोरणं, उत्कृष्ट
गमन करितो जेणे करून तें. रु. धो
र्कधा. गतिचातुर्यअ. हत्तीघोडेइ
त्यादिवाहन. अ. न.

धोरितकं धोरणंधोरितं तदेवधो
रितकं, गतिचातुर्यजें तेंधोरिततेचधो
रितक रु. धोर्कधा. गतिचातुर्यअ. तु
रकीचाल. अ. न.

धीतकीशेयं धाच्यतेस्वधीतं धी
तंचंतस्त्रिशेयंचधीतकीशेयं, धुत
लेलें जें कीशेयतें. रु. धातुधा. ग
तिशुद्धिअ. धुतलेलें शैशी वरु
अ. न.

धीरेयः विग्रहादिधुर्यशब्दाप्रमा.

धीरितकं विग्रहादिसर्वधीरित
कशय.

ध्यामं ध्यायतेपशुभिरितिध्यामं,
पशूनीं ध्यायजे तें जें तें. रु. ध्येधा.

चिंताअ. सोहिमगवत्त अ. न.

ध्वजः ध्वजतीतिध्वजः, गमनक
रणाराह. बन्बल हीतेभूतौ क.
ध्वजधा. गतिअ. निशाण. अ. पु.

ध्वजिनी ध्वजाः संत्यस्यां ध्वजिनी
ध्वज. आदेत जीचाठीयींती त. से
ना. ई. स्त्री.

ध्वनिः ध्वनतीतिध्वनिः, शब्दउत्प
न्नकरितो जीतो क. ध्वनधा. शब्द
अ. शब्द. इ. पु.

ध्वनितं ध्वन्यतेस्य ध्वनितं, शब्द
करिते शक्ये जेतें क. ध्वनधा. श
ब्दअ. शब्दाने भरतेलें. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

ध्वस्तं ध्वस्यतेस्य ध्वस्तं, घट्टकरि
जेलें जेतें क. ध्वंसधा. अवस्तेस
नअ. नाशपावलेला. २ गळालेला
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ध्वंसः ध्वंसतीतिध्वंसः, कवोर
शब्द करणारा जीतो क. ध्वंसधा
घोरवाशितअ. कावळा. २ बगळा
३ भिक्षुक. ४ घर. ५ कापसांची
वी काठण्याचा पत्रविशेष. अ. पु.

ध्वान्तं ध्वनंत्यत्र मार्गपश्यतो ध्वान्तं,
शब्द करिताहेत मार्ग पाहणारे जा
वेठायीं तें क. ध्वनधा. शब्दअ.
अंधकार. अ. न.

ध्वानः ध्वनएव ध्वानः, ध्वन जीतो
च ध्वान. त. शब्द. अ. पु.

ध्रुवः ध्रुवतीतिध्रुवः, स्थैर्यपावतो
जीतो क. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. ध्रुव. १. २
नक्षत्रत्रय्या वृत्तान्त प्राधान्याही
तो वृत्त. को महादेव. २ विष्णु. ३ व
रुद्र. ४ योगविशेष अ. पु. ५. निश्चित.
अ. को. तर्क. अ. न. ६ शाश्वत. वि.
अ. पु. त. वा. स्त्री.

ध्रुवा ध्रुवतीतिध्रुवा, स्थिरराहणा
शी जीती क. ध्रुवधा. स्थैर्यअ. सा
कवण ओषधि विशेष २ होम पात्र
सुवा. आ. स्त्री.

सु सुदतीति सु, प्रहरण करितें जें तें. क. सुदधा. प्रेरणअ. अभावा थीं अव्य.

नकुलेष्ठा नकुलानामिष्टानकुले ष्ठा, नकुलांलाजी इष्टती. स. सुंयु सवेल आ. स्त्री.

नक्तं नज्जतेइति नक्तं, स्त्रीधर्मत्वात् लज्जित हीतें जें तें. क. लस्रधा. शोडनअ. रात्रींचाराणी अव्य.

नक्तकं नज्जतेइति नक्तं, नक्तं कं सुखसुखादिति नक्तकं, लज्जाकरणात् आहें सुख जापासून ते. स. फडकें अ. पु.

नक्तमालः नक्तंमालतेसौ नक्तमालः, रात्रीं शोभतो जोतो. क. मालधा. शोभाअ. करवंदाचरु ह. अ. पु.

नक्तः नक्रामतीति नक्तः, नाहीं चालत जोतो. क. क्रमुधा. पाद विक्षेपअ. जलचर ह. कसर. अ. पु.

नक्षत्रं नक्षरतिहिनस्मितन्मक्षत्रं, नाहीं हिंसा पावत जें तें. क. दर धा. हिंसाअ. आकाशांत ज्या ताचा दिसतात त्या प्रत्येक. अ. न.

नक्षत्रमाला नक्षत्राणांमालेवमा लानक्षत्रमाला, नक्षत्रांचामाले सारणी सत्तावीस मोत्यांची जी मालाती. स. सत्तावीस मोत्यांचीए क माळ. आ. स्त्री.

नक्षत्रेशः नक्षत्राणामीशोनक्षत्रेशः, नक्षत्रांचा जो स्वामी तो. स. ब द. अ. पु.

नखः नखमस्वभस्वः, अवकाशना हीं ज्यास तो. स. सखीधी, नखला २ हात पायांची नखें प्रत्येक. अ. पु.

नखरः नखनतीति नखरः, चिदार होत नाही जोतो. क. खरु धा. अविदारणअ. हाता पायांची नखें प्रत्येक. अ. पु. न.

नखी विग्रहादिनखशः प्र. अर्थ १ ई. स्त्री.

नगः नगच्छतीति नगः, नाहीं ग मन करीत जो तो. क. गम्लुधा. ग तिअ. पर्वत. २ हस. अ. पु.

नगरं नगाः संसृष्टिभित्तिनगरं. नाना विधरुहसमाहेत जावेदायीतें त. शहर. अ. न ई. स्त्री.

नगोक्ताः नगेओकोयम्यमनगोक्ताः. हसाचाराणीं आहे स्थान जा वें तो. स. पक्षि. स. पु.

नग्नः नज्जतेस्मन्नग्नः, नग्नभा
वात्सज्जापावतो जीतो. कृ. औल
स्त्री धा. बीडनअ. नागवा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

नग्निका नज्जते इति नग्निका,
नज्जा पावणारी जीती. हत्यादिपू.
श. प्र. जीस क्रतु प्राप्त शाला जाहीं
ती कृन्वा. आ. स्त्री.

नदः नदतीति नदः, नृत्यकरितो जी
तो. कृ. नदधा. नृत्तअ. नदवा. २
दिङ्गानें शाड. अ. पु.

नदचं नदंस्वनेन नदचं, नदन हो
तें जेणें तें. हत्यादिपू. श. प्र. नद
अ. न.

नदी नदतीति नदी, नृत्यकरितो जी
ती. हत्यादिपू. श. प्र. पवरी. ई. स्त्री.

नदुः नदतीति नदुः, संधीघृत हो
तो जीतो. कृ. नदधा. संचयअ. दे
वनक. अ. पु. नृत्य विशेष. अ. पु. न.

नदिनी नडाः संत्यन्नडिनी, न.
उआहेत जीचेवार्थी ती. कमलिनी.
ई. स्त्री.

नड्या नडानांसमूहः नड्या, न
डांचा जो समुदाय तो. त. नडांचा
समुदाय आ. स्त्री.

नड्यान् विग्रहादिनडुल श. प्र. वि.
त. पु. न. ई. स्त्री.

नडुलः नडाः संत्यन्मिन्नडुलः, न
उआहेत जीचेवार्थी तो. त. नडना
मरु देशविशेष. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

नत्तं नमतिस्मनत्तं, नम्र होतें शा
लें जें तें. कृ. णमधा. प्रह्णअ. नम्र.
१ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नतनासिकः नतानासिकायस्य
सनतनासिकः, चापटे आहेनाक
जाचें तो. त. चापटे नाकाचां. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

नदी नंदतिजलवेगेनेति नदी, जल
वेगानें शब्दकरितो जीती. कृ. णद
धा. अव्यक्तशब्दअ. नदी. ई. स्त्री.

नदीमातृकः नदीमातास्य नदी
मातृकः, नदी आहे माता ज्यासतो.
स. नदीचे पाण्यानें जो देश पिकतो
तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नदीसर्जः नद्याः सर्जो नदीसर्जः,
नदीपासून जो उसन तो. स. अ.
र्जुनहरा. अ. पु.

ननेदा विग्रहादिसर्वे ननांदा शब्दा
प्रमाणें.

ननांदा ननंदतीतिननांदा, नाहीं
आनंदपावत जी ती. कृ. हुनदिधा.
समृद्धिअ नणद क. स्त्री.

ननु नचलुचेसनयो. समाहीरोननु,
न आणिलु यांचा जो समाहार तें स
निश्चय २ प्रश्न. ३ आज्ञा. ४ सांलन.
५ संबोधन. ६ विरोधोक्ति. त्या अर्थी
अव्यय

नंदकः नंदयतिदेवानिति नंदकः,
देवातें आनंदरितो जो तो. कृ. हुनदि
धा समृद्धिअ विष्णूचे खुद्द. अ. पु.

नंदने नंदयतीति नंदने, सर्वांस आ
नंदविषारें असे इंद्राचें उपवन ते.
धा. पू. श. म. इंद्राचें कीडारण्य
अ. न.

नंदिरुक्षः विग्रहादिसर्वनंदीरु
क्षः प्र.

नंदीरुक्षः नंदयतीति नंदीरुक्षः
सौरुक्षश्च नंदीरुक्षः, स. नादरुक्षी
चे झाड. अ. पु.

नधी नत्यते; नयानधी, बंधन क
रिजे ते जीणे करून ती. कृ. णहधा.
बंधनअ. चांमळ्याचा सख्. ई. स्त्री.

नद्यावर्तः नंदयतीति नंदी नंदी
आवर्तत्र नद्यावर्त. आनंदविषा

रा आहे आवर्त ह्य. परिधी ज्याचे
ठायीं तो. स. बर्तुलाकार सज वाडा.
अ. पु.

नपुंसकं नस्त्रीनपुमानिति नपुंसकं.
स्त्री नाही वपुरुप नाही भ्रमों जें ते
स. पंत. अ. न.

नह्यी नपतंति पितरो; नयानघ्री, ना
हीं पतन पावत पितर जीणें ती. कृ.
पल्लुधा. गतिअ. पुत्राची कन्या.
ई. स्त्री.

नभसंगमः नभसंगच्छतीति न
भसंगमः, आकाशा प्रत गमन क
रितो जो तो. कृ. गम्लुधा. गतिअ. प
क्षि. अ. पु.

नभसः नभयते; नेना च चानभः, हिं
सन करितो जेणें करून किंवा ज्या
चे ठायीं तो. कृ. णप्रधा. हिंसाअ.
पर्जन्य काळ. २ श्रावण मास. स.
पु. ३ आकाश. अ. पु.

नभस्यः नभसिसाधुर्नभस्यः,
पजन्याचे ठायीं शोभतो जो तो.
त. भाद्रपद मास. अ. पु.

नभस्वान् नभोस्याअयत्नेन नभ
स्वान्, आकाशा आहे आश्रय तें क
रून ज्यास तो. क. तारा. न. पु.

नमस्कारी नमस्करणशीलम-
स्वानमस्कारी, नम्र आहे स्वभाव
जीवाती. कृ. कृष्णा करणअ.
लाजाकु. ई. स्त्री.

नमः नमनंनमः, प्रकृत जें तें.
कृ. णमथा. प्रकृतअ. नमस्का
शर्धी अच्यय.

नमस्या नमस्करणंनमस्या, पूज
नजेती. कृ. कृष्णा करणअ. पूजा
आ स्त्री

नमस्यते नमस्कृतंनमस्यते, न-
मस्कार करिजेले जें ते कृ. नमस्या
प्रकृतिधा नमस्करणअ. पूजलेलें
वि अ. पु. न. आ. स्त्री

नमुचिसूदनः नमुचे. सूदनः न
मुचिसूदन., नमुचिदेत्याचानाश
कर्ताजोतोस ईद्र. अ. पु.

नयः नयनंनयः, नीती जी तो कृ.
णीष्ठा. प्रापणअ. नीति. अ. पु

नयनं नीयतेअनेननयनं, प्राप्त
अवलोकन होते आहे जीणेकरून
तें कृ. णीष्ठा प्रापणअ. नैव.
अ. न

नरः नवतीतिवर., नीतिमान् जी
तो कृ. नृधा. नयअ. मनुष्य अ. पु

नरकः विग्रहादिसर्वंनारकशब्दा प्र.

नरवाहनः नरोवाहनंयस्यसनर
वाहनः, मनुष्य आहे वाहन जाचें तो
स. कुवेर अ. पु.

नर्तकी नृत्यतीतिनर्तकी, नृत्य क
लें जी ती. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेप
अ. नाचणारी स्त्री ई. स्त्री.

नर्तनं नृत्तंनर्तनं, नृत्त क्ष. नृत्यजे
तें. कृ. नृतीधा. गात्रविक्षेपअ. नाच
णें. अ. न.

नर्मदा नर्मकेलिंपुरुरवसेददातीति
नर्मदा, पुरुरथाला श्रीडासापन
जी ती कृ. दाधा. दानअ. नर्मदान
दी. आ. स्त्री.

नर्म नृणातिरत्यतिशयंप्रापयतीति
नर्म, रतीच्या अतिशया प्रत पाव
वितें जें तें. कृ. नृधा. नयअ. श्रीडा.
न. न.

नरुः नरुतीतिनरु., गंधयुक्तअ
सतो जी तो. कृ. नरुधा. गंधअ. दे
वनरु. अ. पु

नरुकूवरः नरुः कूवरोयुगंधरो
यस्यसनरुकूवरः, नरुआटेयुगं
धरजाचातो स. कुवेराचायुव.
अ. पु.

नलदं नलंगंधददातिनन्नलदं,
गंधाते देते जें तें. कृ. दुदाब्धा. दा
नअ. काव्यावाक्याचें मूळ. अ. न.

नलमीनः नडस्थोमीनः नडाप्पो
मीनइतिवानलमीनः, नडस्थ
हिंवा नडाभ जो मीन तो. स म
त्यविशेष ज्यास वेगसा असें ह्य
णतात तो अ. पु.

नलिनं नल्यते बोध्यते चंद्रेणेति
नलिनं, चंद्रोदयाने विकसित
होतें जें तें. कृ. नलधा. बंधनादिअ.
कगळ. अ. पु. न.

नलिनी विग्रहादिनडिनीशब्दा
प्र. कमलिनी. इ. स्त्री.

नली नलतीतिनली. संश्लिषथ
सत्ये जी ती. कृ. णलधा. बंधनादि
अ. पचारी. इ. स्त्री.

नल्वः नल्वतेऽन्नल्वः, बंधन
ह्य. इयत्तापरिमितिकरित्ये जा
चेतायी तो. कृ. णलधा. बंधनअ.
चारशें हात लावीचें प्रमाण अ. पु.

नवः नूयतं इति नवः. स्तधि -
जंतो जो तो. कृ. एधा. स्तुतिअ.
नूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नवदलं नवंचतददलंचनवद

लं, नूतन जे दल ह्य. पर्ण तें. स.
पछव ह्य. पालवी. अ. न.

नवनीतं नवंचतनीतंचनवनीतं,
नूतन जें प्राप्त तें. स. लोणी अ. न

नवमल्लिका नवाचासौमल्लिका
चनवमल्लिका, नूतनजीमल्लिका
ती. स. बटमीगरा. आ. स्त्री.

नवमालिका नवास्तुत्यामाला
यस्याः सानवमालिका, स्तुत्या
हे मालाजीची ती. स. अर्धादिपू.
वींच्या श. प्र.

नवसूतिका नवः सूतोयस्याः
सानवसूतिका, नूतन आहे प्र
सव जीचा ती. स. नूतन प्रसव
लेडी थेंव. आ. स्त्री.

नवांबरं नवंचतदंबरंचनवांबरं
नवीन जें अंबर ह्य. वरुच तें. त.
नूतनवरुच. अ. न.

नवीनः नवएवंनवीनः, नूतन
जो तो. त. नूतन. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

नवीभूतं नवंचतदुभूतंचनवी
भूतं, नवीन जें उभूत तें. स. लो
णी. अ. न.

नव्यः विग्रहादिसर्वे नव्यः प्र.

नष्टः नश्यति स्य नष्टः, अदृष्ट स्था
ला जो तो. कृ. पाशध. अदर्शन अ
गुप्त. २ नाश पाचलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

नष्टचेष्टता नष्टान्नेष्टायस्य स न
ष्टचेष्टस्तस्य भावो नष्टचेष्टता, नष्ट
आहे चेष्टा ह्य. चैतन्य व्यापार जा
चा तो. नष्टचेष्ट त्याचा जो प्राप ती
त. चलन चलनादि कांचा अभाव.
आ. स्त्री.

नष्टाग्निः नष्टो अग्निर्यस्य स नष्टा
ग्निः, प्रमादं करून नष्ट आहे अ
ग्निजाचा तो. स. ज्याचा गृह्णाग्नि
ष्ट जाहला तो. इ. पु.

नस्तितः नसन्नं नस्तं नस्तं संजा
तमस्य नस्तितः, नस्त ह्य. नाभि
का संबंधीं रज्जु तीं आहे जासतो
त. वंसाण्या बेंल. अ. पु.

नस्तोत्तः नस्य ते इति नस्ता नासा
रज्जुस्तया उत्तो नस्तोत्तः. बांधिजे
तें जीणें ती नस्ता ती नें जो बद्ध तो
स. वंसाण्या घातलेला बेंल. अ. पु.

नस्योत्तः नस्य घातान्सारज्जात्
तो नस्योत्तः, नासारज्जु करून
जो घेत तो. स. अर्थादिपू. कृ. प्र.

नहि नद्यतीति नहि निषेधात्ते वं
धन करितें जें तें. कृ. पाह्या. वंध
न अ. अभावाचीं अर्थ.

नाकः नास्त्यकमत्रेति नाकः, ना
हीं आहे दुःस्वप्नाचे बाधां तो. स. स
र्ग. २ आकाश. अ. पु.

नाकुः न अकति नम्यते भूरनेनेति ना
कुः, नाही कुटिल गमन करीत किंवा
वक्र होत्ये भूमी जेणे तो. कृ. अरुधा.
कुटिलगति अ. २ णमथा. प्रवृत्त्यादि
अ. वारूळ. उ. पु.

नाकुली नकुलानाभियं नाकुली,
नकुल संबंधी जो ती. त. मुंगुसवे
ल. इ. स्त्री.

नागः नगो भयो नागः, पर्वताचे बा
धीं होणारा जो तो. त. सर्प. २ हत्ती.
अ. पु. ३ शिसें. ४ लवंग. अ. न.

नागकेशरः नागाख्यः केशरो ना
गकेशरः, नागाख्य असा जो केश
र तो नागकेशर. स. नाग बांधा. -
अ. पु.

नागजिह्विका नागस्य जिह्वेव
नागजिह्विका. नागजिह्वे सा हिस्वी
जो ती. स. मनशीळ. आ. स्त्री.

नागरं नगरं भवं नागरं, नगराचे

दार्थी उत्पन्नजैतें. त. संद. २ ना
गरभोथा. अ. न. ३ नगरचा. वि.
' अ. पु. न. आ. स्त्री.

नागरंगः नागारजंत्यत्रेतिनागरं
गः, नागजेते अत्रुरक्तहोतात-
जाचेदार्थीतो. कृ. रंजधा. रागअ.
नारिंगाचें शब्द. अ. पु.

नागलोकः नागानांलोकः नागलो
कः, सर्पांचा जोलोक तो. स. पाता
कलोक. अ. पु.

नागबला नागानांहस्तिनामिव
बलं यस्याः सा नागबला, हस्तीसां
रवं आहे बल जीस ती. स. चिक
णा. आ. स्त्री.

नागवल्ली नागलोकस्ववल्लीनाग
वल्ली, नागलोकसंबंधी जीवल्लीती
स. पानवेल. इ. स्त्री.

नागसंभवः नागंसीसंभवंशोय
स्यसः नागसंभवः, नाग ह्. शि
सं आहे उत्पत्ति कारण जाचेंतो.
स. शेंदूर. अ. पु.

नागस्रगंधा नागानांस्रगंधोअ
स्रस्यस्याइतिनागस्रगंधा, नागाला
आहे स्रगंधी जीचातो. स. मुंगुस
वेल. आ. स्त्री.

नागांतकः नागानामंतकोनागो
तकः, नागांचा जो अंतक ह्. ना
शक. तो तो. स. गरूड. अ. पु.

नात्वं नटस्य कर्मभावो वानात्वं, न
टाचेंजेंकर्म किंवा स्वभाव तें. त. ना
चणें. अ. न.

नाडिकेरः नड्यतइतिनाडिः केन
वायुनाईर्यतइतिकेरः नाडिश्चासौ
केरश्चनाडिकेरः, पतन पावणारा
नाडीं असा जो वायु प्रेरित केर तो.
स. नारळीचें शब्द. अ. पु.

नाडिंधमः नाडींधमः नाडिं
वंश नलिकांधमतीतिनाडिंधमः, वै
ष्णव्या नळीतें अग्नि संबंध करितो
जो तो. कृ. धाधा. अग्निसंयोगअ.
सोनार. अ. पु.

नाडी नाडपतीतिनाडी, गमनक
रित्ये जीती. कृ. नडधा. गमनअ.
शिस. २ जोधच्यादिकांचें ताट. ३
साहाक्षण. इ. स्त्री.

नाडीव्रणः नाड्याव्रणोनाडीव्रणः,
नाडीसंवधी जो व्रणतो. स. सर्वदा
वाहणारा व्रण. अ. पु.

नाथवान् नाथोऽस्यस्वनाथवान्,
नाथ ह्. स्वामी आहे ज्यास ती. त.

पराधीन. वि. क. पु. न. ई. स्त्री

नादः शब्देनदतीतिनादः, शब्दानें
धनिकरितो जी तो. कृ. नदधा धा
व्. अ. शब्. अ. पु.

नादेयी नद्यांभवानादेयी, नदीचेरा
यीउत्सन्नजीती. त. जलवेत. २ ना
रिणांनं झाड. ३ राकळा. ४ घुईआ
वळा. ई. स्त्री.

नाना नसहत्तइतिनाना, सहवर्त
माननाहीं जें तें. त. अनेक. २ वि
नात्या अर्थी. ३ उभय. अव्य.

नानारूपः नानारूपमस्यनानारू
पः, नाना प्रकार आहे रूपजाचें तो.
स. नाना प्रकारना. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

नांदीकरः नांदीं करीतीतिनांदीक
रः, नांदी ह्य. स्तुति ईतें करितो जी
तो. कृ. कृ. धा. करणअ. स्तुति
पाठक. अ. पु.

नांदीवादी नांदीं वदतिनांदीवादी
स्तुतिविशेषकीलतो जी तो. कृ. वद
धा. व्यक्तवाणिअ. नांदीकर. इन्.
पुल्लिंगां.

नापितः नापननापः नाप. सजा
तोस्यनापितः, वपनकरणसंज्ञा

त आहे जास तो. त. हजाम. अ. पु.

नाभिः नत्वंते अराअन्ननभ्यतइ
तिवानाभिः, अरासंबंध होताना जा
चेगर्भी अथवा हिंसाकरितो जी तो.
कृ. णहधा. वंधनअ. २ णभधा. हिं
साअ. रथान्चे वाकान्वा मध्य. इ. स्त्री.
२ वेंची. इ. पु. स्त्री. ३ क्षत्रिय. इ. पु.

नाम नम्यतेः भिधीयते अर्थीनेने
तिनाम, कथन करिजेतो अर्थजे
णें तो. कृ. णमधा. शब्दादिअ. प्र
सिद्धि. २ संभावना करण्यास योग्य.
३ क्रोध. ४ द्वेषस्वीकार. ५. निंदा
ह्या अर्थी अव्य.

नाम नमयंत्यनेनेतिनाम, नमनक
रितात जेणें करून तें. कृ. णमधा.
प्रक्त्वाअ. नमस्कारादि कार्याउ
च्चरितात असेनाव. न. न.

नामधेयं नामैवनामधेयं, नाम
जें तेंच नामधेय. त. नाच. अ. न.

नाचः विग्रहादिनयशब्दाप्र. नी
ति. अ. पु.

नायकः नयनीतिनायकः, नेणा
'रा ह्य. नियमन करणारा जी प्राण
तो. कृ. णीच्धा. प्रापणअ. प्र. पु. ३
मध्यरत्न, अ. पु.

नारकः नारं नरसमूहो यस्मिन्
कायतीति नारकः, नरसमूह आ-
क्रोश करिती जाचेठायीं तो. कृ. केष
शब्दअ. नरक. अ.पु

नारदः नारं नरसमूहं घतिकलहेने
ति नारदः, कलहाच्या योगानें मत्त
घ्यांप्रत खंडित करितो जो तो. कृ.
दोधा अवरवंडनअ. नारदक्रधी.
अ.पु.

नाराचः नरानाचामतीति नराचः
सएव नाराचः, पुरुषातें प्राधान
ह्म. नाश करणारा जो तो. कृ. चमु
धा. अदनअ. लोखंडी बाण. अ.पु

नाराची स्वल्पो नाराची नाराची,
स्वल्प बाण विशेषा साारिची जी ती
त. लोखंडी तराजू. ई. स्त्री.

नारायणः नराणां समूहो नारं त
दयनं च स्वस नारायणः, मनुष्यस
मुदाय जी तें नार नार आहे सहृण्य
ची जामा जाची तो. स. विष्णु. अ.पु.

नारायणी नारायणात् जाता नारा-
यणी, नारायणापासून शाली जी
ती. त. शतावरी. ई. स्त्री.

नारिकेलः नालिकेरः नल्प
ते इति नालिः केन वा युना इत्यते इ

तिकेलः, सचासौ केलश्च नारिकेलः,
वध्यमानजो वायु प्रेरित ती. स. ना
रकीचें झाड. अ. पु.

नारिकेलिः विग्रहादिनालिकेरश
स्वाप्र. इ. पु.

नारिकेली विग्रहादिपूर्वाच्या श
स्वाप्र. ई. स्त्री.

नारी नरस्य स्त्री नारी, नराची जी
बायको ती. स. बायको. ई. स्त्री.

नाला. नालं नल्पते सानालानातं
च, बद्ध होइ जेलो जी ती. कृ. णठ
धा. बंधनअ. कमळ टेंट, भिसे.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ जींथळा
वाजरी घाचें ताट. अ. न.

नाविकः नावातारयतीति नाविकः,
नौकेनें तारितो जो तो. त. नावेचे क
काणू धरणाश. अ. पु.

नाल्यं नावातार्थं नाव्यं, नौकेनें ता
रण्यास योग्य जें तें. त. नौकेनें उ
तरण्या जीमें नद्यादिक. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

नाशः नशानं नाशः, दर्शनाभाव जो
तो. कृ. गज्ञाधा. अदर्शनअ. मर
ण. २ अदर्शन. अ. पु.

नासत्यौ नअसत्यौ नासत्यौ, न

दे जे असत्य ते. स. अश्विनी कु
मार. अ. पु. रि.

नासा नासनेनयानासा, जीच्या
योगानें शब्द होतो ती. कृ. णा
सृधा. शब्द अ. पुटील दारच्या उंब
च्याची गणेशपट्टी. २ नाक. आ. स्त्री

नासिका विग्रहादिनासाशब्दाय
माणें. नाक आ. स्त्री.

नास्तिकता नास्तिपरलोक इति
बुद्धिर्धर्मस्य नास्तिकपक्षस्य भावेनां
स्तिकता, परलोकनाहीं अशी बु
द्धि आहे ज्याची ती नास्तिक त्याचा
जो भाव ती. त. नास्तिकपणा. आ
स्त्रीलिंगी.

निःशलाकः निर्गताशलाकायस्या
निःशलाकः, गेली आहे शलाका
ह. तृणादि जाणसून तो. स. एकांत
स्थळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशेषं शेषान्निष्कांतं निःशेषं,
शुद्धशिष्टापासून जें निष्कांत तें. स.
संपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निःशोध्यं शोष्यान्निष्कांतं निःशो
ध्यं, शोष्यापासून जें निष्कांत तें.
स. मळघालविलेले. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निःश्रेणिः निश्चिताश्रेणिरत्र निः
श्रेणिः, निश्चित आहे श्रेणी ह. पं
क्ति जाचेवर्षी ती. स. निमण. इ. स्त्री.

निःश्रेयसं नितरांश्रेयोनिःश्रेयसं,
अत्यंत जें कल्याण तें. स. सुक्ति. अ.
नपुं.

निःषमं निर्गतं वममत्र निःषमं,
गेलें आहे सम जाचेवर्षी तो. स. निं
द्य या अर्थी अव्य.

निःसरणं निःसरत्यनेनेति निः
सरणं, गमन करिता हे न जेणें क
रून तें. कृ. सृधा. गति अ. घराचें
पुटील दार. २ निघणें. अ. न.

निःस्वः स्वान्निष्कांतो निःस्वः, ध
नापासून जो निष्कांत ह. पसार
त तो. स. दरिद्र. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निकटः निबद्धं निकटः, निब
ड जो ती. त. जवळचा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

निकरः निकीर्यते इति निकरः,
संघी भूत होइ जे तो जो तो. कृ. कृ
धा. विदोषत्व. समूह. अ. पु.

निकर्षणं निरुध्यते चानिकर्षणं,
अत्यंत संमार्जनादि करिता त जा

चेढाचीं तें कृ. कृषधा. विलेरवनअ.
चांगली राहाण्याची जागा. अ. न.

निकषः निकपंत्यत्रेतिनिकषः,
स्रवर्णादि घर्षणकरि तात जा.
चेढाचीं तो. कृ. कपधा. हिंसाअ.
स्रवर्णादि घांसण्याची कसोटी.
अ. पु.

निकषात्मजः निकषाया आत्म
जाोनिकषात्मजः, निकषेचा जो पु
त्र तो स. राक्षस. अ. पु.

निकामं निकामनंनिकामं, अ
र्थादिकाम शब्दा प्रमाणे.

निकायः निचीयतेसौनिकायः,
संग्रह करितो जो तो. कृ. निञ्धा
चयनअ. एकधर्मीचा जो समूह
तो. अ. पु.

निकाय्यः निचीयतेःस्मिन्निति
निकाय्यः, अत्यंत चयन ह्. व
स्तुमात्राचा संचयकरितात जा
चेढाचीं तो कृ. निञ्धा. चयन
अ. घर. अ. पु.

निकारः निकरणंनिकारः, अ
पकरणजें तो कृ. कृषधा. करण
अ. आकार २ धान्यपेरणारा.
अ. पु.

निकारणं निकार्यतेनिकारणं,
हिंसनजेने. कृ. कृषा. हिंसाअ. व
ध. अ. न.

निकुंचकः निकुंचतीतिनिकुंच
कः, कुटिल होतीजो तो. कृ. कुम्
धा. कौरिस्यअ. मुष्टिरूप परिमाण.
अ. पु.

निकुंजः नितरांकुंजंस्त्रेतिनिकुं
जः, अत्यंत पश्यादिक अच्यक्त श
ब्द करितात जाचेढाचीं तो. कृ. कुंजि
धा. अच्यक्त शब्दअ. सप्तोदारवेली
असोन त्यांणी अ उवलेली जागा
अ. पु. न.

निकुरंबं नितरांकुंजिततरंबतेनि
कुरंबं तदेवनिकुरंबकं, अत्यंत
कुत्सितशब्द करणारे जें तें. कृ. र
विधा. शब्दअ. समूह. अ. न.

निकुंभः कुञ्चुभिर्विभर्त्तीतिनिकुं
भः, नियतंकुंभोऽनिकुंभः, कुंभी
तें धारण ह्. अवष्टम्भन करितो
जो तोकुंभ अत्यंतजो कुंभ तो नि
कुंभ. स. दाती वनस्पति. अ. पु.

निकृतः न्यकारीतिनिकृतः, नी
चीकृतकेलाजो तो. कृ. कृष्धा. क
रणअ. हलकाकेलेला. २ मनाचा

वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकृति: निरुद्धरुणोतीतिनिकृतिः, नियजैसं दीयतैसं हि साकृतिरितै जै तै. कृ. कृषा. हिंसाभ. कृ. द. इ. स्त्री.

निरुद्ध: निरुद्धतेस्मिनिरुद्धः, निरितकरिजेलाजो तो कृ. कृषधा वि लेखनभ. अधम. निय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निकेतनं निकेतनेऽस्मिन्निकेतनं निवास करिजेतो ज्याचेरायी तं कृ. कितधा. निवासअ. पर. अ. न.

निकोचकः निकुच्यतइतिनिकोचः, सएवनिकोचकः, संकुचितहोइजेतो जो तोनिकोच तोचनिकोचक. क. फिस्तावा इस्त. अ. पु.

निकृणः निकृणः नितरां कृणननिकृणः, अत्यंत जो बीणादिकान्त शब्द तो. कृणधा. शब्दअ. वाधांचा शब्द. अ. पु.

निरिवलं निरुतंसिन्मस्यानिरिवलं, गेली आहै सपूर्णं प्रतिशो गिता जा पासून तं. स. सपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निगडः निगडतीतिनिगडः, पा

दाचे बंधन करणारा जो तो. कृ. य. लधा. अदनअ. शृंखला, वेडी. अ. पु.

निगदः निगादः निगदंनिगदः, कथन जै तो. कृ. गदधा. च. क्तवाणीअ. कथन, सांगणें. अ. पु.

निगमः निगम्यतेचानेनचानिगमः, गमन करिजेतात जाचेठार्था किंवा जेणेंकरून तो. कृ. गम्लधा. गतिअ. शहर. २. क्रय विक्रय करून उपजीविका करणारा वाणी. ३. राण्याचें कर्म. ४. नच. अ. पु.

निगालः निगालत्पनेननिगालः, सक्षण करिजेतो जेणें तो. कृ. गृधा. निगमणअ. घोडेच्या गळ्यांत धा गरमाळ बांधितात त्याच्या जवळचा प्रदेश. अ. पु.

निग्रहः नियमेनग्रहणनिग्रहः, पूर्वक अस्तुग्रह विरुद्ध जै तो. कृ. ग्रहधा. उपादान अ. स्तीकार नकरणें. को. बंधन. २. मत्सेन. अ. पु.

निघः नियतंइत्यतेइतिनिघः, निरंतर इनन करिजेतो जो तो. कृ. इनधा. हिंसाअ. ज्याची

उची लांची वरुंदी सारखी तो
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

नियसः विग्रहादिविषसशब्द
प्रोजन अ. पु.

निघ्नः निहन्यते निघृत्यते इति नि
घ्नः, स्वीकृत करिजेतो जो तो. क.
हूनधा. हिसादिअ. स्थाधीन. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री

निचिकी विग्रहादिनेचकीशब्दा
प्रमाणे. उक्तमगाई ईं. स्त्री.

निचुलः नितरांचीलनीतिनिचु
लः, अत्यंत श्रेष्ठ जो तो क. चुल
धा समुच्छ्रायअ. जलवेतक्ष इजर
३ वीणादिकाचें आच्छादनवरु
अ. पु.

निचोलः निचोलयते इति निचो
लः, समुन्नत करिजेतो जो तो क.
चुलधा समुच्छ्रायअ. वीणादिका
चे आच्छादनवरु अ. पु.

निजः चिर्जायते इति निजः, प्रिय
तर होतो जेतो क. जनीधा शिदु
प्रावअ. प्रापला २ नित्य वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री

नितंबः नितरातम्यते कासुकैर्नि
तंबः, कसुकपुरुषांनीं इच्छिजे

तो जो तो. क. तमुधा कांक्षाअ.
स्त्रियांचा कमरेचा पाठीमागचा
भाग. अ. पु.

नितंबिनी प्रशस्तः नितंबीरु
स्थाइति नितंबिनी, विपुलआहे
कटिपश्चाद्भागजीचा तो क. स्त्री
विशेष. ईं. स्त्री

नितान्तं नितरांतम्यते स्मोति नि
तान्तं, अत्यंत इच्छा करिजेते जें
ते. क. तमुधा. कांक्षाअ. अति
शयार्थी अय्य.

नित्यं नियमेन भवत्यत्रेति नित्यं,
नियमेन करून क्रिया होखी जा
चेवार्थी तो. त. निरंतरत्याअर्थी
अय्य.

नित्यः नियतं भावो नित्यः, निय
तराहतो जो तो त. अविनाशी.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

निदाघः नितरांदह्यते जनो य
स्मिन्निति निदाघः, अत्यंत दग्ध
होतो जन जाचेवार्थी तो क. दह
धा. भस्मीकरणअ. ग्रीष्मऋतु २
घाम. अ. पु.

निदानं निदीयते जन्यते अनेने
तिनिदानं, अत्यावश्य कार्थीत्याद

न होइ जैते जेणें करुल तें. क दा
धा. दानअ. उपादान कारण अ न

निदिग्धं निदिद्यतेस्मिनिदिग्धं,
समुद्दिपाविजेते जैतें. क. दिहधा
उपचयअ. वाटलेला वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री. -

निदिग्धिका निदिद्यतेस्मिनिदि
ग्धिका, वृद्धि पावती झाली जी ती
वृत्त्यादिपू. श. प्र. गिंगणी इ. स्त्री.

निदेशः निदेशानंनिदेशः, कर्षा
विपयी आज्ञापन जे ते. क. दिश.
धा अतिभर्जनअ. आज्ञा. अ. पु.

निद्रा नियतं द्रानाद्विद्याणयत्रेति
निद्रा, अत्यंत मूर्च्छित होतात इं
द्विषे जीचेगधी ती क. द्राधा. कुस्ति
तगतअ शोफ आ स्त्री.

निद्राणः निद्रातिस्मिनिद्राणः,
निद्रित झाला जी तो वृत्त्यादिपू.
श. प्र. निजलेला वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री. -

निद्रालुः निद्राशीलोनिद्रालुः,
निद्राशील जी तो वृत्त्यादिपू. श.
प्र. निद्राशील. वि. उ. पु. स्त्री. न.

निद्रितः निद्रासंजाताअस्मिनिद्रि
तः, निद्रा प्राप्त आहे ज्यास ती क.

निजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

निधनः निधानंनिधानः, परलोक
धारण जैतें. क. दुधात्रधा धारण
अ. बद्ध निधीतिनिधीयतेत्रयानि
धनं, निधारण किंवा धारण करीजेतेज
चेगधी तें. क. पूर्वी. क. प्र. ब्रह्मदेव. २
मरण. १ वंश. अ. पु. न.

निधिः नितरांदधातिपोषयत्यनेने
तिनिधिः, अत्यंत पोषण होतें जे
णें तो. क. दुधात्रधा. धारणपोषणा
दिश. कुबेराचे १ निधि. आहेत ते
प्रत्येक. इ. पु.

निधुवनं नितरंधुवनं हस्तपादा
दिचालनमस्मिन्तनिधुवन, अ
त्यंत आहे हस्तादि चालन जाचेग
धी तें. स. मैथुन. अ. न.

निध्यानं निध्यातिनिध्यानं, ईक्ष
ण जै ते. क. ध्येधा. चिंताअ. पाह
णे. अ. न.

निनदः निनादः निनस्नेही
तिनिनदः, शब्द जी तो. क. णद
धा. अथक्त शब्दअ. शब्द. अ. पु.

निद्रा निदनंनिद्य, कुस्मित जी ती
क. णिदिधा. कुत्साअ. दूषकधन
आ स्त्री.

निपः निघतं पिवत्सनेनेति निपः,
अवश्य पान करितात जेणें करून
तो. कृ. पाधा. पानअ. ताच्या घागम
इत्यादि अ. पु.

निपठः निपाठः निपठननिपा
ठः, पठन जे तो कृ. पठधा व्यक्त
वाणीअ. पठणे. अ. पु.

निपानं निघतपिवत्सनेन निपानं,
निघत जलपान करितें - जेणे करून
नतो. कृ. पाधा पानअ. विहिरींतून
नकाटलेले पाणी ठेवण्याकरितां
केलेली जी. डोणी वगैरे. ती. अ. न.

निपातनं निपत्तिर्निपातनं, अ
धीनघन जें ते. कृ. पतधा. गतिअ
अधीनघन. अ. न.

निपुणः निपुणतीति निपुणः, पु
त्रकर्मकर्तो जो तो. कृ. पुणधा. पुत्र
कर्म अ. प्रवीण वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निबर्हणं निबर्हते इति निबर्ह
णं, हिंसन जें तें. कृ. बर्हधा. दि
साअ. वध. अ. न.

निभः निघतं प्रातीति निभः, नि
त्यशीमतो जो तो. कृ. भाधा. शक्ति
अ. सारग्न वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निभृतः नितसमभारिनिभृतः,
अत्यंत भरण करिजेला जो तो.
कृ. भृत्धा. भरणअ. नम्र वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

निमयः निमानं निमयः, प्रत्यर्प
ण जे तो कृ. मेडुधा. प्रणिदानअ
मोचदला. अ. पु.

निमित्तं निमिद्यते निमित्तं, प्रीति
सुक्त जे ते. कृ. जिमिदाधा. स्नेहअ
कारण. अ. न.

निम्नं स्वननाद्यनितसंस्नायत इति
निम्नं, स्वननार्थं अभ्यस्त जें ते. कृ. स्ना
धा. अभ्यासअ. गंभीर. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

निम्नगा निम्नंगच्छतीति निम्नगा,
सस्वील गमन करणाशी जी ती. कृ.
गमधा. गतिअ. नदी. आ. स्त्री.

निंबः नियमयतीति निंबः,
- नियमनादि करितो जो तो कृ.
यमधा. परिवेषणादिअ. निंबवह
अ. पु.

निंबतकः निबसंज्ञकः तक. निंब
तकः, निबसंज्ञक जो तक. कृ. वृष
तो स. कडूनिबानें साउ. उ. पु.

नियतिः नियम्यतेनपेति नियतिः,

नियमन करिजेते जेणें ती. कृ. य
मथा. उपरमअ. दैव. इ. पु.
नियंता नियच्छतीति नियंता, नि
यम करणारा जो तो. कृ. यमथा. उ
परमअ. सावधि. इन्. पु.

नियमः नियमनेनियमः, निय
म पूर्वक स्वीकार जो तो. कृ. यम
था. उपरमअ. स्वीकार. २ व्रत. अ. पु.
नियातनं नियातिर्नियातनं, अ
धीनघन जें तें. कृ. याथा. प्रापण
अ. रवीळीं नेणें. अ. न.

नियामकः पीतंनियच्छतीति
नियामकः, नियमन करितो जो
तो. कृ. यमथा. उपरमअ. नोदें
तीळ मध्यस्तंभावर जलचर वर्गें
रे दुष्ट प्राण्याचें निवारण करणा
स जो राहतो तो. अ. पु.

नियुतं नियुयतेस्मनियुतं, अत्यं
तगणिजेले जें तें. कृ. यूधा. मिश्र
णाभिभ्रणअ. लक्षसंख्या. अ. न.

नियुद्धं नितनांयुद्धंनियुद्धं, अत्यं
त जे युद्ध तें. स. वाहुयुद्ध. अ. न.

नियोज्यः नियुज्यतेइतिनियोज्यः
नियोग करिजेतो जो तो. कृ. यु
जिरथा. योगअ. वाकर. अ. पु.

आ. स्त्री.
निरंतरं निर्गतमंतरयस्मिन्निरं
तरं, गेलें आहे अंतर जाचेदारीं
तें. स. निबिड. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

निरयः निर्गतःअयःदैवयस्मि
न्निरयः, नष्ट आहे शरब्ध जाचे
दारीं तो. स. नरक. अ. पु.

निरर्गलं निष्क्रान्तमर्गलायाइति
निरर्गलं, प्रलंबंधापासून निष्क्रां
त जें तें. स. निर्बाध. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निरर्थकं निर्गतोःथीःस्मान्निर
र्थकं, निर्गत आहे अर्थे जा पासू
न तें. स. व्यर्थ. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगीं.

निरवग्रहः अवग्रहान्निष्क्रान्तो
निरवग्रहःअवधापासून जो निष्क्रां
त तो. स. स्वतंत्र. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निरसनं निरासोनिरसनं, क्षेप
ण जें तें. कृ. अकथा. क्षेपणअ.
निराकरण. अ. न.

निरस्तः निरस्यतेस्मनिरस्तः, रां
किजेला जो तो. कृ. अकथा. क्षेपण

खरित बोलणें अ.न.सोडलेला अ.न.

वाण. ३ निराकरण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निराकरिष्युः निराकरणशीलो
 निराकरिष्युः, निराकरणकर्तो जी
 तो. कृ. कृत्रधा. करणअ. निराक
 रणशील. वि. अ. पु. स्त्री. न.

निराकृतः निराकारिनिराकृतः,
 निराकरण करिजे तो जी तो कृ.
 कृत्रधा करणअ. निराकरणके
 लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

निरीषे विग्रहादिसर्व पूर्वीच्याश
 व्दाप्रमाणें.

निरोधः निरोधनंनिरोधः, अस्त
 यह विरुद्ध जी तो. कृ. कृत्रिधा.
 शावरणअ.

निर् नरणंनिर्, ज्ञान जै ते. कृ.
 नृधा. नयण निश्चय. २ निषेध
 या अर्थी अच्य.

निर्गंधनं निर्गंध्यते निर्गंधनं, पी
 डन जै ते कृ. गंधधा अर्दनअ. व
 ध. अ. न.

निर्जरः जरायानिष्कान्तो निर्जे
'रः, जरा ह्य- वृद्धावस्था ती पासू
न जो निष्कान्त ह्य- निर्गत ती- स-
देव- अ- पु-

निर्जितेन्द्रियग्रामः निर्जितः इं
द्रियग्रामो येन सः निर्जितेन्द्रियग्राम
जिंकिला आहे इंद्रियं समुदाय जा
णें ती- स- सन्यासी- २ जाने ईंद्रि
यें जिंकिलीं ती- अ- पु-

निर्झरः निर्झरणं निर्झरः, प्रवा
ह जो ती- कृ- मृप्रा- वयोहानि अ-
झरा- अ- पु-

निर्णिकं निर्णियते स्म निर्णिकं,
शक्यं करिजे लें जें ते- कृ- णिजिर्पा
शीं चादि अ- निर्मळ केलेला स- शोध
लेला- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

निर्णोजकः निर्णोने क्कति निर्णोज
कः, वस्तु शक्यं करितो जो ती- कृ-
णिजिर्पा- शकदि अ- पराट- अ- पु-

निर्देशः निर्देशनं निर्देशः, कार्यो
वेद्यो निर्देशनं जें ती- कृ- दिश
या- अतिसर्जन अ- आज्ञा- अ- पु-

निर्धार्यः निश्चयेन प्रियते निर्धार्य
कार्यो विषयो जो उच्यते ती- कृ-
धृत्र्या- धारण अ- जास दु- रत अ-

सतां ही किंचित् व्याकुल न होतां
कार्यो विषयो जो उच्यते असतो
ती- वि- अ- पु- न- आ- स्त्री-

निर्बंधः नितरांबध्यंते अनेन निर्बं
धः, अस्यंत बद्ध होता हेत जेणें क
रून तो- कृ- वधया- बंध अ- आग्र
ह विशेष- अ- पु-

निर्वहणं निर्वहते इति निर्वहणं,
हिंसन जें तें- कृ- बर्हया- हिंसा अ-
वध- अ- न-

निर्भरं निर्भरतीति निःशेषेण स
रोचेति निर्भरः, धारण करितें अ
यथा निःशेषं कुरुत आहे धारण
जाचे वधीं तें- कृ- दुष्प्रा- धार
ण अ- अतिशयार्थी अ- व- नि
र्भरंगच्छति-

निर्मदः निर्गतो मद्रो घृत्स्मात्सुनि
र्मदः, गैला आहे मद्र जा पासून
ती- स- मदमून्यहती- अ- पु-

निर्मुक्तः निर्मुक्तः कंत्रुको येन नि
र्मुक्तः, टांकला आहे कंत्रुकाणीं
ते- समेंग टांकलेला सर्प- अ- पु- २
मोकळा झालेला- वि- अ- पु- न-
आ- स्त्री-

निर्मुक्तिः निर्मुच्यते इति निर्मुक्तिः,

टांकिजेतो जो तो कृ. कुमुच्छ्वा.

मौक्षणअ. सर्पाची लचा ह्ममेंग.

अ. पु.

निर्याणं निर्यात्यनेन निर्याणं, ग

मन करिजेतें जेणें करून तें. कृ. या

धा. प्रापणअ. हत्तीच्या नेत्रांचा

मळ अ. न.

निर्यातनं निर्यात्यतेऽनेन नि

र्यातनं, प्रतिकार करिजेतो जेणें

करून तें. कृ. यतथा निकारा

दिअ. वेंरशुद्धि. २ दान देणे ३ घे

ऊन परत देणें. अ. न.

निर्यासः निर्यस्यंति अत्र इति नि

र्यासः, अत्यंत प्रयत्न करितात

ज्या विषयीं ती. कृ. यस्तथा. प्रय

त्नअ. डीक. अ. पु.

निर्व्यूहः निर्व्यूह्यतीति निर्व्यूहः,

अत्यंत संबद्ध होतो जो तो. कृ.

लौकिक व्यूहधा. बंधन अ. दार. २

शेखर ह्म रोडाचें घूषण. ३ काथ र

स नाद लेला द्रव्य रस. ४ नागदंत

क घराच्या शितींतील खांब. अ.

पुल्लिंगां.

निर्वपणं निरुप्यते तद् निर्वपणं,

अत्यंत उत्सन्न करिजेतें जे तें. कृ.

दुषष्ठा. बीज संतानअ. दान देणें.

अ. न.

निर्वर्षणं निर्वर्षणं निर्वर्षणं, ईश

ण जें ते. कृ. वर्षाधा. वर्षाक्रियाअ.

पाहणें. अ. न.

निर्वहणं निःशेषेण वहनं प्रस्तुत

कथायाः समाप्तिर्निर्वहणं, निःशे

षे करून जें वहन तें. स. नाटकां

तील पंच संधि सांगितले आहेत

त्यांतील पंचवा संधि अथवा प्र

स्तुत कथा समाप्ति. अ. न.

निर्वाणः निर्वातिस्मिर्वाणः,

निर्मुक्त झाला जो तो. कृ. राधा. ग

तिअ. मौक्ष. अ. न. २ मुक्त. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

निर्वातः निर्वातिस्मिर्वातः,

निर्गत राघू जो तो. कृ. धा. अ.

प्र. गेलेला वारा. अ. पु.

निर्वादः निर्वदनं निर्वादः, निर्व

दन जें तो. कृ. वदधा. व्यक्त वाणी.

अ. किंवा निरुद्धोवाद. निर्वादः, अ

निंदा. २ लोकापवाद. ३ निर्वाति

जो वादतो. अ. पु.

निर्वापणं निरुप्यते निर्वापणं, उे

दन जें तें. कृ. दुषष्ठा. बीज संता

नअ. वध. अ. न.

निर्वार्यः निश्चयेनप्रियतेनिर्वा
र्यः, निश्चयेकरूल कार्य करिजे
तो जो तो. कृ. वृधा. वरणअ. नि
र्धारि. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निर्वासनं निर्वासयतेनिर्वास
नं, छेदनजें तें. कृ. वस्रधा. छे
दनअ. वध. अ. न.

निर्वृतः निवर्त्यतेस्मनिर्वृतः,
नियन्त शाला जो तो. कृ. वृत्तुधा.
वर्तनअ. सिद्ध. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

निर्वेशः निर्विशयतेनेननिर्वेशः,
गृहाचेदार्थीभाह तो जेणें करून
तो. कृ. विशाधा. प्रवेशनअ. यद्वा
निर्वेशनंनिर्वेशः, उपभोग जो तो
धा. पू. प्र. वेतन. २ उपभोग. ३
मूर्च्छा. अ. पु.

निर्हारः निर्हरणनिर्हारः, शल्या
दिकार्वे निःसारण जें तो. कृ. वृ
द्धा. हरणअ. शल्य, कांटा इत्या
दिकारणें. अ. पु.

निर्हारी निर्हरणशीलः निर्हारी,
निर्हरण स्वभाव जो तो. कृ. वृ
द्धा. हरणअ. फार मनोहारि

सुगंधि द्रव्यजें तें. वि. इन्. पु. न.
स्त्री. ई.

निर्वृतिः नितरांहादयतिइतिनि
र्वृतिः, अत्यंत भय शब्द करवित्से
जो ती. कृ. हादधा. अव्यक्त शब्दअ.
नरक संबंधी जी अशीभा ती. इ. स्त्री.

निलयः नितरांलीयंतेअत्रेतिनि
लयः, संबद्ध होतात जाचेदार्थी तो.
कृ. लीड्धा. श्लेषणअ. घर. अ. पु.

निवातः निरुद्धोनिवृत्तोवाचातो
स्यान्निवातः, निरुद्ध किंवा निवृ
त्त आहे वाचू जा पाखून तो. स. वा
त वक्षित स्थान. १ आश्रम. अ. पु.
२ शस्त्रांस असेच रुक्च. अ. न.

निवापः निवपनंनिवापः, संपिंडी
नंतर मृताच्याउद्देशानेंजेंउदकरानतें. कृ.
दुवपंधा. बीजसंतानअ. पितृतर्प
ण. अ. पु.

निवीतं निवीयतेस्मनिवीतं, आ
वरण करिजेतें जें तें. कृ. वेद्धा. स
वरणअ. पांघुरलेले वस्त्र. १ कंठाचे
दार्थी सरळ माळे सारिखे घोटलेलें
यज्ञोपवीत. अ. न.

निर्वृतं निव्रियतेस्मनिर्वृतं, वेष्ट
न करिजेलें जें तें. कृ. वृद्धा. आ

वरणभ. चहूंकडून वेढलेला. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

निवेशः निवेशतिअत्रनिवेशः,
सैन्यनिवेश करितात ज्याचाढार्थांतो.
ह. विशाभा. प्रवेशअ. सैन्याचे ठाणें.
अ. पु.

निशा नितरांश्चतिसर्वचेष्टाअ
त्रइतिनिशा, अत्यंतनष्ट होत्येहे
सर्वचेष्टा जीव्हेठार्थी ती. ह. शोधा
तनूकरणअ. रात्रि. २ हळद. आ.
स्त्रीलिंगी.

निशातं नितरांशाघतेतत्निशा
तं, अत्यंत तनूकृत करिजेतें जें
तें. ह. शोधा. तनूकरणअ. तीक्ष्ण
कृत पाजळलेला बाणादि. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

निशातं नितरांशाघतेतत्निशातं,
अत्यंततनूकृतकरिजेतेजें तें. ह. शो
धा. तनूकरणअ. पाजळलेलाबाणादि. अ.
निशापतिः निशांरात्रीणांपतिः
निशापतिः, रात्रीचास्वामीजो
तो. स. चंद्र. इ. पु.

निशारणं निशार्थतेइतिनिशा
रणं, हिंसनजेंतें. ह. शूधा. हिंसा
अ. वप. अ. न.

निशितं निशायतेस्मइतिनिशि
तं, तीक्ष्णकृत करिजेतें जें तें.
ह. शोधा. तनूकरणअ. अर्थादि
निशात श. प्र.

निशीथः नियतंशेतेअत्रेतिनि
शीथः, निश्चयेंकरून शयन करि
तात ज्याचेठार्थी तो. ह. शोधा.
स्वप्नअ. मध्यरात्र. अ. न.

निशीथिनी निशीथोःस्यास्ती
तिनिशीथिनी, निशीथजो तो आ
हे जीस ती. त. रात्री. इ. स्त्री.

निश्चयः निश्चयनंनिश्चयः, नि
र्णयनजें तें. ह. निश्चा. चंपनअ.
निर्णय. अ. पु.

निश्चेष्टिः निश्चितश्चेष्टिःइतिनि
श्चेष्टिः, निश्चित आहे पंती जीचे
ठार्थी ती. स. शिडी. इ. स्त्री.

निषंगः निषज्यंतेःअशाराःनिषं
गाः, बाण संलग्न होनात ज्या
चेठार्थी ती. ह. पंजधा. संगअ.
बाण ठेवण्याचा साता. अ. पु.

निषंगी निषंगोःस्यारतीतिनिषं
गी, इषुधी आहे ज्यास तो. स.
धलधर. इ. पु.

निषद्या निषीदंतिजना अत्रेति

निषद्या, गमन किंवा अवसाद
न करितात जन जीचेदार्थी ती.
कृ. षड्धा. विशरणादिअ. तुकान
आ. स्त्री.

घांचें मान आहे २ वसस्थलाचें
श्रवण. ३ सौने ४ सोन्याचा तोंका.
५ पळ सोन्याचे चारतोळे. ६
बत्तीस गुजांचे एक नाणें आ
हे. अ. पु. न.

निषद्वर: वराहदघोनिपीदंत्यत्रे
तिनिषद्वरः, सूकुरादि वसतात
जाचेदार्थी ती. कृ. षड्धा. अवसा
दनादिअ. चिसचल. अ. पु.

निष्कला. निष्कली निर्गतक
लंशुकं, वस्था: सानिष्कली, गेलें आ
हे शुक जीचें ती. स. गतरजस्क
वायको. आ. २ ई. स्त्री.

निषध: निपीदतीतिनिषधः, स्थि
र राहतो जो तो. कृ. षड्धा. अवसा
दनादिअ. पवंतविशेष. अ. पु.

निष्कासित: निष्कास्यतेस्मिन्नि
ष्कासितः, बाहेर काढिजे ती जो
तो. कृ. कसधा. गतिअ. घालविले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निषाद: निपीदतिपापाद्यस्मिन्नि
षादः, पापादिजाचेदार्थी राहतो तो. कृ.
षड्धा. विशरणादिअ. चांडाळ. २
शाघनाचा स्वर विशेष. ३ कीळि म
नुष्यजाति. अ. पु.

निष्कुर: कुरानिष्कांतः निष्कुरः,
गृहापासून जो निष्कांत तो. स. घ
राजवळ केलेला वाग. अ. पु.

निषादी निपीदतिइतिनिषादी,
इतीवर वसणारा जो तो. कृ. षड्
धा. विशरणादिअ. ह्यात. इन्. पु.

निष्कुरि: कुब्जा निष्कांता निष्क
रिः, गृहापासून जो निष्कांत तो.
स. इलाचीची वेन. इ. स्त्री.

निषूदनं निषूद्यतेइतिनिषूदनं,
स्तरण जें तें. कृ. षूदधा. स्तरण
अ. यध. अ. न.

निष्कुरह: निष्कुरेन्कुहयतेइतिनि
ष्कुरहः, निष्कुरे करून विस्पथ क
रवितो जो तो. कृ. कुहधा. विस्पा
पेनअ. वृक्षगत विवर. अ. पु.

निष्क: निष्कुरेन्कायतिनिष्कः, नि
ष्कुरे करून शब्द कर्तो जो तो. कृ. क्रे
धा. शब्दअ सोन्याचे १०० तोळे

निष्कम: निष्कमणंनिष्कमः, उ
दिसामर्थ्य जें तो. कृ. क्रमुधा. पा

दविक्षेपज बुद्धिसामर्थ्य. अ.पु.

निष्क्रामितः निष्क्राम्यतेस्मिन्निष्क्रामितः,

निष्क्रामितो. कृ. क्रमुधा. पादविक्षेपज. बाहेर घालविलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठा निष्ठानंनिष्ठा, निष्पत्ती जीतो

कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिज. नाटकांतील पांचसंधि आहेत त्यांतील पांचवा निवर्हणाख्य जो संधि तो. अथवा प्रस्तुत कथा समाप्ति. २ निष्ठादन ३ अदर्शन. ४ प्रध्वंस. आ. स्त्री.

निष्ठानं निष्ठीयते इति निष्ठानं,

अन्त्यादिकाचे वायी सहणारें जें तें. कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिज. व्यंजन. अ. न.

निष्ठीवनं निष्पूतिर्निष्ठीवनं, सु

खानें श्लेषोत्सर्ग जीतें कृ. छिबुषा निरसनज. सुखानें शुका वांकणें. अ. न.

निष्पूरं निष्पतीति निष्पूरं, दृढ होते

जे तें. कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिज. कर्कशप्रापण. २ करीण. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठेवः निष्ठेवनंनिष्ठेवः, श्लेषो

त्सर्ग जो तो. कृ. छिबुषा. निरसनज

खांकरून शुंकणें. अ.पु. न.

निष्ठेवनं निष्पूतिर्निष्ठेवनं, अर्था

दि पूर्वीच्या श. प्र. अ. न.

निष्पूतिः विग्रहादि पूर्वीच्या श. प्र.

इ. स्त्री.

निष्ठातः न्यस्वाइति निष्ठातः, अ

त्यंत शब्द झाला जो तो. कृ. षाधा. शीवज. प्रवीण. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्पकं निष्पद्येनपकं निष्पकं निष्प

यें करून जें परिपक तें. स. चांगला कटलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्पन्नः निष्पद्यतेस्मिन्निष्पन्नः,

उत्पत्ति युक्त जो तो. कृ. पदधा. गतिज. सिद्ध. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्ठावः निष्पवनंनिष्ठावः, धान्या

दि सुद्धीकरण जें तो. कृ. पूवधा पवनज. शब्द करणें. अ.पु.

निष्पूतः निष्ठीयतेस्मिन्निष्पूतः,

प्रेरणो करिजेला जो तो. कृ. छिबुषा निरसनज. पादविलेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्पन्नः निष्क्रान्ताप्रप्रास्यानिष्प

न्नः, गेली आहे प्रजा जा पावून तो स. कांतिहीन. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

निष्प्रवाणि निर्गताप्रवाणीतंतुवा
यशलाकायस्मान्तन्निष्प्रवाणि,

गेली आहे तंतुवायशलाकाजापा
सूनते स. कोरें वस्त्र. इ. न.

निसर्गः निसर्जनंनिसर्गः, सृष्टि
करणजेंतो. क. सृजधा विसर्गअ
स्माव. अ. पु.

निसृष्टं निसृष्ट्यतेस्मनिसृष्ट, त्या
ग करिजेले जें तें. क. सृजधा. विस
र्गअ टांकलेलो वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगीं.

निस्तर्हणं निस्तर्ह्यतेनिस्तर्हणं,
हिंसन-जें तें. क. तद्दधा. हिंसाअ
वध अ. न.

निस्तलं निर्गतंतलमस्यनिस्तलं,
गेलें आहे तल जाचें तो स. वाटो
का. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निस्त्रिंशाः निर्गतस्त्रिंशादंगुलि
भ्योनिस्त्रिंशाः, तीस अंगुलीहून
जो अधिक तो. स. तरवारं.
अ. पु.

निःस्त्रावः निःस्त्राव्यतेइतिनिस्त्रा
वः, धोदनापासून करिजेतो जो
तो. क. स्त्रुधा. गतिअ. पेज. अ. पु.

निःस्वः निर्गतंस्वमस्यनिस्व, गेलें

आहे द्रव्य जाचें तो. स. द्रव्यगले
का. अ. पु.

निस्वनः निस्वानः विग्रहादि
सर्वस्वनश. प्र. अ. न.

निहननं निहन्यतेइतिनिहननं,
हिंसनजें तें. क. हनधा. हिंसन
अ. वध. अ. न.

निहाका निजहातिबलमितिनि
हाका, बल हरण करित्ये जी ती.
क. ओहाकृधा. त्यागअ. पाण्यांती
ल घोरपड. आ. स्त्री.

निहिंसनं निहिंस्यतेनिहिंसनं,
अत्यंत जें हिंसन तें. क. हिंसाधा.
हिंसनअ. वध. अ. न.

निहीनः निश्चयेनहीनोनिहीनः,
निश्चयें करून जो हीन तो. स. नी-
च फामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

निन्हवः निन्हवनंनिन्हवः, अप
नयनजें तो. क. कुड्. धा. अपम
यनअ. निषेध. २ शठपणा. ३
अविश्वास. ४ निषेधवचन. अ. पु.

निर्हादः निर्हादनंनिर्हादः,
शब्द जो तो. क. हादधा. अव्य
क्तशब्दअ. शब्द. अ. पु.

नीकाशः नितरांकाशतेइतिनी

काशः, अत्यंत शोभतो जीतो.
 कृ. काश्या. दीप्तिभ. सारखा. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

नीचः निरुद्धां अलक्ष्यां निनोतीति
 नीचः, अलक्ष्यां ग्रहण करितो जी
 तो. कृ. नीच्या. चपनभ. पापर
 २ नीचः वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नीचैः निनीयते इति नीचैः, अल्पार्थच
 यनकारि जेतें. कृ. विञ्चयन. अत्यार्थिभ.

नीचिका विग्रहादि सर्वनेचिका
 शब्दाप्र.

नीडुः निश्चितः इलः स्वप्नोचस्मि
 नीडुः, निश्चित आहे निद्राजा
 चे रायीं तो. स. पहांचे घर. अ.
 पु. न.

नीडोद्भवः नीडे उद्भवो यस्य स नी
 डोद्भवः, नीडाचा अर्थी आहे उद्भ
 वजाचा तो. स. पक्षी. अ. पु.

नीध्रं निश्चयेन धरति जलं मिति नी
 ध्रं, अत्यंत जलधारण करितें नें
 तें. कृ. धृच्या. धारणभ. वळख
 णक्ष. पडवी. अ. न.

नीपः नीयते नीपः, सरळ गामी
 जो तो. कृ. नीपा. प्रापणभ.
 ककबाचें झाड. अ. पु.

नीरं नीयते तनीरं, नेचिजे तें जे
 तें. कृ. नीपा. प्रापणभ. पाणी अ.
 नपुस.

नीलः नीलति सः नीलः, नीलवर्ण
 जो तो. कृ. नीलधा. वर्णभ. नील
 वर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नीलकंठः नीलः कंठो यस्य स नील
 कंठः, नीलवर्ण आहे कंठ जाचा तो
 स. महादेव. २ सुंगा ३ मौर. अ. पु.

नीलंगुः नीलांगुः नितरां लंगती
 तिनीलंगुः, अत्यंत गमन करितो
 जो तो. कृ. लंगिधा. गतिभ. पुलें
 हं. कुसरूड उ. पु.

नीललोहितः नीलश्चासौ लोह
 तश्च नीललोहितः, नीलवर्ण असा
 जो लोहित रंग. आरक्त तो. स. म
 हादेव. अ. पु.

नीला नीलतीति नीला, नील रू
 षणावर्ण जीती. कृ. नीलधा. वर्ण
 अ. माशी. २ नीलवर्ण. आ. स्त्री

नीलांबरः नीलमंबरं यस्य स
 नीलांबरः, नीलवर्ण आहे वस्त्रा
 चें तो. स. बलराम. अ. पु.

नीलांबुजन्मा नीलं च क्तुं अंबु
 जन्मच नीलांबुजन्म, नील रंग.

नीलवर्ण आरों जें अंतुजन्म सुअ
दकीलनन तें. स. निळेकमळ.
अ. न.

नीलिका नील्येवनीलिका, नीली
नामक ओषधि जी तीन्. क हा खेकु
लांवा निशुंदा. आ. स्त्री.

नीलिनी नीलोवर्णास्थस्या इति
नीलिनी, नील वर्ण आहे जीवाती.
त नील ओषधि. ई. स्त्री.

नीली विग्रहादिनीलश. प्र. नीली
नामक वनीषधि. ई. स्त्री.

नीवाकः निवचनं नीवाकः, अत्वं
त ऋथादस्वचन जो तो. क. वचया.
परिभाषणअ. धनधान्याविषयी जो
लोकांचा आदसति शय तो. अ. पु.

नीवारः निधियते इति नीवारः, ग्रह
या करिजेतो जो तो. क. वृथा. वृ
णअ. देवभात. अ. पु.

नीविः नितरांमिन्वतीति नीविः, अ
त्यंत संतोप करित्ये जी ती. क. इवि
धा. प्रीणन अ. चंद्रा निबन्धति नि
बधतेवानीनि., संवरण करित्ये जी
ती. क. व्रैधा. संवरणअ. व्यापारां
नील भांडवल. इ. स्त्री.

नीवी विग्रहादिपूर्वाच्चाश. प्र. व्याका

रांतील भांडवल. २ विप्रणाच्या कमरे
म जी नेसलेल्या वस्त्याची गांठ ती.
ई. स्त्री.

नीवृत् नियतं वर्तते जचा अत्रेति नी
वृत्, निश्चयें करून राहता हेत ज
न जाचेबापीं तो. क. वृत्तुधा. वर्तनअ.
ज्यांत लोकांची वस्ती आहे तो देश.
त. पु.

नीशारः नितरांशीर्येते हिमानिलो
अनेन नीशारः, अत्यंत थंड व वा
सू नष्ट होता जेणीं करून तो. क.
शृधा. हिसाअ. रजईस. उलई. -
अ. पु.

नीहारः नीहीयते इति नीहारः, अ.
त्यंत हरण करिजेतो जो तो. क. हं
शृधा. हरणअ. बर्फ स. हीवि. अ. पु.
नु सुदतीति नु, प्रभाद्यथा विषयां प्रेर
णा करितो जो तो. क. सुदधा. प्रेरण
अ. वृच्छा. २ विकल्प त्या अर्थी अन्व.

नुतिः न्यते इति नुतिः, स्तव जो ती.
क. पुया. नुतिअ. नुति. इ. स्त्री.

नुत्तः सुद्यते स्मनुत्तः, प्रेरणा करि
जेता जो तो. क. शुदधा. प्रेरणअ.
पावविनेला स. नांजलेला. नि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

नुन्नः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश.प्र.

नूतनः विग्रहादिनवीनश.प्र. नवी
न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

नूतं विग्रहादिपूर्वीच्याश.प्र. नवीन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

नूदः नूदतिपापमिति नूदः, पापाते
प्रेरणाकरितो जो तो कृ. नूदधा प्रे
रणअ पारसा पिंपळ. अ. पु.

नूनं नऊनयतीति नूनं, विकल्यातें
नाश करितें जें तें. कृ. ऊनधा. परि
हाणअ. तर्क. २ निश्चयत्याअर्थी.
अच्य.

नूपुरः नुविपुरतीति नूपुरः, स्तुति
विषयीं अग्रभागाचा वाघीं गमन
करणारा जो तो. कृ. पुरधा. अग्रग
मनअ. पेंजण ह्य. तोरळा. अ. पु.
नपुं.

ना नयतीति ना, धर्मादिकांप्रतशा
प्त हीतो जो तो. कृ. णीञ्धा. प्रापण
अ. सुसुष्यजाति. २ पुरुष. ऋ. पु.

नृत्यं नर्तनंचृत्यं, नृत्य जें तें. कृ. नृ
तीधा. गात्रविक्षेपअ. नाचेंपें.
अ. न.

नृपः नृत्यातीति नृपः, मनुष्यातें र
क्षण करणारा जो तो. कृ. पाधा. र.

क्षणअ. राजा. अ. पु.

नृपतिः नृणांपतिः नृपतिः, मनु
ष्यांचा जो स्वाधी तो. स. राजा. इ.
पुल्लिंगी.

नृपलक्ष्य नृपस्थलक्ष्य नृपलक्ष्य,
राजाचे जें चिन्ह ते स. राजाचे
छत्र चामरादि न. न.

नृपसभं नृपस्यसभानृपसभा, रा
जाची जी सभा तें. स. राजाची सभा
किंवा राजगृह. अ. न.

नृपासनं नृपस्य आसनं नृपासनं,
राजाचें जें आसन ते. स. राजाची
गादी. अ. न.

नृशंसः नृशसतीति नृशंसः, लो
कांप्रत मारितो जो तो. कृ. शंसुधा.
हिसाअ. झूर ह्य. घातुक. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

नेत्रं विग्रहादिनयनश.प्र. नयति
. नीयते अनेन बानेत्रं, प्रापण करितें
किंवा करिजेतें ज्याचा योगाने तें.
कृ. णीञ्धा. प्रापणअ. डोळा. २ जरा
दृष्टानें मूळ. ३ वल्लविशेष. की र
शविनेता ह्य. नापक. अ. न.

नेत्रा विग्रहादिनायकशब्दाप्रमाणे
प्रश्न ऋ. पु.

नेत्रांबु नेत्रघोरुंनत्रांबु, नेत्रसंब
धीजेंउदकतें. स. नेत्रोदक. उ. न.

नेत्री नायते; नथानेत्री, स्वर्गादिकी
प्रत नेइजेतें जीणेंती. कृ. नीत्र्या.
प्रापणअ. नदी. ई. स्त्री.

नेदिष्ठं अतिशयेन अतिक्रंनेदिष्ठं,
अतिशयेकरून जे समीप तें. त.
फार जवळचें. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिगी.

नेपथ्यं नयतीतिनेपथ्यं, प्राप्त हो
तें जें तें. कृ. णीत्र्या. प्रापणअ.
अलंकार घातल्याची शोभा. अ. न.
२ अलंकार अ. पु. को. रंगधूमि.

नेमिः नयतिरयंनेमिः, रथातें ने
णारी जीती. कृ. णीत्र्या. प्रापणअ.
तिवसन्नें झाड. इ. पु. २ रथाच्या
चाकाचा मांत भाग. इ. स्त्री.

नेकभेदं नएकोभेदो; बनेकभेदं,
एक भेद जाचेदार्थी नाहीतें. स.
कहान मोटे. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

नेगमः निगमेभवनेगमः, निग
मदेशचेदार्थी जो उत्पन्न तो. त.
वैश्य. १ शहरचा. अ. पु.

नेत्रिकी नीचेश्वरतीतिनेत्रिकी,
हकु ह. मंद गमन करित्ये जीती.
त. उत्तम गाई. ई. स्त्री.

नेपाली नेपालेभवनेपाली, नेपा
ल देशाचेदार्थी जो उत्पन्न तो. त. स.
नशीळ. ई. स्त्री.

नेमेयः निचमएवनेमेयः, निम
च जो तोच. त. मोचदला. अ. पु.

नेच्यग्रोधं न्यग्रोधस्यधिकारः
नेच्यग्रोधं, न्यग्रोधह. वट त्याचा.
जो धिकार तें. त. वडाचें फळ. अ.
पु.

नेकंतः निकृतेरपत्ननेकंतः, नि
कृतीचा जो पुत्रती. त. राक्षस.
अ. पु.

नेषिकः निष्केहेमप्रानेपुक्तीनेषि
कः, निष्पन्नाचेदार्थी जो नियुक्त तो.
त. रूपें देणें व घेणेंच्या कामावरचा
अधिकारी. अ. पु.

नेस्त्रिंशकः निस्त्रिंशः प्रहरणम
स्वनेस्त्रिंशिकः, सवडु आहे प्रहरण
जाचें तो. त. सवडुपुधी. अ. पु.

नी नत्यतीतिनी. अभावाचापिष
धीं सचह होतो जो तो. कृ. नहधा.
वधनअ. अभावाचा अच्य.

नौः सुद्यते प्रेर्यते इति नीः, कैवर्तकाने
प्रेरित जीती ह् सुदधाः प्रेरणभ-
नौका-ओ स्त्री.

नौकादंडः नौकायाः दंडः नौकादंडः.

नौकेचा जी दंड तो. स्र चल्हे. अ. पु.
न्यक् न्यंचतीति न्यक्, नीचीकृत
करितें जें तें. ह्. अंचुधा मन्नाक्षि-
धिकारार्थी अव्य.

न्यक्षं नियतानि निवृत्तानि निरुक्ता
निवाअक्षापयस्मि न्यक्षम्,
निवृत्त आहेत किंवा निरुक्त आहेत
इंद्रिये जांचेवर्षीतें. त. परसुराम
अ. पु. २ साकल्य. अ. न. ३ अधम
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

च. न.

न्यंकुः नितरां अंचतीति न्यंकुः, उ
त्कृष्ट गमन कृत्वि जीतो. ह् अंचु
धा गतिभ. मृगविशीष. उ. पु.

न्यस्तं न्यस्यते स्म न्यस्तं, क्षिप्तकारि
जेलें जें तें. ह्. अस्रधा. क्षेपणभ.
निघालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

न्यादः न्यदनं न्यादः, फक्षणजेंती.
ह्. अदधा. फक्षणभ. मौजन. अ.
पुल्लिंगी.

न्यायः न्यचन न्यायः, नीती जीतो.
ह्. इण्णा. गतिभ. नीती. अ. पु.

न्यासः न्यस्यते इति न्यासः, स्थाप
न करिजेतो जीतो. ह्. अस्रधा. क्षे

निंदा करितो किंवा करिजेतो जी
तो. कू. ऊनधा. परिहाणध. निंघ.
२ कर्मा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पक्षुणा: पचंतीतिपचः कणंतीति
कणाः पचः कणाः चत्रपक्षुणाः, पा
चक आहेत कलहकारी जाचेठायीं
तो. सं. भिह्लांचा गांय. अ. पु.

पक्षुं पचतिस्मइतिपक्षुं, परिपक्षु
अयस्था प्राप्तजेंतें. कू. दुपचज्ञधा
पांक्षु. अ. पिक्केला. २ ज्याचा नाश
जवरु आलातो. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

पक्षुः पचतिस्मृतातीतिपक्षुः, घृतां
तें अक्ष करितोजो तो. कू. पचधा.
अस्तीकरणध. पंधरा अहोरात्रें. २
पिच्छ हा. पीस. ३ सहाय. ४ कंका
दि बाणोपयोगी पक्षु. केशराचरु
शर्यापुटे हा असलातर समूह बाच
क. अ. पु. उ. केशपक्षुः कचपक्षुः इत्यादि.

पक्षुकः पक्षुइवपक्षुकः, पार्श्वद्वारा
चेपरीजोतो. त. पराचें मागील
दार. अ. पु.

पक्षतिः पक्षती पक्षस्यमूलंप
क्षति, पक्षांचें जें मूलती. व. पु. ह. रुपाक्ष
नैपक्ष. २ पक्षा आपिंजें मूल इ. २ ई. स्त्री.

पक्षद्वारं पक्षेपार्श्वद्वारंपक्षद्वारं,
पार्श्वभागाचेठायीं जें दारतें. स. च
राचें मागील दार. अ. न.

पक्षभागः पक्षस्यनेनपक्षः, पक्षस्यभा
गः पक्षभागः, परिग्रहीत हत्तीचा पार्श्वभाग
जोतो. स. हत्तीचा पार्श्वभाग. अ. पु.

पक्षांतः पक्षस्य अंतः पक्षांतः, प
क्षाचा जो अंत झ. समाप्ति तो. स.
पूर्णिमा अमावास्या. अ. पु.

पक्षिणी पूर्वापरदिनेपक्षाविवस्ती
चस्यामितिपक्षिणी, पूर्वापरदिवस
आहेत पक्षांसारखे जीचाठायीं ती.
त. पूर्वापरदिनयुक्त रात्रि ह. दोन
दिवस सामील रात्र. ई. स्त्री.

पक्षी पक्षाः संत्यस्यपक्षी, पक्ष आ
हेत जास तो. त. पक्षी. इन्. पु.

पक्ष्म पक्षतेःनेनपक्ष्म, परिग्रहक
रिजेतो जेणें करून तो. कू. पक्षधा.
परिग्रह अ. नेत्रसंबंधिजे केंशाते.
प्रत्येक. २ पुष्पांतील पराग. ३ पक्ष
सूक्ष्म जो तंतूचा दोंरे अंशा तो. अ.
नपुंस.

पंक्तः पंक्तोऽऽस्यनेनेतिपंक्तः, लि
स हांतें हे दुःख जेणें करून तो. त.
गतक. २ चिखल. अ. पु. न.

पंकिलः पंकः अस्ति अस्मिन् इति पंकिलः, कदम आहे जाचेठा यी तो. त कर्दमयुक्त. वि. अ. उ. न आ स्त्री

पंकेरुहं पंकेरुहतीति पंकेरुहं, कर्दमाचेठायी उत्पन्न होणारे जे ते रु. रुहधा प्रादुर्भाव. कमळ अ न.

पंगुः पनतीति पंगु, स्तुतिकरणा राजोती रु. पनधा. स्तुतिअ. पां गुळ उ. उ.

पंक्तिः पचनं पंक्ति, विस्तारजीती रु. पचिधा विस्तारकरणअ. पगत २ छंदोविशेष ज्या वृत्ताचा दहा अक्षराचा चरण असतो ते वृत्त ३ दहा संख्या इ. स्त्री

प्राक्तिः पचनं प्राक्तिः, पाकजोती. रु. उपचनप्रा. पाकअ. परिपक्वता इ स्त्री

पंचजनः पंचभिर्भूतेर्जन्यते इति पंचजनः, पांच भूतांनी उत्पन्न होइजे ती जोती. रु. जन्नीधा. प्रादुर्भावअ. मनुष्य. २ पुरुष. अ. उ.

पंचता. पंचत्वं पंचानांभावः पंचता, पांचाचा जो भावती. त. मरण. आ. स्त्री. २ अ. न.

पंचदशी पंचदशसंख्यायाः पूरणापंचदशी, पंचदशसंख्येची जी पूरणकर्त्री ती. पूर्णिमा. २ अ. भावास्था इ. स्त्री.

पंचमः पचसुस्थानेषु भातीति पंचमः, पंचमस्थानाचेठायीं राहती जोती रु. माधा. मानअ. गायनाचेस्वरांतील एक भेद. अ. उ.

पंचरात्रं पंचानां रात्रीणां समाहार, पंचरात्रं, पंचरात्रींचा जो समुदायते. स. पांच रात्री. अ. न.

पंचलक्षणं पंचलक्षणानियम्य

योयस्यसः पंचशारवः. पांच आ
हेत शारवां सारिख्या अंगुली जास
तो. स. हात. अ. पु.

पंचांगुलः पंचांगुलयोयस्य पं
चांगुलः, पांच आहेत अंगुलि सु
व्यर्ण जावती. स. एरंडाचें झाड .
अ. पु.

पंचास्यः पंचतइति पंचं पंचं
विरुत आस्यं यस्य सः पंचास्यः
पसरलेलें आहे मुरव ज्याचें ती.
स. सिंह. अ. पु.

पंजरः पिंजते इति पंजरः, पक्षा
दि संबद्ध होइ जेतो जो तो. क. पि
जिधा. संपर्क अ. पिंजरा. अ. पु.

पंजिका पिज्यते अर्थः अस्यां
इति पंजा पिंजैव पंजिका, बौळ
जेतो अर्थ जीवारायी ती पिंजा
तीच पंजिका. त. निः शोपपद व्या
ख्या. आ. स्त्री

पटच्चरं पटतीति पटत् भूतपूर्वं
पटत् पटच्चरं, जुना जो पट ह्.
वस्य तें. त. जीर्ण वस्त्र. अ. न. २
चौर. अ. पु.

पटलं पटं विस्तारं लातीति पटलं,
विस्तार ग्रहण करितें तें तें. क.

लाधा. आदान अ. यज्ञा शांकारि
२ नैत्ररोग. ३ समूह. अ. न.

पटलप्रांतः पटलस्य प्रांतः पटल
प्रांतः, गृहसंबंधीं करलादिकांचा
पुढिल भाग ह्. वळचणी. स. व
ळचण ह्. पडरी. अ. पु.

पटला विग्रहादिपटलशब्दाप्रमा
णें. समूह. आ. स्त्री.

पटवासकः पटवासयतीति प
टवासकः, वस्त्राप्रत स्रगंधयुक्त
करणास जी तो. क. वासधा. उप
सेवा अ. स्रवासिकचूर्ण विशेष बु
का. अ. पु.

पटहः पटं हंतीति पटहः, गमना
तें कुंठित करितो जो तो. क. हनधा.
हिंसागति अ. वाचधनि. २ संघा
मधनि. अ. पु.

पटी पटतीति पटी, दीदीप्यमान
होत्ये जी तो. क. पट्या. गति अ. ल
हान बरगा. इ. स्त्री.

पटुः पाटयतीति पटुः, उक्तमभा
षण करितो जो तो. क. पट्या. सा
षार्थ अ. शाकविशेष. पटुचक.
उ. पु. २ चतुर. ३ तीक्ष्ण. ४ रोग
रहित. वि. उ. पु. स्त्री. न.

पटुपर्णी पटुनिपर्णीन्यस्यापटुपर्णी, सुंदर आहेत पर्णी जीर्णीती. स. स्वर्णहोरा ई. स्त्री.

पटुः पटतीतिपटुः, दैदीप्यमानं करितीजो तो. कृ. पटधा. भासन अ. नांगले वस्त्र. अ. पु. न.

पटोलः पटतीतिपटोलः, सरळ गामी जो तो. कृ. पटधा. गतिअ शाकविशेष, पडवळी अ. पु.

पटोलिका पटतीतिपटोला सैव पटोलिका, गमन करिसे जी ती पटोला तीचपटोलिका. त. पडवळी आ. स्त्री.

पटुः पटतिपटुतेवापटुः, शब्द करितो किंवा करिजेतो जो तो. कृ. पटधा. शब्दअ. वसावया-शलाकडी पाट अ. पु.

पट्टिका पटतीतिपट्टिका, ऊर्ध्व गमन करितो जो तो. कृ. पटधा गतिअ. तांबडालोभ्रहसआ. स्त्री.

पट्टिशाः पट्टिष्यतीतिपट्टिशाः, हुमनिशोपादिकाते रवंडन करितो जो तो. कृ. शोधा. तनूकरणअ. आनुधविशेष. अ. पु.

पट्टी पट्टीत्यास्तीतिपट्टी, पट्टी

ह. भलक्त कोपयुक्त आहेवृर्ण जाचें तो. त. तांबडालोभ्रहस. इ. न. पु.

पपाः पण्यतेःनेनपणः, व्यवहार करिजेतो जेणे करून तो. कृ. पणधा. व्यवहारअ. तांच्याचे तोळा सार नाणें. २. घूत. ३. घूतोतवगें रे जय जाहळा असता प्रतिज्ञा-बांधिल्या प्रमाणे जें पेटातें तो. ४. वेतन. ५. मूल्य, विकलेल्या वस्तूचें मोल. ६. चार दमड्या अ. पु.

पपाचः पण्यतेस्तूयते इति पणचः, स्तुति करिजेतो जो तो. कृ. पणधा. स्तुतिअ. वाद्यविशेष. अ. पु.

पपाधितं पणायतेस्मपणाधितं, स्तवन करिजेलें जें तें. कृ. पणधा. स्तुतिअ. स्तवलेलें-वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पपाितं पण्यतेस्मपपाितं, अर्थादिसर्वपूर्वीं. श. प्र.

पपाित्यं पण्यते इति पपाित्यं, विक्रय करण्यास जें योग्यतें. कृ. पणधा. व्यवहारअ. विक्रावयाची वस्तू. वि. श. पु. न. आ. स्त्री.

पंडुः पडयते इति पंडुः, उरुहडान

असतो जी तो. कृ पडिधा. नाश
नअ. नउंसक. अ. पु.

पंडितः पंडासंजातास्यपंडितः, वृ
द्धिसंजातस्य. आहो जासतो. त.
विद्वान्. अ. पु.

पण्यं विग्रहादिसर्वपणितव्यरा
व्याप्रमाणं.

पण्यवीथिका पण्यानां रीथी प
ण्यवीथी पण्यवीथ्येव पण्यवीथि
का, क्रयविक्रयादिद्रव्याचें जेंस्था
न ती पण्यवीथी तीच पण्यवीथि
का, त बाजार. आ. स्त्री.

पण्या पण्यत इति पण्या, विशेष
रोग निरासार्थं स्तुंस् जीती. कृ.
पणधा. स्तुतिअ. मालकांगोणी.
आ. स्त्री.

पण्याजीवः पण्यमाजीवो यस्य
पण्याजीवः, विक्रय आदि इति
स्य. जीविका ज्योन्वी तो. स. क्रय
विक्रय करून उपजीवन करणा
राणी. अ. पु.

पत् विग्रहादिपादशब्दाप्रमाणं.
इ. पु. न.

पतंगः पतनपक्षेण गच्छतीति प
तंगः, पक्षे करून गमन करितो

जी तो. कृ. गम्बध. गतिअ. पक्षी.
अ. पु.

पतंगः पततीति पतंगः, पक्षादि
काने गमन करितो जी तो. कृ. पत्क्ष
धा. गतिअ. दीपपतंगः २ पक्षि.
३ सूर्य ४ शालिविशेष सातोती
ल एकश्रेद. अ. पु.

पतंगिका पततीति पतंगी सैव प
तंगिका, गमन करणारी जी ती प
तंगी तीच पतंगिका. त. पांदाश
मधुसन्न करणारी माशी. आ. स्त्री

पतल्लं पतंतं त्रायते इति पतल्लं,
गमन करणाच्याचें रक्षण करणा
रें जें तें. कृ. त्रैडूधा. पालनअ.
पक्ष, ह्य. पिस. अ. न.

पतल्लिः पततीति पतल्लिः, ग
मन करणारा जी तो. कृ. पत्क्षधा.
गतिअ. पक्षि. इ. पु.

पतङ्गहः पततीत्यृह्णातीति पत
ङ्गहः, पडणाच्या श्लेष्मादि कांप्र
त ग्रहण करितो जी तो. कृ. ग्रह
धा. उपादानअ. पिकदाणी. २
सैन्याचां मागचा भाग. अ. पु.

पतयालुः पतंतीति पतयालुः,
पतनशील जी तो. कृ. पतूधा. ग

तिअ. पडणारा. वि. उ. पु. स्त्री.
नपुंस.

पताका पततीतिपताका, ऐश्व
र्यादि प्रगटनार्थ अग्रभागीं गम
न करणारी जीती. कृ. पल्हधा. ग
तिअ. ध्वज. आ. स्त्री.

पताकी पताकास्थास्तीतिपताकी,
ध्वजआहे जास ती. त. जशी पट
केवाला पताकाधारण करणारा.
इन्. पु.

पतिः पातीतिपतिः, स्त्रियादिसं
चे रक्षण करणारा जो ती. कृ. पा
धा. रक्षणअ. नवरा. इ. पु.

पतिंवरा पतिंवृणोतीतिपतिंवरा,
पतिवरणारी जीती. कृ. वृजूधा. व
रणअ. आपले इच्छेस घेईल त्या
सवरणारी स्त्री आ. स्त्री.

पतिवली पतिरस्यस्याः पतिव -
ली पति आहे जीस ती त जीचा
नवरा जीवंत आहे ती बायको
ई. स्त्री.

पतिव्रता पत्नीव्रतंयस्या साप
तिव्रता, पतिसेवेविषयी आहे नि
यमजीस ती. स पतीच्यासेवे
विषयी जी त्हर ती. आ. स्त्री.

पत्तनं पततिजना यत्र इति पत्तनं,
गमन करितात जन जाचेदावीं तें

कृ. पल्हधा गतिअ. शहर अ. न
पत्तिः पद्यते इति पत्तिः, चरणांनी
गमन करणारा जो ती. कृ. पदधा
गतिअ. पायांने चालणारा. इ. पु.

पत्तिसंहतिः पत्तीनासंहतिः प
त्तिसंहतिः, पत्तीचा जो समुदाय
ती. स. पादगाम्यांचा समूह ह.
पायदळ. इ. स्त्री.

पतत्री पतत्रं अस्तियस्य इति प
तत्री, पतत्र ह. पक्ष आहे जास
ती. पक्षि. इन्. पु.

पत्रं पतस्यनेन पततिवापत्रं, गम
न होतें जेणें करून तें. किंवा पत
न पावतें जे तें. कृ. पल्हधा. गति
अ. पत्र. २ पक्ष ३ हत्ती घोडे इत्या
दिवाहन अ. न.

पत्रपरशुः पत्रमिव परशुः पत्रपर
शुः, पत्रासारिरवा जो परशु ती.
स. कानस. उ. पु.

पत्रपाश्या पत्रमिव पाश्या पत्रपा
श्या, पत्रासारिरवा जी पाश्या ह
मस्तकी के शादिपद्मूषण तीस ल
लादचें मूषण. आ. स्त्री.

पत्ररथः पत्ररथद्वयस्यसपत्ररथः, पत्राभाहे गमनाविषयीं रघतुल्य जास तो. त. पक्षी. अ. पु.

पत्रलेखा पत्राकारालेखायस्याः सा पत्रलेखा, पर्णांवा आकारा सा रिखा आहे रेखा जीची ती. स. कस्तूरी केशर इत्यादिकांनीं गालावर पानाची आकृति काढितात ती. अ. स्त्रीलिं.

पत्रांगं पत्रमेवांगमस्यपत्रांगं, पत्ररथपत्रतुल्य आहे अंग जाचें तो. स. रक्तचंदनः २ पतंग. अ. न.

पत्रांगुलिः पत्रार्थैः गुलिर्यस्याः सांपत्रांगुलिः, पत्ररचनेविषयीं उपयुक्त आहे अंगुलिव्यापार जी सती. स. अर्थ पत्रलेखाश. प्र. ३. स्त्री.

पत्री प्रशास्त्राणि पत्राणि संत्यस्य पत्री, प्रशस्त आहेत पत्रांजाचें तो. स. पक्षी, ससाष्ण २ बाण. ई. पु.

पत्रोर्णः पत्रेषु ऊर्णा यस्य सः पत्रोर्णः, पत्राचाठावीं आहे ऊर्णा सा. लोमवैशिष्ट्य जास तो. स. दिंड्या चें झाड. अ. पु. २ रेशमी वस्त्रविशेष. अ. न.

पथः पंथाः पथंति अनेन इति पंथा, गमन करिताहेत जन जेणें करून तो. क. पथेधा. गति अ. मार्ग. अ. पु. ३३३. पु.

पथ्या पथोऽनपेता पथ्या, रोगनिवर्तन मर्शादान सोडणारी जी ती. त. हिड्यांचें झाड. आ. स्त्री.

पदं पद्यतेनेन पदं, गमन करिजे तें जेणें करून तें. क. पदधा. गति अ. व्यवसाय. २ रसण. ३ स्थान. ४ चिन्ह. ५ पाय. ६ वस्तु. अ. न. पुं.

पदगः पादाभ्यां गच्छतीति पदगः, पायांनीं गमन करणारा जी तो. क. गसूधा. गति अ. पादगामी. अ. पु.

पदवी पद्यतेऽनया पदवी, गमन करितो जीणें ती. क. पदधा. गति अ. मार्ग. ई. स्त्री.

पदाजिः पादाभ्यामजतीति पादाजिः, पायांनीं गमन करणारा जी तो. क. अजधा. गति अ. पादगामी. ई. पु.

पदातिः पादाभ्यामतितीति पदातिः, पायांनीं चालणारा जी तो.

क. अतथा. सातत्यगमनअ. पाद
गामी. इ. पु.

पदातिकः पदातिरेवपदातिकः,

पदातीजो तोच पदातिक. त. पा.
यांनी. चालणारा. अ. पु.

पदिकः पादाभ्यांन्तरतीतिपदिकः,

पायांनी. संचार करितो जोतो. त.
पादगामी. अ. पु.

पद्मः पद्म्यांगच्छतीतिपद्मः, पायां

नी. गमन करणारा जो तो. क. गम्बू
धा. गतिअ. पायांनी. चालणारा. अ.

उल्लिं.

पद्मतिः फडती पादाभ्यांहन्व

तेइतिपद्मतिः, पायांनीं ताडणक
रिजेत्येजीती. क. हनुधा. हिंसा

अ. मार्ग. इ. २ ई. स्त्री.

पद्मं पद्मतेतत्सद्यं, जलामध्वेवि

कासगाभीजेतै. क. पद्मधा. गति
अ. कमळ. अ. पु. न.

पद्मकं पद्मभिवप्रतिकृतिः प्रत्य

कं, पद्मासारिखीजी प्रतिकृति
ह्य. प्रतिमा तै. त. हत्तीच्या शरी

रावर जो बिंदु असतो तो. अ. न.

पद्मचारिणी प्रद्येच्छित्तुंशील

मस्याः पद्मचारिणी, प्रद्येव्यवहा

राचरण करण्याचा आहे स्वभाव
जीचा ती. क. चरधा. गतिअ. स्थ

ल कमलिनी. ई. स्त्री.

पद्मनाभः पद्मनाभोपस्यसंभव

नाभः, पद्म आहे नाभीचा गाभी
जाच्या तो. स. विष्णु. अ. पु.

पद्मपत्रं पद्मस्येवपत्रमस्यपद्मप

त्रं, पद्मा साभिरवे. आहे पत्र स.
चिन्ह जाचें तो. स. कमळाची पा

कळी. २ पुष्कर नामक औषधीचें
मूळ. अ. न.

पद्मरागः पद्मभिवरागोःस्यपद्म

रागः, पद्मासारिखा आहे रक्तिमा
जासतो. स. माणिक. अ. पु.

पद्मा पद्ममस्याअस्तीतिपद्मा, क

मल आहे लीलार्थ जीस ती. त. ल
ह्मी. २ वनीपधींत पारंग क्षणता

त ती. ३ स्थलकमलिनीआ. स्त्री.

पद्माकरः पद्मानांआकरःपद्मा

करः, पद्मांचा जो आकर ह्य. स्वा
णतो. स. तळें. अ. पु.

पद्मदरः पद्मभिवपद्मंतइददती

तिपद्मदरः, पद्मासारिखाविस्तार क
रितो जो तो. क. अतथा. गतिअ.

राकळा. अ. पु.

पद्यालया पद्यं आलयाद्यस्याः
सापद्यालया, पद्य आहो आलय
ह्य. स्थानजीवेती. स. लक्ष्मी.
आ. स्त्री.

पद्मिनी विग्रहादिकुमुदिनीशब्दा
प्रमाणों, कमलिनी. ई. स्त्री.

पद्मी पद्यमस्यास्तीतिपद्मी, पद्य
सदृशा बिंदुबालक आहो जासतीत.
हती. इन्. पु.

पद्यं पादाः संतिअस्येतिपद्यं, चर
णआहेत जास तें. त. श्लोक. अ.
न. शब्द. अ. पु. :

पद्या पादाः संतिअस्यामितिपद्या,
पाद ह्य. पादप्रतिमा सदोदितेआ
हेत जीचेठायी ती. त. मार्ग. आ. स्त्री.

पनासः पनाच्यते स्तूयते इतिपनासः
सनीनी स्तविजेला जो तो. ह. पन
धा. स्तुतिअ. फणसांचें झाड. अ. पु.

पनायितं पनाच्यते स्यपनायितं,
स्तुति करिजेले जें तें. ह. पनधा.
स्तुतिअ. स्तुत. स्तबलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

पनितं विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें.

पन्नं पद्यतेस्यपन्नं, पतन पावनें झा

लें जें तें. ह. पदधा. गतिअ. गलि
त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पन्नगः पन्नानगच्छतीतिपन्नगः,
पादांनीं नाहीं गमन करितो जो तो.
ह. गन्धधा. गतिअ. सर्प. अ. पु.

पन्नगाशनः पन्नगाअशनंयस्यस
पन्नगाशनः, पन्नग आहेत महण
जाचें तो. स. गरुडें पद्मी. अ. पु.

पयः पीयते इतिपयः, पान करिजेतें
जें तें. ह. पीडू. धा. पानअ. उदक. २
दूप. स. न.

पयस्य पयसोविकारः पयस्यं, दुग्धा
चो जो विकार ह्य. आज्यादितें. दु
धाना विकार, देखीतें पदद्यादिअ. पु.
न. आ. स्त्री.

पयोधरः धरतीतिधरः, पयसीधरः
पयोधरः, जलातें किंवा दुग्धातें धा
रण करितो तो धरजलदुग्धाचा जो
धरतो. ह. धूडू. धा. धारणअ. स्त्रियांचा
स्सन. २ मेघअ. पु. को. नांरिकेल. पारानाकणा.

परः पूर्यतेनेनपरः, पूरण करितो
जेणें करून तो. ह. पृधा. पूरणअ.
शत्रु. अ. पु. २ दूर. ३ आत्मभिन्न.
४ उत्तम. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परजातः परस्मान्जातः पस्नातः,

परपोष्यत्वात् परापाभून जो वाद
ला तो. स. दुसऱ्याने वादविलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परतंत्रः परतंत्रमस्य परतंत्रः, पर
आहे प्रधान जास्त तो. स. पराधीन
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परपिंडादः परस्यपिंडस्तमतीति
परपिंडादः, परान्न भक्षण करि
तो जो तो. क. अदधा. भक्षण
अ. परान्नोपजीवी. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

परभृतः परेणकारेण भृतः परभृ
तः, कावळ्याने जो पोषित तो. स.
कौकिलपक्षी. अ. पु.

परभृत् परंविभतीति परभृत्,
दुसऱ्याने पोषण करणारा जो तो.
क. उभृत्स्थाः पोषण अ. कावळा.
त्. पु.

परमं परंभिमीते इति परमं, अंगी
कारत्या अर्था विषयी उत्कृष्टप्रमाण
संबोध करिते जें तें. क. माडू. धा.
मान अं. अंगीकारार्थी अच्य.

परमान्नं परमंचतदन्नंच परमा
न्नं, उत्कृष्ट जें अन्न तें. स. पाय
स ह्य. दीर. अ. न.

परमेष्ठी परमेव्योभिन्नचिदाकाशे
तिष्ठतीति परमेष्ठी, चिदाकाशी ह्य.
चैतन्यरूपी राहजो जो तो. क. हाथा.
गतिनिवृत्ति अ. ब्रह्मदेव. इन्. पु.

परंपराकं परंपराया अकनं परंप
राकं, परंपरेची जी कुटिल गती
ह्य. अनुसरण तें स. चज्ञांतील पथा
हनन. अ. न.

परवान् परः स्वाम्यस्ति यस्य परवा
न्, स्वामी आहे जास्त तो. त. परतें
च. वि. तू. पु. ई. स्त्री. त. न.

परशुः परंशृणातीति परशुः, शत्रूतें
नाश करणारा जो तो. क. शूधा. हिं
सा अ. कुन्हाड. उ. पु.

परम्बधः परस्यशयनं परम्बं परम्
धयतीति परम्बधः, रुक्ष हर्नेनेतें
करणारा जो तो. क. घंठ्या. पान अं.
कुन्हाड. अ. पु.

परः शतं शतात्परं परः शतं, शता
हून जें परतें. स. शंभराहून अधि
क. अ. न.

परः सहस्रं सहस्रात् परं परः स
हस्रं, सहस्राहून जें पर तें. स. स
हस्राहून अधिक. अ. न.

परम्बः श्वः परंपरम्बः, उद्याहून

जें परतें. स. परशां चा अर्थीं अ
व्यय.

पराक्रमः पराक्रम्यतेः नेनपरा

क्रमः, गमनं करिजेतो जेणें करू

न तो. क. क्रमुधा. पादबिहोपअ.

शीर्य. २ सामर्थ्य. ३ उद्योग. अ. पु.

परागः परागच्छतीति परागः, स

र्वत्र गमनं करितो जो तो. क. गम्ब

धा. गतिअ. पुष्यांतील रेषु. २ धू

ली. ३ सूत्रासिक चूर्णविशेष. ४

चंद्रसूर्यग्रहण. ५ कर्पूरचूर्ण. अ.

पुछिं.

पराङ्मुखः परांच लनभिसुखी

भवतीति पराङ्क पराङ्मुखमस्य

पराङ्मुखः, अनभिसुख आहें सु

खजाचें तो. स. विसुख. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

पराचितः परेण आचितः पराचि

तः, अन्यानें जो वर्धित तो. स.

दुसऱ्यानें वादबिलेला. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

पराचीनः परागेव पराचीनः, वि

मुख जो तोचत. पराङ्मुख. वि.

अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराजयः पराजयनेपराजयः, सु

खाचेदार्थीं जो पराभव तो. क. जि

धा. अभिभवअ. पराभव. अ. पु.

पराजितः परैराजीयतेस्मपरा

जितः, शत्रूनीं पराभूतं करि

तो जो तो. क. जिधा. अभिभवा

दिअ. पराजय पावलेला. २ दुसऱ्यानें

वादबिलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पराधीनः परस्थित्त्वाधीनः परा

धीनः, परान्तादार्थीं जो अधीन

तो. स. परतंत्र. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

परान्नः परान्नमित्यमरुपस्यपरा

न्नः, नित्य आहें परान्न जास तो.

त. परान्नोपर्जावी. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

पराभूतः पराभूयतेस्मपराभूतः,

अभिभूतं करिजेला जो तो. क. भू

धा. सत्ताअ. पराजय पावलेला.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परायणं परेयतेइति परायणं,

तदेकचित्ताने राहणे जें तें. क. ई

धा. गत्यादिअ. आसर्त्ताचें बोल

णें. अ. न.

परादि पूर्वतरे चर्चेंपरादि, पूर्वीं

न्वाभागलें जें चर्चें खाचेदार्थीं

त. तिदस्तां त्वाअर्थी अच्यप.

परार्घ्यः पररिचय् अर्घेभवः प्ररार्घ्यः
उत्कृष्ट पूज्यता जीतीचेवार्थी साह
तो जी तो. त. प्रमुख. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

परामर्श परास्वतेपरामर्श, विदार
णजे तें. कृ. अस्फुधा. क्षेपणअ. व
ध. अ. न.

परासुः परागता असबोधस्मात्सप
रासुः, परागत आहेत प्राण जा पा
सून तो. स. मेलेला. वि. उ. पु. स्त्री
नपुं.

परास्कंदी परानास्कंदितुंशीलम
स्यपरारस्कंदी, लोकनाशकस्तभाजो
तो. कृ. स्कंदिधां गत्वादिअ. चौर.
इ. उ.

परिकरः परिकीर्षतेपरिक्रिय
तेनेनवापरिकरः, हाकिजेतो किं
वा परिवार करिजेतो जीणें करून
तो. कृ. कृधा. विक्षेपअ. २. डुकी
अधा. करणअ. पलंग. २. परिवार
अ. पु.

परिकर्म परिकर्मक्रियायस्मात्तत्
परिकर्म, मलनाशन करणारी
आहे क्रिया कृ. कर्म जा वासूनतें

समलवर्जनार्थकर्म. २. शरीरावर कें
शरादिकांची उदीकरणे. न. न.

परिक्रमः परिक्रमणंपरिक्रमः,
चरणांनीं जें गमन तो. कृ. क्रमुधां
पादविक्षेपअ. पायांनीं जाणें. अ. उ.

परिक्रिया परिकरणंपरिक्रिया,
परिजनारिकांचें वेष्टन जी ती. कृ. कृ
अधा. करणअ. चाकर लोकांचावे
दा. आ. स्त्री.

परिक्षिप्तः परितः क्षिप्यतेस्यप
रिक्षिप्तः, आसमंतात् वेष्टित क
रिजेला जो तो. कृ. क्षिपधा. प्रेर
णअ. चहूंकडून वेदलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

परिरवा परितः स्वन्यतेइतिपरिरवा,
आसमंतात् स्वणिजेसे जी ती. कृ.
स्वनुधा. विदारणअ. स्वंदक. स
चर. आ. स्त्री.

परिग्रहः परिगृह्यतेपरिग्रहः,
परिग्रहण करिजेतो जी ती. कृ. ग्र
हधा. उपादान अ. विवाहितस्त्री
२. स्वीकार. ३. मूक. ४. चाकर तो
क. ५. सभेचे मागचा भाग. अ.
उल्लिंगां.

परिघः परितः हन्यतेअनेनपरि

यः, आसमंतात् प्रागन्वेगार्थी ह
नन करिजेतें जेणेंकरून तो. क.
हनधा. हिंसाअ. परिघनामा योग.
अ. पु.

परिघातनः परितः घातयतीति
परिघातनः, आसमंतात् नाश क
रणारा जो तो. क. धा पूर्व्याश.
प्र. अ. पु.

परिचयः परिसमंताच्चयनं परि
चयः, परिचिता जी ती क. चि
ञ्धा. चयनअ. अफ्यास. अ. पु.

परिचरः परितश्चरतीति परिचरः
आसमंताद्वागन्वेगार्थी गमन क
रणारा जो तो. क. चरधा. गतिअ.
सेनापति अवक राहणारा जन.
अ. पु.

परिचर्या परिचरणं परिचर्या; प
रिचरण ह्य. शश्रूपण जें ती. क.
चरधा. गतिअ. उपासना. आरुी

परिचाय्यः परिचीयते इति परि
चाय्यः, स्थिति विशिष्ट जो तो क.
चिञ्धा. चयनअ. अग्निविशेष.
अ. पु.

परिचारकः परिचरतीति परिचा
रकः, संचार करितो जो तो क.

चरधा. गतिअ. चाकर. अ. पु.
परिणतं परिणमतिस्म परिणतं,
परिणाम पावतोऽशालें जें तें. क. ण
मधा. प्रवृत्तअ. पक. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

परिणयः परितः नयनं परिणयः,
अग्नीचा आसमंतात् जें नेणेंतें. क. णी
ञ्धा. प्रापणअ. विवाह. अ. पु.

परिणामः परिणामनं परिणामः,
विकार जो तो. क. णमुधा. प्रवृत्ता
दिअ. प्रकृतीचा अन्वभाव. अ. पु.

परिणायः विग्रहादिपरिणयशः प्र
इतस्ततः शशी नयन जें तो. रवे
कांत सोंकर्या हिकडे तिकडे फि
रवणें. अ. पु.

परिणाहः परिणत्यतेः नेत्र परि
णाहः, परितः बंधन करिजेतें जे
णें करून तो. क. णहधा. बंधनअ.
विस्तार. अ. पु.

परितः आसमंतात् इति परि
तः, आसमंतात् जें तें. त. सर्वतः
आसमंतात् त्या अर्थी अव्य.

परित्राणं परित्रातिः परित्राणं,
पालन जें तें क. त्रैङ्धा. पालनअ.
मारण्यास उद्युक्त आत्मा स्थानें

निवारण. अ. न.

परिदानं परिहृत्यदानं परिदा
नं, अन्यापासून घेऊन पुन्हा दे
णें जें तें. कृ. दाधा. दानअ. मो
तदला. अ. न.

परिदेवनं परिदीव्यते इति परि
देवनं, रोदनं करिजे तें जें तें. कृ. दिवुधा.
गत्यादिअ. रोदन पूर्वक भाष
ण. अ. न.

परिधानं परिधीयते इति परि
धानं, परिधान करिजे तें जें तें.
कृ. दुधाज्धा. धारणअ. नेसा
पयाचे वस्त्र. अ. न.

परिधिः परिधीयते इति परिधिः,
आसमंतात् धारण करिजे तो जी
तो. धा. पूर्वी. श. प्र. स्त्रुषांचे सभो
वार. कदाचित् मंडलाकार जोते
जो विशेष दिसतो तो. २ समि
ध. ३ वस्तूचा वाटोळा घेस. इ.
उल्लि.

परिधिस्थः परिधीनिष्ठतातिप
रिधिस्थः, परिधीचे बायीं रा
हणारा जो तो. कृ. द्याधा. गति
निवृत्तिअ. सेनापति जवळ राह
णारा जन. अ. पु.

परिपणः परिपण्यते हृद्ध्यर्थे प्र
युज्यते इति परिपणः, वृद्धी करि
तां दंथिजे तो जी तो. कृ. पणधा. व
वहारअ. मूलधन. अ. पु.

परिपंथी परिदोषारयानं पथधि
तुंशीलमस्य परिपंथी, दोषारयाना
तें वोलणारा जो तो. कृ. पथिधा. श
व्दअ. शत्रु. इन्. पु.

परिपाटिः परिपाटनं परिपाटिः, कृ
मशा करण जें ती. कृ. पटधा. गति
अ अनुक्रम. इ. पु.

परिपूर्णाता परितः पूर्वं ते स्मप
रिपूर्णाः, परिपूर्णस्य भावः परिपूर्ण
ता, आसमंतात् भागां पूर्ण शा
ला जो तो. परिपूर्ण त्याचा जो भा
वती. त. परिपूर्णपणा. आ. स्त्री

परिपेलवं परितः पेलव परिपेल
वं, आसमंतात् भागां जे मृदु तें.
स. क्षुद्रमोथा. अ. न.

परिपूवः परिपूवते इति परिपूवः,
स्वरने गमन करितो जी तो. कृ. पू
दुधा. गतिअ. चंचल. विअ पु.
ने. आ. स्त्री.

परिबर्हः परिबर्हते इति परिबर्हः,
प्राधान्य पावतो जी तो. कृ. बर्हधा.

प्राधान्यअ. राजास योग्यजे वस्तु
 तो. २ परिछद. ३ परिवार. अ. पु.
परिभवः परिभूयतेइतिपरिभव
 अनादर जो तो. कृ. भूषा सत्ताअ.
 अनादर. अ. पु.
परिभाषणं परितः भाष्यतेइति
 परिभाषणं, आसमंतात् भाषण
 जे तें. कृ. भाषया व्यक्तवाणिअ.
 निर्दायुक्त जो उपाकंभ तो अ. न.
परिभूतं परिभूयतेस्यपरिभूतं
 पराभवे करिजेलें जे तें. कृ. भूषा.
 सत्ताअ. अवमानित. वि. अ. पु.
 न. आ स्त्री
परिमलः परिमलनंपरिमलः,
 कुंकुमादि क्षौद्रजो तो. कृ. मलधा
 रणाअ. सघर्षणापासून उत्पन्नजो
 मनोहरगद्यतो. कृ. गंधविशेष अ. पु.
परिरंभः परिरंभणपरिरंभः, आ
 लिंगन जे तो. कृ. रसधा. गान्धज
 आलिंगन. अ. पु.
परिवर्जनं परिहज्यतेइतिपरि
 वर्जन. हिंसन जें तें. कृ. वृजिधा
 वर्जनअ. सर्वथावर्जन २ वध.
 अ. न.
परिवर्तः परिवर्तनपरिवर्तः, परि

वर्तन जे तो कृ. वृत्तधा वर्तनअ.
 मोवदला. अ. पु.
परिवादः परितः वादः परिवादः,
 आसमतात् भागावेगयीं जो वाद
 तो कृ. वदधा. व्यक्तवाणिअ. नि
 दा. अ. पु.
परिष्कन्नः विग्रहादिसर्वपरिष्कं
 दश. प्र.
परिष्कंदः विग्रहादिसर्वपरिष्कं
 दश. प्र.
परिष्कारः परिष्क्रियतेनेनपरिष्का
 रः, प्रेषित होइजेतेजेणे करून तो. कृ.
 डुकृ. भूषा. करणअ. अलंकार. अ.
 पु. लिंगीं.
परिष्कृतः परिष्क्रियतइतिपरि
 ष्कृतः, अलंकार युक्त जो तो. कृ.
 डुकृ. भूषा. करणअ. अलंकारयु
 क्त वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
परिष्कंगः परिष्कजनंपरिष्कंगः, आ
 लिंगन जें तो. कृ. ष्कंधा. परिष्कंग
 अ. आलिंगन. अ. पु.
परिस्सरः परितः सरंतिअत्रइति
 परिस्सरः, आसमंतात् गमन करि
 तात ज्यावेगयीं तो. कृ. भूषा. ग
 तिअ. नदीपर्वत इत्यादिकावेजव

कवी सूची . अ . पु .

परिसर्पः परिसर्पणं परिसर्पः ,

आसमंतात् वेष्टन जें तो . कृ . सू

धा . गति अ . जनाचें वेष्टन . अ . पु .

परिसर्ग्यो परिसरणं परिसर्ग्यो , स

र्वतो गमन जें ती . कृ . धा . पूर्वीच्या

श . प्र . सप्तोवार किंवा चहूंकडे स

रणें . आ . स्त्री .

परिसारः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या

श . प्रमाणें .

परिस्कंदः परिस्कंदतीतिपरि

स्कंदः , परितः गमन करितो जो

तो . कृ . स्कंदिर्धा . गत्याद्यर्थः दु

सन्यानें वादविलेला . वि . अ . पु .

न . आ . स्त्री .

परिस्कंनः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या

श . प्रमाणें .

परिस्तोमः परितस्तूयतेपरि

स्तोमः , स्तुत करिजेतो जो तो .

कृ . हुत्रधा . स्तुति अ . हनीच्या

पाठी वरचें आक्षरण . अ . पु .

परिस्पंदः परिस्पंदनं परिस्पंदः ,

परिस्पंदन जें तो . कृ . स्पदिधा .

किंचिच्चलन अ . रचना . २ क्रिया

विशेष . अ . पु .

परिस्तुत् परिताः स्ववतीतिपरि

स्तुत् , आसमंतात् प्रसृत होव्हेजी

ती . कृ . स्तुधा . स्ववण अ . मद्य .

त् . स्त्री .

परिस्तुता विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या

श . प्रमाणें . आ . स्त्री .

परीक्षकः परीक्षतेइतिपरीक्षकः

परीक्षा करितो जो तो . कृ . ई

क्षधा . दर्शन अ . परीक्षा करणा .

अ . पु .

परीभावः परिभूयतेइतिपरिभा

वः , तिरस्कार जो तो . कृ . भूधा .

सत्ता अ . अनादर . अ . पु .

परीरंभः विग्रहादिपरिरंभशब्दा

प्रमाणें . आर्त्तिगन . अ . पु .

परीवर्तः विग्रहादिसर्वपरिवर्तं श

ब्दाप्रमाणें .

परीचापः परिवपनं पर्युष्यतेनेना

त्रवापरीचापः , पर्युषि किंवा परिवप

न करिजेतें जेणें करून किंवा जाणे

टापीं तो . कृ . दुवधा . बीजसंतान

अ . निंदा . अ . पु .

परिवारः परीचारः परिवर्षते

नेन परिवारः , परितः आच्छादन

करिजेतो जेणें करून तो . कृ . रत्र

धा आवरणअ-वाकर लोक. २
तरवारींचे मेष. ३ शवरीचें साहि
त्य. अ. पु.

परिवाहः परीवाहः परितः ज
लं वहेतीति परीवाहः, आसमंता
द्वारीं जलात्तं वाहणात्तौ ती. कृ
वहधा प्रापणअ-तव्यात्तुन वगैरे
बाहेर पाणी जाण्याची सूत्र. अ. पु.

परीष्टः विग्रहादिपर्येषणशब्द
प्रमाणे श्राद्धाचे दायी भक्तिपुरः
सर ब्राह्मणाची शुभ्रूपाजीती इ. स्त्री
परीसर्वा परिसरणपरिसर्वा, स
र्वतः गमनजें ती. कृ. सृधा. गति
अ सप्तोवार आ. स्त्री

परीसारः विग्रहादिपरिसर्वाश
ब्दप्रमाणे अ. पु.

परिहासः परिहसनं परिहासः,
आसमंतात् जं हास्यतो कृ. ह
सेधा. हसनअ-श्रीडा. अ. पु.

परुः पिपतीति परुः, वृद्धीते पू
रण करितो जौतो. कृ. पृधा पूर
णअ. उसाचि वगैरे पर. उ. पु.

परुत् पूर्ववर्षपरुत्, पूर्ववर्षा
नेदायी जें तें. त गतवर्षी त्या
अर्था अच्य

परुषं पिपतीति परुषं, अल्लुही
ते ह्य वैष्मनस्य करितें जें तें. कृ. पृधा.
पूरणअ. निष्ठुर भाषण वगैरे. दि.
अ. पु. न आ. स्त्री.

परेतः परमित्तः परेतः, परलोका
प्रत प्राप्त झाला जौतो. स. मेले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

परेद्यवि परस्मिन् अहनि परेद्य
वि, परदिवसाचे दायी जें तें. त
दुसरे दिवसीं त्या अर्था अच्य.

परेतराट् परेतो पुमृते खराजत इ
ति परेतरोट्, प्रेतांचे दायीं शोभतो
जौतो. कृ. राजृधा दीप्तिज. यम.
ज. पु.

परेष्टुका परमिच्छति परेष्टुः, सें
उपरैष्टुका, अन्यातें इच्छा करणा
री जी ती. परेष्टु तीच परेष्टुका.
बहुत वेळ प्रसवलेली. आ. स्त्री.

परैधतः परैरेधितः परैधितः,
परांनी जी संवर्धिततो. स. दुस
यानें वाढविलेला. अ. पु.

परोष्णी परंशत्रुः उष्णां अस्याः प
रोष्णी, शत्रु सारखें आहे उष्ण
जीस ती. स. वापुळ पक्षि. इ. स्त्री.

पर्कटी पृच्यतेसापर्कटी, पारव्या
दिकांहीं करून संकट होइजेतो
जो तो. कृ. पृचीधा. संपर्क. अ. पिं
परीचें झाड. इन्. पु.

पर्जनी पिपतीतिपर् जनयती
तिजनी पर्त्नासोजनीचपर्जनी
पिपतिं ह्य. सेवन द्वाया रक्षण कर
णारी अशी जी जनी ह्य. स्वास्थ
जनक ती. स. दारुहृद. ई. स्त्री

पर्जन्यः पिपतिं वर्षति वा पर्जन्यः
पालन पूरणक्रियसेचनकर्तो जो तो.
कृ. पृधा. पालनपूरण अ २ पृथा. से
वन अ इद्र २ गर्जना करणात्त मेघ. अ. पु.

पर्णी पर्णयति तस्पर्णी, हरितवर्ण
होते जें तें. कृ. पर्णधा. हरितभा
वज. पान. अ. न. २ पक्ष्माचें
झाड. अ. पु.

पर्णशाला पर्णनिर्मिताशाला
पर्णशाला, पर्णीनीं निर्मित जी
शाला ह्य. गृह ती. स. ऋषीचें
घर. आ. स्त्री.

पर्णासः पर्णास्वतीतिपर्णासेः,
पर्णातें टाकितो जो तो. कृ. अस्त
धा. क्षेपण अ. बावरीचें झाड.
अ. पु.

पर्यंकः परितोः स्वतइतिपर्यंक
आसमंतात् भागीं निहित करि
जेतो जो तो. कृ. अक्रिधा. लक्षण
अ. पलंग २ परिकर. अ. पु.

पर्यटनं परितः अटनं पर्यटनं,
आसमंतात् भागीं जें गमन ते.
स. क्रमण. अ. न.

पर्यंतभूः पर्यंतभूः पर्यंतभूः,
आसमंतात् प्रागीं जी भूमि ती
स. नदीपर्वत इत्यादिकांचे जव
ळनी भूमि. अ. स्त्री.

पर्याप्तः चर्याप्यतेस्मइतिपर्याप्तः,
पर्याप्त होइजेला जो तो. कृ. आपू
धा. लवन अ. चद्येच्छ ह्य. परिपू
र्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पर्याप्तिः पर्यापनं पर्याप्तिः, सं
क्षण जें ती. कृ. आपूधा. व्याप्ति
अ. मारण्यास जो उद्युक्त त्याचें
निवारण करणे. २ परिपूर्णात्.
३ सामर्थ्य. इ. स्त्री.

पर्ययः विग्रहादि पर्यायशब्द
प्रमाणे. अतिक्रमण. अ. पु.

पर्यायः पर्ययणं पर्यायः, क्रमानें
करण जें तो. कृ. इण्धां गति
अ. अनुक्रम. २ प्रस्ताव. स प्रसं

गः २ एकार्यान्ते होन शब्द ते पर
स्पर्शान्ते पर्याय. अ. पु.

पर्यवस्था पर्यवमानपर्यवस्था,
आसमंतादवस्थानजे ती. कृष्ण
धा. गतिनिवृत्तिज. विरोध. आ.
स्त्रीलि

पर्युद्वेचनं पर्युद्वेच्यतेपर्युद्वेचनं,
उत्तमणीपासून प्राप्त होतें जें
तें. कृ. अंजुधा. गतिअ. कर्ज -
अ. न

पर्येषणा पर्येषणंपर्येषणा, ध
मादिकान्ते जे शोधन नी कृ.
दृष्यथा गतिअ. आह्वामध्ये म
क्तिपुरःसर जी ब्राह्मणाची श
श्रूयाती आ. स्त्री.

पर्वतः पर्वतीतिपर्वतः, ओषध्या
दिकाते पूरण करितो जो तो. कृ.
पर्वधा. पूरणअ. डोंगर. अ. पु.
पर्व पर्वतिपर्यतेत्रवापर्वं, पूरण
होतें किवा करिजेतें जाचेगर्भातें
कृ. पर्वधा. पूरणअ. वेळूचे फे. २
तिथिविशेष

पर्वसंधिः पृष्णातिअभिलषितः
मितिपर्व, पर्वणाः संधिः पर्वसंधिः
अभिलषितदेतें जें तें पर्वस्वाना

जोसंधितो अमावास्या आणि पूर्णिमा
किंवा अमावास्या त्यांचे अंतर.
अ. पु.

पर्शुका स्पृशतीतिपर्शुका, स्पर्श
करणाशीजी ती कृ. स्पृशधा. संस्प
शंअ. पाठीना अस्थिविशेष, ज्या
स धर्गडी असें ह्मणतात ती. आ.
स्त्री.

पलं पलतीतिपलं, गमन करितें
जें तें कृ. पलधा. गतिअ. शास्त्री
यचार तोळे. २मांस अ. न.

पलगंडः पलेनगंडतीतिपलग
डः. मांस तुल्यमृदादिकें करून
वदनेक देशाप्रमाणें रचनाकरितो जो
तो कृ. गडिधा. वदनेक देशअ. शिल्पि
विशेष गवडी अ. पु.

पलंकषा पलंकषतीतिपलंकषा,
गमन करणारातें कषति ह्य. दुःख
देती जी ती. कृ. कषधा. हिंसाअ
संशंटा. आ. स्त्री.

पललं पल्यतेनेनपललं, जान्वा
योगानें गमन होतें ते. कृ. पल
धा. गतिअ. मांस अ. न.

पलांडुः पलतीतिपलांडुः, ऊर्ध्व
गमन करितो जो तो. कृ. पलधा.

गतिअ. कांदा. उ. पु.

पलालः पलतीतिपलालः, सरलम
नकरणारा जो तो. कृ. पलधा. गति
अ. फलरहितधान्याचें कांड. अ.
पु. न.

पलाशः प्रशस्तानिपलाशान्य
स्यपलाशः, प्रशस्त आहेत पर्णे
जावो तो. त. हिर शरंग. वि. अ.
पु. न. आ. रू. २ पान. अ. न.
३ पळमानें झाड. ४ आंवेहळ्या. पु.

पलाशी पलाशानिसत्यस्येतिप
लाशी, पर्णे आहेत जास तो. त.
झाड. इन्. पु.

पलिक्री पलितस्य कृत्व अस्यस्या
पलिक्री, जरेच्या चोगानें केशाचे
रायी आहे शुद्ध जीसती. त.
केंस पिकलेली हाताशी वायकोई.
पलितं पलतीतिपलितं, जरेनेंके
शादिकाचेठार्थी जें शकून तें. कृ.
पलधा. गत्यादिअ. वाधिच्यानें
जो केशांस. पादशोणा येतो तो अ. न.

पल्यंकः विग्रहादिपर्यंक शब्दाप्र
माणें. पलंग अ. पु.

पल्लवः पल्यतिपल्लव्यतेदतिक
वः, पल्लासौलवश्चपल्लवः, पल्य

ति ह्य. गमनाप्रय जो तो पल्लु पल्ल
असा जो लव ह्य. छेदनयोग्यतीक्ष्ण
पालवि. अ. पु.

पल्लवं पलंतिमाहिष्यादयोत्रैतिप
ल्लवं, गमन करिताहेत माहिष्यादि
जाचेठार्थी तो. कृ. पलधा. गतिअ.
अल्पसरोवर. अ. न.

पवः पवनंपवः, पूतिकरणजें तो
कृ. पूज्या. पवनअ. धान्यादिकाचे
सुद्धिकरणह्य. पास्वडणें इत्यादि
अ. पु.

पवनः पुनातीतिपवनः, पवित्रक
रितो जो तो. कृ. पूज्या. पवनअ. वा.
पु. अ. पु. धान्यादिकाचें आसडणें
वगैरे. अ. पु.

पवमानः पवतेसीपवमानः सद्रो
दित. गमन करितो जो तो. कृ. पू.
ज्या. पवनअ. वायु. अ. पु.

पवनाशनः पवनः जशनयस्यप
वनाशनः, वायू आहे भक्षणजाचें
तो. स. सर्प. अ. पु.

पविः पुनातीतिपविः, पवित्रकर
तो जो तो. कृ. पूज्या. पवनअ.
इद्राचें वज्र. इ. पु.

पवित्रं पुनातीतिपवित्रं, पवित्र

होणारें जें तें क पूअधा पवनअ
 दर्भ. अ. न. निर्मळ. वि अ. पु.
 न. आ. स्त्री

पवित्रकं निर्मळस्त्वेन जळेषु ना
 तीति पवित्रकं, मत्स्यरहितत्वे क
 रून जळारें पवित्र करिते जे ते
 क. पूअधा पवनअ. तागाची दो
 री सूत इत्यादि अ. न

पशुपतिः परशुनांपतिः पशुपतिः,
 ब्रह्मादि स्थावरान्त जे पशु त्यां
 चा जो पति ह. स्वामी तो स. म
 हादेव. इ. पु.

पशुरज्जुः पशुबंधनीरज्जुः प
 शुरज्जुः, पशु बंधन करणारी
 जी रज्जु ती. स पशुबांधण्याचा
 रज्जु विशेष उ स्त्री

पश्चात् पश्चिमस्थादिक्षिपश्चात्
 पश्चिमदिशेचे वाची जें तें त प
 श्चिमदिशा. २ अंत्य ह्या अर्थी अ
 व्य.

पश्चात्तापः पश्चान्तापयतीति पश्चा
 तापः, पश्चात् दुःख देणारा जो
 तो. क तपधा संतापअ मनो
 विकृतिविशेष अ. पु

पश्चिमं विग्रहादिपश्चात्पश्चिमं

अंत्य ह. शिवरत्ना. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

षष्ठ्याद् पंचषष्ठ्याच हतीति पञ
 षाट्, पान्द किंवा साहा वर्षे वाह
 णारा जो तो क. बहधा. प्रापणअ
 ज्या बैलाच्या स्वांछावर दसून व
 टणीस येण्यासाठी कांही लांकुड
 किंवा जू वाधितात आणि फिर
 वितात तो किरमिरीस घातले
 ला बेल ह पु

प्रष्टोही विग्रहादिप्रष्टोहीशब्दा
 प्र. वाळे रगाची असोन गाभण
 जी गायती. ई. स्त्री.

पस्थे अपस्थापति इति पस्थे, सं
 हत होतें जे ते क स्तेधा संघात
 अ घर. अ न

पाकः पिबतिस्तन्यमिति पाकः,
 दुग्ध प्राशन करणारा जो तो क
 पाधा पानअ बालक २ पचन
 अ पु

पाकलं पाकलातीति पाकलं, प
 चनातें करणारें जे ते क लाधा.
 आदानअ. गोडेंकोष्ट अ न

पाकशासनः पाकस्य शासनः
 पाकशासन, पाक देंत्याचा जो

शासन कर्ता तो. स. इंद्र. अ. पु.
पाकशासनि: पाकशासनस्य अ
 पत्यं पाकशासनिः, इंद्राचें जें अ
 पत्य तो. त. इंद्राचा पुत्र. इ. पु.
पाकस्थानं पाकस्थस्थानं पाक
 स्थानं, पाकाचें जें स्थान तें. स.
 सें पाक घर. अ. न.
पाक्य: पाकेसाधुः पाक्यः, पचना
 विषयीं जो साधु तो. विडलोण.
 अ. न. २ जवरसार. अ. पु.
पारखंड: पारखंडयतीति पारखंडः,
 त्रयीधर्मातें खंडन करितो जो तो
 कृ. स्वडिधा. भेदन अ. नास्तिक
 अ. पु.
पान्चजन्य: पंचजनेदेंत्येभ्यः पां
 चजन्यः, पंचजन दैत्यांचे वायीं
 जो झाला तो. त. द्विष्यून्वा शंख
 अ. पु.
पान्चालिका पंचालदेशेभवा
 पान्चालिका. पंचालदेशांचे वायीं
 जी उत्पन्न ती. त. बाहुली. आ.
 स्त्री.
पाटञ्जयः पाटलंचरतीति पाटञ्ज
 यः, हारण करीत होत्साता गम
 न करितो जो तो. कृ. चरधा. ग

तिअ. चोर. अ. पु.
पाटलः पाटलोवर्णोऽस्यास्तीति पा
 टलः, पाटल आहे वर्ण जास तो.
 कांहीं पांटरा असोन तोंचडा. वि
 अ. पु. न. आ. स्त्री. १ पाटलापु
 थ्य २ भात. ४ लोंकर पिकण्या
 चा द्रीहि विशेष. अ. न.
पाटला पाटलायाः पुष्यं पाटला,
 पाटलाचें जें पुष्य ती. त. पाटली
 ची वेल. आ. स्त्री.
पाटलिः पाटली यातीति पाः
 टलतीति टलिः, पाश्चासी टलिश्च
 पाटलिः, संरक्षण करणारी अ
 शी जी गमन करित्ये ती. स. पा
 डचीन्वी वेल. इ. इ. स्त्री.
पाठः पठनं पाठः, पठन जी तो कृ.
 पठधा. थक्क वाणि अ. अध्वयन.
 २ ब्रह्मयज्ञ. अ. पु.
पाठा पठ्यते इति पाठा, आरोग्याप्र
 तं बोलणारी जी ती कृ. पठधा.
 थक्क वाणि अ. पाहाडमूठ.
 आ. स्त्री.
पाठी पाठोऽस्यास्तीति पाठी, प्रथ
 न आहे जीस ती. कृ. पठधा. ग्रंथ
 अ. चित्रक. इ. उ.

पाटीनः सहायतयाशास्त्रेषुपत्र

तेपाटीनः, सहायते कर्तुं शास्त्रा

वेदायीं बोलिजेतो जो तो. क. पत्र

धा. व्यक्तवाणिज. चित्रक. अ. पु.

पाट् पाटयतीतिपाट्, संबोध्यायां

विषयीं बोलते जैं तैं. क. पटधा.

साधणअ. संबोधनार्थी अच्.

पाणिः पाणाद्यंत्यनेनपाणिः, जो

क जान्ना योगानें व्यवहार करिता

ततो. क. पणधा. व्यवहारअ. हा

न. इ. पु.

पाणिगृहीती पाणिः गृहीतो

यस्याः पाणिगृहीती, हस्त ग्रहण

केलाआहे जीना तो. स. विवाह

नस्त्री. ई. स्त्री.

पाणिघः पाणिहंतीतिपाणिघः,

हस्तताडन करितो जो तो. क. ह

नधा. हिंसादिज. हातावरगायना

चा ताल धरणारा. अ. पु.

पादाः पद्यंते एभिरितिपादाः, ग

पन करिजेतात जीहीं करूनते.

पदधा. गतिअ. पाद्य. २. परंतविशेष. अ. पु.

प्राणिपीडनं प्राणेः पीडनं प्राणि

पीडनं, हस्ताचें जें ग्रहणतें. स.

लग्न. अ. पु.

पाणिवादः पाणिंवादयतीतिपाणि

वादः, हस्ताति शब्द करितो जो तो.

क. वदधा. व्यक्तवाणिज. हातावर

गायनान्वा ताल धरणारा. अ. पु.

पांडुः पांडुपतेइतिपांडुः, जाणिजे

तो जो तो. क. पडिधा. गतिअ. शु

कुरणं ह. पांढरा. वि. उ. पु. स्त्री.

नपुं.

पांडुकंबली पांडुकंबलेनयतो रथ.

पांडुकंबली, पांडुरवर्ण कंबलानें

वेष्टित जो रथ तो. त. पांढऱ्या

कांबळ्यानें वेष्टित रथ धंगेरे. इन्.

पुल्लिंगीं.

पांडुरः पांडुत्वं अस्यास्तीतिपांडुरः,

शुक्ल आहे जास तो. त. शुक्ल

वर्ण ह. पांढरा. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्री.

पातकं पातयतीतिपातकं, पात

न करितें जैं तैं. क. पत्तधा. गति

अ. पाप. अ. न.

पातालं पतति अत्र इतिपात तव

आलातीतिपातालं, पतन कर्तें ज्या

वेदायीं तें पात त्यातें ग्रहण करि

तें जैं तैं. क. लाधा. आदानअ.

पाताल लोक. २. वडवागिन ३. छि

द. अ. न.

पातुकः विग्रहादिपतयान्तु शब्दा
प्रमाणैः पतनशीलः स. पडणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पात्रं पिवत्वनेनपात्रं, उदकादि
प्राशनहोतै जै षेणें तें. कृ. पाधा.
पानअ. आंङें. २ दीनतीगंचे
मधिलभाग. ३ योग्य. उ. दान
पात्रंश्रीत्रियः अ. न. को. होम
पात्र, पान, प्रधान, नान्चण्यत्वे श्रुत
करणकरणारा. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पाथः पीचतेइतिपाथः, प्राशन
कभिजेतें जें तें. कृ. पाधा. पानअ.
उदक. स. न.

पादः पद्यतेसौपादः, गमनक
रणारा जी तो. कृ. पदधा. गति
अ. चरण. २ फिरण. ३ चतु
र्थीश. ४ पर्वताजबळचाजोड
हानपर्वतंतो. अ. पु.

पादकटकः पादस्यकटकः प्राद
कटकः, पायांचें जें मूषणें तें. स
पादमूषण स. तोरुष्या. अ. पुं.

पादग्रहणं पादयोग्रहणं पादग्र
हणं, चरणाला जी स्पर्श तें. स.

नामगोत्रोच्चार पूर्वकनमस्कार.

अ. न.

पादपः पादैः पिवतीतिपादपः, मू
लचरणानीं उदकांतें प्राशनकभि
तो जी तो. कृ. पाधा. पानअ. वृक्ष.
अ. पु.

पादबंधनं पादेबंधनंतद्यस्यवापा
दबंधनं, पादाचेगर्धीबंधनकिंवातेआ
हेज्यास तें. स. पायांचें बंधन. २
गाय हौस इत्यादिपशु. अ. न.

पादस्फोटः पादोस्फोटयतीति
पादस्फोटः, पायांचा फोट करणा
रा जी तो. कृ. स्फुटधा. विकसन
अ. र्वोटा फुटण्याचा रोग. अ. पु.

पादाग्रं पादस्याग्रं पादाग्रं, चरणा
चें जें अग्रतें. स. पायांचें अग्र च
वडा. अ. न.

पादांगदं पादस्यअंगदं पादांग
दं, पायांचें जें मूषण तें. स. तो
रडपा पेंजण. अ. न.

पादात्तः विग्रहादिपदातिशब्दा
प्रमाणैः अ. पु.

पादांतं पदातीनांसमूहः पादांतं,
पदातींचा जी अनुदाय तें. स. शवा
नीनापायाचा समूह. २ पादचारी. अ. न. पुं.

पादातिकः पादाभ्यामवतीति
पादातिः स एव पादातिकः, पादा
नीं चालणारा जो तो. पादाति तोच
पादातिक. कृ. अतथा. सातत्यग
मन अ. पादीं जाणारा. २ पदातीं
चा समूह. अ. पु.

पादाविकः पादाभ्यामवतीति पा
दाविकः, पादांनीं चालणारा जो
तो. कृ. अवधा. रक्षणादि अ. अ
र्थादिसर्व पादातिकृश. प्र. अ. पु.

पादुका पादुरेव पादुका, पादु
जो तीच त. चर्मीजोडा. आ. स्त्री

पादूः पद्यतेः नया पादूः, गमन
करिजेतें जीणें करून ती. कृ. पद
धा. गति अ. चर्मीजोडा. कृ. स्त्री.

पादूकृत पद्यतेन पापादूः पादूकृत
तीति पादूकृत, गमन करीउपानह क
रितो जो तो. कृ. दुकृत्या. करण
अ. चांभान. च. पु.

पाद्यं पादा र्थसुदकं पाद्यं, पादा र्थं
जें जल तें. त. पाय धुण्याचें पाणि
अ. न.

पानं पीयतेतत्प्रीपतेस्त्रियानं, पानं किंवा तें
करिजेतें जाचेदार्थां ते कृ. पाधा. पान
अ. प्राशन. २ हाकूळेंदुकान. अ.

नपुंसक.

पानपात्रं पानस्य पात्रं पानपात्रं,
प्राशन करण्याचें जें पात्र तें. स.
प्राशन करण्याचें पात्र. अ. न.

पानगोष्ठिका पानस्य गोष्ठिका पा
नगोष्ठिका, पानाचें जें स्थान ती. स.
मद्यप्राशनार्थं जमलेली पंउडी. अ. न.

पानीयं पातव्यं पानीयं, प्राशन
करावयास योग्य जें तें. कृ. पाधा.
पान अ. पाणि. अ. न.

पानीयशालिका पानीयस्य
शालापानीयशाला सैव पानीयशा
लिका, पाण्याची जी शाला तीच
पानीयशालिका, त. लोकांस
पाणी प्यावयास देण्याची शा
ला ह. पाणपोई. आ. स्त्री.

पंथः पंथानं नित्यं गच्छतीति पां
थः, मार्गाप्रत नित्य गमन करणा
रा जो तो. त. मार्गस्थ. अ. पु.

पापं पापमस्यास्तीति पापं, पाप
आहे जास तो. त. पातक. अ. न.
२ परद्रोह शील. कूर. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

पापचेली पापेचलतीति पापचे
ली, पापजनित रोगेना खर्चंग

मन करित्ये जीती. कृ. चलधा.
कंपनअ. पाहाड मूळ. ई. स्त्री.

पाप्या पतंतिनरके येनेति पाप्या,
पडताहेत नरकाचे सर्षीं जेणें करू
न तें. कृ. पत्तुधा. गतिअ. पाप.
न. पु.

पामा पायतीति पाया, अंगशु
ष्क करित्ये जीती. कृ. पैधा. शो
षणअ. रोगविशेष. २. रवरूज. अ. पु.

पामनः पामास्यस्य पामनः, पा
मा ह्य. रवरूज आहे जास तो.
त. जास ओली रवरूज जाहलि
आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पामा विग्रहादिपामन् शब्दाग्रमा
णें. रोगविशेष. २. ओलिरवरूज.
आ. स्त्री.

पामरः पात्थर्नास्त्रियते येन पा
मरः, धर्मनाश होतो जेणे करू
न तो. कृ. मूडधा. प्राणत्यागअ.
नीच ह्य. अधम. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पायसः पयसो विकारः पायसः,
दुग्धाचा जो विकार तो. त. क्षीर.
२. पूष. अ. सु. २. पु.

पायुः पातिसलति विष्टानेन पायुः.

विष्टा बाहेर निघत्ये जेणें करून तें.
कृ. पाधा. रक्षणअ. सुदस्थान. उ. पु.

पाच्यं मीयतेनेन पाच्यं, मान करि
जेतें जेणें करून तें. कृ. माडुधा.
मानअ. प्रमाण. अ. न.

पारं पार्यते उन्नारणकर्म अत्र समा
प्यते पारं, उतरताहेत लोक जाचेस
ची तें. कृ. पारधा. कर्मसमाप्तिअ.
पलिकडील तीर. अ. न.

पारतः पारंतनीतीति पारतः, संसा
र पार करितो जो तो. कृ. तनुधा.
विस्तारअ. धातुविशेष ह्य. पारा.
अ. पु.

पारदः पारंददातीति पारदः, लिं
गादिकाच्या पूजने करून संसार पार
करणारा जो तो. कृ. दाडुधा. दावअ.
पारा. अ. पु.

पारशवः परशुरैव परस्त्रिया अपलं
वा पारशवः, परशु किंवा परस्त्री
चा जो पुत्र तो. त. शस्त्र विशेष.
२. शूद्रांचे सर्षीं ब्राह्मणापासून उ
त्पन्न जो पुत्र तो. अ. पु.

पारश्वधिकः परश्वधः प्रहरण
सस्य पारश्वधिकः, पशु आहे प्रहर
ण जाचें तो. त. परशुनामक शस्त्र

धारण करणारा. अ. पु.

पारसीकः पारसीकेषुभवः पारसीकः. पारसीक देशांत होणारा जो तो. त. वनायु देशांत जालेला घोडा. अ. पु.

पारस्त्रेण्येयः परस्त्रियाः अपत्यं पारस्त्रेण्येयः, परस्त्रीचा जो पुत्र तो. त. परस्त्रीचा पुत्र. अ. पु.

पारावतः पारादपिप्रेम्णा आपततीतिपारावतः, नद्यादिकांच्या परतीराहून प्रेमानें शीघ्र येतो जो तो. क. पत्न्याः गति. अ. पारवा. २ स्वबुतर. अ. पु.

पारावारः पारमाहणोतीतिपारावारः, पारमपारमस्यदुस्तरत्वादि तिवा, तीराते व्याप्त करितो जो तो. क. वृत्रधा. वरण. अ. समुद्र. अ. पु.

पारायण पारस्थापनंपारायणं, समाप्तिचे जें अयन ह्म. स्थान तें. स. साकल्यवचन. अ. न.

पारावतः परंजीवयतीतिपारावान् दत्ताकथस्तस्यायंपारावतः, दुसऱ्या जीवातें रक्षितो तो पारावा. नृ. शत्रु जो अयं ह्म. गुरू. तो. त. पारवा. २ स्वबुतर. अ. पु.

पारावतांघ्रिः पारावतांघ्री पारावतद्वयं अंधिरस्यापारावतांघ्रिः, पारव्या सारिस्वा आहे अंधि ह्म. वरण जीवा ती. स. मालकांगोणी. इ. २ ई. स्त्री.

पारावारः पारंआवृणोतीतिपारावारः, पार ह्म. परतीर जें त्यायत आवरण करितो जो तो. क. वृत्रधा. वरण. अ. समुद्र. अ. पु. २ दोनतीरें. अ. पु. न.

पाराशरी पाराशरस्यगोत्रापत्यंपाराशर्यस्तेनप्रोक्तं सूत्रमधीतेपाराशरी, पाराशरगोत्रांत उत्पन्न जो पाराशर्य त्यानें उक्त जें विदुसूत्र त्या तें अध्ययन करणारा जो तो. त. संन्यासी. इ. न. पु.

पारिकांक्षी पारमत्रास्तीतिपारी, ब्रह्मज्ञानं नत्कांक्षतीतिपारिकांक्षी, ब्रह्मज्ञानाची इच्छा करणारा जो तो. क. काशिया. कांक्षा. अ. तपस्वी. इ. न. पु.

पारिजातकः पारिणोर्ध्वजातः पारिजातः स एव पारिजातकः, पारि ह्म. समुद्र त्या पासून झाला जो तो पारिजात तोच पारिजातक. त.

कल्पवृक्ष विशेष. २ कडुनिंबानें -
शाठ. अ. पु.

पारितथ्या पारितध्यभूतापरित
था सैवपारितथ्या, सत्यभूतजी
ती पारितथातीचपारितथ्या. त.
स्त्रियांन्व्यामस्तकांतील भांगाचा
शूषण विशेष. भा. स्त्री.

पारियात्रकः परितोयात्रयादृश्य
तेपारियात्रः सएवपारियात्रकः,
आसमंतात्त भागां जें गयन तेणेंक
रून अवलोकितेतो जो तो पारि
यात्र तोच पारियात्रक. त. पर्वतवि-
शेष. अ. पु.

पारिप्लवः परिप्लवएवपारिप्लवः,
परिप्लव जोतोच. त. चंचळ. वि. अ.
पु. न. भा. स्त्री.

पारिभद्रः पारिपरंगतंभद्रम
स्यात्सपारिभद्रः, पारंगत आ
हे कल्याण जें तें जापासून तो. स.
कडुनिंबानें शाठ. अ. पु.

पारिभद्रकः पारिनिघांप्राप्तंभद्र
मस्यात्पारिभद्रकः, पारंगत
आहे कल्याण जें तें जापासूनतो.
स. देवदारु. अ. पु.

पारिभाष्यं परिभावेसाधुः पारिभा

ष्यं, चालादिकांसअनादराविषयी
जें साधुतें. त. कडू व गोडें कोर.
अ. न.

पारिषदः पारिषद्यः पारिष
दिसाधुः पारिषदः, सभेचाठावीं
जो उत्तम तो. त. सभासंद. अ. पु.

पारिहार्यः परिह्रीयतेपरिहार्यः
सएवपारिहार्यः, स्वीकृत करिजे
तो जो तो परिहार्य तोच पारिहार्य
रु. तृञ्धा. हरणअ. प्रकीर्णाभर
ण ह्य. पोंहची. अ. पु.

पारी पारयतीतिपारी, हत्तीच्या
पादबंधनातें पूरण करित्ये जी ती
रु. पृथा. पूर्तिअ. हत्तीच्या पांयांस
बांधावयाचा रज्जू. इ. स्त्री.

पारुष्यं परुषोनिष्ठुरभाष्यंतस्यभा
वः पारुष्यं, निष्ठुरभाषणान्चा जो
प्रकार ह्य. भाषणतें. त. निष्ठुरभा
षण. २ कठोरपणा. अ. न.

पार्थिवः पृथिव्याः ईश्वरः पार्थि
वः, पृथिवीच्या जो स्वामी तो. त.
सजा. अ. पु.

पार्वती पर्वतस्येयंपार्वती, हिमा
लयपर्वताची जी कन्या ती. त. म
हादेवाची बायको. इ. स्त्री.

पार्वतीनन्दनः पार्वत्याः नन्दनः
 पार्वतीनन्दनः, पार्वतीचा जो नंद
 न ह्म. पुत्र तो. स. कार्तिकस्वामी
 अ. पु.

पार्श्वे पृथयते इति पार्श्वे, स्पर्शक
 विजेतें जें तें. ह्म. सृष्टापाः संस्प
 र्शन अ. पाठ. २ पशुका नामाचा
 अस्थिविशेषांचा समूह. अ. न.

पार्थी पृथते अनेन पार्थी, जा
 चा योगानें हिंसन होतें तो. ह्म. पृ
 थुथा. सेवनादिषु पायाची खोद. इ.
 उ.

पार्थीयाहः पार्थीपश्चात्पद
 शृङ्गातीति पार्थीयाहः, पृष्ठभागा
 वें रक्षण करणारा जो तो. ह्म. ग्रह
 धा. उपादान अ. राजा शत्रूस जिं
 कण्या करिता सुटें गेला असतां
 मार्गत्याने राज्य घेऊं. इच्छिणारा
 अ. पु.

पालघ्नः पालंघे चंद्रं तीति पाल
 घ्नः, क्षेत्रातें नाश करितो जो तो
 ह्म. इनथा हिंसा अ. वैखंडा सा
 रनवा जलतृण विशेष. अ. पु.

पालंक्ष्यः पाला अंक्षयते अनेनेति
 पालंक्ष्यः, रक्षक अंकित होतो जे वेळेक

अक्षयत स्रग्गारि अ. पोर्देची शाक अ. पु.
पालाशः पलाशस्य पत्रक्या येण
 लाशः, पर्णसंबंधि जो तो. त. इमं
 हूर्णं कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पालिः पाली पालतीति पालिः,
 रक्षण करणारी जो ती. ह्म. पाथा. र
 क्षण अ. सरी तलवार इत्यादि जी
 शस्त्रें त्यांचें रोक. २ माडी. ३ चिन्ह.
 ४ पंगत. इ. २ ई. स्त्री.

पालिंदी पालयतीति पालिंदी, सं
 रक्षण करितले जो ती. ह्म. पाथा. रक्ष
 ण अ. काकातेंडू. ई. स्त्री.

पावकः पुनीते इति पावक, पवित्रक
 रितो जो तो ह्म. पृथुथा. पवन अ. विस्तक अ. पु.

पाशाः पाश्यते इति पाशाः, बंधनके
 ला जातो जो तो. ह्म. पशधा. बंधन
 अ. फांस. अ. पु.

पाशाकः पाशयतीति पाशाकः, बं
 धन करितो जो तो ह्म. पाशाधा. बं
 धन अ. सेवण्याचा फांसा. अ. पु.

पाशी पशोः स्थास्तीति पाशी, पशु
 पुथ आहे जासतो. त. वरुण नाम
 क देव विशेष. इन्. पु.

पाशुपतः पशुपतेरयं पाशुपतः, प
 शुपति संबंधि जो तो त. रुई मंद

रहस्यः अ. पु.

पाशुपाल्यं पशुपालयतिपशुपालः, तस्यकर्मपाशुपाल्यं, पशुरक्षणकरणासात्वे जे कर्मते. त. पशुत्वे रक्षण. अ. न.

पांशुः पंशतीतिपांशुः, नाशकरणाशजीती. कृ. पशिक्षा. नाशन अ. धूलि. २ दोष. उ. पु.

पांशुला पांशुअस्तिअस्याः पांशुला, पापआहेजीसती. त. व्यभिनारिणीवायको. आ. स्त्री.

पाश्या पाश्यानांसमूहः पाश्या, पाशांचा जो समूह ती. त. पाशांचा समूह. आ. स्त्री.

पाश्यात्यं पश्याद्रवंपाश्यात्यं, पश्यात होते जे ते. त. शेवटचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पाषाणः पिनशीतिपाषाणः, संचूर्णन करितो जो तो. कृ. पिच्छुधा. संचूर्णन अ. दगड. अ. पु.

पाषाणदारणः पाषाणोदार्यतेनेनपाषाणदारणः, पाषाण विदारण करिजेतो जेणे तो. कृ. दृधा. विदारण अ. दगड फोडण्याचा घण्टा. अ. पु.

पांसुः विग्रहादिसर्वपांशुशः प्र.

पांसुला पांसुः पापमत्स्यस्याः पांसुला, पापआहेजीसती. त. व्यभिनारिणीवायको. आ. स्त्री.

पिकुः अपिकायतीतिपिकुः, संदर शब्द करणारा जो तो. कृ. केंधा शब्द अ. कोकिलपक्षी. अ. पु.

पिंगः पिंगेतिपिंगः, पिंगटवर्णोते करितो जो तो. कृ. पिंगिशावर्ण अ. पिंगटवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिंगलः पिंगः अस्तिवस्यसः पिंगलः, पिंगटवर्णआहेजास ती. त. पिंगटवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ सूर्याचा गणविशेष. अ. उ.

पिंगला पिंगलः अस्तिवस्याः सापिंगला, पिंगटवर्णआहेजीसती. त. वामननामा जो दक्षिणादिशे वाहती त्याची स्त्री. आ. स्त्री.

पिचंडः पिचिंडिः अपिचमत्स्यन्नंपिचंडः, अन्नप्रक्षणकरणास जो तो. कृ. चमुधा. अदन अ. जवर. अ. पु. ३. उ.

पिचंडिलः मशस्तंपिचंडंउदरं यस्यपिचंडिलः, मोठे आहेउ

दर जावे तो. त. दौदिल. अ. पु.

पित्तुतूलः पित्तुश्चासौतूलश्चपित्तु
तूलः, क्षौद्र करणारा असाजोतू
ल ह्य. बाहिर निघणारा तो. स.
कापूस. अ. पु. न.

पित्तुमंदः पित्तुमंदयतीतिपित्तुमं
दः, कुष्ठ रोगाते मंद करितो जो तो.
ह. मरिधा. स्वप्रादिअ. निंबहृह.
अ. पु.

पित्तुमर्दः पित्तुमर्दयतीतिपित्तु
मर्दः, कुष्ठ रोगाते नाश करितो
जो तो. ह. सुदधा. क्षौद्रअ. निं
बहृह. अ. पु.

पित्तुलः पित्तुंलातीतिपित्तुलः, शु
भ्रवर्णाने ग्रहण करितो जो तो.
ह. लाधा. आदानअ. तिळव्याचे
झाडांतोल एक फेद. २ कापूस. अ. पु.

पित्तुसं पित्तुयतीतिपित्तुसं, रोगा
दिकाते नाश करिते जें तें. ह. पि
चधा. छेदनअ. कथील. अ. न.

पित्तुं पित्तुयतेतिपित्तुं, छेद
न होइ जें तें जें तें. ह. पित्तधा.
कुट्टनअ. मोराचे फिस. अ. न.

पित्तुा पित्तुभिच्छतीतिपित्तुा,
पतनाविषयां इच्छा करितो जो

ती. ह. इषधा. इच्छाअ. सांवरी
वाडीक. आ. स्त्री.

पित्तुलं पित्तुास्त्यस्यपित्तुलं,
मंड आहे जास तें. त. मंडसुक्त
दही वगेरे. अ. न.

पित्तुला पित्तुाशाल्मलिपुष्य
निर्यासोस्यास्तीतिपित्तुला, शा
ल्मलिपुष्यनिर्यास आहे जीस ती.
त. सांपरीचें झाड. १ शिसव्याचें
झाड. आ. स्त्री.

पिंजः पिंजनंपिंजः, हिंसन जें तें.
ह. पिजिधा. हिंसाअ. वध. १ धा
न्याची वगेरे रास. अ. पु.

पिंजरं पिंजंवर्णविशेषरातीतिपिं
जं, वर्णविशेष ग्रहण करितें जें
तें. ह. राधा. आदानअ. हरताक.
२ पिंजरा. अ. न.

पिंजलः पिंजतेइतिपिंजलः, व्या
कुल क्षोणारा जो तो. ह. पिजिधा.
हिंसाअ. अत्यंत आकुल. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

पिटः पिटतीतिपिटः, गणनाक
रणारा जो तो. ह. पिटधा. शब्दसं
ख्यानअ. पारंग. रोचकी वगेरे. अ. पु.

पिटकः पिटका पिटतीतिपि

रकः, शरीर नाश करितो जो
तो. कृ. पिरधा. शब्द संघात अ.

फोड. अ. पु. २ वस्त्रे अलंकार इ
त्यादि ठेवण्याची पेट्री. आ. स्त्री.

पितृः पेटतीतिपितृं पितृं रातीति

पितरः, अन्नादि ग्रहण करणारा
जो तो कृ. राधा. आदान अ. त

पेली वगैरे. अ. पु. २ मोघ्या. ३ मं
यन दंड. अ. न.

पिंडुः पिंडतेइतिपिंडुः, संघी

भूत होणारा जो तो कृ. पिं
डिधा. संघात अ. मृत्तिकेचा वगै

रे गोळा. २ वेळूचें सांडें ह्य. कणि
ग पांदि इत्यादि. ३ रत्न्याचोळ.

अ. पु. ४ लोरवंड. अ. न.

पिंडकः पीड्यतेइतिपिंडकः,

नाश करितो जो तो. कृ. पिंडि
धा. संघात अ. लोवान ऊद. अ. पु.

पिंडिका पीड्यते अरायस्योपिं

डिका, अरा संलग्न
होतात जीवावायीं ती कृ. पिंडि
धा. संघात अ. रथादिकाचे चा

काचा मध्यभाग. आ. स्त्री.

पिंडीतकः पिंडीतनीतीतिपिं
डीतकः, देहातें विस्तार करितो

जो तो. कृ. तजुधा. विस्तार अ. गे
ळ्याचें झाड. अ. पु.

पिण्याकः पण्यतेइतिपिण्याकः,

अवहत करितो जो तो. कृ. पण
धा. व्यवहार अ. तिळांची पेड. २ ऊ

द लोवान. ३ हिंग. अ. पु. न.

पितरो समासादिमातापितरश

प्र. आई आणि बाप.

पितामहः पितुः पितापितामहः,

पित्याचा जो पिता तो. बापाचा
बाप. २ ब्रह्मदेव. अ. पु.

पितामही पितामहस्यस्त्रीपिता

मही, पितामहाची जी स्त्री ती. स्त्री
प्र. बापाची आई. ई. स्त्री.

पिता पातीतिपिता, रक्षण करणा

रा जो तो. कृ. पाधा. रक्षण अ. वा
प. ऋ. पु.

पितृदानं पितृभ्योदानं पितृदानं,

पितरां कारणे जें दान तें. स. पित
रांचे उद्देशाने जें दान तें. अ. न

पितृपतिः पितृणांपतिः पितृप

तिः, पितरांचा जो पति तो. स. य
म. इ. पु.

पितृप्रसूः पितृणांप्रसूमांपि

तृप्रसूः, पितरांची जी प्रसू ह्य. ज

ननी ती. स. संध्याकाळ. क. क्री.

पितृयज्ञः पितृणां यज्ञः पितृ यज्ञः, पितरांचें जें पूजन ती. स. पितरांस अन्नपाणी देऊन तृप्त करणें. अ. पु.

पितृवनं पितृणावनं पितृवनं, पितरांची जी भूमि ती. स. प्रेतभूमी. अ. न.

पितृव्यः पितृर्जातापितृव्यः, बापाचा जो भाऊ ती. स. चुलता. अ. पु.

पितृसन्निभः पितृवसन्निभा तीति पितृसन्निभः, पित्यासारखा शोभतो जो तो क. पाधा. दीप्ति. अ. वापासारखा. अ. पु.

पित्तं अपिदयतेस्य पित्तं. देहाचें रक्षण करिते जें तें. क. देडूधा. रक्षण. अ. पित्त. अ. न.

पित्तान् पतितुमिच्छुः पित्तान्, गमन करावया कारणे इच्छा करणारा जो तो. क. मत्तूधा. गति. अ. पक्षि. त. पु.

पिधानं अपिधीयते इति पिधानं, आच्छादिते जें तें. क. दुधाज्या. धारणादि. अ. आच्छादित करणें.

२ आच्छादन. अ. न.

पिनद्धः विग्रहादि अपिनद्ध वा प्र. आंगांत आंगररणा वगैरे घात लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पिनाकः पातिरक्षतीति पिनाकः, संरक्षण करतो जो तो. क. पाधा. रक्षण. अ. महादेवाचें धनुष्य. २ त्रिशूल. अ. पु. न.

पिनाकी पिनाको धनुरस्यास्तीति पिनाकी, पिनाक नामक आहे धनुष्य जाचें तो. त. महादेव. इन्. पु.

पिपासा पातुमिच्छापिपासा, पान करावया कारणें जी इच्छा ती. क. पाधा. पान. अ. तृषा. आ. स्त्री.

पिपीलिका अपिपील्यते इति पिपीलिका, रुद्ध होइ जे तें जी ती. क. पीलधा. प्रतिघ्न. अ. मुग्धि. आ. स्त्री.

पिप्पलः पिप्पलं जलं मूले सिकता दस्तीति पिप्पलः, उदक आहे मूलाचे गार्थी जाचा तो. त. पिंपळाचें झाड. अ. पु.

पिप्पलिः पिप्पली पिपतीति पिप्पलिः, संरक्षण करिते जी ती. क. पृधा. पालनादि. अ. पिंपळी. इ. २

इं. स्त्री.

पितृपिता पितुः पितापितृपिता,
बापाचा जो बाप ती. स. बापाचा
बाप. क. उ.

पिप्पलीमूलं पिप्पल्याः मूलं पि
प्पलीमूलं पिंपळीचें जें सूळ तें. स.
पिंपळसूळ. अ. न.

पिप्लुः अपिप्लुवते इति पिप्लुः, गम
न करणारा जो तो. क. पुडुधा.
गति अ. शरीरावर कचिच का
ळें चिन्ह असतें तें. उ. उ.

पिपालः पीचते इति पिपालः, र
क्षण करिजे तो जो तो. क. पाधा
रक्षण अ. चाराचें साठ. अ. पु.

पिप्लुः विग्रहादिकून्नाक्षश. प्र
चिपटे डोब्धांचा. अ. पु.

पिशंगः पेशतीति पिशंगः, पदा
द्यवयवातें संजित करितो जो तो.
क. पिशधा. अवयव अ. पिंगरव
णं. अ. पु.

पिशाचः पिशितमश्नातीति पि
शाचः, मांसातें भाक्षितो जो तो.
क. अशधा. भक्षण अ. मांस भा
क्षक भूत विशेष. अं. पु.

पिशितं पिशतीति पिशितं, अव

यव घट्टी करणार जें तें. क. पि
शधा. अवयव अ. मांस. अ. न.

पिशुनः पिशतीति पिशुनः, प्रे
द करितो जो तो. क. पिशधा.
अवयव अ. परस्पर विघड कर
णारा. २ कानांत दुसऱ्याचीं निं
दा सांगणारा. ३ दुर्जन. अ. उ.

पिशुना पिशतीति पिशुना, अव
यव घट्टीतें करित्ये जी ती. क.
पिशधा. अवयव अ. लताविशे
ष. पिंडिका. आ. स्त्री.

पिष्टकः पिष्टस्य विकारः पिष्टकः,
पिष्टाचा जो विकार तो. त. वडा
घारगाड्यादि. अ. पु.

पिष्टपचनं पच्यते च पचनं, पिष्ट
स्य पचनं पिष्टपचनं, पिष्ट पाक
करणारें जें तें. सतवा रुदई इत्यादि
अ. न.

पिष्टातः पिष्टमततीति पिष्टातः,
पिष्टाग्रत निरंतर गामी जो तो. क.
अतधा. सातत्व गमन अ. बुद्ध.
अ. पु.

पीठं पिठस्य त्रपीठं, क्लेशपाच्यो
जाचेवाचीं तें. क. पाठधा. हिंसा
दि. अ. आसन. अ. पु. न.

पीडनं पीडयते इति पीडनं, वि-
लौडनं जें तें. कृ. पीडया. अथ गा
ह. अ. धान्यादिकांनीं संपन्न जो
देश त्यास पर राज चक्रा पासून
जी पीडा तें. २ पीडा अ. न.

पीडा पीडयतीति पीडा, दुःखदि
संयुक्त करित्ये जीती. कृ. पीडया. अ.
वगाह. अ. दु. ख. २ मनास जें दुःख
तें. आ. स्त्री.

पीतः पिवति वर्णांतरमिति पीतः,
वर्णांतरातें प्राधान करितो जो ती.
कृ. पाया. पान. अ. पिवळा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

पीतदारु पीतदारुर्घस्यतत् पीत
दारु, पिवळें आहे काष्ठ जाचें तो
स. दारुहळद. उ पुनदेवदारुचें
झाड. उ. न.

पीतद्रुः पीयते चक्षुषायमिति पी-
तः संचासी दुश्च पीतद्रुः, नेत्रें क
रून सादर वळोकन करिजे तो कसा
जो हसतो. स. देवदारुचें झाड.
उ. पु.

पीतनं पीतं करोतीति पीतनः,
पिवळारंग करणारा जी ती. कृ.
कृत्र. प. करण. अ. आंचाडया

चें झाड. अ. पु. २ कुंकुम. ३ ह
रताळ. अ. न.

पीतसारकः पीतः सारोच -
स्य पीतसारकः, पिवळा आहे सा
र ह. गाभा जाचो तो. स आसणा
चें झाड. अ. पु.

पीता पीयते इति पीतां, पान करि
जेत्ये जी ती. कृ. पाया. पान. अ.
हळद. आ. स्त्री.

पीतांबरः पीतमंबरं पश्यसपी
तांबरः, पीतवर्ण आहे वस्त्र जा
चें तो. स. विष्णु. अ. पु.

पीतिः पिवतीति पीतिः, पान कर
णारी जी ती. कृ. पाया. पान. अ. प्रा
शन. इ. स्त्री. २ घोडा. इ. पु.

पीनः प्यायते स्म पीनः, चड्डी पारि
जेतो जी ती. कृ. ओण्यायीया. वृ
द्धि. अ. पु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पीनसः पीनं स्थतीति पीनसः,
उघाचा नाश करणारा जी ती. कृ.
घोधा. अंतकर्मण. रोगविशेष ह.
पडसें अ. पु.

पीनोद्गी पीनमूषोः पीनोद्गी,
उघ आहे ऊध ह. ओढि जी ती तो.
स. मोठे कासेची गाय. इ. स्त्री.

पीयूषं पीयतइतिपीयूषं, देवांना
प्राशन करिजेतें जें तें. क. पाथा.
पानअ. असृत. अ. न. २ नवीन
विचालेल्या गाईंचे सात दिवस प
र्यंतदूध अ.पु

पीलुः पीलतीतिपीलुः, रोधकरि
तो जो तो. क. पीलधा. प्रतिघंभअ
अक्रोडवृक्ष. २हत्ती. ३ बाण. ४पु
ष्य. ७ पु.

पीलुपर्णी पीलोरिवपर्णान्यस्याइ
तिपीलुपर्णी, अक्रोडासारिवीआ
हेत पानेंजीवींती. स. सुरबेल ई
त्या

पीवः प्यायतेइतिपीवः, वृक्षीपा
विजेतो जो तो क. ओष्यापीधा
वृद्धिअ. पुष्ट. वि अ. पु. न आ.
त्या

पीवरं विग्रहारिसर्वपूर्वींच्याश
ब्दा प्रमाणें.

पीवरस्तनी पीवरास्तना. यस्या
सापीवरस्तनी, पुष्टभाहेतजन
जीचे ती. स. मोठे स्तनाची. ई. स्त्री

पुक्कसः पुक्कसितंपरुषंकृस
तीतिपुक्कसः, निच परुषाप्राप्त प्रा
प्तजो तो क. कसधा गतिअ. वांडा

क. अ. पु.

पुंरवः पुमांसंरवनतीतिपुंरवः, पु
रुपातें विदारण करिती जो तो. क.
स्वनुधा अरदानअ. वाणाचा अर
यवविशेष. अ. पु.

पुच्छं पुच्छतीतिपुच्छं, मूमीवर
लोळणारे जें तें. क. पुच्छधा. प्रमा
दअ. शेंपटी. अ. पु. न.

पुंजः पिंजयतीतिपुंजः, संधीघृत
होणारा जो तो. क. पिंजिधा हिंसारि
अ धान्यादिकाची रास. अ. पु.

पुटं पुटतीतिपुटं, संबद्ध होतें जें तें
क. पुटधा. संश्लेषणअ. पात्र अ न.

पुटभेदाः जलशिरोरूपपुटभिता
निर्यांनितेपुटभेदाः, जलाचें जें पि
रह अग्रभाग तेंच पर्णें त्यातें भेद
करून निघतात ते. क. किदिरधा
विदारणअ चक्राकार जें जल सा
लींजानें तें पीवरा. अ. पु

पुटभेदनं पुटानिपात्राणिभियते
अत्रइतिपुटभेदनं, पत्रें विदीर्णहे
तात ज्याचेदावीं तें. क. किदिरधा
विदारणअ शहर. अकारात. न
पुंसक.

पुंडरीकः पुंडरिकमन्त्रियत्वस

पुंडरीकः, पुंडरीककमलसदृश
आहे वर्णजाचा तो. त. आघे
प दिशेचा हति. अ. पु. श. अ. क.
म. पु. न. ३ वाद्य. ४ अभि. अ. पु.

पुंडरीकाक्षः पुंडरीकइवअक्षिणी
पस्यसपुंडरीकाक्षः, कमलासाधि
रतीं आहेत अक्षिहा. नेत्रेजाचा
तो. स. विष्णु. अ. पु.

पुंडर्ये पुंडयतीतिपुंडे, तत्अर्थ
यस्यतत्पुंडर्ये, नाशक आहे प्र
धान हा. बीजज्याचेतो स. ज्याची
पाने सालवणपा साररतीं असता
त असेजेस्यलकमलते. अ. न.

पुंडुः पुंड्वतेइतिपुंडुः, इतरसौं
दर्याप्रत खंडन करिजेतो जो तो.
क. पु. विधा. खंडनअ. घोड्याचे
वर्गेरे कपाळावर चित्रनाम अस
तो तो २ उसांतील एक भेद. अ. पु.

पुंडुकः पृडतीतिपुंडुकः, स्रस्र
करणाराजीतो. क. पृ. धा. स्रस्र
अ. कुल घ्राडविशेष हा. मधुम
लती. अ. पु.

पुण्यः पुणतिशक्तं करोतीतिपुण्य.
शुभकर्म करितो जो तो क. पु. ध्या
शुभकर्मअ. परिश्र. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री. २ सुंदर. ३ सरवदेणा
राधर्म. ४ स्रक्त. अ. न.

पुण्यजनः पुण्यश्चासौजन्यश्च
पुण्यजनः, पुण्यसंज्ञक जो जन
तो. स. राक्षस. अ. पु.

पुण्यजनेश्वरः पुण्यजनानां ईश्व
रः पुण्यजनेश्वरः, पुण्यजनांचा जो
स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

पुण्यभूमिः पुण्याचासौभूमिश्चपु
ण्यभूमिः, पुण्यकारक अशी जी भू
मी ती. स. विंध्याद्रीव हिमालय त्या
ची मध्यभूमि. इ. स्त्री

पुण्यवान् पुण्यमस्त्यस्यपुण्यवा
न्, पुण्यआहे जास तो. त. पाण्य
वान् वि. त्. पु. न. ई. स्त्री.

पुद्गलः पुद्गिलतीतिपुद्गलः, कु
त्सितअज्ञानातें नाश करितो जो तो
क. गृधा. निगरणअ. आत्मा. २ दे
ह. अ. पु. सुंदर वि. अ. पु. न. आ
स्त्री.

पुनिका पुद्गुत्सितंतायतेइतिपु
निका, कुत्सित संतान करणारा
जीती. क. तापूया. संतानादिअ.
तुषा सारिरवा मधुसन्न करणा
री माशी. आ. स्त्री.

पुत्रः पुत्री पुनरकात्रायतेइति
पुत्रः, पुन्याम नरका पासून रक्ष
ण करणारा जो ती. कृ. चैद्ध्या. पा
लनअ. सुलगा. अ. पु. २ सुलगी.
ई स्त्री.

पुत्री पुत्रश्चदुहिताचपुत्री, पुत्र
आणिकन्या जी ती. स. पुत्र आ
णिकन्या. नि. द्वि. अ. पु.

पुनः सुत्यतेइतिपुनः, अविचार
प्राप्त जें ते. कृ. सुह्या. वैचिद्य
अ. अग्रचम. २ षोड विशेष त्या
अर्थाअय.

पुनः पुनः सुत्यतेइतिपुनः पु
नः, बारं बार अविचार प्राप्त जें
ते. कृ. सुह्या. वैचिद्यअ बारं श
रत्याअर्थाअय.

पुनर्नवः पुनः नोतीतिपुनर्नवः,
बारं बार स्तुति पावती जो ती.
कृ. सुधा. स्तुतिअ. नरव. अ. पु.

पुनर्नवा पुनरपीक्षणांनूयतेइति
पुनर्नवा, बारं बार स्तुतिजेती
जी ती. कृ. सुधा. स्तुतिअ.
घेदुळी. आ. स्त्री

पुनर्भवः पुनर्भवतीतिपुनर्भवः,
पुनः हीणारा जो ती. कृ. पृथा. स

नाअ. नरव. अ. पु.

पुनर्भूः पुनर्भवतिसंस्कृतापुनर्भूः,
प्रथम एकाची स्त्री होऊन पुनः
दुसऱ्याची स्त्री होत्ये जी ती. कृ. पृ.
धा. सजाअ. प्रथम एकाची बायको
होऊन पुनः दुसऱ्याची बायको हो
ते ती स्त्री. ऊ. स्त्री.

पुन्यायः पुन्यागइवपुन्याग., पुन्या
गइत्या सारिखा जो ती. स. उंउणी
चेंझाड. अ. पु.

पुमान् पातीतिपुमान्, रक्षण क
रणारा जो ती. कृ. पाधा. रक्षणअ
मलुष्यन्. पु.

पुरःसरः पुरःसरतीतिपुरःसरः,
पुढें जाणारा जो ती. कृ. सृधा. ग
तिअ. पुढे जाणारा. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

पुरं पिपतीतिपुरं, पालन करितें
जें ते. कृ. पृथा. पालनअ. शहर. १
घर. अ. न. ३ गुणुळ वृक्ष. अ. पु.

पुरतः पुरइतिपुरतः, अग्रगम
नार्थांते करितें जें ते. न. द्वि. त. व.
पुढच्यापार्शीं ह. अग्रजागाचे बायी
त्याअर्थाअय.

पुरद्वारं पुरस्वद्वारं पुरद्वारं, नग

राचें जें दारतें. स. नगराचें दार.
अ. न.

पुरंदर: पुर: दारयतीतिपुरंदर;
शत्रुनगरांतें विदारण करितो जो
तो. क. वृधा. विदारणअ. इंद्र.
अ. पु.

पुरंधि: पुरंधी पुर: धारयती
तिपुरंधि:; गृहादिकांतें धारण क
रित्ये जी ती क. धृधा. धारण
अ. जीस नवरा व पुत्र आहे ती
स्त्री. इ. २. इं. स्त्री.

पुर: पुरतीतिपुर:; अग्रगमनार्थो
तें करितें जें तें. क. पुरधा. अग्रग
मनअ. अग्रभागाचें वाचीं त्या
अर्थीं अग्र.

पुरस्कृत: पुरीकारिपुरस्कृत:;
अग्रभागीं करिजेला जो ती. क. क
त्रधा. करणअ. पुढें केलेंलां. २ पूजि
त. ३ शत्रूनें आक्रांत. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

पुरस्तात् पूर्वस्मिन्कालेपुरस्तात्;
पूर्वकालाचें वाचीं जें तें. स. प्रथ
म. २ अग्रभाग. ३ अतीत त्याअ
र्थीं अग्र.

पुरा पुरतीतिपुरा; चिरकाक या

अर्थीं अग्रगामीजें तें. क. पुरधा.
अग्रगमनअ. चिरकाल. २ पूर्वीं
३ अतीत. ४ सन्निहित. ५ भावि
त्या अर्थीं अग्र.

पुरायां पुरामवंपुराणं, पूर्वीं होणा
रें जें तें. त. सर्गप्रतिसर्गादि पंच
लक्षणात्मक जें काव्य तें. २ शास्त्र.
३ सोळा पैसे. अ. न. ४ प्राचीन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरातनं विग्रहादिपुराणशब्दा
प्रमाणें प्राचीन. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पुराहृतं पुराहृतं आचष्टे इतिपुरा
हृतं; पूर्वाचरिताप्रत कथन करि
तें जें तें. क. पुराहृतप्रकृतकथा.
ग्रकथनअ. प्राचीन इतिहास. अ. न

पुरी पुरतीतिपुरी; उत्कृष्टत्वे कक
न ज्ञात जी असत्ये ती. क. पुरधा.
अग्रगमनअ. नगरी. इं. स्त्री.

पुरीतत् पुरीं शरीरं तनीतीतिपु
रीतत्; शरीरांतें विस्तार करणा
रें जें तें. क. तलुधा. विस्तारअ.
आंतडें. त. न.

पुरीषं पिपतिंशरीरंपुरीषं; शरीर
शरीरांतें रक्षण करितें जें तें. क. पृधा.

पालन पूरणअ. पुष्कळ.

विद्या. अ. पु. न.

पुरुषः पुरिदेहेसीदतीतिपुरुषः, हे
हान्चेवायीं राहतो जो तो. कृ. षड्धा.

अवसादनादिअ. शरीराधिदैवत

स. आत्मा. २. उडणीचें श्राव. ३. म

तुण ४. पुरुषव्यक्ति. अ. पु.

पुरुषोत्तमः पुरुषेषु उत्तमः पुरुषो

त्तमः, पुरुषां मध्यें जी उत्तम तो. स

विष्णु. अ. पु.

पुरुहः पुरुहंतीतिपुरुहः, अ

नेकां प्रतहन्न करितो जो तो कृ

हनधा. हननअ. पुष्कळ. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

पुरुहूतः पुरुहूतंयस्यस्यपुरुहू

तः, बहुत आहे पक्षाचेवायीं

हवन जास ती. स. इंद्र. अ. पु.

पुरोगः पुरोगच्छतीतिपुरोगः,

अग्रभागीं गमन करणारा जो तो.

कृ. गम्बुधा. गतिअ. पुटें जाणारा.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पुरोगमः इत्यादिसर्वपूर्वांच्या श

ब्दाप्रमाणें.

पुरोगामी इत्यादिसर्वपूर्वांच्या श

ब्दाप्रमाणें.

पुरोडाशः पुरःदाशंतिइतिपुरोडा
शः, प्रथमदेतातव भक्षितात जातें तें ह द

मृधा. दानअ. हविर्भेद. २. हुतशेष. ३.

सोमलत्तेवारस ४. पीठ. अ. पु.

पुरोधः पुरोग्रिधीयतेइतिपुरोधः,

अग्रभागाचेवायीं स्थित करिजेतो

जो तो कृ. दुधाञ्जधा. धारणअ. पु.

रोहित. स. पु.

पुरोभागी पुरोभजतेइतिपुरोभा

गी, प्रथम दोष सेवन करितो जो तो

कृ. भजधा. सेवाअ. दोष मात्र पा

हणारा. इन्द्र. पु.

पुरोहितः विग्रहादिपुरोधाशब्दा

प्रमाणें. अ. पु.

पूः पिपतीतिपूः, रक्षणकारित्यं जी

ती. कृ. पूधा. पालनअ. शहर. इ.

स्त्री.

पुलाकः फोलतीतिपुलाकः, मह

ल पावतो जो तो. कृ. पुलधा. महल

अ. तंडुल शून्य व्रीहि. २. भाताचें

शीत. अ. पु.

पुलिनं पुलतीतिपुलिनं, महल

पावतें जें तें. कृ. पुलधा. महल

वाळवंट. अ. न.

पुलोमजा पुलोमनः सुनेर्जाताड

लोमजा, पुलोमानामक ऋषि
पासून झाली जी ती ह. जनीधा.
प्रादुर्भाव अ. इंद्राची बायको. आ.
स्त्री.

पुंश्चली पुंसः चलतीतिपुंश्चली,
भर्त्याहून अन्य पुरुषासी गमन
करयारी जी ती. ह. चलधा. गति
अ. च्यभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

पुषितं विग्रहादिपुषशब्दाप्रमा
णे पोसलेले. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

पुष्करं पुष्पातीतिपुष्करं, पुष हो
ते जें तें. ह. पुषधा. पुष्टिअ. उदक
२ आकाश. ३ औषधि विशेष. ४
तरवारीचा मध्य ५ तीर्थविशेष.
६ हत्तीच्या सोडेचें अग्र. ७ बाघ
रूप जें पांढें त्याचे सुर. अ. न.
कमळ. अ. पु. न.

पुष्कराक्षः पुष्करस्य आन्दा पुष्कर
राक्षः, कमलाचें आढे नाम जा
स ती. स. सारस नामा पक्षि. अ.
पुष्किणी

पुष्करिणी पुष्करमुदकमत्रासी
निपुष्करिणी, उदक आढे जीचा
राणी ती. क. लहान मरोवर. ई. स्त्री

पुष्कलः पुष्यतीतिपुष्कलः, पुष
होतो जो तो. ह. पुषधा. पुष्टिअ. पा
रबांगला २ श्रेष्ठ. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री

पुष्टं पुष्यतेस्मपुष्टं, पोषण करिजे
लें जें ते ह. पुषधा. पुष्टिअ. पोसले
ले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पुष्पं पुष्प्यतितत्पुष्पं, विकसित हीं
तें जें ते ह. पुषधा. विकसन
अ. फूल. २ स्त्रीरज. अ. न

पुष्यकं पुष्यस्यप्रतिहति पुष्यकं, पु
ष्याची जी प्रतिमा तें. न. कुबेराचें
विमान अ. पु. न. २ जस्ताचें फू
ल. अ. न

पुष्यकेतु पुष्यस्य केतुरिव नाशक
लासुष्यकेतु, पुष्याला केतु मार
खें जें नाशक तें. स. जस्ताचें फू
ल. उ. न.

पुष्यदंतः पुष्यभिव दंतायस्यस
पुष्यदंतः, पुष्यासाभिरवे आहंत
दांत जावे ती स. बायच्य दिशेचा
हत्ती. अ. पु.

पुष्यधन्वा पुष्यधनुष्यस्यसपुष्य
धन्वा, पुष्य आढे धनुष्य जावे ती
स. मदन. अ. पु.

पुष्परथः पुष्पेणात्रोत्सवादीरथः,
पुष्परथः, यात्रादिकान्वावायींजो
रथ तो. स. श्रीडारथ. अ. पु.

पुष्पफलः पुष्पवत्फलं पश्यसः पु
ष्पफलः, पुष्पसदृशवर्तुल फल
आहे जाचें तो. स. कवरीचावृक्ष.
अ. पु.

पुष्परसः पुष्पस्थरसः पुष्परसः
पुष्पाचा जो रस तो. स. फुलांती
ल मध. अ. पु.

पुष्पवती पुष्परजोरूपस्थाः पुष्प
वती, रज आहे जीस ती त. रज
स्वला स्त्री. इ. स्त्री.

पुष्पवंतो पुष्पविकासस्तद्वंतो पु
ष्पवंतो, पुष्पविकास होतो जाचा
योगानें तो. त. एकौक्तीने चंद्रसू
र्य. अ. पु. द्वि. नि.

पुष्पलिट् पुष्पाणिलेटीतिपुष्पलि
ट्, पुष्पांते आस्वादन करणास जो
तो ह. लिहधा. आस्वादन अ. अ.
मर. इ. पु.

पुष्पसमयः पुष्पाणांसमयः पुष्प
समयः, पुष्पांचा जो समय तो. स.
वसंत ऋतु. अ. पु.

पुस्तं प्रकृततेइतिपुस्तं, आदत

करिजेतें जें तें. ह. पुस्तधा. आ
दसादि अ. मातीची रंगेरे पुतळी.
करणें. अ. पु. न.

पुष्यः पुष्यंतिअस्मिन्अर्थाः इति
पुष्यः, पुष्य होतात अर्थ जाचेंगधीं
तो. ह. पुष्या. पुष्यिअ. पुष्यनह
त्र. अ. पु.

पूगः पुनातीतिपूगः, पवित्र करि
तो जो तो. ह. पूग्धा. पवनअ. पै
पळीचें झाड. २ समूह. अ. पु

पूजा पूजनं पूजा, पूजन जें ती.
ह. पूजधा. पूजाअ. पूजन. आ
स्त्री.

पूजितः पूज्यतेइतिपूजितः, पू
जन करिजेला जो तो. ह. पूजधा
पूजाअ. पूजलेला. २ मान्य. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूज्यः पूज्यतेइतिपूज्यः, पूजितक
रिजेतो जो तो. ह. पूजधा. पूजा
अ. वंद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
२ सासरा. अ. पु.

पूतः पचतेइतिपूतः, पवित्र होणा
रा जो तो. ह. पूग्धा. पवनअ.
पवित्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
मूस घालून शुद्ध केलेले धान्य

अ. न.

पूतना पूतं करोतीति पूतना, आ
रोग्य द्वारा पवित्र करित्वे जी ती.
ह. डुरु अ धा. करण अ. हिरजा
चें झाड. आ. स्त्री.

पूतिक: पुनातीति पूतिकः, पवित्र
कीरती जी ती. ह. पू अ धा पवन अ
कांटे करजाचें झाड. अ. पु.

पूतिकरजः पूतिश्चासौ करजश्च
पूतिकरजः, दुर्गंधियुक्त असा जी
करज वृक्ष तो. स. कांटे करजाचें
झाड अ. पु.

पूतिकरंजः पूतिश्चासौ करंज
श्च पूतिकरंजः, दुर्गंधियुक्त असा
जी करज वृक्ष तो. स अर्थादि पू
र्वीच्या श. प.

पूतिकाष्ठ पूतिकाष्ठं यस्य पूतिक
ष्ठं, पवित्र आहे काष्ठ जाचें तो. स
देवदारूचें झाड. २ सरळ देवदा
र वृक्ष. अ. न.

पूतिगंधिः पूतिः गंधः अस्य पूति
गंधिः, दुष्ट आहे गंध जाचा तो. स
दुर्गंधियुक्त. वि. इ. पु. स्त्री. न.

पूतिफली पूतिः फले अस्या इति
पूतिफली, दुर्गंध आहे फलाचें व

यी जीच्या ती. स. बावनी. ई. स्त्री.

पूपः पुनातीति पूर्यते पिवतीति पूपः,
घृतपान करणारा जी तो. ह. पाधा
पान अ. वडा घारगा इत्यादि. अ. पु.

पूरः पूरयतीति पूरः, भरण करि
ती जी ती. ह. पूरीया. आप्यायन
अ. जलप्रवाह. २ खाद्य. ३ व्रणसं
शुद्धि. अ. पु.

पूरणी पूरयतीति पूरणी, विस्तार
र द्वारा पूरण करित्वे जी ती. ह. पू
रीया. आप्यायन अ. सांवरीचें झा
ड. ई. स्त्री.

पूरितः विग्रहादिपूर्णशब्दाप्रमा
णैः पूर्णं भरलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पूरुषः विग्रहादिसर्वसुरूप शब्दा
प्रमाणे.

पूर्ण पूर्यतेस्य पूर्णं, परिपूर्ण हीइ
जेतें जें तें. ह. पूरीया. आप्याय
न अ. सपूर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूर्णकुंभः पूर्णश्चासौ कुंभश्च पू
र्णकुंभः, जलानें पूर्ण जो कुंभ तो
स. भरलेला घट. अ. पु.

पूर्णिमा पूर्यते मासो नयेति पूर्णि
मा, परिपूर्ण होतो हे मास जीणें ती.

रु. पूरीधा. आप्यायनअ. पौर्णिमा
तिथि ह्य. सुक्लपक्षान्ती शंघटन्ती
तिथि. आ. स्त्री.

पूतं पूयंतेइतिपूतं, पूर्णं होइजे
तें जें चापीरूपादितें. रु. पृथा.
पूरणाद्यर्थ. देवालयतळें इत्यादि
बांधण्याचें धर्मकृत्य अ. न.

पूर्वैः पूर्वतीनिपूर्वः, सृष्ट्यादिपू
रण करितो जो तो. रु. पुर्वधा.
पूरणअ. ब्रह्मदेव. २ पितृपिता
महादि पूर्वज. अ. पु. ३ समग्र.
४ आद्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

पूर्वजः पूर्वस्मिन्कालेजातः पूर्वजः
पूर्वकालीं झाला जो तो. रु. जनी
धा. प्रादुर्भावअ. ज्वेष्ठबंधु. २ पि
तृपितामहादि पूर्वज. अ. पु.

पूर्वदेवाः पूर्वचतेदेवाश्च पूर्वदेवाः
पहिले जे देव ते. स. दैत्य. अ. पु.

पूर्वपर्वतः पूर्वश्चासौ पर्वतश्च
पूर्वपर्वतः, पूर्वअसा जो पर्वत
तो. स. उदयाचल. अ. पु.

पूर्वेद्युः पूर्वस्मिन्महनिपूर्वेद्युः,
पूर्वीदिवसाचेदयां त्याअर्थी अ
व्यय.

पूषा पुष्पातीतिपूषा, पुष्टीतें दे

तो जो तो. रु. सुषधा. पुष्टिअ. सु.
र्य. न. पु.

प्याट् प्यायतेइतिप्याट्, संज्ञोप
नाथांतें वादवितें जें तें. रु. आं
प्यायीधा. वृद्धिअ. संबोधनार्थी
अव्य.

पृक्तिः पर्वनंपृक्तिः, संपर्कं जो
ती. रु. पृचीधा. संपर्क अ. स्पर्श
इ. स्त्री.

पृच्छा पृच्छतिइतिपृच्छा, प्र
श्न जो ती. रु. प्रच्छधा. शीप्सा
अ. प्रश्न. आ. स्त्री.

पृतना प्रियतेइतिपृतना, व्याघ्रा
म करणारी जी ती. रु. पृड् धा. व्या
घागअ. सेना दोन तीन वाहिनी
ह्य. एक पृतनात्मक सेना. आ. स्त्री

पृथक् पर्ययतीतिपृथक्, प्रदो
षार्थांतें करितें जें तें. रु. पृथधा.
प्रदोषअ. वर्जन त्याअर्थी अव्य.

पृथक्पर्णी पृथक्पर्णीनिघन्ताः
साष्टथक्पर्णी, विभक्त आहेत प
र्णी जीचीं ती. स. टक्कापिठवण.
इ. स्त्री.

पृथगात्मता पृथगात्मनोभाव-
पृथगात्मता, आत्माचा जो पृथ

कृणाव ह्य. प्रकृतिपुरुषांचा भेद
करून जें शानती. त. व्यक्ति. आ
स्त्रीलिंगीं.

पृथग्जनः सज्जनेभ्यः पृथग्भू
तीजनः पृथग्जनः, सज्जनाहून
वेगळाजोजन ती. स. पामर. २.
सूर्त्. अ. पु.

पृथग्विधः पृथग्विधास्य पृथग्वि
धः, पृथक् आहे प्रकार जाचा ती
स. नानाविध. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

पृथिवी प्रथत इति पृथिवी, विस्तृ
त होत्ये जीती. कृ. प्रथधा. प्रख्या
नअ. भूमि. ई. स्त्री.

पृथुकः पर्ययतीति पृथुकः, प्र
क्षेप करितो जीतो. कृ. पृथधा.
प्रक्षेपअ. बालक. २ पोहे. अ. पु.

पृथुरोमा पृथुरोमाणि पक्ष्मायस्य
पृथुरोमा, मोठे आहेत पर जाचे
तो. स. मह्य. न. पु.

पृथुलं पृथुलं लातीति पृथुलं,
महत् ग्रहण करितें जें ते. कृ. ला
धा. आदानअ. विस्तीर्ण. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

पृथुः विग्रहादिसर्वपूर्वोच्चा शब्दा

प्रमाणें. उ. पु.

पृथ्वी विग्रहादिसर्वपृथिवीशब्दा
प्रमाणें. २ काळें जिरें स्त्र. काळें.
३ हिंय हस्ताची पत्री. ई. स्त्री.

पृथ्वीका प्रथते इति पृथ्वीका, स
खानें प्रख्याति पावत्ये जीती. कृ.
प्रथधा. प्रख्यानअ. इलाची. आ.
स्त्री.

पृदाकुः पर्दतीति पृदाकुः, कु
त्सित शब्द करितो जीतो. कृ. प
दंथा. कुत्सितअ. सर्प. उ. पु.

पृश्निः स्पृशतीति पृश्निः, सम्य
क स्पर्श करणारा जीतो कृ. स्पृ
शधा. संस्पर्शनअ. किरण. २ ज्या
चें शरीर फार लाहान तो. इ. पु.

पृश्निपर्णी पृश्निरत्यं पर्णमस्या
इति पृश्निपर्णी, अत्य आहे पर्ण
जीचें ती. स. टवळा पिठवण.
ई. स्त्री.

पृषत् पृषताः संत्यस्येति पृषत्,
पृषत् ह्य. बिंदु जें ते आहेत जा
सतो. त. पृषत्. २ मृगविशेष.
अ. पु.

पृषत् पर्यतीति पृषत्, संचन हो
तो जीतो. कृ. पृषुधा. संचनअ.

पाण्याचा विंदु. इ.पुं.

पृषत्कः पर्यतीतिपृषत्कः, शत्रु
नाश करणारा जो तो. कृ. पृषुधा.
सेचनअ. बाण. अ.पु.

पृषदम्बः पृषन्मृगभेदोम्बोद्य
स्येतिपृषदम्बः, मृगभेदआहे
अम्बजाचा तो. स. वासु. अ.पु.

पृषदाज्यं. पृषातकं पृष्यते
इतिपृषत् पृषतासहितमाज्यंपृ
षदाज्यं, दधिसुक्तजें घृततें. स
दधिसुक्त रूप. अ.न.

पृष्ठं पृष्यतेइतिपृष्ठं, सेचनक
रिजेतें जें तें. कृ. पृषुधा. सेच
नअ. शरीराचापृष्ठभाग. अ.न.

पृष्ठ्यः प्रशस्तंपृष्ठमस्यपृष्ठ्यः, प्र
शस्तआहे पृष्ठभागजाचा तो.
त. भार वाहणारा घोडा. अ.पु.
२ पृष्ठांचा समूह. अ.न.

पृष्ठाः पर्यतीतिपृष्ठाः, क्षरण
पावतो जो तो. कृ. पृषुधा. सेचन
अ. अल्पतलु. इ.पु.

पंचकः पचतीतिपंचकः, संत
प्त होतो जो तो. कृ. दुपचपृधा.
पोकअ. पेंचा पक्षि. २ हनीच्या
शेपडी जवळ गुदस्थानाचा आ

च्छादक जो मांस पिंड विशेषतो.
अ.पु.

पेटकः विग्रहादिपेटकशब्दाप्र
माणें. अर्थ वस्त्रें अलंकार ठेवण्या
ची पेटि. २ समूह. अ.पु.

पेठा विग्रहादिपूर्वांच्याश. प्र. पेठी
आ. स्त्री.

पेठी पित्यतेइतिपेठी, वस्त्रादि
कें करून संबद्ध होइजेत्ये जी ती
कृ. पिटधा. संघातअ. वस्त्र अ
लंकार ठेवण्याची पेठी. ई. स्त्री

पेडा पेडतीतिपेडा, अर्थादिपि
टकशब्दाप्र. कृ. पिडिधा. संघात
अ. पेठी. आ. स्त्री.

पेयूषं विग्रहादिपीयूषशब्दाप्र.
अमृत. २ नवीन विचालेल्या गा
ईचें सात दिवस पर्यंतचें दूध.
अ.न.

पेलवं पेलनंपेलः सोस्याप्तीति
पेलव, भेदन आहे जास तें. त.
विरळ. वि. अ.पु. न. जा. स्त्री.

पेशलः पेशनंपेशः सोस्याप्तीति
पेशलः, चित्तहोत निरोधआहे
जास तो. त. कंदूर. २ चतुर. वि.
अ.पु. न. आ. स्त्री.

पेशिः पेशी पिंशतीतिपेशिः,
अवयव करणारी जी ती कृ. पि
शधा. अवयव अ. पद्यादिकांचे
अंते ह्य. कचठ. इ. २ ई. स्त्री

पैठरं पिठरेसंस्कृतं पैठरं, स्थाली
चेगयीं संस्कृत जे अन्न तें. त.
स्थालींत शिजवलेले अन्न. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

पैतृषसेयः पितृषसुरपत्यं
पैतृषसेयः, पित्याच्या वहिणी
चा जो पुत्र तो. त. आते भाऊ.
अ. पु.

पैतृषस्त्रीयः पितृषसुरपत्यं
पैतृषस्त्रीयः, पितृभगिनीचे
जे अपत्य ते. त. आते भाऊ अ.
पुलिं.

पैत्रं पितृणांमिदंपैत्रं, पितरांचें
जे इहं ह्य. हे तें. त. अंगुष्ठ आ
णितर्जनी त्यांचें अंतर. अ. न.

पौगंडुः पुनातीतिपौः, पौगंडे ए
कदेशोपस्यपौगंडः, बायू आहे ए
कदेशाचे रायीं जाचा तो. स. न्या
चें अवयव स्वभावतः कांही क-
मी असतात तो. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पौदगलः पौदेनसंन्नेषेणगल
तीतिपौदगलः, समिअणानें स्व
ळ भक्षण ह्य नाशन करितो जो तो
कृ. गलधा अदनअ. देवनळ. २.
लहाळा. अ. पु.

पौरा पौरयतीतिपौरा, स्त्रीपुरु
षाच्या चिन्हांनें भासणाशी जी ती.
कृ. पुटधा. भासनअ. जीच्या स्तनो
षांवर केश आहेत अशी पुरुष
चिन्हांची जी स्त्री ती आ. स्त्री.

पोतः पुनातीतिपोतः, उत्तीर्ण
करितो जो तो. कृ. पूज्या. पवन
अ. बालक. २ नौका ३ बाहणें
अ. पु.

पोतवणिकू पोतस्यवणिकू पो
तवणिकू, नौकेचा जो वणिकू.
ह्य. व्यापारी तो. स. गलवताचा
व्यापार करणारा. ज. पु.

पोतवाहः पोतंवहतीतिपोतवा
हः, नौकेतें वाहणारा जो तो. कृ.
वहधा. प्रापणअ. गलवताचे म
ध्यसंभावर राहून दुष्टप्राण्याचे
निवारण करणारा मनुष्य अ. पु.

पोताधानं मत्स्यपोताअस्मिन्
धीयंतइतिपोताधानं, मत्स्य वा

लक राहतात ज्याचेटांघींते. रु.

दुधाजूधा धारणा. लहान म
स्याचे पौरांचे समूह पात्र. अ. न

पोत्रं पूयतेनेनपोत्र, शुद्ध करिजे

तें जेणेते रु पूजूधा. पवनअ. व

स्थ. २. डुकराच्या तोंडाचें अग्र. ३.

नागराचें अग्र अ. न.

पोत्री पोत्रं प्रशस्त मुरवमस्यास्ती

तिपोत्री. प्रशस्त आहे मुसजाचे

तो त. डुकर. इन्. पु

पोत्री पुत्रस्य पुत्र्यावा अपत्यं पो

त्री, पुत्राची किंवा कन्येची जी-

कन्या ती त पुत्रादिकाची कन्या. स्त्री

पौंडर्यं पुंडस्य अर्च्यं पुंडर्यं, पुंड

र्यमेव पौंडर्यं, रोगभाशनासजे

श्रेष्ठ ने पुंडर्यं तेंच पौंडर्यं. औ

षधि विशीष. अ. न.

पौरं पुरेभवंपौरं, नगराचेटांघीं

जे उत्पन्न ते त. रोहिस गघन.

अ. न

पौरस्थः पुरोभवः पौरस्थः,

अग्रभागी होतो जी तो. त कुचे

र अ. पु. २. प्रथम. वि. अ. पु. न.

जा. स्त्री.

रुषं, पुरुषाचा धर्म किंवा

कर्मजेंतें. त. पराक्रम २. पुरुष

ल ३. मस्तकावर सरळ बरहात

केलेल्या पुरुषाची उंची. अ. न

पौरुषी पुरुषः प्रमाणमस्या. पौरु

षी, पुरुष प्रमाण आहे उदकजी

चेंती मस्तकावर सरळ हात

केलेल्या पुरुषाची उंची. ई. स्त्री

पौरोगवः पुरः प्रथमं याच्यवस्तु

पुगोर्नेत्रमस्थपुरोगः, स एव पौ

रोगवः, याच्यवस्तूचा रापी आ

हे दृष्टि जाची तो पुरीगु तोच पौरो

गव. त. वाकनीस. अ. पु.

पौर्णमासः पौर्णमास्याभवः पौ

र्णमासः, पौर्णमासीचा रापी वि

द्यमान जो याग तो. त. पूर्णिमेस

करावयाचा जो याग तो. अ. पु.

पौर्णमासी पूर्णमासश्चंद्रस्तसे

चंपौर्णमासी, पूर्णमास हा चंद्र

त्याची नीहीती त. पूर्णिमा. ई. स्त्री

पौलस्यः पुलस्ती गौत्रापसंपौल

स्यः, पुलस्ति ऋषीचें जें गोत्राप

स्य हा नातु तो. त. कुचेर. अ. पु.

पौलिः पौलतातिपौलः पौलं ननि

हंतः पौलिः, महत्त्वाने संकादित

जाती त. पौष्ठी. इ. स्त्री.

पौषः पुष्ययुक्तापौर्णमासीयत्रा
स्ति सपौषः, पुष्ययुक्त आहो पौ
र्णिमा जानेवायीं ती. त. पौषमा
म. अ. पु.

प्रकांडं प्रकाम्यतइतिप्रकांडं, गृ
हादिनिमाणार्थं उत्तम प्रकारें इ
च्छिजेते जें तें. क. कमुधा. कां
तिअ. प्रशस्त. अ. न. मूळापा
सून शाखा मर्थाद जो इक्षु प्रा
सती. अ. पु. न.

प्रकामं प्रकामनंप्रकामं, अर्था
दिकामशब्दाप्रमाणें. क. कमुधा.
कातिअ. पयोच्छ त्वाअर्थी अच

प्रकारः प्रकरणंप्रकारः, भेद कि
ं वा सादृश्यजें ती. क. कमुधा. क
रणअ. भेदविशेष २ सादृश्य.
अ. पु.

प्रकाशः प्रकाशनंप्रकाशः, प्रका
शनं जें ती. क. काश्चा. दीप्तिअ
सूर्याची प्रभा. २ अतिप्रति. इ. ३
व्यक्त. अ. पु. :

प्रकीर्णकं प्रकीर्यतेस्मप्रकीर्णकं,
विक्षिप्त करिजेतें जें तें. क. क
श्चा. विक्षेपज. चामर. अ. न.

प्रकीर्यः प्रकीर्यतेइतिप्रकीर्यः,
टांकिजेतो जो तो. क. कथा. विक्षे
पअ. कांटे रुंरजाचें झाड. अ. पु.

प्रकृतिः प्रकृष्टाकृतिः कार्यंयस्याः
साप्रकृतिः, उत्कृष्ट आहो कार्यंजी
चें ती. स. सत्त्वादिगुणान्ची साम्या
वस्था. २ स्वभाव. ३ पौरजनश्रे
णी. ४ राजाचीं सामांगें प्रत्येक. ५
योनिह. मूलकारण. इ. स्त्री. ६
लिंग ह. चिन्ह. इ. स्त्री.

प्रकोष्ठः प्रकुप्यतेनेनप्रकोष्ठः, नि
कर्ष होइजेतो जेणेंकरूनती. क.
कुपधा. निष्कर्षअ. कोपराचा खाल
चा भाग. २ घराचा मध्यभाग.
अ. पु.

प्रक्रमः प्रक्रमणंप्रक्रमः, आरं
भजोती. क. कमुधा. पादविक्षेप
अ. प्रथमारंभ. अ. पु.

प्रक्रिया प्रकर्षेणकरणांप्रक्रिया,
उत्कर्षेकरून करणारी जीती. क.
दुहृश्चा. करणअ. व्यवस्थावे
वणे आ. स्त्री.

प्रकृपाः प्रकृपाः प्रकृपणंप्र
कृपाः, प्रकर्षेकरून शब्दजें तें.
क. कृणधा. शब्दअ. वीणादिवा

घांचा शब्द. अ. पु.

प्रक्ष्वेडनः प्रकपैणक्ष्वेडतेप्रक्ष्वेड-

उनः, अतिशयं करून शब्द करणा

राजो तो. कृ. अिक्षिदाधा. अच्य

क्तशब्दअ. लौरखडी वाण. अ. पु.

प्रगंडः प्रकृष्टीगंडइवप्रगंडः, उक्त

ष्टजो गंड ह्य. वदनैक देश त्यासा

रखाजो तो. स. कोपराचेघरना

भाग. अ. पु.

प्रगतजालुकः विग्रहादि प्र

क्षुशब्दा प्रमाणे. अ. पु.

प्रगल्भः प्रगल्भतेइतिप्रगल्भाः,

प्रौढत्व धारणकर्तेजो तो. कृ. रा

लाधा. धार्ष्यअ. प्रौढ. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

प्रगाढं प्रगाढ्यतेप्रगाढं, विलो

उन करिजेतेजैते. कृ. गाहूधा.

विलोडनअ. अतिशय. २. दु. सं.

अ. न.

प्रगुणः प्रकृष्टाः गुणाः यस्य प्रगु

णः, उक्तष्टआहेतसरलत्वादि-

गुण जाचे तो. स. सरक. वि. अ.

पु न. आ. स्त्री.

प्रगे प्रगीयतेअत्रेतिप्रगे, प्रकृष्ट

शब्द करिताहेत पक्षादिकजाचे

रायीतो. कृ. गैधा. शब्दअ. प्रातः

काल त्या अर्थी अच्यय.

प्रग्रहः प्रगृह्यतेप्रग्रहः, ग्रहणक

रिजेतो जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादा

नअ. अरकाव. २ बंधन. ३ पयुची

धण्याचारज्यु ह्य. दोरी ४ फिर

ण. अ. पु.

प्रग्राहः विग्रहादिसर्वप्रग्रह श

ब्दा प्रमाणे.

प्रग्रीवं प्रगताग्रीवायस्मिन्तत्प्र

ग्रीवं, प्रगत ह्य. गत आहे ग्रीवा

ह्य. कंठ जाचेवार्थी तें. स. लहान

रिबडकी. अ. पु. न. अ. स्त्री. शिरस

र. अ. न.

प्रघणः प्रघाणः प्रहन्यतेइति

प्रघण., प्रकपैकरून गमन करि

जेतो जो तो. कृ. हृत्तथा. गतिअ. दे

वडा. अ. पु.

प्रच्युः प्रस्थितंचकंसैम्यप्रच्युः

प्रस्थितं जै सैन्य तें. स. वाहेर नि

घालेलें सैन्य. अ. न.

प्रचलायित् प्रचलइवआच

रतिसा प्रचलास्त्रा संजातास्यप्रच

लायित्, निद्रायूर्णन संजातआ

हे जास ती. स. निजेनें शुभ जाह

लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रचुरं प्रगतचुरायाः प्रचुरं, न्यून
नाहीं जें तें. स. पुष्कळ. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रचेताः प्रकृष्टचेतोयस्यसप्रचे
ताः, उत्कृष्टआहे चित्त ज्याचें ती.
स. वरुणनामादेवविशेष. स. पु.

प्रचोदनी प्रचोदयतीतिप्रचोद
नी, रोगनाशना विषयीं प्रेरणाक
रणारी जी ती. कृ. सुदधा. संको
चनअ. रिगणीचें झाड. इ. स्त्री

प्रच्छदपटः प्रकर्षेणच्छदयती
तिप्रच्छदः, प्रच्छदश्चासीपटश्च
प्रच्छदपटः, प्रकर्षे करून आच्छ
दित करितो भसाजो पट तो. स
शीणादिकांची गवसणी. अ. पु.

प्रच्छन्नं प्रकर्षेणच्छन्नंप्रच्छ-
न्नं, प्रकर्षे करून आच्छादित जे
तें. स. खिडकी. अ. न. २ आच्छा
दित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रच्छदिका प्रच्छदनेप्रच्छदिका
वमनजें तें कृ. छंदधा. वमनअ.
उलटीचा रोग. आ. स्त्री.

प्रजनः प्रजनप्रजनः, प्रथमग
र्भग्रहणजें तो. कृ. जनीधा. प्रादु

र्भावअ. गर्भग्रहण अ. पु.

प्रजवी प्रजवतीतिप्रजवी, वेगक
रणाराजो तो. कृ. जुधा. वेगअ.
खुराशील. इन्. पु.

प्रजा प्रजायतेइतिप्रजा, उत्पन्न
होसे जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भा
वअ. संतति. २जन. आ. स्त्री.

प्रजाता प्रजायतेस्मप्रजाता, प्र
कर्षे करून उत्पत्ति करिती झाली
जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
बाळंत जाहलेली बायकी. आ.
स्त्रीलिंगी.

प्रजापतिः प्रजानांपतिः प्रजा
पतिः, प्रजांचाजो म्हानी तो. स.
ब्रह्मदेव. इ. पु.

प्रजावती प्रजास्त्यस्याभितिप्र
जावती, प्रजाआहे जीचावरीं ती.
त. भावजय. इ. स्त्री.

प्रज्ञः विग्रहादिसर्वप्रज्ञुशब्दाप्र
माणे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रज्ञा प्रकर्षेणज्ञायतेअनयंतिप्र
ज्ञा, उत्कृष्टजाणिते जीणें ती.
कृ. ज्ञाथा. अवबोधनअ. बुद्धि.
२ सुभाषुप्रजाणती बायकी. आ.
स्त्रीलिं.

प्रज्ञानं प्रज्ञायतेनेनप्रज्ञानं, जा
णिजेतें जेंजेकरून तें. क. श्लाघा.
अवबोधनअ. बुद्धी. २ चिन्ह.
अ. न.

प्रजुः प्रगतैजातुनायस्पमजुः,
चातादिकानें गेले आहेत जातु
जाचें तो. स. फेगडा. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

प्रडीनं प्रकर्षेणडीनंप्रडीनं, प्र
कर्षेकरून जेंडीन ह्. गमनतें.
क. डीड्धा विहायसागतिअ. प
स्थान्नी गति. अ. न.

प्रणतः प्रणम्यतेइतिप्रणतः, न
म्यत्वाविजेतो जो तो. क. णम
धा. प्रहृतअ. नम्र. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

प्रणयः प्रणयनंप्रणयः, प्रीतीनें
प्रार्थना जो तो. ह्. णीञ्धा. प्राप
णअ. प्रीति. २ विश्वास. ३ याज्या
अ. पु.

प्रणयः प्रकर्षेणनूपतेइतिप्रणयः,
प्रकर्षेकरून स्त विजेतो जो तो.
क. पुधा. स्तुतिअ. ओंकार. अ. पु.

प्रणादः प्रणायतेनुरागेणप्रणादः
अनुरागेकरून जो शब्द तो. क. ण

दधा. क्षयक्त शब्दअ. प्रीतीचा
शब्द. अ. पु.

प्रणालः अंभोनेनप्रणालनिवध्यत
इतिप्रणालः, उदक निवद्धकरि
तें जाचा योगानें ता. क. णलधा.
गतिअ. प्राणि. जाण्याचा मार्ग. अ
पु. आ. स्त्री

प्रणिधिः प्रकर्षेणनिधीयतेइत्येव
मत्रप्रणिधिः, प्रकर्षेकरून शेष
धारण करिजेतें जाचे शयीं तो. क
डुधाञ्धा. धारणअ. चाज्वाक
रणें. २ बातमीदार. इ. पु.

प्रणिहितं प्रणिधीयतेइतिप्रणि
हितं, स्थापन करिजेले जेंतें.
क. डुधाञ्धा. धारणअ. मिळले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रणीतः प्रकर्षेनातः प्रणीतः,
उत्कर्षातें पावणारा जो तो. स.
मंत्रादिकें करून संस्कृतजो अग्नि
तो. २ कडी वगैरे. अ. पु. ३ साभि
तलेला. ४ केलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्रणुतः प्रणूपतेस्मप्रणुतः, स्त
वन करिजेला जो तो. क. पुधा.
स्तुतिअ. स्तवलेला. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

प्रणोचः प्रकर्षेणनेतुंवाक्यः प्रणोचः
प्रकर्षे कर्तुल पावण्याला शक्त
जो तो. ह. णीञ्छा. प्रापणञ.
स्वाधीन जाहलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्रतनं प्राग्भवंप्रतनं, पूर्वत्रवि
घमानं जें तें. त. पुरातन. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रतलः प्रश्लिष्टेतलेयस्यप्रत
लः, संलग्न आहेत तलें जावीं
तो. स. पसरलेला हात. अ. पु.

प्रतापः प्रतपत्यनेनप्रतापः, ज्या
चा योगानें संतप्त करितो तो. ह.
तपधा. संतापञ. धनाद्वयपणा.
व सैन्या. पासून जो यजमा
नाचेवर्षीं तेजोविशेष तो. अ. पु.

प्रतापसः प्रतापश्चकृस्तेजः
तत्स्वतीतिप्रतापसः, चकृते
जातें नाश करितो जो तो. ह. षी
धा. अंतर्कर्मञ. पांढरी रुई. अ.
उल्लिंगीं.

प्रति प्रथतेइतिप्रति, प्रतिनिधि
पा अर्थातें बोलतें जें तें. ह. प्रथ
धा. प्रस्थानञ. प्रतिनिधिःअम्

प्रतिकूलं प्रतीगृतंकूलात्प्रति
कूलं, अजुकूलाहून जें विरुद्ध
तें. स. विरुद्ध. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्री.

प्रतिकर्म प्रत्यंगं कर्मप्रतिकर्म,
अंगाप्रतजें कर्म तें. स. अलंका
रांनीं केलेली शोभा. २ आंगाचा
परिमळ जाण्यासाठीं आंगासके
शरादिकांचा संस्कार करणें. न. न

प्रतिकृतिः प्रकृष्टाकृतिःप्रतिकृ
तिः, सादृश्यजो कृति तो. स. प्र
तिमा. इ. स्त्री.

प्रतिकृष्टः प्रतिकृष्टतेस्यप्रतिकृ
ष्टः, मंदन करिजेला जो तो. ह.
कृषधा. विलेखेनअ. नाच. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिख्यातिः प्रतिख्यानंप्रति
ख्यातिः, अत्यंत जो ख्याति तो.
ह. ख्याधा. प्रकथनअ. अतिप्र
सिद्धि. इ. स्त्री.

प्रतिक्षिप्तः प्रतिक्षिप्यतेस्यप्रति
क्षिप्तः, प्रतिक्षेपिकरिजेना जो तो.
ह. क्षिपधा. क्षेपअ. आक्षिप्त. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिग्रहः प्रतिगृत्यतेअनेनप्रातत्र

इ., प्रतिग्रह होइजेतो जेणें तो.
 कृ. ग्रहधा उपादानअ दिलेलें घे
 णें. २ सैन्याचा पृष्ठभाग ३ पिकदा
 णी. अ. पु.

प्रतिग्राहः प्रतिगृण्हातीतिप्रति
 ग्राहः, प्रतिग्रह करितो जो तो कृ.
 ग्रहधा. उपादानअ पिकदाणी.
 अ. पु.

प्रतिघः प्रतिहन्यतइतिप्रतिघः,
 हिंसक जो तो. कृ. इनधा. हिंसाअ.
 क्रोध अ. पु.

प्रतियातनं प्रतियात्यतेइति
 प्रतियातनं, हिंसा जी तें. कृ.
 इनधा. हिंसाअ. वध. अ. न.

प्रतिछाया प्रकृष्टाछायाप्रति
 छाया, उल्लुष्ट जी छाया ह्. प्र
 तिचिंचती स. प्रतिमा. आ. स्त्री

प्रतिजागरः प्रतिजागरणंप्रति
 जागरः, जागृती जी तो कृ. जा
 गृधा निद्राक्षयअ कांहीं एकव
 रूस पाज्ञानअमणे. अ. पु.

प्रतिज्ञातः प्रतिज्ञायतेस्मप्रति
 ज्ञातः, प्रतिज्ञाविषय करिजेला
 जो तो. कृ. ज्ञाधा. अवबोधन
 अ. स्वीकारलेला. कि. अ. पु. न.

आ. स्त्री
प्रतिज्ञानं प्रतिज्ञायतेइतिप्रति
 ज्ञानं. ज्ञानजें तें. कृ. ज्ञाधा. अ
 वबोधनअ. स्वीकार. अ. न.

प्रतिदानं प्रतीपदानंप्रतिदानं,
 निक्षेपाकारणें जें दानतें. स. मो
 बदला. २ ठेव परतदेणें. अ. न.

प्रतिध्वानः प्रतिध्वन्यतेइतिप्रधि
 ध्वानः, प्रथम शब्दातें लक्ष्मण न
 तर जो ध्वनि जो. कृ. ध्वनधा श
 ब्दअ. प्रतिशब्द. अ. पु.

प्रतिनिधिः प्रतिनिधीयतेइति
 प्रतिनिधिः, सइश करिजेतो जो
 तो कृ. दुधाज्जा. धारणअ. प्र
 तिमा. इ. पु

प्रतिपत् प्रतिपद्यतेउपक्रम्यते
 इतिप्रतिपत्, तिथिगणनाप्रसंगी
 पूर्वीं उपक्रमिजेत्ये ह्. मोजिली
 जात्ये जी ती. कृ. पदधा. गतिअ.
 प्रतिपदातिथि. २ बुद्धि. त्. स्त्री

प्रतिपन्नः प्रतिपद्यतेस्मप्रतिपन्नं.
 अवबोधकरिजेलें जें तें. कृ. पदधा
 गतिअ. जाणलेला. २ कबूलकेले
 ला. कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिपादनं प्रतिपाद्यतेइतिप्रति

पादनं, दानजैर्बे. कृ. पदधा. ग
तिज. दान. अ. न.

प्रतिबद्धः प्रतिबध्यतेप्रतिबद्धः,
मनोभंगकरिजेलाजो तो. कृ. बंध
धा. बंधनअ. मनोभंग झालेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतिबंधः प्रतिबध्यतेस्प्रतिबंधः
प्रतिबंध पाविजेला जो तो. कृ. बंध
धा. बंधनअ. अवष्टंब. अ. पु.

प्रतिबिंबे बिंबस्यप्रतिकृतिः प्र
तिबिंबे; बिंबान्वीजो प्रतिमाती.
स प्रतिमा. अ. न.

प्रतिभयं भयानकंप्रतिप्रतिभय,
भयानकाप्रतजो तो. स. भयान
कनामारसविशेष. अ. पु. २ प्रयं
कर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभान्वितः प्रतिभानप्रतिभा
प्रतिभयान्वितः प्रतिभयान्वित, न
वांन्मेषशालीनीकुडीनें पुक्तजो
तो. स. ज्यास स्फूर्ति आहे तो.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिभूः प्रतिनिधिर्भवतीतिप्र
तिभूः, प्रतिनिधी होतो जो तो.
कृ. मूधा. सत्ताअ. जामीन. उ
पुर्विगीं

प्रतिभा प्रतिभायतेनचाप्रतिभा,
सहश करिजेतें जीणेंकरूनती.
कृ. माडूधा मानअ. प्रतिबिंब.
आ. स्त्री.

प्रतिमानं प्रतिकृत्यभायतेनेन
प्रतिमानं; प्रतिकृतीकरून मान
करिजेतें जेणें तें. कृ. माडूधा मा
नअ. प्रतिमा. २ हत्तीचा वाहि
त्याचा अधोभाग. ५ दांताचाम
ध्यभाग. अ. न.

प्रतिचक्षः प्रतियतनंप्रतिचक्षः,
प्रचक्ष जो तो. कृ. चतीधा. प्रचक्षअ.
वांछा ३ अलुकूल होणें. ३ संस्का
र. अ. पु.

प्रतिघातना प्रतिघात्यतेनचा
प्रतिघातना, प्रचक्ष हीउजेतोजी
णें ती. कृ. चतीधा. प्रचक्षअ. प्र
तिमा. आ. स्त्री.

प्रतिरोधी प्रतिरोधुंशीलमस्य
प्रतिरोधी, निरोधसत्तावी जो तो.
कृ. रुधिरधा. आवरणअ. शत्रु.
इन्. पु.

प्रतिवाक्यं प्रतिघातनार्थनाक्यं
प्रतिवाक्य, प्रत्युत्तर जेंतें स. उन्न
र. अ. न.

प्रतिविषा प्रतीपंविषमस्याः

प्रतिविषा, प्रतिकूल आहो विप
जीसती. स. अतिविष. आ. स्त्री.

प्रतिशासनं प्रतिशिष्टिः प्रति

शासनं, मृत्वादिप्रेषण जें तें. क.
शास्रधा. अनुशिष्टीअ. चाकरास
बोलावून कोटें तरीं कापांसाठीं
पाठविणें. अ. न.

प्रतिश्यायः प्रतिक्ष्णंश्यायते

प्रतिश्यायः, प्रतिक्ष्णीं गमन क
रणाराजो तो. क. श्येड् धा. गति
अ. पडसें. अ. पु.

प्रतिश्रयः प्रतिश्रयणमत्रवा

प्रतिश्रयः, आश्रयण किंवा तें होतें
जाचेवार्थी तो. क. श्रिच् धा. नेवा
अ. आश्रय. २ स्त्रीकार. ३ सभा.
अ. पु.

प्रतिश्रवः प्रतिश्रूयते इति प्रति

श्रवः, स्त्रीकार जो तो. क. श्रुधा.
श्रवण अ. स्त्रीकार. अ. पु.

प्रतिश्रुतं प्रतिश्रूयते स्म प्रतिश्रु

तं, प्रतिज्ञा करिजेळें जें तें. क. श्रु
धा. श्रवण अ. स्त्रीकार लेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिश्रुत् प्रतिश्रूयत इति प्रति

श्रुत्, प्रथम शब्दातें लक्षून नं
तर जो शब्द तो. क. श्रुधा. श्रवण
अ. प्रतिश्रुति. व. स्त्री.

प्रतिशृंगः प्रतिशृंगं प्रतिशृंगः,

प्रतिबंध जो तो. क. शृभिधा. प्रशि
शृंग अ. प्रतिबंध. अ. पु.

प्रतिसीरा प्रतिसीयते प्रतिसी

रा, बांधिजेत्ये जी ती. क. श्रिच्
धा. बंधन अ. पडदा. द्य. कर्नांत. आ.
स्त्रीकिंती.

प्रतिहतः प्रतिहन्यते स्म प्रतिहन,

मनोभंग करिजेला जो तो. क. ह्न
धा. हिंसा अ. मनोभंग जाहलेका
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतिहारः प्रतिहरणं प्रतिहारः,

प्रतिहारो स्यात्प्रतिहारः, ब
ननिवारण आहो ज्यास तो. त. ह्य
र. २ द्वारपाळ. अ. पु.

प्रतीकः प्रत्येतातिप्रतीकः,

ग
मन करणारा जो तो. क. इष्टार्थ
गति अ. शरीराचे अवयव. अ. पु.
प्रतिकूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतीकारः प्रतिकरणं प्रतीकारः,

वेर निराकरण जें तो. क. उरु
च्धा. करण अ. वेरसुद्धि. शनि

वारणकरणे अ. पु.

प्रतीकाशः प्रतिक्राशतेप्रती
काशः, सादृश्याने शोभतो जो
तो. कृ. काश्या. दीप्तिज. सदृश.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीक्ष्यः प्रतीक्षितुंयोग्यः प्रती
क्ष्यः, अवलोकनं करवावयासजो
योग्यतो. कृ. ईष्या. दशानां कन
अ पूज्य वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रतीची पश्चादं चतिसूर्यास्त्रमप
इतिप्रतीची, मासून सूर्यांच्या
सामानी सशोभित होत्येती. कृ.
अनुधा. पूजा. अ. पश्चिमदिशा.
इ. स्त्री

प्रतीतः प्रत्येकं अगात्प्रतीतः,
प्रत्येकामत मासशालाजो तो कृ.
इष्या. गति. अ. प्रख्यात. २ हर्षण
कृ. ३ आदर. युक्त ४ विद्वान् ५
आणतेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रतीपदर्शिनी प्रतीपेन्द्रशील
मस्या प्रतीपदर्शिनी, प्रतिक्ल
पाहाण्यान्वा आदे स्वभावाजीचा
ती कृ. दृशिर्था प्रेक्षणअ वाच
को इ. स्त्री

प्रतीरं प्रकर्षणतरंत्यस्वात्मनाह

प्रकर्षेकरून तरताहेतजा पासून
ते. कृ. तथा. तरणअ. तीरअ. न.

प्रतीहारः प्रतिहियतेनेनात्रवा
प्रतीहारः, निवारण करिजेतें जा
णें किवा जाचेवापों तो. कृ. रूच
धा. हरणअ. हारु. २ द्वारपाळ
अ. पु.

प्रतीहारिः विग्रहादिपूर्वांच्या श
ब्दाप्रमाणे. — द्वारपाळ. इ. स्त्री

प्रतीहासः प्रतिपोहासोविकासो
स्यप्रतीहासः, प्रतिकूळ आहे हा
स्यरूपविकासजास तो. स. कण्ठे
सीचे श्राउ. अ. पु.

प्रतीली प्रतीलयतीतिप्रतीली, स
जमार्थांची तुलना करित्ये जीती.
कृ. तुलया. उन्मानअ. गांवांतील
लहान मार्ग. इ. स्त्री.

प्रत्यं प्रकृष्टेनवेप्रत्यं, चिरकाला
चेरायीं जें विद्यमान ते त पुरात
न वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यकूपणी प्रत्यंविपर्णान्वया
इतिप्रत्यकूपणी, पूज्यमानआहेत
पर्णेजीसती. म. आघाड्याचे श्राउ.
इ. स्त्री.

प्रत्यकूपणी प्रतीचीमेणीवस्वा

इतिप्रत्यक्षश्रेणी, पूज्यमानआ
हे श्रेणीस्य. पंक्तिजीवीती. स.
उंदिरकानी. २दाती. इं. स्त्री.

प्रत्यक्षं अक्षभिंद्रियंप्रतिगतंप्र
त्यक्षं, इंद्रियांप्रतजं गत तें. स.
इंद्रियानें श्राव्य. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री. २ प्रत्यक्षज्ञान. ३प्रत्य
क्ष ज्ञानाचें कारण जें इंद्रिय तें.
अ. न.

प्रत्यग्रः प्रतिनवमग्रमस्यप्रत्य
ग्रः, नवीनआहे अग्र जाचें तो.
स. सूतन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रत्यंतः प्रतिगतोअंतंप्रत्यंतः,
जपन्वाप्रत प्राप्तजो तो. स. म्लें
छ देश. अ. पु.

प्रत्यंतपर्वताः प्रत्यंतपर्वताः
प्रत्यंतपर्वताः, महागिरीच्यास
मीपभागींजो कृद्रपर्वत तें. स.
मोठ्या पर्वताजवळजो लहान प
र्वत असतात ते. अ. पु.

प्रत्ययः प्रत्ययसंप्रीयतेनेनवा
प्रत्येतिवाप्रत्ययः, ज्ञान किंवा
जाणितेतीजेणेंकरून अथवा
जाणतो जो तो. छ. इप्धा. गति
अ. स्वाधीन. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्री. २ शपथ. ३ ज्ञान. ४ विश्वा
स. ५ हेतु. ६ छिद्र. ७ शब्द. ८ प्र
सिद्धपणा. अ. पु.

प्रत्ययितः प्रत्ययःसंजातोस्वप्र
त्ययितः, विश्वास झालाआहे.
जास्तो. न. विश्वास्त. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यर्था प्रतिकूलमर्थयितुंशीलः
प्रत्यर्था, प्रतिकूलाप्रतथाचना
करण्या विषयीं स्वभावज्याचा
तो. कृ. अर्थधा. उपयाज्याअ. श
कु. इन्. पु.

प्रत्यवसितं प्रत्यवसीयतेस्व
प्रत्यवसितं, भक्षण करिजेलें जें
तें. कृ. षोधा. अंतकर्मअ. खाललें
. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्याख्यातः प्रत्याख्यायतेस्व
प्रत्याख्यातः, प्रत्याख्यान करिजे
लाजो तो. कृ. ख्याधा. प्रकथन
अ. निराकरण केलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

प्रत्याख्यानं प्रत्याख्यातिःप्रत्या
ख्यानं, निराकरणजें तें. कृ. ख्या
धा. प्रकथनअ. निराकरण. अ. न
प्रत्यादिष्टः प्रत्यादिश्यतेस्वप्रत्या

दिष्टः, संत्यक्तकृतिजेलो जो तो
 क. दिशधा. अतिसर्जन अ. निरा
 करण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रत्यादेशः प्रत्यादेशनंप्रत्यादे
 शः, त्याग जो तो क. दिशधा. अ
 तिसर्जन अ. निराकरण. अ. न.

प्रत्यालीढं प्रत्यालेहनंप्रत्याली
 ष्टं, संकोचनं जें तो क. लिहधा.
 आस्वादन अ. धनुर्धरांचा स्थिति
 विशेष ह. वाम जंघाप्रसारपूर्वक
 दक्षिणजंघासंकोच अ. न.

प्रत्यासारः प्रतीपमासारयति
 प्रत्यासारः, प्रतिकूलातें अनुंस
 रण करणारा जो तो क. स्वधा. ग
 ति अ. सैन्यव्यूहाचा पृथगाग. अ.
 पुङ्गिर्गा.

प्रत्याहारः प्रत्याहरणंप्रत्याहार
 इन्द्रियपरावर्तनं जें तो क. ह. स्वधा.
 हरण अ. इन्द्रियांचें आकर्षण
 अ. पु.

प्रत्युत्क्रमः प्रत्युत्क्रमणंप्रत्युत्
 क्रमः, क्रमरिंभीं प्रथम प्रयोग
 जो तो क. क्रमुधा. षादविहीन
 अं. मुद्ग निमित्त अतिशयितजो
 उद्योग तो अ. पु.

प्रत्यूषः प्रत्यूषस्यति इति प्रत्यूषः,
 प्रभात काल जो तें क. उपस्था.
 प्रभातीभाव अ. प्रातः काल संअन.

प्रत्यूहः प्रत्यूहनंप्रत्यूहः, प्रत्यूह
 न जें तो क. उद्गधा. वितर्क अ. वि
 म् अ. पु.

प्रथमः प्रथते इति प्रथमः, विस्वा
 त होतो जो तो क. प्रथधा. प्रख्या
 न अ. आद्य. २. सुख्य. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

प्रथा प्रथनंप्रथा, विस्वाती जी
 ती क. धा. पू. श. प्र. प्रसिद्धि.
 आ. स्त्री.

प्रथितः प्रथतेत्यप्रथितः, वि
 स्वाति पाविजेला जो तो क. प्रथ
 धा. प्रख्यान अ. प्रख्यात. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

प्रदरः प्रदीपते प्रदरणमनेन च
 प्रदरः, विदीर्णहोतें किंवातें रुमिजेतोने
 जेकरून तो क. हृधा. विदारण अ.
 विदारणः २. स्त्रीयोग विशेष ३. वा
 ण. अ. पु.

प्रदीपः विग्रहदीपशब्दाप्रदी
 प. अ. पु.

प्रदीपनः प्रदीपयतीति प्रदीपनः,

संताप करणारा जीतो. कृ. दी
पीधा. दीप्तिअ. विषविशेष. अ.
पुद्धि.

प्रदेशनं प्रदिश्यते इति प्रदेशनं,
देइजेतें जेंतें. कृ. दिशधा. अति
सर्जन अ. नजराणा. अ. न.

प्रदेशनी प्रदिश्यतेन पापदेश
नी, अत्यंत तर्जन करिजेतें जीणें
करूनती. कृ. दिशधा. अतिसर्ज
नअ. आंगवाजवळची अगुडी.
ई. स्त्री.

प्रदेशिनी प्रदेशो अस्या अस्तीति
प्रदेशिनी, अंगुष्ठसमीप भाग -
आहे जीसती. त. अर्थादिपू. शब्द

प्रदोषः प्रारब्धः दोषः अत्रेति प्रदो
षः, अल्पचनादिकाविपरीतं सांगि
तला आहे दोष जाचेवारीं ती.
स. रजनीसुरव ह्य. रात्रीचा प्रारं
स. अ. पु.

प्रद्युम्नः प्ररुद्धं युम्नं बलमस्य प्र
द्युम्नः, उरुह आहे बल जाचेतें
स. मदन. अ. पु.

प्रद्रावः प्रद्रवणं प्रद्रावः, पलाय
न जें ती. कृ. दुधा. गतिअ. पला
यन. अ. पु.

प्रधानं प्रधानं प्रधानं, परस्परानीं
शस्त्रधारण करिजेतें जेंतें. कृ. दु
धाज्या. धारणा. सुद्ध. अ. न.

प्रधानं प्रवर्तते सर्वमत्रेति प्रधानं,
प्रवृत्त होते हे सर्व जाचेवारीं तें. कृ.
वृत्तुधा. वर्तनअ. प्रपंचीत्यतीस
सुख्य जें कारण माघास्वरूपतें. २
राजास सुख्य जो सहायतो. ३ प्र
सुख. ४ बुद्धि. ५ प्रकृति. ६ परमा
त्या.

प्रधिः प्रधीयते अनेन प्रधिः, र
थ धारण करिजेतो जेणें करून
तो. कृ. दुधाज्या. धारणाअ. रथा
च्या चाकाचा घस्यशाभाग. इ. स्त्री.

प्रपंचः प्रपंचते इति प्रपंचः, विस्त
त होतो जो तो. कृ. पचिधा.
चकीकरणअ. वैपरित्य. २ शब्द
चा विस्तार. ३ संसार. ४ प्रतार
ण. अ. पु.

प्रपदं प्ररुद्धं पदं प्रपदं, प्ररुद्ध
जें पदतें. स. पापांचा चवडाअ.
नपुं.

प्रपा प्रपिचंति अस्यामिति प्रपा,
उदक प्राशन करितात जीवेदा
रीं ती. कृ. पाधा. पानअ. जलश

ला.आ.स्त्री.

प्रपातः प्रपतत्यस्मात्प्रपातः, प

तन होनें ज्यातटा पासून तो.

ह्र. पल्था. गतिअ. पर्वताचातु

दलेला कडा. अ.पु.

प्रपितामहः प्रकृष्टः पितामहः

प्रपितामहः, पित्याचा जो पिता

मह तो. स. पणजा. अ.पु.

प्रपितामही प्रपितामहस्यस्त्री

प्रपितामही, प्रपितामहानीजी

स्त्री ती. स्त्रीप्र. बापाचे बापाची

आई. स. पणजी. ई. स्त्री.

प्रपुन्नाडः पुमांसनाउचतीति

पुन्नाडः, प्रकृष्टः पुन्नाडः प्रपुन्ना

डः, पुरुषाप्रतअधोगमनकरणा

रा जी तो पुन्नाड प्रकृष्ट स. अ

त्यंत जी पुन्नाड तो. स. टाकचा

अ.पु.

प्रपोंडरीकं पुंडरीकेन सदृशं

डरीकं, प्रकृष्टं पोंडरीकं प्रपोंडरी

कं, पुंडरीक सदृशं तें पोंडरी

क उत्कृष्ट जें पोंडरीक ह्य. श्वेत

कमलपुष्पकें. स. सात्तवणा सारि

स्त्री पानें असतात तो दृष्ट. अ. न

ह्रः, उत्कृष्ट विकास पावणारा

जो तो. ह्र. कुल्लथा. विकसनअ.

कुल्लेला. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

प्रबंधकल्पना प्रबंधस्य कल्प

ना प्रबंधकल्पना, श्लोकाची जी

रचना ती. स. कथा. आ. स्त्री.

प्रबोधनं प्रबुद्धिः प्रबोधनं, ग

तगंधाचें जें उद्बोधन. तें. ह्र.

बुधधा. अवगमनअ. जागृतक

रणें. २ ज्या वस्तूचा गंध गेला त्या

सपुनः. गंधआणणें. अ. न.

प्रभोजनः प्रकर्षेण पानतीति प्र

भोजनः, बलाकारानें दृष्टादि

भग्न करितो जो तो. ह्र. भोजीधा.

आमदनअ. वायु. अ.पु.

प्रभवः प्रभवत्यस्तीत्यभवः, उ

त्पन्नहीतो जा पासून तो. ह्र. भूधा

सत्ताअ. जन्मदेतु. २ ज्या वस्तूचें

ज्या पासून प्रथम ज्ञान होतें तो.

३ पमाक्रम. अ.पु.

प्रभा प्रकर्षेण भातीति प्रभा, प्रक

र्षेकरून शोभत्ये जी ती. ह्र. भा

धा. दीप्तिअ. कांति. आ. स्त्री.

प्रभाकरः प्रभां करोतीति प्रभाक

रः, प्रभितें करणारा जो तो. ह्र. ह्र.

त्रया. करणअ. सूर्य. अ. पु.

प्रभातं प्रकर्षेणभातुं वृत्तंप्रभा-
तं, उत्कर्षेकरून देदीप्यमानही
ण्या करितां प्रवृत्त झालें जें तें.
कृ. गाथा. दीप्तिअ. प्रातः काल.
अ. न.

प्रभातः प्रभवंतनेनप्रभातः, स
मर्थ होतो जेणें करून तो. कृ. धू.
धा. सत्ताअ. धनाल्पता वसेन्य
त्यां पासून जो यजनानाचेठायीं
तेजो विशेष असतो तो. २. साम
र्थ्यातिशय. अ. पु.

प्रभिन्नः प्रभियतेस्त्रप्रभिन्नः,
मदानें भिन्न होणारा जो तो. कृ.
भिदिर्धा. विदारणअ. ज्याच्याम
स्तकापासून मदस्त्राव होत आहे
असा हत्ती. अ. पु.

प्रभुः प्रभवतीतिप्रभुः, समर्थ -
होतो जो तो. कृ. सूर्या. सत्ताअ.
स्वामी. २. नायक. ३. समर्थ. उ. पु.

प्रभूतं प्रभवतितीप्रभूतं, प्रकर्षे
करून झालें जें तें. कृ. षष्ठा. सत्ता
अ. सुष्कळ. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिङ्गीं.

प्रभ्रंशुः प्रभ्रंशितुं प्रवृत्तः प्रभ्रं

ष्टकः, अथः पतन करावयाकारणें
जो योग्य तो. कृ. त्रिंशुधा अथः प
तनअ. जो माळ शेंडींत किंवा वे
णांत लोंबत असत्ये तो. अ. पु.

प्रमथ्यः प्रमथ्यातीतिप्रमथः, प्र
कर्षेकरून मथन करितो जो तो.
कृ. मथेधा. विलोडनअ. महादे
वाच्चागणविशेष. अ. पु.

प्रमथने प्रमथ्यतेप्रमथने, हिं
साजी तें. कृ. मथेधा. हिंसाअ. न.
रमारणें अ. न.

प्रमथाधिपः प्रमथानामधिपः
प्रमथाधिपः, प्रमथांचा जो अधि
प स्वामी तो. स. महादेव. अ.
पुष्टिं.

प्रमदः प्रमद्यतेइतिप्रमदः, हर्ष
जो तो. कृ. मदी. धा. हर्षअ. हर्ष.
अ. पु.

प्रमदवनं प्रमदानां वनं प्रमदव
नं, स्त्रियाला ऋडा घंजें वन तें.
स. राजांचा स्त्रियांचें ऋडावण
अ. न.

प्रमदा प्रमदो हर्षोऽयस्साः साप्रमदा,
हर्ष आहे जोस ती. न. जीस मदन वी
ग सुष्कळ आहे ती वायको. अ. स्त्री

प्रमनाः प्रकृष्टमनोधस्यप्रमनाः,
उत्कृष्टआहे अंतः करण जाचें ती.
स. ज्याचें अंतः करण हर्षयुक्तआ
हे ती. वि. सु. पु. न. स्त्री.

प्रमा विग्रहादिप्रमितिशब्दाप्रमाणे
यथार्थज्ञान. आ. स्त्री.

प्रमाणं प्रमीयते अनेनवाप्रमाणं,
मान करिजेतें किंवा जाचा योगा-
नें परिमाण करिजेतें तें. कृ. माड्.
धा. मानअ. अंगुलिमान अंगुली
वीनहात इत्यादिकांनीं जें मोजणें
ते व मोजण्याचें साधन. २ हेतुका
रण ३ मर्यादा. ४ शास्त्र. ५ परि-
च्छेद. ६ मोजणारा. अ. न.

प्रमातामहः प्रकर्षेणमातामह.
प्रमातामहः, आईच्या बापाचा जो
बापतो. स. आईच्या बापाचा बाप.
अ. पु.

प्रमादः प्रमद्यतइतिप्रमादः, अ
नवधानजें ती. कृ. मदीषा. ग्लेषन
अ. अनवधान. अ. पु.

प्रमापणं प्रमाप्यतेइतिप्रमापणं,
हिंसन जें तें. कृ. मी. अधा. हिंसा
अ. गरमारेणें. अ. न.

प्रमापनं प्रमाप्यतेइतिप्रमापनं,

हस्तादिकांनीं जें मारणें तें. कृ. मी.
अधा. हिंसाअ. वारमारणें. अ. न.

प्रमितिः प्रमाणंप्रमितिः, प्रमाण
जें ती. कृ. माड्. धा. मानअ. यथा
र्थज्ञान. इ. स्त्री.

प्रमीतः प्रमीयतेस्मप्रमीतः, प्र
कर्षेकरूस हिंसितकरिजेला जो
तो. कृ. मी. अधा. हिंसाअ. यज्ञा
सादी मारलेला पशु. अ. पु. २ मे
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रमीला प्रमीलंतींद्रियाणिअत्रे
तिप्रमीला, निमीलन पावताहे
त इंद्रियें जीचागर्वां ती. कृ. मी.
कधा. निमेषणअ. निद्राजन्यआ
लस्य. २ अत्यंत शमानें जें असा
मर्थ्यती. आ. स्त्री.

प्रसुरवः प्रकृष्टसुरवमस्यप्रसुरवः,
प्रकृष्टआहे सुरवजाचें ती. स. सु
रव. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसुदितः प्रमोदतेस्मप्रसुदितः,
हर्षपावताझाला जो ती. कृ. सुद
धा. हर्षअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

प्रमोदः प्रमोद्यतेइतिप्रमोदः,
हर्षजीती. कृ. सुदधा. हर्षअ. इ

पं. अ. पु.

प्रचतः प्रचच्छतिस्रोतिप्रचतः,
शांतिपावणाराजो तो. कृ. यमधा.
उपरमअ. पवित्र. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्रचस्तं प्रचस्यतेस्यप्रचस्तं, प्रय
त्नानेकरुस्त्रिले जें तें. कृ. यमधा.
प्रयत्नअ. प्रयत्नाने निबन्ध. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रयामः प्रयमणंप्रयामः, अत्यं
त आदर जो तो. कृ. यमधा. उप
रमअ. धनधान्याचेवारीं जोलो.
कांचा आदरातिशय तो. अ. पु.

प्रयुद्धार्थः प्रकृष्टं युद्धं अर्थोच
स्यप्रयुद्धार्थः, प्रकृष्ट युद्ध आहे
प्रयोजन जाचें तो. स. युद्धार्थअ
तिशयित जो उद्योग तो. अ. पु.

प्रयोगार्थः प्रयोगः अर्थः अस्य
प्रयोगार्थः, युद्ध योग आहे प्रयो
जन जाचें तो. कृ. अर्थोदिपूर्वीं
न्या शब्दाप्र.

प्रलंबघ्नः प्रलंबं हतवानिति प्र
लंबघ्नः, प्रलंबाकरातें मारिता
शालाजो तो. कृ. हनधा. हिंसा
अ. बलराम. अ. पु.

प्रलयः प्रलीयते जगदत्रेति प्रलयः,
लय पावतें हे जगजाचेवारीं तो.
कृ. लीड्धा. श्लेषणअ. सृष्टिसंह
र. २ मरण. ३ परिसंद. ४ नाश.
अ. पु.

प्रलापः प्रलयते इति प्रलापः, व्य
र्थभाषण जें तो. कृ. लपधा. अ.
कवाणिअ. व्यर्थभाषण. अ. पु.

प्रवणः प्रवतेत्र प्रवणः, गमन
कर्तो जाचेवारीं तो. कृ. प्रुड्धा.
गतिअ. क्रमानें निम्नशूमि वर्गे.
२ नम्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३
चतुर्थय हा. ववांठा. अ. पु.

प्रवयाः प्रगतं वयो यस्य स प्रवया.
गेलें आहे वय जाचें तो. स. वृद्ध.
सू. पु.

प्रवल्हिका प्रवल्हते इति प्रवल्हिका,
संशययुक्तभाषण करित्वे जीती. कृ.
वल्हधा. भाषाअ. वास्तविकअ
र्थ गुप्त रासून अर्थोंतर स्पष्ट
दिसावें असे जें संशय पडण्या
जोगें वोलणें तें. आ. स्त्री.

प्रवहः प्रकृष्टं वहनं प्रवहः, ब
हिर्गमन जें तो. कृ. वहधा. प्राप
णअ. पाण्याचा वाहेर निर्गम सू

वाहणं. अ. पु.

प्रवहणं प्रोत्थते अनेन प्रवहणं,
वहन होइ जे तें जेणें करून तें क
बहधा. प्रापण अ. सुरख्याची गा
डी. अ. न.

प्रवारणं प्रवार्यते अनेन प्रवार
णं. कलस्वीकार करिजे तो जेणें तें.
क. वृद्धा. वरण अ. काम्यदान
२ महादान. अ. न.

प्रवालं प्रवलतीति प्रवालं, जी
वन करितें जें तें. क. वलया जी
वन अ. रत्नविशेष ह्य. पोचळें.
२ अंकूर. ३ शीणादंड. अ. पु. न.

प्रवाहः प्रवहणं प्रवाहः, जल प्र
वहण जें तो. क. बहधा. प्रापण
अ. पाण्याचा प्रवाह. अ. पु. -

प्रवासनं प्रवास्यते प्रवासनं, छे
दन जें तें. क. बसधा. छेदन अ
वध. अ. न.

प्रवाहिका प्रवहतीति प्रवाहि
का, वाहत्ये जी ती. क. बहधा.
प्रापण अ. संग्रहणी शींग. आ. स्त्री

प्रविरच्यातिः प्रविरच्यानं प्रवि
रच्यातिः, अत्यंत जी रच्याती ती
क. रच्याथा. प्रकयन अ. अतिप्र

सिद्धिः इ. स्त्री.

प्रविदारणं प्रविदार्यते तद्वि
दारणं, परस्पर जें भेदन तें. क.
वृधा. विदारण अ. सुद्ध. अ. न.

प्रवीणः वीणया प्रगायति प्रवी
णः, वीणें करून गायन करितो
जो तो. क. वीणाप्रकीरणा. गायन निपु
ण. अ. पु.

प्रवृत्तिः प्रवर्तनं प्रवृत्तिः, जला
दि प्रवर्तन जें ती. क. वृत्तुधा. वर्त
न अ. वास्तवीक लोकवृत्तांत सांग
णें. २ प्रवाह. ३ निवृत्तीचा प्रतिप
त्ती. इ. स्त्री.

प्रवृद्धं प्रवृद्धं ते स्म प्रवृद्धं, वृद्धी
पावतें झाले जें तें. क. वृद्धुधा. वृ
द्धि अ. वृद्धिंगतं. २ शौर. ३ पसर
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेकः प्रविनकीति प्रवेकः, सा
रासार विचार करितो जो तो क.
विचिर्धा. पृथग्भाव अ. सुरज्य.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रवेणिः प्रवेणी प्रकृषेणतीव
तेस्यां प्रवेणिः, प्रकृषेणतीव पापिजने निं
वागज निश्चित हांतो जीवादायी
ती. क. वीधा. गति अ. वीणी. ३

हन्तीच्या मरीचर घालावयाचें
आस्तरण. इ. २ इ. स्त्री.

प्रवेष्टः प्रकषेणवेष्टते इति प्रवे
ष्टः, प्रकषे क रून् वेष्टेन करितो
जो तो. क. वेष्टधा. वेष्टन. अ. वा
हु. अ. पु.

प्रच्यक्तं प्रच्यं चते स्म प्रच्यक्तं, स्फु
ट करि जेलें जें तें. क. अंतुधा.
गत्यादि. अ. उचड. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

प्रश्नः पृच्छत इति प्रश्नः, पृच्छा
जो तो. क. प्रच्छधा. शीप्सा. अ.
पृच्छा. अ. पु.

प्रश्नयः प्रश्नयणं प्रश्नयः, सेचन
जें तो. क. श्रिञ्धा. सेचा. अ.
प्रीति. अ. पु.

प्रश्रितः प्ररुष्टं श्रयति प्रश्रि
तः, अत्यंत सेवा करिता झाला
जो तो. क. श्रिञ्धा. सेचा. अ. न
म. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्टः प्रतिष्ठते गच्छतीति प्रष्टः,
अग्र गमन करणारा जो तो. क.
ष्ठाधा. गतिनिवृत्ति. अ. अग्रसर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रष्टवाट् प्रष्टं प्रहतीति प्रष्टवा

ट्, अग्रगामी प्रत वहन करितो
जो तो. क. वहधा. प्रापण. अ. ज्या
बैलाच्या खांद्यावर जूं वगैरे घालू
न दमून वटणीस घेण्यासाठी फि
रवितात तो बैल. क. पु.

प्रष्टोही प्रष्टं वहतीति प्रष्टोही,
प्रथम गर्भ वाहणारी जी तो. क.
वहधा. प्रापण. अ. चाला. अ. सूत्र
गर्भणी जी गाय ती. इ. स्त्री.

प्रसन्नः प्रसीदतीति प्रसन्नः,
संतुष्ट होतो जो तो. क. शद्गधा.
गत्यादि. अ. संतुष्ट. २ निर्मळ. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसन्नता प्रसन्नस्य भावः प्रस
न्नता, प्रसन्नाचा जो भावतो. त
प्रसन्नपणा. २ स्वच्छता. आ. स्त्री

प्रसन्ना प्रसीदति स्म प्रसन्ना,
पानकर्तातें विशीर्षा करिणारी जी
ती. क. पद्गधा. विशरणादि. अ.
मद्य. आ. स्त्री.

प्रसभं प्रगतासभा, स्मात् प्रसभं,
गेली वगैरे सभा जापासून तें. स.
चलाकार. अ. न.

प्रसरः प्रसरणं प्रसरः, व्रणादि
प्रसरण जें तो. क. सूधा. गति. अ.

त्रणादिकानें प्रसरण. २ प्राप्ति.

अ. पु.

प्रसरणं, प्रसरणः प्रसृ-
तिः प्रसरणं, सर्वतः जे गमन
ते. क. मृधा. गति. अ. अधिक प्र
देशी व्याप्ति. २ प्रसरणे. अ. न. २
इ. स्त्री.

प्रसरणी विग्रहादिप्रसरणश
ब्दाप्रमाणं ई. स्त्री.

प्रसवः विग्रहादिप्रसृतिशब्दाप्र-
पदा प्रसवने प्रसूयते वा प्रसवः, प्रा-
णिप्रसवनं जै जै. किं नार्ते करिजे
ती जै तो क. पूड्या. प्राणिप्रसव
अ. प्रसूत हीणे. २ उत्पत्ती. ३ फूल
धुष्य ५ अपस्य अ. पु.

प्रसवबंधनं प्रसूयते सौ प्रसवः,
तस्य बंधन प्रसवबंधनं, उत्पन्न
होते जवावे जै बंधन छ. देर तें. स.
फूल फल इत्यादिकांचा देर. अन

प्रसव्यं प्रगतं सव्यात् प्रसव्यं, सवा
हून भिन्न जै तें. स. विपरीत. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसव्य प्रकर्षणसोदं प्रसव्य, प्र-
कर्षे करून सदन करून. क. षह
धा. मर्षण अ. बलात्कारे करून द्या

अर्थी अव्यय.

प्रसादः प्रसाद्यतेनेन प्रसादः, प्र-
साद करिजे तो जेणें तो. क. षह्या
विशरणादि. अनुग्रह. २ निर्म
लता. ३ प्रसन्नता. ४ काव्यगुण
विशेष अ. पु.

प्रसाधनं प्रसाध्यतेनेनांगमिति
प्रसाधनं, अंग अलंकरण करिजेतें
जेणें तें. क. साधधा. सांसिद्धि. अ.
अलंकार कृत शोभा. अ. न.

प्रसाधनी प्रसाध्यतेनया प्रसाध-
नी, प्रसाध्यते. क. शोभने करि
जेतें जीणें करून ती. क. साधधा.
सिद्धि. अ. अलंकार युक्त. वि. अ.
उ. न. आ. स्त्री.

प्रसाधितः प्रसाध्यतेन प्रसा-
धितः, अलंकरण करिजे तो जो तो.
क. साधधा. सांसिद्धि. अ. अलंका
र युक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसारिणी प्रसार्यतेनेनया
इति प्रसारिणी, अंग प्रसृत ही
इजेतें जीणें ती. क. मृधा. गति
अ. बांदवेल. ई. स्त्री.

प्रसारी प्रसरणशीलः प्रसारी, प्र-
सरणशील जै तो. क. मृधा. गति

अ. पसरत्. वि. इन् पु. ई. स्त्री.
इन्.

प्रसितः प्रासाधित्प्रसितः,
बंधन करिजेला जो तो. कृ. धिञ्
धा. बंधनअ. आसक्त ह्य. तत्पर
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रसितिः प्रसीयतेइतिप्रसितिः,
बंधनजेंती. कृ. धिञ्धा. बंधनअ.
बंधन किंवा त्याचें साधन दोरी व
गेंरे. इ. स्त्री.

प्रसिद्धः प्रसिद्धतीतिप्रसिद्धः,
प्रसिद्धी पावती जो तो. कृ. धिप्
धा. संसिद्धिअ. प्रख्यात. २ मूषि
त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूः प्रसूयतेइतिप्रसूः,
प्रसवणारी जी ती. कृ. पूङ्धा.
प्रसवअ. जननी २ घोंडी. ३ क
दलीनामाहरिण. ४ वेल्. ऊ. स्त्री
प्रसूता प्रासविष्टेतिप्रसूता, पु
आतें प्रसवती झाली जी ती. कृ. पूङ्
धा. प्राणिगर्भमोक्षप्रसूत झाले
डी. आ. स्त्री.

प्रसूतिः प्रसवनं प्रसूतिः, प्रस
वन किंवा प्रेरण जें ती. कृ. पूङ्धा.
प्रसवअ. प्रसूतहोणें इ. स्त्री.

प्रसूतिका विग्रहादिप्रसूता
शब्दाप्र. प्रसूत जाहलेली. आ. स्त्री

प्रसूतिजं प्रसूतौजातंप्रसूति
जं, प्रसूतिकालीं जें उत्पन्नदुः
ख तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
प्रसूतकालींची वेदना. अ. न.

प्रसूनं प्रसूयतेइतिप्रसूनं, अ
भिषव करिजेतें जें तें. कृ. पूङ्
धा. अभिषवअ. फूल. २ फळ. अ.
न. ३ उत्पन्न. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रसूजनधितारौ प्रसूयजन
धिताचप्रसूजनधितारौ आई
आणि बाप जेंते. स. मातापित
र. कृ. आई आणि बाप पांची
सहोक्ति आहे कृ. पु.

प्रसृतं प्रसरतिस्प्रसृतं, प्रसर
णपावतें झालें जें तें. कृ. सृधा.
गतिअ. पसरलेलें. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

प्रसृता प्रसरतिस्प्रसृता. प्र
सृतकेली जी ती. कृ. सृधा.
गतिअ. पायांची पांढरी. आ. स्त्री

प्रसृतिः प्रकृष्टासृतिः प्रसरण
मस्याः प्रसृतिः, प्रकृष्ट अ
कृष्ट आहे दिस्तार जीवाती. स.

कुडन्वा. इ. स्था.

प्रसेवः प्रसीव्यतेस्मप्रसेवः, अ
र्थादिस्पृतशब्दाप्रमाणं धात्र्या
दिदेवण्याचं फाडं गोणी वगैरे.
अ. पु.

प्रसेवकः प्रकर्षेणसेच्यतेइति
प्रसेवकः, प्रकर्षेकरुलसेचि
जेतो जो तो. कृ. षेष्टधा. सेच
नअ. वीणेचा मोपचा. अ. पु.

प्रस्तरः प्रकर्षेणस्तृणातीतिप्र
स्तरः, अत्यत मजबुदीनें आ
च्छादित होतो जो तो. कृ. स्तृ
धा. आच्छादनअ. पाषाणह्य. द
गड. अ. पु.

प्रस्तावः प्रस्तवनं प्रस्तावः, प्रस्त
वनं जें ह्य. स्तुतीजीतो. कृ. पुत्रुधा
स्तुतिअ. प्रसंग. अ. पु.

प्रस्थः प्रस्थीयते अनेन प्रस्थः,
जैणेकरुल स्थिती होत्येत्तो. कृ.
ष्टाधा. गतिनिवृत्तिअ. सपाट
जो पर्वताचा घेक देश तो. २प
रिमाणदिशेव ह्य. शोर. अ. पु. न.

प्रस्थपुष्यः प्रस्थेपुष्यतीतिप्रस्थ
पुष्यः, पर्वतविस्वरानुचारायीं जो
कुलतो तो. कृ. पुष्यधा. विकसन

अ. पांदा मरवा. अ. पु.

प्रस्थानं प्रस्थितिः प्रस्थानं, ग
मन जें तें. कृ. षाधा. गतिनिवृत्ति
अ. प्रयाण. अ. न.

प्रस्त्रवणं प्रस्त्रवती आपः अस्त्रा
त्इति प्रस्त्रवणं, पाझरताहेतउ
दकें जा पासून ते. कृ. स्त्रुधा. ग
तिअ. स्त्रवणं. २ पाणिदेवण्याचं
फाडें वगैरे. अ. न.

प्रस्फोटनं प्रस्फोट्यतेनेन प्रस्फो
टनं, धान्य नीट करिजेतें जैणें तें
कृ. स्फुटधा. विकसनअ. स्फूप.
अ. न.

प्रस्त्रावः प्रस्त्रयतेइति प्रस्त्रावः,
प्रस्त्रविजेतो जो तो. कृ. ण्युधा. प्रस्त्र
वणअ. सूत्र. अ. पु.

प्रहरः प्रहीयतइति प्रहरः, प्रक
र्षेकरुल हरण होइजेतो जो तो.
कृ. त्रुधा. हरणअ. अहीरात्रां
चा आरणा भाग. ह्य. गाडेसान
घटिका. अ. पु.

प्रहरणं प्रहीयते अनेन प्रहरणं,
हरण करिजेतें जैणें करुल तें. कृ.
त्रुधा. हरणअ. शस्त्र. अ. न.

प्रहारणं प्रहीयते प्रहारणं, ग्रह

ण करिजेलें जें तें. कृ. धा. पू. श.
प्र. काम्यदान. २ महादान. अ. न.

प्रहस्तः प्रसृतोहस्तः प्रहस्तः, प
सरलेला असा जो हात तो. स.
व्याकुळ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
२ पसरलेला हात. अ. पु.

प्रही जलप्रजहातिददातीति प्रही
जलाप्रतद्वेत्ते जी ती कृ. ओहा
कृधा. त्यागअ. विहीर. ई. स्त्री

प्रहेलिका प्रहेलयति सूचयति
प्राचार्थमिति प्रहेलिका, अफि
प्राचार्थें सूचना करणारी अशी
जी ती कृ. हिलधा. भावकरण
अ. अर्थ प्रवल्हिकाशब्दाप्रमा
णें. आ. स्त्री.

प्रल्हन्नः प्रल्हाद्यतेस्म प्रल्ह
न्नः, सरवपाविजेला जो तो. कृ.
ल्हादीधा. सप्त अ. हर्षपुक्त. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रांशुः प्रकृष्टाअशवोस्प्रांशुः,
उत्कृष्ट आहृत अंशु स किर
ण जाचे तो. स. उंच. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

प्राकारः प्रक्रियते इति प्राकारः
अत्यंत दृढ करिजेतो जो तो.

कृ. डुरुज्जधा. करणअ. कुपण
किंवा तर. अ. पु.

प्राकृतः प्रकृतोभवः प्राकृतः,
मायेचा गयीं, झाला जो तो त.
कलकः अ. पु.

प्राक् प्राचिदेशी इति प्राक्, पूर्वदे
शाचे गयीं जें तें. त. अतीत त्या
अर्थी अच.

प्राग्र्यः प्रागेभवः प्राग्र्यः, अग्रभा
गीं हो तो जो तो. त. सुरव्य. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्राग्वेशः प्रकर्षेणांचतीति प्राक्
सचासौंचेशश्च प्राग्वेशः, हविःशा
लेच्या पूर्वेस स्थित जो स्तंभ तो
समास वृत्ति. यज्ञशालेचे
गयीं पूर्वदिशेस वेदीकत यज्ञकर्में
करणारे जे ऋत्विजादिक त्यांस जी
तेथें राहाण्याची जागा केलेली अ
सते ती. किंवा यज्ञशालेचा पूर्वसं
भत्यांवर लांच लांकूड ठेवलेले
असतें तें. अ. पु.

प्राग्रहरः प्रकृष्टमग्रंहरति प्राग्र
हरः, अग्रभागातें हरण करितो
जो तो. कृ. लज्जधा. हरणअ. प्र
सुरव. अ. पु.

प्राधारः प्राघरणंप्राधारः, घृता
दिक्षरणजें तो कृ. घृथा-क्षरणा
दिअ. घृतादिकांचे क्षरण. अ.
पुद्दिगी.

प्राचिका प्राचितीतिप्राचिका,
प्रकर्षें करून गंमन करित्ये जीतो
कृ. अंनुधा. गत्यादिअ. रानमा
शि. आ. स्त्री.

प्राची प्रागंचतिसूर्येणेतिप्राची
पूर्वीसूर्यानें सशोभित होत्ये जी
तो. कृ. अंनुधा. पूजाअ. पूर्वीदि
शा. ई. स्त्री.

प्राचीना प्राचिभवाप्राचीना, पू
र्व दिशेचाठायीं जाहली जीती.
त. जीस पाहाउ मूळ असें सण
तात ती. आ. स्त्री.

प्राचीनाचीतं प्राचीनदक्षिण
मावीपैतस्मप्राचीनाचीतं, दक्षि
णस्कंधाचेगयीं जें क्षिप्ततें. कृ.
वीधा. असनादिअ. उजवे स्वां
द्यावरून घातलेले चजोपवीत
अ. न.

प्राचीरं प्राचीयतेइतिप्राचीरं,
परिधीकृतकेले जें तें. कृ. बिअ
धा. नबनअ. शहरवचर इत्या

दिकांचे सभोंवार जें वेळूचेथों
रेवेएन असतें तें. अ. न.

प्राच्यः प्राच्यांभवः प्राच्यः, प्राची
दिशेचाठायीं जो विद्यमान तो.
त. शरावती नदीपर्यंत जो पूर्व
दक्षिणदेशतो. वि. अं. पु. न.
आ. स्त्री.

प्राजनं प्रवीचतेअनेन प्राजनं,
दृष्यादिकातें प्रेरणा करिजेते
जेणें करून तें. कृ. अजधा. ग
तिविशेषअ. चावूक. अ. न.

प्राजिता प्रकर्षेणाजतीतिप्राजि
ता, प्रेरणा करणारा जीतो. कृ.
अजधा. गत्यादिअ. सारथि.
अ. पु.

प्राज्ञः प्रज्ञात्स्वप्राज्ञः, प्रज्ञस्त
आहे बुद्धि जाची तो. त. पंडित.
अ. पु.

प्राज्ञा प्रज्ञात्स्वस्याः, साप्राज्ञा,
बुद्धि आहे जीस ती. त. बुद्धिम
ती स्त्री. अ. स्त्री.

प्राज्ञी प्रज्ञायतेइतिप्राज्ञी सैव
प्राज्ञी, प्रकर्षें करून जाणणारी
जी ती प्रज्ञा तीच प्राज्ञी. स. बु
द्धिमती स्त्री. ई. स्त्री.

प्राज्ये प्रवीचते इति प्राज्यं, अधि-
क प्राप्त करिजेतें जें तें. कृ. अज-
धा गति अ. पु. क. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्राड्विवाकः प्रच्छन्नं प्राड् विव-
चनपिवाकः, प्राड् च विवा-
कश्चैतावस्य स्त इति प्राड्विवाकः,
प्रश्न आणिविचार हे आहेत जास तो
त न्यायाधीश अ. पु.

प्राणः प्राणं त्यनेनेति प्राणः, जा-
त्या सन्धाराने प्राणी जीवन पाव-
तात तो कृ. अनधा प्राण न अ.
शरीरांत संचार करणारा वायु
२ पराक्रम. ३ गंधरसविशेष ह.
रक्त्याबोक अ. पु.

प्राणी प्राणोऽस्यास्तीति प्राणी, प्रा-
ण आहे जास तो. न. अंतु ह. प्रा-
णवान् इन्. पु.

प्रातः प्रातनीति प्रातः, प्रातः क-
ल या अर्थी तें निरंतर चौथेक जे-
तें. कृ. अतथा. सातें त्या गमन अ.
प्रात. काळ त्या अर्थी अच्य.

प्रातिहारकः प्रतिहरणं प्रति-
हारो व्याजः सप्रयोजनमस्य प्रा-
तिहारकः, कपट आहे प्रयोज-

न जाचें तो. त. गारुडी. अ. पु.

प्राथमकल्पिकः प्रथमकल्प-
आधारं भ. प्रयोजनमस्य प्राथम-
कल्पिकः, प्रथे मारं भ आहे प्र-
यो जनु जाचें तो. ज्याणे अध-
यनास आरंभ केला आहे असा
बु. अ. पु.

प्रादुः प्रकर्षेण अति इति प्रादुः,
तमानि वृत्ति ह. प्रकाशित त्या-
तें करिते ह. तद्वोधक जें तें. कृ. अ-
दधा. महण अ. नाम. २ प्रकाशि-
त त्या अर्थी. अच्य.

प्रादेशः प्रदिश्यतेनेन प्रादेशः.
अत्यंत तर्जन होइजे ते जेणें क-
रून तो. कृ. दिशधा. अतिसर्ज-
न अ. तर्जनी सहित विस्तृत जो
अंगुष्ठ तो. अ. पु.

प्रादेशनं प्रादिश्यत इति प्रादेश-
नं, दान जें तें. कृ. दिशधा अति-
सर्जन अ. दान. अ. न.

प्राध्वं प्राध्वनंतीति प्राध्वं, अनु-
कूल्यार्थी तें बोलिजे जें तें. कृ. धन-
धा. शब्द अ. आलुकूल्यार्थी अम-

प्रांतरं परुष्टं अंतरं अत्र इति प्रां-
तरं. प्रकृष्ट आहे अंतर जाचें रा

वीं तें. स. ज्यामार्गी छायापाणी
नाहीं असा जो दूरचा मार्ग तो अ

प्राप्तं प्राप्यतेस्मप्राप्तं, लब्धकरि
जेतें जें तें. क. आपूधा. व्याप्तिअ
मिळालेला. कि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्राप्तपंचत्वः प्राप्तपंचत्वं येनस
प्राप्तपंचत्वः, प्राप्तु आहे मरणजे
णें तो. स. मेलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्राप्तरूपः प्राप्तीरूपंप्राप्तरूपः,
रूपाप्रतजो प्राप्त तो. स. पंडित.
अ. पु. २ मनोहर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्राप्तिः प्राप्यतेइतिप्राप्तिः, पाति
जेत्येजीती. क. आपूधा. लंपन
अ. उत्सृत्ती. २ लाभ. इ. स्त्री.

प्राप्यं प्राप्यतेस्मप्राप्यं, प्राप्तुंश
क्य जें तें. क. आपूधा. लंपन
अ. मिळवावयाची जागा. अ. न.

प्राप्तं प्राप्यतेस्मइतिप्राप्तं
तं, मरण करिजेतें जें तें. क.
शृद्धा. मरणअ. नजराणा.
अ. न.

प्रायः प्रायनंप्रायः, प्रकपैकरू.
न जें गमन ह्य संन्यासपूर्वकप्रो

जनत्यागजो तें क. अचधा. ग
तिअ. संन्यासपूर्वकज्जोजन.

२ बाहुल्य. ३ नाश जाणविणा
रें चिन्ह. अ. पु.

प्राचः प्रहृष्टमयनंप्राचः, चेंकुं
ठादि स्थानप्राप्ति साधन जें तो
क. इण्था. गतिअ. बाहुल्यार्थी
अत्य.

प्रालंबं प्रालंबतेइतिप्रालंबं,
अधोभागपर्यंत लंबाच मानप
डतें जें तें. क. लंबिधा. अवस्तं
सनअ. गळ्यामध्ये सरळ लों
बणारी माळ. अ. न.

प्रालंबिका प्रालंबतेइतिप्रालं
बिका, कंठाचावार्थी प्रकपैकरू.
न लोंबणारी जीती. क. लंबिधा.
अवस्तंसनअ. नाभिपर्यंत लों
बणारी सोन्यांची कंठी. आ. स्त्री.

प्रालेयः प्रलीयंतेपदार्थाअत्र
इतिप्रालेयः, तत्तआगतंप्रालेयं,
लय पावतांत पदार्थ ज्याचेवार्थी
तोप्रलय त्यापासून प्राप्तजें तें.
त. थंडी. २ वर्ष. अ. न.

प्रावृत्तं प्राव्रिचतेस्मइतिप्रावृ
त्तं, आवरण करिजेतें जें तें.

ह. वृद्धा. वरणअ. पांशुरले
ले वरु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रावारः प्रावदः प्राप्रियतेने
नप्रावारः, आच्छादन करिजे
ते जेणे करून तो. ह. वृद्धा.
वरणअ. उत्तरीय वरु. अ. पु.

प्रावृषायणी प्रावृषिति अ
यते वा प्रावृषायणी, प्रावृट् का
लाचे रायीं गमन करित्ये जीती.
ह. इण्वा. २ अयथा गतिअ.
काच कुपरी. इ. स्त्री.

प्रावृट् प्रकषेणवर्षतइति प्रावृट्
प्रकषेकरून वृष्टि करित्ये जीती
ह. वृद्धा. संचनअ. वर्षाकाल
ह. पावसाळा. ष. स्त्री.

प्रासः प्राश्यतेइति प्रासः, राकि
जेतो जीती. ह. अस्त्रा. क्षेपण
अ. शस्त्र विशेषसंग. अ. पु.

प्रासंगः प्रसज्जतेइति प्रासंगः
संलग्न करिजेतो जीती. ह. षं
जथा. संग. अ. गाडीस जुंफ
लेल्या वेंलाच्या रवांथावर घा
तनेले जूं. ह. जोऊड. अ. पु.

प्रासंग्यः प्रसंगं वहतीति प्रा
संग्यः, संदकाषाते वाहतो जी

तो. ह. वहथा. प्रापणअ नम्यहोष्या
करितां गळ्यांत लांकूड बांधलेले
गाई वेंल इत्यादि. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

प्रासादः प्रसीदति मनः अत्रेति
प्रासादः, संतुष्ट होइजेते मन
जाचे रायीं तो. ह. षड्वा. गत्या
दिअ. देवराजे इत्यादिकांचे जे
घर ते. अ. पु.

प्रासिकः प्रासः प्रहरणमस्य प्रा
सिकः, मल्ल आहे प्रहरण जाचें
तो. त. प्रासायुधी. अ. पु.

प्रास्थिकं प्रस्थस्य वापः प्रस्थिकं.
प्रस्थिकं अस्ति अत्रेति प्रास्थिकं,
प्रस्थ परिमाण धान्याचें जें वाप
आहे जाचे रायीं ते. त. प्रस्थ
परिमित धान्याचें शेत. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

प्राणहः प्रथमं चतुर्दशद्वयं प्रा
णहः, प्रथम जो दिनाचयव तो.
स. दिवसाच्या तीन भागांतिल
पहिला भाग. अ. पु. न.

प्रियः प्रीणातीति प्रियः, संतुष्ट
करणारा जीतो. ह. प्रीद्धा. तर्प
णअ. नवरा. अ. पु. २ अ. प्रीष्ट.

वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियकः प्रीणातिप्रियतेवाप्रियः

सएवप्रियकः, संतुष्टहोतां जो
तो प्रिय तोव प्रियक त. कदंब
- वृक्ष. २ असणाचें झाड. ३ प्रि
यंगु वृक्ष ४ हरिण विशेष. अ. पु.

प्रियंगुः प्रियंगच्छतीतिप्रियंगुः,

प्रियाते प्राप्त करणारा जोतो कू
गम्बुधा. गीतअ. वाचारीचा वृक्ष
२ कांगुशुळे असें धान्य. उ. पु.

प्रियता विग्रहादिप्रेमशब्दाप्रमा

णं. प्रेमता. आ. स्त्री.

प्रियंवदः प्रियंवदतीतिप्रियंवदः

प्रियबोलतो जोतो. कू. वदधा.
अन्तबान्निअ. प्रियबोलणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रियालः प्रीणातीतिप्रियालः, प

आदिफांनां संतोष पावतां
जोतो कू. प्रीञ्जधा. तर्पणअ.
चाराचें झाड. अ. पु.

प्रीणनं प्रीतिः प्रीणनं, तृतीजी

ती. कू. प्रीञ्जधा. तर्पणअ. तृप्ति.
अ. न.

प्रीतः प्रीचनेस्वप्रीतः, संतोष पा

वता झाला जोतो. कू. प्रीञ्जधा. प्री

तिअ. हर्षयुक्त. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्रीलिंगं

प्रीतिः प्रीचतेइतिप्रीतिः, हर्षजो

ती. कू. प्रीञ्जधा. तर्पणअ. हर्ष. २
प्रेमा. इ. स्त्री.

पुष्टः पुष्यतेस्वपुष्ट. दग्धकरि

जैला जोतो. कू. पुषधा. दाहअ.
जळालेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रेक्षा प्रकृष्टमाक्षतेनपैतिप्रेक्षा,

प्रकर्षनें अवलोकितें जीणें तो
कू. ईक्षधा. दर्शनअ. बुद्धि २ वृ
त्तोल्लेखण. आ. स्त्री.

प्रेरसा प्रेरयतेइतिप्रेरसा. प्राप्त हो

इजेल्ये जोतो. कू. इस्विधा. गति
अ. डोली. आ. स्त्री.

प्रेरिवतः प्रेरयतेस्वप्रेरिवतः,

चंचल करिजेल्ये जोतो. कू. धा पू.
श. प्र. किंचित्कांपलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री

प्रेतः प्रकर्षेणइतः प्रेतः, प्रकर्षे

करून जो गेला तो. स. नरका
मध्ये जाहलेला प्राणि. २ मेलेला.
अ. पु.

प्रेत्य प्रकर्षेणइत्याप्रेत्य, प्रकर्षे

करून गमन करून. कू. इण्धा.

गतिअ. जन्मांतरिंसाअर्थीअव्य.
प्रेम प्रियस्यभावः प्रेम, प्रियांचा
 जो भाव ह्य. प्रकार तो. त. प्रेमा.
 न. न.

प्रेष्ठः अतिशयेन प्रियः प्रेष्ठः, अ
 त्यंत जो प्रिय ती. त. अतिप्रिय.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रेष्यः प्रेष्यः प्रेष्यते इति प्रेष्यः,
 प्रेषण करिजे तो जो ती. क. इषधा
 गतिअ. चाकर. अ. पु.

प्रेष्यः प्रेषणं प्रेषः स एव प्रेष्यः, प्रेष
 ण जें तो प्रेष तोच प्रेष. त.
 क. इषधा. इच्छाअ. पाठविणें. २
 मदन. ३ क्लेश. ४ उन्माद. अ. पु.

प्रोक्षणं प्रक्षुप्तमुक्षणं प्रोक्षणं, प्र
 कृष्ट जें हिंसन तें. क. उक्षधा. से
 चनअ. यज्ञसंबंधिं जें पशुहनन
 तें. २ पवित्रीकरण. अ. न.

प्रोक्षितः प्रोक्ष्यते स्म इति प्रोक्षि
 तः उक्तशालंभित करिजे तो जो
 तो. क. उक्षधा. सेचनअ. यज्ञा
 सार्थी मारलेला पशु. अ. पु. २ प
 वित्रीकृत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

प्रोथं प्रोथत इति प्रोथं, इत्थिन्न
 मग्न करणार जें तें. क. प्रोथधा.

पर्याप्तिअ. बोद्ध्याचें नाक. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोथः प्रोथणं प्रोथः, दाह जो तो
 क. पुषधा. दाहअ. जळणें. अ.
 पु. न.

प्रोथः प्रोथी प्रकृष्टः ओष्ठः
 अस्य प्रोथः, उक्त ए आहे ओठ
 जाचा तो. स. मत्स्य विशेष. अ.
 पु. लिंगी. २ इव

प्रोथपदा प्रोथोगोः तस्येन पा
 दायस्थासा प्रोथपदा, गाईसा
 ररवे आहेत पांच जीचे ती. स.
 पूर्वाभाद्रपदानक्षत्र. २ उत्तरभा
 द्रपदानक्षत्र. आ. स्त्री.

प्रोथं प्रोथ्यते स्म प्रोथं, इत्थिन्न
 रिजे लें जें तें. क. वहधा. प्राप
 णअ. प्रकृष्ट ह्य. चाटलेला.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

प्रोथपदः प्रोथपदी अत्रा स्त्री
 ती प्रोथपदः, प्रोथपदी आहे जा
 चे वार्थी ती. त. भाद्रपद मास.
 अ. पु.

पुक्षः प्रक्षरतीति पुक्षः, ऊर्ध्वग
 मन करिजे तो जो तो. क. सरधा. मं
 चलनअ. पिंपरीचें झाड. २ लक्षि

पिंपरी. अ. पु.

पुवः पुवतइतिपुवः, गमनकरि
तो जो तो. क. पुडुधा. गतिअ.
चांडाल. २ लाहान नौकापुःवेडू
क. न. ४ पाण कौनडा. अ. पु. ५ कौ
वडा. अ. पु.

पुवंगः पुवंगः पुवनंपुवः पु
वेनगच्छतीतिपुवंगः, उड्यागा
रून गमन करितो जो तो. क. ग
मुधा. गतिअ. वानर. २ वेडूक.
३ सारधी. अ. पु.

पुवंगमः पुवेनगच्छतीतिपुवंग
मः, पुवे करून गमन करितो जो
तो. क. गमुधा. गतिअ. अर्था
दिपूर्वांश्चाशब्दाप्रमाणे.

पुक्षं पुक्षस्यफलंपुक्षं, पिंपरी
वें जं फल तें. त. पुक्षानें फळ.
अ. न.

पुहा पुहतीतिपुहा शेष
जानें नष्ट जो तो. क. पुहधा. ग
तिअ. वाम कुक्षिस्थ मांस पिंड
विरोध. न. पु.

पुहशत्रुः पुहस्यशत्रुः पुहश
त्रुः, पुहशरोगात्वा जो नाशकरि
तो तो. स. तांबडा रोहिडा वृक्ष.
उ. पु.

पुतं पुवनंपुतं, गमन जें तें. क.
पुडुधा. गतिअ. घोड्याची चौक
चाल. अ. न.

पुष्टः पुष्यंतस्मापुष्टः, दहन क
रिजेला जो तो. क. पुषुधा. दाह
अ. जळालेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

पुषः पुषणंपुषः, दाह जो तो.
क. पुषुधा. दाहअ. जळणें. अ.
पुष्टिणीं

पुषातं पुषायतेस्मपुषातं, नक्षत्र
करिजेलें जें तें. क. पुषाधा. नक्ष
णअ. खाझेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

फंजिका मनकीतिफंजिका, रोगातें नाश करिते जी ती. कृ. कृ. मंजोधा. आमर्दनअ. मारं गवृक्ष. आ. स्त्री.

फटः स्फुटतीतिफटः, विस्तार पावतो जी तो. कृ. स्फुटधा. विकसनअ. सर्पाची फणा. अ. पु. आ. स्त्री.

फणा फणतीतिफणा, विस्तृत होत्ये जी ती. कृ. फणधा. गति अ सर्पाची फणा. आ. स्त्री.

फणिज्जकः फणीजातोस्त्रिन्नितिफणिज्जकः, सर्पसह तो जाचे गयीं तो. स. पांढरामरवा अ. पु.

फणी फणास्थास्तीतिफणी, फणा आहे जास तो. न. सर्प. इ. न. पु.

फलं फलतीतिफलं, विधीर्ण होतें जे ते. कृ. त्रिफलाधा. विशरणअ. हेतु साध्य कार्य. १ जायफल. २ बाणाचें अग्र. ४. दाल ५. नागराचें स्वालचें लांकूड ६ फळ ६. हृत्सादिकाचें फळ. ७ सापूस. अ. न.

फलकः फलतीतिफलकः, निष्यन्न होतो जो तो. कृ. पलधा. निष्यन्तिअ. दाल. अ. पु.

फलकपाणिः फलकः पाणोपस्य फलकपाणिः, दाल आहे हस्ताचे गयीं जाचा तो. स. दाल धारण करणाऱा. इ. पु.

फलत्रिकं फलानां त्रिकं फलत्रिकं, फलाचें त्रिकं जे ते. स. हिरडा वेहडा आणि आचककारी त्या तिहींचें कूरक्षत्रिफला. अ. न.

फलपूरः फलेन पूर्यत इति फलपूरः, फलांनीं पूरण होइ जे तो जो तो. कृ. पूरीधा आष्यायनअ म हाळुगाचे झाड वत्याचें फळ अ पुडिंगीं.

फलवान् फलेन अस्ति अस्य फलवान्, फल आहे जास तो. त ज्यास फल आहे तो. हृत्सादि. वि. न. पु. इ. स्त्री. न. न.

फलसः फल अस्ति यस्य सः फलसः, प्रशस्त फल आहे ज्यास तो. त फणसाचें झाड. अ. पु.

फलाध्यक्षः फलानामध्यक्षः फलाध्यक्षः, फलांना जो अध्यक्ष

ह्य स्वामीः तो. स. श्वरणीचे
झाड. अ. पु.

फाणितं फाणयते इति फाणितं,
गमन करवितें जें ते कृ. फणधा.
गतिअ. काकधी. अ. न.

फलिनः विग्रहादिसर्वफलव
नृशब्दाप्रमाणे. अ. पु.

फांटं फणयते स्म फांटं, अनाया
सानें प्राप्त करि जेलें जें काचादि
तें. कृ. फणधा. गतिअ. अनाया
सानें झालेला कषाघ विशेष. अ. न.

फलिनी फलमस्यस्याः फलिना
फल आहे जोस ती त. वाघांटी.
२ कळलाची वनोंषधी. ई. स्त्री.

फालं फलस्य विकारः फालं, फ
लांचा जो विकार तें. त. कारणा
सचक्ष्म. नागराचें सालचें लांकू
ड. ह्य. लेटूं. अ. न.

फली फलमस्यास्तीति फली, फ
ल आहे जोस ती. त. जोस फळें
आहेत तो वृक्ष. वि. इन्. पु. ई.
स्त्री. न.

फाल्गुनः फल्गुनीयुक्ता फाल्गुनी.
सायत्रास्ति सफाल्गुनः, फाल्गुनी
आहे ज्याचे वायीं ती त. फाल्गुन
महिना. अ. पु.

फलेग्रहिः फलानि गृह्णातीति
फलेग्रहिः, फलातें ग्रहण कर
णारा जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादा
नअ. फळ घावपाच्या समयीं
ज्यास फळें घेतात ती वृक्ष. इ. पु.

फाल्गुनिकः फल्गुन एव फाल्गु
निकः, फल्गुन जो तोच फाल्गुन.
त. फाल्गुन महिना. अ. पु.

फलेरुहा फले रोहतीति फलेरु
हा, फलाचे वायीं उलसून हीं त्ये
जी ती. कृ. रुहधा. विजयजच्या
दिअ. वनस्थाति विशेष पाडला.
आ. स्त्री.

फुल्लः फुल्लतीति फुल्लः, उषितही
तो जो तो. कृ. त्रिफलाधा. विशारदिक
। अ. प्रफुल्लित. अ. पु.

फल्गुः फलतीति फल्गुः, विशी
र्ण होतो जो तो. कृ. त्रिफलाधा.
विशरणअ. बोसाडा स्वयंत.
उ. पु.

फेनः स्फायते इति फेनः. दृष्टि पा
वतो जो तो. कृ. स्फर्षाधा. दृष्टिअ
जलविकार ह्य. फेण. २ समुद्र फे.
ण. अ. पु.

फेनिलः फेनोस्यास्तातिफेन

लः, फेनआहे जास तो. त. रि. ग

हस. २ वीराचें फळ. अ. पु. ३

फेनयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

फेरुः फेइत्येवं पवीस्यफेरुः,

फेयाप्रकारन्वा आहे शब्द जा

स तो. त. कोल्हा. अ. पु.

फेरुः फेइत्यच्यक्तं रौतीतिफे

रुः, फे याप्रकारन्वा शब्द करणा

रा जो तो. ह. रुधा शब्दअ. को

ल्हा. उ. पु.

फेला फेल्यते इतिफेला, गमन

करिजेत्ये जी ती. ह. फेल्धा. ग

ति. अ. रवाऊन टाकलेलें. आ.

स्त्रीलिंगी.

फेला विग्रहादिपूर्वाच्चाशब्दा

प्रमाणें. ई. स्त्री.

बकः बकतेइतिचक्रः, ऊर्ध्वगमन
करणाग जो तो. क. बकिधा. की
दिल्यगतिअ रुईमंदार २ बग
का. अ. पु.

बकुलः बंकतेइतिबकुलः, ऊर्ध्व
गमन करितो जो तो. क. बकिधा.
गतिअ. बकुल. अ. पु.

बडिशां बडिनामत्स्यान्त्यतीतिब
डिशां, मत्स्यातें नाश करितें जें
तें. क. घोधा. अंतकर्मअ. मत्स्य
बेधन. अ. न. आ. ई. स्त्री.

बत बन्धतेस्मइतिबत. स्वेदाद्य
थातें बोधलिजेतें जंतें क. व
नुधा. याचनअ. स्वेद. २ करुणा
रस. ३ संतोष. ४ आश्रय. ५ आ
मंत्रण त्या अर्थां. अथ.

बदरं बहुरा बदतीतिबदरं,
स्थिर राहतें जें तें. क. बदधा. स्थी
र्यअ. बोरीचें फळ. अ. न.

बदरिः विग्रहादिसर्वबदरशा
द्याप्रमाणें. इ. स्त्री.

बंदी बंदतेअवश्यंबंदी, अवश्य
स्तुति करणारा जो तो. क. बदिधा
स्तुतिअ. स्तुतिपाठक. इन्. पु.
ई. स्त्री.

बंधकी बध्नातीतिबंधकी, मना
ला विकार करणारी जी ती. क. ब
धधा. बंधनअ. बन्धिनारिणी बाधको.
ई. स्त्री.

बद्धः बध्यतेस्मबद्धः, रज्वादि
कें करून बंधन करिजेला जो तो.
क. बंधधा. बंधनअ. बांधलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बधिरः बध्नातिकर्णमितिबधिरः,
कर्णातें बंधन करणारा जो तो. क.
बधधा. बंधनअ. बहिरा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

बंधनं बध्यतेनेनबंधनं, बंधन
होइजेतें जेणे करून तें. क. बंध
धा. बंधनअ. बांधणें. २ बांधण्या
चें साधन. अ. न.

बंधुः विग्रहादिबांधवशाद्याप्रमा
णें समोत्र ह्म. एकवंशी भाऊ
बंध. उ. पु.

बंधुजीवकः बंधुरिवजीवज
लमस्यबंधुजीवकः, बंधुसारखें
यआहे जीवन जास्त तो. स. एकफु
ल झाड ज्यास दुपारीअसें ह्मण
तात तें. अ. पु.

बंधुता बंधूनांसमूहोबंधुता, बंधू

धून्वा जो समुदाय तो. त. बंधू
वा समूह. २ बंधुपणा. आ. स्त्री.

बंधुरः बध्नातीतिबंधुरः, चित्ता
तें बंधन करितो जो तो. कृ. बंधधा
बंधनअ. जो स्वभावतः उन्नतअ
सोन उपाधिवशें करून. किंचि
त् नम्रहोतीतो वि.अ पु. न. आ
स्त्रीलिं

बंधुलः बंधुंलातीतिबंधुलः, अ
र्थे बांधकिनेच शब्दाप्रमाणें. कृ.
लाधा. आदानअ. व्यभिचारि
णीचा पुत्र. अ. पु.

बंधुकः बध्नातिचित्तबंधुकः, नि
तीतें बंधन करितो जो तो. कृ. बंध
धधा. बंधनअ. दुपारीचें झाड.
अ. पु.

बंधुकपुष्पः बंधुकस्यपुष्पाणी
वपुष्पाण्यस्यबंधुकपुष्पः, बंधू
काच्यापुष्पाचे परी आहेत पुष्पे.
जान्तीं तो. स. असणाचें झाड
अ. पु.

बंधुरः विग्रहादिसर्वबंधुरशब्दा
प्रमाणे

बंध्या बध्नातीतिबंध्या. गत्यज्ञानेंबंधन
करित्ये जी ती. कृ. बंधधा. बंध

नअ फलहीन हा. बांध. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

बध्नुः विधातीतिबध्नुः, धारणपो
षण करितो जो तो. कृ. दुष्टा
धारणपोषणअ. मोठासुंगस. २
विष्णु. ३ अग्नि ४ महादेव. ५. क्र.
वि. उ. पु. ६ पिंगटवर्ण. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

बरीवर्दः ईश्वरश्रुतोंददातीतिवर्द. वर
श्रुतावर्दकृष्णलवाच् असा जो ईवर्द
ह. लक्ष्मीतें वररातें देणारा जोतो
स. बौल. अ. पु.

बर्वरः बर्वतीतिबर्वरः, ऊर्ध्वग
मन करितो जो तो. कृ. बर्वधा.
गतिअ. आरंग वनीषधि. अ. पु.

बर्वरा हणुतीतिबर्वरा, आवर
ण करित्ये जी ती. कृ. वृद्धा वर
णअ. तिळवण ह. कानफोड.
आ. स्त्री.

बर्वरी विग्रहादिसर्वबर्वराशब्दा
प्रमाणे. ई. स्त्री.

बह्वै बह्वतीतिबह्वै, सद्धीप्रतपाव
तें जेतें. कृ. वृद्धा. वृद्धिअ. सो
राचें पीस. २ पर्णपान. ३ परीकार
४ गदिवन ह. फटोरा. अ. न.

बर्हपुष्यं बर्हप्रशस्तं अस्य च
 हेतुष्यतीति पुष्यं बर्हं च तन्पुष्यं
 च बर्हपुष्यं, बर्हं ह्य. तत्र प्रश
 स्त आहं जास तं बर्हं बर्हं असं
 जं पुष्य तं. स. गंधीयन ह्य. न
 टोरा. अ. न.

बर्हिः वृंहति घृतादिनेति बर्हिः,
 घृतादिकाने वृंहिं गत होते जो
 तो. क. घृहिषा. वृहिअ. अग्नि
 इ. पु.

बर्हिणः बर्हमस्त्यस्य बर्हिणः,
 अर्थादिक बर्हिशब्दाप्रमाणं. त.
 मोर. अ. पु.

बर्ही बर्हमस्त्यस्य बर्ही, पिच्छा
 हे जास तो. त. मोर. इन्. पु.

बर्हिपुष्यं विग्रहादिसर्वं बर्हपु
 ष्यशब्दाप्रमाणं.

बर्हिःपुष्यं विग्रहादिसर्वं बर्हपुष्य
 शब्दाप्रमाणं

बर्हिसुंखः बर्हिरग्नि सुंखं यस्य
 सबर्हिसुंखः, अग्नि आहं सुंख जा
 वं तो. स. देव. अ. पु.

बर्हिषं बर्हिषिकुशोतिष्ठतीति ब
 र्हिषं, कुशानेवायीं गहर्ते जं तं.
 क. षापा. गतिनिवृत्तिअ. वाळा.

अ. न.
बलः बलमस्यास्तीति बलः, बल
 आहं जास तो. त. बलराम. रका
 वळा. अ. पु. ३ सैन्य. ९ पराक्रम.
 ५ सामर्थ्य. ६ स्थौल्य. अ. न.

बलदेवः बलेन दीव्यतीति बल
 देवः, बलाने खुसती किंवा कीडा
 अथवा प्रकाशमान होतो जो तो.
 क. दिव्या. कीडादिकअ. बल
 राम. अ. पु.

बलभद्रः बलभद्रं श्रेष्ठं यस्य स
 बलभद्रः, सर्वापेक्षां जावं बल
 अधिक तो. स. बलराम. अ. पु.

बलभद्रिका बलेन भद्रा बल
 भद्रा सैव बलभद्रिका, बले करू
 न श्रेष्ठ जी ती बलभद्रा तीच ब
 लभद्रिका, त्रायमाण औषधि. अ.
 स्त्रीलिंगी.

बलभी बलतीति बलभी, सम्प
 क आवरण करित्वे जी ती. क. बल
 धा. संवरणअ. घराच्या शाकारा
 स आधारभूत जे वांसे कडणी
 इत्यादि. ई. स्त्री.

बलवान् बलमस्त्यस्य बलवान्,
 बल आहं जास तो. त. बलिष

वि.तं पु. इ. स्त्री. व. न.

बला बलमस्यस्याइतिबला, बल आहे जीसती. त. चिकणा. आ. स्त्रीलिंगीं.

बलाका बलतेइतिबलाका, उत्तम गमन करणारी जी ती. क. बलधा. संचरण. अ. बगळा. आ. स्त्री.

बलात्कारः बलात्करणंचलात्कारः, हट्टानें जी क्रिया तो. क. डुरुद्धा. करण. अ. बलात्कार. अ. पु.

बलाशक्तिः बलस्य अशक्तिर्वशरातिः, बलनामक दैत्यानां जी शत्रु तो. स. इंद्र. इ. पु.

बलाहकः वारिवहतीतिबलाहकः, उदकांतें वाहणारा जो तो. क. वहधा. प्रापण. अ. मेघ. २ विष्णुन्वाघोडा. अ. पु.

बलिः बलनंबलिः, दानजें तो. क. बलधा पान्मावसेध. अ. राजासपात. वान्वा. दस्त. २ पूजासाहित्य. इ. पु. ३ चळी. इ. स्त्री.

बलिध्वंसी बलिध्वंसितुंशील मस्यबलिध्वंसी, बलीप्रत नाश करण्याचा आहे स्वभाव. आचातो

क. ध्वंसधा. अवस्वंसनं. अ. विष्णु. इ. न. पु.

बलिनः बलिरस्यास्तीतिबलिनः, चर्म सेकोन आहे जासतो. त. ह्यातारपणानें ज्याचे अंगास चळ्या पडतात तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बलिपुष्टः बलिनापुष्टः बलिपुष्टः, बली करून जो पुष्ट तो. स. कावळा. अ. पु.

बलिभः विग्रहादिसर्वबलिनशब्दाप्रमाणें.

बलिभुक् बलिभुंक्तेइतिबलिभुक्, बलि भक्षण करणारा जो तो. क. भुजधा. अभ्यवहार. अ. कावळा. अ. पु.

बलिसुरवः विग्रहादिसर्वबलीमुखशब्दाप्रमाणें. वानर. अ. पु.

बलिसद्य बलेः सद्यबलिसद्य, बलीचे जें वसति स्थान तें. स. पाताळ. न. न.

बलीकं बलतिभित्वादीतिबलीकं, भित्वादिज्ञानें टावरण करितें जें तें. क. बलधा. संचरण. अ. चळवण. ह्या. पडवी. अ. न.

बलीसुरवः बलीयुक्तसुरवम

स्यबलीसुरवः, बलीयुक्तआहे
सुरवजाचें तो. स. वानर. अ. पु.

बलीवर्दः वरणवरः ईश्वर
श्वईवरी ईवरीददातीतिईवर्दः,

बलीचासोईवर्दश्चबलीवर्दः,
लक्ष्मीतें ववरातें देणारा जो तो.
ईवर्द बलवान् असा जो ईवर्द
तो. स. बॅल अ. पु.

बलुवः बळीस्थास्तीतिबलुवः,
प्रीतिआहे जास तो. त. आन्वा

री. ह. सेंपाकी. २ गवळी. अ. पु.

बष्कयः बष्कतेइतिबष्कयः, ल
रेंकरून गमन करितो जो तो. ह.

बष्कथा. गतिअ. एक वर्षाचा गा
ईचा वत्स. अ. पु.

बष्कयणी बष्कयेणनीचतेइति
बष्कयणी, एक हायन वत्सतें

नेइजेत्ये जी ती. कृ. णीञ्धा. प्राप
णअ. फार वर्षांनीं वियालेली गा
य. ई. स्त्री.

बष्कयिणी बष्कयोस्तीतिबष्क
यिणी, तरुणआहे वत्सजीचा

ती. त. फार दिवसांनीं वियालेली
गाय. ई. स्त्री.

वस्तु वस्तुइवप्रतिरुतिर्चसा
कें, येषासारिरी जी प्रतिमा तें.
त. अज ह. बोकड. अ. न.

बहिः बहतीतिबहिः. वात्पार्थधारजक
रितें जें तें. ह. वृहधा. प्रापणअ.
वात्पार्थी अद्य.

बहिर्द्वारं बहिश्चतद्वारंचबहि
द्वारं, बाहिर असें जें द्वार तें. स.
बाहिरचें द्वार. अ. न.

बहु बंहतेइतिबहु, वृद्धी पाचतें
जें तें. ह. बहिधा. वृद्धिअ. पु.
क. उ. पु. न. ई. स्त्री.

बहुकरः बहुकरोतीतिबहुकरः,
भूमिसंमार्जन करितो जो तो. ह.

डुरुग्धा. करणअ. सडा संमा
र्जन करणारा. वि. अ. पु. न. अ.
ई. स्त्री.

बहुगर्त्सवाक् बहुगर्त्सवाक्
यस्यबहुगर्त्सवाक्, बहुत भिंघ

आहे वाणी जाची ती. स. बहुत
अवाच्य सापण करणारा. वृ. पु.
भिंगीं.

बहुपात् बहव. पादाः यस्य
दुपात्, बहुत आहे त पाय जाचे
तो. स. वडाचें झाड. दु. पु.

बहुप्रदः बहुप्रददातीति बहुप्र
दः, बहुत देतो जो तो. क. डुदाश्
या दानअ. दानप्रर अ. पु.

बहुमूल्यं बहुमूल्यमस्य बहुमू
ल्यं, फार आहे मौल्य जाचें तो. त
मोटे किमतीचे. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीनिंगा.

बहुरूपः नानाकृतिगधत्वात् ब
हुरूपगणस्य बहुरूपः, बहुत-
आहेत रूपे जाचो तो. स. धूप.
अ. पु.

बहुलं बहुचलातीति बहुलं, बहु
ताते ग्रहण करितेजे ते क लाधा
आदानअ. पुष्कळ रकाला नि
अ. पु. न. आ. स्त्री ३ अग्निअ. पु.

बहुला बहुनिलातीति बहुला,
बहुत गुणाते ग्रहण करितो जी
तो. क. लाधा. आदानअ. इन्
ची. २ कृत्तिकानक्षत्र. ३ गाय.
४ नीळ. आ. स्त्री.

बहुलीकृतं अ बहुलं
बहुलमकारि बहुलीकृतं, चोड
के जे फार केलेले ते. क. डुडु
अथा. करणअ चांगलें निवड
केलेले धान्य. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

बहुवारकः बहुचारायतीति बहु
वारकः, बहुतांते स्वीकार करितो
जो तो. क. वृज्जधा. वरणअ. जो
करिचें झाड. अ. पु.

बहुविधः बहवः विधाः अस्पव
हुविधः, बहुत आहेत प्रकार जा
चे तो स. नानाप्रकारचा. वि. अ
पु. न. आ. स्त्री.

बहुरूता बहवः कृतायस्या. प
हुकृता, फार आहेत पुत्र जोस
तो स. शतावरी. आ. स्त्री.

बहुसूतिः बह्वीः सूतिः यस्या
बहुसूतिः, फार आहे प्रसूति जी
ची ती. स. बहुत वेळ प्रसवले
ली. इ. स्त्री.

बाकुची यातस काचयतीति बा
कुची, वायूतें संकोच करणारी
जी ती. क. कुचधा. तार शब्द अ
बावंची. इ. स्त्री.

बाटं वात्यतेस्म बाटं, स्वीकार.
त्याअर्थी प्राप्त करितेले जे ते. क
वहया प्राणअ. अनिश्चय. स्वी
कार त्याअर्थी अय.

बाणः घणनंवाणः वाणः शब्दो

स्वस्यवाणः, शब्द आहै जासतो
त. वाण. २ बलीचा पुत्र वाणना
मा तो. अ. पु.

बाणा बण्यते इति बाणा, शोलि
जैत्ये जी ती. कृ. वणधा. शब्द अ
काका कोरंदा. आ. स्त्री.

बाधा बाध्यते इति बाधा, पीडाती
: ती. कृ. बाध्या. विलोडन अ. म
नः पीडा. आ. स्त्री.

बांधकिनेयः बांधक्याः अपत्यं
बांधकिनेयः, व्यभिचारिणीचा
जो पुत्र तो. त. व्यभिचारिणीचा
पुत्र. अ. पुं.

बांधवः बधातीति बांधुः स एव बां
धवः, बांधन करणारा जो तो बांधु
तोच बांधव. त. सर्गात्र ह्य. एक
वंशी झाडूचंद. अ. पु.

बाहंत बृहत्याः इदं बाहंत, बृहती
चे हें तें. त. रिंगणीचें फळ. अ.
नपुंस.

बालः बलतीति बालः, जीवन
करणारा जो तो कृ. बलधा. प्राण
न अ. सूर्य ३ बालक. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री. ३ बाला. ४ शोपरी
अ. पु. न.

बालतनयः बाला इव तनयाः
पत्राण्यस्येति बालतनयः, बाल
सदृश आहेत पत्रे ज्यानीं तो. स.
खैराचें झाडू. अ. पु.

बालतृणं बालं च तत्तृणं च बाल
तृणं, कोमल असें जें तृण तें. स.
कोवळें तृण. अ. न.

बालधिः बालाः धीचंते अत्र इति
बालधिः, केशराहातात जाचे वा
यीं तो. कृ. डुकुञ्जधा. करण अ. के
शयुक्त जो शोपरीचा अग्रभाग तो.
इ. पु.

बालपाश्या बालपाशो साधुर्वा
लपाश्या, केशां समूहाचे वायीं जो
साधु तो. त. भांगचें शूषण. आ.
स्त्रीलिं.

बालमूषिका सुदृढा इलाचा
सी मूषिकाच बालमूषिका, लहा
न अशी जी मूषिका ती. स. उंदि
रानी एक लाहान जाती. आ. स्त्री.

बालहस्तः बालः हस्त इवात्पचा
लहस्तः, केश जो तो हस्ताचे परी
जासतो. स. केशयुक्त जो शोपरीचा
अग्रभाग तो. अ. पु.

बाला बलतीति बाला, जीवन

करविते जीती. ह. बलधा. प्रा
णनअ. कुमारी. आ. स्त्री.

बालिशः बालिशस्य मत्स्यवेध
नस्यायमपूज्यत्वात् बालिशः
मत्स्यवेधन संबंधी जीतो. त.
मूर्ख. २ कालक. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

बालेयः बलयेहितो बालेयः,
उपहारा कारणे जीहितो. त.
वनोषधी. भारंग. अ. पुं.

बाल्यं बालस्थभावः बाल्यं, वा
ल्य अयस्था जीती. स. बाल्याव
स्था. अ. न.

बाधं बाधति इति बाधं, शैलनाश
कर्त्ते किंवा नेत्राचे रायीं प्राप्त हो
ते तें. ह. बाधा. गत्यादि अ. उष्ण
२ नेत्रोदक. अ. पु. न. आ. स्त्री

बाधिका बाधीका बाध
मिव प्रतिभूति बाधिका, बाष्प
सारिखी जी प्रतिमा ती. त. हिं
गुहस्ताची पत्नी. आ. स्त्री.

बाहुः बाधते इति बाहुः, लोडन
करणारा जीतो. ह. बाधुधा. वि.
लोडन अ. शुभ. उ. पुं.

बाहुजः बाहुभ्यां जातो बाहुजः,

बाहुं पासून जो झाला तो. ह. ज
नीया. प्रादुर्भाव अ. क्षत्रिय. अ. पु.

बाहुदा बाहुजलं ददातीति बा
हुदा, उदकातें देणारा जी तो.
ह. हुंदा अ. धा. दान अ. नदीवि
शेष. अ. पु.

बाहुमूलं बाहोमूलं बाहुमूलं,
बाहुचें जें मूल तें. स. कास अ.
नपुं.

बाहुयुद्धं बाहुभ्यां युद्धं बाहुयुद्धं,
बाहु करून जें युद्ध तें. स. बाहुंनीं
लढणें. अ. न.

बाहुलः बहुलाः रुतिका अस्मि
रस बहुलः बहुल एव बाहुलः,
बहुत रुतिका आहेत जाचे रायीं
ती बहुल तीच बाहुल. त. कार्त्तिक
कस्वामी. अ. पु.

बाहुलेयः बहुलानामपत्यं बाहु
लेयः, बहुला ह्याणजे रुतिका स्त्री
चें जें अपत्य तो. त. कार्त्तिक सा
मी. अ. पुं.

बाल्हिकः बाल्हिकं बाल्हिकं
वः बाल्हिकः, बाल्हिक देशाचे रायीं जी उ
त्पन्न तो. स. कुंकुम. २ अश्वविशेष. ३ हिंग.
अ. पुं. न.

विडं विडतीतिविडं, जाड्यना
श करणारें जें तें. कृ. विडधा

मेदनअ. विडलोण. अ. न

विडालः विटतीतिविडालः,

आक्रोश करितो जो तो. कृ. वि

दधा. आक्रोश अ. माजर. अ. पु.

विडोजाः विडमोजोयस्यवि

डोजाः, विडह्य. शत्रु भेदक -

आहे ओज जावें तो. स. इंद्र.

स. पु.

विंदुः विंदतीतिविंदुः, अवय

वता प्राप्त जो तो. कृ. विदिधा.

अवयव अ. थैब. उ. पु.

विंबिका विंबिकायतीतिविंबि

का, बोषडे बोल विणारी जी ती.

कृ. कैधा. शब्द अ. तोडलीची

बेल. आ. स्त्री.

विलं विल्यते इति विलं, मेदन

करिजे लें जें तें. कृ. विलधा. मे

दनअ. छिद्र. अ. न.

विलेशयः विलेशतेसौ विलेश

यः, विलान्नेगरी शयन करतो

जो तो. कृ. शीडू. धा. स्वप्न अ. स

पं. अ. पु.

करितो जो तो. कृ. विलधा मे

दनअ. विल्ववृक्ष. आ. पु.

विसं विसतीतिविसं, कमला

तें प्रेरण करितें जें तें. कृ. विम

धा. प्रेरणअ. विसं. अ. पु. न.

विसकंडिका विसवत्कंडीय

स्थाः सा विसकंडिका, विसा सा

रिपवा आहे लांब अंतर जीचा ती

स. बगळा ह्य. वाळे टोक. आ. स्त्री.

विसप्रसूनं विसस्यप्रसूनं पुषं

विसप्रसूनं, विस ह्य. कमलना

ल तत्तेवं धी जें प्रसून ह्य. पुष्य -

तें. स. कमळ. अ. न.

विसिनी विसं अस्ति अस्था. सा

विसिनी, नाल आहे जीस ती. त

कमलिनी. इ. स्त्री.

विस्तः विस्यते इति विस्तः, तुल

नार्यशास्त्रे जो तो. कृ. विसधा ह्य

पणअ. सोन्याचा आर गुंजाचा तो

का. अ. पु.

वीजं वीज्यतेनेनेति वीजं, उत्स

नि होइ जे तसे जेणें करून तें. कृ. वी

जया. प्रादुर्भावादि अ. रेत. २

ची. ३ कारण अ. न

वीजकोशः वीजस्य कोशो वी

जकोशः, बीजाच्चाजो कोश
संग्रहतो. स. विद्यांवाकां
ह. अ. पु.

बीजपूरः बीजंपूरयतीतिर्याल
पूरः, बीजातें पूरण करिती -
जो तो. क. पूरीधा. आप्यायन
अ माहकुंग. अ. पु.

बीजाकृत बीजेनसहकृतंक
ष्टंबीजाकृतं, बीजासहवर्त
मानजे रुष्टक्ष. नागरलेंते त्रय
म बीं पेरून नंतर नागरलेले
शेत वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बीज्यः बीजेभवोबीज्यः, बी
जाचेवर्षीं झाला जो तो. त.
कुलीन. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री
बीभत्सः बीभत्स्यतेनेनबी
भत्सः, अनिशये करून भये
च्या पाविजेतात जेणें तो. क.
त्रिभीसन्तथा भयअ. आठर
सांतील एक रस. अ. पु.

बुक् वातीतिबुक्., ऊर्ध्वगम
न करितो जो तो. क. बाधा. ग
ति ७ रुई मदार. अ. पु.

बुक्का बुक्यतेइतिबुक्का, कम
वाकार असो बोलिजेत्ये जीती

क. बुक्का. भयणअ. त्रदया
तील मांसप्राग ह्य काकिज
आ. स्त्री.

बुद्धः प्रशस्ताबुद्धिरस्यबुद्धः,
चोंगली आहे बुद्धि जाची तो
त. अवगत ह्य जाणलेला. वि
अ. पुं. न. आ. स्त्री.

बुधः बुध्यतेइतिबुधः, बांधि
जैतो जो तो. क. बंधधा. बंधन
अ.

बुद्धिः बुध्यतेनयाबुद्धिः, जा
णितें जीणे करून ती. क. बु
धिर्धा. बोधनअ. सर्वथेवहा
सांस कारण जे ज्ञानती. इ. स्त्री

बुहुदः बुदंबुदतीतिबुहुदः, बु
द ह्य अच्यक्त ध्वनीते करितो
जो तो. क. उर्ध्विर्धा. निशाम
नअ. पाण्याचा बुडबुडा. अ. पु.

बुधः बुध्यतेइतिबुधः, जाणणा
रा जो तो. क. बुधधा. भयगमन
अ. पंडित. २ नवग्रहांतील बु
धतो. अ. पु.

बुधिते विग्रहादिसर्वबुद्धशय
बुधुत्सा प्रोक्तुमिच्छाबुधुत्सा,
भोजन करावया कारणें जीइच्छा

ती. कृ. सुजधा. अपत्यवहारअ.
कथा. आ. स्त्री.

बुभुक्षितः बुभुक्षासंजातास्य
बुभुक्षितः, भोजनेच्छा झाली
आहे जास ती. त. सुकेलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

बुधः विग्रहादिबुधशब्दाप्रमाणे
भूस अ. न.

बुधसं बुधस्यतेइतिबुधसं, राकिजैते
जै ते. कृ. बुधधा. उत्सर्ग अ. भू.
स. अ. न.

बृहतिका बृहत्वेवबृहतिका, बृ
हती ह्य. वसनांतर जै ती च बृहति
का, न. आंगवस्त्र. आ. स्त्री.

बृहती बृहतीतिबृहती, बृहीपा
वत्येजीती. कृ. बृहथा. बृहिअ.
रिंगणीचे झाड. २ लहान डोरली
वागी. ३ छंदोविशेष. ई. स्त्री.

बृहत् बृहतीतिबृहत्, बृहीपा.
वते जै ते कृ. बृहथा. बृहिअ. मो.
व. वि. व. पु. न. ई. स्त्री.

बृहत्कुक्षिः बृहतीकुक्षिर्यस्य
हत्कुक्षिः, मोठे आहे पोद जाचें ती
स. दोदिल इ. पु.

बृहद्भानुः बृहतः भानवो यस्य

सः बृहद्भानुः, बृहि गामी आहेत
भानु ह्य किरण जाचें ती स अभि
उ. पु.

बृहस्पतिः बृहतांपतिर्बृहस्पतिः,
देवांचा जो पती ह्य. गुरु तो स. दे.
वाचा गुरु इ. पु.

बृंहितं बृंहणबृंहित, हत्तीचा
जो शब्द तें. कृ. बृहिधा. शब्दअ.
हत्तीचा शब्द. अ. न.

बोधकरः बोधकरोतीतिबोधक
र, जागृती करणारा जो तो कृ.
दुस्रज्या. करणअ. राजाचास्तु
तिपाठक. अ. पु.

बोधिद्रुमः बुध्यतइतिबोधिः स
चासीद्रुमश्चबोधिद्रुमः, जाणजे
तो जो तो बोधि बोधि असा जो द्रु
म ह्य. वृक्ष तो. स. पिंपळाचें झाड.
अ. पु.

बोलः बोलयतीतिबोलः, मज्ज
न ह्य. अंत. प्रविष्ट ह्य. शरीरान्तुः
स्वनिघर्षक जो तो कृ. कुलथा. मज्ज
नअ. रक्त्याचोक अ. पु.

ब्रधः निभिरब्रधातीतिब्रधः, अं
धकारातें नाश करितो जो तो. कृ.
बधथा बंधनअ. सूर्य. अ. पु.

ब्रह्मचारी ब्रह्मवेदाध्ययनव्रतं
चरतीति ब्रह्मचारी, वेदाध्ययना
र्थं ब्रह्मचर्यं व्रतान्चरण करितो
जो तो रु. चरधा. गतिअ. ब्रह्मच
र्यं व्रतं धारण केलेला. इच. पु

ब्रह्मपथः ब्रह्माणमर्हतीति ब्रह्म
पथः, ब्रह्मदेवाला जो पूज्य तो.
त पारसापिपठ अ. पु.

ब्रह्मत्वं ब्रह्मणोभाचो ब्रह्मत्वं, ब्र
ह्मानीजी मत्ता तें तें ब्रह्मभाव.
अ न.

ब्रह्मदर्शी ब्रह्मणादभ्यते इति
ब्रह्मदर्शी, ब्रह्मदेवाने रोगनिवृ
त्त्यर्थं आज्ञापिजे ली जो ती. रु.
दमधा. आज्ञापन अ. ओंवा. आ
स्त्री.

ब्रह्मदारु ब्रह्मणिदारु ब्रह्मदा
रु, ब्रह्मा विषयीं जें दारुरूप
तें. स पारसापिपठ उ. न.

ब्रह्मा बृंहयति वर्धयति प्रजा इति
ब्रह्मा, प्रजा वृद्धि करितो जो तो
रु. वृहिधा. वृद्धिअ. ब्रह्मदेव. ३
ब्राह्मण. नू पु. ३ वेद. ४ चेंतन्य.
५ तप. न. न.

ब्रह्मपुत्रः ब्रह्मणः पुत्रः ब्रह्मपु

त्रो, ब्रह्मदेवाचा जो पुत्र तो
स. विष विज्ञेय. अ. न.

ब्रह्मबंधुः ब्रह्मब्राह्मणजातिवं
धुरस्य ब्रह्मबंधुः, ब्राह्मणजाती
आहे, बंधू जाचा तो. स. ब्राह्मण
निंदेना प्रयोग. ३ ब्राह्मणाची निं
दा. उ. पु.

ब्रह्मभूयं ब्रह्मणोभावो ब्रह्मभू
यं, ब्रह्माचा जो भाव तें. रु. भूया
सत्ताअ. ब्रह्मत्वं. अ. न.

ब्रह्मयज्ञः ब्रह्मणोर्ध्वजः ब्रह्मय
ज्ञः, वेदांचें जे पूजन तो स. पं
चयज्ञांतील एक भेद. अ. पु.

ब्रह्मसर्वसं ब्रह्मणो वेदस्य तप
सो वाचसं ब्रह्मसर्वसं, वेदांचें हिवा
तपाचें जें तेज तें. स. सदाचारपा
कून वेदाभ्यास करणें. ३ तपसा
ध्यायाचे तेज. अ. न.

ब्रह्मविंद्वः ब्रह्मणः विंद्वो ब्र
ह्मविंद्वः, वेदपाठकालीं सुरता
पासून निघतात जें तें. स. वेदप
ठत असतां तोडां वून जलरूप
निघतात तें प्रत्येक. उ. पु.

ब्रह्मसायुज्यं योजनं युक्तयुजा
सहसयुक्तं सायुज्यं भावः सायुज्यं

ब्रह्मणः सायुज्यं ब्रह्मसायुज्यं,
ब्रह्माने जे सायुज्य ह्य. तत्त्वसू.
पता तैत्स. ब्रह्मत्व. अ न.

ब्रह्मसूः ब्रह्मतपः ब्रह्माणं वासु
वति चालयतीति ब्रह्मसूः, तपोते
अथवा ब्रह्मदेवाते ही चालन, क
रितो जो तो ह्य पूषा प्रेरण अ
अनिकरु ह्य मदनाचा सुत्र ऊ. पु.

ब्रह्मांजलिः ब्रह्मणोजलिः ब्र
ह्मांजलि, वेद पठण कालां वा
जो अंजली तो स. वेदाभ्यास
करते वेदीं आरंभीं व शोचरीं प्र
णवोच्चार करून जो नमस्कार तो
इ. पु.

ब्रह्मासनं ब्रह्मण. आसनं ब्रह्म
सनं, ब्रह्म ह्य. अध्ययना
चा उपाय तत्संबंधीं स्वस्तिकादि
जे आसन ते. स. ध्यान व योग
यां विषयीं जे आसून ते अ न.

ब्राह्मः ब्रह्मण. इदं ब्राह्मं ब्रह्म
देवाचे जे हें तें. त. आंगदणचे
मूळ, ब्रह्मतीर्थ अ न.

ब्राह्मणः ब्रह्मवेद मधीं ते ब्राह्म
णः, वेदाध्ययन करितो जो तो.
क इच्छा. अध्ययन अ. चार व
णीं तील पहिला वर्ण अ. पु.

ब्राह्मण्यं ब्राह्मणां चोत्सूहो ब्रा
ह्मण्यं, ब्राह्मणांचा जो ससुदाय
तें. त ब्राह्मणांचा ससुदाय अ.
न पुं.

ब्राह्मणयष्टिका ब्राह्मणस्य य
ष्टिरिव तादृशं प्रकांडत्वात् ब्राह्मण
यष्टिका, ब्राह्मणांच्या यष्टि सह
श आहे प्रकांड जीने ती त. भा
रंग. आ. स्त्री

ब्राह्मणी ब्रह्मणः इयं ब्राह्मणी,
अर्थादि पूर्वींच्या शब्दाप्रमाणे.
चारंग. ई स्त्री.

ब्राह्मी ब्रह्मण इयं ब्राह्मी, ब्रह्मदे
वासंबंधी जी ती. त. सप्तस्वती. २
सात मातृदेवतें तील पहिली देव
ता ३ सोमलता. ई स्त्री.

भं भातीतिभं, दीप्ति करिते जेतें

विशेष. अ. पु.

कृ प्राधा. दीप्तिअ. नक्षत्र. धन.
भक्तं भज्यतेस्यभक्तं, सेवन कधि
जेतें जेतें कृ भजधा. सेवाअ
अन्न. अ. न.

भगवान् भगंभाग्यमस्तिप
स्यभगवान्, भाग्यआहे जास
तो. त. ईश्वर. २ नास्तिरु. त.
उल्लिं.

भक्षकः भक्षयतीतिभक्षकः,
अन्नादि भक्षण करितो जो तो.
कृ. भक्षधा. अदनअ. भक्षणक
रणारा. २ खादाडं. अ. पु.

भगिनी भगमिच्छास्यस्याःभ
गिनी, इच्छाआहे जीस ती. त
वहीण. ई. स्त्री.

भक्षकारः भक्ष्यकारः भ
क्षं करोतीतिभक्षकारः, भक्षते
करणारा जो तो. कृ. भक्ष्य प
दार्थं करणारा जो तो. अ. पु. न
आ. स्त्री.

भंगः भंजनंभंगः, आमर्दन जें
तो. कृ. भंजधा. आमर्दनअ. ना
श. २ पाण्यानी लाट. अ. पु.

भक्ष्यकारः विग्रहादिसर्वभू
वींच्या शब्दाप्रमाणे.

भंगा भज्यतेअनगाभंगा, पी
डा करिजेत्ये जीणें करून ती. कृ.
भंजधाआमर्दनअ. भांग. ईता
गाचें वीं. आ. स्त्री.

भंगः भज्यतेइतिभंगः, सेवा क
रिजेतो जो तो. कृ. भजधा. से
वनअ. सूर्य. अ. पु. २ यौनि.
३ संपत्तीची शोभा. ४ इच्छा. ५
माहात्म्य. ६ प्रचल. ७ पराक्रम.
८ कीर्ति. अ. न.

भंगिः भगस्यकरणंभंगिः, भंगा
चें जें करण ती. कृ. भगप्रकृति
कधा. करणअ. कौटिल्यभेद. २
विच्छितिरूपहाव. इ. स्त्री.

भगंदरः भगंदारयतीतिभग
दरः, भगातें विदारण करितो जो
तो. कृ. हृधा. विदारणअ. रोग

भंग्यं भंग्या भवनंक्षेत्रंभंग्यं,
मातुंलानीं होण्याचें जें क्षेत्रतें त
भांगउसन्न होण्याचें शेत. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

भजमानः भजतेफलमनुभ
तिभजमानः, फलानुबंधकरण

राजो तो. कृ. मजधा. सेवाअ.
नीतीनें भिळावयाचा विभागादि
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भटः भटतीति भटः, सैन्यातें र
क्षण करणारा जो तो. कृ. भटधा
भृतिअ. चोह्या. अ. पु.

भट्टिचं भटतीति भट्टिचं, स्वभ
क्षणानें पोषण कर्तें जें मांस तें. कृ.
भटधा. भृतिअ. लोह शालाके
नें संस्कृत जें मांसादिनें. अ. न.

भट्टारकः भटारं शत्रून् अनती
ति भट्टारकः, शत्रुनाशनाथं जातो
जो तो. कृ. क्रधा. गतिअ. राजा
अ. पु.

भट्टिनी भटति उद्धतं भाषते इति
भट्टिनी, उद्धृत भाषण करणारी
जो तो. कृ. भटधा. परिभाषणअ.
पट्टाभिषिक्त स्त्रियां खेरीज ज्या
अन्यराज स्त्रिया त्या प्रत्येक. ई. स्त्री

भंसाकी भव्यते भण्यते चा भंसा
की, औषधार्थं बोलिजेली जीतो
कृ. भटधा. परिभाषणअ. डोर
ली वांगी. ई. स्त्री

भंडिलः भंडिरः भंड्यते इ
ति भंडिलः, कल्याण करितो जो

तो. कृ. मडिधा. कल्याणअ. शि
रस रक्ष. अ. पु.

भंडिरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें. ई. स्त्री.

भंडी विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमा
णें. शिरसरक्ष. ई. स्त्री.

भंडीरी विग्रहादिसर्वपूर्वीच्याश
ब्दाप्रमाणें.

भंडीलः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दा
प्रमाणें. शिरसरक्ष. अ. पु.

भद्रं भद्रं त इति भद्रं, कल्याण किं
वा सरव पावतो जो तो. कृ. भदि
धा. कल्याण ह्य. सरवअ. कल्या
ण. अ. न. २ नागर मोथा. ३ बेंल.
अ. पु.

भद्रकुंभः भद्रश्चासौकुंभश्च भ
द्रकुंभः, जलपूर्णत्वात् कल्याण
कारक जो घट तो. प्ररलेली घाग
रतांब्याइत्यादि. अ. पु.

भद्रदारु भद्रं दारु यस्य भद्र
दारुः, कल्याण कारक आहे का
ष्ठजाचें तो. स. देवदारुचें झाड.
उ. पु. न.

भद्रपर्णी भद्राणि पर्णान्यस्य भ
द्रपर्णी, कल्याण कारक आहे त

पणं जीर्वांती. स. शिवणीचं झा
उ. ई. स्त्री.

मद्रसुस्तकः मद्रंतेइतिमद्रं
मद्रं करोतीतिमद्रः सत्तासौ सुस्त
कश्चमद्रसुस्तकः, कल्याण कार
क असा जो सुस्तक तो. स. नाग
रमोथा. अ. पु. न.

मद्रयव मद्रंचतत्पयंचमद्रय
वं. कल्याण कारक असेंजे यव
तें. स. कुड्याची शेंग. अ. पु. न.

मद्रबला मद्रंबलमस्थाः मद्र
बला, कल्याण कारक आहे ब
ल जीर्वांती. स. चांदबेल. आ.
स्त्री.

मद्रश्रीः मद्राश्रीर्यस्यमद्रश्रीः,
कल्याण कारक आहे शोभाजाची
तो. स. मेल्लागिरिचंदनईकापु.

मद्रासनं मद्रंचतदासनंचम
द्रासनं, कल्याण कारक असेंजे
आसन तें स. रत्नजडित जें
राजादिकाचें आसन तें. अ. न.

मयं विग्रहादिभीतिशब्दाप्रमा
णं. अ. न.

मयंकरं मयंकरोतीतिमयंकरं
वं, मयातें करणारजें ते. क.

डुकृञ्धा. करणअ. नीतिक
पक. २ मयानकनामारस. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

मयद्रुतः मयाद्रुतोमयद्रुतः,
मयं करून पलायित जो तो स.
मयानें पळणारा. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

मयानकः मयंअनिमिमया
नः मयानएवमयानकः, मया
तें उत्पन्न करितो जो तो मयान
तोच मयानक. त. रसविशेष.
अ. पु. २ मयंकर. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री

मरः मरणंमरः, मरण ह्मधा
रण जें तो. क. डुकृञ्धा. धार
णअ अतिशय. २ मार. अ. पु.

मरणं विग्रहादिभृत्याशब्दाप्र
माणं वेतन. २ पोषण. अ. न.

मरण्यं मरण्या मरणीसा
धुमरण्यं, पोषणाविषयीं जें दत्त
तें. त. वेतन. अ. न. २ आ. स्त्री

मरण्यशुक्र मरण्यंवेतनंशु
क्रंमरण्यशुक्र, वेतनघेऊन क
र्म करितो जो तो. क. शुजधा. पा
लनादिअ. वेतन घेऊन चाकरी

करणारा. ज. पु. स्त्री. न.

भरतः भरतस्यसुनेः शिष्यो भ
रतः, भरत ऋषीणां जो शिष्य
तो. भरत ऋषीणां शिष्य. अ. पु.

भरद्वाजः भरतः राजाः पत्न्याय
स्यसभरद्वाजः, धारण करणारे
आहेत पत्न्याचे तो. स. कुकु
ड कोंवडा. अ. पु.

भर्गः भर्ज्यते कामादयोनेनेति भ
र्गः, भाजले आहेत कामादिक
वैरी जाणे तो. रु. भूर्जीधा. भर्ज
नञ. महादेव. अ. पु.

भर्ता विभर्तातिभर्ता, पोषण कर
णारा जो तो. रु. दुभृञ्धा. पोष
णअ. नवरा. क. पु. धारण कर
णारा. ३ पोषण करणारा. वि. क.
सु. न. ई. स्त्री.

भर्तृदारकः द्विषते इति दारकः,
भर्तुः दारकः भर्तृदारकः, राजाचा
आदर करितो जो तो. स. सुवरा
जा. अ. पु.

भर्तृदारिका विग्रहादिपूर्वीच्चा
शब्दाप्रमाणे. राजाची कन्या ना
टकातीळ. आ. स्त्री.

भर्त्सनं भर्त्स्यते इति भर्त्सनं, त

जंनजेतें रु. भर्त्सधा. तर्जनअ.
अपकारार्थक पाषण. अ. न.

भर्ष विभर्तीतिभर्ष, पोषण करि
ते जें तें. रु. दुभृञ्धा. पोषणादि
अ. सोने. २ वतन. न. न.

भल्लुः भल्लुते इति भल्लुः, हिंसा क
रितो जो तो. रु. भल्लुधा. हिंसाअ.
आस्वल. अ. पु. २ कल्याण. अ. न.

भल्लुतकी भल्लुइव अततीति भ
ल्लुतकी, कल्याणातें निरंतर प्राप्त
करित्ये जीती. रु. अतधा. सातत्य
गमनअ. भिलावा. अ. पु. ई. स्त्री.

भल्लुकः भल्लुते इति भल्लुकः, हिंसा
करितो जो तो. रु. भल्लुधा. हिंसाअ.
आस्वल. अ. पु.

भल्लुकः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्चा
शब्दाप्रमाणे.

भवः भवते इति भवः, स्वरूपप्राप्ति
करितो जो तो. रु. भूधा. प्राप्तिअ.
महादेव. २ उत्पत्ति. अ. पु.

भवन् भवति अचेति भवन्, उत्प
न्न होतात ज्याचे शर्था तें. रु. भू
धा. सत्ताअ. घर. अ. न.

भवानी भवस्य स्त्रीभवानी, न
व ह्य. शंकर त्याची जी पत्नी ती.

स्त्रीय. पार्वती. ई. स्त्री.

प्रधिकं प्रशस्तोत्तमयोः मद्रमत्रा-
स्तीति प्राधिकं, उत्कृष्ट आहे क
ल्याण प्राप्ति जाचेदार्थी तें. त. क
ल्याण. अ. न.

प्रविता विग्रहादिचूष्णशब्दाप्र
माणें. होणारा. वि. क. पु. न. ई.
स्त्रीलिं.

प्रविष्णुः विग्रहादिप्रविताशब्दा
प्रमाणें. उत्सन्न होणारा. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

प्रव्यं भवनाहं भव्यं, भवना विष
यीं जें योग्य तें. त. कल्याण. २ फ
उकार्य अ. न.

प्रषकः प्रपतीति प्रषकः, प्रौ
कृतो जो तो. क. सपथा. हिंसा
अ. कुत्रा. अ. पु.

प्रस्वा प्रस्यतेअनया प्रस्वा, अ
ग्न्युदीपन करिजेतें जीणें करून
ती. क. प्रसथा. दीप्तिअ. विस्त
व पेटविण्याचा चामड्याचा भाता
आ. स्त्री.

प्रस्मगंधिनी प्रस्मनीगंध. सो
स्यास्तीति प्रस्मगंधिनी, प्रस्माचा
जो गंध क्. सवास तो आहे जी

स ती. त. सवासिक द्रव्य विशेष
प. ई. स्त्री.

प्रस्मगर्भा प्रस्मगर्भेयस्याः सा
प्रस्मगर्भा, प्रस्म आहे गर्भाचे वारी
लीच्या ती. स. विसच्याचें साड. आ
स्त्रीलिं.

प्रभा प्रानंभा, दीप्ति जी ती. क. प्र
धा. दीप्तिअ. कृति. आ. स्त्री.

भागः प्रज्यते इति भागः, सेवन क
रिजेतो जो तो. क. प्रजधा. सेवाअ
अंश. अ. पु.

भागधेयं भागएव भागधेयं, भा
गजो तेंच त. देव. अ. न. २ सरका
रसारा. अ. पु.

भागिनेयः भागिनेयी मभि
न्याः अपत्यं भागिनेयः, भागिनीचा
जो पुत्र तो. त. वहिणीचा पुत्र व
कन्या. अ. पु. २ ई. स्त्री.

भागीरथी भागीरथस्यापत्यस्त्री
भागीरथी, भागीरथाची जी कन्या
ती. त. गंगानदी. ई. स्त्री.

भाग्यं प्रज्यते इति भाग्यं, सेवि
जेतें जें तें. क. प्रजधा. सेवाअ.
देव. २ जन्मांतरीयसु भासु प्रकर्म
३ ऐश्वर्य. अ. न.

भांगीनं विग्रहादिभंग्यशब्दाप्रमा
णं. भांगजसन्महोष्णाचें शेत. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

भाजनं भाजयतीतिभाजनं, वि
भाजकरणार्थं जं तं. क. भाजधा. पृ.
यकर्मअ. भांडें. अ. न.

भांडं भंडतीतिभांडं, कल्याण
किंवा सूर्य देतें जें तें क. म.
विधा. कल्याणसूर्यअ. भांडें.

२ भूषण. ३ घाड्याचा अलंकार.
४ वाण्याचें मूळ भांडवरु. अ. न.

भाद्रः ऋद्राभ्यामुक्ताभाद्रोसाअ
भास्त्रिसभाद्रः, ऋद्रासुक्त जी पी
र्णमा ती आद्दे ज्याचेवायीं तो. क.
भाद्रपदमास. अ. पु.

भानुः भातीतिभानुः, प्रकाश
'माच जो तो. क. भाधा. दीप्तिअ.
सूर्य. २ दिनण. उ. पु.

भाभिनी अवश्यंभामतेइति
'भाभिनी, अवश्य क्रीध करणारी
जी ती क. भामधा. क्रीधअ. रा.
गीर बायको. इ. स्त्री.

भारः विग्रहादिभरशब्दाप्रमाणे
सौन्याच्चा दीप्ततुला. २ बत्तीस
पायल्या. अ. पु.

भारतं विग्रहादि भरतशब्दाप्रमा
णं. भरतसंबु. २ नदवा. अ. पु.

भारती विस्वानिभूतानिभ्रियंतेन
याभारती, विष्ण्वेजीं तीं पालनक
रिताहेतु श्रीर्षी. ती. क. भृत्रधा. म
रणअ. सरस्वती. इ. स्त्री.

भारद्वाजी भरद्वाजसुनेरिचंभा
रद्वाजी, भारद्वाज सुनीची जी ही ती
त. राम कापशीण. इ. स्त्री.

भारयष्टिः भारस्यष्टिः भारप
ष्टिः, भारधरण्याची जो यष्टि ती.
स. सुंठी. इ. स्त्री.

भारवाहः भारं वहतीति भारवा
हः, भारातें वाहणारा जो तो. क.
वहया. प्रायणअ. हेळकरी छ. ह
माल. अ. पु.

भारिकः भारोवात्सत्वेनैवास्तीति
भारिकः, भारवात्स्य आहेलास तो.
हमाल. अ. पु.

भार्गवः भृगोरपत्यंभार्गवः, भृ
गूचें जें अपत्य तो. त. मुक्ताचर्म.
अ. पु.

भार्गवी भृगोभिवभार्गवी, भृ
गूची जी ही ती. त. दूर्वा. इ. स्त्री
भार्गी भर्गस्यडयंभार्गि भर्गेश.

शर्वत्यान्वी जी प्रियती. त. प्रा
रंगीनें झाड. ई. स्त्री.

भार्या भियनेसाभार्या, पोप
ण करिजेत्ये जी ती. कृ. दुष्मृ
धा. धारणादिअ. विवाहितबा
यको. आ. स्त्री.

भार्यापती भार्यांचपतिश्च
भार्यापती, अर्थदंपतीशब्दाप्र
माणें. वायको आणिनवरा.

इ. पु.

भालुकः भालुकः भल्ल
नेइ तिभल्लुकः स एवभालुकः
हिंसा करितो जो तो. भल्लुकतो
च भालुक. कृ. भल्लुधा. हिंसा
अ. आस्वल. अ. पु.

भावः भावयतीतिभावः, स
त्ता करितो जी तो. कृ. भूधा. स
त्ताअ. सत्ता. २ स्वभाव. ३ अभि
प्राय. ४ चेष्टा. ५ आत्मा. ६ ज
घा. ७ मनोविकार. ८ विद्वा
न. अ. पु.

भाषितं भाष्यतेस्मभाषि
तं, प्राप्त झालें. जें तें. कृ. भू
धा. भाषिअ. सुगंधि. २ मिळा
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भावुकं भावतीतिभावुकं, ही
तें जें तें. कृ. भूधा. सत्ताअ. क
ल्याण. अ. न.

भाषा भाष्यतेस्त्वयत इति भा
षा. सत्वन करि जेत्ये जी ती. कृ.
भाषधा. व्यक्तवाणि अ. सरस्व
ती. आ. स्त्री.

भाषित भाष्यतेस्मभाषितं, भा
षण करिजेलें. जें तें. कृ. भाषधा
व्यक्तवाक्य. अ. भाषण. अ. न. २
बोललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भाष्यं भाष्यतेसूत्रार्थोपेन इति
भाष्यं, सूत्रार्थ बोधिजेतो जेणें
करून तें. कृ. भाषधा. व्यक्तवा
णि अ. पदांच्या अर्थानें विवरण
ह्यासूत्रसूत्रान्चा अर्थ ज्या ग्रंथां
न वर्णन केला तो ग्रंथ. अ. न.

भाः भासनमितिभाः, दीप्तिजी
ती. कृ. भाधा. दीप्तिअ. कान्ति
स्. स्त्री.

भास्करः भाः करोतीतिभास्करः,
प्रजेतें करितो जो तो. कृ.
दुष्कृधा. करण अ. सूर्य. अ. पु.

भास्वान् भाः अस्ति यस्यसः
भास्वान्, प्रभा आहे ज्यास तो.

त. सूयं. त्. पु.

भिक्षा भिक्षणंभिक्षा. याचना
जीती. कृ. भिक्षा. भिक्षा
अ. याचना. २ चाकरी. ३ चेत
न. ४ भिक्षेनं मिथालेले वस्तु.
आ. स्त्री.

भिक्षुः भिक्षणशीलंभिक्षुः.
भिक्षा स्वभाव जीतो. कृ. भि
क्षु. भिक्षाअ. संन्यासी. उ. पु.

भित्तं भिद्यतेस्मइतिभित्तं, भे
दन करिजेले जें तें. कृ. भिदि
रुधा. विदारणअ. शकल, खंड.
अ. न.

भित्तिः भिद्यतेइतिभित्तिः, वि
दीर्णंहीइजेत्ये जीती. कृ. भिदि
रुधा. विदारणअ. भित्त. इ. स्त्री.

भित्ता भेदनंभित्ता, भेदनजेंती.
कृ. भिदिरुधा. विदारणअ. द्वि
धाभवन. आ. स्त्री.

भित्तिरं भिनतीतिभित्तिरं. श
कूचां भेद करितें जें तें. कृ. भि
दिरुधा. विदारणअ. वज्र. अ. न.

भित्तिरं भिनतितत्भित्तिरं. अ
थी दिपूर्वांच्या शब्दाप्रमाणें. व
ज्र. अ. न.

भित्तिपालः भिंदतीतिभित्तिः.
तापालयतीतिभित्तिपालः, स्वा
वयव करणान्याधान्यातें पालण
करणश जीतो. कृ. पालुधा. र
क्षणअ. दगड मारण्याचें ए
कयंत्र, गोफाण. अ. पु.

भित्तिः भिद्यतेइतिभित्तिः,
भेद करिजेतो जीतो. कृ. भिदि
रुधा. विदारणअ. विदारणकं
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भित्तिपक्व भिषज्यतीतिभित्तिपक्व,
चिकित्सा करितो जीतो. कृ. भि
पजुधा. चिकित्साअ. वैद्य. त्. पु.

भित्तिस्तटा भिः सांदीकतेभित्ति
टा, निंघान्नाप्रत गमन करित्ये -
जीती. कृ. दीरुधा. गतिअ. ज
ळालेले अन्न, करप. आ. स्त्री.

भित्तिस्ता वप्तस्तीतिभित्तिस्ता,
दीप्ति करित्ये जीती. कृ. पस
धा. दीप्तिअ. अन्न. आ. स्त्री.

भित्तिः विग्रहादिभित्तिशब्दाप्रमाणें
मप. ईका. स्त्री.

भित्तिः विग्रहादिभित्तिशब्दा
प्रमाणें. भित्ति. २ भित्ति. लेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

भीतिः भीयतेइतिभीतिः,
भयजें ती. कृ. त्रिभीधा. भयअ.
प्रय. इ. स्त्री.

भीमः विभेत्यस्मादितिभीमः,
भयपावतं जा पासून तो. कृ. त्रि
भीधा. भयअ. महादेव. २ भया
नक नामारस. अ. पु. ३ भयंक
र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भीरुः भीरुकः भयशीलो
भीरुः, भयस्वभाव जो तो. कृ.
त्रीभीधा. भयअ. मित्रा. वि.
उ. पु. स्त्री. न. २ वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

भीलुकः विग्रहादिपूर्वाच्चाश
दाप्रमाणं. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

भीषणं भीषयतइतिभीषणं,
भयार्ते करणारें जें तें. कृ. त्रीभी
धा. भयअ. भयानक नामारस.
२ भयंकर. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

भीष्मं विभेत्यस्मादितिभीष्मं,
शत्रू भितो जा पासून तो. कृ.
त्रिभीधा. भयअ. शंतनूनापुत्र.
अ. पु. २ भीषण. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

भीष्मसूः भीष्मसूतेसाभी
ष्मसूः, भीष्मार्ते प्रसवणारीजी
ती. कृ. घूडूधा. प्राणिगर्भविमो
चनअ. भागीरथी नदी. ऊ. स्त्री.

भुक्तं भुज्यतेस्मभुक्तं, भक्षण
करिजेलें जें तें. कृ. भुजधा. अण
वहारअ. भक्षित. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

भुक्तसमुद्भितं पूर्वभुक्तपश्चात्
मुद्भितंभुक्तसमुद्भितं, श्वीं भुक्त
करून मग टांकिजेलें जें तें. स.
प्रथम भोगून नंतर टांकलाजोती.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

भुग्ने भुनक्तिस्मभुग्ने, कौरिल्य
ग्रहणकरितें झालें जें तें. कृ. भुजो
धा. कौरिल्यअ. वांकडा. २ अधि
त किंचा भग्न झालेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

भुजः भुज्यतेनेनभुजः, भक्षण
करितें जेणेंकरून तो. कृ. भुज
धा. पाळनादिअ. हात. अ. पु.

भुजगः भुजतीतिभुज
सर्पदेहस्तेनगच्छतीतिभुजगः,
कौरिल्यभुक्त देहानें गमन करणा
रा जो तो. कृ. गम्बूधा. गतिअ.

सर्प. अ. पु.

मुजंगः विग्रहादिसर्वपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें.

मुजंगसुक् मुजंगसुक्ते. मुजंग सुक्, सर्प मक्षण करणारा जो तो. क. मुजधा. मक्षणअ. मपू र. ज. पु.

मुजंगमः विग्रहादिसर्वसुज गशब्दाप्रमाणें.

मुजंगाक्षी मुजंगानक्षतीति मुजंगाक्षी, मुजंगानें व्याप्त करित्ये जो ती. क. अक्षुधा. व्याप्ति अ. मुंगसवेळ. इ. स्त्री.

मुजशिरः मुजस्यशिरोमुज शिरः, मुजांचें मूलक जें तें. स. खांद्यसंगदा. स. न.

मुजांतरं मुजयोऽंतरं मुजांतरं, मुजांचें जें अंतर द्य. मध्यतें. स. बहस्यक. अ. न.

मुजिष्यः स्वामुच्छिष्टं मुजे मुजिष्यः, स्वामीचें उच्छिष्ट भोजन करितो जो तो. क. मुजधा. अ. त्ववहारअ. नाकर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुचनं मचंस्वस्मात्सर्वं मुचनं,

संपूर्ण उत्सन्न होतें जाणसून तें. क. मूधा. सनाअ. मूतळ. २३ दक. अ. न.

मूः भवतीति मूः, उदकापासून उत्सन्न होत्ये जो ती. क. मूधा. स. ता. अ. मूभि. ऊ. स्त्री.

मूतः मूतिरस्यास्तीति मूतः, ऐश्वर्य आहे जास तो. त. पिशाच. अ. पु. २ सारखा. ३ लब्ध. ४ प्राणी. ५ अनीन आनेला. ६ सुक्त. ७ वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ७ पृथिव्यादि पंच महा मूतें पत्वेक. ८ सत्य. अ. न.

मूतकेशः मूतानां केशा इव केशो यस्य मूतकेशः, मूतानां केशा सांरिखे आहेत केश आचें तो. स. जसामांशी. अ. पु.

मूतावासः मूतानां आवासः मूतावासः, पश्यादिकांचें जें स्थान तो. त. बेहडेचें आळ. अ. पु.

मूतयज्ञः मूतानां यज्ञः मूत यज्ञः, मूतादिकांचा जो यज्ञ छ. पूजन तो. स. बलिहरणादि. अ. पु.

मूतवेशी मूतनिपिशांतीति मू,

तवेशी, प्राणिमात्राप्रत योगनारायणं
 षा कश्चिज्जीतो. कू. विशधा. प्रवेशन
 अ. कानरी निगुंडा इं स्त्री

भूतात्मा भूतानामात्माभूतात्मा
 भूतांश्चा जो आत्मा तो स. ब्रह्मदे
 व. २ शरीर. न. पु.

भूतिः भवत्यनयाभूतिः. ऐश्वर्यं
 युक्तहीतो जीर्णं ती कू भूधा.
 सत्ताअ. ऐश्वर्य २ जसम् ३अणि
 मादिक ज्या आठ विभूतीत्या प्र
 त्येक. इ. स्त्री

भूतिकं भवतीतिभूति संवभू.
 तिकं. भूतीजीर्णं त. किराईत २
 सुगंधित्वण विशेष. अ न

भूतेशः भूतानामीश भूतेशः.
 भूतांश्चा जो स्वामी तो. स. महादे
 व. अ. पु.

भूदारः भुवंदारयतीतिभूदारः.
 भूमीचे विदारण करितो जो तो.
 कू हृथा विदारणअ डुकर. शा
 जा अ पु

भूदेवः भुविदेवत्वभादेव कू
 भूमीचे देवा भुविष्वा जो तो
 स आहण. अ. पु.

भूनिचः भुविनिचत्वभूनिच.

भूमीचे देवा जो निचा सारिसा
 तो. स किराईत. अ. पु

भूपः भुवपातीतिभूपः, भूमी
 चे पालन करणारा जो तो. कू. पा
 धा पालनअ. राजा. अ. पु.

भूपदी भुविपदमस्था. साभूप
 दी, भूमीचे देवी आहे स्थानजी
 चे ती. स भोगरी नामक एककू
 लझाड. इं. स्त्री.

भूभूत भुविभूतीतिभूभूत,
 पृथ्वीचे धारण करितो
 - जो ता. कू. दुधाभूधा. धारण
 पापणअ. पर्वत. २ राजा. त्. पु.

भूमिः विग्रहादिसर्वं भूशब्दाप्र
 माणं. इ. स्त्री

भूमिजंबुका भूमोजंबुः भूमि
 जंबुः संवभूमिजंबुका, भूमीचे
 देवी जो जंबुवृक्ष त्याचे परीजीती
 त. नारिंगीचे झाड. आ. स्त्री.

भूमिस्पृक् भूमिंस्पृशतीतिभू.
 मिस्पृक्, भूमीतें स्पर्श करणा
 रा जो तो. कू स्पृशथा स्पर्शनअ
 नेरच. श. पु.

भूचिह्नं अतिशयेन चहुइतिभू.
 चिह्नं. अतिशयं कल्प जें बहुत

तं. त. फारअधिक. वि. अ. पु.

न आ. स्त्री.

भूरि भवतीतिभूरि, अधिकहो
तैजैतै. कृ. मूधा. सत्ताअ. पु. क.
क. वि. इ. पु. स्त्री. न. २ सोनें. इ. न.

भूरिफेना भूरिफेनीयस्याः सा
भूरिफेना, बहुत आहै फेनं जो
तो जीस. ती. स. शिके काई. आ.
स्त्रीलिंगीं.

भूरिमायः भूरिमायायस्यस
भूरिमायः, फार रुपट आहै जा
स तो. स. कोल्हा. अ. पु.

भूरुंडी सुवकंठतीतिभूरुंडी,
ऊर्ध्वं गमन करित्वं जी ती. कृ.
रुविधा. गतिअ. शौर कुरडु. इ.
स्त्रीलिंगीं.

भूर्जः भूरुर्जोस्तीतिभूर्जः, भू
भूर्जो आहै बल जानें तो. स. भूर्ज
वृक्ष. अ. पु.

भूषणं भूष्यते इति भूषणं, अ
लकरण जैतै. कृ. भूषधा. अलं
करणअ. अलंकार. २ शोभा वि
णं. अ. न.

भूषा भूष्यतेन वा भूषा, अलं
कृत होती जीणें ती. कृ. भूषधा.

अलंकारअ. भूषण. आ. स्त्री.

भूषितः भूष्यते इति भूषितः,
अलंकार विशिष्ट जो तो. कृ. भूष
धा. अलंकारअ. अलंकरण. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

भूष्युः भवनशीलो भूष्युः, उत्सन्न
त्वभाषी जो तो. कृ. मूधा. सत्ताअ. उ
त्सन्न होणारा. वि. उ. पु. स्त्री. न.

भूरत्णं सुवः तृणं भूरत्णं, भू
मी संबंधीं जें तृणस्य जलतृणविशे
षतें. स. चैखंडा सारिरवा जल तृ
ण विशेष. अ. न.

भृंगः विभर्ति कुलमिति भृंगः, कु
लातें पोषण करितो जी तो. कृ. इ
भृजधा. धारणपोषण अ. भृंग २
मस्तकचूडा पक्षि. अ. पु. ३ दालवि
नी. अ. न.

भृंगराजाः भृंग इवरजीस्य भृंग
राजाः, भृंग राजा सासिखें आहै
सुष्य रज जानें तो. स. माका. अ. पु.

भृंगराजः भृंग इव राजते सो भृं
गराजः, भृंग राजा सारिरवा शोभ
तो जो तो. कृ. राजधा. शक्तिअ.
माका. अ. पु.

भृंगारः विभर्ति कुलमिति भृंगा

रः, जल धारण करणारा जो तो.
 क. दुमृत्रधा. धारणअ. सोन्या
 ची झारी. अ. पु.

भृंगारी विभतीतिभृंगारी. सूक्ष्म
 य धारण करित्से जी तो. क. दुमृत्रधा.
 धारणअ. डास. ई. स्त्री.

भृगुः भृज्जते अत्रेतिभृगुः, पच
 न होइ जे तो जाचेदायी तो. क. भ्र
 स्त्रधा. पाकअ. पर्वतान्वा तुटले
 ला कडा. उ. पु.

भृतकः भ्रियतेस्यभृतकः, वेतनें
 करून पोषण करिजे तो जो तो. क.
 मृत्रधा. भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृतिः विग्रहादिभृत्याशब्दाप्रमा
 णे. वेतन. इ. स्त्री.

भृतिशुक् भृतिंशुक्ते इतिभृति
 शुक्, वेतन सेवन करितो जो
 तो. क. शुंजधा. पालनादिअ.
 मजूर. ज. पु.

भृत्यः भ्रियते इतिभृत्यः, पोष
 ण करिजे तो जो तो. क. मृत्रधा.
 भरणअ. चाकर. अ. पु.

भृत्या भ्रियतेनयाभृत्या, सेव
 क जीवाने संसुष्ट हीतो तो. क.
 मृत्रधा. प्ररणअ. वेतन. आ. स्त्री

भृशं भृशतइतिभृशं, अतिश
 यार्थ बोधक जें तें. क. भृशापा.
 अधः पतनअ. अतिशयाधीं अ
 व्य. अ. न.

भोकः सर्पात्विभेतीतिभोकः,
 सर्पापासून भय पावतो जो तो.
 क. जिभीधा. भयअ. बेडूक. अ.
 पुच्छिं.

भोकी विग्रहादिभोकशब्दाप्रमाणें
 बेडकांतील लहान एक जाति.
 ई. स्त्री.

भेदः भ्रियंतेनेनभेदः, ज्याच्या
 योगानें शत्रूचे अमात्यादिक भे
 द पावतात तो. क. भिदिर्धा. भि
 दारणअ. एके विकारणां भिळा
 लेल्यांचें द्वैधीकरण. अ. पु.

भेदितः विग्रहादिभिन्नशब्दाप्र
 माणे. भेद केलेला. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

भेरी विभेतिवस्या. परसेनेतिभे
 री, जी पासून पर सेना भय पा
 वत्ये ती. क. जिभीधा. भयअ.
 चर्मवाद्यविशेष. ई. स्त्री.

भेषजं भेषजयतीतिभेषजं, री
 गभयनाश करणारें जें तें. क.

जिधा. जयअ. औषध. अ. न.
भैक्षं भिक्षाणां समूहो भैक्षं, भि
 क्षेचा जो समूहते. त. भिक्षासमू
 ह. अ. न.

भैरवः विश्वासस्मादिभैरवः, जन
 भयपायतो ज्या शासून तो. ह. भि
 श्रौधा. भयअ. भयानक नामा
 रस. अ. पु. २ भयंकर. वि. अ.
 पुं. न. आ स्त्री

भैषज्यं भेषजमेव भैषज्यं,
 भेषज जें तेंच भैषज्यत. औषध.
 अ. न.

भोगः भुज्यते इति भोगः, संरक्ष
 ण करिजेतो जो तो. क. भुजभा.
 पालनअ. सर्पाचें शरीर. सर्पा
 ची कणा. ३ स्तरव. ९ कलाचं
 ती हत्ती घोडे इत्यादिकांचें चा
 लन. ५ सैन्याचा रचना विशेष.
 अ. पु.

भोग्यावती भोगोत्सवस्यां भोग
 वती, सुरव आहे जीचा राची ती.
 त. नगरी विशेष. २ नदीविशेष.
 ई. स्त्री.

भोगी भोगोत्सवास्तीति भोगी, स
 रव आहे ज्यास तो. त. सर्प. इन्द्र

पुडिंगी.

भोगिणी भोगोत्सवास्तीति भोगि
 नी, अतिशयें रुकून आहे सरव
 जीस ती. त. पद्मभिषिक्त स्त्री
 खेरीज जी दुसरी राजाची उप
 भोगार्थ स्त्री असत्ये ती. ई. स्त्री

भोजनं भुक्तिर्भोजनं, भक्षण
 जें तें. क. भुजधा. अभ्यवहार
 अ. जीवन. अ. न.

भोः भातीति भोः, संबोध्यार्थावि
 षयीं प्रकाशित जो तो. क. प्राधा.
 दीप्तिअ. संबोधनार्थी अर्थ.

भोसः भूमेरपत्यं भोसः, भूमी
 चा जो पुत्र तो. त. मंगळ नामाग्र
 ह. अ. पु.

भौरिकः भूरीणि नियुक्तो भौरि
 कः, सचर्पांचे राचीं जां नियुक्त
 तो. त. सोन्याचा कामाचा काम
 गार. अ. पु.

भ्रुकुंसः भ्रूम्यां कुंसयतीति भ्र
 कुंसः, चक्रुदीकरून रौद्र रणा
 तें दाखवितो जो तो. क. कुत्ति
 धा. क्रोधअ. क्रियांना वेप धरू
 न नाचणारा पुरुष. अ. पु.

भ्रुकुटिः भ्रुवोः कुटिः भ्रुकुटिः,

एकः; शोभतो जी तो मकु अ
सा जो स्थक ह्य. राहणाना.

स. मरकी. अ. पु.

मकुलकः मंकतीतिमकुलः सए
पमकुलकः, चूषण करितो जी
तो मकुल तोच मकुलक. त. दां
नी वनस्पती. अ. पु.

मक्षिका मशतीतिमक्षिका, श
ब्द करित्वे जी ती. क. मशपाः श
ब्द अ. माशी. आ. स्त्री.

मरुचः मरुचंतिदेवाअत्रमरुचः, दे
वज्याचाठाधीं घेतात् तो. क. म
रिचपा. गति अ. यज्ञ. अ. पु.

मगधः मगधतिपठतेइतिमग
धः, पंश परंपरा कथन करणा
रा जो तो. क. मगधधाः परिवेष्ट
न अ. स्तुति पाठक विशेष. अ. पु.

मघवा मत्स्यतेपूज्यतइतिमघ
वा, देवादिकांनीं पूजिजेला जो
तो. क. महधा. पूजा अ. इंद्र.
न. पु.

मंकुरः विग्रहादिमंकुरशब्दा
प्रमाणे आरसा. अ. पु.

मंक्षु मज्जतइतिमंक्षु, तत्त्व
णार्थोविषयीं जी सुद्ध तो. क.

दुमस्त्रुजा. शुद्धि अ. शीघ्राधीं
अच्य.

मंगलं मंगंस्वरंरातीतिमंगलं,
सुरपातें देतें जें तें. क. राधा. दा
न अ. कल्याण. २ मंगल नामाग्र
ह. अ. न.

मंगल्यकः मंगलेसाधुमंगल्य
सएचमंगल्यकः, मंगलाविषयी
जो साधु तो मंगल्य तोच मंगल्य
क. त. मस्तूर. अ. पु.

मंगल्या मंगलेसाधुमंगल्या, मं
गलाविषयीं जी साधु ती. त. मो
गरीच्या कुला सारिरवा सुगंधि
चंदनविशेष. आ. स्त्री.

मन्चर्विका यंत्रांभुं चर्वतीतिमन्चर्
का, शंभूप्रत कामच स्थितिक
रित्ये जी ती. क. चर्चधा. अध्यपना
दि अ. प्रशस्त. आ. स्त्री.

मज्जा मज्जतीतिमज्जा, म
ज्जित असतो जी तो. क. दुम.
स्त्रुजा. शुद्धि अ. गाभां. न. पु.

मंचः मंचतइतिमंचः, पुरुषादि
कार्ते धारण करितो जी ती. क.
मन्चिधा. धारणादि अ. पलंग. अ
पुलिंगीं

मंजरिः मंजरी मंजुलंक्रच्छ
तीतिमंजरी, मनोज्ञतेते षवत्ये
जी ती. कृ. कथा. गतिअ. केशर.
इ. ३. ई. स्त्री.

मंजिष्ठा मंजोशोभनवर्णैतिष्ठती
तिमंजिष्ठा, शोभतरगाचेरार्थी
उपयुक्त जी ती. कृ. कथा. गति
निवृत्तिअ. वनीपधिविशेष. आ.
स्त्रीलिंगी.

मंजीरः मंजीलः मंज्यतीति
मंजीरः, शब्द करणारा जी ती.
कृ. मजिसौत्रधा. ध्वनिअ. पाद
शूषण तोरडावगैरे. अ. पु.

मंजु मंजतीतिमंजु. सुंदरत्वअ
योविषयी बोध करितो जी ती.
कृ. मजिधा. ध्वनिअ. सुंदर. विअ
पु. स्त्री. न.

मंजुलं मंजुलत्वलातीतिमंजु
लं, सुंदरत्व ग्रहण करितें जें तें.
कृ. लाधा. आदानअ. सुंदर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंजूषा मंजुल्यत्रमंजूषा, वस्त्रा
दि जी चारार्थी सुद्ध राहानाते ती.
कृ. दुमस्त्रोधा. मुद्रिअ. अलंका
रवगैरे हेवण्याची पेंरी. आ. स्त्री

मंदूरं मंडतेइतिमंदूरं, सेवनद्वा
रा दीप्ति करितें जें तें. कृ. मडिधा
शूषाअ. कोरंडाचा मळ. अ. न

मंदः मंडतइतिमंदः, शूषणक
रितो जी तो कृ. मडिधा. शूषाअ.
गोसाच्यादिकाचें घर. अ. पु.

मणिः मण्यतेइतिमणिः, उत्कृ
ष्टत्वं करून बोलिजेतो जी तो. कृ.
मणधा. शब्दअ. रत्न. इ. पु.

मणिकः मणतीतिमणिकः, श
ब्द करणारा जी तो. कृ. मणधा
शब्दअ. डेरा. अ. पु.

मणिबंधः मणिवंध्यतेत्रमणिवं
धः, मणी बाधला जातो जाचेवार्थी
तो. कृ. बंधधा. बंधनअ. मनगर.
अ. पु.

मंडुः मंडपतीतिमंडुः, सेवनद्वा
रा दीप्ति करितो जी तो कृ. म
डिधा. शूषाअ. एरंडाचे झाड
अ. पु. २ निवळी. अ. पु. न

मंडनं मंड्यतेइतिमंडनं. अर्थ
शूषणशब्दाप्रमाणें. कृ. मडिधा
शूषाअ. अलंकार. अ. न. २ अ
लंकरणशील. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

मंडपः मंडनमंडं मंडपातीतिमं
डपः. घूषणाते संरक्षण करितो
जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. मंड
व. अ. पु.

मंडले मंडयतीतिमंडले, घूषित
करितें जें तें. कृ. मंडिधा घूषा
अ. वर्तुक. २ समुदाय. ३ चंद्रविं
व. ४ सोन्याचा स्थिति विशेष.
अ. न.

मंडलकं मंडलमिवप्रतिकृतिर्मं
डलकं, मंडलासारस्वी प्रतिकृ
तीजोतें. त. कुष्ठरोग. २ धनुर्ध
रांचा स्थिति विशेष. अ. न.

मंडलाग्रः मंडलमग्रमस्यमं
डलाग्रः, मंडलाकारआहे अ
ग्रभागजाचा तो. स. तरवार.
अ. पु.

मंडलेश्वरः मंडलस्थभूम्येक
देशस्थेश्वरोमंडलेश्वरः, पृथ्वीचा
एकदेशाचा जो स्वामी तो. स. मां
डलिकराजा. अ. पु.

मंडहारकः मंडंहराग्रसंह
रतीतिमंडहारः, सएवमंडहा
रकः, सरासंबंधी अग्रसगृ
हण करितो जो तो मंडहार वीच

मंडहारक. त. कलाल. अ. पु.

मंडितः मंड्यतेस्ममंडितः.
घूषण युक्त होतो जो तो. कृ. मांड्या
घूषाअ. अलंकृत वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

मंडुः मज्जतीतिमंडुः, शब्दाचा
इ उच्चार करितो जो तो. कृ. दुम
स्तोधा. शुद्धिअ वाद्य विशेष. उ. पु.

मंडुकः मंडते किंकिणी जालव
तेटाकादौशोभते मंडुकः, किं
णी सारखा तरागाचे टापीं जो शो
भतो तो. कृ. मंडिधा. घूषाअ. वं
डुक. अ. पु.

मंडुकपर्णाः मंडुकपर्णी मं
डुकैश्चपर्णांस्तमंडुकपर्णाः, मंडु
कासारसीं पर्णांजाचीं तो. स. दि
व्याचें झाड. अ. पु.

मंडुरं मंडतेइतिमंडुरं, दातिमदक
रितें जें तें. कृ. मंडिधा. घूषाअ.
लौरवंडाचा मळ. अ. न.

मतंगजः मतंगाज्जातोमतंगज.
मतंगापासून उत्पन्न होणाराजो
तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. हतो
अ. पु.

मतल्लिका मतअलतीतिमत

ह्रिक्, अग्निगताते शूषण करित्वे
जी ती. कृ. अलधा. शूषणअ.
प्रशस्त. आ. स्त्री.

मतिः मन्वतेनयेति मतिः, जाषि
जै तें जाणें करून ती ह्मनधा. जा
नअ. बुद्धि. इ. स्त्री

मत्तः माद्यतिस्वमत्तः, मत्त हो
तो जो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. ज्या
च्या गंडस्यन्ता पासून मदस्त्राव
होतो तो हत्ती. २ उन्मत्त. ३ हर्ष
युक्त. अ. पु.

मत्तकाशिनी, मत्तकासि
नी मत्तैवकाशते इति मत्तकाशिनी
मत्तैसारस्वी शोभणारी जी ती. कृ.
कामृधा. दीप्तिअ. गुणांना उत्कृ.
एजी स्त्री ती. इं. स्त्री.

मत्सरः माद्यतिपरकृच्छ्रं मत्स
रः, परदु. स्वाप्रत हर्ष पावतो
जो तो. कृ. मदीधा. हर्षअ. दुस
ऱ्याचे कल्याण सहन न करणें. १
मत्सर युक्त. ३ रूपण. अ. पु.

मत्स्यः माद्यतीति मत्स्यः, मांस
ग्रहणेच्छे करून हर्ष पावतो जो
तो. कृ. मदीधा हर्षअ. मासा.
अ. पु.

मत्स्यंडी मदस्यंदते मत्स्यंडी, म
द प्रस्त्रव करणारी जी ती. कृ. स्यं
दूषा प्रस्त्रवअ. काकवी. इं. स्त्री.

मत्स्याधानी मत्स्याधीयंते स्वा
मिति मत्स्याधानी, मत्स्य टेंधिता
हेत जीचे वाची ती. कृ. दुधाद्धा
धारणाअ. मत्स्य वैद्यण्याची करंठी.
इं. स्त्री.

मत्स्यपित्ता मत्स्यानांपित्तमिव
मत्स्यपित्ता, मत्स्यांला पित्तासार
स्वी जी ती. स. कुटकी. आ. स्त्री.

मत्स्यवेधनं मत्स्यानावेधनं म
त्स्यवेधन, मत्स्यांन्वें जें वेध साध
नतें. स. गळ. अ. न.

मत्स्याही मत्स्यानां अहीवपुष्पप
स्यामरुणाही, मत्स्याचे नेत्रा सारिसे
आहे पुष्प जीचें ती. स. सौमलता.
इं. स्त्री.

मद्यितः मद्यतेस्य मद्यितः, मद्य
न करिजेतो जो तो. कृ. मद्यधा. वि
लोडनअ. मद्यन केलेला. वि. अ.
पु. न आ. स्त्री.

मदः माद्यतेनेन मदः, जाना यो
गानें उन्मत्त होतो तो. कृ. मदीधा.
हर्षादिअ. गर्व २ हत्तीचे मदोद

क. ३रेत. ४करूरी. ५ हर्ष. अ
उल्लिङ्गी.

मदकलः मदेनकलतेमदकलः,
मदेकरून शब्द करणारा जो तो.
क. कलधा शब्द अ. मदीन्यत्त ह
ती अ. पु.

मदनः मदयतीतिमदनः. उन्मत्त
करिती जो तो. क. मदीधा. लपना
दिअ. काम. २. धुतरा. अ. पु.

मदस्थानं मदस्यस्थानंमदस्था
न, मदाचें जें स्थान ते. स. दास
चें दुकान. अ. न.

मदिरा माद्यत्यनयामदिरा, जी
च्या योगानें मदीन्यत्त होती ती.
क. मदीधा हर्षादिअ. मद्य. आ.
स्त्रीलिङ्गीं.

मदिरागृहं मदिरायाः गृहं म
दिरागृहं, मद्याचें जें घर तें. स.
मद्याचें घर. अ. न.

मदीत्कटः मदेनोत्कटो मदीत्क
टः, मदीदके करून उत्कट झ. उ
न्यत्त जो तो. स. मदीन्यत्त हस्ती.
अ. पु.

मदुः मज्जतीतिमदुः. मज्जन
करिती जो तो. क. दुमस्तीधा.

शुद्धिअ. जलकाक. उ. पु.

मदुरः मज्जतीतिमदुरः, मज्ज
न करिती जो तो. क. दुमस्तीधा.
शुद्धिअ. मत्स्यविशेष ज्यास गंग
रा असें ह्यणतात तो. अ. पु.

मद्यं विग्रहादिमदिराशब्दाप्रमाणे
पिण्याची दारु. अ. न.

मद्युः मन्यंते एतमिति मद्युः, मानि
ता हेत जायत तो. क. मनधा. ज्ञा
नअ. चेंच महिना. २. हरणचेल. ३.
फुलांतील मद्य. ४. वसंत ऋतु. ५.
देंत्यविशेष. अ. पु. ६. द्राक्षासव. ७.

मद्युक पुष्पोद्भव मद्य. ८. मद्य. अ. न.
मद्युकः मद्युकायतीति मद्युकः, म
द्यु करणारा जो तो. क. कंधा. श
ब्द अ. मोहानें झाड. २. राजानासु
तिपाठक विशेष. ३. ज्येष्ठ मद्य. अ.
पु. ४. गोडे कोष्ठ. अ. न.

मद्युकरः मद्युकरंतीति मद्युकरः,
मद्यु करणारा जो तो. क. डुरुम
धा. करणअ. फ्यमर. अ. पु.

मद्युक्रमः मद्युनः क्रमो मद्युक्र
मः, मद्याचा प्राशन करण्याचा
परिपाठ जो तो. स. मद्य पिण्याचा प
रिपाठ. अ. पु.

मधुद्रुमः मधुनामाद्रुमः मधुद्रु
मः, मधुनामा जो हृत्त तो. स.
मोहाचें झाड. अ. पु.

मधुपः मधुपिचतीतिमधुपः, म
ध प्राशन करणारा जो तो. कृ. पा
धा. पानअ. च्चमर. अ. पु.

मधुपर्णिका मध्विचपर्णान्यस्या.
मधुपर्णी, सेंचमधुपर्णिका, मधु
साररवीं आहेत पर्णे जींचीं तीम
धुपर्णी तीच मधुपर्णिका, त. शि
वणीचें झाड. २ नीळ. आ. स्त्री.

मधुपर्णी मधुमयानिपर्णानि
यस्याः मधुपर्णी, मधुमय आहे
त पर्णे जींचीं ती. स. गुळवेल.
इ. स्त्री.

मधुमक्षिका मधुनः मक्षिका
मधुमक्षिका, मधाची जी माशी
ती. स. मधमाशी. आ. स्त्री.

मधुचर्षिका मधुचर्षावमधुच
र्षिका, मधुहृत्ताने चर्षि सार
ती जी ती. त. गौडें कोष्ट. २ ज्येष्ठ
पथ. आ. स्त्री.

मधुरः मधुमाधुर्यंरातीतिमधु
रः, माधुर्यं ग्रहण करितो जो तो.
कृ. राधा. आदानअ. मधुररसपु

कृ. २ प्रिय. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
३ मधुररस. अ. पु.

मधुरकः मधुरएवमधुरकः, म
धुरजो तोच. त. जीवक. अ. पु.

मधुरसा मधुरसोयस्याः साम
धुरसा, मधुरआहे रसजीवाती.
स. सुरवेल. २ द्राक्षीचा वेल. आ. स्त्री.

मधुरा मधुरोस्तिअस्याइतिमधु
रा, माधुर्यं आहे जीस ती. त. शी
फेची भाजी. आ. स्त्री.

मधुरिका मधुरः अस्त्यस्याइ
ति मधुरिका, माधुर्यं आहे जीस
ती. त. वडिशंप. आ. स्त्री.

मधुरिपुः मधोर्दंतस्यभिरपुः मधु
रिपुः, मधुनामक दंताना जो रि
पुती. स. विष्णु. उ. पु.

मधुलिह मधुलेदीतिमधुलिह,
मधु भक्षण करणारा जो तो. कृ.
लिहधा. आस्नादनअ. च्चमर.
ह. पु.

मधुवारः मधुनोवारः मधुवारः.
मध पानाची जी परिपाठी ती. स.
मध पानाची परिपाठी. अ. पु.

मधुव्रतः मधुव्रतं भक्षणंयस्य
समधुव्रतः, मधु आहे भक्ष्य जा

वें तो. स. सुंगा. अ. पु.

मधुशिशुः मधुप्रधानः शिशुः मधुशिशुः, मधुर्भ्रं प्रधान जो शिशु तो. स. लांबडा शेवगा. उ. पु.

मधुश्रेणी मधुनः श्रेणीरचास्तीति मधुश्रेणी, मधूर्चा श्रेणी आ हे जीस ती. स. लुर्वेल. इ. स्त्री.

मधुशीलः मधुशीवतीति मधुशीलः, मधूर्ते टांकितो जो तो. क. शिबुधा. निरसन अ. मोह वृक्ष. अ. पु. शिंगीं.

मधुस्ववा मधुस्ववतीति मधुस्ववा, मधूर्ते स्वाव करित्ये जी ती. क. सुधा. स्ववण अ. हरणवेल. आ. स्त्री.

मधुच्छिष्टं मधुनः उच्छिष्टं मधुच्छिष्टं, मधूर्चें जें उच्छिष्टतें. स. मेण. अ. न.

मधूलकः मधुलातीति मधूलकः, मधूर्ते ग्रहण करितो जो तो. क. लाधा. आदान अ. पार्श्यांत उत्पन्न जो मोह वृक्ष. तो. अ. पु.

मधूलिका मधुलातीति मधूलिका, मधूर्ते ग्रहण करित्ये जी ती. क. लाधा. आदान अ. सुरवेल.

आ. स्त्री.

मध्यः मध्येशरीरस्य भवो मध्यः, शरीराच्या मध्यभागान्चे ठायीं हां णारा जो तो. त. कमर. २ मध्यगा. अ. पु. न. ३ निरुद्ध. ४ न्याय्य, युक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

मध्यदेशः मध्यदेशो देशश्च मध्यदेशः, मध्य असा जो देश तो. स. हिमाचल व विंध्याद्री त्यांचा मध्य. व चिनशान तीर्यांच्या पूर्वें आणि प्रयागान्च्या पश्चिमेंस जो देश तो. अ. पु.

मध्यमः मध्येभवः मध्यमः, मध्याचे ठायीं झाला जो तो. न. गायनाच्या सात स्वरांतील एकस्वर. २ शरीराच्या मध्यभाग ह्य. कमर. अ. पु.

मध्यमा मध्येभवामध्यमा, वा स्वयीं वनाच्या मध्यें राहणारी जी ती. त. जीस प्रथमच रजोदर्शन झालें ती स्त्री. २ मध्यमांगुली. आ. स्त्री.

मध्यान्हः अन्हो मध्यः मध्यान्हः, दिवसाचा जो मध्यभाग तो. स. दिवसाचा मध्यभाग. अ. पु. न.

मध्वासवः मधुनः आसवीमधा
सवः, मधुपुष्पसंबंधी जें मद्य तो.
समपुष्पपुष्पांतून उत्पन्न जें मद्य
ते अ. पु. न.

मनःशिला. मनःशिलः म
नसः शीलामनःशिला. मनःसं
बधिनी ह्य. मनःशब्दराज्यजी
शीला ती. स. मनशील. आ. स्त्री. अ. पु.

मनसिजः मनसिजातः मनसि
जः, मनाचे शयीं जो उत्पन्न तो.
ह. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. मदन.
अ. पु.

मनः मन्यतइतिमनः, पदार्थमा
त्र जाणजेतें जें तें. ह. मनधा.
ज्ञान अ. अंतःकरण. स. न.

मनस्कारः करणंकारः मन
सःकारः मनस्कारः, अंतःकर
णाना जो व्यापारविशेष तो. स.
मनास जी दुःखादिकां विषयीं त
रुरताती. अ. पु.

मनाकू मननंमनाकू. अन्वयावि
षयीं जें मनन तें. ह. मनधा. ज्ञा
न अ. किंचित् त्याविषयीं अव्य.

मनितः मन्यतेत्यमनितः, अ
वसाधन करिजेला जो तो. ह. म

नुधा. अवबोध अ जाणलेला. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनीषा मन्यतइतिमनीषा, नि
श्चयात्मक ज्ञान करिसें जी ती. ह.
मनधा. ज्ञान अ. बुद्धि. आ. स्त्री.

मनीषी मनीषास्त्वस्यमनीषी,
बुद्धि आहे जास तो. त. विद्वान.
इ. पु.

मनुजः मनोजांतीमनुजः, म
नूपासून झाला जो तो. ह. जनी
धा. प्रादुर्भाव अ. मनुष्य. अ. पु.

मनुष्यः मनोः अपत्यंमनुष्यः, म
नूचा जो पुत्र तो. त. मनुष्य. अ. पु.

मनुष्यधर्मा मनुष्यस्येवधर्मः
श्वश्रुललादिर्यग्यमनुष्यधर्मा, म
नुष्या सापरता आहे श्वश्रुधारणा
दिक धर्म जाना तो. स. कुबेर. न.
उल्ले

मनुष्ययज्ञः मनुष्यस्ययज्ञः मनु
ष्ययज्ञः. मनुष्य पूजन संबधीं जो
तो. स. वापल्या घरीं आलेल्यां
चा अन्नोदकांनीं संतोषकरणं.
अ. पु.

मनोरुता मनसायुष्मानोरु
ता, मनःशब्दानें जी रक्षित ती. स.

मनशील. आ. स्त्री.

न. आ. स्त्री.

मनोजवः मनोजवयत्तयस्य म
नोजवः, मन आहं वेगवत्तरजा
चें तो. स. बाण सारखा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

मनोज्ञा मनः शब्देन ह्यतं मनो
ज्ञा, मनः शब्दाने कथन करिजे
त्ये जीती. कृ. क्वेञ्चधा. शब्द अ. म
नशील. आ. स्त्री.

मनोजन्तुः विग्रहादिसर्वपूर्वा
न्त्याशब्दाप्रमाणे.

मंतुः मन्यते इति मंतुः, जाणजे
ती जी तो. कृ. मनधा. ज्ञान अ. अ
पराध. उ. पु.

मनोज्ञं मनसा जानातीति मनो
ज्ञं, मनं करून जाणतां जी तो.
कृ. ज्ञाधा. अवबोधन अ. संदर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंत्रः मंत्रणं मंत्रः, गुत्य जी वि
चार तो. कृ. मंत्रिधा. गुप्त परिभा
षण अ. एकांतीचा विचार ३ वेदा
चा अंश. ३ देवनादिकांचें साधन
विशेष. अ. पु.

मनोरथः मन एवरथः अत्र म
नोरथः, मनच आहे रथासार
रथें जाचे वार्यां तो. स. इच्छा. अ. पु.

मंत्रव्याख्याकृत् मंत्रस्य वे
दस्य व्याख्यां करोतीति मंत्रव्याख्या
कृत्, वेदाचें व्याख्यान करणारा
जी तो. कृ. उ. कृ. त्रिधा. करण अ.
आचार्य. त. पु.

मनोरमं मनोरमयतीति मनोर
मं, मनोरमण करतें जें तें. कृ. र
मुधा. फीडा अ. संदर. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

मंत्रिणी अवरथं मंत्रयते इति मंत्रिणी,
अवरथ गुप्त भाषण करणारा जी
तो. कृ. मंत्रिधा. गुप्त भाषण अ.
राजास बुद्धीचें सात्य करणारा प्र
धान. उ. पु.

मनोहतः मनोहतस्य मनो
हतः, नष्ट आहे अंतः करण जा
चें तो. स. मनांत विरस जाहले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मनोहरः मनोहरतीति मनोहरः
मनोहरण करितां जी तो. कृ. तृ
त्रिधा. हरण अ. संदर. वि. अ. पु.

मंथः मथ्यतेनेन मंथः, मंथन कर
रिजेतें जेणें करून तो. कृ. मंथधा.

विलोडन अ. मंथन करण्या-
चादंड. अ. पु.

मंथदंडकः मंथस्यदंडः मंथदंडः
स एव मंथदंडकः, मंथाचा जोदं
उ तो. त. मंथन करण्याचादंड.
अ. पु.

मंथनी मंथतेस्यांमंथिनी, विलो
डन करितो जीचा गयींती. कृ. मं
थधा. विलोडन अ. ज्याभांड्यांत
मंथनदंडानें दहीं पुसळतात तें
भांडें. ई. स्त्री.

मंथरः मंथतेपादौमंथनः, चर
णातें विलोडितस्य. मंदगमनक
रितो जो तो. कृ. मंथधा. विलोड
न अ. मंदचालणारा. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

मंथानः विग्रहादिमंथशब्दाप्र.
मंथन करण्याचादंड. अ. पु.

मंदः मंदतेस्वर्षितमंदः, निद्रा
करितो जो तो. कृ. मदिधा. शय
नादि अ. आळशी. ३ सूख. ३ अल्प
४ असासय. ५ निर्माग्य. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

मंदगामी मंदगच्छतीतिमंदगा
मी, मंदगमन करणारा जो तो कृ.

गम्ल्या. गति अ. मंदगमन करणा
रा. वि. इन्. पु. ई. स्त्री. न.

मंदाकिनी मंदंअकितुंशीलंय-
स्याः सा मंदाकिनी, मंद कुटिलग
मन कनायचा कारणें मन आहेस
सावजीनाती. कृ. अकथा. कुटिल
गति अ. भागीरथी नदी. ई. स्त्री.

मंदाक्षं मंदमक्षमिंद्रियमत्रेति
मंदाक्षं, मंद आहे चक्षुर्निद्रियजा
चें ठोयीं तो. स. लाज. अ. न.

मंदारः मंदतेमोदयतीतिमंदारः,
हर्षवितो जो तो. कृ. मदीधा. हर्ष
अ. कल्पवृक्ष विशेष. २ पुष्पवृक्ष-
विशेष. ३ रुडुनिचाचें झाड. ४ क
ईचें झाड. अ. पु.

मंदिरं मंदतेत्रमंदिरं, स्तुत्यादि
करितो जाचें गयीं तें. कृ. मदिधा.
स्तुत्यादि अ. घर. २ नगर. अ. न.

मंदुरा मंदते अत्र इति मंदुरा, श
र्मेनादिक अन्व करिता हेत जीचें
गयींती. कृ. मदिधा. शयनादि अ.
घोड्याची पागा. आ. स्त्री.

मंदोष्णं मंदंचतदुष्णंचमंदोष्णं,
मंद असें जें उष्णतें. स. किंचित
उष्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मंद्रः मंदतेशनेः निःसरतीति मं
द्रः, हलुनिःसरण पावतो जो तो
कृ. मदिधा. गत्यादिअ. गंभीर.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मन्मथः मननं मत् मत् मत्था
तीति मन्मथः, मनन ह्य. विना
रत्यातें जो नाश करितो तो. कृ. म
थेधा. विलोडनअ. मदन. २ कव
गीचें झाड. अ. पु.

मन्या मन्यते अनयामन्या, जी-
आयोगानें जाणतो ती गलपा
श्वंशिश. कृ. मनुधा. अवबोधन
अ. मानेची पाठिभागची शिर.
आ. स्त्री.

मन्युः मन्यते इति मन्युः, जाणि
जेतो जो तो. कृ. मनधा. ज्ञानअ
कोप. २ दैन्य ३ शोक. ४ घज्ञ. उ. पु.

मन्वंतरं मनोरंतरं मवकाशइ
ति मन्वंतरं, मनुचें जें अंतर ह्य.
अवकाश तें. स. देवांचीं एका
हत्तरसुगें. अ. न.

मयः मयते इति मयः, गमनक
रितो जो तो. कृ. मयधा. गतिअ
उंठ. अ. पु.

मयष्टकः मयते मयः स्तकती

तिस्तकः, मयस्य स्तको मयष्टकः,
गमन करणाच्यांचा प्रतिबंध कर
णाश जो तो. स. मटकी. अ. पु.

मय्युः मिनोतीति मय्युः, तालादि
प्रक्षेप करितो जो तो. कृ. डुमि
अधा. प्रक्षेपणअ. देवयोनि विशेष
घ. किन्नर. उ. पु.

मय्युष्टकः मिनोति वायुं मय्युः म
य्युश्चासौ स्थकश्च मय्युष्टकः, वायु
करणारा असा जो गहणारा तो
स. मटकी. अ. पु.

मयूरवः मिमीचते इति मयूरवः,
माने करितो जो तो. कृ. माडधा.
मानअ. किरण. २ शोभा. ३ ज्यो
ला. अ. पु.

मयूरः मयते सोमयूरः, गमन
करणारा जो तो. कृ. मयधा. ग
तिअ. मोर. २ मोरशोडाचनी पधि
अ. पु.

मयूरकः मयूरस्य प्रतिहृतिर्म
यूरकः, मयूरवर्णाभाविनी आ
हे प्रतिमा जाची तो. न. आघाडा
चें झाड. अ. पु. २ मोरचुट. अ. न.

मरकतं मरकतं तस्यं न मरकतं,
मरणाप्रत तरतात जेणें करून

ते. कृत्वा. तरणअ. वलविशे
ष, पाच. अ. न.

मरणं मृतिर्मरणं, प्राणत्याग-
जो तें. कृ. मृद्. धा. प्राणत्यागअ
मृत्यु. अ. न.

मरिचं मरीचं म्रियते विषमने
ममरिचं, जाचा योगानें विषना
शहोतें तें. कृ. मृद्. धा. प्राणत्या
गअ. मिरा. अ. न.

मरीचिः म्रियते तम. अस्मि
न्निति मरीचिः, नष्ट होतें आ
हे तम जाचे वाचीं तो. कृ. मृद्. धा
प्राणत्यागअ. किरण इ. पु.

मरीचिका मरीचिरिव मरीचि
का, किरणासारखी जी ती. न
मृगजक. आ. स्त्री.

मरुः म्रियते जंतवोत्रमरुः, मा
णी मरण पावतात जाचे वाचीं
तो. कृ. मृद्. धा. प्राणत्यागअ. नि
जलदेश. २. पर्वत. उ. पु.

मरुत् म्रियतेनेन हृद्नेन विना
वेति मरुत्, मरता हेत प्राणी-
जाच्या हृद्दीने किंवा अजावानें
तो. कृ. मृद्. धा. प्राणत्यागअ.
वासु. २. देव. त. पु.

मरुत्वान् मरुतः संत्यस्येति म
रुत्वान्, देव आहेत निचम्य जास
ती. त इद्र. त. पु.

मरुन्माला मरुद्धिर्मल्यतइति
मरुन्माला, मरुतानीं धारणाक
रिजेली जी ती. कृ. मलधा. धार
णअ. पिडिका. आ. स्त्री.

मरुषकः मरुचातीति मरुषकः,
पर्यंताप्रत स्यस्थितानें शह तो जो
तो. कृ. वाधा. गंधनादिअ. गेव्या
चें झाड. २. पांढरा मरवा. अ. पु.

मर्कटः मर्कतीति मर्कटः, फला
दिकांचें ग्रहण करितो जो तो. कृ.
मर्कसौत्रधा. ग्रहणअ. वानर. अ. पु.

मर्कटकः मर्कतीति मर्कः सए
चमर्कटकः, मक्षिकादि ग्रहण
करितो जो तो मर्क तोच मर्कटक.
कृ. मर्कः सौत्रधा. ग्रहणअ. कीट
विशेष, कोडी. अ. पु.

मर्कटी मर्कतिसामर्कटी, फला
दिकार्तें ग्रहण करित्ये जी ती. कृ.
मर्कः सौत्रधा. ग्रहणअ. कवज
वृक्षविशेष. २. कुहिरी. इ. स्त्री.

मर्त्यः म्रियते इति मर्त्यः, मरण
पावणारा जो तो. कृ. मृद्. धा. त्या

गअ. मनुष्य. अ. पु.
मर्दलः मृद्यतइतिमर्दलः, ताडन करिजे तो जो तो. कृ. मृदधा. क्षोदअ. मृदंगासाभिरसै एकवाद्य आहे. अ. पु.
मर्दनं मर्दोमर्दनं, पादमर्दजो तें. कृ. मृदधा. क्षोदअ. आंचकणें. अ. न.
मर्म भ्रियते अनेन इति मर्म, ज्याचे ताडनाचे योगें करून प्राणी मरतात तें. कृ. मृद्धा. प्राणत्यागअ. संधिस्थान. नू. न.
मर्मरः मर्मशातीति मर्मरः, मर्मातें देतो जो तो. कृ. शधा. दानअ. वस्त्रे पानें इत्यादि वाजपूत जो गब्द तो. अ. पु.
मर्मस्पृक् मर्माणि स्पृशातीति मर्मस्पृक्, मर्मपीडा करितो जो तो. कृ. स्पृशधा. उपतापअ. मर्मभेद करणारा. वि. श. पु. स्त्री. न.
मर्चादा मर्चायां सीमायां दीयते मर्चादा, सीमेचा अर्थावियर्थां रक्षण करिजेत्ये जी ती. कृ. देण्धा. रक्षणअ. सीमा. २. न्या

यमार्गानें वागणें. आ. स्त्री.
मलः मलयतीति मलः, धारण करणारा जो तो. कृ. मलधा. धारणअ. वाराप्रकारचे मळ. २. पा. अ. पु.
मलदूषितं मलेन दूषितं मलदूषितं, मलें करून जें दूषित तें. मळकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
मलपूः मलात्पायादिति मलपूः, मलापोसून रक्षण करितो जो तो. कृ. पाधा. रक्षणअ. बोरवाडा. २. स्वरवत. ऊ. पु.
मलयजः मलयेजातो मलयजः, मलय पर्वताचे वर्यां जो उत्पन्न तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. सैलागिचिंचंदन. अ. पु.
मलिनं मलोऽस्यास्तीति मलिनं, मल आहे जास तें. तद्धित इति. मळकट. विशेष्यनिम्न. अकारांत. पुलिंगीं. नपुंसकलिंगीं. आचंत. स्त्रीलिंगीं असा आहे.
मलिनी मलोऽस्य स्यादिति मलिनी, मल ह्मणजे रज आहे जीस ती मलिनी. तद्धित इ

त. विटाळशी बायको. इ. स्त्री.

पावले जी ती. क. मसीधा. परि

मलिस्तुचः मल्यते इति मलिम
क्षिन्तच्छ्लोचतीति मलिस्तुचः, घृता
दिस्तेय करितो जी तो. क. स्तुच
धा. स्तौपअ. चौरी करणारा. अ. पु.

णामअ. जरायांसी. इ. स्त्री.
मस्ती विग्रहादिसर्वपूर्वांच्याश
दाप्रमाणे.

मलीमल्ले मलीस्थास्तीति मलीम
सं, मल आहे जास तो. त. मळ
कह. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मस्तरः मस्तरः मस्यतीति
मस्तरः, विकार करणारा जी तो.
क. मसीधा. परिणामअ. मस्तर.
अ. पु. आ. स्त्री.

मल्लः मल्लते इति मल्लः, मुद्रया
दिधारण करितो जी तो. क. मल्ल
धा. धारणअ. बाहु युद्धाविषयीं
जी कुशल तो. अ. पु.

मस्तरविदला मस्तरविदल
मस्यामस्तरविदला, मस्तरासार
सं आहे विदल ह्य. पच जीचं ती.
स. काळा तेंडू. आ. स्त्री.

मल्लिकः मल्लत इति मल्लिकः, शी
घ्रगमन धारण करितो जी तो.
क. मल्लधा. धारणअ. हंस विशेष
घ. अ. पु.

मस्त्रुणाः मस्यतीति मस्त्रुणाः, वि
कार पावणारा जी तो. क. मसी
धा. परिणामअ. आर्द्र. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

मल्लिका मल्लते गंधमिति मल्लि
का, गंधातें धारण करित्ये जी ती.
क. मल्लधा. धारणअ. मोगरी. आ
स्त्रीलिंगी

मस्करः मस्कते अनेनेति मस्क
रः, गमन करितो जेणें तो. क. म
स्करधा. गति अ. वेहू. अ. पु.

मल्लिकाक्षः मल्लिकाकार मक्षि
यस्य मल्लिकाक्षः, मल्लिकाकार
आहेत नेत्र शंत जाचतो. स. हं
सपक्षि विशेष. अ. पु.

मस्करा मत्कनेमस्करः, मस्क
रो ज्ञानं गति चो वं शुचां स्यास्तीति
मस्करा, नित्यज्ञान किंवा गमन
अथवा दंड आहे जास तो. त. सं
न्यासी. इन्. पु.

मसिः मस्यतीति मसिः. परिणाम

मस्तकः मस्यनेस्य इति मस्तकः,

परिणाम प्राविजेला जो तो. कृ. म.
सीधा. परिणामअ. डोकें. अ. पु.

मस्तिष्कं मस्यतेइतिमस्तिष्कं,
परिणाम प्राविजेतें जें तें. कृ. म.
सीधा. परिणामअ. मस्तकांतउ
त्यन्न. तुपासारिखा स्नेह ज्यास
मेदु असे ह्मणातात तो. अ. न.

मस्तु मस्यतेइतिमस्तु, विकास
तहोतेजेते कृ. मसीधा परि
णामअ. दृष्ट्यां वरची निवळी. २
दही गाळलें तर वरुआंतून जें पा
णि रगळीं पडतें तें. उ. न.

महः महतेइतिमहः, पूज्य
होतो जो तो. कृ. महधा. पूजा
अ. उत्साह. अ. पु.

महती मत्स्यतेइतिमहती, पू
जितेजे जीती. कृ. महधा. पू
जाअ. नारदाची वीणा. ई. स्त्री

महान् मत्स्यतेइतिमहान्, पू
जित करिजेतो जो तो. कृ. महधा
पूजाअ. गीता. त्र. पु. न. ई. स्त्री

महाकंदः महान्कंदोचस्यमहा
कंदः, मोठा आहे कंद विशेषजा
चा तो. स. लसूण. अ. पु.

महाकुलः महत्कुलमस्यमहा

कुलः, मोठें आहे कुल जाचें तो.
स. सज्जन. अ. पु.

महांगः महांत्यंगानियस्यमहा
गः, मोठां आहेत अंगें जाचीं
तो. स. उंट. अ. पु.

महाजाली जालयतीतिजा
ली, महतीचासौजालीच महा
जाली, वृष्ट्यादि निवारण करि
त्ये जी ती जाली मोठी अशी जी
जाली ती. स. दोडकी. ई. स्त्री.

महादेवः महांश्चासौदेवश्चम
हादेवः, सर्वांमध्ये धोर असा
जो देव तो. स. शिव. अ. पु.

महाधनं महद्भूतमस्यमहाध
नं, मोठें आहे धन ह्म. मौल्यजा
सतें. स. मोठे किमतीचें. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

महानसं महच्चतदनश्चमहा
नसं, मोठें जें पाकस्थान तें. स.
पाक शाळा. अ. न.

महामात्रः महतीमात्रायस्यस
महामात्रः, मोठी आहे योग्यता
जाची तो. स. राजाचा सुरक्ष
प्रधान. अ. पु.

महारजतं महच्चतद्रजतंद

महारजन, महत् जें रजततें सो
नं. अ. न.

सहाश्वेता, मोठी अशीजाश्वेता
ती. स. सुइ कोहाळी. आ. स्त्री.

महारजनं रज्यतेनेनरजनं, म
हत्तद्रजनंच महारजनं. महत्
जें रजनस्य चक्रादिरंगकरकतें. स.
कुसुभा. अ. न.

महासहा सहतइतिसहा, मह
तीनासोसहाचमहासहा, सहन
करित्ये जी ती सहा मोठी अशी
जी सहा ती. स. एक कुलझाड.
ज्यास आचोली असें ह्णतातती.
आ. स्त्री.

महारण्यं महत्तदरण्यंच म
हारण्यं, मोठें असें जें अरण्यतें.
स. मोठें अरण्य. अ. न.

महासेनः महतीसेनायस्यस
महासेनः, मोठी आहे सेनाजा
ची ती. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

महाराजिकः महतीराजियै
स्यमहाराजिकः, मोठी किंवापू
ज्य आहे पंक्तिजाची ती. स. दे
वांचा गणविशेष. अ. पु.

महिका मत्त्यतेपूज्यतेइतिमहि
का, पूज्यमानजी ती. ह. महधा.
पूजाअ. वर्ष. आ. स्त्री.

महारौरवः महांश्रासौरौरवश्च
महारौरवः, मोठा असा जो रौर
वस्य. नरक विशेष ती. स. नर
कविशेष. अ. पु.

महिरः मत्त्यतेइतिमहिरः, लो
कांनीं पूजिलेला जो ती. ह. मह
धा. पूजाअ. सूर्य. अ. पु.

महाशयः महान् आशयोस्य म
हाशयः, मोठा आहे आभिषाय
जान्वा ती. स. चित्तान्चा उदार व
दयाळु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

महिला महतीतिमहिला, पू
जाकरित्ये जी ती. ह. महधा. पू
जा अ. बायको. आ. स्त्री.

महामूढी महतीमूढामहामूढी,
मोठी मूढा जी ती. स. गवच्छण.
इ. स्त्री.

महिषः मत्त्यतेइतिमहिषः, प्रा
र राहण्या विषयीं साधिजे ती जी
ती. ह. महधा. पूजाअ. रेंडा. २
गवा. अ. पु.

महाश्वेता महतीचासोश्वेताच

महिषी मत्त्यतेइतिमहिषी, पू

जा करणयास योग्य जीराजावी
स्त्री ती. क. महधा. पूजाअ. पद्मा
भिषिक्तस्त्री. ई. स्त्री.

मही मत्स्यते पूज्यत इति मही, स
वीनीं पूजिजेत्ये जी ती. क. मह
धा. पूजाअ. पृथ्वी. ई. स्त्री.

महीक्षित् मत्स्यां क्षयतीति मही
क्षित्, पृथ्वीचारायीं शत्रु क्षय क
रणाराजो तो. क. क्षिधा. क्षयअ
राजा. त. पु.

महीध्रः महीं धरतीति महीध्रः,
महीतं धारण करितो जो तो. क.
धृधा. धारणअ. पर्वत. अ. पु.

महीरुहः मत्स्यां रोहतीति मही
रुहः, पृथ्वीचारायीं उत्सन्न ही
णाराजो तो. क. रुहधा. प्रादुर्भा
वअ. वृक्ष. अ. पु.

महीलता मत्स्यां लतेव मही ल
ता, महीचेरायीं लते सा रिशी
जी ती. स. गांडोळ, काडू. आ.
स्त्री लिंगीं.

महीसूतः मत्स्याः सूतः मही
सूतः, पृथ्वीचा जो पुत्र तो. स.
संगळ नामाग्रह. अ. पु.

महेच्छः महती इच्छायस्य म

हेच्छः, मोठी आहे इच्छा जानी
तो. स. मोठा उदार व दयाळू. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

महेरणा महत् ईरणं यस्याः
सा महेरणा, मोठें आहे गमन
जीचें ती. अ. सालई. आ. स्त्री.

महेश्वरः महांश्चासीदंश्वरश्च म
हेश्वरः, थोर जो ईश्वर तो. स.
महादेव. अ. पु.

महोदयः महांश्चासीदक्षान्च महो
दयः, मोठा असा जो वृषभ तो. स.
मोठा बेंल. अ. पु.

महोत्पलं महत्तदुत्पलं च म
होत्पलं, मोठें जें कमल तें. अ. क
मळ. अ. न.

महोत्साहः महान् उत्साहो य
स्य महोत्साहः, महान् आहे उत्सा
ह जास ती. स. दुरापकृत्या विषयीं
जो उत्साहातें उद्योग करितो तो.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. .

महोद्यमः महान् उद्यमोऽस्य न
होद्यमः, महान् आहे उद्योग जा
चा तो. स. अर्थोत्पत्तीचा शब्द प्र
माणें.

महोपधं महत्तदोपधं च मह्यं

वर्षं, महत् जें औषध तें. स. अ.
तिविष. २ सुंद. ३ लसूण. अ. न.

मांसं मन्यते इति मांसं, अवबो
ध पावतें जें तें. ह. मनुधा. अव
बोधन अ. मांस. अ. न.

मांसलः मांसमस्यस्य मांसलः.
मांस आहे जास ती. त. बलिष्ठ.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मांसिकः मांसपण्यमस्य मांसि
कः, मांस आहे विक्रय जाचा तो.
त. मांस विक्रय करणारा सर्गारि
क. अ. पु.

माक्षिकं मक्षिकाभिः कृतं माक्षि
कं, माक्षिकां जें कृत तें. त. मध.
अ. न.

मागधः मगधतीति मगधः स
एव मागधः, चाज्यं करितो स्तुति
करितो जो ती मगध तोच मागध.
त. स्तुति सटक. विशंक. २ वैश्या
पासून स्तुतिची वाचणी झालेला
पुत्र. अ. पु.

मागधी मगधदेशे प्रथमागधी,
मगध देशाचे वाणी उत्पन्न जी ती.
त. सुइं. २ पिंपळी. इं. स्त्री.

माघः मघासुक्तापीर्णमासी अस्ति

नितिमाघः, मघासुक्त आहे पीर्ण
मा जाचे वाणी तो. त. माघ महिना.
अ. पु.

माघ्यं माघे साधुमाघ्यं. माघमासा
चे वाणी जें उत्तम तें. त. कुंदाचे झा
उ. अ. पु.

मादी महनमनयामादी, पूजन
होतें जीणें ती. ह. महधा. पूजाअ.
पानाची शीर. २ दैन्य. इं. स्त्री.

माणवः मनोरयं माणवः, मनुष्य
जो हा तो. त. बालक. अ. पु.

माणवकः मनोरयं माणवः अ
त्यो माणवो माणवकः. मनुसंबंधी
जो तो. त. बालक. २ वीर सरांचा
मुक्ताहार. अ. पु.

माण्यं माणवाणां समूहो माण्यं,
माणवांचा जो समुदाय तो. त. मा
णवांचा समूह. अ. न.

माणिक्यं मणिनात्तावतीति म
णिक्यं. मणिकमेव माणिक्यं. मणि
राज्यं करून चवहित जें तें मणि
क तेंच माणिक्य. त. माणिक. अ. न.

माणिवंधं मणिवंधे भवं माणि
बंधं, मणिवंध पर्वताचे वाणी हो
णारे जें तें. त. शोदे लोण. अ. न.

मणिमंथं मणिमंथं सर्वमणि
मंथं, मणिमंथ पर्वताचे रायीजें
उत्पन्न तें. त. शोदेलोण. अ. न

मातंगः मतंगस्य अपत्यमातंगः,
मतगाचें जे अपत्य तो. त. हत्ती.
२ चांडाळ. अ. पु.

मातरं पितरौ विग्रहादिमाता
पितर शब्दाप्रमाणें. आई आणि
बाप. नित्य. हि. ऋ. पु.

मातरिश्वा मातरिश्वर तिमात
रिश्वा, अंतरिक्षाचे रायी संचार
करितो जो तो. रु. दु. ओशिविधा. ग
ति. अ. वायु. न. पु.

मातापितरौ माताचपिताचमा
तापितरौ, माता आणि पिता जो
ते. स. आई आणि बाप. नि. हि.
ऋ. पु.

मातामहः मातुः पितामाताम.
हः, आईचा जो पिता तो. त. आ
ईचा बाप. अ. पु.

मातलिः मतमेवमात तत्लाती
तिमातलिः, इंद्राचें मत घेतो जो
तो. रु. लाधा. आदान. अ. इंद्राचा
सारथि. इ. पु.

मातुलः मातुर्जातामातुलः, मा

तेचा जो मीजतो. आईचा भाऊ
२ धुतऱ्याचें झोडें. अ. पु.

मातुलपुत्रकः मातुलस्यपुत्र
क इव मातुलपुत्रकः, धनूरास पु
त्रासारखे जें तें. स. धुतऱ्याचें फ
ळ. अ. पु.

मातुलानी मातुलस्यस्त्रीमातु
लानी, मामाची जी स्त्री ती. स. प
द्दा मायाः तुला मातुला तामानय
तीतिमातुलानी, लक्ष्मीची तुलना
पावणारी जी ती. रु. अनधा. प्राण
नगति. अ. मावळण. २ तागाचें बीं.
ई स्त्रीः

मातुलाहिः मातुले धनूरे अहि
मातुलाहिः, धनूर वहाचे रायीजो
सर्प विशेष तो. स. सर्प विशेष. ज्या
स दिवड, आधलें जसे क्षणता
त ते. इ. पु.

मातुली विग्रहादिमातुलानीश
ब्दाप्रमाणें. मावळण. इ. स्त्री.

मातुलुंगकः मीनात्यवरुनिमि
तिमातुः लुज्यते इति लुंगः, मातु
श्चासौ लुंगश्च मातुलुंगः स एव मा
तुलुंगकः, रुच्युत्सादक असा जो
नक्षणार्थं ग्रहण करिजेला जो तो

मातुलुंग तोच मातुलुंगक. त. मा
हडुंगीचे फळादि. अ. पु.

माता मातिगणोस्वामाता. गर्भं
राहतो जीवागपीती त आई. २
गाय. क. स्त्री.

मातृषसेयः मातृषसेयी
मातृषसरपत्न्यमातृषसेयः, मा
तेच्या बहिणीचा जो मुलगा तो.
त. आईच्या बहिणीचा मुलगाच
मुलगी. अ. पु. २ ई. स्त्री.

मातृषस्त्रीयः मातृषस्त्री
या मातृषसरपत्न्यमातृषस्त्रीयः,
मावशीचा जो पुत्र तो. सवस मा
उवबहिण. अ. पु. २ आ. स्त्री.

मात्रं मिनीतेइतिमात्रं, अवधा
रणाद्यथाविषयी बोलतें जें तें.
रु. माडू धा. शब्द अ अवधारणा
२ साकल्य त्या अर्थी. अय.

मात्रा मीयतंइतिमात्रा, मानक
रिजेत्वे जी ती. रु. माडू धा. मा
नअ. सूक्ष्म २ परिच्छद. ३ अ
व्य. ४ परिमाण. आ. स्त्री.

मादः विग्रहादिमदशब्दाप्रमा
णं. हर्ष. अ. पु.

माधवः मायाः लक्ष्म्याः धवीमा

धवः, मास्य. लक्ष्मी तिन्वा जो
धव तो. स. मधोसाधुमांधयोगा,
वसंताचेदारीं जो साधु तो. त. वि
ष्णु. २ वसंत ऋतु. ३ वैशाख मा
स. अ. पु.

माधवकः मधुनाकृतोमाधवकः,
मधुपुण्यांनीं निर्मित जो तो. त.
मधुकपुण्यापासून झालेले मध.
अ. पु. न.

माधवी मधोपुष्यतीतिमाधवी,
मधुमासाचेदारीं विकसित होवले
जी ती. त. एक कुलें झाड. मधुमा
धवी. ई. स्त्री.

माधीकः विग्रहादिसर्वमाहिकशब्दा
प्रमाणी.

मानं विग्रहादिपाच्यशब्दाप्रमाणे
तुल्यमान अंगुलिमान प्रस्थमा
न अशींतीन आहेत तीं प्रत्येक.
अ. न. २ दुसऱ्यापेक्षां आपुलाउ
त्कर्षे चित्तन करणानें जी अहता
ती. अ. पु.

मानवः ननीयमानवः, मनु
सवधींजोहातो. त. मनुष्य. अ. पु.

मानसं मनएवमानसं, मनजे
तेच मानस. त. मन. अ. न.

मानसौकाः मानसंसरओकोष
स्यसमानसौकाः, मानस संज्ञ
क सरोवर आहे स्थानजाचेंतो.
स. हंसपक्षि. स. पु.

मानिनी मानोस्त्वस्याइतिमानि
नी, मान आहे जीस ती. त. प्र
णय कोपवती स्त्री. ई. स्त्री.

मानुषः विग्रहादिमनुष्यशब्दाप्र
माणें. मनुष्य. अ. पु.

मानुष्यकं मनुष्याणांसमूहः मा
नुष्यकं, मनुष्यांचाजो समुदाय
तें. त. मनुष्यांचा समूह. अ. न.

माया विभ्वंमातियस्थासामाया,
जगत् शहातें जीचावाई ती. ह.
माया. मानअ. इंद्रजाल ह्य. गारु
डी. आ. स्त्री.

मायाकरः मांचां करोतीतिमाया
करः, मायेतें करितो जो तो. ह.
कथा. करणअ. गारुडी, अ. पु.

मायादेवीसूतः मायाचासौ
देवांचमायादेवी, तस्याः सूतः मा
यादेवीसूतः, माया अशी जी देवी
ती मायादेवी तिचाजो पुत्र तो. स.
बुद्ध्या अचातर भेद. अ. पु.

मायुः मिनोतिदेहेऽध्याजं मायुः,

देहाचेदधीं ऊष्यातें प्रक्षिप्त करी
तो जो तो. ह. बुमिबुधा. प्रक्षेप
णअ. पित्त. उ. पु.

मायूरं मयूराणांसमूहः मायूरं,
मयूरांचाजो समुदाय तें. त. मयू
रांचा समूह. अ. न.

मारः भ्रिघतेनेनेतिमारः, लोक
दुःखितहोताजेंणें करून तो. ह. मृद्
धा. प्राणत्यागअ. मदन. अ. पु.

मारजित् मारं कामं जयतीति मा
रजित्, कामातें जय करणाराजो
तो. ह. जिधा. जयअ. नास्तिक.
त्. पु.

मारणां मार्यते तन्मारणं, प्राणत्य
जनजें तें. ह. मृद्. धा. प्राणत्याग
अ. वध. अ. न.

मारिषः मायामियतिगच्छतीति
मारिषः, मायेतें प्राप्त जो तो. ह.
कथा. गतिअ. सभ्य. नारकी. अ. पु.

मारुतः भ्रियंते अनेन वृद्धेर्नि
नाषेति मरुत् मरुदेवमारुतः, म
रुता हेत ज्याच्या वर्धनातें व असावतें
मरुत् तोच मारुत त. वायु. अ. पु.

मार्कवः मारयतीति मारु मारि
वते इति मार्कवः, केश शौक्य ना

शाविषयीं कौलिजेतो जो तो. क.
कुजुधा. शब्द अ. माका. अ. पु.

मार्गः मृगयुक्तापौर्णमासीमार्गी,
सायन्नास्ति समार्गः, मृगयस्य
सुक्त पौर्णिमा आहे ज्याचे रायीं तो
त. मार्गशीर्ष मास. १ रस्ता. अ. पु.

मार्गणाः मार्गचतुर्दशमार्गणाः,
शोध करितो जो तो. क. मार्गधा.
अन्वेषण अ. बाण. २ पाचक. अ.
पु. ३ शोधणें. अ. न.

मार्गशीर्षः मृगशीर्षणयुक्तापौ
र्णिमा मार्गशीर्षा सायन्नास्ति समा
र्गशीर्षः, मृगशीर्षे नक्षत्रानें सुक्त
आहे कौर्णिमा जाचे रायीं तो. त.
मार्गशीर्षमास. अ. पु.

मार्गितं मार्गचतुर्दशमार्गितं, मा
र्गण करिजेले जें तें. क. मार्गधा.
अन्वेषण अ. शोधलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री

मार्जनः मार्गचतुर्दशमार्जनः,
सुद्ध हांडजेतें जेणें करून तो. क.
मृजुधा. शुद्धि अ. लोधवृक्ष. अ.
पु. २ शोधणाचें सुद्ध रूपणें. अ. न.

मार्जनी विश्वदादि धर्मिशब्दाप्र
माणें. आ. स्त्री.

मार्जारः माहिमुखमिति मार्जा
रः, मुखार्ते सुद्ध करितो जो तो.
क. मृजुधा. शुद्धि अ. माजर. अ. पु.

मार्जिता मार्गचतुर्दशमार्जिता,
सुद्ध करिजेले जो ती. क. मृजु
धा. शुद्धि अ. श्रीरवंड. आ. स्त्री

मार्तंडः मार्तंडः मृतंडे मयः
मार्तंडः, मृतंड शरीचे रायीं जो
उत्पन्न तो. त. सूर्य. अ. पु.

मार्दंगिकः मृदंगवादनशिल्प
मस्य मार्दंगिकः, मृदंग वादन आ
हे शिल्प जाचें तो. त. मृदंग शंज
विषयाविषयीं कुशल. अ. पु.

मार्दीकं मृदीकायाः विकारीमा
ईकं, द्राक्षाचा जो विकार तें. त.
द्राक्षा मद्य. अ. न.

मार्दिः मृज्यतेन चामार्दिः, मला
चा अथवा केराचा भाशा होइजे
तो जाणें ती. क. मृजुधा. शुद्धि अ.
शोधणा दिकें करून दंड सुद्ध कर
णें. इ. स्त्री.

मालकः मलतेः सीगानकः, अ
मृतातें धारण करितो जो तो. क.
मालधा. धारण अ. निंबवृक्ष. अ.
पुलिंगी.

मालती मालद्वीपसतीति मालती, लक्ष्मीतं खेळवित्ये जीती. क. लक्ष्मी. क्रीडन अ. नमंलीजा ई. इ. स्त्री.

माला माल्यते इति माला, धारण करिजेत्ये जीती. क. मलधा. धारण अ. कुलांनी माल. आ स्त्री.

मालाकारः मालां करोतीति मालाकारः, पुष्प मालेतं करितो जीती. क. दु. क. मूधा. करण अ. माली. अ. पु.

मालातृणकं मालाकाराणितृणान्यस्य मालातृणकं, मालाकार आहेत तृणं ज्यानीं तो. स. जलतृण विशेष. अ. न.

मालिकः मालाशिल्पमस्य मालिकः, माला आहे शिल्प जाचें तो. माली. अ. पु.

मालूरः मालद्वीपरे पांलुनातीति मालूरः, दुसरे दृष्टाचा शो तेंतें नाश करितो जीतो. क. लु. मूधा. छेदन अ. बिलाचें झाड. अ. पु.

माल्ये विग्रहादिमालाशब्दाप्रमाणं. कुलांनी माल. अ. न.

माल्यवान् माल्यमस्ति यस्य सः माल्यवान् माल्य आहे ज्यास तो. त. पर्वत विशंप. त. पु.

माषपर्णी माषस्येव पर्णान्यस्या माषपर्णी, उडदाचे भायरणीं आहेत पर्णे जीचीं ती. स. रान उडी द. इ. स्त्री.

माषाणं माषाणां भवनं क्षेत्रं माषाणं, माषांचें उत्पत्तिक्षेत्र जें तें तड. डीद उत्पन्न होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

माष्यं विग्रहादिपूर्वीं चाशब्दाप्रमाणं.

मासः मस्यति परिणमतीति मासः, निश्चित कालानें परिणाम पावतां जो तो. क. मसीधा. परिणाम अ. महिना. अ. पु.

मासरः मास्यते इति मासरः, विकार करिजेतो जीतो. क. मलीधा. परिणाम अ. अन्नापासून शा लेना मंड. अ. पु.

मास्य मान् सान् अनयोः समाहारः मास्य, मा आणि न्य थांना जो समाहार तो. स. निवारणत्वा अर्थी अव्यय.

महाकुलः महत्कुलं यस्य महाकुलः. मोठें - आहे कुल जाचें तें स. सज्जन. अ. पु.

माहिष्यः माहिष्यांसाधुर्माहिष्यः. माहिष्यास्त्रीचेदारीं जो उत्तम तो. क्षत्रियापासून वैश्येचेदारीं जाह लेलापुत्र. अ. पु.

माहेयी मत्वा अपत्यं स्त्री माहेयी धेनुवी जी कन्या ती. त. गाय. ई. स्त्रीलिंगीं.

मितंपचः मितंपचतीति मितंपचः, परिमित पाक करितो जो तो. क. दुपचपधा. पाक अ. रूपण. नि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मित्रं मेघतीति मित्रं, प्रीति करितो जो तो. क. मिमदधा. स्त्रं हन अ सरवा. अ. न. २ सूय. अ. पु. लिंगीं.

मिथः मेघतीति मिथः, परस्पर या अर्थी संगत ह. प्राप्त जें तें. क. पंयुधा. संगम अ. परस्पर २ एकांत स्थल त्या अर्थी अय.

मिथुनं मेघयतीति मिथुनं, संगम करितें जें तें. क. मिथधा. संगम अ. स्त्रीध. पुरुष. २ मिथु

न रास. अ. न.

मिथ्यादृष्टिः मिथ्याचा सौंदृष्टिश्च मिथ्यादृष्टिः, अपहृष विषयिणी अशी जी दृष्टी ती. स. नास्तिक. इ. स्त्री.

मिथ्याभियोगः मिथ्याचा सौं अभियोगश्च मिथ्याभियोगः, मिथ्या ह. खोटा असा जो अभियोग ह. अभिशंसन तो. स. खोटी फिर्दाद. अ. पु.

मिथ्याभिशंसनं असत्यमभिशास्यते मिथ्याभिशंसनं. असत्यं अभिशंसनं करिजे ते जें तें ह. शंसधा. स्तुति अ. मिथ्या पापोद्घवन. अ. न.

मिथ्यामतिः मिथ्याचा सौं मतिश्च मिथ्यामतिः, मिथ्या ह. विरुद्ध अशी जी मति ती. स. अयथार्थ ज्ञान. इ. स्त्री.

मिशिः मिशी मिशतीति मिशि, वातादिका विषयीं शोष करिते ह. तन्वाशक जी ती. क. मिषधा. शोषकरण अ. बडिशोप. इ. २ ई. स्त्रीलिंगीं.

मिश्रेया मिश्रयतीति मिश्रा इय

तीति एया, मिश्राचासौ एयान्वमि
श्रेया, स्वकीय आस्वादातें मिश्र
करित्ये जीती. मिश्रा मिश्रा अशी
जी एया ह्य. ज्ञात तीमिश्रेया, स.
बडिशोप. आ. स्त्री.

मिस्रिः मिस्री मस्यते इति मि
स्रिः, रोगान्चा परिणाम ह्य. ना
श करित्ये जीती. कृ. मसीधा प
रिणाम अ. बडिशोप २ जटामां
सी. ३ शोपेची भाजी. इ. २ई. स्त्री

मिहिका मेहतीति मिहिका. उ
दक सेचन करित्ये जीती. कृ. मि
हया सेचन अ. बर्फ. आ. स्त्री

मिहिरः मेहतीति मिहिरः, एषि
हारा सेचन करितो जीतो. कृ.

मिहया. सेचन अ. सूर्य. अ. पु.

मीढं मित्यतेस्म मीढं, सेचन
करिजेला जीतो. कृ. मिहया. से
चन अ. मुतलेला वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

मीनः मीचतेधीचरेण इति मीनः.
मिनोति क्षिपति जलमिति वामी
नः, धीवरानें मृत होइजे तो किंवा जल
प्रक्षेप करितो जीतो. कृ. मीढ्या. हिंसा
अ. २ बुद्ध्या. प्रक्षेपण अ. मत्स्य २ मीन रस
अ. उ

मीनकेतनः मीनः केतनं धजो
यस्य समीनकेतनः, मीन ह्य म
त्य आहे धज ह्य. विद् जाचें
तो. स. मदन. अ. पु.

मुकुरं मंरुतेनेन मुकुरं, घृषण
होतें जेणें करून तीं. कृ. मकिषा
मंडन अ. किरीर. अ. न.

मुकुंदः मुकुं सुक्तिं च न्दतीति मु
कुंदः, सुक्तीतें देतो जीतो. कृ. व
ण्या. दान अ. विष्णु. २ पोईशा
क अ. पु.

मुकुरः सुचति ज्योतिर्मुकुरः, ते
ज सोडणारा जीतो कृ. सुन्द्या
मोक्षण अ. आरसा. अ. पु.

मुकुलः सुचति कलिका त्वमिति
मुकुलः, कलिकेतें सोडणारा जी
तो. कृ. धा पूर्वाच्या शब्दाप्रमाणे
किंचित्कुल्लेली ककी. अ. पु. न.

मुकुष्ठकः विग्रहादिमुकुष्ठकश
त्रीप्रमाणें. मरका. अ. पु.

मुक्तकंचुकः मुक्तः कंचुकोपं
नसमुक्तकंचुकः, मुक्त ह्य स
क्त आहे कंचुक ह्य. लक्ष्मण
जाणें तो. स. मंगटाकलेला स
र्फ. अ. पु.

मुक्ता मुचनेस्समुक्ता, मुक्ताभिरजे
 लैजी ती. क. मुच्छधा. मोक्षणाअ. सो
 ती. आ. स्त्री.

मुक्तावली मुक्तानामावलीमुक्ता
 वली, मौक्तिकांची जी पंक्ती ती. स.
 मोक्षांचा हार. इ. स्त्री.

मुक्तास्फोटः मुक्ताः स्फुटीतय
 तः मुक्तास्फोटः, मौक्तिके उल्लान्न
 होतात जा पाखून तो. क. स्फुटधा.
 बिकसनअ. ज्यांत मोतीं पिकतें
 तो शिंपा. अ. पु.

मुक्तिः मोचनंमुक्तिः, मोक्षजो ती.
 क. मुच्छधा. मोक्षणाअ. मोक्ष. इ. स्त्री

सुरवं रवन्यतेअनेनसुरवं प्रक्षणा
 दि क्रुभिरजेतें जेणें तें. क. रवनुधा.
 अवदारणअ. सुख. २ पुढील दा
 र. अ. न.

सुरवरः निंदितंसुरवमम्पसुरव
 रः, निंदित आहे सुरव जाचें ती.
 त. तोंडाळ. अ. पु.

सुरववासनः सुरववासघतीति
 सुरववासनः, सुरवातें सगंधित
 करितो जो तो. क. गामधा. उप
 सेवाअ. तोंडास कनारिक क कर
 णाचें तांबूलादि. अ. पु.

सुरव्यः सुरवभिवप्रधानलासुरव्यः,
 सुरवा साहिरवा जो प्रधान तो. त.
 आद्य पक्ष. २ प्रसुरव. अ. पु.

सुरधः सुत्यतीति सुरधः, अवि
 वेदी जो तो. क. सुहधा. वैचित्प
 अ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मुंडः मुंड्यतेइतिमुंडः, केशानें
 हीन होतो जो तो. क. मुडिधा. संधं
 उनअ. मुंडन केलेला. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री. २ शिरी हीन देह.
 अ. न.

मुंडितः विग्रहादिसुंडशब्दाप्र
 माणें. मुंडन केलेला. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

मुंडी मुंडयतीतिमुंडी. क्षौरक
 रितो जो तो. क. सुंडप्रकृतिद
 धा. तल्लरणअ. नापित. इन्. पु.

मुदिरः मोदतेअनेनमुदिरः,
 संतोष पावता हेत मयूरादि जे
 णें तां. क. मुदधा. हर्षअ. मेघ.
 अ. पु.

मुद् मोदनंसुद् हर्षजो ती. क.
 मुदधा. हर्षअ. इ. स्त्री.

मुद्गपर्णी मुद्गपर्णमस्थामुद्ग
 र्णी. मुद्ग सदृश आहे पर्ण जीचे

ती. स. रान मूग. इ. स्त्री.

सुद्वरः गिरतीतिवरः सुद्वोगरोसु
द्वरः, हर्षं नाश करणारा जोती
स. सुद्वल. अ. पु.

सुधा सुखीतीति सुधा, अविवेक
प्रापक जें तें. क. सुहधा. वैचित्र्य
अ. व्ययं त्या अर्थी अच्य.

सुनिः मन्यतइति मननशीलोना
सुनिः, सर्व जाणतो किंवा मनन
स्वभाव जो तो. क. मनधा. ज्ञान
अ. बुद्ध. २. ऋषिं मीनी. इ. पु.

सुनींद्रः सुनीनामिंद्रो सुनींद्रः,
सुनी मध्ये जो श्रेष्ठ तो. स. बुद्ध.
२. मौन व्रत धारण केलेला ऋषि
श्रेष्ठ. अ. पु.

सुरजः अश्वर्मपट्टिका वेष्टनंतस्या
ज्जातो सुरजः, चर्म पट्टिके पास
न निर्मित जो तो. क. जनीधा.
प्रादुभांच अ. मृदंग. अकारां
त. पु.

सुरा सुरतीति सुरा, वृक्षादिकां
प्रत वेष्टन करित्से जी ती. क. सु
रधा. वेष्टन अ. तावीस पत्र. आ.
स्त्रीलिंगीं.

सुषा सुषतीति सुषा, रूपर्णादि

स्तेष करित्से जी ती. क. मूषधा. स्ते
य अ. धातूचा रस करणपानी मूस.
आ. स्त्री.

सुषितं सुष्यतेस्य सुषितं, स्तेषक
रिजेले जें तें. क. सुषधा. स्तेष अ.
चोरलेले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुषी ह्रस्वासुषामुषी, ह्रस्व जी
मूसा ती. स्त्री प्र. लाहान मूस. इ. स्त्री.

सुष्कः सुष्णाति रेतो मुष्कः, रेत से
य करणारा जो तो. क. सुषधा. स्ते
य अ. अंडकोश. अ. पु.

सुष्ककः सुष्णातिरोगभित्तिसुष्कः
स एव सुष्ककः, रोगातें नाश करि
तो जो ती मुष्क तोच सुष्करू. त. मौ
रचाहस. अ. पु.

सुष्टिः सुष्यतेनपासुष्टिः, जीचा रो
गानें चोरी होत्ये ती. क. सुषधा. स्ते
य अ. मूठ. इ. स्त्री. पु.

सुष्टिवंधः सुष्टेर्वंधः सुष्टिवंधः. सु
ष्टीनामिंधो सुष्टिवंधः. स. सुरांत पट्ट वेष्टे.
अ. पु.

सुसलं सुस्यति अनेन सुसलं, विर
लन होतें जेणें करून तें. क. सुस
धा. रवंडन अ. सुसक. अ. पु.

सुसली सुसलमस्थास्तीति सुस

ला, सुसक्त आहे आपुढ जावेंतो

त. बलसाम. इन्. पु. २ सुसक्त
द. ३ पाल. इ. स्त्री.

सुसल्यः सुसलेनवधोसुसल्यः,
सुसलानेजो बधाई तो. त. सुस
लाने मारण्यास योग्य. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सुस्तकं. सुस्ता सुस्तयंत्यनेने
निमुस्तकं, योगनाश पावताहेत
जाणेंतो. क. सुस्तधा. संगीतअ
मोधा. अ. पु. २ आ. स्त्री.

सुहुर्भाषा सुहुःपुनःपुनर्भाष
पसुहुर्भाषा, वारं वार जें
बोलणें तें. क. भाषया अच्यक्त
राणिअ. बहुत शोक पुक्त जें भा
षयती. आ. स्त्री.

सुहुः मोहनंसुहुः, अविवेकताजी
तें. क. सुहधा. वैचित्र्यअ. पुनःपु
नःत्याअर्थी अच्य.

सुहूर्तः सुहुर्मुहुर्भियतीति सुहूर्तः,
वारं वार गमन करितो जो तो. क.

ऋधा गतिअ शाराक्षण. अ. पु.

सूकः सुभितिकायति सूकः, मूपा
प्रकारें करून शब्द करितो जो
तो. क. क्रीधा. शब्दअ. सूका. वि

अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूदः सुत्थतीति सूदः, अविवेक
पावतो जो तो. क. सुहधा. वैचि
त्यअ. मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूतं सूयतेस्य सूतं, बंधन करि
जेलें जें तें. क. सूडधा. बंधनअ.
सांधलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूत्रं सूत्र्यतेतन्सूत्रं, प्रस्त्रावि
जेतें जें तें. क. सूत्रधा. प्रस्त्रा
वअ. सूत. अ. न.

सूत्ररुच्छं सूत्रेरुच्छं सूत्ररुच्छं,
सूत्राविषयीं जें मदहुःस तें. स.
रोगविशेष. अ. पु.

सूत्रितं सूत्र्यतेस्य सूत्रितं, प्रस्त्रा
व करिजेलें जें तें. क. सूत्रधा. प्र
स्त्रवणअ. सुतलेलें. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

सूरर्षः सुत्थतीति सूरर्षः, अविवेक
करितो जो तो. क. सुहधा. वैचित्र्य
अ. विचारशून्य. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

सूर्च्छा मूर्च्छनमूर्च्छा, मोहजो
ती. क. मूर्च्छाधा. मोहअ. मूर्च्छ
ना. आ. स्त्री.

सूर्च्छालिः मूर्च्छास्यस्य मूर्च्छं

लः, मूर्च्छा आहे जासतो. त.

मूर्च्छित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मूर्च्छितः मूर्च्छासंजातास्यमूर्च्छितः,

मूर्च्छा झाली आहे जा

सतो. त. मूर्च्छाल. २ मोहित.

३ उंच वादलेला. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

मूर्ण मूर्णतेस्यमूर्णं, बंधन कर

रिजेले जें तें. क. सुर्वीधा. हिं

साअ. बांधलेला. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

मूर्त्त मूर्च्छतिस्ममूर्त्तं, निबिड झ

लें जें तें. क. मुच्छाधा. मोहस

मुच्छ्रायअ. कठीण. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

मूर्तिः मूर्च्छंतीतिमूर्तिः, उन्न

ती पावणारी जी ती. क. मुच्छा

धा. समुच्छ्रायअ. देह. २ कठि

ण्य. इ. स्त्री.

मूर्तिमान् मूर्तिः काठिण्यम-

स्यास्तीतिमूर्तिमान्, काठिन्य

आहे जासतो. त. कठिण. वि.

व. पु. न. इ. स्त्री.

मूर्धा मूर्त्वाद्यभिमन् आहतेइति

मूर्धा. ताउन केले असता मोह

पावतात ज्याचे रायीं तो. क. सु

हधा. वैचित्र्यअ. मस्तक. न. पु.

मूर्धाभिषिक्तः मूर्धानिअभि

षिच्यतेमूर्धाभिषिक्तः, राज्य दान

समयाचे रायीं ज्याचा मस्तकावर

अभिषेक करिजेतो तो. स. ष

त्रिय. २ राजा. ३ प्रधान. अ. पु.

मूर्धा पूर्वतिसामूर्धा, बंधन करि

त्ये जी ती. क. सुर्वीधा. बंधनअ.

मुरबेल. आ. स्त्री.

मूलं मूलतीतिमूलं, प्रतिष्ठित

होतें जें तें. क. मूलधा. प्रतिष्ठा

अ. वृक्षादिकाचें मूल. २ आद्यप्र

कृति. ३ वृक्षाचें पाळ. ४ मूलन.

ह्व. अ. न.

मूलकं मूलतीतिमूलकं, मूमी

चे रायीं स्थित जी ती. क. मूलधा

प्रतिष्ठाअ. मुळा. अ. न.

मूलधनं मूलंचतद्धनंचमूलध

नं, मूलजें धनतें. स. ऋषी

कथादि व्यवहारांतील मूलधन

अ. न.

मूल्यं मूलेनानार्थमूल्यं, मूलें

करून जें प्राप्यतें. त. मोळ. २

वंतन. अ. न.

सूषकः सूषतीति सूषकः, शीघ्रं करितो जो तो. क. सूषधा. स्नेह अ. उंदीर. अ. पु.

सूषा विग्रहादिसर्वसुषाशब्दाप्रमाणं.

सूषिकः सुष्णातीति सूषिकः, अर्थादिसूषक शब्दाप्रमाणं. उं दीर. अ. पु.

सूषिकपर्णी सूषकः पर्णमस्वा इति सूषिकपर्णी, सूषकरुर्णं सर श. आहेत पानं जीन्वी ती. स. उं दीरकानी. ई. स्त्री.

सूषितं विग्रहादिसुषितशब्दाप्रमाणं. नोदंलैला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूषी विग्रहादिसुषीशब्दाप्रमाणं. सूक्ष

मृगः मृग्यते व्याधेनेति मृगः, व्याधानं शोधिजेतो जो तो. क. मृगधा. अन्वेषण अ. हरिण. २ हरिणादिश्वापद जाति. ३ शोधणं. ४ मृगशीर्षं नसत्र. अ. पु.

मृगणा मृगणमृगणा, अन्वेषण जै ती. क. मृगधा. अन्वेषण अ. शोधणं. आ. स्त्री.

मृगतृष्णा मृगाणां तृष्णामृगतृष्णा, मृगां च जी तृष्णा ती. स मृगजळ. आ. स्त्री.

मृगद्विहृ मृगान् द्वेषीति मृगद्विहृ, हरिणातं द्वेष करितो जो तो. क. द्विषधा. अप्रीति अ. सिं ह. ष. पु.

मृगधूर्तकः मृगेषु धूर्त इव मृगधूर्तकः, मृगां नेटायां जो चतुर सदृश तो. त. होला. अ. पु.

मृगनाभिः मृगस्य नाभिमृगनाभिः, मृगान्वा जो नाभितो. स कस्तूरी. इ. पु.

मृगवधाजीवः मृगवधेन आजीवतीति मृगवधाजीवः, मृगान्वा वधेकरून जीवन रुधितो जो तो. क. जीवधा. प्राणधारण अ. पारधि. अ. पु.

मृगबंधनी मृगो बध्यतेः नचामृगबंधिनी, मृगबंधन करिजेतं जीणं ती. क. बंधधा. बंधन अ. जाळें. ई. स्त्री.

मृगमदः मृगस्य मदो मृगमदः, मृगान्वा जो मद स. कस्तूरी तो. स. कस्तूरी. अ. पु.

मृगया मृगयन्तेत्रमृगया, शोध
करिजेतात मृगजीचेबायीं ती.
कृ. मृगधा. अन्वेषणअ. शिका
र. आ. स्त्री.

मृगयुः मृगाख्यातीतिमृगयुः,
वधार्थं मृगांप्रत गमन करितो
जो तो. कृ. याधा. प्रापणअ. व्या
ध. उ. पु.

मृगरिपुः मृगाणोरिपुः मृगरि
पुः, मृगांचा जो शत्रु तो. स. सिं
ह. उ. पु.

मृगव्यं मृगाव्ययंत्यत्रमृगव्यं,
ज्याचेबायीं मृग गमन करिता
त तें. कृ. वरधा. गतिअ. शि
कार. अ. न.

मृगशिरः मृगः शिरोयस्यमृ
गशिरः, मृगाकृती आहे शिर
ह्य. प्रदेशजाचा तो. स. मृगशि
रनक्षत्र. स्. न.

मृगांकः मृगः अंकः चिन्हं यस्य
मृगांकः, मृग आहे चिन्ह जाचें
तो. स. चंद्र. अ. पु.

मृगादनः मृगाच्च अन्तीतिमृगा
दनः, मृगांतें भक्षण करितो
जो तो. कृ. अदधा. भक्षणअ.

श्यापद विशेष, तरस. अ. पु.
मृगाशनः मृगान् अश्नातीति
मृगाशनः, मृगांतें भक्षण क
रितो जो तो. कृ. अशधा. भक्ष
णअ. सिंह. अ. पु.

मृगितं मृग्यतेस्ममृगितं, शो
ध करिजेले जें तें. कृ. मृगधा.
अन्वेषणअ. शोधलेले. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

मृगेंद्रः मृगाणां इंद्रो मृगेंद्रः,
मृगांचा जो स्वामी तो. स. सिं
ह. अ. पु.

मृजा विग्रहादिमार्ष्टिशब्दाप्र
माणं. प्रोक्षणादिकें करून देह
पवित्र करणें, मार्जन. आ. स्त्री.

मृडः मृडयति स्मरवचतीतिमृ
डः, लोकांस स्मरवी करितो जो
तो. कृ. मृडधा. स्मरवनअ. म
हादेव. अ. पु.

मृडानी मृडस्य स्त्री मृडानी, मृ
डहा. गंकर स्त्री जो स्त्री ती. स्त्री
प्र. पार्यती. इ. स्त्री.

मृपालं मृप्यते भक्ष्यते तन्मृपा
लं, भक्षण करिजेतें जें तें. कृ. मृ
गधा. हिंसाअ. भिक्षे. ण. पु. न.

मृतः धियतेक्ष्ममृतः, प्राणत्याग करि तो जो तो. क. मृदु धा. प्राण त्यागअ घहा मरणंमृतं तंदुला हियात्र्या जी ती धा. पू प्र. मंले ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ नि त्य यात्र्या. अ. न.

मृतस्नातः मृतेस्नातो मृतेस्ना तः. मृतो देशे करून जो स्नाततो. स. मृतो देशे करून स्नान केलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृतालकं मृतमालयतीति मृता लं मृतालमेव मृतालकं, नित्य यात्र्ये तें पर्याप्त करितें जें तें मृता ल तेंच मृतालक. त. मसूर. अ. न.

मृतालकं मृतालः प्रतिष्ठा यस्य मृतालकं, मृत्तिका आहे प्रतिष्ठा हा स्थिति जानी तो. स. वर. अ. न. पुंस.

मृत्तिका मृदेवमृत्तिका, मृत् जी तीच मृत्तिका. त. माति. आ. स्त्री

मृत्युः मरणंमृत्युः, मरण जें तो क. मृदु धा. प्राणत्यागअ. मरण. उ. पु. स्त्री.

मृत्युंजयः मृत्युंजयतीति मृत्यु जयः, मृत्यू तें जिंकितो जो तो. क.

जिधा. जयअ सहादेव. अ. पु. **मृत्सा** प्रशस्ता मृत् मृत्सा, प्रशस्त जी मृत्तिका ती त चांगली माती आ. स्त्री

मृत्सा विग्रहादिसर्वमृत्साशब्दा प्रमाणे.

मृदंगः मृत्पतइति मृदंगः, मर्दे न करिजे तो जो तो. क. मृदु धा. क्षो दअ. पखवाज अ. पु.

मृदु मृत्पतइति मृदु, पूर्ण करि जें तें जें तें. क. मृदु धा. क्षो दअ कोमल २ अतितीक्ष्ण. वि. उ. पु. स्त्री. न.

मृदुत्वक् मृदुत्वगस्येति मृदुत्व क्, मृदु आहे त्वचा जानी तो. स. मूर्जहृद. व. पु.

मृदुलं मृदुगुणोस्यास्तीति मृदुलं, मृदुगुण आहे जास तें. त. कोम ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

मृदु मृत्पतइति मृत्, मर्दिली जा त्ये जी ती. क. मृदु धा. क्षो दअ. मृत्तिका. क. स्त्री.

मृद्दीका मृदूनातीति मृद्दीका, फलद्वारा भक्षणाविषयीं आक्षुर करित्ये जी ती. क. मृदु धा. क्षो द

अ. द्राक्षीन्नावेल. आ. स्त्री.
 मृधं मर्दनंमृधं, परस्परजें हिंस
 न तें. कृ. मृधुधा. हिंसाअ. संशा
 म ह्य. पुद्ग. अ. न.

मृषा मृष्यतइतिमृषा, असत्य
 सहन करिजेतें जें तें. कृ. मृषुधा.
 सहनअ. मिथ्यात्वा अशीं अब
 मृष्टं मृज्यतेस्त्रमृष्टं, सुद्ध करिजे
 लें जें तें. कृ. मृजूधा. सुद्धिअ. नि
 मंठइ. सुद्ध केल्लें. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

मेकलकन्यका. मेरवलक
 न्यका मेकलादेःकन्यकामेकलक
 न्यका, मेकलक पर्वताची जी क
 न्याती. स. नर्मदानदी. आ. स्त्री

मेरवला मांलक्ष्मींइंरवतीतिमे
 रवला, लक्ष्मीप्रसन्न गमनकमित्ये
 जी ती. कृ. इंरवधा. शक्तिअ. कम
 रपदा. २ तदवार, करार, रवजी
 रइत्यादिकांचे सुरीस जें नाम
 ज्याचें बंधनती. आ. स्त्री.

मेघः मेहतीतिमेघः, सेचन कर्म
 तो जो तो. कृ. मिहधा. सेचनअ.
 मेघ. अ. पु.

मेघज्योतिः मेघानांज्योतिर्मेघ

ज्योतिः, मेघसंबंधि अन्योन्य स
 घट्टानें निष्यन्न जें तेज ती. स. वी
 ज. इ. पु.

मेघपुष्पं मेघस्यपुष्पमिच मेघपु
 ष्यं, मेघाचें पुष्प सदृश जें उदक तें.
 स. उदक. २ विष्णूचा घोडा. अ. न.

मेघनादाबुलासी मेघनादेन
 अबुलसतितच्छीलः मेघनादाबु
 लासी, मेघनादानें कीडा स्वभाव
 जो तो. कृ. लसधा. कीडाअ. मो
 र. इन्. पु.

मेघनामा मेघस्यनामान्यस्यमे
 घनामा, मेघांचीं आहेत नामें जा
 स तो. स. नागर मोथा. न. पु.

मेघमाला मेघानांमालामेघमाला,
 मेघांची जी माला ती. स. मेघमंड
 क. आ. स्त्री.

मेघवाहनः मेघान्वाहयतीतिमे
 घवाहनः, मेघाप्रत वा हविती जो
 तो. कृ. बहधा. प्रापणअ. इंद्र. अ. पु

मेचकः मेचकःश्यामन्वर्णोस्या
 स्तीतिमेचकः. श्यामन्व आहें रण
 जास तो. त. काळे गोंदणीने कुन्भ
 सारिरवा जो रंग तो किंवा मोरानें
 कंटा सारिरवा जो रंग तो. २ मोर

चेपिसावर जं नेत्राकार चिह्न
तो. अ. पु.

मेद्रः मेहत्सनेनमेद्रः, सेचन
करिजेतो जेणें करून तो. कृ. मि
हधा. सेचनअ. भिन्न. २ एडका.
अ. पु.

मेद्रकः मेघतीतिमेद्रकः, स्नेहन
करितो जी तो. कृ. अमिदाधा.
स्नेहनअ. साराकल्क. अ. पु.

मेदः मेघतीतिमेदः स्नेहकरणा
रा जी तो. कृ. अमिदाधा. स्नेहन
अ. मांसजन्य स्नेह. ज्यास चर
वी मादें असें ह्मणतात तें. स्न

मेदिनी मेघतीतिमेदिनी, मेघ
ति स्नेह युक्त होत्ये जी ती ह्मण
दि पूर्वीच्या शब्दाप्र. पृथ्वी. ई. स्त्री.

मेदुरः मेदनशीलोमेदुरः स्नेहनसग्रा
व जी तो कृ. प्र. निविह. अ. पु. नआ स्त्री.

मेघा मेघतेसर्वमनुभूतेषु अस्या
भितिमेघा, सर्वं अनुभूत ह्म
णलं जातें जी वेगवीं ती. कृ. मेघ
धा. मेघादिअ. धारणाविशिष्टबु
द्धि. आ. स्त्री.

मेधिः मेघंतेपशोचमेधिः, जा
चेरायीं पशु बांधलेला जातो-

तो. कृ. मेघधा. संगमअ. पशूस
बांधण्यास पुरलेलें काष्ठ ज्यास
मेद असें ह्मणतात ती. इ. पु.

मेध्यं मेधितुंचोग्यंमेध्यं, पवित्र
करण्याविषयीं जें योग्यतें. कृ. मे
घधा. संगमादिअपवित्र. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

मेरुः मिनोति उच्चत्वाद् ज्योतींषी
तिमेरुः, नक्षत्रादि मोजण्यास जो
साधन तो. कृ. माडुधा. मानअ.
पर्वत विशेष. उ. पु.

मेलकः मेलनंमेलः सएवगेल
कः, संगमजो तो. कृ. मिल्धा.
संश्लेष अ. २ तः संगम. अ. पु.

मैला मेलतीतिमैला, चर्यादिरा
ला संश्लेष होत्ये जी ती. कृ. मिळ
धा. संश्लेष अ. नीक. आ. स्त्री.

मेषः भिषतीतिमेषः, स्पृष्टां क
रितो जी तो. कृ. भिषधा. स्पृष्टां अ.
मेषशश. २ मेदा. अ. पु.

मेषकंबलः मेषलोमकृतः कं
बलः मेषकंबला, गेषान्ना लोमा
नीं कंला जी कंबल तो. स. कोंब
ळें अ. पु.

मोहः मेहतीतिमेहः, क्षयतां जी

तो. कृ. मिहधा. संचनअ. सूत्र
रोग. अ. पु.

मेहनं विग्रहादिमेद्रशब्दाप्रमा
णो. शिक्षा. अ. न.

मैत्रावरुणिः मित्रावरुणयोः
सूत्रु मैत्रावरुणिः, मित्रावरु
णांचा जो पुत्र तो. त. अगस्ति
ऋषि. २ वात्सीक ऋषि. इ. पु.

मैत्री मित्रस्य कर्मभावोचामैत्री,
मित्राचं जें कर्म ती. त. स्नेह. ई.
स्त्रीलिंगी.

मैत्र्यः विग्रहादिमैत्रीशब्दाप्रमा
णो. मैत्री. अ. न.

मैथुनं मिथुनस्य कर्ममैथुनं,
स्त्रापुरुषांचें जें कर्म तें. त. स्मर
त. २ पार्यादिकांचा संबंध. अ. न.

मैरेयं मिराचां देशविशेषे मचंमै
रेयं, देशविशेषाचे राशीं उत्पन्न
जें तें. त. उसाचे रसापासून -
जाहलेले मद्य. २ धातकीपुष्प.
अ. न.

मोक्षः मोचयतिरोगमिति मो
क्षः, पाव रोगातें नाश करितो
जो तो. कृ. मुच्छधा. मोक्षणाअ.
शुक्ति. २ मोरच्याचें झाड. अ. पु.

मोघं सुत्यांत्वस्मिन्मोघं, लोकमो
ह पावतात जाचे राशीं तो. कृ. सु
हधा. वैचित्त्यअ. निरर्थक. वि. अ.
पु. न आ. स्त्री.

मोघा मोहयतीतिमोघा, मदना
विभावंकरून मोह करवितो जी
तो. कृ. सुहधा. वैचित्त्यअ. पादलि
रुक्ष. २ वावडिंगाचें झाड. आ. स्त्री

मोचकः मोचयतीतिमोचकः,
रोगातें नाश करितो जो तो. कृ. मु
च्छधा. मोक्षणाअ. शैव्याचे झाड.
अ. पु.

मोचा सुन्वातिरसमितिमोचा, र
स मोचक जी तो. कृ. मुच्छधा.
मोक्षणाअ. सांवरीचे झाड. २ केंब.
आ. स्त्री.

मोदकः मोदयतेतिमोदकः,
हर्षित करितो जो तो. कृ. मुदधा
हर्षेअ. भद्रव विशोष. अ. पु. आ
नंदकारक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

मोरटं मोरटा मुरतीतिमोर
टं. रसव्यापि जे तें. कृ. मुरधा
चेष्टनअ. उसाचें मूळ. २ मुरवं
क. अ. न. २ आ. स्त्री.

मोषकः सुघ्यातीतिमोषकः, नी

शी करितो जो तो. क. सुवधा. स्तव
अ. चोर. अ. पु.

मोहः मोहनमोहः, अविवेक जो
तो. क. सुवधा. वैचित्र्य. अ. मूर्च्छा
अ. पु.

मौक्तिकं सुक्तैवमौक्तिकं, मुक्ता
नीतेच. त. मोर्ती. अ. न.

मौद्गलं सुद्गलानां भवनं क्षेत्रं मौद्ग
लं, सुद्गल होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. मु
गलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

मौनं मुनेः कर्मभाचीवामौनं, मु
नीचें जें कर्म किंवा भाव तें. त. मौ
नरु. उर्गे राहणें. अ. न.

मौरजिकः सुरजवादनं शिल्प
मस्यमौरजिकः, सुरज वादनण
हे शिल्प जाचें तो. त. मृदंग वाज
विगारा अ. पु.

मौर्वी मूर्त्तयाविकारीमौर्वी, मूर्त्त
नामक रल्लीचा जो विकार तो. क.
धनुष्याची दोरी. ई. स्त्री.

मौलिः मूलस्यादूरभवोमौलिः,
मूलान्ना अदूर जो भाव तो. त. शि
खा, शोंडा. २ सुसुट. ३ बांधलेले
केश, चुन्डा. ३. पु.

मौहूर्तः सुहूर्तवेदमौहूर्तः, सु
हूर्तातें जाणतो जो तो. त. ज्यो
तिषी, जोशी. अ. पु.

मौहूर्तिकः विग्रहादिसर्वमौ
हूर्तशब्दाप्रमाणं.

म्लेच्छदेशः म्लेंछानां देशः म्लें
छदेशः, म्लेंछांचा जो देश तो.
स. नातुर्वर्ण्य व्यवस्था ज्या देशीं
नाहीं असा जो देश तो. अ. पु.

म्लेच्छसुरवं म्लेंछदेशसुरसु
त्तरियं स्पम्लेच्छसुरवं, म्लेच्छ दे
शानें बापां आहे उस ती जांची
तो. समास हति. ताचक ह्यण
जे तांचें. अकामंत. नपुंसक
द्विगं.

यक्षत् यमनयं संघर्षं करोतीति
यक्षत् उपरम करणारं जै तै.
रु. डुरुत्रधा. करणअ. दक्षिणकुं

क्षिरस्य मांस पिंड विशेष. त. न.

यक्ष्यः यक्ष्यते पूज्यत इति यक्षः,
कामानिक लोकांनीं पूजिजेला जो
तो. रु. यक्षधा. पूजाअ. कुवेर.
२ देव योनि विशेष. अ. पु.

यक्षकर्म: यक्षप्रियः कर्मो
यक्षकर्मः, यक्षांला प्रियजोक
पूरादिकांचा कर्म तो. स. कापूर.
रुणागरु, कस्तूरी चंदन, केशर.
हे पदार्थ एक ठिकाणी कुटून केले
ला महासगांधि द्रव्य. अ. पु.

यक्षधूपः यक्षान् धूपयतीति य
क्षधूपः, यक्षातें संताप करणा
रा जो तो. रु. धूपधा. संतापअ.
राक्षधूप. अ. पु.

यक्षराट् यक्षेपुराजत इति य
क्षराट्, यक्षामध्ये शोभतो जो
तो. रु. राजधा. दीप्तिअ. कुवेर.
अ. पु.

यक्ष्या यक्ष्यते इति यक्ष्या, द्रव्यादि
रुनिं पूजिजेतो जेके छ. यक्षधा. पूजा
अ. क्षयरोग. न. पु.

यजमानः यिग्रहादियहाशब्दा
प्रमाणे. यागाविपर्यां कृत्विजांस
आज्ञा करणारा. अ. पु.

यज्वा यजते स्म इति यज्वा, विधी
करून यजन करिता झाला जो तो.
रु. यजधा. देवपूजादिअ. विधिपू
वंक. जाणें याग केला तो. न. पु.

यज्ञः इज्यतेनेनात्र या यज्ञः, यज
न करिजेतें जाचेवाधीं किंवा जेणें
करून तो. रु. यजधा. देवपूजादि
अ. अधर, याग. अ. पु.

यज्ञपुरुषः यज्ञफलदः पुरुषोप
ज्ञपुरुषः, यज्ञाचें फल देणारा जो
तो. स. विष्णु. अ. पु.

यज्ञांगः यज्ञमंगतीति यज्ञांगः,
यज्ञाप्रत गमन करितो जो तो. रु.
अंगिधा. गतिअ. उंचराचें झाड.
अ. पु.

यज्ञीयं यज्ञमहंति यज्ञीयं, यज्ञ
कर्माप्रत योम्य होणारें जै तै. त.
यज्ञकर्मांस योम्य. कि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

यत्तः यत्स्मादिति यत्तः, ज्याकर
णास्तव ह्यणणारें तै. त. हेतु
कारण याजरीं अन्व.

यती यमनेयतं यतसुपरतो नित्य
मस्थास्तीति यती, नित्य इंद्रियां
री शांति आहं जाची तो. क. यम
धा. उपरमअ. सन्यासी इन्. पु.
यत् यच्छतीति यत्, कारण उ
परम पावतें जें तें. क. यमधा. उ
परमअ. कारण त्या अर्थां अच.

यंता यच्छतीति यंता, नियमनक
रितो जो तो. क. यमधा. उपरमअ.
सारथि. क. पु.

यथा येन प्रकारेण यथा, जाप्र
कारं करून जें तें. सारथ्यार्थां अच.

यथाजातः जातं जन्मकालम
नतिक्रम्य वर्तते इति यथाजातं,
तदस्यास्तीति यथाजातः, जन्म
कालिक चेष्टा आहे जासतो. त.
मूर्ख. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यथातथं तथासत्यमनतिक्र
म्ययथातथं, सत्याप्रत अतिक्र
मण न करणारें जें तें. स. सत्या
र्थक चा अर्थां अच. उ. शुरुयं
यातथं वक्ति.

यथायथं यथायथं यथायथं, स
त्यायं जें तें. स. यथायोग्य या
अर्थां अच.

यथार्थं अर्थमनतिक्रम्ययथा
र्थं, अर्थाप्रत अतिक्रमण न क
रणं जें तें. स. सत्यार्थां अच.

यथार्हवर्णः विग्रहादि अनुष
तनं शब्दाप्रमाणं. चारं पुरुष, चा
तमीदार. अ. पु.

यथास्व यथायथं यथास्व, य
थायोग्य जें तें. स. यथायोग्य या
अर्थां अच.

यथेषितं आसुमिष्टमीषितं,
इषितमनतिक्रम्ययथेषितं, ई
षिताचें अनतिक्रमण जें तें. स. यथे
च्छ. अ. न.

यदि यतते इति यदि, पक्षांतर
रूपार्था विषयीं यत्न करितें जें
तें. क. यतीधा. प्रचल. अ. पक्षां
तर या अर्थां अच. उ. सुचिम
नो यद्यस्ति तीर्थे न किं.

यदच्छा कच्छनं कच्छा. याचा
सौकच्छान्च यदच्छा, स्तान्त्रजें
तें क. कच्छधा. गत्यादि अ. संच्छ,
ज्वतंत्रता. आ. स्त्री.

यंत्रं यंत्रयंत्रितयंत्रं, यंत्रयत्रने
ननायंत्रं, संकुचित होतें अचत्रा
यांछि जें तें जें तें. क. यंत्रिधा. नं

कोचनअ. मृगबंधन विशेष. २.
मंत्र. अ. न.

यमः यमयतीतियमः, प्राणिमा
त्राचें नियमन करितो जो तो. ह.
यमधा. उपरमअ. किंवा यम्य
तेनेनयमः, नियमन करिजेतें
जेणें करून तो. ह. यमधा. उप
रमअ. शरीर मात्रें करून साध
व नित्य कार्य जें तो. २ प्रेतांचाश
जा यमतो. ३ इंद्रिय निग्रह अ. पु.

यमराट् यमेनसंयमेनराजतइ
तियमराट्, इंद्रिय निग्रहाचें शो
भततो जो तो. ह. राज्धा. दीप्तिअ.
प्रेतपति जो यमतो. अ. पु.

यमनिका यमयतीतियमनिका,
शांती करणाशी जी ती. ह. यमधा.
उपरमअ. पडदा, कनांत. आ. स्त्री.

यमुना यच्छतीतियमुना, स्वर्गा
दिकांतें देखे जी ती. ह. यमधा. उ
परमअ. यमुना नदी. आ. स्त्री.

यमुनाप्याता यमुनायाः प्याता
यमुनाप्याता. यमुना जी तिचाजो
प्याताह. बंधुतो म. यम. अ. पु.

यसुः यातीतियसुः, अम्बमेधांत
पृथ्वीचादृशीं गमन करणारा जो

तो. ह. चाधा. प्रापणअ. अम्बमे
धयज्ञास जो उपसृक्त अम्बतो. उ
पुलिंगीं.

यवः यौतीतियवः, होमादिराचे
दृशीं उपसृक्त होतो जो तो. ह. यु
धा. मिश्रणादिअ. जवधान्य. अ. पु.

यवक्ष्यं यवकानांभवनेक्षेत्रंयव
क्ष्यं, यव विशेष होण्याचें जें क्षेत्र
तें. त. ल. हान यव उत्पन्न होण्या
चें शेत जें तें. स. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

यवक्षारः यवानांक्षारोयवक्षारः,
यवांचा जो खार तो. स. जवखा
र. अ. पु.

यवफलः यवइवफलान्यस्यय
वफलः, यवासारिखें आढे फल
ज्याचें तो. स. वेळू. अ. पु.

यवसं यूयतेइतियवसं, भक्षण
करिजेतें जें तें. ह. युधा. मिश्रण
अ. पशूचें भक्ष्य, तृण. अ. न.

यवागूः यूयतेइतियवागूः, मि
श्रण करिजेत्ये जी ती. ह. युधा.
मिश्रणअ. कण्हेरी. अ. स्त्री.

यवाग्रजः यवाग्राज्जायतेस्यय
वाग्रजः, यवाग्रापासून झालाजो
तो. ह. जनीगा. प्रादुर्भावअ. ज

वस्वार. अ. पु.

यवानिका दुष्टोयवोयवानी,
यवनीयवयानिका, दुष्ट ह्य.
उग्र जो यव ती यवानी तीने प
रीजीती. न. यवानिका, त. आंवा.
आ. स्त्री.

यवानी दुष्टोयवोयवानी, दुष्ट
जो यव ती. अर्थादिपूर्वीच्चाश
आप्रमाणे. इ. स्त्री.

यवासः योतीतियवासः, औ
पचार्य उपयुक्त होत्ये जी ती. ह.
युधा. मिश्रणअ. धमासा. अ. पु.

यविष्ठः अतिशयेनयुवायविष्ठः
अतिशयेकरून जो लहान तो. त.
कनिष्ठबंधु. अ. पु.

यवीयान् अतिशयेनयुवायवी
यान्, अतिकनिष्ठ जो ती. तथा
करा. प्राउ. स. पु.

यव्यं यवानांभवनेस्त्रयव्यं, य
व होण्याचें जें क्षेत्र तें. त. यक्त
सन्म होण्याचें शेत. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

यशःपटहः यशसेपटहः यशः
पटहः, यशार्थ जें शब्द तें. सट
का, शब्द. अ. पु.

यशः यतीतियशः, देशांतराप्र
त गमन करितें जें तें. ह. याधा.
प्रापणअ. कीर्ति. स. न.

यष्टा यजतेइतियष्टा, याग कर
णारा जो तो. ह. यजधा. देवपूज
नादिअ. यजमान. ऋ. पु.

यष्टिः यक्षयतइतियष्टिः, रक्षण
करित्ये जी ती. ह. यक्षधा. पूजा
अ. कारी. इ. स्त्री.

यष्टिमधुकं यष्टिमधीवास्यय
ष्टिमधुकं, यष्टी ह्य. कांडी आहे
मधु सास्त्रिणी ज्ञात्री तें. स. ज्ये
ष्ठमध. अ. न.

यागः इज्यतेनेनयागः, पूजन
होतें जेंपोंकरून तो. ह. यजधा.
देवपूजनादिअ. यज्ञ. अ. पु.

यान्चकः यान्चतीतियान्चकः, या
चना करितो जो तो. ह. दुषान्
धा. यान्चाअ. यान्चा करणारा.
अ. पु.

यान्चनकः यान्चयतीतियान्चनः,
सएवयान्चनकः, यान्चना करितो
जो तो. धा. पू. श. प्र. अ. पु.

यान्चना यान्चनंपान्चना, यान्चन
जें ती. ह. दुषान्धा. यान्चाअ.

याज्या. आ. स्त्री.

याचितकं याचितेननिर्वृत्तं चा
चितकं, याज्यं करून जें संपादि
त तें. जायां आणिलेले जिन्नस.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

याज्या याचनं याज्या, याचना
करणे जीती. कृ. दुयानृधा. याज
चा अ. याचना. आ. स्त्री.

याजकः यजतीति याजकः, य
जन करणारा जो ती. कृ. यजधा.
देवपूजादि अ. ऋत्विज. अ. पु.

यातना पयानाशं यातीति यात
ना, जीणें करून नाशाप्रत पाव
ती ती. कृ. याधा. प्रापण अ. नर
क पीडा. आ. स्त्री.

यातयामं यातौगतो यामो उभ
भोग कालोस्य यातयामं, गेला आ
हे यामकिरा उभभोगकालजावतो. स. अ.
र्णप्राप्त परिणाम. २ परिभुक्त भो
यून रांकलेला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

यातु यातीति यातु, अकस्माद् जें प्रा
प्त होते तें. कृ. याधा. प्रापण अ. रा
क्षस. उ. न.

यातुधानः यातुनिरक्षासिद्धा

तीति यातुधानः, राक्षसांचें पोष
ण करितो जो ती. कृ. दुधात्रधा. धा
रण, पोषण अ. राक्षस. अ. न.

याता यतते इति याता, चल कर
णारी प्रत्याच्या भावाची जी स्त्री ती
ह्मणजे जाऊ जी ती. कृ. य
तीधा. प्रयत्न अ. वंधुबंधूच्या भा
र्या, परस्पर जाचा. ऋ. स्त्री.

यात्रा यानं यात्रा, यानजें ती. कृ.
याधा. प्रापण अ. प्रयाण. २ गमन
साधन. ३ देवपूजेचा उत्साह. आ.
स्त्रीलिं.

यादः पतिः यादसांपतिर्यादः प
तिः, जलचरांचा जो स्वामी तो.
स. समुद्र. इ. पु.

यादसांपतिः यादसांपतिर्याद
सांपतिः, जलचरांचा जो स्वामी
तो. स. वरुण. इ. पु.

यादः यातिवेगेनेति यादः, खरेने
गमन करितो जो तो. कृ. याधा. प्रा
पण अ. जलजंतु. सू. न.

यानं यात्यचयेन याणनं, जानी जावि
पर्वीं किंवा जेणें तें. कृ. याधा. प्रापण अ.
शत्रूस जिंकण्याच्या इच्छेनें जा
णें. २ हत्ती घोडे इत्यादि वाहन अर्था

यानसुरवं यानस्यसुरवंयानसु
रवं, यानाच्चाजोपुरोभागतें. रथा
दिकांचा अग्रभाग, पुर. अ. न.

याप्यः याप्यतइतियाप्यः, कुत्सि
त गमन करिजे तो जो तो. कृ. या
धा. प्रापणअ. निरुह, निंघ. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

याप्ययाने याप्ये रथमें यानंचाय
यानं, नीचांनां नेणारे जें यान तें.
स. यान विशेष, पालरवी. अ. न.

यामः यातीतियामः, शीघ्रनि
घूनजातो जो तो. कृ. याधा. प्राप
णअ. प्रहर. २ घोगाचा सापन
विशेष. अ. पु.

यामिः यातीतियामिः, शीघ्रग
मन करणारी जीर्ता. कृ. याधा. प्रा
पणअ. वहीण. २ कुलस्त्री. इ.
स्त्रीलिंगी.

यामिनी यामाः संत्यस्याइति
यामिनी, याम स. प्रहर जे ते -
आहेत जीवती. त. रात्रि. ई. स्त्री

यासुनं यमुनाचाइदंयासुनं, य
मुनावर्णसदृशजें तें. त. सरमा
अ. न.

यायजूकः पुनःपुनर्यजतेसो

यायजूकः, वारंवार याग करितो
जो तो सनपजधा. देवयूजादिअ.
वारंवार यज्ञकरणारा. अ. पु.

यावः यूयतेइतियवः सएवया
वः, मिश्रित करिजेतो जो तो. कृ.
युधा. मिश्रणअ. लारव. अ. पु.

यावकः यूयतेइतियावः सएवया
कः, मिश्रण करिजेतो जो तो. कृ.
युधा. मिश्रणअ. अर्धशिजेचव,
युगत्या. २ धान्यविशेष. अ. पु.

यावत् यत्परिमाणमस्येति यावत्
यत्परिमाणआहे ज्यास तें. सा
कल्य. २ निश्चय. ३ अवधि. ४ प
रिणाम त्याज्यीं अच्य.

यावनः यवनदेशोभवोयावनः,
यवन देशाचेठारीं जो उस्तन्न तो.
त. ऊदलोचन. अ. पु.

याष्टीकः यष्टिः प्रहरणमस्य या
ष्टीकः, यष्टिआहे शस्त्रजानें तो.
त. दांडेवाला. अ. पु.

यासः यसनंचासः यासोन्त्य
स्येति यासः, रक्षणाविषयीं प्रयत्न
आंजेजाचा तो. त. यमासा. अ. पु.

युक्तं युज्यतेत्ययुक्तं, योजनाक
रिजेतें जें तें. कृ. युजिर्था. योग

अ. न्याय. २. सहित. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री

युक्तरसा युक्तरसोयस्या. सा
युक्तरसा, युक्त. आहे रस जी चा
ती. स. कोलिंदण. आ. स्त्री.

युगं युज्यते इति युगं, युक्त करि
जेतें जें तें. क. युजिस्था. योग
अ. चार युगें प्रत्येक. २ युग्म ३
रथादिकांचा अवयव विशेष. ४
चार हात प्रमाण. ५ औषध अ. न.

युगकीलकः युगस्य कीलको यु
गकीलकः, युगस्य जू तत्सं
बंधीं जो कीलक स. भिक्का ती.
स. भिक्का. अ. पु.

युगंधरः युगंधारयतीति युगंध
रः, बंधन काष्ठार्ते धारण करण
रा जो तो. क. धृत्रथा धारण अ
रथादिकांच्या काष्ठास घोडे व वें
ल बांधितात तें काष्ठ ज्यास दां
डा असें ह्मणतात तें. अ. पु. न.

युगपत्रकः युगं युगं पत्रमस्यो
ति युगपत्रकः, दोन आहेत पत्रें
जांस तो स. कांचन वृक्ष. अ. पु.

युगपत् युवंत्यभिन्निति युगप
त्, एक समयच चेंदें करून मि

श्रण होतात जाचेदारीं तो. क.
युधा. मिश्रण अ. एक कालीं त्या
अर्थी. उ. युगपदाहताः अय

युगपार्श्वगः युगस्य पार्श्वगच्छ
तीति युगपार्श्वगः, रूद काष्ठाच्या
पार्श्व भागातें गमन करितो जो तो
क. गम्ल्या. गति अ. जे नवे वेंल
वरणीस घेण्या करितां त्यांच्या
रवां घावर जूं वेवून फिरवितात
ते प्रत्येक. अ. पु.

युगलं युगंलातीति युगलं, युग
ग्रहण करणारा जो तो. क. लाण
आदान अ. युग्म. अ. न

युग्मं युज्यते इति युग्मं, युक्त होइ
जेतें जें तें. क. युजिस्था. योग अ
इय अ. न.

युद्धं युज्यते अनेन युद्धं, संयु
क्त होइ जेतें जेणें अथवा जूं वीह
तो जो तो. क. युजिस्था. योग अ.
हत्ती घोडे इत्यादि वाहन सामान्य
२. जंघा हणारा जो त्या वेंल. अ. न
युद्धं योधनं युद्धं, सम्यक् परस्पर
प्रहार जो तें. क. युधथा संप्रहार
अ. लडाई. अ. न.

युध् योधनं युध्, सम्यक् जो प्रहार

ती. क. युधा. संप्रहारअ. लदा
इ. ध. स्त्री

युवतिः युवती यौतीति युवति.
उपयुक्त होणारी तरुणस्त्री जी ती
क युधा मिश्रणादिअ. तरुण
वायको. इ. २इ. स्त्री.

युवा यौतीति युवा, मेलन करणा
रा जो ती. क. युधा. मिश्रणादि
अ. तरुण पुरुष. न. पु

यूथं यौतीति यूथं, गमन करणा
रे जें तें. क. युधा मिश्रणअ स
जातीय पाण्याचा समुदाय. उ. मृ
ग यूथं. अ. न.

यूथनाथः यूथस्य नाथो यूथना
थः, हस्ति समुदायाचा जो स्वा
मी ती. स. यूथांमध्ये सुरथ. अ
पुलिंगां.

यूथपः यूथं पातीति यूथपः, ग
ज समूहातें संरक्षण करणारा
जो ती. क. पाथा. रक्षणअ. यूथां
मध्ये सुरथ. अ. पु

यूथिका यूथमस्त्वस्या इति यू
थिका, पुष्पादि समुदाय आहे जी
स ती. त. जुईचे झाड आ. स्त्री.

यूपः युवंत्यनेनेति यौतीति वाचू

पः, मिश्रित होइजे ताहेत जेणें क
रून अथवा उपयुक्त होइजे तो जो
ती. क. युधा. मिश्रणअ. पारसा
पिंपळ. अ. पु. २ कृत्स्न रक्त. अ. पु
न. ३ यज्ञांगस्तंभ. अ. न.

यूपकटकः यूपस्याग्रे कृतः कट
काकारो यूपकटकः, यूपान्चे अग्र
भागाचे राशीं वलया सारिरवा जो
ती. त. यज्ञांगस्तंभापर केलेला
वलयाकार काष्ठविकार. अ. पु.

यूपाग्रं यूपस्याग्रं यूपग्रं, यज्ञस्तं
भानें जें अग्रतें. स. यज्ञस्तंभानें
अग्र. अ. न.

यूपं यूपतीति यूपं, द्रवयुक्त पदा
थांवर संबंध जो ती. क. यूपधा
बांधनअ. मंडनिवची. अ. न.

यौत्कं युज्यतेः नेन यौत्कं, संबद्ध
करिजेतें जेणें करून तें. क. युजि
रुधा. योगअ. जोकड बांधण्याची
दोरी. अ. न.

योगः योजनयोगः, युक्ती जीतो
कृत्स्निरुधा. योगअ. कवच. २ उ
पाच. ३ ध्यान ४ संगति. ५ युक्ती
अ. पु.

योगेष्टं योगे इष्टं योगेष्टं, धातुसं

बंधान्बन्ध्यां जै इष्टतं. स. शिसं.
अ. न.

योग्यं युज्यते तद्योग्यं, औषधा
र्थं योजिजेते जै तै. क. युजिर्
धा. योगअ. सुरड शंग. अ. न.
सांप्रतन् ३ अलुरूप. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

योजनं युज्यते तद्योजनं, आत्म
स्वरूपीं किंवा चारकोशाचे बांधी
योजिजेते जै तै. क. युजिर्धा.
योजनअ. चारकोशा. इपरमा
त्मा. ३ अलुरूप. अ. न.

योजनपर्णी योजनपंचतपर्णी
शिष्टावल्ली च स्याः सा योजनपर्णी
एक योजन पंचत आहे पर्णी यु
क्त वल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा.
इं. स्त्री.

योजनवल्ली योजनगामिनी च
ल्ली च स्याः सा योजनवल्ली, योज
न पंचत गमन करणारी आहे व
ल्ली जीची ती. स. मंजिष्ठा. इं. स्त्री.

योत्रं युज्यते नेन योत्रं, मिश्रहीतं
जेणें करून तें. क. युधा. मिश्रण
अ. जोरुड बीशप्रधानी श्लोरी.
अ. न.

योद्धुं विग्रहादियोधशब्दाप्रमा
णं. क. पु.

योधः युध्यते इति योधः, शत्रूतं
प्रहार करणारा जो तो. क. युधा.
संप्रहारअ. योद्धा. अ. पु.

योनिः योतीति योनिः, मिश्रकर
णारी जी ती. क. युधा. मिश्रणअ.
स्त्रियांचें उपस्थ. २ कारण. इं. स्त्री

योषा युष्यते इति योषा, अर्थादि
योषित् शब्दाप्रमाणें. बायको. आ.
स्त्रीलिंगीं.

योषिता युष्यते सा योषिता संवि
जेत्येह उपसुक्त करिजेत्ये जी
ती. क. युषधा. सेवाअ. बायकी.
आ. स्त्री.

योषित् योषतीति योषित्, ते
वा करणारी जी ती. क. युषधा.
सेवाअ. बायकी. त. पु. स्त्री.

यौतुकं यौतुकं युतुकं युतुकं
वा यानिसंबंधस्तत्रावयौतुकं यौ
तुकं वा, योनिसंबंधानें मिळालें जें
तें. त. कन्यादानकालीं दिलें तें
अ. अ. न.

योषते युवतीनां समूहो योषते,
युवतींचा जो समुदाय तें. त. तरु

णस्त्रीनांसमुदाय. २ मानपरिमा
ण. अ. न.

यौवनं धूनोभाबोयौवनं, यौवनं
अवस्था जीती. त. तारुण्य. अ. न.

(२.)

रक्तं रज्यते इति रक्तं, राग विशिष्ट
करिजे तें जें तें. क. रंजपा. राग
अ. अनुरक्त. २ रक्तवर्ण. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री. ३ कुंकुमहांबें. अ.
नपुंस.

रक्तकः रक्त एवरक्तकः, राग विशि
ष्ट करिजेती जीती रक्त तोच रक्त
क. त. दुपारीचा वृक्ष. अ. पु.

रक्तचंदनं रक्तचतवचंदनं च
रक्तचंदनं, रक्त ह्य. आरक्तव
र्णं असें जें चंदन तें. स. रक्तचं
दन. २ पतंग. अ. न.

रक्तसंकोचपिशुनं रज्यते तद्
कं संकुच्यते तत्संकोचं, रक्तसं
कोचं च तस्य पिशुनं च रक्तसंकोच
पिशुनं, रक्तवर्णं असें जें लेपि
जे तें तें रक्तसंकोच रक्तसंको
च असें जें पिशुन स. चंदन तें.
स. कुंकुम. अ. न.

रक्तपा रक्तं पिवतीति रक्तपा, र

क्त पिणारी जीती. क. पाधा. पा
नअ. जळू. आ. स्त्री.

रक्तफला रक्तफलमस्यारक्तफ
ला, रक्तवर्णं आहे फल जीवेंती.
स. तांडलीची वेल. आ. स्त्री.

रक्तसंध्यकं रक्तसंध्येवरक्तसं
ध्यकं, संध्याकाळा सारखें जें
तें. त. तांबडें कमळ. अ. न.

रक्तसरोरुहं रक्तचतवसरो
रुहं च रक्तसरोरुहं, आरक्तव
र्णं जें कमळ तें. स. तांबडें कम
ळ. अ. न.

रक्तोंगः रक्तमंगमस्यरक्तोंगः,
रक्तवर्णं आहे अंग जावें ती. स.
सुंडा रोचना. अ. पु.

रक्तोत्पलं रक्तचतवउत्पलं च
रक्तोत्पलं, आरक्तवर्णं असें जें
कमळ तें. स. तांबडें कमळ. अ.
नपुंस.

रक्षः रक्षस्यस्मादिति रक्षः, संर
क्षण करिताहेत जा पासून तें.
क. रक्षधा. पालनअ. राक्षस.
सू. न.

रक्षःसभं रक्षसांसभारक्षः स
भं, राक्षसांची जी सभा तें. क.

राक्षसाचें घर किंवा सत्ता. अ.
पुल्लिंगीं.

रक्षा विग्रहादिरक्षणाशब्दाप्रमा
णैः सस्य. २ राक्षणे. आ. स्त्री.

रक्षितं रक्ष्यतेस्मरक्षितं, रक्ष
ण करिजेले जें तें. कृ. रक्षधा.
पालनअ. रक्षण केलेले. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

रक्षिवर्गः रक्षत्यवश्यंरक्षिणः
रक्षिणां वर्गो रक्षिवर्गः, रक्षणक
रणायांचा जो समुदाय तो. स.
राजादिकांचा रक्षण करणारा ग
ण. अ. पु.

रक्ष्याः रक्षणंरक्ष्याः, रक्षणजें
तो. कृ. रक्षधा. पालनअ. रक्ष
ण. अ. पु.

रंकुः रमतेइतिरंकुः, कीडा क
रणाशीं जो तो. कृ. रसुधा. कीडा
अ. मृगविशेष. चिन्ता. उ. पु.

रंगं रंगतीतिरंगं, गमन करितें
जें तें. कृ. रंगिधा. गतिअ. कधि
ल. अ. पु. न.

रंगाजीवः रंगेण आजीवतीति
रंगाजीवः, पीतादिरंगें करून
जीवन पावतो जो तो. कृ. जीव

धा. प्राणनअ. रंगारी. अ. पु.

रचना रच्यतेइतिरचना, गु
णाधान जें ती. कृ. रचधा. प्रति
यत्नअ. अवयवांचा एकी भाव
करणें. आ. स्त्री.

रजकः रंजयतीतिरजकः, व
स्त्राचे वार्धां प्रीति करितो जो तो.
कृ. रंजधा. रागअ. परीट. अ. पु.

रजतं रज्यतेअनेनरजतं, प्री
ति करिजेते जेणें करून तें. कृ.
रंजधा. रागअ. रूपे. २ सोने. ३
सुभ. अ. न.

रजनिः रजनी रज्यतेअनु
रक्ताभवतिरागिणोस्थामितिर
जनिः, अनुरक्त होताहेत कासु
क जन जीवावार्धां ती. कृ. रंजधा.
रागअ. रात्री. २. वाकवत. इ. २
ई. स्त्री.

रजनीसुरवं रजच्याः सुरवंर-
जनीसुरवं, रजनीचें जें सुरवंतें
स. प्रदोषकाल. अ. न.

रजः रंजयतितत्परज्यतेअने
नइतिवारजः, रंजित होतेजें कि
वा दोष युक्त करितें जेणें करून
तें. कृ. रंजधा. रागअ. रजोयु

ण. २ पूरुः ३ स्त्रीरंज. स. न.
रंजस्वला रंजोरस्यस्याइतिर

जस्वला, रंज आहे जीस ती.
त. विराट्श्री शायको. आ. स्त्री.

रंजुः सृज्यतेइतिरंजुः, त्या
ग करिजेत्ये जीती. कृ. सृजया.
विसर्गअ. दोरी. उ. स्त्री.

रंजनं रंजयतीतिरंजनं, मनो
रंजन करितें जें तें. कृ. रंजया.
रागअ. रक्तचंदन. अ. न.

रंजनी रंजयति सारंजनी, रं
जन करित्ये जी ती. कृ. रंजया.
रागअ. नीळी नीळ. इ. स्त्री.

रणः रणनंरणः, परस्परजेंजे
जणें किंवा आक्रोश जो ती. कृ.
रणया. शब्दअ. सुद्धअ. उ. नृ.

२ शब्द करणें. ३ शब्द. अ. पु.
रंडा रमंतेअत्रैतिरंडा, वममा
णहोताहेत कामुकजन जीचा

गयीं ती. कृ. रसुधा. कीडाअ.
वेण्या. २ उंदीरकानी. आ. स्त्री.

रत्नं रमणंरतं, स्त्रीपुरुषांची
जी कीडातें. कृ. रसुधा. कीडा
अ. मेशुन. अ. न.
रतिपतिः रतेः पतिः रतिपतिः,

रतीचा जो पति तो. स. मदन.
इ. पु.

रत्नं रमंतेभिन्नरत्नं, लोक रम
माण होतात जाचेवाचीं तें. कृ. र
सुधा. कीडाअ. सोनें, हिरा, पा
च, पोचकें, सोती हीं पांचरत्नें श
त्येक. २ स्वजातिश्रेष्ठ. अ. न.

रत्नगर्भा रत्नानिगर्भेयस्याः
सारत्नगर्भां, रत्नं आहेत गर्भा
चेवाचीं जीच्या ती. स. पृथ्वी.
आ. स्त्री.

रत्नसानुः रत्नानिसानावस्ये
तिरत्नसानुः, रत्नं आहेत शि
खराचेवाचीं जाच्या ती. स. मै
रुपर्वत. उ. पु.

रत्नाकरः रत्नानामाकरः र
त्नाकरः, रत्नाचा जो आकर
ह्या. रचि तो. स. ससुद्र. अ. पु.

रत्निः कृच्छतीतिरत्निः, गम
न करणारा जो तो. कृ. ऋधा. ग
तिअ. सुंदाहात. इ. पु.

रथः रमंतेत्रयः, राजे जाचें
वाचीं रममाण होतात ती. कृ.
रथया. कीडाअ. रथ. २ वीत.
अ. पु.

रथकल्या विग्रहादिरथ्याश
 द्वाप्रमाणे. रथांचा समूह. आ.
 स्त्रीलिंगीं.

रथकारः रथं करोतीति रथका
 रः, रथातें करितो जी तो. कृ. दु.
 कृ. अधा. करण. अ. करण. जाती
 य स्त्रीचेतरीं माहिष्या पासून
 झालेला पुत्र. २. स्तार. अ. पु.

रथगुप्तिः रथस्य गुप्तिः रथगुप्तिः
 रथाचें आवरण जीं ती. स. ३.
 स्त्रीदि वेवण्यास व रक्षणार्थ र
 थास लोहादि मय जें आवरण
 असतें ती. इ. स्त्री.

रथदुः रथस्य दुः रथदुः, रथही
 ण्याचा जो वृक्ष तो. स. तिवसा
 चें झाड. उ. पु.

रथव्रजः रथानां व्रजो रथव्रजः
 रथांचा जो समुदाय तो. स. रथ
 समुदाय. अ. पु.

रथांगं रथस्थांगं रथांगं, रथा
 चा जो अवयव तो. स. रथाचा
 अवयव. २. चाक. अ. न. ३. चक
 चाक पक्षि. अ. पु.

रथिकुः रथोक्ति अस्य रसिकुः
 रथ आहें जास तो. त. रथाचा

स्वामी. अ. पु.

रथिनः रथस्थेनः रथिनः, रथा
 चा जो स्वामी तो. स. रथाचा स्वा
 मी. अ. पु.

रथी रथोस्थास्तीति रथी, रथ आ
 हे जास तो. त. रथावर वसून पु
 व्व करणारा. २. रथाचा स्वामी. इन्
 पु. लिंगीं.

रथ्यः रथं वहतीति रथ्यः, रथातें
 वाहणारा जो तो. त. रथ वाहणा
 रा घोडा. अ. पु.

रथ्या रथानां समूहो रथ्या, रथा
 चा जो समूह तो. त. रथांचा स
 मूह. २. गावांतील लाहान मार्ग.
 आ. स्त्री.

रदः रदतीति रदः, भेदन करणा
 रा जो तो. कृ. रदथा. विलेखन अ.
 दांत. अ. पु.

रदन्ः रथतेनेन रदनः, भेदन ही
 तें जेणें करून तो. कृ. रदथा. वि
 लेखन अ. दांत. अ. पु.

रदच्छदः रदनाश्चाद्यंतेनेन र
 दन छदः, दांत आच्छादित होता
 त जेणें करून तो. कृ. छदथा. स
 वरण अ. औं. अ. पु.

रंभं गतिरंधयतीतिरंभं, गमना
 नें नाश करिवतें जें तें. क. रंधधा.
 हिंसाअ छिद्र. अ न.

रभसः रंभणंरभतेअनेनवार
 ससः, स्वरण किंवा लरा करि
 जेत्ये जेजें ती क. रभधा राभ
 स्यअ. वेग. २ हर्ष. अ. पु.

रमणं रमतेइतिरमणः, रमतं
 स्मिन्वारमणः, रमतो किंवारम
 तात जाचेद्राधीं तो. क. रसुधा. श्री
 डाअ. पति अ. पु.

रमणा रमयतीतिरमणा, रम
 वित्ये जीती. क. रसुधा कीडाअ
 रमविणारी वाचकी आ. स्त्री.

रमणी रमयतिरम्यतेवारमणी,
 रमवित्ये किंवारममाण होत्ये
 जीती. क. रसुधा कीडाअ. सं.
 दर. स्त्री. ई स्त्री

रमणीयं रम्यतेइतिरमणीयं,
 रमण करिजेतें जेतें क. रसु
 धा. कीडाअ. सं. दर. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

रम्यं रम्यतेइतिरम्यं, रमणक
 रिजेतें जें तें. क. रसुधा. कीडा
 अ. सं. दर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रंभ्रा रंभतेवेगेनेतिरंभ्रा, वेगा
 नें वादत्ये जीती. क. रभधा. राभ
 स्यअ. केळ. २ अप्सरा. आ.
 स्त्रीलिंगी.

रभ्यः रभ्यन्तेनेतिरभ्यः, गमन
 करिताहेतजेणें करून तो. क.
 रभधा. गतिअ. वेग. अ. पु.

रल्लकः रमणंरत्तरतंलातीति
 रल्लः सएवरल्लकः, रत ह्य. श्री
 डातीतें ग्रहण करितो जो तो र
 ल्ल तोच रल्लक. त. कांवलेंअ. पु.

रव्यः रव्यतेइतिरव्यः, रवणजे
 तो. क. कथा. शब्दअ. शब्दअ.
 पुल्लिंगी.

रव्याः रवणशीलोरवणः, श
 ब्द स्वभावजो तो. क. रूधा. श
 ब्दअ. नादाना. वि. अ. पु. न.
 आ स्त्री.

रविः रूयतेरूयतेरौतिइतिरा
 रविः, स्तविजेतो किंवा सद्योदि
 त गमन करितो जो तो. क. क
 धा. शब्दअ. २ रुड्. धा. गतिअ.
 सूर्यः इ. पु.

रशना रशतीतिरशना, शब्द
 करणारी जीती. क. रशधा. श

वृअ. जिह्वा. ३ फेभरपट्टा.
आ. स्त्री.

स्वादनअ. जिह्वा आ स्त्री अ
नसुं.

रश्मिः अश्रुते इति रश्मिः, ते
जः प्रसाराने व्याप्तकरितो किं
वासंधीभूतअसतो जी तो.
कृ. अश्रुधा. व्यात्यादिअकिरण
२१ जजू. इ. पु.

रसवती रसाः संत्यग्यारसवती,
अंन्नादिरस आहेत जीचेवायीं
ती. त. सेंपाकघर. ई. स्त्री.

रस्यः रस्यतइतिरसः, आस्वाद
नकरिजेतो जी तो. कृ. रसधा. आ
स्वादनअ. शृंगारादिरस. २ रक्त्य
बोळ. ३ पाश. ४ विष. ५ वीर्यव
तेज. ७ गोड, आंवटइत्यादिष
डूस. ८ प्रीति. अ. पु.

रसा रसोस्थामस्ति रस्यतइति
चारसा, उदक रूप आहे रसजी
वावायीं ती. किंवा आस्वादजैसे
जी ती. कृ. रसधा. आस्वादनअ
पृथ्वी. ई. स्त्री. २ फाडळी, फाहाड
मूळ ३ सालई. आ. स्त्री.

रसगंधः विग्रहादिरसगंधरसश
ब्दाप्रमाणे. रक्त्याबोळ. अ. पु.

रसांजनं रसजमंजनं रसांजनं,
रसापासोन उत्पन्न जें अंजनतें
स दारुहकदीचे काढ्यांतसम
भाग शेळीचें दूध घालून केलेलें
अंजनः अ. न.

रसगर्भं रसोगर्भे स्वरसगर्भे,
रस आहे गर्भाचेवायीं जाच्या
तें स. दाविकानामक वनोषधी
च्या काढ्या पासून झालेले अं
जन. अ. न.

रसातलं रसायास्तलं रसातलं,
पृथ्वीचें जें अधोभूत तें. स. पा
ताळ. अ. न.

रसालः रसमलतीतिरसालः,
रसाप्रत प्राप्त जी तो. कृ. अलुधा
परीप्लिअ. आम्रहृत्. २ ऊस.
अ. पु.

रसाला रसानालातीतिरसाला,
रसग्रहणा करणारी जी ती. कृ.

रसज्ञा रसंजानातीतिरसज्ञा,
रस जाणणारी जी ती. कृ. ज्ञाधा
अवबोधनअ. जिह्वा. आ. स्त्री.

रसना रसवतीतिरसना. स्वा
द घेणारी जी ती. कृ. रसधा. आ

लाधा. आस्वादनअ. शीरबंड. आ
स्त्रीलिं.

रसितं रसनरसितं, शब्दितजं
ने. क. रसधा शब्दअ. मेषाची
गर्जना अ. न.

रसोनकः रसेआस्वादनेजनय
तीतिरसोन., सएवरसोनकः,
आस्वादनाविषयीदुःसित्तकरितो
जो तोरसोन तोच रसोनक त.
कसूण. अ. पु.

रहः रमंतेप्ररहः, ज्याचावार्थी
शोक रममाण होतात तें. क. र
मुधा. कीडाअ. एकांतस्थल.
स्. न.

रंहः रंहत्यनेनेतिरंह., गमनक
रितो जेणें करून तें. क. रहिधा
गतिअ. वेग. स्. न.

रहस्यं रहसिप्रवरहस्ये, एकां
तान्वेगधीं झालें जें तें त. एकां
तस्थळी जाहलेलें वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

राः रातिस्वरवराः, स्वरवदेतीजो
तो क. राधा दानअ. द्रव्य. सो
ने. आ. पु.

राका यज्जतीवायति इतिराका,

यज्जानीं शब्दित करिजेत्ये जी
ती. क. रंधा. शब्दअ. पूर्णचंद्र
युक्त पौर्णिमा. आ. स्त्री.

राक्षसः रक्षंत्यस्मादितिराक्षसः,
सरक्षण करिताहेत देवादिकजा
प्रासून तो. क. रक्षधा पालनअ.
देवघोनि विशेष. २ साठ सं
वत्सरांतील ४९ वा संवत्सर. अ. पु.

राक्षा रक्ष्यतअनपारक्षा, सैवरा
क्षा, रक्षणकरिजेतें जीणें तीर
क्षातीच राक्षा. त. आरव. आ.
स्त्रीलिं.

राक्षसी राक्षसइयंराक्षसी, राक्ष
साची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. राक्षामा
ची वायको २ किर्माणि आवा. इ.
स्त्रीलिंगीं.

रांकवं रंकोर्मवंरांकवं, मृगाचेव
धी उत्पन्नजेतें त. मृगाच्या ओ
करे पासून जाहलेलें वरुच. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

रागः रज्यतेनेनेतिरागः, अस्तु
रक्तहोतां जेणें तो. क. रंजधा. रा
गअ. प्रीति. अ. पु.

राजकं राजारसमूहोराजकं, रा
जांचा जो समूह तें. त. राजांच्य

समुदाय. अ. न.

राजा राजतीतिराजा, शोभणा

राजी तो. क. राजृधा दीस्यर्थ. चं

द. २ राजा. ३ यम. ४ क्षत्रिय. ५

यक्ष. ६ इद्र. न. पु.

राजन्यः राज्ञोपत्यं राजन्यं, रा

जाचे अपत्य जें तो त. क्षत्रिय

अ. पु.

राजन्यकं राजन्यानां समूहो रा

जन्यकं, क्षत्रियांना जी समूह तो

त. क्षत्रियांना समूह. अ. न.

राजन्यान् शोभते राजा अस्त्वस्मि

न्निति राजन्यान्, उत्तम राजा आ

हे जाचे बाधी तो त. धर्मशील व

बांगला असा राजा ज्या देशांत

आहे तो देश. कि. न. पु. न. ई. स्त्री.

राजराजः राज्ञां यस्ताणां राजारा

जराजः, राजे जे यक्ष त्याचा जी

स्वामी तो. स. कुबेर. अ. पु.

राजवान् राजा अस्त्वस्येति राज

वान्, राजा आहे जास तो त.

राजसत्ता. वि. पु. न. ई. स्त्री.

राजवंश्यः वंशीभवीवंश्यः रा

ज्ञोवंश्यो राजवंश्यः, वंशाचे

बाधी जो उद्वल्न तो वंश्य राजा

चा जो वंश्य तो. स. राजवंशां

त जाहलेला. वि. अ. पु. न. आ

स्त्रीलिं.

राजबला बलानां बलप्रदाना

राजे व राजबला, बलप्रदनेलां

स राजाचे पराजीती. स. बांद्र

वेल. आ. स्त्री.

राजबीजी राजो बीजं राजबी

जंतदस्यास्तीति राजबीजी, रा

जाचे जें बीज तें आहे जास तें

त. राजवंशांत झालेला. वि.

इ. पु. ई. स्त्री. इ. न.

राजवृक्षः राजान्वासी वृक्षश्च

राजवृक्षः, राजा ह्म. श्रेष्ठ अ

सा जी वृक्ष तो. स. बाहाच्याचें

झाड. अ. पु.

राजसदनं राज्ञः सदनं राज

सदनं, राजाचें जें गृह तें स

राजशाळा. अ. न.

राजसभा राज्ञः सभाराजसभा,

राजाची जी सभा ती. स. राजा

ची सभा. आ. स्त्री.

राजसूच्यः राजासोमः सूयते

कंड्वत्तैः त्रैति राजसूच्यं, सोम व

स्त्री कंड्वन करिता त जाचे बाधी

तो. क. पुत्रधा. अभिषवअ.
यागविशेष. अ. पु.

स तो. त. निर्विष सर्प, हुतोडें अ.
पुत्रिं.

राजहंसः हंसानंराजाराज
हंसा, रक्तवर्ण पाचवन्नु अ
सा असूत्र श्वेतवर्ण अशाहं
सांन्नाजो राजा ती. स. हंसप
क्षि. अ. पु.

राजीवः राजीअस्थास्तीतिराजी
वः, रेखा आहे ज्यासती. त. म
स्यविशेष. अ. पु. २ कमळ. अ. पु.
नयं.

राजादनः राजभिरद्यतेइतिरा
जादनः, राजाहीं मक्षण करिजे
तो जो तो. क. अदधा. मक्षणअ
चाराचें झाड. २ विवर्णाचें झाड.

राट् विग्रहादिराजन् शब्दाप्रमाणे.
राजा. क. पु.

राजाहे राजानमहंतीतिराजाहे,
राजातें योग्य होणाकें जें तें. क. अ
हंथा. पूजाअ. कृष्णागरु चंदन.
अ. न.

राज्यांरा राज्यस्वराजकर्मणोअं
गंराज्यांगं, राज्यसंबंधीं जें कर्म
त्याचें जें अंगतें. स. राज्याचीं भा
त अंगें आहेत तीं प्रत्येक. अ. न.

राजिः राजतीतिराजिः, शोभा.
पावत्ये जी ती. क. राज्धा. दीप्ति
अ. रेपा किंवा ज्यास अंतर नाहीं
ती पंक्ति. इ. स्त्री.

रात्रिः रातिददातिस्वरवमितिवा
त्रिः, स्रवतातें देखे जी ती. क. रा
धा. दानअ. सूर्य अस्ता पासून सू
चोंदया पर्यंत जो काळ ती. इ. स्त्री.

राजिका राजतीतिराजिका, शो
भागारी जी ती. क. राज्धा. दीप्ति
अ. कृष्णसर्पप, मोहरी आ. स्त्री

रात्रिचरः रात्रौचरतीतिरात्रि
चरः, रात्रीचेवर्षीं संचार करि
तो जो तो. क. चरधा. गतिअ. रा
क्षस. अ. पु.

राजिलः राजीलः राजिअस्ति
अस्थराजिलः, रेखा आहे ज्या

राद्धांतः राद्धः सिद्धोंतोनिश्चयो
यस्मिन्निति राद्धांतः, सिद्ध आहे
निश्चयजान्तेवर्षीं तो. स. सिद्धांत.
अ. पु.

राधः राधअस्ति सराधः, राध

आहे जाचे वाचीं ती. त. वेंशाख
मास. अ. पु.

राधा राधोतिकार्यमनयेति रा
धा, कार्य सिद्ध होते जीणे ती.
कृ. राधधा. सिद्धि. अ. विशारवा
नक्षत्र. आ. स्त्री.

रामः रमंते योगिनो अस्मिन्नि
तिराम., रमता हेत योगी जाचे
वाची ती. कृ. रमुधा. क्रीडा. अ.
बलराम. २ दाशरथिराम. ३ प
शुविशेष ४ परशुराम. ५ रूपा
नें सुंदर जो मृगविशेष ती. अ.
पु. ६ नीलवर्ण ७ सुंदर. ८ युष्म
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रामठं रमत्यनेन रामठं, रमना
ण होतात जेणें करून तें. कृ. र
मुधा. क्रीडा. अ. हिंग. अ. न.

रामणीयकं रम्यते इति रमणी
यं रमणीय मेव रामणीयं राम
णीयमेव रामणीयकं, त. सुंद
र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रामा विग्रहादिरामशब्दाग्रमा
णं रमविणारी वायकी. आ. स्त्री.

रांभः रंभायाः षणीं विकारो रांभः
वेणूचा विकार जो दंड ती. त.

संन्यासादि व्रताचे वाचीं ग्राह्य
जो वेळूचा दंड ती. अ. पु.

रालः रातिदुःखं रालः, दुःख दे
णारा जो ती. कृ. राधा. दान. अ.
राळ. अ. पु.

राशिः अत्युत्ते इति राशिः, संपात
करणारा जो ती. कृ. अमूधा. सं
घात. अ. धान्यादिकांची रास. २
मेषादि बारा राशि. इ. पु.

राष्ट्रः राजते इति राष्ट्रः, शोभतो
जो ती. कृ. राजधा. दीप्ति. अ. दे
श. २ मरणादिक उपद्रव. अ. पु.

राष्ट्रिका राष्ट्रमस्त्यस्या इति राष्ट्रि
का, राष्ट्र आहे जीस ती. त. सिंग
णि. आ. स्त्री.

राष्ट्रीयः राष्ट्री राजीतस्या फ्रातो
राष्ट्रीयः, राणीचा जो फाऊ ती.
त. राजाच्या वायकीचा भाऊ.
अ. पु.

रासप्तः रासतीति रासप्तः, शब्द
करितो जो ती. कृ. रासधा शब्द
अ. गर्दम. अ. पु.

रास्ना रातीति रास्ना, म्बरव दे
ते आरोग्यत्वानें जी ती. कृ. राधा
दान. अ. एलाषणी. आ. स्त्री.

राहुः रहतिगृहीतात्यजतिचंद्र
 सूर्यावितिराहुः, चंद्रसूर्यांगत
 ग्रहणकरून सोडितो जो तो. क.
 रहधा. त्यागंअ. नचग्रहांतील ए
 कग्रह. उ.पु.

रिक्तकं रिच्यतेस्मरिक्तकं, रिक्त
 करिजेले जें तें. क. रिचधा. विषो
 जनादिअ. रिक्तामा. वि. अ.पु.
 न. आ. स्त्री.

रिच्यं रिच्यतेइतिरिच्यं, रिक्त
 करिजेतें जें तें. क. रिचधा. वि
 योज्याद्यद्रच्य, धन. अ. न.

रिंगणं रिरवणं रिच्यतेइति
 रिंगणं, गमनजें तें. क. रिग्मि
 धा. गतिअ. धर्मादिकांपासून
 चलन. २ हाता पायांनीं जें बाल
 काचें गमन तें. अ. न.

रिपुः रपतिदोषमिति रिपुः, दो
 षबोलणीराजो तो. क. रपधा.
 थक्तवाकू अं. शत्रु. उ.पु.

रिष्टं रेषतिइति रिष्टं, हिंसा क
 रितें जें तें. क. रिषधा. हिंसाअ.
 अशुभाभाव. २ कल्याण. ३ अ
 मंगल. अ. न.

रिष्टिः रेपतीति रिष्टिः, हिंसाकर

णावा जो तो. क. रिषधा. हिंसाअ.
 तलवाक. इ.पु.

रीढा रिहयति कश्चतीति रीढा,
 अनादराविषयीं कथ्यन करित्येजी
 ती. क. रिहधा. कथ्यनादिअ. अ
 नादर. आ. स्त्री.

रीणं रीयतेस्मरीणं, प्रस्वरणक्षा
 लें जें तें. क. रीडुधा. प्रस्वरणअ
 प्रस्तुत स्वरलेला. वि. अ.पु. न.
 आ. स्त्री.

रीतिः रीणातीति रीतिः, गमन करि
 त्ये जी ती. क. रीधा. गतिअ. पितक
 २ लोकाचार. ३ प्रस्वाच. इ. स्त्री.

रीतिपुष्यं रीतेः पुष्यभिवचनभयत्वा
 दीतिपुष्यं, रीती ह्य. पितक तिला
 जें पुष्यासारखें तें स. जस्तानें मूलअन

रीती विग्रहादिरीतिशब्दाप्रमाणे.
 इ. स्त्री.

रूकूप्रतिक्रिया रुजः प्रतिक्रिया
 रूकूप्रतिक्रिया, रोग निरसन कर
 णारी जी ती. स. रोग घालविणें
 आ. स्त्री.

रूक्ष्यं रोचतेइतिरूक्ष्यं, दीप्तिक
 रितें जें तें. क. रूचधा. दीप्तिअ.
 सोनें. अ. न.

रुक्मकारकः रुक्मं करोतीति
रुक्मकारः, स एव रुक्मकारकः,
स्वर्णं कर्तां जोती. त. सोनार. अ.
पुल्लिंगी.

रुक्षः रुक्षः रुक्षयतीति रुक्षः
कवोर किंवा निःस्नेह होतो जो
तो. क. रुक्षधा. पारुष्यअ. प्रेम
रहित. २ अचिह्ण. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

रुग्णं रुज्यते स्म रुग्णं, भंग करि
जेलें जें तें. क. रुजोधा. भंगअ.
यथित. २ मोडलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

रुचकं रोचते इति रुचकं, जटवा
शीचें उद्दीपक जें तें. क. रुचधा.
दीस्याद्य. एरंडाचें झाड. २ माह
लुंगाचें झाड. अ. पु. २ संचकसा
र. अ. न.

रुचिः रोचनं रुचिः, दीप्ति किंवा
अभिलाष जोती. क. रुचिधा. दी
स्यादिअ. कांति. २ स्पृहा. शक्ति
ण. ४ शोभा. इ. स्त्री.

रुचिरं रुच्यते इति रुचिरं, प्रीति
युक्त जें तें. क. रुचधा. दीस्यादि
अ. संदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

रुच्यं विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दाप्र
माणें. संदर. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

रुजा विग्रहादिरुक् शब्दाप्रमाणें
रोग. आ. स्त्री.

रुद्ध रुजति देहभितिरुद्ध, देहाचा
नाश करणारी जीती. क. रुजोधा.
भंगअ. कांति. २ रोग. ज. स्त्री.

रुट् विग्रहादिरोधशब्दाप्रमाणें तो
ग. ह. स्त्री.

रुतं रचणं रुतं, रचणजें तें. क. रु
धा. शब्दअ. पद्यांचा शब्द. अ. न.

रुदितं रुद्यते इति रुदितं, अशु
विमोचन जें तें. क. रुदिस्था. अ.
अशुविमोचनअ. रोदन. अ. न.

रुद्धं रुध्यते स्म रुद्धं, आवरणक
रिजेलें जें तें. क. रुद्यिस्था. आचर
णअ. वेदलेला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

रुद्रः रोदयत्यसन्नानिति रुद्रः, अ
रुजें त्यांप्रत रडवितो जोती. क.
रुदिस्था. अशुविमोचनअ. महा
देव. अ. पु.

रुद्राणी रुद्रस्य स्त्री रुद्राणी, रुद्र
ची जी पत्नीती. स्त्रीप्र. पार्वती.

ई. स्त्री.

रुधिरं रुध्यते इति रुधिरं, व्या
सि करि तें जें तें. क. रुधिरधा.
आवरण अ. रक्त. २. कुंकुम. अ.
न. ३. मंगळ नामाग्रह. अ. पु.

रुरुः रौंतीतिरुरुः शब्द करितो जो
तो. क. रुधा. शब्द अ. मृगविशेष.
शुचार. उ. पु.

रुशत् रुशतिकल्याणमिति रुश
त्, कल्याण नाश करी जीवाणी
तो. क. रुशाधा. हिंसा अ. अमंग
ल घनन व. पु. न. ई. स्त्री.

रुहा रोहतीतिरुहा, व्याप्त करि
त्ये जी ती. क. रुहधा. विजजन्मा
दि अ. दूर्वा. आ. स्त्री.

रूपं रूप्यति विमोहयतीति रूपं,
मोह करितें जें तें. क. रूपधा. वि
मोहन अ. सदृश, सारखा. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

रूप्यं आहतं रूपमस्य रूप्यं, सु
द्रिन आहे रूप जाचें तें. त. रूपं
२. नाणें. अ. न. ३. प्रशस्तरूपीं, स्त
रूप सुंदर. ४. सुंदर. वि. अ. पु.
त. आ. स्त्री.

रूपध्वंसः रूप्यस्याध्वंसोक्त

प्राध्वंसः, रजतान्वा जो अध्वंस
तो. स. रूप्याच्या कामान्वा काम
दार. अ. पु.

रुषितं रूप्यति स्वरूपितं, वैष्ट
नादिषयीं शोभितं जाहलें जें तें.
क. रूपधा. मूषा अ. गुंडाळले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

रेचनी रेचयतीति रेचनी, विद्यो
जन करित्ये जी ती. क. रिचिरुपा.
विद्योजन अ. श्वेत निशोत्तर. २.
गुंडा रोचनी. ई. स्त्री.

रेचितं रेचनं रेचितं, गतिरिषयीं
पृथक्करण जें तें. क. रेचधा. सं
पर्वनादि अ. घोड्याची दुडकीचा
क. अ. न.

रेणुः रिणातीति रेणुः, गमन कर
णाया जो तो. क. रेधा. गति अ. धू
क. उ. पु. स्त्री.

रेणुकः रेणुरिव रेणुकः, रेणूचे
परी जी तो. त. वाराणा. अ. पु.

रेणुका रेणुरेव रेणुकः स अस्ति
यस्याः सारेणुका, रजजें तोच रे
णुक तो आहे जीस ती. त. स्रवा
सिक द्रव्य विशेष. आ. स्त्री.

रेतः रिणातीति रेतः, चंचल दो

तें जें तें. कृ. शीर्षा. गतिअ. रेत.

सू. न.

रेपः शीर्षातीतिरेपः, निंघाविष
यीं शब्द करितो जो तो. कृ. शीर्षा
गतिरेषणअ. निंघ. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

रेफः रिफतीतिरेफः, कुत्सिता
विषयीं विकत्यन करितो जो तो.
कृ. रिफथा. कत्यनादिअ. निघ
२. कुत्सित. वि. अ. पु. त्तं. आ.
स्त्रीलिंगीं.

रेवतीरमणः रेवत्याः रमणः
रेवतीरमणः, रेवतीचा जो रम
ण ह्य. पति तो. स. बलराम.
अ. पु.

रेवा रेवतेविंध्याद्रोजाता रेवा,
विंध्याद्रिपर्वताचे ठाणी जी उत्प
न्न ती. नर्मदा नदी. आ. स्त्री.

रोकं रूचतेइतिरोकं, स्वगत
प्राणिसुरवानें शब्द करिजेळें
जें तें. कृ. रुधा. शब्दअ. छिद्र.
अ. न.

रोगः रुजतीतिरोगः, अर्थादि
रु कृ शब्दाप्रमाणें. व्याधि. अ.
पुल्लिंगीं.

रोगहारी रोगहरतितच्छीलः

रोगहारी, रोग हरण करण्याचा
आहे स्वभावजाचा तो. कृ. त
श्रधा. हरणअ. वैद्य. इन् पु.

रोचनः रोचतेइतिरोचनः, दी
प्ति करणारा जो तो. कृ. रुचधा.
दीप्तिअ. सांवरीच्या झाडांतो ल
एक भेद. अ. पु.

रोचनी रोचतेइतिरोचनी, अ
र्थादिपूर्वीच्या शब्दाप्रमाणें. श्वे
त निशोत्तर. ई. स्त्री.

रोचिष्णुः रोचतितच्छीलोरोचि
ष्णुः, अर्थविष्णाइ शब्दाप्रमाणें
कृ. रुचधा. दीप्तिअ. अतिशयें
करून शोभणारा. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

रोचिः रोचनंरोचिः, दीप्तिजी
ती. कृ. रुचधा. दीप्तिअ. कांति
सू. न.

रोदनं रुचतेइतिरोदनं, अशु
विमोचनजें तें. कृ. रुदिरथाअ
शुविमोचनअ. नेत्रोदक. अ. न.

रोदनी रोदयतीतिरोदनी, रो
गातें रुदित्वेजी ती. कृ. रुदि
रथा. अशुविमोचनअ. धमासा.

ई. स्त्री.

रोदसी रोदितिसर्वं अनघोः रोद
सी, रोदन करितात् सर्वं जान्नेवा
यी तीं. कृ. रुदिरुधा. अश्रुविमो
चनअ. पृथ्वी आणि आकाश.
स. न. नि. द्वि. अथवा इ. स्त्री.

रोदः रोदितिसर्वं मस्मिन्नोदः, रो
दन करितात् सर्वं जान्नेवायी तीं.
कृ. धा. पू. श. प्र. रोदसी. स. न.

रोधः रुण्हीतिरोधः, नद्यादि
कांचे आवरण करितें जें तें. कृ.
रुधिरुधा आवरणअ. तीर. अ. पु.

रोपः रुप्यते अनेन रोपः, विमो
हन करिजेतें जेणें करून तो. कृ.
रुपुधा. विमोहनअ. बाण अ. पु.

रोम रोहतीतिरोम, शरीराचा वा
यी रुजतो जो तो. कृ. रुहधा. प्रा
दुर्भावअ. अंगावरचा केश.
न. न.

रोमंथः रोगस्यमंथः रोमंथः, म
क्षितान् जे चावणें तें. स. पन्चैर
वत्. करणें. अ. पु.

रोमहर्षणं रोमाणि हृष्यंत्यनेन
रोमहर्षणं, रोम हृष्य होता हेतजे
णें करून तो. कृ. हृषधा तुष्टिअ

रोमांच. अ. पु.

रोमांचः रोमाण् अंचतीतिरोमां
चः, रोमातें पुलकित करितो जो तो.
कृ. अंचुधा. गतिअ. रोमांच अ. पु.

रोषः सैषणरोषः, क्रोधजो तो.
कृ. रुषधा. रोषअ. क्रोध अ. पु.

रोहिणी लोहितवर्णांस्तस्यारोहिणी,
लोहित आहे वर्णजाचा ती. त.
गाय. २ रोहिणी नक्षत्र. ई. स्त्री.

रोहितः रोहितो अस्यास्तीतिरो
हितः, अर्थादिपूर्वीच्याशब्दाप्रमा
णे. रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
२ मृगविशेष. ३ मत्स्यविशेष अ.
पुल्लिगीं.

रोहितकः रोहित इव रोहितकः,
लोहिताचे परीजो तो. त. तांबडा
रोहिडा वृक्ष. अ. पु.

रोहिताम्बः रोहिता अम्बायस्य
सरोहिताम्बः, रोहित ह्य. रक्तव
र्ण आहेत घोडे जाचे तो. स. अ
ग्नि. अ. पु.

रोही अवश्यं रोहतीतिरोही, अव
श्य उत्पन्न होतो जो तो. कृ. रुह
धा. बीजजन्मअ. तांबडा रोहिडा
वृक्ष. इन्. पु.

रोद्रं रुद्रअशुविभोचनंरातिददा
तिरुद्रस्तस्यकर्मरींद्रं, रोदनदे
णाशचें जें कर्मतें. त. नारकां
तील आठरसांस्त्रील एकरस.
अ. न.

रौमकं रुमायाभवंरौमकं, रुमा
देशाचेंवाद्यां हीणारें जें तें. त. सां
वरलोण. अ. न.

रौरवः रुद्रुःखंतस्यरघोत्ररुद्र
धः, सएचरौरवः, दुःखान्वाआ
हे शब्द जाचेंवायीं ती रुद्रवतीच
रौरवः त. नरक विशेष. अ. पु.

रौहिण्यः रौहिण्याअपत्यंरौहि
ण्यः, रौहिणीचें जें अपत्य तो.
त. चलयाम. २ सुधनामाग्रह.
अ. पु.

रौहिषः रौहिपंतृणभेदंचरती
तिरौहिषः, तृणखाणाराजीतो.
त. रौहिष गवत. अ. न. २ मृग
विशेष, रौही. अ. पु.

लकुचः लक्ष्यतइतिलकुचः, आ
स्वादन करिजेती जीतो. क. लक
धा. आस्वादनअ. ओरीचें झाड.
अ. पु.

लक्तकः लक्ष्यतेस्मलक्तकः, उ
पभुक्त करिजेती जीतो. क. लक
धा. आस्वादनअ. जीर्णवस्त्र.
अ. पु.

लक्षं विग्रहादिलक्ष्यशब्दाप्रमा
णं. कपट. २ निशाण. ३ लक्ष्यसं
ख्या. अ. न.

लक्षणां लक्ष्यते, नेनेतिलक्षणां,
जाणिजेतें जेजें करून तें. क. ल
क्षधा. दर्शनादिअ. चिन्ह. अ. न
को. सारसनामापक्षि. अ. पु.

लक्षा लक्ष्यतेसालक्षा, गणि जें
खें जीती. क. लक्षधा. दर्शनादि
अ. लक्षसंख्या. आ. स्त्री.

लक्ष्मणः विग्रहादिलक्ष्मीचत्तृण
शब्दाप्रमाणं लक्ष्मीचान्. वि. अ. उ.
म. आ. स्त्री.

लक्ष्मणा लक्ष्मीरस्याअस्तीतिलक्ष
णा, शोभा आहे जीसती. त. मा
रस पट्याची स्त्री. आ. स्त्री.

लक्ष्म लक्ष्यतीतिलक्ष्म, शपन

करितें जें तें. कृ. लक्षधा. दर्श
नांकन अ. चिन्ह. २ प्रसुरव. न. न.

लक्ष्मी: लक्षयति पश्यति नीति
श्रमिति लक्ष्मीः, नीति जाणणा
याप्रत पाहत्ये जी ती. कृ. लक्ष
धा. दर्शन अ. घटा लक्ष्यते इति
लक्ष्मीः, सर्वानां इच्छित क
रिजेत्ये जी ती. कृ. लक्षधा. दर्शना
य. ऐश्वर्य ई. स्त्री.

लक्ष्मीवान् लक्ष्मीरस्यास्तीति
लक्ष्मीवान्, लक्ष्मी आहे जास
ती. त. द्रव्यवान्. वि. त्. पु. न.
ई. स्त्री.

लक्ष्म्यं लक्ष्यते तत्तुलक्ष्यं, अवलो
कन करिजेतें जें तें. कृ. लक्षधा.
दर्शन अ. इष्टसिध्यर्थ वास्तवि
कार्थं गुप्त वेदन अर्थोत्तर संग
ण. कपट. २ निशाण. अ. न.

लगुडः लगतीतिलगुडः, सं
लग्न होतो जो तो. कृ. लगेधा.
संग अ. दांडा. अ. पु.

लग्नं लगतीतिलग्नं, सलग्न
होतें जें तें. कृ. लगेधा. संग अ
मेवादि शरा शार्निचा उदय. वा.
नपुं.

लग्नकः लज्जतेत्यलग्नकः

लज्जा पावतो जो तो. कृ. ओल
स्त्रीधा. व्रीडन अ. जामीन. अ. पु.

लगु लंगत इतिलगुः गमन क.
रितें जें तें. कृ. लघिधा. गति अ.
सत्वर. २ काच्या वाळेचें मूळ.
उ. न. ३ पिंडिका. उ. पु. ४ इष्ट.
५ मनोज्ञ. ६ अत्य. ७ निःसार
वि. उ. पु. स्त्री. न.

लगुलयं लंगते रोगाद्गुली
यततलयं लघुचतलयं च लघुल
यं, गमन करितें जें तें लघुं लंग
पावतें जें तें लय लघु असें जें ल
य तें लघुलय. स. काच्या वाच्या
चें मूळ. अ. न.

लंका लं क्यतं संरवमस्यामिति
लंका, आस्वादिजें तें आहं स
ख जीचे वारी ती. कृ. लकधा.
आस्वादन अ. राक्षसांची एक न
गरी. आ. स्त्री.

लंकोपिका लंकायासुष्यत इ
तिलंकोपिका, लंकेचे वारी उल
न करिजेत्ये जी ती. कृ. लुवपधा
बीजसंतान अ. पिंडिका नामक
वनोपधि. आ. स्त्री.

लज्जा लज्जनलज्जा, लाज
 णेजेती. कृ. धा. लज्ज. श. प्र. लाज. आ. स्त्री.

लज्जाशीलः लज्जाशीलम.
 स्य लज्जाशीलः, लज्जायुक्तस्य
 साव जाचा तो. स. लाजणारा.
 वि. अं. पु. न. आ. स्त्री.

लज्जितः लज्जासंजातास्य
 लज्जितः, लज्जा आली आहे
 जास तो. त. लाजलेला. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

लडा लटतीतिलडा, बाल्यव्या
 पार करित्ये जी ती. कृ. लटधा
 बाल्यअ. गांवांतील चिमणी.
 २. करंज दृष्टविशेष. ३. फलवि
 शेष. ४. वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

लता लततीतिलता, वेष्टनक
 रित्ये जी ती. कृ. सौत्रधा. चेष
 नअ. बेल २. दृष्टान्ती शारवा.
 ३. प्रियंशुनामा दृष्ट. ४. पिंडिका
 लता. ५. मालकांगणी. आ. स्त्री.

लतार्कः लतास्तुअर्चते लता
 र्कः, लतांमध्ये स्तविजेतो जो
 तो. कृ. अर्चधा. पूजाअ. हि
 रवा पलांड. अ. पु.

लपनं लप्यतेनेनलपनं, सट

बोलतो जेणें तो. कृ. लपधा. व्य
 क्त्वा कृ. अ. तोंड. अ. न.

लपितं लप्यतेस्मलपितं, माष
 ण करिजेले जें तें. कृ. लपधा. व्य
 क्त्वा कृ. अ. माषण. अ. न. २. शौ
 ललेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धं लप्यतेस्मलब्धं, प्राप्तकृ.
 रिजेले जें तें. कृ. दुलभपृधा. प्रा
 प्तिअ. प्राप्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लब्धवर्णः लब्धवर्णस्तुतिर्ये
 नसलब्धवर्णः, प्राप्त आहे स्तुति
 जास तो. स. विद्वान्. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

लंबनं लंबतेइतिलंबनं, कंवा
 चें ठाचीं लंबाय मान होणारें जें
 तें. कृ. नविधा. अरस्वरानअ.
 नाप्ती पर्यंत लोंबणारी कंठी. २.
 लोंबणें. अ. न.

लंबोदरः लंबं उदरंयस्यनलंबो
 दरः, लांब आहे उदर ह. पोट
 जाचें तो. स. गणपति. अ. पु.

लयः लयनंलयः, विरतेपहिं
 वा नायाजो तो. कृ. लीडधा. स्ने
 पणअ. गायन ववाद्यनाचरत
 दिकांचें समकालिक अवगान.

अ. पु. २ काच्यावाच्याचें मूळ
अ. न. को निशाण. आळिंगन
अ. पु.

केतु. अ. न.

ललामकं ललामभिवलला
मकं, कपाल भूषणा सारिखें
जें तें. त. बाशिगा सारिखी क
पाळावर लोंबणारी फुलांची मा
क. अ. न.

ललनी लडतीतिललना, विला
सकरणीरी जीती क. लडधा.
विलासअ. स्त्रीविशेष. आ. स्त्री

ललितं लल्यतइतिललितं,
विलासि होइ जेतें जें तें. क. ल
लधा. विलासअ. स्त्रियांचा एक
भाव आहे. अ. न. सं. द. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री

ललारं ललनंललः ललंअर
तीतिललारं, प्रारब्धेच्छालुगा
मी जें तें. क. अरधा. गतिअ.
कपाल. अ. न.

लवः लूयतेइतिलवः, छेदनजें
तो. क. लूज्धा छेदनअ. धारी
क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

ललारिका ललारस्थालंका
बोललारिका, ललारान्वाजी
अलंकारती. त. ललार भूष
ण. आ. स्त्री.

लवंगं लूयतेइतिलवंगं, छेद
न करिजेतें जें तें. क. लूज्धा.
छेदनअ. मसालिक द्रव्य विशेष
प. लवंग. अ. न.

ललामं लडनंललं ललसम
तिललामं, उत्सेपणजे त्यातें
पावते जें तें. क. जमधा. ग
त्यादिअ. शेषडी २ घोड्याचे व
गैरे कपाली वरना पुंडू ३ घोड्यां
चें भूषण १ घोडा. ५ सुस्थ. ६.

लवणं लुनातीतिलवणं, जास्त
नाश करिते जें तें. क. लूज्धा
छेदनअ. मीठ २ नवारटरस अ
पुडिंगीं.

लवणोदः लवणमुदकंयस्वस
वणोदः, लवण ह्म. लवणतुस्य
आहे उदक जाचें तो स हारक

मुद्र. अ. पु.

लवनं धान्यादिछेदनजैतैः

रु. लूत्रधा. छेदनअ. धान्या

दिकांचें छेदन. अ. न.

लवित्रं लूयतेअनेनलवित्रं;

छेदन करिजैतें जेणें करूनतें.

रु. लूत्रधा. छेदनअ. क्रोयता.

अ. न.

लशुनं अश्रुतेअश्रुतिवालशु

नं, व्याप्तकरितें जैतें. रु. अ

श्रुधा. व्याप्तिअ. लसूण. अ. न.

लस्तकः लस्यतेइतिलस्तकः;

आम्लेषण करिजैतो जो तो.

रु. लसधा. आम्लेषणादिअ.

धनुष्यान्वा. मध्यभाग. अ. पु.

लाक्षा लक्ष्यतेनयालक्षा, सैय

लाक्षा, चिन्ह. हीतें जीणें करू

नती. त. लारव. आ. स्त्री.

लाक्षाप्रसादनः लाक्षाप्रसा

दत्यनेनेतिलाक्षाप्रसादनः; ला

क्षाआहे युक्ततें करून प्रसन्न

जेणें तो. रु. पट्टधा. गत्यादिअ.

तांचडा लोप्रवृक्ष. अ. पु.

लांगले लिंगतीतिर्लांगले, गम

न करणारें जैतें. रु. विगिधागु

तिअ. नागर. अ. न.

लांगलिकी लांगलपुष्पविशेषोस्त

स्याइतिलांगलिकी, पुष्पविशेष

आहे जीस ती. त. कळलावी.

ई. स्त्री.

लांगली लांगलाकारोस्तस्या

इतिलांगली, लांगल सहशाका

र आहे जीचा ती. त. जळ पिंप

डी. २ बारळीचें झाड. ई. स्त्री.

लांगुलः लांगुलं लगतीति

लंगूलं लंगुलमेवलांगूलं, संब

द्ध असतें जैतें लंगूल तेंच लांगू

ल. त. शोपरी. अ. पु. न.

लाजः लज्यतेइतिलाजः, भर्ज

न करिजैतो जो तो. रु. लजधा.

भर्जनअ. लात्या. २ काव्यावा

च्याचें मूळ. अ. पु.

लाञ्छनं लाञ्छ्यते; नेनेतिला

ञ्छनं, लक्षित होतें जेणें तें. रु

लाञ्छिधा. लक्षणअ. चिन्ह. अ.

नपुंसक.

लाघुः लाघुं लंघतेइतिलाघुः

लंघयमान होती जी ती. रु. न

विधा. अवलंसनअ. रुचा ही

पक्षा. उ. २. उ. पु.

लाभः लभ्यते इति लाभः, प्राप्त
होइ जेतो मूल धनाहून अधि
क जेतो. क. उल्लसधा. प्राप्ति
अ. मूल धनावर अधिक भिका
हेला नफा. अ. पु.

लामज्जकं लातिददातीति
लाः, लामज्जासारीस्यलामज्जं
तदेव लामज्जकं, आल्हादकारी
आहे सारजाचा तें लामज्ज तेंच
लामज्जक. त. काव्या वाक्याचें
मूळ. अ. न.

लालसं लस्यते इति लालसं, अ
तिशयें करून जी इच्छा ती. क.
सना. लसधा. दीप्ति अ. अतिश
य इच्छा. आ. स्त्री.

लाला लालयते इति लाला, प्राप्त
होणारी जी ती. क. ललधा. इच्छा
अ. लाल. आ. स्त्री.

लालारिकः ललाटं पश्यतीति
लालारिकः, प्रभु माल अवलो
कन करितो जो तो. त. कोप किंवा
अप्रसन्नता जाण्यासाठी घज
मानाच्या ललाटाकडे पाहणा
रा. २ धन्याचें काम करण्यास-
आच्छाती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

लावः लावयतीति लावः, छेदन
करणारा जो तो. क. लूद्धा. छेद
न अ. पक्षिविशेष. अ. पु.

लासिका लासयति लासिका,
चृत्यामध्ये कुशलता करणारी जी
ती. क. लसधा. शिल्पयोग अ. ना
चणारी स्त्री. आ. स्त्री.

लास्यं लासनं लास्यं, चृत्यजेतें.
क. लसधा. शिल्पयोग अ. चृत्य.
अ. न.

लिकुचः लस्यते इति लिकुचः,
आस्तादन करिजेतो जो तो. क.
लकधा. आस्तादन अ. ओंटीवेंशा
उ. अ. पु.

लिहा लस्यते इति लिहा, वापीक
दृष्टीनें अवलोकिजेत्ये जी ती. क.
लसधा. आलोचन अ. ऊर्चें अंउं,
लिसव. आ. स्त्री.

लिरिवतं लिरयते स्या लिरिवतं,
लिरयनं करिजेतें जें तें. क. लिरव
धा. अक्षरविन्यास अ. लिहिलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिंगं लिंगयते ज्ञायतेनेने लिंगं,
ज्ञात होतें जेणें तें. क. लिगिधा.
गति अ. चिन्ह. २ शिम्भ. अ. न.

लिंगवृत्तिः लिंगवृत्तिर्यस्यलिंगवृत्तिः, आश्रमादिचिह्नधारण आहो जीविका जानी तौ स उपजीविके सार्वी जटादि धारण करणारा दोंगी. इ. पु.

लिपिः लिधिः लिबी लिप्य ते इतिलिपिः, उपलेपन ह. लेखन करिजेत्ये जीती कृ. लिपधा-उपलेपन अ. लिहिलेले अक्षर. इ. २ इ. ३ ई. स्त्री.

लिपिकरः लिपिकारः लिपेलिं पिवाकरोतीतिलिपिकरः, अक्षरविन्यास करणारा जो तो. कृ. दु. कृ. अधा करण अ. लेखक. अ. पु. लिंगी.

लीपी विग्रहादिलिपिशब्दाप्रमाणं.

लिप्तं लिप्यतेस्मालिप्तं, लिप्तक रिजेते जें ते. कृ. लिपधा-उपदेह अ. विलिप्त. ३. खाललेले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लिप्तकः लिप्यतेस्मालिप्तः, स ए वलिप्तकः, विधाने लिप्त हो तो जो तो. त. विधाक थाण. अ. पु.

लिप्सा लक्ष्मिच्छालिप्सा, प्रा

स होण्याची जी इच्छा ती. कृ. दु. लक्ष्मिच्छा. मासि अ. इच्छा. आ. स्त्रीलिं.

लिपिकरः लिपिकारः वि ग्रहादिसर्व लिपिकर शब्दाप्रमाणे लीटं लिप्यतेस्मालीटं, मक्षणाकरिजेले जें ते. कृ. लिहधा. आस्वादन अ. खालेले. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लीला लयनलीः लियंलातीति लीला. लीनतेते ग्रहण करित्ये जीती. कृ. लाधा. आदान अ. क्रियांचा हा लीला विशेष. २ क्रीडा. ३ विलास. ४ क्रिया. आ. स्त्री.

लुठितः लुठतिस्मलुठितः, अर्थ उपाहत शब्दाप्रमाणे. कृ. लुठथा परिघातादि अ. लोळणारा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लुब्धः लुभ्यतीति लुब्धः, इच्छा करितो जो तो. कृ. लुभधा. गार्ध्व अ. अभिलाषशील. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लुब्धकः लुभ्यते इतिलुब्धः स एवलुब्धकः, इच्छा करितो जो तो धनोवलु कृ. लुभधा. गार्ध्व अ.

घाघ. २. घाघ्र अ. पु.

लुलापः लुङ्घन्ते इति लुलाः, वि
लोटिता आपो येन लुलापः, वि
लोटित आहेत उदके जाते तो.
स. गवा. अ. पु.

लुलायः लुडतिपंके इति लुला
यः, चिरं चलांत लोडंतौ जो तो.
क. लुडधा. विलोडन अ. गवा. अ.
पु. लिंगी.

लूता लुनातीति लूता. छेदन
करित्वे जी ती. क. लुत्रधा. छे
दन अ. कोष्ठी. आ. स्त्री.

लूनं लूयते स्म लूनं, छेदन करि
जे लें जें तें. क. लुत्रधा. छेदन
अ. छेदलेला. अ. न.

लूमं लूयते इति लूमं, दंशारिकां
वा नाश करणारें जें तें. क. लुत्र
धा. छेदन अ. शेंपडी. अ. न.

लेखकः लिखतीति लेखकः,
लेखन करणारा जी ती. क. लि
खधा. अक्षरविन्यास अ. लेख
क. अ. पु.

लेखवर्षणः लेखेषु वर्षणः श्रे
ष्ठो लेखवर्षणः, देवांमध्ये जी श्रे
ष्ठ तो. स. इंद्र. अ. पु.

लेखा लिख्यते इति लेखा, चित्रा
दिकामध्ये लिहिली जात्ये जी ती.
क. लिखधा. अक्षरविन्यास अ.
देव. २. रेणा. आ. स्त्री.

लेपः लेपनं लेपः, अभ्यवहार जी
ते. क. लिपधा. उपलेप अ. मौज
न. २. लिपणं. अ. पु.

लेपकः लिपतीति लेपकः, उप
लेपन करितो जी तो. क. लिपधा.
उपदेह अ. गवडी. अ. पु.

लेशः लिशतीति लेशः, अल्प
होती जी तो. क. लिश
धा. अल्प गति अ. सूक्ष्मांश,
रुण. अ. पु.

लेष्टुः लिष्यते इति लेष्टुः, अल्प
होती जी तो. क. लिशधा. अली
भाव अ. मातीचें दें कूळ. उ. पु.

लेहः लेहनं लेहः, आन्वादन जें
तो. क. लिहधा. आन्वादन अ. मो
जन. अ. पु.

लोकः लौक्यते इति लोकः, अथ
लोकन करिजे ती जी ती. क. लो
कधा. दर्शन अ. जन. २. सुवनस
गं लोक. पातालादिलोक. अ. पु.
लोकजित् लोकं जयतीति लोक

जित्, लोकातं जिंकितो जो तो.

कृ. जिधा. जयअ. नास्तिक. कृ. उ.

लोकायतं लोके आयतंते इति

लोकायता स्तेषामिदं लोकायतं,

लोकाचे वार्धं प्रयत्नं करितात जे

ते लोकायत त्यांचें जें हें तें लोका

यत. न. चा. र्वा. का. चें. तर्क. शास्त्र.

अ. न.

लोकालोकः लोकनं लोकः नलो

कः अलोकः लोकश्चालोकश्च लो

कालोकौ, प्रकाशांधकारौ च अस्त

इतिलोकालोकः, प्रकाशअंधका

र आहेत आचे वार्धं तो. प. र्वत वि

शेष. अ. पु.

लोकेशः लोकानामीशो लोकेशः,

लोकांचा जो स्वामी तो. स. ब्रह्म

देव. अ. पु.

लोचनं लोच्यतेनेनेतिलोचनं,

अवलोकिते जें जेणें करून तें. कृ.

लोचुधा. दर्शनं अ. नेत्र. अ. न.

लोचमस्तकः लोचयतीतिलो

चः दर्शनीयः समानोचामस्तको

स्य लोचमस्तकः, दर्शनीय आ

हे मस्तक ह. अग्रभाग जाचा

तो. स. अजमोदा मीरशेंडा.

अ. पु.

लोतं लोत्रं लूयते इतिलोत्रं,

छेदन करिजे तें जें तें. कृ. लूत्र

धा. छेदनअ. चोर्वले वेंधन. अ. न.

लोधः रुणाहीतिलोधः, विस्ता

रहारा आवरणं करिती जो तो.

कृ. रुधिरधा. आवरणअ. लोध

हस्त. अ. पु.

लोपासुंद्रा नसुंद्राति असुंद्रा

लोपे धर्मलोपे असुंद्रालोपासुंद्रा,

धर्मलोपान्दर्शते पारहेजी ती. स. अ

गस्त्यं रुंधीची पत्नी आ. स्त्री.

लोष्यं लुष्यते इतिलोष्यं, छेदन

करिजे तें जें तें. कृ. लुषुधा. छेदन

अ. चोर्वले वेंधन. अ. न.

लोम विग्रहादिसर्वगोमशब्दाप्र

माणं आंगावरचा केश. न. न.

लोमशा लोमानिसंलस्यं लोम

शा, लोम आहेत जीस ती. त. ज

सामांशी लता. आ. स्त्री.

लोलं लोडतीतिलोलं, चंचलहो

तें जें तें. कृ. लुडधा. विलोडन

अ. चंचल. साकांक्ष. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

लोलुपः गर्हितं लुपतीतिलोलुपः,

निघलोम करितो जो तो. रु. रु.
प्रधा. गार्ध्व. अ. अतिवृष्णाशील.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोलुभः भृशं लुभ्यतिलोलुभः,
अत्यंत इच्छा करितो जो तो रु.
लुभधा. गार्ध्व. अ. अतिवृष्णाशी
ले वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

लोघे लोघतीतिलोघं, नाश हो
णारें जें तें. रु. लोघधा. संघात
अ. मृत्तिकेचे संघे, देकू. अ. न.
लोघशेदनः लोघानां शेदनीलो
पशेदनः, लोघानां जो शेद करणा
रातो. डिफळें फोडण्याचा सुद
र अ. पु.

लोहं रोहति तव लोहं, प्रादुर्भूत
होते जें तें रु. रुहधा. प्रादुर्भावा
दि. अ. रुष्णागरुचे दन, अ. पु. न.
३ लोखंड. ३ सोनें रूपें इत्यादि सर्वा
तेजस किंवा सोनें रूपें तांबे पितळ
कांसें कथिल हीं प्रत्येक. अ. पु.

लोहकारः लोहं करोतीतिलोह
कारः, लोखंड करितो जो तो. रु.
डुकू. रूधा. करण. अ. लोहार. अ.
उद्दिगी.

लोहपृष्ठः लोहमिव पृष्ठं यस्य स लो

हपृष्ठः, लोहासारिवरें आहे पृष्ठ
स. पित्तजें तें जाचें तो. स. ज्या
चीं पित्तें बाणास उपयोगी पड
तात असा पक्षिविशेष. अ. पु.

लोहलः लोहनं लोहं लातीतिलो
हलः, अस्फुटशब्दाविषयीं इच्छा
करितो जो तो. रु. लाधा. आदान
अ. अस्पष्ट बोलणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

लोहाभिसारः लोहशस्त्रस्य अ
भिसारो लोहाभिसारः, लोह श
स्त्राचा अभिसार हा रचनाविशे
ष जो तो. स. बवाडे नचमीस किंवा
विजयादशमीस शस्त्र स्थापना
करितात तो. अ. पु.

लोहितं रोहतीतिलोहितं, उसन्न
करणार जें तें. रु. रुहधा. प्रादुर्भा
व. अ. रक्तवर्ण. वि. अ. पु. न. आ
स्त्री. ३ मृगविशेष. अ. पु. ३ र
क्त. अ. न.

लोहितकः लोहित एव मणिलो
हितकः, रक्तवर्ण जो मणी तो व त.
माणिक. अ. न.

लोहिताम्बुः लोहिताम्बाय
स्य स लोहिताम्बुः, लोहितवर्ण

आहेत अम्ब जाचे ती. स. अभि
अ. पु.

लोहितचंद्रने लोहितंचतचंद्र
नंचलोहितचंद्रने, रक्तवर्णजेचं
दनते. स. कुं. हू. अ. न.

लोहितांगः लोहितान्यंगानि
यस्यसलोहितांगः, लोहितवर्ण
आहेत अंगे जाचे ती. स. मंगळ
नामाग्रह अ. पु.

(व.)

व वातीतिव. साम्याद्यर्थेगाभी
जें तें. हू. वाधा. गतिअ. साम्या
धीं अद्य. २ वरुण. अ. न.

वक्तव्यः वक्तुमर्होवक्तव्यः, वच
नार्हं जीतो. हू. वचधा परिष्ठा
षणअ. बोलण्यास योग्य. २ नि
द्य. ३ अहीन. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

वक्ता वक्तीतिवक्ता, बोलणारा
जीतो. हू. धू. अधा. व्यक्तवाणि
अ. बोलणारा. वि. क. पु. न. इ.
स्त्रीलिंगी

वक्त्रं उच्यतेनेनवक्त्रं, जाचा पी
गानें बोलिजेतेंजें तें. हू. वचधा. प
रिष्ठापणअ. तोंड अ. न.

वक्त्रं वंचतिस्ववक्त्रं, वंचना प्राप्त
झालें जें तें. हू. वंचुधा. गतिअ.
पां. रुडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वक्षः वक्ष्यतेइतिवक्षः, तडन
करिजेतेंजें तें. हू. वक्षधा. रोषअ.
वक्षस्थल. स्. न.

वंक्षणाः वंक्षतीतिवंक्षणाः, इच्छा
करणाराजीतो. हू. वाक्षिधा. क्री
क्षाअ. ऊरु आणि सक्थिद्यां
चा संधि. अ. पु.

वंगं वंगतीतिवंगं, गमनकरितेंजें
तें. हू. वगिधा. गतिअ. कधील.
अ. न.

वचनं उच्यतेइतिवचनं, भाषण
जें तें. हू. वचधा. परिष्ठापणअ
भाषण. अ. न.

वचनग्राही वचनग्रहीतुंशील
मस्यवचनग्राही, वचनग्रहणक
रण्याविषयी स्वभाव जाचा ती.
हू. ग्रहधा. उपादानअ. वचनां
त वागणारा. वि. इन्. पु. इ. स्त्री.
इन्. न.

वचः वचनंचचः, भाषणजें तें.
हू. वचधा. परिष्ठापणअ. भाषण.
स्. न.

वचनेस्थितः वचनेतिष्ठतीति
 वचनेस्थितः, वचनाचेवापीरा
 हतो जो तो. क. छापा गतिनि
 वृत्तिअ. वचनांत राहणारा. वि.
 अ. पु. न. आ. स्त्री.

वच्चा वच्चीतिवच्चा, साधणकर
 वित्ते जी, ती. क. वचधा. परिभा
 षणअ. वेदवंडे. २ अ. कूलकाटा.
 आ. स्त्री.

वज्रं वजतीतिवज्रं, शत्रूच्या
 प्राण हरणार्थं गमन करितें जें
 तें. क. वजधा. गतिअ. इंद्राचें
 आयुध. २ हिरा. अ. पु. न. ३ नि
 वडंग. अ. पु.

वज्रदुः वज्रनामादुः वज्रदुः,
 वज्रनावाचा जो वृक्ष तो. स. नि
 वडुंग. उ. पु.

वज्रनिर्घोषः वज्रनिर्घोषः
 वज्रस्थनिर्घोषः वज्रनिर्घोषः, व
 ज्राचा जो निर्घोष हा. शब्द तो.
 स. वज्राचा शब्द. अ. पु.

वज्रपुष्पं वज्रमिवपुष्पं वज्रपु
 ष्पं, वज्रा सावरें जें पुष्प तें. स.
 तिळाचें फूल. अ. न.

वज्री वज्रोद्यास्तीतिवज्री, व

ज्य ह्य. वज्रायुध आहे जास तो.
 त. इंद्र. इर. पु.

वंचकः वंचयते इति वंचकः, वं
 चना करणारा जो तो. क. वंचु.
 धा. गतिअ. ठकविणारा. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री. २ कोल्हा. अ. पु.

वंचितः वंच्यते स्म वंचिताः, वं
 चित करिजेला जो तो. क. वंचु
 धा. गतिअ. ठकविलेला. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

वंचुकः वंचयते इति वंचुकः, क
 पर करणारा जो तो. क. वंचुधा.
 गतिअ. कोल्हा. अ. पु.

वंजुलः वंच्यते इति वंजुलः,
 गमन करितो जो तो. क. वंज
 धा. गतिअ. तिवसहस. २ वंत.
 १ अशोक वृक्ष. अ. पु.

वटः वरतीतिवटः, वेष्टन करि
 तो जो तो. क. वटधा. वेष्टनअ.
 वडाचें झाड. अ. पु. दोरी. अ. पु. न.

वटकः वरतीतिवटकः, वेष्टना
 रुतीनें राहतो जो तो. क. वटधा.
 वेष्टनअ. वडा. अ. पु.

वटी वरतीतिवटी, वेष्टन करित्ये
 जी ती. क. वटधा. वष्टनअ. दो

श्री. ई. स्त्री.

वडुवा अतिशयितं बलमस्त्वस्था
वडुवा, अतिशयित आहं बलजी
स ती. त. ब्राह्मणान्ची स्त्री. शो
डी. आ. स्त्री.

वडवानलः वडुवाया अनलो व
डुवानलः, वडुवाजी तत्संबंधी
जो अनलस्य. अग्नि तो स. व
डुवाग्नि. अ. पु.

वडू बलतेइति वडू, व्याप्त करितें
जें तें. कृ. बलधा. संवरणादिअ.
विस्तीर्ण. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वणिक् वणतेइति वणिक्, क्रय
विक्रय करितो जो तो. कृ. पणधा.
व्यवहारअ. वाणि. ज. पु.

वणिज्य विग्रहादिसंबंधाणिज्य
शब्दाप्रमाणे. वापयान्चें कर्म. २
वाणीपणा. अ. न.

वणिज्या विग्रहादिवणिज्याया
द्वाप्रमाणे. आ. स्त्री.

वंदकः वंद्यतेइति वंदकः, विष्णा
ग करि जें तो जो तो. कृ. वदिधा.
विष्णाजनअ. भाग, गंरा. अ. पु.

वत् पयतेस्मडतिवत्. रवेदादि
अर्थाविपर्यां गमन करितें जें तें

कृ. वयथा. गतिअ. अर्थ बतश
द्वाप्रमाणे. अय्य.

वत्स वदतिसामर्थ्यं वत्सं, साम
र्थ्यातें बोलणार जें तें. कृ. वद
धा. व्यक्तवाणीअ. वक्षस्यल. अ.
न. २ गोवत्स. ३ वर्षे. अ. पु.

वत्सकः वदतीति वत्सः स एष व
त्सकः बोलतो जो तो वत्स तोच
वत्सक. त. कुड्याचें झाड. अ. पु.

वत्सतरः अन्यो वत्सो वत्सतरः
अन्य जो वत्स तो. त. किंचित् त
रुण गोवत्स. अ. पु.

वत्सनाभः वत्सस्यैव नाभिरस्य
वत्सनाभः, वत्स सदृश आहे ना
भीजानी तो. स. बन्वनाभ. अ. पु.

वत्सरः वसंत्यस्मिन् ऋतुवो वत्स
रः, राहाता हेत ऋतु जाचे वार्या
तो. कृ. वसधा. निवासअ. वर्ष.
अ. पु. न.

वत्सलः वत्सोऽस्यास्तीति वत्सलः
सुत्रादि स्नेह पात्राचे वार्यां अशि
लाप आहे जास तो. त. दयाळू. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

वदः वदतीति वदः. बोलणारा जो
तो. कृ. वदधा. व्यक्तवाक् अ.

बोलका. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
वदनं वदत्यनेन वदनं, बोलती जे
 णें करुन तें. कृ. वदधा. व्यक्तवा
 णिअ. तोंड. अ. न.

वदन्यः वदान्यः मांघाचस्वेति
 वदति वदान्यः, मजप्रत मागअ
 से बोलती जों ती. कृ. वदधा व्य
 क्तव्याणीअ. दानसूर. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

वदाचद्: विग्रहादिवदशब्दाप्र
 माणें बोलका. वि. अ. पु. न. आ.
 स्त्री.

वधः हननं वधः, मारणजें ती.
 कृ. हनधा. हिंसाअ. घात. अ. पु.

वध्यः वधमर्हति वध्यः, वधाप्र
 तियोग्य जो ती. त. वधधा. ताडन
 अ. वधासयोग. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वधी वर्धते सा वधी, वृद्धिगत
 होत्ये जी ती. कृ. वृधधा. वर्धन
 अ. चर्ममयरज्जु. ई. स्त्री.

वधूः वहति गृहसंरंघू, गृहसंरंघ
 णी जी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ.
 बाचको. २ पिंडिका. ३ सूत. ४
 दूतनविवाह झालेली स्त्री. ऊ.
 स्त्री.

वनं वन्यते इति वनं, सम्यक्से
 वन करिजेतें जें तें. कृ. वनधा.
 संपत्तअ. अरण्य. ३ उदक. अन

वनप्रियः वनं प्रियं यस्य वनप्रि
 यः, वन आहे प्रिय जास ती. क.
 कौकिलपक्षी. अ. पु.

वनमक्षिका वनस्य मक्षिका व
 नमक्षिका, अरण्यांतली जी मा
 षी ती. स. रानमाशी. आ. स्त्री.

वनमाली वनमाला अस्यास्ती
 तिर वनमाली, वनमाला ह्. आ
 णदले विनी ती आहे जास
 ती. त. विष्णु. इन्द्र. पु.

वनसुद्: वनस्य सुद्गो वनसुद्,
 वनसंबंधी जो सुद् ती. स. मट
 की. अ. पु.

वनसृगाटः वनस्य सृगाट इव
 वनसृगाटः, वनसंबंधी प्राधान्य
 गामी सावरा जो ती. स. सरा
 टा. अ. पु.

वनस्पतिः वनस्पतिः वनस्य
 तिः, वनस्पति ह्. वृक्षसमुदायाचा
 जो स्वामी ह्. पुरव्य ती. स. कु
 लांवाचून ज्यास फळ येतें ती वृ
 क्ष. इ. पु.

वनायुः वनं अयते वनायुः, वनात् संचार करितो जो तो. कृ. अयथा. गति अ. हरिण. उ. पु.

वनायुजः वनायुज्जाती वनायुजः, वनायु देशांचे ठाचीं जो उत्सन्न तो. कृ. जनी धा. प्रातु भाव अ. वनायु देशाचा घोडा. अ. पु.

वनिता वनतीति वनिता, सम्यक् सेवा करणारी जी ती. कृ. वन धा. संभक्त अ. बाघको. २ अत्यंत प्रीतिची स्त्री. आ. स्त्री.

वनीपकः वनीपातीति वनीपकः, याचने रक्षण करितो जो तो वनीप तोच वनीपक. त. पाचक. अ. पु.

वनीयकः वननं वनिः याच्यता मिच्छतीति वनीयकः, याचनेच्छा करितो जो तो. कृ. इषधा. इच्छा अ. याचक. अ. पु.

वनीकाः वनं ओकीच स्वसः वनीकाः, अरण्य आहे स्थान जाचें तो. स. वानर. स. पु.

वंदारुः वंदते इति वंदारुः, अभिवादन करितो जो तो. कृ. वदिधा. अभिवादन अ. वंदनशी

क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. वंदी वंदते इति वंदी, अवश्य स्तुति करितो जो तो. कृ. वदि धा. अभिवादन अ. स्तुति पाठक, भार. इन्. पु.

वंध्या वंधेसाधुः वंध्या, अफलत्वात् ताडनाविषयीं जी उत्तमती. त. ज्यास फळ कधीच नाही ती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वन्या वनानां समूहो वन्या, वनाचा जो समुदाय ती. त. वनसमूह. आ. स्त्री.

वपा वपतीति वपा, बीज एदि करणारी जी ती. कृ. दुग्धधा. बीजसंतान अ. छिद्र. २ मांसजन्य स्नेह. आ. स्त्री.

वपुः वपतीति वपुः, बीजसंतान करितें जें तें. कृ. दुग्धधा. बीजसंतान अ. शरीर. स. पु.

वप्रः उप्यते व वप्रः, धान्य जाचे वायीं पेरलें जातें तो. कृ. दुग्धधा. बीजसंतान अ. रवंदनी तून माती काढून केलेली रास. २ क्षेत्र, शेत. अ. पु. ३ शिरो. अ. न.

वमथुः वमथते इति वमथुः, ज
ल सुदीरण जो तो. रु. दुवध
धा. उदीरण अ. वमन. २ हती
व्या सांडे पासून निघाले लाज
लक्षण. उ. पु.

वमिः वमनं वमिः, वमन जें तें.
रु. दुवध. उदीरण अ. ओक
णें. इ. स्त्री.

वयः वयते इति वयः, गमन क
रितें जें तें. रु. वयधा. गति अ.
पक्षी. २ वय. स्. न.

वयस्था वयोर्धो वनंति सत्यन
पतिव्यवस्था, सक्षण द्वारा तारु
ण्यराहतें जीणें करून ती. रु. सा
धा. गति निवृत्ति अ. आंचळीचें
शाड. २ हिरड्याचें शाड. ३ सो
मलता. ४ लहान कावळीची
वेल. आ. स्त्री.

वयस्यः वयसा तुल्यो वयस्यः,
वर्यें करून जो तुल्य तो. त. स्त्री
ही. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरं अियते इति वरं, आवरण
करिजे तें जें तें. रु. वृत्रधा.
वरण अ. कुंकुम. २ किंचिदि
ष्ट अ. न. ३ चेटणें. अ. पु. ४

श्रेष्ठ. ५ देवापासून जें अर्पण
क्षित तें. कि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वरदः वरं श्रेष्ठ मटतीति वरदः,
वर्यें करून गमन करणारा जो
तो. रु. अटधा. गति अ. गांधि
ण, माशांतील पुरुष जाति
अ. पु.

वरदा. वरदी वृणाते सर इति
वरदा, सरोवराचें सेवन करणा
री जी हंस स्त्री ती. रु. वृद्धा.
संभक्ति अ. गाधिण माशी. २ हं
सपक्ष्याची स्त्री. आ. २ ई. स्त्री.

वरणः वृणोत्यनेनेति वरणः,
आवरण करितो जीणें करून तो.
रु. वृत्रधा. करण अ. कुडण. २
वाचवणां वृक्ष. ३ सैतु. अ. पु.

वरंडः वृणोतीति वरंडः, आव
रण करितो जो तो. रु. वृत्रधा.
वरण अ. सुरवरोग. अ. पु.

वरत्रा अियते अनया वरत्रा, वं
धन हीतें जीणें करून ती. रु.
वृत्रधा. आवरण अ. हत्तीस म
ध्यें बांधण्यास उपयुक्त जो चर्म
रज्जु तो. २ चर्म रज्जु. आ. स्त्री.

वरदः वरं ददातीति वरदः, व

वरुणः त्रियतेवृणोतीति च वरुणा,
जलचरानी राजा ह्यपुन वरिणा
जो तो-अथवा वरणारा जो तो- क.
वृत्रधा- वरणअ- वरुण-२ वायव
णैवं शब्द- अ-पु.

वरुणात्मजा वरुणस्य आत्मजा
वरुणात्मजा, वरुणाची जीकन्या
ती- स- मघ- आ- स्त्री-

वरुथः त्रियते रथो अनेन वरुथः
रथ आच्छादन होतो जेणे करून
तो- क- वृत्रधा- आवरणअ- रथा
सरक्षणसाठीं वगेरे केलेले लो
हादिमघ आवरण- अ-पु.

वरुथिनी वरुथाः संत्यस्या
मिति वरुथिनी, रथगुप्ती आहे
त जीचा राघांती- त- सेना- ई- स्त्री

वरेण्यः त्रियते इति वरेण्यः, स्त्री
कार करिजेतो जो तो- क- वृत्र
धा- वरणअ- प्रसुरव- वि- अ
पु- न- आ- स्त्री-

वरुणः वरुणते इति वरुणः, तारु
ण्यग्रहण करितो जो तो- क- वृत्र
धा- आदानअ- तरुण जो प्रसु
आतीच तो- अ- पु- ई- स्त्री-

विः वृज्यते इति वरुणः, वर्जन क

रिजेतो जो तो- क- वृजीधा- वर्ज
नअ- सजातीचांचा समूह- अ- पु-

वर्चः वर्चते इति वर्चः, दीप्ति करि
तो जो तो- क- वर्चधा- दीप्तिअ- ते
ज २ विष्ठा- ३ रूप- स्- न-

वर्चस्कं वर्चते तद्वर्चः, कुत्सितं
वर्चीवर्चस्कं, कुत्सित जो अन्नम
ल तें- त- विष्ठा- अ- न-

वर्णाः वर्णयते इति वर्णाः, वर्णन
करिजेतो जो तो- क- वर्णाधा- वर्ण
क्रियादिअ- ब्राह्मण ह्यत्रिय वैश्य
शूद्र हे चार वर्ण मत्येक- २ हत्ती
च्या पाठीवरचें आस्तरण- ३ श्व
कृचीलादि क वर्णा- ४ स्तुति- अ- पु-
५ अक्षर- अ- पु- न-

वर्णाकं वर्णाकरोतीति वर्णाकं, घ
ह्नादि वर्णातें करितें जें तें- क- व
र्णाधा- वर्णाक्रियाअ- शरीरास ला
वावयाचा सुगंधि द्रव्य विशेष ज्या
स उदणें असें ह्यतात तें- अ- न-

वर्णितं वर्णयते स्म वर्णितं, वर्ण
न करिजेले जें तें- क- वर्णाधा- व
र्णाक्रियाअ- स्तवलेला- वि- अ-
पु- न- आ- स्त्री-

वर्णी प्रशस्तः वर्णांस्यास्तीति च

वर्धमानकः वर्धमानयतीतिवर्ध
मानकः, वृद्धी प्रत पूजितहो
तो जो तो. कृ. मानपा. पूजाअ. पा
त्रविशेष, मालती. अ. पु.

वर्धिष्णुः वर्धतेइतिवर्धिष्णुः, वर्ध
नशील जो तो. कृ. वृधुधा. वृद्धिअ.
वादाकू. वि. उ. पु. स्त्री. न.

वर्धी वर्धतेइतिवर्धी, वृहीपावत्ये
जो ती. कृ. वृधुधा. वर्धनअ. चाम
ज्याची वादी. ई. स्त्री.

वर्षणा वरितिवर्षणीतिवर्षणा,
वर्षा प्रकारें करून शब्द करणा
री जो ती. कृ. वर्षाधा. शब्दअ. मा
शी. आ. स्त्री.

वर्षा वृणोतीतिवर्षा, आच्छाद
न करणारजें तें. कृ. वृधुधा. वर
णअ. करच. न. न.

वर्षितः वर्मसंजातमस्यवर्षि
तः, वर्म ह्य. करच आहे जास
तो त. करच धारण करणारा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वर्ष्यः वर्धतेइतिवर्ष्यः, इच्छा क
रिजेतो जो तो. कृ. वर्षाधा. ईप्सा
अ. प्रसुरव. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

वर्षी वृषतेअनघावर्षी, पती
वरिजेतो जो तो. कृ. वृधुधा.
वरणअ. स्वयंवर करणारी स्त्री.
आ. स्त्री.

वर्षरा वृणोतीतिवर्षरा, आवर
ण करित्ये जो ती. कृ. वृधुधा. वर
णअ. कानफोड. आ. स्त्री.

वर्षे वर्षणं वर्षयतिवर्षतिवावर्षे,
सेचन किंवा तें करितें जें तें. कृ.
वृधुधा. सेचनअ. वृष्टि. २ भर
न खंड. अ. न. ३ संवत्सर. अ.
पु. न. ४ आवखंडें पृथ्वी. अ. पु.

वर्षवरः वृणोतीतिवरः वर्षस्य
रंतः पातस्यवरो वर्षवरः, रंतः पा
ताचा स्वीकार करणारा जो तो.
समास. नपुंसक लिंग. अ. पु.

वर्षा वर्षांघ्रास्तीतिवर्षा, वृष्टी आ
हे जाचेवाशीं तो. कृ. वृधुधा. सेच
नअ. वर्षांश्रुतु. आ. स्त्री.

वर्षाभूः वर्षांभूभवतीतिवर्षा
भूः, वर्षांभूचे वाशीं उत्पन्न हो
तो जो तो. कृ. भूधा. सत्ताअ. बे
डूक. २ बेडूकाची लाहान जाति
कृ. स्त्री.

वर्षाप्ती वर्षांभुवः पत्नीवर्षाप्ती.

दइंवाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्रत्य.
लहान बंडकी. इ. स्त्री.

वर्षीयान् अतिशयेन वृद्धो वर्षी
यान्, अतिवृद्ध जो तो. त. अ

तिवृद्ध. वि. स्. पु. इ. स्त्री. स्. न.

वर्षीपलः वर्षासूपलः वर्षीपलः,
वर्षीचेवर्षी जो उपलक्ष. पाषा

ण तो. स. उदकानी गार. अ. उ.

वर्षी वृष्यते इति वर्षी, संवनक
रिजे तें जें तें. कृ. वृषुधा. संवन

अ. देह २ प्रमाण ३ फार संद
र जी आकृति तें. स्. न.

वलक्ष अवलक्षते इति वलक्ष,
व्याचर्य त्वानें अवलोकिते तो

जो तो. कृ. लक्षधा. दर्शनादि
अ. शकृवर्षी. वि. अ. पु. न. अ.

स्त्रीलिं.

वलजं वलेजातं वलजं, वलाह्य
प्राणधारण त्या विषयीं झालें जें

तें. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. शे
त. २ शहरचा दरवाजा. ३ संस्य
४ पुत्र. अ. न.

वलजा वरं जाता वलजा, श्रेष्ठ
वर जो स्थाविषयीं उत्तम झाली
जी ती. कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव

अ. स्त्रीविशेष, वरस्त्री. आ. स्त्री
वलभी वलतीति वलभी, आच्छा

दन करित्से जी ती. कृ. वलधा. सं
वरण अ. कूटागार. इ. स्त्री.

वलघितं वलयंजातमस्य वल
घितं, घेष्टन झाले जास तें. त. वे

दलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वलिमुखः वलियुक्तं मुखं यस्य
वलिमुखः, वलियुक्त आहे मुख

जाचें तो. स. वानर. अ. पु.

वलिरः वलते इति वलिरः, अर्द
शन पावतो जो तो. कृ. वलधा. सं

वरण अ. काणा, कैरा. अ. पु.
आ. स्त्री.

वलीकं वलति आरुणोति भित्त्वा
दि इति वलीकं, भित्त्वादिकातें आ

वरण करितें जें तें. कृ. वलधा. सं
वरण अ. वळवण, पडवी. अ. न

वलीमुखः वलियुक्तं मुखं यस्य
वलीमुखः, वलियुक्त आहे मुख

जाचें तो. स. वानर. अ. पु.
वलयः वल्यते इति वलयः, संव
त करिजे तो जो तो. कृ. वलधा. सं
वरण अ. पोंची कांकणें इत्यादि.
अ. पु. न.

वल्लकं वलतीतिवल्लकं, वेष्टनक
रितं जें तें. कृ. वल्लधा. संवरण
अ. लुचा, साल. अ. पु. न.

वल्लकलं वलतीतिवल्लकलं, अ
थांदिस्वंपूर्वीचा शब्दाप्रमाणें.

वल्लितं वल्लानंवल्लितं, गति
जी तें. कृ. वल्लधा. गतिअ. घो
ड्याची चाल. अ. न.

वल्लीकं वल्लंतेप्राणिनअत्रइति
वल्लीकं, पिपीलिकादिप्राणी सं
चार करितात जाचेदार्पी तें. कृ.
वल्लधा. संचलनअ. धारूळ, कां
म. अ. पु. न.

वल्लुकी वल्लंतेस्वराःयस्यामिति
वल्लुकी, सप्त स्वरसंचरण क
रितात जीचेदार्पी ती. कृ. वल्लुधा
संचरणअ. वीणा. इ. स्त्री.

वल्लुभः वल्लुतेइतिवल्लुभः, सम्य
कृत्वीकार करितो जो ती. कृ. व
ल्लुधा. संवरणअ. प्रिय. २. अध
क्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३
जातिवंत घोडा. अ. पु.

वल्लुरिः वल्लुरी वल्लंरुच्छती
तिवल्लुरिः, संचारणाप्रत पाप
त्येजीती. कृ. वल्लधा. गतिअ. तु

कशीची वगैरे मंजिरी इ. २. ई. स्त्री.
वल्लिः वल्लु वल्लतीतिवल्लिः, आ
च्छादन करित्ये जी ती. कृ. वल्लुधा.
संचरणअ. वेल, लता. इ. २. ई. स्त्री

वल्लुरं वल्लुरं वल्लतेइतिवल्लुरं,
आच्छादन करणारे जें तें. कृ. व
ल्लुधा. संवरणअ. शक मांस. अ.
पु. न.

वल्लुरा विग्रहादिवल्लुर शब्दाप्रमा
णें. आ. स्त्री.

वल्लवजः वल्लतीतिवल्लवजतीति
वजः वल्लवासोंवजश्चवल्लजः,
आच्छादन करणारा असाजोग
मन करितो तो. स. मीळ, रुवा.
अ. पु.

वशः वशनं वशः, इच्छा जी तो.
कृ. वशधा. कांतिअ. इच्छा. अ. पु.

वंशः उदयतेइतिवंशः, इच्छा क
रिजे तो जी ती. कृ. वशधा. कांति
अ. वेडु. अ. पु. २. वंश. ३. समूह.
४. पाठीन्वा कणा. अ. पु.

वंशकं वंशइवप्रतिरुत्तिवंशकं,
वेडु मारिरी जी प्रतिमा ती. त.
कृष्णागरु चंदन. अ. न.

वशक्रिया वशस्यक्रियावशक्रि

वा, चंद्रादिना वशीकरण जें ती.
स. मणिमंत्रादिकें करून वशाकर
णें. आ. स्त्री.

वंशरोचना वंशस्थरोचनावंश
रोचना, वंशाचें दीपन. करित्वे जी
ती. स. वंशलोचन. आ. स्त्री.

वंशलोचना वृत्त्यादिसर्वपूर्वी
व्याशब्दाप्रमाणें. वंशलोचन.
आ. स्त्री.

वशा वलीतिवशा, संततिविष
यीं इच्छा करणारी जी ती. कृ. व
शधा कांतीच्छा हर्नाण. २ वांझ
गाय. ३ वायको. आ. स्त्री.

वशिके उष्यते इति वशिकं, सख्य
वाहिजेतें जें तें. कृ. वशधा. कांति
अ. रिकामा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वंशिके वशोरुस्यत्र वंशिकं, वंश
आहे जाचेवार्थी तें. त. क्षपाग
रुचंदन. अ. न.

वशिरं उष्यते इति वशिरं, अन्न
नक्षणाविषयीं इच्छित करित्वे जें
तें. कृ. वशधा. कांति. अ. गजपिं
पटी. अ. पु. ३ समुद्रापासून सा
लेलें मीठ. अ. न.

वश्यः वशमधीनत्वात् वश्यः,

स्वाधीन होतो जी तो. त. स्वाधीन.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वषट् उत्पते अनेन वषट्, देवतो
देशें करून दत्त हविर्दान वाहिजेतें
जेणें असें जें उच्चारण तें कृ. वहुधा. प्रा
पण. अ. च ज्ञामध्ये देवतो देशें करू
न जें हविर्दान तद्दर्थी अय्य.

वषट्कृतं वषट् मंत्रेण कृतं प
षट्कृतं, वषट् यामंत्राचें जें प्र
क्षिप्त तें. स. अग्निमध्ये हुवन
केलेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वसतिः वसंत्यस्या वसतिः, नि
वास करितात जीचा गर्थी ती. कृ.
वसधा. निवास. अ. राहणें. २ पर
३ रात्रि. इ. स्त्री.

वसन्तं विग्रहादिवस्त्रशब्दाप्रमा
णें. वस्त्र. अ. न.

वसंतः वसंत्यभियन्स्रवेनेति
वसंतः, वास करिता हेत करवा
नें जाचेवार्थी ती. कृ. वसधा. नि
वास. अ. वसंत. कृत. अ. पु.

वसा वसते इति वसा, आच्छाद
न करणारी जी ती. कृ. वसधा.
आच्छादन. अ. मांसजन्य स्नेह,
चरबी. आ. स्त्री.

वसिरं वसनं वसिरं, स्तंभित हो
तें जें तें. क. वसधा. स्तंभअ. स

सुद्रापासून झालेलें मीठ. अ. न.

वसू वसंत्यस्त्रिच्युणाः वसू, गु

ण निवास करितात जाचेवायीं

तो. क. वसधा. निवासअ. देवग

णविशेष. २ थोर बकुळी. उ. पु.

३ धन. ४ रत्न. ५ अग्नि. ६ कि

रण. ७ जुंफणी. अ. न.

वसूकः वसूकः वसूस्थिति

वसूकः, उदक आहे जाचेवा

यीं तो. त. रुचीचें झाड. अ. पु.

२ सांबर लवण. अ. न.

वसूदेवः वसूपुदीव्यतीतिवसू

देवः, वसूचे वायीं प्रकाशमान

जो तो क. दिवुधा. श्रीडादिकअ.

ह्याचा वाप. अ. पु.

वसूधा वसूधातीतिवसूधा,

धनातें धारण करित्ये जी ती. क.

जुधाजूधा. धारणअ. पृथ्वी. आ.

स्त्रीलिं.

वसूधरा वसूधारतीतिवसू

धरा, धनातें धारण करित्ये जी

ती. हत्यादि पू. श. प्र. पृथ्वी. आ.

वसूमती वसूधनमस्त्यस्यामि

तिवसूमती, धन जें तें आहे जी

चे वायीं ती. त. पृथ्वी. इ. स्त्री.

वस्तकं वस्तइववस्तकं, दुर्गंध

खाचा योगें करून अज सदृश जें

तें. त. सांबर लौण. अ. न.

वस्तिः वस्यते इति वस्तिः, आ

च्छादन करिजेत्ये जी ती. क. वस

धा. आच्छादनअ. नाभीचा रसा

लीं जो सूत्राचा कोठार तो. २ वस्त्रा

ची दशा. इ. पु. स्त्री.

वस्यं वसनं वस्तिः, तत्र साधुः व

स्यं, निवास करणाविपर्यं जें उ

तम तें. त. पर अ. न.

वस्यं वस्यतेनेन वस्यं, आच्छा

दन करिजेतें जें केल तें. क. व

सधा. आच्छादनअ. निरयुट. अ. न.

वहः वहति युगमनेन वहः, युग

ग्रह तो जें केल ती. क. वहधा.

प्रापणअ. बेंलाचा रवाद. अ. पु.

वस्त्रं वस्त्रमस्त्यस्मिन् वस्त्रं, वस्तु

प्राप्ति आहे जाचे वायीं तें. त. मो

ल. अ. न.

वस्त्रसा वस्त्रं चर्मस्यति वस्त्र

सा, चर्म तें व्यात करणारी जी

ती. कृ. पोधा. अंतकर्म अ. शरी
रांतील शिरा प्रत्येक. आ. स्त्री.

वन्धिः वहतिहव्यमिति वन्धिः,
हव्य ह्य. हुतकेलेले द्रव्य त्यातें
वाहतो ह्य. ज्या देवाचें त्या देवा
स पोचवितो जां तो. कृ. वहधा.
प्रापण अ. अग्नि. २. चिता वन
स्पति. इ. पु.

वन्धिशिरसं वन्धिपत्रशिरसाय
स्य वन्धिशिरसं, अग्नि सारिरसं
आहे अग्रजाचें तें. स. कुसंवा.
अ. न.

वाक्यपतिः वाचांपतिः वाक्यपतिः,
वाणीचा जो पती तो. स. उत्कृष्ट
बोलणारा. २. वृहस्पति. अ. पु.

वाक्यं उच्यते तत्वाक्यं, बोलिजे
तें जें तें. कृ. ब्रूधा. व्यक्तवाणी
अ. तिडंत सचंत पदांचा समूह.
अ. न.

वागीशः वान्चामीशो वागीशः,
वाणीचा स्वामी जो तो. स. अ
र्धवाक्यतिश. प्र. अ. पु.

वायुजी वातं युजतीति वायुजी,
- वातकारी जी ती. कृ. युजधा. श

ब्द अ. बांघची. ई. स्त्री.

वायुरा अवायुरते इति वायुरा, हिं
सनाविषयी उद्योग करणारी जी ती.
कृ. गुरीधा. उपमन अ. जाळें आ. स्त्री.

वायुरिकः वायुरयाचरतीति वायुरि
कः, मृगबंधनी जी तीणें करून
गमन करितो जो तो. त. जाळ्या
नें मृगादिकांस धरणारा पारधी.
अ. पु.

वाग्मी प्रशस्ता वागस्य वाग्मी, प्रश
स्त आहे वाणी जाळी तो. त. मैया
धिक. २. वृहस्पति. इन्द्र. पु. ३. पुष्क
ळ बोलणारा. वि. इन्द्र. पु. न. ई. स्त्री.

वाङ्मुरसं वाचो मुखमिव वाङ्मुसं,
वाणीला मुख सदृशस्त. उपक्रम जो
तें. स. बोलण्याचा प्रारंभ. अ. न.

वान्चयमः वान्चयच्छतीति वान्चं
यमः, वाणीतें निपमन करणारा
जो तो. कृ. यमधा. उपयम अ. मौ
नधारण करणारा. वि. अ. उ. न
आ. स्त्री. २. सुनि. अ. पु.

वान्चकः वक्तीति वान्चकः, शक्ति
संबंधें करून अर्थातें बोलतो जी
तो. कृ. ब्रूधा. व्यक्तवाणि अ. शब्द.

शब्द अ. पु.

वाचस्पतिः वाच. पतिः वाच
स्पतिः, वाणीवा जी स्वामी तो.
स. वृहस्पति. इ. पु.

वाचाटः विग्रहादिवाचालश
ब्दाप्रमाणं. बहुत अवाच्यवो
लणाया. वि. अ. पु. न. आ स्त्री

वाचालः कुक्षितंत्रहुभापतेवा
चालः, निघ बहु बोलतो जीतो
त वाचाळ अ. पु.

वाचिकं वचः संत्यस्मिन्निति
वाचिकं, वाग्यापार आहे
वर्णचेवार्थी ते त. दूतानें सां
गितलेलानिरोप. अ. न.

वाचोयुक्तिः वाच. युक्तिः वा
चोयुक्तिः. वाणीची जी युक्ती
ह. मयुक्तिरत्वं. नी. स. नें
प्याधिक. २ बहुत बोलका. वि.
इ. पु. स्त्री. न

वाचोयुक्तिपटुः वाचोयुक्ति
स्तत्रपटुर्वाचोयुक्तिपटुः. वा
णीचा युक्तीविषयीं जी पटु
तो. स. अ. पू. श. प्र. वि. उ. पु.
स्त्री. न

वाक् उच्यते इति वाक्. उ -

वारिजेलीजीती कृ. वचधा

वाषण अ. वाणि. व. स्त्री.

वाजः वजत्यनेन वाजः, गमन
करिजेतो जेणें करून तो. कृ. व
जधा. गति अ. वाणास उपयुक्त
पक्षानें पिस. २ पेंढी कृता
अ. पु.

वाजपेयं वाजपेयमत्रवाजपे
यं, पेंढी कृता आहे पेय ह. पा
नयोग्य ज्वाचेवार्थी नें. स. वा
गविशेष. अ. न.

वाजिः अचप्रयंचजतीति वाजिः,
अत्यंत गमन करितो जी तो. कृ.
वजधा. गति अ. घोडा. इ. पु.

वाजिदंतकः वाजेः दंत इव
अस्य वाजिदंतकः, अम्बाने दं
त सदृश आहे वर्ण जाचा तो.
स. अडुकसा. अ. पु.

वाजी वाजाः पक्षाः संत्यस्येति
वाजी, पक्ष आहेत जास तो. त.
पक्षी. २ घोडा. ३ वाण. इ. पु.

वाजिशाला वाजिनांशालाया
जिशाला, घोड्यांची जी शाला
ह. पागा ती. स. घोड्यांची पा
गा. आ. स्त्री.

वानरः वनेष्वंशुवानं फलेराती
तिवानरः, अरण्यांतील फला
दिक भक्षण करितो जो तो. क. रा
धा. आदान अ. वानर. अ. पु.

वानस्पत्यः वनस्पतीभ्रवःशा
नस्पत्यः, वनस्पतीचारायीं जो
उत्पन्न तो. त. कुलापासून ज्या
सा फळ घेतें तो वृक्ष. अ. पु.

वाप्यं व्याप्यतइतिवाप्यं, देह
जेतें जें तें. क. दुग्धधा. चीजसं
तान अ. कडु कोष्ट. अ. न.

वामः वभतिवम्यतेरावामः, उ
द्दिरण करितो किंवा करिजेतो
जो तो. क. दुग्धधा. उद्दिरण अ
संदर. २. प्रतिकूल. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

हटांरुणारी जी ती. कृ. दुवम्भा.
उद्वरणअ. वायको. आ. स्त्री.

वासी चामयतीतिवामी, उद्वि
ण करणारी जी ती. कृ. दुवम्भा.
उद्वरणअ. घोडा. ई. स्त्री

वाचदंडः वचनंवाचस्तस्यदंडो
वाचदंडः, विणण्याचा जो अस्त्ररुति
दंडतोम. कोष्टान्नेघोडे. अ. पु.

वाचसः वयतेसोवाचसः, गम
न करणारा जी ती. कृ. वचधा.
गतिअ. कावळा. अ. पु.

वाचसारातिः वाचसस्यारातिः
वाचसारातिः, कावळ्याचा जो.
वाचुती. स. पुवड इ. पु.

वाचसी वाचसानामियंवाचसी,
वाचसांची जी ही ती. त. कावळी
ची वेल ई. स्त्री.

वाचसोली वाचसान् ओळंडय
निवाचसोली, काकातें उल्लेपण
करित्ये जी ती. कृ. ओळडिधा.
उल्लेपणअ. लहान कावळीची
वेल. ई. स्त्री.

वायुः वातीनिवायुः, निरंतरवाह
ती जी ती. कृ. वाधा गतिअ. वा
श. उ. पु.

वायुसखः वायोःसखावायु
सखः, वायूचा जो मित्र तो. स
अग्नि. त. पु.

वाः वार्यते आच्छाद्यते इति वाः,
वृत्त. करिजे. तें. कृ.
वृत्तधा. आवरणअ. उदक. रू. न.

वारः वारयति प्रियते वाचारः, स्त्री
रुत्तकरिती किंवा वारण करिजे
ती जी ती. कृ. वृत्तधा. वरणअ.
पाणि. अ. न. २ समूह. ३ प्रसंग
४ रविसोम इत्यादिवार. अ. पु.

वारणः वारयतीति वारणः, श
शुबल निवारण करणारा जी ती.
कृ. वृत्तधा. आवरणअ. हत्ती.
अ. पु.

वारणबुसा बुस्यत इति बुसा,
वारणानां बुसा वारणबुसा, से
वन करिजेत्ये जी ती बुसा हत्ती
ला प्रहण योग्य जी ती. स. के
के. आ. स्त्री.

वारणबुधा विग्रहादिसर्वप्र
शब्दाशब्दाप्रमाणे.

वारसुरव्या वारंवेशचारंदेसुरव्या
वारसुरव्या, वेश्यासमूहाचा वा
ची जी सुरव्या ती. स. वेश्याविशे

वानरः वनेष्वंशुवनं फलंशुती
 तिवानरः, अंशुवनंशील फला
 दिक मक्षण कभितोजी तो. क. रा
 धा. आदानअ. वानर. अ. पु.

वानस्पत्यः वनस्पतींशुवःश
 नस्पत्यः, वनस्पतींशुवःशी
 उत्सन्न तो. त. कुलापासून ज्या
 स फळ घेतें ती वृक्ष. अ. पु.

वानाशुः वनेष्वंशुवनं वानमय
 तेषु वानाशुः, वानांशुवःशी
 न्तें वान वानजें तृणादि त्याप्र
 त गमन करितो जो तो क. अथ
 धा. गतिअ. हरिण. उ. पु.

वानीरः वायतीति वंशुष्कं आ
 समंतात् वानीरमस्य वानीरः, श
 क्क आहे आसमंतात् उदक जा
 वें तो. स. रेत. अ. पु.

वानेयं वनेषु पातीये जायते तद्वा
 नेयं, उदकाचे वायी जें उत्सन्न
 तें. त. जलसुक्ता. अ. न.

वापिः वापी उष्यते प्रपादिक
 मत्रेति वापिः, देता हेत उदकादि
 क जीवांशुवःशी. क. दुचपूधा. शी
 जसंतानअ. दीपं विहीर. इ.
 २ई स्त्री.

वाप्यं व्याप्यत इति वाप्यं, देव
 जैतें जें तें. क. दुचपूधा. शीजसं
 तानअ. फळुकोष्ट. अ. न.

वासः वसति वस्यते वा वासः, उ
 द्विरण करितो किंवा करिजेतो
 जो तो. क. दुचपूधा. उद्विरणअ
 संदर. २ प्रतिकूळ. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

वासदेवः वामश्यासो देवश्च वाम
 देवः, संदर असा जो देव तो स
 महादेव. अ. पु.

वामनः वायुमात्मानं मन्यते
 वामनः, आपल्याप्रत जाण
 तो जो तो. क. मनधा. ज्ञानअ
 दक्षिण दिशेचा हतो अपु २रु
 जा, हन्व. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

वामलूरः वामैः लूयते इति वाम
 लूरः, संदर उरुपांनी नष्ट करि
 जैतें जें तें. क. लुज्धा. उदैनअ
 वारूळ. अ. पु.

वामलोचना वामलोचनेयस्या
 सा वामलोचना, संदर आहेत
 नेत्र जीचे ती. स. संदरनेत्रांशी
 वाचकी. आ. स्त्री.

वामा वसति वस्यते इति वापा, स्त्री

वाताचहः वाताघाचहः वाताच
हः, वाता नीतो जो ती. स. वा
ती वाहक. अ. पु.

वार्धकं वृद्धस्यसंघोभावावा
धकं; वृद्धांश्चा समूह किंवा वृद्धा
वा भाव जो ती. त. वृद्धपणा. २
वृद्धांश्चा समूह. अ. न.

वार्धक्यं वृद्धस्यकर्मवार्धकमेव
वावार्धक्यं, वृद्धाचें कर्म किंवा वा
धकं जें तेंच वार्धक्य. त. वृद्धपणा
२ वृद्धांश्चा समूह. अ. न.

वार्धुषिः वृद्धिगत्यांप्रयच्छतीति
वार्धुषिः, निंद्य वृद्धी घेणावा जो
ती. लोकांस कर्जें देउन त्याच्या
व्याजावर उपजीविका चालवि
णारा. इ. स्त्री.

वार्धुषिकः विग्रहादिपूर्वींच्या
शब्दाप्रमाणें. अ. पु.

वार्मणो वर्मणां कवचानां समूहो
वार्मणो, कवचांचा जो समुदाय
तें. त. वर्मांचा समूह. अ. न.

वार्षिकं वर्षासंभवं वार्षिकं, वर्षी
कालीं जें उत्पन्न तें. त. प्रायमा
णा अ. न. २ वर्षांचा. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

वालुकं बलतइतिवालु तदेव वा
लुकं, व्याप्त करितें जें तें बालु
तेंच बालुक. त. कांरुडी. अ. न.

वालेश्यः बलये उपहारायसंहि
तः बलेरपत्यं वा बालेश्यः, बलि
त्य. उपहार तदर्थं उपयुक्त किं
वा बलीचें जें अपत्य ती. त. शा
दय. अ. पु.

वाचदूकः अतिवदति वाचदूकः;
अत्यंत बोलती जो ती. क. वद
धा. व्यक्त वा कृष्ण. बहुभाषी. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

वाचतः वाच्यते स्म वाचतः,
स्वीकृत करिजेला जो ती. क. वृ
तुधा. वर्तन अ. वरलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

वाशिका उपयतइति वाशिका,
इच्छा करिजेत्ये जी ती. क. वश
धा. कांति अ. अरक्तप्रस. अडुच
सा. आ. स्त्री.

वाशितं वाच्यते इति वाशितं, प
स्थांचा शब्द जो ती. क. वस्पृधा.
शब्द अ. पस्थांचा शब्द. अ. न.

प. आ. स्त्री.

वारवाणः वारणवारयतीति वा
रवाणः, वारणाते निवारणकर
णाराजीतो. कृ. वृद्धा. आचर
णअ. आंगररवा नीळी इत्यादि
अ. पु. न.

वारस्त्री वारस्यसमुदायस्थस्त्री
वारस्त्री, समुदायानी जी स्त्री
ती. स. वैश्या. इ. स्त्री.

वाराही वराहस्येयंतस्त्रियत्वा
हाराही, वराहालाजी प्रियती
त. वाराही कंद. इ. स्त्री.

वारि विग्रहादिवारीशब्दाप्रमा
णी. उदक. इ. न.

वारिदः वारीणिददातीति वारि
दः, उदकाते देतो जीतो. कृ.
दाधा. दानअ. मेघ. अ. पु.

वारिपर्णी वारिणिपर्णांनि
यस्याः सावारिपर्णी, उदका
चेटायीं आहे पर्णाविस्वार जीत्वा
ती. स. जलकुंभी. इ. स्त्री.

वारिप्रवाहः वारिणः प्रवाहः वा
रिप्रवाहः, उदकान्वा जी प्रवाह
तो. स. पाण्याचा झरा. १ पाण्या

चा प्रवाह. अ. पु.

वारिवाहः वारीणिवाहयतीति
वारिवाहः, उदकाते वाहवितो
जी तो. कृ. वृद्धा. प्रापणअ.
मेघ. अ. पु.

वारी वारयते अनया वारी, आच्छा
दन करिजेते जीणे करून ती. कृ.
वृद्धा. आचरणअ. हनी बांध
ण्याची जागा. इ. स्त्री.

वारुणी वरुणस्येयं वारुणी, व
रुण संबंधी जीती. त. पश्चिम
दिशा. २ दूर्वा. ३ मद्य. इ. स्त्री.

वात्सकं वत्सानां समूहो वात्स
कं, वत्सांचा जी समुदायते. त
वत्सांचा समूह. अ. न.

वार्त्तः वृत्तिरव्यस्येति वार्त्तः,
जीविका आहे ज्यास तो. त. नि
रोगी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वार्त्ता वृत्तिरव्यस्या वार्त्ता, वृ
त्ती आहे जीस ती. त. लोकवृ
त्त. १ डोरलीवांगी. ३ उपजी
विका. अ. स्त्री.

वार्ताकुः विग्रहादिसर्वपूर्वी
या शब्दाप्रमाणे. उ. पु.

वास्तोष्पतिः वास्तोः पतिः वास्तो
 ष्पतिस्तु ह्य. गृह त्याचा जो मुख्य
 पती ह्य. देवता तो. स. इंद्र इ.
 पु. हिर्गि.

वास्तुः वस्तुणपरिग्रहोवास्तुः,
 वस्तुं करून वेष्टित जो तो.
 वस्तुनां वेष्टित रथादिक. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री

वाहः गान्धते अनेन वाहः, वह
 न हीतें जेणे करून तो. कृ. वह
 धा. प्रापण अ. अन्व. २ वाहू. ३
 पायल्या १२० ह्य. एक वाह म
 माण ४ वासामण अ. पु.

वाहद्विपत् वाहानां द्विपत् रा
 हाद्विपत्, पोळ्यांचा द्वेष करितो
 जो तो. स. महिष, गवा. त्. पु.
वाहनं वाहयतीति वाहनं. लोक
 जेणे करून गमन करितात ते क
 वहधा. प्रापण अ. बॅल घोडा इत्या
 दि अ. न

वाहसः वहतिशणिन आत्मवशं
 प्रापयतीति वाहसः, प्राण्यातें आ
 लवश करितो जो तो. कृ. वडधा.
 प्रापण अ. सर्पविशेष, उमार.
 अ. पु.

वाहा. वाहत इति वाहा, प्रचल क
 रित्ये जी ती. कृ. गहधा. प्रचल
 अ. शहु, सुज. आ. स्त्री.

वाहित्यं अवश्यं वहति वाहिनीसा
 तिष्ठत्यत्र वाहित्यं, अवश्य वाहणा
 री जी नाडी ती गहाल्ये जाचे राशीं
 तें. कृ. वाधा. गतिनिवृत्ति अ. हनी
 वा गंडस्थलांवा अधोभाग अन

वाहिनी वाहाः संत्यस्यां वाहिनी,
 अन्व आहत जीचा वारी ती. त.
 सेना. २ तीन गणरूप जी सेना ती
 एक वाहिनी ३ नदी. ई. स्त्री.

वाहिनीपतिः वाहिन्याः पतिः
 वाहिनीपतिः, सेनेचा जो स्वामी
 तो. स. सेनापति. इ. पु.

विः वातीति वि, गमन करणारा
 जो तो. कृ. वाधा. गति अ. पक्षी.
 इ. पु.

विकंकतः विकंकते इति विकंक
 त., ऊर्ध्वं गमन करितो जो तो.
 कृ. ककिधा. गति अ. हस्तविशे
 ष. अ. पु.

विकचः विगतः
 कचोस्मादिति विकचः, गत आदे
 संकोचित पणाजा पास्तून ती. स.

वासः वसंत्यत्रवासः, निवास
करितात जाचेदार्थी तें. कृ. वसधा
निवासअ. वसतिस्थान. २ निवा
स ३ पर. अ. पु.

वासकः वासयतीति वासकः,
रोगार्ते नाश करितो जो तो. कृ.
वसधा आच्छादन् अ. अडुळ
सा. अ. पु.

वासगृहं वासस्थगृहं वासगृहं,
निवास संबंधीं जें गृहते. स. मा
जघर. अ. न.

वासंती वसंतेषुष्यतीति वासंती
वसंत ऋतूचादार्थी जी पुष्यतती
त. मधुमाधवी. इ. स्त्री.

वासयोगः वासेयोगो वासयो
गः, स्रग्ंध करण्याविषयीं जो
उपाय तो. स. स्रवांसिकचूर्णवि
शेष. अ. पु.

वासवः वसूनि संत्यस्येति वा
सवः, प्रशस्त आर्हेत कल्पवृक्षा
दिरहें जासतो. त. इंद्र. अ. पु.

वासं विग्रहादिवस्त्रशब्दाप्रमा
णं. वस्त्र. स. न.

वासितं वासयतेस्मिन् वासितं. आ
च्छादित करिजेतें जें तें. कृ. वस

धा. आच्छादनादिअस्रवासयुक्तके
लेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री २
धान्य ३ पक्ष्यांचा शब्द. अ. न.

वासिता वासयते इति वासिता,
निवासित करित्ये जी ती. कृ. वस
धा. निवासअ. वाचको. २ हत्ती
ण. आ. स्त्री.

वासुकिः वसतिपाताले वासुकिः.
पातालाचेदार्थी वास करितो जो
तो. कृ. वसधा निवासअ. सर्पा
चा राजा. इ. पु.

वासुदेवः वसुदेवस्थापत्वं वासु
देवः, वसुदेवान्वा जो पुत्र तो. त.
कृष्ण. अ. पु.

वासूः वसतिमातुः समीपे वासू.
मातोत्रीच्या समीप भागीं वास
करित्ये जी ती. कृ. वसधा निवा
स. कुमारीहकन्या. ऊ. स्त्री.

वास्तुः वसंत्यत्र वास्तुः. निवा
स करितात जाचेदार्थी तो. कृ. व
सधा. निवासअ. घराची जागा
उ. पु. न.

वास्तुकं वास्तूकं वास्तोपववा
स्तुकं, वास्तूचेदार्थी जें विघमा
न तें. त. चंदन बहुवा. अ. न

विकृतः विकार्यतइति विकृतः,
विकारयुक्त असतो जीतो रु.
रूधा. विक्षेपअ. रीगी. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री २ वीषत्सरस अ.
पुलिं.

विकृतिः विग्रहादिविकारशब्दा
प्रमाणे. विकार. इ. स्त्री

विक्रमः विक्रमणं विक्रमः, अ
त्यंत जें सामर्थ्यं तो रु. क्रमुधा
पादविक्षेपअ. अतिपराक्रम २
विक्रमण. अ. पु.

विक्रयः विक्रयणं विक्रयः, वि
क्रेणं जें तो. रु. दुकीत्रधा द्रव्य
विनिमयअ विक्रेणं अ. पु.

विक्रयिकः विक्रयेण जीवतीति
विक्रयिकः, वस्त्रादिविकून जी
वन पावतो जीतो त विक्रया
रा, वाणी अ. पु.

विक्रान्तः विक्रामतिस्मैति वि
क्रान्तः, पराक्रम करिता झाला
जीतो. रु. क्रमुधा. पादविक्षेप
अ शूर. अ. पु.

विक्रिया विग्रहादिविकारशब्दा
प्रमाणे प्रकृतीचा अन्यथा भा
व आ. स्त्री.

विक्रेता विक्रीणातीति विक्रेता,
विक्रय करितो जीतो. रु. दुकी
त्रधा. द्रव्यविनिमयअ. विक्रया
रा, वाणी. अ. पु.

विक्रेयं विक्रीयतेइति विक्रेयं,
विक्रय करण्यास जें, योग्य तें.
रु. दुकीत्रधा. द्रव्यविनिमयअ.
विकायचाची वस्तु. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

विक्रुवः विक्रुवतेइति विक्रुवः,
स्वांगंधारण शक्त ते प्रत प्राप्त हो
तो जीतो रु. कुड्धा. गतिअ.
शोकादिकें करून भाव संग पाव
लेला विव्हल. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

विस्त्रावः विस्त्रवणं विस्त्रावः, वि
घातन रूप जो शब्द तो. रु. दु
रूधा शब्दअ. शिंक. अ. पु.

विगतः विगच्छतिस्मविगतः,
प्रसंप्रत अग्रस जो तो. रु. गम्ल
धा. गतिअ. तेजोहीन २ गेलें
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विगतार्तचा विगतं आर्तचं च
स्था. विगतार्तचा, गेला आहे
ऋतू जीचा ती. म. जी विरक्त

प्रकृल्लित वृक्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकर्तनः विशेषेण कर्तयति न क्त रोगानिति विकर्तनः, विशेषेण कर्तुं नक्त रोगाते छेदन करि तो जो तो. कृ. कृतीधा. छेदन अ. सूर्य. अ. पु.

विकलांगः विकलमंगमस्य विकलांगः, न्यून आहे अंग जाचें तो. स. ज्यास स्वभावतः कांहीं अवयव कमी आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकम्बरः विग्रहादिविकाशिशब्दाप्रमाणे. वि अ पु न. आ. स्त्री.

विकषा विग्रहादिसुट्याशब्दाप्रमाणे. कृ. कषधा. हिंसा अ. मं जिष्ठा आ. स्त्री.

विकसा विकसतीति विकसा, रोग शासन करित्येजा ती. कृ. कस धा. शासन अ. मजिष्ठा आ. स्त्री.

विकसितः व्यकासीदिति विकसितः, प्रकृल्लित होता जाहला जो तो कृ. कसधा. गति अ. प्रकृल्लित वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विकारः विकरणाविकारः, प्रकृती नाभन्यथाभाव जो तो. कृ. कृत् धा. करण अ. प्रकृतीचा अन्यथा भाव. अ. पु.

विकाशः विग्रहादिविकाशशब्दाप्रमाणे. प्रकाश. २ एकांतस्थ ल ३ विकास. अ. पु.

विकाशी विकृताते इति विकाशी. दीप्तिमान होतो जो तो. कृ. का शृधा. दीप्ति अ. विकास शील. वि. इन्. पुन ई. स्त्री.

विकाषी विकषतीति विकाषी, विकस पावतो जो तो. कृ. कषधा. हिंसा अ. अर्धादि पूर्वीच्या श. प्र.

विकिरः विकिरतीति विकिरः, विक्षेप करणारा जो तो. कृ. कृषा विक्षेप अ. पक्षी. अ. पु.

विकीरणः विकिरतीति विकीरणः, शक्य असतें जें तें. कृ. किल धा इवेत्य अ. रुईचें झाड अ.

विकुर्याणः विकुरुते इति विकुर्याणः, विकुरु करितो जो तो कृ. कुरुधा. करण अ. ज्याचें अंतः कर्णांत हर्ष जाहला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

(व.)

विग्रहकौश.

(व.)

५७७

आच्छादित करितो जो तो रु. छदि
धा संवरणअ. विस्तीर्ण व सुंदर
असा जो राजवाडा तो. अकां
पुछिंगी

विच्छर्दकः विच्छर्दयतीतिविच्छ
र्दक, सदीमिगान् असतो जातो
रु च्छदीधा सदीपनअ सुंदर
राजवाडा. अ. पु

विच्छायं वीनापक्षिणांच्छायावि
च्छाय, पक्ष्यांची जी छाया तें. स.
पक्ष्यांची छाया. अ. न

विच्छित्तिः विच्छेदनविच्छित्तिः,
द्वैधीकरणजेती रु छिदिदूधा
द्वैधीकरणअ. स्त्रियाचा एक प्रका
रचा हाव आहे. २. ज्ञान इ. स्त्री

विजनः विगतो जनोयस्माद्विज
न, गेला आहे लोक जा पासून
तो स. एकांतस्थल वि अ पु
न आ. स्त्री

विजयः विजयनविजयः, पनाकि
भव जो तो रु जिधा जयअ.
जय अ. पु.

विजिलं विजिनंविजिः, विजिंला
तीतिविजिलं, प्रसरणस्त्रयाच
जो ते. रु. विजीधा. भयचलनअ

२ लाधा. आदानअ साई सुद्धां
दहीं मष्टा इत्यादि. अ. न.

विज्ञः विजानातीतिविज्ञः, सर्व
जाणतो जो तो. रु. ज्ञाधा. अव
बोधनअ. प्रवीण २ कुशल वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

विज्ञातः अज्ञाधिविज्ञातः, जा
णिजेला जो तो. रु. ज्ञाधा. अव
बोधनअ. प्रसिद्ध. २. जाणलेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विज्ञानं विशिष्टं विविधं वा ज्ञानवि
ज्ञानं, विशिष्ट किंवा अनेक शि
ल्प शास्त्रीयज्ञान जे तें. स. शिल्प
शास्त्रादिविषयक ज्ञान. अ. न.

विज्ञानिकः विज्ञानमस्त्यस्यवि
ज्ञानिकः, विवेकज्ञान आहेजासतो
त निष्ठण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विटः वेदतीतिविटः, आक्रीशक
रितो जो तो. रु. विटधा. आक्री
शअ. धूर्त. २ उंदीर. ३ खदिर
- वृक्ष. अ. पु.

विटकं विट्यतेनेनेतिविटकः,
शब्द करितो जेणेकरून तो. रु.
विटधा. शब्दअ. फोड. अका.
पुछिंगी.

शी होत नाही अशी झाली ती स्त्री. आ. स्त्री.

विग्रः विगतनाभिकायस्वविग्रः गेला आहे नाभिका जाची तो. स. नकरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विग्रहः, विविधं स्वरवादि गृह्णातीति विग्रहः, अनेक स्वरवादि गृहण करणारा जो तो. कृ. ग्रहधा. उपादान अ. शरीर. २ विस्तीर्णता. ३ सुश. ४ शत्रु मंडकास-आग घालणें लुटणें इत्यादि. अ. पु.

विघ्नं विशिष्टैरद्यते विघ्नं, विशिष्टांनीं बाधित जेतो जेतो, गु. वांदि. मुक्त शेष जो तो. कृ. अदधा. नक्षण अ. देव पितर इत्यादि सारवाकून अवशेष राहिलेले जो जन. २ भोजन. अ. पु.

विघ्नः विहननं विघ्नः, अंतराय जो तो. कृ. हनधा. हिंसादि अ. अंतराय. विघ्न. अ. पु.

विघ्नराजः विघ्नानां राजा विघ्नराजः, विघ्नांचा जो स्वामी तो. स. गणपति. अ. पु.

विचक्षणः विचष्टे इति विचक्षणः स्पष्ट शोभणारा जो तो. कृ. चक्षि

कृधा. व्यक्तवाणी अ. पंडित. अ. पु. २ चतुर, शाहाणा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचचनं विचयो विचयनं, अच्येपण जें तें. कृ. चिचधा. चपन अ. शोधणें. अ. पु.

विचर्चिका विचर्चतीति चिचर्चिका, अंगाचा नाश करित्ये जी ती. कृ. चर्चधा. हिंसा अ. ७ गौरी सरक. ज. आ. स्त्री.

विचारणा विचारणं विचारणा, विचारण जें ती. कृ. चरधा. असं शय अ. प्रमाणादिकें करून अर्थाचा विचार करणें. आ. स्त्री.

विचारितः विचार्यते स्म विचारितः, विचार करितेला जो तो. कृ. चरधा. गति अ. विचारि. २ ज्याचा विचार केला तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचिकित्सा विचिकित्सनीति चिकित्सा, विशिष्टें करून चिकित्सन जें ती. कृ. कितधा. शागापनय नाच संशय. आ. स्त्री.

विच्छंदकः विशिष्टान्छंदयतीति विच्छंदकः, विशिष्टातें-

जी पासून ती. रु. तदंघा. हि सा
अ. अंगणामध्ये केलेले उपवेश
स्यान नदी बहुलं इत्यादि. इ. स्त्री

वितस्ति: वितस्यतीतिवितस्ति,
उपक्षय करणारी जी ती. रु. त
रूपा. उपक्षय अ. वीथ. इ. स्त्री

वितानं वितन्यतइतिवितानं,
विस्तीर्ण करिजेतें जें तें. रु. तनु
धा. विस्तार अ. बांदवा. अ. न.
२ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४
शून्य. ५ मद. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, वि
शेषं करून अथाकरिले जी ती.
रु. तुदधा. अथा अ. शाक विशेष
प. कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंदुःखम
स्मात् वितुन्नकं, गेलें आहे दु. ख
जापासून तो स. सुई आवडी.
अ. पु. २ कौशिंबीर. ३ मोरचूत.
अ. न.

वित्तं विद्यतेस्मवित्तं, लाभ क
रिजेतें जें तें. रु. विदूधा लाभ
अ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३
ज्यास विचार आहे तो. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, जेदन
जें तो. रु. दूधा. विदारण अ. हि.
धाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतिद्विदलं, विद
लित होतें जें तें. रु. दलधा. विदा
रण अ. वेळूच्या वेळांनी केलेले
पात्र कणिंग रोवडी इत्यादि. २
डाळिंचान्ना दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदा
रकः, विदारण पावतो
जो तो रु. दूधा. विदारण अ. रु
कलेल्या नदीमध्ये पाण्यासाठी
स्वरलेला स्वरगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलंविदारी,
विदारीचें जें मूल तें. क. पांढरा
सुच कोहाळा. इ. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधो वि
दारीगंधः सोस्या अस्तीतिविदा
रीगंधा, विदारि गंध आहे जीस
ती. त. सालपर्णी, सालवण.
आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेस्मविदितं, जा
णिले जें तें. रु. विदधा
ज्ञान अ. जाणलेला. २ स्त्रीकार

करितो जो तो. कृ. विट्धा. आक्रो
शअ. धूर्त. २ उंदीर. ३ श्वादिरव
क्ष. अ. पु.

विटकः विद्यतेनेनेतिविटकः, श
ब्द करिजेतो जेणें तो. कृ. विट्धा.
शब्दअ. फोड. अ. पु.

विटकं विशेषणरंभ्यंतेत्रविटकं
विशेषं करून शब्द करितात ज्या
चेगायीं तें. कृ. टक्किधा. बंधन अ
राजादिकांचे घरीं पक्ष्यां करितां
केलेलें गृह. अ. पु. न.

विटपः विटर्षः शास्त्राविस्तारोऽस्मात्की
तिविटपः, शास्त्राविस्तार आ
हे ज्यास तो. त. वृक्षाचा विस्तार
२. तृणादिकांचा गुच्छ. अ.
पु. न.

विटपी विटपाः संत्यस्येतिविट
पी, शास्त्रा आहेत जास तो.
त. वृक्ष. इन्. पु.

विट्श्वदिरः विट्गंधिः स्वदि
रः विट्श्वदिरः, विट्गंधिः अ
साजो श्वादिर तो. स. दुर्गंधिश्च
दिरवृक्ष. अ. पु.

विट्चरः विशंधिष्ठांचरतीति
विट्चरः, विष्टासंचारण करितो

जो तो. कृ. चरधा. गत्यादिअ.
गांव डुकर. अ. पु.

विडंगः विडतीतिविडंगः, आ
क्रोश करितो जो तो. कृ. विडधा.
आक्रोशअ. माजर. अ. पु.

विडालः विडतीतिविडालः, आ
क्रोश करितो जो तो. कृ. विडधा.
आक्रोशअ. माजर अ. पु.

वितंसः वितंस्यतेइतिवितंसः,
विशेषं करून मंडितकरिजेला जोतो
कृ. तसिधा. अलंकारअ. मृगप
क्ष्यांस धराचपाचा पाश. अ. पु.

वितंडा वितंडतिपरपक्षीनचावि
वंडा, परपक्षोपमर्द होतो जीणेंतो.
कृ. तडिधा. आघातअ. वादविशे
ष. आ. स्त्री.

वितथं विगतातथासत्यमस्मात्
इतिवितथं, गेलें आहे सत्यजा
पासूनतें. स. असत्य, खोटा. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

वितरणं वितीर्यतेइतिवितर
णं, देइजेतें जेंतें. कृ. तृधा. इ
चनाय. दान. अ. न.

वितर्दिः विगतातर्दिर्हिंसास्याद
तिवितर्दिः, निरुन आहे हिंसा

जी पासून ती. कृ. तदधा. हिंसा
अ. अंगणामध्ये केलेले उपवेश
स्थान वंदी बहुलें इत्यादि. इ. स्त्री

वितस्ति: वितस्थतीतिवितस्ति,
उपक्षय करणाशी जी ती. कृ. त
सूधा. उपक्षय अ. वीथ. इ. स्त्री

वितानं वितन्यतइतिवितानं,
विस्तीर्णं करिजेतें जें तें. कृ. तनु
धा. विस्तार अ. चांदवा. अ. न.
२ यज्ञ. ३ विस्तार. अ. पु. न. ४
शून्य. ५ मद. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

वितुन्नं वितुदतीतिवितुन्नं, वि
शेषं करून अथाकरिले जी ती.
कृ. तुदधा. अथा अ. शाकविशे
प. कुरडु. अ. न.

वितुन्नकः विगतंतुन्नंदुः स्वस
स्मात् वितुन्नकं, गंलें आहे दुःस
जा पासून तो स. सुई आचळी.
अ. पु. २ कोशिंबीर. ३ मोरचूत.
अ. न.

वित्तं विद्यतेस्मवित्तं, लाभक
रिजेतें जें तें. कृ. विदुधा. लाभ
अ. धन. अ. न. २ प्रख्यात. ३
ज्यास विचार आहे तो. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

विदरः विदरणंविदरः, नेदन
जें तो. कृ. दृधा. विदारण अ. हि
धाभाव. अ. पु.

विदलं विदलतिविदलं, विद
लित होतें जें तें. कृ. दलधा. विदा
रण अ. वेळूच्या वेळोनी केलेलें
पात्र कणिंग चोवळी इत्यादि. २
डाकिंबाचा दाणा. अ. न.

विदारकः विदार्यतेइतिविदा
रकः, विदारण पावती
जोतो कृ. दृधा. विदारण अ. स
कलेल्या नदीमध्ये पाण्यासाठी
खटलेला खळगा. अ. पु.

विदारी विदार्याः मूलविदारी,
विदारीचें जें मूल तें. त. पांदरा
सुय कोहाळा. इ. स्त्री.

विदारीगंधा विदार्याः गंधोवि
दारीगंधः सोस्या अस्तीतिविदा
रीगंधा, विदारि गंध आहे जोस
ती. त. सालपर्णी, सालवण.
आ. स्त्री.

विदितं विद्यतेस्मविदितं, जा
शिल्लें जें तें. कृ. विदधा.
ज्ञान अ. जाणलेला. २ स्वीकार

श. स्त्री.

विदुः वेत्तिसंज्ञामत्रघातेनविदुः,
आचेरायीं आपाताने सूचने
प्रतपायतो जो तो. क. विदधा.
ज्ञानअ. हत्तीच्या गंडस्थळाच्या
मध्येजे अचकाशस्थान तो उ.
पुल्लिंगीं.

विदुरः वेदनशीलोविदुरः, ज्ञा
न शीलजो तो. क. विदधा. ज्ञा
नअ. ज्ञाता. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिं.

विदुलः विद्यतेइतिविदुलः, ज
लाश्रयेकरून असतो जो तो.
क. विदधा. सत्ताअ. वेत्त. अ.
पुल्लिं.

विंदुः वेत्तितच्छीलोविंदुः, ज्ञान
शीलजो तो. क. विदधा. ज्ञान
अ. ज्ञाता. वि. उ. पु. स्त्री. न.

विद्धः पिद्यतेस्यविद्धः, वेदन
करिजेलाजो तो. क. व्यधधा. का
डनअ. वेधपाडलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

विद्धकर्णी विद्धः पणरूपः क
र्णीअस्याइतिविद्धकर्णी, विद्ध
अब्धेपणरूपकर्ण जोचा ती. स.

पाहाडमूळ. ई. स्त्री.

विद्याधरः विद्यायागुटिकांजना
दिविद्यधिण्याधरोविद्याधरः, गु
टिका अंजन इत्यादिविद्येचे
धारण करितो जो तो. स. देवविशे
ष. अ. पु.

विद्युत् विशीषेणद्योततेविद्युत्.
विशीषेकरून कांतिमतीजोती.
क. द्युतधा. दीप्तिअ. विद्युत्ता. न. स्त्री.

विद्रधिः विद्रंवेदनाधीयतेस्यामि
तिविद्रधिः, वेदना धारण करि
त्ये जीन्वारायीं ती. क. दुधाजूधा.
धारणअ. उदर गाल कान इत्यादिकां
वरजो फोड होतो तो रोग. इ. स्त्री.

विद्रवः विद्रवणंविद्रवः, अर्था
दिसंद्रावशब्दप्रमाणे. पलायन,
पळणे. अ. पु.

विद्रुत्तः विद्रुयतेस्यविद्रुत्तः, द्रवी
भूत करिजेला जो तो. क. दुधाग
तिअ. द्रवीभूत. २पातक. ३पळावे
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विद्रुमः विशिष्टद्रौमवोविद्रुमः,
विशिष्टवृक्षाचेरायीं जो उसन्नतो.
त. रत्नविशेष, पोवळे. अ. पु.

विद्रुमलता विद्रुमस्येवलतावि

दुमलता, विदुभाचे सारस्वि
जीलता ती. स. स्वामिकद्र
अविशेष ज्यास पवारी असें
क्षणतात ती. आ. स्त्री.

विद्वान् वेत्तीतिविद्वान्, जा
णणारा जो तो. कृ. विदधा. ज्ञा
नअ. पंडित. २. ज्ञाता. वि. स.
पु. ई. स्त्री. त. न. ३. आत्मज्ञ.
स. पु.

विद्वेषः विद्वेषतीतिविद्वेषः, वै
रजें तो. कृ. द्विषधा. अप्रीतिअ
र्थ. वैर. अ. पु.

विधवा विगतोधवोयस्याइति
विधवा, गेला आहे प्रतीजी-
वा ती. स. जीवानवरा मेला
ती वाचको. आ. स्त्री.

विधा विधानंविधा, समृद्धीजी
ती. कृ. दुधा. ऋधा. धारणअ. प्र
कार. २. समृद्धि. ३. विधान ४. वर्त
न. आ. स्त्री.

विधाता विशेषेणदधातीतिवि
धाता, विशेषेंकरून पोषणक
रितो जो तो. कृ. दुधा. ऋधा. प्रेष
णअ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

विधिः विधत्तइतिविधिः, वि

श्वातें करितो जो तो. कृ. दुधा
ऋधा. धारणअ. ब्रह्मदेव. २. देव.
३. शास्त्रोक्त. ४. नियोगशास्त्रवि
धि. ५. विधान, कर्तव्य. इ. पु.

विधुः विध्यतिविरहिणंविधुः, वि
रहीपुरुषातें किरणानिताडन
करितो जो तो. कृ. व्यधधा. ताड
नअ. विष्यु. २. कापूर. ३. चंद्र. ४.
राक्षस. उ. पु.

विधुतं विधुयतेस्मविधुतं, स्व
कं करिजेले जें तें. कृ. धुधातु.
विधूननअ. टांकलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

विधुननं विधुतिविधुननं, कंप
नजें तें. कृ. धुधुधा. कंपनअ.
कांपणें. अ. न.

विधुंतुदः विधुंतुदतीतिविधुंतु
दः, चंद्रातें व्यथा करितो जो तो.
कृ. तुदधा. व्यथनअ. नाहुनामा
ग्रह. अ. पु.

विधुरं विगताधूः कार्यभागोय
न्मिन्तद्विधुरं, गेला आहे कार्य
भाग जाचेवारींतों. स. अत्यंत
विद्योग. २. पिकल. अ. न.

विधुचनं विधुतिविधुचनं, कंप

न जें तें. कृ. धूधा. विधूननअ.

विधूननं विधूतिर्विधूननं, कंप
न जें तें. कृ. धूधा. कंपनअ.
कंपणें. अ. न.

विधेयः विधातुंशक्तीविधेयः, प्र
वृत्तिनिवृत्तीचेठायीं धारणकर
ण्यास जो शक्य तां. कृ. दुधाज्
धा. धारणअ. वचनांत राहणा
रा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विनयग्राही विनयंगृहीतुंशी
लमस्यविनयग्राही, नम्यतावृ
हण करितो जो तो. कृ. ग्रहधाउ
पादानअ. वचनांत राहणारा.
वि. इन्. पु. इं. स्त्री. इ. न.

विना विविगतमिति विना, वि
गत स्र. गंचून एतदर्थक जें तें.
त. वर्जनार्थक. अव्य. उ. क्षण
मस्युत्सहतेनसांविना.

विनायकः विशिष्टोनायकोवि
नायकः, विशिष्ट असाजो नाय
क तो. स. गणपति. शुकु. ३ ग
कड पक्षा. अ. पु.

विनाशः विनशानंविनाशः, अ
दर्शन जें तो. कृ. गशाधा. अदर्श

नअ. नाश. २ अदर्शन. अ. पु.

विनिमयः विनिमयतेसविनि
मयः, मोबदला होतो जो तो. कृ.
सेड्धा. प्रणिदानअ. मोबदला
अ. पु.

विनीतः व्यनाथिविनीतः, विशो
पेंकरून नेथिजेला जो तो. कृ. णि
ज्धा. प्रापणअ. नम्र. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

विंध्यः इध्यतेसोविंध्यः, दीक्षिमा
न होतो जो तो. कृ. जिइंधीधा. दी
क्षिअ. विंध्यपर्यंत. अ. पु.

विन्नः विद्यतेस्यविन्नः, विचार
करिजेला जो तो. कृ. विदधा. वि
चारणअ. निवारी. २ मिळालेला.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विपक्षः विरुद्धपक्षोस्यविपक्षः,
विरुद्ध आहे पक्षजाचा तो. सा
शत्रु. अ. पु.

विपंची विविधंपच्यतेस्वरौत्रेति
विपंची, नानाप्रकारचेस्वरउस
त्तहोताहेत जीचेठायीं ती. कृ. दु
पचपृधा. पाकअ. वीणा. इं. स्त्री.

विपणः विपणनंविपणः, विक्र
यजो तो. कृ. पणधा. व्यवहान

अ. विक्रमं. अ. पु.

विपणिः विपणी विपण्यंतेस्थां
विपणिः, व्यवहार करिजेतो जी
चेठार्यां ती. इत्यादि पूर्वीच्या श.
प्र. बाजार. २. विकार्याची वस्तु
इ. २ ई. स्त्री.

विपत्तिः विपदनं विपत्तिः, आप
ती जी ती. कृ. पदधा. गतिअ. आ
पत्ती. इ. स्त्री.

विपथः विकृद्धः पंथाविपथः, वि
रुद्ध जो मार्ग तो. स. वाईट मा
गं. अ. पु.

विपद् विग्रहादिविपत्तिश. प्रमा
णं. इ. स्त्री.

विपर्ययः विपर्ययणं विपर्ययः,
विपर्ययस जो तो. कृ. इण्धा. ग
तिअ. व्यतिक्रम. अ. पु.

विपर्यायः विग्रहादिसर्वपूर्वी
च्या शब्दाप्रमाणं.

विपर्यासः विपर्ययस न विपर्यास
व्यतिक्रम जो तो. कृ. असकृधा. से
पअ. अर्थपूर्वीच्या श. प्र.

विपश्चित् विग्रहकृष्टं चिंतयतीति
विपश्चित्, विग्रहकृष्टातं चिंतनक
रणारा जो तो. कृ. चितीधा स्मृ

तिअ पंडित. त. पु.

विपादिका विपद्यतेन वा विपादि
का, विपत्ति होत्ये जेणे करून ती.
कृ. पदधा. गतिअ. पायांच्या घों
राफुटण्याचा रोगविशेष. आ. स्त्री.

विपाशा विगताः पाशाः चत्रवि
पाशा, गेले आहेत पाशा हस स
चपाशा जी चाठार्यां ती स. नदी
विशेष. आ. स्त्री.

विपाद् विग्रहादिपूर्वीच्या श. प्र.
विपाशानदी त. स्त्री.

विपिनं वेपंतं तर्वादयोत्र विपि
नं, कंपित होतात तर्वादिक जा
चेठार्या तें. कृ. दुवेपृथा. कंपनअ
अरण्य. अ. न.

विपुलं विपोलतीति विपुलं, मह
त्व पावतें जें तें. कृ. पुलधा. मह
त्वअ विस्तीर्णं वि. अ. पु. न आ
स्त्रीलिंगं

विप्रः विप्रातीति विप्रः, विशेषे
करून पूरण करणारा जो तो.
कृ. प्राधा. पूरणअ. ब्राह्मणअ. पु.

विप्रकारः विप्रकरणं विप्रकारः,
अपकार जो तो. कृ. दुकृष्ठा क
रणअ. अपकार अ. पु.

विप्रकृतः विप्रकारिविप्रकृतः
 विवर्ण करिजेतो जो तो. कृ. कृ.
 अथा. करणअ. हल का फैलेला.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रकृष्टकं विगतप्रकृष्टयस्या
 दिति विप्रकृष्टकं, गोलें आहे सा
 मीप्य जापासून तें. स. दूय व्यय
 हित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विप्रतीसारः विकृष्टप्रतिसर
 तीति विप्रतीसारः, विकृष्टप्रत
 नष्ट करितो जो तो. कृ. सृधा. ग
 ति अ. पश्चात्ताप अ. पु.

विप्रयोगः विप्रयोजनं विप्रयो
 गः, वियोजन जें तो. कृ. सुजि
 रूधा. योगअ. प्रीतियुक्ताचा वि
 योग. अ. पु.

विप्रलब्धः विप्रलभ्यते स्म वि
 प्रलब्धः, विप्रलब्ध करिजेला
 जो तो. कृ. डुलभपृधा. प्राप्ति अ
 वंचना पावलेला. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

विप्रलंभः विप्रलब्धिर्विप्रलंभः
 विच्छेद जो तो. कृ. डुलभपृधा.
 प्राप्ति अ. वंचनायुक्तभाषण.
 अ. पु.

विप्रलापः विकृष्टः प्रलापो विप्रला
 पः, विकृष्ट जें भाषण तें. स. विक
 र्ष्टभाषण. अ. पु.

विप्रश्रिका विविधः प्रश्नोऽस्य स्या
 इति विप्रश्रिका, अनेक प्रकार
 चा आहे प्रश्न जीस ती. त. श्र
 भाश्रम जाणणारी स्त्री. आ. स्त्री.

विप्रुट् विगतः प्रोपोदा होय स्याः
 विप्रुट्, गोला आहे दाह जी पा
 सून ती. स. पाण्याचा बिंदु.
 पृ. स्त्री.

विप्रुचः विप्रुचनं विप्रुचः, उपस
 र्गं विशेष जो तो. कृ. पुडु. धा. ग
 ति अ. उपद्रव विशेष. २ प्रलप.
 अ. पु.

विबंधः विबध्यतेनेनेति विबं
 धः, बंधन होतें जें जें करून तो
 कृ. इति. बंधधा. बंधन अर्थ.
 मलसूत्र निबंध. अकारांत.
 पुल्लिं.

विबुधः विशेषेण बुध्यत इति
 विबुधः, विशेषें करून बुद्धि सु
 क्त असतो जो तो. कृ. इति. बु
 धिबधा. बोधन अर्थ. शानी,
 पंडित. अ. पु.

विभवः विभवतीतिविभवः, स
पर्यम्सतो जो तो. कृ. भूधा. स
ताअ द्रव्य अ. पु.

विभाकरः विभाफांतिस्तां करो
तीतिविभाकरः, कातीतं करि
तो जो तो. कृ. कृधा. करणअ
सूर्य अ. पु.

विभावरी विभातिनक्षत्रादिभि
रितिविभावरी, नक्षत्रादिकांनीं
शोभत्ये जी ती. कृ. भाधा दीप्ति
अ. रात्रि. इं. स्त्री.

विभावसूः विशिष्टाभावसूर्य
नयस्यसविभावसूः, विशिष्ट
ह्य तेज आहे द्रव्य जानें तो
स. अग्नि. २ सूर्य. उ. पु.

विभीतकः विगतंभीतंरोगप्रयंयस्या
दितिविभीतकः. गेले आहे भीत
ह्य. रोगप्रयजा पासून तो. स.
वेहळ्याचें झाड. अ. पु.

विभीतकी विशिष्टंभयमस्या
इतिविभीतकी, उक्तह्य आहे म
यह्य. भूत निवासले करून भय
जी पासून ती. स. वेहळ्याचें
झाड. इं. स्त्री.

विभ्रूतिः भवनंभ्रूतिः विशिष्ट

भूतिर्विभ्रूतिः, विशिष्टजी भू
तिह्य. ऐश्वर्य ती. स. ऐश्वर्य. इ.
स्त्रीलिं.

विभ्रूषणं विभ्रूष्यतेनेनविभ्रूष
णं, भ्रूषित होती जेणें तें. कृ. भ्रू
षधा. अलंकारअ. अलंकार.
अ. न.

विभ्रमः विशेषेणभ्रम्यतेइतिवि
भ्रमः, विशेषे करून जो भ्रम
ह्य. अनवस्थान तो. कृ. भ्रमुधा.
अनवस्थानअ. स्थिरांचा एक
भाव आहे. २ शोभा. ३ फांति.
अ. पु.

विभ्रार्द्र विभ्रार्द्रतेइतिविभ्रार्द्र
अत्यंत शोभणारा जो तो.
कृ. भ्रार्द्रधा. दीप्तिअ. अतिश
यें करून शोभणारा. जू. पु. न.
स्त्रीलिं.

विमनाः विगतंमनोयस्यविम
नाः, गेले आहे मन. स्थैर्य जानें
तो. स. विरस जाहलेला. वि. स.
पु. स्त्री. न.

विमयः विग्रहादिनियमवाच्य
प्रमाणें. मोबदला. अ. पु.

विमर्दनं विमर्दोविमर्दनं, कुकु

मादिक्षोदजो तें. कृ. मृदधा. क्षो
दअ. मर्दन. अ. न.

विमला विगतोमलोपयासाविम
ला, नष्ट केला आहे मल जीणें ती.
स शिकेकाई आ. स्त्री.

विमातृजः विमातृ. जातीविमा
तृजः, साचत्रमाते पासून झाला
जो तो कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ.
साचत्रबंधु. अ. पु.

विमानं विशिष्टं मानयंत्यनेनेति
विमानं, पुरुषांतें मानिताहेत
जेणें करून तें. कृ. मानधा. पूजा
अ आकाशमार्गें जावयान्वादेचां
सायानविशेष अ. न.

विचत् विश्वित् एतिव्याप्नोतीति
विचत्, विश्वानें व्याप्त करि
तें जें तें. कृ. इण्धा गतिअ. आ
काश त् न

विचद्रंगा विचतः गंगाविचद्रंगा,
आकाशमचंपीजी गंगाती. स.
स्वर्गंगा, मागीरथी. आ. स्त्री.

विचमः विग्रहादिविचामाच्चा
प्रमाणें. योगसाधनास अंगभू
तजो समय तो. अ. पु.

विचात्तः विकृद्ग्यातमस्थविचा

तः, विकृद्-आहे चेषित जावें
तो. स. दांडगा. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिं. "

विचामः विचमनंविचामः, संय
मजो तो. कृ. यमधा. उपरमअ
योगसाधनास अंगभूतजो स
मय तो. अ. पु.

विरजस्तमाः विगतं रजस्तम
मीयस्मात्सविरजस्तमाः, गेले
आहेत रजस्तमोयुण जा पासूनतो
स. सत्वयुणी. वि. स्. पु. न. स्त्री

विरतिः विरमणं विरतिः, उपरम
णजें ती. कृ. रमुधा. कीडाअ. उ
परति. इ. स्त्री.

विराट् विशेषेण राजते इति विरा
ट्, विशेषें करून देदीप्यमानहो
णारा जो ती. कृ. राजृधा. दीप्त
यं क्षत्रिय. जू. पु.

विरावः विशेषेण रूपत इति वि
रावः, विशेषें करून शब्दकरितो
केक. रुधा. शब्दअ. शब्द. अ. पु.

विरिंचः विरिंचिः विरच
यतीति विरिंचिः, विश्वानें रचित
करितो जो तो. कृ. रचधा. प्रति
पत्नअ. ब्रह्मदेव. अ. पु.

विरूपाक्षः विविधरूपाण्यक्षी
विद्यस्वसः विरूपाक्षः, अनेकविध
स अनेकप्रकारची आहेत नेत्रें जा
रीतो. स. महादेव. अ. पु.

विरोचनः विरोचते इति विरोच
न, प्रकाशित होतो जो तो. क. रुच
यादीप्ति. अ. सूर्य. २ चंद्र. ३ अग्नि.
प्रल्हादान्वा पुत्र. अ. पु.

विरोधः विरुध्यते इति विरोधः,
वैरजें तो. क. रुधिरधा. आवर
ण. अ. वैर. अ. पु.

विरोधनं विरोधो विरोधनं, विरो
ध जो तें. क. रुधिरधा. आवरण
अ. विरोध. अ. न.

विरोधोक्तिः विरोधस्योक्तिर्वि
रोधोक्तिः, विरोधसंबंधी जी उक्ति
ती. स. विरुद्ध सापण. इ. स्त्री.

विलक्षः विशेषणलक्षयतीति
विलक्षः, विशेष करून दिसतो
जो तो. क. लक्षधा. आलोचन
अ. शक्रवर्णः. २ आश्चर्ययुक्त.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलक्षणं विगतं लक्षणमस्ति
नूतदिलक्षणं, गेळें आहे आ-
लोचन स. कारणस्थिती जा

चेदारीं तें. स. कारणरहितस्थि
ति. अ. न. २ भिन्न. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

विलंबितं विलं चते करचरण
घट्टेति विलंबितं, करचरणाय
पचव विलंबित होतो जाचेदारीं
तें. क. लविधा. अवस्वसन. अ.
सावकाश. अ. न.

विलंभः विलम्बिर्विलंभः, विस
जंन जें तो. क. दुलभपथा. प्राप्ति
अ. फारदणें. अ. पु.

विलापः विलपत इति विलापः,
रोदनपूर्वक सापण जें तो. क.
लपथा. चक्रवाक अ. रोदनपूर्व
क सापण. अ. पु.

विलासः विलसनं विलासः, ने
ष्टा जी तो. क. लसधा. क्रीडन. अ.
स्त्रियांच्याचेष्टा. अ. पु.

विलीनः विलीयते स्म विलीनः,
लीन करिजेला जो तो. क. ली
ङ्धा. श्लेषण. अ. पातळ झाले
ला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विलेपनं विलिष्यतेनेन विले
पनं, विलेपन करिजेतें जें जें
करून तें. क. लिपधा. उपदे

हअ. शरीरास उरी करण्णास वो
ग्यसुवासिक द्रव्यविशेष ज्यास उ
रणे असे ह्यणतात ते. २. केशरादि
कान्दी उरी. अ. न.

विलेपी विलिंपतीति विलेपी, वरुण
पावलेजी ती. कृ. लिपधा. उपदेह अ
कण्हेरी. ई. स्त्री.

विषयः विविधं हन्यते नेनेति विषयः,
विविध गमन करिजे तें जेणें करू
न तो. कृ. इनधा. हिंसादि अ. ध्या
नादिपर्याहार. २. मार्गः अ. पु.

विषयिकः विविधं वाचयं वाचय ह
तीति विषयिकः, नाना प्रकारक
वार्ता व मार्ग यातें वाह तो जी तो
कृ. वार्ता वाहन काकड्या. अ. पु.

विचरं विचते इति विचरं, स्त्रीकृत
करिजे लें जें तें. कृ. वृत्रधा. वरण
अ. छिद्र. अ. न.

विचूर्णः विगतोरणो यस्य विचूर्ण
गेलें आहे रूप जाचें तो. स. नी
च, पामर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचशः विरुद्धं वधीति विचशः,
विरुद्धेच्छा करितो जी तो. कृ. व
शधा. कांति अ. मरण जवळ आ
ल्यासु कें जो बुद्धि विचळ झाला

ती. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचस्थान् विचस्ते जो स्यास्तीति
विचस्थान्, तेज आहे जास तो. न
सूर्य. २. देव. न. पु.

विवादः विरुद्धो वादो विवादः, वि
रुद्ध जो वाद तो. स. देण्या घेण्या
वट्टल वगैरे वाद. अ. पु.

विवाहः विशिष्टं च हनं विवाहः, वि
शिष्ट जें प्रापण तो. कृ. वहधा. प्राप
ण अ. लग्न. अ. पु.

विचिक्तः विविनक्ति जनो अवि
चिक्तः, जन जाचें वाणी पृथग्भा
वें करून राहात नाही असा जो
तो कृ. विचिर्धा. पृथग्भा व अ.
एकांत. २. पवित्र. ३. विचार शील.
४. वेगळा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विचिद्यः विचित्रा विधास्य विचि
पः, विचित्र आहे प्रकार जाचो तो
स. नाना प्रकारचा. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

विचेकः विचेचनं विचेकः, विचे
चन ह्य. विचार जो तो. कृ. विचि
र्धा. पृथग्भा व अ. विचार. २. पृ
थक्पणा. अ. पु.

विच्योकः विशेषेण गर्वतीति वि

बोकः, विशेषकरून गर्वितअ
सतो जो तो. क. गर्वधा. दपंअ.
स्त्रियांचा एक हावक्षगवांनें पती
चा अनादरकरणें. अ. पु.

विट् विशाल्युदरादाविति विट्, उ.
दरादिकाचेवायीं प्रविष्ट असलेजी
ती. क. विशधा. प्रवेशनअ. वि
छा. २ मनुष्यः ३ वैश्यः ३ स्त्री.

विशंकटं विस्तृतंशंकटंविशंकट, वि
स्तृतंशंकटंविस्तारणं. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

विंशतिः विंशानांपूरणाविंशति,
विंशतिसंख्येची जी पूरण करी
ती. त. विंशतिसंख्या. २ वीस
मनुष्यादि. इ. स्त्री.

विशदः विशीयतइतिविशदः,
तीक्ष्णकिंवा स्वच्छकेलेला जोतो
क. पद्मधा. शातनअ. स्वच्छ. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

विशारः विशारणंविशारः, हिंसन
जोतो. क. शूधा. हिंसाअ. वा
रसारणे. अ. पु.

विशाल्या विगतंशल्यमनयाविश
ल्या, विगतआहेरुकुक्ष. शल्पजीणेंक
रून ती. स. शुद्धवेल. २ कळला

वी. ३ दांती. ४ त्रिपुरदानामकव
नौषधी. आ. स्त्री.

विशसनं विशस्यतेविशसनं, व
धजोतें. क. शसुधा. हिंसाअ.
गरमारणें. अ. न.

विशारवः विशारवायांजातःवि
शारवः, विशारवांचेवायीं जो झा
ला जो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

विशारवा विशारवर्तइतिविशारवा,
व्याप्तकरित्येजीती. क. शारवधा.
व्याप्तअ. विशारवा नक्षत्र. आ. स्त्री.

विशायः विशयनंविशायः, पर्या
वेंकरून जें शपन तो. क. शीडू
धा. स्वप्नअ. पाहरेकरी. अ. पु.

विशारणं विशीयतेविशारणं,
हिंसनजेंतें. क. शूधा. हिंसाअ.
वध. अ. न.

विशारदः विशिष्टाशारदायस्य
विशारदः, विशिष्ट आहे शारदा
क्ष. सरस्वतीजास तो. स. पंडि
त. २ दांडगा. अ. पु.

विशालं विग्रहादिविशंकटश
दाप्रमाणें. विस्तीर्ण. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

विशालता विशालस्यभावी

विशालता, विशाल स्म. विस्तीर्ण
त्वान्वाजो भावती. त. विस्तार.
आ. स्त्री.

विशालत्वक विशालत्वगस्यवि
शालत्वक, दीर्घ आहे लन्वाजा
ची तो. स. सातवणाचें शब्द.
व. पु.

विशाला विशलतीतिविशाला,
विशेषे करून विस्तार करिल्ले
जी तीं. क. शब्धा. गतिअ. मो
री कवडळ. आ. स्त्री.

विशिरवः विशिष्टाशिरवाग्रमस्य
विशिरवः, उत्तम आहे अग्रजा
चें तो. स. गण. अ. पु.

विशिरवा विशेषेस्यामितिविशि
रवा, गमन करितात जींचेवाचीं
ती. क. शब्धा. स्वप्नअ. गावां
तील लहान मार्ग. आ. स्त्री.

विशेषकं विशिनष्टीतिविशेषकं,
सूचित करणारें जें तें. क. शि
षूधा. विशेषणअ. कस्तूरीचा
पगेंरे कपाडीं लावलेला टिळा.
अ. पु. न.

विश्रंप्तः विग्रहादिविश्रंप्तशब्दा
प्रमाणे. विश्वास. २. शृंगाराविप्र

चीं स्त्रियांची प्रार्थना. अ. पु.

विश्राणनं विश्राण्यतेविश्राणनं,
देउजेंतेंजें तें. क. श्रणधा. दानअ
दान देणें. अ. न.

विश्रावः विश्रवणंविश्रावः, अ
तिप्रसिद्धीजी तो. क. शुधा. श्रव
णअ. अत्यंत प्रसिद्धि. अ. पु.

विश्रुतः जश्नावीति विश्रुतः, श्रव
ण करिजेला जो तो. क. शुधा.
श्रवणअ. प्रख्यात. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

विश्वे विशंतिकर्मास्वितिविश्वे, आ
द्वादिकर्मांचेवाचीं प्रवेश करिता
त जें तें. क. विशाधा. प्रवेशनअ
देवांचे गणविशेष अ. पु. २ सर्व
३ सुंदर. अ. न.

विश्वकद्रुः विश्वंकं दत्ते इति वि
श्वकद्रुः, विश्वाप्रत आक्रंदन करितो
जो तो. क. कदिधा. आह्दनाए
शिकारीचा कुत्रा. उ. पु.

विश्वकर्मा विश्वंकर्मास्मादस्य
वा विश्वकर्मा, विश्व आहे कर्म
जापासून किंवा विश्व आहे क
र्म जाचें तो. स. देवांचा शिल्पि
विशेष, देवांचा कर्तार. न. उ.

विश्वचन्द्रः विग्रहादिसर्वं
विश्वचन्द्रशब्दाप्रमाणैः सर्वत्र
गमनकरणारा. वि. च. पु. न.
इ. स्त्री.

विश्वभेषजं विश्वस्यत्ते
पजंविश्वभेषजं, विश्वाचें जें
औषधतें. स. सं. अ. न.

विश्वंभरः विश्वंविभर्त्ततिवि
श्वंभरः, विश्वाचें पोषण करितो
जो तो. क. दु. मृ. जू. धा. पोषणअ
विष्णु. अ. पु.

विश्वंभरा विश्वंविभर्त्ततिविश्वं
भरा, जगातें धारण करित्वे जी
ती. क. दु. मृ. जू. धा. धारणअ. पृ
थ्वी आ. स्त्री.

विश्वसृष्ट विश्वसृजतीतिविश्व
सृष्ट, विश्वाते उत्पन्न करितो जो
तो. क. सृजधा. विसर्गअ. ब्रह्म
देव. ज. पु.

विश्वस्ता विफलंभसितीतिवि
श्वस्ता, विफल आहे जीवन
जीचें ती. क. श्वसधा. प्राणनअ
विधवा, रंडा. आ. स्त्री.

विश्या विशतीतिविश्या, व्याप्ति
करित्वे जीती. क. विशधा. प्रचे

शअ. अतिविषा. आ. स्त्री.
विश्वासः विश्वसनंविश्वासः,
विश्वसनजें तो. क. श्वसधा. प्रा
णनअ. सरवसा. अ. पु.

विषंवेवेष्टिषिपं, व्याप्तकीतें जेंते.
क. विष्ठा. व्याप्तिअ. सोमलाहि.
अ. पु. न. २ उदक. अ. न.

विषधरः विषस्यधरोविषधरः, विषा
धारण क. ती जो तो. स. सर्प.
अ. पु.

विषमच्छदः विषमाः छदाः य
स्त्रिषमच्छदः, विषम ह. स
प्त आहेत छदें ह. पत्रें जास तो.
स. सातवणाचें झाड. अ. पु.

विषयः विषयनंविषयः, अत्र
यणजें तो. क. विष्ठा. बंधनअ
देश. २ इंद्रियग्राह्य. ३ रूपरस
गंधस्पर्श हे पांच विषय ४ आ
श्रय. ५ ज्याचा जो नित्य सेव
न करावयाचा तो त्याचा विषय.
अ. पु.

विषयि विषयोस्थास्तीतिविष
यी, विषय आहे प्रियजास तें.
त. इंद्रिय. न. न.

विषयैद्यः विषस्यवैद्योविषयै

यः, विधानाजो वैद्यती. सं-
विषहारक वैद्य. अ. पु.

विषा वैवेष्टीतिविषा, सर्वोस-
व्याप्त करित्ये जी ती. कृ. विष्णु
धा. व्याप्तिअ. अतिविषा. आ.
स्त्रीति.

विषाणं व्यस्तीतिविषाणं, वि
विषाकाने—गहनैर्जेतै. कृ. असधा.
मुविअ. पशूचं शिंग. २ हस्तिदं
त. अ. पु. न.

विषाणी विषाणमस्यस्यावि
षाणी, शृंगसरश आहे पर्व
जी जी ती. त. मेढशिगी. २ पशू
चं शिंग. ३ हस्तिदंत. ई. स्त्री.

विषुचं अहोरात्रयोर्विषुसाम्यं
यत्रास्तितद्विषुचं, रात्रीचं व दि
वसाने आहे साम्य जाचेठायीं
तै. त. तुला आणि मेष ह्या सं-
क्रांतींच्या कालां दिवस व रात्री-
चे मान समान होतें तो काल.
अ. पु. न.

विषुवत् विग्रहादिसर्वपूर्वांच्या
शब्दाप्रमाणें. त. न.

विफिरः विग्रहादिविफिरशब्दा
प्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विष्टपं पिंशंस्यत्रेतिविष्टपं, प्रवेश
करितात जाचेठायीं तै. कृ. विश
धा. प्रवेशनअ. घृतल. अ. पु. न.

विष्टरः विस्तीर्यतेइतिविष्टरः,
विस्तीर्ण करिजेतो जी तो. कृ.
स्मृत्रधा. आच्छादनअ. आस
न. २ वृक्ष. ३ दर्भमुष्टि. अ. पु.

विष्टरश्चः विष्टरोदर्भमुष्टिस
हच्छ्वसीचस्यविष्टरश्चः, दर्भ
मुष्टी सारखे आहेत कर्ण जाचे
तो. स. विष्णु. म्. पु.

विष्टिः वेषणंविष्टिः, बलात्कारा
नें राकणें जेंती. कृ. विषधा. विप्रयो
गअ. नरकामध्यें बलात्कारानें
राकणें. इ. स्त्री.

विष्टा कुस्मितंविष्टितेउदरे
इतिविष्टा, उदरास. जवर
त्याचेठायीं कुस्मिताहास्ये
जी ती. कृ. घाधा. रातिनि
रुत्तिअ. फोटांतील मळ. आ स्त्री

विष्णुः वैवेष्टिव्याप्नोति सर्वमि
तिविष्णुः, सर्वोतें व्याप्त करितां
जी तो. कृ. विष्णुधा. व्याप्तिअ.
नारायण. उ. पु.

विष्णुर्क्रान्ता विष्णुं नाक्रान्तादि

ष्णुक्रांता, विष्णुनें आक्रमण
करिजेडी जी ती. स. वनौपधि
विशेष. आ. स्त्री.

विष्णुपदं विष्णोः पदं विष्णुपदं,
विष्णुनें जें आस्पद किंवा स्वरू
पतें. स. आकाश. अ. पु. न.

विष्णुपदी विष्णुपदीत्याविष्णुप
दी, विष्णुपदापासून उत्पन्न श्वा
ही जी ती. त. प्रागीरथी नदी. ई
स्त्रीलिं.

विष्णुरथः विष्णोरथ. विष्णुरथ,
विष्णूना जो रथ तो स. गरुडप
ही अ. पु.

विष्यः विषेणवधोविष्य., विषा
नें जो वधाई तो. त. विषघातून
मारण्यास बांग्य वि अ. पु. न.
आ. स्त्री.

विष्वक् विष्णुसर्वतः अंचतीति
विष्वक्, आसमंतात् या अर्थी
विषयी जें पूजित ह्य आहत
ते. क. अंतुधा पूजादिअ स
मंतत. या अर्थी अच्य.

विष्वक्सेनः विष्णुनाना अंचती
ति विष्णुची विष्णुची सेना यस्य स
विष्वक्सेनः, अनेकस्थलीं गम

न करणारी आहे सेना जांची
तो. स. विष्णु. अ. पु.

विष्वक्सेनप्रिया विष्वक्सेन
स्य प्रिया विष्वक्सेनप्रिया, विष्णू
ला जी प्रिय ती स. वाराहकंद
आ. स्त्री.

विष्वक्सेना विष्वक्सिनोतीति
विष्वक्सेना, सर्वत्र फले करून
बंधन पावत्ये जी ती. क. विष्णु
धा बंधनअ. वापांठि. आ. स्त्री

विष्वद्युः विष्वगंचतीति वि
ष्वद्युः, सर्वत्र गमन करितो
जो तो. क. अंतुधा गतिअ.
आसमंतात् प्रागीं गमन कर
णारा. वि. च. पु. न. ई. स्त्री

विसंवादः विसंवक्तिर्विसंवा
दः, वंचनायुक्त प्राषण जें तो.
क. वदधा. व्यक्तवाणी अ. वंच
नायुक्त जें प्राषणतें. अ. पु.

विसरः विसरतीति विसर., वि
शेषे करून गमन करणारा जो
तो. क. सृधा गतिअ. समूह.
अ. पु.

विसर्जनं विसृज्यते इति विस
र्जनं, देइजेते जें ते. क. सृष्ट

धा. विसर्गं अ. दानदेणं. अ. न.
विसर्पणं विसर्पणं विसर्पणं, व्र
 णादि प्रसर्पणं जें तें. कृ. सृष्ट्या
 गतिअ. व्रणादिकां चें प्रसर्पण.
 अ. न.

विसारः विसरतीति विसारः,
 गमन करितो जो तो. कृ.
 सृष्ट्या. गतिअ. मत्स्य. अ. पु.
विसारी विसरणं विसारः, सो
 स्यावतीति विसारी, प्रसार आ
 हे जाचा तो. त. सरट. वि.
 इन्. पु. न. ई. स्त्री.

विसृतं विसरति स्म विसृतं, वि
 स्तीर्णं झालें जें तें. कृ. सृष्ट्या. ग
 तिअ. पसरलेले. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

विसृत्वरः विसरणशीलो वि
 सृत्वरः, प्रसारण स्वभाव जो तो.
 कृ. सृष्ट्या. गतिअ. प्रसारणशी
 ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्तरः विस्तरणं विस्तरः,
 विस्तृती जी तो. कृ. सृष्ट्या
 धा. आच्छादनअ. शब्द वि
 स्तार. अ. पु.

विस्तारः विस्तरणं विस्तारः

विस्तृती जी तो. कृ. धा.
 पू. श. प्र. विस्तार. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

विस्तृतं विस्तीर्यते स्म विस्तृतं, वि
 स्तृत झालें जें तें. कृ. सृष्ट्या. आ
 च्छादनअ. विस्तीर्ण. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

विस्फारः विस्फुरणं विस्फारः,
 धनुष्याच्चा जो शब्द तो. कृ. स्फुर
 धा. स्फुरणअ. धनुष्याच्चे दोरी
 चा ठणकार. अ. पु.

विस्फोटः विस्फोटतीति विस्फोटः,
 अंगातें विशीर्णं करितो जो तो. कृ.
 स्फुटिर्धा. विशरणअ. फोट. अ.
 पु. लिं.

विस्मयः विस्मापयतीति विस्मयः,
 आश्चर्ययुक्त करितो जो तो. कृ. वि
 दुधा. ईष. दुसनअ. आश्चर्य, अ
 द्रुत नामावस. अ. पु.

विस्मयान्वितः विस्मयेनानि
 तो विस्मयान्वितः, आश्चर्ययुक्त
 न जो युक्त तो. स. आश्चर्ययुक्त
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

विस्मृतं विस्मर्यते स्म विस्मृतं,
 विस्मरण करिजेलें जें तें. कृ.

स्मृधा. आध्यानअ. विसरले
ठा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

णें. पक्षी. अ. पु.

विहंगमः विग्रहादिविहंगमशा
द्वाप्रमाणें. पक्षी. अ. पु.

विहंगसा विहायसिगच्छतीति
विहंगसा, आकाशाचे वायीं राह
ले जीती. क. गम्बुधा. गतिअ.
भिंतीसलावलेली लांकडाची खुं
टी. आ. स्त्री.

ज्यास अपक मांसाच्या गंधा
सारखा गंध आहे तो. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

विस्त्रंभः विस्त्रंभणंविस्त्रंभः,
विस्त्रसनजेंतो क. स्त्रंभुधा. वि
श्वासअ. विश्वास २ शृंगारप्रा
र्थना. अ. पु.

विहंगिका विहंगइवप्रतिकृति
विहंगिका, पक्ष्याची जी प्रतिमा
ती. न. लांकडाची खुंटी. आ. स्त्री.

विस्त्रसा विस्त्रस्यतेअनयावि
स्त्रसा, गात्रादिक शिथिल होता
हेत जीणेंकरून ती क. स्त्रंभु
धा. अयस्त्रसनंअ. स्नातारप
णा. आ. स्त्री

विहसितं विहस्यतेइतिविह
सितं, हास्यजेंतें. क. हसधा.
हसनअ. मध्यमहास्य. अ. न.

विस्त्रान् विस्त्राव्यतइतिविस्त्रा
व., औदनापास्त्रनकारिजेंतो जो
तो. क. स्त्रुधा. गतिअ. स्नाताची
पेज. अ. पु.

विहापितं विहापनंविहापि
तं, दानजेंतें. क. औहाकृधा.
त्यागअ. दानदेणें. अ. न.

विहगः विग्रहादिविहंगमशब्दा
प्रमाणें. पक्षी अ. पु.

विहायाः विजहातिशुचंविहा
याः, पृथ्वीप्रत वाकणारा जो तो.
क. औहाकृधा. त्यागअ. आकाश.
स्. पु. न. २. पक्षी. स्. पु.

विहंगः विहायसिगच्छतीतिवि
हंगः, अर्थोदिक स्वग शब्दाप्रमा

विहायसः विग्रहादिपूर्वाभ्या
शब्दाप्रमाणं. अ. पु.

विहारः विहरणंविहारः, क्री
डार्थं संचरणजें तो. कृ. लृ. अ.
धा. हरणअ. पायांनीं जाणें.
अ. पु.

विह्वलः विह्वलतेइतिविह्वलः,
विह्वल होतो जेइतो. कृ. लृ. धा.
संचलनअ. शोकादिकें करून
गात्रभंगपावलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

वीकाशः विकाशनंवीकाशः,
प्रकाशजो तो. कृ. काश्मृ. धा. दी
प्तिअ. एकांत. २ प्रकाश. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

वीचिः वेतिहृदिगच्छतीतिवीचिः
वृथीप्रतपावत्ये जी ती. कृ. वी
धा. वृथ्याद्य. लार. इ. स्त्री.

वीणा वेतिप्रजायतेस्वरोस्यामि
तिवीणा, स्वर उसन्न होतो
जीचाराचीं ती. कृ. वीधा. प्रजन
नअ. वाद्यविशेष. आ. स्त्री.

वीणादंडः वीणायादंडोवीणा
दंडः, वीणेचा जो दंड तो. स.
विणेचा दांडा. अ. पु.

वीणावादः वीणांवादयतीति
वीणावादः, वीणेतें वादन करि
तो जो तो. कृ. च. धा. व्यक्तवाणी
अ. विणावाजविणारा. अ. पु.

वीतंसः वीतंस्यतेइतिवीतंसः,
प्रक्षिप्त करिजे तो जो तो. कृ. त. कृ.
धा. उपक्षेपअ. मृगपक्षी इत्या
दिकांस वंदीत वेवण्याचें साधन
फांस जाळें इत्यादि. अ. पु.

वीतं वेतियुक्त, कर्मण इतिवीतं,
युद्धादिकर्मापासून दूर वीणार्थें
जें गजादितें. कृ. वीधा. गतिअ.
युद्धादिकाचें राचीं अनुपयुक्तजो
हत्ती घोडा. इत्यादि. अ. न.

वीतिः वेतीतिवीतिः, गमनरु
रणाराजो तो. कृ. वीधा. गतिअ.
घोडा. इ. पु.

वीतिहोत्रः वीतिःपुरोडाशा
दिभक्ष्यं होत्रं हवनंयस्यसवीति
होत्रः, पुरोडाशादिभक्ष्य आहे
हवन जाचें तो. स. अग्नि. अ. पु.

वीथिः विग्रहादिपुढच्याशब्द
प्रमाणें. पंक्ति. इ. स्त्री.

वीथी वीथ्यते, नयावीथी, यात्रा
करिजेतो जीणें करून ती. कृ.

विद्युधा. यान्नअ. पंक्ति. २मा
गं. ई. स्त्री.

वीधं वांधे इति वीधं, प्रकाशि
त होतें जें तें. रु. अिइंधी धा. दी
तिअ. स्वभाबतः जें निर्मळतें
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वीनाहः विनत्यतेनेन वीनाह
रूपसुख बधन करिजेतें जें
करून तो. रु. णहधा. बंधनअ
दगडानें बांधलेलें विहिरीचें तों
उ. अ. पु.

वीरः वीरयतीति वीर., विक्रांति
ह्. पशकम करितो जो तो. रु
वीरधा विक्रांतिअ. शूर. २ना
टकांतील एकरस. अ. पु.

वीरणं विपक्षिणमीरयतीति वी
रणं, पक्षाप्रत प्रेरणा करितें जें
तें. रु. ईरधा. गतिअ. काळाबा
ळा. अ. न

वीरतरं अतिशयितं वीरं वीरत
रं, अर्थोदिसर्वपूर्वीचा शब्दाप्र
माणें

वीरतरुः वीरश्चासौ त रुश्च वी
रतरुः, वीर असा जो तरु तो
स. अर्जुन वृक्ष. उ. पु.

वीरपत्नी वीरः पतिर्यस्याः सा
वीरपत्नी, वीर आहे पतीजीचा
ती. स. वीराची पत्नी. ई. स्त्री

वीरपानं. वीरपाणं वीराणां
पानं वीरपानं, वीरांचें जें पान
तें. स. युद्ध झालें किंवा होणें
असतां श्रम शांत्यर्थ किंवा उत्सा
हार्य जें शूरलोक मद्यपान करि
तात तें. अ. न.

वीरभार्या वीरस्य भार्या वीरभार्या,
वीरपुरुषाची जी स्त्री ती. स. वी
राची स्त्री. आ. स्त्री

वीरमाता वीरस्य माता वीरमा
ता, वीरपुरुषाची जी आई ती
स. वीराची आई. क. स्त्री.

वीरवृक्षः वीर इव वृक्षः वीरवृक्षः,
शूरासारखा रोग नाश करणाचा
जो वृक्ष तो. स. भिलावेचे झाड.
अ. पु.

वीराशंसनं वीराः आशंसतेः
अवीराशंसनं, वीरजाचारार्थीसु
इच्छा करितात तें. रु. आडः
शास्त्रधा. इच्छाअ. अत्यंत प्रप
प्रद जी युद्ध भूमि तें. अ. न.

वीरसूः वीरसूते इति वीरसूः,

वीरपुरुषानें प्रमदपणारी जी ती. कृ. पू. इ. धा. गर्भविभोचना दिअ. वीराची आई. ऊ. स्त्री.

वीरहा वीरमग्निहंतीतिवीरहा अग्नीचा नाश करणारा जो तो. कृ. हनधा. हिंसाघयं. ज्याचा गृहाग्नि नष्ट जाहला तो. व. पु.

वीरः विरुद्धानुरातिहंतीतिवीरः, शत्रूतें मारितो जो तो. कृ. राधा. दानअ. शूर. अ. पु.

वीरुध् विरुणहीतिवीरुध्, विस्तारहारा आवरण करित्से जी ती. कृ. रुधिर्धा. आवरणअ. विस्तृत जी वल्ली ती. ध. स्त्री.

वीचें वीरे अक्कीबेसाधुवीचें, शूरपुरुषानेवार्थी जेंसाधुतें. त. प. राक्षस. २. रेत. ३. तेजोविशेष. ४. सामर्थ्य. अ. न.

वीचध्ः विग्रहादिविबधशब्दा प्रमाणें. ध्यानादिक पर्याहार. २. मार्ग. अ. पु.

वृकः वर्कतइतिवृकः, पन्थादि कग्रहण करितो जो तो. कृ. वृकधा. आदानअ. लांडगा. २. उंदीर. अ. पु.

वृकधूपः वृकइवधूपः वृकधूपः, लांडग्या मारखा दुःखकारक जो धूपती. स. अनेक पदार्थरुत धूप. २. धूप. अ. पु.

वृक्यां वृश्च्यतेस्मवृक्यां, छेदनक रिजेंलें जेंतें. कृ. ओवृश्चूधा. छेदनअ. तोडलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वृक्षः वृक्षतेइतिवृक्षः, विस्तारानें भूप्रदेशावरण करितो जो तो. कृ. वृक्षधा. आवरणअ. झाड. अ. पु.

वृक्षभेदी वृक्षंभेक्षुंशीलमस्यवृक्षभेदी, वृक्षभेदनस्तप्रापे जो तो. कृ. भिदिर्धा. विदारणअ. वाकसतासणी. इन्. पु.

वृक्षरुहा वृक्षंरोहतीतिवृक्षरुहा, वृक्षाप्रत किंवा वृक्षाचेवार्थी प्रादुर्भूत होत्से जी ती. कृ. रुहधा. प्रादुर्भावादिअ. वृक्षावर जाहलें डीलता हा. वांघें. आ. स्त्री.

वृक्षवाटिका वृक्षाणांवाटिका वृक्षवाटिका, वृक्षान्ची जी वाटिका हा. वागती. स. अमात्य किंवा वैश्यात्यांचा घराकडना वाग

वगीन्हा. आ. स्त्री.

वृक्षादनः वृक्षमतीतिवृक्षादनः,
वृक्षाप्रत अदन ह्य. अदन करि
तो जो तो. ह. अदथा. भक्षणअ.
वाकस. अ. पु.

वृक्षादनी वृक्षमतीतिवृक्षाद
नी, वृक्ष भक्षण करित्ते जी तो.
ह. अदथा. भक्षणअ. वृक्षरुहा,
वांघें. ई. स्त्री.

वृक्षाम्लं वृक्षस्य आम्लं वृक्षाम्लं
वृक्षसंबंधी जें आम्ल वें. स. आ.
मसोल. अ. न.

वृजिनं शिष्टैर्वर्ज्यते तद्वृजिनं,
शिष्टानीं वर्ज्यते जें तें. ह. वृ.
जीधा. वर्जनअ. पातक. अ. न.
२ वांकडा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री
३ क्लेश. अ. पु.

वृत्तः वृत्ततेस्म वृत्तः, परणाक
विजैला जो तो. ह. वृत्तधा. वर्त
नअ. चरलेला. २ अमीक्षित-
इष्ट. वि. अ. पु. न. णा. स्त्री.

वृत्तिः वर्तते अनया वृत्तिः,
रक्षण तें जीणें करून ती. ह.
वृत्तधा. वर्तनअ. वेष्टन. ई. स्त्री.

वृत्तं विग्रहादिवर्तुलराष्ट्राम.

वाटोळा. २ वरलेला. ३ अतीत
चूत. ४ वृद्धगाढ. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री. ५ पद्य. ६ चरित्र. अ.
नष्टंस.

वृत्तांतः वृत्तान्तोऽस्य वृत्तांतः वृ
त्त आहे अंतजाचा तो. स. प्रक
रण. २ प्रकार. ३ कात्स्न्य. ४ वा
स्तविक लौक वृत्त. अ. पु.

वृत्तिः वर्तनं वृत्तिः, वर्तन जें
ती. ह. वृत्तधा. वर्तनअ. जीवि
क. २ सूळ सूत्राचें विवरण. इ.
स्त्रीलं.

वृत्रहा वृत्रं हतवानिति वृत्रहा,
वृत्राकरा तें मारिता झाला जो
तो. ह. हनधा. हिंसाअ. इंद्र.
न. पु.

वृत्रः वृषोतीति वृत्रः, आचर
ण करितो जो तो. ह. वृत्तधा.
वरणअ. अधिकार. २ शत्रु.
३ दैत्यविशेष. अ. पु.

वृथा व्रिचते तद्वृथा, व्यर्थार्थी
तें ररण करितें ह्य. तद्दोषकजें
तें. ह. वृत्तधा. परणअ. निरर्थ
क. २ निधिहीन त्या अर्थी अय.

वृद्धः वृद्धा वृद्धं वर्धतेस्म

इतिचन्द्र, चन्दीप्रत पावताक्षा
लाजोती. कृ. च्युधा वृद्धिअ-
ह्यातारा २ विद्वान् ३ दग्दकू
क. अ. न.

चन्द्रत्वं चन्द्रस्यभाषीचन्द्रत्वं, अ
र्थस्यविर शब्दाप्रमाणे. च
इपणा अ न.

चन्द्रदारकः चन्द्रोदारकोःस्मा
दितिचन्द्रदारक., चन्द्रआहे दा
रक ह्य पुत्रसदृश काष्ठादिजा
पासूनतो स वरधाराजीर्णफंजी
अ पु-

चन्द्रश्रवाः चन्द्रेभ्य शृणोतीति
चन्द्रश्रवा , चन्द्रजे ब्रह्मादिकृत्वा
पासून श्रवण करितो जी तो कृ
श्रुधा श्रवणप्र- इद्र म पु

चन्द्रनाभिः चन्द्राउन्नतानाभि
र्थस्यसचन्द्रनाभि , उन्नतआहे
नाभीजाचीतो. स वातादिकें
क.रूतजाचीनाभीउच झालीतो.
इ पु

वृद्धिः वर्धनवृद्धि, वर्धन जें ती
कृ च्युधा वर्धनअ वर्धन. २ता
रण इ स्त्री

वृद्धिजीविका चध्याजीविका

वृद्धिजीविका, वृद्धीकरूतजी
विकाजीती. स. व्याजानें जी
उपजीविका करितात ती आ स्त्री

चन्द्रोक्षः चन्द्रासौउदत्ताचचन्द्रो
क्षः, चन्द्र जी चषम तो. स. ह्या
तारा बँल. अ. पु.

चध्याजीवः वृद्धिवाजीवोजीवि
कास्यचध्याजीव., चन्दी आहेजी
विकाजाची तो. स व्याजाने उप
जीविका करणारा अ. पु.

चृतं चृणोतीतिचृतं, प्रसराते बं
धन करिजेते जें ते. कृ. चन्धा
वरणअ देव डेरय. अ. न.

चृदं चृणोतिइतिचृदं, संधीकृतहो
तेजें ते कृ चन्धा वरणादिअ.
समूह. अ न.

चृदा, वंचतेसाचृदा, नम्रहोइजे
त्ये जी ती कृ वदिधा. अभिवा
दनअ चक्षावर झालेलीलता.
वांधे. आ. स्त्री.

चृदारकाः प्रशस्तं वृदयेपांतेवृ
दारका., उल्लुच आहे समुदाय
जाचाते स. देव. अ. पु. २ मु
रय ३ सं. दर. वि. अ पु न
आ. स्त्री.

चंद्रिष्ठः अतिशयेन चंद्रारकोचं
दिष्टः, अत्यंत जो सुरख्य तो. त.
अतिशयितश्रेष्ठ. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

चुश्चिकः चुश्चतीति चुश्चिकः, छे
दन करितो जो तो. रु. ओग्रश्चू
धा. छेदनअ. विचू. २ फीट
विशेषकसर. ३ फमर. ४ एक
विशेष. ५ बुलें ६ चुश्चिकराधा.
अ. पु.

चुषः अभिलषितं चर्पति फलमिति
चुषः, इच्छित फलानें देतो जोतो
रु. चुषुधा. सेवनअ. वेल. २ चुष
भरास. ३ पुण्य ४ अटुळसा.
अ. पु.

चुषणः चर्पतीति चुषणः, सेवन
करणारा जो तो. रु. चुषुधा. सेव
नअ. अंडकोश. अ. पु.

चुषभः चर्पतीति चुषभः, सेवन
करणारा जो तो. रु. चुषुधा. सेव
नअ. वेल. २ वेलघाट. अ. पु.

चुषदंशकः चुषान्मूषकान्दंशती
ति चुषदंशक, मूषकांप्रतदंशक
रितो जो तो. रु. दंशधा. दशनअ.
माजर. अ. पु.

चुषध्वजः चुषोअजश्चिन्हस्य
सरध्वज, चुषहा. वेलआहे वि
हजानें तो. स. महादेव. अ. पु.

चुषा चर्पतीति चुषा, उदक चुषिक
रितो जो तो. रु. चुषुधा. सेवनअ.
इंद्र. न. पु.

चुषलः चुषंलुनाति इति चुषलः, ध
मनाश करितो जो तो. रु. लुचुधा
छेदनअ. शूद्र. अ. पु.

चुषस्यंती चुषंनरं आत्मन इच्छ
तीति चुषस्यंती, पुरुषातें इच्छा
करणारी जीती. सना. अत्यंत मैथुने
आवती स्त्री. ई. स्त्री.

चुषा चर्पतीति चुषा, पर्णादिकानें
राफित्ये जी ती. रु. चुषुधा. सेवन
अ. उंदिरकानी. आ. स्त्री.

चुषाकपायी चुषाकपेरुत्री चुषाक
पायी, इसाचीव विष्णूनी जी स्त्री
ती. स्त्रीक. लक्ष्मी. २ पार्वती. ३ ह
रणवेल. ४ शतावरी. ई. स्त्री.

चुषी चर्पति करव चुषी, करवातें
चर्पणारी जी ती. रु. चुषुधा. से
वनअ. सन्यासी ब्रह्मचारी इत्या
दिक जे शती त्याचें आसन. ई.
स्त्रीति.

वृष्टिः वर्षणंवृष्टिः, वर्षणजें तें क
रुषुधा. सेचनअ. वर्षण. पा. प्रस.
इ. स्त्री.

वृष्टिः वर्षतीतिवृष्टिः, सेचन
करितो जो तो. क. रुषुधा. सेच
नअ. किरण. २ मेटकू. इ. पु.

वेगः वेजनंवेगः, चलन जें तो.
क. ओषिजीधा. भयचलनअ.
वेग. २ प्रवाह. ३ विघादिकांचा

गुदद्वारानें जो निर्गम तो. अ. पु.

वेगी अतिशयितोवेगोस्त्वस्यवे
गी, अतिशयित आहे वेग जा
स तो. त. लरित, वेगशुक्त. वि.
इन्. पु. न. ई. स्त्री.

वेणिः वेणी वेण्यतेइतिवेणिः
विणली अथवा ग्रहण केली जा
त्ये जी ती. क. वेणुधा. गत्यादि
अ. सर्पाकार रचलेला केशवेश

२ नदीवि. इ. २ ई. स्त्री.

वेणुः वेणतीतिवेणुः, ऊर्ध्वगम
न करणारा जो तो. क. वेणुधा.
गतिअ. वेकू. उ. पु.

वेणुकं विग्रहादिवेणुकशब्दा
प्रमाणें मारण्याचा दांडा. अ. न.

वेणुध्मः वेणुधमतीतिवेणुध्मः;

वेणूतें वादन करितो जो तो. क.
धाधा. शब्दअ. वेणुवादक, पांचे
करी. अ. पु.

वेतनं वीचतेनेनवेतनं, जाचा
योगानें प्रक्षण होतें तें. क. वीधा.
खादनादिअ. चाकरी बद्दल मुशा
हिरा. अ. न.

वेतसः वयतेइतिवेतसः, तंतु
संतान पावतो जो तो. क. वेन्धा
तंतुसंतान अ. वेताचें झाड. अ. पु.

वेतस्वान् वेतसः संत्यत्रवेतस्वा
न्, वेत आहेत जाचेवर्षी तो. त
पुष्कळ वेताचीं झाडे जेचें आहेत
तो देश. वि. त. पु. न. ई. स्त्री.

वेतालः वेराथोतालः प्रतिप्राय
स्वसचेतालः, वायूचेवर्षी आ
हे स्थिती जाची तो. सं. वेताळ.
अ. पु.

वेन्नवती वेन्नाणिवल्लुयोन्नसंती
तिवेन्नवती, वेन्नादिक आहेतनी
चावर्षी ती. त. नदीविशेष. ई. स्त्री

वेदः धर्माधर्मांचेदयतीतिवेदः;
धर्माधर्मांचें जाणवितो जो तो क
विदधा. ज्ञानअ. ऋग्वेद पतुर्वे
दमामवेद आणि अथर्वणवेदहे

४ प्रत्येक. अ. पु.

त. कचर. अ. पु.

वेदना वेदनंवेदना, अनुभवजो
ती. कृ. विदधा. ज्ञानअ. अनुभव
व आ. स्त्री.

वेधा: विदधातीतिवेधा, विशेषक
रुत्तुत्सन्नवपोंपणकरितो जो तो. कृ.
दुधाञ्छा. धारणाच. ब्रह्मदेव.
२ विष्णु. ३ सुधनामाग्रह. ४ पंडि
त. स्. पु.

वेदि: विद्यते शोधनेन क्रियते इति
वेदि, शोधनें करून जीकेलीजा
से जीती. कृ. विदधा. ज्ञानअ.
यज्ञार्थं केलेली उमरूचे आकारा
सारस्त्री भूमि. इ. स्त्री.

वेधित: वेध्यतेस्यवेधितः, वेद
न करिजेला जो तो. कृ. विदधा. वि
धानअ. छिद्र पाउलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

वेदिका विदंत्यस्यांवेदीसौषवेदि
का, सर्व वृत्तांत जाणतात जीचे
ठाधीं तीवेदी तीच वेदिका त. अं.
गणामध्यें केलेलें चौहलें. आ. स्त्री.

वेपथु: वेपतइतिवेपथुः, कंपा
यमान असतो जो तो. कृ. दुचे
पृथा. कंपनअ. कंप. उ. पु.

वेदी विदंत्यस्यांवेदी, जाणताहे
त सर्व वृत्तांत जीचेठाधीं ती. कृ.
विदधा. ज्ञानअ. अर्थवेदिशब्दा
प्रमाणें. इ. स्त्री.

वेमा वचत्यनेनवेमा, जेणेंकरून
न विणतो जो तो. कृ. वेञ्छा.
तंतुसंतानअ कोष्ट्याचें घोडे.
न. पु.

वेधनिका विध्यतेनघावेधनीसौ
षवेधनिका, सुक्तादिवेधन क
रिजेतें जीणेंकरून ती. त. साम
ताच गैरे छिद्र पाडण्याचें हत्यार.
आ. स्त्री.

वेला वेदतीतिवेला, चंचल गा
मी असत्ये जी ती. कृ. वेल्छा. ग
निअ. मर्चादा. २ कालवेळ. ३ स
मुद्राची मर्चादा. आ. स्त्री.

वेधसुरय्यकः वेधेसुरय्यः वेधसु
रय्यः सएव वेधसुरय्यकः, वेधावि
पचीं जो सुरय्य तोच वेधसुरय्यक.

वेल्लं वेल्छतीतिवेल्लं, संचलनक
रितें जें तें. कृ. वेल्छा. संचलन
अ. गावडिंग. अ. न.

वेल्छुजं वेल्छनंवेल्छः वेल्छंजायते

वैलुजं, स्वभक्षणाने चंचल्यु
स्मन्नकरणारे जेंतें. कृ. जनीधा
प्रादुर्भावअ भिरीं अ न

वैलुः वल्लतीतिवैलुः, सघरण
ह्य. वेष्टनकरित्वेजीता कृ वल
धा संघरणअ. वैलु, लता इ स्त्री

वैलुतं वैलुतिस्मवैलुतं, चंचल
झालेंजेतें. कृ. वैलुधा चलनअ.
वाकडा. २ किंचित् कांपलेला. वि
अ. पु न. आ. स्त्री.

वेशः विश्वतेस्मिन्ननेनेतिवेश, प्रवेश
केलाजाचेदार्थी किवाजेंणेतो कृ विश
धप्रवेशनअ कलावतीचा बाजार
अथवा तीचें घर. २ अलकारा
नी केलेली शोभा. अ. पु.

वेशंतः महिषादयोःस्मिन्विश
तीतिवेशंत, महिषादिकु प्रवे
श करितात जाचेदार्थी तो. कृ.
विशधा. प्रवेशअ. अल्पसरोच
र. अ. पु.

वेशचारः पेशानंवेश वेशंघृणोती
तिवेशचार, व्यंजनादिकांतजा
प्रवेश स्याते करितो जोतो. कृ
घृन्धा. घरणअ. शाकादिकांत
घालावयाचा मसालाय वेश्या

र. अ. पु.

वेश्म विशंत्यत्रवेश्म, प्रवेशक
रितातजनजाचेदार्थी तें कृ. वि
शधा. प्रवेशअ. घर. न. न.

वेश्मभूः वेश्मनोर्भूवेश्मभूः, गृ
हसंबंधी जी भूमीती. स. घरा
ची जागा. उ. स्त्री.

वेश्या वेशोसाधुर्वेश्या, वेशाधिप
धी जी साधुती. त. कसवीण.
आ. स्त्री.

वेश्याजनसमाश्रयः वेश्याज
नस्यसमाश्रयः वेश्याजनसमा
श्रयः, वेश्याजनान्वाजीसमा
श्रयस्य. वसतिस्थान तें. स.
कलावतीचा बाजार. अ. पु.

वेषः विष्यतेनेनेतिवेषः, व्या
तिकरितो जेणेंतो. कृ. विष्णुधा.
व्याप्तिअ. अलंकारानीं केलेली
शोभा. अ. पु.

वेषचारः वेसचारः विग्रहादि
सर्ववेषाचार शब्दाप्रमाणें.

वेष्टितं वेष्ट्यतेस्मवेष्टितं, नद्या
दिकें करून जें वेष्टितशब्देनेनमर्
नें कृ. वेष्टधा. वेष्टनअ. वेदले
लें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वेहत् विहंतिगर्भवेहत्, गर्भना
शकपित्ये जीती. कृ. हनधा. हिं
साअ. गर्भपात करणारी गाय-
त्. स्त्री.

वै वातिइतिवै, पादपूरणाद्यर्थी
प्रत वाचकत्वे करून गमन करि
तें जें तें. कृ. गाधा. गतिअ. पादपू-
रण. २ निश्चयत्याअर्थी अच्य-

वैकक्षकं विशिष्टः कक्षोस्माद्दि
कक्षकः विकक्षकेशयवैकक्षकं

गत आहे कक्ष मागजाहून किंवा विकक्षा
वेवरी राहणारे जें तें. स. २ त. उपवीती सा
रवी घातलेली कुलांची माक. अ. न

वैकुण्ठः विकुंठाया अपत्यवैकुण्ठः,
विकुंठाजीतीचा जो पुत्र तो. त.
विष्णु. अ. पु.

वैजननः विजायते स्थिति वि
जननः स एव वैजननः, उत्पन्न
होतो जाचे याची तो विजनन तोच
वैजनन. त. प्रसूत होण्याचा म
हिना. अ. पु.

वैजयंतः वैजयंत्यः पताकाः सं
त्यस्येति वैजयंतः, पताकाहून ध
ज आहेत जासती. त. इंद्राचें
ग्रह. अ. पु.

वैजयंतिकः वैजंती अस्थास्तीति
वैजयंतिकः, धज आहे जासतो.
त. जरीपटकेकरी. अ. पु.

वैजयंतिका विजयंतस्येयं वैज
यंती सैव वैजयंतिका, विजयंत
संबंधी जी ती वैजयंती तीच वैज
यंतिका त राहकळ ओपधी. आ. स्त्री.

वैजयंती विजयते विजयन् तस्ये
यं वैजयंती, जय करणारा संबंधी
जी ती. त. पताका. इं. स्त्री.

वैज्ञानिकः विज्ञानेन जयतीति
वैज्ञानिकः, बुद्धी करून जय क
रितो जो तो. त. निपुण. वि. अ.
पु न. आ. स्त्री.

वैणयं वेणोरिदं वैणयं, वेणुसंबं
धी जें तें. त. वैकूचें फलादि अ न.

वैणयिकः वेणोर्विकारो वैणयंत्त
शिल्पमस्य वैणयिकः, वेणूचा द
न करणारा जो तो. त. सुरलीच
तेंरे वैणूचें काय. राजविणारा. अ.
पु. हिं गी.

वैणिकः वीणाशिल्पमस्य वैणि
कः, वीणा आहे शिल्प जाचें तो
त. वीणा गजविणारा. अ. पु.

वैणुकं वेणुनानि वृत्तं वैणुकं, वे

पूककूल संपादित जैतै. त.

वेङ्क चादंड. अ. न.

वैतंसिकः वितंसेन मृगपक्ष्यादि
बंधनोपायेन चरतीति वैतंसिकः.
मृगादिबंधनोपायेककूल उपजी
विकाकरणारा. अ. पु.

वैतनिकः वेतने जीवतीति वैत.
निकः, वेतनेककूल जीवनपाव
तो जो तो. त. मजूर दार. अ. पु.

वैतरिणी विगतातरणं यत्र वित
रणं, वितरणे नरक लोके भवावे
तरणी, नरक लोकाचे वर्यां उत्प
न्न जीती. त. नारकी सिंधु नदी
ई. स्त्री

वैतालिकः विविधेन तालेन श
ब्देन चरतीति वैतालिकः, अने
क शब्दाने संचार करणारा जो तो.
त. राजान्वास्तुतिपाठक जन.
अ. पु.

वैदेहकः विदेहेषु भवावेदेहकः,
विदेह देशाचे वर्यां जो उत्पन्न तो
त. वैश्य. २ ब्राह्मणीचे वर्यां वैश्य
पासून जाहालेला पुत्र. अ. पु.

वैदेही विदेहेषु भवावेदेही, वि
देहाचे वर्यां जी जाहली ती. त. पि

पळी. ई. स्त्री.

वैद्यः विद्यामधीते वैद्यः, विद्ये
तं अध्ययन करितो जो तो त वि
कित्सक, १ सर्व जाणता. अ. पु

वैद्यमाता वैद्यस्य मातेव वैद्यमा
ता, वैद्याला जी मातो श्री सारस्वा
ती. स. अडुळसा. ऋ. स्त्री.

वैधात्रः विधातुरपत्यं वैधात्रः, प्र
ह्लादेवाचे जो अपत्य तो. त. सन
त्कुमारादिक. अ. पु.

वैधेयः विधेयविधानंतस्यायम
धिकारी अविद्याविषयत्वाच्चा
स्त्राणां विधेयः, विधानान्नाजो अ
धिकारी तो. त. भूरर्ष. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

वैनतेयः विनताया अपत्यं वैनते
यः, विनतेचे जो अपत्य तो. त. ग
रुडपल्ली. अ. पु.

वैनीतकः विनीतकमेव वैनीत
कः, शिक्षित जैतै. त. पुरुषाणां
वाहण्याचे यान. अ. पु. न.

वैभात्रेयः विमातुरपत्यं वैभात्रे
यः, सावत्र आईना जो पुत्र तो
त. सावत्र काऊ. अ. पु.

वैभेयः विग्रहादिभिनिमपरादा

प्रमाणं. मोचदला. अ. पु.

वैद्याघ्रः व्याघ्रस्य विकारो वैद्याघ्रः, चर्म तेन परिहृतोरथः वैद्याघ्रः, व्याघ्र-वर्मानं वेष्टितजोरथतो. त. व्याघ्रान्वेचामड्यानं वेष्टितरथादिक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

वैरं वीरस्य कर्मवैरं, वीरान्वेजं कर्म तं. त. द्वेष. अ. न.

वैरनिर्यातनं वैरस्वनिर्यातनं वैरनिर्यातनं, द्वेषनिराकरणजं. तं. स. वैरवालविणं. अ. न.

वैरशुद्धिः वैरस्य शुद्धिर्वैरशुद्धिः, द्वेषान्वीजीशुद्धिती. स. वैरवालविणं. इ. स्त्री.

वैरी वीरस्य कर्मवैरेतदस्य स्यास्तीति वैरी, वीरकर्म आहेजासतो. त. शत्रु. इ. पु.

वैचधिकः विचधंवहतीति वैचधिकः, भावड बाहती जीतो. त. जासूद. अ. पु.

वैवस्वतः विवस्वतोपत्यं वैवस्वतः, सूर्यावा जी पुत्रतो. त. यम. अ. पु.

वैशाखः विशाखाशुक्तावैशा

खी सायत्रास्ति सर्वेशाखः, विशाखाशुक्त शीर्णिमा आहे जावे टाचीं तो. त. वैशाखमास. २ मथन देड. ३ धनुर्धरां चा स्थिति विशाखा. वीचीच्या अंतर्गते दोनी पाय देखून राहणं. अ. पु.

वैश्यः विडेववैश्यः, विद् जी तो च. त. चार वर्णातील एक वर्णवैश्य जाती. अ. पु.

वैश्रवणः विश्रवसोपत्यं वैश्रवणः, विश्रव्याचं जं अपत्य तो. त. कुवेर. अ. पु.

वैश्वानरः विश्वनरस्थापत्यं वैश्वानरः, विश्वनराचं जं अपत्य तो. त. अग्नि. अ. पु.

वैसारिणः विसरणः संबंधिवैसारिणः, मत्स्यसंबंधी जी तो. त. मासा. अ. पु.

वैषट् उत्पतेनेन वैषट्, हविर्वहन होतें जेणें तें. रु. वहधा. प्रापणअ. यज्ञातील देवाकारणें जें हविदीन तदर्थी अव्य.

व्यक्तः अज्यते इति व्यक्तः, स्पष्ट करिजेतो जी तो. रु. अंजूषा. व्यक्त्यादिअ. विद्वान्. २ स्फुर. वि.

अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यक्तिः व्यज्यतइतिव्यक्तिः, व्यज्यते स्म. परादिरूपेणकरून स्पष्ट होत्येजीती. कृ. अं जूधा. व्यक्त्या दिअ. घटपदादिरूपजो जाती चा आश्रय ती. इ. स्त्री.

व्यग्रः विरुद्धमगतिव्यग्रः, विरुद्ध गमन करितो जो तो कृ. अगधा. कुटिलगतिअ. अनेक अर्थोन्वेग वीज्याणें चित्तलाविलें ती. २ व्या कूल वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

व्यजनं व्यजंत्यनेनेतिव्यजनं, वीजित करितात जेणें तें. कृ. अजधा. गतिअ. विज्ञणा. अ. न

व्यजकः व्यनक्त्यर्थव्यजकः, अर्थानें स्पष्ट करितो जो तो. कृ. अं जूधा. व्यक्तिअ. हस्तादिकानेम नातील आभिप्रायस्त्वविणे. अ. पु.

व्यंजनं व्यजंत्यनेनेतिव्यंजन, वाराघालताहेतजेणेकरूनते. कृ. अजधा. गतिअ. विज्ञणा २ कटीव गेंरे. अ. न.

व्यडंबकः व्यडंमरुमचयतीति व्यडंबकः, मलातें रुसन हा निस्सरण करितो जो तो कृ. अव

धा. स्वंसनअ. एरंडाचें झाड. अ. पु.

व्यडंबनः विग्रहादिसर्वव्यडंब कषाब्दाप्रमाणें. एरंडाचें झाड. अ. पु. लिंगीं

व्यस्ययः व्यस्ययनंव्यस्ययः, विपर्यास जो तो. कृ. इणधा. गतिअ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यत्यासः व्यत्यसनंव्यत्यासः, विपर्यास जो तो. कृ. असुधा. क्षीप अ. व्यतिक्रम. अ. पु.

व्यथा व्यथंतेनयाव्यथा, दुःख पावतात जीणें ती. कृ. व्यथा. मयादिकअ. मनास जो पीडाती. आ. स्त्री.

व्यधः व्यधनंव्यधः, वेधन जें ती. कृ. व्यधधा. ताडनअ. वेधणेअ. पु. लिंगीं.

व्यध्वः विरुद्धीध्वाव्यध्वः, विरुद्ध जो मार्ग तो. स. दुर्मागं कंदकादि युक्तमार्ग. अ. पु.

व्ययः व्ययनंव्ययः, धननाश जो तो. कृ. व्ययधा. विनसमुत्त गंअ. द्रव्यान्नाचगेंरे स्वर्द. अ. पु.

व्यलीकं अलतीत्यलीकं, विगतमलीकव्यलीकं, विगतजें अप्रिय

ते. स. पीडा. अ. न. २ अग्रिय. ३
कर्तव्यानर्ह. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

पणअ. व्याकुल. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिंगी.

व्यवधा व्यवधानं व्यवधा, आच्छा
दनजें तें. कृ. दुष्प्रथा धारणा
दिअ. आच्छादन. आ. स्त्री.

व्याकुलः व्याकीलतीति व्याकुलः,
इति कर्तव्यतासून्यहोतो जो तो. कृ.
कुलधा. संस्थानबंधाद्यः शोकादि
कें करून कर्तव्य विचारसून्य.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यवहारः व्यवहरत्यनेन व्यवहा
रः, व्यवहार करितो जेणें करून
तो कृ. लक्ष्मणहंहरणअ. व्या
पार. अ. पु.

व्याकोशः व्यावृत्तः कोशः संको
चोयस्मादिति व्याकोशः, व्यावृ
त्तआहे संकोच जापासून तो
स. प्रफुल्लित. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिंगी.

व्यवायः व्यवाचनव्यवायः, मैत्रु
नजें तो कृ इण्धा गतिअ मै
थुन. अ. पु.

व्याघ्रः विशेषेण आजिघ्रतीति व्या
घ्रः, विशेषें करून गंधग्रहण क
रितो जो तो. कृ. घ्राधा. गंधग्रह
णअ. वाद्य. अ. पु.

व्यसनं व्यस्तिव्यस्यतेनेन वा व्यस
नं, स्तेपण करितें किंचा करिते
तें जेणें करून तें. कृ. असूधा. स्ते
पणअ. पाप २ निष्फल जोड
घोगतो ३ असुप्त. ४ विपत्ति.
५ फ्रंश. ६. कामज कोपजादि
शेष. अ. न.

व्याघ्रनखं व्याघ्रस्थनखमिव व्या
घ्रनखं, व्याघ्राचे नखासारिखे
जें तें स. नखला. अ. न.

व्यसनार्तः व्यसनेनार्तव्यसना
र्तः, दुःस्थानें जो पीडित तो स
व्यसनानें पीडित. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

व्याघ्रपाद व्याघ्रस्ये वपादभूला
न्यस्येति व्याघ्रपात्, व्याघ्राचे सा
रखी आहेंत पादमूलें जाचीं तो.
स. वृद्धविशेष. न. पु

व्यस्तः व्यस्यंतेस्म्यस्तः, क्षिप्त
करितेला जो तो कृ असूधा स्ते

व्याघ्रपुच्छः व्याघ्रस्येवपुच्छंयस्य
व्याघ्रपुच्छः, व्याघ्राचे पुच्छा सा

रस्नें आहं पानजाचें तो. स.

एरंडाचें झाड. अ. पु.

व्याघ्रादः व्याघ्रइव अरतीतिव्या
घ्रादः, व्याघ्रासाशिरवे गमन करि
तो जो तो. कृ. अरधा. गतिअ. कु.
कुड कोंबापक्षी. अ. पु.

व्याघ्री व्याजिघ्रतीतिव्याघ्री, गंध
ग्रहण करित्ये जी ती. कृ. घ्राधा. गं
धोपादानअ. व्याघ्रीण. २ शिंगणी
वनस्पती. इं. स्त्री.

व्याजः व्यजनं व्याजः, विशेषेक
रूपजें हंपणतें. कृ. अजधा.
होपणअ. कपट. २ इष्टमिन्हीसा
ठीं वास्तविक अर्थ गुप्त देवू न आ
र्थीतर दाखविणें. अ. पु.

व्याडः व्याडतीतिव्याडः, भक्ष
णार्थं उद्योग करितो जो तो. कृ. अ
डधा. उद्यमनअ. सर्प २ वाघ. ३
दुष्ट. अ. पु.

व्याडोद्युधः व्याडस्यव्याघ्रस्यवा
द्युधमिवव्याडोद्युधः, व्याघ्राचैन
व्याद्युधाप्रमाणे जें तें. स. नख
ला. अ. न.

व्याधः विध्वतीतिव्याधः, शणें
करून वेध करितो जो तो. कृ. व्य

धधा. ताडनअ. पारधी. अ. पु.

व्याधिः विविधाआधिः व्याधिः, अ
नेकजी पीडा तो. स. रोग. २ गो
डें कोंष्ठ. कडुकोंष्ठ. इ. पु.

व्याधिघातः व्याधिनहंतीतिव्या
धिघातः, व्याधीतें नाश करितो
जो तो. कृ. हनधा. हिंसाअ. वा
हव्याचें झाड. अ. पु.

व्याधितः व्याधिः संजातोस्यव्या
धितः, व्याधीजो तो संजात हा.
झाला आहे जास तो. त. रोगी.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यानः व्यानंत्यनेनेतिव्यानः,
जाच्या विविध संवाराचें प्राणि
जगतात तो. कृ. अनधा. प्राणन
अ. शरीरांत संवार करणारा ए
क वायु. अ. पु.

व्यापादः व्यापादनं व्यापादः, द्रौ
ह चिंतन जें तो. कृ. पदधा. गति
अ. शत्रुद्रोह चिंतन. अ. पु.

व्याप्यं व्याप्यतेतत् व्याप्यं, रोगा
ते व्याप्त करितें जें तें. कृ. आशूष
व्याप्तिअ. कडुकोंष्ठ गोडें कोंष्ठ
अ. न.

व्यामः विशेषेण अम्यतेनेनव्या

यः, विशेषं करून गणना करिजे
ले जेणें करून तो. क. अमभाग
तिअ. चार हातांचें एक प्रमाण
आहे. अ. पु.

व्यालः विरुद्धमासमंतात् अलति
अडतिवा व्यालः; विरुद्ध आस
मंताद्रूपणादि किंवा उद्यम करि
तो जो तो. क. अलधा. प्रपणा
दिअ. २ अउधा. उद्यम अ. सर्प २ पूत
३ दुएहनी ४ सिंह ५ श्रापद. अ. पु.

व्यालग्राही व्यालं गृह्णातीति व्या
लग्राही, सर्पते ग्रहण करितो जो
तो. क. गृह्णा. ग्रहणअ. गारुडी.
इन्. पु.

व्यालायुधं व्यालस्य व्याडस्यायुध
मित्यादिसर्चव्याडासुधशब्दाप्रमा
णं. नरबला. अ. न.

व्यावृत्तः व्यावृत्ततेऽस्म्यव्यावृत्तः;
स्त्रीकृत करिजेला जो तो. क. वृत्त
धा. वरणअ. वेडिलेला. २ भिन्न
केलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यासः व्यसनं व्यासः, विस्तार
जो तो. क. असधा. क्षेपणअ.
विस्तार. २ सत्यवतीचा पुत्र व्यास.
अ. पु.

व्याहारः व्याहृत्यते उच्यते इति
व्याहारः, भावण जो तो. क. वृत्त
धा. हरणअ. भाषण. अ. पु.

व्युत्थानं विरुद्धमुत्थानं व्युत्थानं,
विरुद्ध जे उत्थान तें. स. तिरस्ता
२. २ विरोधाचरण. ३ स्वातंत्र्ये कळ
न जें हत्यतें. अ. न.

व्युष्टिः व्युच्छनं व्युष्टिः, सम्यक् जी
आमिती. क. उच्छीधा. विवास
अ. साध्य. २ संपत्ती. इ. स्त्री.

व्यूढः विशेषेण उच्यते स्म व्यूढः, वि
शेषं करून प्रापण करिजेला जो
तो. क. वहधा. प्रापणअ. एकैवि
कार्णीमिकविलेला. २ स्थापित. ३
विस्तीर्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्यूढकंकटः व्यूढोद्धृतः कंकटो
येन स व्यूढकंकटः, धारण केले
आहे कवच जाणे तो. स. कवच
धारण वरणासां. अ. पु.

व्यूतिः विशिष्टाकृतिव्यूतिः, विण
णें जें तें. क. वेत्तधा. तंतुसंतानज
विणणें. इ. स्त्री.

व्यूहः व्यूहते इति व्यूहः, संग्रामा
मध्ये स्थापन करिजेला जो तो. क.
उहधा. वितर्कअ. युद्धार्थे संख्या

चारचनारविशेष. २ समूह. अ. पु.

व्यूहपाष्णिः व्यूहस्यपाष्णिच्युहपाष्णिः, सेनारचनाविशेषान्नाजौ पृष्ठभागतो स. सेन्यान्व्याव्यूहान्नापश्चाद्भाग. इ. पु.

व्योकारः व्योकरोतीतिव्योकारः, लोह रीजातं करितो जौ तो. क. दुर्लभ. न्या करण. लोहार. अ. पु.

व्योमकेशः व्योमिकेशायस्यस्य व्योमकेशः, आकाशी आहृत केशा जांचे तो. स. महादेव. अ. पु.

व्योम व्ययतेइतिव्योम, व्याप्तकरितैजैतै. क. व्ययधा. संचरण. आकाश. न. न.

व्योमयानं व्योमयातीतिव्योमयान, आकाशाप्रत गमन करितैजैतै. क. पाधा. प्रापण. विमान. अ. न.

व्योषं विशोपेणओषतीतिव्योषं, विशोषेकरून दाह करितैजैतै. क. उषधा. दाह. अ. संद भिरीं पिपरीत्या तिहीचिंचूर्ण. अ. न.

व्रजः व्रजतीतिव्रजः, गमन करणाराजौ तो. क. व्रजधा. गति. अ. २, गौदा ३ मार्ग. अ. पु.

व्रज्या वजनं व्रज्या, व्रजनस. गमनजें ती. क. व्रजधा. गति. अ. मण. २ प्रमाण. अ. स्त्री.

व्रणः व्रणयतीतिव्रणः, गात्रक्ष. अ. गस्यान्वा छेद करितो जौ तो. क. व्रणधा. गात्रविचूर्णन. अ. व्रण. अ. पु.

व्रतं व्रजंत्यनेनस्वर्गंत व्रतं, जानायोगानें लोक स्वर्गाव्रत जातात तें. क. व्रजधा. गति. अ. नियम. अ. न.

व्रततिः व्रतती व्रतमिचकरोतीतिव्रततिः, व्रताप्रमाणें करितेहस्तीकनरक्षाव्रथानेंचराहस्येजौ ती. सना. व्रतप्रकृतिकथा. तत्करण. अ. वे. क. २ विस्तार. इ. २ ई. स्त्री

व्रती व्रतं भोजनादिनियमोस्त्वस्य व्रती, भोजनादि नियम आहेनासतो. त. जाणें व्रत कैलें तो २ घजमान. इ. पु.

वृश्चनः वृश्चते, नेन वृश्चन, कर्षणीदि. च्छेदन करिजेजैणेंकरून तो. क. वृश्चधा. छेदन. अ. कानस. अ. पु.

व्रातः व्रतंतं निचम्यतेइतिव्रात, निचमकरिजेतो जौ तो. क. व्रतधा. नियमन. अ. समूह. अ. पु.

व्रात्यः व्रातं व्याख्यादि व्रातमर्हती

तिग्राह्यः, व्याघ्रादि सस्युदायाने
योग्य होणारा जो तो. त. गौण-
काल ६६ वर्षे पर्यंत ज्याचा सं-
स्कार व्रतबंधादि झाला नाही तो
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

व्रीडा व्रीडनं व्रीडा, लज्जा जीती
रु. व्रीडधा. लज्जा अ. लज्जा.
आ. स्त्री.

व्रीहिः वर्हति उपचयंगच्छतीति
व्रीहिः, वृद्धि पावणारा जो तो रु
वृहधा. वृद्धि अ. धान्य विशेष,
मात. इ. पु.

व्रीहिभेदः व्रीहिणोभेदो व्रीहि
भेदः, व्रीहीचा जो भेद तो. स.
व्रीहिविशेष. अ. पु.

व्रीहेयं व्रीहीणां भवनं क्षेत्रं व्रीहे
य, व्रीहि होण्याचे जें क्षेत्र तें. त.
मात उ. सन्न होण्याचे शेत. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

(श.)

शकटः शक्नोति मासं चोदुं शक
टः, मास वाहण्यास समर्थ हो
णारा जो तो. रु. शकूधा. शक्ति
अ. गाडा. अ. पु.

शकली शकलशाल्यमन्यान्ती

निशकली, कटकयुक्त आहे अं
ग जाचें तो. त. मासा. इ. पु.

शकुनः शकुनिः शक्नोतीति
शकुनः. उडुनार्य समर्थ होतो
जो तो. रु. शकूधा. शक्ति अ. पक्षी
अ. पु. २ इ. पु.

शकुंतः शकुंतिः विग्रहादि
शकुन श. प्र. गोष्ठ कुकुट पक्षी.
अ. २ इ. पु.

शकुलः गंतुं शक्नोतीति शकुलः,
गमन करण्याविषयी जो समर्थ
तो. रु. शकूधा. शक्ति अ. मत्स्य
विशेष. अ. पु.

शकुलाक्षा शकुलस्य मत्स्यस्ये
वाक्षिणीयस्याः सा शकुलाक्षा, मत्स्या
चे मासवे आहे त नैत्र जीचे ती.
स. पांढरीदुरू. आ. स्त्री.

शकुलादनी शकुलैरघत इति
शकुलादनी, शकुलानीं भक्षि
त करिजेली जीती. रु. अदधा.
मत्स्य अ. कुस्की. २. जलपिंप
ली. इ. स्त्री.

शकुलार्जकः शकुलस्य मत्स्य
स्यार्जकः शकुलार्जकः, मत्स्या
चा जो घालक तो. स. मत्स्यदि

शेष. अ. पु.

शकृत् निःसारयितुं शक्नोतीति
शकृत्, बाहेर काटण्याला असम
र्थ जें तें. कृ. शकृधा. शक्ति अ. वि
धा. त. न.

शकृत्करिः शकृत्करोतीति श
कृत्करिः, पुरीष करणारा जो तो
कृ. बुद्ध्या. करण अ. गोयत्स
गोन्हा. इ. पु.

शक्तः शक्नोतीति शक्तः, समर्थ
होतो जो तो. कृ. शकृधा. शक्ति
अ. समर्थ. २ प्रियबोलणारा. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शक्तिः शक्यते जेतु मनया शक्तिः
जीच्या योगानें जय करणारा अस
मर्थ होतो ती. कृ. शकृधा. शक्ति
अ. पराक्रम. २ प्रभाव ३ शक्ति
३ शक्यविशेष. ४ सामर्थ्य. इ. स्त्री

शक्तिधरः शक्तेर्धरः शक्तिधरः,
शक्तीचा जो धर ह्म. धारण कर्ता
तो. स. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

शक्तिहेतिकः शक्तिहेतिर्यस्य
शक्तिहेतिकः, शक्ती आहे शक्य
जाचें तो. स. शक्तिनामक शक्य
धारण करणारा. अ. पु.

शक्तः विग्रहादिशक्तशब्दाप्रसा
णं. प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

शक्रः शक्नोतीति शक्रः, त्रैलो
क्यरक्षणाविषयीं समर्थ होतो जो
'तो. कृ. शकृधा. शक्ति अ. इंद्र. २
कुड्याचें झाड. अ. पु.

शक्रधनुः शक्रस्य धनुः शक्रध
नुः, इंद्राचें जें धनुष्य तें. स. इ
द्राचें धनुष्य. उ. न.

शक्रपादपः शक्रस्य पादपः श
क्रपादपः, इंद्राचा जो वृक्ष तो.
स. देवदासूचें झाड. अ. पु.

शक्रपुष्पिका शक्रः अर्जुनवृ
क्ष इव पुष्पमस्याः शक्रपुष्पिका
अर्जुनवृक्षा सा विषयें आहे पुष्प
जीचें ती. स. कळलावी. आ.
स्त्रीलिं.

शक्रुः विग्रहादिशक्तशब्दाप्र
प्रियबोलणारा. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

शंकरः शंक्रोतीति शंकरः, क
ल्याणातें करितो जो तो. कृ. बु
द्ध्या. करण अ. महादेव.
अ. पु.

शंकुः शंकते अस्माद्धोकः शंकुः
जापासून लोकशंका कर्नितोतो
कृ. शक्तिधा. शंकाअ. जलचर
विशेष २ फांघा तोड लेलावृक्ष. ३
बाणाचें अग्र. ४ शस्त्रविशेष.

उ. पु.

शंखः शास्यतेनेनशंखः, जेणें
करून शांत होतो तो. कृ. शसु
धा. उपशमनअ. शंख. २ नख
ला. ३ नवनिधीतील एकनिधि
४ कपाळाचें हाड. अ. पु.

शंखनखाः शंखाः नखा इव
शंखनखाः, शंखजें ते नखा.
प्रमाणें ते. स. लाहानशंख.
अ. पु.

शंखिनी शंखाः संत्यस्याशंखा
कारपुष्यत्वान्छंभिनी, शंखआ
हेत जीस ती. स. साख वेल ई.
स्त्रीलं.

शची शचतीतिशची, स्रव्यक्त
भाषणकरित्येजीती. कृ. शच
धा. व्यक्तवाणीअ. इंद्राणी. ई.
स्त्रीलं.

शचीपतिः शच्याः पतिः शची
पतिः, शचीस्र. इंद्राणीतिचा-

जो पति तो. स. इंद्र. इ. पु.
शरी शरतीतिशरी, रागनिवृत्ति
करित्येजीती. कृ. शरधा. कजा
विशरणअ. आंबेकळद. ई. स्त्री.

शरः शरतीतिशरः, कपट क
रितो जो तो. कृ. शरधा. कैतव
अ. यांकडे मनाचा. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

शणपर्णी शणइवपर्णानिय
स्याः साशणपर्णी, शणाप्रमाणें
आहेत पर्णें जीचींती. स. गोक
र्णचिं झाड. ई. स्त्री.

शणपुथिका शणपुथ्यंयस्याः
साशणपुथिका, शणपुथ्य आ
हे जीस ती. लहान एकतागाची
जाति. आ. स्त्री.

शणसूत्रं शणमयंसूत्रंशणसू
त्रं, शणमयजें सूत्रतें. स. तागा
चें सूत. २ मासे धरण्याचा जा-
व्यासजें तागाचें सूत असतें तें.
अ. न.

शंटः शास्यतीतिशंटः, शांतिपाव
णारा जो तो. कृ. शसुधा. उपशम
नअ. कमळाचा समूह. २ स्वेच्छा
शरीबेल, पोळ. अ. पु.

शतकोटिः शतंकोटयोयस्यशत
कोटिः, शंभर आहेत कोटि ह्य.
धास जास तो. स. वज्र. इ. पु.

वोचस्थाः शतभीरुः, शतशः विद्यो
गी आहेत भीरु ह्य. भिन्नं जी पासू
न ती. स. मोगरीची वेल. उ. स्त्री.

शतद्रुः विग्रहादिशतद्रुश. प्र. श
तरुद्रानामक नदी. उ. स्त्री.

शतमन्युः शतंमन्यवोचस्यशत
मन्युः, शंभर आहेत मन्यु ह्य. याग
जाचे तो. स. इंद्र. उ. पु.

शतपत्रं शतंपत्राण्यस्यशतपत्रं,
शंभर आहेत पर्णे ह्य. पुष्यपर्णे जा
स तें. स. कमळ. अ. पु. न.

शतमानं शतंमानंयस्यशतमा
नं, शतपरिमित आहे प्रमाण जा
चें तो. स. पल परिमित सोनें किं
वारूपें. अ. पु. न.

शतपत्रकः शतंपत्राण्यस्यशतप
त्रकः, शंभर आहेत पक्ष जास तो
स. सतार पक्षी. अ. पु.

शतमूली शतंमूलान्यस्याः शतं
मूली, शंभर आहेत मूले जीचीं ती.
स. शतावरी. ई. स्त्री.

शतपर्वा शतंपर्वाण्यस्याः शतप
र्वा, शंभर आहेत पर्वे जास तो. स
चेळु. न. पु.

शतवीर्या शतंवीर्याण्यस्याइति
शतवीर्या, शंभर आहेत वीर्यरूप
अंकुर स्थानें जीचीं ती. स. पादरी
दुरु. आ. स्त्री.

शतपर्षिका शतंपर्षाण्यस्याः
साशतपर्षिका, शंभर आहेत पर्षे
जीस ती. स. वेरुंड. शूर्या. आ. स्त्री

शतवेधी शतंवेधितुंशीलमस्यश
तवेधी, शंभरांस वैधकरण्याचें आ
हें शील जाचें तो. स. आसुवेत. इ
न. पु.

शतपुष्या शतंपुष्याण्यस्याः शत
पुष्या, शंभर आहेत पुष्यें जीस ती.
स. शोपेची भाजी. आ. स्त्री.

शतप्रासः शतंप्रासाइवपर्णान्य
स्यशतप्रासः, शंभर आहेत प्रासा
प्रमाणें पर्णे जाचीं तो. स. कणहेरा
चें झाड. अ. पु.

शतहृदा शतहृदा अर्वांधिजला
शयावासंल्यस्याइति शतहृदा, शंभ
र आहेत ज्वाला किंवा जलाशय जी
स ती. त. वीज. आ. स्त्री.

शतभीरुः शतंविद्योगिनांभीर

शनेश्वरः पंगुत्वात्शनेर्मंदं चरती
तिशनेश्वरः, पंगुत्वास्तव मंदगम
न करिती जो नो. कृ. चरधा. गति
अ. शनीनामाग्रह. अ. पु.

शनेः शणतीतिशनेः, मंदार्थांतें दे
तें जें तें. कृ. शणधा. दानअ हल
. कामंदत्वा अर्थी अज्यय.

शंषा भयंकरत्वात्शंस्कस्वंपिचती
तिशंषा, भयंकरत्वास्तव क्रुरा
तें नाश करित्ये जी ती. कृ. शंषा.
पानअ. वीज. आ. स्त्री.

शपथः शपनं शपतिवेनइति
शपथः, विश्वास पावती जंणेंक
रून ती. कृ. शपधा. आक्रोशअ.
वररें खोटें करण्यार्थें एक प्रमा
ण आहे. अ. पुं. २ अ. न.

शफं शंकलतीतिशफं, प्रहारें क
रून करव नाश करणार्थें जें तें.
कृ. अिफलाधा. विशारणअ. षो
उपान्वा रगेंदे वरुर. २ वृक्षमूक.
अ. न.

शफरं शफंशतिगतिसमपेदूरमु
लामवतीतिशफरं, गतिसमचीदूर
खुरःप्रसार करितो जी ती. कृ. श
धा. दानअ. मत्स्यविशेष. अ. पु.

शफरी शफान्गतिशीधनावयवा
न्श्रणातिषोडयतीतिशफरी, खु
रातें चालन करणारी जी ती. कृ. रि
धा. हिंसाअ. मत्स्यविशेष. ई. स्त्री.

शब्दग्रहः शब्दो गृह्यतेनेनशब्दग्र
हः, शब्द ग्रहण करिते तें जंणेंक
रून ती. कृ. गृहूधा. ग्रहणअ. का
न. अ. पु.

शब्दनः शब्दनशीलःशब्दनः, श
ब्द स्वभाव जो तो. कृ. शब्दधा. श
ब्दक्रियाअ. वाजविणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

शमः शमनंशाम्यत्यनेनकंडुरिति
वाशमः, शांती किंवा शांत होतो
कंडू जाणें तो. कृ. शमुधा. उपशम
अ. वित्तोपशम २ हात. अ. पु.

शमथः शमनंशमथः, शांति जी
ती. कृ. धात्वादिपूर्वीन्याश. प्र.

शमनः शमयतीतिशमनः, लोकां
न्या प्राणार्थें शमन करितो जो तो.
कृ. शमधा. उपशमअ. चम. अ.
पु. २ यज्ञसंबंधी जें पशुहनन तें.
अ. न.

शमनस्वसा शमनस्यचमस्थस
साशमनस्वसा, चमाची जी मणि

नी ती. स. यमुना नदी. ऋ. स्त्री.
शमलं शाम्यते इति शमलं, शांति
 पावि जेतें जेतें. कृ. शमुधा. उपश
 मअ. विद्या. अ. न.

शमितः शाम्यते स्म शमितः, शां
 ति पावि जेला जो तो कृ. शमुधा. उ
 पशमनअ. शमविलेला. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.

शमी शाम्यतीति शमी, पाप शमकर
 गारी जी ती. कृ. शमुधा. उपशमअ
 शमीवृक्ष. २. रोग. ई. स्त्री.

शमीधान्यं शमीप्रभवं धान्यं शमी
 धान्यं, शैंगीपासून उत्पन्न जें धा
 न्य तें. स. भूग, उडिह, राजमाप,
 कुलित्य, हरभरा, तीळ, वाटाणा,
 तूर ह्या आव धान्यास शमीधान्य
 ह्यणतात. अ. न.

शमीरः अल्पाशमीशमीरः, अल्प
 जी शमी ती. त. लहानशी एक श
 मीवृक्षानी जाति. अ. पु.

शम्या शाम्यत्यनया शम्या, जीच्या
 योगानें वृद्धादि शांत होता ती. कृ.
 शमुधा. उपशमअ. लुण्ठनास्त्रि
 का. आ. स्त्री.

शम्याकः शर्माशिविमाअकृती

तिशम्याकः, शर्माप्रत आसमंतात्
 विस्तृत करिती जो तो. कृ. अकृधा कु
 टिलगतिअ. बाह्याचें झाड. अ. पु.

शंचः शमोस्यास्तीति शंचः, सरपआ
 हे जासती. त. वज्र. अ. पु.

शंचरः शंष्टणोतीति शंचरः, सरस
 दीणारा जो तो. कृ. हत्रुधा. वरणअ.
 मृगविशेष, साचर. २. उदक. अ. न.

शंचरारिः शंचरस्याधिः शंचरारिः,
 शंचरास्तराचा जो अरि ह्य. शत्रु तो
 स. मदन. इ. पु.

शंचरी शंष्टणोतीति शंचरी. कल्या
 णाते देखे जी ती. कृ. हत्रुधा. वरण
 अ. उंदिरकानी वनस्पती इ. स्त्री

शंचलः शबल्यनेनेति शंचलः, गु
 मन करितो जेणे करून तो. कृ. शंच
 धा. गतिअ. प्रवासासाठी घेतलेले
 फनाळाचें. अ. पु. न.

शंचाकृतं शंचकृतं शंचाकृत, दि
 वार जेकृष्ट तें. त. दोनवेळ नागें
 रलेंलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शंचुः शाम्यतीति शंचुः, शांतिपा
 वतां जो तो. कृ. शमुधा. उपशम
 अ. पापघांतील लहान शिंप.
 उ. पु.

शंभुकः विग्रहादिशंभुशब्दाप्रमा-
णैः पाण्यांतील लहान शिंप आ-
स्वीडिंगी.

शंभली शंभलतेइतिशंभली, रु-
स्वात्तेषोलणारी जीती. रु. भल
धा. भापणअ. कुंठणयणाकरण
शीस्वी. ई. स्त्री.

शंभुः शंभवत्यस्मादितिशंभुः, रु-
स्व हीते हे जाणस्नूत तो. रु. भूधा-
सत्ताअ. महादेव. २ ब्रह्मदेव. उ.
शुद्धिगी.

शयः शीतेऽभिन्नुसर्वशयः, सर्व
राहते जाचेवाचीं तो. रु. शीडूधा-
सप्रअ. हान. अ. उ.

शयनं विग्रहादिशब्दाशब्दाप्रमा-
णैः निद्रा. २ हातरुण. अ. न.

शयनीयं विग्रहादिशब्दाशब्दा
प्रमाणैः विच्छाना. अ. न.

शयालुः शयनशीलः शयालुः,
निद्राशील जो तो. रु. शीडूधा-
सप्रअ. निद्राशील. वि. अ. उ.
न. स्त्री. २ अजगरह. आर. ३
हत्ती. उ. पु.

शयितः शीतेस्मशयितः, निद्रास्म-
ताकृतजो तो. रु. शीडूधा. सप्रअ.

अर्थ पूर्वाशब्दाप्र.

शयुः शीतेऽत्यर्थमितिशयुः, अ-
त्यंत निद्रा करणारा जो तो. धातु
पूर्वाशब्दाप्रमाणैः अजगरह.
आर. उ. पु.

शय्या शय्यतेनसाशब्दा, निद्रा
करितेजेजीचावाचीं तो. रु. शी
डूधा. सप्रअ. हातरुण. आ. स्त्री.

शरजन्मा शरपुजन्मयस्यसश-
रजन्मा, शरचंगायी आहे जन्मजा-
चं तो. स. कालिक स्वामी. उ. उ.

शरणं शृणातीतिशरणं, नाश
आश्रय करिते जें तें. रु. शृधा. हिं-
साअ. वध. २ रक्षण. ३ रक्षणक.
रणारा. ४ पर. अ. न.

शरदू शृणातिपंकजलं चेतिश-
रदू, चिरकलातें किंवा जलातें न.
करिते जी ती. रु. शृधा. हिंसाअ
शरदूत. २ संवत्सरह. वर्ष. त. स्त्री

शरः शृणातिअनेनशरः, नाश
करितोजेणें करून तो. रु. शृधा.
हिंसाअ. बालतृणविशेष. अ. पु.

शरभः शृणातीतिशरभः, हिं-
सां करितो जो तो. रु. शृधा. हिं-
साअ. मृगविशेष. ज्यास लडी

सरा असंक्षणताततो. अ.पु.

स्त्री. न.

शरव्यं शरान्व्यवतीतिशरव्यं,
वाणातेसंवरणकरिते जेतें. कृ.
अध्या. संवरणअ. निशाणअ.
नसुंस.

शराचः शृणातीतिशरः शरादच
तीतिशराचः, उष्णपदार्थापासून
रक्षणकरणाराजोतो. कृ. अध्या.
रक्षणअ. पात्रविशेष. अ.पु. न.

शरादिः शरंआअटतीतिशरादिः,
जल किंवा हिंसा ईप्रत आसमंता
त् गमन करितो जो तो. कृ. अदधा.
गतिअ. अडीनामकपक्षी. इ.पु.

शराचती शरास्तृणविशेषाअत्र
संतीतिशराचती, तृणविशेषआहेत
चागयीं ती. त. नदीविशेष. ईस्त्री.

शरातिः शरंहिंसाजलंवाततीति
शरातिः, जल किंवा हिंसायां प्रत स
दोदित गमन करितो जो तो. कृ. अ.
तथा. सातत्यगमनअ. अडीनाम
कपक्षी. इ.पु.

शरालिः शरमाअडतीतिशरालिः,
जल किंवा हिंसा यातें उद्योगकरि
तो जो तो. कृ. अदधा. उद्यमनअ.
शरावीपक्षी. इ.पु.

शराभ्यासः शरस्याभ्यासः शरा
भ्यासः, वाण मोहान्वाजी अभ्या
सतो. स. वाण सोडण्याचा अभ्या
स. अ.पु.

शरासनं शराअस्येतेक्षिप्यंतेनेन
शरासनं, जाचायोगानें वाणरा
फिजेतात तें. कृ. असुधा. क्षेपण
अ. धनुष्य. अ. न.

शरारिः शरंजलंक्रच्छतीतिशरा
रिः, जल किंवा हिंसा ईप्रत गमन
करितो जो तो. कृ. अध्या. गतिअ. अ.
डीनामापक्षी. इ.पु.

शरीरं शीर्यतेइतिशरीरं, नष्टहो
इजेतें जेतें. कृ. शृधा. हिंसाअ. दै
ह. अ. न.

शरारुः शृणातीतिशरारुः, हिंसा
करितो जो तो. कृ. शृधा. हिंसाअ.
हिंसारीलक्ष. पञ्जक. वि. उ. पु.

शरीरी शरीरमस्पास्तीतिशरीरी,
शरीरक्ष. देह आहे जासतो. त.
प्राणी. इन्. पु.

शर्करा शृणातीतिशर्करा, पीडाक
रित्येजी ती. कृ. शृधा. हिंसाअ. पा
कुमपदेश. २ वाकू. ३ सारपर. जा. स्त्री.

शर्कराचान् शर्कराः संत्यस्येति शर्कराचान्, शलुका आहेत जाचेद्यथां तो. न. शलुकामय प्रदेशः कित्तु. न. ई. स्त्री.

शर्करिलः विग्रहादिसर्वशर्कराचतशब्दाप्रमाणं. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिंगं.

शर्म शृणानिदुःखमिति शर्म, दुःखात् नैश करिते जैतं. कृ. शृधाः हिंसा अ. क. स. न. न.

शर्चरी शृणानिलोकनक्षत्रीति शर्चरी लोकांच्या नैत्रात् नष्ट ह्य. अंधकारेण जीती. कृ. शृधाः हिंसा अ. वा. वि. ई. स्त्री.

शर्वाणी शर्वस्वरुशि शर्वाणी, शर्वह्य. शंकर त्याची जीस्त्री नी. स्त्री. प्र. पार्वती. ई. स्त्री.

शर्वला शर्वतीति शर्वला, गमनकरणाची जीती. कृ. शर्वधा. गति अ. शस्त्रविशेष. आ. स्त्री.

शलं शलतीति शलं. तरित गमन करिते जैतं. कृ. शलधा. आनुगमन अ. साळीचें होम ह्य. मार्ग दर. अ. न.

शलपः शलतीति शलपः, गमन

करणाराजोती. कृ. शलधा. चलन अ. कीटविशेष ह्य. पतंग. अ. पु. **शललं** विग्रहादिसर्वशलशब्दाप्रमाणं.

शलली विग्रहादिशलशब्दाप्रमाणं ई. स्त्री.

शलादुः शलतीति शलः अदतीति अदुः शल आसौ अदुश्च शलादुः, चंचल ह्य. कृ. अर्से जै शलतं. स. अपेक्षक हिरणं. वि. उ. पु. स्त्री. नपुं.

शलकं शलतीति शलकं, चंचल होतें जैतं. कृ. शलधा. चलन अ. शकल. २ लक्षा. अ. न.

शल्यः शलतीति शल्यः, चंचल होतो जीतो. कृ. शलधा. गमन अ. रोच्याचें झाड. २ मृगविशेष साळई अ. पु. ३ वाणाचें अय. ४ शस्त्रविशेष. अ. न.

शचं शचतीति शचं, राहूगामी जैतं. कृ. शचधा. गति अ. प्रेत. अ. पु. न.

शबलः शपत्याक्रोशति चर्णाति शबलः, स्वेत्त रचर्णाचा उपमर्दक जीतो. कृ. शपधा. आक्रोश

अ. त्रिचर्या. वि. अ. पु. न. आ.

स्त्रीलिंगीं.

शशः शशतीतिशशः, उड्यामारू
नगमनं करितो जीतो. कृ. शशधा.

पुतगतिअ. ससा. अ. पु.

शशधरः शशस्यधरः शशधरः,
शशान्वाजीधर कृ. धारणकर्ता
तो. स. चंद्र. अ. पु.

शशलोम शशस्यलोमशशलो
म, मृगविशेषान् जें कोमते.
स. सशान्वा. केस. न. न.

शशादनः शशान्वाजीतिशशादनः,
मृगादिकांवे भक्षण करितो जीतो
कृ. अदधा. भक्षणअ. ससाणाप
ही. अ. पु.

शशोर्षी शशस्यऊर्णाशशोर्षी, मृ
गविशेषान् जें कोमते. स. सशया
चा केस. अ. न.

शश्वत् शशतीतिशश्वत्, पुनः पु
नरुड्डीय गमनवत् जी वारं वार
अर्धं तद्विषयक जें तें. कृ. शशधा.
पुतगतिअ. वारवार. २ सहिनया
अर्थां अथ.

शश्वं शश्वतेशश्वं, स्तविले
तें जें तें. कृ. शंस्कृधा. स्तुति. अ. को

मलत्तण. अ. न.

शसनं शस्यतेइतिशसनं, हिंसि
तजें तें. कृ. शसृधा. हिंसाअ. यज्ञसं
बंधीं जें पशुहननतें. अ. न.

शस्तं शंस्यतेस्मशस्तं, स्तवनक
रिजेवे जें तें. कृ. शंसृधा. स्तुति
अ. कल्याण. अ. पु. न. २ स्तविले
ला. ३ प्रशस्त. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगीं.

शस्त्रं शस्यतेनेनशस्त्रं, जान्वा
योगानें हिंसन होतें तें. कृ. शसृ
धा. हिंसाअ. आयुध. २ लोरखंड.
अ. न.

शस्त्रकं शस्यतेअनेनशस्त्रं,
तदेवशस्त्रकं, छेदन करिजेतें
जेणें करून जें शस्त्र तेंच शस्त्रक
त. लोरखंड. अ. न.

शस्त्रमार्जः शस्त्रंमार्ज्जितिशस्त्र
मार्जः, शस्त्रातें धार पाजविणा
रा जीतो. कृ. मृजूधा. शुद्धिअ.
शिकलगार. अ. पु.

शस्त्राजीवः शस्त्रमाजीविति
पजीवतीतिशस्त्राजीवः, शस्त्रो
पजीवन साधन करणारा जी
तो. कृ. जीवधा. प्राणधारणअ.

शस्त्रजावी. अ. पु.

शस्त्री शस्यतेः नयाशस्त्री, नाशक
रिजेतो जीर्णं करुते ती. कृ. शास्त्र
धा. हिंसा अ. करी. ई. स्त्री.

शस्यं शस्यतेन च्छस्यं, छेदं न क
रिजेतें जें तें. कृ. धा. पू. श. प्र. कोच
केंतृण. अ. न.

शस्यसंवरः सस्येः संग्रियते सस्य
संवरः, धान्यांनीं जो परिवेष्टित
तो. कृ. वृद्धा. वरण अ. सागाचें
शाड. अ. पु.

शाकं शक्नोति शोक्तुमनेन शाकं, जो
जन कराषयाकारणें समर्थ होतो जे
णें करुते तें. कृ. शकूधा शक्ति अ.
साजी. अ. न.

शाकतः शकटं पृहतीति शाकतः, श
कटातें वाहणाश जो तो. त. शाकटा
अ. बौल. अ. पु. २ वस्त्रविशेष. अ.
पु. न.

शाकुनिकः शकुनान्द्रहंति शाकु
निकः, पक्षी नाश करितो जो तो. त.
पक्षिहंता. कृ. पक्षांचां पारधी. अ. पु.

शान्तीकः शक्तिः प्रहरणमस्य शा
न्तीकः, शक्ती आहे शस्य जाचें तो.
त. शक्तिनामक शस्त्र धारण करणा

रा. अ. पु.

शाक्यमुनिः शक्रेभवः शाक्यः शाक्य
श्रासीमुनिश्च शक्यमुनिः, शक ह्ये.
देश विशेष त्याचे दायीं जो उल्लंघनं तो सा
क्यं शाक्य असा जो मुनि तो. स. बौ
द्धांतील अर्थांतर एक भेद आहे. इ. पु.

शाक्यसिंहः शाक्यः सिंह इव शाक्य
सिंहः, सिंहासारिवत् हा. श्रेष्ठ असा
जो शाक्य तो. स. बौद्धांतील अर्थां
तर एक भेद आहे. अ. पु.

शारवा शारवतीति शारवा, व्यासक
रित्ये जी तो. कृ. शारवृधा. व्याप्ति अ.
स्वां दीक्ष. डाहकी. आ. स्त्री.

शारवामृगः शारवान्वारीमृगः पशुः
शारवामृगः, पांघावर संचार करि
तो जो तो. स. वानर. अ. पु.

शारवानगरं शारवेवनगरं शारवा
नगरं, शारवेचे पत्नी जें एक देश आ
पिनगर तें. स. मूळ राजधानी ए.
क असून दुसरें जें राजाचें शहर
र तें. अ. न.

शारवाशिका शारवायाः शिका
शारवाशिका, शारवेच्या ज्या शिका
ह्य. पारंघ्याती. स. शारवामूळ ह्य.
पारंघा. आ. स्त्री.

शारवी शारवाः संत्यस्येति शारवी,
शारवा आहंन जास तोतृक्ष-इ
न.पु.

शारविकः शंखः शिल्पमस्यशां
शिवकः, शंख आहं शिल्प जाचें
तो त.कासार.अ.पु.

शादः विग्रहादिशादीशब्दाप्रमाणे-
वरुचिविशेष अ.पु.

शादी शाक्यतेसाशादी, श्लापित
ह्य स्तुत्य जीती कृ श्लापृषा कलर
अ.फडके २ वरुचिविशेष-ई.स्त्री.

शाक्यं शकस्यकर्मशाक्य, शक्यचैजे
कर्म तें. त.कपट.अ.न.

शाणः शण्यतेः नेनशाण, स्वय
र्णं कर्षण करिजे तें जेणे करून तो
कृ. शाणधा.दानअ.कसोदी.अ.पु.

शाणी शणस्यविकार शाणी, श
णात्वा जी विकार ती. त. नागाचें व
रुच.ई.स्त्री.

शांडिल्यः शंडतइतिशांडिल्यः,
संश्लिष्ट असतो जी तो. कृ. शंडि
धा.सयातअ.बेलाचे शंड अ.पु.

शातः श्यतीतिशातः, कृशकर
णारा जी तो कृ. शौधा. तनूक
णअ.तीक्ष्ण वि.अ.पु.न.आ.

स्त्रीलिंगी. २ हर्ष.अ.न.

शातकुंभं शतकुंभेभ्यंशातकुंभं,
पर्वताचे वार्थी जें उत्सन्न तें. त.स
वर्ण.अ.न.

शातकोभं विग्रहादिपूर्ववत्.
शातला शातलातीतिशातला, निर्म
ल ह्य. स्वच्छ या तें देखे जी ती.
कृ. लाधा.दानअ.शिकेकाई.
आ.स्त्री.

शात्रवः शत्रुरेवशात्रवः, शत्रु जी
तीच शात्रव.स. शत्रु.अ.पु.

शादः शद्यतेनेनशादः, विशीर्ण
करिजे तो जेणे करून तो. शहूधा
शातनअ.कोमलतृण. २ चिरवल
अ.पु.

शादहरितः शादः हरितः शा
दहरितः, कोमलतृणांहीं करू
न जी हिरवा तो. स. कोमलतृण
नें जी हिरवादेश तो. वि.अ.पु.न.
आ.स्त्री.

शादूलः शादः शालतृणंअभिन्
शादूलः, कोमलतृणजें तें आहि जी
चे वार्थी तो. त. कोमलतृणानें जो दि
रवा देश तो. वि.अ.पु.न.आ.स्त्री
शातं शाम्यतिदुःखमितिशांतं,

दुःस्वशामन करितें जें तें. कृ. शमुधा
उपशम. अ. हर्ष. अ. न. २ नववारस
अ. पु. शमविलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

शांति: विग्रहादि शमयशब्दाप्रमा
णें. चित्ताचा उपशम. इ. स्त्री.

शांचरी शांचरस्थेयंशांचरी, शांचरस्त
रसंबंधी जीती. त. इंद्रजाल. इ. स्त्री.

शारः शृणोति शीर्यते; नैनवाशारः,
शोडा करितो किंवा चित्रीकरण क
रितें जें जेणें करून तो. कृ. शृधा.
हिंसा अ. वायु. अ. पु. २ चित्रव
र्ण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारंगः शीर्यते आतपादिना शारं
गः, आतपादिकें करून नाश पा
विजेतो जो तो. कृ. शृधा. हिंसा अ
चातकपक्षि. अ. पु.

शारदः शरदिभवः शारदः, शर
त्कालाचे वायीं होतो जो तो. त. सा
त्तवर्णाचें साड. अ. पु. २ नूतन ३
अग्रोद. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

शारदी शरदिभवः शारदी, शर
त्कालाचें वायीं होत्ये जीती त. ज
ल विपंबी. इ. स्त्री.

शारिफलं शारीणां फलं शारिफ

लं, शारिकेचें जें स्थान तें. स. सो
कत्याचा पट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शारिवा शरणं शारः शारोन्म्यस्या
इति शारिवा, नाश आहे जीसती.
त. उपलसरी. आ. स्त्री.

शार्करं शार्कराः संत्यस्मिन्निति
शार्करं, बालुका आहे ज्याचे वा
यीं तो. त. बालुकामयदेश. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शार्डं शृंगस्यधिकारः शार्डं, शिं
गाचा जो विकार तें. त. विष्णू
चें धनुष्य. अ. न.

शार्डी शार्डं धनुरस्यास्तीति शा
डी, शृंगविकाराचें आहे धनुष्य
जाचें तो. त. विष्णू. इ. न. पु.

शार्दूलः शृणातीति शार्दूलः, हिं
सा करितो जो तो. कृ. शृधा. हिं
सा अ. वाक्याशब्द उत्तर पद अ
सतां श्रेष्ठार्थक होतो. अ. पु.

शार्चरं शर्चर्याश्वं शार्चरं, रात्री
चा वायीं होतें जें तें. गाढ जो अं
धकार तो. अ. न. २ घातुक. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शालः शलतीति शालः, उदका
मध्यें गमन करितो जो तो. कृ. श

शलधा. गतिअ. मत्स्यविशेष. २

वृक्ष. ३ साचल्याचें झाड. अ. पु.

शालपर्णी शालः पर्णमस्याः शालपर्णी, चंचल आहे पर्णजीवेंती स. साचरण. इ. स्त्री.

शाला शलंति अत्र इति शाला, गमन करिता हेत जीवेंदारींती रु. शलधा. गतिअ. सभाग्रह २ प्रधान शारवा. आ. स्त्री.

शालावृकः शालां वृणोतीति शालावृकः, शाले तें स्वीकार करितो जोतो. रु. वृक्षधा. वरणअ. को व्हा. २ वानर. ३ कुत्रा. अ. पु.

शालिः शालते इति शालि, चंचल हीतो जोतो. रु. शलधा. संवलनअ. ग्रीहविशेष. इ. पु.

शालीन्ः शालाप्रवेशमर्हतीति शालीन्ः, शाले प्रत प्रवेशाला यो ग्य हांतो जोतो. त. लज्जासुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शालूरः शलतीति शालूरः, संचरति रु. असती जोतो. रु. शलधा गल्य. य. कमळाचा कोदा अ. पु.

शालेयं शालीनां मयनसंबंधं शालेयं, शालि ह्य साळीचें मात हीण्या

वें जें शेत तें. त. शालि उत्सन्न हीण्या

वें क्षेत्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ व. विशेष. अ. पु.

शाल्यलिः शलतीति शाल्यलिः, रु. धर्मगमन करितो जोतो. रु. शलधा. गतिअ. सांचरीचें झाड. इ. पु.

शाल्मलीवेष्टः शाल्यल्याः वेष्टः शाल्मलीवेष्टः, शाल्मलीचा जोषे वृक्ष. डीक तो. स. सांचरीचा डीक. अ. पु.

शाचकः शच्यते इति शाचक. सलील गमन करितो जोतो. रु. शचधा. गतिअ. बालक. अ. पु.

शाचरः शचराणामयं शाचरः, शि ल्यांचा जो हातो. त. लोघवृक्ष. अ. पु.

शाश्वतः शश्वत्सवः शाश्वतः, शि वंतर होणारा जोतो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शाकुलिकं शकुलीनांसमूहः शाकुलिकं, शकुलीचा जोसु दाय तो. त. गुफळ जिल व्याकि नाक रजा. अ. न.

शासनं शिष्टिशासनं, आज्ञा जीतें. रु. शासधा. अनुशिरिण आज्ञा. २ दंड. अ. न.

शास्त्रा शास्त्रातिशास्त्रा, शासन
करितो जो तो. कृ. शास्त्रा. अनु
शिष्टिअ. बहुत २ शासन करणा
रा अ. पु.

शास्त्रं शिष्यते, नैनशास्त्रं, जान्ना
योगाने प्रयोगादि शासनकरिजे
तें जें तें. कृ. शास्त्रा अनुशिष्टि
अ. आज्ञा. ३ व्याकरणादिशा
स्त्र. अ. न.

शास्त्रविद् शास्त्रवेत्तीतिशास्त्र
विद्, शास्त्रजाणतो जो तो. कृ.
विदधा. ज्ञानअ. शास्त्रवेत्ता. वि.
कृ. पु. स्त्री. न.

शिक्ष्यं स्वसतेइतिशिक्ष्यं, अधः
पतमकरितें जें तें. कृ. स्वसुधा.
अवस्वसनअ. शिकें. अ. न.

शिक्ष्यतं शिक्ष्येस्यतंशिक्षितं,
शिक्ष्याचेठायीं स्थापित जें तें. त.
शिक्ष्यावरठेवलेले. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

शिक्षितः अशिक्षिष्टइतिशिक्षि
तः, विद्याग्रहणकरिताशालाजो
तो. कृ. शिक्षा विद्यापादानअ.
प्रवीण. २ शिकविलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री

शिरवंडः शिषिपनाअम्यतेइतिशि
खंडः, शिखीनें सेषिजेतेजो तो. कृ.
अमथा. गत्यादिअ. मोरानेंपिस
अ. पु.

शिरवंडकः शिरवाचामंडइवशि
खंडकः, शिरवेचेठायीं अंडासारि
रगाजो तो. त. लहान मुलाची शंडी.
अ. पु.

शिरवरं शिरवांशतीतिशिरवरं, अ
ग्रफागतें स्वीकार करितें जें तें. कृ.
शधा आदानअ. पर्वताचें शिरवर.
२ अग्र. अ. न.

शिरवरी शिरवरमरूपस्यशिरवरी,
अग्र आहे जास तो. त. पर्वत. २
रस्त. इन्. पु.

शिरवा शीतेसाशिरवाऽमल्लादिकीं
तस्थितजीती. कृ. शीडधान्वत्रअ.
मोरान्नी शेंडी. २ अग्नींची जाळा
३ शेंडी. ४ किरण. ५ पापाचा चव
जा. आ. स्त्री.

शिरवांडिकः शिरवाचाः अंडएव
शिरवांडिकः, शिरवेला अंडचन जें
तो त लहान मुलाची शेंडी अ. पु.

शिरवाचाग् शिरवाः संत्यस्यति
शिरवाचाग्. शिरवास्. गान्ना आ

हेतुजात्यतो. त अग्नि. त्. पु.

शिरवाचलः शिरवास्त्यस्थशि

रवाचलः, शिरवा आहे जास ती.

त. मचूर. अ. पु.

शिरिवग्रीचं शिरिवनोग्रीवापस्य

शिरिवग्रीचं. मचूरान्चे ग्रीवे सारि

रवा आहे वणं जाचा तें. स. मोरचू

द. अ. न.

शिरवी समासादिकशिरवाचलश

ब्दाप्रमाणे. मोर. २ अग्नि. इन्. पु.

शिरिवाहनः शिरवीवाहनस्य

सशिरिवाहन. शिरवीह्य. मचूर

आहे वाहन जाचे ती स. कार्तिक

स्वामी. अ. पु.

शिशुः शिनोतीतिशिशुः, तीह्य

करितो. औतो. कृ. शिञ्. धा. निशा

न. अ. शोचग्यान्चे शब्द. २ शाकका

जी. उ. पु.

शिशुजं शिशोर्जापतेस्मशिशुजं,

शोचग्यापासून झाले जें तें. कृ. ज

नीधा. प्रादुर्भाव. अ. शोचग्यान्चे री

अ. न.

शिंजितं शिज्यते इति शिंजितं, मू

पणाचा जी शब्द ते. कृ. शिञिधा.

अव्यक्तशब्द. अ. पाद. मू. पणाचा

शब्द. अ. न.

शिंजिनी अवश्यं शिंजिते शिंजिनी,

अव्यक्तशब्द कुरणारी जी ती. कृ.

शिञिधा. अव्यक्तशब्द. अ. धनुष्या

ची दोरी. इ. स्त्री.

शितशिवं शितंचतन् शिवंचशि

तशिवं, शित ह्य तीक्ष्ण असं जें क

ल्याणकारक तें. स. शोदलोण.

२ बडीशोष. ३ दगड हूल. अ. न.

शितशूकः विग्रहादिसितशूकश

ब्दाप्रमाणे. जव. अ. पु.

शितिः शीचतेस्मशितिः, दैदीप्य

मान होइजे तो जो तो. कृ. शिञ्धा

निदान. अ. शक्त्. २ काळें. धि. अ.

पु. न. इ. स्त्री. ३ भूर्ज रदन. इ. पु.

शितिकंदः शितिः कालः कंदोयस्य

सशितिकंदः, कृष्णवर्ण आहे कं

द जाचा तो. स. महादेव. अ. उ.

शितिसारकः शितिः कालः सारक

स्यशितिसारकः, कृष्णवर्ण आहे

गाफा जाचा तो. स. देवुर्णान्चे श

उ. अ. पु.

शिपविष्टः शिपविष्टः शिपि

षुविष्टः शिपविष्टः, शिप ह्य. पशू

त्यांचे चर्चा व सणारा जो तो स

महादेव रोगानें जाचें मस्तक नि
 चेर झालें तो. ३ कुजलेलें कातडें.

अ. पु.

शिफा शोते इति शिफा, अपोफाणीं वसुका
 नैराहात्ये जीती कृ. शीर्षा. स्वप्न अ
 वृत्ताचें मूळ आई. आ. स्त्री.

शिफाकंदः शिफाया. कंदः शिफाकं
 दः, शिफेचा जो कंद तो स. कम
 बाचा कांदा अथवा मूळ अ. पु.

शिंवा विग्रहादिशंवाशब्दाप्रमाणें.
 शेंग. आ. स्त्री.

शिंविः विग्रहादिशंवाशब्दाप्रमाणें.
 शेंग. इ. स्त्री.

शिथिका शिथेंवशिथिका, कल्याण
 कारक जीती. त. पालची. आ. स्त्री

शिविरं शवंत्वन्नशिविरं, गमन क
 रितात जाचारायीं तें. कृ. शवधा.
 गतिअ सेनेचा तळ. अ. न.

शिंवी विग्रहादिशंवाशब्दाप्रमाणें.
 शेंग इ. स्त्री

शिरः श्रियते उष्णीषादिना इति
 शिरः, उष्णीषादिका ने सेवन
 करिजेतें जें तें. कृ. श्रिच्छा. सेवा
 अ. मस्तक. अग्र. स. न.

शिररुं शिरस्त्रायते इति शिररुं

मस्तकातें रक्षण करणार जें तें.
 कृ. शैर्षा. पालन अ. डोकीस
 घालावयाची टोपी. अ. न.

शिरस्यः विग्रहादिशीर्षण्यशब्दा
 प्रमाणें. निर्मळ केश. अ. पु.

शिरा शिनीतीति शिरा, तीक्ष्ण हो
 पारी जीती. कृ. शीर्षा. नि
 शान अ. नाडी. आ. स्त्री.

शिरीषः शीर्यते इति शिरीषः, ना
 श पात्रिजेतो जो तो. कृ. शृधा. हि
 सा अ. शिरस नामा वृक्ष. अ. पु.

शिरोधिः शिरोधीयते स्यां शिरोधिः,
 मस्तक जीवारायीं राहजेतो ती.
 कृ. दुधाच्छा. धारण अ. मान. इ.
 स्त्रीलिं.

शिरोरत्नं शिरस रत्नं शिरोरत्नं,
 मस्तकावरचें जें रत्न तें. स. मस्त
 क घूपण. अ. न.

शिरोरुहः शिरसिरोहतीति शि
 रोरुहः, मस्तकाचे टायीं रुजतो
 जो तो. कृ. रुहधा. प्रादुर्भाव अ.
 मस्तकाचे केश. अ. पु.

शिलं शिल्यते इति शिलं, कणिशा
 घनं जें तें. कृ. शिलधा. उच्छ अ.
 शेत रुच्यानें शेतांत रांफिलेल्पाक

पसाचें ब्रह्मण अ.न.

शिला शिल्पतीतिशिला, कणश-
पदिणामी ह्यणजे कणरूपा ने न
द होणारी जी ती. क शिलधा
उच्छ्रुअ. पाषाण. २ दाराच्या चौक
टीचे खालचे लांकूड. ३ आ स्त्री

शिलाजतु शिलाया. जतुशिला
जतु, शिला संबधीजे जतु ह्य. ला
क्षातें. स. शिलाजित्त. उ न

शिली शिनीतीति शिली, तीक्ष्ण
असतो जो तो क शिञ्जधा. निशा
नअ लहान गाडूक. ई. स्त्री

शिलीमुखः शिलीशल्यमुखेय
स्यशिलीमुख, शल्य आहे मुखा
चे रायी जावातो. स वाण २. छ
गा अ. पु

शिलोच्चयः शिलाभि. उच्चीय
ते इति शिलोच्चयः, शिलोहा करू
न रचित होइ जेला जो तो क नि
अधा चयनअ पर्वत अ पु

शिल्पं शिल्पतीतिशिल्प, एका
ग्रता करिते जे ते क. शीलधा
समाधिअ कला व चतु इत्यो
दि. २ स्फुटार. कोपी इत्यादि शि
ल्पलोकानें काम अ. न.

शिल्पशाला शिल्पस्यशालाशिल्प
शाला, शिल्पाची जी शाला ती स
शिल्पीकामाची शाला. आ स्त्री

शिल्पी शिल्पमस्यास्तीतिशिल्पी,
शिल्प आहे जास तो. त स्फुटार
कोष्टि हावी परीट चाभार हे प्रसे
क इ. न. पु.

शिवः शिवमस्यास्तीतिशिव.,
कल्याण आहे जास तो त महा
देव अ पु २ वल्याण अ न

शिवकः श्यतिगात्रकडूं शिव.,
सएचशिवक, गात्रकडू नाशक
रितो जो तो शिव तीच शिवक त.
गाईस बाधण्यास पुरलेले काष्ठ
अ पु

शिवमल्ली शिवप्रियामल्लीशिव
मल्ली, महादेवाला प्रिय अशी जी
मल्लीक्षपुष्प धारण करणारी ती त
कईमदार. ई. स्त्री

शिवा शिवंकल्याणमस्त्यस्या इति
वाशिवा, कल्याण आहे जीस ती
त. पार्वती. २ शमीचें झाड. ३ को
ल्ही. ४ सुई आवळी ५ हिरउपाच
झाड. आ स्त्री.

शिशिरः शीतेंनगात्राणि श्यतीति

शिशिर शीताने गाभ्रे सकुचित
 करितो जो तो कृ. शोधा. तनूकर
 णअ शिशिरकतु. अ. पु. २ शि
 थिल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री;
 शिशुः श्यतीति शिशुः, सूक्ष्महोतो
 जो तो. कृ. शोधा. तनूकरणअ.
 बालक. उ. पु.
 शिशुकः शिशुरिचशिशुकः, शि
 शुसाररवा जो तो. त. मत्स्यविशे
 ष. अ. पु.
 शिशुत्वं शिशोर्भावः शिशुत्वं, वा
 लाचा जो भावनें. न. बालपणा.
 अ. न.
 शिशुमारः शिशूनमारयतीति शि
 शुमारः, शिशूतं नशकरितो जो
 तो. कृ. मृड्धा. प्राणत्यागअ. ज
 लचरविशेषज्यास शिरसअसं
 हणतात तो. अ. पु.
 शिश्रः शशतीति शिश्रः, पुतगामी
 जो तो कृ. शशधा. पुतगतिअ.
 पुरुषाने उपस्थ. अ. पु.
 शिश्चिदानः शिश्चिदेति शिश्चि
 दानः, शुद्धकर्म करितो जो
 तो. कृ. शिदिधा. श्वेतअ पुष्ये
 कर्मकरणारा. वि. अ. पु. न. आ

स्त्रीलिङ्गं.

शिष्टिः शास्पतेइति शिष्टिः, शा
 सनजें ती. कृ. शासुधा. अस्तुशि
 ष्टिअ. शासन. इ. स्त्री.
 शिष्यः शिष्यतेइति शिष्यः, आ
 ज्ञापिजेतो जो तो. कृ. शासुधा.
 अस्तुशिष्टिअ. छात्र. अ. पु.
 शीकरः शीकतेइति शीकरः, से
 चनकरणारा जो तो. कृ. शीकृधा
 सेचनअ. पाण्याचातुपार. अ. पु.
 शीघ्रं शिघ्रतिव्याप्नोति शीघ्रं, व्याप्त
 करितें जें तें. कृ. शिधिधा. आघ्राण
 अ. खरित अ. न.
 शीतः शीतमस्यास्तीति शीतः, शी
 तआहे ज्यास तो. त. शीतलता.
 अ. न. २ शीतल. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री. ३ घेत. ४ शीकरीचें झा
 उ. अ. पु.
 शीतकः शीतं करोतीति शीतकः,
 शीत्य करितो जो तो. कृ. उरुकर्था.
 करणअ. आकशी. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.
 शीतपीरुः शीताद्भीरु शीतपी
 रू., शीतापासून जी पीरुती. स.
 भोगरीचे झाउ. उ. स्त्री.

शीतलः शीतलातीतिशीतलः,
शीतस्पर्शातें देतें जें तें. क. लाधा-
दानअ. घंड २ गोकर्णाचें झा
ड. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शीतलवातकः शीतलातीतिशी-
तलः, वातं करोतीति वातकः,
शीतलश्चासौ वातकश्च शीतलवा-
तकः, शीतातें ग्रहण करणारा
असा जो वातक तो. स. गोकर्णी-
चें झाड. अ. पु.

शीता शीतेस्वशीता, हूलरवितरे
पजीती. क. शीडूधा. स्वप्नअ. ना-
गराचें तास. कौ. गंगा रामपत्नी आ
शीधुः शीरतेः नेनशीधुः, जाचा
योगानें लौक शुंगतात तो.
क. शीडूधा. स्वप्नअ. उसाच्या
रसापासून जाहलेलें मद्य. उ.
पु. न.

शीर्षं विग्रहादिशिरसशब्दाप्र-
मस्तक. अ. न.

शीर्षकं शीर्षकं सखमस्माच्छी-
र्षकं, मस्तकाचेवायीं आहेरु-
खजापासून तें. स. डोकीस घा-
लावयाची टोपी. अ. न.

शीर्षच्छेद्यः शिरच्छेदमर्हतीति

शीर्षच्छेद्यः, शिरच्छेदाप्रतंजी
योग्यती. त. बघकरण्यास योग्य.
वि. अ. पु. न. अ. स्त्री.

शीर्षण्यः शिरसिभवः शीर्षण्य,
मस्तकाचेवायीं होणारा जो तो.
त. निर्मळ केश. २ डोकीस पाला
बघाची टोपी. अ. पु. न.

शीलं शील्यतेऽनेन शीलं, समाधी
पाविजेतो जेणें करून तें. क. शी-
लधा. समाधिअ. स्वभांव २ शब्द
जें आचरण तें. ३ सञ्चरित्र. अ.
नपुं.

शुकः शुच्यति इति शुकः, गमनादि
करणारा जो तो. क. सुधा गतिअ
पोपट. २ शुक्याचार्य ३ गंडीवन
अ. पु.

शुकनासः शुकन्यनासेवपुष्य
मस्यशुकनासः, शुक्याचे नासेप्र-
माणें आहे पुष्यजास तो. स. दिंडी
चें झाड. अ. पु.

शुक्तः शुच्यतेस्मशुक्तः, उरुक-
रिजेला जो तो. क. इंसुनिरुधा
पूतिभावअ. कठिण २ आवट
३ तीनरात्रीचें कांजी. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

सुक्तिः सुक्तायतः शोचति साप्रकृ
क्तिः, सुक्तास्य शौक्तिकं निरुक्तं
होत्वं जी पासून ती. कृ. सुचधा. शौ
कअ. पाण्यांतीलु शीप. २ नखला
इ. स्त्री.

सुकृः शोचन्त्यनेन सुकृः शोकः करि
तो. जेणे करून तें. कृ. सुचधा.
शोकअ. दैत्यांशु गुरु. २ अग्नि.
३ ज्येष्ठ महिना. अ. पु. ४ वैत. अ.
नपुंस.

सुकृशिष्यः सुकृन्त्यशिष्यः सुकृ
शिष्यः, सुकृन्त्यांशु जी शिष्य
तो. स. दैत्य. अ. पु.

सुकृः शोकातिमनः अस्मिन्निति
सुकृः, गमन करितें मन जाचे
वर्था तो. कृ. सुकृधा. यतिअ. पा
दरा. कि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २
जकात. अ. न.

सुचिः सुचिकरोतीति सुचिः, प
थिव करितो जो तो. कृ. दुकृअ. धा.
करणअ. अग्नि. २ आपाद महि
ना. ३ ज्याचे अंतः करणसुद्धअ
सा जो मेत्रीतो. ४ मृगारदस. ५
शीघ्रकृत. ६ पथिव. अ. पु. ७ सु
कृर्णा. कि. अ. य. न. आ. स्त्री.

सुकृ विग्रहादिशोकशब्दाप्रमाणं
शाक. च. स्त्री.

सुंठी विग्रहादिसुंठीशब्दाप्रमाणं
संठ. इ. स्त्री.

सुंठी सुंठीतिरुफेसुंठी, कफातें ना.
श करणारी जी ती. कृ. सुठिधा.
प्रतिघातअ. संठ. इ. स्त्री.

सुंडा सुण्यंते अस्या इति सुंडा, ग
मन करिजेतात जीचाठायीं ती.
कृ. सुण्धा. गतिअ. दारूचेंदुकान.
आ. स्त्री.

सुंडापानं सुंडापीयते यस्मिन्
सुंडापानं, मदिरापान करिजेत्ये
जाचेवर्था तें. कृ. पाधा. पानअ.
दारूचेंदुकान. अ. न.

सुतुद्री सुशोभनं पापं तुदतीति
सुतुद्री, पापानें अत्यंत नाश क
रित्ये जी ती. कृ. तुदधा. व्यथाअ.
शतरुद्रानदी. इ. स्त्री.

सुतुद्रुः शतपादवतीति शतु
द्रुः, शतशः प्रगाहानीं बाहाणारी
जी ती. कृ. दुधा. गमनअ. शतरु
द्रानदी. उ. स्त्री.

सुद्धांतः सुद्धोतोस्य सुद्धांतः,
शुद्ध आहे अंत जाचा तो. स. ज

मानवाना. २ आशौच. अ. पु.

अ. न.

शुनकः शुनतीतिशुनकः, गमन करितो जी ती. कृ. शुनपा. गतिअ. कुचा. अ. पु.

शुभ्रदंती शुभ्रोदंतायस्था. साशु भ्रदंती, शुभ्रआहेत दंतजीचे ती. स. पुष्पदंत नामा जी वायव्यदिशे वाहती त्याची स्त्री. ई. स्त्री.

शुनासीरः शुनश्नासीरश्चशुनासीरौ, तावस्यस्तः शुनासीरः, वायूअ. णिसूर्य ते आहेत जास तो. त. इंद्र. अ. पु.

शुभ्रदंती शुभ्रोदंतौअस्याःशुभ्रदंती, शुभ्रआहेत दंतजीचे ती. स. अर्यं पूर्वाच्याशब्दाप्र.

शुनी विग्रहादिशुनकशब्दाप्रमाणे कुत्री. ई. स्त्री.

शुभ्रांसुः शुभ्राः अंशव. यस्यशुभ्रो सुः, शुभ्रआहेत किरणजाचे ती. स. चंद्र. उ. पु.

शुन्यं शुनेहितंशुन्यं, श्वाकारणंजें हिततें. त. रिक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुल्कः शुल्क्यतेइतिशुल्कः, घाटादिकाचेवाचीं देइजेते जें तें. कृ. शुल्कपा. अतिसर्जनअ. जरगात. २ स्त्रीपन. ३ माल. अ. पु. न.

शुभ्रयुः शुभ्रमस्यास्तीतिशुभ्रयुः, शुभ्रआहे जास तो. त. शुभ्रयुक्त. वि. उ. पु. स्त्री. न.

शुल्यं शालतीतिशुल्यं, गमन करि ते जें तें. कृ. शालपा. गतिअ. तावे २ संज्ञ, राजू, दोरी. चन्हाइत्यादि. ३ यज्ञकर्म. ४ आचार. ५ जण साग्निध्य. अ. न.

शुभ्रं शोभतेइतिशुभ्रं, उत्कृष्ट शोभते जें तें. कृ. शुभ्रथा. दीप्तिअ. कल्याण. अ. न. २ योक्त. अ. पु.

शुभ्रान्वितः शुभ्रेनअनितः शुभ्रान्वितः, शुभ्रंकरून जी युक्त ती. सा शुभ्रयुक्त. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शुल्वा विग्रहादिपूर्वांच्याशब्दाप्रमाणे. संज्ञ, दोरी, चन्हाइ. आ. स्त्री.

शुभ्रं शोभतेइतिशुभ्रं, शोभते जें तें कृ. शुभ्रथा. दीप्तिअ. मुक्त. २ प्रदीप. वि. अ. पु. न. भा. स्त्री. ३ अत्रक.

शुभ्रूपा शुभ्रूपांशुभ्रूपा, शुभ्रूपा

णजेंती. कृ. शुधा. श्रवणअ. गुरु.
नीसेवा. आ. स्त्री.

कजो कीट तो. स. ऊर्णादिभसक
कीटविशेष. कसर. अ. पु.

शुषिः सपुस्यतीतिशुषिः, अत्यंत
नाश करणारी जीती. कृ. पौधा. अं.
तकर्मअ. छिद्र. इ. स्त्री.

शूकधान्यं शूकसहितंधान्यंशूक
धान्यं, कुसळयुक्तजेंधान्यतें.
त. ज्यास कुसूंअसतें तें धान्य.
अ. न.

शुषिरं कृषिः अस्यास्तीतिशुषिरं
शोषणआहेजास तें. त. छिद्र.
अ. न. २ भरंध्र. वि. अ. पु. न. अ.
स्त्रीलिंगीं.

शूद्रः शोचतीतिशूद्रः, नीचत्वान्
शोक करितो जी तो. कृ. शुचधा.
शोकअ. शूद्र. अ. पु.

शुष्कमांसं शुष्कचतुर्मांसंच
शुष्कमांसं, शुष्कआहे जें मांस
तें. स. ककलेंलें मांस. अ. न.

शूद्रा शूद्रस्यजातिःशूद्रा, शूद्रा
ची जीजाती ती. स्त्रीप्र. शूद्राची
स्त्री. आ. स्त्री.

शुष्मं शुष्यत्यनेनारीनुशुष्मं, श
शूते नाश करितो जेणे करून तें.
कृ. शुचधा. शोषअ. पराक्रम.
अ. न.

शूद्री शूद्रस्यस्त्रीशूद्री, शूद्राची
जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. शूद्राची राघ
को. इ. स्त्री.

शुष्मा शुष्यतिजलमितिशुष्मा,
जलातें शोषण करितो जीतो कृ
शुषधा. शोषणअ. अग्नि. न. पु.

शून्यं सुनेहितंशून्यं, कुतश्चाका
रणेजें हित तें. त. रिक्त. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शूकः श्यतीतिशूकः, पीडा कर
णारा जी तो कृ. शोधा. तचूर
णअ. गह्वादिफाचे कुसू. अ. पु.
नपुं.

शूरः शवतीतिशूरः, खरित ग
मन करितो जी तो. कृ. शुधा. आ
सुगमनअ. वीर. अ. पुं.

शूककीटः शूकयुक्तश्चासोकीट
अशूककीटः, शूक हा कुसूतपु

शूर्पं शूर्यते; नेनशूर्पं, मोजलें
जातें जेणेंकरून तें. कृ. शूर्पधा.
मानअ. शूर्प. २ परिमाणविशे
ष. अ. पु. न.

शूलं शूलतीतिशूलं, पीडाकरितं
जे तें. कृ. शूलधा. रुजाअ. रोग
विशेष, शूलरुआयुधविशेष, भा
ला. अ. पु. न. ३ मरण. ४ ध्वज.
५ योगविशेष. अ. पु.

शूलाकृतं शूलेनकृतंशूलाकृतं,
लोहशलाके करून जे पक मांस
तें. स. लोहशलाकेनें पक जें तें.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शूली शूलमस्यास्तीतिशूली, शू
ल आयुध आहे ज्यास तो. त. म
हादेव. इ. न. पु.

शूल्यं शूलेसंस्कृतंशूल्यं, शूलाचे
गयीं संस्कृतजे मांस तें. त. लो
हशलाकेनें पक जें तें. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

शृगालः शृंगनलातीतिशृगालः,
शृंगातें ग्रहण करीत नाद्विजोतो
कृ. लाधा. आदानअ. कोल्हा.
अ. पु.

शृंखलं शृंगात्प्राधान्यात्खल
त्यनेनशृंखलं, जान्छुयोगाने प्रा
धान्या पासून रहित होतो जेणे ता
कृ. रालधा. मं. चयअ. रुष्या
चा करगोटा. अ. पु. न.

शृंखलकः शृंखलंबंधनमस्यशृ
ंखलकः, शृंखलाआहे बंधनजाचें
तो. काष्ठमय पादबंधने करून सु
क जो उराचा पोर तो. अ. पु.

शृंखला विग्रहादिसर्वशृंखलाश
ब्दाप्रमाणें. आ. स्त्री.

शृंगं शृणातीतिशृंगं, अधः पतना
नें नाश करितें जें तें. कृ. शृधा. हिं
साअ. पर्वताचें शिखर. २ प्रसृत
अ. न. ३ जीपक औषधि. अ. उ.

शृंगवेरं शृंगमिषवेरंशरीरमस्य
शृंगवेरं, शृंगासारिखें आहे शरी
रजाचें तो. स. आलें. अ. न.

शृंगारकं शृंगंअटतीतिशृंगारंशृ
ंगारमंशृंगारकं, प्राधान्याप्रत ग
मन करितें जें तें शृंगार तेंच शृंगा
रक. त. चतुष्पथ. अ. न.

शृंगारः शृंगंप्राधान्यमियतीतिशृ
ंगारः, रसांमध्ये प्राधान्यातें पाव
तो जो तो. कृ. ऋधा. गतिअ. नर
रीरसविशेष. अ. पु.

शृंगिणी शृंगमस्यास्तीतिशृंगिणी,
शृंग आहे जीस ती. न. गाय इ. स्त्री

शृंगी अन्वंशृंगंप्राधान्यमस्यशृंगी,
अल्पप्राधान्य आहे शृंगजीस ती. न.

शिवाचानंदी. २. चैलघारी औषधी.
इ. न. पु.

शृंगी शृणातीतिशृंगी, पीडा करि
त्ये जीती. कृ. शृधा हिसाअ. मद्रु
नामा जो मल्य जाती त्याची स्त्री.
२. अतिविष. ३. सोन्याचा अलंकार
इ. स्त्री.

शृंगीकनकं शृंगीनाम्नाकनकं शृ
ंगीकनकं, शृंगी यानामे करून जें
कनक तें. स. सोन्याचे अलंकार.
अ. न.

शृणिः शृणातीतिशृणिः, हिसा क
रणारी जीती कृ. शृधा. हिसाअ.
अंकुश. इ. स्त्री

शृतं आचतेस्त्वशृतं, पक करि जेलें
जें क्षीरादि तें कृ. आधा. पाकअ
पक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोरपरः शिरवतीतिशोरपरः, शिन्वे
चेरायी राहतो जो तो. कृ. शिरिकधा
गतिअ. शिरयेंत घातलेली माळ.
अ. पु.

शोषः शोनेइतिशोषः, रेत. पात क्षा
ला असता निद्रा करितें जें तें कृ. शी
डुधा स्वप्नअ. शिन्न. स. न.

शोफः शोतेअनेनशोफः, शयन ही

तें जेणें करून तें. कृ. शीडुधा. स्वप्न
अ. शिन्न. स. न.

शोफालिका शोरतेइतिशोफा, ताः
आलचोयस्यांइतिशोफाली सेवशो
फालिका, प्रकृष्टित पंक्ति आहे
त जीवाढायां ती शोफाली ती
च शोफालिका, त. निरुंटी. २. राननि
रुंटी. आ. स्त्री

शोमुषी शोयंमोहंमुष्णातीतिशोमु
षी, मोहातें नाश करित्ये जीती. कृ.
मुषधा स्तेषअ. बुद्धि. इ. स्त्री.

शोलुः शंलतीतिशोलुः, ऊर्ध्वगमन
करितो जो तो. कृ. शलधा. गतिअ
भोकराचें झाड. उ. पु.

शोषधिः शोअपधिः शोषधिः, कल्या
णाविषयी जो अवधितो. स. निधि
देवा. इ. पु.

शोचालं जलेशोतेइतिशोचालं, जला
चेरायी राहतें जें तें. कृ. शीडुधा.
स्वप्नअ. शोचाल अ. न.

शोषः शोतेहरिरस्मिन्नितिशोषः, ह
नि निद्रा करितो ज्याचेरायी तो कृ.
शीडुधा. स्वप्नअ. शोषनामा सर्पवि
शोष. अ. पु.

शोस्तः शोसांलभतेइतिशोस्तः, शि

ह्यापाचणारा जो तो. त. ज्याणे

अध्ययनास आरंभ केला असा
बहु. अ. पु.

शौर्यरिक्तः शिस्वरप्रायेणभवती
तिशौर्यरिक्तः, प्रायश्चाः शिस्व
राचेवर्षीं होती जो तो त. आया
ह्याचें श्राव. अ. पु.

शैलाली शिलालिनाप्रोक्तंनदसूत्र
मधीतिशैलाली, शिलालिभ्रुपिनें
प्रोक्तंनदसूत्रातें अध्ययन करि
तो जो तो. त. नदवास. नाचणा
रा पोच्या. इ. पु.

शैलूषः शिलूषस्यापत्तुपुमान्शौ
रूपः, शिलूषभ्रुपिचेंजें अपत्य
तो. त. येन्नाचें श्राव. २ नाच्या पो
र. अ. पु.

शैलेयं शिलायांनयशैलेयं, शिले
चेवर्षीं उत्सन्न जें तें. त. दगडक
ल. २ शिलाजित. अ. न.

शैवलः विग्रहादिशैवालशब्दाप्रमा
णं. शैवाळी. अ. पु.

शैवलिनी शैवलमत्रास्तीतिशैव
लिनी, शैवाळ आहेंजीचावर्षीं
नी. त. नदी. ई. स्त्री.

शैवालं जलेशतइतिशैवालं, ज

लत्वेवर्षीं निजणारें जें तें. त. शे
वाळी. अ. पु.

शैशवं शिशोर्भायः शैशवं, अर्थ
शिशुत्वशब्दाप्रमाणें. बालत्व. अ. न.
शोकः शोचतिचेनसःशोकः, जेणें
करून शोक करितो जो तो. क.
शुचधा. शोक अ. स्वेदात्मकजीअं
तः करणाची वृत्ति ती. अ. पु.

शोचिष्केशः शोचीं पिज्वालाने
शाडयस्यसःशोचिष्केशः, त्या
ला आहेत केशा सारख्या जाच्या
तो. सः अंशिन. अ. पु.

शोचिः शुच्यतिअनेनशोचिः, ए
वित्रहोते जेणें करून तें. क. शुचि
रूपा. वृत्तिभाव अ. कांति. स्. न.

शोणः शोणतीतिशोणः, रक्तवर्णं
शुक्त असतो जो तो. क. शोणधा.
वर्णं अ. रक्तवर्णं २ शोणनद. रि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोणकः शोणतीतिशोणः संचशो
णकः, रक्तवर्णं शुक्त जो तो शोण
तोच शोणक. त. दिंड्याचें श्राव.
अ. पु.

शोणरत्नं शोणंचतद्रत्नंचशोण
रत्नं, रक्तवर्णं जें रत्न तें. स. मणि

क अ न

शोणितं शोणनिस्यशोणितं, रक्तवर्णी
असतेंझालेंजें तें. क. शोण्यधा. वर्णा
दिअ. रक्त. अ. न.

शोयः श्ययतीतिशोयः, अर्धश्चयं
सुप्रमाणं. सूच. अ. पु.

शोयघ्नी शोयहंतीतिशोयघ्नी, शो
यातें हनन करणारीजी ती. क. ह
नधा. हिंसाअ. पांदरीवस्तू. ई. स्त्री.

शोधनी शोधंतिअनयाशोधनी,
सुद्ध होइजेंतें स्थूलजीणेंकरून ती. क.
सुधधा. शोधअ. कूररस्फुणी. ई. स्त्री.

शोधितं शुध्यतेस्यशोधितं, केशा
घपनयेंकरून सुद्ध करिजेंतेंजेंतें
क. सुधधा. शुद्धिअ. शोधलेला. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोफः श्ययतीतिशोफः, वृद्धिगते हो
तो जो तो. क. शिबघा. वृद्धिअ.
सूज. अ. पु.

शोभनं शंभतेइतिशोभनं, दी
प्तिमत् होतें जें तें. क. सुभाधा. दीप्ति
अ. संदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

शोभा शोभयतीतिशोभा, शोभावि
स्येजीती. क. रत्नधा. शोभाअ.
कांति. आ. स्त्री.

शोभांजनः शोभांजनकीतिशो
भांजनः, सएयशोभांजन. शोभते
त्यक्तकरितोजोतोशोभांजन तोच शो
भांजन. त. शोचण्याचें झाड. अ. पु.

शोषः शोषयतीतिशोषः, देहसुष्क
करणारा जो तो. क. सुषधा. शोष
णअ. क्षयरोग. अ. पु.

शोकं सुकानांसमूहः शोकं, सुका
चा जो समूह तें. त. सुकांचा समू
ह. अ. न.

शोकिकेयः शुकुददेशेभवः शोकिके
केयः, शुकुदेशाचेदायी जो उरून
तो. त. सोमल. अ. पु.

शौंडः मुंडायापानागारेभवः शौं
डः, मद्यपान गृहाचेदायी राहतो
जो तो. त. उन्मत्त. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

शौंडिकः मुंडाकरापण्यमस्यशौं
डिकः, करारा आहे विक्रयजांचा तो.
त. कलाल. अ. पु.

शौंडी मुंडायांभवाशौंडी, मुंडेचे
दायीं मादृश्यें करून जी स्थितती
त. पिंपळी. ई. स्त्री.

शौद्धोदनः शुद्धोदनस्यापस्यं
उमान् शौद्धोदनः

शुद्धोदन ह्य. कुड्वाचा अवांतर
नेद त्याचा जो पुत्र तो. त. शाक्य
मुनि. इ. पु.

शौरिः शूरस्यापत्यंशौरिः, शूराचें
जें अपत्य तो. त. विष्णु. इ. पु.

शौर्यं शूरस्यकर्मशौर्यं, शूराचेंजें
कर्म तें. त. पराक्रम. अ. न.

शौल्बकः शुल्बंशिल्पमस्यशौ
ल्बकः, ताम्रघट्टन आहे शिल्प
जाचें तो. त. तांबड. अ. पु.

शौफलः विग्रहादिसुफलशब्दा
प्रमाणे. मत्स्यमांसप्रक्षक. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

श्र्योतः श्र्योतनंश्र्योतः, घृता
दिक्षरणजें तो. कृ. श्रुतिर्धा.
क्षरणअ. घृतादिजांचें क्षरण.
अ. पु.

श्मशानं शवाः शेरंतेत्रश्मशानं,
शवस्यप्रेतजेते निद्राकरितातज्या
चेगयीं तें. कृ. शीड्धा. स्वप्नअ.
प्रेतभूमी. अ. न.

श्मश्रु सुरवमात्रपतेन्यश्रु, उरु
पांचे सुरवातें आम्रय करणारजें
तें. कृ. श्रिच्छा. सेवाअ. दादा.
बगैरे. न. न.

श्यामः श्यायतेइतिश्यामः, रंजनार्थं गम
न करितो जो तो. कृ. श्येड्धा. गति
अ. नीलवर्णः २. हिरवा. ३. काळा.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामलः श्यामः अस्यास्तीतिश्या
मलः, श्यामल आहे जोस तो. त.
कृष्णवर्णः वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्यामा श्यामोवर्णोऽस्मस्याः
इतिश्यामा, सुंदर वर्ण आहे जी
स ती. त. चाघाटी. २. तिपारें. ३. उ
परसाळ. आ. स्त्री. -

श्यामकः श्यामवर्णमकती
तिश्यामकः, श्यामवर्णातें प्रा
प्तं होतो जो तो. कृ. अकृपा. ग
तिअ. सांवा. अ. पु. -

श्यालः श्यायतेइतिश्यालः, स्त्री
चा काळ अशाप्रकारें जाणितो
जो तो. कृ. श्येड्धा. गतिअ. पली
चाचंयु. अ. पु. -

श्यालः श्यायतेइतिश्यायः, जाणि
जेतो जो तो. कृ. श्येड्धा. गतिअ.
आरक्तवर्णः वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगीं.

श्येतः श्यायतेइतिश्येतः, जाणि
जेतो जो तो. कृ. श्येड्धा. गतिअ.

पांटरा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्येनः श्यायते इति श्येनः गमन

करितो जो तो. कृ. श्येनूधान्गति.

अ. कसाणापक्षि. अ. पु.

श्योनाकः श्यायते इति श्योनाकः,

ऊर्ध्वं गमन करितो जो तो. कृ. श्ये

दुधा. गति. अ. दिंड्याचें झाड अ. पु.

श्रद्धा श्रद्धीयते इति श्रद्धा, अस्त्वं

त विश्वस्त नीती. कृ. दुधाश्रुधा.

धारण. अ. अतिविश्वास. २ इच्छा.

आ. स्त्री.

श्रद्धालुः श्रद्धतेतच्छील. श्रद्धा

लुः, श्रद्धा स्वभाव जो तो. कृ.

दुधाश्रुधा. धारणादि. अ. आस्ति

क. शडौहळे करीण. वि. उ. पु. स्त्री

नपुंस.

श्रयणं श्राय श्रयणं, सेवन जें तें.

कृ. श्रिज्धा. सेवा. अ. चाकरी. अ.

न. २ कान. अ. पु.

श्रवणं श्रवः विग्रहांदिश्रुति

शब्दाप्रमाणें. कान. अ. न. २ स्.

नपुंस.

श्रविष्ठा प्रसिद्धः श्रवो अस्ति

अस्या इति श्रवणा, प्रसि

द्ध ह्राणजे प्रख्यात आहे श्रव

सजीस. ती. त. धनिष्ठानक्षत्र.
आ. स्त्री.

श्राणा श्रायते इति श्राणा, पक्क क

भिजेत्ये जा तो. कृ. श्राज्धा. पाक

ज. चाकरी. अ. न. २ कान. अ. पु

श्राद्धं श्रद्धास्त्वस्मिन्निति श्राद्धं,

श्रद्धा आहे जाचे वायी तें.

त. यथाविधि जें पितृसंबंधिक

न तें. अ. न.

श्राद्धदेवः श्राद्धस्य देवः श्राद्धदे

वः, श्राद्धाचा जो देव तो. स. य

म. अ. पु.

श्रायः श्रयणं श्रायः, सेवन जें तें

कृ. श्रिज्धा. सेवा. अ. चाकरी.

अ. पु.

श्रावणः श्रवणं युक्तापोर्णिमासी

यत्रास्ति सश्रावणः, श्रवण नक्ष

त्रयुक्त आहे पोर्णिमा जाचे वायी

तो. त. श्रावणमहिना. अ. पु.

श्रावणिकः श्रावणी अत्रास्ती

तिश्रावणिकः, श्रावणी आहे

जाचे वायी तो. त. श्रावणमहि

ना. अ. पु.

श्रीः श्रयति हरि मिति श्रीः, ह

री प्रत आश्रय करित्ये जी ती.

कृ. शिञ्जा. सेवांज. लक्ष्मी. २
शोभा. ३ लवंग. ४ संपत्ति. ई. स्त्री.

श्रीकंठः श्री. शोभाविषंवाकंठेय
स्यसश्रीकंठः, शोभाअथवाविष
आहे कंठचेवर्गीं जाच्या तो. स.
महादेव. अ. पु.

श्रीघनः श्रियाघनः पूर्णः श्रीघनः,
संपत्तीने जो पूर्ण तो. स. खुद्दोच
तार. अ. पु.

श्रीदः श्रियंददातीति श्रीदः, लक्ष्मी
तें देतो जो तो. कृ. दुंदुभ्या. दानः
अ. कुवेर. अ. पु.

श्रीपतिः श्रित्रः पतिः श्रीपतिः,
श्रीजी लक्ष्मी तिच्या जो पति तो.
स. विष्णु. इ. पु.

श्रीपर्ण श्रीपर्णी श्रीः शोभा
पर्णेयस्यतत् श्रीपर्णे, शोभा आहे
पर्णाचेवर्गीं जाच्या तें. स. कम
ळ. २ नरवेलाचें शाड. अ. न.
३ शिचणीचें शाड. ई. स्त्री.

श्रीपर्णिका श्रीयुक्तानिपर्णान्य
स्याइति श्रीपर्णिका, श्रीः पर्णेपु
यस्याः सा श्रीपर्णिकावा, शोभायु
क्त आहेत पर्णेजीचीं किवा ती आ
हे पर्णाचेवर्गीं जांच्या ती. कुंभ्या. अ.

श्रीपिष्टः विग्रहादिसर्वथीवेष्टा
द्वाप्रमाणे. धूप. अ. पु.

श्रीफलः श्रीप्रदंफलमस्येति श्री
फलः, लक्ष्मीतें देणारें जें तें. स. वे
लाचें शाड. अ. पु.

श्रीफला श्रीवत्फलमस्याः श्रीफ
ला. शोभायुक्त आहे फलं जीचे ती.
स. नीळ. ई. स्त्री.

श्रीमत् विग्रहादिश्रीलशब्दाप्रमा
णें. तिलपुथ. त्. पु. २ लक्ष्मीवान.
वि. त्. सु. न. ई. स्त्री.

श्रीलः श्रीरत्नस्य श्रीलः, श्री आहे
जास तो. त्. लक्ष्मीवान. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

श्रीवत्सलांचनः श्रीयुक्तौवलः
लांचनविशेषोलांचनं धस्य
श्रीवत्सलांचनः, शोभायु
क्त वत्सल स्त. चिन्हवि
शंप आहे लांचनजाने
तो. स. विष्णु. अ. पु.

श्रीवासः श्रियोचारः श्रीवासः,
श्रीचा जो वास तो. स. धूप. अ. पु.

श्रीवेष्टः श्रियः सरलस्यवेष्टः श्री
वेष्टः, सरलस्येक्षाना जो डीकतो.
स. धूप. अ. पु.

श्रीसंज्ञं श्रियः संज्ञापस्यश्रीसं
ज्ञं, रुक्मीनी-आहे संज्ञा जासते.
स. लवंग. अ. न.

श्रीहस्तिनी श्रियो हस्तः श्रीह
स्तः, सधियते अस्यां श्रीहस्तिनी,
श्रीचा हस्त सदृश पुण्य आहे जीस
ती. न. थोर कुरडू. ई. स्त्री.

श्रुतं श्रूयते स्म श्रुतं, श्रवण करि
जेते जेते तें. क. शुधा. श्रवण अ.
शास्त्र. अ. न. ऐकलेला. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

श्रुतिः श्रूयतेः नया श्रुतिः, श्रवण
वज्ञात करिजेते जीजे ती. क. शुधा
श्रवण अ. वेद २ कान. ३ ऐकणें
४ धार्ता. ई. स्त्री.

श्रीणिः श्रीणी श्रयतीति श्रीणि.
एकत्र स्थितीप्रत सेवन करि
त्ये ह्यः सेवनानें राहले जी
ती. क. श्रिष्ठा. सेवा अ. पृक्ति.
ई. स्त्री. २ स्वजातीय शिल्लि वि
शेष. शिंपी. २ ई. स्त्री.

श्रेयसी अतिशयेन प्रशस्त्वा
श्रेयसी, अत्यंत प्रशस्त जी ती
त. हिरड्याचें झाड २ पाहाड मू.
क. ३ गजपिंपळी. ई. स्त्री.

श्रेयः अतिशयेन प्रशस्तयेयं, अ
तिशयें करून जो प्रशस्त तो. त पु
ण्य. २ मोक्ष. स. न. फार चांगला
वि. स. पु. न. ई. स्त्री.

श्रीणः श्रीणतीति श्रीणः, गतिवि
कल होतो जो तो. क. श्रीण्ठा. संघा
त अ. पांगडा. अ. पु.

श्रीणिः श्रीणतीति श्रीणिः, संक्षि
ष्ट असत्ये जीती. क. श्रीण्ठा स
पात अ. कमर. ई. स्त्री.

श्रीणिफलकं श्रीणिफलकमिच
चर्माफारत्वात् श्रीणिफलकं, दाली
सारखा अफार जीचा अशरीजी
श्रीणी ती स कमरेचे फळे अ न

श्रीणी श्रीणतीति श्रीणी, संबद्ध
असत्ये जीती. क. शाण्ठा. सपात
अ. कमर ई. स्त्री

श्रीत्रं श्रूयतेनेन श्रीत्रं, श्रवण करि
जेते जेणें करून ते क. शुधा. श्रव
ण अ. कान. अ न.

श्रीत्रियः उद्योधीते इति श्रीत्रियः,
वेदाध्ययन करणारा जो तो. त. वेदा
ध्ययन करणारा. अ. पु.

श्रीषट् श्रूयते इति श्रीषट्, हरिदा
न त्या अशी जाणिजेते जे ते. क. शु.

पा श्रवणअ- देवांकारणं जै हवि
दान तद्द्वीं अघ.

श्लक्ष्णां श्लिष्यते इति श्लक्ष्णां, सू
क्ष्म करिजेते जेतें कृ. श्लिषधा.
आलिंगनअ. वारीक. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

श्लीलं विग्रहादिश्रीलशब्दाप्रमा
णं. लक्ष्मीवान्. वि अ. पु. न आ.
स्त्रीलि.

श्लेषः श्लेषणश्लेषः, संधानजै तो.
कृ. श्लिषधा. आलिंगनअ. संधा
न. अ. पु.

श्लेषणाः श्लेषास्त्यस्य श्लेषण
श्लेषाह. शिंबूड आहे जास तो.
त. ज्यास. कफ झाला आहे तो.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

श्लेष्या श्लिष्यतीति श्लेष्या, सं
बद्ध असतो जै तो कृ. श्लिषधा.
आलिंगनअ. कफ. न. पु.

श्लेष्यलः विग्रहादिसर्वश्लेष
णशब्दा प्रमाणं.

श्लेष्यातकः श्लेष्याणमंततीति
श्लेष्यातकः, श्लेष्येतें सतरा प्रा
प्त असतो जै तो. कृ. अन्तधा सा
तत्यगमनअ. मोकरीचें झाड.

अ. पु.

श्लोकः श्लोक्यते इति श्लोकः, य
थित करिजेतो जै तो. कृ. श्लोक
धा. संघातअ. कीर्ति. २ अंलुद्रुप
छंद. ३ पद्य. अ. पु.

श्वः श्रेयसं श्वः आगामिश्रेयोप
त्रैतिश्वः श्रेयसं, पुढें आहे कल्याण
जामध्ये तें. स. कल्याण. अ. न.

श्वदंष्ट्रा शुनोदंष्ट्रे वदंष्ट्रा अस्याः श
दंष्ट्रा, कुत्रेचे दाढे साररगा आहे आ
कार जीन्वाती. स. सरारा आ
स्त्रीलि.

श्वं श्वयतीति श्वं, गमन करितो
जै तो. कृ. दुःखोश्चिधा. गत्यादिअ
कुत्रा. न. पु.

श्वपचः श्वानंपचतीति श्वपच,
श्वानातें पाक करितो जै तो. कृ. दुः
प्रचपधा. पाकअ चांडाल. अ. पु

श्वपाकः विग्रहादिपूर्वीच्या शब्दा
प्रमाणं. चांडाल. अ. पु.

श्वपत्रं कृशोभनं अश्वयत्रैति श्वपत्रं,
उत्तम आहे अस्काश ज्याचे राशीतें
स. छिद्र. अ. न.

श्वययुः श्वयति अनेन श्वययुः,
रुद्रि पावतो जैणें तो. कृ. दुःख

श्रिया-इतिअ-सूज-उ-पु-

श्ववृत्तिः शुनोवृत्तिरिवश्ववृत्तिः, कुतच्यव्यावृत्तिमानरती जीती-स-दुसैभ्योव्यावृत्तानुहूलवर्तणं-इ-स्त्री-

श्वशुरः शुअशुतंडतिश्वशुरः, आश्वयं करुत व्याप्त करणारा पतीना किंवा स्त्रीना पिता जीतो-ह-अशूपा-व्याप्तअ-सासरा-अ-पु-

श्वशुरो समासादिश्वश्वशुरश्वश्वप्रमाणं-सासक सासरा-अ-पु-नि-हि-

श्वशुर्यः श्वशुरस्यापत्यंश्वशुर्यः, श्वसकरावे-जे-अपत्य तो-क-दीर-रायकोचा जाहु-अ-पु-

श्वशूः विग्रहादिश्वशुरशब्दाप्रमाणे-आश्वयं करुत व्याप्तकरणारी पतीनी किंवा स्त्रीची माताजीती-ह-अशूपा-व्याप्तअ-सासक-उ-स्त्री-

श्वश्वश्वशुरो श्वश्वश्वश्वशुरश्वश्वश्वश्वशुरो, सासरा प्राणि सासक जीती-रा-साशू-सासरा-अ-पु-नि-हि-

श्वश्वानः श्वसित्यनेनेतिश्वश्वानः, श्वश्वानोवायोगाने श्वसदाकितेभ्योको-ह-

श्वसपा-प्राणनअ-वावा-शोच्याचे झाड-अ-पु-

श्वः यातमारागमिन्अहःश्वः, गत आणि प्राणि जें दिनतें-तः, उपांया अर्थां अथ-

श्वापितृ स्वानंविध्वतीतिश्वापितृ, कुच्यते मारिती जीतो-ह-अपधधा ताउनअ-भृगविशेषः सासक-इ-पुरु-

श्वित्रं श्वेततेइतिश्वित्रं, अंगपादरं करितो जीतो-ह-श्विताया-वर्णअ-कुष्ठरोग-अ-न-

श्वेतं श्वेततेइतिश्वेतं, पादरं असतेजं ते-ह-श्विताया-वर्णअ-पांढरा-वि-अ-पु-न-आ-स्त्री-रुपं-इ-ईपति शेष-अ-न-

श्वेतरक्त श्वेताःगरुतोस्वश्वेन गरुत्, शुभ्रअहेत पक्षजाचे तो-स-हंसपक्षी-व-पु-

श्वेतमरिचं श्वेतं मरीचमिच श्वेतमरीचं, श्वेत-स-पांढवे, मिथ्या साभिरतें जें तें-त-स-शे वगणचें शीज-अ-न-

श्वेतरक्तः श्वेतश्चासीरक्तश्चश्वेत रक्तः, श्वेत असा जो रक्त तो-स-कांही पांढराय कांहीं तोवडा-वि-

अ.पु.न.आ.स्त्री.

श्वेतस्करसा शोभनाः रसाः अस्थाः स्करसा, श्वेताचार्योस्करसा चन्वेतस्करसा, शोभन आहेत रस जीचे तीस्करसा श्वेतस्य शुभ्रज शीजा स्करसा ती. स. कातरि नियुं हीनें ज्ञाड. आ. स्त्री.

(ष.)

षट्कर्मा षट्कर्माण्यभ्यषट्कर्मा, साहाअध्ययनादि आहेत कर्मेजा सतो. स. षट्कर्मयुक्तग्राहण. न.पु.

षट्पदः षट्पदानियस्यसषट्पदः, साहाआहेत पायजासतो. स. च्चमर. अ.पु.

षट्गुणाः षट्तेगुणाश्चषट्गुणाः, सहाअसेजे गुणते. स. संधि, विग्रह, यान, आसन, द्वैध आणि आत्रयहे साहायुण. अ.पु. नि. व.

षडभिज्ञः षट् दिव्यचक्रादिअभिज्ञो ज्ञायमानानियस्यषडभिज्ञः, साहाप्रकार ज्ञात आहेत जासतो. कृ. शापा. अवबोधनअ. बुद्धावतार अ.पु.

षडाननः षट् आननानियस्यसषडाननः, साहाआहेत आननें स मुस्वें जासतो. स. कार्तिकेस्वामी. अपु.

षडग्रंथः षट्ग्रंथयोचस्यसषट्ग्रंथः, साहाआहेत ग्रंथिजासतो. स. क रंज हस्तांतील एक जेद. अ.पु.

षडग्रंथा षट्ग्रंथयोचस्थाः सा षट्ग्रंथो, अनेक आहेत पर्वे जीसती स. वेस्वंड. आ. स्त्री.

षडग्रंथिका षट्बहवोग्रंथयोस्था इति षट्ग्रंथिका, साहाहून अधीक आहेत ग्रंथी जीसती. स. कापु र काचरी. आ. स्त्री.

षडजः षट्सूनासाकंठोरस्ताडु जिह्वादंतस्थानेषु जायत इति षडजः, नासादि षट्स्थानांचे रायी उत्पन्न जीतो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भा यअ. सप्तस्वरांतील एक स्वर. अ.पु.

षंडः च्चमरेभ्यः रसंसनोति षंडः, च्चमरांकारणें रसांतें देतो जो तो. कृ. पणुधा. दानअ. पोळ. २ नपुंस क. अ.पु. ३ कमलांचा समूह. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

षंढः सनोतीति षंढः, दंपारा जीतो कृ. पणुधा. दानअ. नपुंसक अ.पु.

षष्टिक्यं षष्टिकानामवचनं क्षेत्रं षष्टि-
क्यं, षष्टिकाने जे क्षेत्रं तें. त. दोन
षष्टिक्यानीं षष्टिकारें शेत. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

षाण्मातुरः षण्णां मातृणां मपत्वं
षाण्मातुरः, साहा आई यांचें जें
अपत्य तो. त. कार्तिकस्वामी. अ. पु.

(स.)

संकंदनः संकंदयतीति संकंद-
नः, शत्रूं प्रते रडयितो जी तो. क.
क्रदिधा. रोदन अ. इद्र. अ. पु.

संक्रमः संक्रमणं संक्रमः, दुर्गदे
शक्रमण जें तो. क. क्रमुधा. पाद
विशेष अ. दुर्गार्ग किंवा दुर्गार्गी सं-
चार. अ. पु.

संक्षेपणं संक्षेपः संक्षेपणं, संक्षे-
प जो तें. क. क्षिपधा प्रेरण अ. सं-
क्षेप. अ. न.

सस्त्री समानं संख्यायते जनैरिति स-
स्त्री, लोकांनीं तुल्य कथन करिजे
ल्ये जी ती. क. रव्याधा प्रकथन अ.
भित्रीण इ. स्त्री.

संख्यां संख्याति अस्मिन्निति संख्यां,
परस्पर घेरे करून घीलणें आहे जा
चैगधी ते. क. रव्याधा. प्रकथन

अ. युद्ध. अ. न.

संख्या संख्यायते सा संख्या, गण-
ना करिजे ल्ये जी ती. क. वक्षिड्धा.
व्यक्तवाणी अ. एकत्वादिसंख्या. २
प्रमाणानें जो वस्तूचा खरे खोटे पणा
चा विस्तार करितान ती. आ. स्त्री.

संख्यातं संख्यायते सा संख्यातं,
गणना करिजे लें जें तें. क. रव्याधा.
प्रकथन अ. मौजलेला. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

संख्यावान् संख्या विचारणास्तु
स्य संख्यावान्, विचारणा आहे जा
स तो. त. पंडित. व. पु.

संग्रहः संगृह्यते संक्षिप्यत इति सं-
ग्रहः, संक्षेप जो जी. क. ग्रहधा उ
पादान अ. संक्षेप. अ. पु.

संग्रामः संग्रामणं संग्रामः, युद्ध जें
तो. क. संग्रामधा. युद्ध अ. युद्ध. अ.
पुल्लिगीं.

संग्राहः संग्रहणं संग्राहः, मुष्टि वं
धन जें तो. क. ग्रहधा. उपादान अ. मु-
ष्टिवध ३ टाळीची मूठ. अ. पु.

संज्ञः संज्ञेते जातुनी च स्पस संज्ञः,
संलग्न आहेत जा नू जाच्या तो.
स ज्याचे सुउपे स्वभावतः परस्प

र ज्वल असतात तो. अ. पु.

संज्ञपनं संज्ञार्थते संज्ञपनं, मा
रणजें तें. कृ. ज्ञाधा. मारणअ.
ठार मारणें. अ. न.

संज्ञा - संज्ञानं संज्ञा, सम्यक्जें
ज्ञान ती. कृ. ज्ञाधा. अच बोध अ.
डोळ्यानें स्तुणावणें. २ गायत्री मंत्र.
३ सूर्याची स्त्री. ४ बुद्धि. ५. नाचल
नाम. आ. स्त्री.

संज्ञुः संहते जातु नी अस्य संज्ञुः,
लागले आहेत जातु जावें तो. स.
अर्थ संज्ञशब्दाप्रमाणें. वि. उ. पु.
स्त्री. न.

संज्वरः संज्वरयतीति संज्वरः,
रुग्ण ह्म. अतिकृश करितो जो
तो. कृ. ज्वरधा. रोगअ. अग्नी
चा संताप. अ. पु.

संडीनं सम्यक्डयनं संडीनं, उ
त्तम प्रकारें करून जें गमन तें धा
तु प्रंडीनं शब्दाप्रमाणें. पक्षांवा
गति विशेष. अ. न.

संद्राघः संद्राघणं संद्राघः, अर्थ
प्रद्राघशब्दाप्रमाणें. पलायन. अ.
पुल्लिंगी.

संफुल्लः सफुल्लतीति संफुल्लः, वि

कसित होतो जो तो. कृ. फुल्लधा. वि
कसनअ. फुल्लेला. वि. अ. पु. न
आ. स्त्री.

संभली संभलते इति संभली, उ
त्तम बोलणारी जी ती. कृ. भलधा
भाषणअ. कुट्टण स्त्री. इ. स्त्री.

संमार्जनी संमृज्यते अनेया सं
मार्जनी, सुद्ध होइजे तें जीणें वरू
न ती. कृ. मृजूधा. शुद्धि. अ. कंरस
णी. इ. स्त्री.

संमृष्टं संमृज्यते स्मरं मृष्टं, कशा
घपनयें करून शुद्ध करिजे तें जें
कृ. मृजूधा. शुद्धि. अ. शुद्ध कंनेला
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संयतः संयते स्म संयतः, वंधनक
रिजेला जो तो. कृ. यमधा. उपरम
अ. बांधलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संयत् सयमनं संयत्, सम्यक्प
रस्पर्शाचा जो नाश ती. कृ. यमधा
उपरमअ. युद्ध. त्. स्त्री.

संयमः संयमनं संयमः इंद्रियरम
न जें तो. कृ. यमधा. उपरमअ. दो
गसाधन विशेष. अ. पु.

संयामः विग्रहादिपूर्वाभ्यां प्रा
प्रमाणें. यांगसाधन विशेष. अ. पु.

संयुगः संयोजनसंयुगः, वैरादि
कैकूरुल जें मेलन ती. क. पु जिर्
धा योगअ-युद्ध. अ. पु.

संयोगितः संयोगः संजातोम्य
संयोगितः, संबंध शाला आहे जा
स ती. त. संयुक्त. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

संयोजितः समुज्ज्य तेस्मसंयोजि
त., समुक्त. कमिजैला जो ती. क. पु
जिर्धा योगअ. अर्थपूर्वीचा शब्दा
पंमाणे

संशयः सम्यक्स्वप्नेइति संशयः,
उत्तम प्रकारें उच्चारिजेतो जेतो क. क
धा. शब्दअ. शब्द अ. पु.

संलापः सम्यकपनं संलापः, उ
त्तमप्रकारे जें भाषणतें क. लप
धा. व्यक्तवाणीअ. परस्पर भाषण
जै ती. अ. पु.

संज्ञानं सम्यक् स्वीचतेनेन मच्चा
न, उत्तम प्रकारें उत्तरदेहभाग रेडि
तें जेतो जें तें क. उत्तरीय वस्थ. अ. न

संशप्तकं संशयनं संशप्तं, संशप्त
करीतीति संशप्तक, सम्यक् शयन
तें करणारा जो ती. क. दु. लु. श्धा. क.
रणअ. प्रथम शीपय केल्यामुळें पु

झासजोपराअधुरव होत नाही तो अ. पु.

संशयः संशयनं संशयः, शांतीजी
ती. क. शी. ड्. धा. स्वप्रअ. संदेह. अ.
पु. लिंगी.

संशयापन्नमानसः संशयसाप
न्नमानसेयस्संशयापन्नमानसः,
संशयाप्रत शयणें आहे अंतः कर
ण जाचें ती. स. संशयस्वर.
वि. अ. पु. न. उं. स्त्री.

संश्रयः संश्रयणं संश्रयः, स्वीकार
जो ती. क. शु. धा. श्रयणअ. स्वीकार.
अ. पु.

संश्रुतं संश्रुयतेस्मसंश्रुत, स्वीका
र करिजेले जें तें क. शु. धा. श्रयणअ.
स्वीकारलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संश्लेषः संश्लेषणं संश्लेषः, आलि
गन जें ती. क. श्लि. धा. आलिंगन
अ. आलिंगन. अ. पु.

संसक्तं संसज्यतेस्मसंसक्तं, सं
लग्न करिजेले जें तें क. पंज. धा. सं
गअ. संलग्न. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

संसत् संसीदंस्त्वामिति संसत्,
अर्थसंमितिचत् क. षड्. धा. विशार
णादिअ. अभा. त्. स्त्री.

संस्तरणं सम्यक् सरत्यनेन संस-
रणे, सम्यक् गमन करितान जेणे
करून तें. कृ. सृधा. गतिअ. राज
मार्ग. २ प्राणिमात्राची उत्पत्ति ३
निर्वाध जें सैन्याचें गमन तें. अ. न.
संसिद्धिः संसिध्यतीति संसिद्धिः,
स्वभाव जो ती. कृ. विधा. गति
अ. स्वभाव. ३. स्त्री.
संस्कृतं संस्क्रियते स्म संस्कृतं, सं-
स्कार करिजेलें जें तें. कृ. कृधा.
करणअ. कृत्रिम क्रियेनें संपादन
केलें. २ लक्षणयुक्त. ३ संस्कारयुक्त
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
संस्तरः संस्तीर्यते इति संस्तरः, आ-
स्तर करिजेतो जो तो. कृ. स्तृच
धा. आच्छादनअ. दर्भसुष्टि. अज्ञ.
अ. पु.
संस्तवः संस्तवनं संस्तवः, परिनि-
ती जी तो. कृ. युधा. स्तुतिअ. प
रिचय. अ. पु.
संस्थायः संस्थायतीति संस्थायः,
संनिवेश किंवा संघात करितो जो
तो. कृ. स्वेधा. शब्दसंघातअ. नग
रांतील एक बसावपाचें स्थान.
२ समूह. अ. पु.

संस्था संतिष्ठतेऽनपासंस्था. राहा
तो जीणें करून ती. कृ. छाधा. गति
निवृत्तिअ. न्यायमार्गस्थिति. २ आ-
धार. ३ मरण. आ. स्त्री.
संस्थानं संस्थितिः संस्थीयतेने
नात्र संस्थानं, संस्थिति किंवा सं-
स्थान करिजेतें जेणें कजाचे बायीतें कृ.
छाधा. गतिनिवृत्तिअ. च वादा. २
संनिवेश. ३ आकृति. ४ मरण. ५
अवयवविभाग. अ. न.
संस्थितः संतिष्ठते स्म संस्थितः,
स्थिर झाला जो तो. कृ. छाधा. गति
निवृत्तिअ. मेलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.
संस्पर्शा संस्पृश्यते इति संस्पर्शा, से-
वन करिजेत्ये जी तो. कृ. स्पृशाया
शनअ. चाकयत. आ. स्त्री.
संस्फोटः संस्फट्यते अत्र इति सं-
स्फोटः, नष्ट होइजे तो जानेंदार्था
तें. कृ. स्फुटधा. विशरणअ. युद्ध.
अ. पु.
संस्फोटः संस्फोटनं संस्फोटः, स-
म्यक् जें हिंसन तें. कृ. स्फुटिदधा.
विशरणअ. युद्ध. अ. पु.
संहतः अंहयते स्म संहतः, दृढ

रिजेतो जो तो. क. हनधा. हिंसादि
अ. दृढसंधानयुक्त. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

संहतजालुकः संहतेजालुनीय
स्यसंहतजालुकः, संलग्नआहेत
जालुजाचे तो. स. अर्थसज्ञशब्दा
प्रमाणे. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संहतलः संहतसंधट्टलातीतिसंह
तलः, संलग्नार्ते ग्रहण करणारा
जो तो क. लाधा. आदानअ. पस
रलेले जो दोन हात एक ठिकाणीजो
उले तो. अ. पु.

संहतिः संहन्यतेइतिसंहतिः, संघी
घूत होइजेत्ये जो तो. क. हनधा.
हिंसादिअ. समूह. इ. स्त्री.

संहननं संहन्यतेइतिसंहनन,
अत्यंतनाश पाविजेतेंजेतें. क. ह
नधा. हिंसाअ. शरीर. अ. न.

संहृतिः सम्यक्कह्यतेइतिसंहृतिः,
सम्यक्जें आच्छानती. क. वीज
धा. शब्दअ. बहुतांचें बोलावणे.
इं. स्त्री.

सकलं कलाभिः सहितंसकलं, क
लाभिं सहवर्तमानजें तें. स. संघ
र्ष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सकृत् एकवारंइतिसकृत्, एका
रंजें तें. त. एकवार २ चरोवरत्या
अर्थीअर्थः ३ काकपत्नी. त. पु.

सकुफला सकुवत्फलाग्रस्योःसाम
फला, सकुभारिरीं आहेत फलेजी
चींती. स. शमीवृक्ष. आ. स्त्री.

सकुफली विग्रहादिसर्वसकुफला
शब्दाप्रमाणे. इं. स्त्री.

सकिय सजतीतिसकिय, संलग्नके
रणारजें तें. क. पंजधा. संगअ. भाटी.
इ. न.

सरवा समानः स्याद्यतेलोकैरिति स
रवा, कोकोहीं समान कियजेतो जो
तो. क. स्वधा. प्रकथनअ. मित्र.
इ. पु.

सरयं सरयुर्भावः कर्मवासरयं, मि
त्राचा जो भाव किंवा कर्म तें. त.
मैत्री. अ. न.

सगर्भः समानेगर्भोभवः सगर्भः,
समान गर्भांचा वारीं होणारा जो तो
त सहोदर वंधु. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

सगोत्रः समानगोत्रकुलंयस्यसस
गोत्रः, समान आहेकुलजाचें तो.
स. एकवंशांतिल, वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सग्धिः अदनग्धिः समानाग्धिः सग्धिः, शेषेतिर्षेभिकून जे भोजन ते. स. सह भोजन. इ. स्त्री.

संकटं संकटतीति संकटं, संघापकृपिते जे ते. कृ. रुदेधा. वर्षावरण अ. विकट. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकरः संकीर्यते इति संकरः, वाफ जेतो जेतो. कृ. कृपा. धिसेप अ. के. र. अ. पु.

संकर्षणः संकर्षतीति संकर्षणः, उत्तम प्रकारे करून शत्रुचे किंवा यमुनेचे कर्षण. अ. आकर्षण करि ती जेतो. कृ. कृमधा. विलेखन अ. बलगम. अ. पु.

संकलितः संकल्यते स्म संकलितः, अकांतरांनी जीजित करि जेतो जेतो. कृ. कलधा. संख्यान अ. मिटविले का. योजित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकल्पः सम्यक् कल्पते नेनेति संकल्पः, उत्तम प्रकाराने शक्तिमान होतो जेणे करून तो. कृ. कृपूधा. सा. मर्थ. अ. मानस व्यापार विशेष. अ. पु. द्विगी.

संकसूकः सम्यक् संतिपलापंते जना अग्रगत्यासकसूक कजन जा पा

सून दूर हीतात तो. कृ. कसधा. ग. ति. अ. चंचल प्रकृतीचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकाशः संकाशते इति संकाशः, नित्य शोभतो जेतो. कृ. काशधा. दी. मि. अ. सारखा. वि. अ. पु. न. अ. स्त्री. लिंगी.

संकीर्णः संकीर्यते स्म संकीर्णः, मीलित करि जेतो जेतो. कृ. कृधा. वि. क्षेप अ. सजातीय विजाती पांपातू न झालेली अंगघ करणादि मनुष्य जाति. अ. पु. २ मिश्र. ३ व्याप्त. ४ संकट. ५ शत्रु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकुलं संकोलतीति संकुलं, व्याप्त करिते जे ते. कृ. कुलधा. संस्थान भा. पूर्वापर विकर. २ मिश्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संकोचः संकोचतीति संकोचः, यथादि कास संपर्क करणारा जेतो. कृ. कुचधा. संपर्क अ. कुंकुम. २ मल्य विशेष. ३ संकोच. अ. पु.

संगः संजन संगः, संश्लेष जेतो. कृ. पंजधा. संग अ. संगम. अ. उ.

संगतं संगच्छतं स्म संगतं, संगति करिते जाहाले जे ते. कृ. गम्बधा.

गतिअ पूर्वापरसंबंधयुक्त. वि.अ.
पु.न.आ.स्त्री.

मूह.अ.पु.

सन्धिः सचनंसन्धिः सन्धिवातीति

सन्धिः, सेवन किंवा बोधक

रितीजो तो कृ. बाधा. गतिअ. प्र

धान. २ सरवा. ३ सहाय. अ.पु.

सज्जः सज्जतीति सज्जः, तयार

होणाराजो तो कृ. घस्त्रधा. गतिअ.

कचनधारणकेलेला. २ सिद्ध. वि.अ.

पु.न.आ.स्त्री.

सज्जनः सञ्जासीजनञ्च सज्जनः,

उत्तमजो साधु तो स. जाधु. २ पाहा

रा.अ.न.

सज्जना सज्जनंसज्जना, पल्या

णाचारोपणेकरून तयार करणें जो

ती. कृ. घस्त्रधा. गतिअ. नायका

रायसण्या करितो हति सज्ज कर

णें. आ.स्त्री.

संचयः संचयतेइतिसंचयः, सं

चय करिजेतो जो तो कृ. विन्धा.

चयनअ. एकत्रकरणें. अ.पु.

संचारिका सम्यक्चरतीतिसंचा

रिका, संचार करणारीजो ती. कृ.

चरधा. गतिअ. दूती. आ.स्त्री.

संजचनं संजचंतिअत्रइतिसंज

चनं, गमन करिताहेत जांचंवायी

संगमः संगमनसंगमः, संश्लेष

जो तो कृ. गम्बुधा. गतिअ. संग.

अ.पु. २ नद्यादिकान्वासंगम. अ.पु.

नंपुस.

संगरः संगीर्यते; नेनसंगरः, सम्य

कृशब्द करिजेतो जंणेकरून तो कृ

गृधा. शब्द अ बुद्ध. २ प्रतिमा ३ आ

पत्ति ४ विष ५ स्त्रीकार ६ शमीदृष्टा

चें फळ. अ.न.

संगीर्णं संगीर्यतेस्मसंगीर्णं, संगी

र्ण करिजेलें जो तें कृ. गृधा. निगर

णअ. अंगीकृत. वि.अ.पु.न.आ.

स्त्रीलि.

संगूढः संशुल्यतेस्मसंगूढः, सहज

करिजेलाजो तो कृ. गुह्यधा. सवर

णअ. युक्तकेलेला. वि.अ.पु.न.

आ.स्त्री.

संघः संहन्यतेइतिसंघः, सम्यक्

संमर्द करिजेतो जो तो कृ. हनधा

गत्याद्य. समूह. अ.पु.

संघातः संहन्यतंअनेनइतिसंघात

हिसा करिजेतो जंणेकरून तो कृ.

हनधा. हिसाअ. नरकविशेष. २ स

तं. क. जुधा. शक्तिअ. चौसोपी
शाडा. अ. न.

सदा सरतीतिसदा, अचयचांतेपा
वस्येजीती. क. पटधा. अचयवअ.
जटा. आ. स्त्री.

सततं सतन्वतेत्येतिसततं, निरंत
र विस्तारिजेते जें तें. क. तनुधा. वि
स्तारअ. नित्य. अ. न. २ पीणादि
वाद्यसहित. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सती अस्ति एक भिन् पत्यो ब्रतमिति
साधोति परलोकमिति वासती, एकपती
विषयीं आदिब्रतजीवें किंवा परलोकसा
धनं कर्म ली जीती. क. असधा. पुत्र्य. प्रतिश ईत्ती

सतीनकः सति जीपेदनः प्रपुस्तं
वायुं करोतीति सतीनकः, वायुकर
णारा जीती. क. दुहृन्धा. कपणअ.
वादाणा. अ. पु.

सतीर्थः समानतीर्थे वसतीति स
तीर्थः, एकयुक्त्वावायीं वासकर
णारा जीती. एकयुक्त्वाशिष्य. अ. पु.

सन् अस्तीति सन्, विद्यमानराह
ती जीती. क. असधा. जुच्यर्थ. प
डित. २ साधु. त. पु. ३ सत्य. त. न.
४ विद्यमान. ५ प्रशस्त. ६ पूज्य. वि. त.
पु. ई. स्त्री. त. न.

सत्तमः अतिशयेन सत्तमः,
अतिशयेंकरून जो उत्तम तो. त. श्रे
ष्ठ. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सत्त्रं सीदं त्यनेन सत्त्रं, विशरणादि
करितात जे जें करून तें. क. पडुधा.
विशरणादिअ. वरुच्य. २ नित्यदान.
३ यज्ञ. ४ अरण्य. ५ कपट. अ. न.

सत्त्रा सहवाचते इति सत्त्रा, सहायी.
तें रक्षण करितें जें तें. क. चेंडुधा. वा
लनअ. वरोवर त्या अर्थी अच्य.

सत्री सत्तमस्यास्तीति सत्री, अन्न
दानादि सत्तम आहे ज्यास ती, घरना
यजमान. इन्. पु.

सत्ययः संश्रासोपंथाश्च सत्ययः, उ
त्तम अस्रा जो पंथाह्य. मार्गती. स.
चांगला मार्ग. अ. पु.

सत्यं सतिराद्युसत्यं, सधर्माविप
यीं जें साधु तें. त. खरेपणा. २ वास्त
विक. ३ शमथ. ४ कृतयुग. अ. न.

सत्यंकारः सत्यं करोतीति सत्यंकरः,
सत्यातें करणारा जीती. क. दुहृ
न्धा. करणअ. नी हें स्वचित स्त्रीका
रलें असं सांगणें किंवा सचकारवें.
अ. पु.

सत्यवचाः सत्यं वचोस्प सत्यवचाः,

(सः)

विग्रहकोश.

(सः)

६५५.

सत्य आहेशणी जाची ती. स. क्र. ३. सत्य बोलणावा. स. पु.

सत्याकृतिः सत्यस्य आकृतिः सत्याकृतिः, सत्याचें जें करण ती. स. अर्थ सत्यकारशब्दाप्र. इ. स्त्री.

सत्यानृतं सत्येन सहानृतं सत्यानृतं, सत्याशीं सहचर्तमान जें अनृत तें. स. वाण्याचें कर्म. अ. न.

सत्यापनं सत्यापना सत्यस्य करणं सत्यापनं, अचर्यकृतचर्य स्ववितार्थ यें जें करण तें. स. सत्यप्रकृतिक्रधातूकरण अ. अर्थ सत्यकारशब्दाप्र. अ. न. २ आ. स्त्री.

सत्वं सतोभावः सत्त्वं, सत्त्वक्षण जे चांगला त्याचा जो भाव तें. त. सत्वगुण शुक्लभाव. ३. पिशाचादिकाचे वाचीं जो आत्मभाव तो ४ द्रव्य. ५. प्राण ६. चित्त ७. व्यपसाय ८. चीर्वातिशय. अ. न. ९. प्राणी अ. पु. न. पुंसक.

सत्वरं, सहत्वरयावर्तत इति सत्वरं, लस्युक्त वर्तन करिते जें तें स. शी. प्र. अ. न.

सदः सीदंतीभिः सदः, सहातान जावाचीं तें रु. पहूधा. विशारणादि

अ. सत्ता. स. स्त्री न.

सदनं सीदंती अवेति सदनं, उपपेशन करिता हेत जाचे वाचीं तें. रु. पहूधा. अवसादनाचें. घर. अ. न.

सदस्यः सदसिसाधुः सदस्यः, सगृहावाचीं जो साधु तो. त. पद्मकर्मा. वाविधि पाहणारे भक्तिविशीप. अ. पुंसि.

सदाः सर्वेस्मिन्काले सदा, सर्वकालाच जें वाचीं जें तें. न. सर्वकाल त्याचीं अर्थ.

सदागतिः सदागतिरस्येति सदागतिः, निरंतर आहे गति जाची ती. स. बारा. इ. पु.

सदातनः सदाभाव. सदातनः, निरंतर राहतो जो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सदानीरा सदानीरमस्या अतीति सदानीरा, सदा सार्वकाल आहे उदक जी सती. त. नदीविशोक. आ. स्त्री.

सदृक्षः समानं पश्यतीति सदृक्षः, समाना सारिखें पाहतो जन जासतो रु. हशिरुधा. प्रेक्षण अ. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृशः विग्रहादिरखालन्त्याशब्दाप्रमाणं. सारखा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सदृक् समानादकृपस्यसदृक्, समान आहो दृष्टि जाचो तो. स. सारखा. च. पु. स्त्री. न.

सदेशः समानोदेशोस्यसदेशः, तुल्य आहो देश जाचो तो. स. जचकचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सद्यः सीदति अत्रेति सद्यः, राहो ताहेत जाचेगयीं तें. क. शब्दधा. गत्याच. घर. न. पु. न.

सद्यः समाने अहनि सद्यः, समान दिवसाचेगयीं जेतें. त. तत्काल त्या अर्थी. अच्य.

सध्यद्. सहाचतीति सध्यद्, सहयतेमान गमन करितो जोती क अनुधा गति अ. दुसऱ्या वरीघर जाणाश. च. पु. न. ई. स्त्री.

सनत्कुमारः सनत् नित्यं कुमारः, सनत्कुमारः, निरंतर जो कुमार तो. स. ग्रहदेवाचा एकपुत्र. अ. पु.

सना सनतीति सना, नित्य त्या अर्थी ते भजतें जेतें. क. पणधा. संभ

क्ति. अ. नित्य त्या अर्थी अच्य.

सनातनः सनाभावः सनातनः, निरंतर राहो तो. त. नित्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. योगविशेष अ. पु.

सनाभिः समानो नाभि मूलपुरुषोस्य सनाभिः, तुल्य आहो मूलपुरुष जाचो तो. स. सात पिढ्यापर्यंत जे पुरुष ते प्रत्येक. इ. पु.

सनिः सनन सनिः, दान जेतें ती क पणुधा. दान अ. काहीं एक अर्थी पार्थना करून गुरूस योजणें इ. स्त्री.

सनीडः समानं नीडं वासस्थानमस्य सनीडः, समान आहो वासस्थान जाचें तो. स. जचकचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संततं संतन्यते स्मंति संततं, निरंतर विस्तार पाविजेले जेतें. क. त. तुधा. विस्तार अ. निरंतर. अ. न.

संततिः सतन्यत इति संततिः, विस्तृत करिजेत्ये जी ती. क. त. तुधा. विस्तार अ. वंश. इ. स्त्री.

संतप्तः सतप्यते सप्ततप्तः, सतप्त करिजेला जो तो. क. त. पधा. स. ताप अ. ताप दिलेला. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

संतमसं समंतात्तमः संतमसं, आ

समंतात् जो अंधकार तै. स. गार
जो अंधकार तौ. अ. न.

संतानः सम्यक्तनो तितन्यते

शसंतानः, उक्तमप्रकारे करून इ

च्छित पदायांना वृद्धि करितो अ

थवा विस्तृत करितो जो तौ. अ. न.

शुधा. विस्तार अ. कल्पवृक्षविशेष.

२ वंश, कुल. अ. पु.

संतापः संतापयतीति संतापः, उक्त

मप्रकारे संतप्त करितो जो तौ. अ. न.

तपधा. संताप अ. अग्निपाखून

जो त्रास तौ. अ. पु.

संतापितः संताप्यते स्म संतापित.

संतप्त करितेला जो तौ. अ. न. तपधा

ताप अ. तप्तकेलेला कि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

संदानं संदीयते इति संदानं, बंधन

करिते तै. जै. तै. अ. दानधा. दान अ

गोबंधन, दाने. अ. न.

संदानितं संदान्यते स्म सदानितं,

खंडित करितेले जै. तै. अ. दानधा.

खंडन अ. बांधलेला. कि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

संदितं संदीयते स्म सदितं, खंडित

करितेले जै. तै. अ. दानधा. अचरखंड

न अ. अर्यादिपूर्वी व्याख्याप्रमाणे

संदेशवाक् संदेशान्यवाक् संदेशवा

क्, दूतमुखसंबंधी जीवाणीती.

स. दूतमुखाने ऐकिलेला निरोप.

अ. स्त्री.

संदेशहरः संदेशोवाचिकं हरतीति

संदेशहरः, वाचिकाते हरण कर

णारा जो तौ. अ. न. दुःशुधा. हरण अ

निरोप सांगणारा दूत. अ. पु.

संदेहः संदेहं संदेहः, संशय जो तौ

अ. दिवधा. उपनय अ. संशय अ. पु

संदोहः संदुत्यते इति संदोहः, सम्य

कंपूर्ण करितेले जो तौ. अ. दुःशुधा. प्र

पूरण अ. समूह अ. पु.

संधा संधीयते अनया संधा, संधा

न करिते तै. जीणे करून ती. अ. दुःशुधा

शुधा. धारण अ. प्रतिज्ञा. २ मर्यादा

३ सायंकाळ. आ. स्त्री.

संधानं संधीयते इति संधानं, मद्यादि

संधान करिते तै. जै. अ. दुःशुधा. धार

ण अ. मद्यादि संधान. २ संधि. अ. न.

संधिः संधीयते इति संधिः, संधीय

ते स्म. ऐक्यता करणे जी. ती. अ. पु. न.

त्रधा. धारणअ. द्रव्य पेऊन शत्रूशी
स्नेहकरणों. २ संधान. इ. पु.

संधिनी संधानंसंधागर्भाधानार्थ्या
क्रमणमस्याः संधिनी, गर्भधारणार्थ्या

क्रमणआहेजीसती. त. चैलानें मैथुनार्थ्या
गाची आक्रमिली ती. इ. स्त्री.

संध्या सम्यक्ध्यायंत्यत्रेति संध्या,
उत्तमप्रकारे ध्यान करितात जी
चेवारींती. कृ. ध्येधा. चिंताअ.
सायंकाळ. आ. स्त्री.

सन्नकद्रुः सन्नः कद्रु र्धस्यस
न्नकद्रुः, मलिन आहे पिंगटवर्ण
जाचातो. स. चाराचें झाड. उ. पु.

सन्नद्धः सन्नत्त्वतेस्मसन्नद्धः,
संबद्ध झाला जो तो. कृ. णहधा.
बंधनअ. कवच धारण केलेला.
२ सिद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सन्नयः संनीयतेइतिसंनयः,
संधी भूत होइजेतो जो तो. कृ. णी
त्रधा. प्रापणअ. समूहव सैन्याचेवारीं
मार्गे जें सैन्य असतें तो. अ. पु.

सन्निकर्षे सन्निकर्षः सन्निकर्षे
णं, अत्यंत सन्निधी जो तें. कृ.
कृषधा. विलेखनअ. सांनिध्य.
अ. न.

सन्निकृष्टः सन्निकृष्यतेस्मसन्नि
कृष्टः, जबळ केला जो तो. कृ. कृ
षधा. विलेखनअ. समीप. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सन्निधिः सन्निधानंसन्निधिः, सं
निधान जें तो. कृ. दुधात्रधा. धार
णअ. सांनिध्य. इ. पु.

सन्निवेशः संतिविशंतेअत्रइतिस
न्निवेशः, सन्निवेश करिता हेत जा
चेवारीं तो. कृ. विशाधा. प्रवेशअ.
शहरामध्ये केलेली एक बसावया
ची जागा. २ अचयन विभाग. अ. पु.

सपत्नः सपत्नीवसपत्नः, सप
त्नी सारखा जो तो. त. शत्रु. ज. पु.

सपदि संपद्यतेः स्मिन्नितिसपदि,
सद्योऋपायं प्राप्त होतो जाचेवारीं
तें. कृ. पद्धा. गतिअ. तत्क्षणीत्वा
अर्थी अच्य.

सपर्या सपर्यणंसपर्या, अतिर्या
चें जें पूजन ती. कृ. सपरधा. पूजा
अ. पूजा. आ. स्त्री.

सपिंडः समानः पिंडोदेहोमूल
पुरुषोपस्यसपिंडः, एक आहे मूल
पुरुष ज्याचा तो. स. सात पिंडांती
लपुरुष. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सपीति: पानेपीति; समानापीति-सा बहुतानी मिल्हून जें पानतें स. दुसऱ्या यशोवद प्राशन करणे इ. स्त्री.

सप्तकी सप्तभिः किकिणीभिकापते शब्दतेडतिसप्तकी, सात कृद्र घंश नीशब्द करणारी जीती कृ. केंधा शब्द अ किंचाचे कटिच्छूषण, कमरपटा इ. स्त्री.

सप्ततंतुः सप्तभिरग्निजिह्वाभिस्तन्यते सप्ततंतुः, सात अग्निजिह्वानी विस्तृत होतो जो तो. कृ तंतुधा विस्तार अ यज्ञ उ पु

सप्तपर्णः कांडेकांडेसप्तपर्णान्यस्य सप्तपर्ण, काडाकाडाचा वाघी आहेत सप्तपर्णे जास्त तो स. सात वणाचे साड. अ. पु

सप्तला सप्तलातीति सप्तला, सात दळांते ग्रहण करित्ये जीती कृ लाधा. आदान अ. नेचाळीवेल, भोगरा. २ शिकेकाई आ. स्त्री

सप्तार्चिः सप्तअर्चाधिचस्य सप्तार्चिः, सात आहेत अर्चिषूला लाजाच्या तो. स अग्नि ए पु

सप्ताम्बः सप्तअम्बा यस्य सप्ताम्बा

म्ब., सप्तआहेत अम्बजाचे तो. त. सूर्य-अ. पु

सप्तिः सप्ततिसेनायासमवेतीति सप्तिः, सेनेचाटाणी सयुक्त होतो जीतो. कृ. पवधा समवाय अ. घोडा. इ. पु.

सप्तर्तुका सह भर्तायस्थाः सासप्तर्तुका, विद्यमान आहे भर्ताजी चा ती. स. जीचा नवरा आहे ती आ. स्त्री.

सप्ता सहसात्पस्यामिति सप्ता, सहस्रयुगपत्शोभताहेत जीचा गयीती. कृ भाधा. दीप्ति अ. घब. २ सप्ता. ३ सप्त्य आ. स्त्री

सप्ताजनं सप्ताज. सप्ताजनं; कुशलप्रश्नादिकाने जीआनद ते. कृ. सप्ताजधा. प्रीतिसेवनादि अ. स्वागत विषयक प्रश्न अ. न.

सप्तासद् सप्तायांसीदतीति सप्तासद्, सप्तेचाटाणी बसणारा जीतो. कृ. पवधा अवसादन अ. सप्त्य. इ. पु.

सप्तास्तारः सप्तास्तृणानीति सप्तास्तारः, सप्तेचा वोज राखणारा जीतो. कृ. नृत्तधा. आ

उदन्नअ. सप्प. अ. पु.

सभिकः सभां द्यूतमाश्रयत्वेना
स्यास्तीति सभिकः, सभागृहा
ना आश्रय आह्वे जास तो. त. द्यू
त कर विणाश. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

सप्यः सभायां साधुः सप्यः, सभे
चाचार्यीं जो साधु तो. त. सज्जन.
अ. पु.

समं समतीति समं, विकसितहो
नें जें तें. क. पमथा. अवेकल्यअ. फूल.
अ. न. समान. ३ सर्व. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

समं समतीति समं, सहार्थी वो
धक जें तें. क. पमथा. अवेकल्यअ.
सहार्थी अच.

समक्षं अक्षणः समीपे समक्षं,
नेत्रांच्या समीपे जें तें. त. इद्रिय
शास्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समग्रं संगतमग्रमस्य समग्रं, सं
गत आहे अग्रजा चें तें. स. संपू
णं. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समंगा समंततो अंगतीति समं
गा, आसमतान् विस्तारगामी
जीनी. क. अगिधा गतिअ. मजि

घा. २ लाजाहू आ. स्त्री.

समजः संवीयते तत्र वा समजः, उ
त्तम प्रकारें ककल संयुक्त होइ जें तें
जाचे वाचीं तें. क. अजधा गतिअ
पयूं चारसमूह. अ. पु.

समज्ञा समै शीयते इति समज्ञा,
संपूर्णांनीं जाणिजे त्वं जी ती. क.
ज्ञाधा. अचबोधन अ. कीर्त. आ
स्त्रीलिं.

समज्या समजं त्यस्यामिति सम
ज्या, गमन करितात जी चाचाची
ती. क. अजधा. गत्यादि अ. सभा
आ. स्त्री.

समंजसं संगतमंजसात्त्वमत्र
समंजसं, संगत आहे तत्त्वज्ञान
जाचे वाचीं तें. त. नीति. अ. न

समधिकः सम्यगाधिकः समधि
कः, सम्यक जो अधिक तो. स अ
धिक झालेला. वि. अ. पु. न. आ
स्त्रीलिं.

समंततः समंतान् इति समंततः,
आसमतान् जें तें. त. सर्वत्र त्या
जरीं अच.

समंतदुग्धा समंतादुग्धमस्या
समंतदुग्धा, आसमतान् आइ

दुग्धसूत्रिकती. स. निवृद्धंग. आ.

स्त्रीलिं.

समंतभद्रः समंताद्भद्रमस्य
समंतभद्रः, आसमंताद्भागो आ
हे कल्याण जाचे तो. स. बुद्धावता
न. अ. पु.

समयः समेतीतिसमयः, उत्तम
प्रकारेकरून निश्चयगामी जीतो
६. इण्धा. गतिअ. प्रापथ. २. आ
चार. ३. काल. ४. सिद्धांत. ५. क्रि
याकार. अ. पु.

समया समेतीतिसमया, सामी
प्राचर्यगामी जें ते. क. इण्धा. ग
तिअ. मध्य त्याअर्थी अच्य.

समरः समरणसमरः, वैरादिकें
करून परस्पर जें गमने तो. क. क
धा. गतिअ. युद्ध. अ. पु. न.

समर्थः समर्थयतेसमर्थः, सम
र्थन करितो जीतो. क. अर्थधा. उ
पयाज्याअ. शक्तिमान्. २. संवद्ध.
३. हित अनुकूल. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

समर्थनं समर्थतेइतिसमर्थनं,
युक्तायुक्त परीक्षितेति. क. अ
र्थधा. उपयाज्याअ. युक्तायुक्तप

रीक्षा. अ. न.

समर्थकः समर्थोतिसमर्थकः,
वृद्धीप्रत पावतो जी तो. क. अर्थु.
धा. इतिअ. वरदेणाश. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री

समर्थादः समानामर्थादास्वस
मर्थादः, तुल्य आहे स्थि जा
ची तो. स. समीप. २. मर्थादायुक्त
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

समवर्ती समवर्तितुशीलमस्य
समवर्ती, समान वर्तन करणा
या आहे स्वभाव जाचा तो. क. इ
तुधा. वर्तनअ. समस्य. प्रेतानाराजा
इन्. पु.

समवायः समवायतेसमवायः, सं
धीभूतहीतो जी तो. क. अपधा. ग
तिअ. समूह. अ. पु.

समष्टिला समेतिष्ठतीतिसमष्ठी
ला, समभ्रूमीचेठार्थी राह्ये जी
ती. क. वाधा. गतिनिवृत्तिअ. कट्ट
स्करण. आ. स्त्री.

समस्तनं समासः समस्तनं, संछे
प जी तो. क. अस्फधा. क्षेपणअ.
अविस्तान. अ. न.

समस्तं समस्यतेस्मसंस्त, उत्तम

प्रकारैककृत प्रीति करिजेलें जें तें
क. असंधा. क्षेपणअ. सर्व. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

समस्या समस्यते संक्षिप्यते इति
समस्या, संक्षिप्त करिजेली जी
ती. क. असंधा. क्षेपणअ. ज्या
वाक्यांत अर्थ समजण्यासाठीं
वाक्यांतराचें पूरण करावें लाग
तें तें वाक्य. आ. स्त्री.

समा संमांसि सह वर्तते इति समा
समत्वानें किंवा एकरूपानें राहताहे
त ऋतूजाचेवर्षांचीं ती. क. माधा. मा
नअ. वर्ष. आ. स्त्री.

समाकर्षी समाकर्षत्ववर्षमनः इ
तिसमाकर्षी, अवश्यमेव अंतः कृ
रण्यातें आकर्षण करितो जो ती. क.
रूपधा. विलेखनअ. अतिस्मगंधी.
वि. इ. पु. ई. स्त्री. नून.

समांसमीना समासांजायते इति
समांसमीना, प्रनिवर्षी प्रसूत होत्ये
जी ती. त. जी वाष प्रतिवर्षी प्रसूत
होत्ये ती. आ. स्त्री.

समाजः विग्रहादिसमजगच्चाप्र
माणें. पश्चादिकांचा समूह. अ. पु.

समाधिः समाधानं समाधीयनेनेन

वासमाधिः, समाधान किंवा समा
धान करिजेतें जेणेंककृत तो. क. दु
धाच्चा. धारणादिअ. स्वीकार. २अ
दुत्त प्रश्न परिहार. ३ नियम. इ. पु.

समानः समानंत्सनेनेतिसमानः,
आसमंतात् भागीं जाच्या संचारा
नें प्राणीजगतांत तो. क. अनधा. प्रा
णनअ. नाभि मंडलीं असणारा
वासु. अ. पु. २ सदृश. ३ पंडित. ४ ए
क. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समानोदर्यः समाने उदरेशयित
समानोदर्यः, एक उदराचेवर्षां उर
न होणारा जो तो. त. एक उदरोरखन
बंधु. अ. पु.

समालंभः समालंभनं समालंभ,
कुंकुमादिना विलेपन जें तो. क. दु
त्तपधा. प्राप्तिअ. केशरादिकांचीं आं
गास उरीकरणें. अ. पु.

समावृत्तः समावर्तते स्म इति स
मावृत्तः, आश्रमांतरा पासून समा
वर्तन करणारा जो तो. क. रतुधा. व
र्तनअ. युरुनें आश्रमांतर स्वीका
रावयास आज्ञा दिलेला. वि. अ. पु
न. आ. स्त्री.

समासाद्यं समासयते इति समा

साद्यं, पावानचाला जें योग्य तें.
 कृ. पद्मधा. विशारणादिअ. प्राप्त
 होष्यास योग्य. वि. अ. पु. न. आ.
 स्त्रीलिं.

समाहारः समाहरणं समाहरः,
 राशीकरणजें तो. कृ. लृच्धा. हर
 णअ. एकत्र करणें. अ. पु.

समाहितं समाधीयतेस्यसमाहि
 तं, समाधान करिजेवें जें तें. कृ.
 दुधाच्धा. धारणअ. स्त्रीकारलेला.
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

समाहृतिः समाहरणं समाहृतिः,
 संग्रहजो ती. कृ. लृच्धा. हरणअ.
 संक्षेपग्रंथ. इ. स्त्री.

समितिः समयंत्यस्यामिति समिति
 , सम्यक् गमन करितात जीचावार्थी
 ती. कृ. इण्धा. गतिअ. सप्ता. २ पु
 इ. ३ संग. इ. स्त्री.

समिध् सम्यग्धिघतेनचेतिसमिध्
 प्रदीप्त होइजेतो अग्निजीणें ती.
 कृ. अिइपीधा. दीप्तिअ. सकलेतें
 तृण काष्ठ इत्यादि. त्. स्त्री.

समित् विग्रहादिसमितिशब्दाप्र
 माणें. सप्ता. त्. स्त्री.

समीकं समनंसमीकं, विकल त

जें तें. कृ. पमधा. वैकुच्यअ.
 पुद्. अ. पु. न.

समीपं संगता आपोपश्मिन्समी
 पं, संगत आहेतउदकें जाचेवार्थी
 तें. स. जपळ. अ. न.

समीरः सम्यक् ईरयति प्रेरयतिइति
 समीरः, उत्तम प्रकारें शरीरावप
 वादिकांचीं प्रेरणा करितो जो तो.
 कृ. ईरधा. गति, वारा. अ. पु.

समीरणः विग्रहादिपूर्वांचाशब्दाप्र
 माणें. वासा. २ पांढरा मरवा. अ. पु.

समुच्चयः समुच्चयनंसमुच्चयः,
 राशीकरणजें तो. कृ. चिन्धा. चय
 नअ. राशीकरण. अ. पु.

समुच्छ्रयः स्रुपुञ्जश्चरणंसमु
 च्छ्रयः, सम्यक्सेवावउन्नतीजीवी. कृ.
 शिन्धा. सेवाअ. विरोध. २ उचल
 अ. पु.

समुद्भिस्तं समुद्भ्यतेस्मत्समुद्भिस्तं
 तं, उत्सर्ग करिजेवें जें तें. कृ. उद्भ
 था. उत्सर्गअ. टाकलेतें. वि. अ. पु.
 न. आ. स्त्री.

समुसिंजः समुसिंजतेइतिसमुसिं
 जः, अति पीडितहीणाराजो तो.
 कृ. पिजिधा. हिंसाअ. अत्यंतचाक

कजें सेनादितें. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

तो जो तो. क. उं दी धा. क्लेदन अ. सा
गर. अ. पु.

समुद्रक्तं समुद्रच्यते स्म समुद्रक्तं,
उद्धृत करिजेंलें जें तें. क. अंनुं धा.
गति अ. वर आणलेलें. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

समुद्रांता समुद्रांतः यस्याः सास
मुद्रांता, समुद्र आहे अंत जीस
ती. स. धमासा. २ कापशिणी वेंशा.
उ. ३ पिंडिका नामक लता. आ. स्त्री.

समुदयः विग्रहादि समुदायश
ब्दाप्रमाणे. समूह. अ. पु.

समुंदनं समुंदः समुंदनं, आर्द्रिणा
य जो तो. क. उं दी धा. क्लेदन अ. आ
द्रं पणा. अ. न.

समुदायः समुदीयते इति समुदा
यः संधीभूत होइजे तो जो तो. क. इण
धा. गति अ. समूह. अ. पु.

समुन्नद्धः, समुन्नत्यते स्म समुन्न
द्धः, समुन्नीत होइजे तो जो तो. क.
णह धा. व धन अ. मी पंडित मी शा
हाणा असें मानणारा गर्वी. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

समुद्रः समुत्तगम्यते इति समुद्रः,
सम्यक् स्थापनाई होती जो तो.
क. गल् धा. गति अ. उवा चौकला
इत्यादि. अ. पु.

समुपजोषं समुपजोषणं समुप
जोषं, आशीरर्थ भेवन करिते
जें तें. क. जुपी धा. संपन अ. आनं
दार्थी अथ.

समुद्रकः समुद्रच्छतीति समुद्रः,
साएव समुद्रकः. शोकती तो समुद्र
तोच समुद्रक त. उवा चौकला इत्या
दि. अ. पु.

समुत्थः समुत्थते इति समुत्थः,
नमह विरह न भ्रमिजे तो जो तो. क. वृ
धा. प्रापण अ. अग्नि विशेष. अ. पु.

समुद्धतः समुद्धतिस्म समुद्धतः,
समुन्नत झाला जो तो. क. हन धा.
हिंसादि अ. उद्धृ. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

समूरुः शोक्तनी ऊरु यस्य समूरुः,
सुंदर आहेत ऊरु. स. माडा जो
च्या तो. स. हरिण विशेष. उ. पु.

समुद्रः समुन्तीति समुद्रः, उज
व प्रकारं करून क्लिन्न स. आर्द्र हो

समूहः समुत्थते इति समूहः, स

म्यत्र संकृत करिजेला जो तो. क.
ब हधा. प्रापणअ. समुदाय. अ. पु.

त्यादि. अ. पु.

संप्रति संप्रति एतयोः समाहारः संप्रति; साप्रतकालानेवायीं जें तें. सा. सांप्रतकाळ त्या अर्थी अच्य.

समृद्धः समृद्धोतीति समृद्धः, इंद्री पावतो जो तो क. क्रुद्धा. वृद्धिअ. ससंपन्न वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

संप्रदायः संप्रदानं संप्रदायः, गुरु परंपरागत सदुपदेश जो तो. क. दुदा भूधा. दानअ. गुरु परंपरागत उपदेश. अ. पु.

समृद्धिः समर्थनं समृद्धिः, उपचय जो तो. क. धा. पू. श. प्र. संपत्ति २ वृद्धि. इ. स्त्री.

संप्रधारणा संप्रधारणं संप्रधारणा, निश्चयाने वाग्वेजीती. क. धृञ्धा. धारणाअ. युक्तापु. क. परीक्षा. आ. स्त्री

संपत्तिः संपदनं संपत्तिः, संपन्न जीती. क. पदधा. गतिअ. संपृत्ति इ. स्त्री.

संप्रहारः संप्रहरणं संप्रहारः, सम्प कृशक्यप्रहरण जें तो. क. त्त्रधा. हरणाअ. युद्ध. अ. पु.

संपद् सपद्यते संपत्, संपन्न करितो तो क. पदधा. गतिअ. संपत्ति. इ. स्त्रीलिं.

संबलः संबन्धति अनेन संबलः, संबद्ध होतो जेणेकरून तो. क. पंचधा. संबन्धनार्थ. पाद्येय करान्वाचे. अ. पु. न.

संपरायः संपरायणं संपरायः, पैरादिकें करून परस्पर जें गमन तें क. अयथा गतिअ. युद्ध २ आपत्ति. ३ उत्तरकाल. अ. पु.

संबरे संबन्धतीति संबरे, संबद्ध होइजे ते जें तें. क. पंचधा. संबन्धनअ. पाणी अ. न.

संपरायकं संपरायणं संपरायः तदेव संपरायकं, युद्ध जें तो संपराय तेंच संपरायक. क. अयथा. गतिअ. युद्ध. अ. न.

संबरादिः संबरस्य अरिः संबरादिः, संबरनामा दैत्याना जो अरि. हा. शत्रु तो. स. मदन. इ. पु.

संपुटकः संपुट्यत इति संपुटकः, सन्निष्ट करिजेतो जो तो क. पुटधा. संश्लेषणअ. उवा. नीकुलाइ

संबाधः सम्पृक् बाध्यते च संबाधः,

उत्तमपीडा कृषिजेत्ये जांचेवापीं
तो. कृ. बाधुधा. लोडनअ. संकट. २
गुत्य. अ. पु. न.

संबाकृतं विग्रहादिशंघाकृतशब्दा
प्रमाणे. दोनवेळ नागरलेले शेत. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेदः संभिद्यतेसंगम्यतेसरितो
अपरस्परमिति संभेदः, संगत हो
ताहेत नद्याज्याचेवापीं तो. कृ. भि
दिर्धा. विदारणअ. नदीन्वासंगम.
अ. पु.

संभ्रमः संभ्रमणं संभ्रमः, हर्षाने
जी त्वरा तो. कृ. भ्रमुधा. अनवस्था
नअ. हर्षानेत्वरा. अ. पु.

संभ्रदः संभ्रदनं संभ्रदः, हर्षं जी तो.
कृ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संभ्रार्जनी समृज्यते अनपासंभा
र्जनी, सुद्ध करिजेतें जीणें तो. कृ.
मृजूधा. सुद्धिअ. फेररूपी. ई. स्त्री.
संभ्रूर्धनं संभ्रूर्धनं संभ्रूर्धनं, स
र्वे आत्मीजीतें. कृ. मूर्च्छाधा. मोद

समुच्छ्रायअ. सर्वत्र आत्मी अ. न.

संभ्रुकु समंचतीति संभ्रुकु. उत्तम
याअयीत्तेंवोधकजें तें. कृ. अंतुधा.
गतिअ. वांगने पांजरी अच्य.

संभ्राद् सम्यक् राजते सौ संभ्राद्,
उत्तमप्रकारें करून शोभणारा जीती.
कृ. राजुधा. दीस्पर्ध. ज्याणें राजस्व.
यज्ञ केळा व् जी द्वादश मंडलांना सा
मी तो असून सर्व राजांस आपले
आज्ञेंत वेवितो तो राजा. ज्. पु.

संबत् संबयते इति संबत्, संपत्स
र एतदर्थं बोधक जें तें. कृ. वचधा.
गतिअ. वर्षत्या अर्थी अच्य.

संबत्सरं संबसंति कृतवोश्मिनि
ति संबत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहे
त ऋतू जांचेवापीं तें. कृ. वसधा. नि
वासअ. वर्ष. अ. न.

संबनने संबदनं संबनति सं
वननं, यंत्रादिकाने करण जें तें.
कृ. वतुधा. पाचनअ. मणिमंत्रादि
कांनां वशकरणें. अ. न.

संवर्तः संवर्तं स्वीयते जगद्व्रीतिसं
वर्तः, नष्ट होतें हे जग जांचेवापीं तें.
कृ. वतुधा. वर्तनअ. प्रकृपकाल. अ.
पुहिं.

संवर्तिका संवर्तयतीति संवर्तिका,
उत्तमप्रकारें करून मूर्ध्ने राहत्ये जीती.
कृ. वतुधा. वर्तनअ. क्रमचानां व्
तन पानें. आ. स्त्री.

संवसथः संवसंतिअत्रइतिसंभ
सयः, वासकरिताहेतजाचेवार्थी
तो. क. वसधा. निवासअ. गांव.
अ. पु.

संवाहनं संवाह्यतेइतिसंवाहनं,
पादादि मर्दन जें तें. क. बहुधा. प्रा
पणअ. अंगमर्दन. अ. न.

संवित् सम्यक्येत्नयेतिसंवित्,
उत्तमप्रकारेजाणताहेतजीणें ती.
क. विदधा. ज्ञानअ. बुद्धि. २ प्रति
ज्ञास्वीकार. त. स्त्री.

संवीक्षणं सम्यक्येत्नयेत्सं
वीक्षणं, सम्यक्येत्नयेत्सं
क. ईक्षधा. दर्शनअ. शोधणें. अ. न.

संवीतं संवीच्यतेस्मसंवीतं, आह
त करिजेले जें तें. क. वेचधा. सं
वरणअ. वेदलेले. अ. न.

संवेगः संवीज्यतइतिसंवेगः, त्व
राजीतो. क. ओधिजाधा. चलन
अ. हर्षणें त्वराकरणें. अ. पु.

संबेदः संबेदनंसंबेदः, ज्ञानजें
तो. क. विदधा. ज्ञानअ. अनुभव.
अ. पु.

संवेशः संविशंति यत्र संवेशः, इंदि
यादिलीन होतान ज्याचेवार्थी तो.

क. विशधा. प्रवेशनअ. निद्रा. अ. पु
सरः सरतीतिसरः, शब्दप्रत गमन
करणासजीतो. क. सृधा. गतिअ.
वापा. अ. पु.

सरकः स्मियतेअनेनसरकः, तृती
करिजेते जेणेंकरून तो. क. सृधा.
गतिअ. मद्यपान. अ. पु. न.

सरघा सरंगतिमंतंघातयतीतिस
रघा, चालणान्याप्रतघात करणा
सजीती. क. हनधा. हिंसाअ. म
धमाशी. आ. स्त्री.

सरटः सरतीतिसरटः, गमनक
रितोजीतो. क. सृधा. गतिअ. स
रडा. अ. पु.

सरणा सरतीतिसरणा, अतिवि
स्तृतगमन करित्येजीती. क. सृ
धा. गतिअ. श्वेत निशोत्तर. २. गांद
वेल. आ. स्त्री.

सरणिः सरंतिअत्रेतिसरणिः,
गमन करिताहेतजीचेवार्थीती.
क. सृधा. गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सरणी सरतीतिसरणी, ऊर्ध्वग
मन करणारीजीती. क. सृधा. ग
तिअ. चांदवेल. इ. स्त्री.

सरमा सरतीतिसरमा, गमन

उत्तमपीडा कभिजेत्ये जाचेठापीं
तो. कृ. बाधुधा. लोडनअ. संकट. २
गुत्य. अ. पु. न.

संघाकृतं विग्रहादिशंघाकृतशब्दा
प्रमाणें. दोनवेळ नागरलेलें शेत. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

संभेदः संभिद्यतेसंगम्यतेसरितो
अपरस्परमितिसंभेदः, संगत हो
ताहेत नद्याज्याचेठायीं तो. कृ. क्षि
दिर्धा. विदारणअ. नदीचासंगम.
अ. पु.

संभ्रमः संभ्रमणंसंभ्रमः, हर्षानें
जी लरा तो. कृ. भ्रमुधा. अनवस्था
नअ. हर्षानेंलरा. अ. पु.

संभ्रदः संभ्रदनंसंभ्रदः, हर्षजो तो.
कृ. मदीधा. हर्षअ. हर्ष. अ. पु.

संभ्रार्जनी समृज्यतेअनपासंभा
र्जनी, सुद्ध कभिजेतें जीणें तो. कृ.
मृजूधा. सुद्धिअ. फेरकणी. ई. स्त्री.

संभ्रूर्च्छनं संभ्रूर्च्छासंभ्रूर्च्छनं, स
वें व्यापी जी तें. कृ. मूर्च्छाधा. मोह
समुच्छ्रायअ. सचंत्रच्याति. अ. न.

संभ्रुक् समंचतीतिसंभ्रुक्, उत्तम
पाअयीचेंवोधकजें तें. कृ. अंजुधा
गतिअ. चांगले पांअयीअच्य.

संभ्राट् सम्यकराजतेसौसंभ्राट्,
उत्तमप्रकारें करून शोभणाराजो तो
कृ. राजूधा. दीत्यर्थ. ज्याणें राजस.
यत्त केळा व् जो द्वादश मंडलांचा सा
मी तो असून सर्वराजांस आपले
आज्ञेंत वैवितोता राजा. अ. पु.

संघत् संघयतेइतिसंघत्, संघत्स
र एतदर्थं बोधकजें तें. कृ. वयधा
गतिअ. वर्षत्याअर्थी अच्य.

संघत्सरं संघसंतिक्ततवोस्मिनि
ति संघत्सरं, उत्तमप्रकारें राहताहे
त ऋतू जाचेठायीं तें. कृ. वसधा. नि
वासअ. वर्ष. अ. न.

संघननं. संघदनं संघनतिः सं
घननं, यंचादिकानें करणजें तें
कृ. वतुधा. घाननअ. मणिमंत्रादि
कांनां वशकरणें. अ. न.

संघर्तः संघर्तेक्षीयतेजगदत्रैतिसं
घर्तः, नष्ट होतें हे जगाजाचेठायीं तो
कृ. वतुधा. वर्तनअ. प्रकपकालः अ
पुक्तिं.

संघर्तिका संघर्तयतीतिसंघर्तिका,
उत्तमप्रकारें करून मूर्ध्यें राहत्ये जी ती
कृ. वतुधा. वर्तनअ. कमळानां व्
तन पानें. आ. स्त्री.

४ अध्याय काव्यादि ग्रंथातलें वि
श्रामस्थान. ५ सृष्टि. अ. पु.

सर्जः सृजतीति सर्जः, उत्सन्न होतो
जो तो. कृ. सृजधा. विसर्ग. अ. स
जीवें झाड. अ. पु.

सर्जकः सृजतीति सर्जकः, उत्स
न्न होतो जो तो. कृ. सृजधा. विस
र्ग. अ. असणाचें झाड. अ. पु.

सर्जरसः सर्जस्य सालस्य रसः स
र्जरसः, साल वृक्षाचा जो रस तो.
स. धूप. अ. पु.

सर्जिकाक्षारः सर्जिकारसजः
क्षारः सर्जिकाक्षारः, सर्जिकेपा
सून जो उत्सन्न क्षार तो. स. सज्जी
स्वार. अ. पु.

सर्पः सर्पतीति सर्पः, चपल गमन करि
तो जो तो. कृ. सृष्टधा. गति. अ. साप.
अ. पु.

सर्पराजः सर्पाणाराजा इति सर्प
राजः, सर्पांचा जो राजा तो. स.
शाक कीनाचा सर्प. अ. पु.

सर्पिः सर्पतीति सर्पिः, प्रसार पावतें
तें जें तें. कृ. सृष्टधा. गति. अ. तूप.
स. न.

सर्वसहा सर्वसह इति सर्वस

हा, मनुष्यादिकृत जें वाईट बरें
त्यातें सहन करिल्ले जी ती. कृ. प
हधा. सर्वण. अ. पृष्ठी. आ. स्त्री.
सर्वः सर्वमस्यास्तीति सर्वः, सर्व
आहे जास तो. त. महादेव. अ.
पु. २ सकल. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगी.

सर्वज्ञः सर्वजानातीति सर्वज्ञः,
सर्वजाणतो जो तो. कृ. ज्ञाधा. अ
वबोधन. अ. बुद्धवताप. २ महा
देव. अ. पु.

सर्वतः सर्वस्मादिति सर्वतः, नौ
हीं कडून जें तें. त. आसवंतात्
त्या अर्थी अय.

सर्वतोभद्रः सर्वतोभद्रं यस्या
दिति सर्वतोभद्रः, सर्वत्रांसजा
हे कल्याण जापासून तो. स. न
जल्यावच मजले ज्या वाड्यास आ
हेत तो राजवाडा. २ निवाचें झाड.
अ. पु.

सर्वतोभद्रा सर्वतोभद्रयस्याः सा
सर्वतोभद्रा, सर्वत्र आहे कल्याण
जी पासून ती. स. शिवणीचें झाड.
आ. स्त्री.

सर्वतोमुरवं सर्वतोमुरवं यस्य तत्

कस्यै जीती. कृ. सृधा. गतिअ.

कुत्रा. आ. स्त्री.

सरलः सरतीतिसरलः, क्रजुग
गन करितो जीतो. कृ. सृधा. गति
अ. देवदारु रक्षाचा एक भेद अ.
पु. २ उदार. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सरलद्रवः सरलस्यद्रव. सरलद्र
व., देवदारुचा जीद्रव ह्य. विका
रतो. स. धूप. अ. पु.

सरला सरतीतिसरला, सर्वतो
गामी जीती. कृ. सृधा. गतिअ श्वे
तनिशोत्तर. आ. स्त्री.

सरसी स्त्रियते इतिसरसी, गमन
करिजेत्ये जीतो. कृ. सृधा. गति
अ तलाव. ई. स्त्री.

सरसीरुहं सरस्यां रोहतीतिस
रसीरुहं, सरोवराचे वाघीं उत्पन्न
होणारे जें तें. कृ. रुहधा. प्रादुर्भा
व अ. कमळ. अ. न.

सरः स्त्रियते इतिसरः, गमन क
रिजे लो जें तो. कृ. सृधा. गतिअ
तळें. स. न.

सरस्वती सरः प्रस्ववणं सर्वत्रा
स्तीतिसरस्वती, प्रसरण आहे
जीस ती. त. शशी. २ नदी. ३ न

दी विशेष. ई. स्त्री.

सरस्वान् सरोक्त्यभिभ्रितिसर
स्वान्, सरसह्य. उदक जें तें आ
हे विपुल जान्वा वाघीं तो. त. समुद्र.
२ नद विशेष. त. पु.

सरावः सरात् अवतीतिसराव,
उदका पासून रक्षण करितो जी
तो. कृ. अवधा. रक्षण अ. पात्र
विशेष ह्य. मालटि. अ. पु. न.

सरित् सरतीतिसरित्, निमग्न
करित्ये जीतो. कृ. सृधा. गतिअ
नदी. द्व. स्त्री.

सरित्पतिः सरितांपतिः सरिस
ति., नद्यांचा जो स्वामी तो. स
समुद्र. इ. पु.

सरिलं सरतीतिसरिलं, निम
गमन करितें जें तें. कृ. पल्धा ग
तिअ. उदक. अ. न.

सरीसृपः कुटिलं सरतीतिसरी
सृपः, कुटिल गमन करितो जी
तो. कृ. सृष्ठा. गतिअ. सर्प.
अ. पु.

सर्गः सृज्यते इतिसर्गः, उत्पन्न
करिजे जें तो. कृ. सृजधा. विसर्ग
अ. स्वभाव. २ त्याग. ३ निश्चय.

भोजनंसहभोजनं, सहवर्तमानच
जें भोजन तें. स. बरोबर जेवणें.

अ. न.

सहसा सस्तीतिरसहसा, अत
किंतार्थ समर्थ जें तें. क. घषधा.
स्वप्रअ. अकस्मात् या अर्थी
अन्य.

सहः विग्रहादिअकारांतसह
शब्दाप्रमाणें. पराक्रम. २ बळ.
स. न. ३ मार्गशीर्ष महिना. ४
हेमंतऋतु. स. पु.

सहस्यः सहसिबलेसाधुः सह
स्यः, बलाचेंदोषीं जो उत्तम तो.
त. पौष महिना. अ. पु.

सहस्रदंष्ट्रः सहस्रदंष्ट्राअस्य
सहस्रदंष्ट्रः, सहस्र संख्याकआ
हेत दाटा जाचा तो. स. मत्स्यवि
शेष. अ. पु.

सहस्रपत्रं सहस्रपत्राण्यस्य
सहस्रपत्रं, सहस्र आहेत पर्ण
जास तो. स. कमळ. अ. न.

सहस्रवीर्या सहस्रवीर्याण्य
स्याः सहस्रवीर्या, सहस्र आ
हेत जनन स्थान पर्वे जीस ती.
स. दूर्वा. आ. स्त्री.

सहस्रवेधिः विग्रहादिस्याल
व्याशब्दाप्रमाणें. हिंग अ. पु.

सहस्रवेधी सहस्रवेधितुशील
मस्यसहस्रवेधी, सहस्रांचावेध
करण्याचा आहे स्वभाव जीचाती
ह. विधधा. विधानअ. आम्लवेत
स. इन्द्र. पु. २ हिंग. न.

सहस्रांशुः सहस्रंअंशत्रोयस्य
सः सहस्रांशुः, सहस्र आहेत अं
शु ह्य. किरण जाचे तो. स. सूर्यः
उ. पु.

सहस्राक्षः सहस्रमक्षीण्यस्ये
तिसहस्राक्षः, सहस्र आहेत ने
वें जास तो. स. इंद्र. अ. पु.

सहस्री सहस्रमस्तिपस्यसस
हस्री, सहस्र आहेत सैन्यें जास
तो. त. सहस्र सैन्य वान्. वि. इ
न्द्र. पु. न. इं. स्त्री.

सहा आतपसहतेइतिसहा, उष्णा
तें सहन करित्ये जी ती. क. घषधा
मर्पणअ. कांटे शेवती. २ रांनमृंग.
आ. स्त्री.

सहायः सहअयतेइतिसहायः,
सहवर्तमान गमन करणाना. जो तो.
ह. अयधा. गतिअ. अनुचर. २

तो. कृ. साधा. गतिभिरुत्तिअ.

सारथि. कृ. पु.

सच्येष्टः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्र

माणें. सारथि. अ. पु.

सब्रह्मचारी समानंब्रह्मचर्यम

स्यसब्रह्मचारी, समानवेदब्रता

चरणआहेजासतो. म. एक

शास्त्रेचेजे स्वाध्यायी ब्रह्मचारी

ते प्रत्येक इन्. पु

ससनं सस्यतइतिससनं, देव

तो देशानेंआलसजनजें ते. कृ. षस

धा. स्वप्नअ. चज्ञसंबंधीजे पयु

हननतें. अ. न.

सस्यं सस्तितत्सत्यं, स्थिररा

हनेजेंतें. कृ. पसधा. स्वप्नअ.

वृक्षादिकाचेंफळ. अ. न.

सस्यसंवरः सस्यैः संब्रियतेइ

तिसस्यसंवरः, धान्याहिंकरू

न वेष्टित करिजेतो. जो. तो.

कृ. वृजूधा चरणअ. सागाचें

झाड. अ. पु.

सहसहः सत्यतेअनेनसत्यती

तिवासहसहः, पराजच करितो

जेणेंकरून अथवा सहवर्तमा

तयाअर्थी समर्थजेंते. कृ. प

हधा. मर्षणअ. पराक्रम. अ. पु

२ पदधा. सामर्थ्यअ. सहवर्तमा

नंत्वा अर्थी अच्यय.

सहकारः सहकारयतीतिसहका

रः, स्त्रीपुरुषांप्रतमेलन करवितो

जो. तो. कृ. दु. कृ. ज्ञधा. करणअ. अ

तिमधुरजो आंबा त्याचें झाड

अ. पु.

सहचरी सहचरतीतिसहनरी, स

मानसंचारी. जो. तो. कृ. चरपा. ग

तिअ. सरवी. २ पिचके कोरेंटीचेझा

ड. ई. स्त्री.

सहजः महतुल्येउदरेजात सह

जः, तुल्य उदरान्वागयी शालाजो

तो. कृ. जनीधा. प्रादुर्भावअ. एको

दरबंधु. अ. पु.

सहधर्मिणी सहधर्मोस्त्यस्याः

सहधर्मिणी, पतीशीं स मा

नआहेधर्मजीवा ती. त. विवा

हित स्त्री. ई. स्त्री.

सहनं सहतीतिसहनं, गम

न करणारजें तें. कृ. हनधा. ग

तिअ. सहिष्णु. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री.

सहसोजनं सहसोजनसह

योषनाशकरुणारंजैतैः कृ. सांत्व
धा-सामप्रयोगअ. फारगोडबा
लणे. अ. न.

सात्विकः सत्त्वेननिर्हंत. सात्वि
कः, अंतःकरणैकरून निष्पन्न
- जो तो. त अंत. करणापासून
निष्पन्न. वि अ. पु. न. आ. स्त्री

सादनं सदनमेवसादनं, गृहजें
तेंच. त पर. अ. न.

सादी सीदत्यवश्यंसादी, अन्ना
पतबसणारा जो तो. कृ. पदूधा. वि
शरणादिअ. स्वार. २ सारथी. ३
माहात. इन्. पु.

साधनं साध्यतेअनेनसाधनं,
साधन करिजेतें जेणैकरूनतें.
कृ. साधधा. संसिद्धिअ मरणे.
२ मृतसंस्कार, अग्निदाह. ३ गम
न. ४ द्रव्य. ५ द्रव्यादिदेणे. ६ अर्थ
निष्पादन. ७ उपकरण. ८ अनुग
मन. अ. न.

साधारणः सहआधारणेनय
र्ततेइतिसाधारणः, समानाधा
रानैराहतीजो तो. स सारखा.
२ अनेकसंबंधीं सर्वसाधारण.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साधितः साध्यतेस्मसाधितः,
धनादिकेंकरून संसिद्धि करिजे
तो जो तो. कृ. साधधा. संसिद्धिअ सा
धनकेलेला वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साधिष्ठः अतिशयेनवादः सा
धिष्ठः, अत्यंत जो हट तो. त अ
तिशयेंकरून स्वीकारलेला. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

साधीयान् विग्रहादिपूर्वांच्या
शब्दाप्रमाणे अतिशयसाधु. वि
स्. पु. न. ई. स्त्री.

साधुः साध्नोतिपरकार्यमिति सा
धुः, परकार्यसाधन करितो जो
तो. कृ. साधधा. संसिद्धिअ. सज्ज
न. उ. पु. २ सुंदर वि. उ. पु. स्त्री. न

साध्यः साध्यमस्तियस्यससाध्य,
सर्वसाध्य आहेकलभज्जसतो
त. देवयोनिविशेष. अ. पु. २ साधा
र्याचा. वि अ. पु. न. आ. स्त्री.

साध्वसं साधूनस्यतिबाधतेइति
साध्वसं, साधूतें पीडा करितें जें तें
कृ. असुधा क्षेपणअ. भय. अ
नपुंस.

साध्वी साध्नोतिपरलोकसाध्वी,
परलोकसाधनकरणारी जी ती

ब. अ. पु.

सहायता सहायानांसमूहः सहायता, सहायांचा जो समूह नी. त. सहायांचा समूह. आ. स्त्री.

सहिष्णुः सहनशीलः सहिष्णुः सहनशील जो ती. कृ. पद्मधा. मर्षण अ. सहनशील. उ. पु.

सहृदयः हृदयेन सह वर्तते स हृदयः, हृदये करून अत्यंत शुक्र जो ती. स. प्रशस्त चित्ताचा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सहोदरः विग्रहादिसोदरशब्दप्रमाणे. सहोदर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्रीलिं.

सांयुगीनः संयुगेसाधुः सांयुगीनः, रणावेढाची जो साधु तो. त. बुद्धाविषयी कुशल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सांशयिकः संशयमापन्नः सांशयिकः, संशयाप्रत प्राप्त जो तो. त. संशयस्वर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

साकं सह अकतीतिसाकं, सहायं गामी जें तें. कृ. अरुधा. गति अ सहायीं अव्य.

साक्तुकं सक्तूनांसमूहः साक्तुकं,

कं, सक्तूचा जो समुदाय तें. त. सक्तूचा समूह. अ. न.

साक्षात् सहाक्षेण साक्षस्तमततीति साक्षात्, अक्षिसन्निहृष्टाप्रत सदीदित गामी जें तें. कृ. अ. तथा. सातत्यगमन अ. प्रत्यक्ष. २. तुल्यत्वा अर्थी अव्य.

सागरः सगरस्य राज्ञोयं सागरः, सगरराज संबंधी जो हा तो. त. स. मुद्र. अ. पु.

सान्नि सन्वतीतिसान्नि, तिर्यक्त्वा अर्थी शक्य जें तें. कृ. पचधा. समवाच अ. वांकडे त्या अर्थी अव्य.

सातिः सानंसातिः, अंत जो ती. कृ. योधा. अंतकर्म अ. समाप्तिदा न देणं. इ. स्त्री.

सातिसारः अतिसारेण सह वर्तते इति सातिसारः, अतिसाररोगाशी सह वर्तमान राहतो जो तो. स. जाम अतिसाराचा रोग आहे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सातीनकः सतीनक एव सातीनकः, सतीनक जो तो. त. बाराणा. अ. पु.

सांत्व सांत्वयति रोषमिति सांत्व

(स.)

विग्रहकोश.

(स.)

६७७

ते जो तो रु. पोधा अंतकर्मअ.
सायकाल अ.पु.

सायकः स्वतीतिसायकः, नाशक
रितो जो तो. रु. पोधा. अंतकर्मअ
वाण अ पु

सायं विग्रहादिसायशब्दाप्रमाणं.
सायंकाल या अर्थी अच्युत्सायंसं
ध्यासुपांसिधे.

सांयात्रिकः समुदितानां यात्रा
संयात्रा साप्रयोजनमस्य सांयात्रि
कः, समुदितानां जी यात्रा ह्य.
गमन तं प्रयोजन आहे जास तो.
त. गलबतानें व्यापार करणारा. वि
अ.पु. न. आ. स्त्री

सारः सरतीतिसारः, कालांतरा
प्रतु गमन करितो जो तो. रु. मृ
धा. गतिअ. वृक्षादिकांचा स्थिरां
शगाफा २ सामर्थ्य. अ.पु. ३
न्याय. अ. न. ५ श्रेष्ठ. वि. अ.पु न
आ. स्त्री.

सारंगः सरतीतिसारंगः, गमन
करणारा जो तो. रु. मृधा. गतिअ
यद्वा सारमंगमस्य सारंगः, श्रेष्ठ
आहे अंग जावें ती. स. चातकप
ही. २ हरिण. ३ हत्ती. अ.पु. ४ नि

त्रवर्ण. वि. अ.पु. न. आ. स्त्री.

सारथिः सरत्यन्थानितिसारथिः,
अन्थाप्रत गमन करविणारा जो तो.
रु. मृधा. गतिअ. मृत, इ.पु.

सारमेयः सरमाया अपत्यं सारमे
यः, सुनीचा जो पुत्र तो. त. कुत्रा.
अ.पु.

सारवं सरखोभवं सारवं, सरयू
नदीचे गयीं जें उत्पन्न तें. त. सर
यूनदीचे टापीं झालेला. वि. अ.पु.
न. आ. स्त्री.

सारसः सरसिभवः सारसः, स
रीवराचे टापी उत्पन्न होतो जो तो.
त. सारसनाभापक्षी. अ
पु. कमळ अ. न

सारसनं सारमुत्कृष्टं सनमस्य
सारसन, उत्कृष्ट आहे सेवन जा
वें ते. रु. पणधा. संपत्त अ. सारं
सनीतीतिसारसनं वा, बलातिं दे
णारे जे ते. रु. पणुधा. दान अ.
क्रियांचें कटि पूषण, कमरपट्टे
अ. न.

सारिका शृणानि विरहिणः दुः
खमितिसारिका, विरहिणीचे
दु. खनाश करितो जो तो. रु. मृ

क. साधधा. संसिद्धिअ. पतिव्र
तास्त्री. ई. स्त्री.

सानु सनीतीतिसानु, उच्चता,
प्रतरक्षणकरितेजेते. क. षणुधा.
दानअ. पर्वतावे शिववर. उ. पु. न.

सांद्दृष्टिकं संदृष्टौप्रत्यक्षेभवंसां
दृष्टिकं, प्रत्यक्षहोणारेजेफल
ते. त. तात्कालिकफल. अ. न.

सांद्रं स्रहअंघतेसांद्रं, नैरंतर्या
मैबंधनकरिजेतेजेते. क. अ
दिधा बधनअ. निरंतर. वि. अ
पु. न. आ. स्त्री.

सान्नायः संनीयतेइतिसान्नो
यः, सम्यक्नेधिजेतो जो तो क
णीत्रधा प्रापणअ. हविर्विभाग
अ. पु.

साप्तपदीनं सप्तभिःपदैरवाप्य
तेसाप्तपदीनं, साप्तपदांनी प्राप्त
होइजेतेजेते. त. मैत्री. अ. न.

सामधेनी समिधामाधानीसाम
धेनी, समिधांवी आधान करणा
रीजीती. अग्नींतसमिधरां
नअग्निपेटण्या करितो जी वेदा
ची ऋचा स्तणनाती ई स्त्री.

साम स्यतिरोष. अनेनसाम, ज्या

वा योगानें रोषनाश पावतोतें. क
पोधा. अंतकर्मअ. सांख्य. न. न.

सामाजिकः समाजरक्षतीतिसा
माजिकः, समाजरक्षणकरणा
जोतो त. सम्य. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

सामान्यं समानस्यभावःसामा
न्यं, समानान्वा जो भावते. त सा
धारण. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री २
घटत्वादिजाति. अ. न.

सामि सामयतीतिसामि, जुषु
प्सित या अर्थी प्रयुक्त जें ते. क.
पामधा. सामप्रयोगअ. अर्थ. २. जु
गुप्सित, निदितत्वा अर्थी अय.

सांपरायिकं संपरायएवसापरा
यिकं, संपरायजो तेच त. सुइ
अ. न.

सांप्रतं सप्रतनोतिइतिसांप्रतं,
एतत्कालत्वा अर्थीते विस्तारक
रितेजेते क. तत्तुधा. विस्तारअ
सांप्रतकाल. २. योग्यत्वा अर्थीअब

सांवत्सरः संवत्सरंवेत्तीतिसा
वत्सर., वर्षाते जाणणारा जोतो
त. जोशी. अ. पु.

सायः स्यतिसमापयतिदिनाम
तिसायः, दिवसाते सनामकर

स्त्राणांसमूहः साहस्यं, सहस्रफौ.
जेचा समुदाय. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

सिंहः हिनस्तीति सिंहः, हिंसा क.
रितो जीतो. कृ. हिंसिधा. हिंसाअ.
सिंहसंज्ञा. हाशब्द उत्तरपदअ.
सतां श्रेष्ठार्थकं होतो. अ. पु.

सिंहतलः सिंहस्येवतलमत्रास
हतलः, सिंहासारिरखें आहे तल
जाचें तो. स. पसकून जोड लेले
दांन हात. अ. पु.

सिंहपुच्छी सिंहवत्पुच्छमस्या
सिंहपुच्छी, सिंहासारिरखें आहे
पुच्छस्य. पर्ण जीचें ती. स. टव
का पिरवण. ई. स्त्री.

सिंहसंहननः सिंहः श्रेष्ठसंह
ननमस्य सिंहसंहननः, श्रेष्ठआ
हे शरीरजाचें तो. स. लावण्यसु
क्त. व शरीरानें उत्तम तो. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सिंहाणं सिंहमणीति सिंहाणं सिं
हास्यधां यलाधिस्यानें करितें जें तें
कृ. अणधा. शब्द अ. लोरवंडा
वामक अ. न.

सिंहासनं सिंहाकारमासनंति

हासनं, सिंहाकारजें आसनतें
स. स्रवर्णाचें राजासन. अ. न.

सिंहास्यः सिंहवत् आस्यमस्य
सिंहास्यः, सिंहासार खा आहे
विस्तारज्याचा तो. स. अडुळसा अ. पु.

सिंही हिनस्तीति सिंही, हिंसा क.
रित्ये जीती. कृ. हिंसिधा. हिंसा
अ. सिंहीण. २. रानवांगी ई. स्त्री.

सिकता सिच्यतेइतिसिकता,
क्षरण पावत्ये जीती. कृ. पिचधा. क्ष
रण अ. रेती. २. रतिमयदेश. ३. सा
स्वर. आ. स्त्री.

सिकतामयं सिकतानां विकारः
सिकतामयं, सिकता ह्य. बालुका
त्यांचा जो विकार तें. त. बालुका
मयदेश. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सिच्यकं सिच्यतेइतिसिच्यकं,
क्षरण पाविजेतें जें तें. कृ. पिचधा.
क्षरण अ. मेण. अ. न.

सिकतावान् सिकताः शर्कराः
संलक्ष्मिन्निति सिकतावान्, सि
कता ह्य. बालुका आहे त ज्याचे
वाघीं तो. त. बालुकामयदेश. वि.
वृ. पु. ई. स्त्री. त. न.

सिंघाणं सिंघ्यतेइतिसिंघाणं,

धा. हिंसाअ. पक्षिविशेष, सा
कुंका. आ. स्त्री.

सारिवा शृणातीतिशारिः शारिर
स्थस्याः शारि वा, दुःस्वनाशक
शारिस्तत्कृत्वाहे जीस ती त. उ
परसाल. उपलसरा. आ. स्त्री.

सार्थः सरतीतिसार्थः, गमन कर
णारा जो तो. कृ. सूधा. गतिअ.
प्राण्यान्वा समुदाय. अ. पु.

सार्थवाहः सार्थवहतीतिसार्थवा
हः, समूहातें वाहणारा जो तो कृ.
वहधा. प्रापणअ. क्रयविक्रयेकरू
न उपजीविका करणारा वाणी. अ.
पुहिंगी.

सार्द्रं आर्द्रत्वेनसहितंसार्द्रं, आर्द्रं
त्वेकरून जें युक्त तें स. ओले. वि
अ. पु. न. आ. स्त्री.

सार्द्धं सह क्रुध्यतीति सा
र्थं. सहाय्यं वर्धन करितें जें तें स.
सह, वरोवर त्या अर्थी अर्थ.

सार्धभौमः सर्वभूमेश्वरः सार्ध
भौमः, सर्वभूमीचा जो स्वामी तो
त. सर्वपृथ्वीचा राजा. २ उत्तरदि
शेचाहती. अ. पु.

सालः सालतीतिसालः, सालणा

रा जो तो. कृ. बलधा. गतिअ. म
त्स्यविशेष. २ कुंपण. ३ रक्ष ४ सा
गाचें झाड. अ. पु.

सालपर्णी सालस्येवपर्णमस्याः
सालपर्णी, सालहृत्वाच्या पर्णा
सारखें आहे पर्ण जीस ती स र
वळा सालवण. ई. स्त्री.

सालूरः शाळतेशालतेवासालूरः.
प्रशांसित किंवा विकथित जो
तो. कृ. शाडूधाश्लेषअ. बेडूक.
अ. पु.

साचरः विग्रहादिसर्वशाचरशास्त्र
प्रमाणें. लोधरक्ष. अ. पु.

सारुमा सस्तीतिसारुमा, गलाधो
भागीं लोंबणारा जीती. कृ. पस
धा. स्वप्रअ. गौजा
नी यांच्या मानेस लोंबणारे वांम
डे ज्यास साकळीअसें ह्मणतात
ती. २ सुंगसवेल. आ. स्त्री

साहस सहसिबलेभवंसाहसं,
बलाचेगर्भी उत्पन्नजें तें त सा
हस कर्म मारणें इत्यादि. अ न

साहस्रः सहस्रंबलानिसंत्सस
साहस्रः, सहस्र संख्याक आ
हे बलजाचें तो. त. अथरा सह

ला, सिध्मांस- शिवे आहे जीस
ती. त. शुक्रमांस. २ मत्स्यविकृ
ति. ३ जीच्या अंगास शिवें आ
हे ती. आ स्त्री

सिध्यं सिध्यं स्यस्मिन्नर्था इति सि
ध्य, सिद्ध होतात अर्थ जाचेवरीं
तें. क. विधुधा. संराहि. अ. पुष्यन
क्षत्र. अ. न.

सिधका संधतानिसिधका, ओं
वधार्थं गमन करित्ये जी ती. क.
विधधा. गतिअ. वृक्षविशेष. आं
स्त्रीलिं.

सिंदुकः स्वंदते इति सिंदु. सिंदुरं
वसिंदुकः, स्ववती जो तो सिंदु तो
वसिंदुक. त. वृक्षविशेष, निर्युंठी
अ. पु.

सिनीवाली सिनीचंद्रकलांबल
तिधारयती ति सिनीवाली, चंद्र
कलेतें धारण करित्ये जी ती. क. वल संव
रणे. ज्या अमावास्यास चंद्रदर्शन
होतें ती अमावास्या. ई. स्त्री

सिंदुवारः सिंदुं वृणोतीति सिंदु
वारः, सरल गमनातें करितो जी
तो. क. वृत्रधा. वरणअ सिंदुक.
अ. पु.

सिंदूरं स्वंदते इति सिंदूरं, प्रस्वव
ण करितें जें तें. क. स्वंदूधा. प्रस्व
वणअ. सिंदूर. अ. न. २ वृक्षविशे
व. अ. पु.

सिंधुः स्वंदते आपोः त्रैति सिंधुः,
स्ववता हंत उदकं जा
चावाचीं तो. क. स्वंदूधा प्रस्ववण
अ यद्वा स्वंदते इति सिंधुः अ. पू.
ससुद्र. २ देशविशेष. ३ नदविशेष.
४ हृत्तीच्या गंडस्थळ संवधि मरुद
क. उ. पु. ५ नदी. उ. स्त्री.

सिंधुकः विग्रहांदिसर्वसिंदुकशा
द्याप्रमाणें.

सिंधुजं सिधो जातं सिंधुजं, ससु
द्राचेवरीं जें उल्लसतें. क. जनी
धा प्रादुर्भावअ. सेंदेलीण अ. न

सिंधुसंगमः सिंधोः संगमः सिंधु
संगमः, सिंधूचा जो संगम तो.
स. दोन नदींचा संगम. अ. पु.

सिद्धकी सलति सल्लसंलक्ष्यते
वासिद्धकी, गमन करित्ये किंवा
सल्लार करून आस्वादिजेत्ये जी
ती ह. पलधा गतिअ. २ लक्षधा
आस्वादनअ. साल ई. ईकार
स्त्रीलि

आघ्राणकरिजेतें जें तें. कृ. शि

धिधा घ्राणअ. नाकांतील मळ
२ लोखंडाचा मळ. अ. न.

सितें सीयतेस्यसित, बंधनकरि,
जेलें जेतें कृ. पिधुधा. वधनअ
शकृवर्ण २ चहु, बांधलेला ३ स
माप्त. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सितछत्रा सितंबद्दं सुफ्रं वा छ
त्रं यस्या. सासितछत्रा, शुभ्र आ
हे छत्राकार पर्णजीचेती स शो
फेची भाजी. आ. स्त्री

सिता सिनोतीति सिता शरीरबंध
नकरणाची जी ती. कृ. पिधुधा. बं
धनअ. सारवर. आ. स्त्री.

सितशिवं सितंचतच्छिपचसि
तशिवं, शुभ्र असेजे शिव ह्म.
कल्याणकारितें. स. सेंदेलोण.
अ. न.

सिताफ्रः सितं शैत्यमन्वतीति
सिताफ्रः, श्वेततेभ्रत पावणा
राजीती कृ. अफ्रधा गतिअ.
फापूर. अ. पु

सितांभोजं सितंचतदभोज
चसिताभोजं, श्वेतजे अंभोज
ह्म. कमल तें स पादरें क. गळ अ

नपुंस.

सिद्धः सिद्धिरस्यास्तीति सिद्धः,
सिद्धि आहे जासती त यद्वा सि
ध्यतीति सिद्धः, निष्पन्न झाला जी
ती कृ. पिधुधा. संनाधिअ. निष्प
न्न. पि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ दे
वयोनि विशेष. अ. पु.

सिद्धांतः सिद्धः अतो निश्चयो
यस्मिन्निति सिद्धांतः, सिद्ध आ
हे निश्चय जाचेवार्थी तो. स. नि
श्चित जो अर्थ तो अ. पु.

सिद्धार्थः सिद्धोर्थोऽस्मात् सिद्धा
र्थः, सिद्ध आहे अर्थ जापावून तो स प
न्यविशेष पाटसा शिरस. अ. पु.

सिद्धिः सिध्यतीति सिद्धिः, सिद्धि
कारी जी ती. कृ. पिधुधा. संशब्द
अ. सुरुड शैग. इ. स्त्री.

सिध्यं सिध्यतीति सिध्यं, सिद्ध हो
ते जें तें. कृ. पिधुधा. गतिअ. श्वेत
कुष्ठ रोग शिवे. अ. न.

सिध्यलः सिध्यमस्यास्तीति सि
ध्यलः. सिध्य ह्म. शिवे आहे जा
सतो. त. ज्याचे अंगास शिवे आ
हे तो पि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सिध्यला सिध्यमस्तस्या सिध्य

उत्तम अथवा अत्यंत रूडपितो
जो तो. स्रक्कंद तीच स्रक्कंदक. त
कांदा. अ. पु.

स्रक्करा स्रक्करोतीति स्रक्करा,
स्रक्ककलें जीती. क. कृष्णा. क
रणअ. तापट नहं जी गाई वगैरे
ती. आ. स्त्री.

स्रक्कलः शोभनां कलाय स्थस्रक्क
लः, उत्तम आहे कला जाची तो.
स. जो दुसऱ्यास देतो व आपण
भोगितो तो. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्रक्कुमारं स्रक्कुमार्यते इति स्रक्कु
कुमारं, उत्तम प्रकारें करून श्री
डा करिजेतें जें तें. क. कुमारधा.
श्रीडाअ. कोमल. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

स्रक्कृतं स्रक्कृतीत्यंत इति स्रक्कृतं
उत्तम प्रकारें वर्णिजेतें जें तें. क.
कृतधा. संशब्दनअ. पुण्य. अ. न.

स्रक्कृती स्रक्कृतमस्थस्य स्रक्कृती,
पुण्य आहे जासतो. त. भाग्यवा
न. पुण्यवान्. वि. इन्. पु. इ. स्त्री.
इन्.

स्रक्कवं शोभनानि रवान्यनेनेति स्रक्क

वं, शोभन ह. स्रक्कित आहेत
इंद्रियें जेणें करून तें. स. आनं
द. हर्ष. अ. पु.

स्रक्कवर्चकः स्रक्कवर्चयतीति
स्रक्कवर्चकः, स्रक्कवातें प्रकाशित
त करितो जो तो. क. वर्चधा. शी
तिअ. क्षारविशेष. संजीव्यार.
अ. पु.

स्रक्कवसंदुत्या स्रक्कवसंदोत्या
स्रक्कवेन संदुत्याते स्रक्कवसंदुत्या
स्रक्कवसंदोत्यावा, स्रक्कवें करून दो
हन करिजेतौ जी ती. क. दुहधा.
प्रपूरणअ. स्रक्कवें करून दूध देणा
री गाय. आ. स्त्री.

स्रक्कगतः शोभनंगतं ज्ञानमस्येति
स्रक्कगतः, उत्कृष्ट आहे ज्ञान जाचें
तो. स. बुद्धावतार. अ. पु.

स्रक्कगहनानि स्रक्कगहनानि वि
डानासौ चितिश्च स्रक्कगहनानि चितिः.
उत्कृष्ट निवीड जें कुडण ती. स.
यज्ञादिकां ने गयीं अंत्य जादिकां
चें दर्शन न हावें ह्यणून केलें
वें घन. कुडण. इ. स्त्री.

स्रक्कगंधा शोभनोगंधः स्रक्कगंधः, स्रक्क
गंधो स्थस्या इति स्रक्कगंधा, उत्तम

सिल्हः स्मित्यतीति सिल्हः, प्रीति
करणाश जो तो कृ. षिहधा प्री
तिअ. ऊदलोचान अ.पु.

सीकरः सैकतइति सीकरः, सेच
न करितो जो तो. कृ. सीकृधा. से
चनअ. जलाचा कण. अ.पु.

सीता सीयतेइति सीता, बंधनक
रिजेत्ये जी ती कृ. षिञ्धा. बंधन
अ. नागरानं सुईस पाडलेली रेखा
आ. रू. को. जानकी. भागीर
थी नदी.

सीत्यं सीतया संभितं सीत्यं, लांग
ल पद्धती सांजें युक्त तें. त. नागर
लेलें शेत. वि. अ. पु. न. आ. रू. थि.

सीधु विग्रहादि सर्वशीधुशब्दाप्र
माणें.

सीमा सीमा सीयतइति सा
मी, दृढतर निबद्ध जी ती. कृ.
षिञ्धा. बंधनअ. ग्रामादिकांची
मर्यादां. आ. रू. २२. रू. थि.

सीमंतः सीमन्तः, तः सीमंतः, म
र्यादेचा जो अंत ह्य. निश्चय तो.
स केश बांधण्याची एक रचना
सांग. अ. पु.

सीमंतिनी सीमंतोऽस्यास्तीति

सीमंतिनी, सांग अं आहे जी स ती
त. वायको. ई. रू. थि.

सीरः सिनोतीति सीरः, विदार
ण करणारा जो तो. कृ. षिञ्धा. बं
धनअ. नागर. अ. पु.

सीरपाणिः सीरः पाणीचस्य स
सीरपाणिः, सीर ह्य. नागर आ
हे हस्ताचे वायीं जाच्या तो. स. बल
राम. इ. पु.

सीचनं विग्रहादि सर्वसेवनशब्दा
प्रमाणें.

सीसकं सिनोतीति सिईस्यतीति
ईसं सिचत त् ईसंच सीसंत देव सीस
कं, बंधन करक असें जें शोभा
नाशक तें. त. शिसें. अकार.
नपुंस.

सीहुंडः सिनोतीति सीतां हुंडते इति सीहु
ंडप्रथेन करणीरीं जो त्याप्रत नाशक
रित्ये जी ती कृ. हुडिधा. संपातअ
शीर, निवडुग. अ. पु.

सू सूयतइति सू, पूजाचर्यं गामी
जे ते. कृ. पुधा गतिअ उरूप. २
पूजनत्या अर्थी अच्य.

सूकंदकः शोभनमतीवयाकंद
यतीति सूकंदः सूकंद एव सूकंदरू.

ती.स. देवांची सभा. आ. स्त्री.

सुधांशुः सुधारूपांशुवोचस्य
ससुधांसुः अमृतरूपी आहेत कि
रणजाचे ती. स. चंद्र उ. पु.

सुधा सुखेनधीयत इति सुधा, सु
खाने प्राशिते जी ती. कु. धेद
धा. पान अ. अमृत. २. तुना. ३. शे
र. आ. स्त्री.

सुधीः सुधुध्यायतीति सुधीः, उ
त्तम प्रकारे करून ध्यान करितो
जो तो. कु. धेधा. विंता अ. पंडि
त. ई. उ.

सुनिषण्णकं सुधुनिषण्णम-
स्वादि तिसुनिषण्णकं, उत्तम अ
हे निशीर्णता जो पासून ती स. कु
रुची भाजी. अ. न.

सुंदरं सुद्विचते इति सुंदरं, आ
दत्त करिजेतें जे तें. कु. हड्ड्या आ
दर अ. सौंदर्य युक्त. वि. अ. पु.
न. आ. स्त्री.

सुंदरा. सुंदरी सुधुअतीव उ
त्तमीति सुंदरा, अतिशयित स्त्री
हयुक्त जो ती. कु. उंदी धा. कुंद
न अ. चांगला बांध्याची स्त्री.
आ. २ ई. स्त्री

सुपंथाः सुधुपंथाः सुपंथाः, उ
त्तम जो मार्ग तो. स. चांगला मार्ग
इ. पु.

सुपर्णाः शोभने पर्येपक्षावस्ये
तिसुपर्णाः, सुशोभित आहेत प
क्षजाचे ती. स. गरुड. अ. पु.

सुपार्श्वकः शोभनः पार्श्वः अस्ये
तिसुपार्श्वकः, उत्तम आहे पार्श्व
भाग जाचो तो. स. कारवीपिंपरी.
अ. पु.

सुप्रतीकः सुधुप्रतीका अवय
वायस्य ससुप्रतीकः, उत्तम प्रका
रचे आहेत अवयव जाचे ती. स.
इशान्य दिशे वाहती. अ. पु.

सुप्रयोगविशिरवः शोभनः प्र
योगोस्य तादृशो विशिरवोस्य सुप्र
योगविशिरवः, उत्तम प्रयोगा
चा असा आहे वाण जाचो तो. स.
वाण सोडण्याविषयी जो कुशल तो.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुप्रलापः सुधुप्रलपनं सुप्रला
पः, उत्तम प्रकारचे जें प्रलपण तो.
स. चांगले पाषण. अ. पु.

सुभगावक्तः सुभगायाः सुतः
सुभगावक्तः, सुभगेचा जो पुत्र

प आहे जीस ती. त. सुंगुसबेल.
आ. स्त्री.

सुगंधि शोभनीगंधीस्यसुगंधि,
उत्तम आहे गंध जाचा तो. स.
सुवासिक. वि. इ. पु. न. ई. स्त्री.
२ कांकडी. इ. न.

सुचरित्रा शोभनंचरित्रयस्याः
सासुचरित्रा, उत्तम आहे चरि-
त्र जीचे ती. स. पतिव्रता स्त्री.
आ. स्त्री.

सुचेलकः शोभनंचेलमेवकः
चेलकः, उत्तम जें वस्त्र तें. त. श्री
गलें. वस्त्र. अ. न.

सुतः सुता सूयतेस्मदितिसु-
तः, सुतावा, प्रसविजेता झाला
जो तो. क. पुधा. प्रसवादि. अ. पु-
त्र. २ राजा. अ. पु. २ आ. स्त्री.

सुतश्रेणी सुतानांश्रेणिर-
स्याः सासुतश्रेणी, संतानाचीं
आहत पणें जीं तीं जीस ती. स.
उंदिरकानी. ई. स्त्री.

सुत्या सवनंसुत्या, स्मपन जें
ती. क. पुत्रधा. अभिषव. अ. श्री.
नाभिषव. आ. स्त्री.

सुत्रामा सुपुत्राचतइतिसुत्रा

मा, उत्तम प्रकारें करून रक्षण
रिती जो तो. क. बेंडुधा. पालन. अ.
इंद्र. न. पु.

सुत्वा सुतवानितिसुत्वा, अथ
शुथ स्नान करिता झाला जो तो.
क. पुत्रधा. अभिषव. अ. अवशु-
थस्नान केलेला. न. पु.

सुतात्मजा सुतस्यसुताया वा
आत्मजासुतात्मजा, पुत्राचें किं-
वा पुत्रीचें जें अपत्य ती. स. ना-
त. आ. स्त्री.

सुदर्शनं शोभनंदर्शनयस्यत
त्सुदर्शनं, उत्तम रूप आहे द-
र्शन जाचें तें. स. विष्णूचें चक्ररु-
प आयुध. अ. न.

सुदायः सुदीयतेइतिसुदायः
उत्तम प्रकारें करून दिलें जातें जें
तें. क. दुदात्रधा. दान. अ. लक्षां
तं वधूचरांस किंवा ब्रत भिक्षेस
दिलेले द्रव्य. अ. पु.

सुदूरं सुपु अतिशयितंदूरं सु-
दूरं, अतिशयित जें दूर तें. स. अ-
त्यंत दूर. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सुधर्मा शोभनीधर्माचस्यांसाक
धर्मा, उत्कृष्ट आहे धर्म जीचेवाचीं

रनिम्नगा, देवांची जी नदी ती. स.
भागीरथी नदी. आ. स्त्री.

स्वरपति: स्वराणांपति: स्वरपति:
देवांचा जो पति ह्म. स्वामी तो. स.
इंद्र. इ. पु.

स्वरभिः स्वरभ्रमते आल्हादनं
कर्तुमारभते इति स्वरभिः, उत्तम
प्रकारें आनंद विल्लो जी ती. कृ. र
भयां. राभस्य अ. गाय. २ सालई
इ. स्त्री.

स्वरलोकः स्वराणां लोकः स्वरलो
कः, देवांचा जो लोक तो. स. स्वर्ग
लोक. अ. पु.

स्वरवर्त्म स्वरणां वर्त्म स्वरवर्त्म,
देवांचा जो मार्ग तें. स. आकाश.
न. न.

स्वरर्षिः स्वरश्चासौ ऋषिश्च स्वर
र्षिः, देव असून जो ऋषि तो. स.
नारद. इ. पु.

स्वरसा शोभनोरसोऽस्याः स्वरसा
उत्तम आहे रस जीचा ती. स. सुं
गसवंत. आ. स्त्री

स्वरा स्मृतीवरात्वनया स्वरा,
पान करणारे जिचा घांगानें अ
त्यंत शब्द करिताम ती. कृ. रंधा.

शब्द अ. मद्य, दास्त. आ. स्त्री.
स्वराचार्यः स्वराणां आचार्यः स्वरा
चार्यः, देवांचा जो आचार्य तो. स.
बृहस्पति. अ. पु.

स्वरामंडः स्वरायाः मंडः स्वराम
डः, मद्याचा जो श्रेष्ठ भाग तो. स.
मद्यावरचें पाणी, निवळी. अ. पु.

स्वरालयः स्वराणामालयाः स्वरा
लयः, स्वर ह्म. देव त्यांचा जो आ
लय ह्म. स्थान तो. स. मेरुनामा
पर्वत. अ. पु.

स्वराष्ट्रजं स्वराष्ट्रे जातं स्वराष्ट्रजं,
स्वराष्ट्राचे गयीं जें उत्पन्न तें.
कृ. जनीधा. प्रादुर्भाव अ. धान्यवि
शेषतूर. अ. न.

स्वरवर्णं स्वरवर्णोऽस्य स्वरवर्णं, शो
भन आहे कांती जाची तें. स. स
वृष्यवर्णतें इति स्वरवर्णं वा, उत्तम वर्ण
न कांती जें तें. कृ. वर्णधा. वर्णन
अ. सोने. अ. न.

स्वरवर्णकः शोभनः वर्णोऽस्य स्व
वर्णकः, शोभन आहे वर्ण जाचा
तो. स. बाह्याचें झाड. अ. पु.

स्वरवर्द्धिः शोभनः वर्द्धिरस्याः सा
स्वरवर्द्धिः, उत्कृष्ट आहे वर्द्धी जी.

तो.स.विवाहादिसंस्कारयुक्त

जी स्त्री तिचापुत्र.अ.पु.

सुभिक्षा सुष्ठुभिक्षयतइतिसु
भिक्षा, उत्तमप्रकारें करून इ
च्छि. जेत्ये जी ती. क. भिक्ष

धा. भिक्षादिअ. धायरी. आ. स्त्री.

सुभं सुष्टुमीयतइतिसुभं, सुष्टु
गमन करितें जें तें. क. मीठुधा.
गतिअ. पुष्य. अ. न.

सुमनः सुष्टुमन्यतेसुमनः, उ
त्तमप्रकारें करून मानिजेतो जो तो
क. मनधा. विज्ञानअ. गहूं. अ. पु.

सुमनसः सुष्टुमनांपासांससुम
नसः, निर्मल आहे मन जोचेंखां
स. शोभनं मनोयस्याइतिवा, फू
के. ३ जाईचें झाड. स. स्त्री. श्रेय
स. पु. व.

सुमनोरजः सुमनसोरजः सु
मनोरजः, पुष्याचें जें रज तें. स.
कुलांतील रेणु. स. न

सुमेरुः अत्युच्चत्वान्निगोति-
ज्योतीं प्रीतिमेरुः, सुष्टुमेरु. भ
मेरुः, अत्युच्चत्वात्तव नलत्रादि
कामत प्रक्षिप्त करितो जो तो मेरु
उत्तमअज्ञा जो मेरु तो स मेरु

पर्वत. उ. पु.

सुरः सुष्टुराजतइतिसुरः, उत्त
मप्रकारें करून शोभतो जो तो क
रज्जुधा. दीप्तिअ. देव. अ. पु.

सुरंगा सुचहुनसतेस्वारजसेति
सुरंगा, उत्तमप्रकारें करून रजा
नें संसक्त होइजेतें जीचेवाचीं ती
क. रंजधा. रागअ. चित्तविशेष, सु
चार. आ. स्त्री.

सुरज्येष्ठः सुरेषुज्येष्ठः सुरज्येष्ठ,
देवांमध्ये जो श्रेष्ठ तो. स. ब्रह्मदेव
अ. पु.

सुरतः सुरमतेइतिसुरतः, उ
त्तमप्रकारें करून रममाणहोतो
जो तो. क. रमुधा. कीडाअ. दया
कु. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २ वें पु
न. अ. न.

सुरदीर्घिका सुराणां दीर्घिकं व
सुरदीर्घिका, देवाला पुष्करिणी
सारिणी जी ती स. जागीरधीन
दी. आ. स्त्री.

सुरद्विद्व सुरान्द्वेष्टीतिसुरद्विद्व.
देवांप्रत द्वेष करितो जो तो क. द्वि
यधा. अप्रीतिअ. दैत्य. इ. पु.

सुरनिस्त्रगा सुराणां निस्त्रगास

सूषेणः, उच्छुष्ट आहो सेनासू.
प फळें ज्याचीं ती. स. करवंदर
सू. अ. पु.

सूषेणिका सूषुसेनयाचरती
तिसूषेणिकां, उत्तमसेनेकरू
न प्राप्त जीती. त. तिर्थाकें, निर्गु
डी. ई. स्त्री.

सूषु कृतिष्ठतीतिसूषु, प्रशंसा
यंथाविषयीं उत्तमप्रकारें विद्य
पान जें तें. कृ. षाधा. गतिनिवर्त
नअ. अतिशय २ प्रतिष्ठात्याअ
धीं अय्य.

सूसंस्कृतं सूषुसंस्क्रियतेस्य
सूसंस्कृतं, द्रव्यांतरांनीं उत्तम
जें संस्कृत तें. कृ. कृत्रधा. करण
अ. बांगळें शिजविलेलें. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सूसवी सूसवतीतिसूसवी,
उत्तमप्रकारें प्रसवणारी जीती.
कृ. बुधा. प्रसवअ. कारली. ई.
स्त्रीलिं.

सूदत्त सूषुहृदयंयस्यसूदत्त
उत्तमआहो हृदयजाचें ती. स.
सरवा, मित्र. इ. पु.

सूकरः सचनंस्तः, सूचं बहु प्रस

वंकरोतीतिसूकरः, फारउत्सती
प्रत करितो जो ती. कृ. बुद्धा.
करणअ. दुकर. अ. पु.

सूक्ष्मं सूच्यतेइतिसूक्ष्मं, पैशून्य
सूचवितें जें तें. कृ. सूचधा. पैशू
न्यअ. बारीक. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं. २ कपट. अ. न.

सूचकः सूचयतीतिसूचकः,
पिशुनत्व पावती जीती. कृ. सूचधा.
पैशून्यअ. सूचविणारा. २ कानांत
दुसऱ्याची निंदा सांगणारा. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

सूचिः सूच्यते, नयंसूचिः अर्थसू
चनबोधन करिजेतें जीणें ती. कृ.
सूचधा. पैशून्यअ. सुई. २ नृत्य
विशेष. ३ अग्र. इ. स्त्री.

सूतः सूचतिगमयतिस्वाश्वान्
सूतः, अंश्वातें गमन करविणा
रा जो ती. कृ. पूधा. प्रेरणाअ. ब्रा
ह्मणीचाराचीं क्षत्रियापासूनक्ष
लेला पुत्र. २ पुत्र. ३ सारथि. अ
तिचपल धातुरस पारा. ५ सू
नार. ६ स्तुतिपाठक माद. अ. पु.

सूतिकागृहं सूतिकायाःगृहं
सूतिकागृहं, सूतिकेचें जें गृह.

चीती. स. आवची. इ. स्त्री.

स्त्रीलिं.

स्कंधहा स्कंधुवहत्यामोदमिति
स्कंधहा, उत्तम प्रकारचा
आमोद धारण करित्ये जीती.
रु. वहधा. प्रापणअ. काकेंफुला
ची भिर्गुडी २ सालई. ३ सुंगस
बेल. ४ तांबडी लाजाकू. ५ कोलिं
दण. आ. स्त्री.

स्कंधमा शोभनंसमंसर्वमनया
स्कंधमा, उत्तम आहे सम ह्य. स
र्वजीणे ती. स. उत्कृष्ट शोभा.
आ. स्त्री.

स्कवासिनी स्कंधुवसतिपितृग्रहे
तच्छीलास्कवासिनी, पित्याच्यागृ
हाचागयीं फार दिवस राहण्या
ची इच्छा करणारी स्त्रीची. रु. वरुनिवासे
काहीं तरुण व विवाहित जी स्त्री
ती. ई. स्त्री.

स्कंधवी स्कंधतीतिस्कंधवी, भक्ष
णार्थप्रेरणा करित्ये जीती. रु.
पूधा. प्रेरणअ. काकेंजिरें. २ का
वली. ई. स्त्री..

स्कंधत शोभनघतमत्याः सासं
घता, शोभन आहे घत जीचें
ती. स. कशीलागई. आ. स्त्री.

स्कंधिरं स्कंधिरंरंघमस्यास्तीति
स्कंधिरं, यद्वा स्कंधुस्यतिगतिमि
तिस्कंधिरं, छिद्रयुक्त जे किंचा
अत्यंत गति प्रतिबंध करिते ते तें
त. २ रु. शोधा. अतकर्मअ. छि
द्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. ३ सुर
ली शंसव इत्यादि वाद्य. अ. न.

स्कंधीमः स्कंधुरयापतइतिस्क
ंधीमः, उत्तम प्रकारें पीडा क
रितें जें तें. रु. शंघेड्या. गतिअ.
शीतल, घड. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्कंधिः प्रमादघतिनास्कंधुस्य
तीतिस्कंधिः, प्रमादघतिसनाश
क जीती. रु. शोधा. अंतकर्मअ
छिद्र. इ. स्त्री.

स्कंधमं स्कंधोभनंसमंसर्वमनय
स्कंधमं, शोभन आहे सर्वजाल
ते. त्. सुंदर. वि. अ. पु. न. आ.

स्कंधीमः स्कंधुसीगामयादायम
सः स्कंधीमः, उत्तम आहे मया
राजाजी ती. स. शीतल. वि.
अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्कंधेणः शोभनासंनयम्यरु

यीं प्रेरणा करितो जो तो क.
धृधा. प्रेरणअ. सूर्य. अ. पु.

सूरणः शीर्यतेइतिसूरणः, वि
शीर्णं होतो जो तो. क. श्रुधा हिं
साअ. करण. अ. पु.

सूरतः विग्रहादिसूरतशब्दाप्र

सूरसूतः सूरस्यसूतः सारथि
सूरसूतः, सूर्याचा जो सारथि
तो. स. सूर्याचा सारथी अरुणा.
अ. पु.

सूरिः सूयतेइतिसूरिः, प्राण्या
चे गर्भविमोक्षण स. जननमर
ण उपदेशादिकाने नष्ट करितो
जो. तो. क. धृ. धा. प्राणिगर्भवि
मोचनअ. पडित, विद्वाने. इ. पु.

सूर्यं सूर्यतेः नेन सूर्यं, मोजलें
जाते जाणें तें. क. सूर्यधा. मान
अ. सूर्य. अ. पु. न.

सूर्भिः सूर्मी शोभनाऊर्भिर्य
स्याः सा सूर्भिः, उत्तम आहे रच
ना जीवती. स. लोरवंडाची प्र
तिमा. इ. स्त्री. २ इ. स्त्री

सूर्यः सरत्याकाशेऽपतिकर्म
णिलोकंप्रेरयतीतिवासूर्यः, आ
काशीं. गमनं करितो अथवा-

लोकाला कार्याविषयीं प्रेरणा क
रितो जो तो. क. श्रुधा. गतिअ.

२ धृधा. प्रेरणाअ. सूर्यः अ. पु.
सूर्यतनया सूर्यस्यतनयासूर्यत
नया, सूर्याची जी कन्या ती. स
यमुनानदी. आ. स्त्री.

सूर्येदुसंगमः सूर्येदुसंगच्छेते
अत्रोत्सूर्येदुसंगमः, सूर्ये आ
णिचंद्र हे एकत्र होताहेत, जाचे वा
यीं तो. क. गन्धधा. गतिअ. अमा
वास्यातिथि. अ. पु.

सृक्. सृक्किणी सृजतिलाळा
दिकमिति सृक्किणी, लाळादिकां
प्रतटांकित्ये जी ती. क. सृजधा.
विसर्गअ. ओसप्रांत भाग, दाद. न
इ. स्त्री.

सृक्कि विग्रहादिसृक्किणीशब्दा
प्रमाणे इ. न.

सृगः सरतीति सृगः, गमन क
रणारा जो तो. क. श्रुधा. गतिअ.
गोफीण. अ. पु.

सृगालः सृजतिमायाभितिसृगा
लः, रुपटातें करितो जो तो. क.
सृजधा. विसर्गअ. कोल्हा. अ.
उल्लिं.

तें. स. वाळंतीची रवोली. अ. न
सूतिमासः सूतेः प्रसवस्य मा
 सः सूतिमासः, प्रसवाचा जो मा
 स तो. स. प्रसूत होण्याचा महि
 ना. अ. पु.

सूत्यानः ऋषु उत्यानमस्य सू
 त्यानः, उत्तम आहे उद्योग जा
 चा तो स. चतुर, दक्ष. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री

सूत्रं सूत्र्यते इति सूत्रं, वेष्टन क
 रिजेतें जें तें. ऋ. सूत्रधा. वेष्टन
 अ. सूत. अ. न.

सूत्रवेष्टनं सूत्रस्य वेष्टनं सूत्रवे
 ष्टनं, तंत्रवे जें वेष्टन तें. स. को
 ष्याने एक तंत्रें गुंडाळलेलें सू
 त अ. न.

सूत्रामा ऋषु उत उक्तं चायते
 इति सूत्रामा, शोषन उक्त स
 रक्षण करितो जो तो. ऋ. वृद्धा
 पालन अ. इंद्र. न. पु.

सूदः सूदयतीति सूदः, छागादि
 कातें नाश करणारा जो तो. ऋ. वृ
 द्धा. हिंसा अ. किंवा सूद्यते सूद
 यति वा सूदः, क्षुण्ण करिजेते
 किंवा करितो जो तो. ऋ. वृद्धा क्ष

रण अ. सोंपाकी, आचारी २ व्य
 जन, कटि. अ. पु.

सूना सूद्यते सवनं वा रूना, प्राणि
 गर्भादियोचन करित्ये किंवा वंथस्था
 न जी ती. ऋ. वृद्धा. प्राणिगर्भ
 विमोचन अ. जिभेच्या रवालचा
 भाग. २ कन्या. ३ वधस्थान. आ
 स्त्रीलिं.

सूनुः सूद्यते इति सूनुः, प्रसवि
 जेतो जो तो. ऋ. वृद्धा प्रसव
 अ. पुत्र. उ. पु.

सूनृता शोषनानृता नात्रेति सू
 नृता, अत्यंत अनृत नाही जीना
 ठायी ती. सत्य आणि गोंड प्राण
 ण. आ. स्त्री

सून्मादः ऋषु उन्मादीस्य सून्मा
 दः, अत्यंत झाला आहे उन्माद
 जास तो स. उन्मादशील, उद्द
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सूपकारः सूपं करोतीति सूपका
 रः, सुद्धादि निर्मितान्वाते करितो जो
 तो. ऋ. वृद्धा. करण अ. सोंपाकी,
 आचारी. अ. पु.

सूरः सूद्यति प्रेरयति कर्मणिलो
 कयति सूरः, जनाला कर्मादिप

अ. पु.
सेलुः विग्रहादिसर्वशैलुशब्दाप्रमाणं.
सेवः सेवनंसेवः, सुइचीजी विद्यातो. कृ. पिवुधा. तंतुसंतान अ. स. ईचें कर्म शिवणें. अ. पु.
सेवकः सेवतइतिसेवकः, सेवाकरणारा जी तो. कृ. वेहधा. सेवन अ. बाकर. अ. पु.
सेवनं स्मृतिः सेवनं. सूचिक्रिया जी ती. कृ. पिवुधा. तंतुसंतान अ. शिवणें. २. सेवा. अ. न.
सेवा सेवनंपरंचित्तानुवर्तनंसेवा, दुसऱ्याच्या अंतःकरणानुसार जे वागणें ती. कृ. वेहधा. सेवन अ. सेवन करणासंयोग्य. २. कावळीचें मूक. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
सैहिकेयः सिंहाकायाअपत्यंसैहिकेयः. सिंहाकाजी तीचें जें अपत्य स. पुत्र ती. त. राहुनामा ग्रह. अ. पु.
सैकतं सिकताअत्रसंतीतिसैकतं, बालुका आद्दे ज्याचेवाणी तें. त. बालुकामयदेश. वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.
सैतवाहिनी सितंसितौदकं सितमेयसैतं वहतीतिसैतवाहिनी, स्वच्छ किंवा शुध्द उदकातें वाहणारी जी ती. कृ. वहधा. प्रापणअ. नदीविशेष. ई. स्त्री.
सैनिकः सेनारक्षितिसमवेतिसैनिकः, सेनेतें रक्षणं करणारा किंवा एकत्र करणारा जी तो. त. सेनारक्षक. २. सेनेंत संगत जाहंलेला. अ. पु.
सैधवः सिंधुपुत्रवः सैधवः, सिंधुदेशाचेवाणी जी उखलतो. त. जोडा. २. लवणाविशेष. अ. पु.
सैन्यं सेनांसमवेतीतिसैन्यं, सेनेप्रत गमन करणारे जें तें. त. सेना. अ. न.
सैरिकः सिरेणस्वनतीतिसैरिंतं वहतीसैरस्यायंवासैरिकः अर्धंहालिकशब्दाप्रमाणें. नागरवाहणारा. अ. पु.
सैरंध्री सीरंधरतीतिसैरंध्रस्तस्यैचंसैरंध्री, स्वच्छदेंकरून दुसऱ्याच्या घरीं राहून लीला करणारी कर्पक स्त्री सावरवी जी स्त्री

सृणिः सरस्यंतर्गच्छतीति सृणिः।
अन्व्यंतराचेवर्षीं गमन करित्वे जी
ती. कृ. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ.
स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति
सृणिका, गमन करणारी जी ती.
कृ. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरस्यत्रेति सृतिः, गमन क
रिताहेत जीचेवर्षीं ती. कृ. सृधा.
गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपारी सर्पतीति सृपारी, परिमा
णाधिपरीं गमन करित्वे ह्य. तदुप
योगी जी ती. कृ. सृधुधा. गतिअ.
परिणाम विशेष. २. नदी. इ. स्त्री.

सृमरः सरणशीलः सृमरः, सर
णशील ह्य. गमन स्वप्नाव जी तो.
कृ. सृधा. गतिअ. मृग विशेष. अ.
पुल्लिंगी.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनं सृष्टिः, सर्ज
न जें ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ.
पुष्कक. २ उल्लान्न केलेले. ३ निश्चि
त. ४ टाकलेला. इ. स्त्री. २अ. न.

सेकपात्रं सेकायपात्रं सेकपात्रं,
सेचना कारणें जें तें. स. पाणी शिं
पण्याचें चर्मपात्र, डोल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेन सेचनं, सेच
न करितात जाणें तें. कृ. पित्र्धा.
क्षरणादिअ. पाणी शिपण्याचें न
र्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनोतीति सेतुः, उदकाचें
प्रातिबंधन करितो जो तो. कृ. पित्र्
धा. बंधनअ. पूलबबांध. २ वापवर्षी
झाड. उ. पु.

सेना सिनोतीति सेना, बंधन क
रणारी जी ती. कृ. पित्र्धा बंधन
अ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाः अंगं सेनांगं, से
नेचें जें अंग ह्य. हस्त्यादि जें तें स
हती घोडारथ पाचदक हीं चार से
नेचीं अंगे त्यांतील प्रत्येक. अ. न

सेनानीः सेनानयतीति सेनानी,
देव सेनेतें चालवितो जो तो. कृ.
नीधा. प्रापणअ. कार्तिक स्वामी.
इ. पु.

सेनासुरवं सेनायाः सुरवं सेनापु
रवं, सेनेचा जो अग्रभाग तो. स.
तीनअसामी पाचदक अ. न.

सेनारक्षः सेनारक्षतीति सेनार
क्षः, सेनापालन करणारा जो तो
कृ. रक्षधा. पालनअ. पाहरे करी.

अ. पु.

सेलुः विग्रहादिसर्वशीलुशब्दाप्र
माणं. =

सेवः सेवनंसेव., सुइन्वीजी विद्या
नौ. कृ. पिवुधा. तंतुसंतान अ. स.
इच्चैर्कर्म शिवणं. अ. पु.

सेवकः सेवतइतिसेवक., सेवा
करणारा जीती. कृ. वेवधा. सेव
न अ. बाकर. अ. पु.

सेवनं स्पूति. सेवनं. सूचिक्रिया
जीती. कृ. पिवुधा. तंतुसंतान
अ. शिवणं. २. सेवा. अ. न.

सेवा सेवनंपरचित्तानुवर्तनंमे
वा, दुसन्वाच्या अंतःकरणानु
सारजे वागणें ती कृ. वेवधा
सेवनअ. सेवनं करणासं यो
ग्य. २. कावकीचें मूळ. वि. अ. पु.
न आ. स्त्री.

सैहिकेयः सिंहिकायाअपत्यंसे
हिकेयः. सिंहिकाजी तीचें जें अ
पत्य स. पुत्रती. त. राहुनामा
ग्रह. अ. पु.

सैकतं सिकताअत्रसतीतिसेक
तं, बालुका आद्दे ज्याचेवापी तें.
त. बालुकामपदेश वि. अ. पु.

न. आ. स्त्री.

सैतवाहिनी सितंसितौदकंसि
तमेवसैतंबहतीतिसैतवाहिनी,
स्वच्छ किंवा शुध्द उदकातें वाह
णारी जीती. कृ. बहुधा. प्रापणअ.
नदीविशेष. इ. स्त्री.

सैनिकः सेनारक्षितिसमवेतिवा
सैनिकः, सेनेतें रक्षणं करणारा
किंवा एकत्र करणारा जीती. त.
सेनारक्षक. २. सेनेत संगत जा
हंलेला. अ. पु.

सैधवः सिंधुपुत्रवःसैधवः, सिं
धुदेशाचेवापी जीउत्सन्नती. त.
चोडा. २. लवणविशेष. अ. पु.

सैन्यं सेनांसमवेतीतिसैन्यं, से
नेप्रत गमन करणारें जें तें. त.
सेना. अ. न.

सैरिकः सिरणारवनतीतिसैरिंतं
बहति सैरस्यायंचासैरिकः,
अर्धहालिकशब्दाप्रमाणं. नाग
रवाहाणारा. अ. पु.

सैरंध्री सौरंधरतीतिसैरंध्रस्त
स्वयंसैरंध्री, स्वच्छदंकरून दु
सन्वाच्यापरीं राहून लीला कर
णारी कर्पंक स्त्री सारखी जी स्त्री

सृणिः सरत्यंतर्गच्छतीति सृणिः।
अभ्यंतराचेवर्षीं गमन करित्येजी
ती. कृ. सृधा. गतिअ. अंकुश. इ.
स्त्रीलिं.

सृणिका. सृणीका सरतीति
सृणिका, गमन करणारी जी ती.
कृ. सृधा. गतिअ. लाळ. आ. स्त्री.

सृतिः सरंस्त्रेति सृतिः, गमन क
रिताहेत जीचेवर्षीं ती. कृ. सृधा.
गतिअ. मार्ग. इ. स्त्री.

सृपाटी सर्पतीति सृपाटी, परिभा
णाविषयीं गमन करित्ये ह्य. तदुप
योगी जी ती. कृ. सृधुधा. गतिअ.
परिणामविशेष. २. नदी. इ. स्त्री.

सृमरः सरणशीलः सृमरः, सर
णशील ह्य. गमन स्वभाव जी तो.
कृ. सृधा. गतिअ. मृगविशेष. अ.
पुल्लिगीं.

सृष्टिः सृष्टं सर्जनं सृष्टिः, सर्ज
न जें ती. कृ. सृजधा. विसर्गअ.
पुष्कळ. २. उत्पन्न केलेलें. ३. निधि
त. ४. टांकलेला. इ. स्त्री. २. अ. न.

सैकपात्रं सैकायपात्रं सैकपात्रं,
सेवना कारणे जें तें. स. पाणी शि
पण्याचें चर्मपात्र, डौल. अ. न.

सेचनं सिच्यतेनेन सेचनं, सेच
न करितात जाणे तें. कृ. पित्र्धा
क्षरणादिअ. पाणी शिंपण्याचें च
र्मपात्र. अ. न.

सेतुः सिनीतीति सेतुः, उदकाचें
प्रतिबंधन करितो जी तो. कृ. पित्र्
धा. वधेनअ. पूलवबांध. रायवर्षीति
झाड. उ. पु.

सेना सिनीतीति सेना, बंधन क
रणारी जी ती. कृ. पित्र्धा वधन
अ. सैन्य. आ. स्त्री.

सेनांगं सेनायाः अंगं सेनांगं, से
नेचें जें अंग ह्य. हस्त्यादि जें तें. स
हती घोडारथ पाचदळ हीं चार से
नेचीं अंगें त्यांतील प्रत्येक. अ. न.
सेनानीः सेनानयतीति सेनानी,
देव सेनेतें चालवितो जी तो. कृ.
नीधा. प्रापणअ. कार्तिक स्वामी.
इ. पु.

सेनासुरवं सेनायाः सुरवं सेनासु
रवं, सेनेचा जी अयभाग तो. स.
नीनअसामी पाचदळ अ. न.

सेनारक्षः सेनारक्षतीति सेनार
क्षः, सेनापालन करणारा जी तो
कृ. रक्षधा. पालनअ. पाहरेकरी.

आहे जास तो. त. सोमघञ्जक
रणारा. इन्. पु.

सोमराजी सोमइवसोमेनवारा
जतेइतिसोमराजी, सोमेकक
न शोभत्ये जी ती. क. राजधा. दी
सि. अ. वाचनी. ई. स्त्री.

सोमलता सोमस्यलतासोमल
ता, सोमसंबंधी जी लता ती. स.
सोमवह्नी. आ. स्त्री.

सोमवल्कः सोमइववल्कोस्यसो
मवल्कः, सोमासाधिसैं आहे
वल्क जाचें तो. स. कुंभ्याचें झा
ड. २ पांदराखदिर वृक्ष. अ. पु.

सोमवल्लरिः सोमवल्लरी सो
मस्यवल्लरीसोमवल्लरी, सोमा
ची जी वल्लरी नी. स. इ. २ ई. स्त्री.

सोमवल्लिका सोमस्यवल्लिः सो
मवल्लिः सैंव सोमवल्लिका, सो
माची जी वल्ली ती. त. आ. स्त्री.

सोमवह्नी सोमस्यवह्नीसोमव
ह्नी, सोमाची जी वह्नी ती. स. ई.
स्त्रीलिंगां.

सोमोद्भवा सोमादुद्भवायस्थाः
सा सोमोद्भवा, चंद्रापासून आ
हे उत्पत्ती जीची ती. स. नर्मदा

नदी. आ. स्त्री.

सौगंधिकः शोभनो गंधोऽस्यस
गंधिः स एव सौगंधिकः, उत्तमगंध
आहे जास तो सौगंधितोच. त. कायंकाळीदिक
कित हाणारें कमळ. २ तृणविशेष, री
'हिस गवत. अ. न. ३ गंधक. अ.
पुल्लिं.

सौचिकः सूचिः शिल्पमस्यसौ
चिकः, सूची आहे शिल्प जाचें तो
त. शिंपी. अ. पु.

सौदामनी सदाभिमेषेभवासी
दामनी, मंघाचे रायी जी उसून
ती. त. विद्युलता. ई. स्त्री.

सौधः सधालेपोअस्त्वभ्येतिसौ
धः, सधालेप ह. लुन्यात्वालंप
आहे जास तो. त. राजवाडा. अ.
पु. न.

सौभागिनेयः सभगायाः अप
त्यंसौभागिनेयः, सभगेचा जी पु
त्र तो. त. सभगापुत्र. अ. पु.

सौम्ये सोमो देवतास्यसौम्यं, चं
द्र आहे देवता जांची तें. त. ज्या
ची चंद्रदेवता ती. २ संदर. ३ जी
उग्रनखे तो. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
४ बुधनामाग्रह. अ. पु.

ती. त. दुसःन्याचे घरीं राहून या
यकांचे केशा बिचरणाची वेणी व
गैरे काम करणारी स्त्री. इ. स्त्री

सैरिभः सिरोरुस्येषामिति सीरि
णस्तेषां कर्षकाणां इष इव सीरि
भः स एव सैरिभः, शीती करणा
रांस गजा सारिखा जो तो. स. म
हिषगवा अ. पु.

सैरीयकः सैरेयकः सीरेभ
वः सैरः सैरेभवः सैरेयकः, ना
गरलेले जमिनीचे वायीं जो उ
त्पन्न तो. त. कोरंटीचा वृक्ष. अ.
पु. हिंगीं.

सोढं सत्यतेस्म सोढं, सहन क
रिजेलें जें तें. क. पहा. मर्षण
अ. क्षमा पावलेला. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

सौदर्यः विग्रहादिसमानोदर्यां प्र
माणे. सखा, भाऊ. अ. पु.

सोन्मादः उन्मादेन सह वर्तते सो
न्मादः, उन्मादासीं सह वर्तमा
न राहतां जो तो. क. उन्माद शी
ल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

सोपप्लवः उपप्लवेन सहितः सोप
प्लवः, उपप्लव ह. उपद्रव तेंपें

शीं सहित जां तो. राहून ग्रासले
छाचंद्र किंवा भूर्य. अ. पु.

सोपानं सह उपरि अनन्ति अने
नेति सोपानं. सहर्त्तमान ऊर्ध्वभा
गीं गमन करिता हेत जेणे तें. क.
अनुधा. गति. अ. पायस्थाजिना.
अ. न.

सोभाजनः सोभाजनः शो
भामन कीति सोभाजन. शोभे
तें व्यक्त करिती जो तो. क. अंजू
धा. व्यक्त्यादि. अ. शोचण्याचें झड.
अ. पु.

सोमः अमृतं सूते सोमोमः, अ
मृतातें प्रसवतो जो तो. क. पूडू
धा. प्रसूति. अ. चंद्र. अ. पु.

सोमपः सोमपाः सोमं पिब
तीति सोमपः, सोमपान करणां
रा जो तो. क. पाधा. पान. अ. सोम
याग करणाचा. अ. पु.

सोमपीती सोमस्य पीतं सोमपी
तं तदस्यास्तीति सोमपीती, सो
मपान आहे जास ती. त. सोम
पानं करणाचा. इ. पु.

सोमपीथी सोमस्य पीयं पानं त
दस्यास्तीति सोमपीथी, सोमपान

आ. स्त्री.

स्व लनं स्वल्पते इति स्व लनं,
 च ल जै तै. क. स्व ल धा. च ल न

अधर्मादिकां पासून च ल न. २ क
 शान सु ला चें हाता पापानें च ल गें.
 अनपुंस.

स्व लितं स्व लनं स्व लितं, पु
 द्वारिका पासून जै च ल न तै. क.
 स्व ल धा. सं च ल न अ. सु द्ध म र्या
 दे पासून जे च ल न तै. अ. न. स्व
 ल न पा व ले ला. वि. अ. पु. न. आ.
 स्त्री लिं.

स्तनः स्तनयति कथयति यौ च
 नोदयं स्तनः, यौ च नोदय कथन
 करणारा जी तो. क. स्तन धा श
 ब्द अ. कुच. अ. पु.

स्तनंधयः स्तनंधयतीति स्तनं
 धयः, स्तनपान करिती जी तो
 क. धे द्धा. पान अ. ल हान च ल
 क. अ. पु.

स्तनंधयी स्तनंधयतीति स्तनं
 धयी, स्तनपान करणारी जी
 ती. क. धे द्धा. पान अ. ल हान
 मु ल गी. ई. स्त्री

स्तनपा स्तनंधयतीति स्तनपा,

स्तनपान करणारी जी ती. क. पा
 धा. पान अ. ल हान मु ल गी आ.
 स्त्री लिं

स्तनयित्नुः स्तनयतीति स्तन
 यित्नुः, देवां च्चा शब्द करिती जी
 तो. क. स्तन धा. देव शब्द अ. मेघ
 उ. पु.

स्तनिते स्तननं स्तनिते, देव श
 ब्दित जै तै. वृत्त्यादि पूर्वोच्चा शं
 द्या प्रमाणें. मेघ गर्जना. अ. न.

स्तंभः स्तम्भोतीति स्तंभः, नि
 रोध करिती जी तो. क. दृग्नि धा.
 प्रतिबंधन अ. बो क ड. अ. पु.

स्तंबः तिष्ठतीति स्तंबः, च ल
 न व्यापार रहित असा जी शा
 स्वादि विहीन दृक्षती. क. छा धा.
 गति निवर्तन अ. धान्य तिष्ठ स्य
 त्र स्तंबः, धान्य राहतें आहे जा
 चे दायी तो. क. छा धा गति आ
 ज्या वृक्षास लांब फां चा नाहीं
 व सु व्यास फां घा कुट नात तो दृ
 क्ष २ तृणा च्चा सु द्ध दं कांड. अ. न.

स्तंबकरिः स्तंबं करोतीति स्तं
 बकरिः, युच्चातें करणारा जी तो.
 क. कृत्र धा. करण अ. प व इ त्या

सौरभेयः सूरभोरपत्यंसौरभेयः
कामधेनुर्जे अपत्य ती. न. वै
ल. अ. पु.

सौरभेयी सूरभोरपत्यंस्त्रीसौर
भेयी, सूरभोची जी. कन्या ती.
न. गाय. ई. स्त्री.

सौराष्ट्रिकः सूरराष्ट्रदेशोभवःसौ
राष्ट्रिकः, सूरराष्ट्रदेशाचेठायींजो
उत्पन्न ती. न. विषविशेष. अ. पु.

सौरिः सूरस्थापत्यंसौरिः, सूर
ह्य. सूर्य त्याचें जें अपत्य ती.
न. शनिनामाग्रह. इ. पु.

सौवर्चलः स्रष्टु वर्चतेस्रवर्चलः
सहवसौवर्चलः, जठराग्नि प्रदी
पक करणारा जो ती. स्रवर्चल
तीच सौवर्चलु - न. संचक
स्वारः अ. पु.

सौविदः स्रवेदनंस्रवित् स्रवि
स्र ज्ञानमन्त्रारयसौविदः, निव्व
नाविषयीं ज्ञान आहे जास ती. त
भाल्. स्वार. अ. पु.

सौविदल्लः स्रविदतंविहांसम
पिलांतिवशवर्तिनं कुर्वंतीति स्र
विदल्लः, स्त्रियः तासांरक्षकःसौ
विदल्लः, विद्नाला वश्यकर

णान्यां स्त्रियांचारक्षक जो तो. त
भालदार. अ. पु.

सौवीरं स्रवीरेषुभवंसौवीरं, स्र
वीरदेशाचेठायीं उत्पन्न जें तें. त
बोरीचें फळ. २ कांजी. ३ सूरमा
अ. पु.

सौहित्यं स्रहितस्यसावःसौहि
त्यं, तृप्ताचा जो धर्म तो. त. तृप्ति.
अ. न.

स्कंदः स्कंदतीतिस्कंदः, शत्रुशो
षणकरितो जो तो. क. स्कंदिरुपा
शोषणादिअ. कार्तिकस्वामी. अ
पुल्लिं.

स्कंधः स्कंधनइतिस्कंधः, आरौ
हण करिजेतो जो तो. क. स्कंदिर्
धा. गत्यादिअ. मुष्ठापासून फांघा
पर्यंत जें हृक्षकांडतें २ समूह. ३ स्वां
द. अ. पु.

स्कंधशारवा स्कंधजाशारवास्कं
धशारवा, स्कंधापासून झाली जी
शारवा ती. स. प्रधान शारवा. आ
स्त्रीलिंगीं.

स्कन्धं कंघतेस्यस्कन्धं, गलित
करिजेले जें तें. क. स्कंदिर्धा ग
त्यादिअ. गळाले तें. अ. पु. न.

जीव्वाद्योती कृ. षाधा. गतिनि
वृत्तिअ पाहाळ मूळ. २ पात्रवि
शेष इ. स्त्री.

स्थायरः तिष्ठतीतिस्थावरः, रा
हतो जो तो कृ. षाधा. गतिनिवृ
त्तिअ अक्षंगम. वि. अ. पु. न आ
स्त्रीलि

स्थायिरं स्थायिरस्यभाव स्या
विर, वृद्धावस्था जीती. न वृ
द्धपणा. अ. न.

स्थासकः तिष्ठतीतिस्थासकः,
अंगाचेबायीं राहाणारा जो तो.
कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिअ. चंद्र
नादिकाची जी उरी अगासला
विज्ञात ती. अ. पु.

स्थारुः स्थारुंशील. स्थारु
स्थायरस्यभाव जो तो कृ. षाधा. ग
तिनिवृत्तिअ. अतिस्थायर वि
उ. पु. स्त्री. न.

स्थितिः तिष्ठंत्यत्रस्थिति, लो
क राहतात जीचा बायीं ती. कृ.
षाधा. गतिनिवृत्तिअ. अथवा
स्थानस्थितिः आसन जें ती
पा. पू. प्र. न्यायमार्गाने वर्तणें.
२ आसन, राहाणें इ. स्त्री

स्थिरतरः अतिशयेनस्थिरः
स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो.
त. अतिस्थायर. वि. अ. पु. न आ.
स्त्रीलिंगीं.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरं
तर गतिनिवर्तनतें करून राह
त्ये जी ती. कृ. षाधा. गतिनिवर्त
नअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २ सालप
णीं. आ. स्त्री

स्थिरायुः स्थिरमायुर्वस्याः सा
स्थिरायुः, स्थिर आहे आयुष्य
जाचे तो. स सांवरीचें झाड. उ.
पुलिंगीं

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थि
र राहत्ये जी ती. कृ. षाधा. गति
निवृत्तिअ लोहप्रतिमा. २ घराचा
धारण. आ. स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि
करिते जें तें. कृ. स्थूलपा. परिहृ.
हणअ. मोठा २ जड. ३ पुष्ट. ४ नि
वृद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्षः स्थूलेलक्ष्यतेइति
स्थूललक्षः. महतांनीं अबलोक
न करिते तो जो तो. कृ. लक्षधा द
शंनादिअ दानशूर. वि. अ. पु. न

स्थविः तिष्ठतीतिस्थविः, बहुतञ्जल
राहाणाराजो तो. कृ. षाधा. गति
निवर्तन अ. वृद्ध. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

स्थविष्ठुः अतिशयेन स्थूलः स्थ
विष्ठुः, अत्यंत जो स्थूल तो. त.
अतिस्थूल. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्थंडिलः स्थंडिलेशपितुं निय
मोस्यस्थंडिलः, स्थंडिलाचेन
यीं आहे निजण्याचा नियम
जाचा तो. तु. जो व्रतनिमित्त
स्थंडिलाचेठायीं शयन करितो
तो. अ. पु.

स्थाणुः तिष्ठतीतिस्थाणुः, राह
तो जो तो. कृ. षाधा. गतिनिवर्त
न अ. महादेव. २ अतिस्थीर. ३
शिवळा. उ. पु.

स्थानं स्थितिः स्थानं, अष्टव
र्गांची जी स्थिती तें. कृ. षाधा.
गतिनिवृत्ति अ. जागा. २ स्थि
ति. ३ अवकाश. ४ नित्य. ५ सा.
दृश्य. अ. न.

स्थानीयं स्थानावहितं स्था
नीयं, राहण्यास जें हितावह
तें. त. शहर. अ. न.

स्थाने स्थलस्थकरणं स्थानं, स्थ
लाचें जें करणें तें. कृ. षाधा. गति
निवृत्ति अ. योग्यत्या अर्थीं अर्थ.

स्थापत्यः तिष्ठतिपुरुषाः आसू
स्थाः स्थानांदाराणां पतिः पालकः
स एव स्थापत्यः, स्त्रियांचें रक्षण
करणाराजो तो. कृ. षाधा. गतिनि
वृत्ति अ. भालदार. अ. पु.

स्थापनी स्थापयतीति स्थापनी,
स्थापन करणारी जी ती. कृ. षा
धा. गतिनिवृत्ति अ. पहाड मूळ.
इ. स्त्री.

स्थाम् तिष्ठत्यनेन स्थाम्, ज्याचा
योगानें स्थित होतो तें. कृ. षाधा.
गतिनिवृत्ति अ. पराक्रम. न. न.

स्थायुकः स्थातुंशीलमस्य स्था
युकः, एकाग्रमात्राठायीं राहा
णाराजो तो. कृ. षाधा. गतिनिवृ
त्ति अ. सेकदार. अ. पु.

स्थालं स्थलत्वत्रेति स्थलं स्थ
लमेव स्थालं, स्थितिकरितें
जाचेठायीं तेंच कृ. स्थलधा. प्रतिष्ठा
अ. पात्रविशेष. अ. न.

स्थाली तिष्ठत्यन्नं ओदनादिव
स्थां स्थाली, अन्नादिक राहते

जीवन्वायीं ती. कृ. षाधा. गतिनि
वृत्तिअ. पाहाड मूळ. २ पात्रवि
शेष. इ. स्त्री.

स्थावरः तिष्ठतीतिस्थावरः, रा
हतो जो तो. वृ. षाधा. गतिनिवृ
त्तिअ. अंगम. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्थाविरं स्थविरस्थभावः स्था
विरं, वृद्धावस्था जी ती. न. वृ
द्धपणा. अ. न.

स्थासकः तिष्ठतीतिस्थासकः,
अंगाचेवायीं राहाणारा जी ती.
कृ. षाधा. गतिनिवृत्तिअ. चंद्र
नादिकांची जी उदी अंगास ला
वितात ती. अ. पु.

स्थास्तुः स्थास्तुं शीलः स्थास्तुः
स्थिरस्थभाव जो तो कृ. षाधा. ग
तिनिवृत्तिअ. अतिस्थिर. वि.
उ. पु. स्त्री. न.

स्थितिः तिष्ठत्यत्रस्थितिः, लो
क राहतात जीचा वायीं ती. कृ.
षाधा. गतिनिवृत्तिअ. अथवा
स्थानंस्थितिः आसन जें ती.
धा. पू. प्र. न्यायमार्गानें वर्तणें.
२ आसन, राहाणें. इ. स्त्री

स्थिरतरः अतिशयेनस्थिरः
स्थिरतरः, अत्यंत जो स्थिर तो.
न. अतिस्थिर. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिंगीं.

स्थिरा तिष्ठतीतिस्थिरा, निरं
तर गतिनिवर्तनत्वे करून राह
त्ये जी ती. कृ. षाधा. गतिनिवर्त
नअ. पृथ्वी. आ. स्त्री. २ सालप
णीं. आ. स्त्री.

स्थिरायुः स्थिरमायु र्यस्याः सा
स्थिरायुः, स्थिर आहें आयुष्य
जाचें तो. स. सांवरीचें झाड. उ.
पुलिंगीं.

स्थूणा तिष्ठतीतिस्थूणा, स्थि
र राहत्ये जी ती. कृ. षाधा. गति
निवृत्तिअ. लोहप्रतिमा. २ घराचा
धारण. आ. स्त्री.

स्थूलं स्थूलयतीतिस्थूलं, वृद्धि
करितें जें ते. कृ. स्थूलधा. परिहें.
हणअ. मोठा. २ जड. ३ पुष्ट. ४ नि
वृद्ध. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्थूललक्षः स्थूलैर्लक्ष्यते इति
स्थूललक्षः. महतांनों अबलोक
न करिजेतो जी ती. कृ. लक्षधा. द
र्शनादिअ. दानशूर. वि. अ. पु. न

आ स्त्री.

स्थूललक्ष्यः विग्रहादिपूर्वाच्चा
शब्दाप्रमाणे.

स्थूलशाटकः शरतीतिशाटक
स्थूलश्वासोशाटकश्चस्थूलशा-
टकः, विशीर्णहीतो जो तो शा-
टक मोटा जो शाटक तो. सं. मो-
ठे बरू पाटाव. अ. पु.

स्थूलोच्चयः स्थूलश्वासोच्च-
यश्चस्थूलोच्चयः, स्थूल हा. मो-
टा असा जो उच्चय हा. उच्च स्थि-
ति करणारा. सं. असमग्रता.
२ हत्तीची मध्यमगति. ३ स्थू-
ल पाषाण. अ. पु.

स्थेया विग्रहादिस्थिरतरशब्दा
प्रमाणे. अतिस्थीर कि. न. पु.
इं. स्त्री. सं. न.

स्थोणोचं स्थूणाया अपत्यं स्थो-
णं च. स्थूणाचें जें अपत्य तें. त
गदीवन पटोरा. अ. न

स्थोरी स्थूलस्फेदंस्थोर बलन
स्वास्तीतिस्थोरी, बल आहे जा-
स तो. त भार वाहणारा घोडा.
उन्. पु

स्नेचः स्नवनस्नेचः. प्रस्नवण

जें तो. कृ. ष्युधा प्रस्नवण अ.
स्नवणे. अ. पु.

स्नातकः स्नातीतिस्नातः स ए
वस्नातकः, शुद्ध होणारा जो
तो. कृ. ष्याधा. शौचार्थं. सोड मु-
ज जाहालेला. अ. पु.

स्नानं स्नायते इति स्नानं, शुद्धी
पारविणारे जें तें. कृ. ष्याधा शौ-
च अ. अंधोळ. अ. न.

स्नायुः स्नातीतिस्नायुः, शुद्ध
करणारी जो ती कृ. ष्याधा शौ-
च अ. शारांतली शीर. उ. स्त्री

स्निग्धः स्निह्यतीतिस्निग्धः, प्री-
ति करणारा जो तो. कृ. षिह्या
प्रीति अ. समयचस्क मित्र. २ आ-
र्द्र. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

स्तुः स्तोति जलं स्नाति वास्तुः, स्त-
वतो किं वा स्नान करितो जो तो.
कृ. ष्युधा. प्रस्नवण अ. २ ष्याधा
शक्ति अ. सपाट जो परताचा
एक देश तो. उ. पु.

स्तुतं स्तूपते स्मस्तुतं, प्रस्तुतशा-
ल जें तें. कृ. ष्युधा. प्रस्नवण अ.
स्त्रयलंला. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलि.

स्नुषा स्नातीतिस्नुषा, कुंठपावनकर
पारीजीती कृ. व्याधा. शीच
अ. पुत्राची बायको, स्नू. आ.
स्त्रीलिं.

स्नुहा. स्नुहिः स्नुही स्नुत्सती
तिस्नुहा, वमन करित्येजीती
कृ. ष्युहंघा. उद्विरणअ. निचडु
ग. आ. स्त्री. २ इ. स्त्री. ३ ई. स्त्री.

स्नेहः स्नेहनंस्नेहः, प्रीतिजीती
कृ. षिाहधा. प्रीतिअ. प्रेमा अ
पुलिं.

स्पर्शः स्पृशतिस्पर्शनंवास्पर्शः,
उपताप किवा संताप पावतो जो
तो. कृ. स्पृशधा. उपतापअं. स्प
शं. २ रोगविशेष. ३ दान ४ परी
स. अ. पु.

स्पर्शनः स्पृशतीतिस्पर्शनः, स्प
शंकरितो जो तो. कृ. स्पृशधा.
स्पर्शनअ. वारा. अ. पु. २ दान
अ. न.

स्पृशः स्पृशतीतिस्पृशनंवास्प
शः संताप करणारा जो तो. कृ. स्प
शधातु. बाधाअ. उपतापकि
वा बाधाकरणारा जो ती. कृ. स्प
शधा. बाधनअ. वानर्मादार. २

रोगविशेष. ३ मुक्त. अ. पु.
स्पृष्टं स्पृश्यतेस्पर्श्यं, स्फुट क
रिजेलें जें तें. कृ. स्पृशधा. ग्रहणा
दिअ. व्यक्त. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्पृशी स्पृशतिसास्पृशी, स्पृशं
करित्ये जी ती. कृ. स्पृशधा. स्पृशं
नादिअ. विंगणी. ई. स्त्री.

स्पृक्षा स्पृशतीतिस्पृक्षा, स्पृशं
करित्ये जी ती कृ. स्पृशधा. स्पृशं
अ. पिडिका. आ. स्त्री.

स्पृष्टिः स्पर्शनस्पृष्टिः, स्पर्शनजें
तो कृ. स्पृशधा. संस्पर्शनअ. अ
र्थोदिस्यर्शशब्दाप्रमाणे. इ. स्त्री.

स्पृहा स्पृहणंस्पृहा, वीर्यत्वानें
हरणाविषयी जी इच्छा ती. कृ.
स्पृहधा. इच्छाअ. इच्छा. आ. स्त्री

स्पृष्टा स्पृशतीतिस्पृष्टा, स्पर्शा-
दिकाने स्पर्शकरितो जो तो.
कृ. स्पृशधा. स्पर्शनअ. रोगविशे
ष. कृ. पु.

स्फुटा स्फुटतीतिस्फुटा, विकभि
न हा. विस्तीर्णं होत्ये जी ती. कृ.
स्फुटधा. विकसनअ. संपांवीक
णा. अ. पु. आ. स्त्री

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, रुद्धि
जीती. कृ. स्फाचीधा. रुद्धिअ
वर्धन्. इ. स्त्री.

स्फारे स्फायतेइतिस्फारं, रुद्धी पा
वतें जें तें. कृ. स्फाचीधा. रुद्धिअ.
पुष्कळ. विं. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फिक्रू स्फायतेइतिस्फिक्रू, रुद्धी
तें पावणारी जीती. कृ. स्फाची
धा. रुद्धिअ. कुले. इ. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमा
णें. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकास पा
वतें जें तें. कृ. स्फुटधा. विकसनअ
प्रफुल्लित. २. स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुट्यतेइतिस्फुटनं, पृ
थक् भाव जी तें. कृ. धा. पू. प्र. फो
डणें. अ. पु.

स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिःस्फुर
णं, संचलन जें तें. कृ. स्फुरधा.
संचलनअ. किंचिच्चलन. अ. न.
२. आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फुर्यतेइतिस्फुलनं, स्फु
रणजें तें. कृ. स्फुरधा. संचलनअ.
स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाफूलकारेणलिंग
तीतिस्फुलिंगः, फूलकारानें जी प्र
कट होती तो. कृ. लिंगिधा. वित्री
करणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः,
निर्घोष करितो जो तो. कृ. दुओ
स्फूर्जाधा. वज्रनिर्घोषअ. देवुरणी
वें झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज्र
शब्दित जें तें. कृ. दुओस्फूर्जाधा.
वज्रनिर्घोषअ. वज्रानाशब्द. उ. पु.

स्फेष्ठः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्ठः, अ
त्यंत जो स्फिरह्य. फार तो. त. पुष्कळ.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनश
ब्दाप्रमाणें.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलना
ब्दाप्रमाणें.

स्म स्मयतेइतिस्म, पादपूरणा
च्या योगें करून आश्चर्य करणतें
जें तें. कृ. स्मिद्धा. इंचलसनअ.
पादपूरण. २. अतीव त्याअर्थी
अच्यय.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः,
उत्कंठा पूर्वस्मृति करितो जो तो. कृ.

स्मृधाः आधानभमदनः अ. पु.
 स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः,
 कामाप्रत हरण करितो जो तो रु
 हद्रूधाः हरणअ. महादेवः अ. पु.
 स्मिते स्मियते इति स्मित, साभि
 प्रायजें किंचित् हास्यतें. कृ. पि
 उधा ईषत् हसनअ. साभिप्राय
 जें किंचित् हः. ऐं. अ. न.
 स्मृतिः स्मरणं स्मृतिः, स्मरण
 जें ती. कृ. स्मृधा. चिंतादिअ. ध
 र्मसंहिता. २ स्मरण. ३ स्त्री.
 स्पदः स्पंदतेः नेनेति स्पदः, गम
 न करितो जेणें करून तो. कृ. स्पं
 दूधा. प्रस्त्रवणअ. वेग. अ. पु.
 स्पंदनः स्पंदते इति स्पंदनः, चं
 चल हीणारा जो तो. कृ. स्पंदूधा
 प्रस्त्रवणअ. तिवसहस्त. २ सुद्धी
 पयोगीरथ. अ. पु.
 स्पंदनारोहः स्पंदनमारोहती
 तिस्पंदनारोहः, रथाप्रत आरोह
 ण करणारा जो तो. कृ. रुहधा वी
 जादिअ. रथावर वसणारा. अ. पु.
 स्पंदनी स्पंदते सास्यंदिनी, प्रस्त्र
 वण करणारी जो ती. कृ. स्पंदू
 धा. प्रस्त्रवणअ. लाक. ३ स्त्री.

स्यन्नं स्पंदते स्मस्यन्नं, प्रन्वृत
 शालें जें तें. कृ. स्पंदूधा. प्रस्त्रवण
 अ. स्त्रवण पाचलेलें. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.
 स्थालः स्थामचतीति स्थालः, त
 कं करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो कृ.
 स्थमधा. वितकं अ. स्त्रीचा बंधु.
 अ. पु.
 स्थूतः सीव्यते स्म इति स्थूतः, तं
 नी रचना करिजेला जो तो. कृ.
 थिबुधा. ततुसंतानअ. तंतूनी वि
 णलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री. २
 धान्य ठेवण्याचें एक मांडें. अ. पु.
 स्थूतिः विग्रहादिसेवनशब्दाप्र.
 सूईचे कर्म. ३ स्त्री.
 स्थोनः विग्रहादिस्थूतशब्दाप्रमा
 णे. धान्य ठेवण्याचें मांडें, ठिकी.
 अ. पु.
 स्थोनाकः सीव्यतीति स्थोनः ते
 न अकतीति स्थोनाकः, तंतुसंता
 न कर्तृत्वानें कुटिल गमन कर
 णारा जो तो. कृ. अकधा. कुटिल
 गतिअ. दिंड्याचें झाड. अ. पु.
 स्थंरी स्त्रंसयति मलं स्त्रंसी, म
 लाते निःसरण करितो जो तो.

स्फातिः स्फायनंस्फातिः, वृद्धि
जीती. क. स्फायीधा. वृद्धिअ
वर्धन्. इ. स्त्री.

स्फारं स्फायतेइतिस्फारं, वृद्धी पा
वतं जै तं. क. स्फायीधा. वृद्धिअ.
पुष्कळ. विं. अ. पु. नं. आ. स्त्री.

स्फिकृ स्फायतेइतिस्फिकृ, वृद्धी
तं पावणारी जीती. क. स्फायी
धा. वृद्धिअ. कुले. इ. स्त्री.

स्फिरं विग्रहादिस्फारशब्दाप्रमा
णं. बहुत. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फुटं स्फुटतीतिस्फुटं, विकास पा
वतं जै तं. क. स्फुटधा. विकसनअ
प्रफुलित. २स्पष्ट. वि. अ. पु. न. आ.
स्त्रीलिं.

स्फुटनं स्फुट्यतेइतिस्फुटनं, पृ
थक् भाव जी तं. क. पा. पू. प्र. फो
उणं. अ. पु.

**स्फुरणं. स्फुरणा. स्फूर्तिःस्फुर
णं,** संचलन जै तं. क. स्फुरधा.
संचलनअ. किंचिच्चलन. आ. न.
आ. स्त्री.

स्फुलनं स्फुर्यतेइतिस्फुलनं, स्फु
रणजै तं. क. स्फुरधा. संचलनअ
स्फुरण. अ. न.

स्फुलिंगः स्फुनाकृत्कारेणलिंग
तीतिस्फुलिंगः, कृत्कारानं जी प्र
कृत होती तो. क. लिंगिधा. चित्री
करणअ. अग्निकण. अ. पु.

स्फूर्जकः स्फूर्जतीतिस्फूर्जकः,
निर्घोष करितो जी ती. क. दुओ
स्फूर्जाधा. वज्रनिर्घोषअ. देवुरणी
वं झाड. अ. पु.

स्फूर्जथुः स्फूर्जनंस्फूर्जथुः, वज्र
शब्दिन जै तं. क. दुओस्फूर्जाधा.
वज्रनिर्घोषअ. वज्राचाशब्दउ. पु

स्फेष्टः अतिशयेनस्फिरंस्फेष्टः, अ
त्यंत जोस्फिरह्य. फार तो. त. पुष्कळ.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्फोटनं विग्रहादिसर्वस्फुटनश
ब्दाप्रमाणं.

स्फोरणं विग्रहादिसर्वस्फुलनश
ब्दाप्रमाणं.

स्मय स्मयतेइतिस्मय, पादपूरणा
च्या योगें करून आश्चर्य करणारें
जै तं. क. स्मिद्धधा. इंचद्वयनअ.
पादपूरण. २ अतीत त्याअर्थी
अन्यथ.

स्मरः स्मरत्युत्कंठयतीतिस्मरः,
उत्कंठा पूर्ववत्स्मिकारितो जी ती. क.

स्मृधाः आधानअमदन.अ.पु.
 स्मरहरः स्मरंहरतीतिस्मरहरः,
 कामाप्रत हरण करितो जो तो रु.
 त्स्मृधा.हरणअ. महादेव.अ.पु.
 स्मितं स्मिततेइतिस्मित, साभि
 प्रायजें किंचित् हास्यतें. रु. पि
 ड्धा ईपत्हसनअ. साभिप्राय
 जे किंचित् हास्य तें. अ. न.
 स्मृतिः स्मरणंस्मृतिः, स्मरण
 जे ती. रु. स्मृधा. चिंतादिअ.ध
 र्मसंहिता. २ स्मरण. इ. स्त्री.
 स्पदः स्पंदतेःनेनेतिस्पदः, गम
 न करितो जेणेंकरून तो. रु. स्पं
 दूधा. प्रस्त्रवणअ. वेग.अ.पु.
 स्पंदनः स्पंदतेइतिस्पंदनः, चं
 चल हीणाशा जोती. रु. स्पंदूधा
 प्रस्त्रवणअ. तिचसहस्र. २ सुद्धी
 पयोगीरथ. अ.पु.
 स्पंदनारोहः स्पंदनमारोहती
 तिस्पंदनारोहः, रथाप्रत आरोह
 ण करणारा जो तो. रु. रुहधा बी
 जादिअ. रथावर बसणाशा.अ.पु.
 स्पंदनी स्पंदतेसास्पंदिनी, प्रस्त्र
 वण करणारी जो ती. रु. स्पंदू
 धा. प्रस्त्रवणअ. लाक. इ. स्त्री.

स्यन्नं स्यंदतेस्यस्यन्नं, प्रस्त्रुत
 शालें जें तें. रु. स्पंदूधा. प्रस्त्रवण
 अ. स्त्रवणपावलेलें. वि.अ.पु.न.
 आ. स्त्री.
 स्यालः स्यामयतीतिस्यालः, त
 कं करणारा स्त्रीचा बंधुजो तो. रु.
 स्यमधा. वितर्कअ. स्त्रीचाबंधु.
 अ.पु.
 स्यूतः सीच्यतेस्यइतिस्यूतः, तंत्
 नी रचना करिजेला जो तो. रु.
 पित्रेधा. ततुसंतानअ. तंतूनीं वि
 णलेला. वि.अ.पु.न. आ. स्त्री. २
 धान्यदेवण्याचें एक मांडें. अ.पु.
 स्यूतिः विग्रहादिसंबनशब्दाप्र.
 सईचें कर्म. इ. स्त्री.
 स्योनः विग्रहादिस्यूतशब्दाप्रभा
 षे. धान्यदेवण्याचें मांडें, ठिकी.
 अ.पु.
 स्योनाकः सीच्यतीतिस्योनः ते
 नअकतीतिस्योनाकः, तंतुसंता
 न कर्तृत्वानें कुटिल गमन कर
 णारा जो तो. रु. अकधा. कुटिल
 गतिअ. दिंड्याचें झाड. अ.पु.
 स्वरुपी स्मंसयतिमलस्वंसी, म
 लाते निःसरण करितो जो तो.

कृ. संस्रधा. अवसंसनअ

अ. पु. न आ. स्त्री.

अक्रोडाचें झाड. इन्. पु.

स्वाकृ स्वामकृतीतिस्वाकृ, शीघ्र

स्वकृ स्वज्यतइतिस्वकृ, कंठाम

रूपार्थान्वा जो परिपाक त्याप्रतग

धें प्रक्षिप्त करिजेत्ये जीती. कृ. सं

मनं करितें जें तें. कृ. अकृषा कु

जधा. विसर्गअ. फुलांची माक.

दिलगतिअ. शीघ्राचीं अच्य.

ज. स्त्री.

स्वुकृ स्वुत्वतीतिस्वुकृ, घृतादि

स्वघः स्ववणंस्ववः, स्ववणजंतो

अग्नीमध्ये प्रक्षिप्त करित्ये जी

कृ. स्वुधा. गतिअ. प्रस्ववण. अ.

ती. कृ. व्युहधा. उद्विरणअ हो

पुलिंगा.

मपात्रविशेष. च. स्त्री.

स्ववद्गर्भा स्ववर्गर्भाद्यस्याः

स्वुतं स्वूयतेस्वस्वुतं, प्रस्वुतश्चा

सास्ववद्गर्भा, पतितआहे गर्भा

लं जें तें. कृ. स्वुधा. गतिअ. स्व

जीचा ती. स. जीचा गर्भस्वाव

लेलें. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री

जाहला ती. आ. स्त्री.

स्वुवः स्ववतिघृतादिकमितिस्वु

स्ववंती स्ववतीतिस्ववंती, स्वव

यः, घृतादिकातें प्रस्ववण कर

त्ये जी ती. कृ. स्वुधा. प्रस्ववण

णारा जो ती. कृ. स्वुधा. प्रस्ववण

अ. नदी. इ. स्त्री.

अ. होमपात्रविशेष. अ. पु.

स्ववा स्ववतीतिस्ववा, स्ववत्ये

स्वुवा विग्रहादिस्वुवशब्दाप्रमा

जी ती. वृ. पू. श. प्र. हरणवेल.

गं. होमपात्रविशेष. २ मोदवेल

२. सुरवेल. आ. स्त्री.

आ. स्त्री.

स्वष्टा सृजतीतिस्वष्टा, विष्वा

स्वुवाद्यक्षः स्वुवायाः दृक्षः स्वुवा

तें उत्पन्न करितो जो तो. कृ. सृज

दृष्टः, स्वुवेचा जो दृष्ट ती. स. व

धा. विसर्गअ. ब्रह्मदेव. ऋ. पु.

हकळी ओषधि. अ. पु.

स्वस्तं स्वस्थतेइतिस्वस्तं, सु

स्वूः स्ववतिघृतादिकं यस्यासु,

त करिजेलें जें तें. कृ. संस्रधा.

जोपासून घृतादिक अग्नीचा

अवसंसनअ. गळालेला. वि.

टाचीं पडतें ती. कृ. स्वुधा. प्र

(स.)

विग्रहकोश.

(स.)

७०७

स्वेषणअ. हीमपात्र. ऊ. स्त्री.

स्त्रोतः स्वचणंस्त्रोतः. अंबुग

मनजेंते. ऊ. स्तुधा. गतिअ. झ

रा. २ इंद्रिय. ३ नदीचावेग. सून

स्त्रोतस्वती स्त्रोतोअस्यास्तीति

स्त्रोतस्वती. प्रवाह आहे जीस

ती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्त्रोतस्विनी स्त्रोतांसिसंत्यस्या

इतिस्त्रोतस्विनी, अंबुसरणेंआ

हेतजीसती. त. नदी. ई. स्त्री.

स्त्रोतोंजनं अज्यतेनयनमने

नांजनं, स्त्रोतीजननमंजनंस्त्रो

तोंजनं, जलप्रवाह उत्पन्न करणा

रजेअजनतें. ऊ. अंजूधा. व्य

त्यादिअ. करमा. अ. न.

स्वः स्वनतीतिस्वः, शब्द करणा

राजोतो. ऊ. स्वनधा. शब्दअ.

सगोत्र. २ आत्मा. वि. अ. पु. न.

आ. स्त्री. ३ आत्मीय. ४ इच्छ. ५

स्वर्ग. ६ परलोक. ७ अल्प. अ.

पु. न.

स्वजनः स्वश्चासौजनश्चस्व

जनः, आत्मीय असाजोजन

तो. स. सगोत्र. अ. पु.

स्वच्छंदः स्वच्छंदोभिलाषोस्य

स्वच्छंदः, स्वच्छंदआहेअभि
लाषजासतो. स. स्वतंत्र. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

स्वतंत्रः स्वस्तंत्रं प्रधानमस्यस्व
तंत्रः, आत्मा आहे प्रधानजास
तो. स. अर्थादिपूर्वाच्चाश. प्र.

स्वधा स्वद्यतेकव्याद्यनेनस्वधा,
आस्वादजैतेकव्यादिजैणेंतें. ऊ. स्वद
धा. आस्वादनअ. पितरांसजेंहवि
दानतदर्धीअद्य.

स्वधितिः संधिपतीतिस्वधितिः,
स्वीयनाशातें धारण करि
जेत्येजीती. ऊ. धिधा. धारणअ.
कुहाड. इ. पु.

स्वनः स्वननंस्वनः, शब्दजो
तो. ऊ. स्वनधा. शब्दअ. शब्द.
अ. पु.

स्वनितं स्वन्यतेस्यस्वनितं, श
ब्द करिजेलेजेंतें. ऊ. स्वनधा.
शब्दअ. शब्दित. वि. अ. पु. न.
आ. स्त्री.

स्वप्नः स्वपनंस्वप्नः, निद्राजीती.
ऊ. निषप्धा. शयनअ. श्लोप.
अ. पु.

स्वप्नकू स्वपनशीलः स्वप्नकू, नि

द्राशीलजो तो. कृ. त्रिष्वपधा. श
वनअ. निद्राशील. वि. जू. पु. -
स्त्री. न.

स्वभावः स्वस्यभावः स्वभावः,
आपलाजो भाव ह्य. स्वरूपतो-
स. स्वभाव. अ. पु.

स्वभूः स्वतएवभावतीति स्वभूः,
स्वतः उत्सन्न होतो जो तो. कृ. भू.
धा. सत्ताअ. विष्णु. ऊ. पु.

स्वयं कृषुअयते स्वयं, यथेच्छ
उत्तम गमन करितें जें तें. कृ.
अयधा. गतिअ. आपणत्याअ
थीं अच्य.

स्वयंभूः स्वयमेवभावतीति स्वयं
भूः, स्वतःच उत्सन्न होतो जो तो
कृ. भूधा. सत्ताअ. ब्रह्मदेव. ऊ.
पुल्लिंगीं.

स्वयं वरा स्वयं वृणीते सा स्वयं व
रा, स्वतः वरणाशी जो ती. कृ. वृ
द्धा. वरणअ. आपल्याइच्छे
प्रमाणें नवरा वरणाशी स्त्री. आ.
स्त्रीलिंगी.

स्वरः स्वयं राजते इति स्वरः, स्व
तः शोभतो जो तो. कृ. राजधा.
दीप्तिअ. चद्वा स्वत्तदयं रंजयती

तिस्वरः, तद्व्यातें प्रीति देणारा
जो तो. कृ. रंजधा. रागअ. उदा
त्त अनुदात्त आणि स्वरित असे
प्रत्येक. २ अ आ इत्यादि. अ. पु.

स्वरितः ननुदात्तानुदात्तयो. समा
हारं प्राप्तः स्वरितः, उदात्त व अ
नुदात्त यांच्या समाहाराप्रत जो
प्राप्त तो. स. अर्यादिपूर्वांश्चाश
द्वा प्रमाणें.

स्वरुः स्वरतीति स्वरुः, शब्द कि
वा शब्दाला ताप देतो जो तो. कृ.
स्वधा. शब्दोपतापअ. वज्र. २
वज्र. ३ चूपरखंड. उ. पु.

स्वरूपः स्वयमेव रूपमस्य स्वरू
पः, स्वतांच आहे रूप जाचें तो
यद्वा स्वस्य रूपं स्वरूपं, स्वतांचे
रूप तें. स. स्वरूप. अ. न. २
कंदर. वि. अ. पु. न. आ स्त्री.
३ पंडित.

स्वर्गः कृषुअर्ज्यत इति स्वर्गः, मा
नवादि कानी उत्तम प्रकारें करून मं
पादि जेतो जो तो. कृ. अर्जधा. प्र
तियल्लअ. दंबलोक. अ. पु.

स्वर्णं कृषुक्रणोतीति स्वर्णं, उत्त
म प्रकारें करून ज्ञानविषय जें

कृ. ऋणुधा. गतिअ. सोनें. अ.
न. २ सोनार. अ. न.

स्वर्णकारः स्वर्णं करोतीति स्व
र्णकारः, स्वर्णं करितो जो तो.
कृ. कृत्रधा. करणअ. सोनार. अ.
पुहिंणीं.

स्वर्णक्षीरी स्वर्णवर्णक्षीरमस्या
स्वर्णक्षीरी, पिचका आहं चिक
-जीचा ती. स. पिसाकी वनसनीई.
स्त्रीलिं.

स्वर्णदी स्वः नदी स्वर्णदी, स्वर्ग
संबंधी जी नदी ती. स. गंगान
दी. ई. स्त्री.

स्वर्णानुः स्वराकाशविपरीतल
क्षणयाभातीति स्वर्णानुः, आ
काशीं विपरीत लक्षणानेह शिरो
ह्रिकृत्तुणोप्रोतो कृष्णाधां दीप्ति अ. रा
हनामाग्रह. उ. पु.

स्वर्वेश्या स्वः स्वर्गस्यवेश्या स्व
वेश्या, स्वर्गसंबंधी जी वेश्या ती
स. अप्सरां. आ. स्त्री.

स्वर्वेद्यौ स्वर्गस्यवेद्यौ स्वर्वेद्यौ,
स्वर्गसंबंधी जे वेद्यते. स. अ
श्विनीकुमार. अ. पु. द्वि.

स्ववासिनी स्वेषुपित्रादिपुत्रसुं

शीलंयस्याः सा स्ववासिनी, पि
त्याच्या घरीं राहाणारी जी ती. कृ.
वसधा. निवासअ. काहीं तरु
ण जी विवाहित स्त्री ती. ई. स्त्री.

स्वसा स्वसुअस्यतीति स्वसा,
प्रेरणा करणारी जी ती. कृ. अ.
सधा. क्षेपणअ. बहीण. आ.
स्त्रीलिं.

स्वस्नीयः स्वस्वरपत्यं स्वस्नीयः,
मगिनीचा जो पुत्र तो, त. माचा.
अ. पु.

स्वस्ति स्वसुअस्यतीति स्वस्ति,
उत्तम प्रकारें अकल्याण नियतं
क जें तें. कृ. अरुधा. क्षेपणअ.
आशीर्वाद. २. क्षय. ३. पुण्यत्या
अर्थी अथ.

स्वस्तिकः स्वस्तिक्षेमं कायति सू
चयतीति स्वस्तिकः, कल्याणातें
सुचचितो जो तो. कृ. कैधा. श
ब्दअ. ज्या राजवाड्यास चोंहों
कडून दर राजे असतात ती वा
डा. अ. पु.

स्वादुः स्वद्यते इति स्वादुः, आस्ता
दिजेतो जो तो. कृ. षदधा.
आस्तादनअ. यधुर. २. मनोहर.

वि. उ. पु. न. इ. स्त्री. -
 स्वादुकंठकः स्वादवःकंठकायस्य
 स्वादुकंठकः, स्वादु आहेतकां
 दे जाचे तें. स. हीमपात्रविशो
 ष. २ सरारा. अ. पु.
 स्वादुरसा स्वादूरमोचस्थाः सा
 स्वादुरसा, गोड आहे रस जीना
 तो. स. कारकी औपधि. आ. स्त्री
 स्वाही स्वयतइतिस्वाही, आ
 स्वादनं करिजेत्ये जी ती. स्त्रीप्र
 द्राक्षाचीवेल. इ. स्त्री.
 स्वाध्यायः स्र अतीयावृत्याअध्य
 यनंस्वाध्यायः, अत्यंत आवृत्ति
 करून जें अध्ययन तो. स. वे
 राभ्यास. अ. पु.
 स्थानः स्वननंस्थानः, शब्दजी
 तो. क. स्वनधा. शब्दअ. शब्द.
 अ. पु.
 स्वांतं शोभनः अंतोस्येतिस्वां
 तं, सुंदर आहे अंत ह्य. परिणा
 म जाचानें. स. चिन. अ. न.
 स्वापः स्वपनंस्वापः, निद्रा जी ती
 क. त्रिप्रधा. शयनअ. निद्रा
 अ. पु.
 स्वापतेयं स्वपतींसाधुः स्वापते

यं, स्वपतीचेवर्षां जें साधु तें. न
 द्रव्य. अ. न.
 स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आ
 स्त्रीय आहे जास तो. न. प्रभू. इ
 न. पु.
 स्वारः स्वरतीतिस्वरणंवास्वारः
 उपताप किंवा संताप करणारी
 जो तो. क. स्वरधा. शब्दोपतापज
 गेगविशेष. अ. पु.
 स्वाराट् स्वः राजतइतिस्वाराट्
 स्वर्गाचेवर्षां राजते स्व. शोभतो
 जो तो. क. राजधा. दीप्तिअ. इ
 द्र. ज. पु.
 स्वाहा स्रष्टु आहूयंते अनयास्वा
 हा, जांच्या योगानें देव हविरा
 दान करितात ती. क. हुधादा
 नादिअ. अग्नीची वायको. २
 हविर्दानविशेष. शा. स्त्री. अथ
 स्वित् स्रष्टु एति प्राप्नोतीतिस्वि
 त्, उत्तम प्रकारें करून प्रभ्रादि
 कार्यां प्रत जें प्राप्त तें. क. इण्धा
 गतिअ. तर्क त्या अर्थी अथ.
 उ. किंस्वित् कुशल मन्तिः
 स्वैदः स्वियते इतिस्वैदः, आद्रं
 होइ जेती जो तो. क. त्रिप्रिदा

धा. स्नेहनअ. घाम. अ. पु.
 स्वेदजः स्वेदाज्जातः स्वेदजः,
 स्वेदजनक ऊष्णपासून शाले
 जें रुमिदंशादि तें. क. जनीपा.
 घातु भांगअ. मत्तुण कीटादि. अ.
 पुलिंगी.

स्वेदनी सिद्यतेस्यांस्वेदनी, स्वे
 दन होतें जीचेवायीं ती. क. अि
 षिदाधा. स्नेहनअ. मद्यनिर्मा
 णोपयोगीपात्र. ज्यास भाटीअ
 सें झणतात ती. ई. स्त्री.

स्वैरः स्वेनस्वातंत्र्येण ईरतीतिस्वे
 रः, स्वातंत्र्येकरून गमन करि
 ती जो तो. क. ईरधा. गतिकंप
 नअ. स्वतंत्र. २ मूरव किंवा आ
 कशी. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

स्वैरिणी स्वेन ईरितुंशीलं यस्या
 सास्वैरिणी, स्वेच्छे करून गम
 न करण्याविषयीं आहे स्वभाव
 जीचा ती. क. ईरधा. गतिअ.
 व्याभिचारिणी स्त्री. ई. स्त्री.

स्वैरिता स्वैरिणोभावः स्वैरिता.
 स्वातंत्र्याचा धर्म जो ती. त. स्व
 च्छेदना. आ. स्त्री.

स्वैरी, स्वेन ईरितुंशीलमस्य

स्वैरी, स्वच्छदाने गमन करण्या
 चा आहे स्वभाव जाचा तो. क.
 ईरधा. गतिअ. स्वतंत्र. इन्. पु.
 ई. स्त्री. इन्.

हंसः हंतीतिहंसः, गमन करि
 ती जो तो. क. इनधा. गतिअ. मू
 यं. २ हंसपक्षि. ३ शरीरांतील वा
 युविशेष. ४ मंत्रविशेष. अ. पु.

हंसकः हंसइवप्रतिकृतिर्ह
 संकः, हंसासारि रवीजी प्रति
 मा तो. त. तोरुड्या. अ. पु.

हंतीतिह, अपूर्तिनाशकजेंतें.
 क. इनधा. हंसादिकअ. पादपू
 रणार्थी अच्य.

हंजिका हंतिरोगानितिहंजिका,
 रोगांतें हनन करित्ये जी ती. क.
 हनधा. गतिअ. फारंग. आ.
 स्त्रीलिं.

हंजे हिडते इतिहंजे, गमन क
 रित्ये जी ती. क. हिंढिधा. गति
 अनादरअ. कुणविणीस बो
 लावण्याचें हें संबो
 धन. अच्य.

हृद्विलासिनी हृद्विलसति
 नच्छीलाहृद्विलासिनी, वा

वि. उ. पु. न. इ. स्त्री.

स्वादुकंठकः स्वादकः कंठकायस्य
स्वादुकंठकः, स्वादु आहृतं कां
ठे जाचे तें. स. होमपात्रविशो
प. २ सरास. अ. पु.

स्वादुरसा स्वादूरसोचस्थाः सा
स्वादुरसा, गोड आहें रस जीना
तो. स. कारकी औषधि. आ. स्त्री

स्वाही स्वयतइतिस्वाही, आ
स्वादनं करिजेत्ये जीती. स्त्रीप्र
द्राक्षाचीवेल. इ. स्त्री.

स्वाध्यायः स्र अतीवाहृत्याअध्य
यनंस्वाध्यायः, अत्यंत आहृति
करून जें अध्ययन तो. स. वे
राभ्यास. अ. पु.

स्नानः स्वननंस्नानः, शब्दजी
तो. रु. स्वनपा. शब्दअ. शब्द.
अ. पु.

स्वांतं शोभनः अंतोस्येतिस्वां
तं, कंदर आहें अंतं स्र. परिणा
म जांचातें. स. चिन. अ. न.

स्वापः स्वपनंस्वापः, निद्रा जीती
रु. त्रिप्रधा. शयनअ. निद्रा
अ. पु.

स्वापतेयं स्वपतीसाधुः स्वापते

यं, स्वपतीचेगर्भाजें साधु तें. न
द्रच. अ. न.

स्वामी स्वमस्यास्तीतिस्वामी, आ
क्षीय आहें जास तो. त. प्रभू. इ
न. पु.

स्वारः स्वरतीतिस्वरणंवास्वारः,
उपताप किंवा संताप करणारा
जो तो. रु. स्वरधा. शब्दोपतापअ
शोगविशेष. अ. पु.

स्वाराट् स्वः राजतइतिस्वाराट्
स्वर्गांचेगर्भां राजते स्र. शोभतो
जो तो. रु. राजधा. दीप्तिअ. इ
द्र. न. पु.

स्वाहा स्रष्टु आहूयंते अनयास्त
हा, जाच्या योगानें देव हविरा
दन करितात् ती. रु. हुधा. दा
नादिअ. अग्नीची वायको. २
हविर्दानविशेष. शा. स्त्री. अय

स्वित् स्रष्टु एति प्राप्नोतीतिस्वि
त्, उत्तम प्रकारें करून प्रश्नादि
कार्यें प्रत जें प्राप्त तें. रु. इच्छा
गतिअ. तर्कत्या अर्थी अय.
उ. किंस्वित् कुशल मस्ति:

स्वेदः स्वयतेइतिस्वेदः, आहें
होइजेतो जो तो. रु. त्रिप्रधा

हरिचंदनं चंदपतीतिचंदनं, हरे
 श्रंदनंहरिचंदनं, आल्हादकारक
 असाजो इंद्रान्वा चंदन ती. स. क
 ल्यवृक्षविशेष. २ चंदनविशेष. -
 अ. पु. न.

हरिणः हरतिमनइतिहरिणः,
 मनातें हरण करितो जो तो. क.
 ल्त्वा. हरणअ. नृणादिकह
 रतिवाहरिणः, नृणादिकातें ह
 रण करितो जो तो. वृ. पू. प्र. ह
 रिण. अ. पु.

हरिणी हरिणस्यस्त्रीहरिणी,
 हरिणाची जी स्त्री ती. स्त्रीप्र. सो
 न्याचीप्रतिमा. २ हरिणी. इ. स्त्री
 ३ हिरवा. वि. अ. पु. न. इ. स्त्री.

हरितकं हरत्यन्नंहरितं. तदेवह
 रितकं, अन्नाचें हरणस. पक्ष्य
 तत्साधकजें तें हरित तेंचहरित
 क. त. शाकसाजी. अ. न.

हरितालं हरितेनालतइतिहरि
 तालं, हरितवर्णानें भूषितजे
 नें. क. अलधा. भूषणादिअ. ह
 रताल. २ दूचां. अ. न.

हरितः हरतिमनोहरितः, मना
 तें हरण करितो जो तो. क. ल्त्वा

धा. हरणअ. हिरवा. वि. अ. पु. न.
 आ. स्त्री.

हरितालकं हरित्विर्णमान्नाती
 तिहरितालं तदेवहरितालकं, हरि
 वर्ण ग्रहण करितें जें तें हरिताल ते
 चहरितालक. त. हरताल अ. न.

हरित् हरत्यज्ञानमनयेतिहरि
 त्. अज्ञान नाश होतें जीणें ती.
 क्त्वा. हरणअ. दिशा. न. स्त्री

हरिद्रम्बः हरिते. अम्बायस्यहरि
 द्रम्बः, हरिद्वर्णआहेन अम्बजा
 चे तो. स. सूर्य. अ. पु.

हरिद्रा हरिद्रवतीतिहरिद्रा, वा
 नरातें प्राप्त होणारी जी ती. क.
 क्त्वा. गतिअ. हळद. आ. स्त्री.

हरिद्रामः हरिद्रेवापादीक्षिर्ष्य
 स्यहरिद्रामः, हरिद्रेसारजीआ
 हे कांतीजाची तो. स. पिचळा
 वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हरिद्रुः हरिः पीतोदुर्घस्यहरिद्रुः,
 पीतवर्ण आहे वृक्षजाचा तो. स.
 दाकहळद. उ. पु.

हरिन्मणिः हरिद्वर्णोमणिर्हरि
 मणिः, नीलवर्णजो मणी तो. स.
 रत्नविशेष, पाच. इ. पु.

जासामध्ये शोभण्याचा स्वभा
य जीचा ती. क. लसधा. श्लेष
णादिअ. नखला. ई. स्त्री.

हठः हटनंहठः, शठत्वजें तो
क. हटधा. पुतिशठत्वअ. बला
तकार. अ. पु.

हंडे विग्रहादिसर्वहंजेशब्दाप्र.
हंतः हन्यतेस्महंतः, मनोभंग
करिजेलाजो तो. क. हनधा. हिं
साअ. मनोभंगजाहलेला. २मा
रलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हनुः हंतीतिहनुः, उन्नमलेकरू
नज्ञातजी ती. क. हनधा. गत्यादि
अ. नखला. २ हनघटी. उ. स्त्री.

हंत हंतीतिहंत, स्वेदादिकरि
तें जें तें. क. हनधा. हिंसादिअ
हर्षः २ वाक्यारंभ. ३ दया. ४ स्ते
द. त्यां अर्थी अच्य.

हन्तं हयतेस्महन्तं, पुरीपोत्स
र्ग करिजेले जें तें. क. हदधा.
पुरीपोत्सर्गअ. कृतपुरीपोत्सर्ग.
वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हयः हयतीतिहयः, गमनकर
णारा जो तो. क. हयधा. गतिअ
अच. अ. पु.

हयनं हय्यंतेनेनहयनं, गमन
होतें जाचा योगानें तें. क. हयधा
गतिअ. बुरंख्याची गाडी अ न

हयपुच्छी हयद्रवपुच्छानिपर्णा
न्यस्याहयपुच्छी, अम्बवर्णाभारती
ओहेत पुच्छें ह्य. पर्णे जीची ती
स. रान उडाद. ई. स्त्री.

हयमारकः हयानांमारक. हय
मारकः, हयांलाजो मारक तो.
स. कणहेरीचें झाड. अ. पु.

हरः हरतिपापादिकमितिहर,
पापादिकातें हरण करितां जोती
क. ह्रधा. हरणअ. माहादेव.
अ. पु.

हरणं हीयतेइतिहरणं, संपा
दिजेतें जें तें. क. ह्रधा. हर
णअ. लग्नामध्येचधूवरांस किं
वा व्रतभिहोस दिलेले द्रव्य. अ न

हरिः हरतिदुःखानीतिहरिः, स
र्वदुःखांतें हरण करितो जो तो
क. ह्रधा. हरणअ. विष्णु. २ स
र्प. ३ यम. ४ सिंह. ५ वायु. ६ इंद्र.
७ चंद्र. ८ सूर्य. ९ किरण. १० पो
डा. ११ पोपट. १२ बानर. १३ बंदूक
१४ परलोक. इ. पु.

सीकमल. अ. न.

हृषः हानंहवः, आह्वानजेंतो.

क. ह्वैत्र्या. शब्द अ. हृषतेत्रवा

हवः, हवन करिजेतें जाचेबायीं

तो. व. पू. प्र. बौलावणें. २ आज्ञा

३ यज्ञ. अ. पु.

हृषिः हृषतेइतिहृषिः, हवन करि

जेतें जें तें. क. दुधा. दानाद्य. व.

प. स. न.

हृष्यं हृष्यंतेदेवाद्येनहृष्यं, जाना

योगानें देव संतुष्ट होतात तें. क.

दुधा. दानादि अ. देव प्रीत्यर्थ जें

अन्न तें. अ. न.

हृष्यवाहनः हृष्यंवाहयतीतिह

व्यवाहनः, हुन केलेलें घृतादिकदे

वांस पोचवितो जो तो. क. यहधा.

प्रापण अ. अग्नि. अ. पु.

हसः हासः जनान् हासयती

तिहासः, जनानें हसवितो जो तो.

क. हसेधा. हसन अ. हार्स्यस.

पुल्लिगीं अ.

हसनी हसत्यनेन हसनी, शीत

हनन होतें जीणें ककसती. क. हसे

धा. हसन अ. शोगडी. उ. स्त्री.

हसंती हसतीतिहसंती, विकसि

हलाहलं हलतिजवरमितिहलं,

आहलतीत्याहलं, हलंचतत् आ

हलंचहलाहलं, जवरविलेस्वेन

करितें जें तें हल सर्व शरीर विले

स्वेन करितें जें तें आहल हल अ

संजे आहल तें. सं. विषविशेष.

अ. न.

हली हलमस्थास्तीतिहली, हल

स. नागर आहे जास तो. त. व

लराम. स. पु.

हलिप्रिया हलिनः प्रियाहलिप्रि

या, बलिरामाला जी प्रियाती.

स. मय. आ. स्त्री.

हलिप्रियः हलिनः प्रियः हलि-

प्रियः, बलरामाला जी प्रियती.

स. कलबाचें झाड अ. पु.

हल्यं हलेनकृष्टं हल्यं, नागरानें

जें कृष्टतें. त. नागरलेलें. वि. अ.

पु. न. आ. स्त्री.

हल्या हलानांसमूहोहल्या, नाग

वांसमूह. आ. स्त्री.

हल्लकं हल्लतीतिहल्लकं, विकसि

नहोतें जें तें. क. हल्लधा. विकस

न अ. तांबडें संध्याकालीं विकस

हरिप्रिया हरेः प्रियाहरिप्रिया, ह
रीची जी प्रियाती. स. लक्ष्मी.
आ. स्त्री.

हरिमंथकः हरिभिः मथ्यते इ
ति हरिमंथकः, अम्बादिकांती
मक्षण करिजेतो जो तो. कृ. मंथ
धा. विलोडन अ. हरभरा. अ. पु.

हरिमंथजः हरीणां मंथं जनयती
ति हरिमंथजः, हरी ह्य. घोडे ह्यां
चा जो मंथ ह्य चर्चण त्यातें अस
न करितो जो तो. कृ. जनीपा. प्र
दुर्गाव अ. अर्थादिपूर्वींच्या शब्दा
प्रमाणे.

हरिवालुकं हरिद्वर्णं बालुकं ह
रिवालुकं, हरित् चर्णजे बालुक
तें. स. बालुक. अ. न.

हरिहयः हरिर्हयो यस्य स हरिह
यः, हिनया आहे घोडा जाचा तो
स. इंद्र. अ. पु.

हरीतकी हरीतक्याः फल हरी
तकी, हरीतकीचें जे फल ती.
त. हिरव्याचें फल. इ. स्त्री.

हरेणुः हरति मनो हरेणुः, मनो
हरण करणारा जो तो कृ. ह्य
धा हरण अ. रेणुकाबीज. उ.

स्त्री. २ राटाणा. अ. पु.
हर्म्यं हरति मन इति हर्म्यं, मनो
हारी जें तें. कृ. ह्यधा. हरण प्र
धनिकांचें घर. अ. न.

हर्षक्षः हरिणीपिंगले अक्षिणी
यस्य सः हर्षक्षः, पिंगटवर्ण आहे
त नेत्र जाचें तो. स. सिंह. अ. पु.

हर्षः हृष्यते अनेनेति हर्षः, आनं
दित हां तो जेणें करून तो. कृ. तृष
धा तुष्टि अ. आनंद. अ. पु.

हर्षमाणः हृष्यतीति हर्षमाणः,
हर्ष पावतो जो तो. कृ. तृषधा
तुष्टि अ. हर्षयुक्त. वि अ. पु. न
आ. स्त्री.

हलं हलतीति हलं, विलेखन कर
णारे जे ते कृ. हलधा. विलेखन अ
नागर अ. पु.

हला हलतीति हला, विलेखन का
र्यकारी जी ती. कृ. हलधा. विलेख
न अ. सनवीस बोल बावयाचें तर
तीस संबोधन. अ. पु.

हलायुधः हलमायुधं यस्य स ह
लायुधः हल ह्य. नागर आहे आ
युध जाचें तो म बन्दराम अ
सुल्लिंगी.

लपही. अ. पु.

हादँ हृदयस्य प्रियं हादँ, मनालाजं

प्रियते त. प्रीति. अ. न.

हालः विग्रहादिहलशब्दाप्रमाणं.

नागर. अ. पु.

हालाहलः दहतितजरमितिह

लः आहलतीति आहल. सच्चा

सी आहलश्च हलाहल. सपचहा-

लाहलः, दहनकरिते जे ते हल

आसमंताद्गर्भी जे राहकारी ते ह

लाहल तोच हालाहल. त. विषति

शेष. अ. न.

हाला हल्यतेन याहाला, मूर्च्छितकरि

जेती जीर्णं करुती. क. हलधा. वि

लेखन. अ. मद्य. आ. स्त्री.

हालिकः हलेन खनति हलंच हति

हलस्यायेवाहालिकः, नागरानं स

ननादिकरितो जीतो. त. नागरश

हणारा. अ. पु.

हाबाः हूयंते कामिन एभिरिति हा

बाः. कामिपुरुषाणां आह्वान क

रणारे जेते. क. द्वैधा. शब्द. अ.

विलास विद्योतक विषम लक्षि

तेलीका हे साहा प्रत्येक. अं. पु.

हास्तिकं

हस्तांवा जो समुदायते त हतां

वा समुदाय. अ. न.

हास्यः हसने हासयतीति वा हास्यः,

हास्य किंवा हसविनो जो तो. क. हे

सैधा. हसन. अ. हसणं. २ रस विशेष

प. अ. न.

हाहाः जहातीति हाहाः, शोकदां

कितो जो तो. क. ओहाकृधा. त्याग

अ. देवांचा गायक विशेष. अ. पु.

हिंसा. हिंसने हिंसा, हिंसन जेती.

क. हिंसिधा. हिंसा. अ. वधे. २ चोरी

आ. स्त्री.

हिंसाकर्म हिंसाफलकं कर्म हिंसा

कर्म; हिंसाफलकं कर्मते. त. मा

रणं वगैरे. न. न.

हिंस्यः हिंसांति हिंस्यः, हिंसाक

रितो जो तो. क. हिंसिधा. हिंसा. अ.

पातुक. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हि हिंसांति हिंसा, हेलादिकायीं

गमन करिते जेते. क. हिंसा. ग

त्यादि. अ. हेतु. २ अवधारण, नि

श्रयत्या अर्थी अर्थ

हिंसा हिंसने हिंसा, अव्यक्त श

ब्दित जेते. क. हिंसिधा. अव्यक्त

शब्द. अ. उचकी. आ. स्त्री.

तहोणारी जीती. कृ. हसेधा हस
नंअ. शोगडी. इं. स्त्री.

तो कृ. पाधा. रसअ. स्नात.
अ. पु.

हस्तः हसतीतिहसतेवाहस्तः, प्र
काशितहोणाराजो तो अथवा वि
कास पावतो जो तो. कृ. हसेधा.
हसनअ. हात. २ हस्तनसत्र. -
अ. पु

हस्ती हस्तःशुंडास्यहस्ती, मुंडा
आहे जोसती. त. हत्ती. इन् पु
हस्त्यारोहः हस्तिनआरोहतंह
स्त्यारोहः, हस्तीतें आरोहण क
रणाराजोतो कृ. रुहधा बीजा
दिअ. स्नात. अ पु

हस्तधारणं हस्तस्यधारणंहस्त
धारणं, मारणोद्यतहस्तधारण
जे तें. स. वधाविषयीं जो उद्युक्त
त्वाचें निवारण करणे अ. न.

हा जहातीतिहा. स्रुखादिस्वाग-
कारी जें तें. कृ. ओहाकृधा त्या
अ. विपादश्लोक. ३ पांडात्याअर्थ
अच्यय

हस्तवारणं हस्तस्यवारणंहस्त
वारणं, मारणोद्यतहस्ताचें नि
वारणजें तें. स. अर्थादिपू. श. प्र

हाटकं हटतीतिहाटकं, शोभा क
रिते जें तें. कृ. हटधा. दीप्तिअ.
सोने अ. न.

हस्तिनखः हस्तिनोनखइवह
स्तिनानखव्यतइतिवाहस्तिनख
हस्तीच्यानखासारिखा कृ. तदा
कृति किवा हत्तीने खटलें जातना
हीजें तो. स. २ कृ. खलुधा. अच
दारणअ. नगराच्या दाराचेवा-
यी अनायासानें उतरण्या करि
तां मृत्तिकेचें फूटूनतरतें केलेलें
जें तें अ. पु.

हायनः जहातिक्रमेणकृत्वा
तिहायनः, क्रमानें कृत्वा त्याग
करितो जो तो कृ. ओहाकृधा त्या
गअ. यहा जिहीतेइतिहायन,
सर्वदागमनकरितो जो तो कृ. धा. प्र.
प्र. यर्थ अ. पु. न. २ किरण. ३ इति
विशेष अ. पु.

हस्तिपकः हस्तिनपातीतिहस्ति
पकः, हस्तीतें रक्षण करणाराजो

हारीतः हारिइतंगमनयस्वहारी
त., मत्तोहरण करणारे आहे गम
नजाचें तो. स. पक्षिविशेष, हारि

हृष्टमानसः, हर्षयुक्त आहो अं
तः करण जाचें तो. स. ज्याचें अं
तः करण हर्षयुक्त आहो तो. वि. अ.
पु. न. आ. स्त्री.

हे हिनोतीतिहे, संबोधनार्थात्तें व
धन करितें जें तें. क. हिधा. गति
वृद्धी अ. संबोधनार्थी अच्य.

हेति. हिनोतिहं सनपेतिवाहेतिः, व
द्विपावत्येव नाश होतो जीणें ती.
क. हनधा. हिंसादिअ अग्नीची

ज्वाला. ३ शस्त्र. ३ सर्वाची प्रभा.
दि. स्त्री.

हेतुः हिनोतिवर्धतइतिहेतुः, व
द्विपावतो जो तो. क. हिधा. गति
वृद्धी अ. कारण. उ. पु.

हेमकूटः हेमः कूटो राशिर्हेम
कूटः, स्रवर्णाचा राशि ह्यः राशि
मृत जो पर्वत तो. स. पर्वत विशेष
प. अ. पु.

हेमदुग्धकः हेमवर्णंदुग्धमस्य
हेमदुग्धकः, स्रवर्णासारिरवें आ
हे दुग्ध जाचें तो. स. उंच राचें श
उ. अ. पु.

हेम हिनोतीतिहेम, समृद्धिकरि
तें जें तें. क. हिधा. गति अ. सो

नैः न. न.
हेमंतः हिमेन हंतीति हेमंतः, हि
मं ह्य. शीत तेणें करून जो पौडा
करितो तो. क. हनधा. हिंसा अ.
हेमंतं करु. अ. पु.

हेमपुष्पकः हेमपुष्पिका हेम
वर्णपुष्पमस्य हेमपुष्पकः, स्रवर्णा
सारिरवें आहो पुष्प जाचें तो. स.
सोनचांफा. अ. पु. ३ पिवळी जा
ई. आ. स्त्री.

हेमाद्रिः हेमः अद्रिः हेमाद्रिः,
स्रवर्णाचा जो अद्रि ह्य. पर्वत तो.
स. मेरु पर्वत. इ. पु.

हेरंबः हेरंबतइति हेरंबः, प्रातः
कालीं किंवा संग्रामीं स्पृत होतो
जो तो. क. रबिधा. शब्दादि अ.
गणपति. अ. पु.

हेला हेलनहेला, भाव करण जें तें
क. हिलधा. भाव करण अ. स्त्रियां
ना हाव भाव विशेष. आ. स्त्री.

हेषा हेषणं हेषा, अन्वांचा जो श
ब्द ती. क. हेषधा. अव्यक्त शब्द अ.
घोड्यांचा शब्द. आ. स्त्री.

हे हंतीतिहे, संबोधनार्थात्प्रत ग
मन करितें जें तें. क. हनधा. गत्या

हीः हियतेइतिहीः, हियतेक्ष.

लज्जाजीती. कृ. हीधा. लज्जा

अ. लाज. ई. स्त्री.

हीणः अहैषीत् हीणः, लज्जापा

पलाजोतो. कृ. हीधा. लज्जा अ.

लाजलेला. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.

हीतः विग्रहादिपूर्वीच्याशब्दाप्र

माणे.

हीबेरं हीयुक्तबेरं यस्यतत् ही

बेरं, लज्जायुक्त आहे शरीर-

जाचें तें. स. वाळा. अ. न.

हैषां हैषणं हैषा, अर्थ हैषांश

शब्दप्रमाणे. घोड्याचा शब्द. आवं.

स्त्रीलिंगीं.

ल्हादिनी ल्हादयस्त्रयमिति

ल्हादिनी, अर्थादि ल्हादिनीशब्दा

प्रमाणे. कृ. हादधा. अव्यक्तशब्दा

दिअ. सालई. ई. स्त्री.

दिअः संबोधनार्थी अच्य-
हैमवती हिमवतोपत्यंस्त्री हैमव-
 ती, हिमाचलाची जीकन्या ती. क-
 १ प्रार्वती. २ हिरण्मयाचे झाड. ३ पांढ-
 ४ रेंवेसंड. ५ स्वर्णक्षीरी. ई. स्त्री.
हैयंगवीनं दुख्यंते इति दोहः दुख्यो-
 तं गोदीहादु इव तितत् हैयंगवीनं,
 एकरात्रप्रयुषित जें दही त्यापा-
 लून दुसरे दिवशी जें उसन्नतें.
 क. दुहधा. प्रपूरणअ. २ पूधा.
 उसनिअः पूर्वदिवशी काटलेल्या
 दुधाचें रूपतें. अ. न.
होता सुहोतीति होता; हवनक-
 रणारा जी. ती. क. हुधा. दानादि-
 अ. कृत्तिकृ. विशेषः. क. पु.
होमः हवनं होमः, अग्नीचाठा-
 र्थी हविः प्रक्षेपजोतो. क. हुधा. दा-
 नादिअः वैश्वदेवांग होम. वि. अ.
 पु. न. आ. स्त्री.
होरा हुलति हुल्यते वा होरा, भा-
 विफलकथन करित्ये सः कचवि-
 त्ये जीती. क. हुलधा. गत्यादिअ-
 रेखाविशेषः २ शास्त्रविशेषः ३ मे-
 षादिलग्नार्थः आ. स्त्री.
हृदः कल्लोलैरच्यक्तं हृदते इति

गहदत्तं त्रैगांचे योगानें अच्य-
 क्तशब्द करितो जो तो. क. हाद-
 धा. अच्यक्तशब्द अस्वोलजो ज-
 लाशयतो, ओहं. अ. पु. न.
हसिष्ठः अतिघोरं न हसो ह-
 सिष्ठः, अत्यंत जो हंसतो. तं. पा-
 रलहानं. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
हस्वः हसतीति हस्वः, शब्दक-
 रणारा जी. ती. क. हसधा. शब्दअ-
 वेगणा. वि. अ. पु. न. आ. स्त्री.
हस्वगवेषुका गविभ्रूनावेषते इ-
 ति गवेषुका हस्वाचासौ गवेषुका
 च हस्वगवेषुका, भ्रूमीचें गयीं व-
 ङिंगत जी. ती. गवेषुका हस्व अशी
 जी. गवेषुका ती. स. हस्वचिकण-
 आ. स्त्री.
हस्वांगः हस्वान्यंगान्यस्य हस्वो-
 गः, हस्व आहेत अंगं जानीती
 स. जीवकनामानाची वनीपधी. अ-
 पुल्लिंगी.
हादिनी अवश्यं हादते इति हा-
 दिनी, अवश्यशब्द करित्ये जी-
 ती. क. हादधा. अच्यक्तशब्दअ-
 वज्ज. २ वीज. ३ नदी. ४ मालई.
 ई. स्त्री.

प्रस्तावनापुरवणी.

या कोशांत लिंगबोधक गुणान्वया जागीं नित्य स्त्रीलिंगीं अर्ची, तंत्री, तरी, लक्ष्मी, -ही, धी, श्री इतके शब्द स्वेवाज करून बाकीच्या जागीं ई, आ हे तेथें ईवंत असा अर्थ समजावा व या जागीं ईंकारांत.

यांत शब्दांचे विग्रह केले आहेत त्यांत कदाचित् क्षेपक श्लोकांतील व अमरांतील आदिशब्द श्राव्य व विग्रहोपयुक्त इतर असा कचिन् शब्द आला आहे.

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध	पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
७	८	स्पष्ट होतो	स्पष्ट होइजेतो	३४	१४	हयोरन्योअ न्यतर दोहों	हयोरन्यअ न्यतर . दो
९	१	अशुद्ध	अवत			मध्यंजो एक तो. अन्य एक	हों मध्यंजो एक तो.
११	२	अंगारवर्णप णोंवत्तुनी	अंगारवत्त्व सुवीयस्थाः			न्यतरोंवा किं वा अन्यजों	
	२	आहेत पर्णे	आहे पर्णेषु			तोच	
१३	९	मृषधा ति तिस्साअ.	मृषुधा मह नअ.			अपचाचितं	अपचापितं
१४	१२	ब्रह्मणागम्य तइत्यगचं	ब्रह्मणागम्य तइत्यजगव	३६	३	अपत्रपयती	अपत्रपणअ
	१२	जाणलेंजातें	जाणजेतें		८	त्यपत्रपा, ल	पत्रपा . ल
१७	१५	अंडाचा	अंडाचा			भिन्न करित्से	ज्जा जीती
२०	१२	धरलेंजें	धरिजेलेजे		८	पृषक्तोस्मान्	पृषक्तोयस्य
२३	१०	श्रियते	श्रीयते	३७	८	अपमार्जत्य	अपमार्जत्य
२६	६	अलत्यनेनेति	अनंत्यनेनेति	३९	५	मारिजंते जें	हिसन जें
	९	अनवरस्मिन्	अवरस्मिन्		८	करिताहेत	करिजंतात.
		शेवटाचेठा	शेवटाचापूजे	४१	५	अभिशांसन	अभिरच्याति
		ची झालाजो	विपची विद्य	४२	२	मभिरच्यानं.	रभिरच्यानं,
		तो	मानजोतो.			अभिशांसन	अभिरच्यान
२७	३६	ब्रह्मणोनया	ब्रह्मणोनया			जेंतें. ह. शं	जेतें. ह. स्या
	९	नहेजो निधि	नहेजो निधि			सधा. स्तुतिअ	धा प्रकथनअ
		पह. देव तो	पह. मनुष्य.		१२	बोलिजेतेंजें	धारण करिजे
२९	५	तृषाधा	त्रितृषाधा			तें ह. धीधा.	तेजेने. ह. दुधा
	११	स	त			अनादरअ	श्रुधा. धारणअ
३१	१३	इहधा.	ईहधा.			स्वप्नअ	स्वप्नअ. निद्रा
३२	१	अतनं पूरे	अंत. अत्यंतरे	४५	४	याधा. प्रापण	णिजंतअभियेधि
३३	१२	अनत्यतेत्र	अंत्यतेत्र		५	अ.	धा तेन

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.
		अशुद्ध.	शुद्ध.	२	
		अशुद्ध.	शुद्ध.	७७	
६७	१३	स.	त.		
६८	२	समाहारतें.	समाहारते.स		
६९	३	असनपर्णा	असनस्येव	७८	
		त्यस्याः	पर्णानियस्या		
		अस्वतइत्यसि.	अस्वतइत्यसि.		
१६		दीप्तिमंतहो	चलनपाव	७९	
		नात	नात		
१६		त रु. क्षिपधा	ते. रु. अस्क		
		दीस्वादिअ.	धा. क्षेपणअ		
७०	२	क्षिपधा. प्रे	अस्कधा. क्षे		
		रणअ.	पणअ.		
७१	४	असृकृशब्दप्र.	असृकृशब्दप्र.		
१५		अहंपूर्व	अहंपूर्व		
७२	१२	अहिंशुक्ते	अहिंशुक्ते		
७३	५	रुधा	रुधा.		
७४	९	औरवोरः	आरवोरः		
		दुष्टांते संडेन	दुष्टांते संडेन		
७६	४,	स.	त.		
		समूहो	संमूह		
		तो.	तें.त.		
		आजीव्यतेने	आजीव्यते		
		जीवनपाव			
		तो जेषे करुण			
१०		आजीवती	आजवती		

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
५		अध्यापतीआ	अध्यापतीत्वा
		व्यः	व्यः
१०		आतचिः	आतंच.
२		आतोतोर्नि	आतोतोर्ती
		इतिआतुरः	त्यातुरः
१३		पेषणअ.	पोषणअ.
१		दिसतेंहें	पाहिजेतें
६		उपदेशकेला	उपदेशिजेलें
८		रु. दिशाधा. रु	रु. दिशाधा.
		दिशाधा.	
१४		दुःस्वमनंत	दुःस्वमनेन
१		अधोभक्तं	अधोभक्तं
२		चलधा.	धूञ्धा.
४		स्युधा. आधान	धेधा. चित्त
५		आनितीत्यनेने	आनितीत्य
		तिआनकःआ	नेनेतिआन
		नीतीत्यानकः	कः
		तिवा	
५		अणधा.	अनधा.
६		आनकेंदुंदुमि	आनकसाहिता.
		श्वउपलक्षित.	दुंदुभयोचत्र
६		जन्मकालींआ	आनकसाहि
		नकानीं वदुंदु	तआहेत आ
		मीनीउपल	पत्यापण शब्द
		क्षित तो.	करणाने दुंदु

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२५	६	कृ. लुञ्जधा. स्तुतिअ.	स.
	७	अभिसंतपनं	अभिसंपननं
४६	७	जीचें तो. स.	जाचें तो. स.
४७	२	अभ्यवहीय तेस्य. मक्षण केले जें तें. कृ.	अभ्यवहिय तेस्य, मक्षण करिजे लें जें तें. कृ. लुञ्जधा. हर णअ.
	९	अशुद्ध धा.	अशुद्धा. व्या
५२	४	इयंतीत्यरं, गमन करितें जे तें.	इयतीत्यरं. शी प्रार्थी गमन करितें जे ते
५६	७	इयतीत्यर्यं	इयतीत्यर्यः
५७	१२	नित्यलर्गदं.	नित्यलर्गदः
५८	६	अलतीतिअ ल अलचासा पर्कश्चअलर्कं. अलमस्यतइ तिवा	अलतीतिअ ल अलचासा पर्कश्चअल र्कः
६५	९	गतिअ. ननु रलेला	क्षिप्तसुधाक्षि र्णकृतस्य संग णकेलेला
	१०	अव्यत्यनेने स्वचनं. रहा	अव्यतइत्यव नं, वक्षुणजं

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
		दिहीतें हेजे णें करून तें	तें.
६२	६	अवतिइत्यव मः, हिंसा कि या याचना करि तो जो तो. कृ.	अवतिआत्मा नंअयमःआप त्यातें संरक्षणा दि करितो जो तो कृ. अरधा. व क्षणादिअ.
	८	अवलंबतेस्य	अवलंब्यते
	८	स्वीकृतकरिजे तें जें	स्वीकृतिजी
	१४	समाप्तहोइजेतें	समापन
	१०	त.	स.
	१	अवतेस्य	अव्यतेस्य
	१	केले जें	करिजेलेजे
	११	अव्यनेस्या	अवतिअव्यात्
	१२	नाहों स्पष्ट हांत	नद्धं जो स्पष्ट होयिजेतां
	१	स	कृ.
	२	अवहितं	अव्यवहितं
	२	पावने	पादिजेतें
	९	होतें	होयिजेतें
	४	अशुद्धा	अशुद्धा
	१२	अशुद्धा	अशुद्धा
	१३	नविद्यतेऽत्र	नश्रीबन्धुऽत्र

पृ.	श.	अशुद्धः	शुद्धः	पृ.	श.	अशुद्धः	शुद्धः
८७	१२	आलप्यतेनेन	आलप्यते			चनकं, मनः	चनं तदेवासे
	१२	योलिजेतोजो	योलणेजें.			क्षरण होत	चनकं, मनः
८८	६	प्रकाशअथ या अयलोकन	प्रकाश			नाहीं ज्याचेवा	क्षरण होत
	११	सिद्ध झालें	सिद्ध होयजेतें			यीतें. छ. धि	नाहीं ज्याचेवा
८९	६	अवेशे	आवेशे			वधा. क्षरण	यीतें आसेच
	१	आशयनं	आशेतें निष्ठत्य त्रे निआशय नंवा	१३	१४	आन्वात	न तेंच आसे
	१	जीवनादिक्व स आशयअ थवा	जलादिनाहते ज्याचेवापीतें व		१४	आह्वानमाहूः	चनक. त.
	१०	भोजनअ.	भोजनअ.अग्नि			तस्याअयंआ ह्वयः, आह्वान	आन्वादित
	१२	अशुद्धः धा.	अशुद्धा.			जेंती आहू न	आह्वयतेनेने
९०	२	अश्नति	आसमंतात् अश्नति	१३	८	इंगते	त्याह्वयः, आ ह्वान करिजे
	५	अश्नु तइत्वा शुः	अश्नुते अश्य तइतिवाआहु शीघ्रायां तें		८	गमन जें तें	तो जेणें तोआ ह्वय. छ. ह्वेत्
	२	अश्वपुजी	आश्वपुजी	१४	९०	नद्यतीति	धा. शब्दअ.
	२	अश्वपुजी	आश्वपुजी		९०	दोधा.	इंग्यते
	३	अश्विन्यामपत्सं	अश्विन्यामपत्सं		९०	प्रकरणएवायं	गमन करितें
	४	स.	त.		१२	पारंपर्योपदेशः	जें तें व गमन
९२	३	मनोत्र आसे	मनोत्र आसे		१६	प्रदीप्तहोतो	नद्यतीति
					५	मिदीवरं	दोधा.
						प्रकरणार्थ	प्रकरणार्थ
						पारंपर्योपदेशः	पारंपर्योपदेशः
						शः स्तोत्रि	आसमंतात्सोमि
						प्रदीप्तहोतो	प्रदीप्तहोत्तुजेतो
						मिदीवरं	मिदीवरं

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
			भिजन्म का	८४	६	अस्यतीति	अस्यतइति
			लीं ज्याचे वा		६	रुच्युत्सादन	सर्वत्रास प्राप्त
			धीं तो.			करितो	होयजेतो
८१	८	आपादनंआ	आपदन आप			जें ते.	जेते. ह मेद्र
		पत्, आपादन	त्, आपदन				धा. उन्मादज
	१०	आपदनेमन	आपदनं		१३	आयतरोति	आयततेइति
		पाआपदनंवा	वि		१३	यतिधा	यतीधा.
	१०	विपत्ति प्राप्त	विपत्तिजी	८५	७	रोगशंका	रोगशंकां
		होस्ते जीणेंकि			८	कूट्यते	कूटयते
		धाविपत्तिजी		८६	३	आरालचरती	आरालेनचरती
८२	३	विश्रेय	विश्रेय		३	महानसाप्रत	महानसं कृत
	१६	आभाषते	आभाष्यते		५	रोगान्वा	अरोगान्वा
		तो.	तो. स.		१०	अग्र	अग्र
८३	७	मानभेसाधु	मनभिसाधुम्		११	आद्यतस्य	आद्यतेस्य
		मानस्य मा	नस्य नमनस्य	८७	२	आराणांस्त्री	आसमंतात्
		नस्याद्विन्मं	अमनस्यं अम			आर्याणी, आ	अर्य. आर्य आ
		आमनस्यं, मा	नस्यमेव आम			र्यं ह्य. श्रेष्ठस्वां	र्या एव आर्याणी
		नसाविपयी	नस्यं, अत. क			र्वाजास्त्रीर्वा	आसमंतात् ता
		जेसाधु तें मा	रणाचे वापी जे				अर्यं तं आर्य
		नस्य मानस्या	साधु तेमनस्य				आर्यं जी तोच
		हून जे भिन्नते	नदें जे मनस्य				आर्याणी त.
		स.	तें अमनस्य अ		३	वर्तंतइति	वर्तंते अग्र
			मनस्य जें तेंच		३	जाच्या	ज्याचे वापी
			आमनस्य. त.		८	आसमंतात्	आसमंतात्
१२		मिषुधा सेच	मलधा. धारण		९	जो तो	जो तोच

पृ	श	अशकृद्	शकृद्	पृ	श	अशकृद्	शकृद्
१११	१	उद्यज्यते	उद्युज्यते	१११	५	धीधा-अनार	दुधान्धा-धारण
	१	करितो	करिजितो		७	न	स
	२	उद्धर्तते	उद्धर्तते		९	ह-उपधा द	स-
	८	जो तो	जो तें			हअ-	
११२	५	मोडिजेते	मोडिजेते			अर्चते	ऊयते
११४	३	मत्रोपधा	मत्रोपधा	१२०	९	रक्षण	शब्द
	४	करिताहेत	करिजेतात	१२१	२	वारयति	वांचति
	८	होतो	होयिजेतो		५	उत्सृज्यते	उत्सृज्यते
११५	१	सदृशं	सादृश्य		१३	उत्सृज्यते	उत्सृज्यते
	१	उपमति	उपमिति			उत्सृज्यते	उत्सृज्यते
	८	उपरज्यते	उपरज्यते	१२२	३	मुक्तशालाजे	मुक्तिपापिजेलाजे
११७	१	मैलाजातो	मरणपाधि		१०	उपति	ओपति
			जेतो		१३	अंधकारानें	अंधकारानें
	५	करिखे	करिजेखे	१२३	६	उपति	ओपति
	१२	हीतें	होइजेतें	१२४	१	जां तो ह-पु	जो तो उत्सृ तो
	१३	पश्चत्वं मार	पश्चत्नृत्क			धा प्रसवअ	चउत्सृक त
		ण जें तो	मिजेलाजो तो		१६	ऊर्णांमि	ऊर्णांमि
११८	३	उपगतंउपाधि	उपगतउपाधि	१२५	९	उर्वर्तति	ऊर्वर्तति
	३	ह-दुधान्धा	स	१२६	४	ऋक्षोर्गंधीय	ऋक्षोर्गंधीय
		धारणादिभ				स्याः	स्याः
	४	करिताहेत	करितो		४	स-	त-
	७	धीधा अनादृष्य	इड्धा अधास		५	अर्चति	अर्चति
	९	उपाच्यते	उपाच्यते		११	अर्धमर्णास	अधमर्णानें
	१०	इर्धा-	इर्धा			प्रासहोतें	हण करिजेतें
११९	१	उपासंज्यते	उपासज्यते	१२१	=	ऋभुत्वा	ऋभुत्वाः

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१६	८	इंदिधा.	इदिधा.	१०५	७	उत्सन्नहोषि	उत्सदनजे
१७	१०	यचारुतिबी	इंद्राचें जें य			जेनें जीणेकरू	ती.
		ज आहें जा	य ह्य. यचारु			नती.	
		वें तें.	तिबीजतें. स.	१०६	२	उत्सोचनमु	उत्सवतीति
१७	४	इंधते	इंध्यते			त्सवतीतिवा	
	७	ऋच्छतिगच्छं	इच्यंते		२	उत्साहजोतो	उत्कंठेविषयी
		ति.—ऋछपा	ईरधा.				प्रेरणाकरितो
१८	१	ईषिका	इषीका				जो तो.
	३	ईषते	इष्यते		२	रुषुधा. प्र	रु. धूधा प्रे
	३	जेणें तें	जेणें तो.			सवादिअ.	रणअ. उत्सा
	८	तस्मिन्पुक्तः	तस्मिन्उद्युक्तः			पुईधा. ईशान	ह.
	९	एषणमीज्यते	एषणमिज्यते			१अ. प्रसव.	
१९	३	क्षेपण	कंपन		३	उत्सहतेनेने	उत्सह नउ
१००	२	करितोजो	करित्येजीती			त्ससाहः, उ	त्साहः, उ
१०१	८	तें.	तें. त.			त्साह पावतो	त्साह जो तो
	११	उच्यते	उच्यंते.			जेणें तो.	
	११	करितात	करिजेतात		५	त्साहवर्धनः	उत्साहवर्धन.
१०२	४	विद्यमान	विद्यमानहोइ		७	त्यागिलें	त्यागिजेलें
	८		जैतो		११	उदगत	उदगत
	५	बोलिजेतेंजें	बोलणेंजें		१३	स.	रु. दुधासूधा
१०३	२	करितो	करिजेतो				धारणअ
	९	होनें	होषिजेतें	१०७	७	वांधिलें	वांधिजेलें
१०४	५	उत्तमंग	उत्तमंश्च	११०	१४	उद्यांश्चते	उद्याचते
१०५	७	उत्सद्यतेनया	उत्सदनं	१११	१	उद्यज्यते	उपुज्यते

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१४५	१	शोभा ह्य. वि	वित्ताव कर्ता			जो तो.	प पावतो तो.
		स्ताय तो.	तो. स.				रु. हृष. विसै
	२	स.	त.				पञ.
	११	बंधधा.	बंधधा.	१४९	१	करं च कश.	करं च श.
	११	होतें	होयिजेतें		५	तो	तो. स.
	१२	कर कर शब्द	कर कर था प्र	१५०	४	करुणं	दया करणं
		करणारी	माणें शब्दित		५	रेट्टधा.	रेट्टधा.
			होयिजेत्ये		८	स.	त.
१४६	१६	इच्छितो	इच्छिजेतो	१५१	४	कर्जतीति	गर्जतीति
१४७	५	रु. कटेधा-आ	स.		९	स.	त.
		यरणञ.			१०	ऋधा.	ऋधा. गतिञ.
	७	करंजयति	करंजयती	१५२	६	देणारं	देणारी
	७	करंजश.	करजश.		१०	गर्वं गर्वं करि	दर्पित होतो
	९	रेट्टधा.	रेट्टधा.			जेतो जेणें क	जेणें तें.
	१०	टाकिजेतें	टाकितें			रुत्त तें.	
	१०	रु. करणञ.	रु. डुरुन्धा.	१५४	५	मंदयुक्त	मदयुक्त
		विहोपञ.	करणञ-२रु.		८	होतें	होयिजेतें
			धा. विहोपञ.	१५६	३	आपते	आपते
१४८	३	तोयं तदन्स	तोयं यस्याः		३	होयिजेतो	होयिजेत्ये
		स्याइति	सा		५	दुःखानें परा	गणनाचगम
	२	त.	स.			एन जो	न करितो जो
	७	हस्तानें	हस्तातें	१५७	५	पापतात	पाविजेतात
	८	ज्याचा योगानें	ज्याचा योगानें	१५८	१	कल्पं	कल्पं
		विहोपक्रमतो	विहादि विसै		३	प्रणतीति	अनितीति

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
१२९	५	एकपिंगं	एकपिंगं	१३०	१	कष्यते	कद्यते
१३०	८	इतिवर्णान्	एतिवर्णान्		९	कृ.प्रोद्यथा प	सं.
	१४	लक्षिजेतो	लक्षितो			र्चासिअ.	
	१५	एलाबालु	एलबालु	१४०	१०	कटि.लुवि	कटिल्ल
	१५	तैत्र एलया	तैत्र एलया	१४०	१०	कृ.अधा.ग	त.
		लुक	लुक.त.			निअ.	
१३१	४	निश्चयार्थमि	निश्चयार्थमि	१४१	४	पावतो अथ	पाधिजेतो अ
		त गमन कर्म	षयक गमन			वाधिणलाजा	यथा वचन क
		तो जो	जें			तो	रिजेतो
१३२	३	इराआमः	इराआपः		५	कंदोलवीणा	कंदोलवीणा
१३३	२	संधीभूत	संधीभूत			शब्दाप्र.	शब्दाप्र.
	२	राहतात	राहतो	११	जो तो. कृ.अ	जोतो कदंब	
	३	प्राणनअ.	प्रापणअ.			विधा. शब्दअ	तोत्र कदंब
	१३	ऊष्यते	उष्यते			कदिधा.सौद	कृ.त.
	१३	पावतो	पाधिजेतो			नअ.	
१३५	१	शोभनत्वे क	इच्छिजेतो	१४२	१	करितो	करिलो
		रून राहण्या	तत्संबंधीजो	२१	५	कदति	कंदति
		स्थासंबंधीं	तो त.		१०	जीझानीती.	जीझानीतीक
		जो तो.				नकांलुतीत्र	
	६	ककुदस्तीति	ककुदस्याअ	१४३	४	पुष्टिअथवा	पुष्टिकर्मितां
			स्तीति			आह्वान क	अथवा आह्व
१३६	८	शब्द	शब्द करितें			रितो	न करिजेतो
१३७	८	स.	त.		५	होत्ये	होधिजेत्ये
	११	होनं	होधिजेनं	१४५	१	वर्णाची जी	वर्णाचा शोभा

पृ.	श.	अशुद्धः	शुद्धः	पृ.	श.	अशुद्धः	शुद्धः
१०३	२	किंचित्तुल्लं	किंचित्तुल्लं	१०१	१	पूतिपावज-	पूतिपावज-
		पतीति	पतीति	१०२	२	कुनाशयति	कुलितं नशापति
१०५	६	किलेजांतःकि	किलिंजःसए		७	वाकुंदरुः	कुंदरुःकुंदरुवां
		लिंजकः	यकिलिंजक.	१०३	१	पृथिधा-	पृथिधा-
	६	वैष्णुपाश्चून	शुद्धत्व पाश्चि		७	किंवाहर्षिं	किंवापृथ्वीचे
		झाला जो तो	जेतो जेपें तो			त	ठायीं हर्षित
		क. जनीधा.	किलिंज-वैष्णु	१०४	४	अक्षिर्यस्याः	अक्षिर्यस्याः
		उत्सतिअ.	तस्माज्जाततो	१०५	१	रुंदतीतिरुंद	रुंदतीतिरुंद
			त.			कः कुलितोरुं	कः कुलितोरुं
	११	मोजिजेतें	मोजितें			रकः	रकः
१०६	७	चाचेठायीं	जाचेठायीं		१	रुंदक कुलि	रुंदक कुलि
१०७	३	कुंकुदः	कुंकुदः			त जो रुंदक	त जो रुंदक
	४	कूल स.	कूल स.		८	संस्थानअ.	संस्थानअ. २त.
	५	कांः कूरः	कांः कूरः	१०६	१०	कुलीरः कु	कुलीरः को
	५	कूर स.	कूर स.			लीरः कोली	लीरत इति
१०९	३	कुटंनकः	कुटंनकः			यत इति कुली	कुलीरः
	७	करितो	करिजेतो			रः कुलीरः	
	१०	त.	स.	१०७	५	जंघादिकें	जंघादिकें
	११	कुठप्रति	कुठप्रति		७	वंशअथवाती	वंशतत्संबं
	११	जाची	जाचीरजीनी			र तत्संबंधीजि	धीजें अपत्य
११०	४	कुद्यति	कुद्यते			अपत्य तं	ती.
	८	कुंठिधा.	कुंठिधा.	११०	३	अक्षिर्यस्याः	अक्षिर्यस्याः
	११	कणति	कणतीति		६	कुंभूमीं	कुंभूमीं
१११	८	पूतिपाव-	पूतिपाव		८	स.	त.

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
१५८	३	प्रणति	अणति		८	इच्छिताहेत	इच्छिजेतो
१६१	१	सारस्वीं आ हेत अंगंजीवीं	सारस्वीं आहे अंगंजीवीं	१६६	१	पुष्टहोतो	पुष्टिपारिजेतो
	८	फकतइति	फकतइति	१६७	११	उत्पन्नकरि जेत्ये	उत्पन्नकरिते अथवा करिजेत्ये
१०		मूमध्य	मूमध्य	१२		तो.	तो. त.
११		कच्यतेत्रया	कच्यतेया	१६९	९	क्षेदिजेत्ये	क्षेपिजेत्ये ह।
१६३	१	कान्चेधृतंका चितं	कान्चः संजा तोस्यकाचितं		११	क. सृधा. ग तिअ.	योगप्रतसाकिजेत्ये स.
	१	शिक्ष्याचेठा यीं जं धृतक्ष स्थापितं तें.	शिक्षे आहे अधिष्ठितजा स तें. त.	१७०	६	कालेरिदंवा कालीयकं	काल्याः इदवा कालीयं तदेव कालीयकं
५		वद्ध करिजेत्ये	वद्ध करित्ये		६	जें तें.	जें तें कालीय तेंच कालीयक
७		क. अंजूधा. य भ्यादिअ.	स.		११	कवचीनां	कवचिनां
९		स्यर्शितह्य. गृ हीत आहे पृ ष्ठ ह्य.	स्यृष्ट ह्य. स्य र्शितह्य. गृही त आहे कांड ह्य.	१७१	४	जन्मा	जन्म
१६३	४	रसकादंब. रसात दत्ये	रसः कादंब. रसातें दत्ये	१७२	१	होत्ये	होचिजेत्ये
	५	फलहंसाः	फलहंसा.		१	होत्ये	होचिजेत्ये
	८	इच्छिलें	इच्छिजेले		१	पायत्ये	पापिजेत्ये
	१२	कांतारक	कांतानक. त.		६	किक्किदिपश	किक्किदिपिष
१६४	५	डुमार्ग	डुमार्गी		८	२३. पु.	२अ. पु.
					११	कपते कवनं	कवनं

पृ.	श.	अशकृद.	शकृद.	पृ.	श.	अशकृद.	शकृद.
२१०	६	स्वडित	स्वडित	२१५	२	गंधवतीनांकुली	गंधोस्यास्तीति
२११	११	क्षत्रस्यस्त्री	क्षत्रियस्वस्त्री			लीगंधनाकुली	गंधानकुलस्ये
२११	८	क्षीति	क्षूयते			गंधवतीवल्ली	यनाकुलीगंधा
२१३	१०	होत्ये	होधिजेत्ये			वाजीकुलीक्ष	वासोनाकुली
२१४	६	क्षुरा क्ष.	क्षुर क्ष.			गंधवीती.	चगंधनाकुली,
	७	क्ष. क्षदिर्या.	त.				गंधआहेजीस
		संपेषणअ.					तीगंधा गंधाक्ष.
	८	धान्यैरत्र	धान्यानिचत्र				गंधवती अशी
	८	राहताहेत	राहिजेताहेत				जी नकुलसंबं
२१५	१०	तो.	तें.				धीं क्ष. नकुलना
	१२	अस्यास्तीति	अस्याअस्तीति				वाची ती.
२१९	८	पाचनअ.	पचनअ.	२२६	६	दैंदीप्यमान	दैंदीप्यमान
२२०	६	रिचल	रिचलं			जो तो. तोजो तो	हो तो जो तो.
२२१	२	खेलतिखेल	खेल नंखे		१४	गृणातीतिगिरा	गृणातीतिगरा
		नंखानखेला	ला.		१४	कभितो जो तो	कभित्ये जी ती.
२२२	९	सेचन करितो	फलवृष्टिकभि		१४	गृधा.	गृधा.
			तो किंवा उद	२२७	६	गृधा.	गृधा.
			कानीं सेचन		९	गर्जितंसंजा	गर्जनं गर्ज. गर्ज.
			करिजे तो			तमस्य	संजातोस्य
२२३	६	गणकारी	गणिकारी		९	शब्दितझालें	गर्जन जें तो यर्त
	१०	पुछोचालनाच	पुछोचालनाच			आहेजास	पर्ज जो तो झा
२२४	२	प्रेरणअ.	कंपनअ.				ला आहे जास
	४	राहत्ये	राहिजेत्ये	२२८	३	इयगारं	इवागारं
२२५	१	गंधयते	गंध्यते		६	भिद्रुतिगीर्तवा	गीर्तते गर्मुव

पृ.	श.	अशब्द	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द	शब्द
१८९	२	कुत्स्यते	कुत्स्यते	१९१	१०	अक्षिर्यस्य	अक्षिर्यस्य
	२	पायते	पायिजेते	२००	१	एणुधा.	एणुधा.
	७	कुसूलः धान्यादिकानेषु परिपूर्णजंतैः	कुसूलः कुप्यते धान्यादिभिः कुसूलः धान्यादिकानेषु परिपूर्णहोधिजेतो जो तो.		५	पाचतो	पायिजेतो
					७	शत्रूला आमंत्रितकरिजेतो	शत्रु आमंत्रितहोतो
					९	वेणूचा आहे	वेणुआहे
					९	रु. कुधा शब्द अ.	स.
	९	कपट	कपट	२०१	७	अस्यकोयटि	अस्यकोयटि
१९२	२	करितें झालें	करिजेतें			सएवकोयटि	कः
	३	विद्येत	विद्येत			क.	
१९३	९	अनधा.	अनधा.	२०४	१	करितो जोतो	करिनेजें ते
१९४	४	केले	करिजेले	२०५	१०	हिंसन करिजेतें जें ते	हिंसन जें ते
	५	होतो	होइजेतो				
	१२	केलेलें	करिजेले	२०७	३	कुञ्चतीति	कुञ्चतीति
१९५	१२	रुषीय	रुषीय		९	कुडनं कुडप	कुडनं कुड मो
१९६	६	चाचते	चाच्यते			तइतिचाको	स्यात्तीति कुडप
	६	प्रसिद्ध जो	प्रसिद्धि पायिजेतो जो			ड.	तइतिचाकोड
	८	होतो	होयिजेतो	२०९	९	जें तें. रु.	जें तें त रु
१९७	९	पाचतो	पायिजेतो		१	उपनयनजें	उपनयनजें
	१०	शीर्षते	शीर्षते		५	कृणतीति	कृण्यते इति
	१०	होणारिं	होयिजेणारे		७	कृणतीति का	कृणनं काण
१९९	१	वर्तते	वर्तते			ण. शब्द क	शब्द जो तो
						रितो जो तो.	

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
२२८	८	गर्हतीति	गर्हतेइति	१०	श्रेष्ठ समुदित	श्रेष्ठत्वं करु	
	८	भिंदते	भिंदत		गमनाहंते	गमन करारिणा	
	१२	तो. स.	स.			दंते	
	१३	क. गलधा.	त.	१०	पुर ह्य.	पुरति ह्य.	
		स्वावअ.		२४१	६.	सुरतेइति	
२२९	१	गिल्पते	गल्पते	२४२	६.	गांचेष्टतेसः	गांचेष्टेसः
	१	गिळते	गळते		९	फल	फल
२३०	१०	आ. स्त्री.	इं. स्त्री.	२४३	१	गोधारः	गोधारः
	१२	गां वं	गांडिवं		५	गोरतिगुरतिवा	गुरतिगवतेवा
	१३	तो.	ते.		१२	कैले	करिजेले
२३१	८	वायतीति	वायतीतिवा		१२	गुफित	गुफित
२३२	१२	क. गुडधा. व	स.	२४४	३	गृत्यतेसूर्याचं	गृत्यतेइति
		ह्याअ.				द्रमसाधिति	
२३४	२	करितेजेंते	करितोजोतो.		३	ग्रहण करिजे	ग्रहण करिजे
२३५	१	वेष्टणअ.	वेष्टणअ.			ताहेतसूर्यव	तो जो सूर्यव
२३६	७	करितो	करित्वे			चंद्रजेणें तो.	चंद्र जो तो
२३७	४	ग्रह शब्दाप्र.	ग्रहशब्दाप्र.		९	ग्रामस्य तदः	ग्रामस्य तदः
	५	जो आराम	जे आराम		९	तो.	तो. स.
	१०	तो	तोच	२४६	३	ग्लानुः	ग्लानुः
२३८	६	गोः	गोः	२४७	५	तो.	तो. स.
२३९	३	दधा.	दधा.		११	हीतो जेणें	हीचिजतो जें
	६	ते.	ते. स.	२४८	११	घूर्णते	घूर्णते
२४०	६	गोपी गोपी	गोपा गोपी	११	ज्वमित जो	ज्वमित होय	
	६	उपूधा.	उपूधा.			जेतो जो	

पृ.	श.	अशतद्ध.	शतद्ध.	पृ.	श.	अशतद्ध.	शतद्ध.
२५०	३	ऋधा.	रुधा.		७	त.	स.
	९	मिवयावर्तितुं	मिववर्तितुं		१०	रूपमस्याः	रूपमस्तस्याः
२५१	९	अंचलोकृजेतं	अचलोकनक		११	चिंत्यतेनया	चिंत्यतइति
२५२			वितात		११	चिंतनहोतेजी	चिंतनजे
२५३	१	चरकायाः शि	चरकायाइव		११	जे	नी.
		वइय	शिचोयस्यतद	२६१	३	करिजेतं	करितंजेह.
	१	जीवे ती.	जावे तें.		१४	चिचतीति	चीचतीति
	१४	धतधा.	चनधा.		१२	चिलिचिति	चिलिचिलिं
२५४	१०	स.	त.		१५	चात्यते	चत्यते
२५५	३	संधींभूतहो	संधीभूतहो		१	चीयतइति	चिनोतिचीय
		तो	धिजेतो	२६२			तइतिया
२५६	१२	झालं जं	होधिजेतं जं		८	होतो	होधिजेतो
२५७	३	पक्षणाकिंवा	प्राशन		११	रुडधा.	रूडधा.
		प्राशन			१४	रुप्यते	रूप्यते
	१३	स.	त.		१५	रूर्यते	रूर्यते
२५८	१	रु. चमुधा.	त.		३	जेत्येजीती	जेत्येजीणंती.
		अदनअ.		२६३	५	चेत्यते	चेद्यते
	४	जे तें. रु.	जे तें. त. रु.		७	चितिधा.	चितीधा.
	१०	चर्मणां	चर्मिणां		८	चितिधा.	चितीधा.
२५९	७	केलाजातो	करिजेतो		९	चितिधा.	चितीधा.
	९	चेतयते	चेत्यते		१०	चितिधा.	चितीधा.
	१०	चेतयते	चेत्यते		५	ती.	ती. स.
२६०	४	चित्रकमिती	चित्राकार	२६४	७	होतं	होधिजेतं
			पारा				

पृ.	श.	अशब्द	शब्द	पृ.	श.	अशब्द	शब्द
२६५	३	छगलस्येच	छगल एचछा गलः छागल स्येच		९	जननंजन्यंवा	जनितुंयोगंवा
	३	ती	ती.स.		१०	जतुशब्दा	जंतुशब्दा
	४	आहे	आहेत	२७२	१३	स.	ए.
	६	छत्राण्यस्य	छत्राणिसस्य		१५	जंभ्यते	जंभते
		स्याः	स्याः		१	स.	त.
	८	आच्छादनही	आच्छादित	२७४	२	जमति	जमति
		तें	होयिजेतें	२७६	१३	जीर्यत्सनया	जीर्यतेनया
	११	होतें	होयिजेतें	२७७		जुग्धा.	जुधा.
	१४	जो तो.	जातो.जो तो.	२७८	७	उक्ष	उक्षा
२६६	२	चिनन्तिअ	च्यतिचिनन्ति		८	ज्वलतीति	जलतीति
		सारं	वाः सारं		९	जीर्यति	जीर्यते
	११	भेदितें	भेदिजेतें	२७९	९	अर्यजीनशा	चयोहानीप्रत
	१३	छिधिर्धा.	छिद्विर्धा.	२८०		श्चाप्रमाणे	पाधिजेलाजोता
२६८	९	आहेत फलें	आहेफल		२	होतेहें	होयिजेते
२६९	२	आहेत जंघा	आहेजंघा		१०	रूपाधीधिद्य	तृत्यादिरूपा
		जाचा	जाची			मान जें तें.	र्थजो तें.
	८	आहेत	आहे	२८३	११	जुपतेजुष्य	जोपतेजुष्य
२७०	७	गम्लृधा.	गम्लृधा.			तिवा	तेवा
	१४	जननमर्दय	जननंतम		५	चीचाप्रकारे	झीयाप्रकारे
		ति	दंयति		८	जो तो. इत्या	जो तोरिदृप्त
	१०	आ. रूची.	ई. रूची.	२८४		दि	तांचा इदृप्तक
२७१	९	जनी	जन्यंजनी	२८५	७	डमेति	डमिति
						तडपते	ताडपते

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२८६	१५	पांडित	पाडित	२९८	३	मृजुधा.	मृजूधा.
२८९	९	तरत्यनेन	तरंत्यनेन		८	होताझाला	होधिजेताझा
२९०	२	अपूर्वोद्येक्षा	अपूर्वोद्येक्षा			जो	लाजो तो.
	४	होत्ये	होधिजेत्ये		१०	तुंभः	तुभः
	१४	तस्सधा.	तस्सधा.		१०	तुंभधा.	तुभधा.
२९१	११	चामंचरसंच	तामंचतवर	२९९	१	तुनोतीति	तोतोतीति
			संच		१	रु. तुरधा. ल	स.
	१३	तमीस्यां	तमीस्यस्यां			रणअ.	
२९२	२	जो नो. रु. कु	जो तो ताम्रकु		३	तुनोतीति	तोतोतीति
		दृधा. तापनअ	दृ तोच ताम्र		३	करणारा	करिजेतो
			कुदृक. न.	३००	१०	याधनीं	योधनीं
	९	तरुण्यचा	तरुणाचा	३०२	७	स.	त.
२९३	४	दंतमस्य	दंतमस्य		८	नी.	नी. त.
	३	तालमूलं.	तालइवमूलं	३०३	१०	तूर्यं सुरजादि	तूर्यं सुरजादि
२९४	१	नितिस्तने	नितिस्तने	३०४	९	रक्षण करिजे	रक्षण किंवा
	१	सहन करिजे	सहन जें			लें जें	रक्षण करिजे लें जें
		त्ये जी		३०५	६	तृतीयाद्योव	तृतीया योवना
२९५	३	होतो	होधिजेतो			नारव्या	ख्या
२९६	३	तिल्यने	तिल्यते, नेन		१०	त.	रु. गम्लुधा. ग
	३	जो तो.	जेणें तो.				तिअ.
	८	स.	रु. वृधा. तर	३०६	९	ती.	ती. स.
			णअ.		६	इतिविपिष्टं	इतिविष्टं
२९७	११	रु. वृधा. अ	स.	३०८	४	सराअन्त्य	सरासंजाता
		यनअ.				स्येति	अन्त्यस्येति

पृ	श	अशब्द	शब्दः	पृ	श	अशब्द	शब्द
३१०	४	त्सरा आहे	त्सराशालीआहे	३११	९	दीपिधाः	दीपिधा
	४	संज्ञमअ २	संज्ञमअ. २त		१०	दीपे	दीपे
३११	२	दश्यते	दश्यते		१२	तन्मयं	तन्मयं
	२	होते	होयिजेतें		१२	ती.	ती त
३१०	८	दंडानें	दंडातें	३२०	२	जी ती.	जीती. त
	८	प्रतिष्टंभनअ	प्रतिष्टंभनअ		७	स्पृष्टुं	स्पृष्टु
३११	१४	दक्षधा.	दक्षधा		८	कुलति	कूलति
३१२	४	स.	ए	३२१	६	अविष्टगंध	अनिष्टगंध
३१३	१३	होतो	होयिजेतो		७	दुर्गंच	दुर्गस्य
३१४	६	क्षयअ.	उपक्षयअ.		१०	अंधः कर	अंधकार
	१२	दाडिमपुष्पं	दाडिमद्वयपुष्पं	३२२	९	दुष्टु	दुष्टु
३१५	४	खंडितहोते	द्वयादिदेयिजे तेचखंडितहोते	३२३	१	होतें	होयिजेतें
	१०	देचभितो	देचभिजेतो		६	होतो	होयिजेतो
	१४	दोधा	दोधा		९	होत्ये	होयिजेत्ये
३१६	१५	जेंतें.	जेंतें त.		१०	करिजेते	करितो
	१५	झालेलो	झालेलें	३२४	१३	पाहिलें	पाहिजंले
३१७	१	दाशत्यस्यै	दाशत्यस्यै		२	करिजेतें	करितो
	८	दिशतीति	दिश्यतेइति		७	छिद्यते	छंद्यते
३१८	८	कीतिर्यस्य	कीतिर्यस्य	३२५	८	तदेदेव	तदेव
	९	सीदति	सीदति	३२६	१२	दिशति	दिशति
३१९	१	त.	स		१५	देवत.	देवत त.
	५	दीधीतेदीयते	दीधीते	३२७	१४	जाचेदारी	जाचेदारी
	९	होत्ये	होयिजेत्ये		१	पावतो	पाविजेतो
					६	घोतते	घोत्यते

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
३४१	४	करितें	पाविजेतें	३४१	१	शब्दानें धनि	शब्द जो तो
	५	फ्रष्ट	धस्त			करितो जो तो	
३४२	१	प्रहरण	प्रेरण		३	नसहतेइति	नसहइति
	३	नज्जते	लज्जते		८	नभ्यते	नभते
	४	नज्जते	लज्जते		८	संबंधहोतात	संबंध होधियेतात
	११	विदार	विदारण	३५०	३	जो तो. कृ. च	जो तो नराच तो
३४३	१	नज्जतेस्म	लज्जतेस्म			मुधा. अदनअ	च नाराच. त
	२	नज्जते	लज्जते		४	स्वत्यो नाराचो	स्वत्यो नाराच.
	४	नटत्यनेन	नटत्यनेन			नाराची	सेव नाराची
	४	नटन	नटवा		१०	स.	स्त्रीप्र.
	५	पवरी	पंवारी	३५१	१४	निकृष्यते	निकृष्यते
३४४	१२	करितो	करिजेतो	३५२	४	करितो	करिजेतो
३४५	४	नमस्था प्रकृ	नमः प्रकृति		५	निर्जायते	निर्जायते
		तिफधा.	रुधा.		५	करितात	करिजेतात
	७	होतें आहे	होधिजेतें		१०	निकुरंबं तदे	निकुरंबं
	७	ग्राम ह्य.	ग्रापण ह्य			य निकुरंबकं	
३४६	३	होतें	होधिजेते		१२	केला	करिजेला
	४	नत्वतेत्र	नत्वतेत्र	३५३	१०	करिजेतो	करितो
	६	करित्वे	करिजेत्वे		११	पूर्वक अनुग्रह	अनुग्रह
३४७	९	अनेनेति	अनेनेति वा	३५४	५	करिजेतो	करितो
३४८	६	स्रगंधि	स्रगंध		६	निर्जायते	निजायते
	९	नडपते	नाडपते		१०	नियमेन	नियमें
	९	पावणास	पाविजेला		१२	होतो	होधिजेतो
३४९	१	शब्दं नदतीति	नदनंनादः	३५५	२	पावती	पाविजेती

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध	पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
३५५	८	निधानंनिधान	निधनंनिधन	३७१	१२	लिम	व्यक्त
३५६	११	अभ्यस्तजे तं-म्लाथा	अभ्यस्तकरि जेल्लेजेंते म्ना		१२	त	हु पविधा व्य कीकरणअ
३५७	५	यूधा	युधा	३७२	४	पचन	पचन
	१२	अवधा	अवग्रहा	३७३	२	पच्यते	पच्यते
३५८	२	करिजेतो	करिजेताझ ला		३	पिजते	पिज्यते
	३	चेष्टाया	चेष्टा	३७७	१	पिज्यत	पिज्यते
३५९	२	जिकिता	जिकिजेला		५	जासता त	जासतो स
	८	होताहेत	होधिजेताहेत		५	स	त
३६०	१	करिजेतें	करितो		३	पत्रमेव	पत्रमिव
३६१	८	होनात	होधिजेनात		७	इतिपथा	इतिपथा
	३	निवर्त्यते	निर्वर्त्यते	३७९	१४	रु धुडा धा	स
३६३	५	निशा	निशानां		१५	रणअ	करिजेतो
	८	शेते	शेते	३८१	७	करितो	करिजेला
३६४	१	निफासि	निफासिजेतो	३८२	५	रुधा-	रुधा
	३	सहणारे	सहर्जेते		१२	परिषनामा	परिषरात्ष
	५	निष्ठतीति	नितिष्ठतीति		७	योग	२परिषनामायोग
	९	शुद्ध झाला	शुद्धिपाविजे	३८४	७	पश्चिधा	पश्चिधा
		जो	ताझालाजो	३८५	४	सघर्षणा	सघर्षणा
३६६	१	चीन्धा	चिन्धा		१२	परिष्कृतः	परिष्कृतः
	१३	निळा	नीला	३८७	१	वहतीति	वहतीति
३६८	१४	शसतीति	शसतीति	३८८	६	पर्णान्वतीति	पर्णान्वस्यतीति
३७१	१२	पकते	पचते	३८९	१	पर्यवसान	पर्यवस्थानं

पृ.	श.	अशकृद्.	शकृद्.	पृ.	श.	अशकृद्.	शकृद्.
३८९	२	होतें	होधिजेतें	४०२	८	तो.	तो. त.
	३	इणधा.	इषधा.		२	पिंडिधा.	पिडिधा.
३९१	१	निर्मस्त्यत्वेन	निर्मस्त्यत्वेन		३	पीड्यंते	पिंड्यते
	१	पुनीनीतिप	पुनानीतिप		४	पीड्यंते	पिंड्यंते
		चित्रकं	चित्रंतदेचप	४०४	८	पिंशतीति	पेशतीति
			चित्रकं		९	पिंशतीति	पेशतीति
	१	जेंतें.हं. पूञ्	जेंतें पचित्रतें		९	पिंशिधा.	पिंशिधा.
		धा पवनअ.	चपचित्रक.त		१०	पिंशतीति	पेशतीति
	७	पष्ठवाट्	पष्ठवाट्		१४	पिठत्यत्र	पीठत्यत्र
३९२	७	पाटलं	पाटत्	४०५	२	पीडयति	पीडयते
	८	तो	तो. त.		२	दुःखादिसं	दुःखजेंती
	१२	बोलणारी	बोलिजेत्यं			शुक्तकरित्ये	
३९३	४	केलाआहे	करिजेलाआहे			जीती	
३९४	१३	स.	त.		४	दारुचस्य	दारुचस्य
३९५	१	ह्र अन्धा.	त.		१०	करणाशी	करणाशी
		सातत्यगम		४०६	८	अचदान्नअ.	अचदारणअ
		नअ.			१०	संधीभूत	संधीभूत
३९७	१०	अस्तीतिपाशि	अस्तीतिपाशि		१०	पिंजिधा.	पिंजिधा.
३९८	८	परिह्वयते	परिह्वयते	४०८	२	स.	ए.
	८	ह्र. ह्र. धा. ह	त.		३	प्राप्तजें	पाधिजेतें नें
		रणअ.			४	अधिवाच प्रा	अधिवाचका
३९९	२	पृश्यते	स्पृश्यते			प्तजे	पाधिजेतें जें
	११	केला	करिजेला		९	स.	त.
४००	६	पिच्छधा.	पिच्छधा.	४१०	८	दाशंति इति	दाशंतिपमिति

पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध	पृ	श	अशुद्ध	शुद्ध
४१५	४	आहा	आहायस्य	४३५	९	गायन	प्रगायनअ-
४१२	५	तो.	ते	४३६	२	प्रच्यन्वतेस्म	प्रच्यन्वतेस्म
४१३	१०	जीची	जीती		३	पृच्छते	पृच्छ्यते
४१६	११	पेडतीति	पेत्तीति		५	श्रयति	श्रयतिस्म
	११	पिडिधा	पिटधा		७	प्रहतीति	वहतीति
४१७	१	पिशतीति	पेशतीति	४३८	९	पूञ्धा	पुञ्धा
४१८	८	मस्तारावर	मस्तकायर	४३९	११	प्रहीयते	प्रहियते
४१९	२	निमाणार्थ	निर्माणार्थ		१२	प्रहीयते	प्रहियते
	९	प्रकुप्यते	प्रकुप्यते		१३	प्रहीयते	प्रहियते
	११	करणार्थजी	करणार्थजे	४४०	९	प्रागोभव.	प्राग्भोभवः
४२०	१३	प्रचलासा	प्रचलाया	४४२	११	अनुकूल्यायां	आनुकूल्या
४२१	६	प्रच्छर्दन	प्रच्छर्दन			ने	र्थाते
४२५	२	अवष्टव	अवष्टम	४४३	६	प्राभृयतेस्म	प्राभ्रयतेस्म
	२	प्रतिबधपादि	प्रतिबधन	४४४	४	प्राश्यते	प्रास्यते
		जैलाजो	जै		५	प्रसज्जते	प्रसज्यते
	५	प्रतिष्णान्वित	प्रतिष्णान्वित		७	प्रसीदति	प्रासीदति
४२७	२	ईषधा	ईक्षधा		७	होधिजेते	होतें
४२८	५	प्रीयते	प्रतीयते	४४५	७	पावता	पाधिजेता
	११	सत्यक्तकवि	निराकृती		११	प्रेरयते	प्रेरयते
		जैलाजो	जो		१२	प्रेरयते	प्रेरयते
४२९	६	प्रमातफलजो	प्रमातीमांशा	४४६	१०	तस्येन	तस्येव
			श्रयजो	४४८	७	पलधा	फलधा
४३२	३	होणारा	होधिजेतो	४४९	११	फाल्गुन	फाल्गुनिक
४३५	९	प्रकटिधा	प्रकृतिकधा		१२	स्फयीधा	स्फायीधा

पृ.	श.	अशकृ.	शकृ.	पृ.	श.	अशकृ.	शकृ.
४५०	२	त.	स.	४६४	१२	भंगार्चें जें फ	नाशनजें फें
४५१	४	वोघलिजेंतें	वोधिजेतेंजेंतें			रण ती	ककृत ती.
४५२	१६	एणुतीति	एणुतेइति		१२	भगप्रकृति	भजां धा. अ.
४५५	५	यष्कयोस्तीति	यष्कयोस्था अस्तीति			कथा. करण अ.	मर्दनअ.
	८	वहधा.	वहधा.	४६५	१२	तो.	तो. स.
४५६	२	त.	स.	४६६	१	भंदतइतिभ	भंदतइतिभ
	६	केलेलें	करिजेले			द्रं मद्रं फराती	द्रः सन्वासी
	११	सकाचयति	संकोचयति			तिमद्रः सन्वासी	
४५८	३	अवस्था	अवस्था	४६७	३	भज्यंतें	भज्यंतें
	३	स.	त.	४६८	१	भाधिकं	भाधिकं
४५९	१३	क्षेपणअ.	क्षेपणअ.	४६९	१०	मुनीनी	मुनीनी
४६०	२	त.	स.		१३	वात्यलेना	वात्यलेनाम्
	८	वुध्यतइति	वध्यतइति			स्तीति.	स्तीति
	८	अ.	अ. बांधलेला.	४७०	३	रु. मल्लधा.	त.
			अ. पु.			हिंसाअ.	
	११	जाणणारां	जाणिजेतो		५	शालें	होधिजेतें
४६२	११	त.	स.		८	भाषित	भाषित
४६३	७	तादृशप्रकां	तादृशप्रकांड	४७१	८	भाषयव	भाषयव
		उत्वात्वाहं	लाघस्याःसा	४७४	१२	सेव	सेव
		णयष्टिका	धाहणयष्टि का	४७५	७	भूष्यतेनया	भूष्यतेइति
	७	त.	स.		७	अलंरुतहो	अलंरुति
४६४	१३	भगस्य करणें	भज्यतेनेन	४७६	७	तो जीणें ती.	जी ती.
						होतो	होधिजेतो

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४७६	११	पावतात	पाविजेतात	४९१	१३	मृड्धा ह्या	मृड्धा ह्यागअट्ट
४७७	२	विमत्सस्मात्	विमोत्सस्मात्	४९२	५	वाज जो	वाजतो जो
	५	मोगवती	मोगावती	४९३	६	आहेत	आहे
	११	मूनीणि	मूरिणि	४९७	१३	व्यवहित	व्यवहत
	१२	मूण्यां	मूर्यां	४९८	१०	स.	स्त्रीप्र.
४७९	१	म्येषथा	म्येषथाः	४९९	३	तो.	तो. त.
	१	केलेला	करिजेला		८	रुतःमाधवक.	निर्मितःमाध
	१	रुःमकिधा.	स.				वः सएवमीध
		मंडनअ.					पकः
४८०	३	मरिधधा.	मरयधा.		८	जो तो. त.	जो तो माधव
४८१	८	मंठः	मठः				तोच माधवकत.
	११	बांधला	बांधिजेला	५००	१५	कूर्यते	कूर्यते
	११	मंथधा	मंथधा		१५	शीकू	शीक्य
४८३	११	श्रेणीरत्रास्ति	श्रेणीअत्रास्ति	५०३	२	महिष्यास्त्रीचे	महिषी स्त्रीचे
४८६	२	सः	त.		२	तो.	तो. त.
४८९	१	मंथिनी	मंथनी		८	नास्तिक	नास्तिकता
	२	मंथतं	मंथते	५०४	५	डुकुञ्जधा.	डुमिञ्जधा.
	३	मंथेधा.	मंथधा.	५०५	१३	मोदते	मोदते
४९०	२	मिनीचते	नीचते	५०६	७	सूपधा.	सुषधा.
	१०	कविती	कविजेतो	५०७	३	अच्यक्त	व्यक्त
	१०	सारिखीआ	सारिखीप्र	५०९	१	सूपतीति	सुषतीति
	१२	हे प्रतिमाज्जी	तिमा		१	सूपधा.	सुषधा.
४९१	११	रुःमकं. सो	न	५११	२	मृतेनरुनातो	मृतेनरुनातो
		त्रधा ग्रहणअ.				मृतेरुनातः	मृतरुनातः

पृ.	श.	अशकृद्.	शकृद्.	पृ.	श.	अशकृद्.	शकृद्.
५११	१०	मृत्यते	मृद्यते	५२२	७	स्कंद	स्कंध
	१४	मर्दिताजात्ये	मर्दितकरिजेसे		१०	वाहतो	वाहिजेतो
५१३	१	करिजेतो	करितो	५२३	३	पाण्याचा	पण्याचा
	७	बांधलेला	बांधिजेला		७	होयिजेताहेत	होताहेत
	१०	मेलनंमेल.	मेलनंमेल		७	होयिजेतो	होतो
		सएवमेलकः	क. यद्दामेल		८	त.	स.
		संगमजो तो	नंमेलःसएव	५२५	१२	रक्षति	रक्षंति
			मेलकः संग	५२६	१३	करिते	करिजेते
			मजो तो. यद्दामेल	५२८	७	रसिकः	रशिकः
			मेलनजें तोमे		१३	होते	होयिजेते
			लतोचमेलक	५२९	२	रभते	रभ्यते
	१२	मिघतीति	मेघतीति		३	रभते	रभंते
५१६	१३	ज्याकारणा	ज्याकारणा		५	होत्ये	होयिजेत्ये
		स्तचक्षणणा	स्तच तें.	५३०	१	संधीघृत	संधीघृत
		रें तें		५३१	७	रायति	रायते
५१७	१३	रुक्तेच्छधा	स.		१०	राक्षसइयं	रक्षंसइयं
		गहादिअ			११	रंकोर्षिवं	रंकोर्भव
	१४	वाछिजेते	संकुचित्तीते		१२	होतो	होयिजेतो
५१९	१	यचनीच	यचानीच	५३२	१३	करितात	करिजेतात
	१४	जो तो धानू.	जो तो घाचन	५३३	१३	राधअत्र	राधोत्र
		श प्र.	तोचघाचनक	५३४	३	रमति	रमयंति
			त.		४	मेवरा मणी	मेवरा मणीचकं
५२०	१	तें	तें. त.			यकं	रमणहोयिजेतेतें
५२१	१	तें.	तें. स.				मणीय तेचराम

पृ.	श.	असुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	असुद्ध.	शुद्ध.
			णीच तेंचरा				छेदनजेंतें.
			मणीचक	५४४	५	ती.त.	ती लहा तीच
५३५	८	कथयति	कथयति				लाहा. त.
	९	झालें	पाधिजेले		१२	होतें	होधिजेतें
	९	प्रस्तुत	प्रस्तुत	५४५	३	लस्यतइति	लालस्यतइति
५३६	१	जो तो.	जो तो रुक्म		५	अप्रसन्नता	प्रसन्नता
			कार तोचरु		१२	होतें	होधिजेतें
			रुमकारक.	५४६	६	जो तो.	जो तोलिसतो
	१४	अरुच	अरुच				चलिमरु
५३७	१	करितें	करिजेतें		१२	लुभ्यतीति	लुभ्यतेइति
	८	जाहलें	होधिजेतें		१२	करितो	करिजेतो
	१४	रीणातीति	रिणातीति	५४७	५	करणादें	करिजेतें
५३८	१	रीणातीति	रिणातीति		५	लुब्धा	लुब्धा.
	४	रेचतेविंध्या	रेचतेइतिरे		८	लिहिलीजाले	करिजेले
	४	दौजातारेवा	वा		१२	होतो	होधिजेतो
			लरितवेगेंक	५४८	२	तो.	तो. त.
			रुतगसनक		१३	लुभधा.गार्ध	सना लुब्धा.
			रणाबीजी ती			अ	छेदनअ.
			रु रेवृथा ह्यग	५४९	१	लुभधा	सना. लुभधा.
			तिअ		२	लोष्ठं लोष्ट	लोष्ठं लोष्टती
५४०	२	रुमायांसव	रुमायांसव		२	तीतिलोष्ठं	तिलोष्ठं
५४१	५	रुगेधा	रुगेधा.		२	लोष्ठधा.	लोष्ठधा.
५४४	१	धान्यादिछेद	लूपनेइतिल		३	लोष्ठ नोष्ठा	लोष्ठ लोष्ठा
		नजेंतें	वनं, धान्यादि			लोष्ठा लोष्ठा	लोष्ठा लोष्ठा

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
५४९	३	तो.	तो. स.			लतो जो तो.	असें करितो. जो
५५१	११	बन्धते	बन्धते	५६५	३	त.	रु. अलपा. प
	११	व्रजधा.	व्रजधा.				र्यभिअ.
	११	करितो	करिजेतो		४	बन्धः	बन्धः
५५४	१३	पेरलें जातें	पेरिजेतें		५	बन्धः युक्तिः	बन्धः युक्तिपंस
५५५	१	जलद्युद्वीरण	जलाद्युद्विर		५	बाणीची जी	बाणीचें आदेश
		जो तो.	ण जें तो.			युक्ति तो.	युक्ति करत जासी
	१	दुसपधा.	दुसम्धा.	५६६	४	बादीमलतीति	बादीआअलतीति
	१	उद्वीरणअ.	उद्विरणअ.		४	भागाते व्यास	भागातें आसमांता
	१	करणअ.	वरणअ.			करित्ये	त व्यास करितें
	११	होतें	होधिजेतें	५६७	११	वाचति	वाचते
५५७	१	वरिला	वरिजेला		१२	उत्सन्न	विद्यमान
	३	होतो	होधिजेतो	५६८	३	बनायुः	बानायुः
५६०	४	अपलक्षते	अपलक्ष्यते		७	व्याप्यते	वाप्यते
५६२	६	उष्यते	उष्यते	५६९	१	आच्छाद्यते	स्वीक्रियते
५६३	१	बसनंचभिरं	बसनंचभिः		१	तृप्तकरिजेतें	स्वीकृतकरितें
			तंरातीनिबभिरं		१०	वरण	वरण
	१	स्तंभितहोतें	स्तंभनातें अ	५७१	४	जो तो.	जो तो. त.
			हण करितें		११	बनुधा.	बारनुधा.
	२	तो.	तें.	५७२	४	पुष्यतीति	पुष्यतीति
५६५	८	करिजेतो	करितो		४	तो.	तो. त.
	३	कुत्सितंबहु	बानां अलती	५७४	६	व्यकासीदिनि	व्यकासीति
		भाषते बान्वा	तिवाचालः		६	होता	होधिजेता
	३	निंचयहृद्यो	बाणीतें सुचे	५७८	१	करितात	करिजेतात

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
५७९	७	पावतो	पाविजेतो	५८७	७	लोचन	लक्षणा
५८०	९	करित्ये	करिजेत्ये		१०	विक्रपते	विलप्यते
५८१	२	विद्वेषतीति	विद्वेष्यतेइति	५८९	२	तें.	तें. स.
	५	प्रेषणअ.	पोषणअ.	५९०	४	विशते	विशरते
	९	विधुनन	विधुननं		७	देविजेतेंजें	दानजें
	९	धुञ्जधा.	धूञ्जधा.	५९२	२	काने	कारानें
	१३	विधुननअ.	विधुननअ.	५९३	२	विष्णुपदोहा	विष्णुपदंभसा
			कपणें.अ.न.		२	विष्णुपदापा	विष्णुपदाने
५८२	१	विधुननं	विधूननं		२	सूनउत्सन्न	संघीउत्सन्न
५८३	२	शक्तो	शक्त्यो			झालीजी	जी
	३	ग्रहीतुं	ग्रहीतुं		१३	सृष्टधा.	सृजधा.
	३	ग्रहण	ग्रहण	५९४	१	प्रस्रण	प्रसरण
	८	णिञ्जधा.	णीञ्जधा.		४	झालें	पाविजेलें
	९	होतो	होयिजेतो		११	विन्मापयतीति	विन्मयनं
	१३	स्वरोब्रैति	स्वराअब्रैति		११	आश्चर्ययुक्त	आश्चर्यजे
५८३	१	विपण्यते	विपण्यते			करितोजो	
	९	होत्ये	होयिजेत्ये	५९५	३	विस्त्रस्यते	विस्त्रम्यते
५८४	१	करिजेतो	करिजेला		१०	हसधा.	हसंधा.
	११	होतें	होयिजेतें	५९६	९	तस्रधा.	तसिधा.
	१२	असतो	राहिजेतो	५९७	१	बंधंइति	बंधतइति
५८५	६	विशिष्टंअपं	विशिष्टंभीतं		४.	विपक्षिणं	विपक्षिणं
	८	होतो	होयिजेतो	५९९	६	रक्षणा तें	रक्षणा होतें
५८६	१२	शब्दकरितोजे	विशेषंकरून	६००	९	करिजेते	करितें
			जोशब्द		१०	संधीसृत्	संधीसृत्

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६००	१२	स.	त.	६०१	६	अस्यते	अस्यते
६०२	५	कैलीजात्ये	करिजेली		९	पाद्य	षाद्य
	९	होतेतें	होधिजेतें तें.	६१०	१२	व्याप्तकरितें	व्यापिजेतें
६०३	२	कैलीजात्ये	करिजेत्ये	६११	६	व्याहृत्यते	व्याहृत्यते
	५	ती	तीवेधनीती		१०	केले	करिजेले
			चवेधनिकात	६१२	१४	घृतते	घृत्यते
	११	वेदतीति	पेलतीति	६१३	६	कटक	कंटक
६०४	३	कैला	करिजेला	६१४	४	होतो	होधिजेतो
	१०	करितो	करिजेतो	६१५	२	होतो	होधिजेतो
	१२	झालेंजें	होधिजेतेंजें		४	अस्या	अस्याः
६०५	७	वेंजंती	वेंजयंती		७	रोग	रोग
	१४	निवृत्तं	निवृत्तं		१०	ती.	नी.त.
६०६	१	मृगादि	त. मृगादि	६१६	१४	स.	रु.
	२	वेतनेजीषति	वेतनेनजीषति	६१७	६	खुरः	खुर
	३	विगतातरणं	विगतंतरणं		७	ऋणाति	रिणाति
	१०	विधेय	विधेयः		७	रिधा.	रीधा.
	१०	विधेयः	वेधेयः		८	जें तें	जे तो.
	१२	तें.त.	तेंदिनीततेंच	६१८	१३	त.	स.
			येंनीतक.त.	६२०	८	आहेजाचा	आहेतजीचा
६०७	३	निर्यातं	निर्यातनं	६२१	९	शंस्यते	शस्यते
	१३	विसरणः	विसारिणः		१०	होतें	होधिजेतें
	१३	होतें	होधिजेतें		१२	माष्टीति	माष्टीति
६०८	१	होत्ये	होधिजेत्ये	६२४	११	शातकींशं	शातकींशं
	४	सूचविषो	सूचविणारा		१३	स.	त.

पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.	पृ.	श.	अशब्द.	शब्द.
६३५	८	शार.	शारिः	६३७	८	शोफा	शोफाः
	८	शारोन्मस्य	शारोन्मस्य	६३८	१३	सैव	सएव
६३७	५	शिक्षोस्थितं	शिक्षं संजात	६४०	५	श्रुतिर्धा.	श्रुतिर्धा
			मस्य	६४१	७	इतिश्रवणा	इतिश्रवणी
	५	शिक्ष्यान्वेदायी	शिक्षं संजात				अतिशयेनश्र
		स्थापितं जं	आहे जास		७	ती.	वोवतीश्रविद्या
	११	क्रीत	क्रीत				तीश्रवोवतीअ
६३९	५	कारकजीती	कारकजीती				तिशयेकरून
	८	श्रियते	श्रियते				जी श्रवोवतीती
६३०	६	शिल्पतीति	शिल्पतीति		८	आश्रुधा.	आधा.
६३१	६	करितो	करितांशाला		८	चाकरी	ताकरी
	६	कनपाचा	केलेला	६४२	८	देणारंजेंतें	देणारं आहेक
६३२	१०	शुधा.	शुधधा				लजाचें तो
६३३	२	शोचंति	शोचति	६४३	११	शाण्डधा.	शोण्डधा.
	५	शोचंको	शोचतीति	६४५	१०	करितो जो तो	करितें जें तें
		तीति		६४६	१०	पडजः	पडुः
	५	दुःखश्रुधाक	इंशुचिर्धा	६५०	२	संसिध्यति	संसिध्यते
		रणअ.	इतीजावअ		११	स्फुद्यते	स्फुद्यते
	११	पापातें	पापातें	६५२	१	समानां	समानं
६३५	१	स्राषि	श्राषिः		५	जोजित	योजित
	३	आहे	असे	६५५	४	संखं	सखं
	१४	मोजलें जाते	मोजिजेंतें		१	सदाः	सदा
६३६	२	श्लेनरुतं	श्लेनआस	६५७	१३	करितें	करिजेंतें
			मंतादरुतं		१४	हुदाश्रुधा.	हुदाश्रुधा.

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
६५८	४	झाला	होधिजेला	६६५	१३	होधिजेतें	होतें
	७	केला	करिजेला	६६६	२	होताहेत	होधिजेताहेतः
	९	संतिविशंते	संनिविशंते	१२	संचर्ते	संचर्तते	होधिजेतें
६५९	२	शब्दते	शब्दयते	१२	होतें	होधिजेतें	
	३	होनो	होधिजेतो	६६७	३	सम्यक्वेत्यन	सम्यग्विद्वत्
	९	सभर्तका	सभर्तुका			या	नया
६६१	१०	संधीभूत	संधीभूत	६६९	१	इतिसर्ज	इतिसर्ज
६६२	२	संमांसिह	सहमांसिह	६७१	७	कुलाजातो	करिजेतो
		वर्तंतइतिसम	वर्तंतैअत्रेति	१४	सव्येष्टा	सव्येष्टा	
			समा	६७२	१	सव्येष्टः	सव्येष्टः
	३	रुपधा.	रुषधा.	४	सखं	सखं	
	४	समासांजा	समांसमांशि	६	सहसहः	सहःसह	
		यतइति	जायतइति	६	करितो	करिजेतो	
	११	समासाद्यते	समासाद्यते	११	संहनं	सहनं	
६६३	१	समाहारः	समाहारः	११	गमन	सहन	
	४	समयंति	संयंति	११	हनयाःगति	सहधा मरणं	
६६४	३	संधीभूत	संधीभूत		अः	ह्यःसहनजः	
	६	होतो	होधिजेतो	६७४	११	शक्यजें	शक्तजें
	११	सेवनकरिते	आज्ञावर्थसे	६७५	६	करिजेतो	करिजेला
			वन	६७८	१	शारिषा	शारिषा
६६५	१	ऋधुधा.	ऋधुधा.	१२	साहस	साहसां	
	६	रु.अद्यधा.	तः	६७९	५	सिंहमणीति	सिंहमणीति
		गतिअ.		५	सिंहाप्रतस्य	सिंहाप्रतब	
	१०	वागत्येजी	वागणें जें			धां बलाधि	लाधिद्वयानें

पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध	पृ.	श.	अशुद्ध	शुद्ध
		स्वानें करि	बोलतें जें तें	६९२	४	परिणाम	परिमाण
		तें जें तें		६९३	५	करण्यास योग्य	करणें
	९	पावत्ये	पाविजेत्ये		७	आहे	आहेत
६८२	१२	तें	तें सीस तेंच		५	सिरेण	सीरेण
			सीसकृत.	६९४	१	सिरो	सीरो
	१३	जी त्याप्रत	जी तीप्रतना		१	तो. स.	तोसीरिप्रत तो
		नाशाकरित्ये	श करितो जो				बसैरिप्रत.
		जीती	ती		५	त.	स.
	१४	गामी	गामी हांघिजेतें		६	तो	तो. स.
६८४	३	अ. न.	अ. पु.	६९५	४	स.	स. सोमलता
	११	दिले जाते	देघिजेते				संबंधिमांजिरी.
६८६	२	करिते	करिजेतें		८	तीस्रगंधि	तोस्रगंधि
	४	यासांस	यासाता.	६९६	५	वर्चते	वर्चते
	४	रुळे	रुल		५	प्रदीपक	प्रदीप्त
६८८	५	ते. न.	तें. स.		५	निवदना	निवंदना
६८९	७	सुचविते	सुचविजेते	६९७	१	चंचल	चंचल होइजेतें
	९	बोधन	बेधन	६९८	३	हरण	हनन
६९०	७	करित्ये	करिजेत्ये		८	स्तंभनवा	स्तंभोतिवा
	९	ती.	ती स.		५	स्तंभूथा	स्तंभुथा.
६९१	१	होतो	होयजेतो		६	स्तविजेतो जो	स्तुतिजी
	१	श्रूथा	श्रूथा	७००	८	रु. घाथा ग	त.
	४	करितो जो	करिजेतो जो			तिनिवृत्तिअ	
६९२	८	करितात	करिजेतात		१२	रु स्थलधा	त.
	८	सिच्यते	सिच्यते			प्रतिघाज.	

पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.	पृ.	श.	अशुद्ध.	शुद्ध.
७०२	२	उच्चय	उच्चय	७१२	८	होतें	होधिजेते
	८	तो. रु. व्याप	तो रुनाततो	१२	१	हीयते	हियते
		शौचअ.	चरुनातक त	७१४	६	हिरआचें	हिरआचे
	९	पाचविणारे	पाचविजेणारे	१०	१	होतो	होधिजेतो
	१३	रुच्यते	रुच्यते	१०	१	होतात	होधिजेतात
	१३	झालें	होधिजेलें	१३	५	हसत्यनेन	हसत्यनया
७०३	७	स्पाश्चते	स्पश्चते	७१७	५	करितो	करितोचनापर
	१३	स्फुटा	स्फटा				११होतो १६७१११
७०५	२	स्मियते	स्मियते		६	कामिपुरुषान	आह्वान करि
	७	स्यंदिनी	स्यंदनी			आह्वान करणारे	जेतात कामि
७०६	१	सृज्यते	सृज्यते			जे	पुरुष जाणा
	१०	झालें	होधिजेलें		११	ते.	म.
७०७	४	रु. अंजूधा.	स.	७१८	१२	तो	ती
		यत्तवादिअ			१४	त.	स्त्रीम
	७	स्यच्छंदोभि	स्य: छंद. अ	७१९	७	हननंही	हचनही
		लापीस्य	निलापोस्य		७	हनधा.	हिधा
	७	स्यच्छंदआहे	स्वीयआहेछं		१२	हूयतेनया	हूयतेइति
		अभिलाषजा	दक्ष. अभिला		१२	आह्वान करि	आह्वान जें
		स	पजास			जेतातजीणे	
	९	सदधा	स्यदधा	७२०	१	हूयतेक्यतीनि	क्यतीनि
	१०	धिपति	धियति	७२१	२	रु हनधा हिं	रु हिधा इतिअ.
	११	करिजेत्ये	करित्ये			सादिअ	हनधादिअ
७१०	१२	करितात	करिजेतात	७२२	२	रु दुहा द्रुत	त.
७११	२	होते	होधिजेतें		५	हुलतिहुल्यत	हुलतीनि